BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEVBNERIANA

DIODORVS

BIBLIOTHECA HISTORICA

EDIDIT

FR. VOGEL

VOL. I



STVTGARDIAE IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

DIODORI

BIBLIOTHECA HISTORICA

VOL. I

POST I. BEKKER ET L. DINDORF
RECOGNOVIT

FR. VOGEL

EDITIO STEREOTYPA
EDITIONIS TERTIAE (MDCCCLXXXVIII)



STVTGARDIAE IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI MCMLXXXV

CIP-Kurztitelaufnahme der Deutschen Bibliothek

Diodorus ⟨Siculus⟩:
[Bibliotheca historica]
Diodori Bibliotheca historica / post I. Bekker et
L. Dindorf recogn. C. Th. Fischer. — Ed. stereotyp.
— Stutgardiae : Teubner
(Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum
Teubneriana)
Bis Bd. 3: post I. Bekker et L. Dindorf recogn.
Fr. Vogel
NE: Vogel, Friedrich [Hrsg.]; Fischer, Curt Th.
[Hrsg.]
Vol. 1. — Ed. stereotyp. ed. 3. (1888). — 1985.
ISBN 3-519-01271-5

Printed in Germany
Druck: Beltz Offsetdruck, Hemsbach/Bergstraße

Henricus Stephanus ut est princeps editorum Diodori Siculi, ita ea quoque re ceteris excellit, quod ad opera Diodori edenda ipse libros manu scriptos inquisivit et consuluit. Nam Petrus Wesselingius, praestantissimus secundum Stephanum Diodori editor, omnes codicum collationes debet aliis, inprimis Franc. Dionysio Camusato, qui cum Josepho Wasse Diodori opera correcta edere animum induxerat; Camusati mortui scripta per Jac. Ph. D'Orvillium, qui ea suo aere redemerat, in Wesselingi manus venerunt. Eademque fortunae invidia accidit, ut Richardus Bergmann, qui quod Bekker et Dindorf omiserant, ipsos Diodori codices adiit, morte immatura abreptus his suis collationibus tanto labore ac sudore conquisitis ipse uti nequiret: quod eo magis dolemus, quo maiores exspectationes vir tam eximiae diligentiae commovit, etiamsi praeter varias codicum lectiones in scriniis eius nihil ad editionem Diodori parandam utile inventum est. Bergmanni collationes per Teubner bibliopolam de scriptoribus antiquis bene meritum conservatae mihique ante duodeviginti menses traditae ad novam editionem curandam optimo fuerunt adiumento. Quam ob causam

haec Diodori editio memoriae

Richardi Bergmann

sacra esto

tamquam monumentum ex hereditate factum.

Norimbergae, Nov. 1887. **Fr. Vogel.**

DE CODICIBUS

QUIBUS QUINQUE LIBRI PRIMI CONTINENTUR.

Ex quadraginta libris, quos Diodorus natus Agyrii in oppido Siciliae paulo post Caesaris necem composuit, quindecim non amplius sunt servati, qui sunt libri I—V et XI—XX; ceteri praeter excerpta satis copiosa, quae inveniuntur apud posteriores scriptores, perditi sunt aut certe pro perditis hodie habentur. Atque etiam illi quindecim libri, qui interitum effugerunt, multis tempestatibus tantopere disturbati ac dissipati sunt, ut ne unus quidem exstet codex, quo cuncti contineantur. Itaque omissis ad tempus ceteris, primorum quinque librorum codices seorsus tractemus: qua de re nuper multo cum studio et consilio disseruit Georgius Schneider (in programmate gymn. Berol. 1884).

Horum codicum duas esse partes, quarum altera pendet ex codice Vindobonensi (D), altera optime repraesentatur codice Vaticano (C), comprobabimus singulos libros signatos eisdem litteris, quas Ludovicus Dindorf in editione anni 1828 induxit, perlustrantes.

CODICES PRIORIS CLASSIS.

D Vindobonensis codex 79 scriptus est maxima ex parte manu saeculi XI, folia quinquaginta unum (fol. 6—22, 118—149, 224 et 227) suppleta sunt manu saec. XIII. Continetur 291 foliis, quorum plurima

sunt membranacea; chartacea sunt folia 127—132, 135—140, 143—148, praeterea quinque folia, quae nonnullis locis ex deteriore Diodori codice sumptis incondite neque eadem manu depicta codici praefixa sunt. Huc accedit, quod is qui folia numeris Arabicis significavit nescio quo casu deceptus numerum 262 praetermisit, ita ut illis quinque foliis additis 297 folia computaret. At recte prior, fortasse primus librarius in folio 294 verso adscripserat quaternionis numerum λϛ, in folio 295 recto λζ. Qua cum computatione quaternionum alia conveniunt, veluti illi tres quaterniones fol. 126—149, qui constant ex senis foliis chartaceis inter bina folia membranacea.

Hic liber 'perelegans optimae notae' a Montefalconio inventus est Neapoli in bibliotheca S. Joannis de Carbonara Augustinianorum (Montfaucon biblioth. p. 231, Paris 1739), postea Carolo sexto etiamtum regnante translatus Vindobonam (Kollar in supplem. Lambecii p. 486). Neapolim venisse codicem per Ianum Parrhasium, humanistam saeculo XV Consentiae natum, indicant verba in ultimo folio scripta: 'Antonii Seripandi ex Iani Parrhasii testamento'.

Post Garellium bibliothecae Vindobonensis praefectum, qui Wesselingio pauca excerpta misit (edit. Wess. I p. 195), postque J. Baptistam Bollam, qui editoribus Bipontinis collationem integram et multo accuratiorem confecit (edit. Bipont. IV praef. et X p. 391—493), codex D denuo singulari diligentia excussus est anno 1869 (Neue Jahrb. CIV p. 447) a Richardo Bergmann, qui in exemplar suum, quo usus est editione Bekkeri, una cum distinctione paginarum atque etiam versuum ex codice accentus spiritus interpunctiones compendia ductusque litterarum transscripsit.

Numeri versuum in singulis paginis exaratorum fluctuant inter triginta et duodetriginta; paginae ultimorum foliorum continentur tricenis versibus. Tricesimus autem versus ultimae paginae (fol. 297v) hic est (V 84, 1):

*καὶ τῆς Ἀσίας τῆς παραθαλαττίου κατέσχεν·**)

Ergo ut argumentum primi libri in initio codicis D desideratur, ita in eiusdem fine deest formula paene sollemnis, qua Diodorus singulos libros concludebat. Dixerit fortasse quispiam ne ea quidem, quae in aliis codicibus post illud *κατέσχεν* sequuntur, huic Diodori consuetudini satis esse consentanea: post *κατέσχεν* aliquid desiderari nemo negabit. Neque dubitari potest, quin librarius codicis D non in hoc vocabulo finem scribendi fecerit. Qui cum in fine ceterorum librorum subscriptionem ornatis litteris addere et puncta quaedam lineolasque pingere consueverit, eum toto opere perfecto haec ornamenta omisisse et punctum solum supra lineam posuisse nullo pacto credi potest. Denique digna memoratu sunt, quae Schneider (l. c. p. 5)

---

*) Cave ne ex hoc *νῦ ἐφελκυστικὸν* concludas finem orationis significatum esse; nam hoc *νῦ* in D persaepe invenitur ante vocabula artissime coniuncta, quorum prima littera est consonans. — Liceat hic simul quaedam alia scripturae D propria addere: 1. Elisiones vocalium (in vocibus ut *δέ*, *τέ*, *γέ*, *ἀλλά*) in D multo sunt crebriores quam in ceteris libris. — 2. Compendiose scripta inveniuntur haec: $\overline{\text{ανος}}$ (=*ἄνθρωπος*), $\overline{\text{ουνος}}$ (=*οὐρανός*), $\overline{\text{πηρ}}$ (=*πατήρ*), $\overline{\text{σρια}}$ (=*σωτηρία*), praeterea haud raro syllabae in fine vocabulorum positae atque particulae, unde varii errores orti sunt veluti *πραχθέντα* pro *παραταχθέντα*, *πράξεις* pro *παρατάξεις*, *πάλιν* pro *παράλιον*. — 3. In margine foliorum manu saeculi XI descriptorum brevia argumenta Graecis litteris uncialibus exarata sunt, desunt in recentioribus foliis.

observavit: 'quamvis pullus lacerque sit margo, medium ipsum folium (297) quodam modo defensum tectumque fuisse facile ex eius munditia perspicitur. qua re venit in opinionem aliquamdiu folium aliquod affixum fuisse, quod efficeret, ne id quod nunc est ultimum (297) laederetur.' Hoc folium iam diu abscissum cum foliis 295—297 olim effecit dimidium quaternionem, ut supra diximus, litteris *λζ* insignitum.

Pro certo igitur habendum est codicis D et primum et ultimum folium hominum temporumque iniuriis perditum esse et id, ut videtur, ante saeculum XIII, quo alter librarius folia quinquaginta unum renovans damna codicis sarcienda susceperat. Quo explorato simul constat omnes codices, qui librum quintum tribus paragraphis omissis in vocabulo *κατέσχεν* finiunt, ortos esse ex codice D. Sunt vero hi:

Coislinianus codex 149 chartaceus foliorum formae A maximae 780 scriptus saeculo XV (continet libros I—V atque XI—XV): 'in eo sunt lectionum discrimina multa, quorum specimen in bibliotheca Coisliniana dedimus p. 214; hunc codicem consulat, si quis novam editionem parare velit' Montfaucon biblioth. p. 1057. Collationem huius libri a Camusato factam publici iuris fecit Wesselingius.

Mutinensis codex III. F. 7 (in folio) bibliothecae B Estensis, in quo post librum quintum haec invenitur subscriptio: *Μιχαῆλος Ἀποστόλης Βυζάντιος μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς αὑτοῦ πατρίδος πενίᾳ συζῶν καὶ τήνδε τὴν βίβλον μισθῷ ἐν Κρήτῃ ἐξέγραψεν,* collatus est in usum Camusati ab L. A. Muratorio; sed nisi forte Wesselingi editio parum est accurata, nimis festinanter eum munere suo functum esse cum alia tum id ostendit, quod

ex hac collatione intellegi non potuit, num post vocem *κατέσχεν* codex B reliqua adderet necne. Ab Antonio Cappelli, bibliothecae Mutinensis praefecto humanissimo, per litteras certior factus sum etiam codicis B, ut ex toto libri genere ac statu pronum erat conicere (Schneider p. 16), ultimam vocem esse *κατέσχεν*.

Quamvis saepe de lectionibus non solum codicis B sed etiam A*) adnotatis a Wesselingio exsistant dubitationes, tot tamen restant loci, quibus utrumque horum codicum ex D descriptum esse comprobetur, ut pauci electi ad rem illustrandam sufficere videantur. Ac spectemus prius de codice A quid sit iudicandum:

I	39, 10	*τοσοῦτο πλῆθος*	*το* (foramen in membrana) *πλῆθος* D, *τὸ πλῆθος* A
II	26, 6	*καὶ τόν τε Γαλαιμένην ἀνεῖλον καὶ τῶν ἀντιταξαμένων τοὺς μὲν ἐν τῇ φυγῇ κατέσφαξαν* . . .	*καὶ τόν τε Γαλαιμένην ἀντιταξαμένων* . . . . . D *καὶ τῶν περὶ Γαλαιμένην ἀντιταξαμένων* . . . . . A
III	47, 6	*τορεύματα*	*τορευα˙τα* AD
IV	51, 3	*ὥστε πιστεῦσαι διότι πάρεστιν ἡ θεὸς εὐδαίμονα ποιήσουσα τὸν οἶκον*	*ὥστε πιστεῦσαι μόνα ποιήσουσα τὸν οἶκον* D *ὥστε πιστεῦσαι μόνην ποιήσουσαν τὸν οἶκον* A

Triginta amplius locis eaedem lacunae inveniuntur in A atque in D; quibus etiam plus valent ei loci,

---

*) Etiam codicis A collationem, quam Wesselingius exhibet, multis laborare erratis nuper docuit Alfredus Jacob (Mélanges Graux 1884 p. 525). Ceterum hac nova codicis exploratione id maxime effectum est, ut quo diligentius codex A conferatur, eo maiorem eius similitudinem cum D esse appareat.

ubi in A totidem verba desunt, quot in D uno versu comprehenduntur:

I 35, 1 τόν τε — ἵππον
III 72, 3 τὸ καὶ — χρόνων
IV 37, 2 καταφυγόντες — ἔτυχον
IV 76, 5 πρίζων — ἔδοξεν
} versum complent in D, omissa in A

IV 45, 2 ἔπειτ' Ἀρτέμιδος | ἱερὸν ἱδρυσαμένην, καὶ τοὺς καταπλέοντας | ξένους θύεσθαι τῇ θεῷ D
ἔπειτ' Ἀρτέμιδι ξένους θύεσθαι τῷ θεῷ A

His quamvis paucis locis satis superque credo demonstratum est codicem A pendere ex D*), simul vero patet non ex ipso D descriptum esse. Nam si librarius A ipso D pro exemplari usus esset, lacunas velut IV 45, 2 non suo Marte explere vel potius obtegere studuisset. Idemque docetur hac ratione: Quamquam omnibus locis, quos modo attulimus, in editione Wesselingi codicis B nusquam mentio fit, cave tamen ne ex hoc silentio sumas codicem B ibi servasse lectiones integras. Muratori enim collatio, ut iam supra monuimus, tam multa reticet, ut ei loci inquirendi sint, ubi disertis verbis dictum est, quae lectio sit codicis B. Rem quam paucissimis absolvemus:

III 4, 3 φυλακήν] κρύφην AB
16, 4 προσεγγίζειν] προσπελάζειν AB

---

*) Vix timendum est, ne quis huic sententiae opponat, quod codex A IV 68, 3 unus recte (falso tamen loco) exhibet nomen *Νηλεύς* facile ex sensu repertum neque quod V 66, 6 valde abhorret ab D, videlicet in versibus Hesiodi a librario A alieno auxilio emendatis.

IV 17, 3 *ζῴων*] *θηρίων* AB
27, 4 *ἀποκομίσαι*] *ἀποστεῖλαι* AB
27, 4 *ὅλον*] *ἅπαντα*

I 94, 5 *συνετόν*] *δυνατὸν καὶ συνετόν* AB
II 2, 3 *Αἴγυπτον*] *Αἴγυπτον πᾶσαν* AB
III 53, 5 *κεκτημένοις*] *κεκτημένοις αὐτὰ καὶ δεομένοις* A
δεομένοις καὶ κεκτημένοις αὐτὰ B
59, 8 *βωμούς*] *θεοὺς ποιησαμένης βωμούς* AB
63, 2 *ὑποστησάμενοι*] *εἰσηγησάμενοι καὶ ὑποστησάμενοι* AB
65, 1 *χαρᾶς*] *τιμῆς καὶ χαρᾶς* AB

Piget alia referre vel lacunas A et B communes enumerare, cum iam satis constet codices A et B necessitudine peculiari inter se coniunctos esse. Atqui A originem duxit ex D, ergo etiam B cum D cohaeret. Hic autem exsistit quaestio, utrum A an B propius a D absit: quam ad solvendam etsi multae suppetunt lacunae, quibus solus A deformari videtur, tamen praestat in auxilium vocare exempla huiusmodi:

I 27, 3 *εἶναι δὲ καὶ στήλην ἑκατέρου τῶν θεῶν ἐπιγεγραμμένην τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν. ἐπὶ μὲν οὖν τῆς Ἴσιδος ἐπιγεγράφθαι*	*εἶναι δὲ καὶ στήλην ἑκατέρου τῶν θεῶν ἐπιγεγράφθαι* B *εἶναι δὲ καὶ στήλην ἑκατέρου τῶν θεῶν ἔχουσαν ἐγγεγραμμένα ταῦτα* A
I 58, 2 *δι' ἀρετήν*	*διαρπαγήν* DB *δι' ἁπάσης γῆς* A
I 77, 8 *κατατμηθέντας*	*κατακλασθέντας καὶ κατατμηθέντας* B *κατακλασθέντας* A

IV 67, 3 τῶν Αἰόλου	τῶναι ωτοῦ D
	τῷ ναιωτοῦ B
	τῷ Δώρῳ A
V 80, 2 περὶ Μαλέαν τόπων	περὶ κάλεσσαν τόπων B
	περικαλεσάντων A

Hinc primum elucet etiam codicem B ex D esse descriptum (nec video quid impediat, quin B ex ipso D descriptum esse statuatur); tum codicem A ex B ortum esse posse, sed B utpote codici D similiorem minime ex A; denique libros et B et A prae D neglegendos esse eorumque lectiones a D discrepantes esse meras librariorum coniecturas seu rectas seu pravas. Ac ne in eis quidem partibus codicis D, quae manu saeculi XIII suppletae sunt, illis libris quidquam ponderis concedendum esse iudico, quamquam quaestionem, utrum ipse B (scil. saeculo XV) an eius exemplar ante saeculum XIII ex codice D descriptum sit, per se spinosam atque sterilem propter collationis B vitia in suspenso relinquere satius duco.

Vindobonensis codex 81 chartaceus foliorum for- N
mae maximae 83 scriptus saeculo XVI (Kollar in supplem. Lambecii p. 496) continet librum primum ab initio usque ad verba μεγάλα καὶ θαυμαστά (c. 31, 9) et quintum librum; collatus est rogatu Heynei ab Carolo Weigel (edit. Bipont. IV p. III et X p. 391—493). — Nihil inveni in eo utile.

Parisinus codex regius 1659 (quondam 2062) E
chartaceus saeculo XVI scriptus (Catal. manuscr. a. 1760 p. 383)*): collationem huius libri in usum

*) Ibidem memoratur alius codex Diodori 1658 chartaceus saec. XVI, qui, si quid ex pancis lectionibns in Bergmanni exemplari adnotatis conicere licet, secundae classi adscribendus est.

Wesselingi a De la Barre factam haud paucis locis mendosam esse nuper demonstravit Alfredus Jacob octo capita primi libri denuo percensens (Mélanges Graux 1884 p. 525). Attamen ut ipse ne unam quidem repperit lectionem, qua Diodoro mederetur, ita totum codicem E nullius momenti esse mihi persuasum est. Quamquam enim non in omnibus partibus cum D concinit, id quod et Jacobum et Schneiderum (p. 15) fugit, tamen etiam lectiones a D discrepantes eiusmodi sunt, ut melius ex aliis libris, praesertim ex codice C, recipiantur. Concinit autem cum codice D in priore parte primi libri atque in toto fere libro quinto: cf. I 8, 1 27, 2 29, 6 etc. Nolo rem per se claram pluribus testimoniis offundere, iuvat tamen memorare in E verba *ἀπό τε — ξηρᾶς* (I 43, 2) esse omissa, quae eadem verba in codice D tres ultimos versus folii 40 versi efficientia teste Bergmanno maxima ex parte abrasa et exstincta sunt. Illo ergo loco librarius E etiamtum pro exemplari usus est libro ex D derivato*), etiamsi iam I 32, 2 in margine E vestigia libri alterius classis comparent; deinceps aliquamdiu librarium E ex duobus libris sua hausisse inde concludimus, quod in E cum I 59, 2 mutilata lectio in textu, genuina a D servata in margine scripta sit, paulo post I 66, 3, ubi libri secundae classis lacuna deformati sunt, scriptura hac contagione vacat. Tum lectiones prioris classis saepius in margine E adscriptae inveniuntur, ut I 80, 1 *ἀπώλεσε* — 83, 8 *παρατήρησιν*

*) Neque enim ex ipso D codicem E descriptum esse testantur lectiones diversae, quas E cum aliis libris ipso antiquioribus habet communes: cf. I 3, 8 8, 1 27, 2 etc.; maxime congruit cum A.

(quam vocem codices ABD falso pro *παραίτησιν* exhibent) — 91, 5 *καθαροί* — 92, 4 *κατηγορεῖν* — II 7, 4 *ὀπτάς*. Desierat ergo librarius E priore exemplari uti eiusque loco usurpaverat librum secundae classis, quem codici C simillimum fuisse hinc intelleges:

I 85, 4 *λέγοντες*] *καὶ λέγουσι* CE
II 4, 6 *εὐθὺς οὖν*] *τούτους μαθόντας τὴν αἰτίαν καὶ* add. C
τούτους μαθόντας τὴν ἀλήθειαν καὶ add. E
17, 1 *μυριάδες . ὑπῆρχον δὲ* om. CE
41, 2 *εἰς τοὺς πολέμους*] *εἰς τὸ πολεμίους ἀποτρέπειν* C[2]E
54, 6 *ἀνάκωλοι*] *καὶ μὴ πολύσαρκοι* add. CE
ib. *λαγαραί*] *καὶ συνεσφιγμέναι τὰς λαγόνας* add. CE
56, 4 *καὶ καθάπερ ἐπιγλωττίδας αὐτοῖς ἐκπεφυκέναι* del. C[2], om. E
III 17, 2 *θρεμμάτων*] *προβάτων* CE
19, 6 *ποιούμενοι κυκλούμενον ἰδιοτρόπως τὸν βίον ἔχουσι παρ' ὅλον τὸν αἰῶνα*] *ποιοῦνται* manu recentiore corr. et cetera del. C[2]; *ποιοῦνται* ceteris omissis E
IV 31, 7 *καὶ τοὺς ἀμπελῶνας σκάπτειν ἀναγκάζοντα* om. CE
61, 1 *δίκας αἰτῶν .. φόνου*] *δικάσαι τὸν .. φόνον* CE

In quinto denique libro librarius E rediit, sive suo arbitrio sive inopia coactus, ad exemplar prioris classis atque finit, id quod nobis in codicibus distinguendis signo est, in vocabulo *κατέσχεν*. — Anceps igitur est codex E, ex utraque librorum stirpe contaminatus, ita tamen ut maior eius pars se applicet ad secundam classem.

O Simili modo codex Vaticanus quidam saeculi XIII (edit. Wess. I praef.), cuius principium et finem Wesselingius Roma accepit (ib. I p. 399), liber tamquam hibrida fuisse videtur, quippe qui in primis capitibus secundae classi propinquus praecisus sit post vocem *κατέσχε*, ut D eiusque progenies.

Venetus codex 374 chartaceus saeculi fere XV foliorum 242 (in 8⁰) ex libris Bessarionis cardinalis in bibliotheca Marciana: descriptus est a Georgio Schneider (progr. Berol. 1884 p. 8), qui congestis exemplis satis multis hunc librum priori classi familiarem et codici A simillimum esse docuit.

CODICES SECUNDAE CLASSIS.

C Vaticanus codex 130 in charta Pergamena scriptus saeculo XII: qui quamvis multis lacunis glossematis scholiis scateat, omnium tamen dignissimus videtur, qui iterum diligentius perquiratur. Quibus verbis collationem in editione Wesselingiana propositam neglegentiae nequaquam insimulare studeo, immo auctor eius gratiam nostram atque etiam laudem sibi conciliavit, sed est cur ex hoc libro alterius classis optimo post centum fere quinquaginta annos denuo collato spicilegium haud spernendum conquiri posse arbitremur.

L Laurentianus codex 16 plutei LXX membranaceus in 4⁰ minore saec. XV nitidissimus optimeque servatus constat foliis 167 (Blandini catal. cod. Graec. II 676): cuius libri luculentum specimen Wesselingio miserat A. Cocchius, quo, quia spissum et bibliopolae damnosum videbatur negotium, frui Wesselingio non licuit. Id tamen satis animadvertit in plerisque hunc librum cum Claromontanis (F et G) amice consentire (Wess. ed. I praef.). — Collatione indiget ac dignus est.

Venetus codex membranaeeus foliorum 188, manu Caesaris Strategi scriptus saec. XV, olim monasterii Dominicanorum S. Joannis et Paulli, exstat nunc in bibliotheca Marciana (Suppl. class. VII cod. 7). In tegumento libri fere soluto inscripta sunt haec: *πρῶτον τῷ ἐπιεικεῖ καὶ πεπαιδευμένω εὐπατρίδη κυρίω Ἱερωνύμω Ζήνω* — subscriptio autem haec est: *Θεοῦ τὸ δῶρον . ἠδὲ Καίσαρος πόνος* (G. Schneider l. c. p. 18). Huius libri collatio per abbatem Blasium Caryophilum facta Wesselingio oblata est, postquam tres libros typis excudendos curavit. Ex illa collatione facile sibi quisque persuadebit codices M et F artissime inter se coniunctos esse; atqui codices M et L sunt simillimi: sequitur ergo ut tres hi libri eiusdem stirpis sint. Quod quamvis sit rationi consentaneum, magnam tamen habemus gratiam Georgio Schneider, qui id paucis quidem sed aptis illustravit exemplis: M

I 12, 8 *τοῦτο μὲν γὰρ εὔηθες ὑπάρχειν* om. FLM.
17, 4 *μάλιστα πάντες — τούτῳ τῷ θεῷ* om. LM.*)
98, 3 *τὴν φορὰν — παρ' αὐτοῖς* om. FLM. Pro antecedentibus vocabulis *ἐναντίαν δὲ τοῖς* spatium est vacuum relictum in LM.
98, 6 *κατὰ δὲ τὴν — συντελεσθῆναι* om. FM (servavit L).

Praeterea codices L et M argumentis librorum (praeter summaria duorum primorum libri secundi ca-

---

*) Adnotat Wesselingius eadem verba omissa esse in codice *Claromontano 2* (= G), sed verisimillimum est corrigendum esse *Claromontano 1* (= F) vel *Claromontanis duobus.* Nam eodem Wesselingio auctore codicibus F et M plurimae lacunae sunt communes.

pitum) neglectis spatium ad illa excipienda vacuum reliquisse idem observavit Schneider.

F et G Claromontanus codex prior (F) praestat iudice Wesselingio bonitate et antiquitate codici Claromontano posteriori (G), manu Bartholomaei scripto (saec. XV; cf. Montfauc. Palaeogr. Graec. I 8): est tamen hic priori in plerisque consentaneus, ut res ipsa ostendit neque Camusatus, qui utrumque contulit, admonere neglexit (Wess. ed. I praef.).

Aetatem codicis F ipse quidem Wesselingius non sine diffidentia quadam ita descripsit 'circa saeculi XII finem, ut perhibent, scriptus'; primus tamen Alfredus Jacob (Mélanges Graux 1884, p. 526) haec verba in suspicionem vocavit et id optimo iure. Inveniuntur enim in Catalogo manuscriptorum codicum collegii Claromontani (Paris. 1764) quinque codices Diodori, quorum duobus continentur primi quinque libri huius scriptoris. Describuntur autem in illo catalogo (p. 69) his verbis:

No. CCXVIII

Codex chartaceus in fol. (complectens folia 252) saeculo XVI exaratus ac Venetiis emptus scutis aureis decem an. 1553. Ibi continentur Diodori Siculi bibliothecae historicae libri V priores.

No. CCXIX

Codex chartaceus in fol. (constans foliis 237) saeculo XVI exaratus ac non compactus, quo continentur Diodori Siculi bibliothecae historicae libri V priores. (Hoc codice usi sunt in excudendo typographi).

Cum vero Wesselingius (edit. I praef.) et ipse testetur alterum codicem Claromontanum (F) ab Henrico

Stephano in procuranda Diodori editione adhibitum ideoque variis notis et additionibus instructum esse, pro certo habemus illos libros in catalogo Claromontano descriptos esse eosdem, quorum lectiones Wesselingius ex Camusati scriniis edidit. Quodsi verum est, uterque codex et F et G saeculo XVI est adscribendus; nam catalogus bibliothecae Claromontanae utique maiore fide dignus est quam Wesselingius, qui illos libros nunquam vidit et ipse, ut diximus, verbis parum certis descripsit. Huc accedit, quod sibi ipse repugnat, cum in praefatione codicem F notis Stephani instructum esse dicit, alio autem loco (I p. 326) memorat notam Stephani margini codicis G inscriptam. Unde apparet, id quod per se veri simillimum est, codices Claromontanos F et G a Wesselingio, quippe qui non suis oculis, sed alterius adnotationibus usus sit, saepius inter se esse mutatos. Contra ea catalogi verba, priorem codicem Claromontanum Venetiis emptum esse, pretiosissima sunt, quia codicem Venetum M cum Claromontano F plurimis locis consentire constat. Denique cum codex F etiam pluribus lacunis quam M deformatus sit, codex M ergo ex F descriptus esse non possit, argumentis vix convellendis comprobatum est codicem F (sicuti G) non ante saeculum XVI scriptum esse.*)

Vaticanus codex 900 nisi ex paucis lectionibus, P
quas Wesselingius in extremo libro quinto proposuit, nobis cognitus non est.

Florentinos codices Diodori complures inspexit Georgius Schneider: quorum veterrimus est codex I

---

*) Codices F et G nunc retrusi sunt in bibliotheca Cheltenhamensi (No. 1628 et 1629).

plutei LXX bombycinus saeculi XIV, optime servatus. Fastidiosa tamen neglegentia librarius permulta omisit, descripsit tantum haec: I 1—5, 29—96; II; III 1—56; V 1—46; cetera *ὡς μυϑώδη τε καὶ ληρώδη ὑπάρχοντα* praeteriit. Neque unum idemque exemplar in transscribendo secutus esse videtur, cum lectiones tertii libri propius absint a codice D, quinti libri lectiones consentiant cum F (cf. Schneider p. 19—23). Huic libro simillimi sunt plutei LXX codices 9 et 18 et 34; quorum ultimus cum Constantinopoli (anno 1427) scriptus sit, recte monet Schneider ex eadem urbe etiam codicem I ortum esse videri.

In duas partes Diodori codices discedere quoniam ex quavis huius editionis pagina cognoscere licet, hac de re ne verbum quidem addam. Illud vero discrimen, quo libri ad hanc aetatem conservati dirimuntur, translaticium esse concludimus ex quibusdam litterarum commutationibus ad pristinam scripturae formam referendis; permutantur

1. litterae *Α* et *Λ* et *Δ*

I 10, 6	*ἐπίκλυστον*	*ἐπίκαυστον* CF
64, 13	*Ἰναρῶν*	*ἴνδρων* D
III 27, 4	*ἀναλώσωσι*	*ἀναδώσουσι* F
		ἀναδόσωσιν C
IV 12, 7	*Ὅμαδος*	*Ὅμαλος* D
23, 5	*Γλυχάταν*	*Γαυχάταν* II
31, 8	*Κλεόδαος* D	*Κλεόλαος* II
39, 4	*καταλεχϑῆναι*	*καταδεχϑῆναι* D
82, 4	*Καλλίκαρπον*	*Καλαίκαρπον* II

2. litterae *ΛΛ* et *Μ*

V 26, 2	*πόμα*	*τὰ πολλά* D; cf. 3, 32, 3
IV 56, 2	*ἅμα*	*ἀλλά* II; cf. 2, 28, 6; 5, 6, 5

3. litterae *Γ* et *T*

I 45, 2	*Tνέφαχθον*	*Γνεφαχθῶ* CGM
78, 4	*ἐνηρΥηκέναι*	*ἐνηρTηκέναι* D
86, 5	*τόTε*	*τόγε* D*)

In duas partes iam pridem codices divisos esse efficitur etiam hac ratione: cum excerpta codicis Peiresciani saeculo decimo scripti (Dindorf edit. Paris. II) una cum libris secundae classis praebeant I 64, 9 *ἐκκαλεῖσθαι* (pro *ἐκκαλέσασθαι*), III 67, 2 *Θάμυριν* (pro *Θαμύραν*) atque II 23, 3 tres versus plane omittant, itemque codicis Escurialensis excerpta *περὶ ἐπιβουλῶν* (ed. Feder, Darmstadt 1848—55), quae I 57, 7 *τοῖς θεοῖς* et IV 52, 4 *καταντῆσαι καὶ* omittunt aliaque mutant velut II 24, 5 *βαρβάρων*, II 33, 3 *ἐκβολαῖς*, IV 51, 6 *ἐντυχεῖν*, ad secundam classem se applicent, Theophylactus saeculi septimi scriptor omnibus fere locis criticis cum codice D facit:

	classis I	Theoph. 7, 17	classis II
I 38, 5	*δεῖσθαι*		*προσδεῖσθαι*
39, 11	*σχεδὸν πᾶσαν*		*πᾶσαν σχεδόν*
41, 1	*τοὐναντίον*	*ἐναντίως*	om.
	εὐφάνερον	*δῆλον*	*εὔδηλον*
41, 8	*τόποις*		*ὅροις*
41, 10	*καὶ παντελῶς*	*ἀσθενεῖς*	om.

Cum igitur illud codicum discidium saeculo septimo antiquius sit, in eis quae Eusebius a Diodoro mutuatus est vestigia utriusque classis comparent; cuius rei pauca afferam exempla:

---

*) Simili errore II 9, 8 in DG scriptum est *δέκα* pro *τρεῖς* i. e *I* pro *Γ*.

classis I		Euseb. pr. ev.		classis II
I 16, 1	λύραν τε νευρίνην	II 1, 8	λύραν τε εὑρεῖν	λύραν τε εὑρεῖν ἣν
22, 6	τὸν	1, 21	τὸν	om.
	τιμάς	1, 22	τιμάς	τιμᾶν
96, 2	τὸ παλαιόν	X 8, 2	om.	om.
96, 5	γινόμενα	8, 4	om.	om.
96, 6	μνηστήρων	8, 5	ἡρώων	ἡρώων
97, 8	Μώμεμφιν	8, 11	Μώμεμφιν	Μέμφιν
III 60, 4	ἐπιφανεστάτοις	II 2, 46	εὐφυεστάτοις	εὐφυεστάτοις
IV 6, 4	σχεδὸν τινὸς τιμῆς	2, 14	om. τινὸς τιμῆς	om. τιμῆς τινος
7, 3	om.	2, 16	om.	γεγονέναι
10, 1	οὐ καταπλαγείς	2, 20	οὐ καταπλαγείς	om.
33, 7	om.	2, 26	om.	Αὔγη

Constat ergo codicum nostrorum dissimilitudines maxima ex parte non noviciorum librariorum nugas esse sed artificia interpretatorum antiquitus tradita. Neque mirum esse potest, quod opus Diodori, qui ab Iustino Martyre *ἐνδοξότατος τῶν ἱστοριογράφων* et ab Eusebio *γνωριμώτατος τοῖς τῶν Ἑλλήνων λογιωτάτοις* appellatur, multis interpolationibus deformatum est, id quod ipse Diodorus (I 5, 2) metuerat frustra dehortatus *τοὺς διασκευάζειν εἰωθότας τὰς βίβλους*. Quo factum est, ut verba Diodori his variis glossematis modo commutata modo aucta interdum etiam mutilata per librarios diverse traderentur. At quamvis antiquis

temporibus codices bifariam distributi sint, utrosque tamen ex archetypo iam degenere derivatos esse mendis quibusdam communibus probatur. Quod ad explicandum non eis tantum nitimur locis, qui recentiorum sagacitate emendati sunt, sed fortuna prospera contigit ut Diodori verba ad auctorem ipsum, unde hausta sunt, examinari possint. Agatharchidis enim fragmenta a Photio tradita (ed. C. Müller Geographi Graeci I p. 111) vacant his manifestis vitiis, quibus cuncti Diodori codices depravati sunt:

	Diodori codices	Agatharchides
III 19, 3	*ἐλάται*	*ἐλαῖαι*
35, 7	*ὀμμάτων*	*ὤτων*
44, 4	*οὐχ ὕλη*	*οὐ χηλή.*

DE EDITIONIBUS.

Priusquam Diodori bibliotheca historica Graece prelo subiecta est, interpretatio Latina primorum quinque librorum a Poggio curata atque typis est excusa Bononiae anno 1472 et deinde saepius Venetiis et Parisiis. Quae interpretatio quamquam lectiones prioris classis reddere solet, tamen in duobus vel pluribus codicibus posita esse videtur; cum enim Poggius IV 22, 3 lectione secundae classis deceptus in errorem ridiculum inciderit, Graeca verba *κυνηγὸν ἐν τοῖς κατὰ τὴν θήραν* (*χώραν* II) *ἀνδραγαθήμασι διωνομασμένον* ita vertens: *erat venator in regione quae dicitur Andragathia*, e contrario IV 61, 4 codicem (A) prioris classis ad manum habuisse putandus est, verba *καθάπερ καὶ πρότερον ποιεῖν εἰώθεσαν* (*εἰς Ἰωνίαν* A) sic interpretatus: *quemadmodum et antea in Ioniam fecerunt.* — Ceterum quoniam

interpretatione Poggiana ne una quidem gravior corruptela sanata est, non tanti esse existimo in hac spinosa quaestione diutius versari.

Vincentii Obsopoei editio Basiliae 1539 excusa continet tantum libros Diodori XVI—XX, qua de causa eam hic praeterimus.

Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου βιβλιοθήκης ἱστορικῆς βίβλοι πεντεκαίδεκα (I—V et XI—XX) anno 1559 excudebat Genevae Henricus Stephanus, cuius merita Bipontinus editor (I p. CLXIII) enumerat haec: 1. praemisit brevem tractatum de Diodoro; 2. libros decem I—V et XI—XV primum in lucem protulit; 3. opus maiore quam antea diligentia adhibitisque pluribus codicibus manuscriptis emendavit. Codices quibus usus fuerit, ipse nullo indicio prodidit; e Claromontanis omnia sumpta esse, non neglectis tamen aliis, inque his fortassis Fuggeri codicibus, Wesselingius auctor est; Fabricius quindecim libros e codicibus Huldrici Fuggeri descriptos esse, nescio qua auctoritate nixus, asseverat.*) 4. Varias lectiones margini adiecit nullius tamen codicis nota apposita. 5. Libro XX succedunt excerptae e posterioribus Diodori libris historiae, quas quattuor ante annis Romae agens in quodam volumine cum aliis collectaneis invenerat; pars Graece exhibita, pars tantum Latine, cuius Graecum exemplar afferre omiserat. Excerptas historias plures, in quas inciderat, praetermisit, cum non in promptu haberet, nec editionem iampridem studiosorum votis expetitam tantisper,

*) Id certe mihi persuasum est Stephanum neque codice D neque ullo eius familiae libro usum esse. An putas, ut uno exemplo fungar, Stephanum consulto IV 18, 7 *Μιννειὸν* et in margine *Μινύην ἐρχόμενον* scripsisse pro lectione *Μινύειον Ὀρχομενόν*, quam praebent ABDE?

dum eas nancisceretur, differendam esse putaret. 6. Supplementa Diodori e Floro, Arriano, Curtio. 7. Sequuntur adnotationes.

Laurentii Rhodomani editio (Hanoviae 1604) continet, praeter Diodori libros ipsos ad verbum ex Stephani recensione repetitos, interpretationem Latinam, indices rerum, tabulas chronologicas, denique eclogas quasdam, quas Rhodomano miserant Abraham Drentwedius Augustanus et David Hoeschelius.

Petrus Wesselingius editionem suam (Amstelodami 1746) tam uberibus frugibus ingenii et industriae complevit, ut hinc tamquam ex horreo omnes deinceps editores plurima depromerent. Summis laudibus eius doctrinam extulit Reiske in praefatione animadversionum suarum, Dindorf tamquam invidens eius gloriae obtrectavit. Wesselingius multorum codicum lectiones protulit, quas aut hereditate a Camusato acceperat aut per amicos colligendas curaverat, tum singulari doctrina res explanavit et verba exemplis aliunde petitis seu correxit seu comprobavit, deinde indices vocabulorum locupletes congessit, denique fragmenta librorum deperditorum apud alios scriptores investigata addidit. Quibus si ea, quae post Wesselingium ad Diodori bibliothecam historicam colendam effecta sunt, comparaverimus, erit quod nos neglegentiae nostrae pudeat.

L. Wachler editionem Diodori 'ex recensione Wesselingi' instituit (Lemgo 1795), sed primum tantum volumen libros I—XI continens perfecit. Quem librum cum frustra in compluribus bibliothecis quaesiverim, diiudicare nequeo, num Eichstaedt iure tam acerbe in eum invectus sit.

Bipontina editio, excusa inter annos 1798—

1807, continet praeter ea, quae Wesselingius suppeditaverat, commentationes, quas C. G. Heyne de fontibus Diodori et Ier. Nic. Eyring de virtute et oeconomia eius bibliothecae scripserant; pretiosissimum autem additamentum huius editionis est collatio codicis D (et N), quae cum sero oblata esset, Bipontinae editioni ipsi adiumento esse non potuit (cf. tom. IV praef. et X p. 391).

Eichstaedt nescio quo casu impeditus duo volumina edidit Halis Saxonum anno 1800 et 1802, quibus continentur libri I—V et XI—XIV. Novis subsidiis, quae quidem in codicibus vel membranis essent, caruit, dum ex Augustano et Monachiensibus*) codicibus lectionum varietatem impetravit (I praef. LI et II praef. IV); animadversiones autem et indices locupletissimi, quae in titulo promisit, nunquam excusa sunt. Tamen haec editio minime est vilis, cum Eichstaedt Diodorum non paucis vitiis ingenii sui et doctrinae ope purgaverit; quarum emendationum multas in praefatione tomi prioris diserte explanavit. — In rem esse videtur ad verbum reddere, quae de consilio editionis suae exposuit (I praef. XII): 'Arduum esse agnovi et fateor: sed ne aut suscipiens expavescerem aut suscepti vim sentiens animo debilitarer, magna illius, qui imposuerat, auctoritas effecit. Nimirum ante hoc ferme decennium ad novam Diodori procurandam editionem animum adiunxerat Fridericus Augustus Wolfius. Versabatur praestantissimi viri consilium in eo, ut

*) Unus ex his fuit cod. Monac. Graec. 48 saec. XVI, cuius in fol. 455 scripta sunt haec: 'Collatio facta cum edit. Amst. et missa Prof. Eichstaedt Ienam — I. Hardt.' Continet libr. II 1—34, quae Gemistus ex Diodoro compilaverat; ipse contuli, sed operam perdidi.

editio Diodori emitteretur forma habili et ad usum expedita, textuum nitida descriptione commendabilis, annotationum mole non onusta, omninoque tali habitu, quam et emere valerent non nimis numati nec respuerent copiosi, et tractare vellent hi, qui magna volumina exhorrescentes, ipsos dumtaxat scriptores, non eorum quaererent enarratores. Proinde nihil ipse addere constituerat praeter notationes temporum et brevia argumenta. Wesselingi notas, incertum erat, an librarius subinde per alium virum doctum curaturus esset singulari volumine adiciendas. Quamquam huic consilio minime adversabatur Wolfius, recte iudicans commentariis huiusmodi, qui rari essent, denuo et vili pretio recudendis magnam a multis gratiam iniri simulque ipsum adiuvari doctius studium antiquitatis.'

Ludovici Dindorf nomen prae se ferunt quattuor Diodori editiones (praeterimus enim editiones Tauchnitzianas): Lipsiensis anni 1826 (4 vol. apud Weidmann in 12⁰), Lipsiensis 1828—1831 (5 vol. apud Hartmann in 8⁰) continens Wesselingi notas et apparatum criticum, Parisina 1842—1844 (2 vol. apud Didot in 8⁰) Graece et Latine, Lipsiensis 1866—1868 (5 vol. apud Teubner). Quibus editionibus ad Diodori libros castigandos permultum contulit cum ingeniosis coniecturis tum ea re, quod primus quanti codex D sit intellexit eiusque lectiones sescentis locis restituit. Optime autem meritus est de fragmentis colligendis et disponendis. At in codices ipsos non descendit; nam verba eius in prima pagina editionis a. 1866: 'codicis Monacensis de legatis tituli n. 267 nonnihil profuit accuratior ab me ipso instituta comparatio' ridicula non videri non possunt reputantibus in illo codice vix ducenta verba Diodori (fragm. XXXI 15, 2—3) inveniri.

Immanuel Bekker edidit Diodorum Lipsiae 1853—1854 (4 vol. apud Teubner); singulis tomis praemissus est brevis lectionum variarum index. Dolendum est, quod Bekker ingenio suo tam multis in scriptoribus Graecis exercitato ac spectato in Diodori editione parce usus est, nedum laborem codices denuo perquirendi in se susceperit.

Restat ut paucis de huius editionis institutis rationem reddam. Quae cum parata sit, ut in locum Dindorfi editionis Teubnerianae succedat, primum cum ea est conferenda. Delectum variarum lectionum, quas Dindorf omiserat, singulis quibusque paginis addidi; cui ut spatium fieret, commentationes Heynei et Eyringi exterminatae sunt. Quamvis enim sint pretiosae, tamen eas recipere modum talium editionum, qualis haec est, excedere videtur, praeterquam quod ipsae hodie egent correctionibus. Attamen si viri docti his aegre carebunt, nihil obstat, quin posteriori tomo inserantur.

De apparatu critico scito haec: lectiones ex codice D allatae nituntur in accuratissima Richardi Bergmann collatione, ceteras omnes debemus Wesselingio. Facillimum scilicet fuerat, id quod Dindorf in editione sua a. 1828 fecerat, totam lectionum molem a Wesselingio aliisque congestam reddere; sed bibliopolae atque legentium intererat censura subtili adulterinas lectiones amoveri. Quo in delectu quam difficile sit rectum modum tenere nemo non sentit. Summum autem est mea quidem sententia, non tam lectionum singillatim delectum habere quam ipsorum codicum. Quare facilius a me impetravi, ut centies libros A et B (ex codice D descriptos) neglegerem prae una lectione D etiamsi manifesto vitio corrupta. Saepius

enim accidit, ut ex vitio vetusti codicis librarius posterior speciosam correcturam finxerit, aut ut idem vel simile vitium alibi lateat nondum agnitum, aut ut legentes vicino vitio non cognito proximae lectioni vitiosae sed captiosae nimiam fiduciam habeant. Qui errores ubicumque non timendi erant, vel optimorum librorum corruptelas praeterii.

Cur potissimum codicem D respexerim atque ex secunda classe tamquam principem C elegerim, ex eis, quae supra de codicibus aestimandis disserui, haud difficile est intellectu. At vereor ne quis me propter codicem F interpellet. Id quidem sibi quisque persuadebit ad imaginem secundae classis efficiendam codicem C non sufficere; sed ipse supra docere studui codicem F codici C non modo non supparem esse aetate, sed in recentissimis numerandum. Neque dubito affirmare illum codice M atque L et recentiorem et deteriorem esse. Nihilominus secundum C lectionibus F plurimum spatii concessi: cum quod reliqui libri nobis multo minus sunt noti, tum quod editiones inde a Stephano tam cognatae sunt libro F, ut nisi hoc cognito multis locis perplexae nobis videantur.

Quamquam enim editores, quo ex tempore codicem D cognoverunt, codici F primas partes attribuere desierunt, tamen eius auctoritas apud Stephanum et Wesselingium praevalida tam pertinax est, ut ne recentissimis quidem in editionibus abolita sit. Neque a me ipso exstinctum est, quidquid ex illo immerito principatu codicis F residuum fuerat; immo multa conservavi, quae delere aut prae lectionibus D vel C contemnere malui et fortasse debui. At ne maiore licentia in has aliasque corruptelas animadverterem, deterruit me non modo auctoritas Stephani Wesselingi

Dindorfi Bekkeri, quorum ad doctrinam ne minimum quidem adspirare audeo, sed etiam manca codicum cognitio. Hanc autem augere mihi non licuit, quia exemplaribus prioris editionis omnibus venditis a bibliopola vix impetravi, ut ad hunc tomum absolvendum spatium duodeviginti mensium daretur.

DE SERMONE DIODOREO.

Diodorus*) etsi eo est usus sermone et dicendi genere quo omnes tum utebantur qui non veteres aemulantes suae aetatis consuetudinem relinquerent, nec magis quam Polybius, quem non solum saepe descripsit, sed etiam in multis expressit, obsoletam affectavit dialectum aut vocabula captavit archaica, quippe qui omnia ad vitae utilitatem lectorumque quibus prodesse studeret commoditatem referret, in hac tamen oratione sua quasdam sibi leges scripsit satis severas, quas nunquam ipse**), saepissime vero migrasse videntur librarii quibus debemus codices mille amplius annis post eius aetatem scriptos.

Primum enim crasin Diodorum ad evitandum et in multis evitatum ab se hiatum, qui et *ἤπερ* diceret potius quam *ἢ* sequente, et *θέλειν* potius et *διότι* quam *ἐθέλειν* et *ὅτι* praecedente vocali***), adhibuisse quum

---

*) Quae sequuntur de Diodori dicendi genere, recepi ex editione Dindorfi Teubneriana; non pauca inter lineas correxi vel addidi, alia additamenta seposui in notis.

**) quod equidem dubito, immo nego.

***) Eandem ob causam variant *ἡ θεός* et *θεά*, *τοσοῦτον* et *τοσοῦτο*, *δεικνύειν* et *δεικνύναι*, *ὑπέρ* et *περί*, *διόπερ* et *διό*, *οἵτινες* pro *οἵ* et cetera; alia remedia hiatum evitandi esse inversionem verborum et additionem articuli docuit

quavis fere ostendat pagina, prorsus est incredibile quae haud pauca occurrunt diaeresis iisdem in formulis exempla ipsius potius esse quam librariorum incuriae tribuenda. Veluti quod saepissime habet *τἄλλα*, sed aliquoties in omnibus distractum in *τὰ ἄλλα*, ut 1, 2, 3; 1, 18, 4; et in nonnullis 1, 11, 6; 5, 13, 2; 5, 45, 5; 16, 38, 1; 17, 38, 5, quum tertio horum locorum ipse Eusebius Praep. vol. 1, p. 101, 9 ed. Gaisf., praebeat *τἄλλα*, quamvis c. 20, 1 vicissim *τὰ ἄλλα* inferens pro *τἄλλα* ib. 14, quibus accedunt exempla ex fragmentis, velut 9, 10, 3; 36, 2, 4; 37, 2, 4, petenda. Eodem modo *τἀδελφοῦ* restitutum ex libris optimis 1, 21, 2; 1, 98, 6; 4, 56, 1; minusque bonis 15, 77, 5, et abibi, ut 11, 67, 4; 19, 34, 5; 19, 35, 1; 20, 16, 1; 20, 68, 3; 29, 10; 31, 20, in omnibus servatum, redarguit diaeresin in *τοῦ ἀδελφοῦ* 5, 61, 1; 15, 61, 2, quum *τἀδελφοῦ* sit 15, 60, 5; ut 31, 15[a], 1, idem *τοῦ ἀδελφοῦ* redarguitur duplici *τἀδελφοῦ* 31, 17[c]; 31, 27[a]; et 16, 37, 1; 25, 10, 1, et, ut opinor, 4, 24, 4, ubi *τοῦ ἀδελφιδοῦ*. Item *τἀδελφῷ* 5, 50, 2; 11, 48, 4; 17, 34, 2; 20, 16, 1; 31, 23, redarguit *τῷ ἀδελφῷ* 1, 27, 1; 3, 71, 1; 4, 68, 4; 8, 4, 1; 11, 66, 4; 17, 79, 2; 17, 83, 9, illatum in uno 4, 27, 2; 17, 34, 2. Eiusdem generis sunt *τἀγαθὰ* 10, 7, 2, sed *τὰ ἀγαθὰ* 10, 9, 7 (ut 34, 18), et rursus *τἀγαθὰ* 10, 9, 8; 21, 17, 4, et in verbis Demetrii 31, 10; *τὰ ἀναγκαῖα* 19, 11, 4, quum alibi sit *τἀπόρρητα τἀδικήματα τἀκριβὲς τἀληθὲς τἀργύριον*, *τὸ αὐτόματον* 11, 21, 3; 11, 44, 6, alibi recte scriptum *ταὐτόματον*

---

eleganter Kaelker (dissert. Lips. 1880. p. 308—311). — Similia attente legentibus saepius occurrunt, veluti *κατισχύειν* pro *ἰσχύειν*, *ἀκολούθως* dativo suo antepositum vel postpositum.

et ταὐτομάτου. Et τὸ αὐτὸ 11, 63, 6; 13, 97, 4; 20, 76, 2, quod 1, 7, 1 et 14, 52, 2, ubi alii τὸ αὑτὸ; 14, 70, 4; 15, 54, 7; 16, 26, 3; 18, 29, 7; 19, 14, 4, ubi alii τὸ αὑτό; 20, 109, 5, recte contractum, ut ταὐτὰ 13, 59, 8; 17, 72, 6, redarguit male distractum τὰ αὐτὰ 13, 26, 1; 13, 93, 5; 34, 19; 38, 2, 2, atque etiam τοῦ αὐτοῦ 13, 109, 3, contrahendum videtur, ut 2, 26, 3 est ἐν ταὐτῷ. Et τοῦ ἀνδρὸς 18, 23, 3; 26, 16; 26, 24, 1; 31, 19, 7; et in pluribus 13, 22, 4 et in uno 13, 84, 3; 17, 29, 4; quod recte scriptum τἀνδρὸς 1, 88, 4; 5, 70, 2; 11, 42, 5; 11, 57, 6; 13, 75, 5; 13, 84, 3; 14, 5, 6; 14, 112, 3; 16, 11, 2; 17, 29, 4; 17, 101, 6; 19, 2, 7; 20, 106, 3; 23, 15, 5; 24, 12, 1; 26, 24, 2; 31, 27, 3; 34, 33, 7; 37, 13, 2, ut τἀνδρὶ 4, 28, 4; 19, 34, 6; 20, 93, 4; 31, 19, 7; 32, 10, 6; 32, 11, 1: ut etiam τοῦ ἀκριβοῦς 13, 90, 7 contrahendum videatur, ut supra τἀκριβές.

Item τὸ ἐναντίον apud Photium 32, 12, 3, alibi semper τοὐναντίον scriptum. Et τὰ ἐναντία 16, 32, 2, quum τἀναντία sit 3, 40, 9; 14, 87, 1; 14, 90, 5; 16, 27, 5; τἀκεῖνος 3, 17, 5; 4, 84, 4; 11, 56, 8; 17, 36, 5; 18, 66, 1; τἀπίχειρα 29, 6, 3. Τοὔργον quum ex libris optimis pro τὸ ἔργον sit restitutum 1, 61, 4, etiam 1, 64, 7 foret restituendum, nisi ibi liber optimus praeberet τὸ πᾶν ἔργον, quod est 1, 63, 9, ut certe est restituendum 1, 64, 8 sublato fortasse τοῦτο, et 3, 23, 1, ubi omnes τὸ ἔργον. Et καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς 33, 14, 1, quod mirum si scripserit qui dixit καλοκἀγαθία 1, 2, 2 et alibi. Nam etiam recentiores hi scriptores, ut Dionysius A. R. 3, 17, p. 453, 7, qui ibidem p. 451, 12, crasin habet τἀλαχίστα, observarunt praeceptum Photii: Καλὸς κ' ἀγαθὸς λέγεται κατὰ συναλοιφήν, οὐχὶ καλὸς καὶ ἀγαθός. Ubi quod

scriptum κ' librarii saepe mutarunt in καί, ut apud Plutarchum. Alius enim generis videtur 12, 20, 2 πάντων τῶν ἐν τῷ βίῳ καλῶν καὶ ἀγαθῶν αἰτίους.*)

Contraxit etiam, non solvit, Diodorus formas adiectivorum in εος, nec scripsit χάλκεος 1, 96, 9, ubi χαλκέοις; 2, 8, 7, ubi χάλκεαι (χαλκαὶ· αἱ D); 12, 10, 6, ubi χάλκεον, sed χαλκοῦς, ut aliis locis multis et hoc et ἀργυροῦς σιδηροῦς χρυσοῦς, et κυανοῦν pro κυάνεον ex optimis restitutum 4, 22, 1. Idem non scripsit, ut est in libris, βαθύπλοοι vel adeo βαθύπλοιοι, sed contraxit βαθύπλοι 3, 40, 4, ut αἰγιαλὸς δυσπαράπλους 3, 44, 4 et 12, 48, 1 πολλὰς ἄπλους, de quo dixi ad Thes. Stephani v. Ἄπλους. Et haud dubie πυρίπνοι 4, 47, 3, ubi libri πυρίπνοοι, pariterque πυρπνόῳ 6, 7, 8, ubi etiam ι modo additum modo omissum librorum coarguit malam fidem, ut δύσπνους contraxit 3, 17, 5. Neque curandi sunt ne apud recentiores quidem librarii haec omnia distrahere soliti, ut vel optimis in libris reperiantur depravata, velut Vaticano Dionysii A. R. 1, 59 fin., χάλκεα, ut 1, 79; 2, 54, 70, quum ἀργυροῖς καὶ χρυσοῖς sit 2, 23, et Vaticano Strabonis 15, p. 703, λιβανοχρόους pro λιβανόχρους, ut apud Demosthenem ἑτεροπλόῳ pro ἑτερόπλῳ et Thucydidem εὐνόων pro εὔνων, et alia multa huius generis, de quibus dixi praef. ad Xenoph. Anab. p. X ed. Ox., ubi εὔνοοι C. pr. 2, 4, 16.

Idem Diodorus non dixit ἠιών, sed ᾐών, non ληΐζεσθαι, quod libri constanter etiam apud Atticos praebent, sed λῄζεσθαι, ut λῃστής. Neque πρωὶ 17, 37, 3, sed πρῴ; neque περιῄεσαν 1, 72, 2; ἐπῄεσαν 4, 12, 5; 13, 80, 3; ἀπῄεσαν 19, 68, 1 et alibi, sed — ᾖσαν;

*) τοὔνομα, τοὐμφανές, τοὐπίσω, τοὔμπροσθεν, κἀκεῖ addit Kaelker p. 312.

neque *πλέειν* 15, 42, 3 aut *ἔθεεν* 16, 94, 3, sed *πλεῖν* et *ἔθει*.

Neque dubitandum quin semper contraxerit Diodorus augmentum *ε* cum praepositione *προ* coniunctum, quae crasis certe aliquoties est servata, ut in *προύδωκε* 11, 48, 8; 36, 3, 6; *προύδωκαν* 13, 66, 6; *προυκαλεῖτο* 18, 13, 1; 26, 3, 1; *προυκαλοῦντο* 13, 105, 1 (14, 64, 2); *προύλεγε* 13, 97, 5; *προύλεγον* 33, 24, ut *προύλεγε* in fragmento Demetrii Phalerei 31, 10, 1; *προύπεμψε* 19, 72, 6; *προυτετύπωτο* 31, 27, 2. Nam eadem utriusque formae alternatio est in libris Thucydidis aliorumque Atticorum, pariterque Polybii, Dionysii Halic., Dionum, quos omnes certum est una usos esse contracta. Nusquam vero apud Diodorum apparet *προύχειν*, ut aliquoties apud Dionysium.

Quemadmodum autem crasin et contractionem in multis diaeresi praetulit Diodorus, ita hiatui elisionem eum anteposuisse haud pauca huius ostendunt exempla, etsi alterum non ita ut Polybius aliique fugit. Quo de genere quum multa videantur apud Diodorum non minus quam apud Polybium abolita, non mirum quod pauca tantum sunt relicta eiusmodi ut *προεκαλέσατ' αὐτοὺς* 19, 108, 3; *κατελείπετ' αὐτοῖς* 20, 93, 7; *ἐδείκνυθ' ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων* 17, 83, 1; *συνετάξαθ' ἡμέραν* 20, 94, 4. Item *ἅπαντ' ἐπράττετο* 14, 21, 2; *τάλαντ' ἀργυρίου* 17, 54, 2; *τραύματ' εἰληφόσι* 17, 103, 6; *τὰ στόματ' ἐμφράττουσι* 19, 94, 8; *χρήματ' εἰσέφερον* 20, 84, 4; *προτιμήσαντ' αὐτὴν* 20, 81, 3 et similia. Et saepius in numeralibus, ut *δέχ' ἡμερῶν* 19, 37, 3; 20, 73, 3; *ὀγδοήκοντ' ἔτη* 1, 5, 1; *πένθ' ἡμερῶν* 1, 13, 4; *πένθ' ἡμέρας* 2, 25, 8; 13, 39, 2; 14, 21, 6; 19, 37, 5, quum *πέντε ἡμέρας* sit 31, 11, 1; *πέντε ἡμέραις* 36, 5, 1; *πεντήκοντ' ἄνδρας* 17, 76, 8; *πεντήκονθ' ἡμέρας*

14, 31, 1; *πεντήκονθ' ἱππέων* 19, 55, 5; *τετταράκονθ' ἡμέραις* 1, 85, 3; *τριάκονθ' ἡμέραις* 17, 78, 4.*)

Ad formas vero verborum singulorum multis modis depravatas priusquam accedam, quaedam de declinatione et coniugatione vocabulorum sunt praemittenda. Nam utraque apud Diodorum non minus in multis est corrupta quam apud veteres.

Et in declinatione quidem librarii maxime peccarunt in accusativis quibusdam, antiquiores plerumque formas in novicias mutantes. Quamobrem ego accusativos in *ν* modo recte modo male terminatos in nonnullis certe ad eam revocavi formam quae una conveniret Diodoro. Scripsi enim *Δήμητρα*, quod omnes servant 14, 77, 5, alibi inter hoc et *Δήμητραν***) variantes, in nonnullis est vel *Δημήτρᾳ* et *Δημήτρας*. Quam formam quod ad Stephanum metro versus stabiliri dixi apud Pausan. 1, 37, 2: *Σεμνὴν Δήμητραν, ὅτε πρῶτον ὀπώρας καρπὸν ἔφηνεν*, ei iam substituo

*) De elisione etiam fusius egit Kaelker p. 314. — Ceterum hanc rem multas cautiones habere recte monuit Dindorf (edit. Teubn. IV. p. XV): 'Multa de hoc genere apud Diodorum depravata videri dixi, etsi pleraque intacta reliqui, cum vel antiquissimis in libris ea reperiatur scripturae inconstantia ut in Philodemi libellis ex papyris Herculanensibus editis eadem in pagina scribatur *κἀπὶ* et *καὶ ἐπί*, *κἂν* et *καὶ ἄν*, *τὴν ὁμοιότητα ὑπάρχειν* et *τὴν ὁμοιότητ' εἶναι*, et multae appareant insolentiores elisiones, velut diphthongi *αι*, sed rursus *πάντα* et *ἀλλὰ* non elidantur ante vocalem, et alia solvantur quae alibi coniunguntur per crasin, ut nisi ipsi sibi in talibus non omnino constiterunt scriptores, certe antiquissimos iam librarios sibi non constitisse appareat.' — Accuratior his quoque in rebus est codex D, quo nisus elisiones saepissime (trecenties fere *δ'* pro *δὲ*) tacite restitui.

**) hanc formam probat Cobet, repugnat Schenkl.

versum apud Oenomaum Eusebii Praep. 5 p. 231 D: *Εἰς πάτρην φυγάδας κατάγων Δήμητραν ἀμήσεις*, quum in altero facillima sit correctio *Δήμητρ' ὁππότε*. Et vicissim ubique *Κῶν*, quod est in omnibus 19, 68, 4, alibi *Κῶ* exhibentibus aut inter hoc et illud variantibus, ut solent librarii *ν* in huiusmodi accusativis interdum neglegere, ut plerique in *Κέω* 4, 82, 1, nonnulli in *Ἴλεων* (D, *Ἰόλαον* II) 4, 24, 4; *Πηνέλεων* 4, 67, 7; *χρυσόκερω* D 4, 13, 1; *Τύνδαρεω* 4, 33, 5, sed ibidem *Τυνδάρεων* D. — Nominum vero in *ης* tertiae declinationis accusativos etsi excepto *Εὐμένης*, cuius accentus novicius *Εὐμενής*, de quo dixi ad Thes. Stephani, excluderet *ν*, fere in *ην* terminant libri Diodori, haud pauca tamen alterius formae exempla in nonnullis certe sunt nominibus relicta, ut *Διομήδη* in omnibus praeter D 4, 15, 3; *Ἄρη* in uno C 5, 74, 4; *Πολυχάρη* 8, 5, 1—6; *Δημοσθένη* 12, 60, 1; *Παμμένη* 16, 34, 2; *Ἀντιγένη* 19, 17, 4, ut plerique 19, 12 et 13; *Ξενοπείθη* 19, 16, 1; *Ἀριστομένη* 28, 14; quibus accedunt servata in nonnullis *Ἑρμοκράτη* 13, 4, 1; *Ἐχεκράτη* 16, 26, 6; *Λεωσθένη* 17, 111, 3; *Ἀριστοτέλη* 19, 68, 3, et quae Gemistus praebet *Λεωσθένη*, *Λακράτη*, *Εὐθυκράτη*, *Λασθένη*, ubi libri Diodori omnes *-ην*. Credo igitur his quantumvis non ita multis formae in *η* exemplis tamen alterius omnia non minus redargui quam apud Cassium Dionem dixi redargui vol. 5 p. X, et haud dubie etiam apud Chrysostomum, de quo dixi vol. 1 p. IX.

Accusativi adiectivorum in *ης* in *η* purum desinentes etsi plerumque per *η* scripti sunt in libris, ut *αὐτοφυῆ* 3, 45, 7; *εὐφυῆ* 3, 67, 5; *διφυῆ* (pro *ἰδιοφυῆ*) 2, 57, 5; 4, 77, 3 (ubi D *διφυήν*); *συμφυῆ* 1, 10, 7; 1, 30, 6; *ὑπερφυῆ* 4, 22, 3; 4, 34, 2; 4, 72, 4, tamen

haec exempla redarguere videntur nonnulla in α, ut ἐνδεᾶ 10, 31, 1, quum ἐνδεῆ 1, 45, 2 et καταδεῆ sit 17, 91, 5, quae correxi, et εὐκλεᾶ 16, 7, 4. Nam perpetuo sic peccant librarii etiam apud Atticos, ut dixi ad Xen. Comment. 1, 6, 13, fuitque vel multo recentiorum unus et alter quem meliores libri hoc vitio liberarent, ut Pausan. 3, 7, 11; Procop. Pers. 2 p. 157 D, qui ὑγιᾶ.

Accusativos pluralis nominum in ευς etsi libri modo in εις modo in εας terminant, interdum tamen etiam inter utramque formam variant, ut unus de optimis (i. e. A; sed item D) 3, 3, 6 βασιλέας pro βασιλεῖς. In quibus quum etiam Atticorum libri saepe fallant, non indigna memoratu sunt verba Graevii ad Luciani Soloecistam c. 8, vol. 3, p. 575: „Nomina in ευς apud medios inter Atticorum veterum et sophistarum aetatem, Polybium, Diodorum, Diogenem Laertium et eiusdem notae scriptores fere εις contractum habent in accusativo plurali: apud veteres Atticos, Aristophanem, Thucydidem, Xenophontem, Platonem, Lysiam, Demosthenem, Isocratem, Aristotelem, Theophrastum, et Xenophontis imitatorem Arrianum, tum apud sophistas Pausaniam, Heliodorum, Libanium, Aristidem, Lucianum, alios eius aetatis scriptores, Dionem, Appianum, Herodianum, et ex nostris Chrysostomum, Basilium, Gregorium Theologum, Synesium sine contractione fere in εας, quod et notavit P. Leopardus in Miscellaneis. Plutarchus et Iosephus modo εις modo εας dicunt, nisi illud quoque intempestivis emendatoribus debemus. Plethon certe Gemistus Plutarchi et Diodori verba transcribens pro ἱππεῖς accusativo semper ἱππέας habet. Plutarchus in Timol. c. 16: *Οἱ Κορίνθιοι πέμπουσιν αὐτῷ δισχιλίους ὁπλίτας καὶ*

διακοσίους ἱππεῖς, pro quo Plethon 1, 42: *Κορίνθιοι Τιμολέοντι πέμπουσι δισχιλίους μὲν ὁπλίτας, ἱππέας δὲ διακοσίους.* Diodorus 16, 39, 2: *Θηβαῖοι δ' ἀπέστειλαν πεζοὺς μὲν τετρακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ φ'*, Gemistus autem 2, 8: *Θηβαῖοι δ' ἀπέστειλαν πεζοὺς μὲν τετρακισχιλίους, ἱππέας δὲ πεντακοσίους.* Sic et alibi." Nempe 1, 8 *Μαντινέας*, ubi libri Diodori *Μαντινεῖς*, 2, 3 *Ἀμφισσέας*, ubi libri Diodori *Ἀμφισσεῖς*, ut omnino Gemistus, etiam ubi suis utitur verbis, formam *εας* ponit, non *εις*, ut supra formam *η*, non *ην*, nominum in *ης*. His autem Graevius multa addit de utraque forma exempla partim Atticorum partim recentiorum, recte iudicans apud illos certe librariis deberi *εις* pro *εας*.*)

Ad coniugationem quod attinet, plurimum negotii librariis facessivit augmentum. Nam ut omittam explosum iam a Wesselingio ineptum *προετέρουν* et *προετέρησα* pro *ἐπροτέρουν* et *ἐπροτέρησα*, quod perraro servatum uno alteroque in libro, plerumque prius illud supponentibus: augmentum modo depravarunt, ut in *ἀπεκατέστησα* pro *ἀποκατέστησα* illato, et *ἀπήλαυον* pro *ἀπέλαυον* 13, 88, 6, *παρηνόμηκα* pro *παρανενόμηκα*, et vicissim in *ἠβουλόμην ἠβουλήθην ἠδυνάμην ἠδυνήθην ἤμελλον*, quae alibi, sed multo rarius, per *ε* scribuntur, ut solet in his etiam apud Atticos variari, sed nemo credet scriptores ipsos ita lusisse, modo omiserunt, ut aliquoties in *δρᾶν*, cuius etiam perfectum semper scriptum per *ἑω* pro *ἑο*, et *ὠθεῖν*, et saepissime in

---

*) In declinatione comparativorum quam regulam Diodorus secutus sit, ex nostris codicibus frustra quaeres: 4, 78, 1 *πλείω χρόνον* est in omnibus, 4, 79, 2 *πλείονα χρόνον* in optimis C D; 2, 50, 2 *πλείονας καὶ μείζους*, 3, 44, 3 *πλείους*, 3, 48, 2 *μείζονας* etc. — Iuvat hic etiam adnotare comparativos et superlativos haud raro commutari.

verbis ab *ευ* incipientibus, ut vix semel iterumque sint servatae formae quibus constanter usum esse Diodorum, quum illae vix fallant, dubitari non potest, ut *ηὐλαβήθη* 13, 87, 2; *ηὑρέθησαν* 13, 90, 4; *ηὕρισκε* 3, 37, 4; 16, 76, 3; 30, 9, 2; *ηὐτυχήσαμεν* 13, 22, 8, sed ibidem *εὐγνωμόνησαν*; *ηὐχαρίστουν* 14, 29, 4; 14, 74, 3; *ηὔχοντο* 14, 9, 7; 20, 16, 6; *προσηύχοντο* 13, 16, 7; et in *εὐεργέτουν* plerumque per *ε*, raro per *η* in secunda scripto; 5, 45, 4 in *γεωργηκέναι* et 12, 45, 4 in *δενδροκοπημένης*, omissa reduplicatione,*) quod correxeram iam in editione priori, cui addendum *πεπειθαρχηκόσι*, quod pro *πειθαρχοῦσι* vel *πειθαρχηκόσι* restitui 18, 63, 2.

Plusquamperfecti saepissime partim augmentum omissum partim tertia pluralis per *ει* scribitur pro *ε*, quod raro servatum in libris, ut 11, 4, 6; 11, 53, 1; 11, 65, 1; 17, 85, 1; 33, 28, 4, ego ubique restitui. Librorum enim in hac forma fidem vel Demosthenis coarguunt codices, qui omnes in *παρεσκευάκεισαν* consentiunt p. 305, 21.

Futurum verborum in *ιζω* **) etsi satis constanter contrahitur, tamen 13, 21, 3 est *ἀγωνισομένους*, quod redarguitur forma *διαγωνιεῖσθαι* 13, 105, 3; 14, 103, 6; 17, 30, 2; 19, 29, 1; 19, 93, 6; *ἀγωνιούμεθα* 14, 25, 4; *διαγωνιοῦνται* 15, 65, 4; ut Dionysio A. R. 3, 18 *ἀγωνισομένους* illatum pro eo quod 3, 17 et aliis multis locis habet *ἀγωνιουμένους*. Pariterque *χαρίσομαι* 37, 18 pro *χαριοῦμαι*, quod est 13, 25, 4.

---

*) at recte *γεγεωργηκέναι* D, et *δεδενδροκοπημένης* P(atmensis).

**) Liceat hic afferre formam codicum *στραγγαληθείς* (pro *στραγγαλισθείς*) 1, 68, 5; tum *προιστορισμένοις* (pro *προιστορημένοις*) 3, 1, 3 et *ἐπισκοτίσειν* (pro *ἐπισκοτήσειν*) 1, 76, 1, quae sunt in D.

Et *πορίσεσθαι* 38, 19, nisi hoc est pro *πορίζεσθαι*. Sic 19, 50, 2 *ἀπελπίσειν* unus pro *ἀπελπιεῖν*. Formam *ἀποπλευσεῖσθαι* 19, 58, 6, etiam in libris nonnullis recte scriptam *ἀποπλεύσεσθαι*, redarguit *συμπλεύσεσθαι* 16, 66, 4. Suspectum *παραπλεύσων* 13, 54, 5.

Eiusdem futuri forma passiva pro media supposita in verbis quibusdam satis superque probat etiam Diodoro illud fuisse illatum vitiorum genus quod antiquioribus omnibus saepissime intulerunt librarii. Quis enim dubitet, cui 4, 84, 4 ex libris optimis restitui *στερήσεσθαι* pro *στερηθήσεσθαι τῆς δράσεως*, eidem me 4, 23, 2 recte exemisse *στερηθήσεται τῆς ἀθανασίας*, et 12, 12, 5 *ἀποστερηθήσεσθαι τῶν καλλίστων ἐπιτηδευμάτων*?*) Ac ne Dioni Cassio quidem 41, 7, 5 *στερηθήσεσθαι* puto tribuendum, cui alia nonnulla de genere hoc quae ipse redarguit exemisse me dixi vol. 5 p. XI, quibus addendum *προθυμηθήσεσθε* 50, 28, 5, etiam apud Platonem in Phaedone interdum illatum pro legitimo *προθυμήσομαι*, sed nihilo verius quam *ἐνθυμηθήσομαι* apud Arrianum Epict. 1, 3, 1, cui etiam *δεηθησόμεθα* illatum 1, 17, 3 pro *δεησόμεθα*, et Hierocli Photii Bibl. cod. 251 p. 466, 34 *προνοηθησόμεθα* pro eo quod in altero est codice *προνοησόμεθα*. Diodoro vero etiam alia huiusmodi vitia sunt eximenda, qui 2, 18, 2 *τὸν Ἰνδὸν πειραθήσεσθαι τῆς περὶ αὐτὴν ἀρετῆς* et 12, 1, 2 *τῆς ὁμοίας τύχης πειραθήσεσθαι* haud dubie scripserat, quod Pausanias 4, 25, 4 *πολιορκίας πειράσεσθαι μακροτέρας*, etsi alterum est apud Iosephum Ant. J. 10, 7, 6 *οὐδενὸς κακοῦ πειραθήσεσθαι*, quod repetit Zonaras vol. 1 p. 115 B, sed ut illius quoque libros fallere putem. Et 3, 6, 2 *λόγον οὐκ ἔχουσα*

*) 13, 56, 2 *πολιορκήσεσθαι* scribendum est ex codice: Dindorf edit. Teubn. IV p. XVI.

τὸν ἐναντιωθησόμενον, quod scripsi ἐναντιωσόμενον, ut 19, 5, 4 μηδὲν ἐναντιωθήσεσθαι τῇ δημοκρατίᾳ reposui ἐναντιώσεσθαι, abolito vulgari vitio,*) de quo

*) nec quisquam hoc recte factum dubitabit, nisi qui etiam Dionysium A. R. 1, 59, vol. 1, p. 151, 11, ubi Vaticanus ἐναντιωθησομένου mutat in ἐναντιωσομένου, et 6, 62, vol. 2, p. 1181, 3, ubi ἐναντιωθήσεσθε in ἐναντιώσεσθε· 3, 23, vol. 1, p. 481, 4, ubi omnes ἐναντιώσεται, ut 3, 72, p. 595, 2; 4, 10, vol. 2, p. 661, 13; 6, 38, p. 1127, 10; 48, p. 1148, 12; 65, p. 1189, 3; 69, p. 1197, 1; 75, p. 1211, 13; 85, p. 1236, 16 (ubi Vat. ἐναντιωθησόμεθα); 7, 50, vol. 3, p. 1424, 16; 8, 31, p. 1574, 9, sic, sed nihilominus 4, 51, vol. 2, p. 766, 13, semel scripsisse putet ἐναντιωθήσεται, quod hic est in ipso Vaticano, ut apud Galenum vol. 1, p. 220, 6 Lips. Quae sufficiunt, opinor, ad librorum Diodori consensum in hac forma non minus elevandum quam in aliis, ubi modo variant modo consentiunt, etsi idem illud ἐναντιωθήσεσθαι est in epistola Antiochi regis ex lapide edita *Archives des missions scientifiques et littéraires, deux. sér. t.* 3, *liv.* 3, 1867, *pl.* 3, v. 14: Τὸν δὲ ἐναντιωθησόμενόν τισι τῶν προγεγραμμένων ἔνοχον εἶναι ἀσεβείᾳ, quod utrum recte habeat an fallat ut quod continuo sequitur: Ἀναγραφῆναί τε καὶ τὰ ἀντίγραφα ἐν στήλῃ λιθίνῃ pro δὲ καὶ in medio relinquo. Sunt enim huiusmodi quos dixeris Macedonismi multo antiquioris saepe originis quam ut ab librariis codicum superstitum possint dici profecti, quantumvis scriptoribus meliorem sequentibus dialectum non sint tribuendi, ut quod ego neque Polybio neque Diodoro, cui semel in Exc. Vat. p. 39 (10, 32, 1) est illatum, ut Aristoteli et Straboni, quorum ipsae codicum varietates fraudem redarguunt, verbum σιταρχέω et substantivum σιταρχία pro iisdem per κ scriptis, ut πανδοχεῖον et πανδοχεὺς apud Polybium partim per κ partim per χ scripta ipse exhibet Vaticanus, eadem forma σιταρχία bis est in papyro Ptolemaeo et Cleopatrae regibus Aegypti oblata in Maii Class. Auct. vol. 5, p. 356, 14; 358, 28, sed in eadem 356, 11 et 12, activum καταχαρίσαι et ἐπιχαρίσαντος, quod ex Byzantinis tantum scriptoribus cognitum, et in alia p. 603 ult. ἐλαμβάνοσαν, et 604, 1, ἀντιλῆψαι (et vol. 4,

Dionysio, Dioni Cassio, aliisque illato dixi ad Stephanum. Neque quod 11, 18, 2 est: *Οὗτοι γὰρ ἐδόκουν καὶ φιλοτιμηθήσεσθαι*, scripserat Diodorus, sed *φιλοτιμήσεσθαι*, et Plato, Demosthenes et alii omnes, quo ipso etiam *τιμηθήσεσθαι* 15, 74, 1; 16, 75, 4, quamvis passiva significatione positum suspectum redditur, pariter atque 20, 3, 3; 27, 18, 3 *ἡττηθήσεσθαι* et *ἡττηθησόμενον*. Nam in utroque verbo sic peccare solent librarii, ut de priori multis ostendi exemplis ad Stephanum, de altero, etiamsi dixit Euripides, Lysias, quem p. 161, 3 *ἡττηθήσονται τῶν κακῶν*, sed p. 180,

---

p. 445, 12 *ἀγαγῆσαι*), ut quod ib. p. 354, 35 et 358, 32 est *διδῴησαν* et *δοίησαν* neque Polybio neque Diodoro hanc optativi formam possit vindicare, quam ego non solum illis exemi praef. ad Polyb. vol. 1, p. LIII et p. XII, aut Atticis, ut Xenophonti, de quo dixi ad Comment. 1, 4, 19, p. 44 ed. Oxon., aliisque de quibus ad Stephanum v. *Ἀφίημι* p. 2662, B, sed ne Homero quidem vindicatam putabo, donec certiori confirmatam videro exemplo quam quod unum nunc est apud illum Il. *P*, 733: *Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' Αἴαντε μεταστρεφθέντε κατ' αὐτοὺς σταίησαν, τῶν δὲ τράπετο χρώς*. Nam facilis est correctio *σταῖεν, τῶν δ' αὖτε τράπετο χρώς*, nec magis codicum consensus multis antiquitus vitiis inquinatorum tueri poterit quod non sit Homericae aetatis quam prorsus barbarum *ξυμβλήσεαι* pro *ξυμβλήεαι* in omnes illatum, quod correxi ad Stephanum v. *Βάλλω* p. 90, D. Cum illo autem Antiochino, sed nihilominus non Diodoreo *ἐναντιωθήσομαι*, conferre licet quam ut Macedonicam, non Diodoream notavi, terminationem imperativi *ωσαν* pro *ων*, saepissime etiam Atticis illatam, ut dixi praef. ad Xenophontis Hist. Gr. ed. Lips. tertiam p. XVIII, sed ut quae certissima eius videri possint exempla, eadem vel maxime fallant, ut Euripidis Ion. 1131: *Θύσας δὲ γενέταις θεοῖσιν, ἣν μακρὸν χρόνον μένω, παροῦσι δαῖτες ἔστωσαν φίλοις*, ubi nuper restitui quod etiam sententia poscit, *δαῖτας ἑστία φίλοις*: Dindorf V p. XI.

19 *ὧν ὑμεῖς ἡττήσεσθε*, et non priori quoque loco scripsisse *ἡττήσονται* nemo credet. Nihilo melius *ὠφεληθήσεσθαι* 19, 7, 1 et, ut opinor, *καταφρονηθήσομαι* 12, 4, 2, quod etsi est apud Isocratem et Lucianum, tamen *καταφρονήσομαι* est apud Platonem, ut certe Isocrati haec forma sit restituenda. Nam incredibilis apud omnes cernitur scriptores librariorum in his formis in alteras mutandis incuria, ut apud Diodorum 13, 92, 2 vel *περιαιρεθήσεσθαι* illatum sit pro *περιαιρήσεσθαι*. Vicissim 14, 117, 5 male nonnulli *ἐπιμνησόμεθα* pro *ἐπιμνησθησόμεθα*, quae una usitata in prosa forma huius futuri, ut apud Pausaniam 5, 25, 1 *ἐπιμνησόμεθα καὶ τούτων* mutandum putem in *ἐπιμνησθησόμεθα*, quod est 8, 9, 7; 8, 15, 4, ut *μνησθήσομαι* 6, 1, 2, et fortasse ne Eunapio quidem Erc. p. 65, 19 ed. Nieb., *ἐπιμνήσεται πάλιν τῶν συντεθειμένων*, relinquendum. Inter utramque formam variant libri Demosthenis p. 432, 7, Polybii 5, 33, 3, ubi optimi *μεμνήσομαι*, ut non dubitem Herodoto 1, 5, 177 pro *ἐπιμνήσομαι* restituere, quod 2, 3 habet, *ἐπιμνησθήσομαι*. Nam etiam 1, 51, ubi libri *ἐπιμνήσομαι*, Photius Bibl. cod. 190, p. 150, 9 *ἐπιμνησθήσομαι*.

Optativorum forma tertiae pluralis in *αιεν* pro *ειαν* etsi apparet aliquoties in libris, ut *τηρήσαιεν* 2, 4, 4; *προστάξαιεν* 8, 3[a], 2, tamen nihilo verior est apud Diodorum quam apud Atticos, quibus saepe est illata. Nam et multo plura sunt formae in *ειαν* exempla, et ipsa librorum inter utramque variantium 20, 4, 4 fides vacillat. Eadem ratio videtur formarum illarum in *ειημεν* et *ειησαν*, quae sunt 8, 15, 1, ubi *βουληθείημεν*, quum talia etiam recentioribus illata arguant librorum in loco Attici apud Eusebium Praep. 15, p. 802, A, varietates *διακριθεῖμεν* praebentium pro *διακριθείημεν*,

et 3, 36, 1, ubi ὑποληφθείησαν, 8, 25, 4, ubi εἴησαν. Nam ἀξιοῖμεν est 10, 21, 2; κληθεῖεν 13, 21, 7; καταπολεμηθεῖεν 14, 39, 3; εἶεν 14, 21, 3.

Secunda singularis indicativi praesentis et futuri medii vel passivi etsi constanter scribitur ῃ, nihilominus Diodoro haud dubie restituendum est ει.

Perfectis, interdum etiam aoristis, male interpositum σ, ut non tantum constanter fere in κέκλεισμαι, semel sine σ scripto in nonnullis 19, 61, 6, et in uno 14, 66, 4, et κέχρισμαι 4, 38, 2; 17, 103, 4,*) sed, ut videtur, etiam in ἀλήλεσμαι 3, 14, 1, etsi hoc est etiam apud Agatharchidem Photii cod. 250, p. 448, 3, et περιέζωσμαι 1, 72, 2; 5, 29, 2; παρεζωσμένος fr. Escor. p. 26 ed. Müller., nisi haec quidem veteribus fuerint peculiaria, etsi περίζωμα est 3, 8, 5, Diodoro autem κέρχισμαι relinquendum, ut 2, 9, 2 χρίσμα, quod mihi et ipsum scribendum videtur χρῖμα, ut περίζωμα. Sed ἐλασθεισῶν 20, 51, 3 redarguit ἐξελαθέντες, in deterioribus servatum 4, 67, 1, in plerisque 11, 23, 3.

Imperativi utramque formam ita ut 13, 29, 5 et 6 fit coniunctam, ubi praecesserat ὑπομενόντων et ἐχόντων, et sequitur παραιτείσθων — καταμεμφέσθωσαν — ἐπικαλείσθωσαν, quum etiam libri Xenophontis, Thucydidis, Platonis saepe sic inter se coniunctam exhibeant, nemo dubitet Diodoro librarios affinxisse, ut tollienda sit altera etiam 18, 56, 5 et 6, ubi καταδεχέσθωσαν et παραγενέσθωσαν.

Praeter haec in formis vitiosa et ab librariis ad suam consuetudinem detorta multa sunt vocabula modo recte modo secus scripta, de quibus ut compendifacerem operam ad locos singulos singulatim dicendi, memoratu

*) 4, 54, 5 κέχρημαι manu prima D.

digniora ordine hic coniunctim recensenda et sub uno conspectu ponenda duxi.

Ἅμμος quum 1, 32, 4 in optimo sit libro (i. e. D) conservatum, qui *ὑφ' ἅμμου*, et in plerisque 17, 50, 1, eundem ubique spiritum restitui, de quo dixi ad Thes. Stephani, restituendum haud dubie etiam in nomine *Ἅμμων*.

Ἂν delevi, ubi cum futuri absurde coniungebatur participio: 1, 53, 8 *διδάξαι τὸν πατέρα ῥᾳδίως ἂν ἐσομένην τὴν στρατείαν*, nisi praestat *γενησομένην*. Item, ubi cum infinitivo futuri: 1, 76, 3 *οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα μήτε τοὺς εὐφυεῖς τῶν βραδυτέρων πλεονεκτήσειν·* 18, 55, 3 *οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τὸν μὲν Κάσσανδρον ταπεινώσειν, ἑαυτοῖς δὲ μεγάλην δόξαν .. περιποιήσειν·* 20, 3, 3 *πάντων διειληφότων μηδ' ἂν ἐγχειρήσειν αὐτὸν τοῖς Καρχηδονίοις ἀντιταχθῆναι*, ut Polybio ad Thes. Stephani p. 294 A, et Dioni Chrys. saepius eximendum dixi praef. p. XII. Nihilo meliora sunt exempla cum futuro coniuncti apud Dionysium. Eadem vero particula deesse videtur 1, 40, 3: *Εἰ μὲν οὖν ὁ Νεῖλος ἀνέβαινε, δῆλον ὑπῆρχεν, ἐπεὶ δέ*, ubi *δῆλον ἂν ὑπῆρχεν* Hertleinius in progr. Werthem. a. 1865, p. 5. Sic *εἰ — ἂν — ἐπεὶ δὲ* est 13, 20, 5; 15, 79, 2. Atque etiam 13, 1, 1, ubi item *εἰ — ἦν — ἐπεὶ δέ*, scribendum videtur *σχεδὸν ἂν ἦν*, et 1, 39, 10 post *εἰ μὲν — ἂν* quod sequitur *εἰ δὲ — ἀδύνατον ἦν*, item *ἂν ἦν*, et 10, 7, 2, *ἀπεῖπον ἄν*. Simile quidem *καθῆκον ἦν* 1, 38, 11, ubi item sequitur *ἐπεὶ δέ*, et apud Polybium 1, 1, 1 *εἰ μὲν — ἀναγκαῖον ἦν*, sequente

Ἀλλοεθνέσιν pro *ἄλλοις ἔθνεσιν* 2, 48, 2 et 17, 82, 2 restituit Dindorf (Neue Jahrb. 1869 p. 472); cf. 1, 66, 9; 1, 67, 9; 1, 74, 1; 2, 38, 1; 2, 39, 4; 2, 48, 3; 2, 55, 3; 3, 18, 5; 11, 71, 4; 25, 2, 1; 29, 19; 40, 3, 2.

item ἐπεὶ δέ: sed utroque loco tanquam nihilo certiori, ut de Polybiano dixi praefatione vol. 1, p. XLVII, illos non magis quam hos illis defendi facile intellegitur. Duplex ἂν e libro optimo D restitui 2, 40, 4, ut in omnibus est 13, 20, 5.

Ἀνοίγω etsi semel apparet cum augmento ab Atticistis improbato ἐξήνοιγεν 1, 33, 11, tamen quum ceteris locis omnibus sit ἀνεῳ —, dubium utrum libri fallant an ipse lapsus sit Diodorus, ut Pausanias 2, 35, 7 ἠνοίχθησαν, 4, 26, 8 ἤνοιγε dicens, etsi ἀνεῳγμένων dixit 4, 5, 9, nisi quis putet etiam apud hunc fallere libros, qui tamen non, ut in N. T., variant inter utramque formam, quarum alteram illam per η et οι grammatici quidem ut prorsus barbaram reiciunt, sed praebent etiam libri Xenophontis, de quibus dixi praef. ad Hist. Gr. ed. Lips. tertiam p. XX.

Ἄνοπλος etsi nonnisi 20, 110, 1 uno in libro scriptum ἄοπλος, tamen id ipsum constanter etiam Diodoro esse restituendum vix dubitabit qui contulerit quae de utraque forma dixi ad Stephanum, et ἀοίκητος pro ἀνοίκητος 3, 38, 1 et 2 bis restitutum ex libris, ut est in plerisque 4, 17, 4. Quare ἄοπλος scripsi 14, 115, 2; 14, 116, 2; 16, 10, 3; 17, 8, 5; 17, 42, 2; 17, 64, 1; 17, 84, 6; 18, 9, 5; 20, 11, 2; 20, 66, 3.

Ἀντιπέρας pro ἀντιπέραν quum optimi praebeant 5, 23, 5, idem restitui 2, 47, 1; 3, 38, 4; 3, 39, 3; 3, 42, 1; 5, 60, 1; 5, 82, 1; 5, 83, 2; 13, 65, 4; 13, 79, 6, ut faciendum dixeram ad Thes. Stephani.

Ἀνωτάτω etsi ex optimis restituendum fuit 2, 10, 3 pro ἡ δ' ἀνωτάτη σῦριγξ, non sequitur tamen ex uno Gemisto ibidem τὴν ἀνωτάτω pro τὴν ἀνωτάτην

ἀναίδην pro ἀνέδην 2, 23, 2; 2, 59, 1; 16, 37, 2; 37, 3, 3.

ἐπιφάνειαν et ex eodem, qui etiam 2, 13, 2 solus *τὸ κατωτάτω μέρος* pro *κατώτατον*, et libro uno 2, 10, 6 *τῆς ἀνωτάτω ἐπιφανείας* pro *τῆς ἀνωτάτης* esse recipienda, quippe hiatus evitandi causa consulto a Diodoro, ut videtur, non posita.

Ἀξιοχρέους οὔσας 11, 34, 3 et *ἡγεμόνας ἀξιοχρέους* 14, 77, 6, videtur scribendum *ἀξιόχρεως*, quod habet vel Pausanias 7, 6, 9 *ὡς μηδὲ σώζειν τὰ οἰκεῖα ἀξιόχρεως εἶναι*, etsi *ἀξιόχρεα* est 8, 31, 9, ubi nonnulli *ω* pro *ο*, quod ad *α* potius referendum, ut singulari certe libri fere semper *ἀξιόχρεως*. Plurali tamen etiam *κατάχρεοι* est 32, 26, 3, ut apud Polybium quoque, quamvis accusativo *ἀξιόχρεως* dicentem, horum compositorum etiam formae in *οι* apparent. In quibus tamen etiam libri variant inter formas *ῳ* et alteras, ut Plutarchi Timol. c. 11, nonnulli *διάπλεῳ* pro *διάπλεαι*. Dixi de his vitiis ad Thes. Stephani p. 1097, A.

Ἀπαράσκευος tantum dixisse Diodorum, non etiam *ἀπαρασκεύαστος*, quod est in omnibus 14, 47, 3 et in uno 12, 69, 4, probat ceterorum locorum omnium in altera forma consensus 2, 26, 5; 2, 29, 5; 3, 65, 3; 13, 36, 4; 16, 84, 2; 17, 86, 5; 18, 51, 2; 29, 3; 31, 42, eademque formam alteram apud Atticos inferendi librariorum consuetudo, de qua dixi ad Stephanum.

In formis *Ἀπόλλω* et *Ἀπόλλωνα*, sive absit articulus sive adsit, etsi libri ita ludunt ut nihil in iis sit praesidii (cf. 3, 59), haud dubie tamen *Ἀπόλλω* tantum dixerat Diodorus, etsi non dixit *Ποσειδῶ*, sed, in quo libri perpetuo consentiunt, *Ποσειδῶνα*.

Ἄπλατος cum recte sit 2, 49, 4 in omnibus, *ἄπλατος* est in libris secundae classis 3, 19, 5; 3, 40, 4; 3, 50, 4; 3, 70, 4; 4, 13, 3; 4, 21, 5.

Ἀπόρροια 2, 49, 4 et 3, 46, 5 ne Diodorus quidem scripsisse videtur, sed, quod Phrynichus, cuius de praecepto dixi praef. ad Xenophontis Hist. Gr. p. XIX ed. tertiae, *σεμνότερον* iudicat, *ἀπορροάς*, ut omnes 2, 8, 2, quum *ἐκροὰς* 11, 25, 3 in nonnullis item scriptum sit *ἐκροίας*, et plerisque Strabonis 15 p. 702, ubi pro *ἀπορροιῶν* optimus Vaticanus *ἀπορροῶν*. Non melioris fidei videtur *ἐπίρροια* 2,2,1, ubi *εὔροια* potius desiderari vidit Herwerdenus, et 5,25,3, ut Polybio 2,32,2 *συρροὰς* restituendum pro *συρροίας*, quum huius quoque vocabuli forma *ἐπιρροὴ* utantur veteres, ut fallere putem exemplum Theophrasti ad Thes. Stephani citatum. Ita *περιπνοίαις* pro *περιπνοαῖς* illatum plerisque Diodori 3, 19, 4, omnibus in *ἀναπνοαῖς* convenientibus 2, 12, 2, et *πνοιὰς* vel optimo Polybii 1, 56, 4, et plerisque Strabonis 16 p. 769, et *ῥόας* ex optimo D restitui pro *ῥοιὰς* 4, 35, 4, et *χροιὰ* pro *χρόα* illatum 17, 75, 3, contra constantem Diodori consuetudinem, 3, 47, 8 et 9; 3, 50, 2; 4, 22, 1, quod etiam aliis eximendum, ut Straboni 16 p. 779, qui *χρόα* habet 17 p. 809, 823, tamquam prorsus alienum a prosa, ut vel *χρωία* Diodori unus (G) pro *χρόα* 2,14,4. Pro *πτοίας* 20,69, 1, una ed. Basil. *πτοῆς*, quod videatur esse *πτοήσεως*, quod est 20, 66, 4.

Ἄπωθεν pro *ἄποθεν* restitui 2, 4, 2; 3, 15, 3;

Ἄστεος omnes pro *ἄστεως* 1, 28, 4.

Αὔξω omnibus locis restitui, ut est in omnibus libris 1, 11, 5; 1, 35, 2; 1, 36, 2 et 7; 1, 50, 6; 2, 45, 2; 3, 58, 2; 11, 46, 1; 11, 61, 5; 11, 79, 2; 12, 77, 3 etc. — *αὐξάνω* 4, 79, 7; 4, 73, 5 Π; 2, 1, 9 D; 4, 11, 1 D.

Αὑτοῦ saepissime pro *αὐτοῦ* scriptum est (in D spiritu saepe neglecto), veluti 1, 20, 2; 2, 10, 3; 2, 19, 9; 3, 59, 5; 3, 71, 3; 4, 18, 4; 4, 37, 4.

4, 24, 2 (ἄπωθε D); 12, 10, 6 (ἄπωθεν P); 13, 59, 6 (ἄπωθε P); 13, 85, 1 (ἄπωθε P); 20, 6, 1; 20, 16, 6, servatum in ed. Basil. 20, 6, 1, et in eadem et libro uno 20, 16, 6, et in fr. Escorialensi p. 21 ed. Müller. Saepe sic peccatum apud omnes, ut vel ἀποτέρω inferatur, quibus de vitiis dixi ad Thes. Stephani.

Ἄρης etsi 2, 46, 5; 30, 15; 37, 30, 2 tantum *Ἄρεος*, ceteris locis constanter in libris flectitur *Ἄρεως*, illi nihilominus perinde fallunt ut libri Dionysii, Pausaniae, cuius pauci tantum 8, 32, 3; 8, 37, 12; 9, 36, 1, 3; 9, 37, 7 *Ἄρεος*, et aliorum, ut dixi ad Thes. Stephani p. 1933, A.

Ἁρμόττω tantum, non etiam ἁρμόζω, dixisse Diodorum multa persuadent prioris formae exempla, ut libris eius alteram interdum inferentibus nihilo plus tribuendum sit quam Xenophontis; cf. *Σφάττω*.

Ἄχρι semper, non ἄχρις, esse scribendum dicetur in μέχρι.

Βότρυς. De accusativo pluralis βότρυς, non βότρυας, v. *Ἰχθῦς*.

Βόες qui dixit 3, 31, 2, mirum si αἱ βοῦς dixerit 4, 23, 2; 4, 24, 2; quod facile potuit ex praecedentibus accusativis inferri, ut apud Pausan. 4, 4, 5 ἐγένοντο βοῦς, ex accus. 6, ἀποδόμενος βοῦς et βοῦς ἄγεσθαι, pariterque 4, 36, 5 ex praecedentibus accusativis, etsi 5, 1, 9 iterum est βοῦς, quamvis nullus sit accus. in proximis. *Βοῦς* accus. apud Diodorum 3, 37, 9; 3, 64, 1; 4, 22, 6; 4, 23, 2 etc. Itaque sustuli quod Xen. Cyr. 4, 1, 9 vel optimi inferunt βοῦς, ut apud eundem Anab. 3, 5, 9 vicissim βόας deteriores inferunt pro βοῦς. Nam eadem librorum

---

Βύβλος et *βυβλίον* frequenter in D.

in his formis fides quae in formis *ναῦς* et *νῆες*, ut ne Dionysio quidem A. R. 1, 39, p. 98, 12 relinquendum putem *βόας* post *βοῦς* ib. 8 illatum, etsi redit p. 100, 4, 10.

Βοεικὸς pro *βοϊκὸς* Diodoro quoque 2, 11, 5, ut ibidem *ὀρεικὸς* pro *ὀρικός*, et 17, 69, 8 restitui, ut aliis omnibus est restituendum quod metrum poscit apud poetas.

Γαμήσαντα 2, 39, 2, et *γαμήσας* 18, 25, 3 et Exc. Vat. 33, 7, 6 non scripsisse qui ceteris locis omnibus multo pluribus scripsit *ἔγημα*, non dubitabit qui contulerit quae hoc de vitio dixi praef. ad Dionem Chrys. p. IX.

Γίγνομαι et *γιγνώσκω* etsi vix semel iterumque praebent meliores libri, ut 1, 52, 6; 1, 66, 3; 1, 83, 4; 5, 56, 1; 17, 7, 5; 17, 58, 3, minime tamen negem constanter esse restituenda, quum non minus ludere soleant apud Atticos. Nulla enim ratio est cur Diodoro aut Dionysio Halic., apud quem et ipsum obtinet forma *γιν*—, non tribuatur qua non solum alii eiusdem aetatis usi sunt scriptores, ut Nicolaus Damascenus, de quo dixit Federus p. 222, sed multi etiam multo recentiores, ut uterque Dio.

Δεικνυόντων 8, 9, 2; 17, 37, 5, ubi praecedit *διανευόντων*, scribendum esse *δεικνύντων*, et 19, 26, 9 *δεικνύντες* pro *δεικνύοντες*, alterius formae probant exempla 1, 75, 3; 4, 6, 4; 5, 46, 3; 16, 92, 5, et *καταχωννύντες* 2, 59, 8, et *μιγνύντες* 5, 17, 2; *ἀπολλύντες* 10, 9, 3; *ἀναζευγνύντος* 14, 20, 4; *σβεννύντες* 14, 90, 6; *περριρηγνύντες* 17, 35, 7; *ἀπορρηγνῦσα* 5, 27, 1. Cui ab eclogario suppositum *δεικνυόντων* non mirabitur qui ibidem viderit 9, 6 *ἀντεισῆξαν*, et *ἀφείλαντο* 9, 12, 1, *εἵλαντο* 10, 19, 3, *ἐπανείλαντο* 31

20*), ut ἀνείλαντο apud Photium 36, 4, 4. Nam etsi indicativi non solum praesens in νω saepius est apud Diodorum, et imperfecti forma tertiae singularis in υ pro νε nusquam apparet nisi apud Photium 31, 19, 8, ubi ἐδείκνυ, participii**) tamen forma illa non magis usus est quam verbi φύω formis ἀναφυῆναι et ἀναφυέντων 1, 7, 4; 3, 62, 10, de quibus saepe sic illatis dixi ad Thes. Stephani p. 622, C. Nam etiam Pausauiae iisdem abstinenti ἀναφυῆναι affinxit libri unius librarius 2, 31, 8.

Διόσκοροι quamvis semel tantum iterumque, et ne ab optimo quidem libro, servatum Diodoro constanter esse restituendum non dubitabit qui idem vel apud Pausaniam, sed semel tantum iterumve, in nonnullis certe servatum viderit***). Et sic Διοσκορίδης 19, 62, 7 et 9; 19, 68, 4 tantum non omnes, etsi consentiunt in Διοσκουριὰς 13, 3, 4, de quo ubique per ου scripto v. Thes. Stephani.

Διώρυχος pro διώρυγος quum D praebuerit 1, 33, 12 et A 1, 57, 2, sine libris restitui 1, 57, 3; 1, 52, 2, ubi duo optimi (AB) διώρυγμα; 1, 63, 1; 1, 65, 4; 2, 9, 2; 4, 11, 4; 4, 18, 6; 4, 35, 4; 18, 33, 2; 18, 73, 3; 19, 13, 4; 20, 94, 5. Nam etiam apud Polybium sic peccant libri deteriores et Suidas, quum χ

*) at ἀφείλατο in D 2, 28, 5; 4, 31, 7; 4, 34, 4.

**) at ἀποδεικνύων 2, 21, 4. — Sagaciter animadvertit Kaelker (p. 309): Verba in -μι ante vocales infinitivum exeuntem habent in -ειν, ante consonantes in -ναι: 4, 52, 5 δεικνύειν ὡς, contra 16, 23, 5 δεικνύναι κατὰ τὸ δυνατόν. cf. 14, 90, 5; 19, 37, 4; 14, 25, 8.

***) κούρους omnes 4, 77, 4; classis secunda 4, 61, 3.

Δένδρη 1, 7, 7; 3, 46, 3 D; 4, 25, 2 D; 3, 68, 5 C; 3, 24, 2 CD.

servet Vaticanus, ut Strabonis 15, p. 723 optimus videtur servare Vaticanus, et cum omnibus 16, p. 737, sed vicissim deteriores tantum 16, p. 740 servant χ, et ne hi quidem 5, p. 244, 245; 17, p. 788, 795, 804, 805, 809, 810, 811, etsi Strabonem non est credibile deteriori usum esse forma quam Plutarchum, cuius libri non minus quam Dionis Cassii consentiunt in χ, nisi quod Fab. c. 1 vel διωρυγαὶ plerique pro διώρυχες, quod est in duobus, in uno διώρυγες, quum ipsi Xenophonti Anab. 1, 7, 15 unus inferat γ, quod credo ne Pausaniae quidem 3, 1, 1 relinquendum, quum librorum fidem prorsus nullam esse in hac forma ostendant etiam codices Zonarae, qui διώρυγος Ann. vol. 1, p. 298 D, ubi διώρυχος Iosephus B. J. 6, 1, 7, qui sic etiam A. J. 1, 9, 1, sed διώρυχι p. 352 A.

Δυοκαίδεκα pro δώδεκα in libros nonnullos illatum*) 13, 42, 5; 15, 89, 3; 16, 36, 3, Photio relinquendum 36, 8, 2.

Δυοῖν an δυεῖν dixerit Diodorus etsi dubium videri possit, libris modo hoc modo illud praebentibus vel omnibus vel nonnullis, ego utrumque eum dixisse non credens praetuli δυοῖν, quod est in omnibus 3, 74, 4; 13, 19, 6; 13, 20, 1; 13, 34, 3. Etsi fieri potest ut una ei potius forma δυεῖν sit restituenda.**)

Εἶμι verbi tertiae pl. imperfecti forma ᾔεσαν etsi semper est in libris, tamen ne Diodoro quidem relinquendam duxi, pariterque eximendam Polybio et Dionysio, ut vel Dioni utrique eximendam dixi ad illos,

*) ortum ex numerorum compendiis, sicuti saepius δεκαπέντε atque in D σαράκοντα pro τεσσαράκοντα 1, 45, 4; 2, 8, 5; 2, 9, 5 et 7.

**) cf. Zarncke, Lit. Zentralbl. 1867 p. 1020, ubi haec iure refelluntur.

quum sit etiam multo recentioribus ex libris restituta, in libris autem saepe vel pro ἦσαν illata omninoque nusquam fere servata nisi ubi pro ἦσαν habuerunt librarii; cf. p. XXXI.

Εἰς etsi constanter [at ἐς 3, 13, 2] dicit Diodorus, ἔσωθεν tamen habet 2, 16, 10. Quod etiam apud alios omnes, qui εἰς dicunt potius quam ἐς, obtinere dixi ad Thes. Steph. vol. 3, p. 344 B.

Ἐλαία scribendum videri ἐλάα dicam in *Καίω*.

Ἐμπί(μ)πλαμαι quum sit ceteris locis omnibus, ἐνεπιμπλῶντο 34, 2, 29 eclogarii esse apparet aut librarii, ut ἐμπιπλᾶσθαι est in uno (D) 2, 45, 2 et πιμπρᾶται vel in optimo (D) 2, 12, 2. Duplex autem μ fere abolitum in libris et in simplex mutatum, in uno (C) 5, 39, 4, in nonnullis servatum 18, 28, 1, constanter restitui, de quo dixi ad Xen. Cyr. 4, 2, 41 in ed. Ox.

Formarum ἐνιαύσιος et ἐνιαυσιαῖος priori sola usus Diodorus alteram saepe accepit ab librariis, a me ubique sublatam.

Ἐπίθεμα 3, 14, 3, scripsi ἐπίθημα, ut est 5, 30, 4, et εὕρεμα sublatum 5, 5, 3, restituto hic et 17, 44, 1

Ἐθελοντί et ἐθελοντὴν invenitur: 1, 67, 9 ἐθελοντὶ εἰς 11, 84, 4 ἐθελοντὴν στρατεύειν, 11, 84, 5 ἐθελοντὶ ἀπογράφεσθαι, 18, 53, 7 ἐθελοντὶ ὑπακούοντας, 16, 42, 9 ἐθελοντὶ στρατιῶται, 18, 61, 5 ἐθελοντὶ κατήντων. Cum ex 11, 84, 4 appareat Diodorum non abstinuisse a forma ἐθελοντὴν, sane mirum esset, si ante vocales potissimum (1, 67, 9; 11, 84, 5; 18, 53, 7) scribere maluisset ἐθελοντί: Kaelker p. 319. — Ac re vera est 1, 67, 9 in CD ἐθελοντῄ et 11, 84, 5 in P(atmensi) ἐθελοντήν (cf. etiam 32, 4, 2; 38, 12).

Ἔγγονος pro ἔκγονος saepe in libris deterioribus; correxi ex D etiam 2, 32, 3.

εὕρημα, quod est in omnibus 3, 62, 10, et 12, 16, 4 εὑρησιλογίαις pro εὑρεσιλογίαις (cf. 1, 37, 9; 17, 116, 4).

Ἐπιμέλομαι quum sit in omnibus 1, 62, 5; 1, 67, 8, et in uno (E) 1, 15, 4, et in optimo (D) 2, 45, 4, Diodoro constanter esse reddendum apparet, etsi ἐπιμελοῦνται omnes 3, 42, 4; ἐπιμελούμενοι 1, 83, 2; 11, 87, 4; ἐπιμελεῖσθαι 19, 95, 7, ut omittam 8, 1, 2, ubi reliqui ἐπιμελεῖσθαι, tanquam ab eclogario aliter haec conformante positum, etsi sustuli ἐπιμελῶνται ib. 3; idem cadit in μεταμέλομαι.

Composita cum ἔτος etsi servant plerumque α interpositum, tamen quod 2, 55, 3 in melioribus est τριάκοντ' ἔτη pro τριακονταετοῦς, prodere videtur τριακοντέτους, ut πεντετηρίδα pro πενταετηρίδα est in uno (E) 5,32,6.

Εὐθηνεῖν 4, 80, 4, scribendum esse εὐθενεῖν ipsae librorum varietates (εὐθιν. D, ἔσθεν. C, εὐθην. F) ita produnt ut apud alios plerosque quibus illatum η. De quo dixi ad Stephanum.

Ἕως quum sit ubique, ferri non potuit semel illatum 1, 32, 5 τὴν ἠῶ.

Ἡλίου πόλις, non Ἡλιούπολις, scripsisse videri Diodorum dicetur infra in Νέα πόλις.

Ἡρακλεωτῶν quum sit 15, 81, 5; 18, 56, 5; 20, 56, 3; 20, 109, 6, ferri non potuit Ἡρακλειῶται 14, 31, 1, ubi alterum est in libris nonnullis, aut Ἡρακλειωτικῶν 26, 13, 1.

Θάμνος etsi genere feminino est 2, 49, 3 χόρτοι καὶ θάμνοι βαθεῖαι τοσαῦται πεφύκασιν, ubi vel θάμναι

Εὐθύς ante vocalem 4, 36, 4; 4, 51, 5; ante consonantem 4, 49, 5; εὐθύ ante consonantem 2, 12, 2; 3, 5, 1; 4, 38, 4; 4, 43, 2 etc.

Ἑψεῖν pro ἕψειν 3, 62, 7; 4, 52, 3; καθεψώμενος in D 1, 40, 7; ἑψῶντες in CF 1, 84, 5 etc.

Θρυλλούμενον pro θρυλούμενον omnes 3, 37, 9.

in D, tamen quum 4, 20, 3 εἴς τινας θάμνους, ἐν αἷς τεκοῦσα, idem praebeat οἷς, altero quoque loco fortasse latet vitium, quum mire dictum sit βαθεῖαι τοσαῦται, et scribendum βάθει τοσοῦτοι. Feminini enim generis quam suspecta sit fides etiam Themistii ostendit se ipsum refellens exemplum quod allatum in Thes. Stephani.

Θραῦμα quum 3, 12, 6 ex libris ABCG, inter quos optimi duo, et Agatharchidem describentis Photii Bibl. p. 448, 17 codice optimo pr. manu, restituissem, idem sine libris 17, 20, 5 scripsi pro θραῦσμα, quod etiam Aesch. Pers. 425 tollit codex Mediceus, et meliores Pausaniae 5, 20, 8, et Luciani Hist. c. 25 unus qui θαυμάτων, ut nemo sit dubitaturus de expungendo apud illum quoque σ. Ita κονιάσμασι unus pro κονιάμασι 20, 8, 3, et saepe scribitur κροῦσμα pro κροῦμα, et quae sunt alia huius generis, ut χρίσμα, de quo dixi supra (p. XLII) ubi de perfecto κέχρισμαι.

Ἱππάρχην 11, 30, 3, bis scribendum ἵππαρχον, ut est 12, 64, 1; 12, 80, 7; 14, 93, 2; 15, 85, 7; 19, 72, 6; 19, 76, 3, ut 20, 7, 4 male illatum τριηραρχῶν pro τριηράρχων, quod est 20, 51, 3 et 13, 71, 2; 13, 77, 6 τριηράρχαις pro τριηράρχοις, quod est in uno 20, 7, 4 [at τριηράρχην 24, 1, 6]. Neutrum enim illorum dixit Diodorus, qnantumvis diceret βοιωτάρχης, etsi in hoc quoque variant libri 15, 62, 4, et νομάρχης.

Ἰχθῦς nominativum pluralis praebent libri optimi 3, 15, 4, ubi deteriores (C) cum Agatharchide p. 449, 7 ἰχθύες, sed ἰχθύες iidem 1, 35, 5, ubi ceteri ἰχθῦς. Et quanquam ἰχθύες est etiam apud Atticos, tamen apud Diodorum haud dubie utroque praestat loco ἰχθῦς, quum etiam apud Pausaniam, qui ἰχθῦς habet 4, 34, 1, 2; 8, 21, 2 bis; 9, 24, 2, unus tantum altero loco praebeat ἰχθύες.

Ἱδρυνθείς saepius pro ἱδρυθείς in libris II classis.

Ἰχθῦς accus. omnes 2, 4, 3; 3, 22, 3; 11, 25, 4; 17, 75, 3, pro quo male *ἰχθύας* D 5, 3, 5, ut meliores apud Agatharchidem p. 449, 17. Ita *βότρυας* 3, 63, 3, haud dubie scribendum *βότρυς*, ut est 4, 35, 4; 3, 70, 8 (3, 62, 5 D). Sic *τοὺς στάχυς* 1, 14, 2; 5, 21, 5.

Καθαίρω quod semel in omnibus 12, 58, 6 aoristum habet scriptum per *η* *ἐκάθηραν*, et in duobus 20, 91, 8 *ἀνεκάθηρε*, redarguit quae sunt 4, 13, 3; 4, 31, 4; 4, 69, 4 *καθᾶραι*, 4, 13, 3 *ἐκκαθάρας*, 13, 56, 4; 18, 71, 2 et 4 *ἀνακαθάρας*. Nam recta vel multo recentiores usos esse forma ostendunt libri Athenagorae p. 315 E, *προκαθήρας* praebentes ubi editi — *α*. Cf. dicenda in *Σημαίνω*.

Καθάρειοι 5, 33, 5 (*καθαροί* D), et *καθαρειότης* 5, 46, 2 restitui pro *καθάριοι* et *καθαριότης*, quae nihili sunt.

Καίω, aliquoties in libris recte scriptum *κάω* [*κατακάεσθαι* D 1, 77, 8; *ἐπικάεσθαι* D 3, 53, 3; *ἐξεκάετο* 13, 112, 1], ubique sustuli, ut *κλαίω* 17, 66, 5; 20, 15, 5; 33, 14, 5; 37, 12, 3, quemadmodum *αἰετὸς* deteriores (CD!) 4, 15, 2, et *αἰεὶ* tricies fere in D illatum pro *ἀεί*. Quibus nihilo verius videtur *ἐλαία*, constanter sic scriptum in libris.

Καλχηδὼν etsi omnibus in libris est in *Χαλκηδών* mutatum 12, 82, 2; 13, 64, 3; 13, 66, 3; 19, 60, 3, Diodorum tamen, ut Polybium, scripsisse *Καλχηδὼν* prodit argumenti scriptor l. 12, ubi libri *Καλχηδόνιοι* vel *Καρχηδόνιοι*. Non dubitavi igitur restituere ei quod aegre servatum apud Xenophontem librarii vel Thucydidi et Demostheni eripuerunt, nisi quod apud hunc semel servarunt nonnulli et vix ipse optimus S.

Καταρράκτης qui scripsit 17, 97, 2: *Τῆς δὲ ναυαρχίδος καταρράκτῃ μεγάλῳ περιπεσούσης*, etiam Nili cataractas 1, 32, 10, non ut Latini et recentiores Graeci,

simplici, sed duplici scripsisse videtur ϱ, ut Strabo, apud quem contra libros plerosque illatum simplex ϱ, aliique, de quibus dictum ad Thes. Stephani. Atque etiam 1, 41, 9 *ὄμβϱοι καταϱάττοντες*, et 17, 75, 2 *ποταμὸς καταϱάττων μετὰ πολλοῦ ψόφου* duplici videntur scribenda littera ϱ, ut apud Polyb. 10, 48, 7.

Κεϱασθεὶς 2, 26, 7 redarguitur forma recta 20, 72, 5 libris omnibus servata *κϱαθεῖσαν*, et 4, 3, 4 *κεκϱαμένους*. Nec dubium non minus fallere exemplum Xenophontis Anab. 5, 4, 29, ubi deteriores *κεϱαθείς*, et pauca Platonica de *κεϱασθεὶς* et *ἀνακεϱασθείς*, atque duplo pluribus formae *κϱαθεὶς* redargui, quum vel apud Plutarchum et Philonem sit *ἀνακϱαθεὶς* et *κεκϱαμένος*, ut mirum sit si *ἐπικεϱασθεὶς* scripserit Dionysius A. R. 1, 29, p. 76, 6 potius quam quod propemodum vel apud Galenum ad Thes. Stephani citatum superest *ἐπικϱαθείς*, idemque 1, 60 *ἀνακεϱασθέντες*, quomodo Hesychius interpretatur formam *ἀνακϱαθείς*, et 1, 89 *συγκεϱασθέντων*, quum 2, 46 pro *συνεκϱάθησαν ἀλλήλοις* ipse Vaticanus praebeat *συνεκϱάσθησαν*, unde intellegitur quomodo ortae sint formae illae toties alteris suppositae, et idem Dionysius scripserit *ἀνακεκϱαμένης* 1, 77 med., *ἐγκεκϱαμένας* 2, 22 med., *κεκϱαμένην* 2, 24, 34, ut Luciano Dial. Mer. 4, 4 appareat eximendum esse *κεκεϱάσθαι* vel adeo *κεκεϱᾶσθαι*, restituto *κεκϱᾶσθαι*.

Κϱίβανος an improbatum Atticistis *κλίβανος* dixerit Diodorus 2, 49, 3, incertum faciunt libri optimi (CD) λ praebentes. Sed iidem (AC) fere 2, 58, 5 *πεϱιναύσια* pro *πεϱιναύτια*, quod refellit *ναυτία* (*ναυτιλία* D) 4, 47, 4, ut Polybio quoque 31, 22, 1 perperam putem illatum

Κιννάμωμον D 1, 91, 6 et 3, 46, 3.
Κϱεωφαγίας D 3, 31, 3; *κϱεοφαγούμενοι* 2, 54, 6.

ἐπιναύσια. Itaque non duxi consultum deteriorem formam ex melioribus saepe sic fallentibus recipere.

Κροκόδειλος etsi apud Diodorum constanter scribitur, ut apud Strabonem, nisi quod apud hunc semel unus 17 p. 811 *Κροκοδείλων δὲ πόλις ἐκαλεῖτο πρότερον* mutat in *Κορκοδείλων*, tamen quum Dionis Cassii 55, 10, 8 codex Venetus idem praebeat pro altero, quod hic et alibi ponit Xiphilinus cum ceteris, et Levit. 11, 29 Alexandrinus *κορκόδιλος*, et Chronici Paschalis Vaticanus p. 156 D *κορκοδείλους*, fieri potest, ut etiam Diodori fallant codices, etsi sine ullo eorum indicio neutrius vocabuli sollicitanda est scriptura: Dindorf edit. Teubn. V p. XIII.

Κυεῖν, non *κύειν*, scripsi 2, 42, 1. De quo dixi ad Xen. Cyrop. 5, 4, 35.

Κυλινδεῖσθαι potius Diodorum dixisse quam *κυλίνδεσθαι* duobus exemplis 3, 16, 4, ubi *κυλινδεῖται*, et 13, 13, 6, ubi *κυλινδουμένας*, etsi formae barytonae nullum apud eum est exemplum, non magis probatur quam formae contractae apud Atticos exemplis. *Κυλίνδονται* libri omnes Pausaniae 10, 13, 2, *προκυλινδομένων* unus Plut. Sull. c. 14, cuius libri alibi aut *κυλινδεῖσθαι* exhibent aut *καλινδεῖσθαι*, quorum aut hoc ubique restituendum aut illud in *κυλίνδεσθαι* mutandum, atque apud Diodorum aut *καλινδεῖσθαι* scribendum videtur aut *κυλίνδεσθαι*, etsi usus est etiam aliena a prosa Atticorum forma *κυλίειν* [quae occurrit 1, 87, 5; 3, 40, 4; 4, 59, 4].

Κυνηγεῖν pro *κυνηγετεῖν* quum ex libris sit restitutum 2, 40, 6; 3, 44, 2; 4, 34, 4, et in omnibus sit 3, 25, 4; 31, 38; 34, 34, credibile est etiam 4, 84, 4, ubi omnes *κυνηγετεῖν*, omnes fallere, ut apud Polybium, pariterque in *κυνηγεσία* 4, 81, 4; 31, 27, 8; 34, 34, quum

inter utrumque varient libri 4, 34, 3 et 4, et *κυνηγία* sit 3, 15, 5; 3, 25, 3; 3, 36, 3; 5, 39, 3; 5, 65, 3; 5, 76, 3; 9, 29, 1; 31, 38; 34, 11, et alibi semper, nec minus in *κυνηγεσίων* 4, 81, 4, et *κυνηγετῶν* 31, 38, quum *κυνηγοὶ* et *κυνηγῶν* sit in omnibus 3, 26, 1; 3, 36, 4; 3, 37, 8. Quamobrem ego haec omnia correxi. Nam etsi alterae formae, ut animadvertit Phrynichus p. 428, et Lobeckius p. 432, meliores sunt et antiquiores, Diodorum tamen pariter atque Polybium probabilius est constanter usum esse noviciis, ut vicissim Pausanias constanter utitur alteris.

Λεαίνω dixisse Diodorum, non ut 5, 28, 3 libri, *ἀπολειαίνουσι* (*ἀπολιαίνουσι* D), ostendit etiam *ἐκλεαίνειν* 3, 39, 9.

Λουομένου et *λουόμενον* 4, 79, 2; 14, 80, 8, scripsi *λουμένου* et *λούμενον* idemque haud dubie restituendum Polybio in particula ab Athenaeo servata 26, 10, 16, ubi *λυομένους*, ut ib. 13 et 15, *ἐλούετο*, quum vel apud Dionem Chr. Or. 23, vol. 1, p. 513 sit *λύοντας*, quod *λοῦντας* scripsi, ut apud Diodorum 5, 33, 5 *λοῦσιν* scripsi pro *λούουσιν*, qua de forma etiam apud recentiores ab librariis alteri supposita dixi ad Stephanum.

Μεσόγειος quum pariter atque cetera cum *γῇ* composita prope constanter per *ει* scribatur, ferri non potuit *μεσογαίῳ* 11, 68, 1 (*μεσογε*ω* P). Quod saepe illatum etiam Atticis aliisque, ut dixi ad Polyb. vol. 1, p. XLIX.

Μέχρι ante vocalem toties praebent libri optimi ut nemo dubitare possit constanter hoc pariter atque *ἄχρι* esse restituendum.

Μέχρι ἂν οὗ, quod 16, 60, 1, ubi *μέχρι ἂν* (*ἂν* om. P) *οὗ ἐκτίσωσι*, redarguit sequens 2, *μέχρι ἂν ἐκτίσωσι*,

Μεγαλεπήβολος pro *μεγαλεπίβολος* 1, 19, 2; at recte D 2, 7, 2; 2, 20, 5 atque P 13, 68, 5; cf. 24, 10, 1.

etiam 1, 30, 7, ubi *μέχρι ἂν ὅτου βοηθήσωσιν*; 1, 39, 3, ubi *μέχρι ἂν ὅτου προσπέσῃ*; 3, 14, 2, ubi *μέχρι ἂν ὅτου καθαρὸν γένηται* omnes praeter unum minus bonum, qui omittit *ὅτου*, et 3, 26, 4, ubi optimi duo *οὗ*; 3, 33, 2; 4, 24, 4; 5, 33, 4, esse tollendum deleto omnibus his locis *ὅτου*, satis probant libri Aristotelis H. A. 9, 37, p. 620, 18 *μέχρι περ ἂν πρὸς τὸ στόμα προσαγάγῃ* pro *ἂν οὗ*, quod librariorum imperitia intulit in alios, praebentes, quum p. 621, 20, 27 bis sit *μέχρι οὗ ἂν ἐκτέκωσι*, uno semel omittente *οὗ*, quod bis tollendum, ut omnes 8, 5, p. 595, 4 *μέχρι ἂν ὀστοῦ* (*ὅτου*?) *ψόφον ἀκούσῃ*, nonnulli tantum *μέχρις*, etsi *μέχρις* (scr. *μέχρι*) *οὗ ἂν δύνηται* est Polit. 1, 8, p. 1256, 12, ut De gen. an. 2, 4, p. 737, 16 *μέχρι περ ἂν οὗ γεννήσῃ*, omittendum esse *οὗ*, quod deest libro uni, ostendit quem primum memoravi, cui accedunt ib. 4, 8, p. 533, 22 *μέχρι περ ἂν συγκυκλῶσωνται*; 9, 5, p. 611, 12 *μέχρι περ ἂν ἐκφύσωσι*; et Polybii 5, 56, 2: *Μηδ' ἕως τούτου περιμεῖναι μέχρις ἂν οὗ τοῖς ὁμοίοις τἀδελφῷ παλαίῃ συμπτώμασιν*, ubi delevi erasum in Vaticano *οὗ*, quod abest ceteris eius locis omnibus. Dioscorides 1, 66: *Ἕψε μέχρις ἂν οὗ τὴν ὀσμὴν ἀναλάβῃ*, non magis scripserat quam Plutarchus Cic. c. 21 initio: *Ἄχρι ἂν οὗ καταπολεμηθῇ Κατιλίνας*, ubi unus *οὗ ἄν*; Mor. p. 690, A: *Ἄχρι ἂν οὗ πᾶν ἐξικμασθῇ*; aut Arrianus Epict. 2, 12, 4: *Μέχρις ἂν οὗ δεικνύῃς*. Nam omnibus eximendum est *οὗ*, ut Thucydidi 7, 83 *μέχρι οὗ δ' ἂν τὰ χρήματα ἀποδοθῇ* esse eximendum ipsa ostendit sedes incerta, Vaticano ponente post *δ'*, quum Thucydides haud dubie scripserit quod 1, 137, ubi libri *μέχρι πλοῦς γένηται*, Schneiderus ei ad Aristot. H. A. vol. 4, p. 169 restituit *μέχρι ἄν*. Est enim illud *οὗ* vel *ὅτου* post *ἂν* positum non minus absurdum quam si dicas *εἰς ἂν ὃ*

vel ἐξ ἂν οὗ et similia, neque intellegitur cur genitivum Diodorus addiderit, qui sine illo dixit *μέχρι ἂν* 1, 18, 3; 1, 83, 3; 2, 57, 2; 3, 23, 1; 3, 25, 2; 3, 26, 3, 3, 27, 3 et 4; 3, 33, 3; 4, 23, 3; 4, 46, 4; 9, 11, 1; 17, 114, 4; 20, 61, 6, et *ἄχρι ἂν* 1, 80, 6; 3, 13, 1. Quomodo convincitur *ἄχρι ἂν ὅτου* 12, 17, 2, et duplex, de quo supra, Plutarchi *ἄχρι ἂν οὗ*, quum idem alibi saepe dixerit *ἄχρι ἂν* sine *οὗ*, ut nihil tribuendum videatur exemplis simplicis apud eundem *ἄχρι οὗ*, sequente verbi indicativo, quum idem saepe usus sit nudo *ἄχρι* sine *οὗ*, ut omnino latissime patet hoc vitium additi post *ἄχρι*, *μέχρι*, *ἕως* genitivi *οὗ* vel *ὅτου*, pariter atque omissae ante coniunctivum cum iis coniunctum particulae *ἄν*. Quis enim credat Platonem Protag. p. 325 C scripsisse quod omnibus est in libris: *Μέχρι οὗ περ ἂν ζῶσι*, non quod ceteris locis omnibus habet *μέχρι περ ἄν*? Neque Menex. p. 245, A: *Ἐλευθέρους εἶναι μέχρι οὗ πάλιν αὐτοὶ αὑτοὺς κατεδουλώσαντο* scripserat cum genitivo, sed solum *μέχρι*, aut Plutarchus Caes. c. 7 extr.: *Μέχρι οὗ καταπολεμηθῇ Κατιλίνας*, sed *μέχρι ἂν καταπολεμηθῇ*, ut solet, addito *ἄν*, omisso autem *οὗ*, neque Mor. p. 688, E: *Μέχρι οὗ πάλιν ἐπιρροὴ γένηται*, sed *μέχρι ἄν*, ut ib. C: *Ἄχρι ἂν ἐκστῇ*. Itaque Pyrrh. c. 19: *Μέχρι δὲ οὗ πάρεστιν ἐν ὅπλοις, πολεμήσειν αὐτῷ Ῥωμαίους*, et Mor. p. 736, B: *Μέχρι οὗ συνεσταλμένοι ἐστίν*, pariterque aliis locis omnibus, ubi *ἄχρι* vel *μέχρι* sequitur illud *οὗ*, quod tot aliis recte abest, non videtur addidisse Plutarchus. Atque sic etiam Diodoro 2, 9, 2 *μέχρι ὅτου τὸ πάχος τοῦ χρίσματος ἐποίησε πηχῶν τεττάρων*, ubi alii *μέχρις ὅτου*, alii *μέχρι τοῦ* (*μέχρι οὗ* D), simplex restituendum videtur *μέχρι*, et 2, 33, 6 *μέχρι οὗ Κῦρος εἰς Πέρσας μετέστησε τὴν ἡγεμονίαν*, ubi deteriores *ὅτου*, et 17, 92, 3 *ἔμενεν ἕως ὅτου γενόμενος ἔξαιμος ἐναπέθανε τῷ θηρίῳ*, delendi

videntur genitivi οὗ vel ὅτου. De quibus sic additis ab librariis dixi ad Thes. Stephani in Ἄχρι, Μέχρι et Ἕως, etsi de recentioribus quidem anceps saepe est iudicium, quos dixisse alienum a veteribus ἄχρι οὗ ἂν vel κα certis constat inscriptionum testimoniis, ut illud tantum certum sit neminem dixisse aut potuisse dicere ἄχρι aut μέχρι ἂν οὗ. Quanquam hoc ipso multo etiam mirabilius est illud μέχρις οὗ vel ὅτου, quod cum genitivo coniunctum apud Herodotum omnes inde ab H. Stephano in Thes. v. μέχρι, p. 952, B, C, ad hunc usque diem illius potius quam librariorum esse crediderunt. Quod graecum esse credam tum quum melioris quam sunt libri Herodoti, omni vitiorum genere contaminati, fidei testis confirmatum videro testimonio hoc omnis rationis expers genus loquendi.*)

Μίγνυμι, quum aoristum secundum passivi alibi ex libris receperit, fortasse etiam 4, 37, 2, ubi ἀναμιχθέντες, et 5, 33, 1, ubi μιχθέντων, et 5, 55, 4, ubi μιχθέντα sequente mox altera forma, quae tot aliis est locis, et 5, 80, 1, ubi ἐπιμιχθέντων, libri fallunt, ut ἐκδαρθέντος vel optimi (D) pro ἐκδαρέντος 4, 47, 5, et unus (A) ἁρπαχθεῖσα pro ἁρπαγεῖσα 4, 72, 2, etsi non est cur in hoc quidem verbo non duplex Diodoro concedatur forma aeque usitata.

Μικρὸς tantum, non σμικρὸς quum dixerit Diodorus, σμικρολογίαν 30, 21, 3 corrigendum videtur.

Μίνως Diodorum flexisse *Μίνω*, *Μίνῳ*, *Μίνω*, non ut saepe fit in libris *Μίνωος*, *Μίνωι*, *Μίνωα*, non est dubitandum, etsi libri ita in utraque forma ludunt ut in formis *Ἀπόλλω* et *Ἀπόλλωνα*, sed saepius consentiunt

*) μέχρι ante vocales, μέχρι ὅτου ante consonantes Diodorum praetulisse arbitratur Kaelker p. 310.

in forma recta, quam vel in argumento libri quarti servarunt optimi.

Μόγις, non *μόλις*, dixisse Diodorum ita probant ipsae librorum varietates, ut haud dubie Photii sit *μόλις* 31, 5, 1 (at exc. Vat. *μόγις* 31, 5, 2); 36, 2, 2; 36, 6; 37, 2, 3 (ut idem Photius contra Diodori libros 3, 17, 4); et librarii 5, 33, 1.

Μολυβᾶς, quod est in optimis 2, 10, 5, etiam alibi hoc vocabulum et quae ab eo ducuntur persuadet per *υ*, quod interdum praebet liber unus et alter, ut 3, 14, 3, potius esse scribendum quam per *ι*.

Ναῦς pro *νῆες* illatum 11, 19, 3, per praecedens 2 *πολλὰς ναῦς*, et ib. 24, 2; 13, 13, 4; 13, 46, 1; 13, 77, 6; 13, 78, 3; 13, 100, 3; 14, 60, 6; 14, 62, 2; 14, 72, 4 et 5; 15, 41, 3; 17, 97, 1; 22, 8, 5; 23, 15, 4, plurima redarguunt formae rectae exempla, et ipsae librorum 2, 17, 1, ubi *νῆες* plures de melioribus (AB); 11, 60, 8; 12, 54, 6; 19, 62, 7; 19, 103, 5; 20, 52, 5; 20, 61, 6, varietates.

Νέα πόλις qui alibi semper divisit, non scripsit 26, 13, 1 *Νεαπόλεως* et 32, 12, 1 *Νεαπόλει*, sed *Νέας πόλεως* et *Νέᾳ πόλει*, quod ex libris restitutum 20, 44, 1. Atque sic etiam *Ἡλιούπολις* 1, 57, 4; 1, 59, 3 et 4*); 5, 57, 2, scribendum erit *Ἡλίου πόλις*, ut 1, 84, 4 reapse scribit Eusebius Praep. 2, p. 51, B, quum libri optimi 1, 75, 3 *ἐξ Ἡλίου γὰρ πόλεως* praebeant pro *ἐξ Ἡλιουπόλεως γάρ*, ut Stephani quoque Byz. codex Rehdigeranus dividit et Strabo, qui dicit etiam *ἡ τοῦ Ἡλίου πόλις*, et recte nunc dividitur apud Herodotum, sed gentile *Ἡλίου πολίτης*, quod apud Stephanum scribitur *Ἡλιοπολίτης*, restituendum est Herodoto, eademque scrip-

*) D *ἡλίου πόλεως* 1, 57, 4; *ηλιουπόλει* (sic) 1, 59, 3 et 4.

tura divisa restituenda etiam Iosepho aliisque omnibus antiquioribus, quae saepe vel apud Zonaram servata. Ita *Λεόντων πόλει* meliores praebuerunt pro *Λεοντοπόλει* 1, 84, 4, etsi fieri potest ut talia utroque modo scriberentur, quemadmodum *Μινώταυρος* interdum vocabulo interposito dividitur. *)

Νεοττεύειν, non *νοττεύειν* dixisse Diodorum, ut 2, 4, 4, libri *ἐννοττεύοντος* vel per *σσ*, nonnisi Gemisto servante interceptum *ε*, nedum quod 3, 69, 2 *ἐννοσσεύειν* est in libris et 5, 43, 2 *ἐννοσσεύεται*, ipsae eorum ostendunt varietates.

Νῆσος in formula *ἐπὶ τῶν νήσων* 13, 47, 6: *Τὸν πλοῦν ἐπὶ τῶν νήσων ἐποιήσατο*, Diodorum quoque, ut alios, de quibus dixi ad Thes. Stephani, sine articulo dixisse non dubitabit qui 20, 100, 5; 20, 111, 3, ex libris correctum *διὰ νήσων* pro *διὰ τῶν νήσων* animadverterit, nedum ut vel contra libros inferat Polybio 4, 16, 8: *Ὥρμησεν ἐπὶ νήσων*. Simile est vitium 13, 67, 1 *περὶ μέσας τὰς νύκτας*, quod semper sine articulo dicit Diodorus, male in nonnullis interposito etiam 19, 95, 2.

Οἴομαι in *οἶμαι* mutavi 3, 14, 5, ut est 1, 2, 4; 8, 12, 6; 10, 10, 2; 13, 24, 2; 13, 90, 7; 14, 68, 2; 20, 13, 3; 20, 43, 5; 21, 17, 4; 26, 1, 3; 27, 1, 2; 27, 13; 27, 16, 2; 31, 3, 3; 34, 18.

Ὀλισθάνω pro *ὀλισθαίνω* 1, 30, 9; 5, 25, 5, scripsisse Diodorum nemo dubitabit, quum vel Pausaniae libri nonnulli 5, 27, 4 servent *ἀπολισθάνουσι*, et 6, 14, 8 *ὀλισθάνουσι*, et omnes 10, 23, 4 *ἀπολισθάνουσαι*.

Ὀλυμπιακὸς optimi (AB, non D) 3, 74, 4, sed *Ὀλυμπικὸς* 1, 95, 2; 4, 14, 1; 4, 53, 6; 15, 78, 2, quos fallere

---

*) *Διὸς πόλιν* 1, 97, 7 scripsit Hertlein progr. Werth. 1871 p. 6.

ubi Ὀλυμπικὸς praebent similia persuadent vitia, ut in uno de ipsis (A) 4, 6, 1 est *Διονυσικαῖς*, etsi eodem modo quaerentem utra verior sit ludificant apud Pausaniam, Strabonem et alios.

Ὀστᾶ quum sit in omnibus 2, 22, 5; 2, 56, 2; 4, 79, 4; 13, 75, 2; 18, 36, 1; 19, 44, 2; 26, 16, neque ὀστέα ex melioribus 4, 62, 4 fuit recipiendum, neque ferendum quod 4, 38, 5 est in omnibus, ὀστέον, quam formam reiciunt Atticistae, quum ὀστοῦν item in omnibus sit 5, 33, 4, et ὀστῶν 3, 21, 6; 3, 35, 10; 5, 11, 4; 13, 75, 5; 17, 88, 1; 19, 59, 3. Quo redarguitur ὀστέων 9, 36, 3, ὀστέα 32, 8, tanquam eclogario relinquenda. Saepe sic peccatum etiam apud alios, ut Strabonem 16, p. 775, ubi ὀστέων, quibus formis constanter utuntur novicii scriptores, nunquam antiquiores.

Ὁστισοῦν in accusativo singularis masculini et feminini α abicere ita alia ostendunt exempla ut 23, 15, 2 ὁντιναοῦν corrigendum sit ὁντινοῦν, quemadmodum 1, 59, 1; 1, 61, 2; 13, 55, 7 ἥντινοῦν ex libris restitui pro ἥντιναοῦν, et est in omnibus 13, 102, 3.

Παλαιότερος et παλαιότατος etsi constanter praebent libri, tamen haud dubie non minus fallunt quam apud alios plerosque, ut vel Eusebii nonnulli Praep. 3, p. 96, B, servant παλαίτερα et 4, p. 169, D, παλαιτάτης, et apud Pausaniam quamvis constanter scribatur παλαιότερος, tamen hoc pariter atque σχολαιότερος 7, 12, 9, redarguit duorum optimorum scriptura σχολαιτέρα, ut παλαίτερα Dionysii A. R. 1, 40, p. 101, 13; 2, 47, p. 335, 7; 8, 74, p. 1689, 4, redarguit quod est 1, 8, 9, 12, 68; 2, 12, παλαιότατος, et 13, παλαιότερον; 2,

Οὐϑείς exhibent omnes 2, 19, 6; οὐϑενός 1, 31, 6; οὐϑένα 3, 73, 6; οὐϑέν 1, 37, 2; μηϑενός 1, 22, 1 aliisque locis variant.
Οὕτως etiam ante consonantes non raro invenitur.

4, p. 244, 3, *παλαιοτέρων*, ut 4, 1, *πάλαι* Reiskius optime correxerit *παλαίτατα*.

Παλαιστή, quod est 1, 55, 9, et in *διπάλαιστος* 5, 30, 4; 18, 26, 5, Diodoro non magis puto relinquendum quam Polybio, cuius libri constanter ut Xenophontis in Cynegetico, servant *αι* pro confirmato inscriptionibus *α*.

Παρανομεῖν quum 3, 5, 2 flectatur *παρανενομηκότα*; 4, 37, 1 *παρανενομηκέναι*; 12, 16, 5 *παρανενομηκότων*; 17, 106, 2 *παρανενομήκασι*, et ibidem et 31, 8, 1 *παρανενομηκότας*, ferri non potuit 1, 78, 3 *παρηνόμησεν*, quum vel apud Pollucem 7, 78 pro *παρηνομημένα* alius liber praebeat *παρανενομημένα*, etsi in altero augmento consentiunt libri Dionis Cassii, non tantum in Xiphilini epitome, sed etiam in superstite operis Dionei parte, fortasse apud hunc quoque non minus fallentes quam apud alios, de quibus v. Thes. Stephani.

Nihil ineptius fingi potest formarum *πεζικὸς* et *πεζὸς* alternatione, quae ut apud veteres, etiam apud Diodorum ita obtinet in libris ut horum apud eum ego exemplum sequi non minoris duxerim superstitionis quam apud Xenophontem aut Polybium. Nemo enim credat Diodorum 11, 16, 2 *τὸ πεζικὸν στρατόπεδον*, sed 11, 17, 2 *τοῖς πεζοῖς στρατοπέδοις*, aut 11, 20, 2 *πεζικάς τε καὶ ναυτικὰς δυνάμεις*, sed continuo *πεζὴν δύναμιν·* ib. 3 *τῷ πεζῷ στρατεύματι, τῇ ναυτικῇ δυνάμει·* 13, 47, 2 *βοηθείας πεζῆς τε καὶ ναυτικῆς*, sed 15, 2, 1 scripsisse *συνεστήσατο δύναμιν ναυτικήν τε καὶ πεζικὴν μεγάλην. τὸ μὲν γὰρ πεζὸν στράτευμα μυριάδων ἦν τριάκοντα .... στρατηγοὺς δ' ἀπέδειξε τῆς πεζῆς δυνάμεως Ὀρόντην, τῆς δὲ ναυτικῆς Τιρίβαζον*, nec priori quoque loco *πεζήν*, ut est 11, 5, 1 *τῇ πεζῇ στρατιᾷ*, et 11, 59, 2 *τὴν πεζὴν*

δύναμιν, et 11, 61, 4 *πεζὴν στρατιάν*, 11, 68, 2 et 4; 11, 77, 1 bis; 11, 81, 2; 13, 13, 1 et 7; 13, 14, 4; 13, 17, 4; 13, 45, 6; 13, 46, 5; 13, 67, 1 bis; 13, 100, 5; 14, 48, 4, et altero unus *πεζικῆς* pro *πεζῆς*, ut 15, 4, 2 omnes, et vicissim 20, 45, 1 omnes praeter unum *πεζικήν τε καὶ ναυτικήν*, quod etiam aliis est locis multis, quum librarii vel pro adverbio *πεζῇ* interdum intulerint *πεζικῇ*, ut apud Pausaniam 1, 29, 14.

Πειραιᾶ quum sit 11, 41, 2; 12, 49, 2 seq.; 13, 68, 2; 13, 107, 2; 14, 3, 5; 18, 65, 1 et 3; 18, 66, 2; 18, 68, 1 et 2; 18, 69, 2; 18, 75, 1; 20, 45, 2 et 3, neque *Πειραιέα* 11, 60, 3; 14, 32, 4; 14, 33, 2 et 4; 14, 85, 2; 15, 29, 5; 15, 34, 3; 15, 35, 2; 18, 64, 4, neque *Πειραιέως* 11, 41, 2; 14, 33, 4; 14, 85, 2; 18, 64, 4; 18, 65, 5; 18, 68, 2, ferendum, sed utrumque contrahendum, ut *Πειραιᾶ* et *Πειραιῶς* est 13, 3, 1 et 3; 13, 107, 4, et libri inter utramque formam variant, ut inter *Πειραιᾶ* et *Πειραιέα* 14, 3, 5; 18, 65, 68, 69; 20, 45, 2. Nihil enim perversius perpetua inter has formas fluctuatione, quae vel in libris Atticorum, ut Thucydidis, de quo dixi ad Thes. Stephani v. *Ἐρέτρια*, conspicitur et ab defensoribus eius ipsis scriptoribus imputatur.

Περσεφόνη, quod D *Φερσεφόνη* scribit 4, 4, 1; 4, 22, 1; 4, 25, 4; 4, 26, 1; 5, 2, 3; 5, 68, 2; 5, 75, 4, non solum 3, 64, 1, ex alio etiam 5, 68, 2 cum illo bis praebente, sed etiam 27, 4, 1 ita esse scribendum, non *Περσεφόνη*, ostendit quod ibidem 7 est *Φέρσ.*, ut apud Appianum, de quo fallitur Schweighaeuserus ad Hannib. c. 56, semper scribendum *Φερσεφόνη*, non modo hoc modo illud, quum etiam Dionysii A. R. 2, 19 codex Vaticanus servet *Φ*. Itaque sic etiam 6, 2, 9 scripsi pro eo quod apud Eusebium est *Περσεφόνη*.

Πηχῶν etsi plerumque omnibus est in libris, tamen 1, 57, 5, semel in tribus, semel in duobus libris scriptum *πηχέων*, quamvis vitioso accentu, idem et hic et alibi, ut 2, 7, 4; 2, 9, 2; 2, 10, 3, ubi Gemistus *πήχεων*, prodere videtur esse restituendum. Eodem modo Polybio nunc hoc nunc illud tribuerunt librarii. Quibus relinquendum esse repudiatum ab Atticistis *πηχῶν* non solum apud veteres, sed etiam apud recentiores, hodie de his non magis fortasse dubitaret Lobeckius ad Phryn. p. 246, quam de Xenophonte Piersonus ad Moerin. p. 327. Neque *ἀνθῶν* scripserat Diodorus 5, 3, 2, sed quod ib. 3 ex melioribus recepi *ἀνθέων*, ut praecipiunt Atticistae, quorum maior certe auctoritas quam librorum utramque formam promiscue exhibentium.

Πλέον tantum, non *πλεῖον*, dixisse Diodorum satis multa modo omnibus (1, 82, 2; 3, 35, 3) modo melioribus (D 1, 79, 2; 4, 77, 6; 3, 58, 3 *ἐπιπλέοντα* pro *ἐπὶ πλέον*) in libris prioris formae conservata ostendunt exempla, librariis tamen saepissime substituentibus non solum *πλεῖον*, sed etiam soloecum illud *πλείω* (1, 63, 4; 2, 5, 4; 4, 12, 1), de quo quae alio loco dixi repetita sunt in Thes. Stephani. Summa constantia *πλέον* servatum in libris Pausaniae, temere modo hoc modo *πλεῖον* ponentibus librariis apud Xenophontem, Polybium, aliosque.

Πλήθω quum sit in omnibus 2, 40, 6 *τὴν Ἰνδικὴν πλήθουσαν πολλῶν καὶ παντοδαπῶν θηρίων·* 4, 17, 4 *τὴν Λιβύην πλήθουσαν ἀγρίων ζῴων·* 13, 97, 6 *τοῦ θεάτρου πλήθοντος·* 15, 5, 3 *πλήθουσαν ἀνδρῶν ἀλκίμων*, et ubi eadem verba 18, 22, 2, et in optimis (D) 3, 50, 2

Πιεζουμένων pro *πιεζομένων* D 1, 84, 1; *πιεζούμενον* D 3, 71, 2; 4, 84, 2; *πιεζούμενοι* D 5, 37, 3; P 12, 52, 2; 12, 55, 7; 13, 88, 2; P[a] 11, 30, 3 (at *πιεζόμενοι* P 11, 22, 4); cf. 3, 21, 3; 3, 26, 3; 21, 12, 1.

πλήθει παντοίων ὄφεων, et in uno de optimis (A) 3, 68, 3 *γῆν παντοδαποῖς καρποῖς πλήθουσαν*, et in duobus 17, 50, 1 *δένδρων πλήθει*, idem pro *πληθύω* restituendum 2, 1, 5 *πληθύειν ἀλκίμων ἀνδρῶν·* 2, 35, 3 *δένδρεσι πληθύοντα·* 2, 54, 3 *πληθύει γεωργῶν·* 2, 54, 5 *θρεμμάτων πληθύει·* 3, 16, 6 *ἐπὰν ἐπὶ πλείονα χρόνον πληθύειν συμβαίνῃ τὸν ὠκεανόν·* 5, 19, 4 *διὰ τὸ φύσει τὸν ὠκεανὸν πανταχῇ πληθύειν παντοδαπῶν ἰχθύων·* 5, 25, 2 *πάγοις ἐξαισίοις πληθύει·* 5, 43, 1 *πληθύοντος τοῦ τόπου ναματιαίων ὑδάτων·* quum vel *πληθυούσης ἀγορᾶς* sit apud Athen. 6 p. 270 D, et in libro optimo Xen. Anab. 2, 1, 7 a prima manu *πληθύουσαν*, ut in Vaticano Dionysii A. R. 3, 3, p. 411, 6 *πληθυούσης*, quod nemo dixisse videtur, sed *πληθούσης*, ut *τοῦ θεάτρου πλήθοντος* est apud Diodorum 13, 97, 6, qui *ἀγορᾶς πληθούσης* 13, 104, 5. Nec dubium etiam apud alios multos sic esse peccatum, quum Herodianus certe *Περὶ μον. λ.* 5, 2: *Εἰ μὴ πληθύον πανταχοῦ ὡς ἡμαρτημένον ἐλέγχειν ἐπιχειρήσαιμεν*, manifesto scripserit quod scripsit p. 3, 1: *Τῶν λέξεων αἱ μὲν πλήθουσι καθ' ὁμοιότητα, αἱ δὲ οὔ· καὶ τῶν μὲν πληθουσῶν κτλ.*, et p. 5, 24 *ἔσθ' ὅτε πλήθει ἐν ὁμοιώμασιν, ὅπως διὰ τοῦ πληθύοντος . . ἐλέγχωμεν*, haud dubie *πλήθοντος*, neque aliter, ut opinor, Pausanias 6, 25, 5: *Καθότι δὲ Ἠλείων ἡ πόλις πληθύει μάλιστα ἀνθρώποις*, ubi liber optimus *πληθύῃ*, alius *πληθείῃ*, supra scripto *νει*, alius *πληθύνει*, ut Polybii 5, 44, 11: *Πεδία πληθύοντα πόλεσι*, deteriores inferunt *πληθύνοντα*, ut unus Athenaei loco citato, Polybius autem, opinor, scripserat *πλήθοντα*.

Πλημμύρειν et *πλημμυρὶς* etsi duplici *μ* scripta exhibent libri Diodori, tamen etiam huic alteram ego restitui formam, ut simplex *μ* semel servat liber optimus Vaticanus Strabonis 15, p. 742.

Πλησίος adiectivum 18, 38, 2, *τῶν πλησίων πολισμάτων*, in adverbium esse mutandum ipse ostendit liber optimus Vindob. 4, 66, 3, idem praebens pro *τῶν πλησίων πόλεων.* *)

Ποιεῖσθαι ῥοπὴν etsi bis est, 15, 32, 1 *μεγάλας ποιεῖται ῥοπὰς ἐν ταῖς παρατάξεσι*, et 19, 15, 5 *ᾧ γὰρ τῶν στασιαζόντων οὗτος πρόσθοιτο, μεγίστην ἐποιεῖτο ῥοπήν*, tamen his exemplis certius est activi exemplum 15, 85, 5 *μεγάλην ῥοπὴν ποιεῖν εἰώθεσαν ἐν ταῖς μάχαις* **), quod veteres certe ipseque Polybius in hac formula semper usurpant.

Πόμα etsi non minore librorum consensu legitur locis omnibus quam vicissim *ἔκπωμα*, tamen qui *ἔκπωμα* scripsit, non scripsit *πόμα*, sed *πῶμα*, etiam apud Atticos saepe in libris omnibus in alterum depravatum, ut solet etiam in accentu huiusmodi vocabulorum peccari, et *χύμα* scriptum erat 17, 75, 7, pro *χῦμα*, et *χρίσματος* pro *χρίματος* scriptum videtur 2, 9, 2 ***). Librarios haec omnia pervertentes arguit vel *ἔκπομα* scriptum in optimis Xenophontis Cyrop. 1, 3, 9, et apud Pausaniam, cuius libri omnes *πῶμα* servant 2, 13, 8, alterum vel ubi operculum significat illatum 4, 26, 8.

Ποσειδῶν in accusativo semper in omnibus scriptum *Ποσειδῶνα* notavi s. v. *Ἀπόλλων*, etsi apud alios variant, ut Plut. Rom. c. 14.

---

*) et 22, 9, 5; recte etiam D 4, 33, 9 *εἰς τὴν πλησίον ὕλην*, cf. 1, 13, 3; 3, 46, 4; 4, 13, 2; 4, 78, 1.

**) Eadem mutatio in aliis quoque locutionibus crebra est, veluti *παρατηρήσεις ποιεῖσθαι* 2, 9, 4; 2, 30, 2; 2, 31, 9; 3, 60, 3; sed 1, 28, 1 *π. ποιεῖν* in libris II classis; cf. 1, 67, 10; 4, 2, 3; 4, 5, 4; 4, 78, 4.

***) *θραύσματα* DF 3, 12, 6.

Πραέως 1, 36, 3, improbatum Photio et inusitatum veteribus, redarguit *πράως* 34, 2, 33.

Πυρίπνοοι ταῦροι 4, 47, 3, et *πυρπνόῳ Χιμαίρᾳ* 6, 7, 8 vix videntur ab eodem sic scripta, etsi difficile dictu est utrum sit Diodori. Quem certe utrumque contraxisse videri *πνοι* et *πνῳ* dixi supra p. XXXI.

Ῥίπτω, quod 5, 39, 8 duo optimi (DE), qui *ἑαυτοὺς ῥιπτοῦντες εἰς ἀβοηθήτους κινδύνους*, mutant in *ῥιπτῶ*, rursus tollunt 3, 16, 2, optimi duo (BD) praebentes *ῥιπτόμεναι* pro *ῥιπτούμεναι*, quod est 19, 99, 3, et vicissim 14, 27, 6 *ῥιπτόμενα*, ubi alii *ῥιπτούμενα* et D 3, 29, 1 *ἐκριπτοῦσιν*, sed omnes 2, 19, 6 *ἀναρριπτουμένων*, item 17, 59, 1 omnes *ῥιπτούμενα*, ut 3, 13, 1 *τὴν ῥιπτουμένην κατὰ μικρὸν πέτραν*, unus (B) *ῥιπτομένην*, *ἀναρριπτεῖται* omnes 5, 37, 4, *ἐπερρίπτουν* 14, 5, 5, etsi *ἐπιρρίπτων* in eadem formula est 14, 12, 3; 30, 5; sed *τὰς ἐπιβάθρας ἐπιρριπτοῦντες* 14, 51, 7, et *δίκτυα ἐπιρριπτοῦντες* 17, 43, 10, et *ἐπερρίπτουν* 17, 44, 2 et 4, sed *ἐπέρριπτον* 13, 78, 7 (*ἐπέρριψαν* P), et *τὰ σώματα παρριπτόντων* 13, 79, 2; et 14, 114, 7 *ῥιπτοῦντες τὰ ὅπλα*, et 15, 48, 2 *καταρριπτούμεναι*, 18, 34, 2 *τὰς ἐπάλξεις ἐρρίπτουν*, ubi unus *ἔρριπτον*, 19, 49, 4 *ὑπὲρ τῶν τειχῶν ἐξερρίπτουν*, et 36, 4, 7 *τὰ ὅπλα ῥιπτούντων* et *ῥιπτοῦντες*, sed *κατὰ τῶν τειχῶν ῥίπτοντες ἑαυτοὺς* 19, 8, 1, et *παρερρίπτει τοῖς θηρίοις* 25, 3, 1, *ἐρρίπτουν τὰ χρήματα* 27, 4, 3, et *συγκαταρριπτεῖν* 29, 32. Credibile igitur etiam alibi formam contractam alteri esse substituendam, ut 2, 26, 6 ex Gemisto recepi *ἑαυτοὺς ῥιπτεῖν εἰς τὸν Εὐφράτην ποταμόν*, velut 1, 83, 3 *κρέα τοῖς ἱέραξι πετομένοις ἀναρρίπτουσι*, 2, 58, 5 *τὰ δὲ θάμβους πληρούμενα ῥίπτουσιν*, 3, 15, 6 *ῥίπτουσιν ἐπὶ τὴν γῆν*, 3, 19, 6 *ῥίπτουσιν εἰς τὴν θάλατταν*, 3, 48, 3 *ἀπορρίπτειν*.

Σαλπικτὴς pro *σαλπιγκτὴς* restitui ex libris 3, 37, 3, contra libros 13, 45, 8 (at *σαλπικταί* P); 13, 77, 6; 13, 99, 1; 15, 87, 2 (*σαλπίγγων* P); 16, 84, 3; 17, 33, 4; 17, 58, 1; 17, 86, 5; 19, 4, 6; 19, 6, 5; 19, 30, 1; 19, 41, 3; 20, 7, 4; cf. *φάρυγα*.

Σημαίνω aoristum apud Diodorum habet per *η*, non per *α*, quod est interdum in libris, scriptum, ut supra dixi de *καθαίρω*.

Σφάττω quum sit 3, 18, 5; 19, 8, 5; 37, 19, 4, *ἀποσφάζει* 11, 48, 8, librarii, *ἔσφαζον* 34, 2, 22, Photii esse apparet, ut ibidem *ἅμα τεττάρων* pro *τέτταρσι*, et eclogarii aut librarii *ἐγκατέσφαζε* 34, 12; 34, 31; *σφάζονται* 25, 6. Ambiguum 9, 29, 1 *ἐπικατασφάξειν*, quod est in codice, utrum sit pro *-σφάττειν* an pro *-σφάζειν* an pro *σφάξαι*, ut 20, 72, 1 idem codex Peirescianus *ἀποσφάξειν* pro *ἀποσφάξαι*. Cf. *ἁρμόττω*.

Τελέως pro *τελείως* ab libris suppeditatum 1, 3, 8; 1, 37, 4; 1, 61, 4; 2, 5, 2; 2, 15, 4; 19, 45, 8, et alibi constanter restitui.

Τετραπόδοις ζῴοις 2, 42, 1, redarguitur forma recta *τετράποσι* 20, 73, 3 et *τετράπουν* 3, 50, 2; ut apud Polybium 4, 75, 7, quod est *τῆς τετράποδος λείας* redarguit *τῆς τετραπόδου λείας* 1, 29, 7, quod scripsi *τετράποδος*, etsi ita peccarunt scriptores novicii, ut Georgius ante Malalam dicens p. 3, 8 *τοῖς τετραπόδοις*.

Τοσοῦτον ante vocales et *τοσοῦτο* ante consonantes

Στενότατος omnes codices 2, 8, 2; *στενώτατος* 4, 22, 6 et 4, 85, 3 unus D.

Συρακόσιος pro *Συρακούσιος* 1, 34, 2; 4, 23, 4; 5, 4, 2 unus praebet D, 5, 13, 3 unus G, in posterioribus libris plerumque P cum duobus aliis codicibus.

Τιθασσεύω pro *τιθασεύω* omnes 3, 35, 5 et 9; 3, 37, 7 et 8.

quum dixisse videatur Diodorus, quod 14, 23, 2 est *τοσοῦτ' ἐπ' αὐτούς*, haud dubie*) scribendum *τοσοῦτον*.

Τρωγλοδύτης etsi libri constanter scribunt cum *λ*, tamen quam fallax sit eorum fides ostendunt libri Strabonis, qui etsi ceteris locis iisque multis conspirant in eadem scriptura, uno tamen loco optimus et saepe solam veram servans scripturam codex Vaticanus 16 p. 768 bis exhibet formam *Τρωγοδυτική*. Atque Epitome libri 16 p. 574, 13 ed. Krameri *Τρωγοδυτῶν* et 16 *ὅτι Τρωγοδύται ἄνευ τοῦ λ λέγει ὁ Στράβων*. Cuius diserti testimonii, quo constanter hanc illi formam esse restituendam evincitur, ignarus adhuc Letronnius, qui iam *Recherches sur le livre De mensura orbis terrae par Dicuil p. 77* scripserat: 'Trogoditis Arabia. J'écris Trogodytis et non Troglodytis, parce que c'est l'orthographe constante des manuscrits de Pline [cui constanter restituit Detlefsenus], Solin, Mela (Ciacconius ad Mel. 1, 8, 43), Isidore (passim; au lieu de Tragodytae [9 c. 21, p. 121 B] lisez Trogodytae) et qu'il ne me paraît pas prouvé que les géographes latins ne s'en soient jamais servis. On sait en effet que les Grecs disaient *τρώξ*, *τρωγός* (racine de Trogodytis) aussi bien que *τρώγλη*, racine de Troglodytis (Salmas. Ex. Plin. p. 894, F. Vossius ad Melam 1, 4, 31)'; idem *Recueil des Inscriptions gr. et lat. vol. 2 p. 247* ad inscriptionem CXC, in qua *ΣΩΘΕΙΣ ΕΚ ΤΚΩΓΟΔΥΤΩΝ* scribit: 'S'il y a *Τρωγοδυτῶν* au lieu de *Τρωγλοδυτῶν*, comme la copie l'indique clairement, ce sera la première fois que cette orthographe se rencontre en grec; mais elle est autorisée par les manuscrits de Pline etc.' Fortasse igitur haec

*) at *τοσοῦτ' εὐνοίας* D 4, 30, 2, qui unus recte *τοσοῦτο γὰρ* 4, 29, 6 (sed cum omnibus *τοσοῦτον γὰρ* 2, 12, 1).

scriptura Graecis non minus reddenda quam Latinis, etsi nullum eius vestigium in libris Diodori*) pariterque Herodoti et Aristotelis: Dindorf ed. Teubn. V p. XIII.

Υἱεῖς quum sit in omnibus tantum 12, 12, 5, ut 2, 26, 8 Gemistus *υἱεῖς*, ceteris locis omnibus iisque permultis *υἱούς*, credibile est formae *υἱεῖς* non maiorem apud Diodorum quam apud Polybium esse fidem, ut *υἱοὺς* semper dixit Dionysius.

Φάρυγα 2, 58, 3 scripsi pro *φάρυγγα*. Quod nihili esse hodie nemo dubitat.

Φέρω verbi aoristos inter primum et secundum activi in participio maxime ita variat scriptura ut modo omnibus modo melioribus in libris sit aut prior aut alter, et nemo dixerit secundo tantum an priori promiscue cum illo usus sit Diodorus**). Sed verbi *φορέω* aoristo novicio *φορέσασα* 16, 64, 2 Diodorum liberat (P praebens *φορήσασα* et) *ἐμφορήσας* 16, 93, 7 et 19, 70, 5.

---

*) 3, 31—40 D cum ceteris libris exhibet *Τρωγλοδ-*, at 1, 30, 3; 3, 41, 4; 3, 48, 5 *Τρωγοδυτική*, neque id casu factum est. Nam illa pars 2, 46—3, 40 in D suppleta est manu saeculi XIII. Nunc me paenitet formas sine *λ* scriptas Diodoro non reddidisse.

**) *ἐνέγκαι* ante consonantem 5, 71, 1; 13, 102, 2; 15, 10, 4; 15, 55, 4; sed ante vocalem *ἐνεγκεῖν* 1, 87, 8; 1, 97, 4; 11, 59, 1; 13, 19, 5; 19, 95, 7; 20, 25, 4: explicavit optime Kaelker p. 309. — Ceteris in formis Diodorus aoristum primum praetulisse videtur, secundi aoristi formas in primis libris non inveni nisi has: *διενεγκόντας* 1, 26, 7 (omnes); 2, 43, 4 (DG); 3, 65, 6 (II); 4, 71, 1 (D) [contra 4, 40, 1]; *μετενεγκόντας* 1, 46, 4. — *φορεῖν* aliquotiens pro *φέρειν* restituendum esse monet Hertlein, ut 3, 35, 2 et 5, ubi Agatharchides praebet *φορεῖ* et *φορεῖν*.

Χερσόνησος pro *Χερρόνησος* (quod omnes praebent 4, 85, 3) scriptum exstat in omnibus libris 3, 44, 7 atque in D 3, 39, 3; 3, 50, 4; 3, 53, 6.

Χρίσμα, quod est 2, 9, 2, Diodorum scripsisse videri *χρῖμα* dixi supra, ubi de perfecto *κέχριμαι*, et s. v. *πόμα*.

Φιλογύναι scripsisse Diodorum 5, 17, 3 *μάλιστα δὲ τῶν ἁπάντων ὄντες φιλογύναιοι προτιμῶσιν αὐτάς*, ut Polybius 10, 19, 3 *συνειδότες φιλογύνην ὄντα τὸν Πόπλιον*, conicio ex eo quod et apud Polybium libri nonnulli *φιλόγυνον* et Suidas v. *Πόπλιος* supposuit *φιλογύναιον*, et Regum 3, 11, 1 *φιλογύνης* plures mutant codices in *φιλογύναιος*, quod ne Philoni quidem tribuendum videtur II p. 301, 9 *καὶ οἱ φιλογυναίοις συνουσίαις ἐπιμεμηνότες*, ubi *φιλογύναιοι* Schleusnerus Lex. V. T., sed praestat fortasse *φιλογύναι οἱ συνουσίαις ἐπιμεμηνότες*, idemque videtur restituendum Platoni Conv. p. 191 D *φιλογύναικές τ' εἰσι*, sequente continuo *γυναῖκες*, nisi certiori haec forma quam uno unius loci tam ancipitis confirmata fuerit testimonio: Dindorf edit. Teubn. V p. X.

Nomina Spartana in *ας*, quae in *ης* saepe terminantur in libris, ut *Λεωνίδης*, plerumque sic, raro per *α*, et *Λιωτυχίδης* modo sic modo *Λεωτυχίδας* scriptum, *Καλλικρατίδης* 13, 76, 2, sequente ib. 4, et 13, 78, 4 et 5; 79, 4 seq.; 97, 3 seq.; 98, 1 seq.; 99, 3 seq. *Καλλικρατίδας*, semper scribenda esse per *ας* non minus certum quam Boeotica, ut *Ἐπαμεινώνδας* et *Πελοπίδας*.

Ὀφελεῖν pro *ὠφελεῖν* saepius scriptum est in D.

Denique non est silentio praetereundum Dindorfium semper *ττ* pro *σσ* scripsisse, cum codices ac praecipue libri secundae classis formis cum *σσ* scriptis faveant, quarum exempla, ut omittam *θάλασσα τέσσαρες* aliaque sescenties repetita, pauca referam: *κασσίτερος* omnes 3, 14, 3; omnes praeter F 2, 36, 2 — *κολοσσικός* omnes 1, 46, 1 et 2, 34, 5 (contra omnes *κολοττός* 1, 67, 1) — *λύσσα* omnes 2, 6, 10 et 4, 11, 1.

Nec Δημάρατος 11, 6, 1 scripserat Diodorus, sed Δαμάρατος, ut est in uno.

Haec igitur praecipua sunt de hoc genere, in quo Diodori quoque, ut aliorum omnium scriptorum, libri ita fallunt et vacillant ut qui illorum vestigia sequatur, saepissime non solum inops consilii sit haesitaturus, sed etiam iniuriam facturus Diodoro, non indigno qui non minorem certe quam ipse orationi suae impendit curam experiatur eius qui reliquias operis ampli multisque rebus memorabilibus quas ex optimis excerpsit scriptoribus referti ad pristinam studeat formam revocare. Quibus quae addenda sunt alia haud pauca eiusdem generis et quae praeterea libris permulta graviora illata sunt vitia, de iis in annotationibus*) erit agendum.

---

*) Hae adnotationes, quas Dindorf in inscriptione singulorum tomorum ac disertis verbis T. V p. XV promiserat, numquam publici iuris factae sunt; neque in scriniis eius quidquam utile reliqui fuisse docuit me bibliopola, in cuius possessionem libri et scripta Dindorfi venerant.

DIODORI BIBLIOTHECAE
EPITOME.

LIB. I.

Cap.
1. Prooemium operis. Historia magistra hominum.
2. Historia patrona virtutum, vindex facinorum, nutrix eloquentiae.
3. Historiam universalem usque ad Diodori aetatem nemo confecit.
4. Primus historiam universalem scribere aggressus Diodorus triginta annorum operam impendit. Operis adiumenta et partitio: primis sex libris continetur fabulosa historia usque ad Troiam captam, sequentibus libris undecim res per orbem gestae ad Alexandri obitum, postremis denique libris viginti tribus facta usque ad Caesaris bellum Gallicum.
5. Chronologica ratio operis.
6. 7. Pars prima mythica incipit. De rerum hominumque ortu.
8. Prima hominum vita rudis et inculta describitur. Usus et necessitas docuit linguam, artes, vitae commoda.
9. Quae gens ortu prima fuerit incertum.
10. Aegyptiorum historia incipit. Cur primi homines in Aegypto provenisse multis videantur.

Haec epitome, eis qui indice carent necessaria, omnibus ut spero grata, composita est ab editore Bipontino, quem ad verbum descripsit Dindorf; ipse eam retractavi permultis locis correctis, aliis suppletis aliis contractis, usus saepius breviario Eichstaedti.

Cap.

11. Theologia Aegyptiorum. Dii caelestes: Sol et Luna seu Osiris et Isis.
12. Singulis elementis deos praefecere singulos Aegyptii: Iovem, Vulcanum, Demetra sive Terram matrem, Oceanen sive Nilum, Minervam.
13. Dii terrestres caelestibus ex parte cognomines: Sol, Saturnus, Rhea, Iuppiter, Iuno, Vulcanus, Vesta, Mercurius. Saturnus genuit Iovem et Iunonem. Ex his nati quinque dii: Osiris, Isis, Typhon, Apollo, Venus.
14. Osiridis et Isidis merita de genere humano.
15. Osiris, qui Thebas condidisse dicitur, et Isis artium inventoribus favent et agriculturam colunt.
16. Mercurius linguae, litterarum, palaestrae, lyrae, oleae inventor.
17. Osiris genus humanum ad vitam cultiorem perducturus totum orbem cum exercitu peragrat.
18. Osiridis expeditioni intererant filii Anubis et Macedo, tum Pan, Maron, Triptolemus. Primum adit Aethiopiam. Ibi Satyrorum gentem assumit.
19. Fabula de Prometheo et Hercule explanatur. Osiris per Arabiam ad Indos proficiscitur.
20. Osiris Asiam peragrat totam; per Hellespontum in Europam traicit; Thraciam mandat Maroni, Macedoniam Macedoni, Atticam Triptolemo. Reversum in patriam inter deos rettulere Aegyptii.
21. Osiris occisus est a Typhone fratre. Caedem ulta Isis. Collecta corporis frusta sacerdotibus sepelienda traduntur. Ei varia animalia, inprimis Apim et Mneuim consecrant.
22. Isis sola regnat: ipsa quoque post obitum divinis culta honoribus. Osiridis pudenda phalli nomine consecrata: haec Graeci etiam in orgiorum sacris venerantur.
23. Sunt qui auctore Orpheo Osiridem Thebis ex Semele et Jove natum dicant. Graeci plures Aegyptiorum deos falso suos iactant, ut Herculem.
24. Aegyptiorum Hercules multo antiquior quam Graecorum.
25. Confusa plura Graecorum et Aegyptiorum deorum nomina. Isis inventrix artis medicae. Horum filium, qui ultimus deorum regnavit, in vitam revocavit et immortalitate donavit.

Cap.

26. Immensi annorum numeri et chronologiae apud Aegyptios ratio redditur: anni triginta dierum vel quattuor mensium erant. Isidis aetate gigantes fuisse dicuntur.
27. Mores in Isidis honorem recepti, ut sororis conubium, feminarum privilegia. Isidis et Osiridis columnae cum inscriptionibus.
28. Coloniae ex Aegypto deductae in Babyloniam et Graeciam, ad Colchos et Iudaeos.
29. Erechtheus Athenarum rex genere Aegyptius.
30. Chorographia Aegypti. Serbonis lacus.
31. Aegypti pars maritima. Aegypti figura, magnitudo, incolarum urbiumque numerus.
32. Nili descriptio incipit. Cataractae.
33. Insulae Nili, quarum maxima Meroe. Ostia Nili et fossae a Necho et Dario et Ptolemaeo altero ductae.
34. Delta; eius situs ac fructus.
35. Animalia quae Nilus alit: crocodilus, ichneumon, hippopotamus.
36. Piscium in Nilo copia. Nili inundationes. Aegypti fertilitas. Niloscopion.
37. Qui de Nili inundatione scripserint recensentur. Fontes Nili ipsis indigenis ignoti; variorum de iis opiniones.
38. Inundationis causae propositae a Thalete, Anaxagora, Herodoto.
39. De Nili inundationibus quid senserint: Democritus Abderita et Ephorus,
40. Philosophi quidam Memphitarum,
41. Oenopida Chius et Agatharchides Cnidius.

LIBRI PRIMI PARS POSTERIOR.

42. Breviarium utriusque partis.
43. Victus Aegyptiorum antiquissimus.
44. Regum Aegyptiorum classes et periodi diversae.
45. Menas ex hominibus primus rex. Tnephachtus. Successores quinquaginta duo ex eadem familia. Busiris et octo ex posteris. Thebarum urbs tunc exstructa describitur.
46. Thebarum divitiae regumque sepulcra.
47.—49. Osymandyae monumentum.
50. Thebis astrologia inventa annusque primum ad solis

Cap.

cursum accommodatus. Uchoreus Memphin condidit, quae urbs describitur.

51. Memphis nomen accepit ab Uchorei filia, qua natus est Aegyptus.

52. Moeris lacum sui nominis exstruendum curavit.

53. Sesoosis educatur una cum aequalibus eodem die natis. Parat expeditionem ad subigendum terrarum orbem.

54. Aegypto in triginta sex nomos divisa ingentes copias cogit.

55. Aethiopes superat, primus naves longas exstruit; Asiam totam subigit. Europam adit; positis in Thracia columnis in patriam redit.

56. Templa exstruit per captivos. Babylon et Troia, urbes in Aegypto conditae.

57. Sesoosis aggeres Nilo opponit et ex eo novas fossas ducit. Fossis et muro Aegyptum firmat. Navem auratam, obeliscos, statuas consecrat.

58. Sesoosis superbia in victos. Mors voluntaria. Darii de Sesoosi iudicium.

59. Sesoosis filius visu orbatus et mire sanatus.

60. Amasis Aegyptiis superbia exacerbatis ab Actisane rege Aethiopum regno expellitur; hic constituit praedonum oppidum Rhinocolura.

61. Recuperant Aegyptii regnum. Mendes sive Marrhus labyrinthi auctor.

62. Cetes sive Proteus tempore belli Troiani regnat. Remphis rex avarus.

63. Nileus. Chemmis pyramidis maximae conditor.

64. Cephren sive Chabryes rex pyramidem alteram statuit. Mycerinus sive Mencherinus tertiam pyramidem condidit. Plures pyramides commemorantur.

65. Bocchoris. Sabaco rex Aegypti genere Aethiops poenas capitales abrogat reosque ad opera publica condemnat. Somnio turbatus imperium abdicat.

66. Dodecarchia per quindecim annos. Commune incohant duodecim principes mausoleum ad lacus Moeridis ostium. Sed Psammetichus assumpto ex Caria et Ionia milite solus regnum occupat.

67. Ducenta milia Aegyptiorum a Psammeticho mercennariis externis favente deficiunt. Rex benignus in exteros, praecipue in Graecos.

Cap.

68. Apries viginti duos annos regnans urbes finitimas vincit. Amasis a militibus Aegyptiis rex factus imperium tenet quinquaginta quinque annos. Cambyses Aegyptum Persis subicit Ol. 63, 3.
69. Aegyptiorum instituta. Graeci commemorantur qui Aegyptum adierunt.
70. Regum Aegyptiorum vita, officia, victus.
71. Regum arbitrio et lubidini nihil permissum.
72. Reges mortui septuaginta duos dies lugentur, quorum ultimo die publicum iudicium de mortuo datur.
73. Nomi Aegyptiorum et nomarchae. Incolarum classes: sacerdotes, reges, milites.
74. Agricolae, pastores, artifices.
75. Iudiciorum apud Aegyptios ratio. Dicasterium summum triginta virorum. Praesidis insigne Veritas. Causae non dictae, sed scriptae.
76. Causidicos Aegyptii non admittunt.
77. Leges Aegyptiorum in periuros, calumniatores, parricidas.
78. Leges in desertores, proditores, falsarios, adulteros.
79. Aegyptiorum leges de commerciis et fenore.
80. Aegyptiorum leges de furto. Leges de nuptiis ac liberis educandis.
81. Litterarum apud Aegyptios studia. In astrologia Chaldaei sunt Aegyptiorum coloni et alumni. Palaestram et musicam haud curant Aegyptii.
82. Ars medica Aegyptiorum.
83. Animalia sacra publice alunt Aegyptii. Eorum caedes morte multatur.
84. Apim, Mneuim, hircum, crocodilum, leonem Aegyptii praecipua cura alunt et venerantur.
85. De Apide.
86. 87. Causa religiosi bestiarum cultus mythica. Causae aliae.
88. Hircus fecundae generationis symbolum. Boves rufos immolare licuit. Lupi Aegyptiis sacri.
89. Inprimis crocodili apud Aegyptios coluntur.
90. Sanctitatis bestiarum alia causa.
91. Mortuos lugendi eorumque corpora secandi et condiendi ratio.
92. Funebria Aegyptiorum. Iudicium publicum de mortuis.

Cap.
93. Religiosus defunctorum cultus quantum valuerit ad mores formandos.
94. 95. Aegyptiorum legumlatores Mneuis, Sasychis, Sesoosis, Bocchoris, Amasis, Darius.
96. Graeci qui discendi studio in Aegypto peregrinati sunt. Graecorum mythi de inferis ex Aegypto translati.
97. Rerum aliarum exempla ex Aegypto in Graeciam advectarum.
98. Ut legumlatores et philosophi, ita artifices quoque Graecorum Aegyptios imitati sunt.

LIB. II.

1. Breviarium primi libri. Asiae historia incipit. Assyriorum primus rex Ninus: delectos iuvenes armat et cum Ariaeo rege Arabiae societatem init. Babyloniam et Armeniam subigit.
2. Totam Asiam intra Tanain et Nilum imperio subicere parat. Domitarum gentium recensus.
3. Ninus urbem ingentem ad Euphratem condere constituit, Ninum appellatam.
4. Semiramis, Dercetun deae filia, a columbis nutrita et a Simma pastore regio educata.
5. Semiramidem Onnes, consilii regii princeps, primo in matrimonio habuerat. Nini admirabilis contra Bactrianos copiarum numerus, comparatus cum aliorum populorum exercitibus.
6. Primus impetus in Bactra, ubi Oxyartes rex sedem habuit, irritus. In Niui castris aderat Onnes eumque secuta Semiramis, cuius consilio et audacia arx tandem capta est. Mulieris et pulchritudinem et virtutem admiratus Ninus cogit maritum ut sibi cedat uxorem.
7. Ninya filius Nini et Semiramidis. Nino mortuo Semiramis succedit. Marito monumentum ponit eiusque opera aemulans Babylonem condere instituit. Urbis magnitudo, muri, turres.
8. Pons Euphrati impositus iungit Baylonem urbem. Regiae in utraque ripa munitae et magnifice ornatae.
9. Regiae cuniculo inter se coniunctae. Beli templum cum specula siderum. Deorum statuae, mensa, vasa aurea.

Cap.

10. Babylonis horti pensiles.
11. Urbes aliae et emporia multa ad Euphratem et Tigrin constructa. Obeliscus ingens in via nobilissima.
12. Immensa bituminis in Babylonia copia. Lacus mortifer.
13. Semiramis apud Bagistanum montem hortos apparat ibique suam et centum satellitum imagines saxo insculpit addita Syriacis litteris inscriptione. Eadem in hortis ad urbem Chauonem institutis vagae libidini indulget. Viam per montem Zarcaeum aperit, Ecbatanis regiam condit eoque per montem Orontem aquam ducit.
14. Persiam et reliquam Asiam adit atque monumentis suis exornat. Tum iter facit per Aegyptum in Libyam ad Iovem Ammonem, cuius oraculum de exitu vitae suae consulit.
15. Obiter Aethiopum sepeliendi ritus describuntur.
16. Semiramis redit Bactra et Indis bellum illatura parat ingentes copias, lintres solubiles, elephantorum simulacra.
17. Copiae Semiramidis enumerantur. Contra eam Stabrobates Indorum rex summo opere bellum parat.
18. Semiramis neque admonitione neque minis Stabrobatae deterritus prima pugna in Indo flumine facta superior discedit.
19. Pugna terrestris. Indi iterum fugati, sed Stabrobates rex aciem restituit. Regina vulnere accepto vix cum tertia exercitus parte evadit.
20. Semiramis ob insidias factas et memor oraculi Iovis Ammonis Ninyae filio regnum tradit. Confestim evanuit, ab Assyriis deinde inter deos relata et sub columbae imagine culta. Scriptores recensentur qui de Semiramide diversa narrant.
21. Ninyae et successorum omnium per tringinta aetates vita desidiosa. Sardanapallus ultimus. Tunc Assyria Medis subiecta.
22. Ex his Assyriorum regibus unus Teutamus memorabilis, qui copias ad bellum Troianum misit duce Memnone. Memnonia i. e. aedes regiae Susis exstructae.
23. Sardanapalli vita luxuriosa.
24. Arbaces Medus et Belesys Babylonius defectionis consilia ineunt. Arabum principem advocant socium, magnas cogunt copias.

Cap.

25. Tribus proeliis rebelles vincit Sardanapallus.

26. Sardanapallo novae copiae e Bactriana missae. Sed hae interceptae et ad defectionem illectae. Sardanapallus triplici victoria elatus et novae defectionis ignarus ad pristinam ignaviam se convertit. Regii noctu oppressi funduntur. Rex in urbe Nino obsidetur.

27. Sardanapallus in tertium annum obsidione clausus, cum Euphrates facta inundatione muri partem deiecisset, abiecta spe incendio omnia delet et semet ipsum perimit. Arbaces rex declaratur.

28. Arbaces gratum in amicos se praestat. Veniam dat etiam Belesy, qui magnam vim auri sub cinere absconditam fraude ex urbe Nino abstulerat. Nino deleta regni sedes Ecbatana transfertur.

29. De Chaldaeis Babyloniorum sacerdotibus et eruditis. Eorum officia et disciplinae. Comparantur cum Graecorum philosophis.

30. Chaldaeorum doctrina de mundo, deo, providentia. Planetarum et stellarum fixarum systema.

31. Chaldaeorum ex astrologia sumptae praedictiones. De luna et sole et terra. Chronologia infinita.

32. Medorum historia. Discrepant de ea Herodotus et Ctesias. Regum catalogus usque ad Artaeum.

33. Artaei Medorum regis bellum cum Cadusiis.

34. Artynes et Astibaras Medorum reges. Parthi deficiunt ad Sacas. Inde bellum cum Sacis. Sacarum regina Zarina sapientia et virtute nobilissima. Monumentum sepulcrale ei publice consecratum. Aspandas sive Astyages ultimus Medorum rex a Cyro victus: Media Persarum provincia.

35. Indiae situs et magnitudo et fertilitas.

36. Indiae fructus varii. Bis in anno metitur. Agris et agricolis vel ab hoste parcitur.

37. Flumina Indiae, inprimis Ganges et Indus.

38. Indi sunt aborigines. Victus antiquissimus. Bacchus eo duxit exercitum, agri et vini culturam, artes, religiones, leges docuit.

39. Post Bacchum regnum Indiae occupat Hercules eiusque prognati. Omnes homines in India sunt liberi.

Cap.

40. 41. Populi in India ordines septem: philosophi, agricolae, pastores, artifices, milites, ephori, senatores.

42. Elephanti Indici. Advenarum peculiaris tutela.

43. Scytharum historia. Initio gens fuit perexigua ad Araxem. Clarissimus eorum rex Scytha, Iove natus. Scythae filii Patus et Napes. Inde orti Pali et Napae; Sacae, Massagetae, Arimaspi. Sauromatae Scythiam vastant.

44. Anarchia, deinde gynaecocratia apud Scythas.

45. Amazonum origo et prima regina. Themiscyra Amazonum urbs ad ostia Thermodontis. Amazonum res fortiter gestae et victoriae.

46. Amazonum secunda regina magnam Asiae partem expugnat. Herculis adversus Amazones expeditio. Paulatim a vicinis debellatae et exstinctae. Penthesilea ultima Amazonum regina, tempore belli Troiani.

47. Hyperborei. Terrae situs ex Hecataeo. Latona ibi nata ideoque Apollinis cultus praecipuus. Graecis amici. Luna ipsis proxima. Apollinis epiphania et annus Metonis. Imperium est penes Boreadas.

48. Arabes. Regionis situs. Orientem versus Nabataei terram sterilem (Arabiam desertam et Petraeam) incolunt, gens indomita et latrociniis nobilis. Petra ingens, lacus asphaltites, balsamum stirps indigena.

49. Arabia felix. Odores exhalant variae plantae et ipsa terra.

50. Aurum apyrum Arabiae felicis. Pecorum abundantia. Struthocameli.

51. Camelopardales, tragelaphi, bubali, aliae bestiae biformes.

52. Lapides Arabiae felicis: crystallus, smaragdus, beryllia, chrysolithi. Aves versicolores. De generatione huius colorum varietatis per solis calorem.

53. Aliae proprietates rerum orientalium a maiore solis calore.

54. Arabes scenitae sive Pastores meridiem versus. Agricolae et mercatores Syriam versus. Alia pars mare attingens est lacunosa. Abundat elephantis et camelis.

55. Insulae incognitae in Oceano meridionali ab Iambulo descriptae. Iambulus ab Aethiopibus captus pro hostia ad insulam beatam ablegatur.

56. Incolarum huius insulae statura, corporis proprietates, lingua gemina. Caeli temperies mitis, arborum fructus per totum annum.

LIB. III.

Cap.

Aethiopiae describuntur. Damnatorum ad metalla ingens numerus et aerumnosa vita. Operae in metallis singulae.

15. Nationes, quae ad sinum Arabicum ac Trogodyticam et Aethiopiam ad meridiem vel occidentem spectantem habitant: Ichthyophagi. Inculta et horrida eorum vita. Piscandi ratio.

16. Cibos e piscibus et conchis sibi parant.

17. Quadriduum in piscando et edendo consumunt, quinto quoque die aquae immoderato potu se recreant. Vita morborum expers, sed brevis.

18. Gens a sinu Arabico remotior crudis vescitur piscibus, potu caret. Apathia incredibilis. Non lingua sed manibus colloquitur. Cum phocis consortium habet.

19. Habitatio multiplex vel in speluncis vel sub costis balaenarum alga obtectis vel sub contextarum olearum umbraculo vel sub tumulis musci marini. Mortuos proiciunt piscibus.

20. Incolunt nonnulli cavernas praeruptis saxis et mari inclusas, quamobrem aborigines habentur.

21. Chelonophagi. Testudines venandi ratio. Carne et testis utuntur. Cetophagi.

22. Piscandi modus in ora Babyloniae obiecta.

23. Rhizophagi in Aethiopia supra Aegyptum sita. A leonibus infestantur.

24. Hylophagi et Spermatophagi. Horum mores agrestes.

25. Aethiopes Venatores. Venatus ferarum.

26. 27. Aethiopes elephantorum venatores.

28. Aethiopes Simi et Struthophagi; struthionum descriptio.

29. Acridophagi. Locustas capiendi modus et e locustis paratus cibus. Pediculorum morbo conficiuntur.

30. Acridophagis propinqua regio ob magnam phalangiorum et scorpionum vim desolata.

31. Cynamolgi in extremo meridie positi. Boum Indicorum venatio per canes.

32. Trogodytae sive Nomades. Mulieres communes, victus a pecore, quod parentum loco habent. Potus, habitus. Circumcidunt genitalia.

33. Species Trogodytarum Megabari. Peculiaris funerum et proeliorum ratio. Infirmi sponte finiunt vitam aut impune ab aliis interficiuntur.

Cap.

34. Ingeniorum morumque diversitas e caeli discrimine explicanda.
35. Animalia Aethiopiae: rhinoceros, sphinx, cynocephalus, cepus, taurus sarcophagus, crocottas.
36. 37. Serpentes Aethiopiae. Anguis trigiuta cubitorum longitudine quondam captus et Ptolemaeo II. oblatus.
38. Aethiopum historia finitur. Sinus Arabici descriptio generalis.
39. Descriptio particularis orae dextrae inde ab urbe Arsinoe: portus Veneris, sinus ἀκάθαρτος, insula Ophiodes lapide topazio clara.
40. Ichthyophagorum et Trogodytarum gentes dextram sinus Arabici oram accolunt. Mare parum profundum et in superficie viride ob algam. Navigatio difficilis et periculosa.
41. Ora a Tauris in orientem conversa; mare deinceps profundissimum et beluis refertum.
42. Ora Arabiae obiecta: Posidium, palmetum, phocarum insula.
43. Ulterioris orae accolae Maranitae et Garindanei. Laeanitarum sinus; accolunt Arabes Nabataei.
44. Banizomenum sinus; adiacent tres insulae; ultra eas mare scopulosum. Arabes Thamudeni. Insulae sporades. Peninsula amoenissima cum pulchro portu Charmuthae.
45. Quinque montes pyramidales, sinus cum tribus templis, mons Chabinus. Arabes Debae. Amnis aurifer. Alilaei et Gasandae Arabes, quorum regio aurum nativum profert.
46. Carbae et Sabaei incolunt Arabiam felicem, regionem suavissimis odoribus impletam.
47. Carbarum et Sabaeorum regio scatet serpentibus mortiferis. Sabae, urbs regia; summa auri argentique copia, suppellex magnifica. Prope insulae beatae.
48. Singularia in caelo, in ortu siderum ac solis praesertim observata. Venti his regionibus familiares.
49. Libyes circa Cyrenen et Syrtes habitantes: Nasamones, Auschisae, Marmaridae, Macae; horum alii agricolae alii nomades alii latrones. Vita agrestis, arma simplicia.
50. Regio Cyrenae proxima est ferax; quae vergit ad meridiem, inculta ac deserta, plena serpentibus. Vanae species per aera volantes.
51. Earum causae physicae ex aere immoto derivatae.

Cap.

52. Amazones Libycae: multo vetustiores quam Thermodonteae ob eamque rem oblivione suppressae. Gorgones.
53. Amazonum gynaecocratia. Virorum inter eas condicio servilis. Ab adustis mammis nomen habent. Sedes erat insula Hespera in palude Tritonide. Captis insulae oppidis vicinisque multis superatis condunt urbem Chersonesum.
54. Amazones hinc profectae arma inferunt Atlantiis et Gorgonibus.
55. Gorgones bello superstites Medusa regnante Perseus perdomuit, sicut et ipsas Amazones Hercules delevit. Deinde Myrina regina Amazonum bellum infert Africae populis inita cum Horo rege Aegypti amicitia, tum Arabibus, Syris ac Cilicibus, nationibus ad Taurum; denique descendit per Phrygiam ad mare et progreditur usque ad Caicum fluvium. Urbes Myrina a se et copiarum ducibus appellavit. Occupat etiam insulas, inprimis Lesbum. Myrina interfecta Amazones a Thracibus fugatae redeunt in Libyam.
56. Atlantii: gens pia et beata. Uranus primus rex, astrologiae peritus.
57. Uxores Uranus plures habuit. Liberi e Titaea Titanes appellati. Filiae Basilea et Rhea sive Pandora. Ex Basilea et fratre Hyperione suscepti Helius et Selene. Hi post mortem ut dii inter caeli sidera relati.
58. Aliae de Basilea Phrygum fabulae: nata e Maeone et Dindyma exposita est in monte Cybelo: inde appellata Cybele et mater montana: fistulam, cymbala, tympana invenit. Diu versatur cum Marsya, vitiatur ab Attide.
59. Reversa ad patrem Cybele paulo post furibunda aufugit, ac cum Marsya ad Bacchum et Apollinem pervenit. Marsyae et Apollinis certamen. Apollinis cum Cybele errores. Cybele in Phrygia ex oraculi responso pro dea culta.
60. Urani filii, inter quos praestant Atlas et Saturnus, regnum inter se dividunt. Atlantis filius Hesperus, filiae septem Atlantides, singulae illustribus natis clarae.
61. De Saturno et Rhea eorumque filio Iove.
62. De Baccho, cuius varia nomina et fabulae physica interpretatione explicantur.

Cap.

63. Quidam tres Bacchos exstitisse dicunt. Antiquissimus Indus barbatus fuisse fertur.

64. Alter Bacchus Iovis et Proserpinae vel Cereris filius fingitur cornutus. Tertius est Thebanus Iovis et Semeles filius, ob Iunonis invidiam per abortum natus et in Iovis femore ad maturitatem perductus et Nysae a Nymphis educatus. Baccharum agmina per terrarum orbem ducit.

65. Impii Bacchi contemptores puniuntur, inter quos nobilissimi Pentheus, Myrrhanus, Lycurgus. Charopi praemii loco Thraciae regnum et mysteria tradita, cuius nepos est Orpheus mysteriorum praeses. Bacchus triumphans ex India Thebas redit.

66. Regiones et urbes commemorantur de Bacchi patria certantes. Libycae de Baccho narrationes a Dionysio aliisque Graecis scriptoribus servatae.

67. Linus carminum apud Graecos inventor. Hercules, Thamyra, Orpheus discipuli sunt Lini. Pronapides Homeri magister.

68. Ab eis traduntur haec: Ammon rex Libyae ex virgine Amalthea casu oblata genuit filium (Bacchum), clam in urbem Nysam translatum, ut tutus esset ab uxoris Rheae insidiis. Nysa sita est in insula pulcherrima.

69. Antrum Nysaeum eximiae amoenitatis.

70. Bacchus in antro custodiebatur ab Aristaeo et Minerva, quae in eadem insula ad amnem Tritonem nata erat. Obiter Minervae facinora memorantur, inprimis Aegidis monstri caedes, ob quam vindicandam eius mater Tellus Gigantes peperit, deorum acerrimos hostes. Bacchus puer vini inventor vitiumque cultor.

71. Rhea noverca ad Titanes revertitur, et Saturno iuncta bellum in Ammonem movet. Ammon superatus in Cretam insulam fugit. Sed Bacchus adiutus ab Amazonibus et Minerva Titanes debellat. A captis Titanibus, quos libertate donavit, ut deus adoratur. Inde libationis origo.

72. Belli socii Baccho etiam Sileni erant. In urbe Zabirna Campen monstrum horrendum occidit, Saturnum Rheamque vincit, sed ut parentes pietate colit.

73. Bacchus condit Ammoni patri oraculum. Cur uterque cornutus fingatur. Aegypto Iovem regem praeficit vi-

Cap.

nique culturam Aegyptios docet. Similiter reliquas orbis partes artibus suis cultiores reddit. Ex India reversus Titanes funditus tollit. Deinde Ammone et Baccho inter divos relatis Iuppiter universi mundi rex factus est.

74. Libycae de Baccho altero et tertio traditiones. Tres Bacchi, sicut duo Hercules, a posteris pro uno habiti sunt.

LIB. IV.

1. Exordium quo historiae antiquae difficultates explicantur. Breviarium libr. I—III et IV. Graecorum antiquissima historia incipitur a Bacchi utpote antiquissimi et beneficentissimi fabula.
2. Bacchi natales. Iove et Semele natus nymphis in antro Nysae traditur, unde Dionysi nomen habet. Vini et zythi inventor. Eleutheras in Boeotia condit.
3. Bacchus usque in Indiam expeditionem fecit; reduci a Graecis sacra instituuntur: ritus sollemnes describuntur.
4. Bacchus antiquior, Sabazius, Proserpinae filius, noctu cultus et cornutus. Bacchi Semele nati ingenium, forma, comites Musae, Silenus paedagogus et socius, habitus.
5. Bacchi cognomina eorumque causae. Cur biformis sit, cur Satyri et Musae in eius comitatu.
6. Priapus Bacchi et Veneris filius. Origines cultus vel a propagatione generis humani vel ab Osiridis fabula derivandae. Ithyphallus et Tychon cognominatur. Ortus Hermaphroditi.
7. Musarum parentes, numerus, nomina nominumque ratio.
8. Herculis mythus multa continet impedita et quae fidem excedant, quod rei mythicae proprium est.
9. Herculis stemma. Immensae vires per ipsam portentosam procreationem Herculi infusae et auctae per Iunonem, quae mammas inscia ei praebuerat.
10. Angues in cunis suffocat, unde Herculis nomen consecutus est, ante Alcaeus appellatus. Thebis educatus ab Ergini tributo et tyrannide urbem liberat, Orchomeniorum Minyarumque oppidum destruit. Eurystheus per invidiam Herculi duodecim certamina imponit.
11. Hercules in animi aegritudinem et furorem incidit, quo

Cap.

liberatus singulos adit labores. 1) Leonem in Nemea occidit. 2) Hydram Lernaeam exstinguit.

12. 3) Aprum Erymanthium capit. Centaurorum caedes.

13. 4) Cervam aureis cornibus et velocitate insignem capit. 5) Aves e Stymphalide palude abigit. 6) Augeae stabulum expurgat. 7) Taurum e Creta in Peloponnesum traducit.

14. Defunctus hoc certamine ludos Olympicos Iovi instituit Hercules. Ipse in omni certaminum genere victor a diis deabusque munera accipit. Obiter commemoratur Nioben primam, Alcmenam postremam mortalem fuisse ab Iove compressam.

15. Bello a Gigantibus in deos moto Hercules diis auxilio venit, et ita caelestium deorum honores consequitur. Prometheum liberat. 8) Diomedis equas carnivoras domat. Argonautarum socius.

16. 9) Amazonibus victis Hippolytae zonam rapit. Antiopen captam dono dedit Theseo.

17. 10) Iter in Iberiam ad abducendos Geryonis boves. Congregatis in Creta insula, quam bestiis purgat, copiis primo in Libyam traicit, ubi Antaeum tollit terramque a feris et tyrannis liberat.

18. Iter convertit in Aegyptum et Busiridem occidit. In Libya Hecatompylon condit, urbem post a Carthaginiensibus captam. Ad fretum Gaditanum columnas statuit. Victis Chrysaoris filiis boves abigit. Columnis positis Hercules fretum mutavit, sicuti Thessaliam siccam, palustrem Boeotiam reddidit.

19. Transitus Herculis in Celticam, ubi Alesiam urbem a Caesare expugnatam exstruit, inde per Alpes in Italiam.

20. Ligurum ager ingratus et duri labores, quos subeunt etiam feminae.

21. Hercules ad Tiberim benigno hospitio exceptus; decimae Herculi votae templumque exstructum. In campum Cumaeum sive Phlegraeum progressus Gigantes perdomuit.

22. Lacum Avernum a mari dividit, viam Heracleam munit. Venator in Dianam impius supplicio affectus. Cicadae ob Herculis pietatem deletae. Nando Hercules cum bobus in Siciliam traicit.

23. Thermis Himeraeis et Egestanis recreatus Hercules Ery-

Cap.

cem certamine vincit eiusque regnum praemium reportat, quod unus e posteris, Dorieus, obtinet ibique Heracleam exstruit, a Carthaginiensibus postea dirutam. Syracusis sacra Cereri et Proserpinae instituit. Sicanos infesta acie obvios caedit.

24. Agyrinaei divinos Herculi honores exhibent. Pro his monumenta relinquit lacum sui nominis, Geryonis lucum, fanum Iolai ludis celebratum. Tum boves retro in Italiam agit, Lacinium ob furtum obtruncat, Crotoni ponit tumulum.

25. Hercules circa Hadriam redit in Epirum. 11) Cerberum ex inferis protrahit. Ante sacris Eleusiniis est initiatus, quae sacra occasionem praebent de Orpheo disserendi.

26. Hercules apud inferos. 12) Hesperidum aurea mala asportat. Diversae de his opiniones.

27. Atlas et Hesperus, Atlantides seu Hesperides. Hesperides a Busiride raptas Hercules Atlanti restituit. Hercules ab Atlante astrologiam accipit, ab ipso Graecis traditam.

28. Amazones, quae ob illata per Herculem damna raptamque Antiopen Atticae bellum intulerant, proelio victae a Theseo.

29. Perfunctus Hercules laboribus oraculi iussu subolem e Thespi filiabus procreatam duce Iolao in Sardiniam mittit. Thespiadum historia. Sardinia ab Iolao expugnata et deinde exculta.

30. Arcessitus e Sicilia Daedalus Sardiniam multis operibus decorat. Iolaus deinde in Graeciam rediturus coloniam relinquit in Sicilia. Condita in Sardinia colonia bello nunquam est victa.

31. Hercules Iolen petit. Accepta repulsa Iphitum fratrem eius necat. Hercules expiationis causa Omphalae Maeonum reginae in servitutem traditur.

32. Reversus in Peloponnesum Hercules proficiscitur Troiam, iniurias a Laomedonte olim illatas vindicaturus. Laomedontem occidit regnumque Priamo tradit.

33. Hercules ultum it Augeam ob recusatam mercedem. Centauro obtruncato in Hippolytae nuptiis primo Tirynthem, deinde Pheneum in Arcadiam se confert. Eurytum eiusque patrem Augeam interimit, regnum Phyleo tradit. Tyndareum Sparta pulsum in regnum

Cap.

restituit. Auge ab Hercule gravida damnata ut submergeretur, servatur cum filio Telepho.

34. Relicta Peloponneso Hercules Calydonem Aetoliae urbem petit et Deianiram uxorem ducit. Apri Calydonii venatio: Meleager, Atalante, Althaea.

35. De Calydoniis Hercules bene meruit facto novo Acheloi alveo, unde orta fabula de cornu Amaltheae.

36. Hercules Ephyram vi capit regeque Phyleo occiso ex eius filia Tlepolemum procreat. Ob Eurynomum casu ab eo interemptum cum Deianira fugiens pervenit ad flumen Euenum. Nessi scelus. Hercules cum Arcadibus sociis Ceycem Trachiniae regem hospes adit.

37. Phylantem regem Dryopum in Delphos impium Hercules occidit eiusque ex filia Antiochum progignit. Nati e Deianira. Dryopum expulsorum novae sedes resque gestae. Hercules Dorienses contra Lapithas defendit, Cygnum certamine vincit, ex Astydamia subacto Ormenii rege, eius patre, Ctesippum procreat. Iole rapta ad promuntorium Cenaeum discedit.

38. Ad celebrandum sacrum vestis Nessi veneno tincta affertur per Licham. Hercules exitiali morbo conficitur. Eius rogus in Oeta.

39. Herculi instituta sacra.

40. Argonautae, quorum socius Hercules erat. Iasonis consilium.

41. Itineris Argonautarum apparatus. Itineris socii.

42. Argonautarum in itinere fata. Ad oram Troadis Hesionen ceto interfecto Hercules liberat. Praemii loco accipit Hesionen et equos regios, qnos interea Laomedonti custodiendos relinquit.

43. Argonautae tempestate agitati per deos Samothraces servantur. In Thraciam vecti duo regis Phinei filios vindicant.

44. Phineum repugnantem Boreadae occidunt; regnum filiis traditur. Eadem fabula ab aliis aliter narratur. Inde in Pontum profecti Argonautae appellunt ad Chersonesum Tauricam, ignari hic more barbarorum hospites immolari.

45. Cruenti in Taurica Chersoneso cultus origo simulque res Colchicae narrantur. Aeetes Colchidis, Perses Tauricae

Cap.

rex, fratres. Hecate Persae filia venena invenit, patrem veneno perimit, hospitum immolationem instituit. Aeetae nupta Circen, Medeam, Aegialum peperit. Circe matris artem diram colit. Circaeum promuntorium.

46. Medea mitioris ingenii servat appulsos peregrinos. Suspecta patri fugit et obviam fit Argonautis; cuius auxilio Iason data matrimonii fide vellus aureum occupare parat.

47. Fabula de Phrixo et aureo vellere apud Colchos in templo Martis custodito.

48. Rapto vellere aureo Argonautae ad naves confugiunt. Aeetes eos persecutus in pugna perit. Argonautarum reditus. Glaucus itineris comes et adiutor.

49. Reversis in Troadem Argonautis ob Hesionen equosque recusatos pugna ineunda erat cum Laomedonte, quo occiso regnum Priamo traditur. In Samothrace diis Samothracibus vota reddunt.

50. Pelias exstincta stirpe Iasonis, quem interisse putat, regnum occupaverat. Iason redux iniurias ulcisci parat, usus Medeae consiliis et insidiis.

51. Assumpta sagae persona Medea Iolci urbem et regiam ingreditur, magica ministeria senectae transformandae in iuvenilem vigorem offert et praestigiis approbat.

52. Pelias Medeae fraude occisus. Dato signo Argonautae regiam invadunt.

53. Iason in superstitem Peliae familiam benignus Acasto filio regnum cedit; ipse Corinthum sedem deligit. Argonautae novum foedus in futuros casus iungunt et ludos celebrant Iovi Olympio sacros.

54. Iason tribus filiis e Medea procreatis novum coniugium cum Glauce init. Medea repudiata atrociter ulciscitur.

55. Iason mortem sibi conscivit. Thessalus, superstes eius filius, Iolcum reversus et rex factus incolas a se Thessalos appellat. Medeae errores. Medeae et Aegei filius Medus Medorum rex.

56. Narrationes aliae de Medea et Medo. Argonautas adverso Tanai et per aliud flumen in Oceanum, inde per fretum Gaditanum in mare mediterraneum redisse Timaeus aliique tradunt.

57. Heraclidae. Trachine apud Ceycem regem educati, ab Atheniensibus contra Eurystheum in tutelam recipiuntur.

Cap.

58. Victo Eurystheo Heraclidae duce Hyllo Peloponnesum et Mycenarum regnum recuperare parant. Hyllo in singulari certamine caeso Heraclidae ad quinquaginta annos regno et Peloponneso exclusi redeunt Tricorythum. Tlepolemus occupat Rhodum.

59. Thesei genus. Coryneten, Sinin, aprum Crommyonensem, Scironem, Cercyonem, Procrusten superat. Marathonium taurum domat.

60. Fabula de Minotauro. Cretae historia et regum Cretensium recensus. Androgeos Minois filius per insidias ab Aegeo Atheniensium rege interemptus.

61. Attica a Minoe bello et fame pressa. Oraculo iussi Athenienses poenam dant septem pueros puellasque Minotauro proiciendos. Theseus Ariadnae ope Minotaurum occidit. Ariadne in insula Naxo a Baccho rapta. Aegeus nigris velis deceptus vitam finit. Succedens Theseus legibus et institutis patriam auget.

62. Phaedra Thesei coniux Hippolytum privignum impuro amore prosequitur. Utriusque interitus. Theseus exul.

63. Theseus et Pirithous rapiunt Helenam. Proserpinam rapturi descendunt ad inferos.

64. Septem ad Thebas. Laius Thebarum rex et Iocasta. Oedipus inscius patrem occidit et aenigmate Sphingis soluto matrem uxorem ducit.

65. Scelere detecto et Oedipo incluso filii regno potiuntur. Polynices a fratre regno pulsus ab Adrasto auxilium impetrat. Septem duces Thebis bellum inferunt. Cadunt omnes praeter Adrastum.

66. Septem ducum filii Epigoni dicti bellum renovant. Thebani victi in agrum Tilphossaeum migrant. Thebae ab Epigonis captae. Daphne Tiresiae filia Delphos missa evasit Sibylla.

67. Thebani deinde alii Doriensium terras occupant, alii redeunt Thebas. — Aeolum et Boeotorum origines. Boeoti proles usque ad bellum Troianum.

68. Aeoli progenies Salmoneus et Tyro: horum posteri usque ad Nestorem et bellum Troianum.

69. Lapitharum genus, ex quo ortus Ixion gignit Centauros.

70. Centaurorum bellum adversus Lapithas horumque reliquiae.

Cap.

71. Aesculapius, Apollinis filius, artis medicae peritissimus propter Plutonis querelas a Iove necatur. Apollo filium ultus damnatur. Aesculapi filii expeditioni in Troiam intersunt.

72. Penei et Asopi genus cum posteris usque ad bellum Troianum.

73. Oenomaus et Hippodamiae filiae proci. Pelops Myrtili auxilio consequitur victoriam et puellae coniugium. Peloponneso ab eo nomen inditur.

74. Tantalus eiusque filia Niobe superbientes graves poenas dant. Tantalum regno expulit Ilus Trois filius.

75. Trois stirps a Teucro repetita et usque ad Priamum deducta.

76. Daedalus. Talum, sororis filium, novis inventis clarum invidia commotus dolo interemit. Capitis damnatur ab Areopagitis.

77. Fuga delatus in Cretam Daedalus construxit bovis machinam ad explendam Pasiphaae libidinem. Minotaurus inde ortus. Labyrinthus. Ob Minois iram Daedalus cum Icaro in Siciliam fugit. Icari mors. Fabula de alis e cera factis.

78. Daedali opera in Sicilia effecta.

79. Bellum ob receptum Daedalum a Minoe Siculis illatum. Minois mors et sepulcrum. Cretenses in Sicilia relicti urbem Minoam et Engyum condunt templumque deabus matribus exstruunt.

80. Dearum matrum in Sicilia cultus. Templum sumptibus maximis constructum.

81. Aristaeus, Apolline et Cyrene ortus, nymphis traditur nutriendus, a quibus lactis, apum, olivarum, culturam accipit. Thebas profectus ex Autonoe Cadmi filia procreat Actaeonem venatorem a canibus dilaceratum.

82. Aristaeus in Ceam insulam vectus Graeciam pestilentia liberat. Relicta ibi subole ipse Sardiniam Siciliam aliasque insulas adit ac beneficiis suis cultiores reddit. Denique in Thracia aliquamdiu moratus evanescit et divinos honores consequitur.

83. Eryx, Veneris et Butae filius, Siciliae regulus condit urbem sui nominis et in eius arce templum Veneris Erycinae; quod post Erycem Aeneas, Siculi, Cartha-

Cap.

ginienses, Romani donis et religioso cultu amplissimum reddiderunt.

84. Daphnis Mercurio et nympha genitus in amoenissima convalle montium Heraeorum bucolicorum modorum inventor exstitit. Ab irata nympha visu orbatur.

85. Orion venatione magnique roboris operibus clarus portum, qui Acte appellatur, ad Messanam construit. Quaeritur num Sicilia olim chersonesus fuerit. Orion inter astra relatus.

NOTARUM EXPLICATIO.

A = Coislinianus codex saec. XV (praef. p. VII)
B = Mutinensis codex saec. XV (praef. p. VII)
C = Vaticanus codex saec. XII (praef. p. XIV)
D = Vindobonensis codex saec. XI (praef. p. IV)
E = Parisinus codex saec. XVI (praef. p. XI)
F = } G = } Claromontani codices saec. XVI (praef. p. XVI)
M = Venetus codex saec. XV (praef. p. XV)
N = Vindobonensis codex saec. XVI (praef. p. XI)

vulg. = vulgaris lectio omnium librorum praeter D
II = secundae classis libri i. e. omnes codices praeter ABD

Eich. = Eichstaedti } editio (praef. p. XXII s.)
Rhod. = Rhodomani } editio (praef. p. XXII s.)
Steph. = Stephani } editio (praef. p. XXII s.)
Wess. = Wesselingi } editio (praef. p. XXII s.)

Hertlein: programmata, Wertheim 1864. 1865. 1866. 1871. 1873
Reiske: animadversionum ad Graecos auctores vol. I
Schäfer: meletemata in Dionys. Halic.

P. ed. Wess. vol. I.

1 *Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Διοδώρου βίβλων.*

Προοίμιον τῆς ὅλης πραγματείας.

Περὶ τῶν παρ᾽ Αἰγυπτίοις λεγομένων περὶ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως.

Περὶ τῶν θεῶν ὅσοι πόλεις ἔκτισαν κατ᾽ Αἴγυπτον.

Περὶ τῶν πρώτων γενομένων ἀνθρώπων καὶ τοῦ παλαιοτάτου βίου.

Περὶ τῆς τῶν ἀθανάτων τιμῆς καὶ τῆς τῶν ναῶν κατασκευῆς.

Περὶ τῆς τοποθεσίας τῆς κατ᾽ Αἴγυπτον χώρας καὶ τῶν
2 *περὶ τὸν Νεῖλον ποταμὸν παραδοξολογουμένων, τῆς τε τούτου πληρώσεως τὰς αἰτίας καὶ τῶν ἱστορικῶν καὶ φιλοσόφων ἀποφάσεις.*

Περὶ τῶν πρώτων γενομένων κατ᾽ Αἴγυπτον βασιλέων καὶ τῶν κατὰ μέρος αὐτῶν πράξεων.

Περὶ κατασκευῶν τῶν πυραμίδων τῶν ἀναγραφομένων ἐν τοῖς ἑπτὰ θαυμαζομένοις ἔργοις.

Περὶ τῶν νόμων καὶ τῶν δικαστηρίων.

Περὶ τῶν ἀφιερωμένων ζῴων παρ᾽ Αἰγυπτίοις.

Περὶ τῶν νομίμων τῶν περὶ τοὺς τετελευτηκότας παρ᾽ Αἰγυπτίοις γενομένων.

Περὶ τῶν Ἑλλήνων ὅσοι τῶν ἐπὶ παιδείᾳ θαυμαζομένων παραβαλόντες εἰς Αἴγυπτον καὶ πολλὰ τῶν χρησίμων μαθόντες μετήνεγκαν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Haec omnia desunt in D, argumentum aliud finxit A.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ

ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ

ΒΙΒΛΟΣ ΠΡΩΤΗ.

---

1 *Τοῖς τὰς κοινὰς ἱστορίας πραγματευσαμένοις
μεγάλας χάριτας ἀπονέμειν δίκαιον πάντας ἀνθρώ-
πους, ὅτι τοῖς ἰδίοις πόνοις ὠφελῆσαι τὸν κοινὸν
βίον ἐφιλοτιμήθησαν· ἀκίνδυνον γὰρ διδασκαλίαν
τοῦ συμφέροντος εἰσηγησάμενοι καλλίστην ἐμπει-
ρίαν διὰ τῆς πραγματείας ταύτης περιποιοῦσι τοῖς
2 ἀναγινώσκουσιν. ἡ μὲν γὰρ ἐκ τῆς πείρας ἑκάστου
μάθησις μετὰ πολλῶν πόνων καὶ κινδύνων ποιεῖ τῶν
χρησίμων ἕκαστα διαγινώσκειν, καὶ διὰ τοῦτο τῶν
ἡρώων ὁ πολυπειρότατος μετὰ μεγάλων ἀτυχημάτων*

πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω·

*ἡ δὲ διὰ τῆς ἱστορίας περιγινομένη σύνεσις τῶν ἀλ-
λοτρίων ἀποτευγμάτων τε καὶ κατορθωμάτων ἀπεί-
3 ρατον κακῶν ἔχει τὴν διδασκαλίαν. ἔπειτα πάντας
ἀνθρώπους, μετέχοντας μὲν τῆς πρὸς ἀλλήλους συγ-
γενείας, τόποις δὲ καὶ χρόνοις διεστηκότας, ἐφιλοτι-
μήθησαν ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἀγαγεῖν,
ὥσπερ τινὲς ὑπουργοὶ τῆς θείας προνοίας γενηθέν-
τες. ἐκείνη τε γὰρ τὴν τῶν ὁρωμένων ἄστρων διακό-
σμησιν καὶ τὰς τῶν ἀνθρώπων φύσεις εἰς κοινὴν ἀνα-*

4 λογίαν συνθεῖσα κυκλεῖ συνεχῶς ἅπαντα τὸν αἰῶνα, τὸ ἐπιβάλλον ἑκάστοις ἐκ τῆς πεπρωμένης μερίζουσα, οἵ τε τὰς κοινὰς τῆς οἰκουμένης πράξεις καθάπερ μιᾶς πόλεως ἀναγράψαντες ἕνα λόγον καὶ κοινὸν χρηματιστήριον τῶν συντετελεσμένων ἀπέδειξαν τὰς ἑαυτῶν πραγματείας. 4 καλὸν γὰρ τὸ δύνασθαι τοῖς τῶν ἄλλων ἀγνοήμασι πρὸς διόρθωσιν χρῆσθαι παραδείγμασι, καὶ πρὸς τὰ συγκυροῦντα ποικίλως κατὰ τὸν βίον ἔχειν μὴ ζήτησιν τῶν πραττομένων, ἀλλὰ μίμησιν τῶν ἐπιτετευγμένων. καὶ γὰρ τοὺς πρεσβυτάτους ταῖς ἡλικίαις ἅπαντες τῶν νεωτέρων προκρίνουσιν ἐν ταῖς συμβουλίαις διὰ τὴν ἐκ τοῦ χρόνου περιγεγενημένην αὐτοῖς ἐμπειρίαν· ἧς τοσοῦτον ὑπερέχειν συμβέβηκε τὴν ἐκ τῆς ἱστορίας μάθησιν ὅσον καὶ τῷ πλήθει τῶν πραγμάτων προτεροῦσαν αὐτὴν ἐπεγνώκαμεν. διὸ καὶ πρὸς ἁπάσας τὰς τοῦ βίου περιστάσεις χρησιμωτάτην ἄν τις εἶναι νομίσειε τὴν ταύτης ἀνάληψιν. 5 τοῖς μὲν γὰρ νεωτέροις τὴν τῶν γεγηρακότων περιποιεῖ σύνεσιν, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις πολλαπλασιάζει τὴν ὑπάρχουσαν ἐμπειρίαν, καὶ τοὺς μὲν ἰδιώτας ἀξίους ἡγεμονίας κατασκευάζει, τοὺς δ' ἡγεμόνας τῷ διὰ τῆς δόξης ἀθανατισμῷ προτρέπεται τοῖς καλλίστοις τῶν ἔργων ἐπιχειρεῖν, χωρὶς δὲ τούτων τοὺς μὲν στρατιώτας τοῖς μετὰ τὴν τελευτὴν ἐπαίνοις ἑτοιμοτέρους κατασκευάζει πρὸς τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδύνους, τοὺς δὲ πονηροὺς τῶν ἀνθρώπων ταῖς αἰωνίοις βλασφημίαις ἀποτρέπει τῆς ἐπὶ τὴν κακίαν ὁρ-

1 *κυκλοῖ* D 4 *ἕνα λόγον*] *ἀνάλογον* Reiske 16 *ὑπερτεροῦσαν* CF 27 *αἰωνίαις* CD; corr. Dind.

2 μῆς. καθόλου δὲ διὰ τὴν ἐκ ταύτης ἐπ' ἀγαθῷ μνή-
μην οἱ μὲν κτίσται πόλεων γενέσθαι προεκλήθη-
σαν, οἱ δὲ νόμους εἰσηγήσασθαι περιέχοντας τῷ
κοινῷ βίῳ τὴν ἀσφάλειαν, πολλοὶ δ' ἐπιστήμας καὶ
τέχνας ἐξευρεῖν ἐφιλοτιμήθησαν πρὸς εὐεργεσίαν
τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. ἐξ ἁπάντων δὲ συμ-
πληρουμένης τῆς εὐδαιμονίας, ἀποδοτέον τῶν ἐπαί-
νων τὸ πρωτεῖον τῇ τούτων μάλιστ' αἰτίᾳ ἱστορίᾳ.
2 ἡγητέον γὰρ εἶναι ταύτην φύλακα μὲν τῆς τῶν ἀξιο-
λόγων ἀρετῆς, μάρτυρα δὲ τῆς τῶν φαύλων κακίας,
εὐεργέτιν δὲ τοῦ κοινοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. εἰ γὰρ
ἡ τῶν ἐν ᾅδου μυθολογία τὴν ὑπόθεσιν πεπλασμένην 5
ἔχουσα πολλὰ συμβάλλεται τοῖς ἀνθρώποις πρὸς
εὐσέβειαν καὶ δικαιοσύνην, πόσῳ μᾶλλον ὑπολη-
πτέον τὴν προφῆτιν τῆς ἀληθείας ἱστορίαν, τῆς
ὅλης φιλοσοφίας οἱονεὶ μητρόπολιν οὖσαν, ἐπισκευ-
άσαι δύνασθαι τὰ ἤθη μᾶλλον πρὸς καλοκἀγαθίαν;
3 πάντες γὰρ ἄνθρωποι διὰ τὴν τῆς φύσεως ἀσθέ-
νειαν βιοῦσι μὲν ἀκαριαῖόν τι μέρος τοῦ παντὸς αἰ-
ῶνος, τετελευτήκασι δὲ πάντα τὸν ὕστερον χρόνον,
καὶ τοῖς μὲν ἐν τῷ ζῆν μηδὲν ἀξιόλογον πράξασιν
ἅμα ταῖς τῶν σωμάτων τελευταῖς συναποθνήσκει
καὶ τὰ ἄλλα πάντα τὰ κατὰ τὸν βίον, τοῖς δὲ δι'
ἀρετὴν περιποιησαμένοις δόξαν αἱ πράξεις ἅπαντα
τὸν αἰῶνα μνημονεύονται, διαβοώμεναι τῷ θειοτάτῳ
4 τῆς ἱστορίας στόματι. καλὸν δ', οἶμαι, τοῖς εὖ φρο-
νοῦσι θνητῶν πόνων ἀντικαταλλάξασθαι τὴν ἀθά-

1 ἀγαθῷ] ἄπειρον CF 3 παρέχοντας Ch. Graux 8 αἰτίᾳ om. CF[1] 9 φύλακα G, φυλακὴν ceteri 12 ὑπόμνησιν D 14 μᾶλλον om. CF 17 ἔθη CF 27 ἀνταλλάξασθαι D (cf. X 21,5).

νατον εὐφημίαν. Ἡρακλῆς μὲν γὰρ ὁμολογεῖται
πάντα τὸν γενόμενον αὐτῷ κατ' ἀνθρώπους χρόνον
ὑπομεῖναι μεγάλους καὶ συνεχεῖς πόνους καὶ κιν-
δύνους ἑκουσίως, ἵνα τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων εὐ-
εργετήσας τύχῃ τῆς ἀθανασίας· τῶν δὲ ἄλλων ἀγα-
θῶν ἀνδρῶν οἱ μὲν ἡρωικῶν, οἱ δὲ ἰσοθέων τιμῶν
ἔτυχον, πάντες δὲ μεγάλων ἐπαίνων ἠξιώθησαν, τὰς
ἀρετὰς αὐτῶν τῆς ἱστορίας ἀπαθανατιζούσης. τὰ 5
μὲν γὰρ ἄλλα μνημεῖα διαμένει χρόνον ὀλίγον, ὑπὸ
πολλῶν ἀναιρούμενα περιστάσεων, ἡ δὲ τῆς ἱστο-
ρίας δύναμις ἐπὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην διήκουσα
τὸν πάντα τἄλλα λυμαινόμενον χρόνον ἔχει φύλακα
τῆς αἰωνίου παραδόσεως τοῖς ἐπιγινομένοις. συμ-
βάλλεται δ' αὕτη καὶ πρὸς λόγου δύναμιν, οὗ
κάλλιον ἕτερον οὐκ ἄν τις ῥᾳδίως εὕροι. τούτῳ 6
γὰρ οἱ μὲν Ἕλληνες τῶν βαρβάρων, οἱ δὲ πεπαι-
δευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων προέχουσι, πρὸς δὲ τού-
τοις διὰ μόνου τούτου δυνατόν ἐστιν ἕνα τῶν πολ-
λῶν περιγενέσθαι· καθόλου δὲ φαίνεται πᾶν τὸ
προτεθὲν τοιοῦτον ὁποῖον ἂν ἡ τοῦ λέγοντος δύ-
ναμις παραστήσῃ, καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας ἀξίους
λόγου προσαγορεύομεν, ὡς τοῦτο τὸ πρωτεῖον
τῆς ἀρετῆς περιπεποιημένους. εἰς πλείω δὲ μέρη 7
τούτου διῃρημένου, συμβαίνει τὴν μὲν ποιητικὴν
τέρπειν μᾶλλον ἤπερ ὠφελεῖν, τὴν δὲ νομοθεσίαν
6 κολάζειν, οὐ διδάσκειν, παραπλησίως δὲ καὶ τἄλλα
μέρη τὰ μὲν μηδὲν συμβάλλεσθαι πρὸς εὐδαιμο-

18 ἕνα] τὸν ἕνα CF 20 προστεθὲν CDF², προσταχθὲν F¹G¹, πραχθὲν G²; corr. Wesseling 22 τοῦτο] τούτους DF τὸ f. delendum.

νίαν, τὰ δὲ μεμιγμένην ἔχειν τῷ συμφέροντι τὴν βλάβην, ἔνια δὲ κατεψεῦσθαι τῆς ἀληθείας, μόνην δὲ τὴν ἱστορίαν, συμφωνούντων ἐν αὐτῇ τῶν λόγων τοῖς ἔργοις, ἅπαντα τἄλλα χρήσιμα τῇ γραφῇ
8 περιειληφέναι. ὁρᾶσθαι γὰρ αὐτὴν προτρεπομένην ἐπὶ δικαιοσύνην, κατηγοροῦσαν τῶν φαύλων, ἐγκωμιάζουσαν τοὺς ἀγαθούς, τὸ σύνολον ἐμπειρίαν μεγίστην περιποιοῦσαν τοῖς ἐντυγχάνουσι.

3 Διὸ καὶ θεωροῦντες ἡμεῖς δικαίας ἀποδοχῆς τυγχάνοντας τοὺς ταύτην πραγματευσαμένους προήχθημεν ἐπὶ τὸν ὅμοιον τῆς ὑποθέσεως ζῆλον. ἐπιστήσαντες δὲ τὸν νοῦν τοῖς πρὸ ἡμῶν συγγραφεῦσιν ἀπεδεξάμεθα μὲν ὡς ἔνι μάλιστα τὴν προαίρεσιν αὐτῶν, οὐ μὴν ἐξειργάσθαι πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τὸ δυνατὸν τὰς πραγματείας αὐτῶν ὑπελάβομεν.
2 κειμένης γὰρ τοῖς ἀναγινώσκουσι τῆς ὠφελείας ἐν τῷ πλείστας καὶ ποικιλωτάτας περιστάσεις λαμβάνειν, οἱ πλεῖστοι μὲν ἑνὸς ἔθνους ἢ μιᾶς πόλεως αὐτοτελεῖς πολέμους ἀνέγραψαν, ὀλίγοι δ' ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων ἀρξάμενοι τὰς κοινὰς πράξεις ἐπεχείρησαν ἀναγράφειν μέχρι τῶν καθ' αὑτοὺς καιρῶν, καὶ τούτων οἱ μὲν τοὺς οἰκείους χρόνους ἑκάστοις οὐ παρέζευξαν, οἱ δὲ τὰς τῶν βαρβάρων πράξεις ὑπερέβησαν, ἔτι δ' οἱ μὲν τὰς παλαιὰς μυθολογίας διὰ τὴν δυσχέρειαν τῆς πραγματείας ἀπεδοκίμασαν, οἱ δὲ τὴν ὑπόστασιν τῆς ἐπιβολῆς οὐ συνετέλεσαν,
3 μεσολαβηθέντες τὸν βίον ὑπὸ τῆς πεπρωμένης. τῶν δὲ τὴν ἐπιβολὴν ταύτης τῆς πραγματείας πεποιημέ-

14 καὶ] κατὰ Stephanus 16 τοῖς Wesseling, ἐν τοῖς DF[2], ἐπὶ τοῖς CF[1] 18 ἑνὸς add. Porson.

νων οὐδεὶς προεβίβασε τὴν ἱστορίαν κατωτέρω τῶν
Μακεδονικῶν καιρῶν· οἱ μὲν γὰρ εἰς τὰς Φιλίππου
πράξεις, οἱ δ' εἰς τὰς Ἀλεξάνδρου, τινὲς δ' εἰς τοὺς
διαδόχους ἢ τοὺς ἐπιγόνους κατέστρεψαν τὰς συν-
τάξεις· πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων τῶν μετὰ ταῦτα
πράξεων ἀπολελειμμένων μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου
τῶν ἱστοριογράφων οὐδεὶς ἐπεβάλετο αὐτὰς μιᾶς
συντάξεως περιγραφῇ πραγματεύσασθαι διὰ τὸ μέ-
γεθος τῆς ὑποθέσεως. διὸ καὶ ἐρριμμένων τῶν τε 4
χρόνων καὶ τῶν πράξεων ἐν πλείοσι πραγματείαις
7 καὶ διαφόροις συγγραφεῦσι δυσπερίληπτος ἡ τού-
των ἀνάληψις γίνεται καὶ δυσμνημόνευτος. ἐξετά- 5
σαντες οὖν τὰς ἑκάστου τούτων διαθέσεις ἐκρί-
ναμεν ὑπόθεσιν ἱστορικὴν πραγματεύσασθαι τὴν
πλεῖστα μὲν ὠφελῆσαι δυναμένην, ἐλάχιστα δὲ τοὺς
ἀναγινώσκοντας ἐνοχλήσουσαν. εἰ γάρ τις τὰς εἰς 6
μνήμην παραδεδομένας τοῦ σύμπαντος κόσμου πρά-
ξεις, ὥσπερ τινὸς μιᾶς πόλεως, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν
ἀρχαιοτάτων χρόνων ἀναγράψαι κατὰ τὸ δυνατὸν
μέχρι τῶν καθ' αὑτὸν καιρῶν, πόνον μὲν ἂν πο-
λὺν ὑπομεῖναι δῆλον ὅτι, πραγματείαν δὲ πασῶν
εὐχρηστοτάτην συντάξαιτο τοῖς φιλαναγνωστοῦσιν.
ἐξέσται γὰρ ἐκ ταύτης ἕκαστον πρὸς τὴν ἰδίαν ὑπό- 7
στασιν ἑτοίμως λαμβάνειν τὸ χρήσιμον, ὥσπερ ἐκ
μεγάλης ἀρυόμενον πηγῆς. τοῖς μὲν γὰρ ἐπιβαλ- 8
λομένοις διεξιέναι τὰς τῶν τοσούτων συγγραφέων
ἱστορίας πρῶτον μὲν οὐ ῥᾴδιον εὐπορῆσαι τῶν εἰς
τὴν χρείαν πιπτουσῶν βίβλων, ἔπειτα διὰ τὴν ἀνω-

7 μιᾷ F 9 διερριμμένων Hertlein 17 παραδιδο-
μένας D 20 πολὺν om. D.

μαλίαν καὶ τὸ πλῆθος τῶν συνταγμάτων δυσκατάληπτος γίνεται τελέως καὶ δυσέφικτος ἡ τῶν πεπραγμένων ἀνάληψις· ἡ δ' ἐν μιᾶς συντάξεως περιγραφῇ πραγματεία τὸ τῶν πράξεων εἰρόμενον ἔχουσα τὴν μὲν ἀνάγνωσιν ἑτοίμην παρέχεται, τὴν δ' ἀνάληψιν ἔχει παντελῶς εὐπαρακολούθητον. καθόλου δὲ τῶν ἄλλων τοσοῦτον ὑπερέχειν ταύτην ἡγητέον ὅσῳ χρησιμώτερόν ἐστι τὸ πᾶν τοῦ μέρους καὶ τὸ συνεχὲς τοῦ διερρηγμένου, πρὸς δὲ τούτοις τὸ διηκριβωμένον τοῖς χρόνοις τοῦ μηδὲ γινωσκομένου τίσιν ἐπράχθη καιροῖς.

4 Διόπερ ἡμεῖς ὁρῶντες ταύτην τὴν ὑπόθεσιν
χρησιμωτάτην μὲν οὖσαν, πολλοῦ δὲ πόνου καὶ
χρόνου προσδεομένην, τριάκοντα μὲν ἔτη περὶ αὐ-
τὴν ἐπραγματεύθημεν, μετὰ δὲ πολλῆς κακοπαθείας
καὶ κινδύνων ἐπήλθομεν πολλὴν τῆς τε Ἀσίας καὶ
τῆς Εὐρώπης, ἵνα τῶν ἀναγκαιοτάτων καὶ πλείστων
μερῶν αὐτόπται γενηθῶμεν· πολλὰ γὰρ παρὰ τὰς
ἀγνοίας τῶν τόπων διήμαρτον οὐχ οἱ τυχόντες τῶν
συγγραφέων, ἀλλά τινες καὶ τῶν τῇ δόξῃ πεπρω-
2 τευκότων. ἀφορμῇ δὲ πρὸς τὴν ἐπιβολὴν ταύτην
ἐχρησάμεθα μάλιστα μὲν τῇ πρὸς τὴν πραγματείαν
ἐπιθυμίᾳ, δι' ἣν πᾶσιν ἀνθρώποις τὸ δοκοῦν ἄπο-
ρον εἶναι τυγχάνει συντελείας, ἔπειτα καὶ τῇ
ἐν Ῥώμῃ χορηγίᾳ τῶν πρὸς τὴν ὑποκειμένην
3 ὑπόθεσιν ἀνηκόντων. ἡ γὰρ ταύτης τῆς πόλεως

2 καὶ δυσέφικτος om. AE πεπραγματευμένων F 3 μιᾶς Schäfer, μιᾷ cod. 9 διῃρημένου CF 19 τυχόντες] μόνον add. F 24 τῇ — χορηγίᾳ Hertlein, διὰ τὴν — χορηγίαν libri 25 ἐν] ἐν τῇ DF.

8 ὑπεροχή, διατείνουσα τῇ δυνάμει πρὸς τὰ πέρατα τῆς
οἰκουμένης, ἑτοιμοτάτας καὶ πλείστας ἡμῖν ἀφορμὰς
παρέσχετο παρεπιδημήσασιν ἐν αὐτῇ πλείω χρόνον.
ἡμεῖς γὰρ ἐξ Ἀγυρίου τῆς Σικελίας ὄντες, καὶ 4
διὰ τὴν ἐπιμιξίαν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ πολλὴν ἐμπειρίαν
τῆς Ῥωμαίων διαλέκτου περιπεποιμένοι, πάσας τὰς
τῆς ἡγεμονίας ταύτης πράξεις ἀκριβῶς ἀνελάβομεν
ἐκ τῶν παρ' ἐκείνοις ὑπομνημάτων ἐκ πολλῶν χρόνων
τετηρημένων. πεποιήμεθα δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ἱστορίας 5
ἀπὸ τῶν μυθολογουμένων παρ' Ἕλλησί τε καὶ βαρ-
βάροις, ἐξετάσαντες τὰ παρ' ἑκάστοις ἱστορούμενα
κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἐφ' ὅσον ἡμῖν δύναμις.

Ἐπεὶ δ' ἡ μὲν ὑπόθεσις ἔχει τέλος, αἱ βίβλοι 6
δὲ μέχρι τοῦ νῦν ἀνέκδοτοι τυγχάνουσιν οὖσαι, βού-
λομαι βραχέα προδιορίσαι περὶ ὅλης τῆς πραγματείας.
τῶν γὰρ βίβλων ἡμῖν ἓξ μὲν αἱ πρῶται περιέχουσι
τὰς πρὸ τῶν Τρωικῶν πράξεις καὶ μυθολογίας, καὶ
τούτων αἱ μὲν προηγούμεναι τρεῖς τὰς βαρβαρικάς,
αἱ δ' ἑξῆς σχεδὸν τὰς τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολογίας·
ἐν δὲ ταῖς μετὰ ταύτας ἕνδεκα τὰς ἀπὸ τῶν Τρωικῶν
κοινὰς πράξεις ἀναγεγράφαμεν ἕως τῆς Ἀλεξάνδρου
τελευτῆς· ἐν δὲ ταῖς ἑξῆς εἴκοσι καὶ τρισὶ βίβλοις 7
τὰς λοιπὰς ἁπάσας κατετάξαμεν μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ
συστάντος πολέμου Ῥωμαίοις πρὸς Κελτούς, καθ'
ὃν ἡγούμενος Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ ὁ διὰ τὰς πρά-
ξεις προσαγορευθεὶς θεὸς κατεπολέμησε μὲν τὰ
πλεῖστα καὶ μαχιμώτατα τῶν Κελτῶν ἔθνη, προεβί-
βασε δὲ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ῥώμης μέχρι τῶν

4 ἀγγυρίου D, ἀργυρίου τὸ γένος CF 16 ἡμῖν ἓξ μὲν αἱ] ἡμῖν ἓξ αἱ D, αἱ μὲν ἓξ conicio.

Βρεττανικῶν νήσων· τούτου δ' αἱ πρῶται πράξεις ἐπετελέσθησαν ὀλυμπιάδος τῆς ἑκατοστῆς καὶ ὀγδοηκοστῆς κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος ἐπ' ἄρχοντος Ἀθήνησιν Ἡρώδου.

5 Τῶν δὲ χρόνων τούτων περιειλημμένων ἐν 9
ταύτῃ τῇ πραγματείᾳ τοὺς μὲν πρὸ τῶν Τρωικῶν 6
οὐ διοριζόμεθα βεβαίως διὰ τὸ μηδὲν παράπηγμα παρειληφέναι περὶ τούτων πιστευόμενον, ἀπὸ δὲ τῶν Τρωικῶν ἀκολούθως Ἀπολλοδώρῳ τῷ Ἀθηναίῳ τίθεμεν ὀγδοήκοντ' ἔτη πρὸς τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν, ἀπὸ δὲ ταύτης ἐπὶ τὴν πρώτην ὀλυμπιάδα δυσὶ λείποντα τῶν τριακοσίων καὶ τριάκοντα, συλλογιζόμενοι τοὺς χρόνους ἀπὸ τῶν ἐν Λακεδαίμονι βασιλευσάντων, ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης ὀλυμπιάδος εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Κελτικοῦ πολέμου, ἣν τελευτὴν πεποιήμεθα τῆς ἱστορίας, ἑπτακόσια καὶ τριάκοντα· ὥστε τὴν ὅλην πραγματείαν ἡμῶν τετταράκοντα βίβλων οὖσαν περιέχειν ἔτη δυσὶ λείποντα τῶν χιλίων ἑκατὸν τετταράκοντα χωρὶς τῶν χρόνων τῶν περιεχόντων τὰς πρὸ τῶν Τρωικῶν πράξεις.

2 Ταῦτα μὲν οὖν ἀκριβῶς προδιωρισάμεθα, βουλόμενοι τοὺς μὲν ἀναγινώσκοντας εἰς ἔννοιαν ἀγαγεῖν τῆς ὅλης προθέσεως, τοὺς δὲ διασκευάζειν εἰωθότας τὰς βίβλους ἀποτρέψαι τοῦ λυμαίνεσθαι τὰς ἀλλοτρίας πραγματείας. ἡμῖν δὲ παρ' ὅλην τὴν ἱστορίαν τὰ μὲν γραφέντα καλῶς μὴ μετεχέτω φθόνου, τὰ δὲ ἀγνοηθέντα τυγχανέτω διορθώσεως ὑπὸ τῶν
3 δυνατωτέρων. διεληλυθότες δὲ ὑπὲρ ὧν προηγρού-

2 ἀπετελέσθησαν *CF* 3 πρῶτον] τρίτον Holzapfel.

μεθα, τὴν ἐπαγγελίαν τῆς γραφῆς βεβαιοῦν ἐγχειρήσομεν.

Περὶ μὲν οὖν θεῶν τίνας ἐννοίας ἔσχον οἱ πρῶ- 6
τοι καταδείξαντες τιμᾶν τὸ θεῖον, καὶ τῶν μυθο-
λογουμένων περὶ ἑκάστου τῶν ἀθανάτων, τὰ μὲν
πολλὰ συντάξασθαι παρήσομεν κατ' ἰδίαν διὰ τὸ
τὴν ὑπόθεσιν ταύτην πολλοῦ λόγου προσδεῖσθαι,
ὅσα δ' ἂν ταῖς προκειμέναις ἱστορίαις οἰκεῖα δό-
ξωμεν ὑπάρχειν, παραθήσομεν ἐν κεφαλαίοις, ἵνα
μηδὲν τῶν ἀκοῆς ἀξίων ἐπιζητῆται. περὶ δὲ τοῦ 2
11 γένους τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων καὶ τῶν πραχθέν-
των ἐν τοῖς γνωριζομένοις μέρεσι τῆς οἰκουμένης,
ὡς ἂν ἐνδέχηται περὶ τῶν οὕτω παλαιῶν, ἀκριβῶς
ἀναγράψομεν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἀρξά-
μενοι. περὶ τῆς πρώτης τοίνυν γενέσεως τῶν ἀν- 3
θρώπων διτταὶ γεγόνασιν ἀποφάσεις παρὰ τοῖς νομιμωτάτοις τῶν τε φυσιολόγων καὶ τῶν ἱστορικῶν· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἀγέννητον καὶ ἄφθαρτον ὑποστησάμενοι τὸν κόσμον, ἀπεφήναντο καὶ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἐξ αἰῶνος ὑπάρχειν, μηδέποτε τῆς αὐτῶν τεκνώσεως ἀρχὴν ἐσχηκυίας· οἱ δὲ γεννητὸν καὶ φθαρτὸν εἶναι νομίσαντες ἔφησαν ὁμοίως ἐκείνῳ τοὺς ἀνθρώπους τυχεῖν τῆς πρώτης γενέσεως ὡρισμένοις χρόνοις.

4 *τιμᾶν* om. D *καὶ περὶ τῶν μυθολογουμένων ἑκάστου* codices (et Euseb. praep. ev. I 7, 1); corr. Dindorf (cf. IV 6, 1) 6 *παρήσομεν* Madvig, *πειρασόμεθα* libri 8 *οἰκεῖα* scripsi, *ἐοικότα* libri 16 *παρὰ τοῖς ὀνομαστοτάτοις καὶ νομιμωτάτοις* D 22 *ἄφθαρτον* C; *καὶ φθαρτὸν* om. F 22 *ἐκείνῳ* Rhodoman, *ἐκείνοις* codices, *ἐκείνῳ καὶ* Hertlein.

7 *Κατὰ γὰρ τὴν ἐξ ἀρχῆς τῶν ὅλων σύστασιν μίαν
ἔχειν ἰδέαν οὐρανόν τε καὶ γῆν, μεμιγμένης αὐτῶν
τῆς φύσεως· μετὰ δὲ ταῦτα διαστάντων τῶν σωμά-
των ἀπ' ἀλλήλων, τὸν μὲν κόσμον περιλαβεῖν ἅπα-
σαν τὴν ὁρωμένην ἐν αὐτῷ σύνταξιν, τὸν δ' ἀέρα
κινήσεως τυχεῖν συνεχοῦς, καὶ τὸ μὲν πυρῶδες αὐ-
τοῦ πρὸς τοὺς μετεωροτάτους τόπους συνδραμεῖν,
ἀνωφεροῦς οὔσης τῆς τοιαύτης φύσεως διὰ τὴν κου-
φότητα· ἀφ' ἧς αἰτίας τὸν μὲν ἥλιον καὶ τὸ λοιπὸν
πλῆθος τῶν ἄστρων ἐναπολειφθῆναι τῇ πάσῃ δίνῃ·
τὸ δὲ ἰλυῶδες καὶ θολερὸν μετὰ τῆς τῶν ὑγρῶν
συγκρίσεως ἐπὶ ταὐτὸ καταστῆναι διὰ τὸ βάρος·*
2 *εἰλούμενον δ' ἐν ἑαυτῷ συνεχῶς καὶ συστρεφόμενον
ἐκ μὲν τῶν ὑγρῶν τὴν θάλατταν, ἐκ δὲ τῶν στε-
ρεμνιωτέρων ποιῆσαι τὴν γῆν πηλώδη καὶ παν-*
3 *τελῶς ἁπαλήν. ταύτην δὲ τὸ μὲν πρῶτον τοῦ περὶ
τὸν ἥλιον πυρὸς καταλάμψαντος πῆξιν λαβεῖν, ἔπειτα
διὰ τὴν θερμασίαν ἀναζυμουμένης τῆς ἐπιφανείας
συνοιδῆσαί τινα τῶν ὑγρῶν κατὰ πολλοὺς τόπους,
καὶ γενέσθαι περὶ αὐτὰ σηπεδόνας ὑμέσι λεπτοῖς
περιεχομένας· ὅπερ ἐν τοῖς ἕλεσι καὶ τοῖς λιμνά-
ζουσι τῶν τόπων ἔτι καὶ νῦν ὁρᾶσθαι γινόμενον,
ἐπειδὰν τῆς χώρας κατεψυγμένης ἄφνω διάπυρος
ὁ ἀὴρ γένηται, μὴ λαβὼν τὴν μεταβολὴν ἐκ τοῦ* 11
4 *κατ' ὀλίγον. ζωογονουμένων δὲ τῶν ὑγρῶν διὰ
τῆς θερμασίας τὸν εἰρημένον τρόπον τὰς μὲν νύκτας
λαμβάνειν αὐτίκα τὴν τροφὴν ἐκ τῆς πιπτούσης*

12 *καταστῆναι*] *κατενεχθῆναι* C 13 *καὶ συστρεφόμενον συνεχῶς* vulg. 19 *ἀνοιδῆσαι* Reiske 24 *ὁ* om. DF (Euseb.).

ἀπὸ τοῦ περιέχοντος ὁμίχλης, τὰς δ' ἡμέρας ὑπὸ
τοῦ καύματος στερεοῦσθαι· τὸ δ' ἔσχατον τῶν
κυοφορουμένων τὴν τελείαν αὔξησιν λαβόντων, καὶ
τῶν ὑμένων διακαυθέντων τε καὶ περιρραγέντων,
ἀναφυῆναι παντοδαποὺς τύπους ζῴων. τούτων δὲ 5
τὰ μὲν πλείστης θερμασίας κεκοινωνηκότα πρὸς
τοὺς μετεώρους τόπους ἀπελθεῖν γενόμενα πτηνά,
τὰ δὲ γεώδους ἀντεχόμενα συγκρίσεως ἐν τῇ τῶν
ἑρπετῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπιγείων τάξει κατ-
αριθμηθῆναι, τὰ δὲ φύσεως ὑγρᾶς μάλιστα μετειλη-
φότα πρὸς τὸν ὁμογενῆ τόπον συνδραμεῖν, ὀνομα-
σθέντα πλωτά. τὴν δὲ γῆν ἀεὶ μᾶλλον στερεουμένην 6
ὑπό τε τοῦ περὶ τὸν ἥλιον πυρὸς καὶ τῶν πνευ-
μάτων τὸ τελευταῖον μηκέτι δύνασθαι μηδὲν τῶν
μειζόνων ζωογονεῖν, ἀλλ' ἐκ τῆς πρὸς ἄλληλα μί-
ξεως ἕκαστα γεννᾶσθαι τῶν ἐμψύχων. ἔοικε δὲ περὶ 7
τῆς τῶν ὅλων φύσεως οὐδ' Εὐριπίδης διαφωνεῖν
τοῖς προειρημένοις, μαθητὴς ὢν Ἀναξαγόρου τοῦ
φυσικοῦ· ἐν γὰρ τῇ Μελανίππῃ τίθησιν οὕτως,

ὡς οὐρανός τε γαῖά τ' ἦν μορφὴ μία·
ἐπεὶ δ' ἐχωρίσθησαν ἀλλήλων δίχα,
τίκτουσι πάντα κἀνέδωκαν εἰς φάος,
δένδρη, πετηνά, θῆρας, οὕς θ' ἅλμη τρέφει,
γένος τε θνητῶν.

Καὶ περὶ μὲν τῆς πρώτης τῶν ὅλων γενέσεως 8
τοιαῦτα παρειλήφαμεν, τοὺς δὲ ἐξ ἀρχῆς γεννηθέν-

5 ἀναφυῆναι] καὶ φανῆναι add. D; ἀναφυσηθῆναι fortasse 25 καὶ περὶ — παρειλήφαμεν CFGLM (et Euseb. pr. ev. I 7, 10); καὶ περὶ . . . τῶν ὅλων ἀλόγων γενέσεως τοιαῦτα περιειλήφαμεν· τοὺς δὲ (τῶν ὅλων — δὲ om. ABEN) τοῦ ζωογονεῖν τὴν γῆν, εἰ καὶ παράδοξον εἶναί τισι φαίνε-

τας τῶν ἀνθρώπων φασὶν ἐν ἀτάκτῳ καὶ θηριώδει βίῳ καθεστῶτας σποράδην ἐπὶ τὰς νομὰς ἐξιέναι, καὶ προσφέρεσθαι τῆς τε βοτάνης τὴν προσηνεστάτην καὶ τοὺς αὐτομάτους ἀπὸ τῶν δένδρων καρπούς.
2 *καὶ πολεμουμένους μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων ἀλλήλοις βοηθεῖν ὑπὸ τοῦ συμφέροντος διδασκομένους, ἀθροιζομένους δὲ διὰ τὸν φόβον ἐπιγινώσκειν ἐκ τοῦ*
3 *κατὰ μικρὸν τοὺς ἀλλήλων τύπους. τῆς φωνῆς δ' ἀσήμου καὶ συγκεχυμένης οὔσης ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον διαρθροῦν τὰς λέξεις, καὶ πρὸς ἀλλήλους τιθέντας σύμβολα περὶ ἑκάστου τῶν ὑποκειμένων γνώριμον* 11 *σφίσιν αὐτοῖς ποιῆσαι τὴν περὶ ἁπάντων ἑρμη-*
4 *νείαν. τοιούτων δὲ συστημάτων γινομένων καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην, οὐχ ὁμόφωνον πάντας ἔχειν τὴν διάλεκτον, ἑκάστων ὡς ἔτυχε συνταξάντων τὰς λέξεις· διὸ καὶ παντοίους τε ὑπάρξαι χαρακτῆρας διαλέκτων καὶ τὰ πρῶτα γενόμενα συστήματα τῶν ἁπάντων ἐθνῶν ἀρχέγονα γενέσθαι.*
5 *τοὺς οὖν πρώτους τῶν ἀνθρώπων μηδενὸς τῶν πρὸς βίον χρησίμων εὑρημένου ἐπιπόνως διάγειν,*

ται, τὴν τότε ἐνέργειαν φασὶ καὶ τὰ μέχρι νῦν γινόμενα μαρτυρεῖν ἑαυτοῖς. κατὰ γὰρ τὴν Θηβαΐδα τῆς Αἰγύπτου καθ' οὓς ἂν καιροὺς πλεονάσῃ τὴν ἀνάβασιν ὁ Νεῖλος καὶ τῆς μὲν γῆς διὰ τοῦτο καθύγρου γινομένης, τῆς δὲ περὶ τὸν ἥλιον θερμασίας ἄφνω προσπεσούσης καὶ διὰ τοῦτο κατὰ πολλοὺς τόπους τῆς ἐπιφανείας σήψεως γενομένης, πλῆθος μυῶν ἐκ γῆς ἀναρίθμητον γεννᾶσθαι. ὑπό τ' οὖν τῆς γῆς σκληρᾶς γεγενημένης καὶ τοῦ περιέχοντος ἀέρος οὐκέτι διατηροῦντος τὴν ἐξ ἀρχῆς εὐκρασίαν (εὐταξίαν καὶ εὐκρασίαν ABEN), *φύεται ζῶα, φανερὸν εἶναι λέγουσι, διότι κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς τῶν ὅλων γένεσιν ἐκ τῆς γῆς συνέβαινε ζῳογονεῖσθαι παντοίας φύσεις ἐμψύχων* ABDEN — cf. 10, 2
9 *οὔσης*] *ὑπαρχούσης* CF (Euseb.).

γυμνοὺς μὲν ἐσθῆτος ὄντας, οἰκήσεως δὲ καὶ πυρὸς
ἀήθεις, τροφῆς δ' ἡμέρου παντελῶς ἀνεννοήτους.
καὶ γὰρ τὴν συγκομιδὴν τῆς ἀγρίας τροφῆς ἀγνο- 6
οῦντας μηδεμίαν τῶν καρπῶν εἰς τὰς ἐνδείας ποι-
εῖσθαι παράθεσιν· διὸ καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀπόλλυ-
σθαι κατὰ τοὺς χειμῶνας διά τε τὸ ψῦχος καὶ τὴν
σπάνιν τῆς τροφῆς. ἐκ δὲ τοῦ κατ' ὀλίγον ὑπὸ τῆς 7
πείρας διδασκομένους εἴς τε τὰ σπήλαια καταφεύ-
γειν ἐν τῷ χειμῶνι καὶ τῶν καρπῶν τοὺς φυλάτ-
τεσθαι δυναμένους ἀποτίθεσθαι. γνωσθέντος δὲ τοῦ 8
πυρὸς καὶ τῶν ἄλλων τῶν χρησίμων κατὰ μικρὸν
καὶ τὰς τέχνας εὑρεθῆναι καὶ τἄλλα τὰ δυνάμενα
τὸν κοινὸν βίον ὠφελῆσαι. καθόλου γὰρ πάντων 9
τὴν χρείαν αὐτὴν διδάσκαλον γενέσθαι τοῖς ἀνθρώ-
ποις, ὑφηγουμένην οἰκείως τὴν ἑκάστου μάθησιν
εὐφυεῖ ζῴῳ καὶ συνεργοὺς ἔχοντι πρὸς ἅπαντα χεῖ-
ρας καὶ λόγον καὶ ψυχῆς ἀγχίνοιαν.

Καὶ περὶ μὲν τῆς πρώτης γενέσεως τῶν ἀν- 10
θρώπων καὶ τοῦ παλαιοτάτου βίου τοῖς ῥηθεῖσιν
ἀρκεσθησόμεθα, στοχαζόμενοι τῆς συμμετρίας. περὶ 9
δὲ τῶν πράξεων τῶν παραδεδομένων μὲν εἰς μνή-
μην, γενομένων δὲ ἐν τοῖς γνωριζομένοις τόποις
τῆς οἰκουμένης, διεξιέναι πειρασόμεθα. τοὺς μὲν 2
οὖν πρώτους ὑπάρξαντας βασιλεῖς οὔτ' αὐτοὶ λέγειν
ἔχομεν οὔτε τῶν ἱστορικῶν τοῖς ἐπαγγελλομένοις
εἰδέναι συγκατατιθέμεθα· ἀδύνατον γὰρ τὴν εὕρε-
σιν τῶν γραμμάτων οὕτως εἶναι παλαιὰν ὥστε
τοῖς πρώτοις βασιλεῦσιν ἡλικιῶτιδα γενέσθαι· εἰ

7 τοῦ Schäfer, τούτου codices 8 καταφυγεῖν D
12 ἐξευρεθῆναι C 24 οὖν om. D.

δέ τις καὶ τοῦτο συγχωρῆσαι, τό γε τῶν ἱστοριο-
γράφων γένος παντελῶς φαίνεται νεωστὶ τῷ κοινῷ
3 βίῳ συνεσταμένον. περὶ δὲ τῆς τοῦ γένους ἀρχαιό-
τητος οὐ μόνον ἀμφισβητοῦσιν Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ 13
πολλοὶ τῶν βαρβάρων, ἑαυτοὺς αὐτόχθονας λέγον-
τες καὶ πρώτους τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων εὑρετὰς
γενέσθαι τῶν ἐν τῷ βίῳ χρησίμων, καὶ τὰς γενο-
μένας παρ' αὐτοῖς πράξεις ἐκ πλείστων χρόνων
4 ἀναγραφῆς ἠξιῶσθαι. ἡμεῖς δὲ περὶ μὲν τῆς ἑκά-
στων παλαιότητος τἀκριβὲς καὶ τίνων προτερεῖ τὰ
ἔθνη τῶν ἄλλων τοῖς χρόνοις καὶ πόσοις ἔτεσιν οὐκ
ἂν διορισαίμεθα, τὰ δὲ λεγόμενα παρ' ἑκάστοις
περὶ τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῶν παλαιῶν πράξεων ἐν
κεφαλαίοις ἀναγράψομεν, στοχαζόμενοι τῆς συμμε-
5 τρίας. περὶ πρώτων δὲ τῶν βαρβάρων διέξιμεν,
οὐκ ἀρχαιοτέρους αὐτοὺς ἡγούμενοι τῶν Ἑλλήνων,
καθάπερ Ἔφορος εἴρηκεν, ἀλλὰ προδιελθεῖν βουλό-
μενοι τὰ πλεῖστα τῶν περὶ αὐτούς, ὅπως ἀρξάμε-
νοι τῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἱστορουμένων μηδεμίαν
ἐν ταῖς ἀρχαιολογίαις ἑτερογενῆ πρᾶξιν παρεμβά-
6 λωμεν. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν Αἴγυπτον θεῶν τε γενέ-
σεις ὑπάρξαι μυθολογοῦνται, αἵ τε τῶν ἄστρων
ἀρχαιόταται παρατηρήσεις εὑρῆσθαι λέγονται, πρὸς
δὲ τούτοις πράξεις ἀξιόλογοι καὶ πολλαὶ μεγάλων
ἀνδρῶν ἱστοροῦνται, ποιησόμεθα τῆς ἱστορίας τὴν
ἀρχὴν διὰ τῶν κατ' Αἴγυπτον πραχθέντων.

10 Φασὶ τοίνυν Αἰγύπτιοι κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς τῶν
ὅλων γένεσιν πρώτους ἀνθρώπους γενέσθαι κατὰ
τὴν Αἴγυπτον διά τε τὴν εὐκρασίαν τῆς χώρας καὶ
διὰ τὴν φύσιν τοῦ Νείλου. τοῦτον γὰρ πολύγο-

νον ὄντα καὶ τὰς τροφὰς αὐτοφυεῖς παρεχόμενον
ῥᾳδίως ἐκτρέφειν τὰ ζωογονηθέντα· τήν τε γὰρ τοῦ
καλάμου ῥίζαν καὶ τὸν λωτόν, ἔτι δὲ τὸν Αἰγύπτιον
κύαμον καὶ τὸ καλούμενον κορσαῖον καὶ πολλὰ τοι-
αῦθ' ἕτερα τροφὴν ἑτοίμην παρέχεσθαι τῷ γένει
τῶν ἀνθρώπων. τῆς δ' ἐξ ἀρχῆς παρ' αὐτοῖς ζωογο- 2
νίας τεκμήριον πειρῶνται φέρειν τὸ καὶ νῦν ἔτι τὴν
ἐν Θηβαΐδι χώραν κατά τινας καιροὺς τοσούτους
καὶ τηλικούτους μῦς γεννᾶν ὥστε τοὺς ἰδόντας τὸ
γινόμενον ἐκπλήττεσθαι· ἐνίους γὰρ αὐτῶν ἕως μὲν
τοῦ στήθους καὶ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν διατετυ-
πῶσθαι καὶ κίνησιν λαμβάνειν, τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ
σώματος ἔχειν ἀδιατύπωτον, μενούσης ἔτι κατὰ
φύσιν τῆς βώλου. ἐκ τούτου δ' εἶναι φανερὸν ὅτι 3
κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς τοῦ κόσμου σύστασιν τῆς γῆς
14 εὐκράτου καθεστώσης μάλιστ' ἂν ἔσχε τὴν γένεσιν
τῶν ἀνθρώπων ἡ κατ' Αἴγυπτον χώρα· καὶ γὰρ
νῦν, οὐδαμοῦ τῆς ἄλλης γῆς φυούσης οὐδὲν τῶν
τοιούτων, ἐν μόνῃ ταύτῃ θεωρεῖσθαί τινα τῶν
ἐμψύχων παραδόξως ζωογονούμενα. καθόλου δὲ 4
λέγουσιν, εἴτε κατὰ τὸν ἐπὶ Δευκαλίωνος γενόμενον
κατακλυσμὸν ἐφθάρη τὰ πλεῖστα τῶν ζῴων, εἰκὸς
μάλιστα διασεσῶσθαι τοὺς κατὰ τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ
τὴν μεσημβρίαν κατοικοῦντας, ὡς ἂν τῆς χώρας
αὐτῶν οὔσης ἀνόμβρου κατὰ τὸ πλεῖστον, εἴτε, καθ-
άπερ τινές φασι, παντελοῦς γενομένης τῶν ἐμψύ-
χων φθορᾶς ἡ γῆ πάλιν ἐξ ἀρχῆς καινὰς ἤνεγκε

7 τεκμήριον ἀπόδειξιν πειρῶνται D; utrum est glossema? 8 ἐν τῇ Θ. χώρᾳ F 12 καὶ σκαρίζειν καὶ κίνησιν λαμβάνειν D; κίνησιν λαμβάνειν glossemati similius.

τῶν ζῴων φύσεις, ὅμως καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον
πρέπειν τὴν ἀρχηγὸν τῶν ἐμψύχων γένεσιν προσ-
5 άπτειν ταύτῃ τῇ χώρᾳ. τῆς γὰρ παρὰ τοῖς ἄλλοις
ἐπομβρίας τῷ παρ' ἑαυτοῖς γινομένῳ καύματι μιγεί-
σης εἰκὸς εὐκρατότατον γενέσθαι τὸν ἀέρα πρὸς
6 τὴν ἐξ ἀρχῆς τῶν πάντων ζωογονίαν. καὶ γὰρ ἐν
τοῖς καθ' ἡμᾶς ἔτι χρόνοις κατὰ τὴν ἐπίκλυστον
Αἴγυπτον ἐν τοῖς ὀψίμοις τῶν ὑδάτων φανερῶς
7 ὁρᾶσθαι γεννωμένας φύσεις ἐμψύχων· ὅταν γὰρ τοῦ
ποταμοῦ τὴν ἀναχώρησιν ποιουμένου τὴν πρώτην
τῆς ἰλύος ὁ ἥλιος διαξηράνῃ, φασὶ συνίστασθαι ζῷα,
τινὰ μὲν εἰς τέλος ἀπηρτισμένα, τινὰ δὲ ἡμιτελῆ
καὶ πρὸς αὐτῇ συμφυῆ τῇ γῇ.

11 Τοὺς δ' οὖν κατ' Αἴγυπτον ἀνθρώπους τὸ
παλαιὸν γενομένους, ἀναβλέψαντας εἰς τὸν κόσμον
καὶ τὴν τῶν ὅλων φύσιν καταπλαγέντας τε καὶ
θαυμάσαντας, ὑπολαβεῖν εἶναι δύο θεοὺς ἀιδίους
τε καὶ πρώτους, τόν τε ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, ὧν
τὸν μὲν Ὄσιριν, τὴν δὲ Ἶσιν ὀνομάσαι, ἀπό τινος
ἐτύμου τεθείσης ἑκατέρας τῆς προσηγορίας ταύτης.
2 μεθερμηνευομένων γὰρ τούτων εἰς τὸν Ἑλληνικὸν
τῆς διαλέκτου τρόπον εἶναι τὸν μὲν Ὄσιριν πολυ-
όφθαλμον, εἰκότως· πανταχῇ γὰρ ἐπιβάλλοντα τὰς
ἀκτῖνας ὥσπερ ὀφθαλμοῖς πολλοῖς βλέπειν ἅπασαν
γῆν καὶ θάλατταν. καὶ τὸν ποιητὴν δὲ λέγειν σύμ-
φωνα τούτοις

ἠέλιός θ', ὃς πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει.

4 ἑαυτῆς D, αὐτοῖς *F* 7 ἐπίκαυστον *CF* 13 πρὸς] βώλῳ add. D, κατὰ μέρος Hertlein καὶ προσφυῆ αὐτῇ conicio τῆς γῆς D 16 τε om. vulg. 23 πάντῃ *CF*.

τῶν δὲ παρ' Ἕλλησι παλαιῶν μυθολόγων τινὲς τὸν 3
Ὄσιριν Διόνυσον προσονομάζουσι καὶ Σείριον παρ-
ωνύμως· ὧν Εὔμολπος μὲν ἐν τοῖς Βακχικοῖς ἔπεσί
φησιν

ἀστροφαῆ Διόνυσον ἐν ἀκτίνεσσι πυρωπόν,

Ὀρφεὺς δὲ

τούνεκά μιν καλέουσι Φάνητά τε καὶ Διόνυσον.

φασὶ δέ τινες καὶ τὸ ἔναμμα αὐτῷ τὸ τῆς νεβρίδος 4
ἀπὸ τῆς τῶν ἄστρων ποικιλίας περιῆφθαι. τὴν δὲ
Ἶσιν μεθερμηνευομένην εἶναι παλαιάν, τεθειμένης
τῆς προσηγορίας ἀπὸ τῆς ἀιδίου καὶ παλαιᾶς γενέ-
σεως. κέρατα δ' αὐτῇ ἐπιτιθέασιν ἀπό τε τῆς ὄψεως
ἣν ἔχουσα φαίνεται καθ' ὃν ἂν χρόνον ὑπάρχῃ
μηνοειδής, καὶ ἀπὸ τῆς καθιερωμένης αὐτῇ βοὸς
παρ' Αἰγυπτίοις. τούτους δὲ τοὺς θεοὺς ὑφίστανται 5
τὸν σύμπαντα κόσμον διοικεῖν τρέφοντάς τε καὶ
αὔξοντας πάντα τριμερέσιν ὥραις ἀοράτῳ κινήσει
τὴν περίοδον ἀπαρτιζούσαις, τῇ τε ἐαρινῇ καὶ θε-
ρινῇ καὶ χειμερινῇ· ταύτας δ' ἐναντιωτάτην ἀλλήλαις
τὴν φύσιν ἐχούσας ἀπαρτίζειν τὸν ἐνιαυτὸν ἀρίστῃ
συμφωνίᾳ· φύσιν δὲ συμβάλλεσθαι πλείστην εἰς τὴν
τῶν ἁπάντων ζωογονίαν τῶν θεῶν τούτων τὸν μὲν
πυρώδους καὶ πνεύματος, τὴν δὲ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ,
κοινῇ δ' ἀμφοτέρους ἀέρος· καὶ διὰ τούτων πάντα
γεννᾶσθαι καὶ τρέφεσθαι. διὸ καὶ τὸ μὲν ἅπαν 6
σῶμα τῆς τῶν ὅλων φύσεως ἐξ ἡλίου καὶ σελήνης

1 τὸν Ὄσιριν om. D 2 ἐπονομάζουσι *CF* σίριον D
5 ἀστροφανῆ CD 9 διῆφθαι D 12 περιτιθέασιν *CF*
15 ὑφίστανται] ἄν τις προβάλλονται add. D 20 τὴν φύσιν
ἀλλήλαις *CF* 21 φύσιν] φασὶν Reiske πλεῖστα Wess.

ἀπαρτίζεσθαι, τὰ δὲ τούτων μέρη πέντε τὰ προειρημένα, τό τε πνεῦμα καὶ τὸ πῦρ καὶ τὸ ξηρόν, ἔτι δὲ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ τελευταῖον τὸ ἀερῶδες, ὥσπερ ἐπ' ἀνθρώπου κεφαλὴν καὶ χεῖρας καὶ πόδας καὶ τἄλλα μέρη καταριθμοῦμεν, τὸν αὐτὸν τρόπον τὸ σῶμα τοῦ κόσμου συγκεῖσθαι πᾶν ἐκ τῶν προειρημένων.
12 τούτων δ' ἕκαστον θεὸν νομίσαι καὶ προσηγορίαν
ἰδίαν ἑκάστῳ θεῖναι κατὰ τὸ οἰκεῖον τοὺς πρώτους
διαλέκτῳ χρησαμένους διηρθρωμένῃ τῶν κατ' Αἴγυπ-
2 τον ἀνθρώπων. τὸ μὲν οὖν πνεῦμα Δία προσαγο-
ρεῦσαι μεθερμηνευομένης τῆς λέξεως, ὃν αἴτιον ὄντα τοῦ ψυχικοῦ τοῖς ζῴοις ἐνόμισαν ὑπάρχειν πάντων οἱονεί τινα πατέρα. συμφωνεῖν δὲ τούτοις φασὶ καὶ τὸν ἐπιφανέστατον τῶν παρ' Ἕλλησι ποιητῶν ἐπὶ τοῦ θεοῦ τούτου λέγοντα

πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

3 τὸ δὲ πῦρ μεθερμηνευόμενον Ἥφαιστον ὀνομάσαι,
νομίσαντας μέγαν εἶναι θεὸν καὶ πολλὰ συμβάλλε-
4 σθαι πᾶσιν εἰς γένεσίν τε καὶ τελείαν αὔξησιν. τὴν
δὲ γῆν ὥσπερ ἀγγεῖόν τι τῶν φυομένων ὑπολαμβάνοντας μητέρα προσαγορεῦσαι· καὶ τοὺς Ἕλληνας δὲ ταύτην παραπλησίως Δήμητραν καλεῖν, βραχὺ μετατεθείσης διὰ τὸν χρόνον τῆς λέξεως· τὸ γὰρ παλαιὸν ὀνομάζεσθαι γῆν μητέρα, καθάπερ καὶ τὸν Ὀρφέα προσμαρτυρεῖν λέγοντα

Γῆ μήτηρ πάντων, Δημήτηρ πλουτοδότειρα.

5 τὸ δ' ὑγρὸν ὀνομάσαι λέγουσι τοὺς παλαιοὺς Ὠκε-
άνην, ὃ μεθερμηνευόμενον μὲν εἶναι τροφὴν μητέρα,

8 ἑκάστῳ θεῖναι ἰδίαν D 10 ἀγορεῦσαι D 27 ὠκεάνην Wesseling (c. 19, 4), ὠκέλμην F, ὠκεανόν CD.

παρ' ἐνίοις δὲ τῶν Ἑλλήνων Ὠκεανὸν ὑπάρχειν
ὑπειλῆφθαι, περὶ οὗ καὶ τὸν ποιητὴν λέγειν

Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν.

οἱ γὰρ Αἰγύπτιοι νομίζουσιν Ὠκεανὸν εἶναι τὸν 6
παρ' αὐτοῖς ποταμὸν Νεῖλον, πρὸς ᾧ καὶ τὰς τῶν
θεῶν γενέσεις ὑπάρξαι· τῆς γὰρ πάσης οἰκουμένης
κατὰ μόνην τὴν Αἴγυπτον εἶναι πόλεις πολλὰς ὑπὸ
τῶν ἀρχαίων θεῶν ἐκτισμένας, οἷον Διός, Ἡλίου,
Ἑρμοῦ, Ἀπόλλωνος, Πανός, Εἰλειθυίας, ἄλλων
πλειόνων. τὸν δ' ἀέρα προσαγορεῦσαί φασιν Ἀθη- 7
νᾶν μεθερμηνευομένης τῆς λέξεως, καὶ Διὸς θυγα-
τέρα νομίσαι ταύτην, καὶ παρθένον ὑποστήσασθαι
διά τε τὸ ἄφθορον εἶναι φύσει τὸν ἀέρα καὶ τὸν
ἀκρότατον ἐπέχειν τόπον τοῦ σύμπαντος κόσμου·
διόπερ ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ Διὸς μυθολογηθῆναι
ταύτην γενέσθαι. ὠνομάσθαι δὲ αὐτὴν Τριτογένειαν 8
ἀπὸ τοῦ τρὶς μεταβάλλειν αὐτῆς τὴν φύσιν κατ'
ἐνιαυτόν, ἔαρος καὶ θέρους καὶ χειμῶνος. λέγεσθαι
δ' αὐτὴν καὶ Γλαυκῶπιν, οὐχ ὥσπερ ἔνιοι τῶν
Ἑλλήνων ὑπέλαβον, ἀπὸ τοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχειν
γλαυκούς· τοῦτο μὲν γὰρ εὔηθες ὑπάρχειν· ἀλλ' ἀπὸ
τοῦ τὸν ἀέρα τὴν πρόσοψιν ἔχειν ἔγγλαυκον. φασὶ 9
δὲ τοὺς πέντε θεοὺς τοὺς προειρημένους πᾶσαν τὴν
οἰκουμένην ἐπιπορεύεσθαι, φανταζομένους τοῖς ἀν-
θρώποις ἐν ἱερῶν ζῴων μορφαῖς, ἔστι δ' ὅτε εἰς
ἀνθρώπων ἰδέας ἢ τινων ἄλλων μεταβάλλοντας· καὶ
τοῦτο μὴ μυθῶδες ὑπάρχειν, ἀλλὰ δυνατόν, εἴπερ

16 ταύτην γενέσθαι C, συνέβη ταύτην γενέσθαι F, συν-
έβη ταύτην D 21 τοῦτο ... ὑπάρχειν om. F 22 ὄψιν D
23 τὴν πᾶσαν D

οὗτοι πρὸς ἀλήθειάν εἰσιν οἱ πάντα γεννῶντες. καὶ
10 τὸν ποιητὴν δὲ εἰς Αἴγυπτον παραβαλόντα καὶ μετασχόντα παρὰ τῶν ἱερέων τῶν τοιούτων λόγων θεῖναί που κατὰ τὴν ποίησιν τὸ προειρημένον ὡς γινόμενον,

καί τε θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι 17
παντοῖοι τελέθοντες ἐπιστρωφῶσι πόληας, 6
ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐσορῶντες.

περὶ μὲν οὖν τῶν ἐν οὐρανῷ θεῶν καὶ γένεσιν ἀίδιον ἐσχηκότων τοσαῦτα λέγουσιν Αἰγύπτιοι.

13 Ἄλλους δ' ἐκ τούτων ἐπιγείους γενέσθαι φασίν, ὑπάρξαντας μὲν θνητούς, διὰ δὲ σύνεσιν καὶ κοινὴν ἀνθρώπων εὐεργεσίαν τετευχότας τῆς ἀθανασίας, ὧν ἐνίους καὶ βασιλεῖς γεγονέναι κατὰ τὴν
2 Αἴγυπτον. μεθερμηνευομένων δ' αὐτῶν τινὰς μὲν ὁμωνύμους ὑπάρχειν τοῖς οὐρανίοις, τινὰς δ' ἰδίαν ἐσχηκέναι προσηγορίαν, Ἥλιόν τε καὶ Κρόνον καὶ Ῥέαν, ἔτι δὲ Δία τὸν ὑπό τινων Ἄμμωνα προσαγορευόμενον, πρὸς δὲ τούτοις Ἥραν καὶ Ἥφαιστον, ἔτι δ' Ἑστίαν καὶ τελευταῖον Ἑρμῆν. καὶ πρῶτον μὲν Ἥλιον βασιλεῦσαι τῶν κατ' Αἴγυπτον, ὁμώνυμον
3 ὄντα τῷ κατ' οὐρανὸν ἄστρῳ. ἔνιοι δὲ τῶν ἱερέων φασὶ πρῶτον Ἥφαιστον βασιλεῦσαι, πυρὸς εὑρετὴν γενόμενον καὶ διὰ τὴν εὐχρηστίαν ταύτην τυχόντα τῆς ἡγεμονίας· γενομένου γὰρ ἐν τοῖς ὄρεσι κεραυνοβόλου δένδρου καὶ τῆς πλησίον ὕλης καομένης προσελθόντα τὸν Ἥφαιστον κατὰ τὴν χειμέριον ὥραν ἡσθῆναι διαφερόντως ἐπὶ τῇ θερμασίᾳ, λήγοντος δὲ τοῦ πυρὸς ἀεὶ τῆς ὕλης ἐπιβάλλειν, καὶ

15 ὁμωνύμως D 25 καομένης om. D.

τούτῳ τῷ τρόπῳ διατηροῦντα τὸ πῦρ προκαλεῖσθαι
τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους πρὸς τὴν ἐξ αὐτοῦ γινο-
μένην εὐχρηστίαν. μετὰ δὲ ταῦτα τὸν Κρόνον ἄρ- 4
ξαι, καὶ γήμαντα τὴν ἀδελφὴν Ῥέαν γεννῆσαι κατὰ
μέν τινας τῶν μυθολόγων Ὄσιριν καὶ Ἶσιν, κατὰ
δὲ τοὺς πλείστους Δία τε καὶ Ἥραν, οὓς δι' ἀρε-
τὴν βασιλεῦσαι τοῦ σύμπαντος κόσμου. ἐκ δὲ τούτων
γενέσθαι πέντε θεούς, καθ' ἑκάστην τῶν ἐπαγομέ-
νων παρ' Αἰγυπτίοις πένθ' ἡμερῶν ἑνὸς γεννηθέν-
τος· ὀνόματα δὲ ὑπάρξαι τοῖς τεκνωθεῖσιν Ὄσιριν
καὶ Ἶσιν, ἔτι δὲ Τυφῶνα καὶ Ἀπόλλωνα καὶ Ἀφρο-
δίτην· καὶ τὸν μὲν Ὄσιριν μεθερμηνευόμενον εἶναι 5
Διόνυσον, τὴν δὲ Ἶσιν ἔγγιστά πως Δήμητραν.
ταύτην δὲ γήμαντα τὸν Ὄσιριν καὶ τὴν βασιλείαν
διαδεξάμενον πολλὰ πρᾶξαι πρὸς εὐεργεσίαν τοῦ
κοινοῦ βίου.

Πρῶτον μὲν γὰρ παῦσαι τῆς ἀλληλοφαγίας τὸ 14
τῶν ἀνθρώπων γένος, εὑρούσης μὲν Ἴσιδος τόν τε
τοῦ πυροῦ καὶ τῆς κριθῆς καρπόν, φυόμενον μὲν
ὡς ἔτυχε κατὰ τὴν χώραν μετὰ τῆς ἄλλης βοτάνης,
18 ἀγνοούμενον δὲ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, τοῦ δὲ Ὀσί-
ριδος ἐπινοησαμένου καὶ τὴν τούτων κατεργασίαν
τῶν καρπῶν, ἡδέως μεταθέσθαι πάντας τὴν τρο-
φὴν διά τε τὴν ἡδονὴν τῆς φύσεως τῶν εὑρεθέν-
των καὶ διὰ τὸ φαίνεσθαι συμφέρον ὑπάρχειν ἀπέ-
χεσθαι τῆς κατ' ἀλλήλων ὠμότητος. μαρτύριον δὲ 2
φέρουσι τῆς εὑρέσεως τῶν εἰρημένων καρπῶν τὸ
τηρούμενον παρ' αὐτοῖς ἐξ ἀρχαίων νόμιμον· ἔτι

1 προσκαλεῖσθαι codices, corr. Dind. 3 ἄρξαι om. D
22 ἐπινοήσαντος Reiske καὶ om. II 23 ἡδέως] δὲ add. II.

γὰρ καὶ νῦν κατὰ τὸν θερισμὸν τοὺς πρώτους ἀμηθέντας στάχυς θέντας τοὺς ἀνθρώπους κόπτεσθαι πλησίον τοῦ δράγματος καὶ τὴν Ἶσιν ἀνακαλεῖσθαι, καὶ τοῦτο πράττειν τιμὴν ἀπονέμοντας τῇ θεῷ τῶν εὑρημένων κατὰ τὸν ἐξ ἀρχῆς τῆς εὑρέσεως καιρόν.

3 *παρ' ἐνίαις δὲ τῶν πόλεων καὶ τοῖς Ἰσείοις ἐν τῇ πομπῇ μετὰ τῶν ἄλλων φέρεσθαι καὶ πυθμένας πυρῶν καὶ κριθῶν, ἀπομνημόνευμα τῶν ἐξ ἀρχῆς τῇ θεῷ φιλοτέχνως εὑρεθέντων. θεῖναι δέ φασι καὶ νόμους τὴν Ἶσιν, καθ' οὓς ἀλλήλοις διδόναι τοὺς ἀνθρώπους τὸ δίκαιον καὶ τῆς ἀθέσμου βίας καὶ ὕβρεως παύσασθαι διὰ τὸν ἀπὸ τῆς τιμωρίας*

4 *φόβον· διὸ καὶ τοὺς παλαιοὺς Ἕλληνας τὴν Δήμητραν θεσμοφόρον ὀνομάζειν, ὡς τῶν νόμων πρῶτον ὑπὸ ταύτης τεθειμένων.*

15 *Κτίσαι δέ φασι τοὺς περὶ τὸν Ὄσιριν πόλιν ἐν τῇ Θηβαΐδι τῇ κατ' Αἴγυπτον ἑκατόμπυλον, ἣν ἐκείνους μὲν ἐπώνυμον ποιῆσαι τῆς μητρός, τοὺς δὲ μεταγενεστέρους αὐτὴν ὀνομάζειν Διὸς πόλιν, ἐνίους δὲ Θήβας.*

2 *ἀμφισβητεῖται δ' ἡ κτίσις τῆς πόλεως ταύτης οὐ μόνον παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς κατ' Αἴγυπτον ἱερεῦσι· πολλοὶ γὰρ ἱστοροῦσιν οὐχ ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ὄσιριν κτισθῆναι τὰς Θήβας, ἀλλὰ πολλοῖς ὕστερον ἔτεσιν ὑπό τινος βασιλέως, περὶ οὗ τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράψομεν.*

3 *ἱδρύσασθαι δὲ καὶ ἱερὸν τῶν γονέων Διός τε καὶ Ἥρας ἀξιό-*

4 *ἀπονέμοντας τιμὴν CF* 6 *ἐν* om. D 8 *ἀπομνημονεύματα* CF 21 *παρὰ* om. D 22 *παρ' αὐτοῖς τοῖς*] *παρὰ τοῖς* C, om. F.

λογον τῷ τε μεγέθει καὶ τῇ λοιπῇ πολυτελείᾳ, καὶ
ναοὺς χρυσοῦς δύο Διός, τὸν μὲν μείζονα τοῦ οὐ-
ρανίου, τὸν δὲ ἐλάττονα τοῦ βεβασιλευκότος καὶ
19 πατρὸς αὐτῶν, ὅν τινες Ἄμμωνα καλοῦσι. κατα- 4
σκευάσαι δὲ καὶ τῶν ἄλλων θεῶν τῶν προειρημέ-
νων ναοὺς χρυσοῦς, ὧν ἑκάστῳ τιμὰς ἀπονεῖμαι
καὶ καταστῆσαι τοὺς ἐπιμελομένους ἱερεῖς. προ-
τιμᾶσθαι δὲ παρὰ τῷ Ὀσίριδι καὶ τῇ Ἴσιδι τοὺς τὰς
τέχνας ἀνευρίσκοντας ἢ μεθοδεύοντάς τι τῶν χρη-
σίμων· διόπερ ἐν τῇ Θηβαΐδι χαλκουργείων εὑρε- 5
θέντων καὶ χρυσείων ὅπλα τε κατασκευάσασθαι,
δι' ὧν τὰ θηρία κτείνοντας καὶ τὴν γῆν ἐργαζομέ-
νους φιλοτίμως ἐξημερῶσαι τὴν χώραν, ἀγάλματά
τε καὶ χρυσοῦς ναοὺς κατασκευάσασθαι τῶν θεῶν
διαπρεπεῖς. γενέσθαι δὲ καὶ φιλογέωργον τὸν Ὄσιριν, 6
καὶ τραφῆναι μὲν τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας ἐν
Νύσῃ πλησίον Αἰγύπτου Διὸς ὄντα παῖδα, καὶ
τὴν προσηγορίαν ἔχειν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἀπό
τε τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ τόπου Διόνυσον ὀνομα-
σθέντα. μεμνῆσθαι δὲ τῆς Νύσης καὶ τὸν ποιητὴν 7
ἐν τοῖς ὕμνοις, ὅτι περὶ τὴν Αἴγυπτον γέγονεν, ἐν
οἷς λέγει

ἔστι δέ τις Νύση, ὕπατον ὄρος ἀνθέον ὕλῃ,
τηλοῦ Φοινίκης, σχεδὸν Αἰγύπτοιο ῥοάων.

εὑρετὴν δ' αὐτὸν γενέσθαι φασὶ τῆς ἀμπέλου περὶ 8
τὴν Νῦσαν, καὶ τὴν κατεργασίαν τοῦ ταύτης καρ-
ποῦ προσεπινοήσαντα πρῶτον οἴνῳ χρήσασθαι, καὶ
διδάξαι τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τήν τε φυτείαν τῆς

19 μετονομασθέντα F   21 ὅτε F.

ἀμπέλου καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ οἴνου καὶ τὴν συγκο-
9 *μιδὴν αὐτοῦ καὶ τήρησιν. τιμᾶσθαι δ' ὑπ' αὐτοῦ μάλιστα πάντων τὸν Ἑρμῆν, διαφόρῳ φύσει κεχορηγημένον πρὸς ἐπίνοιαν τῶν δυναμένων ὠφελῆσαι τὸν κοινὸν βίον.*

16 *Ὑπὸ γὰρ τούτου πρῶτον μὲν τήν τε κοινὴν διάλεκτον διαρθρωθῆναι καὶ πολλὰ τῶν ἀνωνύμων τυχεῖν προσηγορίας, τήν τε εὕρεσιν τῶν γραμμάτων γενέσθαι καὶ τὰ περὶ τὰς τῶν θεῶν τιμὰς καὶ θυσίας διαταχθῆναι· περί τε τῆς τῶν ἄστρων τάξεως καὶ περὶ τῆς τῶν φθόγγων ἁρμονίας καὶ φύσεως τοῦτον πρῶτον γενέσθαι παρατηρητήν, καὶ παλαίστρας εὑρετὴν ὑπάρξαι, καὶ τῆς εὐρυθμίας καὶ τῆς περὶ τὸ σῶμα πρεπούσης πλάσεως ἐπιμεληθῆναι. λύραν τε νευρίνην ποιῆσαι τρίχορδον, μιμησάμενον τὰς κατ' ἐνιαυτὸν ὥρας· τρεῖς γὰρ αὐτὸν ὑποστήσασθαι φθόγγους, ὀξὺν καὶ βαρὺν καὶ μέσον, ὀξὺν μὲν ἀπὸ τοῦ θέρους, βαρὺν δὲ ἀπὸ τοῦ χειμῶνος,*
2 *μέσον δὲ ἀπὸ τοῦ ἔαρος. καὶ τοὺς Ἕλληνας διδάξαι τοῦτον τὰ περὶ τὴν ἑρμηνείαν, ὑπὲρ ὧν Ἑρμῆν αὐτὸν ὠνομάσθαι. καθόλου δὲ τοὺς περὶ τὸν Ὄσιριν τοῦτον ἔχοντας ἱερογραμματέα ἅπαντ' αὐτῷ προσανακοινοῦσθαι καὶ μάλιστα χρῆσθαι τῇ τούτου συμβουλίᾳ. καὶ τῆς ἐλαίας δὲ τὸ φυτὸν αὐτὸν εὑρεῖν, ἀλλ' οὐκ Ἀθηνᾶν, ὥσπερ Ἕλληνές φασι.*

17 *Τὸν δὲ Ὄσιριν λέγουσιν, ὥσπερ εὐεργετικὸν*

15 *νευρίνην*] *εὑρεῖν ἣν CF* 22 *γραμματέα* C 27 *ὥσπερ* aut delere aut *ὡς* (*ἂν*) scribere vult Hertlein *εὐεργετικὸν F*, *εὑρετικὸν* C, *εὐεργετικὸν εὑρετικὸν* D.

ὄντα καὶ φιλόδοξον, στρατόπεδον μέγα συστήσα-
σθαι, διανοούμενον ἐπελθεῖν ἅπασαν τὴν οἰκουμέ-
νην καὶ διδάξαι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων τήν τε
τῆς ἀμπέλου φυτείαν καὶ τὸν σπόρον τοῦ τε πυρί-
νου καὶ κριθίνου καρποῦ· ὑπολαμβάνειν γὰρ αὐ- 2
τὸν ὅτι παύσας τῆς ἀγριότητος τοὺς ἀνθρώπους καὶ
διαίτης ἡμέρου μεταλαβεῖν ποιήσας τιμῶν ἀθανά-
των τεύξεται διὰ τὸ μέγεθος τῆς εὐεργεσίας. ὅπερ
δὴ καὶ γενέσθαι· οὐ μόνον γὰρ τοὺς κατ᾽ ἐκείνους
τοὺς χρόνους τυχόντας τῆς δωρεᾶς ταύτης, ἀλλὰ
καὶ πάντας τοὺς μετὰ ταῦτα ἐπιγενομένους διὰ τὴν
ἐν ταῖς εὑρεθείσαις τροφαῖς χάριτα τοὺς εἰσηγησα-
μένους ὡς ἐπιφανεστάτους θεοὺς τετιμηκέναι. τὸν 3
δ᾽ οὖν Ὄσιρίν φασι τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον κατα-
στήσαντα καὶ τὴν τῶν ὅλων ἡγεμονίαν Ἴσιδι τῇ
γυναικὶ παραδόντα, ταύτῃ μὲν παρακαταστῆσαι σύμ-
βουλον τὸν Ἑρμῆν διὰ τὸ φρονήσει τοῦτον διαφέ-
ρειν τῶν ἄλλων φίλων, καὶ στρατηγὸν μὲν ἀπολι-
πεῖν ἁπάσης τῆς ὑφ᾽ αὑτὸν χώρας Ἡρακλέα γένει
τε προσήκοντα καὶ θαυμαζόμενον ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ τε
καὶ σώματος ῥώμῃ, ἐπιμελητὰς δὲ τάξαι τῶν μὲν
πρὸς Φοινίκην κεκλιμένων μερῶν καὶ τῶν ἐπὶ θα-
λάττῃ τόπων Βούσιριν, τῶν δὲ κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν
καὶ Λιβύην Ἀνταῖον, αὐτὸν δ᾽ ἐκ τῆς Αἰγύπτου
μετὰ τῆς δυνάμεως ἀναζεῦξαι πρὸς τὴν στρατείαν,
21 ἔχοντα μεθ᾽ αὑτοῦ καὶ τὸν ἀδελφόν, ὃν οἱ Ἕλληνες
Ἀπόλλωνα καλοῦσιν. εὑρετὴν δὲ καὶ τοῦτόν φασι 4
γενέσθαι τοῦ φυτοῦ τῆς δάφνης, ἣν καὶ περιτιθέασι

21 ῥώμῃ σώματος D   26 ἑαυτοῦ vulg.   καὶ om. D.

τούτῳ τῷ θεῷ μάλιστα πάντες ἄνθρωποι. τοῦ δὲ κιττοῦ τὴν εὕρεσιν ἀνατιθέασιν Ὀσίριδι, καὶ καθιεροῦσιν αὐτὸν τούτῳ τῷ θεῷ, καθάπερ καὶ οἱ Ἕλ-
5 ληνες Διονύσῳ. καὶ κατὰ τὴν Αἰγυπτίων μὲν διάλεκτον ὀνομάζεσθαί φασι τὸν κιττὸν φυτὸν Ὀσίριδος, προκεκρίσθαι δὲ τῆς ἀμπέλου τοῦτον πρὸς τὴν ἀφιέρωσιν διὰ τὸ τὴν μὲν φυλλορροεῖν, τὸν δὲ πάντα τὸν χρόνον ἀειθαλῆ διαμένειν· ὅπερ τοὺς παλαιοὺς καὶ ἐφ' ἑτέρων φυτῶν ἀεὶ θαλλόντων πεποιηκέναι, τῇ μὲν Ἀφροδίτῃ τὴν μυρσίνην, τῷ δ' Ἀπόλλωνι τὴν δάφνην προσάψαντας.

18 Τῷ δ' οὖν Ὀσίριδι συνεστρατεῦσθαι δύο λέγουσιν υἱοὺς Ἄνουβίν τε καὶ Μακεδόνα, διαφέροντας ἀνδρείᾳ. ἀμφοτέρους δὲ χρήσασθαι τοῖς ἐπισημοτάτοις ὅπλοις ἀπό τινων ζῴων οὐκ ἀνοικείων τῇ περὶ αὐτοὺς εὐτολμίᾳ· τὸν μὲν γὰρ Ἄνουβιν περιθέσθαι κυνῆν, τὸν δὲ Μακεδόνα λύκου προτομήν· ἀφ' ἧς αἰτίας καὶ τὰ ζῷα ταῦτα τιμηθῆναι παρὰ τοῖς Αἰ-
2 γυπτίοις. παραλαβεῖν δ' ἐπὶ τὴν στρατείαν καὶ τὸν Πᾶνα, διαφερόντως ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων τιμώμενον· τούτῳ γὰρ τοὺς ἐγχωρίους οὐ μόνον ἀγάλματα πεποιηκέναι κατὰ πᾶν ἱερόν, ἀλλὰ καὶ πόλιν ἐπώνυμον κατὰ τὴν Θηβαΐδα, καλουμένην μὲν ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Χεμμώ, μεθερμηνευομένην δὲ Πανὸς πόλιν. συνέπεσθαι δὲ καὶ τῆς γεωργίας ἐμπειρίαν ἔχοντας, τῆς μὲν περὶ τὴν ἄμπελον φυτείας Μά-

3 καὶ om. *C* 4 μὲν om. *CF* 5 φησί D 11 προσάψαντας] τῇ δ' Ἀθηνᾷ τὴν ἐλαίαν add. *F* (c. 16, 2) 14 χρῆσθαι C 20 τῶν om. CF 24 Χεμμώ CF[1], Χέμμιν ἢ Χεμμώ ceteri 25 καὶ] τοὺς add. *CF*.

ρωνα, τοῦ δὲ κατὰ τὸν σῖτον σπόρου καὶ τῆς ὅλης
συγκομιδῆς Τριπτόλεμον. πάντων δ' εὐτρεπῶν γε- 3
νομένων τὸν Ὄσιριν, εὐξάμενον τοῖς θεοῖς θρέψειν
τὴν κόμην μέχρι ἂν εἰς Αἴγυπτον ἀνακάμψῃ, τὴν
πορείαν ποιεῖσθαι δι' Αἰθιοπίας· δι' ἣν αἰτίαν μέχρι
τῶν νεωτέρων χρόνων ἐνισχῦσαι τὸ περὶ τῆς κόμης
νόμιμον παρ' Αἰγυπτίοις, καὶ τοὺς ποιουμένους τὰς
ἀποδημίας μέχρι τῆς εἰς οἶκον ἀνακομιδῆς κομοτρο-
22 φεῖν. ὄντι δ' αὐτῷ περὶ τὴν Αἰθιοπίαν ἀχθῆναι 4
λέγουσι πρὸς αὐτὸν τὸ τῶν Σατύρων γένος, οὕς
φασιν ἐπὶ τῆς ὀσφύος ἔχειν κόμας. εἶναι γὰρ τὸν
Ὄσιριν φιλογέλωτά τε καὶ χαίροντα μουσικῇ καὶ χο-
ροῖς· διὸ καὶ περιάγεσθαι πλῆθος μουσουργῶν, ἐν
οἷς παρθένους ἐννέα δυναμένας ᾄδειν καὶ κατὰ τὰ
ἄλλα πεπαιδευμένας, τὰς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὀνο-
μαζομένας Μούσας· τούτων δ' ἡγεῖσθαι τὸν Ἀπόλ-
λωνα λέγουσιν, ἀφ' οὗ καὶ Μουσηγέτην αὐτὸν ὠνο-
μάσθαι. τούς τε Σατύρους πρὸς ὄρχησιν καὶ μελ- 5
ῳδίαν καὶ πᾶσαν ἄνεσιν καὶ παιδιὰν ὄντας εὐθέτους
παραληφθῆναι πρὸς τὴν στρατείαν· οὐ γὰρ πολε-
μικὸν εἶναι τὸν Ὄσιριν οὐδὲ παρατάξεις συνίστα-
σθαι καὶ κινδύνους, ἅτε παντὸς ἔθνους ὡς θεὸν
ἀποδεχομένου διὰ τὰς εὐεργεσίας. κατὰ δὲ τὴν Αἰ- 6
θιοπίαν διδάξαντα τοὺς ἀνθρώπους τὰ περὶ τὴν
γεωργίαν καὶ πόλεις ἀξιολόγους κτίσαντα καταλι-
πεῖν τοὺς ἐπιμελησομένους τῆς χώρας καὶ φόρους
πραξομένους.

Τούτων δ' ὄντων περὶ ταῦτα, τὸν Νεῖλόν φασι 19

12 τε om. D 17 ὠνομάσθαι αὐτόν D 23 ἀποδεχομένου] αὐτὸν add. *F* 27 εἰσπραξομένους *F*.

*κατὰ τὴν τοῦ σειρίου ἄστρου ἐπιτολήν, ἐν ᾧ καιρῷ
μάλιστα εἴωθε πληροῦσθαι, ῥαγέντα κατακλύσαι
πολλὴν τῆς Αἰγύπτου, καὶ μάλιστα τοῦτο τὸ μέρος
ἐπελθεῖν οὗ Προμηθεὺς εἶχε τὴν ἐπιμέλειαν· δια-
φθαρέντων δὲ σχεδὸν ἁπάντων τῶν κατὰ ταύτην
τὴν χώραν τὸν Προμηθέα διὰ τὴν λύπην κινδυ-*
2 *νεύειν ἐκλιπεῖν τὸν βίον ἑκουσίως. διὰ δὲ τὴν ὀξύ-
τητα καὶ τὴν βίαν τοῦ κατενεχθέντος ῥεύματος τὸν
μὲν ποταμὸν Ἀετὸν ὀνομασθῆναι, τὸν δ' Ἡρακλέα,
μεγαλεπίβολον ὄντα καὶ τὴν ἀνδρείαν ἐζηλωκότα,
τό τε γενόμενον ἔκρηγμα ταχέως ἐμφράξαι καὶ τὸν
ποταμὸν ἐπὶ τὴν προϋπάρξασαν ῥύσιν ἀποστρέψαι.*
3 *διὸ καὶ τῶν παρ' Ἕλλησι ποιητῶν τινας εἰς μῦθον
ἀγαγεῖν τὸ πραχθέν, ὡς Ἡρακλέους τὸν ἀετὸν ἀνῃ-*
4 *ρηκότος τὸν τὸ τοῦ Προμηθέως ἧπαρ ἐσθίοντα. τὸν
δὲ ποταμὸν ἀρχαιότατον μὲν ὄνομα σχεῖν Ὠκεάνην,
ὅς ἐστιν ἑλληνιστὶ Ὠκεανός· ἔπειτα διὰ τὸ γενόμε-
νον ἔκρηγμά φασιν Ἀετὸν ὀνομασθῆναι, ὕστερον
δ' Αἴγυπτον ἀπὸ τοῦ βασιλεύσαντος τῆς χώρας προσ-
αγορευθῆναι· μαρτυρεῖν δὲ καὶ τὸν ποιητὴν λέγοντα*

στῆσα δ' ἐν Αἰγύπτῳ ποταμῷ νέας ἀμφιελίσσας.

*κατὰ γὰρ τὴν καλουμένην Θῶνιν ἐμβάλλοντος εἰς
θάλατταν τοῦ ποταμοῦ, τοῦτον τὸν τόπον ἐμπόριον
εἶναι τὸ παλαιὸν τῆς Αἰγύπτου· τελευταίας δὲ τυ-
χεῖν αὐτὸν ἧς νῦν ἔχει προσηγορίας ἀπὸ τοῦ βασι-*
5 *λεύσαντος Νειλέως. τὸν δ' οὖν Ὄσιριν παραγενό-
μενον ἐπὶ τοὺς τῆς Αἰθιοπίας ὅρους τὸν ποταμὸν ἐξ*

1 *τὴν*] *τοῦ κυνὸς* add. D 5 *δὲ* om. vulg. 6 *τὸν*] *δὲ* add. *C* 14 *ἀναγαγεῖν* D 15 *τοῦ* om. D 16 *ὠκεάμην* II 21 *στῆσε* CDF 22 *Θέωνιν* C, *Θεώνην* F.

ἀμφοτέρων τῶν μερῶν χώμασιν ἀναλαβεῖν, ὥστε
κατὰ τὴν πλήρωσιν αὐτοῦ τὴν χώραν μὴ λιμνάζειν
παρὰ τὸ συμφέρον, ἀλλὰ διά τινων κατεσκευασμέ-
νων θυρῶν εἰσαφίεσθαι τὸ ῥεῦμα πρᾴως καθ᾽ ὅσον
ἂν ᾖ χρεία. ἔπειτα ποιήσασθαι τὴν πορείαν δι᾽ Ἀρα- 6
βίας παρὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν ἕως Ἰνδῶν καὶ
τοῦ πέρατος τῆς οἰκουμένης. κτίσαι δὲ καὶ πόλεις 7
οὐκ ὀλίγας ἐν Ἰνδοῖς, ἐν αἷς καὶ Νῦσαν ὀνομάσαι,
βουλόμενον μνημεῖον ἀπολιπεῖν ἐκείνης καθ᾽ ἣν
ἐτράφη κατ᾽ Αἴγυπτον. φυτεῦσαι δὲ καὶ κιττὸν
ἐν τῇ παρ᾽ Ἰνδοῖς Νύσῃ, καὶ διαμένειν τοῦτο τὸ
φυτὸν ἐν ἐκείνῳ μόνῳ τῷ τόπῳ τῶν τε κατὰ τὴν
Ἰνδικὴν καὶ τὴν ὅμορον χώραν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα 8
σημεῖα τῆς ἑαυτοῦ παρουσίας ἀπολελοιπέναι κατ᾽
ἐκείνην τὴν χώραν, δι᾽ ὧν προαχθέντας τοὺς μετα-
γενεστέρους τῶν Ἰνδῶν ἀμφισβητῆσαι τοῦ θεοῦ, λέ-
γοντας Ἰνδὸν εἶναι τὸ γένος.

Γενέσθαι δὲ καὶ περὶ τὴν τῶν ἐλεφάντων θή- 20
ραν, καὶ στήλας πανταχοῦ καταλιπεῖν τῆς ἰδίας
στρατείας. ἐπελθεῖν δὲ καὶ τἄλλα τὰ κατὰ τὴν Ἀσίαν
ἔθνη, καὶ περαιωθῆναι κατὰ τὸν Ἑλλήσποντον εἰς
τὴν Εὐρώπην. καὶ κατὰ μὲν τὴν Θρᾴκην Λυκοῦρ- 2
γον τὸν βασιλέα τῶν βαρβάρων ἐναντιούμενον τοῖς
ὑπ᾽ αὐτοῦ πραττομένοις ἀποκτεῖναι, Μάρωνα δὲ
γηραιὸν ἤδη καθεστῶτα καταλιπεῖν ἐπιμελητὴν τῶν
ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ φυτευομένων, καὶ κτίστην αὐτὸν
ποιῆσαι τῆς ἐπωνύμου πόλεως, ἣν ὀνομάσαι Μα-

8 *νύσην* D 10 *κατ᾽ Αἴγυπτον* abundat 16 *τοῦ*] *περὶ τοῦ* II 19 *καταλιπεῖν πανταχοῦ* vulg. 20 *στρατιᾶς καὶ ἐπελθεῖν* D 26 *ταύτῃ*] *αὐτῇ* D.

3 ρώνειαν. καὶ Μακεδόνα μὲν τὸν υἱὸν ἀπολιπεῖν βασιλέα τῆς ἀπ' ἐκείνου προσαγορευθείσης Μακεδονίας, Τριπτολέμῳ δ' ἐπιτρέψαι τὰς κατὰ τὴν Ἀτ- 24
τικὴν γεωργίας. τέλος δὲ τὸν Ὄσιριν πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐπελθόντα τὸν κοινὸν βίον τοῖς ἡμερω-
4 τάτοις καρποῖς εὐεργετῆσαι. εἰ δέ τις χώρα τὸ φυτὸν τῆς ἀμπέλου μὴ προσδέχοιτο, διδάξαι τὸ ἐκ τῆς κριθῆς κατασκευαζόμενον πόμα, λειπόμενον οὐ πολὺ
5 τῆς περὶ τὸν οἶνον εὐωδίας τε καὶ δυνάμεως. ἐπανελθόντα δ' εἰς τὴν Αἴγυπτον συναποκομίσαι δῶρά τε πανταχόθεν τὰ κράτιστα καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν εὐεργεσιῶν συμπεφωνημένην λαβεῖν παρὰ πᾶσι τὴν
6 ἀθανασίαν καὶ τὴν ἴσην τοῖς οὐρανίοις τιμήν. μετὰ δὲ ταῦτ' ἐξ ἀνθρώπων εἰς θεοὺς μεταστάντα τυχεῖν ὑπὸ Ἴσιδος καὶ Ἑρμοῦ θυσιῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπιφανεστάτων τιμῶν. τούτους δὲ καὶ τελετὰς καταδεῖξαι καὶ πολλὰ μυστικῶς εἰσηγήσασθαι, μεγαλύνοντας τοῦ θεοῦ τὴν δύναμιν.

21 Τῶν δ' ἱερέων περὶ τῆς Ὀσίριδος τελευτῆς ἐξ ἀρχαίων ἐν ἀπορρήτοις παρειληφότων, τῷ χρόνῳ ποτὲ συνέβη διά τινων εἰς τοὺς πολλοὺς ἐξενεχθῆ-
2 ναι τὸ σιωπώμενον. φασὶ γὰρ νομίμως βασιλεύοντα τῆς Αἰγύπτου τὸν Ὄσιριν ὑπὸ Τυφῶνος ἀναιρεθῆναι τἀδελφοῦ, βιαίου καὶ ἀσεβοῦς ὄντος· ὃν διελόντα τὸ σῶμα τοῦ φονευθέντος εἰς ἓξ καὶ εἴκοσι μέρη δοῦναι τῶν συνεπιθεμένων ἑκάστῳ μερίδα, βουλόμενον πάντας μετασχεῖν τοῦ μύσους, καὶ διὰ τούτου νομίζοντα συναγωνιστὰς ἕξειν καὶ

2 ἀπ'] ὑπ' D 16 τιμῶν] θεῶν τιμῶν C, ἐν θεοῖς τιμῶν Euseb. pr. ev. II 1, 15 21 πότε G, τότε ceteri 28 διὰ τοῦτο vulg.

φύλακας τῆς βασιλείας βεβαίους. τὴν δὲ Ἶσιν ἀδελ- 3
φὴν οὖσαν Ὀσίριδος καὶ γυναῖκα μετελθεῖν τὸν φό-
νον, συναγωνιζομένου τοῦ παιδὸς αὐτῆς Ὥρου· ἀνε-
λοῦσαν δὲ τὸν Τυφῶνα καὶ τοὺς συμπράξαντας
βασιλεῦσαι τῆς Αἰγύπτου. γενέσθαι δὲ τὴν μάχην 4
παρὰ τὸν ποταμὸν πλησίον τῆς νῦν Ἀνταίου κώ-
μης καλουμένης, ἣν κεῖσθαι μὲν λέγουσιν ἐν τῷ
κατὰ τὴν Ἀραβίαν μέρει, τὴν προσηγορίαν δ' ἔχειν
ἀπὸ τοῦ κολασθέντος ὑφ' Ἡρακλέους Ἀνταίου, τοῦ
κατὰ τὴν Ὀσίριδος ἡλικίαν γενομένου. τὴν δ' οὖν 5
Ἶσιν πάντα τὰ μέρη τοῦ σώματος πλὴν τῶν αἰδοίων
ἀνευρεῖν· βουλομένην δὲ τὴν τἀνδρὸς ταφὴν ἄδη-
λον ποιῆσαι καὶ τιμωμένην παρὰ πᾶσι τοῖς τὴν Αἴ-
γυπτον κατοικοῦσι, συντελέσαι τὸ δόξαν τοιῷδέ τινι
τρόπῳ. ἑκάστῳ τῶν μερῶν περιπλάσαι λέγουσιν
αὐτὴν τύπον ἀνθρωποειδῆ, παραπλήσιον Ὀσίριδι τὸ
μέγεθος, ἐξ ἀρωμάτων καὶ κηροῦ· εἰσκαλεσαμένην 6
δὲ κατὰ γένη τῶν ἱερέων ἐξορκίσαι πάντας μηδενὶ
δηλώσειν τὴν δοθησομένην αὐτοῖς πίστιν, κατ' ἰδίαν
δ' ἑκάστοις εἰπεῖν ὅτι μόνοις ἐκείνοις παρατίθεται
21 τὴν τοῦ σώματος ταφήν, καὶ τῶν εὐεργεσιῶν ὑπο-
μνήσασαν παρακαλέσαι θάψαντας ἐν τοῖς ἰδίοις τό-
ποις τὸ σῶμα τιμᾶν ὡς θεὸν τὸν Ὄσιριν, καθιε-
ρῶσαι δὲ καὶ τῶν γινομένων παρ' αὐτοῖς ζῴων ἓν
ὁποῖον ἂν βουληθῶσι, καὶ τοῦτ' ἐν μὲν τῷ ζῆν
τιμᾶν, καθάπερ καὶ πρότερον τὸν Ὄσιριν, μετὰ δὲ
τὴν τελευτὴν τῆς ὁμοίας ἐκείνῳ κηδείας ἀξιοῦν.
βουλομένην δὲ τὴν Ἶσιν καὶ τῷ λυσιτελεῖ προτρέ- 7
ψασθαι τοὺς ἱερεῖς ἐπὶ τὰς προειρημένας τιμάς, τὸ

5 *βασιλεύειν* CD.

τρίτον μέρος τῆς χώρας αὐτοῖς δοῦναι πρὸς τὰς
8 *τῶν θεῶν θεραπείας τε καὶ λειτουργίας. τοὺς δ'*
ἱερεῖς λέγεται, μνημονεύοντας τῶν Ὀσίριδος εὐερ-
γεσιῶν καὶ τῇ παρακαλούσῃ βουλομένους χαρίζε-
σθαι, πρὸς δὲ τούτοις τῷ λυσιτελεῖ προκληθέντας,
9 *πάντα πρᾶξαι κατὰ τὴν Ἴσιδος ὑποθήκην. διὸ καὶ*
μέχρι τοῦ νῦν ἑκάστους τῶν ἱερέων ὑπολαμβάνειν
παρ' ἑαυτοῖς τεθάφθαι τὸν Ὄσιριν, καὶ τά τε ἐξ
ἀρχῆς καθιερωθέντα ζῷα τιμᾶν, καὶ τελευτησάντων
αὐτῶν ἐν ταῖς ταφαῖς ἀνανεοῦσθαι τὸ τοῦ Ὀσίριδος
10 *πένθος. τοὺς δὲ ταύρους τοὺς ἱερούς, τόν τε ὀνο-*
μαζόμενον Ἆπιν καὶ τὸν Μνεῦιν, Ὀσίριδι καθιερω-
θῆναι, καὶ τούτους σέβεσθαι καθάπερ θεοὺς κοινῇ
11 *καταδειχθῆναι πᾶσιν Αἰγυπτίοις· ταῦτα γὰρ τὰ ζῷα*
τοῖς εὑροῦσι τὸν τοῦ σίτου καρπὸν συνεργῆσαι μά-
λιστα πρός τε τὸν σπόρον καὶ τὰς κοινὰς ἁπάντων
ἐκ τῆς γεωργίας ὠφελείας.
22 *Τὴν δὲ Ἶσίν φασι μετὰ τὴν Ὀσίριδος τελευτὴν*
ὀμόσαι μηδενὸς ἀνδρὸς ἔτι συνουσίαν προσδέξεσθαι,
διατελέσαι δὲ τὸν λοιπὸν τοῦ βίου χρόνον βασιλεύ-
ουσαν νομιμώτατα καὶ ταῖς εἰς τοὺς ἀρχομένους
2 *εὐεργεσίαις ἅπαντας ὑπερβαλλομένην. ὁμοίως δὲ*
καὶ ταύτην μεταστᾶσαν ἐξ ἀνθρώπων τυχεῖν ἀθα-
νάτων τιμῶν καὶ ταφῆναι κατὰ τὴν Μέμφιν, ὅπου
δείκνυται μέχρι τοῦ νῦν ὁ σηκός, ὑπάρχων ἐν τῷ
3 *τεμένει τοῦ Ἡφαίστου. ἔνιοι δέ φασιν οὐκ ἐν Μέμ-*
φει κεῖσθαι τὰ σώματα τούτων τῶν θεῶν, ἀλλ' ἐπὶ

1 *αὐτοῖς*] *εἰς προσόδους* add. D 12 *Μνεῦιν*] *Μέμφιν* D 19 *προσδέξασθαι* libri, corr. Hertlein (c. 27, 1) 25 *νῦν*] *αὐτῆς* add. *CF*.

τῶν ὅρων τῆς Αἰθιοπίας καὶ τῆς Αἰγύπτου κατὰ
τὴν ἐν τῷ Νείλῳ νῆσον, κειμένην μὲν πρὸς ταῖς
καλουμέναις Φίλαις, ἔχουσαν δὲ προσηγορίαν ἀπὸ
τοῦ συμβεβηκότος ἱεροῦ πεδίου. σημεῖα δὲ τούτου 4
δεικνύουσιν ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ διαμένοντα τόν τε
τάφον τὸν κατεσκευασμένον Ὀσίριδι, κοινῇ τιμώ-
μενον ὑπὸ τῶν κατ' Αἴγυπτον ἱερέων, καὶ τὰς περὶ
26 τοῦτον κειμένας ἑξήκοντα καὶ τριακοσίας χοάς· ταύ- 5
τας γὰρ καθ' ἑκάστην ἡμέραν γάλακτος πληροῦν
τοὺς πρὸς τούτοις ταχθέντας ἱερεῖς, καὶ θρηνεῖν
ἀνακαλουμένους τὰ τῶν θεῶν ὀνόματα. διὰ ταύ- 6
την δὲ τὴν αἰτίαν καὶ τὴν νῆσον ταύτην ἄβατον
εἶναι τοῖς παριοῦσι. καὶ πάντας τοὺς τὴν Θη-
βαΐδα κατοικοῦντας, ἥπερ ἐστὶν ἀρχαιοτάτη τῆς Αἰ-
γύπτου, μέγιστον ὅρκον κρίνειν, ὅταν τις τὸν Ὄσι-
ριν τὸν ἐν Φίλαις κείμενον ὀμόσῃ.

Τὰ μὲν οὖν ἀνευρεθέντα τοῦ Ὀσίριδος μέρη ταφῆς
ἀξιωθῆναί φασι τὸν εἰρημένον τρόπον, τὸ δὲ αἰδοῖον
ὑπὸ μὲν Τυφῶνος εἰς τὸν ποταμὸν ῥιφῆναι λέγουσι
διὰ τὸ μηδένα τῶν συνεργησάντων αὐτὸ λαβεῖν
βουληθῆναι, ὑπὸ δὲ τῆς Ἴσιδος οὐδὲν ἧττον τῶν
ἄλλων ἀξιωθῆναι τιμῶν ἰσοθέων· ἔν τε γὰρ τοῖς
ἱεροῖς εἴδωλον αὐτοῦ κατασκευάσασαν τιμᾶν κατα-
δεῖξαι καὶ κατὰ τὰς τελετὰς καὶ τὰς θυσίας τὰς τῷ
θεῷ τούτῳ γινομένας ἐντιμότατον ποιῆσαι καὶ πλεί-
στου σεβασμοῦ τυγχάνειν. διὸ καὶ τοὺς Ἕλληνας, 7

4 ἱερὸν πεδίον *CF* 8 χοάς om. D 13 τοῖς παρ-ιοῦσι] πλὴν τοῖς ἱερεῦσι *E*; cf. p. 43 15 τὸν om. D 19 τὸν om. vulg. λέγουσι omnes codices, del. Dind. 23 τιμὰς D

ἐξ Αἰγύπτου παρειληφότας τὰ περὶ τοὺς ὀργιασμοὺς καὶ τὰς Διονυσιακὰς ἑορτάς, τιμᾶν τοῦτο τὸ μόριον ἔν τε τοῖς μυστηρίοις καὶ ταῖς τοῦ θεοῦ τούτου τελεταῖς τε καὶ θυσίαις, ὀνομάζοντας αὐτὸ φαλλόν.

23 *Εἶναι δὲ ἔτη φασὶν ἀπὸ Ὀσίριδος καὶ Ἴσιδος ἕως τῆς Ἀλεξάνδρου βασιλείας τοῦ κτίσαντος ἐν Αἰγύπτῳ τὴν ἐπώνυμον αὐτοῦ πόλιν πλείω τῶν μυρίων, ὡς δ' ἔνιοι γράφουσι, βραχὺ λείποντα τῶν* 2 *δισμυρίων καὶ τρισχιλίων. τοὺς δὲ λέγοντας ἐν Θήβαις τῆς Βοιωτίας γεγονέναι τὸν θεὸν ἐκ Σεμέλης καὶ Διός φασι σχεδιάζειν. Ὀρφέα γὰρ εἰς Αἴγυπτον παραβαλόντα καὶ μετασχόντα τῆς τελετῆς καὶ τῶν Διονυσιακῶν μυστηρίων μεταλαβεῖν, τοῖς δὲ Καδμείοις φίλον ὄντα καὶ τιμώμενον ὑπ' αὐτῶν μεταθεῖναι τοῦ θεοῦ τὴν γένεσιν ἐκείνοις χαριζόμενον· τοὺς δ' ὄχλους τὰ μὲν διὰ τὴν ἄγνοιαν, τὰ δὲ διὰ* 27 *τὸ βούλεσθαι τὸν θεὸν Ἕλληνα νομίζεσθαι, προσδέξασθαι προσηνῶς τὰς τελετὰς καὶ τὰ μυστήρια.* 3 *ἀφορμὰς δ' ἔχειν τὸν Ὀρφέα πρὸς τὴν μετάθεσιν τῆς τοῦ θεοῦ γενέσεώς τε καὶ τελετῆς τοιαύτας.* 4 *Κάδμον ἐκ Θηβῶν ὄντα τῶν Αἰγυπτίων γεννῆσαι σὺν ἄλλοις τέκνοις καὶ Σεμέλην, ταύτην δὲ ὑφ' ὅτου δήποτε φθαρεῖσαν ἔγκυον γενέσθαι, καὶ τεκεῖν ἑπτὰ μηνῶν διελθόντων βρέφος τὴν ὄψιν οἷόνπερ οἱ κατ' Αἴγυπτον τὸν Ὄσιριν γεγονέναι νομίζουσι· ζωογονεῖσθαι δ' οὐκ εἰωθέναι τὸ τοιοῦτον, εἴτε τῶν θεῶν μὴ βουλομένων εἴτε τῆς φύσεως μὴ συγχω-*

2 *ἑορτὰς*] *τελεταῖς* add. D *τιμᾶν* om. C 13 *μεταλαβόντα* AE *δὲ*] *τε* D 20 *τελευτῆς* CDF 22 *ὑπό του δήποτε* codices, corr. Stephanus 25 *τὸν* om. D.

ρούσης. Κάδμον δ' αἰσθόμενον τὸ γεγονός, καὶ 5
χρησμὸν ἔχοντα διατηρεῖν τὰ τῶν πατέρων νόμιμα,
χρυσῶσαί τε τὸ βρέφος καὶ τὰς καθηκούσας αὐτῷ
ποιήσασθαι θυσίας, ὡς ἐπιφανείας τινὸς κατ' ἀν-
θρώπους Ὀσίριδος γεγενημένης. ἀνάψαι δὲ καὶ 6
τὴν γένεσιν εἰς Δία, σεμνύνοντα τὸν Ὄσιριν καὶ
τῆς φθαρείσης τὴν διαβολὴν ἀφαιρούμενον· διὸ καὶ
παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐκδοθῆναι λόγον ὡς ἡ Κάδμου
Σεμέλη τέτοκεν ἐκ Διὸς Ὄσιριν. ἐν δὲ τοῖς ὕστε-
ρον χρόνοις Ὀρφέα, μεγάλην ἔχοντα δόξαν παρὰ
τοῖς Ἕλλησιν ἐπὶ μελῳδίᾳ καὶ τελεταῖς καὶ θεολο-
γίαις, ἐπιξενωθῆναι τοῖς Καδμείοις καὶ διαφερόν-
τως ἐν ταῖς Θήβαις τιμηθῆναι. μετεσχηκότα δὲ τῶν
παρ' Αἰγυπτίοις θεολογουμένων μετενεγκεῖν τὴν 7
Ὀσίριδος τοῦ παλαιοῦ γένεσιν ἐπὶ τοὺς νεωτέρους
χρόνους, χαριζόμενον δὲ τοῖς Καδμείοις ἐνστήσα-
σθαι καινὴν τελετήν, καθ' ἣν παραδοῦναι τοῖς μυ-
ουμένοις ἐκ Σεμέλης καὶ Διὸς γεγεννῆσθαι τὸν Διό-
νυσον. τοὺς δ' ἀνθρώπους τὰ μὲν διὰ τὴν ἄγνοιαν
ἐξαπατωμένους, τὰ δὲ διὰ τὴν Ὀρφέως ἀξιοπιστίαν
καὶ δόξαν ἐν τοῖς τοιούτοις προσέχοντας, τὸ δὲ μέ-
γιστον ἡδέως προσδεχομένους τὸν θεὸν Ἕλληνα νο-
μιζόμενον, καθάπερ προείρηται, χρήσασθαι ταῖς τε-
λεταῖς. ἔπειτα παραλαβόντων τῶν μυθογράφων καὶ 8
ποιητῶν τὸ γένος, ἐμπεπλῆσθαι τὰ θέατρα, καὶ τοῖς
ἐπιγινομένοις ἰσχυρὰν πίστιν καὶ ἀμετάθετον γε-
νέσθαι.

Καθόλου δέ φασι τοὺς Ἕλληνας ἐξιδιάζεσθαι τοὺς

6 Ὄσιριν] τε καὶ τὸ γεγονὸς add. D 18 γεγενῆσθαι D 21 προσέχοντας CG, καιροῖς ἔχοντος ceteri 25 ἐμπλῆσαι CF.

ἐπιφανεστάτους ἥρωάς τε καὶ θεούς, ἔτι δ' ἀποικίας
24 *τὰς παρ' ἑαυτῶν. καὶ γὰρ Ἡρακλέα τὸ γένος Αἰγύ-*
πτιον ὄντα, δι' ἀνδρείαν ἐπελθεῖν πολλὴν τῆς οἰκου-
μένης, καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Λιβύης θέσθαι στήλην· ὑπὲρ
2 *οὗ πειρῶνται τὰς ἀποδείξεις παρὰ τῶν Ἑλλήνων λαμ-*
βάνειν. ὁμολογουμένου γὰρ ὄντος παρὰ πᾶσιν ὅτι
τοῖς Ὀλυμπίοις θεοῖς Ἡρακλῆς συνηγωνίσατο τὸν πρὸς
τοὺς γίγαντας πόλεμον, φασὶ τῇ γῇ μηδαμῶς ἁρμόττειν
γεγεννηκέναι τοὺς γίγαντας κατὰ τὴν ἡλικίαν ἣν οἱ
Ἕλληνές φασιν Ἡρακλέα γεγενῆσθαι, γενεᾷ πρότε-
ρον τῶν Τρωικῶν, ἀλλὰ μᾶλλον, ὡς αὐτοὶ λέγουσι,
κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς γένεσιν τῶν ἀνθρώπων· ἀπ'
ἐκείνης μὲν γὰρ παρ' Αἰγυπτίοις ἔτη καταριθμεῖ-
σθαι πλείω τῶν μυρίων, ἀπὸ δὲ τῶν Τρωικῶν
3 *ἐλάττω τῶν χιλίων καὶ διακοσίων. ὁμοίως δὲ τό*
τε ῥόπαλον καὶ τὴν λεοντῆν τῷ παλαιῷ πρέπειν
Ἡρακλεῖ διὰ τὸ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους μήπω
τῶν ὅπλων εὑρημένων τοὺς ἀνθρώπους τοῖς μὲν
ξύλοις ἀμύνεσθαι τοὺς ἀντιταττομένους, ταῖς δὲ
δοραῖς τῶν θηρίων σκεπαστηρίοις ὅπλοις χρῆσθαι.
καὶ Διὸς μὲν υἱὸν αὐτὸν ἀναγορεύουσι, μητρὸς δὲ
4 *ἧς ἐστιν οὔ φασι γινώσκειν. τὸν δ' ἐξ Ἀλκμήνης*
γενόμενον ὕστερον πλείοσιν ἔτεσιν ἢ μυρίοις, Ἀλ-
καῖον ἐκ γενετῆς καλούμενον, ὕστερον Ἡρακλέα
μετονομασθῆναι, οὐχ ὅτι δι' Ἥραν ἔσχε κλέος, ὥς
φησιν ὁ Μᾶτρις, ἀλλ' ὅτι τὴν αὐτὴν ἐξηλωκὼς προ-
αίρεσιν Ἡρακλεῖ τῷ παλαιῷ τὴν ἐκείνου δόξαν ἅμα
5 *καὶ προσηγορίαν ἐκληρονόμησε. συμφωνεῖν δὲ τοῖς*

9 *οἱ* om. D 10 *γενέσθαι* F 18 *τοὺς ἀνθρώπους* om. CF 19 *ἀντιταττομένους*] *τῶν ἀνθρώπων* add. CF.

ὑφ' ἑαυτῶν λεγομένοις καὶ τὴν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν
ἐκ πολλῶν χρόνων παραδεδομένην φήμην, ὅτι κα-
θαρὰν τὴν γῆν τῶν θηρίων ἐποίησεν Ἡρακλῆς· ὅπερ
μηδαμῶς ἁρμόττειν τῷ γεγονότι σχεδὸν κατὰ τοὺς
9 Τρωικοὺς χρόνους, ὅτε τὰ πλεῖστα μέρη τῆς οἰκου-
6 μένης ἐξημέρωτο γεωργίαις καὶ πόλεσι καὶ πλήθει
τῶν κατοικούντων τὴν χώραν πανταχοῦ. μᾶλλον οὖν 6
πρέπειν τῷ γεγονότι κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους τὴν
ἡμέρωσιν τῆς χώρας, κατισχυομένων ἔτι τῶν ἀνθρώ-
πων ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν θηρίων, καὶ μάλιστα κατὰ
τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν ὑπερκειμένην χώραν μέχρι τοῦ
νῦν ἔρημον οὖσαν καὶ θηριώδη. εἰκὸς γὰρ ταύτης 7
ὡς πατρίδος προνοηθέντα τὸν Ἡρακλέα, καὶ καθα-
ρὰν τὴν γῆν τῶν θηρίων ποιήσαντα, παραδοῦναι τοῖς
γεωργοῖς τὴν χώραν, καὶ διὰ τὴν εὐεργεσίαν τυχεῖν
ἰσοθέου τιμῆς. φασὶ δὲ καὶ τὸν Περσέα γεγονέναι 8
κατ' Αἴγυπτον, καὶ τῆς Ἴσιδος τὴν γένεσιν ὑπὸ τῶν
Ἑλλήνων εἰς Ἄργος μεταφέρεσθαι, μυθολογούντων
τὴν Ἰὼ τὴν εἰς βοὸς τύπον μεταμορφωθεῖσαν.

Καθόλου δὲ πολλή τίς ἐστι διαφωνία περὶ τού- 25
των τῶν θεῶν. τὴν αὐτὴν γὰρ οἱ μὲν Ἶσιν, οἱ δὲ
Δήμητραν, οἱ δὲ Θεσμοφόρον, οἱ δὲ Σελήνην, οἱ
δὲ Ἥραν, οἱ δὲ πάσαις ταῖς προσηγορίαις ὀνομά-
ζουσι. τὸν δὲ Ὄσιριν οἱ μὲν Σάραπιν, οἱ δὲ Διό- 2
νυσον, οἱ δὲ Πλούτωνα, οἱ δὲ Ἄμμωνα, τινὲς δὲ
Δία, πολλοὶ δὲ Πᾶνα τὸν αὐτὸν νενομίκασι· λέ-

1 ὑπ' αὐτῶν CF 2 πολλῶν] παλαιῶν C 8 ἀρχαιοτάτους CF 11 καὶ scripsi, ἧς G, εἰς ceteri 12 οὖσαν] εἶναι Dindorf 19 τὴν Ἰὼ τὴν] Ἰὼ τὴν CF 23 νομίζουσι C 26 τὸν αὐτὸν om. CF.

γουσι δέ τινες Σάραπιν εἶναι τὸν παρὰ τοῖς Ἕλλησι
Πλούτωνα ὀνομαζόμενον. φασὶ δ' Αἰγύπτιοι τὴν
Ἶσιν φαρμάκων τε πολλῶν πρὸς ὑγίειαν εὑρέτιν γε-
γονέναι καὶ τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης μεγάλην ἔχειν
3 ἐμπειρίαν· διὸ καὶ τυχοῦσαν τῆς ἀθανασίας ἐπὶ
ταῖς θεραπείαις τῶν ἀνθρώπων μάλιστα χαίρειν,
καὶ κατὰ τοὺς ὕπνους τοῖς ἀξιοῦσι διδόναι βοηθή-
ματα, φανερῶς ἐπιδεικνυμένην τήν τε ἰδίαν ἐπιφά-
νειαν καὶ τὸ πρὸς τοὺς δεομένους τῶν ἀνθρώπων
4 εὐεργετικόν. ἀποδείξεις δὲ τούτων φασὶ φέρειν ἑαυ-
τοὺς οὐ μυθολογίας ὁμοίως τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλὰ πρά-
ξεις ἐναργεῖς· πᾶσαν γὰρ σχεδὸν τὴν οἰκουμένην
μαρτυρεῖν ἑαυτοῖς, εἰς τὰς ταύτης τιμὰς φιλοτιμου-
5 μένην διὰ τὴν ἐν ταῖς θεραπείαις ἐπιφάνειαν. κατὰ
γὰρ τοὺς ὕπνους ἐφισταμένην διδόναι τοῖς κάμνουσι
βοηθήματα πρὸς τὰς νόσους, καὶ τοὺς ὑπακούσαν-
τας αὐτῇ παραδόξως ὑγιάζεσθαι· καὶ πολλοὺς μὲν 30
ὑπὸ τῶν ἰατρῶν διὰ τὴν δυσκολίαν τοῦ νοσήματος
ἀπελπισθέντας ὑπὸ ταύτης σῴζεσθαι, συχνοὺς δὲ
παντελῶς πηρωθέντας τὰς ὁράσεις ἤ τινα τῶν ἄλ-
λων μερῶν τοῦ σώματος, ὅταν πρὸς ταύτην τὴν
θεὸν καταφύγωσιν, εἰς τὴν προϋπάρξασαν ἀποκαθ-
6 ίστασθαι τάξιν. εὑρεῖν δ' αὐτὴν καὶ τὸ τῆς ἀθα-
νασίας φάρμακον, δι' οὗ τὸν υἱὸν Ὧρον, ὑπὸ τῶν
Τιτάνων ἐπιβουλευθέντα καὶ νεκρὸν εὑρεθέντα καθ'
ὕδατος, μὴ μόνον ἀναστῆσαι, δοῦσαν τὴν ψυχήν,
7 ἀλλὰ καὶ τῆς ἀθανασίας ποιῆσαι μεταλαβεῖν. δοκεῖ
δ' ὕστατος τῶν θεῶν οὗτος βασιλεῦσαι μετὰ τὴν

2 νομιζόμενον CD 5 ἐμπειρίαν] καὶ τὸ σύνολον πολλὰ μηχανήσασθαι add. D καὶ] καὶ νῦν D.

τοῦ πατρὸς Ὀσίριδος ἐξ ἀνθρώπων μετάστασιν. τὸν δὲ Ὧρον μεθερμηνευόμενόν φασιν Ἀπόλλωνα ὑπάρχειν, καὶ τήν τε ἰατρικὴν καὶ τὴν μαντικὴν ὑπὸ τῆς μητρὸς Ἴσιδος διδαχθέντα διὰ τῶν χρησμῶν καὶ τῶν θεραπειῶν εὐεργετεῖν τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος.

Οἱ δ' ἱερεῖς τῶν Αἰγυπτίων τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς 26
Ἡλίου βασιλείας συλλογιζόμενοι μέχρι τῆς Ἀλεξάν-
δρου διαβάσεως εἰς τὴν Ἀσίαν φασὶν ὑπάρχειν ἐτῶν
μάλιστά πως δισμυρίων καὶ τρισχιλίων. μυθολο- 2
γοῦσι δὲ καὶ τῶν θεῶν τοὺς μὲν ἀρχαιοτάτους βα-
σιλεῦσαι πλείω τῶν χιλίων καὶ διακοσίων ἐτῶν, τοὺς
δὲ μεταγενεστέρους οὐκ ἐλάττω τῶν τριακοσίων.
ἀπίστου δ' ὄντος τοῦ πλήθους τῶν ἐτῶν, ἐπιχει- 3
ροῦσί τινες λέγειν ὅτι τὸ παλαιόν, οὔπω τῆς περὶ
τὸν ἥλιον κινήσεως ἐπεγνωσμένης, συνέβαινε κατὰ
τὴν τῆς σελήνης περίοδον ἄγεσθαι τὸν ἐνιαυτόν.
διόπερ τῶν ἐτῶν τριακονθημέρων ὄντων οὐκ ἀδύ- 4
νατον εἶναι βεβιωκέναι τινὰς ἔτη χίλια καὶ διακό-
σια· καὶ γὰρ νῦν δωδεκαμήνων ὄντων τῶν ἐνι-
αυτῶν οὐκ ὀλίγους ὑπὲρ ἑκατὸν ἔτη ζῆν. παρα- 5
πλήσια δὲ λέγουσι καὶ περὶ τῶν τριακόσια ἔτη
δοκούντων ἄρξαι· κατ' ἐκείνους γὰρ τοὺς χρόνους
τὸν ἐνιαυτὸν ἀπαρτίζεσθαι τέτταρσι μησὶ τοῖς γινο-
μένοις κατὰ τὰς ἑκάστων τῶν χρόνων ὥρας, οἷον
ἔαρος, θέρους, χειμῶνος· ἀφ' ἧς αἰτίας καὶ παρ'
ἐνίοις τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἐνιαυτοὺς ὥρους καλεῖ-

3 τε om. D καὶ τὴν] καὶ D 17 ἄγεσθαι D (c. 50. 2), γενέσθαι C, γίνεσθαι F 20 δωδεκαμήνων Dindorf, δυοκαίδεκα μηνῶν libri 24 τέτρασι D 27 ὥρας D.

σθαι καὶ τὰς κατ' ἔτος ἀναγραφὰς ὡρογραφίας προσαγορεύεσθαι.

6 Οἱ δ' οὖν Αἰγύπτιοι μυθολογοῦσι κατὰ τὴν Ἴσι- 31
δος ἡλικίαν γεγονέναι τινὰς πολυσωμάτους τοὺς ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὀνομαζομένους γίγαντας, ὑφ' ἑαυτῶν δὲ διακοσμουμένους τερατωδῶς ἐπὶ τῶν ἱερῶν
7 καὶ τυπτομένους ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ὄσιριν. ἔνιοι μὲν οὖν αὐτοὺς γηγενεῖς φασιν ὑπάρξαι, προσφάτου τῆς τῶν ζῴων γενέσεως ἐκ τῆς γῆς ὑπαρχούσης, ἔνιοι δὲ λέγουσι σώματος ῥώμῃ διενεγκόντας καὶ πολλὰς πράξεις ἐπιτελεσαμένους ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος μυ-
8 θολογηθῆναι πολυσωμάτους. συμφωνεῖται δὲ παρὰ τοῖς πλείστοις ὅτι τοῖς περὶ τὸν Δία καὶ τὸν Ὄσιριν θεοῖς πόλεμον ἐνστησάμενοι πάντες ἀνῃρέθησαν.

27 Νομοθετῆσαι δέ φασι τοὺς Αἰγυπτίους παρὰ τὸ κοινὸν ἔθος τῶν ἀνθρώπων γαμεῖν ἀδελφὰς διὰ τὸ γεγονὸς ἐν τούτοις τῆς Ἴσιδος ἐπίτευγμα· ταύτην γὰρ συνοικήσασαν Ὀσίριδι τῷ ἀδελφῷ, καὶ ἀποθανόντος ὀμόσασαν οὐδενὸς ἔτι συνουσίαν ἀνδρὸς προσδέξεσθαι, μετελθεῖν τόν τε φόνον τἀνδρὸς καὶ διατελέσαι βασιλεύουσαν νομιμώτατα, καὶ τὸ σύνολον πλείστων καὶ μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίαν γενέ-
2 σθαι πᾶσιν ἀνθρώποις. διὰ δὴ ταύτας τὰς αἰτίας καταδειχθῆναι μείζονος ἐξουσίας καὶ τιμῆς τυγχάνειν τὴν βασίλισσαν τοῦ βασιλέως, καὶ παρὰ τοῖς ἰδιώταις κυριεύειν τὴν γυναῖκα τἀνδρός, ἐν τῇ τῆς

5 post ὑφ' ἑαυτῶν δὲ nomen intercidisse videtur 9 γενέσεως] ὑπάρξεως D 21 προσδέξασθαι codices (c. 22, 1) 22 βασιλεύσασαν D 25 καταδεχθῆναι *CF*.

προικὸς συγγραφῇ προσομολογούντων τῶν γαμούντων ἅπαντα πειθαρχήσειν τῇ γαμουμένῃ.

Οὐκ ἀγνοῶ δὲ διότι τινὲς τῶν συγγραφέων ἀπο- 3
φαίνονται τοὺς τάφους τῶν θεῶν τούτων ὑπάρχειν ἐν Νύσῃ τῆς Ἀραβίας, ἀφ᾽ ἧς καὶ Νυσαῖον τὸν Διόνυσον ὠνομάσθαι. εἶναι δὲ καὶ στήλην ἑκατέρου τῶν θεῶν ἐπιγεγραμμένην τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν. ἐπὶ μὲν 4
οὖν τῆς Ἴσιδος ἐπιγεγράφθαι „Ἐγὼ Ἶσίς εἰμι ἡ βασίλισσα πάσης χώρας, ἡ παιδευθεῖσα ὑπὸ Ἑρμοῦ, καὶ ὅσα ἐγὼ ἐνομοθέτησα, οὐδεὶς αὐτὰ δύναται λῦσαι. ἐγώ εἰμι ἡ τοῦ νεωτάτου Κρόνου θεοῦ θυγάτηρ πρεσβυτάτη· ἐγώ εἰμι γυνὴ καὶ ἀδελφὴ Ὀσίριδος βασιλέως· ἐγώ εἰμι ἡ πρώτη καρπὸν ἀνθρώποις εὑροῦσα· ἐγώ εἰμι μήτηρ Ὥρου τοῦ βασιλέως· ἐγώ εἰμι ἡ ἐν τῷ ἄστρῳ τῷ ἐν τῷ κυνὶ ἐπιτέλλουσα·

2 *γαμουμένῃ*] *ταφῆναι δὲ λέγουσι τὴν ἴσιν ἐν μέμφει, καθ᾽ ἣν μέχρι τοῦ νῦν δείκνυσθαι τὸν σηκὸν, ἐν τῶ τεμένει τοῦ ἡφαίστου· ἔνιοι δε φασὶ τὰ σώματα τῶν θεῶν τούτων* [add. ABDEN] *ἐπὶ τῶν ὁρῶν κεῖσθαι τῆς αἰθιωπίας καὶ τῆς αἰγύπτου κατὰ τὴν ἐν τῶ νείλω νῆσον* [add. BD; *κεῖσθαι κατὰ τὴν ἐν φίλαις τοῦ νείλου νῆσον, ὥσπερ προείρηταί μοι* add. AEN] *τὴν κειμένην μὲν ἐπὶ ταῖς καλουμέναις φίλαις, ἔχουσαν δὲ τὸ προσαγορευόμενον ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος ἱερὸν πεδίον· σημεῖον δὲ τούτου δεικνύουσιν ἐν τῆ νήσω ταύτη διαμένοντα τόν τε τάφον κατεσκευασμένον ὀσίριδι, κοινῆ τιμώμενον ὑπὸ τῶν καταίγυπτον ἱερέων· καὶ φασὶ περὶ τοῦτον κειμένας χοὰς ἑξήκοντα καὶ τ̅· ταύτας γὰρ καθεκάστην ἡμέραν γάλακτος πληροῦν τοὺς πρὸς τούτοις ταχθέντας ἱερεῖς. καὶ θρηνεῖν ἀνακαλουμένους τὰ τῶν θεῶν ὀνόματα· διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν καὶ τὴν νῆσον ἄβατον εἶναι πλὴν τοῖς ἱερεῦσι· καὶ πάντας τοὺς τὴν θηβαίδα κατοικοῦντας, ἥπερ ἐστιν ἀρχαιοτάτη τῆς αἰγύπτου, μέγιστον ὅρκον κρίνειν, ὅταν τις ὄσιριν τὸν ἐν φίλαις κείμενον ὀμόσῃ* add. BD; c. 22, 2—6   10 *αὐτὰ* om. *CF*
15 *ἡ* om. D   *τῷ ἐν τῷ κυνὶ* CD, *τῷ κυνὶ* *F*, del. Dind.

ἐμοὶ Βούβαστος ἡ πόλις ᾠκοδομήθη. χαῖρε χαῖρε 32
5 *Αἴγυπτε ἡ θρέψασά με.“ ἐπὶ δὲ τῆς Ὀσίριδος ἐπιγεγράφθαι λέγεται „Πατὴρ μέν ἐστί μοι Κρόνος νεώτατος θεῶν ἁπάντων, εἰμὶ δὲ Ὄσιρις ὁ βασιλεύς, ὁ στρατεύσας ἐπὶ πᾶσαν χώραν ἕως εἰς τοὺς ἀοικήτους τόπους τῶν Ἰνδῶν καὶ τοὺς πρὸς ἄρκτον κεκλιμένους, μέχρι Ἴστρου ποταμοῦ πηγῶν, καὶ πάλιν ἐπὶ τἄλλα μέρη ἕως ὠκεανοῦ. εἰμὶ δὲ υἱὸς Κρόνου πρεσβύτατος, καὶ βλαστὸς ἐκ καλοῦ τε καὶ εὐγενοῦς ᾠοῦ σπέρμα συγγενὲς ἐγεννήθην ἡμέρας. καὶ οὐκ ἔστι τόπος τῆς οἰκουμένης εἰς ὃν ἐγὼ οὐκ ἀφῖγμαι, διαδοὺς πᾶσιν ὧν ἐγὼ εὑρετὴς ἐγενόμην.“*
6 *τοσαῦτα τῶν γεγραμμένων ἐν ταῖς στήλαις φασὶ δύνασθαι ἀναγνῶναι, τὰ δ' ἄλλα ὄντα πλείω κατεφθάρθαι διὰ τὸν χρόνον. τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς ταφῆς τῶν θεῶν τούτων διαφωνεῖται παρὰ τοῖς πλείστοις διὰ τὸ τοὺς ἱερεῖς ἐν ἀπορρήτοις παρειληφότας τὴν περὶ τούτων ἀκρίβειαν μὴ βούλεσθαι τἀληθὲς ἐκφέρειν εἰς τοὺς πολλούς, ὡς ἂν καὶ κινδύνων ἐπικειμένων τοῖς τἀπόρρητα περὶ τῶν θεῶν τούτων μηνύσασιν εἰς τοὺς ὄχλους.*

28 *Οἱ δ' οὖν Αἰγύπτιοί φασι καὶ μετὰ ταῦτα ἀποικίας πλείστας ἐξ Αἰγύπτου κατὰ πᾶσαν διασπαρῆναι τὴν οἰκουμένην. εἰς Βαβυλῶνα μὲν γὰρ ἀγαγεῖν ἀποίκους Βῆλον τὸν νομιζόμενον Ποσειδῶνος εἶναι καὶ Λιβύης· ὃν παρὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν*

2 *τῆς*] *τοῦ* vulg. 4 *πάντων* D 6 *τῶν* om. D 9 *ἔβλαστον* F, *εὔλαστον* C 10 *ᾠοῦ* Wesseling, *ὠίου* C, *ᾠ οὐ* G, *σώου* ceteri 12 *εὑρετὴς* Wesseling ('inventor' Poggius), *εὐεργέτης* codices.

καθιδρυθέντα τούς τε ἱερεῖς καταστήσασθαι παρα-
πλησίως τοῖς κατ' Αἴγυπτον ἀτελεῖς καὶ πάσης λειτ-
ουργίας ἀπολελυμένους, οὓς Βαβυλώνιοι καλοῦσι
Χαλδαίους, τάς τε παρατηρήσεις τῶν ἄστρων τού-
τους ποιεῖσθαι, μιμουμένους τοὺς παρ' Αἰγυπτίοις
ἱερεῖς καὶ φυσικούς, ἔτι δὲ ἀστρολόγους. λέγουσι 2
δὲ καὶ τοὺς περὶ τὸν Δαναὸν ὁρμηθέντας ὁμοίως
33 ἐκεῖθεν συνοικίσαι τὴν ἀρχαιοτάτην σχεδὸν τῶν παρ'
Ἕλλησι πόλεων Ἄργος, τό τε τῶν Κόλχων ἔθνος ἐν
τῷ Πόντῳ καὶ τὸ τῶν Ἰουδαίων ἀνὰ μέσον Ἀραβίας
καὶ Συρίας οἰκίσαι τινὰς ὁρμηθέντας παρ' ἑαυτῶν·
διὸ καὶ παρὰ τοῖς γένεσι τούτοις ἐκ παλαιοῦ παρα- 3
δεδόσθαι τὸ περιτέμνειν τοὺς γεννωμένους παῖδας,
ἐξ Αἰγύπτου μετενηνεγμένου τοῦ νομίμου. καὶ τοὺς 4
Ἀθηναίους δέ φασιν ἀποίκους εἶναι Σαΐτῶν τῶν ἐξ
Αἰγύπτου, καὶ πειρῶνται τῆς οἰκειότητος ταύτης
φέρειν ἀποδείξεις· παρὰ μόνοις γὰρ τῶν Ἑλλήνων
τὴν πόλιν ἄστυ καλεῖσθαι, μετενηνεγμένης τῆς προσ-
ηγορίας ἀπὸ τοῦ παρ' αὐτοῖς Ἄστεος. ἔτι δὲ τὴν
πολιτείαν τὴν αὐτὴν ἐσχηκέναι τάξιν καὶ διαίρεσιν
τῇ παρ' Αἰγυπτίοις, εἰς τρία μέρη διανεμηθείσῃ·
καὶ πρώτην μὲν ὑπάρξαι μερίδα τοὺς εὐπατρίδας 5
καλουμένους, οἵτινες [ἱεροποιοὶ] ὑπῆρχον ἐν παι-
δείᾳ μάλιστα διατετριφότες καὶ τῆς μεγίστης ἠξιω-
μένοι τιμῆς παραπλησίως τοῖς κατ' Αἴγυπτον ἱε-
ρεῦσι· δευτέραν δὲ τάξιν γενέσθαι τὴν τῶν γεωμό-

5 ποιῆσαι CF 7 τὸν om. II 10 Ἰουδαίων] ἰσορ-ρεπῶν C, ἰσορραιων F (c. 55, 5) ἀνὰ] ὄντας ἀνὰ D 15 σάτων D 19 δὲ Dindorf, τὲ codices 23 ἱεροποιοὶ Wesseling, ἰσορραπιω ADEN, ἰσόρροποι B, om. ceteri.

ρων τῶν ὀφειλόντων ὅπλα κεκτῆσθαι καὶ πολεμεῖν
ὑπὲρ τῆς πόλεως ὁμοίως τοῖς κατ' Αἴγυπτον ὀνο-
μαζομένοις γεωργοῖς καὶ τοὺς μαχίμους παρεχομέ-
νοις· τελευταίαν δὲ μερίδα καταριθμηθῆναι τὴν τῶν
δημιουργῶν τῶν τὰς βαναύσους τέχνας μεταχειρι-
ζομένων καὶ λειτουργίας τελούντων τὰς ἀναγκαιο-
τάτας, τὸ παραπλήσιον ποιούσης τῆς τάξεως ταύτης
6 παρ' Αἰγυπτίοις. γεγονέναι δὲ καὶ τῶν ἡγεμόνων
τινὰς Αἰγυπτίους παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις· τὸν γὰρ
Πέτην τὸν πατέρα Μενεσθέως τοῦ στρατεύσαντος
εἰς Τροίαν φανερῶς Αἰγύπτιον ὑπάρξαντα τυχεῖν
7 ὕστερον Ἀθήνησι πολιτείας τε καὶ βασιλείας. διφυοῦς
δ' αὐτοῦ γεγονότος, τοὺς μὲν Ἀθηναίους μὴ δύνα-
σθαι κατὰ τὴν ἰδίαν ὑπόστασιν ἀποδοῦναι περὶ τῆς
φύσεως ταύτης τὰς ἀληθεῖς αἰτίας, ἐν μέσῳ κειμένου
πᾶσιν ὅτι δυοῖν πολιτειῶν μετασχών, Ἑλληνικῆς 34
καὶ βαρβάρου, διφυὴς ἐνομίσθη, τὸ μὲν ἔχων μέρος
θηρίου, τὸ δὲ ἀνθρώπου.

29 Ὁμοίως δὲ τούτῳ καὶ τὸν Ἐρεχθέα λέγουσι τὸ
γένος Αἰγύπτιον ὄντα βασιλεῦσαι τῶν Ἀθηνῶν, τοι-
αύτας τινὰς φέροντες ἀποδείξεις· γενομένων γὰρ
ὁμολογουμένως αὐχμῶν μεγάλων κατὰ πᾶσαν σχε-
δὸν τὴν οἰκουμένην πλὴν Αἰγύπτου διὰ τὴν ἰδιό-
τητα τῆς χώρας, καὶ φθορᾶς ἐπιγενομένης τῶν τε
καρπῶν καὶ πλήθους ἀνθρώπων, ἐξ Αἰγύπτου τὸν
Ἐρεχθέα κομίσαι διὰ τὴν συγγένειαν σίτου πλῆθος
εἰς τὰς Ἀθήνας· ἀνθ' ὧν τοὺς εὖ παθόντας βασι-
2 λέα καταστῆσαι τὸν εὐεργέτην. τοῦτον δὲ παρα-

12 hic orationem hiare monent, cum quae sequuntur unum in Cecropem conveniant 13 μὲν del. Reiske.

λαβόντα τὴν ἡγεμονίαν καταδεῖξαι τὰς τελετὰς τῆς
Δήμητρος ἐν Ἐλευσῖνι καὶ τὰ μυστήρια ποιῆσαι,
μετενεγκόντα τὸ περὶ τούτων νόμιμον ἐξ Αἰγύπτου.
καὶ τῆς θεοῦ δὲ παρουσίαν εἰς τὴν Ἀττικὴν γεγονυῖαν
κατὰ τούτους τοὺς χρόνους παραδεδόσθαι κατὰ λόγον,
ὡς ἂν τῶν ἐπωνύμων ταύτης καρπῶν τότε κομι-
σθέντων εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ διὰ τοῦτο δόξαι πάλιν
ἐξ ἀρχῆς τὴν εὕρεσιν γεγονέναι τοῦ σπέρματος,
δωρησαμένης τῆς Δήμητρος. ὁμολογεῖν δὲ καὶ τοὺς 3
Ἀθηναίους ὅτι βασιλεύοντος Ἐρεχθέως καὶ τῶν
καρπῶν διὰ τὴν ἀνομβρίαν προηφανισμένων ἡ τῆς
Δήμητρος ἐγένετο παρουσία πρὸς αὐτοὺς καὶ ἡ
δωρεὰ τοῦ σίτου. πρὸς δὲ τούτοις αἱ τελεταὶ καὶ
τὰ μυστήρια ταύτης τῆς θεοῦ τότε κατεδείχθησαν
ἐν Ἐλευσῖνι. τά τε περὶ τὰς θυσίας καὶ τὰς ἀρ- 4
χαιότητας ὡσαύτως ἔχειν Ἀθηναίους καὶ τοὺς Αἰγυ-
πτίους· τοὺς μὲν γὰρ Εὐμολπίδας ἀπὸ τῶν κατ'
Αἴγυπτον ἱερέων μετενηνέχθαι, τοὺς δὲ Κήρυκας
ἀπὸ τῶν παστοφόρων. τήν τε Ἶσιν μόνους τῶν
Ἑλλήνων ὀμνύειν, καὶ ταῖς ἰδέαις καὶ τοῖς ἤθεσιν
ὁμοιοτάτους εἶναι τοῖς Αἰγυπτίοις. πολλὰ δὲ καὶ 5
ἄλλα τούτοις παραπλήσια λέγοντες φιλοτιμότερον
ἤπερ ἀληθινώτερον, ὥς γ' ἐμοὶ φαίνεται, τῆς ἀποι-
κίας ταύτης ἀμφισβητοῦσι διὰ τὴν δόξαν τῆς πόλεως.
καθόλου δὲ πλείστας ἀποικίας Αἰγύπτιοί φασιν
ἐκπέμψαι τοὺς ἑαυτῶν προγόνους ἐπὶ πολλὰ μέρη
τῆς οἰκουμένης διά τε τὴν ὑπεροχὴν τῶν βασιλευ-

4 καὶ τὴν τῆς Hertlein δὲ om. D 6 κομισθέντων τότε CF 11 ἡ om. F 23 ὥς γέ μοι libri 26 τοὺς ἐξ ἑαυτῶν CF.

σάντων παρ' αὐτοῖς καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς
6 πολυανθρωπίας· ὑπὲρ ὧν μήτε ἀποδείξεως φερομένης μηδεμιᾶς ἀκριβοῦς μήτε συγγραφέως ἀξιοπίστου μαρτυροῦντος, οὐκ ἐκρίναμεν ὑπάρχειν τὰ λεγόμενα γραφῆς ἄξια. καὶ περὶ μὲν τῶν θεολογουμένων παρ' Αἰγυπτίοις τοσαῦθ' ἡμῖν εἰρήσθω, 35
στοχαζομένοις τῆς συμμετρίας· περὶ δὲ τῆς χώρας καὶ τοῦ Νείλου καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀκοῆς ἀξίων ἐν κεφαλαίοις ἕκαστα διεξιέναι πειρασόμεθα.

30 Ἡ γὰρ Αἴγυπτος κεῖται μὲν μάλιστά πως κατὰ μεσημβρίαν, ὀχυρότητι δὲ φυσικῇ καὶ κάλλει χώρας οὐκ ὀλίγῳ δοκεῖ προέχειν τῶν εἰς βασιλείαν ἀφω-
2 ρισμένων τόπων. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς δύσεως ὠχύρωκεν αὐτὴν ἡ ἔρημος καὶ θηριώδης τῆς Λιβύης, ἐπὶ πολὺ μὲν παρεκτείνουσα, διὰ δὲ τὴν ἀνυδρίαν καὶ τὴν σπάνιν τῆς ἁπάσης τροφῆς ἔχουσα τὴν διέξοδον οὐ μόνον ἐπίπονον, ἀλλὰ καὶ παντελῶς ἐπικίνδυνον· ἐκ δὲ τῶν πρὸς νότον μερῶν οἵ τε καταράκται τοῦ Νείλου καὶ τῶν ὀρῶν τὰ συνορίζοντα
3 τούτοις· ἀπὸ γὰρ τῆς Τρωγλοδυτικῆς καὶ τῶν ἐσχάτων τῆς Αἰθιοπίας μερῶν ἐντὸς σταδίων πεντακισχιλίων καὶ πεντακοσίων οὔτε πλεῦσαι διὰ τοῦ ποταμοῦ ῥᾴδιον οὔτε πεζῇ πορευθῆναι μὴ τυχόντα
4 βασιλικῆς ἢ παντελῶς μεγάλης τινὸς χορηγίας. τῶν δὲ πρὸς τὴν ἀνατολὴν νευόντων μερῶν τὰ μὲν ὁ ποταμὸς ὠχύρωκε, τὰ δ' ἔρημος περιέχει καὶ πεδία

3 μηδεμιᾶς ἀξιολόγου μήτε συγγραφέων νομίμων μαρτυρούντων οὐκ ἐκρίναμεν CFGM 6 παρ' Αἰγυπτίοις τοσαῦτ' εἰπεῖν ἔχομεν. περὶ δὲ CFM 7 στοχαζόμενοι D 8 τῶν ἄλλων om. D 14 ἥ τε ἔρημος καὶ ἡ θ. CF 20 τρωγοδυτικῆς D 21 πεντακισχιλίων καὶ om. D.

τελματώδη τὰ προσαγορευόμενα Βάραθρα. ἔστι γὰρ
ἀνὰ μέσον τῆς Κοίλης Συρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου
λίμνη τῷ μὲν πλάτει στενὴ παντελῶς, τῷ δὲ βάθει
θαυμάσιος, τὸ δὲ μῆκος ἐπὶ διακοσίους παρήκουσα
σταδίους, ἣ προσαγορεύεται μὲν Σερβωνίς, τοῖς δ'
ἀπείροις τῶν προσπελαζόντων ἀνελπίστους ἐπιφέρει
κινδύνους. στενοῦ γὰρ τοῦ ῥεύματος ὄντος καὶ 5
ταινίᾳ παραπλησίου, θινῶν τε μεγάλων πάντῃ περι-
κεχυμένων, ἐπειδὰν νότοι συνεχεῖς πνεύσωσιν, ἐπι-
σείεται πλῆθος ἄμμου. αὕτη δὲ τὸ μὲν ὕδωρ κατὰ 6
τὴν ἐπιφάνειαν ἄσημον ποιεῖ, τὸν δὲ τῆς λίμνης
τύπον συμφυῆ τῇ χέρσῳ καὶ κατὰ πᾶν ἀδιάγνωστον.
διὸ καὶ πολλοὶ τῶν ἀγνοούντων τὴν ἰδιότητα τοῦ
τόπου μετὰ στρατευμάτων ὅλων ἠφανίσθησαν τῆς
ὑποκειμένης ὁδοῦ διαμαρτόντες. ἡ μὲν γὰρ ἄμμος 7
ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον πατουμένη τὴν ἔνδοσιν λαμ-
βάνει, καὶ τοὺς ἐπιβάλλοντας ὥσπερ προνοίᾳ τινὶ
πονηρᾷ παρακρούεται, μέχρι ἂν ὅτου λαβόντες
ὑπόνοιαν τοῦ συμβησομένου βοηθήσωσιν ἑαυτοῖς,
οὐκ οὔσης ἔτι φυγῆς οὐδὲ σωτηρίας. ὁ γὰρ ὑπὸ 8
τοῦ τέλματος καταπινόμενος οὔτε νήχεσθαι δύναται,
παραιρουμένης τῆς ἰλύος τὴν τοῦ σώματος κίνησιν,
οὔτ' ἐκβῆναι κατισχύει, μηδὲν ἔχων στερέμνιον εἰς
ἐπίβασιν· μεμιγμένης γὰρ τῆς ἄμμου τοῖς ὑγροῖς,
καὶ διὰ τοῦτο τῆς ἑκατέρων φύσεως ἠλλοιωμένης,
36 συμβαίνει τὸν τόπον μήτε πορευτὸν εἶναι μήτε
πλωτόν. διόπερ οἱ τοῖς μέρεσι τούτοις ἐπιβάλλοντες 9
φερόμενοι πρὸς τὸν βυθὸν οὐδεμίαν ἀντίληψιν

12 τόπον *CF* 17 ἐπιβαίνοντας Cobet 27 ἐπιβάλλοντες] καὶ πελάζοντες add. D.

βοηθείας ἔχουσι, συγκατολισθανούσης τῆς ἄμμου
τῆς παρὰ τὰ χείλη. τὰ μὲν οὖν προειρημένα πεδία
τοιαύτην ἔχοντα τὴν φύσιν οἰκείας ἔτυχε προση-
γορίας, ὀνομασθέντα Βάραθρα.

31 Ἡμεῖς δ' ἐπεὶ τὰ περὶ τῶν ἀπὸ τῆς χέρσου
τριῶν μερῶν τῶν ὀχυρούντων τὴν Αἴγυπτον διήλ-
θομεν, προσθήσομεν τοῖς εἰρημένοις τὸ λειπόμενον.
2 ἡ τετάρτη τοίνυν πλευρὰ πᾶσα σχεδὸν ἀλιμένῳ
θαλάττῃ προσκλυζομένη προβέβληται τὸ Αἰγύπτιον
πέλαγος, ὃ τὸν μὲν παράπλουν ἔχει μακρότατον, τὴν
δ' ἀπόβασιν τὴν ἐπὶ τὴν χώραν δυσπροσόρμιστον·
ἀπὸ γὰρ Παραιτονίου τῆς Λιβύης ἕως Ἰόπης τῆς
ἐν τῇ Κοίλῃ Συρίᾳ, ὄντος τοῦ παράπλου σταδίων
σχεδὸν πεντακισχιλίων, οὐκ ἔστιν εὑρεῖν ἀσφαλῆ
3 λιμένα πλὴν τοῦ Φάρου. χωρὶς δὲ τούτων ταινία
παρ' ὅλην σχεδὸν τὴν Αἴγυπτον παρήκει τοῖς ἀπεί-
4 ροις τῶν προσπλεόντων ἀθεώρητος· διόπερ οἱ τὸν
ἐκ πελάγους κίνδυνον ἐκπεφευγέναι νομίζοντες, καὶ
διὰ τὴν ἄγνοιαν ἄσμενοι πρὸς τὴν γῆν καταπλέοντες,
ἐξαίφνης ἐποκελλόντων τῶν σκαφῶν ἀνελπίστως
5 ναυαγοῦσιν· ἔνιοι δὲ διὰ τὴν ταπεινότητα τῆς
χώρας οὐ δυνάμενοι προϊδέσθαι τὴν γῆν λανθά-
νουσιν ἑαυτοὺς ἐκπίπτοντες οἱ μὲν εἰς ἑλώδεις καὶ
λιμνάζοντας τόπους, οἱ δ' εἰς χώραν ἔρημον.
6 Ἡ μὲν οὖν Αἴγυπτος πανταχόθεν φυσικῶς
ὠχύρωται τὸν εἰρημένον τρόπον, τῷ δὲ σχήματι
παραμήκης οὖσα δισχιλίων μὲν σταδίων ἔχει τὴν
παραθαλάττιον πλευράν, εἰς μεσόγειον δ' ἀνήκει

12 παρατονίου D   ἰόππης codices.

σχεδὸν ἐπὶ σταδίους ἑξακισχιλίους. πολυανθρωπίᾳ δὲ
τὸ μὲν παλαιὸν πολὺ προέσχε πάντων τῶν γνωριζο-
μένων τόπων κατὰ τὴν οἰκουμένην, καὶ καθ' ἡμᾶς
δὲ οὐδενὸς τῶν ἄλλων δοκεῖ λείπεσθαι· ἐπὶ μὲν γὰρ 7
τῶν ἀρχαίων χρόνων ἔσχε κώμας ἀξιολόγους καὶ
πόλεις πλείους τῶν μυρίων καὶ ὀκτακισχιλίων, ὡς
ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγραφαῖς ὁρᾶν ἔστι κατακεχωρισ-
μένον, ἐπὶ δὲ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου πλείους τῶν
τρισμυρίων ἠριθμήθησαν, ὧν τὸ πλῆθος διαμεμένη-
κεν ἕως τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. τοῦ δὲ σύμπαντος 8
λαοῦ τὸ μὲν παλαιόν φασι γεγονέναι περὶ ἑπτακο-
σίας μυριάδας, καὶ καθ' ἡμᾶς δὲ οὐκ ἐλάττους εἶναι
[τριακοσίων]. διὸ καὶ τοὺς ἀρχαίους βασιλεῖς ἱστο- 9
37 ροῦσι κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἔργα μεγάλα καὶ θαυμα-
στὰ διὰ τῆς πολυχειρίας κατασκευάσαντας ἀθάνατα
τῆς ἑαυτῶν δόξης ἀπολιπεῖν ὑπομνήματα. ἀλλὰ περὶ
μὲν τούτων τὰ κατὰ μέρος μικρὸν ὕστερον ἀναγρά-
ψομεν, περὶ δὲ τῆς τοῦ ποταμοῦ φύσεως καὶ τῶν
κατὰ τὴν χώραν ἰδιωμάτων νῦν διέξιμεν.

Ὁ γὰρ Νεῖλος φέρεται μὲν ἀπὸ μεσημβρίας ἐπὶ 32
τὴν ἄρκτον, τὰς πηγὰς ἔχων ἐκ τόπων ἀοράτων, οἳ
κεῖνται τῆς ἐσχάτης Αἰθιοπίας κατὰ τὴν ἔρημον,
ἀπροσίτου τῆς χώρας οὔσης διὰ τὴν τοῦ καύματος
ὑπερβολήν. μέγιστος δ' ὢν τῶν ἁπάντων ποταμῶν 2
καὶ πλείστην γῆν διεξιὼν καμπὰς ποιεῖται μεγάλας,
ποτὲ μὲν ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν Ἀραβίαν ἐπι-
στρέφων, ποτὲ δ' ἐπὶ τὴν δύσιν καὶ τὴν Λιβύην
ἐκκλίνων· φέρεται γὰρ ἀπὸ τῶν Αἰθιοπικῶν ὀρῶν

6 πλείω D 9 τρισχιλίων *CF* 13 τριακοσίων om. M, incl. Stephanus.

μέχρι τῆς εἰς θάλατταν ἐκβολῆς στάδια μάλιστά πως
3 μύρια καὶ δισχίλια σὺν αἷς ποιεῖται καμπαῖς. κατὰ
δὲ τοὺς ὑποκάτω τόπους συστέλλεται τοῖς ὄγκοις
ἀεὶ μᾶλλον, ἀποσπωμένου τοῦ ῥεύματος ἐπ' ἀμφο-
4 τέρας τὰς ἠπείρους. τῶν δ' ἀποσχιζομένων μερῶν τὸ
μὲν εἰς τὴν Λιβύην ἐκκλῖνον ὑφ' ἄμμου καταπίνε-
ται τὸ βάθος ἐχούσης ἄπιστον, τὸ δ' εἰς τὴν Ἀρα-
βίαν ἐναντίως εἰσχεόμενον εἰς τέλματα παμμεγέθη
καὶ λίμνας ἐκτρέπεται μεγάλας καὶ περιοικουμένας
5 γένεσι πολλοῖς. εἰς δὲ τὴν Αἴγυπτον ἐμβάλλει τῇ
μὲν δέκα σταδίων, τῇ δ' ἔλαττον τούτων, οὐκ ἐπ'
εὐθείας φερόμενος, ἀλλὰ καμπὰς παντοίας ποιού-
μενος· ποτὲ μὲν γὰρ ἑλίττεται πρὸς τὴν ἕω, ποτὲ
δὲ πρὸς τὴν ἑσπέραν, ἔστι δ' ὅτε πρὸς τὴν μεσημ-
6 βρίαν, εἰς τοὐπίσω λαμβάνων τὴν παλίρροιαν. ὄρη
γὰρ ἐξ ἑκατέρου μέρους τοῦ ποταμοῦ παρήκει, πολ-
λὴν μὲν τῆς παραποταμίας ἐπέχοντα, διειλημμένα
δὲ φάραγξι καὶ κρημνοῖς στενοπόροις, οἷς ἐμπῖπτον
τὸ ῥεῦμα παλισσυτεῖ διὰ τῆς πεδιάδος, καὶ πρὸς
τὴν μεσημβρίαν ἐφ' ἱκανὸν τόπον ἐνεχθὲν πάλιν
7 ἐπὶ τὴν κατὰ φύσιν φορὰν ἀποκαθίσταται. τηλι-
καύτην δ' ἔχων ὑπεροχὴν ἐν πᾶσιν ὁ ποταμὸς οὗτος
μόνος τῶν ἄλλων ἄνευ βίας καὶ κυματώδους ὁρμῆς
τὴν ῥύσιν ποιεῖται, πλὴν ἐν τοῖς καλουμένοις κατα-
8 ράκταις. τόπος γάρ τίς ἐστι μήκει μὲν ὡς δέκα

2 καμπαῖς] περιείληφε δὲ καὶ νήσους ἐν αὐτῷ κατὰ μὲν τὴν Αἰθιοπίαν ἄλλας τε πλείους καὶ μίαν εὐμεγέθη, τὴν ὀνομαζομένην Μερόην, ἣ εἴκοσι δυοῖν σταδίων ἐστὶ τὸ πλάτος add. *CF*; cf. c. 33, 1   5 τὰς] παρακειμένας add. *CF*   8 ἐκχεόμενον CF   11 ἐλάττω D   13 πρὸς τὴν ἕω ποτὲ δὲ om. D   25 μὲν ὡς om. D, ὡς om. C.

σταδίων, κατάντης δὲ καὶ κρημνοῖς συγκλειόμενος
38 *εἰς στενὴν ἐντομήν, ἅπας δὲ τραχὺς καὶ φαραγγώδης,*
ἔτι δὲ πέτρους ἔχων πυκνοὺς καὶ μεγάλους ἐοικότας
σκοπέλοις· τοῦ δὲ ῥεύματος περὶ τούτους σχιζο-
μένου βιαιότερον καὶ πολλάκις διὰ τὰς ἐγκοπὰς
ἀνακλωμένου πρὸς ἐναντίαν τὴν καταφορὰν συνί-
στανται δῖναι θαυμασταί· πᾶς δ' ὁ μεσάζων τόπος 9
ὑπὸ τῆς παλιρροίας ἀφροῦ τε πληροῦται καὶ τοῖς
προσιοῦσι μεγάλην παρέχεται κατάπληξιν· καὶ γὰρ
ἡ καταφορὰ τοῦ ποταμοῦ οὕτως ἐστὶν ὀξεῖα καὶ
βίαιος ὥστε δοκεῖν μηδὲν βέλους διαφέρειν. κατὰ 10
δὲ τὴν πλήρωσιν τοῦ Νείλου, τῶν σκοπέλων κατα-
κλυζομένων καὶ παντὸς τοῦ τραχύνοντος τόπου τῷ
πλήθει τοῦ ῥεύματος καλυπτομένου, καταπλέουσι
μέν τινες κατὰ τοῦ καταράκτου λαμβάνοντες ἐναν-
τίους τοὺς ἀνέμους, ἀναπλεῦσαι δὲ οὐδεὶς δύναται,
νικώσης τῆς τοῦ ποταμοῦ βίας πᾶσαν ἐπίνοιαν ἀν-
θρωπίνην. καταράκται μὲν οὖν εἰσι τοιοῦτοι πλείους, 11
μέγιστος δ' ὁ πρὸς τοῖς μεθορίοις τῆς Αἰθιοπίας
τε καὶ τῆς Αἰγύπτου.

Περιείληφε δ' ὁ ποταμὸς καὶ νήσους ἐν αὑτῷ, 33
κατὰ μὲν τὴν Αἰθιοπίαν ἄλλας τε πλείους καὶ μίαν
εὐμεγέθη, τὴν ὀνομαζομένην Μερόην, ἐν ᾗ καὶ πόλις
ἐστὶν ἀξιόλογος ὁμώνυμος τῇ νήσῳ, κτίσαντος αὐτὴν
Καμβύσου καὶ θεμένου τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τῆς
μητρὸς αὐτοῦ Μερόης. ταύτην δὲ τῷ μὲν σχήματί 2
φασιν ὑπάρχειν θυρεῷ παραπλησίαν, τῷ δὲ μεγέθει
πολὺ προέχειν τῶν ἄλλων νήσων τῶν ἐν τούτοις
τοῖς τόποις· τὸ μὲν γὰρ μῆκος αὐτῆς εἶναι λέγουσι

7 *μεσάζων*] *νησίζων* C.

σταδίων τρισχιλίων, τὸ δὲ πλάτος χιλίων. ἔχειν
δ᾽ αὐτὴν καὶ πόλεις οὐκ ὀλίγας, ὧν ἐπιφανεστάτην
3 ὑπάρχειν τὴν Μερόην. παρήκειν δὲ τῆς νήσου
τὸν περικλυζόμενον πάντα τόπον ἀπὸ μὲν τῆς
Λιβύης θῖνας ἔχοντας ἄμμου μέγεθος ἀέριον, ἀπὸ
δὲ τῆς Ἀραβίας κρημνοὺς κατερρωγότας. ὑπάρχειν
δ᾽ ἐν αὐτῇ καὶ μέταλλα χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου
καὶ σιδήρου καὶ χαλκοῦ· πρὸς δὲ τούτοις ἔχειν πλῆ-
θος ἐβένου, λίθων τε πολυτελῶν γένη παντοδαπά.
4 καθόλου δὲ τοσαύτας νήσους ποιεῖν τὸν ποταμὸν
ὥστε τοὺς ἀκούοντας μὴ ῥᾳδίως πιστεῦσαι· χωρὶς
γὰρ τῶν περικλυζομένων τόπων ἐν τῷ καλουμένῳ 39
Δέλτα τὰς ἄλλας εἶναι νήσους πλείους τῶν ἑπτα-
κοσίων, ὧν τὰς μὲν ὑπὸ Αἰθιόπων ἐπαντλουμένας
γεωργεῖσθαι κέγχρῳ, τὰς δὲ πλήρεις ὑπάρχειν ὄφεων
καὶ κυνοκεφάλων καὶ ἄλλων θηρίων παντοδαπῶν,
καὶ διὰ τοῦτο ἀπροσίτους εἶναι τοῖς ἀνθρώποις.
5 Ὁ δ᾽ οὖν Νεῖλος κατὰ τὴν Αἴγυπτον εἰς πλείω
μέρη σχιζόμενος ποιεῖ τὸ καλούμενον ἀπὸ τοῦ σχή-
6 ματος Δέλτα. τούτου δὲ τὰς μὲν πλευρὰς κατα-
γράφει τὰ τελευταῖα τῶν ῥευμάτων, τὴν δὲ βάσιν
ἀναπληροῖ τὸ δεχόμενον πέλαγος τὰς ἐκβολὰς τοῦ
7 ποταμοῦ. ἐξίησι δ᾽ εἰς τὴν θάλατταν ἑπτὰ στόμασιν,
ὧν τὸ μὲν πρὸς ἕω κεκλιμένον καὶ πρῶτον καλεῖται
Πηλουσιακόν, τὸ δὲ δεύτερον Τανιτικόν, εἶτα Μεν-
δήσιον καὶ Φατνιτικὸν καὶ Σεβεννυτικόν, ἔτι δὲ

7 καὶ ἀργύρου om. D, καὶ ἀργύρου καὶ σιδήρου om. C
9 πολυτελῶν om. CF 14 ὑπαντλουμένας C 16 ἄλλων]
τῶν ἄλλων D 23 ποταμοῦ] Νείλου CF 25 τανειτικόν D
26 φατμνιτικόν CD.

*Βολβίτινον, καὶ τελευταῖον Κανωβικόν, ὅ τινες
Ἡρακλεωτικὸν ὀνομάζουσιν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερα στό-* 8
*ματα χειροποίητα, περὶ ὧν οὐδὲν κατεπείγει γράφειν.
ἐφ' ἑκάστῳ δὲ πόλις τετείχισται διαιρουμένη τῷ
ποταμῷ καὶ καθ' ἑκάτερον μέρος τῆς ἐκβολῆς ζεύγ-
μασι καὶ φυλακαῖς εὐκαίροις διειλημμένη. ἀπὸ
δὲ τοῦ Πηλουσιακοῦ στόματος διῶρύξ ἐστι χειρο-
ποίητος εἰς τὸν Ἀράβιον κόλπον καὶ τὴν Ἐρυθρὰν
θάλατταν. ταύτην δ' ἐπεβάλετο πρῶτος κατασκευά-* 9
*ζειν Νεκῶς ὁ Ψαμμητίχου, μετὰ δὲ τοῦτον Δαρεῖος
ὁ Πέρσης, καὶ προκόψας τοῖς ἔργοις ἕως τινὸς τὸ
τελευταῖον εἴασεν αὐτὴν ἀσυντέλεστον· ἐδιδάχθη* 10
*γὰρ ὑπό τινων ὅτι διορύξας τὸν ἰσθμὸν αἴτιος
ἔσται τοῦ κατακλυσθῆναι τὴν Αἴγυπτον· μετεωρο-
τέραν γὰρ ἀπεδείκνυον ὑπάρχειν τῆς Αἰγύπτου τὴν
Ἐρυθρὰν θάλατταν. ὕστερον δὲ ὁ δεύτερος Πτολε-* 11
*μαῖος συνετέλεσεν αὐτήν, καὶ κατὰ τὸν ἐπικαιρότα-
τον τόπον ἐμηχανήσατό τι φιλότεχνον διάφραγμα.
τοῦτο δ' ἐξήνοιγεν, ὁπότε βούλοιτο διαπλεῦσαι, καὶ
ταχέως πάλιν συνέκλειεν, εὐστόχως ἐκλαμβανομένης
τῆς χρείας. ὁ δὲ διὰ τῆς διώρυχος ταύτης ῥέων* 12
*ποταμὸς ὀνομάζεται μὲν ἀπὸ τοῦ κατασκευάσαντος
Πτολεμαῖος, ἐπὶ δὲ τῆς ἐκβολῆς πόλιν ἔχει τὴν
προσαγορευομένην Ἀρσινόην.*

40 *Τὸ δ' οὖν Δέλτα τῇ Σικελίᾳ τῷ σχήματι παρα-* 34
*πλήσιον ὑπάρχον τῶν μὲν πλευρῶν ἑκατέραν ἔχει
σταδίων ἑπτακοσίων καὶ πεντήκοντα, τὴν δὲ βάσιν
θαλάττῃ προσκλυζομένην σταδίων χιλίων καὶ τρια-*

1 *κανωβιτικόν* D 10 *νεκαῦς* C *ψαμμιτίχου CF.*

2 *κοσίων. ἡ δὲ νῆσος αὕτη πολλαῖς διώρυξι χειρο-*
ποιήτοις διείληπται καὶ χώραν περιέχει καλλίστην
τῆς Αἰγύπτου. ποταμόχωστος γὰρ οὖσα καὶ κατάρ-
ρυτος πολλοὺς καὶ παντοδαποὺς ἐκφέρει καρπούς,
τοῦ μὲν ποταμοῦ διὰ τὴν κατ' ἔτος ἀνάβασιν νεαρὰν
ἰλὺν ἀεὶ καταχέοντος, τῶν δ' ἀνθρώπων ῥᾳδίως
ἅπασαν ἀρδευόντων διά τινος μηχανῆς, ἣν ἐπενόησε
μὲν Ἀρχιμήδης ὁ Συρακόσιος, ὀνομάζεται δὲ ἀπὸ
3 *τοῦ σχήματος κοχλίας. πραεῖαν δὲ τοῦ Νείλου τὴν*
ῥύσιν ποιουμένου, καὶ γῆν πολλὴν καὶ παντοδαπὴν
καταφέροντος, ἔτι δὲ κατὰ τοὺς κοίλους τόπους
4 *λιμνάζοντος, ἕλη γίνεται πάμφορα. ῥίζαι γὰρ ἐν*
αὐτοῖς φύονται παντοδαπαὶ τῇ γεύσει καὶ καρπῶν
καὶ καυλῶν ἰδιάζουσαι φύσεις, πολλὰ συμβαλλόμεναι
τοῖς ἀπόροις τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῖς ἀσθενέσι πρὸς
5 *αὐτάρκειαν. οὐ γὰρ μόνον τροφὰς παρέχονται ποι-*
κίλας καὶ πᾶσι τοῖς δεομένοις ἑτοίμας καὶ δαψιλεῖς,
ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων τῶν εἰς τὸ ζῆν ἀναγκαίων οὐκ
6 *ὀλίγα φέρουσι βοηθήματα· λωτός τε γὰρ φύεται*
πολύς, ἐξ οὗ κατασκευάζουσιν ἄρτους οἱ κατ' Αἴγυ-
πτον δυναμένους ἐκπληροῦν τὴν φυσικὴν τοῦ σώμα-
τος ἔνδειαν, τό τε κιβώριον δαψιλέστατον ὑπάρχον
7 *φέρει τὸν καλούμενον Αἰγύπτιον κύαμον. ἔστι δὲ*
καὶ δένδρων γένη πλείονα, καὶ τούτων αἱ μὲν ὀνο-
μαζόμεναι περσαῖαι καρπὸν διάφορον ἔχουσι τῇ
γλυκύτητι, μετενεχθέντος ἐξ Αἰθιοπίας ὑπὸ Περσῶν
τοῦ φυτοῦ καθ' ὃν καιρὸν Καμβύσης ἐκράτησεν
8 *ἐκείνων τῶν τόπων· τῶν δὲ συκαμίνων αἱ μὲν τὸν*

17 *καὶ* (ante *πᾶσι*) om. C 24 *γένη πλείονα* om. C *καὶ τ.*] *καὶ φύσεις πλείους καὶ τ.* *CF* 25 *περσίαι* *CF*.

τῶν μόρων καρπὸν φέρουσιν, αἱ δὲ τὸν τοῖς σύκοις
ἐμφερῆ, καὶ παρ' ὅλον σχεδὸν τὸν ἐνιαυτὸν αὐτοῦ
φυομένου συμβαίνει τοὺς ἀπόρους καταφυγὴν ἑτοί-
μην ἔχειν τῆς ἐνδείας. τὰ δὲ βάτα καλούμενα 9
[μυξάρια] συνάγεται μὲν κατὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ
ποταμοῦ, διὰ δὲ τὴν γλυκύτητα τῆς φύσεως αὐτῶν
ἐν τραγήματος μέρει καταναλίσκεται. κατασκευάζουσι 10
41 *δὲ καὶ ἐκ τῶν κριθῶν Αἰγύπτιοι πόμα λειπόμενον*
οὐ πολὺ τῆς περὶ τὸν οἶνον εὐωδίας, ὃ καλοῦσι
ζῦθος. χρῶνται δὲ καὶ πρὸς τὴν τῶν λύχνων καῦσιν 11
ἐπιχέοντες ἀντ' ἐλαίου τὸ ἀποθλιβόμενον ἔκ τινος
φυτοῦ, προσαγορευόμενον δὲ κίκι. πολλὰ δὲ καὶ
ἄλλα τὰ δυνάμενα τὰς ἀναγκαίας χρείας παρέχεσθαι
τοῖς ἀνθρώποις δαψιλῆ φύεται κατὰ τὴν Αἴγυπτον,
ὑπὲρ ὧν μακρὸν ἂν εἴη γράφειν.

Θηρία δ' ὁ Νεῖλος τρέφει πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα 35
ταῖς ἰδέαις ἐξηλλαγμένα, δύο δὲ διάφορα, τόν τε
κροκόδειλον καὶ τὸν καλούμενον ἵππον. τούτων 2
δ' ὁ μὲν κροκόδειλος ἐξ ἐλαχίστου γίνεται μέγιστος,
ὡς ἂν ᾠὰ μὲν τοῦ ζῴου τούτου τίκτοντος τοῖς χη-
νείοις παραπλήσια, τοῦ δὲ γεννηθέντος αὐξομένου
μέχρι πηχῶν ἑκκαίδεκα. καὶ μακρόβιον μέν ἐστιν 3
ὡς κατ' ἄνθρωπον, γλῶτταν δὲ οὐκ ἔχει. τὸ δὲ
σῶμα θαυμαστῶς ὑπὸ τῆς φύσεως ὠχύρωται· τὸ
μὲν γὰρ δέρμα αὐτοῦ πᾶν φολιδωτόν ἐστι καὶ τῇ
σκληρότητι διάφορον, ὀδόντες δ' ἐξ ἀμφοτέρων τῶν
μερῶν ὑπάρχουσι πολλοί, δύο δὲ οἱ χαυλιόδοντες
πολὺ τῷ μεγέθει τῶν ἄλλων διαλλάττοντες. σαρκο- 4

1 *τῶν* om. D 5 *μυξάρια* om. CF 25 *γὰρ* om. D *πᾶν φ.*] *παμφολιδωτόν* D 26 *διαφέρον* CF.

*φαγεῖ δ' οὐ μόνον ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων
τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ζῴων τὰ προσπελάζοντα τῷ πο-
ταμῷ. καὶ τὰ μὲν δήγματα ποιεῖ ἁδρὰ καὶ χαλεπά,
τοῖς δ' ὄνυξι δεινῶς σπαράττει, καὶ τὸ διαιρεθὲν
5 τῆς σαρκὸς παντελῶς ἀπεργάζεται δυσίατον. ἐθη-
ρεύετο δὲ ταῦτα τὰ ζῷα τὸ μὲν παλαιὸν ὑπὸ τῶν
Αἰγυπτίων ἀγκίστροις ἔχουσιν ἐπιδεδελεασμένας
ὑείας σάρκας, ὕστερον δὲ ποτὲ μὲν δικτύοις παχέσιν
ὡσπερεί τινες ἰχθῦς, ποτὲ δ' ἐμβολίοις σιδηροῖς ἐκ
τῶν ἀκάτων τυπτόμενα συνεχῶς εἰς τὴν κεφαλήν.
6 πλῆθος δ' αὐτῶν ἀμύθητόν ἐστι κατά τε τὸν ποτα-
μὸν καὶ τὰς παρακειμένας λίμνας, ὡς ἂν πολυγόνων
τε ὄντων καὶ σπανίως ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀναιρου-
μένων· τῶν μὲν γὰρ ἐγχωρίων τοῖς πλείστοις νόμι-
μόν ἐστιν ὡς θεὸν σέβεσθαι τὸν κροκόδειλον, τοῖς
δ' ἀλλοφύλοις ἀλυσιτελής ἐστιν ἡ θήρα παντελῶς,
7 οὐκ οὔσης ἐδωδίμου τῆς σαρκός. ἀλλ' ὅμως τοῦ
πλήθους τούτου φυομένου κατὰ τῶν ἀνθρώπων ἡ
φύσις κατεσκεύασε μέγα βοήθημα· ὁ γὰρ καλού-
μενος ἰχνεύμων, παραπλήσιος ὢν μικρῷ κυνί, περι-
έρχεται τὰ τῶν κροκοδείλων ᾠὰ συντρίβων, τίκτοντος* 42
*τοῦ ζῴου παρὰ τὸν ποταμόν, καὶ τὸ θαυμασιώτατον,
οὔτε κατεσθίων οὔτε ὠφελούμενος οὐδὲν διατελεῖ
φυσικήν τινα χρείαν καὶ κατηναγκασμένην ἐνερ-
8 γῶν εἰς ἀνθρώπων εὐεργεσίαν. ὁ δὲ καλούμενος
ἵππος τῷ μεγέθει μέν ἐστιν οὐκ ἐλάττων πηχῶν
πέντε, τετράπους δ' ὢν καὶ δίχηλος παραπλησίως
τοῖς βουσὶ τοὺς χαυλιόδοντας ἔχει μείζους τῶν*

2 *τῆς* om. D 3 *ἁδρὰ*] *μεγάλα* CF 23 *οὐ κατεσθίων* D 26 *ἐλάττω* D.

ἀγρίων ὑῶν, τρεῖς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ὦτα
δὲ καὶ κέρκον καὶ φωνὴν ἵππῳ παρεμφερῆ, τὸ δ'
ὅλον κύτος τοῦ σώματος οὐκ ἀνόμοιον ἐλέφαντι,
καὶ δέρμα πάντων σχεδὸν τῶν θηρίων ἰσχυρότατον.
ποτάμιον γὰρ ὑπάρχον καὶ χερσαῖον τὰς μὲν ἡμέρας 9
ἐν τοῖς ὕδασι ποιεῖ γυμναζόμενον κατὰ βάθους,
τὰς δὲ νύκτας ἐπὶ τῆς χώρας κατανέμεται τόν τε
σῖτον καὶ τὸν χόρτον, ὥστε εἰ πολύτεκνον ἦν τοῦτο
τὸ ζῷον καὶ κατ' ἐνιαυτὸν ἔτικτεν, ἐλυμαίνετ' ἂν
ὁλοσχερῶς τὰς γεωργίας τὰς κατ' Αἴγυπτον. ἁλί- 10
σκεται δὲ καὶ τοῦτο πολυχειρίᾳ τῶν τυπτόντων
τοῖς σιδηροῖς ἐμβολίοις· ὅπου γὰρ ἂν φανῇ, συνά-
γουσιν ἐπ' αὐτὸ πλοῖα, καὶ περιστάντες κατατραυ-
ματίζουσιν ὥσπερ τισὶ κοπεῦσιν ἐπὶ σιδηροῖς ἀγκί-
στροις, εἶθ' ἑνὶ τῶν ἐμπαγέντων ἐνάπτοντες ἀρχὰς
στυππίνας ἀφιᾶσι, μέχρι ἂν ὅτου παραλυθῇ γενό-
μενον ἔξαιμον. τὴν μὲν οὖν σάρκα σκληρὰν ἔχει 11
καὶ δύσπεπτον, τῶν δ' ἔντοσθεν οὐδὲν ἐδώδιμον,
οὔτε σπλάγχνον οὔτ' ἐγκοίλιον.

Χωρὶς δὲ τῶν εἰρημένων θηρίων ὁ Νεῖλος ἔχει 36
παντοῖα γένη ἰχθύων καὶ κατὰ τὸ πλῆθος ἄπιστα·
τοῖς γὰρ ἐγχωρίοις οὐ μόνον ἐκ τῶν προσφάτως
ἁλισκομένων παρέχεται δαψιλῆ τὴν ἀπόλαυσιν, ἀλλὰ
καὶ πλῆθος εἰς ταριχείαν ἀνίησιν ἀνέκλειπτον. καθ- 2
όλου δὲ ταῖς εἰς ἀνθρώπους εὐεργεσίαις ὑπερβάλλει
πάντας τοὺς κατὰ τὴν οἰκουμένην ποταμούς. τῆς
γὰρ πληρώσεως τὴν ἀρχὴν ἀπὸ θερινῶν τροπῶν

5 γὰρ] δὲ Dind. 6 ποιεῖ] διατρίβει II 7 τῆς D, τὰς F, om. *C* 11 τοῦτο] τοῦτο τὸ ζῷον vulg. 14 κωπεῦσιν D 17 ἔξαιμον] τοιοῦτον δὲ ὑπάρχον add. D 21 κατὰ om. CF ἄπιστον CF.

ποιούμενος αὔξεται μὲν μέχρι τῆς ἰσημερίας τῆς
μετοπωρινῆς, ἐπάγων δ' ἀεὶ νέαν ἰλὺν βρέχει τὴν
γῆν ὁμοίως τήν τε ἀργὴν καὶ σπόριμον καὶ φυτεύ-
σιμον τοσοῦτον χρόνον ὅσον ἂν οἱ γεωργοῦντες τὴν
3 χώραν ἐθελήσωσι. τοῦ γὰρ ὕδατος πραέως φερο-
μένου ῥᾳδίως ἀποτρέπουσιν αὐτὸν μικροῖς χώμασι,
καὶ πάλιν ἐπάγουσιν εὐχερῶς ταῦτα διαιροῦντες,
4 ὅταν δόξῃ συμφέρειν. καθόλου δὲ τοσαύτην τοῖς 43
μὲν ἔργοις εὐκοπίαν παρέχεται, τοῖς δ' ἀνθρώποις
λυσιτέλειαν, ὥστε τοὺς μὲν πλείστους τῶν γεωργῶν
τοῖς ἀναξηραινομένοις τῆς γῆς τόποις ἐφισταμένους
καὶ τὸ σπέρμα βάλλοντας ἐπάγειν τὰ βοσκήματα,
καὶ τούτοις συμπατήσαντας μετὰ τέτταρας ἢ πέντε
μῆνας ἀπαντᾶν ἐπὶ τὸν θερισμόν, ἐνίους δὲ κούφοις
ἀρότροις ἐπαγαγόντας βραχέως τὴν ἐπιφάνειαν τῆς
βεβρεγμένης χώρας σωροὺς ἀναιρεῖσθαι τῶν καρπῶν
5 χωρὶς δαπάνης πολλῆς καὶ κακοπαθείας. ὅλως γὰρ
πᾶσα γεωργία παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι μετὰ
μεγάλων ἀναλωμάτων καὶ ταλαιπωριῶν διοικεῖται,
παρὰ δ' Αἰγυπτίοις μόνοις ἐλαχίστοις δαπανήμασι
καὶ πόνοις συγκομίζεται. ἥ τε ἀμπελόφυτος ὁμοίως
ἀρδευομένη δαψίλειαν οἴνου τοῖς ἐγχωρίοις παρα-
6 σκευάζει. οἱ δὲ χερσεύειν ἐάσαντες τὴν χώραν τὴν
ἐπικεκλυσμένην καὶ τοῖς ποιμνίοις ἀνέντες μηλόβο-
τον διὰ τὸ πλῆθος τῆς νομῆς δὶς τεκόντα καὶ δὶς
ἀποκαρέντα τὰ πρόβατα καρποῦνται.

7 Τὸ δὲ γινόμενον περὶ τὴν ἀνάβασιν τοῦ Νεί-
λου τοῖς μὲν ἰδοῦσι θαυμαστὸν φαίνεται, τοῖς δ'

15 ὑπαγαγόντας Reiske 23 τὴν ἐπικεκλυσμένην χώραν CF.

ἀκούσασι παντελῶς ἄπιστον. τῶν γὰρ ἄλλων ποτα-
μῶν ἁπάντων περὶ τὰς θερινὰς τροπὰς ἐλαττου-
μένων καὶ κατὰ τὸν ἑξῆς χρόνον τοῦ θέρους ἀεὶ
μᾶλλον ταπεινουμένων, οὗτος μόνος τότε τὴν ἀρχὴν
λαβὼν τῆς πληρώσεως ἐπὶ τοσοῦτον αὔξεται καθ'
ἡμέραν ὥστε τὸ τελευταῖον πᾶσαν σχεδὸν ἐπικλύζειν
τὴν Αἴγυπτον. ὡσαύτως δὲ πάλιν εἰς τοὐναντίον 8
μεταβαλὼν τὸν ἴσον χρόνον καθ' ἡμέραν ἐκ τοῦ
κατ' ὀλίγον ταπεινοῦται, μέχρι ἂν εἰς τὴν προϋπάρ-
ξασαν ἀφίκηται τάξιν. καὶ τῆς μὲν χώρας οὔσης
πεδιάδος, τῶν δὲ πόλεων καὶ τῶν κωμῶν, ἔτι δὲ
τῶν ἀγροικιῶν κειμένων ἐπὶ χειροποιήτων χωμάτων,
ἡ πρόσοψις ὁμοία γίνεται ταῖς Κυκλάσι νήσοις.
τῶν δὲ χερσαίων θηρίων τὰ πολλὰ μὲν ὑπὸ τοῦ 9
ποταμοῦ περιληφθέντα διαφθείρεται βαπτιζόμενα,
τινὰ δ' εἰς τοὺς μετεωροτέρους ἐκφεύγοντα τόπους
διασώζεται, τὰ δὲ βοσκήματα κατὰ τὸν τῆς ἀνα-
βάσεως χρόνον ἐν ταῖς κώμαις καὶ ταῖς ἀγροικίαις
διατρέφεται, προπαρασκευαζομένης αὐτοῖς τῆς τρο-
φῆς. οἱ δ' ὄχλοι πάντα τὸν τῆς πληρώσεως χρόνον 10
44 ἀπολελυμένοι τῶν ἔργων εἰς ἄνεσιν τρέπονται,
συνεχῶς ἑστιώμενοι καὶ πάντων τῶν πρὸς ἡδονὴν
ἀνηκόντων ἀνεμποδίστως ἀπολαύοντες. διὰ δὲ τὴν 11
ἀγωνίαν τὴν ἐκ τῆς ἀναβάσεως τοῦ ποταμοῦ γινο-
μένην κατεσκεύασται Νειλοσκοπεῖον ὑπὸ τῶν βασι-
λέων ἐν τῇ Μέμφει· ἐν τούτῳ δὲ τὴν ἀνάβασιν
ἀκριβῶς ἐκμετροῦντες οἱ τὴν τούτου διοίκησιν ἔχον-
τες ἐξαποστέλλουσιν εἰς τὰς πόλεις ἐπιστολάς, δια-

4 τὴν om. *F*   8 μεταβάλλων *AB*.

σαφοῦντες πόσους πήχεις ἢ δακτύλους ἀναβέβηκεν
ὁ ποταμὸς καὶ πότε τὴν ἀρχὴν πεποίηται τῆς ἐλατ-
12 *τώσεως. διὰ δὲ τοῦ τοιούτου τρόπου τῆς μὲν*
ἀγωνίας ἀπολύεται πᾶς ὁ λαός, πυθόμενος τὴν τῆς
αὐξήσεως εἰς τοὐναντίον μεταβολήν, τὸ δὲ πλῆθος
τῶν ἐσομένων καρπῶν εὐθὺς ἅπαντες προεπεγνώ-
κασιν, ἐκ πολλῶν χρόνων τῆς παρατηρήσεως ταύ-
της παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ἀκριβῶς ἀναγεγραμμένης.
37 *Μεγάλης δ' οὔσης ἀπορίας περὶ τῆς τοῦ ποτα-*
μοῦ πληρώσεως, ἐπικεχειρήκασι πολλοὶ τῶν τε φιλο-
σόφων καὶ τῶν ἱστορικῶν ἀποδιδόναι τὰς ταύτης
αἰτίας, περὶ ὧν ἐν κεφαλαίοις ἐροῦμεν, ἵνα μήτε
μακρὰς ποιώμεθα τὰς παρεκβάσεις μήτε ἄγραφον τὸ
2 *παρὰ πᾶσιν ἐπιζητούμενον ἀπολείπωμεν. ὅλως γὰρ*
ὑπὲρ τῆς ἀναβάσεως τοῦ Νείλου καὶ τῶν πηγῶν,
ἔτι δὲ τῆς εἰς θάλατταν ἐκβολῆς καὶ τῶν ἄλλων
ὧν ἔχει διαφορῶν παρὰ τοὺς ἄλλους ποταμούς,
μέγιστος ὢν τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην, τινὲς μὲν
τῶν συγγραφέων ἁπλῶς οὐκ ἐτόλμησαν οὐδὲν εἰπεῖν,
καίπερ εἰωθότες μηκύνειν ἐνίοτε περὶ χειμάρρου
τοῦ τυχόντος, τινὲς δ' ἐπιβαλόμενοι λέγειν περὶ
τῶν ἐπιζητουμένων πολὺ τῆς ἀληθείας διήμαρτον.
3 *οἱ μὲν γὰρ περὶ τὸν Ἑλλάνικον καὶ Κάδμον, ἔτι δ'*
Ἑκαταῖον, καὶ πάντες οἱ τοιοῦτοι, παλαιοὶ παντά-
πασιν ὄντες, εἰς τὰς μυθώδεις ἀποφάσεις ἀπέκλιναν·
4 *Ἡρόδοτος δὲ ὁ πολυπράγμων, εἴ καί τις ἄλλος,*
γεγονὼς καὶ πολλῆς ἱστορίας ἔμπειρος ἐπικεχείρηκε

6 *προεγνώκασιν CF* 7 *πολλῶν*] *τῶν ἄλλων* CF 8 *παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις*] *παρ' αὐτοῖς* CF 11 *ἀποδοῦναι ABE* (cf. Theophylactos VII 17) 21 *τοῦ* om. D.

μὲν περὶ τούτων ἀποδιδόναι λόγον, ἠκολουθηκὼς
δὲ ἀντιλεγομέναις ὑπονοίαις εὑρίσκεται· Ξενοφῶν
δὲ καὶ Θουκυδίδης, ἐπαινούμενοι κατὰ τὴν ἀλήθειαν
τῶν ἱστοριῶν, ἀπέσχοντο τελέως κατὰ τὴν γραφὴν
τῶν τόπων τῶν κατ' Αἴγυπτον· οἱ δὲ περὶ τὸν
Ἔφορον καὶ Θεόπομπον μάλιστα πάντων εἰς ταῦτ'
45 ἐπιταθέντες ἥκιστα τῆς ἀληθείας ἐπέτυχον. καὶ
διεσφάλησαν οὗτοι πάντες οὐ διὰ τὴν ἀμέλειαν,
ἀλλὰ διὰ τὴν τῆς χώρας ἰδιότητα. ἀπὸ γὰρ τῶν 5
ἀρχαίων χρόνων ἄχρι Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου
προσαγορευθέντος οὐχ ὅπως τινὲς τῶν Ἑλλήνων
ὑπερέβαλον εἰς Αἰθιοπίαν, ἀλλ' οὐδὲ μέχρι τῶν
ὅρων τῆς Αἰγύπτου προσανέβησαν· οὕτως ἄξενα
πάντα ἦν τὰ περὶ τοὺς τόπους τούτους καὶ παντε-
λῶς ἐπικίνδυνα· τοῦ δὲ προειρημένου βασιλέως μεθ'
Ἑλληνικῆς δυνάμεως εἰς Αἰθιοπίαν πρώτου στρα-
τεύσαντος ἐπεγνώσθη τὰ κατὰ τὴν χώραν ταύτην
ἀκριβέστερον ἀπὸ τούτων τῶν χρόνων. τῆς μὲν 6
οὖν τῶν προτέρων συγγραφέων ἀγνοίας τοιαύτας
τὰς αἰτίας συνέβη γενέσθαι· τὰς δὲ πηγὰς τοῦ Νεί-
λου, καὶ τὸν τόπον ἐξ οὗ λαμβάνει τὴν ἀρχὴν τοῦ
ῥεύματος, ἑορακέναι μὲν μέχρι τῶνδε τῶν ἱστοριῶν
γραφομένων οὐδεὶς εἴρηκεν οὐδ' ἀκοὴν ἀπεφήνατο
παρὰ τῶν ἑορακέναι διαβεβαιουμένων. διὸ καὶ τοῦ 7
πράγματος εἰς ὑπόνοιαν καὶ καταστοχασμὸν πιθα-
νὸν καταντῶντος, οἱ μὲν κατ' Αἴγυπτον ἱερεῖς ἀπὸ
τοῦ περιρρέοντος τὴν οἰκουμένην ὠκεανοῦ φασιν
αὐτὸν τὴν σύστασιν λαμβάνειν, ὑγιὲς μὲν οὐδὲν
λέγοντες, ἀπορίᾳ δὲ τὴν ἀπορίαν λύοντες καὶ λόγον

22 ἱστοριογραφομένων D (cf. IV 80, 4 XIII 90, 5).

φέροντες εἰς πίστιν αὐτὸν πολλῆς πίστεως προσ- 8 *δεόμενον· τῶν δὲ Τρωγλοδυτῶν οἱ μεταναστάντες ἐκ τῶν ἄνω τόπων διὰ καῦμα, προσαγορευόμενοι δὲ Βόλγιοι, λέγουσιν ἐμφάσεις τινὰς εἶναι περὶ τοὺς τόπους ἐκείνους, ἐξ ὧν ἄν τις συλλογίσαιτο διότι πολλῶν πηγῶν εἰς ἕνα τόπον ἀθροιζομένων συνίσταται τὸ ῥεῦμα τοῦ Νείλου· διὸ καὶ πολυγονώτατον αὐτὸν ὑπάρχειν πάντων τῶν γνωριζομένων* 9 *ποταμῶν. οἱ δὲ περιοικοῦντες τὴν νῆσον τὴν ὀνομαζομένην Μερόην, οἷς καὶ μάλιστ' ἄν τις συγκατάθοιτο, τῆς μὲν κατὰ τὸ πιθανὸν εὑρησιλογίας πολὺ κεχωρισμένοις, τῶν δὲ τόπων τῶν ζητουμένων ἔγγιστα κειμένοις, τοσοῦτον ἀπέχουσι τοῦ λέγειν τι περὶ τούτων ἀκριβῶς ὥστε καὶ τὸν ποταμὸν Ἀστάπουν προσηγορεύκασιν, ὅπερ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον εἰς τὴν Ἑλλήνων διάλεκτον ἐκ τοῦ σκότους ὕδωρ.* 10 *οὗτοι μὲν οὖν τῷ Νείλῳ τῆς ἐν τοῖς τόποις ἀθεωρησίας καὶ τῆς ἰδίας ἀγνοίας οἰκείαν ἔταξαν προσηγορίαν· ἡμῖν δ' ἀληθέστατος εἶναι δοκεῖ λόγος ὁ* 11 *πλεῖστον ἀπέχων τοῦ προσποιήματος. οὐκ ἀγνοῶ* 46 *δὲ ὅτι τὴν πρὸς τὴν ἕω τοῦ ποταμοῦ τούτου καὶ τὴν πρὸς ἑσπέραν Λιβύην ἀφορίζων Ἡρόδοτος ἀνατίθησι Λίβυσι τοῖς ὀνομαζομένοις Νασαμῶσι τὴν ἀκριβῆ θεωρίαν τοῦ ῥείθρου, καί φησιν ἔκ τινος λίμνης λαμβάνοντα τὴν ἀρχὴν τὸν Νεῖλον φέρεσθαι διὰ χώρας Αἰθιοπικῆς ἀμυθήτου· οὐ μὴν αὐτόθεν*

1 *αὐτὸν* Stephanus, *αὐτῶν* codices 2 *τρωγοδυτῶν* D 4 *βόλγιοι* CDF, *μόλγιοι* *ABE* 5 *ἐκείνους* om. CF 9 *ὑπεροικοῦντες* CF 12 *κεχωρισμένοι* D 13 *κείμενοι* D 16 *εἰς τὴν Ἑλλήνων διάλεκτον* om. CF 17 *τοῖς* om. D.

οὔτε τοῖς εἰποῦσι Λίβυσιν, εἴπερ καὶ πρὸς ἀλήθειαν
εἰρήκασιν, οὔτε τῷ συγγραφεῖ προσεκτέον ἀναπό-
δεικτα λέγοντι.

Ἐπειδὴ δὲ περὶ τῶν πηγῶν καὶ τῆς ῥύσεως αὐ- 38
τοῦ διεληλύθαμεν, πειρασόμεθα τὰς αἰτίας ἀποδι-
δόναι τῆς πληρώσεως. Θαλῆς μὲν οὖν, εἷς τῶν 2
ἑπτὰ σοφῶν ὀνομαζόμενος, φησὶ τοὺς ἐτησίας ἀντι-
πνέοντας ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ ποταμοῦ κωλύειν εἰς
θάλατταν προχεῖσθαι τὸ ῥεῦμα, καὶ διὰ τοῦτ' αὐ-
τὸν πληρούμενον ἐπικλύζειν ταπεινὴν οὖσαν καὶ
πεδιάδα τὴν Αἴγυπτον. τοῦ δὲ λόγου τούτου, καί- 3
περ εἶναι δοκοῦντος πιθανοῦ, ῥᾴδιον ἐξελέγξαι τὸ
ψεῦδος. εἰ γὰρ ἦν ἀληθὲς τὸ προειρημένον, οἱ πο-
ταμοὶ πάντες ἂν οἱ τοῖς ἐτησίαις ἐναντίας τὰς ἐκβο-
λὰς ἔχοντες ἐποιοῦντο τὴν ὁμοίαν ἀνάβασιν· οὗ μη-
δαμοῦ τῆς οἰκουμένης συμβαίνοντος ζητητέον ἑτέραν
αἰτίαν ἀληθινὴν τῆς πληρώσεως. Ἀναξαγόρας δ' ὁ 4
φυσικὸς ἀπεφήνατο τῆς ἀναβάσεως αἰτίαν εἶναι τὴν
τηκομένην χιόνα κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν, ᾧ καὶ ὁ ποιη-
τὴς Εὐριπίδης μαθητὴς ὢν ἠκολούθηκε· λέγει γοῦν

Νείλου λιπὼν κάλλιστον ἐκ γαίας ὕδωρ,
ὃς ἐκ μελαμβρότοιο πληροῦται ῥοὰς
Αἰθιοπίδος γῆς, ἡνίκ' ἂν τακῇ χιών.

καὶ ταύτην δὲ τὴν ἀπόφασιν οὐ πολλῆς ἀντιρρή- 5
σεως δεῖσθαι συμβέβηκε, φανεροῦ πᾶσιν ὄντος ὅτι
διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῶν καυμάτων ἀδύνατον χιόνα
πίπτειν περὶ τὴν Αἰθιοπίαν· καθόλου γὰρ περὶ 6
τοὺς τόπους τούτους οὔτε πάγος οὔτε ψῦχος οὐθ'

4 ἐπειδὴ] ἐπεὶ C 17 *αἰτίαν ἑτέραν* vulg. 21 *γαίης* *C*D 25 προσδεῖσθαι II.

ὅλως χειμῶνος ἔμφασις γίνεται, καὶ μάλιστα περὶ
τὴν ἀνάβασιν τοῦ Νείλου. εἰ δέ τις καὶ συγχωρή-
σαι χιόνος εἶναι πλῆθος ἐν τοῖς ὑπὲρ Αἰθιοπίαν
τόποις, ὅμως ἐλέγχεται τὸ ψεῦδος τῆς ἀποφάσεως·
7 πᾶς γὰρ ποταμὸς ἀπὸ χιόνος ῥέων ὁμολογουμένως
αὔρας ἀναδίδωσι ψυχρὰς καὶ τὸν ἀέρα παχύνει·
περὶ δὲ τὸν Νεῖλον μόνον τῶν ποταμῶν οὔτε νέ-
φους ὑποστάσεις ὑπάρχουσιν οὔτ' αὖραι ψυχραὶ
8 γίνονται οὔθ' ὁ ἀὴρ παχύνεται. Ἡρόδοτος δέ φησι
τὸν Νεῖλον εἶναι μὲν φύσει τηλικοῦτον ἡλίκος γί-
νεται κατὰ τὴν πλήρωσιν, ἐν δὲ τῷ χειμῶνι τὸν
ἥλιον κατὰ τὴν Λιβύην φερόμενον ἐπισπᾶσθαι πρὸς
ἑαυτὸν πολλὴν ὑγρασίαν ἐκ τοῦ Νείλου, καὶ διὰ
τοῦτο περὶ τοὺς καιροὺς τούτους παρὰ φύσιν ἐλάτ-
9 τονα γίνεσθαι τὸν ποταμόν· τοῦ δὲ θέρους ἐπι-
στάντος ἀποχωροῦντα τῇ φορᾷ τὸν ἥλιον πρὸς τὰς 47
ἄρκτους ἀναξηραίνειν καὶ ταπεινοῦν τούς τε περὶ
τὴν Ἑλλάδα ποταμοὺς καὶ τοὺς κατὰ τὴν ἄλλην χώ-
10 ραν τὴν ὁμοίως ἐκείνῃ κειμένην. οὐκέτ' οὖν εἶναι
παράδοξον τὸ γινόμενον περὶ τὸν Νεῖλον· οὐ γὰρ
ἐν τοῖς καύμασιν αὔξεσθαι, κατὰ τὸν χειμῶνα δὲ
11 ταπεινοῦσθαι διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν. ῥητέον
οὖν καὶ πρὸς τοῦτον ὅτι καθῆκον ἦν, ὥσπερ ἀπὸ
τοῦ Νείλου τὴν ὑγρασίαν ὁ ἥλιος ἐφ' ἑαυτὸν ἐπι-
σπᾶται κατὰ τοὺς τοῦ χειμῶνος καιρούς, οὕτω καὶ
ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὴν Λιβύην ὄντων πο-
ταμῶν ἀναλαμβάνειν τι τῶν ὑγρῶν καὶ ταπεινοῦν
12 τὰ φερόμενα ῥεύματα. ἐπεὶ δ' οὐδαμοῦ τῆς Λιβύης

4 ὁμοίως D 9 οὔθ' ὁ] οὔτε D 13 ἐκ τοῦ Νείλου om. CF 21 καύμασι D αὔξεσθαι om. D.

οὐδὲν τοιοῦτον γινόμενον θεωρεῖται, περιφανῶς ὁ
συγγραφεὺς σχεδιάζων εὑρίσκεται· καὶ γὰρ οἱ περὶ
τὴν Ἑλλάδα ποταμοὶ τὴν αὔξησιν ἐν τῷ χειμῶνι
λαμβάνουσιν οὐ διὰ τὸ μακρότερον ἀφίστασθαι τὸν
ἥλιον, ἀλλὰ διὰ τὸ πλῆθος τῶν γινομένων ὄμβρων.
Δημόκριτος δ' ὁ Ἀβδηρίτης φησὶν οὐ τὸν περὶ 39
τὴν μεσημβρίαν τόπον χιονίζεσθαι, καθάπερ εἴρη-
κεν Εὐριπίδης καὶ Ἀναξαγόρας, ἀλλὰ τὸν περὶ τὰς
ἄρκτους, καὶ τοῦτο ἐμφανὲς εἶναι πᾶσι. τὸ δὲ πλῆ- 2
θος τῆς σωρευομένης χιόνος ἐν τοῖς βορείοις μέρεσι
περὶ μὲν τὰς τροπὰς μένειν πεπηγός, ἐν δὲ τῷ θέ-
ρει διαλυομένων ὑπὸ τῆς θερμασίας τῶν πάγων
πολλὴν τηκεδόνα γίνεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο πολλὰ
γεννᾶσθαι καὶ παχέα νέφη περὶ τοὺς μετεωροτέ-
ρους τῶν τόπων, δαψιλοῦς τῆς ἀναθυμιάσεως πρὸς
τὸ ὕψος αἱρομένης. ταῦτα δ' ὑπὸ τῶν ἐτησίων 3
ἐλαύνεσθαι, μέχρι ἂν ὅτου προσπέσῃ τοῖς μεγίστοις
ὄρεσι τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην, ἅ φησιν εἶναι περὶ
τὴν Αἰθιοπίαν· ἔπειτα πρὸς τούτοις οὖσιν ὑψηλοῖς
βιαίως θραυόμενα παμμεγέθεις ὄμβρους γεννᾶν, ἐξ
ὧν πληροῦσθαι τὸν ποταμὸν μάλιστα κατὰ τὴν τῶν
ἐτησίων ὥραν. ῥᾴδιον δὲ καὶ τοῦτον ἐξελέγξαι τοὺς 4
χρόνους τῆς αὐξήσεως ἀκριβῶς ἐξετάζοντα· ὁ γὰρ
Νεῖλος ἄρχεται μὲν πληροῦσθαι κατὰ τὰς θερινὰς
τροπάς, οὔπω τῶν ἐτησίων πνεόντων, λήγει δ'
ὕστερον ἰσημερίας φθινοπωρινῆς, πάλαι προπεπαυ-
μένων τῶν εἰρημένων ἀνέμων. ὅταν οὖν ἡ τῆς 5
πείρας ἀκρίβεια κατισχύῃ τὴν τῶν λόγων πιθανό-

5 τῶν γενομένων ὑδάτων CF 14 μετεώρους CF.

*τητα, τὴν μὲν ἐπίνοιαν τἀνδρὸς ἀποδεκτέον, τὴν
δὲ πίστιν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις οὐ δοτέον.*
6 *παρίημι γὰρ καὶ διότι τοὺς ἐτησίας ἰδεῖν ἔστιν οὐ-
δέν τι μᾶλλον ἀπὸ τῆς ἄρκτου πνέοντας ἤπερ τῆς
ἑσπέρας· οὐ βορέαι γὰρ οὐδ' ἀπαρκτίαι μόνοι, ἀλλὰ
καὶ οἱ πνέοντες ἀπὸ θερινῆς δύσεως ἀργέσται κοι-
νωνοῦσι τῆς τῶν ἐτησίων προσηγορίας. τό τε λέ-
γειν ὡς μέγιστα συμβαίνει τῶν ὀρῶν ὑπάρχειν τὰ
περὶ τὴν Αἰθιοπίαν οὐ μόνον ἀναπόδεικτόν ἐστιν,
ἀλλ' οὐδὲ τὴν πίστιν ἔχει διὰ τῆς ἐναργείας συγχω-*
7 *ρουμένην. Ἔφορος δὲ καινοτάτην αἰτίαν εἰσφέρων* 48
*πιθανολογεῖν μὲν πειρᾶται, τῆς δ' ἀληθείας οὐδα-
μῶς ἐπιτυγχάνων θεωρεῖται. φησὶ γὰρ τὴν Αἴγυ-
πτον ἅπασαν οὖσαν ποταμόχωστον καὶ χαύνην, ἔτι
δὲ κισηρώδη τὴν φύσιν, ῥαγάδας τε μεγάλας καὶ
διηνεκεῖς ἔχειν, διὰ δὲ τούτων εἰς ἑαυτὴν ἀναλαμ-
βάνειν ὑγροῦ πλῆθος, καὶ κατὰ μὲν τὴν χειμερινὴν
ὥραν συνέχειν ἐν ἑαυτῇ τοῦτο, κατὰ δὲ τὴν θερι-
νὴν ὥσπερ ἱδρῶτάς τινας ἐξ αὐτῆς πανταχόθεν ἀνιέ-*
8 *ναι, καὶ διὰ τούτων πληροῦν τὸν ποταμόν. ὁ δὲ
συγγραφεὺς οὗτος οὐ μόνον ἡμῖν φαίνεται μὴ τε-
θεαμένος τὴν φύσιν τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον τό-
πων, ἀλλὰ μηδὲ παρὰ τῶν εἰδότων τὰ κατὰ τὴν*
9 *χώραν ταύτην ἐπιμελῶς πεπυσμένος. πρῶτον μὲν
γάρ, εἴπερ ἐξ αὐτῆς τῆς Αἰγύπτου ὁ Νεῖλος τὴν αὔ-
ξησιν ἐλάμβανεν, οὐκ ἂν ἐν τοῖς ἀνωτέρω μέρεσιν
ἐπληροῦτο, διά τε πετρώδους καὶ στερεᾶς χώρας*

10 *ἐνεργείας* codices, corr. Wess. 13 *ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον ποταμόχωστον οὖσαν* II 23 *εἰδότων*] *ἰδόντων* Theophylactos VII 17, 22.

φερόμενος· νῦν δὲ πλείω τῶν ἑξακισχιλίων σταδίων
διὰ τῆς Αἰθιοπίας ῥέων τὴν πλήρωσιν ἔχει πρὶν ἢ
ψαῦσαι τῆς Αἰγύπτου. ἔπειτ' εἰ μὲν τὸ ῥεῦμα τοῦ 10
Νείλου ταπεινότερον ἦν τῶν κατὰ τὴν ποταμόχω-
στον γῆν ἀραιωμάτων, ἐπιπολαίους ἂν εἶναι τὰς
ῥαγάδας συνέβαινε, καθ' ἃς ἀδύνατον ἦν διαμένειν
τοσοῦτο πλῆθος ὕδατος· εἰ δ' ὑψηλότερον τόπον
ἐπεῖχεν ὁ ποταμὸς τῶν ἀραιωμάτων, ἀδύνατον ἦν
ἐκ τῶν ταπεινοτέρων κοιλωμάτων εἰς τὴν ὑψηλοτέ-
ραν ἐπιφάνειαν τὴν τῶν ὑγρῶν σύρρυσιν γίνεσθαι.
καθόλου δὲ τίς ἂν δυνατὸν ἡγήσαιτο τοὺς ἐκ τῶν 11
κατὰ τὴν γῆν ἀραιωμάτων ἱδρῶτας τοσαύτην αὔ-
ξησιν τοῦ ποταμοῦ ποιεῖν ὥστε ὑπ' αὐτοῦ σχε-
δὸν πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον ἐπικλύζεσθαι; ἀφίημι
γὰρ καὶ τὸ ψεῦδος τῆς τε ποταμοχώστου γῆς καὶ
τῶν ἐν τοῖς ἀραιώμασι τηρουμένων ὑδάτων, ἐμ-
φανῶν ὄντων τῶν ἐν τούτοις ἐλέγχων. ὁ μὲν 12
γὰρ Μαίανδρος ποταμὸς κατὰ τὴν Ἀσίαν πολλὴν
χώραν πεποίηκε ποταμόχωστον, ἐν ᾗ τῶν συμβαι-
νόντων περὶ τὴν ἀναπλήρωσιν τοῦ Νείλου τὸ σύν-
ολον οὐδὲν θεωρεῖται γινόμενον. ὁμοίως δὲ τούτῳ 13
περὶ μὲν τὴν Ἀκαρνανίαν ὁ καλούμενος Ἀχελῷος
ποταμός, περὶ δὲ τὴν Βοιωτίαν ὁ Κηφισὸς φερό-
μενος ἐκ τῶν Φωκέων προσκέχωκεν οὐκ ὀλίγην χώ-
ραν, ἐφ' ὧν ἀμφοτέρων ἐλέγχεται φανερῶς τὸ ψεῦ-
δος τοῦ συγγραφέως. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἄν τις παρ'
Ἐφόρῳ ζητήσειεν ἐκ παντὸς τρόπου τἀκριβές, ὁρῶν
αὐτὸν ἐν πολλοῖς ὠλιγωρηκότα τῆς ἀληθείας. τῶν 40

1 *νυνί CF* 12 *τὴν* om. D 13 *πᾶσαν σχεδὸν* vulg.
24 *προκέχωκεν* D.

δ' ἐν Μέμφει τινὲς φιλοσόφων ἐπεχείρησαν αἰτίαν 49
φέρειν τῆς πληρώσεως ἀνεξέλεγκτον μᾶλλον ἢ πι-
2 θανήν, ᾗ πολλοὶ συγκατατέθεινται. διαιρούμενοι
γὰρ τὴν γῆν εἰς τρία μέρη φασὶν ὑπάρχειν ἓν μὲν
τὸ κατὰ τὴν ἡμετέραν οἰκουμένην, ἕτερον δὲ τὸ
τούτοις τοῖς τόποις ἀντιπεπονθὸς ταῖς ὥραις, τὸ δὲ
τρίτον μεταξὺ μὲν κεῖσθαι τούτων, ὑπάρχειν δὲ διὰ
3 καῦμα ἀοίκητον. εἰ μὲν οὖν ὁ Νεῖλος ἀνέβαινε
κατὰ τὸν τοῦ χειμῶνος καιρόν, δῆλον ἂν ὑπῆρχεν
ὡς ἐκ τῆς καθ' ἡμᾶς ζώνης λαμβάνει τὴν ἐπίρρυσιν
διὰ τὸ περὶ τούτους τοὺς καιροὺς μάλιστα γίνεσθαι
παρ' ἡμῖν τὰς ἐπομβρίας· ἐπεὶ δὲ τοὐναντίον περὶ
τὸ θέρος πληροῦται, πιθανὸν εἶναι κατὰ τοὺς ἀντι-
κειμένους τόπους γεννᾶσθαι τοὺς χειμῶνας, καὶ
τὸ πλεονάζον τῶν κατ' ἐκείνους τοὺς τόπους ὑδά-
4 των εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην φέρεσθαι. διὸ
καὶ πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Νείλου μηδένα δύνασθαι
παρελθεῖν, ὡς ἂν ἐκ τῆς ἐναντίας ζώνης διὰ τῆς
ἀοικήτου φερομένου τοῦ ποταμοῦ. μαρτυρεῖν δὲ
τούτοις καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς γλυκύτητος τοῦ κατὰ
τὸν Νεῖλον ὕδατος· διὰ γὰρ τῆς κατακεκαυμένης
αὐτὸν ῥέοντα καθέψεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο γλυκύτα-
τον εἶναι πάντων τῶν ποταμῶν, ἅτε φύσει τοῦ
5 πυρώδους πᾶν τὸ ὑγρὸν ἀπογλυκαίνοντος. οὗτος δ'
ὁ λόγος ἔχει μέν τινα [φανερὰν καὶ] πρόχειρον ἀν-
τίρρησιν, ὅτι παντελῶς ἀδύνατον εἶναι δοκεῖ ποτα-
μὸν ἐκ τῆς ἀντικειμένης οἰκουμένης εἰς τὴν ἡμετέ-
ραν ἀναφέρεσθαι, καὶ μάλιστ' εἴ τις ὑπόθοιτο σφαι-

9 ἂν add. Hertlein 18 προσελθεῖν CF 25 φανερὰν καὶ om. D.

ῥοειδῆ τὴν γῆν ὑπάρχειν. καὶ γὰρ ἐάν τις τοῖς λό-
γοις κατατολμήσας βιάζηται τὴν ἐνάργειαν, ἥ γε
φύσις τῶν πραγμάτων οὐδαμῶς συγχωρήσει. καθ-
όλου μὲν γὰρ ἀνεξέλεγκτον ἀπόφασιν εἰσηγούμε-
νοι, καὶ τὴν ἀοίκητον χώραν μεταξὺ τιθέμενοι,
ταύτῃ διαφεύξεσθαι τοὺς ἀκριβεῖς ἐλέγχους νομί-
ζουσι· δίκαιον δὲ τοὺς περί τινων διαβεβαιουμέ- 6
νους ἢ τὴν ἐνάργειαν παρέχεσθαι μαρτυροῦσαν ἢ
τὰς ἀποδείξεις λαμβάνειν ἐξ ἀρχῆς συγκεχωρημέ-
νας. πῶς δὲ μόνος ὁ Νεῖλος ἐξ ἐκείνης τῆς οἰκου-
μένης φέρεται πρὸς τοὺς καθ' ἡμᾶς τόπους; εἰκὸς
γὰρ εἶναι καὶ ἑτέρους ποταμούς, καθάπερ καὶ παρ'
ἡμῖν. ἥ τε τῆς περὶ τὸ ὕδωρ γλυκύτητος αἰτία 7
παντελῶς ἄλογος. εἰ γὰρ καθεψόμενος ὑπὸ τῶν
καυμάτων ὁ ποταμὸς ἐγλυκαίνετο, πολύγονος οὐκ
ἂν ἦν οὐδὲ ποικίλας ἰχθύων καὶ θηρίων ἰδέας εἶχε·
πᾶν γὰρ ὕδωρ ὑπὸ τῆς πυρώδους φύσεως ἀλλοι-
50 ωθὲν ἀλλοτριώτατόν ἐστι ζῳογονίας. διόπερ τῇ 8
παρεισαγομένῃ καθεψήσει τῆς φύσεως τοῦ Νείλου
παντάπασιν ἐναντιουμένης ψευδεῖς τὰς εἰρημένας
αἰτίας τῆς πληρώσεως ἡγητέον. Οἰνοπίδης δὲ ὁ Χῖος 41
φησι κατὰ μὲν τὴν θερινὴν ὥραν τὰ ὕδατα κατὰ
τὴν γῆν εἶναι ψυχρά, τοῦ δὲ χειμῶνος τοὐναντίον
θερμά, καὶ τοῦτο εὔδηλον ἐπὶ τῶν βαθέων φρεά-
των γίνεσθαι· κατὰ μὲν γὰρ τὴν ἀκμὴν τοῦ χει-
μῶνος ἥκιστα τὸ ὕδωρ ἐν αὐτοῖς ὑπάρχειν ψυχρόν,
κατὰ δὲ τὰ μέγιστα καύματα ψυχρότατον ἐξ αὐτῶν

2 ἐνάργειαν A et D in margine m. 1., ἐνέργειαν ceteri 8 ἐνέργειαν *CF* 17 ἀπὸ D 23 τὴν om. *CF* τοὐναντίον om. CF 24 εὔδηλον] εὐφανερὸν D.

2 *ὑγρὸν ἀναφέρεσθαι. διὸ καὶ τὸν Νεῖλον εὐλόγως*
κατὰ μὲν τὸν χειμῶνα μικρὸν εἶναι καὶ συστέλλε-
σθαι, διὰ τὸ τὴν μὲν κατὰ γῆν θερμασίαν τὸ πολὺ
τῆς ὑγρᾶς οὐσίας ἀναλίσκειν, ὄμβρους δὲ κατὰ τὴν
Αἴγυπτον μὴ γίνεσθαι· κατὰ δὲ τὸ θέρος μηκέτι
τῆς κατὰ γῆν ἀπαναλώσεως γινομένης ἐν τοῖς κατὰ
βάθος τόποις πληροῦσθαι τὴν κατὰ φύσιν αὐτοῦ
3 *ῥύσιν ἀνεμποδίστως. ῥητέον δὲ καὶ πρὸς τοῦτον*
ὅτι πολλοὶ ποταμοὶ τῶν κατὰ τὴν Λιβύην ὁμοίως
μὲν κείμενοι τοῖς στόμασι, παραπλησίους δὲ τὰς
ῥύσεις ποιούμενοι, τὴν ἀνάβασιν οὐκ ἔχουσιν ἀνά-
λογον τῷ Νείλῳ· τοὐναντίον γὰρ ἐν μὲν τῷ χει-
μῶνι πληρούμενοι, κατὰ δὲ τὸ θέρος λήγοντες
ἐλέγχουσι τὸ ψεῦδος τοῦ πειρωμένου τοῖς πιθανοῖς
4 *καταμάχεσθαι τὴν ἀλήθειαν. ἔγγιστα δὲ τῇ ἀλη-*
θείᾳ προσελήλυθεν Ἀγαθαρχίδης ὁ Κνίδιος. φησὶ
γὰρ κατ' ἐνιαυτὸν ἐν τοῖς κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν ὄρεσι
γίνεσθαι συνεχεῖς ὄμβρους ἀπὸ θερινῶν τροπῶν
5 *μέχρι τῆς μετοπωρινῆς ἰσημερίας· εὐλόγως οὖν τὸν*
Νεῖλον ἐν μὲν τῷ χειμῶνι συστέλλεσθαι, τὴν κατὰ
φύσιν ἔχοντα ῥύσιν ἀπὸ μόνων τῶν πηγῶν, κατὰ
δὲ τὸ θέρος διὰ τοὺς ἐκχεομένους ὄμβρους λαμβά-
6 *νειν τὴν αὔξησιν. εἰ δὲ τὰς αἰτίας μηδεὶς ἀπο-*
δοῦναι δύναται μέχρι τοῦ νῦν τῆς τῶν ὑδάτων γε-
νέσεως, οὐ προσήκειν ἀθετεῖσθαι τὴν ἰδίαν ἀπό-
φασιν· πολλὰ γὰρ τὴν φύσιν ἐναντίως φέρειν, ὧν
τὰς αἰτίας οὐκ ἐφικτὸν ἀνθρώποις ἀκριβῶς ἐξευ-
7 *ρεῖν. μαρτυρεῖν δὲ τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ λεγομένοις καὶ*

11 *ῥεύσεις* vulg. 25 *προσήκει* codices, corr. Rhod.

τὸ γινόμενον περί τινας τόπους τῆς Ἀσίας· πρὸς
μὲν γὰρ τοῖς ὅροις τῆς Σκυθίας τοῖς πρὸς τὸ Καυ-
κάσιον ὄρος συνάπτουσι, παρεληλυθότος ἤδη τοῦ
χειμῶνος, καθ' ἕκαστον ἔτος νιφετοὺς ἐξαισίους γί-
νεσθαι συνεχῶς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐν δὲ τοῖς πρὸς
βορρᾶν ἐστραμμένοις μέρεσι τῆς Ἰνδικῆς ὡρισμένοις
51 καιροῖς καὶ χάλαζαν ἄπιστον τὸ μέγεθος καὶ τὸ πλῆ-
θος καταράττειν, καὶ περὶ μὲν τὸν Ὑδάσπην ποτα-
μὸν ἀρχομένου θέρους συνεχεῖς ὄμβρους γίνεσθαι,
κατὰ δὲ τὴν Αἰθιοπίαν μεθ' ἡμέρας τινὰς ταὐτὸ
συμβαίνειν, καὶ ταύτην τὴν περίστασιν κυκλουμέ-
νην ἀεὶ τοὺς συνεχεῖς τόπους χειμάζειν. οὐδὲν οὖν 8
εἶναι παράδοξον εἰ καὶ κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν τὴν κει-
μένην ὑπὲρ Αἰγύπτου συνεχεῖς ἐν τοῖς ὄρεσιν ὄμ-
βροι καταράττοντες ἐν τῷ θέρει πληροῦσι τὸν
ποταμόν, ἄλλως τε καὶ τῆς ἐναργείας αὐτῆς μαρτυ-
ρουμένης ὑπὸ τῶν περὶ τοὺς τόπους οἰκούντων βαρ-
βάρων. εἰ δὲ τοῖς παρ' ἡμῖν γινομένοις ἐναντίαν 9
ἔχει τὰ λεγόμενα φύσιν, οὐ διὰ τοῦτ' ἀπιστητέον·
καὶ γὰρ τὸν νότον παρ' ἡμῖν μὲν εἶναι χειμέριον,
περὶ δὲ τὴν Αἰθιοπίαν αἴθριον ὑπάρχειν, καὶ τὰς
βορείους πνοὰς περὶ μὲν τὴν Εὐρώπην εὐτόνους εἶ-
ναι, κατ' ἐκείνην δὲ τὴν χώραν βληχρὰς καὶ ἀτόνους
[καὶ παντελῶς ἀσθενεῖς].

Καὶ περὶ μὲν τῆς πληρώσεως τοῦ Νείλου, δυ- 10
νάμενοι ποικιλώτερον ἀντειπεῖν πρὸς ἅπαντας, ἀρ-

2 ὅροις] τόποις D et Theoph. VII 17, 41 8 Ὕδασπιν vulg. 9 ἀρχομένου θέρους om. D 16 ἐνεργείας codices, corr. Wess. 24 καὶ παντελῶς ἀσθενεῖς· ρώσεως τοῦ νείλου (καὶ περὶ μὲν πλη in margine add.) D; καὶ παντελῶς ἀσθενεῖς om. CFGM.

κεσθησόμεθα τοῖς εἰρημένοις, ἵνα μὴ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἡμῖν προκειμένην συντομίαν ὑπερβαίνωμεν. ἐπεὶ δὲ τὴν βίβλον ταύτην διὰ τὸ μέγεθος εἰς δύο μέρη διῃρήκαμεν, στοχαζόμενοι τῆς συμμετρίας, τὴν πρώτην μερίδα τῶν ἱστορουμένων αὐτοῦ περιγράψομεν, τὰ δὲ συνεχῆ τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἱστορουμένων ἐν τῇ δευτέρᾳ κατατάξομεν, ἀρχὴν ποιησάμενοι τὴν ἀπαγγελίαν τῶν γενομένων βασιλέων τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ παλαιοτάτου βίου παρ' Αἰγυπτίοις.

4 διῃρήκαμεν μέρη vulg. 5 παραγράψομεν C.

[ΜΕΡΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ.]

Τῆς πρώτης τῶν Διοδώρου βίβλων διὰ τὸ μέ- 42
γεθος εἰς δύο βίβλους διῃρημένης ἡ πρώτη μὲν περι-
έχει προοίμιον περὶ ὅλης τῆς πραγματείας καὶ τὰ
λεγόμενα παρ' Αἰγυπτίοις περὶ τῆς τοῦ κόσμου γε-
νέσεως καὶ τῆς τῶν ὅλων ἐξ ἀρχῆς συστάσεως, πρὸς
δὲ τούτοις περὶ τῶν θεῶν, ὅσοι πόλεις ἔκτισαν
κατ' Αἴγυπτον ἐπωνύμους ἑαυτῶν ποιήσαντες, περί
τε τῶν πρώτων γενομένων ἀνθρώπων καὶ τοῦ πα-
λαιοτάτου βίου, τῆς τε τῶν ἀθανάτων τιμῆς καὶ
τῆς τῶν ναῶν κατασκευῆς, ἑξῆς δὲ περὶ τῆς τοπο-
52 *θεσίας τῆς κατ' Αἴγυπτον χώρας καὶ τῶν περὶ τὸν*
Νεῖλον ποταμὸν παραδοξολογουμένων, τῆς τε τού-
του πληρώσεως τὰς αἰτίας καὶ τῶν ἱστορικῶν καὶ
φιλοσόφων ἀποφάσεις, ἔτι δὲ τὰς πρὸς ἕκαστον
τῶν συγγραφέων ἀντιρρήσεις· ἐν ταύτῃ δὲ τῇ βί- 2
βλῳ τὰ συνεχῆ τοῖς προειρημένοις διέξιμεν. ἀρχό-
μεθα δὲ ἀπὸ τῶν γενομένων πρώτων κατ' Αἴγυ-
πτον βασιλέων, καὶ τὰς κατὰ μέρος αὐτῶν πράξεις
ἐκθησόμεθα μέχρι Ἀμάσιδος τοῦ βασιλέως, προεκ-

Argumentum huius partis verbosum praeponit A. — 1 *τῆς πρώτης — διῃρημένης* om. C 17 *ἀπὸ τῶν πρώτων κατ' Αἴγυπτον γενομένων βασιλέων* CF 19 *Ἀμάσιος* DF.

θέμενοι κεφαλαιωδῶς τὴν ἀρχαιοτάτην ἀγωγὴν τῶν κατ' Αἴγυπτον.

43 Βίῳ γὰρ τὸ παλαιὸν Αἰγυπτίους φασὶ χρῆσθαι τὸ μὲν ἀρχαιότατον πόαν ἐσθίοντας καὶ τῶν ἐν τοῖς ἕλεσι γινομένων τοὺς καυλοὺς καὶ τὰς ῥίζας, πεῖραν διὰ τῆς γεύσεως ἑκάστου λαμβάνοντας, πρώτην δὲ καὶ μάλιστα προσενέγκασθαι τὴν ὀνομαζομένην ἄγρωστιν διὰ τὸ καὶ τῇ γλυκύτητι διάφορον εἶναι καὶ τὴν τροφὴν ἀρκοῦσαν παρέχεσθαι τοῖς σώμασι τῶν ἀν-
2 θρώπων· καὶ γὰρ τοῖς κτήνεσι ταύτην θεωρεῖσθαι προσηνῆ καὶ ταχὺ τοὺς ὄγκους αὐτῶν προσανατρέφειν. διὸ καὶ τῆς εὐχρηστίας τῆς περὶ τὴν βοτάνην ταύτην μνημονεύοντας τοὺς ἀνθρώπους μέχρι τοῦ νῦν, ὅταν πρὸς θεοὺς βαδίζωσι, τῇ χειρὶ ταύτης λαμβάνοντας προσεύχεσθαι· οἴονται γὰρ τὸν ἄνθρωπον ἕλειον καὶ λιμνῶδες εἶναι ζῷον, ἀπό τε τῆς λειότητος τεκμαιρόμενοι καὶ τῆς φυσικῆς ποιότητος, ἔτι δὲ τοῦ προσδεῖσθαι τροφῆς τῆς ὑγρᾶς μᾶλλον ἢ τῆς
3 ξηρᾶς. δευτέραν δὲ λέγουσιν ἔχειν διαγωγὴν τοὺς Αἰγυπτίους τὴν τῶν ἰχθύων βρῶσιν, πολλὴν δαψίλειαν παρεχομένου τοῦ ποταμοῦ, καὶ μάλισθ' ὅτε μετὰ τὴν ἀνάβασιν ταπεινούμενος ἀναξηραίνοιτο.
4 ὁμοίως δὲ καὶ τῶν βοσκημάτων ἔνια σαρκοφαγεῖν, καὶ ταῖς δοραῖς τῶν κατεσθιομένων ἐσθῆσι χρῆσθαι, καὶ τὰς οἰκήσεις ἐκ τῶν καλάμων κατασκευάζεσθαι. ἴχνη δὲ τούτων διαμένειν παρὰ τοῖς νομεῦσι τοῖς κατ' Αἴγυπτον, οὓς ἅπαντάς φασι μέχρι τοῦ νῦν μηδεμίαν ἄλλην οἴκησιν ἢ τὴν ἐκ τῶν κα-

7 ἄγρωστον C 8 τῇ om. vulg. 14 ταύτην D 17 πιότητος Reiske 24 ἐσθήσει D.

λάμων ἔχειν, δοκιμάζοντας ἀρκεῖσθαι ταύτῃ. πολ- 5
λοὺς δὲ χρόνους τούτῳ τῷ βίῳ διεξαγαγόντας τὸ
τελευταῖον ἐπὶ τοὺς ἐδωδίμους μεταβῆναι καρπούς,
53 ὧν εἶναι καὶ τὸν ἐκ τοῦ λωτοῦ γινόμενον ἄρτον.
καὶ τούτων τὴν εὕρεσιν οἱ μὲν εἰς τὴν Ἶσιν ἀνα-
φέρουσιν, οἱ δ' εἴς τινα τῶν παλαιῶν βασιλέων τὸν
ὀνομαζόμενον Μηνᾶν. οἱ δ' ἱερεῖς εὑρετὴν τῶν μὲν 6
παιδειῶν καὶ τῶν τεχνῶν μυθολογοῦσι τὸν Ἑρμῆν
γεγονέναι, τῶν δ' εἰς τὸν βίον ἀναγκαίων τοὺς
βασιλεῖς· διὸ καὶ τὸ παλαιὸν παραδίδοσθαι τὰς βα-
σιλείας μὴ τοῖς ἐκγόνοις τῶν ἀρξάντων, ἀλλὰ τοῖς
πλεῖστα καὶ μέγιστα τὸ πλῆθος εὐεργετοῦσιν, εἴτε
προκαλουμένων τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἐφ' ἑαυτῶν
βασιλεῖς ἐπὶ τὴν κοινὴν εὐεργεσίαν, εἴτε καὶ κατ'
ἀλήθειαν ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγραφαῖς οὕτω παρειλη-
φότων.

Μυθολογοῦσι δ' αὐτῶν τινες τὸ μὲν πρῶτον 44
ἄρξαι τῆς Αἰγύπτου θεοὺς καὶ ἥρωας ἔτη βραχὺ
λείποντα τῶν μυρίων καὶ ὀκτακισχιλίων, καὶ θεῶν
ἔσχατον βασιλεῦσαι τὸν Ἴσιδος Ὧρον· ὑπ' ἀνθρώ-
πων δὲ τὴν χώραν βεβασιλεῦσθαί φασιν [ἀπὸ Μοί-
ριδος] ἔτη βραχὺ λείποντα τῶν πεντακισχιλίων μέ-
χρι τῆς ἑκατοστῆς καὶ ὀγδοηκοστῆς ὀλυμπιάδος, καθ'
ἣν ἡμεῖς μὲν παρεβάλομεν εἰς Αἴγυπτον, ἐβασίλευε
δὲ Πτολεμαῖος ὁ νέος Διόνυσος χρηματίζων. τού- 2
των δὲ τὰ μὲν πλεῖστα κατασχεῖν τὴν ἀρχὴν ἐγχω-
ρίους βασιλεῖς, ὀλίγα δὲ Αἰθίοπας καὶ Πέρσας καὶ

2 *διεξάγοντας* libri, corr. Dindorf 7 *μὲν τῶν* libri, corr. Dind. 8 *τὸν* om. C 18 *καὶ*] *τε καὶ* vulg. 21 *μυρίδος* D, *μυριάδος* *F*; del. Dind. 24 *ἐβασίλευσεν* D.

*Μακεδόνας. Αἰθίοπας μὲν οὖν ἄρξαι τέτταρας, οὐ
κατὰ τὸ ἑξῆς, ἀλλ' ἐκ διαστήματος, ἔτη τὰ πάντα
3 βραχὺ λείποντα τῶν ἓξ καὶ τριάκοντα· Πέρσας δ'
ἡγήσασθαι Καμβύσου τοῦ βασιλέως τοῖς ὅπλοις
καταστρεψαμένου τὸ ἔθνος πέντε πρὸς τοῖς ἑκατὸν
καὶ τριάκοντα ἔτεσι σὺν ταῖς τῶν Αἰγυπτίων ἀπο-
στάσεσιν, ἃς ἐποιήσαντο φέρειν οὐ δυνάμενοι τὴν
τραχύτητα τῆς ἐπιστασίας καὶ τὴν εἰς τοὺς ἐγχω-
4 ρίους θεοὺς ἀσέβειαν. ἐσχάτους δὲ Μακεδόνας ἄρ-
ξαι καὶ τοὺς ἀπὸ Μακεδόνων ἓξ ἔτη πρὸς τοῖς δια-
κοσίοις καὶ ἑβδομήκοντα. τοὺς δὲ λοιποὺς χρόνους
ἅπαντας διατελέσαι βασιλεύοντας τῆς χώρας ἐγχω-
ρίους, ἄνδρας μὲν ἑβδομήκοντα πρὸς τοῖς τετρακο-
σίοις, γυναῖκας δὲ πέντε· περὶ ὧν ἁπάντων οἱ μὲν
ἱερεῖς εἶχον ἀναγραφὰς ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἐκ πα-
λαιῶν χρόνων ἀεὶ τοῖς διαδόχοις παραδεδομένας,*
ὁπηλίκος *ἕκαστος τῶν βασιλευσάντων ἐγένετο τῷ* 54
μεγέθει καὶ ὁποῖός *τις τῇ φύσει καὶ τὰ κατὰ τοὺς
5 ἰδίους χρόνους ἑκάστῳ πραχθέντα· ἡμῖν δὲ περὶ
ἑκάστου τὰ κατὰ μέρος μακρὸν ἂν εἴη καὶ περίερ-
γον γράφειν, ὡς ἂν τῶν πλείστων ἀχρήστων περι-
ειλημμένων. διόπερ τῶν ἀξίων ἱστορίας τὰ κυριώ-
τατα συντόμως διεξιέναι πειρασόμεθα.*

45 *Μετὰ τοὺς θεοὺς τοίνυν πρῶτόν φασι βασιλεῦ-
σαι τῆς Αἰγύπτου Μηνᾶν, καὶ καταδεῖξαι τοῖς λαοῖς
θεούς τε σέβεσθαι καὶ θυσίας ἐπιτελεῖν, πρὸς δὲ
τούτοις παρατίθεσθαι τραπέζας καὶ κλίνας καὶ στρω-
μνῇ πολυτελεῖ χρῆσθαι, καὶ τὸ σύνολον τρυφὴν καὶ
2 πολυτελῆ βίον εἰσηγήσασθαι. διὸ καὶ πολλαῖς ὕστε-*

18 *ποῖος* D 21 *παρειλημμένων* Reiske.

ρον γενεαῖς βασιλεύοντα Τνέφαχθον τὸν Βοκχόριδος τοῦ σοφοῦ πατέρα λέγουσιν εἰς τὴν Ἀραβίαν στρατεύσαντα, τῶν ἐπιτηδείων αὐτὸν διά τε τὴν ἐρημίαν καὶ τὰς δυσχωρίας ἐκλιπόντων, ἀναγκασθῆναι μίαν ἡμέραν ἐνδεᾶ γενόμενον χρήσασθαι διαίτῃ παντελῶς εὐτελεῖ παρά τισι τῶν τυχόντων ἰδιωτῶν, ἡσθέντα δὲ καθ' ὑπερβολὴν καταγνῶναι τῆς τρυφῆς καὶ τῷ καταδείξαντι τὴν πολυτέλειαν ἐξ ἀρχῆς βασιλεῖ καταρᾶσθαι· οὕτω δ' ἐγκάρδιον αὐτῷ τὴν μεταβολὴν γενέσθαι τὴν περὶ τὴν βρῶσιν καὶ πόσιν καὶ κοίτην ὥστε τὴν κατάραν ἀναγράψαι τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν εἰς τὸν τοῦ Διὸς ναὸν ἐν Θήβαις· ὃ δὴ δοκεῖ μάλιστα αἴτιον γενέσθαι τοῦ μὴ διαμεῖναι τὴν δόξαν τοῦ Μηνᾶ καὶ τὰς τιμὰς εἰς τοὺς ὕστερον χρόνους. ἑξῆς δ' ἄρξαι λέγεται τοῦ προ- 3
ειρημένου βασιλέως τοὺς ἀπογόνους δύο πρὸς τοῖς πεντήκοντα τοὺς ἅπαντας ἔτη πλείω τῶν χιλίων καὶ τετταράκοντα· ἐφ' ὧν μηδὲν ἄξιον ἀναγραφῆς γενέσθαι. μετὰ δὲ ταῦτα κατασταθέντος βασιλέως 4
Βουσίριδος καὶ τῶν τούτου πάλιν ἐκγόνων ὀκτώ, τὸν τελευταῖον ὁμώνυμον ὄντα τῷ πρώτῳ φασὶ κτίσαι τὴν ὑπὸ μὲν τῶν Αἰγυπτίων καλουμένην Διὸς πόλιν τὴν μεγάλην, ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων Θήβας. τὸν μὲν οὖν περίβολον αὐτὸν ὑποστήσασθαι σταδίων ἑκατὸν καὶ τετταράκοντα, οἰκοδομήμασι δὲ μεγάλοις καὶ ναοῖς ἐκπρεπέσι καὶ τοῖς ἄλλοις ἀναθήμασι κοσμῆσαι θαυμαστῶς· ὁμοίως δὲ καὶ τὰς τῶν ἰδιω- 5

1 βασιλεύσαντα II γνεφαχθῶ C 3 στρατεύοντα C αὐτῷ CF 18 τετρακοσίων AE 22 τῶν om. vulg. 26 εὐπρεπέσι II.

τῶν οἰκίας, ἃς μὲν τετρωρόφους, ἃς δὲ πεντωρόφους κατασκευάσαι, καὶ καθόλου τὴν πόλιν εὐδαιμονεστάτην οὐ μόνον τῶν κατ' Αἴγυπτον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πασῶν ποιῆσαι.

6 διὰ δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς περὶ αὐτὴν εὐπορίας τε καὶ δυνάμεως εἰς πάντα τόπον τῆς φήμης διαδεδομένης ἐπιμεμνῆσθαι καὶ τὸν ποιητὴν αὐτῆς φασιν ἐν οἷς λέγει

οὐδ' ὅσα Θήβας
Αἰγυπτίας, ὅθι πλεῖστα δόμοις ἔνι κτήματα κεῖται,
αἵθ' ἑκατόμπυλοί εἰσι, διηκόσιοι δ' ἀν' ἑκάστην
ἀνέρες ἐξοιχνεῦσι σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν.

7 ἔνιοι δέ φασιν οὐ πύλας ἑκατὸν ἐσχηκέναι τὴν πόλιν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ μεγάλα προπύλαια τῶν ἱερῶν, ἀφ' ὧν ἑκατόμπυλον ὠνομάσθαι, καθαπερεὶ πολύπυλον. δισμύρια δ' ἅρματα πρὸς ἀλήθειαν ἐξ αὐτῆς εἰς τοὺς πολέμους ἐκπορεύεσθαι· τοὺς γὰρ ἱππῶνας ἑκατὸν γεγονέναι κατὰ τὴν παραποταμίαν τὴν ἀπὸ Μέμφεως ἄχρι Θηβῶν τῶν κατὰ τὴν Λιβύην, ἑκάστου δεχομένου ἀνὰ διακοσίους ἵππους, ὧν ἔτι νῦν τὰ θεμέλια δείκνυσθαι.

46 Οὐ μόνον δὲ τοῦτον τὸν βασιλέα παρειλήφαμεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ὕστερον ἀρξάντων πολλοὺς εἰς τὴν αὔξησιν τῆς πόλεως πεφιλοτιμῆσθαι. ἀναθήμασί τε γὰρ πολλοῖς καὶ μεγάλοις ἀργυροῖς καὶ χρυσοῖς, ἔτι δ' ἐλεφαντίνοις, καὶ κολοττικῶν ἀνδριάντων πλήθει, πρὸς δὲ τούτοις κατασκευαῖς μονολίθων ὀβελίσκων μηδεμίαν τῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον οὕτω κεκο-

9 ἔνι] ἐν D 16 ἐκπορεύεσθαι] ἐξιέναι CF 18 τῶν κατὰ τὴν [τὴν om. vulg.] Λιβύην additamentum mirum; v. 12—20 spurios esse coni. Eichstädt 25 ἐλεφαντίνων D.

σμῆσθαι. τεττάρων γὰρ ἱερῶν κατασκευασθέντων
τό τε κάλλος καὶ τὸ μέγεθος θαυμαστὸν εἶναι τὸ
παλαιότατον, τρισκαίδεκα μὲν σταδίων τὴν περίμε-
τρον, πέντε δὲ καὶ τετταράκοντα πηχῶν τὸ ὕψος,
εἴκοσι δὲ καὶ τεττάρων ποδῶν τὸ πλάτος τῶν τοί-
χων. ἀκόλουθον δὲ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ ταύτῃ καὶ 3
τὸν ἐν αὐτῷ κόσμον τῶν ἀναθημάτων γενέσθαι, τῇ
τε δαπάνῃ θαυμαστὸν καὶ τῇ χειρουργίᾳ περιττῶς
εἰργασμένον. τὰς μὲν οὖν οἰκοδομὰς διαμεμενηκέ- 4
ναι μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων, τὸν δ' ἄργυρον
καὶ χρυσὸν καὶ τὴν δι' ἐλέφαντος καὶ λιθείας πολυ-
τέλειαν ὑπὸ Περσῶν σεσυλῆσθαι καθ' οὓς και-
ροὺς ἐνέπρησε τὰ κατ' Αἴγυπτον ἱερὰ Καμβύσης·
ὅτε δή φασι τοὺς Πέρσας μετενεγκόντας τὴν εὐπο-
ρίαν ταύτην εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τεχνίτας ἐξ Αἰγύ-
πτου παραλαβόντας κατασκευάσαι τὰ περιβόητα βα-
σίλεια τά τε ἐν Περσεπόλει καὶ τὰ ἐν Σούσοις καὶ
56 τὰ ἐν Μηδίᾳ. τοσοῦτο δὲ πλῆθος χρημάτων ἀπο- 5
φαίνουσι γεγονέναι τότε κατ' Αἴγυπτον ὥστε τῶν
κατὰ τὴν σύλησιν ἀπολειμμάτων κατακαυθέντων τὰ
συναχθέντα κατὰ μικρὸν εὑρεθῆναι χρυσίου μὲν
πλείω τῶν τριακοσίων ταλάντων, ἀργυρίου δ' οὐκ
ἐλάττω τῶν δισχιλίων καὶ τριακοσίων ταλάντων.
εἶναι δέ φασι καὶ τάφους ἐνταῦθα τῶν ἀρχαίων βα- 6
σιλέων θαυμαστοὺς καὶ τῶν μεταγενεστέρων τοῖς
εἰς τὰ παραπλήσια φιλοτιμουμένοις ὑπερβολὴν οὐκ
ἀπολείποντας. οἱ μὲν οὖν ἱερεῖς ἐκ τῶν ἀναγραφῶν 7
ἔφασαν εὑρίσκειν ἑπτὰ πρὸς τοῖς τετταράκοντα τά-

2 θαυμαστὸν D, θαυμαστῶν ὂν F, θαυμαστῶν ἓν C
20 ἀπολειμμάτων] τῶν add. D   22 ἀργύρου vulg.

φους βασιλικούς· εἰς δὲ Πτολεμαῖον τὸν Λάγου δια-
μεῖναί φασιν ἑπτακαίδεκα μόνον, ὧν τὰ πολλὰ κατ-
έφθαρτο καθ' οὓς χρόνους παρεβάλομεν ἡμεῖς εἰς
ἐκείνους τοὺς τόπους, ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς καὶ ὀγδοη-
8 κοστῆς ὀλυμπιάδος. οὐ μόνον δ' οἱ κατ' Αἴγυπτον
ἱερεῖς ἐκ τῶν ἀναγραφῶν ἱστοροῦσιν, ἀλλὰ καὶ
πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων τῶν παραβαλόντων μὲν εἰς
τὰς Θήβας ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου, συνταξα-
μένων δὲ τὰς Αἰγυπτιακὰς ἱστορίας, ὧν ἐστι καὶ
Ἑκαταῖος, συμφωνοῦσι τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις.
47 ἀπὸ γὰρ τῶν πρώτων τάφων, ἐν οἷς παραδέδοται
τὰς παλλακίδας τοῦ Διὸς τεθάφθαι, δέκα σταδίων
φησὶν ὑπάρξαι βασιλέως μνῆμα τοῦ προσαγορευ-
θέντος Ὀσυμανδύου. τούτου δὲ κατὰ μὲν τὴν εἴσ-
οδον ὑπάρχειν πυλῶνα λίθου ποικίλου, τὸ μὲν μῆ-
κος δίπλεθρον, τὸ δ' ὕψος τετταράκοντα καὶ πέντε
2 πηχῶν· διελθόντι δ' αὐτὸν εἶναι λίθινον περίστυ-
λον τετράγωνον, ἑκάστης πλευρᾶς οὔσης τεττάρων
πλέθρων· ὑπηρεῖσθαι δ' ἀντὶ τῶν κιόνων ζῴδια
πηχῶν ἑκκαίδεκα μονόλιθα, τὸν τύπον εἰς τὸν ἀρ-
χαῖον τρόπον εἰργασμένα· τήν ὀροφήν τε πᾶσαν ἐπὶ
πλάτος δυοῖν ὀργυιῶν ὑπάρχειν μονόλιθον, ἀστέρας
ἐν κυανῷ καταπεποικιλμένην· ἑξῆς δὲ τοῦ περιστύ-
λου τούτου πάλιν ἑτέραν εἴσοδον καὶ πυλῶνα τὰ μὲν
ἄλλα παραπλήσιον τῷ προειρημένῳ, γλυφαῖς δὲ
3 παντοίαις περιττότερον εἰργασμένον· παρὰ δὲ τὴν
εἴσοδον ἀνδριάντας εἶναι τρεῖς ἐξ ἑνὸς τοὺς πάν-

2 φασὶν om. CF 4 ἐπὶ — ὀλυμπιάδος del. Eich. (c. 44, 1) 11 ἀπὸ γὰρ δέκα σταδίων τῶν πρ. Hertlein 14 Ὀσυμανδα-νέως C, ὀσυμάνδ*εως D (μέγεθος τάφου καὶ κάλλος συμαν-δυου in mg.)

τας λίθου μέλανος τοῦ Συηνίτου, καὶ τούτων ἕνα
μὲν καθήμενον ὑπάρχειν μέγιστον πάντων τῶν κατ'
Αἴγυπτον, οὗ τὸν πόδα μετρούμενον ὑπερβάλλειν
57 τοὺς ἑπτὰ πήχεις, ἑτέρους δὲ δύο πρὸς τοῖς γόνασι,
τὸν μὲν ἐκ δεξιῶν, τὸν δὲ ἐξ εὐωνύμων, θυγατρὸς
καὶ μητρός, τῷ μεγέθει λειπομένους τοῦ προειρη-
μένου. τὸ δ' ἔργον τοῦτο μὴ μόνον εἶναι κατὰ τὸ 4
μέγεθος ἀποδοχῆς ἄξιον, ἀλλὰ καὶ τῇ τέχνῃ θαυ-
μαστὸν καὶ τῇ τοῦ λίθου φύσει διαφέρον, ὡς ἂν ἐν
τηλικούτῳ μεγέθει μήτε διαφυάδος μήτε κηλῖδος μη-
δεμιᾶς θεωρουμένης. ἐπιγεγράφθαι δ' ἐπ' αὐτοῦ
„Βασιλεὺς βασιλέων Ὀσυμανδύας εἰμί. εἰ δέ τις εἰ-
δέναι βούλεται πηλίκος εἰμὶ καὶ ποῦ κεῖμαι, νικάτω
τι τῶν ἐμῶν ἔργων." εἶναι δὲ καὶ ἄλλην εἰκόνα τῆς 5
μητρὸς αὐτοῦ καθ' αὑτὴν πηχῶν εἴκοσι μονόλιθον,
ἔχουσαν δὲ τρεῖς βασιλείας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἃς δια-
σημαίνειν ὅτι καὶ θυγάτηρ καὶ γυνὴ καὶ μήτηρ βα-
σιλέως ὑπῆρξε. μετὰ δὲ τὸν πυλῶνα περίστυλον 6
εἶναι τοῦ προτέρου ἀξιολογώτερον, ἐν ᾧ γλυφὰς
ὑπάρχειν παντοίας δηλούσας τὸν πόλεμον τὸν γε-
νόμενον αὐτῷ πρὸς τοὺς ἐν τοῖς Βάκτροις ἀποστάν-
τας· ἐφ' οὓς ἐστρατεῦσθαι πεζῶν μὲν τετταράκοντα
μυριάσιν, ἱππεῦσι δὲ δισμυρίοις, εἰς τέτταρα μέρη
διῃρημένης τῆς πάσης στρατιᾶς, ὧν ἁπάντων υἱοὺς
τοῦ βασιλέως ἐσχηκέναι τὴν ἡγεμονίαν. καὶ κατὰ 48
μὲν τὸν πρῶτον τῶν τοίχων τὸν βασιλέα κατεσκευά-
σθαι πολιορκοῦντα τεῖχος ὑπὸ ποταμοῦ περίρρυτον
καὶ προκινδυνεύοντα πρός τινας ἀντιτεταγμένους

1 μέλανος Hertlein, Μέμνονος libri 12 ὀσυμανδίας D 15 εἴκοσι πηχῶν vulg. 21 βακτώοις D 24 ἀπάσης CF.

μετὰ λέοντος, συναγωνιζομένου τοῦ θηρίου κατα-
πληκτικῶς· ὑπὲρ οὗ τῶν ἐξηγουμένων οἱ μὲν ἔφα-
σαν πρὸς ἀλήθειαν χειροήθη λέοντα τρεφόμενον ὑπὸ
τοῦ βασιλέως συγκινδυνεύειν αὐτῷ κατὰ τὰς μάχας
καὶ τροπὴν ποιεῖν τῶν ἐναντίων διὰ τὴν ἀλκήν,
τινὲς δ' ἱστόρουν ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἀνδρεῖος ὢν
καὶ φορτικῶς ἑαυτὸν ἐγκωμιάζειν βουλόμενος, διὰ
τῆς τοῦ λέοντος εἰκόνος τὴν διάθεσιν ἑαυτοῦ τῆς
2 ψυχῆς ἐσήμαινεν. ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τοίχῳ τοὺς
αἰχμαλώτους ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀγομένους εἰργά-
σθαι τά τε αἰδοῖα καὶ τὰς χεῖρας οὐκ ἔχοντας, δι'
ὧν δοκεῖν δηλοῦσθαι διότι ταῖς ψυχαῖς ἄνανδροι
καὶ κατὰ τὰς ἐν τοῖς δεινοῖς ἐνεργείας ἄχειρες ἦσαν.
3 τὸν δὲ τρίτον ἔχειν γλυφὰς παντοίας καὶ διαπρε-
πεῖς γραφάς, δι' ὧν δηλοῦσθαι βουθυσίας τοῦ βα- 58
σιλέως καὶ θρίαμβον ἀπὸ τοῦ πολέμου καταγόμε-
4 νον. κατὰ δὲ μέσον τὸν περίστυλον ὑπαίθριον
βωμὸν ᾠκοδομῆσθαι τοῦ καλλίστου λίθου τῇ τε χειρ-
5 ουργίᾳ διάφορον καὶ τῷ μεγέθει θαυμαστόν. κατὰ
δὲ τὸν τελευταῖον τοῖχον ὑπάρχειν ἀνδριάντας καθ-
ημένους δύο μονολίθους ἑπτὰ καὶ εἴκοσι πηχῶν,
παρ' οὓς εἰσόδους τρεῖς ἐκ τοῦ περιστύλου κατε-
σκευάσθαι, καθ' ἃς οἶκον ὑπάρχειν ὑπόστυλον,
ᾠδείου τρόπον κατεσκευασμένον, ἑκάστην πλευρὰν
6 ἔχοντα δίπλεθρον. ἐν τούτῳ δ' εἶναι πλῆθος ἀν-
δριάντων ξυλίνων, διασημαῖνον τοὺς [τὰς] ἀμφισβη-
τήσεις ἔχοντας καὶ προσβλέποντας τοῖς τὰς δίκας
κρίνουσι· τούτους δ' ἐφ' ἑνὸς τῶν τοίχων ἐγγεγλύ-

1 τοῦ om. D 7 φορτικός vulg. 10 τοῦ om. D
12 δοκεῖ DF 18 οἰκοδομῆσαι D 26 τὰς om. D.

φθαι τριάκοντα τὸν ἀριθμόν, καὶ κατὰ τὸ μέσον
τὸν ἀρχιδικαστήν, ἔχοντα τὴν ἀλήθειαν ἐξηρτημέ-
νην ἐκ τοῦ τραχήλου καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπιμύ-
οντα, καὶ βιβλίων αὐτῷ παρακείμενον πλῆθος· ταύτας
δὲ τὰς εἰκόνας ἐνδείκνυσθαι διὰ τοῦ σχήματος ὅτι
τοὺς μὲν δικαστὰς οὐδὲν δεῖ λαμβάνειν, τὸν ἀρχι-
δικαστὴν δὲ πρὸς μόνην βλέπειν τὴν ἀλήθειαν. ἑξῆς 49
δ' ὑπάρχειν περίπατον οἴκων παντοδαπῶν πλήρη,
καθ' οὓς παντοῖα γένη βρωτῶν κατεσκευάσθαι τῶν
πρὸς ἀπόλαυσιν ἡδίστων. καθ' ὃν δὴ γλυφαῖς ἐν- 2
τυχεῖν εἶναι καὶ χρώμασιν ἐπηνθισμένον τὸν βασιλέα,
φέροντα τῷ θεῷ χρυσὸν καὶ ἄργυρον, ὃν ἐξ ἁπάσης
ἐλάμβανε τῆς Αἰγύπτου κατ' ἐνιαυτὸν ἐκ τῶν ἀρ-
γυρείων καὶ χρυσείων μετάλλων· ὑπογεγράφθαι δὲ
καὶ τὸ πλῆθος, ὃ συγκεφαλαιούμενον εἰς ἀργυρίου
λόγον εἶναι μνῶν τρισχιλίας καὶ διακοσίας μυριά-
δας. ἑξῆς δ' ὑπάρχειν τὴν ἱερὰν βιβλιοθήκην, ἐφ' 3
ἧς ἐπιγεγράφθαι Ψυχῆς ἰατρεῖον, συνεχεῖς δὲ ταύτῃ
τῶν κατ' Αἴγυπτον θεῶν ἁπάντων εἰκόνας, τοῦ
βασιλέως ὁμοίως δωροφοροῦντος ἃ προσῆκον ἦν
ἑκάστοις, καθάπερ ἐνδεικνυμένου πρός τε τὸν Ὄσιριν
καὶ τοὺς κάτω παρέδρους ὅτι τὸν βίον ἐξετέλεσεν
εὐσεβῶν καὶ δικαιοπραγῶν πρός τε ἀνθρώπους καὶ
59 θεούς. ὁμότοιχον δὲ τῇ βιβλιοθήκῃ κατεσκευάσθαι 4
περιττῶς οἶκον εἰκοσίκλινον, ἔχοντα τοῦ τε Διὸς
καὶ τῆς Ἥρας, ἔτι δὲ τοῦ βασιλέως εἰκόνας, ἐν ᾧ

1 ἀριθμόν] ἄχειρας supplet Hertlein (ex Plnt. de Iside 10) τὸ om. CD 3 ἐπιμύουσαν codices, corr. Hertlein 10 ἐντυχαῖς F, εὐτύκοις Wesseling, ἐμψύχοις Eichstädt, ἔκτυπον malim; γλυφὰς ἐν τοίχῳ ἰδεῖν εἶναι Reiske.

δοκεῖν καὶ τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως ἐντεθάφθαι.
5 *κύκλῳ δὲ τούτου πλῆθος οἰκημάτων κατεσκευάσθαι*
γραφὴν ἐχόντων ἐκπρεπῆ πάντων τῶν καθιερωμένων
ἐν Αἰγύπτῳ ζῴων· ἀνάβασίν τε δι' αὐτῶν εἶναι
πρὸς ὅλον τὸν τάφον· ἣν διελθοῦσιν ὑπάρχειν ἐπὶ
τοῦ μνήματος κύκλον χρυσοῦν τριακοσίων καὶ ἑξή-
κοντα καὶ πέντε πηχῶν τὴν περίμετρον, τὸ δὲ πάχος
πηχυαῖον· ἐπιγεγράφθαι δὲ καὶ διῃρῆσθαι καθ'
ἕκαστον πῆχυν τὰς ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ, παραγε-
γραμμένων τῶν κατὰ φύσιν γινομένων τοῖς ἄστροις
ἀνατολῶν τε καὶ δύσεων καὶ τῶν διὰ ταύτας ἐπιτε-
λουμένων ἐπισημασιῶν κατὰ τοὺς Αἰγυπτίους ἀστρο-
λόγους. τοῦτον δὲ τὸν κύκλον ὑπὸ Καμβύσου καὶ
Περσῶν ἔφασαν σεσυλῆσθαι καθ' οὓς χρόνους ἐκρά-
τησεν Αἰγύπτου.

6 *Τὸν μὲν οὖν Ὀσυμανδύου τοῦ βασιλέως τάφον*
τοιοῦτον γενέσθαι φασίν, ὃς οὐ μόνον δοκεῖ τῇ κατὰ
τὴν δαπάνην χορηγίᾳ πολὺ τῶν ἄλλων διενεγκεῖν,
50 *ἀλλὰ καὶ τῇ τῶν τεχνιτῶν ἐπινοίᾳ. οἱ δὲ Θηβαῖοί*
φασιν ἑαυτοὺς ἀρχαιοτάτους εἶναι πάντων ἀνθρώ-
πων, καὶ παρ' ἑαυτοῖς πρώτοις φιλοσοφίαν τε εὑ-
ρῆσθαι καὶ τὴν ἐπ' ἀκριβὲς ἀστρολογίαν, ἅμα καὶ
τῆς χώρας αὐτοῖς συνεργούσης πρὸς τὸ τηλαυγέστε-
ρον ὁρᾶν τὰς ἐπιτολάς τε καὶ δύσεις τῶν ἄστρων.
2 *ἰδίως δὲ καὶ τὰ περὶ τοὺς μῆνας αὐτοῖς καὶ τοὺς*
ἐνιαυτοὺς διατετάχθαι. τὰς γὰρ ἡμέρας οὐκ ἄγουσι
κατὰ σελήνην, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἥλιον, τριακονθημέ-

3 εὐπρεπῆ *CF* 4 δι'] ἀπ' *CF* 5 ὅλον] ἀκρὸν Hertlein
16 *Οσυμανδέου* F, ōσυμάνδεως D 24 ὁρᾶν] αὐτοὺς ὁρᾶν D
26 *διατέτακται* Camusatus.

ρους μὲν τιθέμενοι τοὺς μῆνας, πέντε δ' ἡμέρας
καὶ τέταρτον τοῖς δώδεκα μησὶν ἐπάγουσι, καὶ τούτῳ
τῷ τρόπῳ τὸν ἐνιαύσιον κύκλον ἀναπληροῦσιν.
ἐμβολίμους δὲ μῆνας οὐκ ἄγουσιν οὐδ' ἡμέρας ὑφαι-
ροῦσι, καθάπερ οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων. περὶ δὲ
τῶν ἐκλείψεων ἡλίου τε καὶ σελήνης ἀκριβῶς ἐπε-
σκέφθαι δοκοῦσι, καὶ προρρήσεις περὶ τούτων ποι-
οῦνται, πάντα τὰ κατὰ μέρος γινόμενα προλέγοντες
ἀδιαπτώτως.

Τῶν δὲ τούτου τοῦ βασιλέως ἀπογόνων ὄγδοος 3
60 ὁ [ἀπὸ τοῦ πατρὸς] προσαγορευθεὶς Οὐχορεὺς ἔκτισε
πόλιν Μέμφιν, ἐπιφανεστάτην τῶν κατ' Αἴγυπτον.
ἐξελέξατο μὲν γὰρ τόπον ἐπικαιρότατον ἁπάσης τῆς
χώρας, ὅπου σχιζόμενος ὁ Νεῖλος εἰς πλείονα μέρη
ποιεῖ τὸ καλούμενον ἀπὸ τοῦ σχήματος Δέλτα· διὸ
καὶ συνέβη τὴν πόλιν εὐκαίρως κειμένην ἐπὶ τῶν
κλείθρων εἶναι κυριεύουσαν τῶν εἰς τὴν ἄνω χώραν
ἀναπλεόντων. τὸ μὲν οὖν περίβολον τῆς πόλεως 4
ἐποίησε σταδίων ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα, τὴν δ'
ὀχυρότητα καὶ τὴν εὐχρηστίαν θαυμαστήν, τοιῷδέ
τινι τρόπῳ κατασκευάσας. ῥέοντος γὰρ τοῦ Νείλου 5
περὶ τὴν πόλιν καὶ κατὰ τὰς ἀναβάσεις ἐπικλύζοντος,
ἀπὸ μὲν τοῦ νότου προεβάλετο χῶμα παμμέγεθες,
πρὸς μὲν τὴν πλήρωσιν τοῦ ποταμοῦ προβλήματος,
πρὸς δὲ τοὺς ἀπὸ τῆς γῆς πολεμίους ἀκροπόλεως
ἔχον τάξιν· ἐκ δὲ τῶν ἄλλων μερῶν πανταχόθεν
ὤρυξε λίμνην μεγάλην καὶ βαθεῖαν, ἣ τὸ σφοδρὸν
τοῦ ποταμοῦ δεχομένη καὶ πάντα τὸν περὶ τὴν

11 ἀπὸ τοῦ πατρὸς om. CF Οὐχορεὺς] ὀχυρεὺς conicio
20 τὴν om D.

πόλιν τόπον πληροῦσα, πλὴν ᾗ τὸ χῶμα κατεσκεύ-
6 αστο, θαυμαστὴν ἐποίει τὴν ὀχυρότητα. οὕτω δὲ
καλῶς ὁ κτίσας αὐτὴν ἐστοχάσατο τῆς τῶν τόπων
εὐκαιρίας ὥστε τοὺς ἑξῆς βασιλεῖς σχεδὸν ἅπαντας
καταλιπόντας τὰς Θήβας τά τε βασίλεια καὶ τὴν
οἴκησιν ἐν ταύτῃ ποιεῖσθαι. διόπερ ἀπὸ τούτων
τῶν χρόνων ἤρξατο ταπεινοῦσθαι μὲν τὰ περὶ τὰς
Θήβας, αὔξεσθαι δὲ τὰ περὶ τὴν Μέμφιν, ἕως Ἀλε-
ξάνδρου τοῦ βασιλέως· τούτου γὰρ ἐπὶ θαλάττῃ
τὴν ἐπώνυμον αὐτῷ πόλιν οἰκίσαντος οἱ κατὰ τὸ
ἑξῆς βασιλεύσαντες τῆς Αἰγύπτου πάντες ἐφιλοτι-
7 μήθησαν εἰς τὴν ταύτης αὔξησιν. οἱ μὲν γὰρ βα-
σιλείοις μεγαλοπρεπέσιν, οἱ δὲ νεωρίοις καὶ λιμέ-
σιν, οἱ δ' ἑτέροις ἀναθήμασι καὶ κατασκευάσμασιν
ἀξιολόγοις ἐπὶ τοσοῦτον ἐκόσμησαν αὐτὴν ὥστε
παρὰ τοῖς πλείστοις πρώτην ἢ δευτέραν ἀριθμεῖσθαι
τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην πόλεων. ἀλλὰ περὶ μὲν
ταύτης τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς ἰδίοις χρόνοις ἀνα-
51 γράψομεν. ὁ δὲ τὴν Μέμφιν κτίσας μετὰ τὴν τοῦ
χώματος καὶ τῆς λίμνης κατασκευὴν ᾠκοδόμησε βα-
σίλεια τῶν μὲν παρὰ τοῖς ἄλλοις οὐ λειπόμενα, τῆς
δὲ τῶν προβασιλευσάντων μεγαλοψυχίας καὶ φιλο-
2 καλίας οὐκ ἄξια. οἱ γὰρ ἐγχώριοι τὸν μὲν ἐν τῷ
ζῆν χρόνον εὐτελῆ παντελῶς εἶναι νομίζουσι, τὸν
δὲ μετὰ τὴν τελευτὴν δι' ἀρετὴν μνημονευθησόμε-
νον περὶ πλείστου ποιοῦνται, καὶ τὰς μὲν τῶν ζών-
των οἰκήσεις καταλύσεις ὀνομάζουσιν, ὡς ὀλίγον

7 μὲν ταπεινοῦσθαι D 8 περὶ] κατὰ CF 9 βασι-
λέως] Μακεδόνος CF 10 ὁμώνυμον CF αὐτοῦ Eich.
11 πάντες om. D.

χρόνον ἐν ταύταις οἰκούντων ἡμῶν, τοὺς δὲ τῶν
61 τετελευτηκότων τάφους ἀιδίους οἴκους προσαγορεύ-
ουσιν, ὡς ἐν ᾅδου διατελούντων τὸν ἄπειρον αἰῶνα·
διόπερ τῶν μὲν κατὰ τὰς οἰκίας κατασκευῶν ἧττον
φροντίζουσι, περὶ δὲ τὰς ταφὰς ὑπερβολὴν οὐκ ἀπο-
λείπουσι φιλοτιμίας. τὴν δὲ προειρημένην πόλιν 3
ὀνομασθῆναί τινές φασιν ἀπὸ τῆς θυγατρὸς τοῦ
κτίσαντος αὐτὴν βασιλέως. ταύτης δὲ μυθολογοῦσιν
ἐρασθῆναι τὸν ποταμὸν Νεῖλον ὁμοιωθέντα ταύρῳ,
καὶ γεννῆσαι τὸν ἐπ' ἀρετῇ θαυμασθέντα παρὰ τοῖς
ἐγχωρίοις Αἴγυπτον, ἀφ' οὗ καὶ τὴν σύμπασαν
χώραν τυχεῖν τῆς προσηγορίας. διαδεξάμενον γὰρ 4
τοῦτον τὴν ἡγεμονίαν γενέσθαι βασιλέα φιλάνθρω-
πον καὶ δίκαιον καὶ καθόλου σπουδαῖον ἐν πᾶσι·
διὸ καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς ἀξιούμενον ὑπὸ πάντων
διὰ τὴν εὔνοιαν τυχεῖν τῆς προειρημένης τιμῆς.

Μετὰ δὲ τὸν προειρημένον βασιλέα δώδεκα 5
γενεαῖς ὕστερον διαδεξάμενος τὴν κατ' Αἴγυπτον
ἡγεμονίαν Μοῖρις ἐν μὲν τῇ Μέμφει κατεσκεύασε
τὰ βόρεια προπύλαια, τῇ μεγαλοπρεπείᾳ πολὺ τῶν
ἄλλων ὑπερέχοντα, ἐπάνω δὲ τῆς πόλεως ἀπὸ δέκα
σχοίνων λίμνην ὤρυξε τῇ μὲν εὐχρηστίᾳ θαυμαστήν,
τῷ δὲ μεγέθει τῶν ἔργων ἄπιστον· τὴν μὲν γὰρ 6
περίμετρον αὐτῆς φασιν ὑπάρχειν σταδίων τρισχι-
λίων καὶ ἑξακοσίων, τὸ δὲ βάθος ἐν τοῖς πλείστοις
μέρεσιν ὀργυιῶν πεντήκοντα· ὥστε τίς οὐκ ἂν ἀνα-
λογιζόμενος τὸ μέγεθος τοῦ κατασκευάσματος εἰκό-
τως ζητήσαι πόσαι μυριάδες ἀνδρῶν ἐν πόσοις

7 τινές del. Dindorf 8 μυθολογοῦσι] τινες add. *F*
19 Μύρις D*F* 20 πολὺ om. CF.

7 ἔτεσι τοῦτο συνετέλεσαν; τὴν δὲ χρείαν τὴν ἐκ ταύτης καὶ κοινωφελίαν τοῖς τὴν Αἴγυπτον οἰκοῦσιν, ἔτι δὲ τὴν τοῦ βασιλέως ἐπίνοιαν, οὐκ ἄν τις ἐπαινέσειε τῆς ἀληθείας ἀξίως.

52 Ἐπειδὴ γὰρ ὁ μὲν Νεῖλος οὐχ ὡρισμένας ἐποιεῖτο τὰς ἀναβάσεις, ἡ δὲ χώρα τὴν εὐκαρπίαν παρεσκεύαζεν ἀπὸ τῆς ἐκείνου συμμετρίας, εἰς ὑποδοχὴν τοῦ πλεονάζοντος ὕδατος ὤρυξε τὴν λίμνην, ὅπως μήτε διὰ τὸ πλῆθος τῆς ῥύσεως ἐπικλύζων ἀκαίρως τὴν χώραν ἕλη καὶ λίμνας κατασκευάζῃ, μήτ᾽ ἐλάττω τοῦ συμφέροντος τὴν πλήρωσιν ποιούμενος τῇ λει-
2 ψυδρίᾳ τοὺς καρποὺς λυμαίνηται. καὶ διώρυχα μὲν ἐκ τοῦ ποταμοῦ κατεσκεύασεν εἰς τὴν λίμνην ὀγδοήκοντα μὲν σταδίων τὸ μῆκος, τρίπλεθρον δὲ τὸ πλάτος· διὰ δὲ ταύτης ποτὲ μὲν δεχόμενος τὸν ποταμόν, ποτὲ δ᾽ ἀποστρέφων, παρείχετο τοῖς γεωργοῖς τὴν τῶν ὑδάτων εὐκαιρίαν, ἀνοιγομένου τοῦ στόματος καὶ πάλιν κλειομένου φιλοτέχνως καὶ πολυδαπάνως· οὐκ ἐλάττω γὰρ τῶν πεντήκοντα 62
ταλάντων δαπανᾶν ἦν ἀνάγκη τὸν ἀνοῖξαι βουλόμενον ἢ κλεῖσαι τὸ προειρημένον κατασκεύασμα·
3 διαμεμένηκε δ᾽ ἡ λίμνη τὴν εὐχρηστίαν παρεχομένη τοῖς κατ᾽ Αἴγυπτον ἕως τῶν καθ᾽ ἡμᾶς χρόνων, καὶ τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τοῦ κατασκευάσαντος ἔχει,
4 καλουμένη μέχρι τοῦ νῦν Μοίριδος λίμνη. ὁ δ᾽ οὖν βασιλεὺς ὀρύττων ταύτην κατέλιπεν ἐν μέσῃ τόπον, ἐν ᾧ τάφον ᾠκοδόμησε καὶ δύο πυραμίδας, τὴν μὲν ἑαυτοῦ, τὴν δὲ τῆς γυναικός, σταδιαίας τὸ

2 κοινωφέλειαν *DF*, κοινὴν ὠφέλειαν C 25 Μύριδος *DF*.

ὕψος, ἐφ' ὧν ἐπέστησεν εἰκόνας λιθίνας καθημένας
ἐπὶ θρόνου, νομίζων διὰ τούτων τῶν ἔργων ἀθά-
νατον ἑαυτοῦ καταλείψειν τὴν ἐπ' ἀγαθῷ μνήμην.
τὴν δ' ἐκ τῆς λίμνης ἀπὸ τῶν ἰχθύων γινομένην 5
πρόσοδον ἔδωκε τῇ γυναικὶ πρὸς μύρα καὶ τὸν
ἄλλον καλλωπισμόν, φερούσης τῆς θήρας ἀργυρίου
τάλαντον ἑκάστης ἡμέρας· εἴκοσι γὰρ καὶ δύο γένη 6
τῶν κατ' αὐτήν φασιν ἰχθύων εἶναι, καὶ τοσοῦτον
αὐτῶν ἁλίσκεσθαι πλῆθος ὥστε τοὺς προσκαρτε-
ροῦντας ταῖς ταριχείαις ὄντας παμπληθεῖς δυσχερῶς
περιγίνεσθαι τῶν ἔργων. περὶ μὲν οὖν Μοίριδος
τοσαῦθ' ἱστοροῦσιν Αἰγύπτιοι.

Σεσόωσιν δέ φασιν ὕστερον ἑπτὰ γενεαῖς βασι- 53
λέα γενόμενον ἐπιφανεστάτας καὶ μεγίστας τῶν πρὸ
αὐτοῦ πράξεις ἐπιτελέσασθαι. ἐπεὶ δὲ περὶ τούτου
τοῦ βασιλέως οὐ μόνον οἱ συγγραφεῖς οἱ παρὰ τοῖς
Ἕλλησι διαπεφωνήκασι πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ καὶ
τῶν κατ' Αἴγυπτον οἵ τε ἱερεῖς καὶ οἱ διὰ τῆς ᾠδῆς
αὐτὸν ἐγκωμιάζοντες οὐχ ὁμολογούμενα λέγουσιν,
ἡμεῖς πειρασόμεθα τὰ πιθανώτατα καὶ τοῖς ὑπάρ-
χουσιν ἔτι κατὰ τὴν χώραν σημείοις τὰ μάλιστα
συμφωνοῦντα διελθεῖν. γεννηθέντος γὰρ τοῦ Σε- 2
σοώσιος ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ μεγαλοπρεπές τι
καὶ βασιλικόν· τοὺς γὰρ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν
γεννηθέντας παῖδας ἐξ ὅλης τῆς Αἰγύπτου συναγα-
γὼν καὶ τροφοὺς καὶ τοὺς ἐπιμελησομένους ἐπιστή-
σας τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν καὶ παιδείαν ὥρισε τοῖς

3 *τὴν* om. CD 11 *Μύριδος* D 13 *Σέσωστριν* C 22 *Σεσοώσιος*] *προειρημένου* CF 23 *ἐποίησεν* omittunt et post *βασιλικὸν* inserunt *ἔπραξε* II 27 *καὶ*] *καὶ τὴν* CD.

πᾶσιν, ὑπολαμβάνων τοὺς μάλιστα συντραφέντας
καὶ τῆς αὐτῆς παρρησίας κεκοινωνηκότας εὐνου-
στάτους καὶ συναγωνιστὰς ἐν τοῖς πολέμοις ἀρίστους
3 ἔσεσθαι. πάντα δὲ δαψιλῶς χορηγήσας διεπόνησε
τοὺς παῖδας ἐν γυμνασίοις συνεχέσι καὶ πόνοις·
οὐδενὶ γὰρ αὐτῶν ἐξῆν προσενέγκασθαι τροφήν, εἰ
μὴ πρότερον δράμοι σταδίους ἑκατὸν καὶ ὀγδοήκοντα.
4 διὸ καὶ πάντες ἀνδρωθέντες ὑπῆρξαν ἀθληταὶ μὲν 63
τοῖς σώμασιν εὔρωστοι, ἡγεμονικοὶ δὲ καὶ καρτερικοὶ
ταῖς ψυχαῖς διὰ τὴν τῶν ἀρίστων ἐπιτηδευμάτων
5 ἀγωγήν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὁ Σεσόωσις ἀποσταλεὶς
ὑπὸ τοῦ πατρὸς μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν Ἀραβίαν,
συστρατευομένων καὶ τῶν συντρόφων, περί τε τὰς
θήρας διεπονήθη καὶ ταῖς ἀνυδρίαις καὶ σπανοσι-
τίαις ἐγκαρτερήσας κατεστρέψατο τὸ ἔθνος ἅπαν
τὸ τῶν Ἀράβων, ἀδούλωτον τὸν πρὸ τοῦ χρόνον
6 γεγονός· ἔπειτα εἰς τοὺς πρὸς τὴν ἑσπέραν τόπους
ἀποσταλεὶς τὴν πλείστην τῆς Λιβύης ὑπήκοον ἐποιή-
7 σατο, παντελῶς νέος ὢν τὴν ἡλικίαν. τοῦ δὲ πατρὸς
τελευτήσαντος διαδεξάμενος τὴν βασιλείαν καὶ ταῖς
προκατεργασθείσαις πράξεσι μετεωρισθείς, ἐπεβάλετο
8 τὴν οἰκουμένην καταχτήσασθαι. ἔνιοι δὲ λέγουσιν
αὐτὸν ὑπὸ τῆς ἰδίας θυγατρὸς Ἀθύρτιος παρακλη-
θῆναι πρὸς τὴν τῶν ὅλων δυναστείαν, ἣν οἱ μὲν
συνέσει πολὺ τῶν ἄλλων διαφέρουσάν φασι διδάξαι
τὸν πατέρα ῥᾳδίως [ἂν] ἐσομένην τὴν στρατείαν,
οἱ δὲ μαντικῇ χρωμένην καὶ τὸ μέλλον ἔσεσθαι

2 κοινωνήσαντας C 5 πόνοις] κακοπαθείαις CF 10 ἀρίστων] ἀγαθῶν CF 14 τε om. C 16 Ἀράβων Wesseling, βαρβάρων codices 17 τὴν om. CF 18 ἀποσταλεὶς] ἐκπεμφθεὶς C 24 ἣν om. D 26 ἂν del. Dind.

προγινώσκουσαν ἔκ τε τῆς θυτικῆς καὶ τῆς ἐγκοι-
μήσεως τῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς, ἔτι δὲ τῶν κατὰ τὸν
οὐρανὸν γινομένων σημείων. γεγράφασι δέ τινες 9
καὶ διότι κατὰ τὴν γένεσιν τοῦ Σεσοώσιος ὁ πατὴρ
αὐτοῦ καθ' ὕπνον δόξαι τὸν Ἥφαιστον αὐτῷ λέγειν
ὅτι πάσης τῆς οἰκουμένης ὁ γεννηθεὶς παῖς κρατήσει.
διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν τὸν μὲν πατέρα τοὺς 10
ἡλικιώτας τοῦ προειρημένου ἀθροῖσαι καὶ βασιλικῆς
ἀγωγῆς ἀξιῶσαι, προκατασκευαζόμενον εἰς τὴν τῶν
ὅλων ἐπίθεσιν, αὐτὸν δ' ἀνδρωθέντα καὶ τῇ τοῦ
θεοῦ προρρήσει πιστεύσαντα κατενεχθῆναι πρὸς τὴν
εἰρημένην στρατείαν. πρὸς δὲ ταύτην τὴν ἐπιβολὴν 54
πρῶτον μὲν τὴν πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν κατεσκεύασε
πᾶσι τοῖς κατ' Αἴγυπτον, ἡγούμενος δεῖν τοὺς μὲν
συστρατεύοντας ἑτοίμως ὑπὲρ τῶν ἡγουμένων ἀπο-
θνήσκειν, τοὺς δ' ἀπολειπομένους ἐπὶ τῶν πατρίδων
μηδὲν νεωτερίζειν, εἰ μέλλει τὴν προαίρεσιν ἐπὶ
τέλος ἄξειν. διὸ καὶ πάντας ἐκ τῶν ἐνδεχομένων 2
εὐηργέτει, τοὺς μὲν χρημάτων δωρεαῖς ἐκθεραπεύων,
τοὺς δὲ χώρας δόσει, τινὰς δὲ τιμωρίας ἀπολύσει,
πάντας δὲ ταῖς ὁμιλίαις καὶ τῇ τῶν τρόπων ἐπιει-
κείᾳ προσήγετο· τῶν τε γὰρ βασιλικῶν ἐγκλημάτων
ἅπαντας ἀθῴους ἀφῆκε καὶ τοὺς πρὸς ἀργύριον
64 *συγκεκλειμένους ἀπέλυσε τοῦ χρέους, ὄντος πολλοῦ*
πλήθους [ἀνθρώπων] ἐν ταῖς φυλακαῖς. τὴν δὲ 3
χώραν ἅπασαν εἰς ἓξ καὶ τριάκοντα μέρη διελών,
ἃ καλοῦσιν Αἰγύπτιοι νομούς, ἐπέστησεν ἅπασι
νομάρχας τοὺς ἐπιμελησομένους τῶν τε προσόδων

12 *προειρημένην* CF 13 *ἐγκατεσκεύασε* Reiske 22 *προσηγάγετο* D 25 *ἀνθρώπων* om. CF 27 *νόμους* D 28 *τῶν τε*] *τε*

τῶν βασιλικῶν καὶ διοικήσοντας ἅπαντα τὰ κατὰ
4 τὰς ἰδίας μερίδας. ἐπελέξατο δὲ καὶ [τούτων] τῶν ἀνδρῶν τοὺς ταῖς ῥώμαις διαφέροντας καὶ συνεστήσατο στρατόπεδον ἄξιον τοῦ μεγέθους τῆς ἐπιβολῆς· κατέγραψε γὰρ πεζῶν μὲν ἑξήκοντα μυριάδας, ἱππεῖς δὲ δισμυρίους καὶ τετρακισχιλίους, ζεύγη δὲ
5 πολεμιστήρια δισμύρια καὶ ἑπτακισχίλια. ἐπὶ δὲ τὰς κατὰ μέρος ἡγεμονίας τῶν στρατιωτῶν ἔταξε τοὺς συντρόφους, ἐνηθληκότας μὲν ἤδη τοῖς πολέμοις, ἀρετὴν δ' ἐξηλωκότας ἐκ παίδων, εὔνοιαν δὲ ἀδελφικὴν ἔχοντας πρός τε τὸν βασιλέα καὶ πρὸς ἀλλήλους, ὄντας τὸν ἀριθμὸν πλείους τῶν χιλίων
6 καὶ ἑπτακοσίων. πᾶσι δὲ τοῖς προειρημένοις κατεκληρούχησε τὴν ἀρίστην τῆς χώρας, ὅπως ἔχοντες ἱκανὰς προσόδους καὶ μηδενὸς ἐνδεεῖς ὄντες ἀσκῶσι
55 τὰ περὶ τοὺς πολέμους. κατασκευάσας δὲ τὴν δύναμιν ἐστράτευσεν ἐπὶ πρώτους Αἰθίοπας τοὺς πρὸς τῇ μεσημβρίᾳ κατοικοῦντας, καὶ καταπολεμήσας ἠνάγκασε τὸ ἔθνος φόρους τελεῖν ἔβενον καὶ χρυσὸν
2 καὶ τῶν ἐλεφάντων τοὺς ὀδόντας. ἔπειτ' εἰς μὲν τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν ἀπέστειλε στόλον νεῶν τετρακοσίων, πρῶτος τῶν ἐγχωρίων μακρὰ σκάφη ναυπηγησάμενος, καὶ τάς τε νήσους τὰς ἐν τοῖς τόποις κατεκτήσατο καὶ τῆς ἠπείρου τὰ παρὰ θάλατταν μέρη κατεστρέψατο μέχρι τῆς Ἰνδικῆς· αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως πεζῇ τὴν πορείαν ποιησάμε-

τῶν aut τῶν Eich. 2 τούτων incl. Bekker 4 συνεστήσατο] τὸ add. D 8 ἔταξε τῶν στρατιωτῶν vulg. 9 πολέμοις G, πολεμίοις ceteri 14 ἀρίστην τῆς χώρας] καλλίστην χώραν CF 18 τὴν μεσημβρίαν F 26 πορίαν διασυρίας ποιησάμενος D.

νος κατεστρέψατο πᾶσαν τὴν Ἀσίαν. οὐ μόνον γὰρ 3
τὴν ὕστερον ὑπ' Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος κατα-
κτηθεῖσαν χώραν ἐπῆλθεν, ἀλλὰ καί τινα τῶν
ἐθνῶν ὧν ἐκεῖνος οὐ παρέβαλεν εἰς τὴν χώραν. καὶ 4
γὰρ τὸν Γάγγην ποταμὸν διέβη καὶ τὴν Ἰνδικὴν
ἐπῆλθε πᾶσαν ἕως ὠκεανοῦ καὶ τὰ τῶν Σκυθῶν
ἔθνη μέχρι Τανάιδος ποταμοῦ τοῦ διορίζοντος τὴν
Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀσίας· ὅτε δή φασι τῶν Αἰγυ-
πτίων τινὰς καταλειφθέντας περὶ τὴν Μαιῶτιν λίμνην
συστήσασθαι τὸ τῶν Κόλχων ἔθνος. ὅτι δὲ τοῦτο 5
τὸ γένος Αἰγυπτιακόν ἐστι σημεῖον εἶναι τὸ περι-
τέμνεσθαι τοὺς ἀνθρώπους παραπλησίως τοῖς κατ'
Αἴγυπτον, διαμένοντος τοῦ νομίμου παρὰ τοῖς ἀποί-
65 κοις, καθάπερ καὶ παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις. ὁμοίως δὲ 6
καὶ τὴν λοιπὴν Ἀσίαν ἅπασαν ὑπήκοον ἐποιήσατο
καὶ τῶν Κυκλάδων νήσων τὰς πλείους. διαβὰς δ'
εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ διεξιὼν ἅπασαν τὴν Θρᾴκην
ἐκινδύνευσεν ἀποβαλεῖν τὴν δύναμιν διὰ σπάνιν
τροφῆς καὶ τόπων δυσχωρίας. διόπερ ὅρια τῆς 7
στρατείας ποιησάμενος ἐν τῇ Θρᾴκῃ, στήλας κατε-
σκεύασεν ἐν πολλοῖς τόποις τῶν ὑπ' αὐτοῦ κατα-
κτηθέντων· αὗται δὲ τὴν ἐπιγραφὴν εἶχον Αἰγυ-
πτίοις γράμμασι τοῖς ἱεροῖς λεγομένοις, „Τήνδε τὴν
χώραν ὅπλοις κατεστρέψατο τοῖς ἑαυτοῦ βασιλεὺς
βασιλέων καὶ δεσπότης δεσποτῶν Σεσόωσις“. τὴν 8
δὲ στήλην κατεσκεύασεν ἔχουσαν αἰδοῖον ἐν μὲν
τοῖς μαχίμοις ἔθνεσιν ἀνδρός, ἐν δὲ τοῖς ἀγεννέσι
καὶ δειλοῖς γυναικός, ἀπὸ τοῦ κυριωτέρου μέρους

1 τὴν om. D 6 σκυθικῶν D 14 ὁμοίως ὡς C, ὡς F καθ-ἅπερ ... Ἰουδαίοις suspectum (c. 28, 2) 23 τὴν om. D 28 κυριω-

τὴν διάθεσιν τῆς ἑκάστων ψυχῆς φανερωτάτην τοῖς
9 ἐπιγινομένοις ἔσεσθαι νομίζων. ἐν ἐνίοις δὲ τόποις
καὶ τὴν ἑαυτοῦ κατεσκεύασεν εἰκόνα λιθίνην, τόξα
καὶ λόγχην ἔχουσαν, τῷ μεγέθει τέτταρσι παλαι-
σταῖς μείζονα τῶν τεττάρων πηχῶν, ἡλίκος ὢν καὶ
10 αὐτὸς ἐτύγχανεν. ἐπιεικῶς δὲ προσενεχθεὶς ἅπασι
τοῖς ὑποτεταγμένοις καὶ συντελέσας τὴν στρατείαν
ἐν ἔτεσιν ἐννέα, τοῖς μὲν ἔθνεσι κατὰ δύναμιν προσ-
έταξε δωροφορεῖν κατ' ἐνιαυτὸν εἰς Αἴγυπτον, αὐτὸς
δ' ἀθροίσας αἰχμαλώτων τε καὶ τῶν ἄλλων λαφύ-
ρων πλῆθος ἀνυπέρβλητον ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πα-
τρίδα, μεγίστας πράξεις τῶν πρὸ αὐτοῦ κατειργα-
11 σμένος. καὶ τὰ μὲν ἱερὰ πάντα τὰ κατ' Αἴγυπτον
ἀναθήμασιν ἀξιολόγοις καὶ σκύλοις ἐκόσμησε, τῶν
δὲ στρατιωτῶν τοὺς ἀνδραγαθήσαντας δωρεαῖς κατὰ
12 τὴν ἀξίαν ἐτίμησε. καθόλου δὲ ἀπὸ ταύτης τῆς
στρατείας οὐ μόνον ἡ συνανδραγαθήσασα δύναμις
μεγάλην εὐπορίαν κτησαμένη τὴν ἐπάνοδον ἐποιή-
σατο λαμπράν, ἀλλὰ καὶ τὴν Αἴγυπτον ἅπασαν
συνέβη παντοίας ὠφελείας ἐμπλησθῆναι.

56 Ὁ δὲ Σεσόωσις ἀποστήσας τὰ πλήθη ἀπὸ τῶν πολεμικῶν ἔργων τοῖς μὲν συνανδραγαθήσασι συνεχώρησε τὴν ῥᾳστώνην καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν κατακτηθέντων ἀγαθῶν, αὐτὸς δὲ φιλόδοξος ὢν καὶ τῆς εἰς τὸν αἰῶνα μνήμης ὀρεγόμενος κατεσκεύασεν ἔργα μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ταῖς ἐπινοίαις καὶ ταῖς χορηγίαις, ἑαυτῷ μὲν ἀθάνατον περιποιοῦντα δόξαν, τοῖς δ' Αἰγυπτίοις τὴν εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον ἀσφά-

τάτου Il. ἑκάστου C 19 ἅπασαν] ὅλην C 21 ἀπὸ om. CF 26 ἔργα] ἔργα τε vulg.

66 λειαν μετὰ ῥᾳστώνης. πρῶτον μὲν γὰρ ἀπὸ θεῶν 2
ἀρξάμενος ᾠκοδόμησεν ἐν πάσαις ταῖς κατ' Αἴγυ-
πτον πόλεσιν ἱερὸν θεοῦ τοῦ μάλιστα παρ' ἑκάστοις
τιμωμένου. πρὸς δὲ τὰς ἐργασίας τῶν μὲν Αἰγυ-
πτίων οὐδένα παρέλαβε, δι' αὐτῶν δὲ τῶν αἰχμα-
λώτων ἅπαντα κατεσκεύασε· διόπερ ἐπὶ πᾶσι τοῖς
ἱεροῖς ἐπέγραψεν ὡς οὐδεὶς ἐγχώριος εἰς αὐτὰ με-
μόχθηκε. λέγεται δὲ τῶν αἰχμαλώτων τοὺς ἐκ τῆς 3
Βαβυλωνίας ἁλόντας ἀποστῆναι τοῦ βασιλέως, μὴ
δυναμένους φέρειν τὰς ἐν τοῖς ἔργοις ταλαιπωρίας·
οὓς καταλαβομένους παρὰ τὸν ποταμὸν χωρίον καρ-
τερὸν διαπολεμεῖν τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ τὴν σύνεγγυς
χώραν καταφθείρειν, τέλος δὲ δοθείσης ἀδείας αὐ-
τοῖς κατοικῆσαι τὸν τόπον, ὃν καὶ ἀπὸ τῆς πατρίδος
Βαβυλῶνα προσαγορεῦσαι. δι' αἰτίας δὲ παραπλη- 4
σίους φασὶν ὠνομάσθαι καὶ τὴν Τροίαν τὴν ἔτι
[καὶ] νῦν οὖσαν παρὰ τὸν Νεῖλον· τὸν μὲν γὰρ
Μενέλαον ἐξ Ἰλίου πλέοντα μετὰ πολλῶν αἰχμαλώ-
των παραβαλεῖν εἰς Αἴγυπτον, τοὺς δὲ Τρῶας
ἀποστάντας αὐτοῦ καταλαβέσθαι τινὰ τόπον καὶ
διαπολεμῆσαι μέχρι ὅτου συγχωρηθείσης αὐτοῖς τῆς
ἀσφαλείας ἔκτισαν πόλιν, ἣν ὁμώνυμον αὐτοὺς
ποιῆσαι τῇ πατρίδι. οὐκ ἀγνοῶ δ' ὅτι περὶ τῶν 5
εἰρημένων πόλεων Κτησίας ὁ Κνίδιος διαφόρως
ἱστόρησε, φήσας τῶν μετὰ Σεμιράμιδος παραβαλόν-
των εἰς Αἴγυπτόν τινας ἐκτικέναι ταύτας, ἀπὸ τῶν
ἰδίων πατρίδων θεμένους τὴν προσηγορίαν. περὶ 6
δὲ τούτων τὸ μὲν ἀληθὲς ἐκθέσθαι μετὰ ἀκριβείας

14 τὸν om. D   17 καὶ om. D   20 καταλαβέσθαι G², ἀπολαβέσθαι CG¹, καταλαβεῖν DF.

οὐ ῥᾴδιον, τὸ δ' ἀναγραφῆς ἀξιῶσαι τὰ διαφωνού-
μενα παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν ἀναγκαῖον, ὅπως
ἀκέραιος ἡ περὶ τῆς ἀληθείας κρίσις ἀπολείπηται
τοῖς ἀναγινώσκουσιν.

57 Ὁ δ' οὖν Σεσόωσις χώματα πολλὰ καὶ μεγάλα
κατασκευάσας τὰς πόλεις εἰς ταῦτα μετῴκισεν, ὅσαι
μὴ φυσικῶς τὸ ἔδαφος ἐτύγχανον ἐπηρμένον ἔχου-
σαι, ὅπως κατὰ τὰς πληρώσεις τοῦ ποταμοῦ κατα-
φυγὰς ἔχωσιν ἀκινδύνους οἵ τε ἄνθρωποι καὶ τὰ
2 κτήνη. κατὰ πᾶσαν δὲ τὴν χώραν τὴν ἀπὸ Μέμ-
φεως ἐπὶ θάλατταν ὤρυξε πυκνὰς ἐκ τοῦ ποταμοῦ
διώρυχας, ἵνα τὰς μὲν συγκομιδὰς τῶν καρπῶν
ποιῶνται συντόμως καὶ ῥᾳδίως, ταῖς δὲ πρὸς ἀλλή-
λους τῶν λαῶν ἐπιμιξίαις καὶ πᾶσι τοῖς τόποις
ὑπάρχῃ ῥᾳστώνη καὶ πάντων τῶν πρὸς ἀπόλαυσιν
πολλὴ δαψίλεια· τὸ δὲ μέγιστον, πρὸς τὰς τῶν πο- 67
λεμίων ἐφόδους ὀχυρὰν καὶ δυσέμβολον ἐποίησε
3 τὴν χώραν· τὸν γὰρ πρὸ τοῦ χρόνον ἡ κρατίστη
τῆς Αἰγύπτου πᾶσα σχεδὸν ἱππάσιμος οὖσα καὶ ταῖς
συνωρίσιν εὔβατος ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου διὰ τὸ
πλῆθος τῶν ἐκ τοῦ ποταμοῦ διωρύχων δυσεφοδω-
4 τάτη γέγονεν. ἐτείχισε δὲ καὶ τὴν πρὸς ἀνατολὰς
νεύουσαν πλευρὰν τῆς Αἰγύπτου πρὸς τὰς ἀπὸ τῆς
Συρίας καὶ τῆς Ἀραβίας ἐμβολὰς ἀπὸ Πηλουσίου
μέχρι Ἡλιουπόλεως διὰ τῆς ἐρήμου, τὸ μῆκος ἐπὶ
5 σταδίους χιλίους καὶ πεντακοσίους. ἐναυπηγήσατο
δὲ καὶ πλοῖον κέδρινον τὸ μὲν μῆκος πηχῶν δια-

3 ἀληθείας κρίσις] ἀκριβείας σύστασις D 6 εἰς ταύτας DF, ταύτας C, corr. Wess. 14 τρόποις CF 18 τοῦ] τούτου D 20 ἔμβατος vulg.

κοσίων καὶ ὀγδοήκοντα, τὴν δ' ἐπιφάνειαν ἔχον
τὴν μὲν ἔξωθεν ἐπίχρυσον, τὴν δ' ἔνδοθεν κατηρ-
γυρωμένην· καὶ τοῦτο μὲν ἀνέθηκε τῷ θεῷ τῷ
μάλιστα ἐν Θήβαις τιμωμένῳ, δύο τε λιθίνους ὀβε-
λίσκους ἐκ τοῦ σκληροῦ λίθου πηχῶν τὸ ὕψος εἴκοσι
πρὸς τοῖς ἑκατόν, ἐφ' ὧν ἐπέγραψε τό τε μέγεθος
τῆς δυνάμεως καὶ τὸ πλῆθος τῶν προσόδων καὶ
τὸν ἀριθμὸν τῶν καταπολεμηθέντων ἐθνῶν· ἐν
Μέμφει δ' ἐν τῷ τοῦ Ἡφαίστου ἱερῷ μονολίθους
εἰκόνας ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς γυναικὸς τὸ ὕψος τριά-
κοντα πηχῶν, τῶν δ' υἱῶν εἴκοσι πηχῶν, διὰ σύμ-
πτωμα τοιόνδε. ἐκ τῆς μεγάλης στρατείας ἀνακάμ- 6
ψαντος εἰς Αἴγυπτον τοῦ Σεσοώσιος καὶ διατρίβοντος
περὶ τὸ Πηλούσιον, ἑστιῶν αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς μετὰ
τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων ἐπιβουλὴν συνε-
στήσατο· ἀναπαυσαμένων γὰρ αὐτῶν ἀπὸ τῆς μέθης,
ἔχων καλάμου ξηροῦ πλῆθος ἐκ χρόνου παρεσκευ-
ασμένον, καὶ τοῦτο νυκτὸς τῇ σκηνῇ περιθείς, ἐνέ-
πρησεν. ἄφνω δὲ τοῦ πυρὸς ἐκλάμψαντος οἱ μὲν 7
ἐπὶ τῆς θεραπείας τοῦ βασιλέως τεταγμένοι παρε-
βοήθουν ἀγεννῶς ὡς ἂν οἰνωμένοι, ὁ δὲ Σεσόωσις
ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας ἀνατείνας καὶ ὑπὲρ τῆς σωτη-
ρίας τῶν τε παίδων καὶ τῆς γυναικὸς τοῖς θεοῖς
εὐξάμενος διεξέπεσε διὰ τῆς φλογός. σωθεὶς δὲ 8
παραδόξως τοὺς ἄλλους θεοὺς ἐτίμησεν ἀναθή-
μασι, καθότι προείρηται, πάντων δὲ μάλιστα τὸν
Ἥφαιστον, ὡς ὑπὸ τούτου τετευχὼς τῆς σωτηρίας.

2 ἔνδοθεν] ἐντὸς CF 4 τε Wesseling, δὲ codices 13 διατρίψαντος CF 16 ἀναπαυομένων CF 23 τε om. vulg. τοῖς θεοῖς om. CF 25 τοὺς D, τούς τε vulg.

58 *Πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων περὶ τὸν Σεσόωσιν
ὑπαρξάντων δοκεῖ μεγαλοπρεπέστατον αὐτῷ γεγο-
νέναι τὸ συντελούμενον ἐν ταῖς ἐξόδοις περὶ τοὺς* 68
2 *ἡγεμόνας. τῶν γὰρ καταπεπολεμημένων ἐθνῶν οἵ
τε τὰς συγκεχωρημένας βασιλείας ἔχοντες καὶ τῶν
ἄλλων οἱ τὰς μεγίστας ἡγεμονίας παρειληφότες
ἀπήντων εἰς Αἴγυπτον ἐν τακτοῖς χρόνοις φέροντες
δῶρα· οὓς ὁ βασιλεὺς ἐκδεχόμενος ἐν μὲν τοῖς ἄλ-
λοις ἐτίμα καὶ διαφερόντως προῆγεν, ὁπότε δὲ πρὸς
ἱερὸν ἢ πόλιν προσιέναι μέλλοι, τοὺς ἵππους ἀπὸ
τοῦ τεθρίππου λύων ὑπεζεύγνυεν ἀντὶ τούτων κατὰ
τέτταρας τούς τε βασιλεῖς καὶ τοὺς ἄλλους ἡγεμό-
νας, ἐνδεικνύμενος, ὡς ᾤετο, πᾶσιν ὅτι τοὺς τῶν
ἄλλων κρατίστους καὶ δι' ἀρετὴν ἐπιφανεστάτους
καταπολεμήσας εἰς ἅμιλλαν ἀρετῆς οὐκ ἔχει τὸν
3 δυνάμενον συγκριθῆναι. δοκεῖ δ' οὗτος ὁ βασιλεὺς
πάντας τοὺς πώποτε γενομένους ἐν ἐξουσίαις ὑπερ-
βεβηκέναι ταῖς τε πολεμικαῖς πράξεσι καὶ τῷ μεγέ-
θει καὶ τῷ πλήθει τῶν τε ἀναθημάτων καὶ τῶν
ἔργων τῶν κατεσκευασμένων κατ' Αἴγυπτον. ἔτη
δὲ τρία πρὸς τοῖς τριάκοντα βασιλεύσας ἐκ προαι-
ρέσεως ἐξέλιπε τὸν βίον, ὑπολιπόντων αὐτὸν τῶν
ὀμμάτων· καὶ τοῦτο πράξας οὐ μόνον παρὰ τοῖς
ἱερεῦσιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Αἰγυπτίοις
ἐθαυμάσθη, δόξας τῇ μεγαλοψυχίᾳ τῶν πεπραγμέ-
νων ἀκόλουθον πεποιῆσθαι τὴν τοῦ βίου κατα-
4 στροφήν. ἐπὶ τοσοῦτο δ' ἴσχυσε καὶ διέτεινε τοῖς
χρόνοις ἡ δόξα τούτου τοῦ βασιλέως ὥστε τῆς*

10 *ἀπὸ*] *ὑπὸ* Hertlein 14 *δι' ἀρετὴν*] *διαρπαγὴν* D
15 *τοὺς δυναμένους* CF 19 *τῷ* om. D 22 *ὑπολειπόντων* DF.

*Αἰγύπτου πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον πεσούσης ὑπὸ
τὴν ἐξουσίαν τῶν Περσῶν, καὶ Δαρείου τοῦ Ξέρξου
πατρὸς σπουδάσαντος ἐν Μέμφει τὴν ἰδίαν εἰκόνα
στῆσαι πρὸ τῆς Σεσοώσιος, ὁ μὲν ἀρχιερεὺς ἀντεῖπε
λόγου προτεθέντος ἐν ἐκκλησίᾳ τῶν ἱερέων, ἀπο-
φηνάμενος ὡς οὔπω Δαρεῖος ὑπερβέβηκε τὰς Σεσοώ-
σιος πράξεις, ὁ δὲ βασιλεὺς οὐχ ὅπως ἠγανάκτησεν,
ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον ἡσθεὶς ἐπὶ τῇ παρρησίᾳ σπου-
δάσειν ἔφησεν ὅπως κατὰ μηδὲν ἐκείνου λειφθείη
βιώσας τὸν ἴσον χρόνον, καὶ παρεκάλει συγκρίνειν
τὰς ἡλικιώτιδας πράξεις· τοῦτον γὰρ δικαιότατον
ἔλεγχον εἶναι τῆς ἀρετῆς. περὶ μὲν οὖν Σεσοώσιος* 5
ἀρκεσθησόμεθα τοῖς λόγοις τοῖς ῥηθεῖσιν.

69 *Ὁ δ᾽ υἱὸς αὐτοῦ διαδεξάμενος τὴν βασιλείαν* 59
*καὶ τὴν τοῦ πατρὸς προσηγορίαν ἑαυτῷ περιθέμενος
πρᾶξιν μὲν πολεμικὴν ἢ μνήμης ἀξίαν οὐδ᾽ ἡντιν-
οῦν συνετελέσατο, συμπτώματι δὲ περιέπεσεν ἰδιά-
ζοντι. ἐστερήθη μὲν γὰρ τῆς ὁράσεως εἴτε διὰ τὴν* 2
*πρὸς τὸν πατέρα τῆς φύσεως κοινωνίαν εἴθ᾽, ὥς
τινες μυθολογοῦσι, διὰ τὴν εἰς τὸν ποταμὸν ἀσέ-
βειαν, ἐν ᾧ χειμαζόμενός ποτε τὸ φερόμενον ῥεῦμα
κατηκόντισε· διὰ δὲ τὴν ἀτυχίαν ἀναγκασθεὶς κατα-
φυγεῖν ἐπὶ τὴν τῶν θεῶν βοήθειαν, ἐπὶ χρόνους
ἱκανοὺς πλείσταις θυσίαις καὶ τιμαῖς τὸ θεῖον ἐξι-
λασκόμενος οὐδεμιᾶς ἐτύγχανε πολυωρίας· τῷ δε-* 3
κάτῳ δ᾽ ἔτει μαντείας αὐτῷ γενομένης τιμῆσαί τε

4 *πρὸ τῆς* Dindorf, *πρὸς τῇ* D, *πρὸ τῆς τοῦ* ceteri 6 *ὑπερτέθειται* II 13 *τοῖς λόγοις τοῖς ῥηθεῖσιν* ABDE, *τοῖς εἰρημένοις λόγοις* ceteri 21 *ἐν ᾧ . . . . . κατηκόντισεν* ABDE[2], *τὸ γὰρ* (*γὰρ* om. FG) *ῥεῦμα κατηκόντισε* ceteri.

τὸν θεὸν τὸν ἐν Ἡλιουπόλει καὶ γυναικὸς οὔρῳ νίζεσθαι τὸ πρόσωπον ἥτις ἑτέρου πεῖραν ἀνδρὸς οὐκ εἴληφε, τῶν μὲν γυναικῶν ἀπὸ τῆς ἰδίας ἀρξάμενος καὶ πολλὰς ἐξετάσας οὐδεμίαν εὗρεν ἀδιάφθορον πλὴν κηπουροῦ τινος, ἣν ὑγιὴς γενόμενος ἔγημε· τὰς δ' ἄλλας ζώσας ἐν κώμῃ τινὶ κατέκαυσεν, ἣν Αἰγύπτιοι διὰ τὸ σύμπτωμα τοῦτο προσηγόρευσαν
4 ἱερὰν βῶλον· τῷ δ' ἐν Ἡλιουπόλει θεῷ τὰς χάριτας ἀπονέμων τῆς εὐεργεσίας κατὰ τὸν χρησμὸν ὀβελίσκους ἀνέθηκε δύο μονολίθους, τὸ μὲν πλάτος ὀκτώ, τὸ δὲ μῆκος πηχῶν ἑκατόν.

60 Μετὰ δὲ τοῦτον τὸν βασιλέα συχνοὶ τῶν διαδεξαμένων τὴν ἀρχήν τινες οὐδὲν ἔπραξαν ἀναγραφῆς ἄξιον. πολλαῖς δ' ὕστερον γενεαῖς Ἄμασις γενόμενος βασιλεὺς ἦρχε τῶν ὄχλων βιαιότερον· πολλοὺς μὲν γὰρ παρὰ τὸ δίκαιον ἐτιμωρεῖτο, συχνοὺς δὲ τῶν οὐσιῶν ἐστέρισκε, πᾶσι δ' ὑπεροπτικῶς καὶ κατὰ πᾶν ὑπερηφάνως προσεφέρετο.
2 μέχρι μὲν οὖν τινος οἱ πάσχοντες ἐκαρτέρουν, οὐ δυνάμενοι κατ' οὐδένα τρόπον ἀμύνασθαι τοὺς πλέον ἰσχύοντας· ἐπεὶ δ' Ἀκτισάνης ὁ τῶν Αἰθιόπων βασιλεὺς ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτόν, τότε τοῦ μίσους καιρὸν
3 λαβόντος ἀπέστησαν οἱ πλεῖστοι. διόπερ ῥᾳδίως αὐτοῦ χειρωθέντος ἡ μὲν Αἴγυπτος ἔπεσεν ὑπὸ τὴν τῶν Αἰθιόπων βασιλείαν, ὁ δ' Ἀκτισάνης ἀνθρωπίνως ἐνέγκας τὴν εὐτυχίαν ἐπιεικῶς προσεφέρετο
4 τοῖς ὑποτεταγμένοις· ὅτε δὴ καὶ συνετέλεσεν ἴδιόν

2 ἥτις πεῖραν . . εἴληφεν ἑτέρου vulg. 11 πηχῶν] ποδῶν D 16 ἐτιμωρήσατο D 23 λαβόντες libri, corr. Dindorf (XV 1, 4) 24 ἔπεσεν] χειρωθεῖσα D.

70 τι περὶ τοὺς λῃστάς, οὔτε θανατώσας τοὺς ἐνόχους
οὔτε ὁλοσχερῶς ἀφεὶς ἀτιμωρήτους· συναγαγὼν γὰρ 5
ἐξ ἁπάσης τῆς χώρας τοὺς ἐν ἐγκλήμασιν ὄντας
κακουργίας, καὶ τὴν διάγνωσιν αὐτῶν δικαιοτάτην
ποιησάμενος, ἤθροισεν ἅπαντας τοὺς καταδεδικα-
σμένους, ἀποτεμὼν δ' αὐτῶν τοὺς μυκτῆρας κατῴ-
κισεν ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῆς ἐρήμου [χώρας], κτίσας
πόλιν τὴν ἀπὸ τοῦ συμπτώματος τῶν οἰκητόρων
Ῥινοκόλουρα προσαγορευθεῖσαν. αὕτη δὲ κειμένη 6
πρὸς τοῖς μεθορίοις τῆς Αἰγύπτου καὶ Συρίας οὐ
μακρὰν τοῦ παρήκοντος αἰγιαλοῦ πάντων σχεδὸν
τῶν πρὸς ἀνθρωπίνην δίαιταν ἀνηκόντων ἐστέρη-
ται· περιέχει μὲν γὰρ αὐτὴν χώρα πλήρης ἁλμυρί- 7
δος, ἐντὸς δὲ τοῦ τείχους ὀλίγον ἐστὶν ὕδωρ ἐν
φρέασι, καὶ τοῦτο διεφθαρμένον καὶ παντελῶς τῇ
γεύσει πικρόν. κατῴκισε δ' αὐτοὺς εἰς ταύτην τὴν 8
χώραν, ὅπως μήτε τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἐπιτηδευθέντας
βίους διατηροῦντες λυμαίνωνται τοὺς μηδὲν ἀδι-
κοῦντας, μήτε κατὰ τὰς πρὸς τοὺς ἄλλους ἐπιμιξίας
ἀγνοούμενοι λανθάνωσιν. ἀλλ' ὅμως ἐκριφέντες εἰς 9
χώραν ἔρημον καὶ πάντων σχεδὸν τῶν χρησίμων
ἄπορον ἐπενόησαν βίον οἰκεῖον τῆς περὶ αὐτοὺς
ἐνδείας, ἀναγκαζούσης τῆς φύσεως πρὸς τὴν ἀπορίαν
πάντα μηχανᾶσθαι. καλάμην γὰρ κείροντες ἐκ τῆς 10
ὁμόρου χώρας, καὶ ταύτην σχίζοντες, λίνα παρα-
μήκη κατεσκεύαζον, ταῦτα δὲ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν
ἐπὶ πολλοὺς σταδίους ἱστάντες τὰς θήρας τῶν ὀρ-
τύγων ἐποιοῦντο· φέρονται γὰρ οὗτοι κατ' ἀγέλας

4 κακουργίας om. II 7 χώρας om. D 9 ῥινοκολοῦραν D, ῥινοκουρούραν *CF* 24 γὰρ] μὲν γὰρ vulg.

μείζονας ἐκ τοῦ πελάγους· οὓς θηρεύοντες ἤθροιζον πλῆθος ἱκανὸν εἰς διατροφὴν ἑαυτοῖς.

61 Τοῦ δὲ βασιλέως τούτου τελευτήσαντος ἀνεκτήσαντο τὴν ἀρχὴν Αἰγύπτιοι, καὶ κατέστησαν ἐγχώριον βασιλέα Μένδην, ὅν τινες Μάρρον προσονο-
2 μάζουσιν. οὗτος δὲ πολεμικὴν μὲν πρᾶξιν οὐδ' ἡντινοῦν ἐπετελέσατο, τάφον δ' αὑτῷ κατεσκεύασε τὸν ὀνομαζόμενον λαβύρινθον, οὐχ οὕτω κατὰ τὸ μέγεθος τῶν ἔργων θαυμαστὸν ὡς πρὸς τὴν φιλοτεχνίαν 71
δυσμίμητον· ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς αὐτὸν οὐ δύναται ῥᾳδίως τὴν ἔξοδον εὑρεῖν, ἐὰν μὴ τύχῃ τινὸς ὁδη-
3 γοῦ παντελῶς ἐμπείρου. φασὶ δέ τινες καὶ τὸν Δαίδαλον εἰς Αἴγυπτον παραβαλόντα καὶ θαυμάσαντα τὴν ἐν τοῖς ἔργοις τέχνην κατασκευάσαι τῷ βασιλεύοντι τῆς Κρήτης Μίνῳ λαβύρινθον ὅμοιον τῷ κατ' Αἴγυπτον, ἐν ᾧ γενέσθαι μυθολογοῦσι τὸν
4 λεγόμενον Μινώταυρον. ἀλλ' ὁ μὲν κατὰ τὴν Κρήτην ἠφανίσθη τελέως, εἴτε δυνάστου τινὸς κατασκάψαντος εἴτε τοῦ χρόνου τοὔργον λυμηναμένου· ὁ δὲ κατ' Αἴγυπτον ἀκέραιον τὴν ὅλην κατασκευὴν τετήρηκε μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου.

62 Μετὰ δὲ τὴν τοῦ βασιλέως τούτου τελευτὴν ἐπὶ γενεὰς πέντε γενομένης ἀναρχίας τῶν ἀδόξων τις ᾑρέθη βασιλεύς, ὃν Αἰγύπτιοι μὲν ὀνομάζουσι Κέτηνα, παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησιν εἶναι δοκεῖ Πρωτεὺς
2 ὁ κατὰ τὸν Ἰλιακὸν γεγονὼς πόλεμον. τούτου δὲ παραδεδομένου τῶν τε πνευμάτων ἔχειν ἐμπειρίαν καὶ τὴν μορφὴν μεταβάλλειν ὁτὲ μὲν εἰς ζῴων τύ-

9 πρὸς] κατὰ D 16 γενέσθαι] διατρίψαι II 25 Κέτην F, καὶ τινὰ C 26 γενόμενος CF.

πους, ὁτὲ δὲ εἰς δένδρον ἢ πῦρ ἤ τι τῶν ἄλλων,
ὁμολογούμενα τούτοις συμβαίνει καὶ τοὺς ἱερεῖς
λέγειν περὶ αὐτοῦ. ἐκ μὲν γὰρ τῆς μετὰ τῶν ἀστρο- 3
λόγων συμβιώσεως, ἣν ἐποιεῖτο συνεχῶς, ἐμπειρίαν
ἐσχηκέναι τὸν βασιλέα τῶν τοιούτων, ἐκ δὲ τοῦ νο-
μίμου τοῦ παραδεδομένου τοῖς βασιλεῦσι τὸ περὶ
τὰς μεταβολὰς τῆς ἰδέας μυθολογηθῆναι παρὰ τοῖς
Ἕλλησιν. ἐν ἔθει γὰρ εἶναι τοῖς κατ' Αἴγυπτον 4
δυνάσταις περιτίθεσθαι περὶ τὴν κεφαλὴν λεόντων
καὶ ταύρων καὶ δρακόντων προτομάς, σημεῖα τῆς
ἀρχῆς· καὶ ποτὲ μὲν δένδρα, ποτὲ δὲ πῦρ, ἔστι δ'
ὅτε καὶ θυμιαμάτων εὐωδῶν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
οὐκ ὀλίγα, καὶ διὰ τούτων ἅμα μὲν ἑαυτοὺς εἰς
εὐπρέπειαν κοσμεῖν, ἅμα δὲ τοὺς ἄλλους εἰς κατά-
πληξιν ἄγειν καὶ δεισιδαίμονα διάθεσιν.

Μετὰ δὲ τὴν Πρωτέως τελευτὴν διαδεξάμενος 5
τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς Ῥέμφις |διετέλεσε πάντα τὸν
72 τοῦ ζῆν χρόνον ἐπιμελόμενος τῶν προσόδων καὶ
σωρεύων πανταχόθεν τὸν πλοῦτον, διὰ δὲ μικρο-
ψυχίαν καὶ φιλαργυρίαν ἤθους οὔτε εἰς ἀναθήματα
θεῶν οὔτ' εἰς εὐεργεσίαν ἀνθρώπων οὐδὲν ἀνήλωσε.
διὸ καὶ γενόμενος οὐ βασιλεὺς ἀλλ' οἰκονόμος ἀγα- 6
θὸς ἀντὶ τῆς ἐπ' ἀρετῇ δόξης ἀπέλιπε πλεῖστα χρή-
ματα τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλευσάντων· ἀργύρου γὰρ
καὶ χρυσοῦ παραδέδοται συναγαγεῖν αὐτὸν εἰς τετ-
ταράκοντα μυριάδας ταλάντων.

Τούτου δὲ τελευτήσαντος ἐπὶ γενεὰς ἑπτὰ διε- 63
δέξαντο τὴν ἀρχὴν βασιλεῖς ἀργοὶ παντελῶς καὶ

2 τούτοις om. Π 20 ἤθους del. Reiske 24 ἀργυρίου D.

πρὸς ἄνεσιν καὶ τρυφὴν ἅπαντα πράττοντες. διόπερ ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγραφαῖς οὐδὲν αὐτῶν ἔργον πολυτελὲς οὐδὲ πρᾶξις ἱστορίας ἀξία παραδέδοται πλὴν ἑνὸς Νειλέως, ἀφ' οὗ συμβαίνει τὸν ποταμὸν ὀνομασθῆναι Νεῖλον, τὸ πρὸ τοῦ καλούμενον Αἴγυπτον· οὗτος δὲ πλείστας εὐκαίρους διώρυχας κατασκευάσας καὶ πολλὰ περὶ τὴν εὐχρηστίαν τοῦ Νείλου φιλοτιμηθεὶς αἴτιος κατέστη τῷ ποταμῷ ταύτης τῆς προσηγορίας.

2 Ὄγδοος δὲ βασιλεὺς γενόμενος Χέμμις ὁ Μεμφίτης ἦρξε μὲν ἔτη πεντήκοντα, κατεσκεύασε δὲ τὴν μεγίστην τῶν τριῶν πυραμίδων τῶν ἐν τοῖς ἑπτὰ
3 τοῖς ἐπιφανεστάτοις ἔργοις ἀριθμουμένων. αὗται δὲ κείμεναι κατὰ τὴν Λιβύην τῆς Μέμφεως ἀπέχουσι σταδίους ἑκατὸν καὶ εἴκοσι, τοῦ δὲ Νείλου πέντε πρὸς τοῖς τετταράκοντα, τῷ δὲ μεγέθει τῶν ἔργων καὶ τῇ κατὰ τὴν χειρουργίαν τέχνῃ θαυμαστήν τινα
4 κατάπληξιν παρέχονται τοῖς θεωμένοις. ἡ μὲν γὰρ μεγίστη τετράπλευρος οὖσα τῷ σχήματι τὴν ἐπὶ τῆς βάσεως πλευρὰν ἑκάστην ἔχει πλέθρων ἑπτά, τὸ δ' ὕψος πλέον τῶν ἓξ πλέθρων· συναγωγὴν δ' ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον λαμβάνουσα μέχρι τῆς κορυφῆς ἑκάστην
5 πλευρὰν ποιεῖ πηχῶν ἕξ. πᾶσα δὲ στερεοῦ λίθου κατεσκεύασται, τὴν μὲν ἐργασίαν ἔχοντος δυσχερῆ, τὴν δὲ διαμονὴν αἰώνιον· οὐκ ἐλαττόνων γὰρ ἢ χιλίων ἐτῶν, ὥς φασι, διεληλυθότων εἰς τὸν καθ'

3 παντελὲς II 5 ὠνομάσθαι II τοῦ] τούτου D 10 χέμνις C 17 τέχνην χειρουργίᾳ libri, corr. Reiske (c. 64, 2 et 8) τινὰ om. CD 21 πλέον] πλείω D, ἔχει πλείω Π 23 δὲ] δ' ἐκ A.

ἡμᾶς βίον, ὡς δὲ ἔνιοι γράφουσι, πλειόνων ἢ τρισ-
χιλίων καὶ τετρακοσίων, διαμένουσι μέχρι τοῦ νῦν
οἱ λίθοι τὴν ἐξ ἀρχῆς σύνθεσιν καὶ τὴν ὅλην κατα-
σκευὴν ἄσηπτον διαφυλάττοντες. λέγεται δὲ τὸν 6
μὲν λίθον ἐκ τῆς Ἀραβίας ἀπὸ πολλοῦ διαστήματος
73 κομισθῆναι, τὴν δὲ κατασκευὴν διὰ χωμάτων γενέ-
σθαι, μήπω τῶν μηχανῶν εὑρημένων κατ' ἐκείνους
τοὺς χρόνους· καὶ τὸ θαυμασιώτατον, τηλικούτων 7
ἔργων κατεσκευασμένων καὶ τοῦ περιέχοντος τόπου
παντὸς ἀμμώδους ὄντος οὐδὲν ἴχνος οὔτε τοῦ χώ-
ματος οὔτε τῆς τῶν λίθων ξεστουργίας ἀπολείπεσθαι,
ὥστε δοκεῖν μὴ κατ' ὀλίγον ὑπ' ἀνθρώπων ἐργα-
σίας, ἀλλὰ συλλήβδην ὥσπερ ὑπὸ θεοῦ τινος τὸ
κατασκεύασμα τεθῆναι πᾶν εἰς τὴν περιέχουσαν
ἄμμον. ἐπιχειροῦσι δέ τινες τῶν Αἰγυπτίων τερα- 8
τολογεῖν ὑπὲρ τούτων, λέγοντες ὡς ἐξ ἁλῶν καὶ
νίτρου τῶν χωμάτων γεγονότων ἐπαφεθεὶς ὁ ποτα-
μὸς ἔτηξεν αὐτὰ καὶ παντελῶς ἠφάνισεν ἄνευ τῆς
χειροποιήτου πραγματείας. οὐ μὴν καὶ τἀληθὲς 9
οὕτως ἔχει, διὰ δὲ τῆς πολυχειρίας τῆς τὰ χώματα
βαλούσης πάλιν τὸ πᾶν ἔργον εἰς τὴν προϋπάρχου-
σαν ἀποκατεστάθη τάξιν· τριάκοντα μὲν γὰρ καὶ
ἓξ μυριάδες ἀνδρῶν, ὥς φασι, ταῖς τῶν ἔργων λει-
τουργίαις προσήδρευσαν, τὸ δὲ πᾶν κατασκεύασμα
τέλος ἔσχε μόγις ἐτῶν εἴκοσι διελθόντων.

Τελευτήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως τούτου διεδέ- 64
ξατο τὴν ἀρχὴν ὁ ἀδελφὸς Κεφρὴν καὶ ἦρξεν ἔτη
ἓξ πρὸς τοῖς πεντήκοντα· ἔνιοι δέ φασιν οὐκ ἀδελ-

8 τὸ τηλικοῦτον ἔργον κατεσκευασμένον vulg. 11 ἀπο-
λείπεται II 12 ὥστε] ὡς D.

φόν, ἀλλ' υἱὸν παραλαβεῖν τὴν ἀρχήν, ὀνομαζόμε-
2 *νον Χαβρύην. συμφωνεῖται δὲ παρὰ πᾶσιν ὅτι ζη-*
λώσας ὁ διαδεξάμενος τὴν τοῦ προβασιλεύσαντος
προαίρεσιν κατεσκεύασε τὴν δευτέραν πυραμίδα, τῇ
μὲν κατὰ τὴν χειρουργίαν τέχνῃ παραπλησίαν τῇ
προειρημένῃ, τῷ δὲ μεγέθει πολὺ λειπομένην, ὡς
ἂν τῆς ἐν τῇ βάσει πλευρᾶς ἑκάστης οὔσης σταδι-
3 *αίας. ἐπιγέγραπται δ' ἐπὶ τῆς μείζονος τὸ πλῆθος*
τῶν ἀναλωθέντων χρημάτων, ὡς εἰς λάχανα καὶ
συρμαίαν τοῖς ἐργάταις μηνύεται διὰ τῆς γραφῆς
τάλαντα δεδαπανῆσθαι πλείω τῶν χιλίων καὶ ἑξα-
4 *κοσίων. ἡ δ' ἐλάττων ἀνεπίγραφος μέν ἐστιν, ἀνά-*
βασιν δ' ἔχει διὰ μιᾶς τῶν πλευρῶν ἐγκεκολαμμέ-
νην. τῶν δὲ βασιλέων τῶν κατασκευασάντων αὐ-
τὰς ἑαυτοῖς τάφους συνέβη μηδέτερον αὐτῶν ταῖς
5 *πυραμίσιν ἐνταφῆναι· τὰ γὰρ πλήθη διά τε ταλαι-*
πωρίαν τὴν ἐν τοῖς ἔργοις καὶ διὰ τὸ τούτους τοὺς
βασιλεῖς ὠμὰ καὶ βίαια πολλὰ πρᾶξαι δι' ὀργῆς 74
εἶχε τοὺς αἰτίους, καὶ τὰ σώματα ἠπείλει διασπά-
6 *σειν καὶ μεθ' ὕβρεως ἐκρίψειν ἐκ τῶν τάφων· διὸ*
καὶ τελευτῶν ἑκάτερος ἐνετείλατο τοῖς προσήκουσιν
ἐν ἀσήμῳ τόπῳ καὶ λάθρᾳ θάψαι τὸ σῶμα.

Μετὰ δὲ τούτους ἐγένετο βασιλεὺς Μυκερῖνος,
ὅν τινες Μεγχερῖνον ὀνομάζουσιν, υἱὸς ὢν τοῦ ποιή-
7 *σαντος τὴν προτέραν πυραμίδα. οὗτος δ' ἐπιβα-*
λόμενος τρίτην κατασκευάζειν, πρότερον ἐτελεύτησε

2 *Χαβρύιν* CD 3 *βασιλεύσαντος* *CF* 5 *τέχνην χειρουργίᾳ* libri, c. 63,3 9 *εἰς* om. *C* 10 *μηνύεται*] *καὶ μηνύεται* *C*, *καταμηνύεσθαι* F 11 *δεδαπανῆσθαι τάλαντα* vulg. 18 *πολλὰ* om. D 24 *μεχερῖνον* D, *μὲν χερῖνον* *CF*.

πρὶν ἢ τὸ πᾶν ἔργον λαβεῖν συντέλειαν. τῆς μὲν
γὰρ βάσεως ἑκάστην πλευρὰν ὑπεστήσατο πλέθρων
τριῶν, τοὺς δὲ τοίχους ἐπὶ μὲν πεντεκαίδεκα δό-
μους κατεσκεύασεν ἐκ μέλανος λίθου τῷ Θηβαϊκῷ
παραπλησίου, τὸ δὲ λοιπὸν ἀνεπλήρωσεν ἐκ λίθων
ὁμοίων ταῖς ἄλλαις πυραμίσιν. τῷ δὲ μεγέθει λει- 8
πόμενον τοῦτο τὸ ἔργον τῶν προειρημένων τῇ κατὰ
τὴν χειρουργίαν τέχνῃ πολὺ διαλλάττει καὶ τῇ τοῦ
λίθου πολυτελείᾳ· ἐπιγέγραπται δὲ κατὰ τὴν βό-
ρειον αὐτῆς πλευρὰν ὁ κατασκευάσας αὐτὴν Μυ-
κερῖνος. τοῦτον δέ φασι μισήσαντα τὴν τῶν προ- 9
βασιλευσάντων ὠμότητα ζηλῶσαι βίον ἐπιεικῆ καὶ
πρὸς τοὺς ἀρχομένους εὐεργετικόν, καὶ ποιεῖν αὐ-
τὸν συνεχῶς ἄλλα τε πλείω δι' ὧν ἦν μάλιστα ἐκ-
καλέσασθαι τὴν τοῦ πλήθους πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν,
καὶ κατὰ τοὺς χρηματισμοὺς ἀναλίσκειν χρημάτων
πλῆθος, διδόντα δωρεὰς τῶν ἐπιεικῶν τοῖς δοκοῦ-
σιν ἐν ταῖς κρίσεσι μὴ κατὰ τρόπον ἀπαλλάττειν.

Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι τρεῖς πυραμίδες, ὧν ἑκάστη 10
μὲν πλευρὰ πλεθριαία ὑπάρχει, τὸ δ' ὅλον ἔργον
παραπλήσιον τῇ κατασκευῇ ταῖς ἄλλαις πλὴν τοῦ
μεγέθους· ταύτας δέ φασι τοὺς προειρημένους τρεῖς
βασιλεῖς ταῖς ἰδίαις κατασκευάσαι γυναιξίν. ὁμολο- 11
γεῖται δὲ ταῦτα τὰ ἔργα πολὺ προέχειν τῶν κατ'
Αἴγυπτον οὐ μόνον τῷ βάρει τῶν κατασκευασμάτων
καὶ ταῖς δαπάναις, ἀλλὰ καὶ τῇ φιλοτεχνίᾳ τῶν ἐρ-

1 πρὶν ἢ τὸ πᾶν] ἤπερ τὸ *CF* ἔλαβε vulg. 6 ὁμοίως D 14 μάλιστα] δυνατὸν add. vulg. ἐκκαλεῖσθαι II 16 καὶ κατὰ] κατὰ δὲ vulg. 20 πλεθραία D, δίπλεθρος *CF* 26 πολυτεχνίᾳ II.

12 γασαμένων. καί φασι δεῖν θαυμάζειν μᾶλλον τοὺς
ἀρχιτέκτονας τῶν ἔργων ἢ τοὺς βασιλεῖς τοὺς παρα-
σχομένους τὰς εἰς ταῦτα χορηγίας· τοὺς μὲν γὰρ 75
ταῖς ἰδίαις ψυχαῖς καὶ ταῖς φιλοτιμίαις, τοὺς δὲ τῷ
κληρονομηθέντι πλούτῳ καὶ ταῖς ἀλλοτρίαις κακου-
13 χίαις ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν τὴν προαίρεσιν. περὶ δὲ
τῶν πυραμίδων οὐδὲν ὅλως οὔτε παρὰ τοῖς ἐγχω-
ρίοις οὔτε παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι συμφωνεῖται· οἱ
μὲν γὰρ τοὺς προειρημένους βασιλεῖς κατασκευάσαι
φασὶν αὐτάς, οἱ δὲ ἑτέρους τινάς· οἷον τὴν μὲν
μεγίστην ποιῆσαι λέγουσιν Ἀρμαῖον, τὴν δὲ δευτέ-
14 ραν Ἄμωσιν, τὴν δὲ τρίτην Ἰναρῶν. ταύτην δ'
ἔνιοι λέγουσι Ῥοδώπιδος τάφον εἶναι τῆς ἑταίρας,
ἧς φασι τῶν νομαρχῶν τινας ἐραστὰς γενομένους
διὰ φιλοστοργίαν ἐπιτελέσαι κοινῇ τὸ κατασκεύασμα.

65 Μετὰ δὲ τοὺς προειρημένους βασιλεῖς διεδέξατο
τὴν ἀρχὴν Βόκχορις, τῷ μὲν σώματι παντελῶς εὐ-
καταφρόνητος, ἀγχινοίᾳ δὲ πολὺ διαφέρων τῶν προ-
2 βασιλευσάντων. πολλοῖς δ' ὕστερον χρόνοις ἐβα-
σίλευσε τῆς Αἰγύπτου Σαβάκων, τὸ μὲν γένος ὢν
Αἰθίοψ, εὐσεβείᾳ δὲ καὶ χρηστότητι πολὺ διαφέρων
3 τῶν πρὸ αὐτοῦ. τῆς μὲν οὖν ἐπιεικείας αὐτοῦ λά-
βοι τις ἂν τεκμήριον τὸ τῶν νομίμων προστίμων
ἆραι τὸ μέγιστον, λέγω δὲ τὴν τοῦ ζῆν στέρησιν·
4 ἀντὶ γὰρ τοῦ θανάτου τοὺς καταδικασθέντας ἠνάγ-

5 ἄλλαις D 10 μὲν om. vulg. 12 ἄμωσι D, ἄμασιν *CF* ἴναρον F, ἰνάρωνα *C*, ἴνδρων D 13 ῥοδόπιδος DF 15 ἐπιτελέσαι κοινῇ D, οἰκοδομήσαντας ἐπιτελέσαι F, οἰκοδομήσαντας ἐπιτελέσαι κοινῇ *C* 19 χρόνοις] μετὰ τούτους add. D 22 λάβοιτ' ἄν τις *CF* 25 θανατοῦν Dind.

*καζε λειτουργεῖν ταῖς πόλεσι δεδεμένους, καὶ διὰ
τούτων πολλὰ μὲν χώματα κατεσκεύαζεν, οὐκ ὀλί-
γας δὲ διώρυχας ὤρυττεν εὐκαίρους· ὑπελάμβανε
γὰρ τοῖς μὲν κολαζομένοις τὸ τῆς τιμωρίας ἀπότο-
μον ἠλαττωκέναι, ταῖς δὲ πόλεσιν ἀντὶ προστίμων
ἀνωφελῶν μεγάλην εὐχρηστίαν περιπεποιηκέναι. τὴν* 5
*δὲ τῆς εὐσεβείας ὑπερβολὴν συλλογίσαιτ' ἄν τις ἐκ
τῆς κατὰ τὸν ὄνειρον φαντασίας καὶ τῆς κατὰ τὴν
ἀρχὴν ἀποθέσεως. ἔδοξε μὲν γὰρ κατὰ τὸν ὕπνον* 6
*λέγειν αὐτῷ τὸν ἐν Θήβαις θεὸν ὅτι βασιλεύειν οὐ
δυνήσεται τῆς Αἰγύπτου μακαρίως οὐδὲ πολὺν χρό-
νον, ἐὰν μὴ τοὺς ἱερεῖς ἅπαντας διατεμὼν διὰ μέ-*
76 *σων αὐτῶν διέλθῃ μετὰ τῆς θεραπείας. πολλάκις* 7
*δὲ τούτου γινομένου μεταπεμψάμενος πανταχόθεν
τοὺς ἱερεῖς ἔφη λυπεῖν τὸν θεὸν ἐν τῇ χώρᾳ μένων·
οὐ γὰρ ἂν αὐτῷ τοιαῦτα προστάττειν κατὰ τὸν
ὕπνον. ἀπελθὼν οὖν βούλεσθαι καθαρὸς παντὸς* 8
*μύσους ἀποδοῦναι τὸ ζῆν τῇ πεπρωμένῃ μᾶλλον ἢ
λυπῶν τὸν κύριον καὶ μιάνας ἀσεβεῖ φόνῳ τὸν ἴδιον
βίον ἄρχειν τῆς Αἰγύπτου· καὶ πέρας τοῖς ἐγχω-
ρίοις ἀποδοὺς τὴν βασιλείαν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Αἰ-
θιοπίαν.*

Ἀναρχίας δὲ γενομένης κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐπ' 66
*ἔτη δύο, καὶ τῶν ὄχλων εἰς ταραχὰς καὶ φόνους
ἐμφυλίους τρεπομένων, ἐποιήσαντο συνωμοσίαν οἱ
μέγιστοι τῶν ἡγεμόνων δώδεκα· συνεδρεύσαντες δὲ
ἐν Μέμφει καὶ συνθήκας γραψάμενοι περὶ τῆς πρὸς*

1 *καὶ διὰ*] *διὰ δὲ* vulg. 3 *διώρυττεν* D 6 *πεποι-ηκέναι* vulg. 13 *πλεονάκις* II 14 *γενομένου* vulg. *πολλαχόθεν* D 16 *αὐτὸν* AB *προσετέτακτο* II.

ἀλλήλους ὁμονοίας καὶ πίστεως ἀνέδειξαν ἑαυτοὺς
2 βασιλεῖς. ἐπ' ἔτη δὲ πεντεκαίδεκα κατὰ τοὺς ὅρκους
καὶ τὰς ὁμολογίας ἄρξαντες καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους
ὁμόνοιαν διατηρήσαντες, ἐπεβάλοντο κατασκευάσαι
κοινὸν ἑαυτῶν τάφον, ἵνα καθάπερ ἐν τῷ ζῆν εὐ-
νοοῦντες ἀλλήλοις τῶν ἴσων ἐτύγχανον τιμῶν, οὕτω
καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν ἐν ἑνὶ τόπῳ τῶν σωμάτων
κειμένων τὸ κατασκευασθὲν μνῆμα κοινῇ περιέχῃ
3 τὴν τῶν ἐνταφέντων δόξαν. εἰς ταύτην δὲ τὴν ἐπι-
βολὴν φιλοκαλοῦντες ἔσπευσαν ὑπερβαλέσθαι τῷ
μεγέθει τῶν ἔργων ἅπαντας τοὺς πρὸ αὐτῶν. ἐκλε-
ξάμενοι γὰρ τόπον παρὰ τὸν εἴσπλουν τὸν εἰς τὴν
Μοίριδος λίμνην ἐν τῇ Λιβύῃ κατεσκεύαζον τὸν
τάφον ἐκ τῶν καλλίστων λίθων, καὶ τῷ μὲν σχήματι
τετράγωνον ὑπεστήσαντο, τῷ δὲ μεγέθει σταδιαίαν
ἑκάστην πλευράν, ταῖς δὲ γλυφαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις
χειρουργίαις ὑπερβολὴν οὐκ ἀπέλιπον τοῖς ἐπιγινο-
4 μένοις. εἰσελθόντι μὲν γὰρ τὸν περίβολον οἶκος
ἦν περίστυλος, ἑκάστης πλευρᾶς ἐκ τετταράκοντα
κιόνων ἀναπληρουμένης, καὶ τούτου μονόλιθος ἦν
ὀροφή, φάτναις διαγεγλυμμένη καὶ γραφαῖς διαφό-
5 ροις πεποικιλμένη. εἶχε δὲ τῆς πατρίδος τῆς ἑκά-
στου τῶν βασιλέων ὑπομνήματα καὶ τῶν ἱερῶν καὶ
θυσιῶν τῶν ἐν αὐτῇ ταῖς καλλίσταις γραφαῖς φιλο-
6 τέχνως δεδημιουργημένα. καθόλου δὲ τοιαύτην τῇ
πολυτελείᾳ καὶ τηλικαύτην τῷ μεγέθει τὴν ὑπό-
στασιν τοῦ τάφου λέγεται ποιήσασθαι τοὺς βασι-

5 ἑαυτῶν] ἁπάντων CF 8 μνημεῖον CF 9 εἰς ταύτην ..... ὑπερβαλέσθαι ABDE, ἔσπευσαν οὖν ὑπερβάλλεσθαι ceteri 13 μύριδος codices 18 ἐοικὸς ἦν ποιήσαντι περίστυλον ABD 23 ἱερέων D.

*λεῖς, ὥστ' εἰ μὴ πρὸ τοῦ συντελέσαι τὴν ἐπιβολὴν
κατελύθησαν, μηδεμίαν ἂν ὑπερβολὴν ἑτέροις πρὸς
κατασκευὴν ἔργων ἀπολιπεῖν. ἀρξάντων δὲ τούτων* 7
77 *τῆς Αἰγύπτου πεντεκαίδεκα ἔτη συνέβη τὴν βασι-
λείαν εἰς ἕνα περιστῆναι διὰ τοιαύτας αἰτίας. Ψαμ-* 8
*μήτιχος ὁ Σαΐτης, εἷς ὢν τῶν δώδεκα βασιλέων καὶ
τῶν παρὰ θάλατταν μερῶν κυριεύων, παρείχετο
φορτία πᾶσι τοῖς ἐμπόροις, μάλιστα δὲ τοῖς τε
Φοίνιξι καὶ τοῖς Ἕλλησι· διὰ δὲ [τοῦ] τοιούτου τρό-* 9
*που τά τε ἐκ τῆς ἰδίας χώρας λυσιτελῶς διατιθέ-
μενος καὶ τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι φυομένων
μεταλαμβάνων, οὐ μόνον εὐπορίαν εἶχε μεγάλην
ἀλλὰ καὶ φιλίαν πρὸς ἔθνη καὶ δυνάστας. διὰ δὲ* 10
*ταῦτά φασι φθονήσαντας αὐτῷ τοὺς ἄλλους βασι-
λεῖς πόλεμον ἐξενεγκεῖν. ἔνιοι δὲ τῶν ἀρχαίων συγ-
γραφέων μυθολογοῦσι χρησμὸν γενέσθαι τοῖς ἡγε-
μόσιν, ὃς ἂν αὐτῶν ἐκ χαλκῆς φιάλης πρῶτος ἐν
Μέμφει σπείσῃ τῷ θεῷ, κρατήσειν αὐτὸν πάσης τῆς
Αἰγύπτου· τὸν δὲ Ψαμμήτιχον, ἐξενέγκαντος ἐκ τοῦ
ἱεροῦ τῶν ἱερέων τινὸς φιάλας δώδεκα χρυσᾶς,
περιελόμενον τὴν περικεφαλαίαν σπεῖσαι. ὑπιδο-* 11
*μένους οὖν τοὺς συνάρχοντας τὸ πραχθὲν ἀποκτεῖ-
ναι μὲν αὐτὸν μὴ βουληθῆναι, φυγαδεῦσαι δὲ καὶ
προστάξαι διατρίβειν ἐν τοῖς ἕλεσι τοῖς παρὰ θά-
λατταν. εἴτε δὴ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν εἴτε διὰ τὸν* 12
φθόνον, καθότι προείρηται, γενομένης τῆς δια-

5 *περιστῆναι εἰς ἕνα* vulg. *Ψαμμίτιχος* CF semper 8 *τε* om. vulg. 9 *καὶ τοῖς*] *καὶ* II *τοῦ* om. codices 11 *ἄλλοις ἔθνεσι*] *Ἕλλησι* II, *ἀλλοέθνεσι* f. 18 *τῆς* om. vulg. 20 *ἕνδεκα* Herod. II 151 21 *ὑπειδομένους* libri, corr. Dind. 25 *δὴ*] *δὲ* D.

φορᾶς, ὁ μὲν Ψαμμήτιχος ἔκ τε τῆς Καρίας καὶ τῆς Ἰωνίας μισθοφόρους μεταπεμψάμενος ἐνίκησε παρατάξει περὶ πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Μώμεμφιν, τῶν δ' ἀντιταξαμένων βασιλέων οἱ μὲν κατὰ τὴν μάχην ἀνῃρέθησαν, οἱ δ' εἰς Λιβύην ἐκδιωχθέντες οὐκέτι περὶ τῆς ἀρχῆς ἴσχυσαν ἀμφισβητῆσαι.

67 Τῆς δ' ὅλης βασιλείας κυριεύσας ὁ Ψαμμήτιχος τῷ μὲν ἐν Μέμφει θεῷ τὸ πρὸς ἕω προπύλαιον κατεσκεύασε καὶ τῷ ναῷ τὸν περίβολον, κολοττοὺς ὑποστήσας ἀντὶ τῶν κιόνων δωδεκαπήχεις· τοῖς δὲ μισθοφόροις χωρὶς τῶν ὡμολογημένων συντάξεων δωρεάς τε ἀξιολόγους ἀπένειμε καὶ τὰ καλούμενα στρατόπεδα τόπον οἰκεῖν ἔδωκε καὶ χώραν πολλὴν κατεκληρούχησε μικρὸν ἐπάνω τοῦ Πηλουσιακοῦ στόματος· οὓς ἐντεῦθεν Ἄμασις ὕστερον πολλοῖς ἔτεσι βασιλεύσας ἀνέστησε καὶ κατῴκισεν εἰς Μέμφιν.
2 διὰ δὲ τῶν μισθοφόρων κατωρθωκὼς τὴν βασιλείαν ὁ Ψαμμήτιχος τούτοις τὸ λοιπὸν μάλιστ' ἐνεπίστευε τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ διετέλεσε ξενοτροφῶν
3 μεγάλας δυνάμεις. στρατεύσαντος δ' εἰς τὴν Συρίαν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὰς παρατάξεις τοὺς μὲν μι- 78 σθοφόρους προτιμῶντος καὶ τάττοντος εἰς τὰ δεξιὰ μέρη, τοὺς δ' ἐγχωρίους ἀτιμότερον ἄγοντος καὶ τὸν εὐώνυμον τόπον ἀπονέμοντος τῆς φάλαγγος, οἱ μὲν Αἰγύπτιοι διὰ τὴν ὕβριν παροξυνθέντες καὶ γενόμενοι τὸ πλῆθος πλείους τῶν εἴκοσι μυριάδων ἀπέστησαν καὶ προῆγον ἐπ' Αἰθιοπίας, κεκρικότες

1 μὲν] μὲν γὰρ vulg. ἔκ τε τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς Καρίας καὶ τῆς Ἰωνίας F, ἔκ τε καὶ τῆς κακίας καὶ τῆς Ἰωνίας καὶ τῆς Καρίας C 3 μέμφιν D 18 ἐνεπίστευσε CF.

ἰδίαν χώραν ἑαυτοῖς κατακτᾶσθαι· ὁ δὲ βασιλεὺς 4
τὸ μὲν πρῶτον ἔπεμψέ τινας τῶν ἡγεμόνων τοὺς
ἀπολογησομένους ὑπὲρ τῆς ἀτιμίας, ὡς δ᾽ οὐ προσ-
εῖχον αὐτοῖς, αὐτὸς μετὰ τῶν φίλων ἐδίωξε πλοίοις.
προαγόντων δ᾽ αὐτῶν παρὰ τὸν Νεῖλον καὶ τοὺς 5
ὅρους ὑπερβαλλόντων τῆς Αἰγύπτου, ἐδεῖτο μετα-
νοῆσαι καὶ τῶν τε ἱερῶν καὶ τῶν πατρίδων, ἔτι δὲ
καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων ὑπεμίμνησκεν. οἱ δ᾽ ἅμα 6
πάντες ἀναβοήσαντες καὶ τοῖς κοντοῖς τὰς ἀσπίδας
πατάξαντες ἔφασαν, ἕως ἂν κυριεύωσι τῶν ὅπλων,
ῥᾳδίως εὑρήσειν πατρίδας· ἀναστειλάμενοι δὲ τοὺς
χιτῶνας καὶ τὰ γεννητικὰ μέρη τοῦ σώματος δεί-
ξαντες οὔτε γυναικῶν οὔτε τέκνων ἀπορήσειν ἔφα-
σαν ταῦτ᾽ ἔχοντες. τοιαύτῃ δὲ μεγαλοψυχίᾳ χρη- 7
σάμενοι καὶ καταφρονήσαντες τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις
μεγίστων εἶναι δοκούντων, κατελάβοντο μὲν τῆς
Αἰθιοπίας τὴν κρατίστην, κατακληρουχήσαντες δὲ
πολλὴν χώραν ἐν ταύτῃ κατῴκησαν. ὁ δὲ Ψαμμή- 8
τιχος ἐπὶ μὲν τούτοις οὐ μετρίως ἐλυπήθη, τὰ δὲ
κατὰ τὴν Αἴγυπτον διατάξας καὶ τῶν προσόδων
ἐπιμελόμενος πρός τε Ἀθηναίους καί τινας τῶν
ἄλλων Ἑλλήνων συμμαχίαν ἐποιήσατο. εὐηργέτει δὲ 9
καὶ τῶν ξένων τοὺς ἐθελοντὴν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπο-
δημοῦντας, καὶ φιλέλλην ὢν διαφερόντως τοὺς υἱοὺς
τὴν Ἑλληνικὴν ἐδίδαξε παιδείαν· καθόλου δὲ πρῶτος
τῶν κατ᾽ Αἴγυπτον βασιλέων ἀνέῳξε τοῖς ἄλλοις

4 αὐτοῖς om. D ἐδίωκε D 5 προιόντων II 7 δὲ καὶ] δὲ vulg. 11 ἀναστείλαντες D 12 μόρια G 23 ξένων] διαφερόντως add. D ἐθελοντὴν Kälker, ἐθελοντὴ CD, ἐθελοντὶ F.

ἔθνεσι τὰ κατὰ τὴν ἄλλην χώραν ἐμπόρια καὶ πολλὴν ἀσφάλειαν τοῖς καταπλέουσι ξένοις παρείχετο.
10 οἱ μὲν γὰρ πρὸ τούτου δυναστεύσαντες ἄβατον ἐποίουν τοῖς ξένοις τὴν Αἴγυπτον, τοὺς μὲν φονεύοντες, τοὺς δὲ καταδουλούμενοι τῶν καταπλεόντων.
11 καὶ γὰρ ἡ περὶ τὸν Βούσιριν ἀσέβεια διὰ τὴν τῶν ἐγχωρίων ἀξενίαν διεβοήθη παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, οὐκ οὖσα μὲν πρὸς ἀλήθειαν, διὰ δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀνομίας εἰς μύθου πλάσμα καταχωρισθεῖσα.

68 Μετὰ δὲ Ψαμμήτιχον ὕστερον τέτταρσι γενεαῖς Ἀπρίης ἐβασίλευσεν ἔτη δυσὶ πλείω τῶν εἴκοσι. στρατεύσας δὲ δυνάμεσιν ἁδραῖς πεζαῖς τε καὶ ναυτικαῖς ἐπὶ Κύπρον καὶ Φοινίκην Σιδῶνα μὲν κατὰ 79
κράτος εἷλε, τὰς δ' ἄλλας τὰς ἐν τῇ Φοινίκῃ πόλεις καταπληξάμενος προσηγάγετο· ἐνίκησε δὲ καὶ ναυμαχίᾳ μεγάλῃ Φοίνικάς τε καὶ Κυπρίους, καὶ λαφύρων ἀθροίσας πλῆθος ἐπανῆλθεν εἰς Αἴγυπτον.
2 μετὰ δὲ ταῦτα δύναμιν πέμψας ἁδρὰν τῶν ὁμοεθνῶν ἐπὶ Κυρήνην καὶ Βάρκην, καὶ τὸ πλεῖστον αὐτῆς ἀποβαλών, ἀλλοτρίους ἔσχε τοὺς διασωθέντας· ὑπολαβόντες γὰρ αὐτὸν ἐπ' ἀπωλείᾳ συντάξαι τὴν στρατείαν, ὅπως ἀσφαλέστερον ἄρχῃ τῶν λοιπῶν
3 Αἰγυπτίων, ἀπέστησαν. ἀποσταλεὶς δὲ πρὸς τούτους ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἄμασις, ἀνὴρ ἐμφανὴς Αἰγύπτιος, τῶν μὲν ῥηθέντων ὑπ' αὐτοῦ πρὸς ὁμό-

1 ἄλλην del. aut ὅλην leg. Reiske 3 ἀνεπίβατον II 4 ἐποιοῦντο τοῖς ξένοις D, τοῖς ξένοις ἐποίουν vulg. 15 ἄλλας τῆς Φοινίκης πόλεις II 20 πλεῖον CF 22 συντάξαι] συστήσασθαι II 26 ῥηθεισῶν Wess.

*νοιαν [ἐντολῶν] ἠμέλησε, τοὐναντίον δ' ἐκείνους
προτρεψάμενος εἰς ἀλλοτριότητα συναπέστη καὶ βα-
σιλεὺς αὐτὸς ᾑρέθη. μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον καὶ* 4
*τῶν ἄλλων ἐγχωρίων ἁπάντων συνεπιθεμένων, ὁ
βασιλεὺς διαπορούμενος ἠναγκάσθη καταφυγεῖν ἐπὶ
τοὺς μισθοφόρους, ὄντας εἰς τρισμυρίους. γενο-* 5
*μένης οὖν παρατάξεως περὶ τὴν Μάρειαν κώμην,
καὶ τῶν Αἰγυπτίων τῇ μάχῃ κρατησάντων, ὁ μὲν
Ἀπρίης ζωγρηθεὶς ἀνήχθη καὶ στραγγαλισθεὶς ἐτε-
λεύτησεν, Ἄμασις δὲ διατάξας τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν
ὥς ποτ' ἔδοξεν αὐτῷ συμφέρειν, ἦρχε νομίμως τῶν
Αἰγυπτίων καὶ μεγάλης ἐτύγχανεν ἀποδοχῆς. κατ-* 6
*εστρέψατο δὲ καὶ τὰς ἐν Κύπρῳ πόλεις καὶ πολλὰ
τῶν ἱερῶν ἐκόσμησεν ἀναθήμασιν ἀξιολόγοις. βα-
σιλεύσας δ' ἔτη πέντε πρὸς τοῖς πεντήκοντα κατέ-
στρεψε τὸν βίον καθ' ὃν χρόνον Καμβύσης ὁ τῶν
Περσῶν βασιλεὺς ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον,
κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἑξηκοστῆς καὶ τρίτης ὀλυμ-
πιάδος, ἣν ἐνίκα στάδιον Παρμενίδης Καμαριναῖος.*

Ἐπεὶ δὲ τὰς τῶν ἐν Αἰγύπτῳ βασιλέων πράξεις 69
*ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων διεληλύθαμεν ἀρ-
κούντως μέχρι τῆς Ἀμάσιδος τελευτῆς, τὰς λοιπὰς
ἀναγράψομεν ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις· περὶ δὲ τῶν* 2
*νομίμων τῶν κατ' Αἴγυπτον νῦν διέξιμεν ἐν κεφα-
λαίοις τά τε παραδοξότατα καὶ τὰ μάλιστα ὠφελῆ-
σαι δυνάμενα τοὺς ἀναγινώσκοντας. πολλὰ γὰρ τῶν
παλαιῶν ἐθῶν τῶν γενομένων παρ' Αἰγυπτίοις οὐ
μόνον παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις ἀποδοχῆς ἔτυχεν, ἀλλὰ*

1 *ἐντολῶν* del. Eich. 6 *εἰς*] *ὡς* II 7 *μαρίαν* codices
9 *στραγγαληθείς* codices 22 *Ἀμάσιος* codices.

καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν οὐ μετρίως ἐθαυμάσθη·
3 *διόπερ οἱ μέγιστοι τῶν ἐν παιδείᾳ δοξασθέντων*
ἐφιλοτιμήθησαν εἰς Αἴγυπτον παραβαλεῖν, ἵνα μετά-
σχωσι τῶν τε νόμων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων ὡς
4 *ἀξιολόγων ὄντων. καίπερ γὰρ τῆς χώρας τὸ πα-*
λαιὸν δυσεπιβάτου τοῖς ξένοις οὔσης διὰ τὰς προ-
ειρημένας αἰτίας, ὅμως ἔσπευσαν εἰς αὐτὴν παρα-
βαλεῖν τῶν μὲν ἀρχαιοτάτων Ὀρφεὺς καὶ ὁ ποιη-
τὴς Ὅμηρος, τῶν δὲ μεταγενεστέρων ἄλλοι τε πλεί-
ους καὶ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος, ἔτι δὲ Σόλων ὁ
5 *νομοθέτης. λέγουσι τοίνυν Αἰγύπτιοι παρ' αὐτοῖς*
τήν τε τῶν γραμμάτων εὕρεσιν γενέσθαι καὶ τὴν
τῶν ἄστρων παρατήρησιν, πρὸς δὲ τούτοις τά τε
κατὰ τὴν γεωμετρίαν θεωρήματα καὶ τῶν τεχνῶν
τὰς πλείστας εὑρεθῆναι, νόμους τε τοὺς ἀρίστους
6 *τεθῆναι. καὶ τούτων μεγίστην ἀπόδειξίν φασιν εἶ-*
ναι τὸ τῆς Αἰγύπτου πλείω τῶν ἑπτακοσίων καὶ
τετρακισχιλίων ἐτῶν βασιλεῦσαι τοὺς πλείους ἐγγε-
νεῖς καὶ τὴν χώραν εὐδαιμονεστάτην ὑπάρξαι τῆς
ἁπάσης οἰκουμένης· ταῦτα γὰρ οὐκ ἄν ποτε γενέ-
σθαι μὴ οὐ τῶν ἀνθρώπων χρωμένων κρατίστοις
ἔθεσι καὶ νόμοις καὶ τοῖς κατὰ πᾶσαν παιδείαν ἐπι-
7 *τηδεύμασιν. ὅσα μὲν οὖν Ἡρόδοτος καί τινες τῶν*
τὰς Αἰγυπτίων πράξεις συνταξαμένων ἐσχεδιάκασιν,
ἑκουσίως προκρίναντες τῆς ἀληθείας τὸ παραδοξο-
λογεῖν καὶ μύθους πλάττειν ψυχαγωγίας ἕνεκα, παρ-
ήσομεν, αὐτὰ δὲ τὰ παρὰ τοῖς ἱερεῦσι τοῖς κατ'

6 *τοῖς ξένοις δυσεπιβάτου* vulg. 10 *δὲ*] *δὲ καὶ* vulg. 12 *καὶ τὴν*] *καὶ* CF 14 *κατὰ*] *περὶ* vulg. 24 *αἰγυπτίας* D 26 *καὶ μύθους πλάττειν* del. Eich.

Αἴγυπτον ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς γεγραμμένα φιλοτί-
μως ἐξητακότες ἐκθησόμεθα.

Πρῶτον μὲν τοίνυν οἱ βασιλεῖς αὐτῶν βίον εἶ- 70
χον οὐχ ὅμοιον τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐν μοναρχικαῖς
ἐξουσίαις οὖσι καὶ πάντα πράττουσι κατὰ τὴν ἑαυ-
τῶν προαίρεσιν ἀνυπευθύνως, ἀλλ᾽ ἦν ἅπαντα τε-
ταγμένα νόμων ἐπιταγαῖς, οὐ μόνον τὰ περὶ τοὺς
χρηματισμούς, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τὴν καθ᾽ ἡμέραν
διαγωγὴν καὶ δίαιταν. περὶ μὲν γὰρ τὴν θερα- 2
πείαν αὐτῶν οὐδεὶς ἦν οὔτ᾽ ἀργυρώνητος οὔτ᾽ οἰκο-
γενὴς δοῦλος, ἀλλὰ τῶν ἐπιφανεστάτων ἱερέων
υἱοὶ πάντες, ὑπὲρ εἴκοσι μὲν ἔτη γεγονότες, πεπαι-
δευμένοι δὲ κάλλιστα τῶν ὁμοεθνῶν, ἵνα τοὺς ἐπι-
μελησομένους τοῦ σώματος καὶ πᾶσαν ἡμέραν καὶ
νύκτα προσεδρεύοντας ὁ βασιλεὺς ἔχων ἀρίστους
81 μηδὲν ἐπιτηδεύῃ φαῦλον· οὐδεὶς γὰρ ἐπὶ πλέον κα-
κίας προβαίνει δυνάστης, ἐὰν μὴ τοὺς ὑπηρετήσον-
τας ἔχῃ ταῖς ἐπιθυμίαις. διατεταγμέναι δ᾽ ἦσαν αἵ 3
τε τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς ὧραι, καθ᾽ ἃς ἐκ
παντὸς τρόπου καθῆκον ἦν τὸν βασιλέα πράττειν
τὸ συντεταγμένον, οὐ τὸ δεδογμένον ἑαυτῷ. ἕωθεν 4
μὲν γὰρ ἐγερθέντα λαβεῖν αὐτὸν ἔδει πρῶτον τὰς
πανταχόθεν ἀπεσταλμένας ἐπιστολάς, ἵνα δύνηται
πάντα κατὰ τρόπον χρηματίζειν καὶ πράττειν, εἰδὼς
ἀκριβῶς ἕκαστα τῶν κατὰ τὴν βασιλείαν συντελου-
μένων· ἔπειτα λουσάμενον καὶ τοῖς τῆς ἀρχῆς συσ-
σήμοις μετ᾽ ἐσθῆτος λαμπρᾶς κοσμήσαντα τὸ σῶμα

8 τὰ om. D 17 τοὺς om. D 20 καθῆκον ἦν] καθῆκε II 21 συντεταγμένον] ἐκ τῶν νόμων add. C, ἐν τοῖς νόμοις add. F 24 καὶ πράττειν om. E.

5 θῦσαι τοῖς θεοῖς. τῷ τε βωμῷ προσαχθέντων τῶν
θυμάτων ἔθος ἦν τὸν ἀρχιερέα στάντα πλησίον τοῦ
βασιλέως εὔχεσθαι μεγάλῃ τῇ φωνῇ, περιεστῶτος
τοῦ πλήθους τῶν Αἰγυπτίων, δοῦναι τήν τε ὑγίειαν
καὶ τἄλλα ἀγαθὰ πάντα τῷ βασιλεῖ διατηροῦντι τὰ
6 πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους δίκαια. ἀνθομολογεῖσθαι
δ' ἦν ἀναγκαῖον καὶ τὰς κατὰ μέρος ἀρετὰς αὐτοῦ,
λέγοντα διότι πρός τε τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς καὶ πρὸς
τοὺς ἀνθρώπους ἡμερώτατα διάκειται· ἐγκρατής τε
γάρ ἐστι καὶ δίκαιος καὶ μεγαλόψυχος, ἔτι δ' ἀψευ-
δὴς καὶ μεταδοτικὸς τῶν ἀγαθῶν καὶ καθόλου πάσης
ἐπιθυμίας κρείττων, καὶ τὰς μὲν τιμωρίας ἐλάττους
τῆς ἀξίας ἐπιτιθεὶς τοῖς ἁμαρτήμασι, τὰς δὲ χάριτας
μείζονας τῆς εὐεργεσίας ἀποδιδοὺς τοῖς εὐεργετή-
7 σασι. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα παραπλήσια τούτοις διελ-
θὼν ὁ κατευχόμενος τὸ τελευταῖον ὑπὲρ τῶν ἀγνο-
ουμένων ἀρὰν ἐποιεῖτο, τὸν μὲν βασιλέα τῶν ἐγκλη-
μάτων ἐξαιρούμενος, εἰς δὲ τοὺς ὑπηρετοῦντας καὶ
διδάξαντας τὰ φαῦλα καὶ τὴν βλάβην καὶ τὴν
8 τιμωρίαν ἀξιῶν ἀποσκῆψαι. ταῦτα δ' ἔπραττεν
ἅμα μὲν εἰς δεισιδαιμονίαν καὶ θεοφιλῆ βίον τὸν
βασιλέα προτρεπόμενος, ἅμα δὲ καὶ κατὰ τρόπον
ζῆν ἐθίζων οὐ διὰ πικρᾶς νουθετήσεως, ἀλλὰ δι'
ἐπαίνων κεχαρισμένων καὶ πρὸς ἀρετὴν μάλιστ'
9 ἀνηκόντων. μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ βασιλέως ἱερο-
σκοπησαμένου μόσχῳ καὶ καλλιερήσαντος, ὁ μὲν 82
ἱερογραμματεὺς παρανεγίνωσκέ τινας συμβουλίας

5 τἀγαθὰ Hertlein 7 ἀναγκαῖον] δίκαιον D 20 ἀξιῶν ἀποσκῆψαι] ἀποσκήπτων Π 22 καὶ om. D 23 πικρᾶς] μακρᾶς D.

*συμφερούσας καὶ πράξεις ἐκ τῶν ἱερῶν βίβλων τῶν
ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν, ὅπως ὁ τῶν ὅλων τὴν ἡγε-
μονίαν ἔχων τὰς καλλίστας προαιρέσεις τῇ διανοίᾳ
θεωρήσας οὕτω πρὸς τὴν τεταγμένην τῶν κατὰ
μέρος τρέπηται διοίκησιν. οὐ γὰρ μόνον τοῦ χρη-* 10
*ματίζειν ἢ κρίνειν ἦν καιρὸς ὡρισμένος, ἀλλὰ καὶ
τοῦ περιπατῆσαι καὶ λούσασθαι καὶ κοιμηθῆναι μετὰ
τῆς γυναικὸς καὶ καθόλου τῶν κατὰ τὸν βίον πρατ-
τομένων ἁπάντων. τροφαῖς δ' ἔθος ἦν αὐτοῖς ἁπα-* 11
*λαῖς χρῆσθαι, κρέα μὲν μόσχων καὶ χηνῶν μόνων
προσφερομένους, οἴνου δὲ τακτόν τι μέτρον πί-
νοντας μὴ δυνάμενον πλησμονὴν ἄκαιρον ἢ μέθην
περιποιῆσαι. καθόλου δὲ τὰ περὶ τὴν δίαιταν οὕτως* 12
*ὑπῆρχε συμμέτρως διατεταγμένα ὥστε δοκεῖν μὴ
νομοθέτην, ἀλλὰ τὸν ἄριστον τῶν ἰατρῶν συντετα-
χέναι τῆς ὑγιείας στοχαζόμενον. παραδόξου δ' εἶναι* 71
*δοκοῦντος τοῦ μὴ πᾶσαν ἔχειν ἐξουσίαν τὸν βασιλέα
τῆς καθ' ἡμέραν τροφῆς, πολλῷ θαυμασιώτερον ἦν
τὸ μήτε δικάζειν μήτε χρηματίζειν τὸ τυχὸν αὐτοῖς
ἐξεῖναι, μηδὲ τιμωρήσασθαι μηδένα δι' ὕβριν ἢ διὰ
θυμὸν ἤ τινα ἄλλην αἰτίαν ἄδικον, ἀλλὰ καθάπερ
οἱ περὶ ἑκάστων κείμενοι νόμοι προσέταττον. ταῦτα* 2
*δὲ κατὰ τὸ ἔθος πράττοντες οὐχ ὅπως ἠγανάκτουν
ἢ προσέκοπτον ταῖς ψυχαῖς, ἀλλὰ τοὐναντίον ἡγοῦντο
ἑαυτοὺς ζῆν βίον μακαριώτατον· τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους* 3
ἀνθρώπους ἐνόμιζον ἀλογίστως τοῖς φυσικοῖς πάθεσι

6 *ἢ κρίνειν* del. Reiske 9 *αὐτοῖς* om. D *ἁπαλαῖς*] *ἁπλαῖς* II (c. 84, 5) 10 *μὲν μόσχων*] *μόσχεια* *CF* *μόνον* vulg. 11 *μέρος* D 12 *ἢ μέθην* del. Reiske 14 *συντεταγμένα* II 19 *μηδὲ δικάζειν* D; f. del. 24 *ψυχαῖς*] *τύχαις* Eich.

*χαριζομένους πολλὰ πράττειν τῶν φερόντων βλάβας
ἢ κινδύνους, καὶ πολλάκις ἐνίους εἰδότας ὅτι μέλ-
λουσιν ἁμαρτάνειν μηδὲν ἧττον πράττειν τὰ φαῦλα,
κατισχυομένους ὑπ' ἔρωτος ἢ μίσους ἤ τινος ἑτέρου
πάθους, ἑαυτοὺς δ' ἐξηλωκότας βίον τὸν ὑπὸ τῶν
φρονιμωτάτων ἀνδρῶν προκεκριμένον ἐλαχίστοις περι-*
4 *πίπτειν ἀγνοήμασι. τοιαύτῃ δὲ χρωμένων τῶν βασι-
λέων δικαιοσύνῃ πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους, τὰ πλήθη
ταῖς εἰς τοὺς ἡγουμένους εὐνοίαις πᾶσαν συγγενι-
κὴν φιλοστοργίαν ὑπερεβάλλετο· οὐ γὰρ μόνον τὸ
σύστημα τῶν ἱερέων, ἀλλὰ καὶ συλλήβδην ἅπαντες
οἱ κατ' Αἴγυπτον οὐχ οὕτω γυναικῶν καὶ τέκνων* 83
καὶ τῶν ἄλλων τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς ἀγαθῶν
5 *ἐφρόντιζον ὡς τῆς τῶν βασιλέων ἀσφαλείας. τοι-
γαροῦν πλεῖστον μὲν χρόνον τῶν μνημονευομένων
βασιλέων πολιτικὴν κατάστασιν ἐτήρησαν, εὐδαι-
μονέστατον δὲ βίον ἔχοντες διετέλεσαν, ἕως ἔμει-
νεν ἡ προειρημένη τῶν νόμων σύνταξις, πρὸς δὲ
τούτοις ἐθνῶν τε πλείστων ἐπεκράτησαν καὶ μεγί-
στους πλούτους ἔσχον, καὶ τὰς μὲν χώρας ἔργοις
καὶ κατασκευάσμασιν ἀνυπερβλήτοις, τὰς δὲ πόλεις
ἀναθήμασι πολυτελέσι καὶ παντοίοις ἐκόσμησαν.*

72 *Καὶ τὰ μετὰ τὴν τελευτὴν δὲ γινόμενα τῶν βα-
σιλέων παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις οὐ μικρὰν ἀπόδειξιν
εἶχε τῆς τοῦ πλήθους εὐνοίας εἰς τοὺς ἡγουμένους·
εἰς ἀνεπαίσθητον γὰρ χάριν ἡ τιμὴ τιθεμένη μαρ-*
2 *τυρίαν ἀνόθευτον περιεῖχε τῆς ἀληθείας. ὁπότε γὰρ
ἐκλείποι τις τὸν βίον τῶν βασιλέων, πάντες οἱ κατὰ*

2 ὅτε D . 4 ἑτέρου] ἄλλου II 18 *νομίμων* D 19 *τε* om. C 25 *εἶχε*] *φέρειν* D, *φέρει* AB.

τὴν Αἴγυπτον κοινὸν ἀνηροῦντο πένθος, καὶ τὰς
μὲν ἐσθῆτας κατερρήττοντο, τὰ δ' ἱερὰ συνέκλειον
καὶ τὰς θυσίας ἐπεῖχον καὶ τὰς ἑορτὰς οὐκ ἦγον
ἐφ' ἡμέρας ἑβδομήκοντα καὶ δύο· καταπεπλασμένοι
δὲ τὰς κεφαλὰς πηλῷ καὶ περιεζωσμένοι σινδόνας
ὑποκάτω τῶν μαστῶν ὁμοίως ἄνδρες καὶ γυναῖκες
περιῇσαν ἀθροισθέντες κατὰ διακοσίους ἢ τριακο-
σίους, καὶ τὸν μὲν θρῆνον ἐν ῥυθμῷ μετ' ᾠδῆς
ποιούμενοι δὶς τῆς ἡμέρας ἐτίμων ἐγκωμίοις, ἀνα-
καλούμενοι τὴν ἀρετὴν τοῦ τετελευτηκότος, τροφὴν
δ' οὔτε τὴν ἀπὸ τῶν ἐμψύχων οὔτε τὴν ἀπὸ τοῦ
πυροῦ προσεφέροντο, τοῦ τε οἴνου καὶ πάσης πολυ-
τελείας ἀπείχοντο. οὐδεὶς δ' ἂν οὔτε λουτροῖς οὔτ' 3
ἀλείμμασιν οὔτε στρωμναῖς προείλετο χρῆσθαι, οὐ
μὴν οὐδὲ πρὸς τὰ ἀφροδίσια προσελθεῖν ἂν ἐτόλ-
μησεν, ἀλλὰ καθάπερ ἀγαπητοῦ τέκνου τελευτήσαν-
τος ἕκαστος περιώδυνος γινόμενος ἐπένθει τὰς εἰ-
ρημένας ἡμέρας. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ τὰ πρὸς 4
ταφὴν λαμπρῶς παρεσκευασμένοι, καὶ τῇ τελευταίᾳ
τῶν ἡμερῶν θέντες τὴν τὸ σῶμα ἔχουσαν λάρνακα
πρὸ τῆς εἰς τὸν τάφον εἰσόδου, προετίθεσαν κατὰ
νόμον τῷ τετελευτηκότι κριτήριον τῶν ἐν τῷ βίῳ
84 πραχθέντων. δοθείσης δ' ἐξουσίας τῷ βουλομένῳ 5
κατηγορεῖν, οἱ μὲν ἱερεῖς ἐνεκωμίαζον ἕκαστα τῶν
καλῶς αὐτῷ πραχθέντων διεξιόντες, αἱ δὲ πρὸς τὴν
ἐκφορὰν συνηγμέναι μυριάδες τῶν ὄχλων ἀκούου-
σαι συνεπευφήμουν, εἰ τύχοι καλῶς βεβιωκώς, εἰ

4 καταπεπασμένοι *CF* (c. 91, 1) 12 πυρὸς D 19 ταφὴν] τὴν ταφὴν vulg. παρεσκευασμένοι] ἡτοιμασμένοι II 22 κριτήριον] ἀκροατήριον II.

6 δὲ μή, τοὐναντίον ἐθορύβουν. καὶ πολλοὶ τῶν βα-
σιλέων διὰ τὴν τοῦ πλήθους ἐναντίωσιν ἀπεστερή-
θησαν τῆς ἐμφανοῦς καὶ νομίμου ταφῆς· διὸ καὶ
συνέβαινε τοὺς τὴν βασιλείαν διαδεχομένους μὴ
μόνον διὰ τὰς ἄρτι ῥηθείσας αἰτίας δικαιοπραγεῖν,
ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν φόβον τῆς μετὰ τὴν τελευτὴν ἐσο-
μένης ὕβρεώς τε τοῦ σώματος καὶ βλασφημίας εἰς
ἅπαντα τὸν αἰῶνα. τῶν μὲν οὖν περὶ τοὺς ἀρχαί-
ους βασιλεῖς νομίμων τὰ μέγιστα ταῦτ' ἔστιν.
73 Τῆς Αἰγύπτου δὲ πάσης εἰς πλείω μέρη διῃρη-
μένης, ὧν ἕκαστον κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον
ὀνομάζεται νομός, ἐφ' ἑκάστῳ τέτακται νομάρχης
ὁ τὴν ἁπάντων ἔχων ἐπιμέλειάν τε καὶ φροντίδα.
2 τῆς δὲ χώρας ἁπάσης εἰς τρία μέρη διῃρημένης τὴν
μὲν πρώτην ἔχει μερίδα τὸ σύστημα τῶν ἱερέων,
μεγίστης ἐντροπῆς τυγχάνον παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις
διά τε τὴν εἰς τοὺς θεοὺς ἐπιμέλειαν καὶ διὰ τὸ
πλείστην σύνεσιν τοὺς ἄνδρας τούτους ἐκ παιδείας
3 εἰσφέρεσθαι. ἐκ δὲ τούτων τῶν προσόδων τάς τε
θυσίας ἁπάσας τὰς κατ' Αἴγυπτον συντελοῦσι καὶ
τοὺς ὑπηρέτας τρέφουσι καὶ ταῖς ἰδίαις χρείαις χο-
ρηγοῦσιν· οὔτε γὰρ τὰς τῶν θεῶν τιμὰς ᾤοντο δεῖν
ἀλλάττειν, ἀλλ' ὑπό τε τῶν αὐτῶν ἀεὶ καὶ παρα-
πλησίως συντελεῖσθαι, οὔτε τοὺς πάντων προβου
4 λευομένους ἐνδεεῖς εἶναι τῶν ἀναγκαίων. καθόλου
γὰρ περὶ τῶν μεγίστων οὗτοι προβουλευόμενοι συν-
διατρίβουσι τῷ βασιλεῖ, τῶν μὲν συνεργοί, τῶν δὲ
εἰσηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι γινόμενοι, καὶ διὰ μὲν

4 μὴ] οὐ II 12 νόμος D τέτακται] τεταγμένος ἦν D 15 εἶχε D 21 ἔτρεφον D 23 τε om. vulg.

τῆς ἀστρολογίας καὶ τῆς ἱεροσκοπίας τὰ μέλλοντα
προσημαίνοντες, ἐκ δὲ τῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις
ἀναγεγραμμένων πράξεων τὰς ὠφελῆσαι δυναμένας
παραναγινώσκοντες. οὐ γάρ, ὥσπερ παρὰ τοῖς Ἕλ- 5
λησιν, εἷς ἀνὴρ ἢ μία γυνὴ τὴν ἱερωσύνην παρεί-
ληφεν, ἀλλὰ πολλοὶ περὶ τὰς τῶν θεῶν θυσίας καὶ
τιμὰς διατρίβουσι, καὶ τοῖς ἐκγόνοις τὴν ὁμοίαν
τοῦ βίου προαίρεσιν παραδιδόασιν. εἰσὶ δὲ οὗτοι
πάντων τε ἀτελεῖς καὶ δευτερεύοντες μετὰ τὸν βα-
σιλέα ταῖς τε δόξαις καὶ ταῖς ἐξουσίαις. τὴν δὲ 6
δευτέραν μοῖραν οἱ βασιλεῖς παρειλήφασιν εἰς προσ-
όδους, ἀφ᾽ ὧν εἴς τε τοὺς πολέμους χορηγοῦσι καὶ
τὴν περὶ αὐτοὺς λαμπρότητα διαφυλάττουσι, καὶ
85 τοὺς μὲν ἀνδραγαθήσαντας δωρεαῖς κατὰ τὴν ἀξίαν
τιμῶσι, τοὺς δ᾽ ἰδιώτας διὰ τὴν ἐκ τούτων εὐπορίαν
οὐ βαπτίζουσι ταῖς εἰσφοραῖς. τὴν δὲ μερίδα τὴν 7
τελευταίαν ἔχουσιν οἱ μάχιμοι καλούμενοι καὶ πρὸς
τὰς λειτουργίας τὰς εἰς τὴν στρατείαν ὑπακούοντες,
ἵν᾽ οἱ κινδυνεύοντες εὐνούστατοι τῇ χώρᾳ διὰ τὴν
κληρουχίαν ὄντες προθύμως ἐπιδέχωνται τὰ συμ-
βαίνοντα κατὰ τοὺς πολέμους δεινά. ἄτοπον γὰρ 8
ἦν τὴν μὲν τῶν ἁπάντων σωτηρίαν τούτοις ἐπιτρέ-
πειν, ὑπὲρ οὗ δὲ ἀγωνιοῦνται μηδὲν αὐτοῖς ὑπάρ-
χειν κατὰ τὴν χώραν σπουδῆς ἄξιον· τὸ δὲ μέγι-
στον, εὐπορουμένους αὐτοὺς ῥᾳδίως τεκνοποιήσειν,
καὶ διὰ τοῦτο τὴν πολυανθρωπίαν κατασκευάσειν,
ὥστε μὴ προσδεῖσθαι ξενικῆς δυνάμεως τὴν χώραν.
ὁμοίως δ᾽ οὗτοι τὴν τάξιν ταύτην ἐκ προγόνων δια- 9

5 εἷς] καὶ εἷς D 26 κατασκευάζειν codices, corr. Stephanus 28 ὅμως II.

δεχόμενοι ταῖς μὲν τῶν πατέρων ἀνδραγαθίαις προτρέπονται πρὸς τὴν ἀνδρείαν, ἐκ παίδων δὲ ζηλωταὶ γινόμενοι τῶν πολεμικῶν ἔργων ἀνίκητοι ταῖς τόλμαις καὶ ταῖς ἐμπειρίαις ἀποβαίνουσιν.

74 Ἔστι δ' ἕτερα συντάγματα τῆς πολιτείας τρία, τό τε τῶν νομέων καὶ τὸ τῶν γεωργῶν, ἔτι δὲ τὸ τῶν τεχνιτῶν. οἱ μὲν οὖν γεωργοὶ μικροῦ τινος τὴν καρποφόρον γῆν τὴν παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἱερέων καὶ τῶν μαχίμων μισθούμενοι διατελοῦσι τὸν πάντα χρόνον περὶ τὴν ἐργασίαν ὄντες τῆς χώρας· ἐκ νηπίου δὲ συντρεφόμενοι ταῖς γεωργικαῖς ἐπιμελείαις πολὺ προέχουσι τῶν παρὰ τοῖς
2 ἄλλοις ἔθνεσι γεωργῶν ταῖς ἐμπειρίαις· καὶ γὰρ τὴν τῆς γῆς φύσιν καὶ τὴν τῶν ὑδάτων ἐπίρρυσιν, ἔτι δὲ τοὺς καιροὺς τοῦ τε σπόρου καὶ τοῦ θερισμοῦ καὶ τῆς ἄλλης τῶν καρπῶν συγκομιδῆς ἀκριβέστατα πάντων γινώσκουσι, τὰ μὲν ἐκ τῆς τῶν προγόνων παρατηρήσεως μαθόντες, τὰ δ' ἐκ τῆς ἰδίας πείρας
3 διδαχθέντες. ὁ δ' αὐτὸς λόγος ἐστὶ καὶ περὶ τῶν νομέων, οἳ τὴν τῶν θρεμμάτων ἐπιμέλειαν ἐκ πατέρων ὥσπερ κληρονομίας νόμῳ παραλαμβάνοντες ἐν βίῳ κτηνοτρόφῳ διατελοῦσι πάντα τὸν τοῦ ζῆν
4 χρόνον, καὶ πολλὰ μὲν παρὰ τῶν προγόνων πρὸς θεραπείαν καὶ διατροφὴν ἀρίστην τῶν βοσκομένων παρειλήφασιν, οὐκ ὀλίγα δ' αὐτοὶ διὰ τὸν εἰς ταῦτα ζῆλον προσευρίσκουσι, καὶ τὸ θαυμασιώτατον, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς εἰς ταῦτα σπουδῆς οἵ τε ὀρνιθοτρόφοι καὶ οἱ χηνοβοσκοὶ χωρὶς τῆς παρὰ τοῖς

8 γῆν] χώραν II 10 ἅπαντα vulg. 22 κτηνοτροφοῦντες D.

ἄλλοις ἀνθρώποις ἐκ φύσεως συντελουμένης γενέ-
σεως τῶν εἰρημένων ζῴων αὐτοὶ διὰ τῆς ἰδίας
φιλοτεχνίας ἀμύθητον πλῆθος ὀρνέων ἀθροίζουσιν·
86 οὐ γὰρ ἐπῳάζουσι διὰ τῶν ὀρνίθων, ἀλλ' αὐτοὶ 5
παραδόξως χειρουργοῦντες τῇ συνέσει καὶ φιλοτεχ-
νίᾳ τῆς φυσικῆς ἐνεργείας οὐκ ἀπολείπονται. ἀλλὰ 6
μὴν καὶ τὰς τέχνας ἰδεῖν ἔστι παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις
μάλιστα διαπεπονημένας καὶ πρὸς τὸ καθῆκον τέ-
λος διηκριβωμένας· παρὰ μόνοις γὰρ τούτοις οἱ δη-
μιουργοὶ πάντες οὔτ' ἐργασίας ἄλλης οὔτε πολιτι-
κῆς τάξεως μεταλαμβάνειν ἐῶνται πλὴν τῆς ἐκ τῶν
νόμων ὡρισμένης καὶ παρὰ τῶν γονέων παραδεδο-
μένης, ὥστε μήτε διδασκάλου φθόνον μήτε πολι-
τικοὺς περισπασμοὺς μήτ' ἄλλο μηδὲν ἐμποδίζειν
αὐτῶν τὴν εἰς ταῦτα σπουδήν. παρὰ μὲν γὰρ τοῖς 7
ἄλλοις ἰδεῖν ἔστι τοὺς τεχνίτας περὶ πολλὰ τῇ δια-
νοίᾳ περισπωμένους καὶ διὰ τὴν πλεονεξίαν μὴ μέ-
νοντας τὸ παράπαν ἐπὶ τῆς ἰδίας ἐργασίας· οἱ μὲν
γὰρ ἐφάπτονται γεωργίας, οἱ δ' ἐμπορίας κοινω-
νοῦσιν, οἱ δὲ δυοῖν ἢ τριῶν τεχνῶν ἀντέχονται,
πλεῖστοι δ' ἐν ταῖς δημοκρατουμέναις πόλεσιν εἰς
τὰς ἐκκλησίας συντρέχοντες τὴν μὲν πολιτείαν λυ-
μαίνονται, τὸ δὲ λυσιτελὲς περιποιοῦνται παρὰ τῶν
μισθοδοτούντων· παρὰ δὲ τοῖς Αἰγυπτίοις, εἴ τις
τῶν τεχνιτῶν μετάσχοι τῆς πολιτείας ἢ τέχνας πλείους
ἐργάζοιτο, μεγάλαις περιπίπτει τιμωρίαις.

Τὴν μὲν οὖν διαίρεσιν τῆς πολιτείας καὶ τὴν 8

13 παραδιδασκάλου D 19 γεωργίας] καὶ γεωργεῖν D, καὶ γεωργίας Bekker 25 πολιτείας] ἐκκλησίας D 26 τιμωρίαις] ζημίαις II.

τῆς ἰδίας τάξεως ἐπιμέλειαν διὰ προγόνων τοιαύτην
ἔσχον οἱ τὸ παλαιὸν τὴν Αἴγυπτον κατοικοῦντες.
75 περὶ δὲ τὰς κρίσεις οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐποιοῦντο σπου-
δήν, ἡγούμενοι τὰς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀποφάσεις
μεγίστην ῥοπὴν τῷ κοινῷ βίῳ φέρειν πρὸς ἀμφό-
2 τερα. δῆλον γὰρ ἦν ὅτι τῶν μὲν παρανομούντων
κολαζομένων, τῶν δ' ἀδικουμένων βοηθείας τυγχα-
νόντων, ἀρίστη διόρθωσις ἔσται τῶν ἁμαρτημάτων·
εἰ δ' ὁ φόβος ὁ γινόμενος ἐκ τῶν κρίσεων τοῖς
παρανομοῦσιν ἀνατρέποιτο χρήμασιν ἢ χάρισιν, ἐσο-
3 μένην ἑώρων τοῦ κοινοῦ βίου σύγχυσιν. διόπερ ἐκ
τῶν ἐπιφανεστάτων πόλεων τοὺς ἀρίστους ἄνδρας
ἀποδεικνύντες δικαστὰς κοινοὺς οὐκ ἀπετύγχανον
τῆς προαιρέσεως. ἐξ Ἡλίου γὰρ πόλεως καὶ Θηβῶν
καὶ Μέμφεως δέκα δικαστὰς ἐξ ἑκάστης προέκρινον·
καὶ τοῦτο τὸ συνέδριον οὐκ ἐδόκει λείπεσθαι τῶν
Ἀθήνησιν Ἀρεοπαγιτῶν ἢ τῶν παρὰ Λακεδαιμονίοις
4 γερόντων. ἐπεὶ δὲ συνέλθοιεν οἱ τριάκοντα, ἐπέ-
κρινον ἐξ ἑαυτῶν ἕνα τὸν ἄριστον, καὶ τοῦτον μὲν
ἀρχιδικαστὴν καθίσταντο, εἰς δὲ τὸ τούτου τόπον
ἀπέστελλεν ἡ πόλις ἕτερον δικαστήν. συντάξεις δὲ
τῶν ἀναγκαίων παρὰ τοῦ βασιλέως τοῖς μὲν δικα-
σταῖς ἱκαναὶ πρὸς διατροφὴν ἐχορηγοῦντο, τῷ δ'
5 ἀρχιδικαστῇ πολλαπλάσιοι. ἐφόρει δ' οὗτος περὶ τὸν 87
τράχηλον ἐκ χρυσῆς ἁλύσεως ἠρτημένον ζῴδιον τῶν
πολυτελῶν λίθων, ὃ προσηγόρευον ἀλήθειαν. τῶν δ'
ἀμφισβητήσεων ἤρχοντο ἐπειδὰν τὴν τῆς ἀληθείας
6 εἰκόνα ὁ ἀρχιδικαστὴς πρόσθοιτο. τῶν δὲ πάντων

14 Ἡλιουπόλεως γὰρ *F* 19 τῶν ἀρίστων D 27 ἐπειδὴ Dind. 28 πρόθοιτο Reiske.

νόμων ἐν βιβλίοις ὀκτὼ γεγραμμένων, καὶ τούτων
παρακειμένων τοῖς δικασταῖς, ἔθος ἦν τὸν μὲν κατή-
γορον γράψαι καθ' ἓν ὧν ἐνεκάλει καὶ πῶς γέγονε
καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀδικήματος ἢ τῆς βλάβης, τὸν
ἀπολογούμενον δὲ λαβόντα τὸ χρηματισθὲν ὑπὸ τῶν
ἀντιδίκων ἀντιγράψαι πρὸς ἕκαστον ὡς οὐκ ἔπραξεν
ἢ πράξας οὐκ ἠδίκησεν ἢ ἀδικήσας ἐλάττονος ζημίας
ἄξιός ἐστι τυχεῖν. ἔπειτα νόμιμον ἦν τὸν κατήγορον 7
ἀντιγράψαι καὶ πάλιν τὸν ἀπολογούμενον ἀντιθεῖ-
ναι. ἀμφοτέρων δὲ τῶν ἀντιδίκων τὰ γεγραμμένα
δὶς τοῖς δικασταῖς δόντων, τὸ τηνικαῦτ' ἔδει τοὺς
μὲν τριάκοντα τὰς γνώμας ἐν ἀλλήλοις ἀποφαίνεσθαι,
τὸν ἀρχιδικαστὴν δὲ τὸ ζῴδιον τῆς ἀληθείας προσ-
τίθεσθαι τῇ ἑτέρᾳ τῶν ἀμφισβητήσεων. τούτῳ δὲ 76
τῷ τρόπῳ τὰς κρίσεις πάσας συντελεῖν τοὺς Αἰγυ-
πτίους, νομίζοντας ἐκ μὲν τοῦ λέγειν τοὺς συνηγόρους
πολλὰ τοῖς δικαίοις ἐπισκοτήσειν· καὶ γὰρ τὰς τέχνας
τῶν ῥητόρων καὶ τὴν τῆς ὑποκρίσεως γοητείαν καὶ
τὰ τῶν κινδυνευόντων δάκρυα πολλοὺς προτρέπε-
σθαι παρορᾶν τὸ τῶν νόμων ἀπότομον καὶ τὴν τῆς
ἀληθείας ἀκρίβειαν· θεωρεῖσθαι γοῦν τοὺς ἐπαινου- 2
μένους ἐν τῷ κρίνειν πολλάκις ἢ δι' ἀπάτην ἢ διὰ
ψυχαγωγίαν ἢ διὰ τὸ πρὸς τὸν ἔλεον πάθος συνεκφε-
ρομένους τῇ δυνάμει τῶν συνηγορούντων· ἐκ δὲ τοῦ
γράφειν τὰ δίκαια τοὺς ἀντιδίκους ᾤοντο τὰς κρίσεις
ἀκριβεῖς ἔσεσθαι, γυμνῶν τῶν πραγμάτων θεωρου-
μένων. οὕτω γὰρ [ἂν] μάλιστα μήτε τοὺς εὐφυεῖς 3
τῶν βραδυτέρων πλεονεκτήσειν μήτε τοὺς ἐνηθλη-

21 ἐπαινουμένους] ἀγωνιζομένους II 24 συνηγορούν-
των] λεγόντων II 27 ἂν del. Dind.

κότας τῶν ἀπείρων μήτε τοὺς ψεύστας καὶ τολμηροὺς
τῶν φιλαλήθων καὶ κατεσταλμένων τοῖς ἤθεσι, πάν-
τας δ' ἐπ' ἴσης τεύξεσθαι τῶν δικαίων, ἱκανὸν χρόνον
ἐκ τῶν νόμων λαμβανόντων τῶν μὲν ἀντιδίκων
ἐξετάσαι τὰ παρ' ἀλλήλων, τῶν δὲ δικαστῶν συγκρῖ-
ναι τὰ παρ' ἀμφοτέρων.

77 Ἐπεὶ δὲ τῆς νομοθεσίας ἐμνήσθημεν, οὐκ ἀνοί-
κειον εἶναι τῆς ὑποκειμένης ἱστορίας νομίζομεν ἐκ-
θέσθαι τῶν νόμων ὅσοι παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις παλαιό-
τητι διήνεγκαν ἢ παρηλλαγμένην τάξιν ἔσχον ἢ τὸ
σύνολον ὠφέλειαν τοῖς φιλαναγνωστοῦσι δύνανται
2 παρασχέσθαι. πρῶτον μὲν οὖν κατὰ τῶν ἐπιόρκων
θάνατος ἦν παρ' αὐτοῖς τὸ πρόστιμον, ὡς δύο τὰ
μέγιστα ποιούντων ἀνομήματα, θεούς τε ἀσεβούντων
καὶ τὴν μεγίστην τῶν παρ' ἀνθρώποις πίστιν ἀνα-
3 τρεπόντων. ἔπειτα εἴ τις ἐν ὁδῷ κατὰ τὴν χώραν 88
ἰδὼν φονευόμενον ἄνθρωπον ἢ τὸ καθόλου βίαιόν
τι πάσχοντα μὴ ῥύσαιτο δυνατὸς ὤν, θανάτῳ περι-
πεσεῖν ὤφειλεν· εἰ δὲ πρὸς ἀλήθειαν διὰ τὸ ἀδύνα-
τον μὴ κατισχύσαι βοηθῆσαι, μηνῦσαί γε πάντως
ὤφειλε τοὺς λῃστὰς καὶ ἐπεξιέναι τὴν παρανομίαν·
τὸν δὲ ταῦτα μὴ πράξαντα κατὰ τὸν νόμον ἔδει
μαστιγοῦσθαι τεταγμένας πληγὰς καὶ πάσης εἴργε-
4 σθαι τροφῆς ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. οἱ δὲ ψευδῶς τινων
κατηγορήσαντες ὤφειλον τοῦτο παθεῖν ὃ τοῖς συκο-
φαντηθεῖσιν ἐτέτακτο πρόστιμον, εἴπερ ἔτυχον κατα-
5 δικασθέντες. προσετέτακτο δὲ καὶ πᾶσι τοῖς Αἰγυ-
πτίοις ἀπογράφεσθαι πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἀπὸ τίνων

3 ἱκανὸν] ἐφ' ἱκανὸν D 16 ἔπειτα εἰ] ἐὰν δὲ vulg. 18 τι] τινὰ D.

ἕκαστος πορίζεται τὸν βίον, καὶ τὸν ἐν τούτοις ψευσά-
μενον ἢ πόρον ἄδικον ἐπιτελοῦντα θανάτῳ περι-
πίπτειν ἦν ἀναγκαῖον. λέγεται δὲ τοῦτον τὸν νόμον
ὑπὸ Σόλωνος παραβαλόντος εἰς Αἴγυπτον εἰς τὰς
Ἀθήνας μετενεχθῆναι. εἰ δέ τις ἑκουσίως ἀποκτεί- 6
ναι τὸν ἐλεύθερον ἢ τὸν δοῦλον, ἀποθνήσκειν τοῦ-
τον οἱ νόμοι προσέταττον, ἅμα μὲν βουλόμενοι μὴ
ταῖς διαφοραῖς τῆς τύχης, ἀλλὰ ταῖς τῶν πράξεων
ἐπιβολαῖς εἴργεσθαι πάντας ἀπὸ τῶν φαύλων, ἅμα
δὲ διὰ τῆς τῶν δούλων φροντίδος ἐθίζοντες τοὺς
ἀνθρώπους πολὺ μᾶλλον εἰς τοὺς ἐλευθέρους μηδὲν
ὅλως ἐξαμαρτάνειν. καὶ κατὰ μὲν τῶν γονέων τῶν 7
ἀποκτεινάντων τὰ τέκνα θάνατον μὲν οὐχ ὥρισαν,
ἡμέρας δὲ τρεῖς καὶ νύκτας ἴσας συνεχῶς ἦν ἀναγ-
καῖον περιειληφότας τὸν νεκρὸν ὑπομένειν φυλακῆς
παρεδρευούσης δημοσίας· οὐ γὰρ δίκαιον ὑπελήφθη
τὸ τοῦ βίου στερίσκειν τοὺς τὸν βίον τοῖς παισὶ
δεδωκότας, νουθετήσει δὲ μᾶλλον λύπην ἐχούσῃ
καὶ μεταμέλειαν ἀποτρέπειν τῶν τοιούτων ἐγχειρη-
μάτων· κατὰ δὲ τῶν τέκνων τῶν γονεῖς φονευσάν- 8
των τιμωρίαν ἐξηλλαγμένην ἔθηκαν· ἔδει γὰρ τοὺς
καταδικασθέντας ἐπὶ τούτοις καλάμοις ὀξέσι δακτυ-
λιαῖα μέρη τοῦ σώματος κατατμηθέντας ἐπ' ἀκάνθαις
κατακάεσθαι ζῶντας· μέγιστον τῶν ἐν ἀνθρώποις
ἀδικημάτων κρίνοντες τὸ βιαίως τὸ ζῆν ἀφαιρεῖσθαι
τῶν τὴν ζωὴν αὐτοῖς δεδωκότων. τῶν δὲ γυναικῶν 9
τῶν καταδικασθεισῶν θανάτῳ τὰς ἐγκύους μὴ θανα-
τοῦσθαι πρὶν ἂν τέκωσι. καὶ τοῦτο τὸ νόμιμον

3 ἦν om. D 6 τὸν] fort. τιν' ἢ τὸν] ἢ CD τοῦ-τον om. D 8 ταῖς τῶν] τῶν D 19 μεταμελείᾳ *CF*.

πολλοὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων κατέδειξαν, ἡγούμενοι παντελῶς ἄδικον εἶναι τὸ μηδὲν ἀδικῆσαν τῷ ἀδικήσαντι τῆς αὐτῆς μετέχειν τιμωρίας, καὶ παρα- 89
νομήματος ἑνὸς γενομένου παρὰ δυοῖν λαμβάνειν τὸ πρόστιμον, πρὸς δὲ τούτοις κατὰ προαίρεσιν πονηρὰν συντελεσθέντος τοῦ ἀδικήματος τὸ μηδεμίαν πω σύνεσιν ἔχον ὑπὸ τὴν ὁμοίαν ἄγειν κόλασιν, τὸ δὲ πάντων μέγιστον, ὅτι ταῖς κυούσαις ἰδίᾳ τῆς αἰτίας ἐπενηνεγμένης οὐδαμῶς προσήκει τὸ κοινὸν
10 πατρὸς καὶ μητρὸς τέκνον ἀναιρεῖσθαι· ἐπ' ἴσης γὰρ ἄν τις φαύλους διαλάβοι κριτὰς τούς τε τὸν ἔνοχον τῷ φόνῳ σώζοντας καὶ τοὺς τὸ μηδὲν ὅλως ἀδική-
11 σαν συναναιροῦντας. τῶν μὲν οὖν φονικῶν νόμων οἱ μάλιστα δοκοῦντες ἐπιτετεῦχθαι τοιοῦτοί τινες ἦσαν.

78 Τῶν δ' ἄλλων ὁ μὲν περὶ τῶν πολέμων κείμενος κατὰ τῶν τὴν τάξιν λιπόντων ἢ τὸ παραγγελθὲν ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων μὴ ποιούντων ἔταττε πρόστιμον
2 οὐ θάνατον, ἀλλὰ τὴν ἐσχάτην ἀτιμίαν· εἰ δ' ὕστερον ταῖς ἀνδραγαθίαις ὑπερβάλοιντο τὰς ἀτιμίας, εἰς τὴν προϋπάρξασαν παρρησίαν ἀποκαθίστα, ἅμα μὲν τοῦ νομοθέτου δεινοτέραν τιμωρίαν ποιοῦντος τὴν ἀτιμίαν ἢ τὸν θάνατον, ἵνα τὸ μέγιστον τῶν κακῶν ἐθίσῃ πάντας κρίνειν τὴν αἰσχύνην, ἅμα δὲ τοὺς μὲν θανατωθέντας ἡγεῖτο μηδὲν ὠφελήσειν τὸν κοινὸν βίον, τοὺς δὲ ἀτιμωθέντας ἀγαθῶν πολλῶν αἰτίους ἔσεσθαι διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς παρρησίας.

1 κατεδέξαντο CF 6 ἐκτελεσθέντος C 7 πως vulg. 12 ἀδικήσαντας CDF 13 ἀναιροῦντας vulg. 20 ὑπερβάλοιτο D, ὑπερβάλλοιντο II 22 νομοθέτου] θανάτου CD (v. 23 ἢ τὸν θάνατον f. del.).

καὶ τῶν μὲν τὰ ἀπόρρητα τοῖς πολεμίοις ἀπαγγει- 3
λάντων ἐπέταττεν ὁ νόμος ἐκτέμνεσθαι τὴν γλῶτταν,
τῶν δὲ τὸ νόμισμα παρακοπτόντων ἢ μέτρα καὶ
σταθμὰ παραποιούντων ἢ παραγλυφόντων τὰς σφρα-
γῖδας, ἔτι δὲ τῶν γραμματέων τῶν ψευδεῖς χρημα-
τισμοὺς γραφόντων ἢ ἀφαιρούντων τι τῶν ἐγγεγραμ-
μένων, καὶ τῶν τὰς ψευδεῖς συγγραφὰς ἐπιφερόντων,
ἀμφοτέρας ἐκέλευσεν ἀποκόπτεσθαι τὰς χεῖρας, ὅπως
οἷς ἕκαστος μέρεσι τοῦ σώματος παρενόμησεν, εἰς
ταῦτα κολαζόμενος αὐτὸς μὲν μέχρι τελευτῆς ἀνία-
τον ἔχῃ τὴν συμφοράν, τοὺς δ' ἄλλους διὰ τῆς ἰδίας
τιμωρίας νουθετῶν ἀποτρέπῃ τῶν ὁμοίων τι πράτ-
τειν. πικροὶ δὲ καὶ περὶ τῶν γυναικῶν νόμοι παρ' 4
αὐτοῖς ὑπῆρχον. τοῦ μὲν γὰρ βιασαμένου γυναῖκα
ἐλευθέραν προσέταξαν ἀποκόπτεσθαι τὰ αἰδοῖα,
νομίσαντες τὸν τοιοῦτον μιᾷ πράξει παρανόμῳ τρία
τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἐνηργηκέναι, τὴν ὕβριν καὶ
τὴν φθορὰν καὶ τὴν τῶν τέκνων σύγχυσιν· εἰ δέ 5
τις πείσας μοιχεύσαι, τὸν μὲν ἄνδρα ῥάβδοις χιλίας
πληγὰς λαμβάνειν ἐκέλευον, τῆς δὲ γυναικὸς τὴν
90 ῥῖνα κολοβοῦσθαι, ὑπολαμβάνοντες δεῖν τῆς πρὸς
ἀσυγχώρητον ἀκρασίαν καλλωπιζομένης ἀφαιρεθῆναι
τὰ μάλιστα κοσμοῦντα τὴν εὐπρέπειαν.

Τοὺς δὲ περὶ τῶν συμβολαίων νόμους Βοκχόριδος 79
εἶναί φασι. προστάττουσι δὲ τοὺς μὲν ἀσύγγραφα
δανεισαμένους, ἂν μὴ φάσκωσιν ὀφείλειν, ὀμόσαντας
ἀπολύεσθαι τοῦ δανείου, πρῶτον μὲν ὅπως ἐν μεγάλῳ

2 ὁ om. D 3 ἢ μέτρα ἢ στάθμα D, ἢ ἕτερα καὶ ἄσταθμα C, ἢ ἕτερα καινὰ στάθμα *F* 4 ἢ] ἢ τῶν vulg. 9 ἕκαστος οἷς vulg. 17 τὰ om. C 24 βοκχώριδος D.

2 τιθέμενοι τοὺς ὅρκους δεισιδαιμονῶσι· προδήλου
γὰρ ὄντος ὅτι τῷ πολλάκις ὀμόσαντι συμβήσεται
τὴν πίστιν ἀποβαλεῖν, ἵνα τῆς εὐχρηστίας μὴ στε-
ρηθῇ, περὶ πλείστου πᾶς τις ἄξει τὸ μὴ καταντᾶν
ἐπὶ τὸν ὅρκον· ἔπειθ' ὑπελάμβανεν ὁ νομοθέτης
τὴν ὅλην πίστιν ἐν τῇ καλοκἀγαθίᾳ ποιήσας προ-
τρέψεσθαι πάντας σπουδαίους εἶναι τοῖς ἤθεσιν,
ἵνα μὴ πίστεως ἀνάξιοι διαβληθῶσι· πρὸς δὲ τού-
τοις ἄδικον ἔκρινεν εἶναι τοὺς χωρὶς ὅρκου πιστευ-
θέντας περὶ τῶν αὐτῶν συμβολαίων ὀμόσαντας μὴ
τυγχάνειν πίστεως. τοὺς δὲ μετὰ συγγραφῆς δανεί-
σαντας ἐκώλυε διὰ τοῦ τόκου τὸ κεφάλαιον πλέον
3 ποιεῖν ἢ διπλάσιον. τῶν δὲ ὀφειλόντων τὴν ἔκπρα-
ξιν τῶν δανείων ἐκ τῆς οὐσίας μόνον ἐποιήσατο,
τὸ δὲ σῶμα κατ' οὐδένα τρόπον εἴασεν ὑπάρχειν
ἀγώγιμον, ἡγούμενος δεῖν εἶναι τὰς μὲν κτήσεις
τῶν ἐργασαμένων ἢ παρὰ κυρίου τινὸς ἐν δωρεαῖς
λαβόντων, τὰ δὲ σώματα τῶν πόλεων, ἵνα τὰς καθη-
κούσας λειτουργίας ἔχωσιν αἱ πόλεις καὶ κατὰ πό-
λεμον καὶ κατ' εἰρήνην· ἄτοπον γὰρ τὸ στρατιώτην
εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος προϊόντα κίνδυνον, εἰ
τύχοι, πρὸς δάνειον ὑπὸ τοῦ πιστεύσαντος ἀπάγε-
σθαι, καὶ τῆς τῶν ἰδιωτῶν πλεονεξίας ἕνεκα κιν-
4 δυνεύειν τὴν κοινὴν ἁπάντων σωτηρίαν. δοκεῖ δὲ
καὶ τοῦτον τὸν νόμον ὁ Σόλων εἰς τὰς Ἀθήνας
μετενεγκεῖν, ὃν ὠνόμασε σεισάχθειαν, ἀπολύσας
τοὺς πολίτας ἅπαντας τῶν ἐπὶ τοῖς σώμασι πεπι-

4 ἄξει Cobet, ἕξει libri 6 προτρέψασθαι D 20 τὸ Bekker, τὸν D, om. *CF* 23 ἰδίων D 26 ὠνόμασεν εἰσάχθειαν CF, ὠνόμασε μὲν σεισαχθίαν D.

στευμένων δανείων. μέμφονται δέ τινες οὐκ ἀλό- 5
γως τοῖς πλείστοις τῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησι νομοθετῶν,
οἵτινες ὅπλα μὲν καὶ ἄροτρον καὶ ἄλλα τῶν ἀναγκαιο-
τάτων ἐκώλυσαν ἐνέχυρα λαμβάνεσθαι πρὸς δάνειον,
τοὺς δὲ τούτοις χρησομένους συνεχώρησαν ἀγωγί-
μους εἶναι.

Ὑπῆρχε δὲ καὶ περὶ τῶν κλεπτῶν νόμος παρ' 80
Αἰγυπτίοις ἰδιώτατος. ἐκέλευε γὰρ τοὺς μὲν βουλο-
μένους ἔχειν ταύτην τὴν ἐργασίαν ἀπογράφεσθαι
πρὸς τὸν ἀρχίφωρα, καὶ τὸ κλαπὲν ὁμολόγως ἀνα-
φέρειν παραχρῆμα πρὸς ἐκεῖνον, τοὺς δὲ ἀπολέσαν-
τας παραπλησίως ἀπογράφειν αὐτῷ καθ' ἕκαστον
91 τῶν ἀπολωλότων, προστιθέντας τόν τε τόπον καὶ
τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν καθ' ἣν ἀπώλεσεν. τούτῳ 2
δὲ τῷ τρόπῳ πάντων ἑτοίμως εὑρισκομένων, ἔδει
τὸν ἀπολέσαντα τὸ τέταρτον μέρος τῆς ἀξίας δόντα
κτήσασθαι τὰ ἑαυτοῦ μόνα. ἀδυνάτου γὰρ ὄντος
τοῦ πάντας ἀποστῆσαι τῆς κλοπῆς εὗρε πόρον ὁ
νομοθέτης δι' οὗ πᾶν τὸ ἀπολόμενον σωθήσεται
μικρῶν διδομένων λύτρων.

Γαμοῦσι δὲ παρ' Αἰγυπτίοις οἱ μὲν ἱερεῖς μίαν, 3
τῶν δ' ἄλλων ὅσας ἂν ἕκαστος προαιρῆται· καὶ τὰ
γεννώμενα πάντα τρέφουσιν ἐξ ἀνάγκης ἕνεκα τῆς
πολυανθρωπίας, ὡς ταύτης μέγιστα συμβαλλομένης
πρὸς εὐδαιμονίαν χώρας τε καὶ πόλεων, νόθον δ'
οὐδένα τῶν γεννηθέντων νομίζουσιν, οὐδ' ἂν ἐξ
ἀργυρωνήτου μητρὸς γεννηθῇ· καθόλου γὰρ ὑπει- 4

8 μὲν Dindorf, μὴ D, om. vulg. 11 δὲ] τε D 14 ἀπώ-
λεσαν Bekker, ἀπέβαλε II.

λήφασι τὸν πατέρα μόνον αἴτιον εἶναι τῆς γενέσεως,
τὴν δὲ μητέρα τροφὴν καὶ χώραν [μόνον] παρέχε-
σθαι τῷ βρέφει, καὶ τῶν δένδρων ἄρρενα μὲν κα-
λοῦσι τὰ καρποφόρα, θήλεα δὲ τὰ μὴ φέροντα τοὺς
5 καρπούς, ἐναντίως τοῖς Ἕλλησι. τρέφουσι δὲ τὰ
παιδία μετά τινος εὐχερείας ἀδαπάνου καὶ παντελῶς
ἀπίστου· ἑψήματα γὰρ αὐτοῖς χορηγοῦσιν ἔκ τινος
εὐτελείας ἑτοίμης γινόμενα, καὶ τῶν ἐκ τῆς βύβλου
πυθμένων τοὺς δυναμένους εἰς τὸ πῦρ ἐγκρύβεσθαι,
καὶ τῶν ῥιζῶν καὶ τῶν καυλῶν τῶν ἑλείων τὰ μὲν
6 ὠμά, τὰ δ' ἕψοντες, τὰ δ' ὀπτῶντες, διδόασιν. ἀν-
υποδήτων δὲ καὶ γυμνῶν τῶν πλείστων τρεφομένων
διὰ τὴν εὐκρασίαν τῶν τόπων, τὴν πᾶσαν δαπάνην
οἱ γονεῖς, ἄχρι ἂν εἰς ἡλικίαν ἔλθῃ τὸ τέκνον, οὐ
πλείω ποιοῦσι δραχμῶν εἴκοσι. δι' ἃς αἰτίας μάλιστα
τὴν Αἴγυπτον συμβαίνει πολυανθρωπίᾳ διαφέρειν,
καὶ διὰ τοῦτο πλείστας ἔχειν μεγάλων ἔργων κατα-
σκευάς.

81 Παιδεύουσι δὲ τοὺς υἱοὺς οἱ μὲν ἱερεῖς γράμ-
ματα διττά, τά τε ἱερὰ καλούμενα καὶ τὰ κοινο-
τέραν ἔχοντα τὴν μάθησιν. γεωμετρίαν δὲ καὶ τὴν
2 ἀριθμητικὴν ἐπὶ πλέον ἐκπονοῦσιν. ὁ μὲν γὰρ πο-
ταμὸς κατ' ἐνιαυτὸν ποικίλως μετασχηματίζων τὴν
χώραν πολλὰς καὶ παντοίας ἀμφισβητήσεις ποιεῖ
περὶ τῶν ὅρων τοῖς γειτνιῶσι, ταύτας δ' οὐ ῥᾴδιον
ἀκριβῶς ἐξελέγξαι μὴ γεωμέτρου τὴν ἀλήθειαν ἐκ
3 τῆς ἐμπειρίας μεθοδεύσαντος. ἡ δ' ἀριθμητικὴ πρός
τε τὰς κατὰ τὸν βίον οἰκονομίας αὐτοῖς χρησιμεύει

2 μόνον om. II   12 τῶν πλείστων καὶ γυμνῶν vulg.
21 δὲ] τε D.

καὶ πρὸς τὰ γεωμετρίας θεωρήματα, πρὸς δὲ τού-
τοις οὐκ ὀλίγα συμβάλλεται καὶ τοῖς τὰ περὶ τὴν
ἀστρολογίαν ἐκπονοῦσιν. ἐπιμελοῦς γάρ, εἴ καὶ παρά 4
τισιν ἄλλοις, καὶ παρ' Αἰγυπτίοις παρατηρήσεως
τυγχάνουσιν αἱ τῶν ἄστρων τάξεις τε καὶ κινήσεις·
92 καὶ τὰς μὲν περὶ ἑκάστων ἀναγραφὰς ἐξ ἐτῶν ἀπί-
στων τῷ πλήθει φυλάττουσιν, ἐκ παλαιῶν χρόνων
ἐζηλωμένης παρ' αὐτοῖς τῆς περὶ ταῦτα σπουδῆς,
τὰς δὲ τῶν πλανήτων ἀστέρων κινήσεις καὶ περι-
όδους καὶ στηριγμούς, ἔτι δὲ τὰς ἑκάστου δυνάμεις
πρὸς τὰς τῶν ζῴων γενέσεις, τίνων εἰσὶν ἀγαθῶν ἢ
κακῶν ἀπεργαστικαί, φιλοτιμότατα παρατετηρήκασι.
καὶ πολλάκις μὲν τοῖς ἀνθρώποις τῶν αὐτοῖς μελ- 5
λόντων ἀπαντήσεσθαι κατὰ τὸν βίον προλέγοντες
ἐπιτυγχάνουσιν, οὐκ ὀλιγάκις δὲ καρπῶν φθορὰς ἢ
τοὐναντίον πολυκαρπίας, ἔτι δὲ νόσους κοινὰς ἀν-
θρώποις ἢ βοσκήμασιν ἐσομένας προσημαίνουσι,
σεισμούς τε καὶ κατακλυσμοὺς καὶ κομητῶν ἀστέρων
ἐπιτολὰς καὶ πάντα τὰ τοῖς πολλοῖς ἀδύνατον ἔχειν
δοκοῦντα τὴν ἐπίγνωσιν, ἐκ πολλοῦ χρόνου παρατη-
ρήσεως γεγενημένης, προγινώσκουσι. φασὶ δὲ καὶ 6
τοὺς ἐν Βαβυλῶνι Χαλδαίους, ἀποίκους Αἰγυπτίων
ὄντας, τὴν δόξαν ἔχειν τὴν περὶ τῆς ἀστρολογίας
παρὰ τῶν ἱερέων μαθόντας τῶν Αἰγυπτίων. τὸ δ' 7
ἄλλο πλῆθος τῶν Αἰγυπτίων ἐκ παίδων μανθάνει
παρὰ τῶν πατέρων ἢ συγγενῶν τὰς περὶ ἕκαστον
βίον ἐπιτηδεύσεις, καθάπερ προειρήκαμεν. γράμματα

1 καὶ τὰ πρὸς γεωμετρίαν D 3 ἐπιμελῶς libri, corr. Dind. 6 μὲν om. *F* 9 δὲ scripsi, τε libri 13 τῶν αὐτοῖς μ.] περὶ τῶν μ. *CF* 20 πολλοῦ χρόνου] πολυχρονίου F.

δ' ἐπ' ὀλίγον διδάσκουσιν οὐχ ἅπαντες, ἀλλ' οἱ τὰς τέχνας μεταχειριζόμενοι μάλιστα. παλαίστραν δὲ καὶ μουσικὴν οὐ νόμιμόν ἐστι παρ' αὐτοῖς μανθάνειν· ὑπολαμβάνουσι γὰρ ἐκ μὲν τῶν καθ' ἡμέραν ἐν τῇ παλαίστρᾳ γυμνασίων τοὺς νέους οὐχ ὑγίειαν ἕξειν, ἀλλὰ ῥώμην ὀλιγοχρόνιον καὶ παντελῶς ἐπικίνδυνον, τὴν δὲ μουσικὴν νομίζουσιν οὐ μόνον ἄχρηστον ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ βλαβεράν, ὡς [ἂν] ἐκθηλύνουσαν τὰς τῶν ἀκουόντων ψυχάς.

82 Τὰς δὲ νόσους προκαταλαμβανόμενοι θεραπεύουσι τὰ σώματα κλυσμοῖς καὶ νηστείαις καὶ ἐμέτοις, ἐνίοτε μὲν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐνίοτε δὲ τρεῖς ἢ
2 τέτταρας ἡμέρας διαλείποντες. φασὶ γὰρ πάσης τροφῆς ἀναδοθείσης τὸ πλέον εἶναι περιττόν, ἀφ' οὗ γεννᾶσθαι τὰς νόσους· ὥστε τὴν προειρημένην θεραπείαν ἀναιροῦσαν τὰς ἀρχὰς τῆς νόσου μάλιστ'
3 ἂν παρασκευάσαι τὴν ὑγίειαν. κατὰ δὲ τὰς στρατείας καὶ τὰς ἐπὶ τῆς χώρας ἐκδημίας θεραπεύονται πάντες οὐδένα μισθὸν ἰδίᾳ διδόντες· οἱ γὰρ ἰατροὶ τὰς μὲν τροφὰς ἐκ τοῦ κοινοῦ λαμβάνουσι, τὰς δὲ θεραπείας προσάγουσι κατὰ νόμον ἔγγραφον, ὑπὸ 93
πολλῶν καὶ δεδοξασμένων ἰατρῶν ἀρχαίων συγγεγραμμένον. κἂν τοῖς ἐκ τῆς ἱερᾶς βίβλου νόμοις ἀναγινωσκομένοις ἀκολουθήσαντες ἀδυνατήσωσι σῶσαι τὸν κάμνοντα, ἀθῷοι παντὸς ἐγκλήματος ἀπολύονται, ἐὰν δέ τι παρὰ τὰ γεγραμμένα ποιήσωσι,

1 διδάσκονται Reiske (cf. p. 136, 19) 7 δὲ] τε D 8 ἂν del. Hertlein 9 ἀκουόντων] ἀνδρῶν II 17 τὴν om. D 18 ἐπὶ om. F, ἐκ vel ἀπὸ Reiske 21 ὑπὸ Dindorf, ἀπὸ libri 26 τι om. vulg.

θανάτου κρίσιν ὑπομένουσιν, ἡγουμένου τοῦ νομοθέτου τῆς ἐκ πολλῶν χρόνων παρατετηρημένης θεραπείας καὶ συντεταγμένης ὑπὸ τῶν ἀρίστων τεχνιτῶν ὀλίγους ἂν γενέσθαι συνετωτέρους.

Περὶ δὲ τῶν ἀφιερωμένων ζῴων κατ' Αἴγυπτον 83
εἰκότως φαίνεται πολλοῖς παράδοξον τὸ γινόμενον καὶ ζητήσεως ἄξιον. σέβονται γὰρ ἔνια τῶν ζῴων Αἰγύπτιοι καθ' ὑπερβολὴν οὐ ζῶντα μόνον, ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντα, οἷον αἰλούρους καὶ τοὺς ἰχνεύμονας καὶ κύνας, ἔτι δ' ἱέρακας καὶ τὰς καλουμένας παρ' αὐτοῖς ἴβεις, πρὸς δὲ τούτοις τούς τε λύκους καὶ τοὺς κροκοδείλους καὶ ἕτερα τοιαῦτα πλείω, περὶ ὧν τὰς αἰτίας ἀποδιδόναι πειρασόμεθα, βραχέα πρότερον ὑπὲρ αὐτῶν διελθόντες. πρῶτον μὲν γὰρ 2
ἑκάστῳ γένει τῶν σεβασμοῦ τυγχανόντων ζῴων ἀφιέρωται χώρα φέρουσα πρόσοδον ἀρκοῦσαν εἰς ἐπιμέλειαν καὶ τροφὴν αὐτῶν· ποιοῦνται δὲ καὶ θεοῖς τισιν εὐχὰς ὑπὲρ τῶν παίδων οἱ κατ' Αἴγυπτον τῶν ἐκ τῆς νόσου σωθέντων· ξυρήσαντες γὰρ τὰς τρίχας καὶ πρὸς ἀργύριον ἢ χρυσίον στήσαντες διδόασι τὸ νόμισμα τοῖς ἐπιμελομένοις τῶν προειρημένων ζῴων. οἱ δὲ τοῖς μὲν ἱέραξι κρέα κατατέμνον- 3
τες καὶ προσκαλούμενοι μεγάλῃ τῇ φωνῇ πετομένοις ἀναρρίπτουσι, μέχρι ἂν δέξωνται, τοῖς δ' αἰλούροις καὶ τοῖς ἰχνεύμοσι καταθρύπτοντες τοὺς ἄρτους εἰς γάλα καὶ ποππύζοντες παρατιθέασιν ἢ τῶν ἰχθύων τῶν ἐκ τοῦ Νείλου κατατέμνοντες ὠμῶς σιτίζουσιν·

9 οἷον] τούς τε add. II ἰχνεύμονας] καὶ νυφίτζας add. *F* 14 διαλεχθέντες II 16 πρόσοδον φέρουσα vulg. 18 παιδίων vulg. 27 ὠμῶς om. *CF*

ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ζῴων ἑκάστῳ γένει τὴν
4 ἁρμόζουσαν τροφὴν χορηγοῦσι. τὰς δὲ γινομένας
περὶ ταῦτα λειτουργίας οὐχ οἷον ἐκκλίνουσιν ἢ τοῖς
ὄχλοις γενέσθαι καταφανεῖς ἐπαισχύνονται, τοὐναν-
τίον δ' ὡς περὶ τὰς μεγίστας τῶν θεῶν γινόμενοι τιμὰς
σεμνύνονται καὶ μετὰ σημείων ἰδίων περιέρχονται
τὰς πόλεις καὶ τὴν χώραν. πόρρωθεν δ' ὄντες φανε-
ροὶ τίνων ζῴων ἔχουσι τὴν ἐπιμέλειαν, ὑπὸ τῶν 94
5 ἀπαντώντων προσκυνοῦνται καὶ τιμῶνται. ὅταν δ'
ἀποθάνῃ τι τῶν εἰρημένων, σινδόνι κατακαλύψαν-
τες καὶ μετ' οἰμωγῆς τὰ στήθη καταπληξάμενοι
φέρουσιν εἰς τὰς ταριχείας· ἔπειτα θεραπευθέντων
αὐτῶν κεδρίᾳ καὶ τοῖς δυναμένοις εὐωδίαν παρέχε-
σθαι καὶ πολυχρόνιον τοῦ σώματος τήρησιν θάπτου-
6 σιν ἐν ἱεραῖς θήκαις. ὃς δ' ἂν τούτων τι τῶν ζῴων
ἑκὼν διαφθείρῃ, θανάτῳ περιπίπτει, πλὴν ἐὰν
αἴλουρον ἢ τὴν ἶβιν ἀποκτείνῃ· ταῦτα δὲ ἐάν τε
ἑκὼν ἐάν τε ἄκων ἀποκτείνῃ, πάντως θανάτῳ περι-
πίπτει, τῶν ὄχλων συντρεχόντων καὶ τὸν πράξαντα
δεινότατα διατιθέντων, καὶ τοῦτ' ἐνίοτε πραττόντων
7 ἄνευ κρίσεως. διὰ δὲ τὸν ἐπὶ τούτοις φόβον οἱ
θεασάμενοι τεθνηκός τι τούτων τῶν ζῴων ἀποστάν-
τες μακρὰν βοῶσιν ὀδυρόμενοί τε καὶ μαρτυρόμενοι
8 κατειλῆφθαι [αὐτὸ] τετελευτηκός. οὕτω δ' ἐν ταῖς
τῶν ὄχλων ψυχαῖς ἐντέτηκεν ἡ πρὸς τὰ ζῷα ταῦτα
δεισιδαιμονία καὶ τοῖς πάθεσιν ἀμεταθέτως ἕκαστος
διάκειται πρὸς τὴν τούτων τιμήν, ὥστε καὶ καθ' ὃν

5 ὡς περὶ Dindorf, ὥσπερ εἰς libri 9 ἀπαντώντων Wess., τῶν C, αὐτῶν G, ἁπάντων cet. 15 ἐν om. D 24 αὐτὸ Reiske, om. D, τὸ vulg. 25 ὄχλων] ἀνθρώπων II.

χρόνον Πτολεμαῖος μὲν ὁ βασιλεὺς ὑπὸ Ῥωμαίων
οὔπω προσηγόρευτο φίλος, οἱ δ' ὄχλοι πᾶσαν εἰσ-
εφέροντο σπουδὴν ἐκθεραπεύοντες τοὺς παρεπιδη-
μοῦντας τῶν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας καὶ σπεύδοντες μη-
δεμίαν ἀφορμὴν ἐγκλήματος ἢ πολέμου δοῦναι διὰ
τὸν φόβον, ἀποκτείναντος Ῥωμαίου τινὸς αἴλουρον,
καὶ τοῦ πλήθους συνδραμόντος ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ
πράξαντος, οὔθ' οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως
ἄρχοντες ἐπὶ τὴν παραίτησιν οὔθ' ὁ κοινὸς ἀπὸ
τῆς Ῥώμης φόβος ἴσχυσεν ἐξελέσθαι τῆς τιμωρίας
τὸν ἄνθρωπον, καίπερ ἀκουσίως τοῦτο πεπραχότα·
καὶ τοῦτ' οὐκ ἐξ ἀκοῆς ἡμεῖς ἱστοροῦμεν, ἀλλ' 9
αὐτοὶ κατὰ τὴν γεγενημένην ἡμῖν ἐπιδημίαν κατ'
Αἴγυπτον ἑορακότες. ἀπίστων δὲ φαινομένων πολ- 84
λοῖς τῶν εἰρημένων καὶ μύθοις παραπλησίων πολλῷ
παραδοξότερα φανήσεται τὰ μετὰ ταῦτα ῥηθησόμενα.
λιμῷ γάρ ποτε πιεζομένων τῶν κατ' Αἴγυπτόν φασι
πολλοὺς ἀλλήλων μὲν ἅψασθαι διὰ τὴν ἔνδειαν,
τῶν δ' ἀφιερωμένων ζῴων τὸ παράπαν μηδ' αἰτίαν
σχεῖν μηδένα προσενηνέχθαι. ἀλλὰ μήν γε καὶ καθ' 2
ἣν ἂν οἰκίαν εὑρεθῇ κύων τετελευτηκώς, ξυρῶνται
πάντες οἱ κατ' οἶκον ὄντες ὅλον τὸ σῶμα καὶ ποι-
οῦνται πένθος, καὶ τὸ τούτου θαυμασιώτερον, ἐὰν
οἶνος ἢ σῖτος ἤ τι τῶν πρὸς τὸν βίον ἀναγκαίων
τυγχάνῃ κείμενον ἐν τοῖς οἰκήμασιν οὗ τὸ ζῆν ἐξ-
έλιπέ τι τῶν θηρίων, οὐκ ἂν ἔτι χρήσασθαι πρὸς
95 οὐδὲν αὐτοῖς ὑπομείνειαν. κἂν ἐν ἄλλῃ χώρᾳ που 3
στρατευόμενοι τύχωσι, λυτρούμενοι τοὺς αἰλούρους

2 προσηγορεύετο vulg. 4 τῶν ἀπὸ om. D 22 ὄντες del. Eichst. 28 λυπούμενοι vulg.

*καὶ τοὺς ἱέρακας κατάγουσιν εἰς Αἴγυπτον· καὶ τοῦτο
πράττουσιν ἐνίοτε τῶν ἐφοδίων αὐτοὺς ὑπολιπόν-*
4 *των. τὰ δὲ γινόμενα περὶ τὸν Ἄπιν τὸν ἐν Μέμφει
[ποικίλον] καὶ τὸν Μνεῦιν τὸν ἐν Ἡλιουπόλει καὶ
τὰ περὶ τὸν τράγον τὸν ἐν Μένδητι, πρὸς δὲ τού-
τοις τὸν κροκόδειλον τὸν κατὰ τὴν Μοίριδος λίμνην
καὶ τὸν λέοντα τὸν τρεφόμενον ἐν τῇ καλουμένῃ
Λεόντων πόλει, καὶ πολλὰ τοιαῦθ' ἕτερα, διηγήσα-
σθαι μὲν εὐχερές, ἀπαγγείλαντα δὲ πιστευθῆναι παρὰ*
5 *τοῖς μὴ τεθεαμένοις δύσκολον. ταῦτα γὰρ ἐν ἱεροῖς
μὲν περιβόλοις τρέφεται, θεραπεύουσι δ' αὐτὰ πολλοὶ
τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν τροφὰς διδόντες τὰς πολυ-
τελεστάτας· σεμίδαλιν γὰρ ἢ χόνδρον ἕψοντες ἐν
γάλακτι καὶ πέμματα παντοδαπὰ μέλιτι φυρῶντες,
καὶ κρέα χήνεια τὰ μὲν ἕψοντες, τὰ δ' ὀπτῶντες
ἀνεκλείπτως χορηγοῦσι, τοῖς δ' ὠμοφάγοις πολλὰ
τῶν ὀρνέων θηρεύοντες παραβάλλουσι, καὶ τὸ καθ-
όλου μεγάλην εἰσφέρονται σπουδὴν εἰς τὴν πολυ-*
6 *τέλειαν τῆς τροφῆς. λουτροῖς τε χλιαροῖς χρώμενοι
καὶ μύροις τοῖς κρατίστοις ἀλείφοντες καὶ παντο-
δαπὰς εὐωδίας θυμιῶντες οὐ διαλείπουσι, στρωμνάς
τε τὰς πολυτελεστάτας καὶ κόσμον εὐπρεπῆ χορη-
γοῦσι, καὶ τῶν συνουσιῶν ὅπως τυγχάνῃ κατὰ φύσιν
φροντίδα ποιοῦνται τὴν μεγίστην, πρὸς δὲ τούτοις
ὁμοφύλους θηλείας ἑκάστῳ τῶν ζῴων τὰς εὐειδε-
στάτας συντρέφουσιν, ἃς παλλακίδας προσαγορεύουσι
καὶ θεραπεύουσι ταῖς μεγίσταις δαπάναις καὶ λει-*

1 *ἀπάγουσιν* vulg. 4 *ποικίλον* om. C 6 *τὸν ἐν τῇ Μ. λίμνῃ* II *Μύριδος* F 7 *καλουμένῃ* om. vulg. 22 *ἐκπρεπῆ* malim 27 *μεγίσταις*] *ὑπερβαλλούσαις* D.

τουργίαις. ἐὰν δὲ τελευτήσῃ τι, πενθοῦσι μὲν ἴσα 7
τοῖς ἀγαπητῶν τέκνων στερομένοις, θάπτουσι δὲ οὐ
κατὰ τὴν ἑαυτῶν δύναμιν, ἀλλὰ πολὺ τὴν ἀξίαν
τῆς ἑαυτῶν οὐσίας ὑπερβάλλοντες. μετὰ γὰρ τὴν 8
Ἀλεξάνδρου τελευτήν, Πτολεμαίου τοῦ Λάγου παρει-
ληφότος ἄρτι τὴν Αἴγυπτον, ἔτυχεν ἐν Μέμφει τε-
λευτήσας ὁ Ἆπις γήρᾳ· ὁ δὲ τὴν ἐπιμέλειαν ἔχων
αὐτοῦ τήν τε ἡτοιμασμένην χορηγίαν, οὖσαν πάνυ
πολλήν, εἰς ταφὴν ἅπασαν ἐδαπάνησε καὶ παρὰ τοῦ
Πτολεμαίου πεντήκοντα ἀργυρίου τάλαντα προσ-
εδανείσατο. καὶ καθ' ἡμᾶς δέ τινες τῶν τὰ ζῷα
ταῦτα τρεφόντων εἰς τὰς ταφὰς αὐτῶν οὐκ ἔλαττον
τῶν ἑκατὸν ταλάντων δεδαπανήκασιν.

Προσθετέον δὲ τοῖς εἰρημένοις τὰ λειπόμενα 85
τῶν γινομένων περὶ τὸν ἱερὸν ταῦρον τὸν ὀνομαζό-
μενον Ἆπιν. ὅταν γὰρ τελευτήσας ταφῇ μεγαλο-
πρεπῶς, ζητοῦσιν οἱ περὶ ταῦτ' ὄντες ἱερεῖς μόσχον
ἔχοντα κατὰ τὸ σῶμα παράσημα τὰ παραπλήσια τῷ
96 προϋπάρξαντι· ὅταν δ' εὑρεθῇ, τὰ μὲν πλήθη τοῦ 2
πένθους ἀπολύεται, τῶν δ' ἱερέων οἷς ἐστιν ἐπι-
μελὲς ἄγουσι τὸν μόσχον τὸ μὲν πρῶτον εἰς Νείλου
πόλιν, ἐν ᾗ τρέφουσιν αὐτὸν ἐφ' ἡμέρας τετταρά-
κοντα, ἔπειτ' εἰς θαλαμηγὸν ναῦν οἴκημα κεχρυσω-
μένον ἔχουσαν ἐμβιβάσαντες ὡς θεὸν ἀνάγουσιν εἰς
Μέμφιν εἰς τὸ τοῦ Ἡφαίστου τέμενος. ἐν δὲ ταῖς 3
προειρημέναις τετταράκονθ' ἡμέραις μόνον ὁρῶσιν
αὐτὸν αἱ γυναῖκες κατὰ πρόσωπον ἱστάμεναι καὶ
δεικνύουσιν ἀνασυράμεναι τὰ ἑαυτῶν γεννητικὰ

1 τι Dindorf, τις libri   πενθοῦσι] ποιοῦσι II   7 γηραιός CDF (II 34,6 38,6).

μόρια, τὸν δ' ἄλλον χρόνον ἅπαντα κεκωλυμένον
4 *ἐστὶν εἰς ὄψιν αὐτὰς ἔρχεσθαι τούτῳ τῷ θεῷ. τῆς*
δὲ τοῦ βοὸς τούτου τιμῆς αἰτίαν ἔνιοι φέρουσι λέ-
γοντες ὅτι τελευτήσαντος Ὀσίριδος εἰς τοῦτον ἡ
ψυχὴ μετέστη, καὶ διὰ ταῦτα διατελεῖ μέχρι τοῦ
νῦν ἀεὶ κατὰ τὰς ἀναδείξεις αὐτοῦ μεθισταμένη
5 *πρὸς τοὺς μεταγενεστέρους· ἔνιοι δὲ λέγουσι τελευ-*
τήσαντος Ὀσίριδος ὑπὸ Τυφῶνος τὰ μέλη συναγα-
γοῦσαν τὴν Ἶσιν εἰς βοῦν ξυλίνην ἐμβαλεῖν βύσσινα
περιβεβλημένην, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν πόλιν ὀνο-
μασθῆναι Βούσιριν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα μυθολογοῦσι
περὶ τοῦ Ἄπιδος, ὑπὲρ ὧν μακρὸν ἡγούμεθα τὰ
καθ' ἕκαστον διεξιέναι.

86 *Πάντα δὲ θαυμάσια καὶ μείζω πίστεως ἐπιτε-*
λοῦντες οἱ κατ' Αἴγυπτον εἰς τὰ τιμώμενα ζῷα πολ-
λὴν ἀπορίαν παρέχονται τοῖς τὰς αἰτίας τούτων
2 *ζητοῦσιν. οἱ μὲν οὖν ἱερεῖς αὐτῶν ἀπόρρητόν τι*
δόγμα περὶ τούτων ἔχουσιν, ὃ προειρήκαμεν ἐν τοῖς
θεολογουμένοις ὑπ' αὐτῶν, οἱ δὲ πολλοὶ τῶν Αἰγυ-
πτίων τρεῖς αἰτίας ταύτας ἀποδιδόασιν, ὧν τὴν μὲν
πρώτην μυθώδη παντελῶς καὶ τῆς ἀρχαϊκῆς ἁπλό-
3 *τητος οἰκείαν. φασὶ γὰρ τοὺς ἐξ ἀρχῆς γενομένους*
θεούς, ὀλίγους ὄντας καὶ κατισχυομένους ὑπὸ τοῦ
πλήθους καὶ τῆς ἀνομίας τῶν γηγενῶν ἀνθρώπων,
ὁμοιωθῆναί τισι ζῴοις, καὶ διὰ τοῦ τοιούτου τρό-
που διαφυγεῖν τὴν ὠμότητα καὶ βίαν αὐτῶν· ὕστε-
ρον δὲ τῶν κατὰ τὸν κόσμον πάντων κρατήσαντας,

5 *ψυχὴ*] *αὐτοῦ* add. vulg. *διετέλει* D 9 *βυσσίνῃ* DF(C); *βύρσῃ* malim 12 *ὧν*] *οὗ* D *τὰ* Hertlein, *τὸ* libri 14 *μείζω*] *ἄξια* D 19 *ὑπ' αὐτῶν* om. II.

καὶ τοῖς αἰτίοις τῆς ἐξ ἀρχῆς σωτηρίας χάριν ἀπο-
διδόντας, ἀφιερῶσαι τὰς φύσεις αὐτῶν οἷς ἀφω-
μοιώθησαν, καὶ καταδεῖξαι τοῖς ἀνθρώποις τὸ τρέ-
φειν μὲν ζῶντα πολυτελῶς, θάπτειν δὲ τελευτήσαντα.
δευτέραν δὲ λέγουσιν αἰτίαν, ὅτι τὸ παλαιὸν οἱ 4
κατ' Αἴγυπτον διὰ τὴν ἀταξίαν τὴν ἐν τῷ στρατο-
97 πέδῳ πολλαῖς μάχαις ὑπὸ τῶν πλησιοχώρων ἡττη-
θέντες ἐπενόησαν σύνθημα φορεῖν ἐπὶ τῶν ταγμά-
των. φασὶν οὖν κατασκευάσαντας εἰκόνας τῶν ζῴων 5
ἃ νῦν τιμῶσι, καὶ πήξαντας ἐπὶ σαυνίων, φορεῖν
τοὺς ἡγεμόνας, καὶ διὰ τούτου τοῦ τρόπου γνωρί-
ζειν ἕκαστον ἧς εἴη συντάξεως· μεγάλα δὲ συμβαλ-
λομένης αὐτοῖς τῆς διὰ τούτων εὐταξίας πρὸς τὴν
νίκην, δόξαι τῆς σωτηρίας αἴτια γεγονέναι τὰ ζῷα·
χάριν οὖν αὐτοῖς τοὺς ἀνθρώπους ἀποδοῦναι βου-
λομένους εἰς ἔθος κατατάξαι τῶν εἰκασθέντων τότε
μηδὲν κτείνειν, ἀλλὰ σεβομένους ἀπονέμειν τὴν
προειρημένην ἐπιμέλειαν καὶ τιμήν. τρίτην δ' αἰτίαν 87
φέρουσι τῆς ἀμφισβητήσεως τῶν ζῴων τὴν χρείαν,
ἣν ἕκαστον αὐτῶν προσφέρεται πρὸς τὴν ὠφέλειαν
τοῦ κοινοῦ βίου καὶ τῶν ἀνθρώπων. τὴν μὲν γὰρ 2
θήλειαν βοῦν ἐργάτας τίκτειν καὶ τὴν ἐλαφρὰν τῆς
γῆς ἀροῦν, τὰ δὲ πρόβατα δὶς μὲν τίκτειν καὶ τοῖς
ἐρίοις τὴν σκέπην ἅμα καὶ τὴν εὐσχημοσύνην περι-
ποιεῖν, τῷ δὲ γάλακτι καὶ τῷ τυρῷ τροφὰς παρ-
έχεσθαι προσηνεῖς ἅμα καὶ δαψιλεῖς. τὸν δὲ κύνα
πρός τε τὰς θήρας εἶναι χρήσιμον καὶ πρὸς τὴν
φυλακήν· διόπερ τὸν θεὸν τὸν παρ' αὐτοῖς καλού-

10 ἃ] ὧν C 12 τάξεως C μέγα D 20 προφέρεται D 24 ἅμα om. D 26 ἅμα δὲ καὶ D 27 τε om. D.

*μενον Ἄνουβιν παρεισάγουσι κυνὸς ἔχοντα κεφαλήν,
ἐμφαίνοντες ὅτι σωματοφύλαξ ἦν τῶν περὶ τὸν
3 Ὄσιριν καὶ τὴν Ἶσιν. ἔνιοι δέ φασι τῆς Ἴσιδος προ-
ηγουμένους τοὺς κύνας καθ' ὃν καιρὸν ἐζήτει τὸν
Ὄσιριν, τά τε θηρία καὶ τοὺς ἀπαντῶντας ἀπείργειν,
ἔτι δ' εὐνοϊκῶς διακειμένους συζητεῖν ὠρυομένους·
διὸ καὶ τοῖς Ἰσείοις προπορεύεσθαι τοὺς κύνας
κατὰ τὴν πομπήν, τῶν καταδειξάντων τοῦτο τὸ
νόμιμον σημαινόντων τὴν παλαιὰν τοῦ ζῴου χάριν.
4 καὶ τὸν μὲν αἴλουρον πρός τε τὰς ἀσπίδας θανάσιμα
δακνούσας εὔθετον ὑπάρχειν καὶ τἄλλα δάκετα τῶν
ἑρπετῶν, τὸν δ' ἰχνεύμονα τῶν κροκοδείλων παρα-
τηροῦντα τοὺς γόνους τὰ καταληφθέντα τῶν ᾠῶν
συντρίβειν, καὶ ταῦτ' ἐπιμελῶς καὶ φιλοτίμως ἐνερ-
5 γεῖν μηδὲν ὠφελούμενον. τοῦτο δ' εἰ μὴ συνέβαινε
γίνεσθαι, διὰ τὸ πλῆθος τῶν γεννωμένων θηρίων
ἄβατον ἂν γενέσθαι τὸν ποταμόν. ἀπόλλυσθαι δὲ
καὶ τοὺς κροκοδείλους αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ προειρη-
μένου ζῴου παραδόξως καὶ παντελῶς ἀπιστουμένῃ
μεθόδῳ· τοὺς γὰρ ἰχνεύμονας κυλιομένους ἐν τῷ
πηλῷ χασκόντων αὐτῶν καθ' ὃν ἂν χρόνον ἐπὶ τῆς* 98
*χέρσου καθεύδωσιν εἰσπηδᾶν διὰ τοῦ στόματος εἰς
μέσον τὸ σῶμα· ἔπειτα συντόμως τὴν κοιλίαν δια-
φαγόντας αὐτοὺς μὲν ἀκινδύνως ἐξιέναι, τοὺς δὲ
6 τοῦτο παθόντας νεκροὺς ποιεῖν παραχρῆμα. τῶν δ'
ὀρνέων τὴν μὲν ἶβιν χρησίμην ὑπάρχειν πρός τε
τοὺς ὄφεις καὶ τὰς ἀκρίδας καὶ τὰς κάμπας, τὸν δ'*

3 *ἴσιος* D 7 *τοῖς Ἰσείοις*] *τῆς ἴσιος* D 11 *τἄλλα*] *τὰ* add. D 13 *καταληφθέντα* E, *καταλειφθέντα* ceteri 24 *ἀκινδύνους* vulg.

ἱέρακα πρὸς τοὺς σκορπίους καὶ κεράστας καὶ τὰ
μικρὰ τῶν δακέτων θηρίων τὰ μάλιστα τοὺς ἀνθρώ-
πους ἀναιροῦντα. ἔνιοι δὲ λέγουσι τιμᾶσθαι τὸ 7
ζῷον τοῦτο διὰ τὸ τοὺς μάντεις οἰωνοῖς τοῖς ἱέραξι
χρωμένους προλέγειν τὰ μέλλοντα τοῖς Αἰγυπτίοις.
τινὲς δέ φασιν ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἱέρακα 8
βιβλίον ἐνεγκεῖν εἰς Θήβας τοῖς ἱερεῦσι φοινικῷ
ῥάμματι περιειλημένον, ἔχον γεγραμμένας τὰς τῶν
θεῶν θεραπείας τε καὶ τιμάς· διὸ καὶ τοὺς ἱερο-
γραμματεῖς φορεῖν φοινικοῦν ῥάμμα καὶ πτερὸν ἱέρα-
κος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. τὸν δ' ἀετὸν Θηβαῖοι τιμῶσι 9
διὰ τὸ βασιλικὸν εἶναι δοκεῖν τοῦτο τὸ ζῷον καὶ τοῦ
Διὸς ἄξιον. τὸν δὲ τράγον ἀπεθέωσαν, καθάπερ καὶ 88
παρὰ τοῖς Ἕλλησι τετιμῆσθαι λέγουσι τὸν Πρίαπον,
διὰ τὸ γεννητικὸν μόριον· τὸ μὲν γὰρ ζῷον εἶναι
τοῦτο κατωφερέστατον πρὸς τὰς συνουσίας, τὸ δὲ
μόριον τοῦ σώματος τὸ τῆς γενέσεως αἴτιον τιμᾶσθαι
προσηκόντως, ὡς ἂν ὑπάρχον ἀρχέγονον τῆς τῶν
ζῴων φύσεως. καθόλου δὲ τὸ αἰδοῖον οὐκ Αἰγυ- 2
πτίους μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ὀλίγους
καθιερωκέναι κατὰ τὰς τελετάς, ὡς αἴτιον τῆς τῶν
ζῴων γενέσεως· τούς τε ἱερεῖς τοὺς παραλαβόντας
τὰς πατρικὰς ἱερωσύνας κατ' Αἴγυπτον τούτῳ τῷ
θεῷ πρῶτον μυεῖσθαι. καὶ τοὺς Πᾶνας δὲ καὶ τοὺς 3
Σατύρους φασὶν ἕνεκα τῆς αὐτῆς αἰτίας τιμᾶσθαι
παρ' ἀνθρώποις· διὸ καὶ τὰς εἰκόνας αὐτῶν ἀνατι-
θέναι τοὺς πλείστους ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐντεταμένας καὶ

1 πρὸς] πρός τε F καὶ τοὺς κερ. vulg. 3 ἀναιροῦντα] ἐπιτηδεύοντα καὶ ἀναιροῦντα D 8 περιειλημμένον D, περιδεδεμένον II 9 διὸ] διόπερ vulg. 23 τὰς om. vulg.

τῇ τοῦ τράγου φύσει παραπλησίας· τὸ γὰρ ζῷον
τοῦτο παραδεδόσθαι πρὸς τὰς συνουσίας ὑπάρχειν
ἐνεργέστατον· ἐκείνοις οὖν διὰ ταύτης τῆς ἐμφάσεως
χάριν ἀποδιδόναι περὶ τῆς πολυτεκνίας τῆς ἑαυτῶν.
4 τοὺς δὲ ταύρους τοὺς ἱερούς, λέγω δὲ τόν τε Ἆπιν
καὶ τὸν Μνεῦιν, τιμᾶσθαι παραπλησίως τοῖς θεοῖς,
Ὀσίριδος καταδείξαντος, ἅμα μὲν διὰ τὴν τῆς γεωρ-
γίας χρείαν, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὸ τῶν εὑρόντων τοὺς
καρποὺς τὴν δόξαν ταῖς τούτων ἐργασίαις παραδό-
σιμον γεγονέναι τοῖς μεταγενεστέροις εἰς ἅπαντα
τὸν αἰῶνα. τοὺς δὲ πυρροὺς βοῦς συγχωρηθῆναι 99
θύειν διὰ τὸ δοκεῖν τοιοῦτον τῷ χρώματι γεγονέ-
ναι Τυφῶνα τὸν ἐπιβουλεύσαντα μὲν Ὀσίριδι, τυ-
χόντα δὲ τιμωρίας ὑπὸ τῆς Ἴσιδος διὰ τὸν τἀνδρὸς
5 φόνον. καὶ τῶν ἀνθρώπων δὲ τοὺς ὁμοχρωμάτους
τῷ Τυφῶνι τὸ παλαιὸν ὑπὸ τῶν βασιλέων φασὶ
θύεσθαι πρὸς τῷ τάφῳ τῷ Ὀσίριδος· τῶν μὲν οὖν
Αἰγυπτίων ὀλίγους τινὰς εὑρίσκεσθαι πυρρούς, τῶν
δὲ ξένων τοὺς πλείους· διὸ καὶ περὶ τῆς Βουσίριδος
ξενοκτονίας παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐνισχῦσαι τὸν μῦ-
θον, οὐ τοῦ βασιλέως ὀνομαζομένου Βουσίριδος,
ἀλλὰ τοῦ Ὀσίριδος τάφου ταύτην ἔχοντος τὴν προσ-
6 ηγορίαν κατὰ τὴν τῶν ἐγχωρίων διάλεκτον. τοὺς
δὲ λύκους τιμᾶσθαι λέγουσι διὰ τὴν πρὸς τοὺς κύ-
νας τῆς φύσεως ὁμοιότητα· βραχὺ γὰρ διαλάττον-
τας αὐτοὺς ταῖς φύσεσι ταῖς ἐπιμιξίαις ζωογονεῖν ἐξ
ἀλλήλων. φέρουσι δ' Αἰγύπτιοι καὶ ἄλλην αἰτίαν

3 ἐκείνους vulg. 5 τοὺς ἱερούς] ἱερούς D 9 εὐεργασίαις *CF* 17 τῷ Ὀσ.] τοῦ Ὀσ. B 27 δὲ καὶ ἄλλην αἰτίαν Αἰγύπτιοι vulg.

τῆς τοῦ ζῴου τούτου τιμῆς μυθικωτέραν· τὸ γὰρ
παλαιόν φασι τῆς Ἴσιδος μετὰ τοῦ παιδὸς Ὥρου
μελλούσης διαγωνίζεσθαι πρὸς Τυφῶνα παραγενέ-
σθαι βοηθὸν ἐξ ᾅδου τὸν Ὄσιριν τῷ τέκνῳ καὶ τῇ
γυναικὶ λύκῳ τὴν ὄψιν ὁμοιωθέντα· ἀναιρεθέντος
οὖν τοῦ Τυφῶνος τοὺς κρατήσαντας καταδεῖξαι τι-
μᾶν τὸ ζῷον οὗ τῆς ὄψεως ἐπιφανείσης τὸ νικᾶν
ἐπηκολούθησεν. ἔνιοι δὲ λέγουσι, τῶν Αἰθιόπων 7
στρατευσάντων ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, ἀθροισθείσας
παμπληθεῖς ἀγέλας λύκων ἐκδιῶξαι τοὺς ἐπελθόν-
τας ἐκ τῆς χώρας ὑπὲρ πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Ἐλε-
φαντίνην· διὸ καὶ τόν τε νομὸν ἐκεῖνον Λυκοπολί-
την ὀνομασθῆναι καὶ τὰ ζῷα τὰ προειρημένα τυχεῖν
τῆς τιμῆς.

Λείπεται δ' ἡμῖν εἰπεῖν περὶ τῆς τῶν κροκοδεί- 89
λων ἀποθεώσεως, ὑπὲρ ἧς οἱ πλεῖστοι διαποροῦσι
πῶς τῶν θηρίων τούτων σαρκοφαγούντων τοὺς ἀν-
θρώπους ἐνομοθετήθη τιμᾶν ἴσα θεοῖς τοὺς τὰ δει-
νότατα διατιθέντας. φασὶν οὖν τῆς χώρας τὴν ὀχυ- 2
ρότητα| παρέχεσθαι μὴ μόνον τὸν ποταμόν, ἀλλὰ
καὶ πολὺ μᾶλλον τοὺς ἐν αὐτῷ κροκοδείλους· διὸ
καὶ τοὺς λῃστὰς τούς τε ἀπὸ τῆς Ἀραβίας καὶ Λιβύης
μὴ τολμᾶν διανήχεσθαι τὸν Νεῖλον, φοβουμένους
τὸ πλῆθος τῶν θηρίων· τοῦτο δ' οὐκ ἄν ποτε γε-
νέσθαι πολεμουμένων τῶν ζῴων καὶ διὰ τῶν σα-
γηνευόντων ἄρδην ἀναιρεθέντων. ἔστι δὲ καὶ ἄλ- 3
λος λόγος ἱστορούμενος περὶ τῶν θηρίων τούτων.
φασὶ γάρ τινες τῶν ἀρχαίων τινὰ βασιλέων, τὸν

11 πόλιν] τὴν πόλιν D   22 τε del. Wess.

προσαγορευόμενον Μηνᾶν, διωκόμενον ὑπὸ τῶν ἰδίων κυνῶν καταφυγεῖν εἰς τὴν Μοίριδος καλουμένην λίμνην, ἔπειθ' ὑπὸ κροκοδείλου παραδόξως ἀναληφθέντα εἰς τὸ πέραν ἀπενεχθῆναι. τῆς δὲ σωτηρίας χάριν ἀποδιδόναι βουλόμενον τῷ ζῴῳ πόλιν κτίσαι πλησίον ὀνομάσαντα Κροκοδείλων· καταδεῖξαι δὲ καὶ τοῖς ἐγχωρίοις ὡς θεοὺς τιμᾶν ταῦτα τὰ ζῷα καὶ τὴν λίμνην αὐτοῖς εἰς τροφὴν ἀναθεῖναι· ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸν τάφον ἑαυτῷ κατασκευάσαι πυραμίδα τετράπλευρον ἐπιστήσαντα, καὶ τὸν θαυμαζόμενον παρὰ πολλοῖς λαβύρινθον οἰκοδομῆσαι.

4 *Παραπλήσια δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων λέγουσιν, ὑπὲρ ὧν τὰ καθ' ἕκαστον μακρὸν ἂν εἴη γράφειν. ὅτι γὰρ τῆς ὠφελείας ἕνεκα τῆς εἰς τὸν βίον οὕτως ἑαυτοὺς εἰθίκασι, φανερὸν εἶναι πᾶσιν ἐκ τοῦ πολλὰ τῶν ἐδωδίμων παρ' αὐτοῖς ἐνίους μὴ προσφέρεσθαι. τινὰς μὲν γὰρ φακῶν, τινὰς δὲ κυάμων, ἐνίους δὲ τυρῶν ἢ κρομμύων ἤ τινων ἄλλων βρωμάτων τὸ παράπαν μὴ γεύεσθαι, πολλῶν ὑπαρχόντων κατὰ τὴν Αἴγυπτον, δῆλον ποιοῦντας διότι διδακτέον ἐστὶν ἑαυτοὺς τῶν χρησίμων ἀπέχεσθαι, καὶ διότι πάντων πάντα ἐσθιόντων οὐδὲν ἂν ἐξήρκεσε τῶν ἀναλισκο-*
5 *μένων. καὶ ἑτέρας δ' αἰτίας φέροντές τινές φασιν ἐπὶ τῶν παλαιῶν βασιλέων πολλάκις ἀφισταμένου τοῦ πλήθους καὶ συμφρονοῦντος κατὰ τῶν ἡγουμένων, τῶν βασιλέων τινὰ συνέσει διαφέροντα δι-*

1 *μινὰ* D, *μῖνα* F 2 *μύριδος* D*F* 6 *κροκόδειλον* *CF* 15 *πᾶσιν*] *φασὶν* vulg. 21 *ἑαυτοὺς*] *αὑτοὺς* vulg. 22 *ἐξαρκέσαι* D 25 *κατὰ*] *παρὰ* CD 26 *τινὰς — διαφέροντας* *CF*.

ελέσθαι μὲν τὴν χώραν εἰς πλείω μέρη, καθ' ἕκαστον δ' αὐτῶν καταδεῖξαι τοῖς ἐγχωρίοις σέβεσθαί τι ζῷον ἢ τροφῆς τινος μὴ γεύεσθαι, ὅπως ἑκάστων τὸ μὲν παρ' αὐτοῖς τιμώμενον σεβομένων, τῶν δὲ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀφιερωμένων καταφρονούντων, μηδέποτε ὁμονοῆσαι δύνωνται πάντες οἱ κατ' Αἴγυπτον. καὶ τοῦτο ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων 6 φανερὸν εἶναι· πάντας γὰρ τοὺς πλησιοχώρους πρὸς ἀλλήλους διαφέρεσθαι, προσκόπτοντας ταῖς εἰς τὰ προειρημένα παρανομίαις.

Φέρουσι δὲ καί τινες τοιαύτην αἰτίαν τῆς τῶν 90 ζῴων ἀφιερώσεως. συναγομένων γὰρ ἐν ἀρχῇ τῶν ἀνθρώπων ἐκ τοῦ θηριώδους βίου, τὸ μὲν πρῶτον ἀλλήλους κατεσθίειν καὶ πολεμεῖν, ἀεὶ τοῦ πλέον δυναμένου τὸν ἀσθενέστερον κατισχύοντος· μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς τῇ ῥώμῃ λειπομένους ὑπὸ τοῦ συμφέροντος διδαχθέντας ἀθροίζεσθαι καὶ ποιῆσαι σημεῖον ἑαυτοῖς ἐκ τῶν ὕστερον καθιερωθέντων ζῴων· πρὸς δὲ τοῦτο τὸ σημεῖον τῶν ἀεὶ δεδιότων συντρεχόντων, οὐκ εὐκαταφρόνητον τοῖς ἐπιτιθεμένοις γίνεσθαι τὸ σύστημα· τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῶν ἄλλων 2
101 ποιούντων διαστῆναι μὲν τὰ πλήθη κατὰ συστήματα, τὸ δὲ ζῷον τὸ τῆς ἀσφαλείας ἑκάστοις γενόμενον αἴτιον τιμῶν τυχεῖν ἰσοθέων, ὡς τὰ μέγιστ' εὐηργετηκός· διόπερ ἄχρι τῶν νῦν χρόνων τὰ τῶν Αἰγυπτίων ἔθνη διεστηκότα τιμᾶν τὰ παρ' ἑαυτοῖς ἐξ ἀρχῆς τῶν ζῴων καθιερωθέντα. καθόλου δέ φασι τοὺς Αἰγυπτίους ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἀνθρώ-

11 τινες καὶ vulg. 18 ἐν ἑαυτοῖς F; ἑαυτοῖς ἐν τῶν coni. Dindorf 23 γινόμενον D.

πους εὐχαρίστως διακεῖσθαι πρὸς πᾶν τὸ εὐεργετοῦν, νομίζοντας μεγίστην ἐπικουρίαν εἶναι τῷ βίῳ τὴν ἀμοιβὴν τῆς πρὸς τοὺς εὐεργέτας χάριτος· δῆλον γὰρ εἶναι διότι πάντες πρὸς εὐεργεσίαν ὁρμήσουσι τούτων μάλιστα παρ' οἷς ἂν ὁρῶσι κάλλιστα
3 θησαυρισθησομένας τὰς χάριτας. διὰ δὲ τὰς αὐτὰς αἰτίας δοκοῦσιν Αἰγύπτιοι τοὺς ἑαυτῶν βασιλεῖς προσκυνεῖν τε καὶ τιμᾶν ὡς πρὸς ἀλήθειαν ὄντας θεούς, ἅμα μὲν οὐκ ἄνευ δαιμονίου τινὸς προνοίας νομίζοντες αὐτοὺς τετευχέναι τῆς τῶν ὅλων ἐξουσίας, ἅμα δὲ τοὺς βουλομένους τε καὶ δυναμένους τὰ μέγιστ' εὐεργετεῖν ἡγούμενοι θείας μετέχειν φύ-
4 σεως. περὶ μὲν οὖν τῶν ἀφιερωμένων ζῴων εἰ καὶ πεπλεονάκαμεν, ἀλλ' οὖν γε τὰ μάλιστα θαυμαζόμενα τῶν παρ' Αἰγυπτίοις νόμιμα διευκρινήκαμεν.

91 Οὐχ ἥκιστα δ' ἄν τις πυθόμενος τὰ περὶ τοὺς τετελευτηκότας νόμιμα τῶν Αἰγυπτίων θαυμάσαι τὴν ἰδιότητα τῶν ἐθῶν. ὅταν γάρ τις ἀποθάνῃ παρ' αὐτοῖς, οἱ μὲν συγγενεῖς καὶ φίλοι πάντες καταπλαττόμενοι πηλῷ τὰς κεφαλὰς περιέρχονται τὴν πόλιν θρηνοῦντες, ἕως ἂν ταφῆς τύχῃ τὸ σῶμα. οὐ μὴν οὔτε λουτρῶν οὔτε οἴνου οὔτε τῆς ἄλλης τροφῆς ἀξιολόγου μεταλαμβάνουσιν, οὔτε ἐσθῆτας λαμ-
2 πρὰς περιβάλλονται. τῶν δὲ ταφῶν τρεῖς ὑπάρχουσι τάξεις, ἥ τε πολυτελεστάτη καὶ μέση καὶ ταπεινοτάτη. κατὰ μὲν οὖν τὴν πρώτην ἀναλίσκεσθαί φασιν ἀργυρίου τάλαντον, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν

5 κάλλιστα post χάριτας *F* 6 θησαυριζομένας vulg. 20 καταπασάμενοι II (c. 72, 2).

μνᾶς εἴκοσι, κατὰ δὲ τὴν ἐσχάτην παντελῶς ὀλίγον
τι δαπάνημα γίνεσθαι λέγουσιν. οἱ μὲν οὖν τὰ σώ- 3
ματα θεραπεύοντές εἰσι τεχνῖται, τὴν ἐπιστήμην
ταύτην ἐκ γένους παρειληφότες· οὗτοι δὲ γραφὴν
ἑκάστου τῶν εἰς τὰς ταφὰς δαπανωμένων τοῖς οἰ-
κείοις τῶν τελευτησάντων προσενέγκαντες ἐπερω-
τῶσι τίνα τρόπον βούλονται τὴν θεραπείαν γενέ-
σθαι τοῦ σώματος. διομολογησάμενοι δὲ περὶ πάν- 4
των καὶ τὸν νεκρὸν παραλαβόντες, τοῖς τεταγμένοις
ἐπὶ τὴν κατειθισμένην ἐπιμέλειαν τὸ σῶμα παρα-
διδόασι. καὶ πρῶτος μὲν ὁ γραμματεὺς λεγόμενος
τεθέντος χαμαὶ τοῦ σώματος ἐπὶ τὴν λαγόνα περι-
102 γράφει τὴν εὐώνυμον ὅσον δεῖ διατεμεῖν· ἔπειτα
δ' ὁ λεγόμενος παρασχίστης λίθον ἔχων Αἰθιοπι-
κὸν καὶ διατεμὼν ὡς ὁ νόμος κελεύει τὴν σάρκα,
παραχρῆμα φεύγει δρόμῳ, διωκόντων τῶν συμπαρ-
όντων καὶ λίθοις βαλλόντων, ἔτι δὲ καταρωμένων
καὶ καθαπερεὶ τὸ μύσος εἰς ἐκεῖνον τρεπόντων· ὑπο-
λαμβάνουσι γὰρ μισητὸν εἶναι πάντα τὸν ὁμο-
φύλῳ σώματι βίαν προσφέροντα καὶ τραύματα
ποιοῦντα καὶ καθόλου τι κακὸν ἀπεργαζόμενον.
οἱ ταριχευταὶ δὲ καλούμενοι πάσης μὲν τιμῆς καὶ 5
πολυωρίας ἀξιοῦνται, τοῖς τε ἱερεῦσι συνόντες καὶ
τὰς εἰς ἱερὸν εἰσόδους ἀκωλύτως ὡς καθαροὶ ποι-
οῦνται· πρὸς δὲ τὴν θεραπείαν τοῦ παρεσχισμένου
σώματος ἀθροισθέντων αὐτῶν εἷς καθίησι τὴν χεῖρα

13 τεμεῖν II ἔπειθ' ὁ II 15 ὡς ὁ] ὅσα vulg. 17 λίθους II 19 εἶναι] καὶ τιμωρίας ἄξιον add. ABD, καὶ μύσους ἄξιον add. ceteri 21 καὶ . . . ἀπεργαζόμενον hic sensu carent 24 καθαροὶ] ἱεροὶ II.

διὰ τῆς τοῦ νεκροῦ τομῆς εἰς τὸν θώρακα καὶ πάντα
ἐξαιρεῖ χωρὶς νεφρῶν καὶ καρδίας, ἕτερος δὲ κα-
θαίρει τῶν ἐγκοιλίων ἕκαστον κλύζων οἴνῳ φοινι-
6 κείῳ καὶ θυμιάμασι. καθόλου δὲ πᾶν τὸ σῶμα τὸ
μὲν πρῶτον κεδρίᾳ καί τισιν ἄλλοις ἐπιμελείας ἀξι-
οῦσιν ἐφ᾽ ἡμέρας πλείους τῶν τριάκοντα, ἔπειτα
σμύρνῃ καὶ κιναμώμῳ καὶ τοῖς δυναμένοις μὴ
μόνον πολυχρόνιον τήρησιν, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐωδίαν
παρέχεσθαι· θεραπεύσαντες δὲ παραδιδόασι τοῖς συγ-
γενέσι τοῦ τετελευτηκότος οὕτως ἕκαστον τῶν τοῦ
σώματος μελῶν ἀκέραιον τετηρημένον ὥστε καὶ τὰς
ἐπὶ τοῖς βλεφάροις καὶ ταῖς ὀφρύσι τρίχας διαμέ-
νειν καὶ τὴν ὅλην πρόσοψιν τοῦ σώματος ἀπαράλ-
λακτον εἶναι καὶ τὸν τῆς μορφῆς τύπον γνωρίζε-
7 σθαι· διὸ καὶ πολλοὶ τῶν Αἰγυπτίων ἐν οἰκήμασι
πολυτελέσι φυλάττοντες τὰ σώματα τῶν προγόνων,
κατ᾽ ὄψιν ὁρῶσι τοὺς γενεαῖς πολλαῖς τῆς ἑαυτῶν
γενέσεως προτετελευτηκότας, ὥστε ἑκάστων τά τε
μεγέθη καὶ τὰς περιοχὰς τῶν σωμάτων, ἔτι δὲ τοὺς
τῆς ὄψεως χαρακτῆρας ὁρωμένους παράδοξον ψυχα-
γωγίαν παρέχεσθαι καθάπερ συμβεβιωκότας τοῖς
92 θεωμένοις. τοῦ δὲ μέλλοντος θάπτεσθαι σώματος
οἱ συγγενεῖς προλέγουσι τὴν ἡμέραν τῆς ταφῆς τοῖς
τε δικασταῖς καὶ τοῖς συγγενέσιν, ἔτι δὲ φίλοις τοῦ
τετελευτηκότος, καὶ διαβεβαιοῦνται ὅτι διαβαίνειν
μέλλει τὴν λίμνην, λέγοντες τοὔνομα τοῦ μετηλλα- 103

2 ἐξαίρει codices, corr. Dind. 3 ἐγκλύζων II 6 τετταράκοντα F 8 πολὺν χρόνον II τήρησιν Wesseling, τηρήσειν D, τηρεῖν II 9 δὲ om. vulg. 22 θεωμένοις Dindorf, θεωρουμένοις libri 25 λέγοντες ante ὅτι in codicibus 26 τοὔνομα] τοῦ νομοῦ E μετηλλαχότος] τετελευτηκότος II.

χότος. ἔπειτα παραγενομένων δικαστῶν δυσὶ πλει- 2
όνων τῶν τετταράκοντα, καὶ καθισάντων ἐπί τινος
ἡμικυκλίου κατεσκευασμένου πέραν τῆς λίμνης, ἡ
μὲν βᾶρις καθέλκεται, κατεσκευασμένη πρότερον
ὑπὸ τῶν ταύτην ἐχόντων τὴν ἐπιμέλειαν, ἐφέστηκε
δὲ ταύτῃ ὁ πορθμεύς, ὃν Αἰγύπτιοι κατὰ τὴν ἰδίαν
διάλεκτον ὀνομάζουσι χάρωνα. διὸ καί φασιν Ὀρ- 3
φέα τὸ παλαιὸν εἰς Αἴγυπτον παραβαλόντα καὶ θεα-
σάμενον τοῦτο τὸ νόμιμον, μυθοποιῆσαι τὰ καθ'
ᾅδου, τὰ μὲν μιμησάμενον, τὰ δ' αὐτὸν ἰδίᾳ πλασά-
μενον· ὑπὲρ οὗ τὰ κατὰ μέρος μικρὸν ὕστερον ἀνα-
γράψομεν. οὐ μὴν ἀλλὰ τῆς βάρεως εἰς τὴν λίμνην 4
καθελκυσθείσης, πρὶν ἢ τὴν λάρνακα τὴν τὸν νε-
κρὸν ἔχουσαν εἰς αὐτὴν τίθεσθαι, τῷ βουλομένῳ
κατηγορεῖν ὁ νόμος ἐξουσίαν δίδωσιν. ἐὰν μὲν οὖν
τις παρελθὼν ἐγκαλέσῃ καὶ δείξῃ βεβιωκότα κακῶς,
οἱ μὲν κριταὶ τὰς γνώμας πᾶσιν ἀποφαίνονται, τὸ δὲ
σῶμα εἴργεται τῆς εἰθισμένης ταφῆς· ἐὰν δ' ὁ ἐγκα-
λέσας δόξῃ μὴ δικαίως κατηγορεῖν, μεγάλοις περι-
πίπτει προστίμοις. ὅταν δὲ μηδεὶς ὑπακούσῃ κατή- 5
γορος ἢ παρελθὼν γνωσθῇ συκοφάντης ὑπάρχειν,
οἱ μὲν συγγενεῖς ἀποθέμενοι τὸ πένθος ἐγκωμιάζουσι
τὸν τετελευτηκότα, καὶ περὶ μὲν τοῦ γένους οὐδὲν
λέγουσιν, ὥσπερ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὑπολαμβάνον-
τες ἅπαντας ὁμοίως εὐγενεῖς εἶναι τοὺς κατ' Αἴγυ-
πτον, τὴν δ' ἐκ παιδὸς ἀγωγὴν καὶ παιδείαν διελ-

1 δυσὶ om. II πλείω codices, corr. Dind. 6 ὁ πορθμεύς] πρωρεύς II 9 μυθολογῆσαι D 10 ᾅδην D 11 ὑπὲρ] περὶ *CF* 14 ταύτην D 17 τὰς γνώμας πᾶσιν] γνώμας *CF* 18 ὁ om. D 19 κατηγορεῖν] ἐγκαλεῖν II ὑποπίπτει II.

θόντες, πάλιν ἀνδρὸς γεγονότος τὴν εὐσέβειαν καὶ
δικαιοσύνην, ἔτι δὲ τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὰς ἄλλας
ἀρετὰς αὐτοῦ διεξέρχονται, καὶ παρακαλοῦσι τοὺς
κάτω θεοὺς δέξασθαι σύνοικον τοῖς εὐσεβέσι· τὸ
δὲ πλῆθος ἐπευφημεῖ καὶ ἀποσεμνύνει τὴν δόξαν
τοῦ τετελευτηκότος, ὡς τὸν αἰῶνα διατρίβειν μέλ-
6 λοντος καθ' ᾅδου μετὰ τῶν εὐσεβῶν. τὸ δὲ σῶμα
τιθέασιν οἱ μὲν ἰδίους ἔχοντες τάφους ἐν ταῖς ἀπο-
δεδειγμέναις θήκαις, οἷς δ' οὐχ ὑπάρχουσι τάφων
κτήσεις, καινὸν οἴκημα ποιοῦσι κατὰ τὴν ἰδίαν οἰ-
κίαν, καὶ πρὸς τὸν ἀσφαλέστατον τῶν τοίχων ὀρ-
θὴν ἱστᾶσι τὴν λάρνακα. καὶ τοὺς κωλυομένους δὲ
διὰ τὰς κατηγορίας ἢ πρὸς δάνειον ὑποθήκας θά- 104
πτεσθαι τιθέασι κατὰ τὴν ἰδίαν οἰκίαν· οὓς ὕστε-
ρον ἐνίοτε παίδων παῖδες εὐπορήσαντες καὶ τῶν τε
συμβολαίων καὶ τῶν ἐγκλημάτων ἀπολύσαντες με-
93 γαλοπρεποῦς ταφῆς ἀξιοῦσι. σεμνότατον δὲ διείλη-
πται παρ' Αἰγυπτίοις τὸ τοὺς γονεῖς ἢ τοὺς προ-
γόνους φανῆναι περιττότερον τετιμηκότας εἰς τὴν
αἰώνιον οἴκησιν μεταστάντας. νόμιμον δ' ἐστὶ παρ'
αὐτοῖς καὶ τὸ διδόναι τὰ σώματα τῶν τετελευτηκό-
των γονέων εἰς ὑποθήκην δανείου· τοῖς δὲ μὴ λυ-
σαμένοις ὄνειδός τε τὸ μέγιστον ἀκολουθεῖ καὶ μετὰ
2 τὴν τελευτὴν στέρησις ταφῆς. θαυμάσαι δ' ἄν τις
προσηκόντως τοὺς ταῦτα διατάξαντας, ὅτι τὴν ἐπι-
είκειαν καὶ τὴν σπουδαιότητα τῶν ἠθῶν οὐκ ἐκ τῆς
τῶν ζώντων ὁμιλίας μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν τε-

5 συναποσεμνύνει II 10 κτίσεις *C* κοινὸν F; κενὸν malim 11 ἐπιφανέστατον Reiske 13 δανείων C ὑποθήκης CD 17 σεμνότατα *CF* 25 καθηκόντως II ταῦτα] διηυκρινημένως add. *C* ὅτι ante τοὺς D 26 τὴν om. vulg.

τελευτηκότων ταφῆς καὶ θεραπείας ἐφ' ὅσον ἦν ἐνδεχόμενον τοῖς ἀνθρώποις ἐνοικειοῦν ἐφιλοτιμήθησαν. οἱ μὲν γὰρ Ἕλληνες μύθοις πεπλασμένοις 3 καὶ φήμαις διαβεβλημέναις τὴν περὶ τούτων πίστιν παρέδωκαν, τήν τε τῶν εὐσεβῶν τιμὴν καὶ τὴν τῶν πονηρῶν τιμωρίαν· τοιγαροῦν οὐχ οἷον ἰσχῦσαι δύναται ταῦτα προτρέψασθαι τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τὸν ἄριστον βίον, ἀλλὰ τοὐναντίον ὑπὸ τῶν φαύλων χλευαζόμενα πολλῆς καταφρονήσεως τυγχάνουσι· παρὰ δὲ τοῖς Αἰγυπτίοις οὐ μυθώδους, ἀλλ' ὁρατῆς 4 τοῖς μὲν πονηροῖς τῆς κολάσεως, τοῖς δ' ἀγαθοῖς τῆς τιμῆς οὔσης, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀμφότεροι τῶν ἑαυτοῖς προσηκόντων ὑπομιμνήσκονται, καὶ διὰ τούτου τοῦ τρόπου ἡ μεγίστη καὶ συμφορωτάτη διόρθωσις γίνεται τῶν ἠθῶν. κρατίστους δ', οἶμαι, τῶν νόμων ἡγητέον οὐκ ἐξ ὧν εὐπορωτάτους, ἀλλ' ἐξ ὧν ἐπιεικεστάτους τοῖς ἤθεσι καὶ πολιτικωτάτους συμβήσεται γενέσθαι τοὺς ἀνθρώπους.

105 Ῥητέον δ' ἡμῖν καὶ περὶ τῶν γενομένων νομο- 94
θετῶν κατ' Αἴγυπτον τῶν οὕτως ἐξηλλαγμένα καὶ παράδοξα νόμιμα καταδειξάντων. μετὰ γὰρ τὴν παλαιὰν τοῦ κατ' Αἴγυπτον βίου κατάστασιν, τὴν μυθολογουμένην γεγονέναι ἐπί τε τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων, πεῖσαί φασι πρῶτον ἐγγράπτοις νόμοις χρήσασθαι τὰ πλήθη τὸν Μνεύην, ἄνδρα καὶ τῇ ψυχῇ

4 καὶ ποιηταῖς διαβεβλημένοις II 5 παραδέδωκαν D, παραδεδώκασι B 6 ἰσχῦσαι δύναται] ἴσχυσε Reiske 7 ἐπὶ τὸν ἀ. β. τοὺς ἀνθρώπους vulg. 9 χλευαζόμενοι *CF* πολλῆς om. *CF* 14 ἡ om. vulg. 15 οἶμαι] εἶναι *CF* 25 τὸν Μνεύην ἄνδρα] βιοῦν τὸν ἄνδρα D, καὶ βιοῦν τὸν ἄνδρα C, καὶ βιοῦν τὸν Μωσῆν ἄνδρα F

μέγαν καὶ τῷ βίῳ κοινότατον τῶν μνημονευομένων. προσποιηθῆναι δ' αὐτῷ τὸν Ἑρμῆν δεδωκέναι τούτους, ὡς μεγάλων ἀγαθῶν αἰτίους ἐσομένους, καθάπερ παρ' Ἕλλησι ποιῆσαί φασιν ἐν μὲν τῇ Κρήτῃ Μίνωα, παρὰ δὲ Λακεδαιμονίοις Λυκοῦργον, τὸν μὲν παρὰ Διός, τὸν δὲ παρ' Ἀπόλλωνος φήσαντα

2 *τούτους παρειληφέναι. καὶ παρ' ἑτέροις δὲ πλείοσιν ἔθνεσι παραδέδοται τοῦτο τὸ γένος τῆς ἐπινοίας ὑπάρξαι καὶ πολλῶν ἀγαθῶν αἴτιον γενέσθαι τοῖς πεισθεῖσι· παρὰ μὲν γὰρ τοῖς Ἀριανοῖς Ζαθραύστην ἱστοροῦσι τὸν ἀγαθὸν δαίμονα προσποιήσασθαι τοὺς νόμους αὐτῷ διδόναι, παρὰ δὲ τοῖς ὀνομαζομένοις Γέταις τοῖς ἀπαθανατίζουσι Ζάλμοξιν ὡσαύτως τὴν κοινὴν Ἑστίαν, παρὰ δὲ τοῖς Ἰουδαίοις Μωυσῆν τὸν Ἰαὼ ἐπικαλούμενον θεόν, εἴτε θαυμαστὴν καὶ θείαν ὅλως ἔννοιαν εἶναι κρίναντας τὴν μέλλουσαν ὠφελήσειν ἀνθρώπων πλῆθος, εἴτε καὶ πρὸς τὴν ὑπεροχὴν καὶ δύναμιν τῶν εὑρεῖν λεγομένων τοὺς νόμους ἀποβλέψαντα τὸν ὄχλον μᾶλλον ὑπακούσε-*

3 *σθαι διαλαβόντας. δεύτερον δὲ νομοθέτην Αἰγύπτιοί φασι γενέσθαι Σάσυχιν, ἄνδρα συνέσει διαφέροντα. τοῦτον δὲ πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι νόμοις ἄλλα τε προσθεῖναι καὶ τὰ περὶ τὴν τῶν θεῶν τιμὴν ἐπιμελέστατα διατάξαι, εὑρετὴν δὲ καὶ γεωμετρίας γενέσθαι καὶ τὴν περὶ τῶν ἄστρων θεωρίαν τε καὶ παρατήρησιν διδάξαι τοὺς ἐγχωρίους.*

4 *τρίτον δὲ λέγουσι Σεσόωσιν τὸν βασιλέα μὴ μόνον*

1 *κοινότατον*] *Μνεύην* add. C 7 *εἰληφέναι* vulg. 10 *Ἀρειανοῖς* F, *Ἀριμασποῖς* C 13 *τοῖς ἀπαθανατίζουσι* om. *CF* 14 *Μωσῆν* II 15 *ἰάω* D 24 *διατάξασθαι* D.

106 τὰς πολεμικὰς πράξεις ἐπιφανεστάτας κατεργάσασθαι τῶν κατ' Αἴγυπτον, ἀλλὰ καὶ περὶ τὸ μάχιμον ἔθνος νομοθεσίαν συστήσασθαι, καὶ τὰ ἀκόλουθα τὰ περὶ τὴν στρατείαν σύμπαντα διακοσμῆσαι. τέταρτον δὲ νομοθέτην φασὶ γενέσθαι Βόκχοριν τὸν 5
βασιλέα, σοφόν τινα καὶ πανουργίᾳ διαφέροντα. τοῦτον οὖν διατάξαι τὰ περὶ τοὺς βασιλεῖς ἅπαντα καὶ τὰ περὶ τῶν συμβολαίων ἐξακριβῶσαι· γενέσθαι δ' αὐτὸν καὶ περὶ τὰς κρίσεις οὕτω συνετὸν ὥστε πολλὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ διαγνωσθέντων διὰ τὴν περιττότητα μνημονεύεσθαι μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. λέγουσι δ' αὐτὸν ὑπάρξαι τῷ μὲν σώματι παντελῶς ἀσθενῆ, τῷ δὲ τρόπῳ πάντων φιλοχρηματώτατον. μετὰ δὲ τοῦτον προσελθεῖν λέγουσι 95
τοῖς νόμοις Ἄμασιν τὸν βασιλέα, ὃν ἱστοροῦσι τὰ περὶ τοὺς νομάρχας διατάξαι καὶ τὰ περὶ τὴν σύμπασαν οἰκονομίαν τῆς Αἰγύπτου. παραδέδοται δὲ συνετός τε γεγονέναι καθ' ὑπερβολὴν καὶ τὸν τρόπον ἐπιεικὴς καὶ δίκαιος· ὧν ἕνεκα καὶ τοὺς Αἰγυπτίους αὐτῷ περιτεθεικέναι τὴν ἀρχὴν οὐκ ὄντι γένους βασιλικοῦ. φασὶ δὲ καὶ τοὺς Ἠλείους, σπου- 2
δάζοντας περὶ τὸν Ὀλυμπικὸν ἀγῶνα, πρεσβευτὰς ἀποστεῖλαι πρὸς αὐτὸν ἐρωτήσοντας πῶς ἂν γένοιτο δικαιότατος· τὸν δ' εἰπεῖν, ἐὰν μηδεὶς Ἠλεῖος ἀγωνίζηται. Πολυκράτους δὲ τοῦ Σαμίων δυνά- 3
στου συντεθειμένου πρὸς αὐτὸν φιλίαν, καὶ βιαίως

4 τὰ om. D πάντα vulg. 5 φασὶ γενέσθαι νομοθέτην vulg. 7 πάντα II 13 πάντων om. D 14 λέγεται vulg. 15 τοῖς νόμοις] τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς νόμοις D τὰ] τά τε vulg. 22 Ὀλυμπίακον C.

προσφερομένου τοῖς τε πολίταις καὶ τοῖς εἰς Σάμον καταπλέουσι ξένοις, τὸ μὲν πρῶτον λέγεται πρεσβευτὰς ἀποστείλαντα παρακαλεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὴν μετριότητα· οὐ προσέχοντος δ' αὐτοῦ τοῖς λόγοις ἐπιστολὴν γράψαι τὴν φιλίαν καὶ τὴν ξενίαν τὴν πρὸς αὐτὸν διαλυόμενον· οὐ γὰρ βούλεσθαι λυπηθῆναι συντόμως ἑαυτόν, ἀκριβῶς εἰδότα διότι πλησίον ἐστὶν αὐτῷ τὸ κακῶς παθεῖν οὕτω προεστηκότι τῆς τυραννίδος. θαυμασθῆναι δ' αὐτόν φασι παρὰ τοῖς Ἕλλησι διά τε τὴν ἐπιείκειαν καὶ διὰ τὸ
4 *τῷ Πολυκράτει ταχέως ἀποβῆναι τὰ ῥηθέντα. ἕκτον δὲ λέγεται τὸν Ξέρξου πατέρα Δαρεῖον τοῖς νόμοις ἐπιστῆναι τοῖς τῶν Αἰγυπτίων· μισήσαντα γὰρ τὴν παρανομίαν τὴν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἱερὰ γενομένην ὑπὸ Καμβύσου τοῦ προβασιλεύσαντος ζηλῶ-*
5 *σαι βίον ἐπιεικῆ καὶ φιλόθεον. ὁμιλῆσαι μὲν γὰρ αὐτοῖς τοῖς ἱερεῦσι τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ καὶ μεταλαβεῖν αὐτὸν τῆς τε θεολογίας καὶ τῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἀναγεγραμμένων πράξεων· ἐκ δὲ τούτων* 107
ἱστορήσαντα τήν τε μεγαλοψυχίαν τῶν ἀρχαίων βασιλέων καὶ τὴν εἰς τοὺς ἀρχομένους εὔνοιαν μιμήσασθαι τὸν ἐκείνων βίον, καὶ διὰ τοῦτο τηλικαύτης τυχεῖν τιμῆς ὥσθ' ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ζῶντα μὲν θεὸν προσαγορεύεσθαι μόνον τῶν ἁπάντων βασιλέων, τελευτήσαντα δὲ τιμῶν τυχεῖν ἴσων τοῖς τὸ παλαιὸν νομιμώτατα βασιλεύσασι κατ' Αἴγυπτον.

4 *λόγοις*] *εἰς* add. vulg. 7 *ἑαυτὸν* om. II *ὅτι* vulg. 17 *αὐτοῖς*] *αὐτὸν* II 18 *τῆς τε θεολογίας αὐτῶν* *C* 21 *εὔνοιαν*] *ἐπιείκειαν* II 22 *τὸν* Reiske, *τῶν* libri 24 *προσαγορευθῆναι* II *ἁπάντων*] *ἄλλων* II.

τὴν μὲν οὖν κοινὴν νομοθεσίαν συντελεσθῆναί φα- 6
σιν ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν, καὶ δόξης τυχεῖν
τῆς διαδεδομένης παρὰ τοῖς ἄλλοις· ἐν δὲ τοῖς ὕστε-
ρον χρόνοις πολλὰ τῶν καλῶς ἔχειν δοκούντων νο-
μίμων φασὶ κινηθῆναι, Μακεδόνων ἐπικρατησάν-
των καὶ καταλυσάντων εἰς τέλος τὴν βασιλείαν τῶν
ἐγχωρίων.

Τούτων δ' ἡμῖν διευκρινημένων ῥητέον ὅσοι 96
τῶν παρ' Ἕλλησι δεδοξασμένων ἐπὶ συνέσει καὶ
παιδείᾳ παρέβαλον εἰς Αἴγυπτον ἐν τοῖς ἀρχαίοις
χρόνοις, ἵνα τῶν ἐνταῦθα νομίμων καὶ τῆς παιδείας
μετάσχωσιν. οἱ γὰρ ἱερεῖς τῶν Αἰγυπτίων ἱστοροῦ- 2
σιν ἐκ τῶν ἀναγραφῶν τῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις
παραβαλεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ παλαιὸν Ὀρφέα τε καὶ
Μουσαῖον καὶ Μελάμποδα καὶ Δαίδαλον, πρὸς δὲ
τούτοις Ὅμηρόν τε τὸν ποιητὴν καὶ Λυκοῦργον τὸν
Σπαρτιάτην, ἔτι δὲ Σόλωνα τὸν Ἀθηναῖον καὶ Πλά-
τωνα τὸν φιλόσοφον, ἐλθεῖν δὲ καὶ Πυθαγόραν
τὸν Σάμιον καὶ τὸν μαθηματικὸν Εὔδοξον, ἔτι δὲ
Δημόκριτον τὸν Ἀβδηρίτην καὶ Οἰνοπίδην τὸν Χῖον.
πάντων δὲ τούτων σημεῖα δεικνύουσι τῶν μὲν εἰκό- 3
νας, τῶν δὲ τόπων ἢ κατασκευασμάτων ὁμωνύμους
προσηγορίας, ἔκ τε τῆς ἑκάστῳ ζηλωθείσης παιδείας
ἀποδείξεις φέρουσι, συνιστάντες ἐξ Αἰγύπτου μετενη-
νέχθαι πάντα δι' ὧν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐθαυμά-
σθησαν. Ὀρφέα μὲν γὰρ τῶν μυστικῶν τελετῶν 4
τὰ πλεῖστα καὶ τὰ περὶ τὴν ἑαυτοῦ πλάνην ὀργια-
ζόμενα καὶ τὴν τῶν ἐν ᾅδου μυθοποιίαν ἀπενέγκα-

11 τῆς om. vulg. 14 αὑτοὺς vulg. τὸ παλαιὸν om. II 22 ὁμωνύμων D 24 μετενηνοχέναι vulg.

5 *σθαι. τὴν μὲν γὰρ Ὀσίριδος τελετὴν τῇ Διονύσου τὴν αὐτὴν εἶναι, τὴν δὲ τῆς Ἴσιδος τῇ τῆς Δήμητρος ὁμοιοτάτην ὑπάρχειν, τῶν ὀνομάτων μόνων ἐνηλλαγμένων· τὰς δὲ τῶν ἀσεβῶν ἐν ᾅδου τιμωρίας καὶ τοὺς τῶν εὐσεβῶν λειμῶνας καὶ τὰς παρὰ τοῖς πολλοῖς εἰδωλοποιίας ἀναπεπλασμένας παρεισαγαγεῖν μιμησάμενον τὰ γινόμενα περὶ τὰς ταφὰς*
6 *τὰς κατ' Αἴγυπτον. τὸν μὲν γὰρ ψυχοπομπὸν Ἑρμῆν κατὰ τὸ παλαιὸν νόμιμον παρ' Αἰγυπτίοις ἀναγαγόντα τὸ τοῦ Ἄπιδος σῶμα μέχρι τινὸς παραδι-* 108
δόναι τῷ περικειμένῳ τὴν τοῦ Κερβέρου προτομήν. τοῦ δ' Ὀρφέως τοῦτο καταδείξαντος παρὰ τοῖς Ἕλλησι τὸν Ὅμηρον ἀκολούθως τούτῳ θεῖναι κατὰ τὴν ποίησιν

Ἑρμῆς δὲ ψυχὰς Κυλλήνιος ἐξεκαλεῖτο
ἀνδρῶν μνηστήρων, ἔχε δὲ ῥάβδον μετὰ χερσίν.

εἶτα πάλιν ὑποβάντα λέγειν

πὰρ δ' ἴσαν Ὠκεανοῦ τε ῥοὰς καὶ Λευκάδα πέτρην,
ἠδὲ παρ' Ἠελίοιο πύλας καὶ δῆμον Ὀνείρων
ἤισαν· αἶψα δ' ἵκοντο κατ' ἀσφοδελὸν λειμῶνα,
ἔνθα τε ναίουσι ψυχαί, εἴδωλα καμόντων.

7 *Ὠκεανὸν μὲν οὖν καλεῖν τὸν ποταμὸν διὰ τὸ τοὺς Αἰγυπτίους κατὰ τὴν ἰδίαν διάλεκτον Ὠκεανὸν λέγειν τὸν Νεῖλον, Ἡλίου δὲ πύλας τὴν πόλιν τὴν τῶν Ἡλιοπολιτῶν, λειμῶνα δ' ὀνομάζειν, τὴν μυθολο-*

1 *τῇ*] *καὶ τὴν* D 3 *μόνον* vulg. 4 *δὲ*] *καὶ* vulg. 7 *γινόμενα* om. II 10 *τοῦ Ἄπιδος τὸ* vulg. 16 *μνηστήρων*] *ἡρώων* *CF* 17 *προβάντα* *CF* 18 *πὰρ δ' ἴσαν*] *παραδε σπεισαν* D 24 *τὴν τῶν*] *τῶν* vulg. 25 *δ' ὀνομάζειν* Eichstädt, *δὲ νομίζειν* codices *τὴν*] *καὶ τὴν* vulg.

γουμένην οἴκησιν τῶν μετηλλαχότων, τὸν παρὰ τὴν
λίμνην τόπον τὴν καλουμένην μὲν Ἀχερουσίαν,
πλησίον δὲ οὖσαν τῆς Μέμφεως, ὄντων περὶ αὐτὴν
λειμώνων καλλίστων, ἕλους καὶ λωτοῦ καὶ καλά-
μου. ἀκολούθως δ' εἰρῆσθαι καὶ τὸ κατοικεῖν τοὺς
τελευτήσαντας ἐν τούτοις τοῖς τόποις διὰ τὸ τὰς τῶν
Αἰγυπτίων ταφὰς τὰς πλείστας καὶ μεγίστας ἐνταῦθα
γίνεσθαι, διαπορθμευομένων μὲν τῶν νεκρῶν διά
τε τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς Ἀχερουσίας λίμνης, τιθε-
μένων δὲ τῶν σωμάτων εἰς τὰς ἐνταῦθα κειμένας
θήκας. συμφωνεῖν δὲ καὶ τἄλλα τὰ παρὰ τοῖς Ἕλ- 8
λησι καθ' ᾅδου μυθολογούμενα τοῖς ἔτι νῦν γινο-
μένοις κατ' Αἴγυπτον· τὸ μὲν γὰρ διακομίζον τὰ
σώματα πλοῖον βᾶριν καλεῖσθαι, τὸ δ' ἐπίβαθρον
[νόμισμα τὸν ὀβολὸν] τῷ πορθμεῖ δίδοσθαι, καλου-
μένῳ κατὰ τὴν ἐγχώριον διάλεκτον χάρωνι. εἶναι 9
δὲ λέγουσι πλησίον τῶν τόπων τούτων καὶ σκοτίας
Ἑκάτης ἱερὸν καὶ πύλας Κωκυτοῦ καὶ Λήθης διει-
λημμένας χαλκοῖς ὀχεῦσιν. ὑπάρχειν δὲ καὶ ἄλλας
πύλας Ἀληθείας, καὶ πλησίον τούτων εἴδωλον ἀκέ-
φαλον ἑστάναι Δίκης. πολλὰ δὲ καὶ τῶν ἄλλων 97
τῶν μεμυθοποιημένων διαμένειν παρ' Αἰγυπτίοις,
διατηρουμένης ἔτι τῆς προσηγορίας καὶ τῆς ἐν τῷ
πράττειν ἐνεργείας. ἐν μὲν γὰρ Ἀκανθῶν πόλει, 2
πέραν τοῦ Νείλου κατὰ τὴν Λιβύην ἀπὸ σταδίων
109 ἑκατὸν καὶ εἴκοσι τῆς Μέμφεως, πίθον εἶναι τετρη-
μένον, εἰς ὃν τῶν ἱερέων ἑξήκοντα καὶ τριακοσίους

4 ἑλῶν II 15 νόμισμα τὸν ὀβολὸν del. Schäfer 21 τῶν ἄλλων] ἄλλα II 22 μεμυθολογημένων II 23 τηρουμένης *CF* 24 ἐναργείας Reiske.

καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὕδωρ φέρειν εἰς αὐτὸν ἐκ τοῦ
3 Νείλου· τὴν δὲ περὶ τὸν Ὄκνον μυθοποιίαν δεί-
κνυσθαι πλησίον κατά τινα πανήγυριν συντελου-
μένην, πλέκοντος μὲν ἑνὸς ἀνδρὸς ἀρχὴν σχοινίου
μακράν, πολλῶν δ' ἐκ τῶν ὀπίσω λυόντων τὸ πλε-
4 κόμενον. Μελάμποδα δέ φασι μετενεγκεῖν ἐξ Αἰγύ-
πτου τὰ Διονύσῳ νομιζόμενα τελεῖσθαι παρὰ τοῖς
Ἕλλησι καὶ τὰ περὶ Κρόνου μυθολογούμενα καὶ τὰ
περὶ τῆς Τιτανομαχίας καὶ τὸ σύνολον τὴν περὶ τὰ
5 πάθη τῶν θεῶν ἱστορίαν. τὸν δὲ Δαίδαλον λέγου-
σιν ἀπομιμήσασθαι τὴν τοῦ λαβυρίνθου πλοκὴν τοῦ
διαμένοντος μὲν μέχρι τοῦ νῦν καιροῦ, οἰκοδομη-
θέντος δέ, ὡς μέν τινές φασιν, ὑπὸ Μένδητος, ὡς
δ' ἔνιοι λέγουσιν, ὑπὸ Μάρρου τοῦ βασιλέως, πολ-
6 λοῖς ἔτεσι πρότερον τῆς Μίνω βασιλείας. τόν τε
ῥυθμὸν τῶν ἀρχαίων κατ' Αἴγυπτον ἀνδριάντων
τὸν αὐτὸν εἶναι τοῖς ὑπὸ Δαιδάλου κατασκευασθεῖσι
παρὰ τοῖς Ἕλλησι. τὸ δὲ κάλλιστον πρόπυλον ἐν
Μέμφει τοῦ Ἡφαιστείου Δαίδαλον ἀρχιτεκτονῆσαι,
καὶ θαυμασθέντα τυχεῖν εἰκόνος ξυλίνης κατὰ τὸ
προειρημένον ἱερὸν ταῖς ἰδίαις χερσὶ δεδημιουργη-
μένης, πέρας δὲ διὰ τὴν εὐφυΐαν ἀξιωθέντα μεγάλης
δόξης καὶ πολλὰ προσεξευρόντα τυχεῖν ἰσοθέων
τιμῶν· κατὰ γὰρ μίαν τῶν πρὸς τῇ Μέμφει νήσων
ἔτι καὶ νῦν ἱερὸν εἶναι Δαιδάλου τιμώμενον ὑπὸ
7 τῶν ἐγχωρίων. τῆς δ' Ὁμήρου παρουσίας ἄλλα τε

2 δὲ] τε vulg. Ὄκνον Stephanus, ὄνον codices 4 σχοινίου del. Reiske 5 ὄπισθεν II 13 μενδήτου D 14 Μάρρου] Βάρωνος F 15 Μίνωος II 19 ἡφαιστίου D, ἡφαίστου vulg.

σημεῖα φέρουσι καὶ μάλιστα τὴν τῆς Ἑλένης γενο-
μένην παρὰ Μενελάῳ Τηλεμάχου φαρμακείαν καὶ
λήθην τῶν συμβεβηκότων κακῶν. τὸ γὰρ νηπενθὲς
φάρμακον, ὃ λαβεῖν φησιν ὁ ποιητὴς τὴν Ἑλένην ἐκ
τῶν Αἰγυπτίων Θηβῶν παρὰ Πολυδάμνης τῆς Θῶνος
γυναικός, ἀκριβῶς ἐξητακὼς φαίνεται· ἔτι γὰρ καὶ
νῦν τὰς ἐν ταύτῃ γυναῖκας τῇ προειρημένῃ δυνάμει
χρῆσθαι λέγουσι, καὶ παρὰ μόναις ταῖς Διοσπολί-
τισιν ἐκ παλαιῶν χρόνων ὀργῆς καὶ λύπης φάρμα-
κον εὑρῆσθαί φασι· τὰς δὲ Θήβας καὶ Διὸς πόλιν
τὴν αὐτὴν ὑπάρχειν. τήν τε Ἀφροδίτην ὀνομάζεσθαι 8
παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις χρυσῆν ἐκ παλαιᾶς παραδόσεως,
110 καὶ πεδίον εἶναι καλούμενον χρυσῆς Ἀφροδίτης
περὶ τὴν ὀνομαζομένην Μώμεμφιν. τά τε περὶ τὸν 9
Δία καὶ τὴν Ἥραν μυθολογούμενα περὶ τῆς συνου-
σίας καὶ τὴν εἰς Αἰθιοπίαν ἐκδημίαν ἐκεῖθεν αὐτὸν
μετενεγκεῖν· κατ' ἐνιαυτὸν γὰρ παρὰ τοῖς Αἰγυ-
πτίοις τὸν νεὼν τοῦ Διὸς περαιοῦσθαι τὸν ποταμὸν
εἰς τὴν Λιβύην, καὶ μεθ' ἡμέρας τινὰς πάλιν ἐπι-
στρέφειν, ὡς ἐξ Αἰθιοπίας τοῦ θεοῦ παρόντος· τήν
τε συνουσίαν τῶν θεῶν τούτων, ἐν ταῖς πανηγύ-
ρεσι τῶν ναῶν ἀνακομιζομένων ἀμφοτέρων εἰς ὄρος
ἄνθεσι παντοίοις ὑπὸ τῶν ἱερέων κατεστρωμένον.
καὶ Λυκοῦργον δὲ καὶ Πλάτωνα καὶ Σόλωνα πολλὰ 98
τῶν ἐξ Αἰγύπτου νομίμων εἰς τὰς ἑαυτῶν κατατάξαι
νομοθεσίας. Πυθαγόραν τε τὰ κατὰ τὸν ἱερὸν λόγον 2

5 τῆς Πολυδάμνης Euseb. pr. ev. X 8, 10] Πολυμνή-στης D, τῆς Πολυμνήστης ceteri   Θώνιος DF   8 χρῆσθαι post γυναῖκας vulg.   14 Μέμφιν vulg.   16 τῆς . . ἐκ-δημίας D   21 πανηγύρεσι] γίνεσθαι add. Wess.

*καὶ τὰ κατὰ γεωμετρίαν θεωρήματα καὶ τὰ περὶ
τοὺς ἀριθμούς, ἔτι δὲ τὴν εἰς πᾶν ζῷον τῆς ψυχῆς
3 μεταβολὴν μαθεῖν παρ' Αἰγυπτίων. ὑπολαμβάνουσι
δὲ καὶ Δημόκριτον παρ' αὐτοῖς ἔτη διατρῖψαι πέντε
καὶ πολλὰ διδαχθῆναι τῶν κατὰ τὴν ἀστρολογίαν.
τόν τε Οἰνοπίδην ὁμοίως συνδιατρίψαντα τοῖς ἱερεῦσι
καὶ ἀστρολόγοις μαθεῖν ἄλλα τε καὶ μάλιστα τὸν
ἡλιακὸν κύκλον ὡς λοξὴν μὲν ἔχει τὴν πορείαν,
ἐναντίαν δὲ τοῖς ἄλλοις ἄστροις τὴν φορὰν ποιεῖται.
4 παραπλησίως δὲ καὶ τὸν Εὔδοξον ἀστρολογήσαντα
παρ' αὐτοῖς καὶ πολλὰ τῶν χρησίμων εἰς τοὺς
5 Ἕλληνας ἐκδόντα τυχεῖν ἀξιολόγου δόξης. τῶν τε
ἀγαλματοποιῶν τῶν παλαιῶν τοὺς μάλιστα διωνο-
μασμένους διατετριφέναι παρ' αὐτοῖς Τηλεκλέα καὶ
Θεόδωρον, τοὺς Ῥοίκου μὲν υἱούς, κατασκευάσαν-
τας δὲ τοῖς Σαμίοις τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθίου
6 ξόανον. τοῦ γὰρ ἀγάλματος ἐν Σάμῳ μὲν ὑπὸ
Τηλεκλέους ἱστορεῖται τὸ ἥμισυ δημιουργηθῆναι,
κατὰ δὲ τὴν Ἔφεσον ὑπὸ τἀδελφοῦ Θεοδώρου τὸ
ἕτερον μέρος συντελεσθῆναι· συντεθέντα δὲ πρὸς
ἄλληλα τὰ μέρη συμφωνεῖν οὕτως ὥστε δοκεῖν ὑφ'
ἑνὸς τὸ πᾶν ἔργον συντετελέσθαι. τοῦτο δὲ τὸ
γένος τῆς ἐργασίας παρὰ μὲν τοῖς Ἕλλησι μηδαμῶς
ἐπιτηδεύεσθαι, παρὰ δὲ τοῖς Αἰγυπτίοις μάλιστα
7 συντελεῖσθαι. παρ' ἐκείνοις γὰρ οὐκ ἀπὸ τῆς κατὰ
τὴν ὅρασιν φαντασίας τὴν συμμετρίαν τῶν ἀγαλ-
μάτων κρίνεσθαι, καθάπερ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλ'*

5 *κατὰ τὴν*] *κατ'* vulg. 8 *ἡλιακὸν*] *ἱερὸν ἡλιακὸν* D
13 *τῶν* om. vulg. 22 *ἔργον συντετελέσθαι*] *σῶμα κατεσκευ-
άσθαι* CF.

ἐπειδὰν τοὺς λίθους κατακλίνωσι καὶ μερίσαντες
κατεργάσωνται, τὸ τηνικαῦτα τὸ ἀνάλογον ἀπὸ τῶν
ἐλαχίστων ἐπὶ τὰ μέγιστα λαμβάνεσθαι· τοῦ γὰρ 8
παντὸς σώματος τὴν κατασκευὴν εἰς ἓν καὶ εἴκοσι
111 μέρη καὶ προσέτι τέταρτον διαιρουμένους τὴν ὅλην
ἀποδιδόναι συμμετρίαν τοῦ ζῴου. διόπερ ὅταν περὶ
τοῦ μεγέθους οἱ τεχνῖται πρὸς ἀλλήλους σύνθωνται,
χωρισθέντες ἀπ' ἀλλήλων σύμφωνα κατασκευάζουσι
τὰ μεγέθη τῶν ἔργων οὕτως ἀκριβῶς ὥστε ἔκπληξιν
παρέχειν τὴν ἰδιότητα τῆς πραγματείας αὐτῶν. τὸ 9
δ' ἐν τῇ Σάμῳ ξόανον συμφώνως τῇ τῶν Αἰγυ-
πτίων φιλοτεχνίᾳ κατὰ τὴν κορυφὴν διχοτομούμενον
διορίζειν τοῦ ζῴου τὸ μέσον μέχρι τῶν αἰδοίων,
ἰσάζον ὁμοίως ἑαυτῷ πάντοθεν· εἶναι δ' αὐτὸ λέ-
γουσι κατὰ τὸ πλεῖστον παρεμφερὲς τοῖς Αἰγυπτίοις,
ὡς ἂν τὰς μὲν χεῖρας ἔχον παρατεταμένας, τὰ δὲ
σκέλη διαβεβηκότα.

Περὶ μὲν οὖν τῶν κατ' Αἴγυπτον ἱστορουμένων 10
καὶ μνήμης ἀξίων ἀρκεῖ τὰ ῥηθέντα· ἡμεῖς δὲ κατὰ
τὴν ἐν ἀρχῇ τῆς βίβλου πρόθεσιν τὰς ἑξῆς πρά-
ξεις καὶ μυθολογίας ἐν τῇ μετὰ ταύτην διέξιμεν,
ἀρχὴν ποιησάμενοι τὰ κατὰ τὴν Ἀσίαν τοῖς Ἀσσυ-
ρίοις πραχθέντα.

1 *κατακαίνωσι* C, *κατακενῶσι* F, *καταξάνωσι* Dind. 6 *τοῦ ζῴου* om. II 12 *κορυφὴν* Rhod., *ὀροφὴν* codices 23 *πραχθέντα*] *περὶ μὲν οὖν τῶν κατ' Αἴγυπτον ἱστορουμένων καὶ μνήμης ἀξίων ἀρκεσθέντες ταύτην μὲν τὴν βύβλον αὐτοῦ καταλήξομεν, τὴν δ' ἐχομένην ταύτης ἀναπληρώσομεν ταῖς ἄλλαις βαρβαρικαῖς πράξεσιν ἄλλοις ἔθνεσι συντελεσθείσαις ἐν τοῖς ἄλλοις χρόνοις* add. ABD.

Διοδώρου Σικελιώτου βιβλιοθήκης ἱστορικῆς τῆς Ā διῃρημένης τὸ B̄ subscr. D.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Διοδώρου βίβλων. 112

Περὶ Νίνου τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ πραχθέντων.

Περὶ τῆς Σεμιράμιδος γενέσεως καὶ τῆς περὶ αὐτὴν αὐξήσεως.

Ὡς Νίνος ὁ βασιλεὺς ἔγημε τὴν Σεμίραμιν διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῆς.

Ὡς Σεμίραμις τελευτήσαντος Νίνου διαδεξαμένη τὴν βασιλείαν πολλὰς καὶ μεγάλας πράξεις ἐπετελέσατο.

Κτίσις Βαβυλῶνος καὶ τῆς κατ᾽ αὐτὴν κατασκευῆς [ἀπαγγελία].

Περὶ τοῦ κρεμαστοῦ λεγομένου κήπου καὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὴν Βαβυλωνίαν παραδόξων.

Στρατεία Σεμιράμιδος εἰς Αἴγυπτον καὶ Αἰθιοπίαν, ἔτι δὲ τὴν Ἰνδικήν.

Περὶ τῶν ἀπογόνων ταύτης [καὶ] τῶν βασιλευσάντων κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ τῆς κατ᾽ αὐτοὺς τρυφῆς τε καὶ ῥᾳθυμίας.

Ὡς ἔσχατος Σαρδανάπαλλος ὁ βασιλεὺς διὰ τρυφὴν ἀπέβαλε τὴν ἀρχὴν ὑπὸ Ἀρβάκου τοῦ Μήδου.

Περὶ τῶν Χαλδαίων καὶ τῆς παρατηρήσεως τῶν ἄστρων.

Περὶ τῶν βασιλέων τῶν κατὰ τὴν Μηδίαν καὶ τῆς περὶ τούτων διαφωνίας παρὰ τοῖς ἱστοριογράφοις.

Περὶ τοποθεσίας τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῶν κατὰ τὴν χώραν φυομένων καὶ τῶν παρ᾽ Ἰνδοῖς νομίμων.

Περὶ Σκυθῶν καὶ Ἀμαζόνων καὶ Ὑπερβορέων.

Περὶ τῆς Ἀραβίας καὶ τῶν κατ᾽ αὐτὴν φυομένων καὶ μυθολογουμένων.

Περὶ τῶν νήσων τῶν ἐν τῇ μεσημβρίᾳ κατὰ τὸν ὠκεανὸν εὑρεθεισῶν.

11 ἀπαγγελία om. D 13 τῶν om. vulg. τὴν om. D 16 καὶ del. Dind. 18 Σαρδανάπαλος vulg. 19 ὑπὸ βάκου CD^2, ὑπ᾽ ἄρβακου D^1 v. 21 et 22 ante v. 20 ponunt codices omnes praeter AD; in D haec omnia sunt in litura manu saec. XV scripta 22 παρὰ τοῖς ἱστοριογράφοις om. D 23 τοποθεσία (περὶ om. D) CD.

ΒΙΒΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ἡ μὲν πρὸ ταύτης βίβλος τῆς ὅλης συντάξεως 1
οὖσα πρώτη περιέχει τὰς κατ' Αἴγυπτον πράξεις·
ἐν αἷς ὑπάρχει τά τε περὶ τῶν θεῶν παρ' Αἰγυπτίοις
μυθολογούμενα καὶ περὶ τῆς τοῦ Νείλου φύσεως
καὶ τἄλλα τὰ περὶ τοῦ ποταμοῦ τούτου παραδοξο-
λογούμενα, πρὸς δὲ τούτοις περί τε τῆς κατ' Αἴγυ-
πτον χώρας καὶ τῶν ἀρχαίων βασιλέων τὰ ὑφ'
ἑκάστου πραχθέντα. ἑξῆς δὲ κατετάχθησαν αἱ κατα-
σκευαὶ τῶν πυραμίδων τῶν ἀναγραφομένων ἐν
τοῖς ἑπτὰ θαυμαζομένοις ἔργοις. ἔπειτα διήλθομεν 2
περὶ τῶν νόμων καὶ τῶν δικαστηρίων, ἔτι δὲ τῶν
ἀφιερωμένων ζῴων παρ' Αἰγυπτίοις τὰ θαυμαζόμενα,
πρὸς δὲ τούτοις τὰ περὶ τῶν τετελευτηκότων νόμιμα,
καὶ τῶν Ἑλλήνων ὅσοι τῶν ἐπὶ παιδείᾳ θαυμαζο-
μένων παραβαλόντες εἰς Αἴγυπτον καὶ πολλὰ τῶν
χρησίμων μαθόντες μετήνεγκαν εἰς τὴν Ἑλλάδα.
ἐν ταύτῃ δ' ἀναγράψομεν τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν γενο- 3
μένας πράξεις ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις, τὴν ἀρχὴν
ἀπὸ τῆς τῶν Ἀσσυρίων ἡγεμονίας ποιησάμενοι.
Τὸ παλαιὸν τοίνυν κατὰ τὴν Ἀσίαν ὑπῆρχον 4
ἐγχώριοι βασιλεῖς, ὧν οὔτε πρᾶξις ἐπίσημος οὔτε

1 *μὲν*] *μὲν οὖν CF*   10 *ἔπειτα*] *δὲ* add. D   12 *παρ' Α. ζῴων* vulg.

ὄνομα μνημονεύεται. πρῶτος δὲ τῶν εἰς ἱστορίαν
καὶ μνήμην παραδεδομένων ἡμῖν Νίνος ὁ βασιλεὺς
τῶν Ἀσσυρίων μεγάλας πράξεις ἐπετελέσατο· περὶ
οὗ τὰ κατὰ μέρος ἀναγράφειν πειρασόμεθα. γενό-
μενος γὰρ φύσει πολεμικὸς καὶ ζηλωτὴς τῆς ἀρετῆς
καθώπλισε τῶν νέων τοὺς κρατίστους· γυμνάσας δ'
αὐτοὺς πλείονα χρόνον συνήθεις ἐποίησε πάσῃ κακο-
5 παθείᾳ καὶ πολεμικοῖς κινδύνοις. συστησάμενος οὖν
στρατόπεδον ἀξιόλογον συμμαχίαν ἐποιήσατο πρὸς
Ἀριαῖον τὸν βασιλέα τῆς Ἀραβίας, ἣ κατ' ἐκείνους
τοὺς χρόνους ἐδόκει πλήθειν ἀλκίμων ἀνδρῶν. ἔστι
δὲ καὶ καθόλου τοῦτο τὸ ἔθνος φιλελεύθερον καὶ
κατ' οὐδένα τρόπον προσδεχόμενον ἔπηλυν ἡγεμόνα·
διόπερ οὔθ' οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς ὕστερον οὔθ' 114
οἱ τῶν Μακεδόνων, καίπερ πλεῖστον ἰσχύσαντες,
6 ἠδυνήθησαν τοῦτο τὸ ἔθνος καταδουλώσασθαι. καθ-
όλου γὰρ ἡ Ἀραβία δυσπολέμητός ἐστι ξενικαῖς
δυνάμεσι διὰ τὸ τὴν μὲν ἔρημον αὐτῆς εἶναι, τὴν
δὲ ἄνυδρον καὶ διειλημμένην φρέασι κεκρυμμένοις
7 καὶ μόνοις τοῖς ἐγχωρίοις γνωριζομένοις. ὁ δ' οὖν
τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς Νίνος τὸν δυναστεύοντα
τῶν Ἀράβων παραλαβὼν ἐστράτευσε μετὰ πολλῆς
δυνάμεως ἐπὶ Βαβυλωνίους κατοικοῦντας ὅμορον
χώραν· κατ' ἐκείνους δὲ τοὺς χρόνους ἡ μὲν νῦν
οὖσα Βαβυλὼν οὐκ ἦν ἐκτισμένη, κατὰ δὲ τὴν Βα-
βυλωνίαν ὑπῆρχον ἄλλαι πόλεις ἀξιόλογοι· ῥᾳδίως
δὲ χειρωσάμενος τοὺς ἐγχωρίους διὰ τὸ τῶν ἐν τοῖς
πολέμοις κινδύνων ἀπείρως ἔχειν, τούτοις μὲν ἔταξε

2 ἡμῖν om. vulg. 5 τῆς om. *CF*.

τελεῖν κατ' ἐνιαυτὸν ὡρισμένους φόρους, τὸν δὲ
βασιλέα τῶν καταπολεμηθέντων λαβὼν μετὰ τῶν
τέκνων αἰχμάλωτον ἀπέκτεινε. μετὰ δὲ ταῦτα πολ- 8
λοῖς πλήθεσιν εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἐμβαλὼν καί τινας
τῶν πόλεων ἀναστάτους ποιήσας κατεπλήξατο τοὺς
ἐγχωρίους· διόπερ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Βαρζάνης,
ὁρῶν αὑτὸν οὐκ ἀξιόμαχον ὄντα, μετὰ πολλῶν δώ-
ρων ἀπήντησε καὶ πᾶν ἔφησε ποιήσειν τὸ προστατ-
τόμενον. ὁ δὲ Νίνος μεγαλοψύχως αὐτῷ χρησά- 9
μενος τῆς τε Ἀρμενίας συνεχώρησεν ἄρχειν καὶ
φίλον ὄντα πέμπειν στρατιὰν καὶ τὴν χορηγίαν τῷ
σφετέρῳ στρατοπέδῳ. ἀεὶ δὲ μᾶλλον αὐξόμενος
ἐστράτευσεν εἰς τὴν Μηδίαν. ὁ δὲ ταύτης βασιλεὺς 10
Φάρνος παραταξάμενος ἀξιολόγῳ δυνάμει καὶ λει-
φθείς, τῶν τε στρατιωτῶν τοὺς πλείους ἀπέβαλε καὶ
αὐτὸς μετὰ τέκνων ἑπτὰ καὶ γυναικὸς αἰχμάλωτος
ληφθεὶς ἀνεσταυρώθη.

Οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων τῷ Νίνῳ προχωρούν- 2
των δεινὴν ἐπιθυμίαν ἔσχε τοῦ καταστρέψασθαι τὴν
Ἀσίαν ἅπασαν τὴν ἐντὸς Τανάιδος καὶ Νείλου· ὡς
ἐπίπαν γὰρ τοῖς εὐτυχοῦσιν ἡ τῶν πραγμάτων
εὔροια τὴν τοῦ πλείονος ἐπιθυμίαν παρίστησι.
διόπερ τῆς μὲν Μηδίας σατράπην ἕνα τῶν περὶ
αὐτὸν φίλων κατέστησεν, αὐτὸς δ' ἐπῄει τὰ κατὰ
τὴν Ἀσίαν ἔθνη καταστρεφόμενος, καὶ χρόνον ἑπτα-
καιδεκαετῆ καταναλώσας πλὴν Ἰνδῶν καὶ Βακτρια-
νῶν τῶν ἄλλων ἁπάντων κύριος ἐγένετο. τὰς μὲν 2
οὖν καθ' ἕκαστα μάχας ἢ τὸν ἀριθμὸν ἁπάντων

7 αὑτὸν D, ἑαυτὸν vulg. 15 πλείστους vulg. 22 εὔροια Herwerden, ἐπίρροια libri.

τῶν καταπολεμηθέντων οὐδεὶς τῶν συγγραφέων
ἀνέγραψε, τὰ δ' ἐπισημότατα τῶν ἐθνῶν ἀκολούθως
Κτησίᾳ τῷ Κνιδίῳ πειρασόμεθα συντόμως ἐπιδρα-
3 μεῖν. κατεστρέψατο μὲν γὰρ τῆς παραθαλαττίου
καὶ τῆς συνεχοῦς χώρας τήν τε Αἴγυπτον καὶ Φοινί-
κην, ἔτι δὲ Κοίλην Συρίαν καὶ Κιλικίαν καὶ Παμφυ- 115
λίαν καὶ Λυκίαν, πρὸς δὲ ταύταις τήν τε Καρίαν
καὶ Φρυγίαν καὶ Μυσίαν καὶ Λυδίαν, προσηγάγετο
δὲ τήν τε Τρῳάδα καὶ τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυ-
γίαν καὶ Προποντίδα καὶ Βιθυνίαν καὶ Καππαδο-
κίαν καὶ τὰ κατὰ τὸν Πόντον ἔθνη βάρβαρα κατοι-
κοῦντα μέχρι Τανάιδος, ἐκυρίευσε δὲ τῆς τε Καδου-
σίων χώρας καὶ Ταπύρων, ἔτι δ' Ὑρκανίων καὶ
Δραγγῶν, πρὸς δὲ τούτοις Δερβίκων καὶ Καρμανίων
καὶ Χωρομναίων, ἔτι δὲ Βορκανίων καὶ Παρθυαίων,
ἐπῆλθε δὲ καὶ τὴν Περσίδα καὶ τὴν Σουσιανὴν
καὶ τὴν καλουμένην Κασπιανήν, εἰς ἣν εἰσιν εἰσβο-
λαὶ στεναὶ παντελῶς, διὸ καὶ προσαγορεύονται
4 Κάσπιαι πύλαι. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τῶν ἐλαττόνων
ἐθνῶν προσηγάγετο, περὶ ὧν μακρὸν ἂν εἴη λέγειν.
τῆς δὲ Βακτριανῆς οὔσης δυσεισβόλου καὶ πλήθη
μαχίμων ἀνδρῶν ἐχούσης, ἐπειδὴ πολλὰ πονήσας
ἄπρακτος ἐγένετο, τὸν μὲν πρὸς Βακτριανοὺς πόλε-
μον εἰς ἕτερον ἀνεβάλετο καιρόν, τὰς δὲ δυνάμεις
ἀναγαγὼν εἰς τὴν Ἀσσυρίαν ἐξελέξατο τόπον εὔθετον
3 εἰς πόλεως μεγάλης κτίσιν. ἐπιφανεστάτας γὰρ πρά-
ξεις τῶν πρὸ αὐτοῦ κατειργασμένος ἔσπευδε τηλι-

8 *καὶ Μυσίαν* om. D 12 *τε*] *τε τῶν* D *Καδδου-σίων CF* 14 *Δράγκων* vulg. 15 *Χωρομναίων*] *Ρόμνων C* 25 *ἀπαγαγὼν* II *Συρίαν CF* 26 *μεγάλης* om. D.

καύτην κτίσαι τὸ μέγεθος πόλιν ὥστε μὴ μόνον
αὐτὴν εἶναι μεγίστην τῶν τότε οὐσῶν κατὰ πᾶσαν
τὴν οἰκουμένην, ἀλλὰ μηδὲ τῶν μεταγενεστέρων
ἕτερον ἐπιβαλόμενον ῥᾳδίως ἂν ὑπερθέσθαι. τὸν 2
μὲν οὖν τῶν Ἀράβων βασιλέα τιμήσας δώροις καὶ
λαφύροις μεγαλοπρεπέσιν ἀπέλυσε μετὰ τῆς ἰδίας
στρατιᾶς εἰς τὴν οἰκείαν, αὐτὸς δὲ τὰς πανταχόθεν
δυνάμεις καὶ παρασκευὰς πάντων τῶν ἐπιτηδείων
ἀθροίσας παρὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἔκτισε πόλιν
εὖ τετειχισμένην, ἑτερόμηκες αὐτῆς ὑποστησάμενος
τὸ σχῆμα. εἶχε δὲ τῶν μὲν μακροτέρων πλευρῶν
ἑκατέραν ἡ πόλις ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σταδίων,
τῶν δὲ βραχυτέρων ἐνενήκοντα. διὸ καὶ τοῦ σύμ- 3
παντος περιβόλου συσταθέντος ἐκ σταδίων τετρα-
κοσίων καὶ ὀγδοήκοντα τῆς ἐλπίδος οὐ διεψεύσθη·
τηλικαύτην γὰρ πόλιν οὐδεὶς ὕστερον ἔκτισε κατά
τε τὸ μέγεθος τοῦ περιβόλου καὶ τὴν περὶ τὸ τεῖχος
μεγαλοπρέπειαν. τὸ μὲν γὰρ ὕψος εἶχε τὸ τεῖχος
ποδῶν ἑκατόν, τὸ δὲ πλάτος τρισὶν ἅρμασιν ἱππά-
σιμον ἦν· οἱ δὲ σύμπαντες πύργοι τὸν μὲν ἀριθμὸν
ἦσαν χίλιοι καὶ πεντακόσιοι, τὸ δ' ὕψος εἶχον
ποδῶν διακοσίων. κατῴκισε δ' εἰς αὐτὴν τῶν μὲν 4
Ἀσσυρίων τοὺς πλείστους καὶ δυνατωτάτους, ἀπὸ
116 δὲ τῶν ἄλλων ἐθνῶν τοὺς βουλομένους. καὶ τὴν
μὲν πόλιν ὠνόμασεν ἀφ' ἑαυτοῦ Νίνον, τοῖς δὲ κατ-
οικισθεῖσι πολλὴν τῆς ὁμόρου χώρας προσώρισεν.
Ἐπεὶ δὲ μετὰ τὴν κτίσιν ταύτην ὁ Νίνος ἐστρά- 4
τευσεν ἐπὶ τὴν Βακτριανήν, ἐν ᾗ Σεμίραμιν ἔγημε

4 ἐπιβαλλόμενον vulg. 9 παρὰ] ἐπὶ *CF* 25 ὠνόμασεν DF^2, ἐκάλεσεν *CF*^{1}.

τὴν ἐπιφανεστάτην ἁπασῶν τῶν γυναικῶν ὧν παρει-
λήφαμεν, ἀναγκαῖόν ἐστι περὶ αὐτῆς προειπεῖν πῶς
ἐκ ταπεινῆς τύχης εἰς τηλικαύτην προήχθη δόξαν.
2 κατὰ τὴν Συρίαν τοίνυν ἔστι πόλις Ἀσκάλων, καὶ
ταύτης οὐκ ἄπωθεν λίμνη μεγάλη καὶ βαθεῖα πλή-
ρης ἰχθύων. παρὰ δὲ ταύτην ὑπάρχει τέμενος θεᾶς
ἐπιφανοῦς, ἣν ὀνομάζουσιν οἱ Σύροι Δερκετοῦν·
αὕτη δὲ τὸ μὲν πρόσωπον ἔχει γυναικός, τὸ δ' ἄλλο
3 σῶμα πᾶν ἰχθύος διά τινας τοιαύτας αἰτίας. μυθο-
λογοῦσιν οἱ λογιώτατοι τῶν ἐγχωρίων τὴν Ἀφρο-
δίτην προσκόψασαν τῇ προειρημένῃ θεᾷ δεινὸν ἐμ-
βαλεῖν ἔρωτα νεανίσκου τινὸς τῶν θυόντων οὐκ
ἀειδοῦς· τὴν δὲ Δερκετοῦν μιγεῖσαν τῷ Σύρῳ γεν-
νῆσαι μὲν θυγατέρα, καταισχυνθεῖσαν δ' ἐπὶ τοῖς
ἡμαρτημένοις τὸν μὲν νεανίσκον ἀφανίσαι, τὸ δὲ
παιδίον εἴς τινας ἐρήμους καὶ πετρώδεις τόπους
ἐκθεῖναι· ἑαυτὴν δὲ διὰ τὴν αἰσχύνην καὶ λύπην
ῥίψασαν εἰς τὴν λίμνην μετασχηματισθῆναι τὸν τοῦ
σώματος τύπον εἰς ἰχθῦν· διὸ καὶ τοὺς Σύρους
μέχρι τοῦ νῦν ἀπέχεσθαι τούτου τοῦ ζῴου καὶ τιμᾶν
4 τοὺς ἰχθῦς ὡς θεούς. περὶ δὲ τὸν τόπον ὅπου τὸ
βρέφος ἐξετέθη πλήθους περιστερῶν ἐννεοττεύοντος
παραδόξως καὶ δαιμονίως ὑπὸ τούτων τὸ παιδίον
διατρέφεσθαι· τὰς μὲν γὰρ ταῖς πτέρυξι περιεχού-
σας τὸ σῶμα τοῦ βρέφους πανταχόθεν θάλπειν, τὰς
δ' ἐκ τῶν σύνεγγυς ἐπαύλεων, ὁπότε τηρήσειαν τούς

1 τὴν] ἣν II ὧν om. II (et D[1]) 2 περὶ] ὑπὲρ II 4 τοίνυν om. D 13 ἀηδοῦς D 17 ἐκθεῖναι] ἐν οἷς πολλοῦ πλήθους περιστερῶν ἐννοσσεύειν εἰωθότος (εἰωθότων D) παραδόξως (οὖν add. D) τροφῆς καὶ σωτηρίας τυχεῖν τὸ βρέφος add. codices, del. Rhodomanus.

τε βουκόλους καὶ τοὺς ἄλλους νομεῖς ἀπόντας, ἐν
τῷ στόματι φερούσας γάλα διατρέφειν παραστα-
ζούσας ἀνὰ μέσον τῶν χειλῶν. ἐνιαυσίου δὲ τοῦ 5
παιδίου γενομένου καὶ στερεωτέρας τροφῆς προσ-
δεομένου, τὰς περιστερὰς ἀποκνιζούσας ἀπὸ τῶν
τυρῶν παρέχεσθαι τροφὴν ἀρκοῦσαν. τοὺς δὲ νο-
μεῖς ἐπανιόντας καὶ θεωροῦντας περιβεβρωμένους
τοὺς τυροὺς θαυμάσαι τὸ παράδοξον· παρατηρή-
σαντας οὖν καὶ μαθόντας τὴν αἰτίαν εὑρεῖν τὸ βρέ-
φος, διαφέρον τῷ κάλλει. εὐθὺς οὖν αὐτὸ κομί- 6
117 σαντας εἰς τὴν ἔπαυλιν δωρήσασθαι τῷ προεστη-
κότι τῶν βασιλικῶν κτηνῶν, ὄνομα Σίμμᾳ· καὶ
τοῦτον ἄτεκνον ὄντα τὸ παιδίον τρέφειν ὡς θυγά-
τριον μετὰ πάσης ἐπιμελείας, ὄνομα θέμενον Σεμί-
ραμιν, ὅπερ ἐστὶ κατὰ τὴν τῶν Σύρων διάλεκτον
παρωνομασμένον ἀπὸ τῶν περιστερῶν, ἃς ἀπ' ἐκεί-
νων τῶν χρόνων οἱ κατὰ Συρίαν ἅπαντες διετέλεσαν
ὡς θεὰς τιμῶντες.

Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν γένεσιν τῆς Σεμιράμιδος 5
μυθολογούμενα σχεδὸν ταῦτ' ἔστιν. ἤδη δ' αὐτῆς
ἡλικίαν ἐχούσης γάμου καὶ τῷ κάλλει πολὺ τὰς
ἄλλας παρθένους διαφερούσης, ἀπεστάλη παρὰ βασι-
λέως ὕπαρχος ἐπισκεψόμενος τὰ βασιλικὰ κτήνη·
οὗτος δ' ἐκαλεῖτο μὲν Ὄννης, πρῶτος δ' ἦν τῶν
ἐκ τοῦ βασιλικοῦ συνεδρίου καὶ τῆς Συρίας ἁπά-
σης ἀποδεδειγμένος ὕπαρχος. ὃς καταλύσας παρὰ

1 ἀπόντας Ursinus, om. ACDFG, λιπόντας ceteri, ἀποκεχωρηκότας Gemistus 8 θαυμάζειν *CF* 11 προεστῶτι vulg. 23 ἔπαρχος II ἐπισκεπτόμενος D 24 μὲν Ὄννης] μεννόννης D, μενόνης *CF* 26 ἔπαρχος II.

τῷ Σίμμᾳ καὶ θεωρήσας τὴν Σεμίραμιν ἐθηρεύθη
τῷ κάλλει· διὸ καὶ τοῦ Σίμμα καταδεηθεὶς αὐτῷ
δοῦναι τὴν παρθένον εἰς γάμον ἔννομον, ἀπήγαγεν
αὐτὴν εἰς Νίνον, καὶ γήμας ἐγέννησε δύο παῖδας,
2 Ὑαπάτην καὶ Ὑδάσπην. τῆς δὲ Σεμιράμιδος ἐχού-
σης καὶ τἄλλα ἀκόλουθα τῇ περὶ τὴν ὄψιν εὐπρε-
πείᾳ, συνέβαινε τὸν ἄνδρα τελέως ὑπ' αὐτῆς δε-
δουλῶσθαι, καὶ μηδὲν ἄνευ τῆς ἐκείνης γνώμης
3 πράττοντα κατευστοχεῖν ἐν πᾶσι. καθ' ὃν δὴ χρό-
νον ὁ βασιλεύς, ἐπειδὴ τὰ περὶ τὴν κτίσιν τῆς ὁμω-
νύμου πόλεως συνετέλεσε, στρατεύειν ἐπὶ Βακτρια-
νοὺς ἐπεχείρησεν. εἰδὼς δὲ τά τε πλήθη καὶ τὴν
ἀλκὴν τῶν ἀνδρῶν, ἔτι δὲ τὴν χώραν ἔχουσαν
πολλοὺς τόπους ἀπροσίτους διὰ τὴν ὀχυρότητα,
κατέλεξεν ἐξ ἁπάντων τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐθνῶν στρα-
τιωτῶν πλῆθος· ἐπεὶ γὰρ τῆς πρότερον στρατείας
ἀποτετευχὼς ἦν, ἔσπευδε πολλαπλασίονι παραγενέ-
4 σθαι δυνάμει πρὸς τὴν Βακτριανήν. συναχθείσης δὲ
τῆς στρατιᾶς πανταχόθεν ἠριθμήθησαν, ὡς Κτησίας
ἐν ταῖς ἱστορίαις ἀναγέγραφε, πεζῶν μὲν ἑκατὸν
ἑβδομήκοντα μυριάδες, ἱππέων δὲ μιᾷ πλείους τῶν
εἴκοσι μυριάδων, ἅρματα δὲ δρεπανηφόρα μικρὸν
5 ἀπολείποντα τῶν μυρίων ἑξακοσίων. ἔστι μὲν οὖν
ἄπιστον τοῖς αὐτόθεν ἀκούσασι τὸ πλῆθος τῆς
στρατιᾶς, οὐ μὴν ἀδύνατόν γε φανήσεται τοῖς ἀνα-
θεωροῦσι τὸ τῆς Ἀσίας μέγεθος καὶ τὰ πλήθη τῶν
κατοικούντων αὐτὴν ἐθνῶν. εἰ γάρ τις ἀφεὶς τὴν

5 ὑδάσπιν D σεμιράμεως D 12 ἐνεχείρησεν CF 14 τόπους πολλοὺς vulg. 16 τῆς π. στρατείας] κατὰ τὴν π. στρατείαν II 24 ἀκούουσι II 27 αὐτὴν om. D.

ἐπὶ Σκύθας Δαρείου στρατείαν μετὰ ὀγδοήκοντα
118 μυριάδων καὶ τὴν Ξέρξου διάβασιν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
τοῖς ἀναριθμήτοις πλήθεσι, τὰς ἐχθὲς καὶ πρῴην
συντελεσθείσας πράξεις ἐπὶ τῆς Εὐρώπης σκέψαιτο,
τάχιον ἂν πιστὸν ἡγήσαιτο τὸ ῥηθέν. κατὰ μὲν οὖν 6
τὴν Σικελίαν ὁ Διονύσιος ἐκ μιᾶς τῆς τῶν Συρα-
κοσίων πόλεως ἐξήγαγεν ἐπὶ τὰς στρατείας πεζῶν
μὲν δώδεκα μυριάδας, ἱππεῖς δὲ μυρίους καὶ δισχι-
λίους, ναῦς δὲ μακρὰς ἐξ ἑνὸς λιμένος τετρακοσίας,
ὧν ἦσαν ἔνιαι τετρήρεις καὶ πεντήρεις· Ῥωμαῖοι δὲ 7
μικρὸν πρὸ τῶν Ἀννιβαϊκῶν καιρῶν, προορώμενοι
τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου, κατέγραψαν τοὺς κατὰ τὴν
Ἰταλίαν ἐπιτηδείους εἰς [τὴν] στρατείαν πολίτας τε
καὶ συμμάχους, ὧν ὁ σύμπας ἀριθμὸς μικρὸν ἀπέ-
λιπε τῶν ἑκατὸν μυριάδων· καίτοι γ' ἕνεκα πλή-
θους ἀνθρώπων τὴν Ἰταλίαν ὅλην οὐκ ἄν τις συγ-
κρίνειε πρὸς ἓν ἔθνος τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν. ταῦτα
μὲν οὖν ἡμῖν εἰρήσθω πρὸς τοὺς ἐκ τῆς νῦν περὶ
τὰς πόλεις οὔσης ἐρημίας τεκμαιρομένους τὴν πα-
λαιὰν τῶν ἐθνῶν πολυανθρωπίαν.

Ὁ δ' οὖν Νίνος μετὰ τοσαύτης δυνάμεως στρα- 6
τεύσας εἰς τὴν Βακτριανὴν ἠναγκάζετο, δυσεισβόλων
τῶν τόπων καὶ στενῶν ὄντων, κατὰ μέρος ἄγειν
τὴν δύναμιν. ἡ γὰρ Βακτριανὴ χώρα πολλαῖς καὶ 2
μεγάλαις οἰκουμένη πόλεσι μίαν μὲν εἶχεν ἐπιφανε-
στάτην, ἐν ᾗ συνέβαινεν εἶναι καὶ τὰ βασίλεια·
αὕτη δ' ἐκαλεῖτο μὲν Βάκτρα, μεγέθει δὲ καὶ τῇ
κατὰ τὴν ἀκρόπολιν ὀχυρότητι πολὺ πασῶν διέφερε.

3 χθὲς vulg. 11 Ἀννιβιακῶν CDF 13 τὴν om. CD
14 ἀπελίπετο D 26 καὶ om. *CF*.

βασιλεύων δ' αὐτῆς Ὀξυάρτης κατέγραψεν ἅπαντας
τοὺς ἐν ἡλικίᾳ στρατείας ὄντας, οἳ τὸν ἀριθμὸν
3 *ἠθροίσθησαν εἰς τετταράκοντα μυριάδας. ἀναλαβὼν*
οὖν τὴν δύναμιν καὶ τοῖς πολεμίοις ἀπαντήσας περὶ
τὰς εἰσβολάς, εἴασε μέρος τῆς τοῦ Νίνου στρατιᾶς
εἰσβαλεῖν· ἐπεὶ δ' ἔδοξεν ἱκανὸν ἀποβεβηκέναι τῶν
πολεμίων πλῆθος εἰς τὸ πεδίον, ἐξέταξε τὴν ἰδίαν
δύναμιν. γενομένης δὲ μάχης ἰσχυρᾶς οἱ Βακτριανοὶ
τοὺς Ἀσσυρίους τρεψάμενοι καὶ τὸν διωγμὸν μέχρι
τῶν ὑπερκειμένων ὀρῶν ποιησάμενοι διέφθειραν
4 *τῶν πολεμίων εἰς δέκα μυριάδας. μετὰ δὲ ταῦτα*
πάσης τῆς δυνάμεως εἰσβαλούσης, κρατούμενοι τοῖς
πλήθεσι κατὰ πόλεις ἀπεχώρησαν, ἕκαστοι ταῖς
ἰδίαις πατρίσι βοηθήσοντες. τὰς μὲν οὖν ἄλλας ὁ
Νίνος ἐχειρώσατο ῥᾳδίως, τὰ δὲ Βάκτρα διά τε τὴν
ὀχυρότητα καὶ τὴν ἐν αὐτῇ παρασκευὴν ἠδυνάτει
5 *κατὰ κράτος ἑλεῖν. πολυχρονίου δὲ τῆς πολιορκίας*
γινομένης, ὁ τῆς Σεμιράμιδος ἀνήρ, ἐρωτικῶς ἔχων 119
πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ συστρατευόμενος τῷ βασιλεῖ,
μετεπέμψατο τὴν ἄνθρωπον. ἡ δὲ συνέσει καὶ τόλμῃ
καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς πρὸς ἐπιφάνειαν συντείνουσι
κεχορηγημένη καιρὸν ἔλαβεν ἐπιδείξασθαι τὴν ἰδίαν
6 *ἀρετήν. πρῶτον μὲν οὖν πολλῶν ἡμερῶν ὁδὸν*
μέλλουσα διαπορεύεσθαι στολὴν ἐπραγματεύσατο δι'
ἧς οὐκ ἦν διαγνῶναι τὸν περιβεβλημένον πότερον

1 *ἐξαόρτης* D 2 *ἡλικίαις* D 5 *μέρος*] *μὲν μέρος* conicio 6 *ἀποβεβληκέναι CF* 7 *εἰς τὸ πεδίον*] om. F, *πεδίων* D 16 *τὰς . . παρασκευὰς* II 18 *γινομένης* Gemistus, *γενομένης* codices *σεμιράμεως* D 20 *ἡ δὲ*] *ἦν δὲ F*, *ἐπεὶ δὲ ἦν* C 22 *καιρὸν*] *οὖν* add. *F* 24 *διεπραγματεύσατο* D.

ἀνήρ ἐστιν ἢ γυνή. αὕτη δ' ἦν εὔχρηστος αὐτῇ
πρός τε τὰς ἐν τοῖς καύμασιν ὁδοιπορίας εἰς τὸ
διατηρῆσαι τὸν τοῦ σώματος χρῶτα καὶ πρὸς τὰς
ἐν τῷ πράττειν ὃ βούλοιτο χρείας, εὐκίνητος οὖσα
καὶ νεανική, καὶ τὸ σύνολον τοσαύτη τις ἐπῆν αὐτῇ
χάρις ὥσθ' ὕστερον Μήδους ἡγησαμένους τῆς Ἀσίας
φορεῖν τὴν Σεμιράμιδος στολήν, καὶ μετὰ ταῦθ'
ὁμοίως Πέρσας. παραγενομένη δ' εἰς τὴν Βακτρια- 7
νὴν καὶ κατασκεψαμένη τὰ περὶ τὴν πολιορκίαν,
ἑώρα κατὰ μὲν τὰ πεδία καὶ τοὺς εὐεφόδους τῶν
τόπων προσβολὰς γινομένας, πρὸς δὲ τὴν ἀκρόπολιν
οὐδένα προσιόντα διὰ τὴν ὀχυρότητα, καὶ τοὺς ἔν-
δον ἀπολελοιπότας τὰς ἐνταῦθα φυλακὰς καὶ παρα-
βοηθοῦντας τοῖς ἐπὶ τῶν κάτω τειχῶν κινδυνεύουσι.
διόπερ παραλαβοῦσα τῶν στρατιωτῶν τοὺς πετρο- 8
βατεῖν εἰωθότας, καὶ μετὰ τούτων διά τινος χαλεπῆς
φάραγγος προσαναβᾶσα, κατελάβετο μέρος τῆς ἀκρο-
πόλεως καὶ τοῖς πολιορκοῦσι τὸ κατὰ τὸ πεδίον
τεῖχος ἐσήμηνεν. οἱ δ' ἔνδον ἐπὶ τῇ καταλήψει τῆς
ἄκρας καταπλαγέντες ἐξέλιπον τὰ τείχη καὶ τὴν
σωτηρίαν ἀπέγνωσαν. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον ἁλού- 9
σης τῆς πόλεως ὁ βασιλεὺς θαυμάσας τὴν ἀρετὴν
τῆς γυναικὸς τὸ μὲν πρῶτον μεγάλαις δωρεαῖς
αὐτὴν ἐτίμησε, μετὰ δὲ ταῦτα διὰ τὸ κάλλος τῆς
ἀνθρώπου σχὼν ἐρωτικῶς ἐπεχείρησε τὸν ἄνδρα
πείθειν ἑκουσίως αὐτῷ παραχωρῆσαι, ἐπαγγειλάμενος

6 χάρις ante τις D 13 παρεπιβοηθοῦντας *CF* 14 τοῖς om. D 17 κατέλαβε τὸ vulg. 20 τῆς σωτηρίας *CF* 24 αὐτὴν μεγ. δωρεαῖς vulg. 25 ἔχων II 26 πείθειν] οπως add. D.

ἀντὶ ταύτης τῆς χάριτος αὐτῷ συνοικιεῖν τὴν ἰδίαν 10 θυγατέρα Σωσάνην. δυσχερῶς δ' αὐτοῦ φέροντος, ἠπείλησεν ἐκκόψειν τὰς ὁράσεις μὴ προχείρως ὑπηρετοῦντος τοῖς προστάγμασιν. ὁ δὲ Ὄννης ἅμα μὲν τὰς τοῦ βασιλέως ἀπειλὰς δείσας, ἅμα δὲ διὰ τὸν ἔρωτα περιπεσὼν λύττῃ τινὶ καὶ μανίᾳ, βρόχον ἑαυτῷ περιθεὶς ἀνεκρέμασε. Σεμίραμις μὲν οὖν διὰ τοιαύτας αἰτίας εἰς βασιλικὸν ἦλθε πρόσχημα.

7 Ὁ δὲ Νίνος τούς τε ἐν Βάκτροις παρέλαβε θησαυρούς, ἔχοντας πολὺν ἄργυρόν τε καὶ χρυσόν, καὶ τὰ κατὰ τὴν Βακτριανὴν καταστήσας ἀπέλυσε 120 τὰς δυνάμεις. μετὰ δὲ ταῦτα γεννήσας ἐκ Σεμιράμιδος υἱὸν Νινύαν ἐτελεύτησε, τὴν γυναῖκα ἀπολιπὼν βασίλισσαν. τὸν δὲ Νίνον ἡ Σεμίραμις ἔθαψεν ἐν τοῖς βασιλείοις, καὶ κατεσκεύασεν ἐπ' αὐτῷ χῶμα παμμέγεθες, οὗ τὸ μὲν ὕψος ἦν ἐννέα σταδίων, τὸ δ' εὖρος, ὥς φησι Κτησίας, δέκα. 2 διὸ καὶ τῆς πόλεως παρὰ τὸν Εὐφράτην ἐν πεδίῳ κειμένης ἀπὸ πολλῶν σταδίων ἐφαίνετο τὸ χῶμα καθαπερεί τις ἀκρόπολις· ὃ καὶ μέχρι τοῦ νῦν φασι διαμένειν, καίπερ τῆς Νίνου κατεσκαμμένης ὑπὸ Μήδων, ὅτε κατέλυσαν τὴν Ἀσσυρίων βασιλείαν. ἡ δὲ Σεμίραμις, οὖσα φύσει μεγαλεπίβολος καὶ φιλοτιμουμένη τῇ δόξῃ τὸν βεβασιλευκότα πρὸ αὐτῆς ὑπερθέσθαι, πόλιν μὲν ἐπεβάλετο κτίζειν ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ, ἐπιλεξαμένη δὲ τοὺς πανταχόθεν ἀρχιτέκτονας καὶ τεχνίτας, ἔτι δὲ τὴν ἄλλην χορηγίαν παρα-

1 συνοικεῖν vulg. 4 Ὄννης] Μενόνης II 12 Σεμιράμεως D 16 ἐννέα ἦν vulg. 20 καὶ] δὲ vulg. 24 πρὸ αὐτῆς] πρότερον II.

σκευασαμένη, συνήγαγεν ἐξ ἁπάσης τῆς βασιλείας
πρὸς τὴν τῶν ἔργων συντέλειαν ἀνδρῶν μυριάδας
διακοσίας. ἀπολαβοῦσα δὲ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν 3
εἰς μέσον περιεβάλετο τεῖχος τῇ πόλει σταδίων
ἑξήκοντα καὶ τριακοσίων, διειλημμένον πύργοις
πυκνοῖς καὶ μεγάλοις, ὥς φησι Κτησίας ὁ Κνίδιος,
ὡς δὲ Κλείταρχος καὶ τῶν ὕστερον μετ' Ἀλεξάνδρου
διαβάντων εἰς τὴν Ἀσίαν τινὲς ἀνέγραψαν, τριακο-
σίων ἑξήκοντα πέντε σταδίων· καὶ προστιθέασιν
ὅτι τῶν ἴσων ἡμερῶν εἰς τὸν ἐνιαυτὸν οὐσῶν ἐφι-
λοτιμήθη τὸν ἴσον ἀριθμὸν τῶν σταδίων ὑποστή-
σασθαι. ὀπτὰς δὲ πλίνθους εἰς ἄσφαλτον ἐνδησα- 4
μένη τεῖχος κατεσκεύασε τὸ μὲν ὕψος, ὡς μὲν Κτησίας
φησί, πεντήκοντα ὀργυιῶν, ὡς δ' ἔνιοι τῶν νεωτέ-
ρων ἔγραψαν, πηχῶν πεντήκοντα, τὸ δὲ πλάτος πλέον
ἢ δυσὶν ἅρμασιν ἱππάσιμον· πύργους δὲ τὸν μὲν
ἀριθμὸν διακοσίους καὶ πεντήκοντα, τὸ δ' ὕψος καὶ
πλάτος ἐξ ἀναλόγου τῷ βάρει τῶν κατὰ τὸ τεῖχος
ἔργων. οὐ χρὴ δὲ θαυμάζειν εἰ τηλικούτου τὸ μέγε- 5
θος τοῦ περιβόλου καθεστῶτος ὀλίγους πύργους κατ-
εσκεύασεν· ἐπὶ πολὺν γὰρ τόπον τῆς πόλεως ἕλεσι
περιεχομένης, κατὰ τοῦτον τὸν τόπον οὐκ ἔδοξεν αὐτῇ
πύργους οἰκοδομεῖν, τῆς φύσεως τῶν ἑλῶν ἱκανὴν
121 παρεχομένης ὀχυρότητα. ἀνὰ μέσον δὲ τῶν οἰκιῶν
καὶ τῶν τειχῶν ὁδὸς πάντῃ κατελέλειπτο δίπλεθρος.

6 μεγάλοις] τηλικοῦτο δ' ἦν τὸ βάρος τῶν ἔργων, ὥστε τὸ μὲν πλάτος εἶναι τῶν τειχῶν ἓξ ἅρμασιν ἱππάσιμον, τὸ δ' ὕψος ἄπιστον τοῖς ἀκούουσιν add. codices, del. Eichstädt 12 ὀπτὰς] τὰς II 17 τὸ δ' — 19 ἔργων] τὸ δὲ ὕψος ἑξήκοντα· ὡς δ' ἔνιοι τῶν νεωτέρων φασὶ πηχῶν ἑξήκοντα ABD; τὸ δὲ ὕψος ὡς ἐνῆν Gemistus 20 τοῦ om. D 25 καταλέλειπτο D.

8 *Πρὸς δὲ τὴν ὀξύτητα τῆς τούτων οἰκοδομίας
ἑκάστῳ τῶν φίλων στάδιον διεμέτρησε, δοῦσα τὴν
ἱκανὴν εἰς τοῦτο χορηγίαν καὶ διακελευσαμένη τέλος
2 ἐπιθεῖναι τοῖς ἔργοις ἐν ἐνιαυτῷ. ὧν ποιησάντων
τὸ προσταχθὲν μετὰ πολλῆς σπουδῆς, τούτων μὲν
ἀπεδέξατο τὴν φιλοτιμίαν, αὐτὴ δὲ κατὰ τὸ στενώ-
τατον μέρος τοῦ ποταμοῦ γέφυραν σταδίων πέντε
τὸ μῆκος κατεσκεύασεν, εἰς βυθὸν φιλοτέχνως καθ-
εῖσα τοὺς κίονας, οἳ διεστήκεσαν ἀπ' ἀλλήλων
πόδας δώδεκα. τοὺς δὲ συνερειδομένους λίθους
τόρμοις σιδηροῖς διελάμβανε, καὶ τὰς τούτων ἁρ-
μονίας ἐπλήρου μόλιβδον ἐντήκουσα. τοῖς δὲ κίοσι
πρὸ τῶν τὸ ῥεῦμα δεχομένων πλευρῶν γωνίας προ-
κατεσκεύασεν ἐχούσας τὴν ἀπορροὴν περιφερῆ καὶ
συνδεδεμένην κατ' ὀλίγον ἕως τοῦ κατὰ τὸν κίονα
πλάτους, ὅπως αἱ μὲν περὶ τὰς γωνίας ὀξύτητες
τέμνωσι τὴν καταφορὰν τοῦ ῥεύματος, αἱ δὲ περι-
φέρειαι τῇ τούτου βίᾳ συνείκουσαι πραΰνωσι τὴν
3 σφοδρότητα τοῦ ποταμοῦ. ἡ μὲν οὖν γέφυρα, κε-
δρίναις καὶ κυπαριττίναις δοκοῖς, ἔτι δὲ φοινίκων
στελέχεσιν ὑπερμεγέθεσι κατεστεγασμένη καὶ τριά-
κοντα ποδῶν οὖσα τὸ πλάτος, οὐδενὸς ἐδόκει τῶν
Σεμιράμιδος ἔργων τῇ φιλοτεχνίᾳ λείπεσθαι. ἐξ
ἑκατέρου δὲ μέρους τοῦ ποταμοῦ κρηπῖδα πολυτελῆ
κατεσκεύασε παραπλησίαν κατὰ τὸ πλάτος τοῖς τεί-
χεσιν ἐπὶ σταδίους ἑκατὸν ἑξήκοντα. ᾠκοδόμησε δὲ
καὶ βασίλεια διπλᾶ παρ' αὐτὸν τὸν ποταμὸν ἐξ
ἑκατέρου μέρους τῆς γεφύρας, ἐξ ὧν ἅμ' ἔμελλε τὴν*

8 *καθίσασα* II 27 *παρ' αὐτὸν*] *παρὰ* II 28 *ἅμ' ἔμελλε*] *ἅμα μὲν ἔμελλε* codices.

*τε πόλιν ἅπασαν κατοπτεύσειν καὶ καθαπερεὶ τὰς
κλεῖς ἕξειν τῶν ἐπικαιροτάτων τῆς πόλεως τόπων.
τοῦ δ' Εὐφράτου διὰ μέσης τῆς Βαβυλῶνος ῥέοντος* 4
*καὶ πρὸς μεσημβρίαν καταφερομένου, τῶν βασιλείων
τὰ μὲν πρὸς ἀνατολὴν ἔνευε, τὰ δὲ πρὸς δύσιν,
ἀμφότερα δὲ πολυτελῶς κατεσκεύαστο. τοῦ μὲν γὰρ
[εἰς τὸ] πρὸς ἑσπέραν κειμένου μέρους ἐποίησε τὸν
πρῶτον περίβολον ἑξήκοντα σταδίων, ὑψηλοῖς καὶ
πολυτελέσι τείχεσιν ὠχυρωμένον, ἐξ ὀπτῆς πλίνθου.
ἕτερον δ' ἐντὸς τούτου κυκλοτερῆ κατεσκεύασε, καθ'
ὃν ἐν ὠμαῖς ἔτι ταῖς πλίνθοις διετετύπωτο θηρία
παντοδαπὰ τῇ τῶν χρωμάτων φιλοτεχνίᾳ τὴν ἀλή-*
122 *θειαν ἀπομιμούμενα· οὗτος δ' ὁ περίβολος ἦν τὸ* 5
*μὲν μῆκος σταδίων τετταράκοντα, τὸ δὲ πλάτος
ἐπὶ τριακοσίας πλίνθους, τὸ δ' ὕψος, ὡς Κτησίας
φησίν, ὀργυιῶν πεντήκοντα· τῶν δὲ πύργων ὑπῆρχε
τὸ ὕψος ὀργυιῶν ἑβδομήκοντα. κατεσκεύασε δὲ καὶ* 6
*τρίτον ἐνδοτέρω περίβολον, ὃς περιεῖχεν ἀκρόπολιν,
ἧς ἡ μὲν περίμετρος ἦν σταδίων εἴκοσι, τὸ δὲ ὕψος
καὶ πλάτος τῆς οἰκοδομίας ὑπεραῖρον τοῦ μέσου
τείχους τὴν κατασκευήν. ἐνῆσαν δ' ἔν τε τοῖς πύρ-
γοις καὶ τείχεσι ζῷα παντοδαπὰ φιλοτέχνως τοῖς τε
χρώμασι καὶ τοῖς τῶν τύπων ἀπομιμήμασι κατ-
εσκευασμένα· τὸ δ' ὅλον ἐπεποίητο κυνήγιον παν-
τοίων θηρίων ὑπάρχον πλῆρες, ὧν ἦσαν τὰ μεγέθη
πλέον ἢ πηχῶν τεττάρων. κατεσκεύαστο δ' ἐν αὐτοῖς
καὶ ἡ Σεμίραμις ἀφ' ἵππου πάρδαλιν ἀκοντίζουσα,*

1 *κατοπτεύειν* codices 7 *εἰς τὸ* del. Dind. 15 *τριακοσίους* libri 19 *εἴκοσι*] *τριακοσίων* II *ὕψος* Wurm, *μῆκος* codices 23 *τοῖς*] *ταῖς* D *ἀπομιμήσεσι* fort. 27 *καὶ ἡ* om. *CF* *ἀφ'*] *ἐφ'* D.

καὶ πλησίον αὐτῆς ὁ ἀνὴρ Νίνος παίων ἐκ χειρὸς
7 λέοντα λόγχῃ. ἐπέστησε δὲ καὶ πύλας τριττάς, [ἐφ']
ὧν ὑπῆρχον διτταὶ χαλκαῖ διὰ μηχανῆς ἀνοιγό-
μεναι. ταῦτα μὲν οὖν τὰ βασίλεια καὶ τῷ μεγέθει
καὶ ταῖς κατασκευαῖς πολὺ προεῖχε τῶν ὄντων ἐπὶ
θάτερα μέρη τοῦ ποταμοῦ. ἐκεῖνα γὰρ εἶχε τὸν μὲν
περίβολον τοῦ τείχους τριάκοντα σταδίων ἐξ ὀπτῆς
πλίνθου, ἀντὶ δὲ τῆς περὶ τὰ ζῷα φιλοτεχνίας χαλκᾶς
εἰκόνας Νίνου καὶ Σεμιράμιδος καὶ τῶν ὑπάρχων,
ἔτι δὲ Διός, ὃν καλοῦσιν οἱ Βαβυλώνιοι Βῆλον·
ἐνῆσαν δὲ καὶ παρατάξεις καὶ κυνήγια παντοδαπά,
ποικίλην ψυχαγωγίαν παρεχόμενα τοῖς θεωμένοις.

9 Μετὰ δὲ ταῦτα τῆς Βαβυλωνίας ἐκλεξαμένη τὸν
ταπεινότατον τόπον ἐποίησε δεξαμενὴν τετράγω-
νον, ἧς ἦν ἑκάστη πλευρὰ σταδίων τριακοσίων, ἐξ
ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου κατεσκευασμένην καὶ
2 τὸ βάθος ἔχουσαν ποδῶν τριάκοντα καὶ πέντε. εἰς
ταύτην δ' ἀποστρέψασα τὸν ποταμὸν κατεσκεύασεν
ἐκ τῶν ἐπὶ τάδε βασιλείων εἰς θάτερα διώρυχα· ἐξ
ὀπτῆς δὲ πλίνθου συνοικοδομήσασα τὰς καμάρας
ἐξ ἑκατέρου μέρους ἀσφάλτῳ κατέχρισεν ἡψημένῃ,
μέχρι οὗ τὸ πάχος τοῦ χρίσματος ἐποίησε πηχῶν
τεττάρων. τῆς δὲ διώρυχος ὑπῆρχον οἱ μὲν τοῖχοι
τὸ πλάτος ἐπὶ πλίνθους εἴκοσι, τὸ δ' ὕψος χωρὶς
τῆς καμφθείσης ψαλίδος ποδῶν δώδεκα, τὸ δὲ
3 πλάτος ποδῶν πεντεκαίδεκα. ἐν ἡμέραις δ' ἑπτὰ
κατασκευασθείσης αὐτῆς ἀποκατέστησε τὸν ποταμὸν

2 ἐφ' del. Dind., ὑφ' *CF* 3 διτταὶ Wurm, δίαιται codices 16 κατεσκευασμένη . . . ἔχουσα codices praeter A 22 οὗ D, τοῦ F, ὅτου *C* 26 δεκαπέντε libri.

ἐπὶ τὴν προϋπάρχουσαν ῥύσιν, ὥστε τοῦ ῥεύματος
123 ἐπάνω τῆς διώρυχος φερομένου δύνασθαι τὴν Σε-
μίραμιν ἐκ τῶν πέραν βασιλείων ἐπὶ θάτερα δια-
πορεύεσθαι μὴ διαβαίνουσαν τὸν ποταμόν. ἐπέ-
στησε δὲ καὶ πύλας τῇ διώρυχι χαλκᾶς ἐφ' ἑκάτε-
ρον μέρος, αἳ διέμειναν μέχρι τῆς [τῶν] Περσῶν
βασιλείας. μετὰ δὲ ταῦτα ἐν μέσῃ τῇ πόλει κατε- 4
σκεύασεν ἱερὸν Διός, ὃν καλοῦσιν οἱ Βαβυλώνιοι,
καθάπερ εἰρήκαμεν, Βῆλον. περὶ τούτου δὲ τῶν
συγγραφέων διαφωνούντων, καὶ τοῦ κατασκευά-
σματος διὰ τὸν χρόνον καταπεπτωκότος, οὐκ ἔστιν
ἀποφήνασθαι τἀκριβές. ὁμολογεῖται δ' ὑψηλὸν γε-
γενῆσθαι καθ' ὑπερβολήν, καὶ τοὺς Χαλδαίους ἐν
αὐτῷ τὰς τῶν ἄστρων πεποιῆσθαι παρατηρήσεις,
ἀκριβῶς θεωρουμένων τῶν τ' ἀνατολῶν καὶ δύσεων
διὰ τὸ τοῦ κατασκευάσματος ὕψος. τῆς δ' ὅλης 5
οἰκοδομίας ἐξ ἀσφάλτου καὶ πλίνθου πεφιλοτεχνη-
μένης πολυτελῶς, ἐπ' ἄκρας τῆς ἀναβάσεως τρία
κατεσκεύασεν ἀγάλματα χρυσᾶ σφυρήλατα, Διός,
Ἥρας, Ῥέας. τούτων δὲ τὸ μὲν τοῦ Διὸς ἑστηκὸς
ἦν καὶ διαβεβηκός, ὑπάρχον δὲ ποδῶν τετταράκοντα
τὸ μῆκος σταθμὸν εἶχε χιλίων ταλάντων Βαβυλω-
νίων· τὸ δὲ τῆς Ῥέας ἐπὶ δίφρου καθήμενον χρυ-
σοῦ τὸν ἴσον σταθμὸν εἶχε τῷ προειρημένῳ· ἐπὶ δὲ
τῶν γονάτων αὐτῆς εἱστήκεσαν λέοντες δύο, καὶ
πλησίον ὄφεις ὑπερμεγέθεις ἀργυροῖ, τριάκοντα τα-
λάντων ἕκαστος ἔχων τὸ βάρος. τὸ δὲ τῆς Ἥρας 6
ἑστηκὸς ἦν ἄγαλμα, σταθμὸν ἔχον ταλάντων ὀκτα-

6 τῶν om. CD 9 δὲ τούτου vulg. 21 δὲ om. vulg. 22 σταθμὸν δ' εἶχε libri 28 ἑξακοσίων ABD[1].

κοσίων, καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ χειρὶ κατεῖχε τῆς κεφα-
λῆς ὄφιν, τῇ δ' ἀριστερᾷ σκῆπτρον λιθοκόλλητον.
7 τούτοις δὲ πᾶσι κοινὴ παρέκειτο τράπεζα χρυσῆ
σφυρήλατος, τὸ μὲν μῆκος ποδῶν τετταράκοντα, τὸ
δ' εὖρος πεντεκαίδεκα, σταθμὸν ἔχουσα ταλάντων
πεντακοσίων. ἐπὶ δὲ ταύτης ἐπέκειντο δύο καρχή-
8 σια, σταθμὸν ἔχοντα τριάκοντα ταλάντων. ἦσαν
δὲ καὶ θυμιατήρια τὸν μὲν ἀριθμὸν ἴσα, τὸν δὲ
σταθμὸν ἑκάτερον ταλάντων τριακοσίων· ὑπῆρχον
δὲ καὶ κρατῆρες χρυσοῖ τρεῖς, ὧν ὁ μὲν τοῦ Διὸς
εἷλκε τάλαντα Βαβυλώνια χίλια καὶ διακόσια, τῶν
9 δ' ἄλλων ἑκάτερος ἑξακόσια. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οἱ
τῶν Περσῶν βασιλεῖς ὕστερον ἐσύλησαν· τῶν δὲ
βασιλείων καὶ τῶν ἄλλων κατασκευασμάτων ὁ χρό-
νος τὰ μὲν ὁλοσχερῶς ἠφάνισε, τὰ δ' ἐλυμήνατο·
καὶ γὰρ αὐτῆς τῆς Βαβυλῶνος νῦν βραχύ τι μέρος
οἰκεῖται, τὸ δὲ πλεῖστον ἐντὸς τείχους γεωργεῖται.
10 Ὑπῆρχε δὲ καὶ ὁ κρεμαστὸς καλούμενος κῆπος
παρὰ τὴν ἀκρόπολιν, οὐ Σεμιράμιδος, ἀλλά τινος 124
ὕστερον Σύρου βασιλέως κατασκευάσαντος χάριν
γυναικὸς παλλακῆς· ταύτην γάρ φασιν οὖσαν τὸ
γένος Περσίδα καὶ τοὺς ἐν τοῖς ὄρεσι λειμῶνας ἐπι-
ζητοῦσαν ἀξιῶσαι τὸν βασιλέα μιμήσασθαι διὰ τῆς
τοῦ φυτουργείου φιλοτεχνίας τὴν τῆς Περσίδος χώ-
2 ρας ἰδιότητα. ἔστι δ' ὁ παράδεισος τὴν μὲν πλευ-
ρὰν ἑκάστην παρεκτείνων εἰς τέτταρα πλέθρα, τὴν
δὲ πρόσβασιν ὀρεινὴν καὶ τὰς οἰκοδομίας ἄλλας ἐξ
ἄλλων ἔχων, ὥστε τὴν πρόσοψιν εἶναι θεατροειδῆ.

3 δ' ἅπασι *CF* 5 δεκαπέντε *CF* 18 ὑπάρχει DF.

ὑπὸ δὲ ταῖς κατεσκευασμέναις ἀναβάσεσιν ᾠκοδό- 3
μηντο σύριγγες, ἅπαν μὲν ὑποδεχόμεναι τὸ τοῦ φυ-
τουργείου βάρος, ἀλλήλων δ' ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον
ἀεὶ μικρὸν ὑπερέχουσαι κατὰ τὴν πρόσβασιν· ἡ δ'
ἀνωτάτω σῦριγξ οὖσα πεντήκοντα πηχῶν τὸ ὕψος
εἶχεν ἐπ' αὐτῇ τοῦ παραδείσου τὴν ἀνωτάτην ἐπι-
φάνειαν συνεξισουμένην τῷ περιβόλῳ τῶν ἐπάλξεων.
ἔπειθ' οἱ μὲν τοῖχοι πολυτελῶς κατεσκευασμένοι τὸ 4
πάχος εἶχον ποδῶν εἴκοσι δύο, τῶν δὲ διεξόδων ἑκά-
στη τὸ πλάτος δέκα. τὰς δ' ὀροφὰς κατεστέγαζον
λίθιναι δοκοί, τὸ μὲν μῆκος σὺν ταῖς ἐπιβολαῖς
ἔχουσαι ποδῶν ἑκκαίδεκα, τὸ δὲ πλάτος τεττάρων.
τὸ δ' ἐπὶ ταῖς δοκοῖς ὀρόφωμα πρῶτον μὲν εἶχεν 5
ὑπεστρωμένον κάλαμον μετὰ πολλῆς ἀσφάλτου, μετὰ
δὲ ταῦτα πλίνθον ὀπτὴν διπλῆν ἐν γύψῳ δεδεμέ-
νην, τρίτην δ' ἐπιβολὴν ἐδέχετο μολιβᾶς στέγας
πρὸς τὸ μὴ διικνεῖσθαι κατὰ βάθος τὴν ἐκ τοῦ χώ-
ματος νοτίδα. ἐπὶ δὲ τούτοις ἐσεσώρευτο γῆς ἱκα-
νὸν βάθος, ἀρκοῦν ταῖς τῶν μεγίστων δένδρων
ῥίζαις· τὸ δ' ἔδαφος ἐξωμαλισμένον πλῆρες ἦν παν-
τοδαπῶν δένδρων τῶν δυναμένων κατά τε τὸ μέ-
125 γεθος καὶ τὴν ἄλλην χάριν τοὺς θεωμένους ψυχα-
γωγῆσαι. αἱ δὲ σύριγγες τὰ φῶτα δεχόμεναι ταῖς 6
δι' ἀλλήλων ὑπεροχαῖς πολλὰς καὶ παντοδαπὰς εἶ-
χον διαίτας βασιλικάς· μία δ' ἦν ἐκ τῆς ἀνωτάτης
ἐπιφανείας διατομὰς ἔχουσα καὶ πρὸς τὰς ἐπαντλή-

2 ἀναδεχόμεναι II 5 ἀνωτάτη II 6 ἐφ' αὐτῇ Dind. 8 κατεσκευασμένοι] ἠσφαλισμένοι II 9 δ' ἐξόδων vulg. 12 δεκαέξ D 16 ἐπεδέχετο C 19 ἀρκοῦν Gemistus, ἀρκούμενον codices 21 τε om. D 26 ὑπαντλήσεις II.

σεις τῶν ὑδάτων ὄργανα, δι' ὧν ἀνεσπᾶτο πλῆθος ὕδατος ἐκ τοῦ ποταμοῦ, μηδενὸς τῶν ἔξωθεν τὸ γινόμενον συνιδεῖν δυναμένου. οὗτος μὲν οὖν ὁ παράδεισος, ὡς προεῖπον, ὕστερον κατεσκευάσθη.

11 *Ἡ δὲ Σεμίραμις ἔκτισε καὶ ἄλλας πόλεις παρὰ*
τὸν ποταμὸν τόν τε Εὐφράτην καὶ τὸν Τίγριν, ἐν
αἷς ἐμπόρια κατεσκεύασε τοῖς φορτία διακομίζουσιν
ἐκ τῆς Μηδίας καὶ Παραιτακηνῆς καὶ πάσης τῆς
σύνεγγυς χώρας. μετὰ γὰρ τὸν Νεῖλον καὶ Γάγγην
ὄντες ἐπισημότατοι σχεδὸν τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν πο-
ταμῶν Εὐφράτης καὶ Τίγρις τὰς μὲν πηγὰς ἔχουσιν
ἐκ τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν, διεστήκασι δ' ἀπ' ἀλλή-
2 *λων σταδίους δισχιλίους καὶ πεντακοσίους· ἐνε-*
χθέντες δὲ διὰ Μηδίας καὶ Παραιτακηνῆς ἐμβάλ-
λουσιν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, ἣν ἀπολαμβάνοντες
εἰς μέσον αἴτιοι κατέστησαν τῇ χώρᾳ ταύτης τῆς
προσηγορίας· μετὰ δὲ ταῦτα τὴν Βαβυλωνίαν διελ-
θόντες εἰς τὴν Ἐρυθρὰν ἐξερεύγονται θάλατταν.
3 *μεγάλοι δ' ὄντες καὶ συχνὴν χώραν διαπορευόμενοι*
πολλὰς ἀφορμὰς παρέχονται τοῖς ἐμπορικῇ χρωμέ-
νοις ἐργασίᾳ· διὸ καὶ συμβαίνει τοὺς παραποτα-
μίους τόπους πλήρεις ὑπάρχειν ἐμπορίων εὐδαι-
μόνων καὶ μεγάλα συμβαλλομένων πρὸς τὴν τῆς
4 *Βαβυλωνίας ἐπιφάνειαν. ἡ δὲ Σεμίραμις ἐκ τῶν*
Ἀρμενίων ὀρῶν λίθον ἔτεμε τὸ μὲν μῆκος ποδῶν
ἑκατὸν καὶ τριάκοντα, τὸ δὲ πλάτος καὶ πάχος εἴ-

8 *παραετακίνης* D 13 *χιλίους* II 14 *παρ' ετακι·ης* D 17 *διελθόντες* Gemistus, *διελόντες* codices 19 *χώραν*] *ἔχοντες καὶ* add. *CF* 26 *καὶ* om. DF *τὸ πλάτος δὲ* vulg.

126 κοσι καὶ πέντε· τοῦτον δὲ πολλοῖς πλήθεσι ζευγῶν 5
ὀρεικῶν τε καὶ βοεικῶν καταγαγοῦσα πρὸς τὸν ποταμὸν ἐπεβίβασεν ἐπὶ τὴν σχεδίαν· ἐπὶ ταύτης δὲ παρακομίσασα κατὰ τοῦ ῥεύματος μέχρι τῆς Βαβυλωνίας ἔστησεν αὐτὸν παρὰ τὴν ἐπισημοτάτην ὁδόν, παράδοξον θέαμα τοῖς παριοῦσιν· ὅν τινες ὀνομάζουσιν ἀπὸ τοῦ σχήματος ὀβελίσκον, ὃν ἐν τοῖς ἑπτὰ τοῖς κατονομαζομένοις ἔργοις καταριθμοῦσι.

Πολλῶν δὲ καὶ παραδόξων ὄντων θεαμάτων 12
κατὰ τὴν Βαβυλωνίαν οὐχ ἥκιστα θαυμάζεται καὶ τὸ πλῆθος τῆς ἐν αὐτῇ γεννωμένης ἀσφάλτου· τοσοῦτον γάρ ἐστιν ὥστε μὴ μόνον ταῖς τοσαύταις καὶ τηλικαύταις οἰκοδομίαις διαρκεῖν, ἀλλὰ καὶ συλλεγόμενον τὸν λαὸν ἐπὶ τὸν τόπον ἀφειδῶς ἀρύεσθαι καὶ ξηραίνοντα κάειν ἀντὶ ξύλων. ἀναριθμήτων δὲ 2
τὸ πλῆθος ἀνθρώπων ἀρυομένων καθάπερ ἔκ τινος πηγῆς μεγάλης ἀκέραιον διαμένει τὸ πλήρωμα. ἔστι δὲ καὶ πλησίον τῆς πηγῆς ταύτης ἀνάδοσις τῷ μὲν μεγέθει βραχεῖα, δύναμιν δὲ θαυμάσιον ἔχουσα. προβάλλει γὰρ ἀτμὸν θειώδη καὶ βαρύν, ᾧ τὸ προσελθὸν ζῷον ἅπαν ἀποθνήσκει, περιπῖπτον ὀξείᾳ καὶ παραδόξῳ τελευτῇ· πνεύματος γὰρ κατοχῇ χρόνον ὑπομεῖναν διαφθείρεται, καθάπερ κωλυομένης τῆς τοῦ πνεύματος ἐκφορᾶς ὑπὸ τῆς προσπεσούσης ταῖς ἀναπνοαῖς δυνάμεως· εὐθὺς δὲ διοιδεῖ καὶ πίμπραται τὸ σῶμα, μάλιστα τοὺς περὶ τὸν πνεύμονα

1 καὶ πέντε] πέντε *CF*, καὶ πέντε ποδῶν D 2 ὀρικῶν D, ὀνικῶν II 3 ἐπὶ τὴν] πρὸς τὴν vulg. 4 κατακομίσασα II 6 ὃν —8 καταριθμοῦσι del. Eich. 14 ἐπὶ τὸν τόπον om. II 20 προσβάλλει vulg. (et D[1]) 22 χρόνον] χρόνον ὀλίγον Gemistus 24 φορᾶς D.

3 τόπους. ἔστι δὲ καὶ πέραν τοῦ ποταμοῦ λίμνη στερεὸν ἔχουσα τὸν περὶ αὑτὴν τύπον, εἰς ἣν ὅταν τις ἐμβῇ τῶν ἀπείρων, ὀλίγον μὲν νήχεται χρόνον, προϊὼν δ' εἰς τὸ μέσον καθάπερ ὑπό τινος βίας κατασπᾶται· ἑαυτῷ δὲ βοηθῶν καὶ πάλιν ἀναστρέψαι προαιρούμενος ἀντέχεται μὲν τῆς ἐκβάσεως, ἀντισπωμένῳ δ' ὑπό τινος ἔοικε· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀπονεκροῦται τοὺς πόδας, εἶτα τὰ σκέλη μέχρι τῆς ὀσφύος, τὸ δὲ τελευταῖον ὅλον τὸ σῶμα νάρκῃ κρατηθεὶς φέρεται πρὸς βυθόν, καὶ μετ' ὀλίγον τετελευτηκὼς ἀναβάλλεται. περὶ μὲν οὖν τῶν ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ θαυμαζομένων ἀρκείτω τὰ ῥηθέντα.

13 Ἡ δὲ Σεμίραμις ἐπειδὴ τοῖς ἔργοις ἐπέθηκε πέρας, ἀνέζευξεν ἐπὶ Μηδίας μετὰ πολλῆς δυνάμεως· καταντήσασα δὲ πρὸς ὄρος τὸ καλούμενον Βαγίστανον πλησίον αὐτοῦ κατεστρατοπέδευσε, καὶ κατεσκεύασε παράδεισον, ὃς τὴν μὲν περίμετρον ἦν δώδεκα σταδίων, ἐν πεδίῳ δὲ κείμενος εἶχε πηγὴν μεγάλην, ἐξ ἧς ἀρδεύεσθαι συνέβαινε τὸ φυτουρ-
2 γεῖον. τὸ δὲ Βαγίστανον ὄρος ἐστὶ μὲν ἱερὸν Διός, ἐκ δὲ τοῦ παρὰ τὸν παράδεισον μέρους ἀποτομάδας 12
ἔχει πέτρας εἰς ὕψος ἀνατεινούσας ἑπτακαίδεκα σταδίους. οὗ τὸ κατώτατον μέρος καταξύσασα τὴν ἰδίαν ἐνεχάραξεν εἰκόνα, δορυφόρους αὑτῇ παραστήσασα ἑκατόν. ἐπέγραψε δὲ καὶ Συρίοις γράμμασιν εἰς τὴν πέτραν ὅτι Σεμίραμις τοῖς σάγμασι τοῖς τῶν ἀκολουθούντων ὑποζυγίων ἀπὸ τοῦ πεδίου χώσασα τὸν

2 τύπον Reiske, τόπον codices 8 ἀποναρκοῦται Eich. 12 ἀρκείσθω II 16 κατεστρατοπέδευσε καὶ om. D 22 στάδια ἑπτακαίδεκα II.

προειρημένον κρημνὸν διὰ τούτων εἰς τὴν ἀκρώ-
ρειαν προσανέβη. ἐντεῦθεν δ' ἀναζεύξασα καὶ παρα- 3
γενομένη πρὸς Χαύονα πόλιν τῆς Μηδίας κατ-
ενόησεν ἔν τινι μετεώρῳ πεδίῳ πέτραν τῷ τε ὕψει
καὶ τῷ μεγέθει καταπληκτικήν. ἐνταῦθ' οὖν ἕτε-
ρον παράδεισον ὑπερμεγέθη κατεσκεύασεν, ἐν μέσῳ
τὴν πέτραν ἀπολαβοῦσα, καθ' ἣν οἰκοδομήματα πο-
λυτελῆ πρὸς τρυφὴν ἐποίησεν, ἐξ ὧν τά τε κατὰ
τὸν παράδεισον ἀπεθεώρει φυτουργεῖα καὶ πᾶσαν
τὴν στρατιὰν παρεμβεβληκυῖαν ἐν τῷ πεδίῳ. ἐν 4
τούτῳ δὲ τῷ τόπῳ συχνὸν ἐνδιατρίψασα χρόνον καὶ
πάντων τῶν εἰς τρυφὴν ἀνηκόντων ἀπολαύσασα,
γῆμαι μὲν νομίμως οὐκ ἠθέλησεν, εὐλαβουμένη μή-
ποτε στερηθῇ τῆς ἀρχῆς, ἐπιλεγομένη δὲ τῶν στρα-
τιωτῶν τοὺς εὐπρεπείᾳ διαφέροντας τούτοις ἐμίσ-
γετο, καὶ πάντας τοὺς αὐτῇ πλησιάσαντας ἠφάνιζε.
μετὰ δὲ ταῦτα ἐπ' Ἐκβατάνων τὴν πορείαν ποιη- 5
σαμένη παρεγένετο πρὸς ὄρος τὸ Ζαρκαῖον καλού-
μενον· τοῦτο δ' ἐπὶ πολλοὺς παρῆκον σταδίους καὶ
πλῆρες ὂν κρημνῶν καὶ φαράγγων μακρὰν εἶχε τὴν
περίοδον. ἐφιλοτιμεῖτο οὖν ἅμα μὲν μνημεῖον ἀθά-
νατον ἑαυτῆς ἀπολιπεῖν, ἅμα δὲ σύντομον ποιή-
σασθαι τὴν ὁδόν· διόπερ τούς τε κρημνοὺς κατα-
κόψασα καὶ τοὺς κοίλους τόπους χώσασα σύν-
τομον καὶ πολυτελῆ κατεσκεύασεν ὁδόν, ἣ μέχρι
τοῦ νῦν Σεμιράμιδος καλεῖται. παραγενηθεῖσα δ' εἰς 6
Ἐκβάτανα, πόλιν ἐν πεδίῳ κειμένην, κατεσκεύασεν

3 χαύονα G, χάτωνα D, χάονα *CF* 8 ἐποίησεν] ἐπέθηκεν II 18 παρεγενήθη C(F) ζβαρκαιον D 26 νῦν] ἀπ' ἐκείνης add. *CF* παραγενομένη II.

ἐν αὐτῇ πολυτελῆ βασίλεια καὶ τὴν ἄλλην ἐπιμέλειαν ἐποιήσατο τοῦ τόπου περιττοτέραν. ἀνύδρου γὰρ οὔσης τῆς πόλεως καὶ μηδαμοῦ σύνεγγυς ὑπαρχούσης πηγῆς, ἐποίησεν αὐτὴν πᾶσαν κατάρρυτον, ἐπαγαγοῦσα πλεῖστον καὶ κάλλιστον ὕδωρ μετὰ πολ-
7 λῆς κακοπαθείας τε καὶ δαπάνης. τῶν γὰρ Ἐκβατάνων ὡς δώδεκα σταδίους ἀπέχον ἔστιν ὄρος ὃ καλεῖται μὲν Ὀρόντης, τῇ δὲ τραχύτητι καὶ τῷ πρὸς ὕψος ἀνατείνοντι μεγέθει διάφορον, ὡς ἂν τὴν πρόσβασιν ἔχον ὄρθιον ἕως τῆς ἀκρωρείας σταδίων εἴκοσι πέντε. ἐκ θατέρου δὲ μέρους οὔσης λίμνης μεγάλης εἰς ποταμὸν ἐκβαλλούσης, διέσκαψε τὸ προ-
8 ειρημένον ὄρος κατὰ τὴν ῥίζαν. ἦν δ' ἡ διῶρυξ 128
τὸ μὲν πλάτος ποδῶν πεντεκαίδεκα, τὸ δ' ὕψος τετταράκοντα· δι' ἧς ἐπαγαγοῦσα τὸν ἐκ τῆς λίμνης ποταμὸν ἐπλήρωσε τὴν πόλιν ὕδατος. ταῦτα μὲν οὖν ἐποίησεν ἐν τῇ Μηδίᾳ.

14 Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπῆλθε τήν τε Περσίδα καὶ τὴν ἄλλην χώραν ἅπασαν ἧς ἐπῆρχε κατὰ τὴν Ἀσίαν. πανταχοῦ δὲ τὰ μὲν ὄρη καὶ τὰς ἀπορρῶγας πέτρας διακόπτουσα κατεσκεύασεν ὁδοὺς πολυτελεῖς, ἐν δὲ τοῖς πεδίοις ἐποίει χώματα, ποτὲ μὲν τάφους κατασκευάζουσα τοῖς τελευτῶσι τῶν ἡγεμόνων, ποτὲ δὲ
2 πόλεις ἐν τοῖς ἀναστήμασι κατοικίζουσα. εἰώθει δὲ καὶ κατὰ τὰς στρατοπεδείας μικρὰ χώματα κατασκευάζειν, ἐφ' ὧν καθιστᾶσα τὴν ἰδίαν σκηνὴν ἅπασαν κατώπτευε τὴν παρεμβολήν· διὸ καὶ πολλὰ κατὰ

6 τε om. D 7 ἧς om. D 9 ὡς ἂν . . . ὄρθιον om. ABD 14 δεκαπέντε libri 15 ἀπαγαγοῦσα D 20 πέτρας om. *C* 25 μακρὰ Eich.

τὴν Ἀσίαν μέχρι τοῦ νῦν διαμένει τῶν ὑπ' ἐκείνης
κατασκευασθέντων καὶ καλεῖται Σεμιράμιδος ἔργα.
μετὰ δὲ ταῦτα τήν τε Αἴγυπτον πᾶσαν ἐπῆλθε καὶ 3
τῆς Λιβύης τὰ πλεῖστα καταστρεψαμένη παρῆλθεν εἰς
Ἄμμωνα, χρησομένη τῷ θεῷ περὶ τῆς ἰδίας τελευτῆς.
λέγεται δ' αὐτῇ γενέσθαι λόγιον ἐξ ἀνθρώπων ἀφα-
νισθήσεσθαι καὶ κατὰ τὴν Ἀσίαν παρ' ἐνίοις τῶν
ἐθνῶν ἀθανάτου τεύξεσθαι τιμῆς· ὅπερ ἔσεσθαι καθ'
ὃν ἂν χρόνον ὁ υἱὸς αὐτῇ Νινύας ἐπιβουλεύσῃ. ἀπὸ δὲ 4
τούτων γενομένη τῆς Αἰθιοπίας ἐπῆλθε τὰ πλεῖστα
καταστρεφομένη καὶ τὰ κατὰ τὴν χώραν θεωμένη
παράδοξα. εἶναι γὰρ ἐν αὐτῇ φασι λίμνην τετράγωνον,
τὴν μὲν περίμετρον ἔχουσαν ποδῶν ὡς ἑκατὸν ἑξή-
κοντα, τὸ δ' ὕδωρ τῇ μὲν χρόᾳ παραπλήσιον κιννα-
βάρει, τὴν δ' ὀσμὴν καθ' ὑπερβολὴν ἡδεῖαν, οὐκ ἀνό-
μοιον οἴνῳ παλαιῷ· δύναμιν δ' ἔχειν παράδοξον·
τὸν γὰρ πιόντα φασὶν εἰς μανίαν ἐμπίπτειν καὶ
πάνθ' ἃ πρότερον διέλαθεν ἁμαρτήσας ἑαυτοῦ κατη-
γορεῖν. τοῖς μὲν οὖν ταῦτα λέγουσιν οὐκ ἄν τις
ῥᾳδίως συγκατάθοιτο.

Ταφὰς δὲ τῶν τελευτησάντων ἰδίως οἱ κατὰ 15
τὴν Αἰθιοπίαν ποιοῦνται· ταριχεύσαντες γὰρ τὰ
σώματα καὶ περιχέαντες αὐτοῖς πολλὴν ὕελον ἱστᾶ-
σιν ἐπὶ στήλης, ὥστε τοῖς παριοῦσι φαίνεσθαι διὰ
τῆς ὑέλου τὸ τοῦ τετελευτηκότος σῶμα, καθάπερ
Ἡρόδοτος εἴρηκε. Κτησίας δ' ὁ Κνίδιος ἀποφαινό- 2
μενος τοῦτον σχεδιάζειν, αὐτός φησι τὸ μὲν σῶμα
ταριχεύεσθαι, τὴν μέντοι γε ὕελον μὴ περιχεῖσθαι

21 ἰδίας Dind. 23 πολὺν D.

γυμνοῖς τοῖς σώμασι· κατακαυθήσεσθαι γὰρ ταῦτα
καὶ λυμανθέντα τελέως τὴν ὁμοιότητα μὴ δυνή-
3 σεσθαι διατηρεῖν. διὸ καὶ χρυσῆν εἰκόνα κατα-
σκευάζεσθαι κοίλην, εἰς ἣν ἐντεθέντος τοῦ νεκροῦ 129
περὶ τὴν εἰκόνα χεῖσθαι τὴν ὕελον· τοῦ δὲ κατα-
σκευάσματος τεθέντος ἐπὶ τὸν τάφον διὰ τῆς ὑέλου
φανῆναι τὸν χρυσὸν ἀφωμοιωμένον τῷ τετελευτη-
4 κότι. τοὺς μὲν οὖν πλουσίους αὐτῶν οὕτω θάπτε-
σθαί φησι, τοὺς δ' ἐλάττονας καταλιπόντας οὐσίας
ἀργυρᾶς τυγχάνειν εἰκόνος, τοὺς δὲ πένητας κερα-
μίνης· τὴν δὲ ὕελον πᾶσιν ἐξαρκεῖν διὰ τὸ πλείστην
γεννᾶσθαι κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν καὶ τελέως παρὰ
5 τοῖς ἐγχωρίοις ἐπιπολάζειν. περὶ δὲ τῶν νομίμων
τῶν παρὰ τοῖς Αἰθίοψι καὶ τῶν ἄλλων τῶν γινο-
μένων ἐν τῇ τούτων χώρᾳ τὰ κυριώτατα καὶ μνήμης
ἄξια μικρὸν ὕστερον ἀναγράψομεν, ὅταν καὶ τὰς
παλαιὰς αὐτῶν πράξεις καὶ μυθολογίας διεξίωμεν.
16 Ἡ δὲ Σεμίραμις καταστήσασα τά τε κατὰ τὴν
Αἰθιοπίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον ἐπανῆλθε μετὰ τῆς
δυνάμεως εἰς Βάκτρα τῆς Ἀσίας. ἔχουσα δὲ δυνά-
μεις μεγάλας καὶ πολυχρόνιον εἰρήνην ἄγουσα φι-
λοτίμως ἔσχε πρᾶξαί τι λαμπρὸν κατὰ πόλεμον.
2 πυνθανομένη δὲ τὸ τῶν Ἰνδῶν ἔθνος μέγιστον
εἶναι τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην καὶ πλείστην τε καὶ
καλλίστην χώραν νέμεσθαι, διενοεῖτο στρατεύειν εἰς
τὴν Ἰνδικήν, ἧς ἐβασίλευε μὲν Σταβροβάτης κατ'
ἐκείνους τοὺς χρόνους, στρατιωτῶν δ' εἶχεν ἀνα-
ρίθμητον πλῆθος· ὑπῆρχον δ' αὐτῷ καὶ ἐλέφαντες

6 τάφον] τόπον II 18 τε om. D 26 ταβροβάτης D

πολλοὶ καθ' ὑπερβολὴν λαμπρῶς κεκοσμημένοι τοῖς
εἰς τὸν πόλεμον καταπληκτικοῖς. ἡ γὰρ Ἰνδικὴ χώρα 3
διάφορος οὖσα τῷ κάλλει καὶ πολλοῖς διειλημμένη
ποταμοῖς ἀρδεύεταί τε πολλαχοῦ καὶ διττοὺς καθ'
ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἐκφέρει καρπούς· διὸ καὶ τῶν
πρὸς τὸ ζῆν ἐπιτηδείων τοσοῦτον ἔχει πλῆθος ὥστε
διὰ παντὸς ἄφθονον ἀπόλαυσιν τοῖς ἐγχωρίοις παρ-
έχεσθαι. λέγεται δὲ μηδέποτε κατ' αὐτὴν γεγονέναι
σιτοδείαν ἢ φθορὰν καρπῶν διὰ τὴν εὐκρασίαν τῶν
τόπων. ἔχει δὲ καὶ τῶν ἐλεφάντων ἄπιστον πλῆθος, 4
οἳ ταῖς τε ἀλκαῖς καὶ ταῖς τοῦ σώματος ῥώμαις
πολὺ προέχουσι τῶν ἐν τῇ Λιβύῃ γινομένων, ὁμοίως
δὲ χρυσόν, ἄργυρον, σίδηρον, χαλκόν· πρὸς δὲ τού-
τοις λίθων παντοίων καὶ πολυτελῶν ἔστιν ἐν αὐτῇ
πλῆθος, ἔτι δὲ τῶν ἄλλων ἁπάντων σχεδὸν τῶν
πρὸς τρυφὴν καὶ πλοῦτον διατεινόντων. ὑπὲρ ὧν
τὰ κατὰ μέρος ἡ Σεμίραμις ἀκούσασα προήχθη μηδὲν
προαδικηθεῖσα τὸν πρὸς Ἰνδοὺς ἐξενεγκεῖν πόλεμον.
ὁρῶσα δ' αὑτὴν μεγάλων καθ' ὑπερβολὴν προσδεο- 5
μένην δυνάμεων, ἐξέπεμψεν ἀγγέλους εἰς ἁπάσας
τὰς σατραπείας, διακελευσαμένη τοῖς ἐπάρχοις κατα-
130 *γράφειν τῶν νέων τοὺς ἀρίστους, δοῦσα τὸν ἀριθ-*
μὸν κατὰ τὰ μεγέθη τῶν ἐθνῶν· προσέταξε δὲ πᾶσι
κατασκευάζειν καινὰς πανοπλίας καὶ τοῖς ἄλλοις
ἅπασι λαμπρῶς παραγίνεσθαι κεκοσμημένους μετὰ
τρίτον ἔτος εἰς Βάκτρα. μετεπέμψατο δὲ καὶ ναυπη- 6
γοὺς ἔκ τε Φοινίκης καὶ Συρίας καὶ Κύπρου καὶ
τῆς ἄλλης τῆς παραθαλαττίου χώρας, οἷς ἄφθονον

14 *ἐν αὐτῇ ἐστι* vulg. 20 *πάσας* II 21 *σατραπείας* Dindorf, *στρατοπεδείας* cod. 25 *παραγενέσθαι* vulg.

ὕλην μεταγαγοῦσα διεκελεύσατο κατασκευάζειν πο-
7 *τάμια πλοῖα διαιρετά. ὁ γὰρ Ἰνδὸς ποταμός, μέ-*
γιστος ὢν τῶν περὶ τοὺς τόπους καὶ τὴν βασιλείαν
αὐτῆς ὁρίζων, πολλῶν προσεδεῖτο πλοίων πρός τε
τὴν διάβασιν καὶ πρὸς τὸ τοὺς Ἰνδοὺς ἀπὸ τούτων
ἀμύνασθαι· περὶ δὲ τὸν ποταμὸν οὐκ οὔσης ὕλης
ἀναγκαῖον ἦν ἐκ τῆς Βακτριανῆς πεζῇ παρακομί-
8 *ζεσθαι τὰ πλοῖα. θεωροῦσα δ' ἡ Σεμίραμις ἑαυτὴν*
ἐν τῇ τῶν ἐλεφάντων χρείᾳ πολὺ λειπομένην, ἐπε-
νοήσατό [τινα] κατασκευάζειν εἴδωλα τούτων τῶν
ζῴων, ἐλπίζουσα καταπλήξεσθαι τοὺς Ἰνδοὺς διὰ τὸ
νομίζειν αὐτοὺς μηδ' εἶναι τὸ σύνολον ἐλέφαντας
9 *ἐκτὸς τῶν κατὰ τὴν Ἰνδικήν. ἐπιλέξασα δὲ βοῶν*
μελάνων τριάκοντα μυριάδας τὰ μὲν κρέα τοῖς
τεχνίταις καὶ τοῖς πρὸς τὴν τῶν κατασκευασμάτων
ὑπηρεσίαν τεταγμένοις διένειμε, τὰς δὲ βύρσας
συρράπτουσα καὶ χόρτου πληροῦσα κατεσκεύασεν
εἴδωλα, κατὰ πᾶν ἀπομιμουμένη τὴν τῶν ζῴων
τούτων φύσιν. ἕκαστον δὲ τούτων εἶχεν ἐντὸς ἄνδρα
τὸν ἐπιμελησόμενον καὶ κάμηλον, ὑφ' οὗ φερόμενον
φαντασίαν τοῖς πόρρωθεν ὁρῶσιν ἀληθινοῦ θηρίου
10 *παρείχετο. οἱ δὲ ταῦτα κατασκευάζοντες αὐτῇ τεχνῖ-*
ται προσεκαρτέρουν τοῖς ἔργοις ἔν τινι περιβόλῳ
περιῳκοδομημένῳ καὶ πύλας ἔχοντι τηρουμένας ἐπι-
μελῶς, ὥστε μηδένα μήτε τῶν ἔσωθεν ἐξιέναι τεχνι-
τῶν μήτε τῶν ἔξωθεν εἰσιέναι πρὸς αὐτούς. τοῦτο
δ' ἐποίησεν, ὅπως μηδεὶς τῶν ἔξωθεν ἴδῃ τὸ

10 *τινα*] *τι* codices, del. Hertlein *εἴδωλα*] *ἰδίωμα* codices, *ἴνδαλμα* Bekker, *μίμημα* Schäfer 15 *τοῖς* om. D 18 *ἀπομιμούμενα* conicio (c. 8, 4) 22 *κατασκευάσαντες* D.

γινόμενον μηδὲ διαπέσῃ φήμη πρὸς Ἰνδοὺς περὶ
τούτων.

Ἐπεὶ δ' αἵ τε νῆες καὶ τὰ θηρία κατεσκευά- 17
σθησαν ἐν τοῖς δυσὶν ἔτεσι, τῷ τρίτῳ μετεπέμψατο
τὰς πανταχόθεν δυνάμεις εἰς τὴν Βακτριανήν. τὸ
δὲ πλῆθος τῆς ἀθροισθείσης στρατιᾶς ἦν, ὡς Κτη-
σίας ὁ Κνίδιος ἀνέγραψε, πεζῶν μὲν τριακόσιαι
μυριάδες, ἱππέων δὲ εἴκοσι μυριάδες, ἁρμάτων δὲ
δέκα μυριάδες. ὑπῆρχον δὲ καὶ ἄνδρες ἐπὶ καμή- 2
λων ὀχούμενοι, μαχαίρας τετραπήχεις ἔχοντες, τὸν
ἀριθμὸν ἴσοι τοῖς ἅρμασι. ναῦς δὲ ποταμίας κατ-
εσκεύασε διαιρετὰς δισχιλίας, αἷς παρεσκευάσατο
καμήλους τὰς πεζῇ παρακομιζούσας τὰ σκάφη. ἐφό-
ρουν δὲ καὶ τὰ τῶν ἐλεφάντων εἴδωλα κάμηλοι,
καθότι προείρηται· πρὸς δ' αὐτὰς τοὺς ἵππους οἱ
131 στρατιῶται συνάγοντες συνήθεις ἐποίουν τοῦ μὴ
φοβεῖσθαι τὴν ἀγριότητα τῶν θηρίων. τὸ παρα- 3
πλήσιον δὲ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον ἔπραξε Περσεὺς
ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεύς, ὅτε πρὸς Ῥωμαίους
ἔμελλε διακινδυνεύειν ἔχοντας ἐκ Λιβύης ἐλέφαντας.
ἀλλ' οὔτ' ἐκείνῳ ῥοπὴν ἐνεγκεῖν εἰς τὸν πόλεμον
συνέβη τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδὴν καὶ φιλο-
τεχνίαν οὔτε Σεμιράμιδι· περὶ ὧν ἀκριβέστερον ὁ
προϊὼν λόγος δηλώσει.

Ὁ δὲ τῶν Ἰνδῶν βασιλεὺς Σταβροβάτης πυν- 4
θανόμενος τά τε μεγέθη τῶν ὀνομαζομένων δυνά-
μεων καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς εἰς τὸν πόλεμον παρα-
σκευῆς, ἔσπευδεν ἐν ἅπασιν ὑπερθέσθαι τὴν Σεμί-

8 εἴκοσι] πεντήκοντα C 15 πρὸς δ'] καὶ πρὸς CF αὐτοὺς CD 21 ἐπενεγκεῖν CF 26 ἑτοιμαζομένων F.

5 ραμιν. καὶ πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ καλάμου κατεσκεύασε
πλοῖα ποτάμια τετρακισχίλια· ἡ γὰρ Ἰνδικὴ παρά τε
τοὺς ποταμοὺς καὶ τοὺς ἑλώδεις τόπους φέρει καλά-
μου πλῆθος, οὗ τὸ πάχος οὐκ ἂν ῥᾳδίως ἄνθρωπος
περιλάβοι· λέγεται δὲ καὶ τὰς ἐκ τούτων κατασκευα-
ζομένας ναῦς διαφόρους κατὰ τὴν χρείαν ὑπάρχειν,
6 οὔσης ἀσήπτου ταύτης τῆς ὕλης. ποιησάμενος δὲ
καὶ τῆς τῶν ὅπλων κατασκευῆς πολλὴν ἐπιμέλειαν
καὶ πᾶσαν ἐπελθὼν τὴν Ἰνδικὴν ἤθροισε δύναμιν
7 πολὺ μείζονα τῆς Σεμιράμιδι συναχθείσης. ποιησά-
μενος δὲ καὶ τῶν ἀγρίων ἐλεφάντων θήραν καὶ
πολλαπλασιάσας τοὺς προϋπάρχοντας, ἐκόσμησεν
ἅπαντας τοῖς εἰς τὸν πόλεμον καταπληκτικοῖς λαμ-
8 πρῶς· διὸ καὶ συνέβαινε κατὰ τὴν ἔφοδον αὐτῶν
διά τε τὸ πλῆθος καὶ τὴν ἐπὶ τῶν θωρακίων κατα-
σκευὴν ἀνυπόστατον ἀνθρωπίνῃ φύσει φαίνεσθαι
τὴν ἐπιφάνειαν.

18 Ἐπεὶ δ' αὐτῷ πάντα τὰ πρὸς τὸν πόλεμον κατε-
σκεύαστο, πρὸς τὴν Σεμίραμιν καθ' ὁδὸν οὖσαν
ἀπέστειλεν ἀγγέλους, ἐγκαλῶν ὅτι προκατάρχεται
τοῦ πολέμου μηδὲν ἀδικηθεῖσα· πολλὰ δὲ καὶ ἄρ-
ρητα κατ' αὐτῆς ὡς ἑταίρας βλασφημήσας διὰ τῶν
γραμμάτων καὶ θεοὺς ἐπιμαρτυράμενος, ἠπείλει κατα-
2 πολεμήσας αὐτὴν σταυρῷ προσηλώσειν. ἡ δὲ Σεμί-
ραμις ἀναγνοῦσα τὴν ἐπιστολὴν καὶ καταγελάσασα
τῶν γεγραμμένων, διὰ τῶν ἔργων ἔφησε τὸν Ἰνδὸν

8 παρασκευῆς II 15 τὴν ἐπὶ] τὴν aut τὴν τῶν ἐπὶ Reiske θωρακίων] θηρίων Gemistus 18 τὰ add. Gemistus πρὸς] κατὰ C 22 ὡς ἑταίρας scripsi, ὡς ἑταίραν D, εἰς ἑτέραν C, εἰς ἑταιρείαν F.

πειράσεσθαι τῆς περὶ αὐτὴν ἀρετῆς. ἐπεὶ δὲ προ-
άγουσα μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν
παρεγενήθη, κατέλαβε τὰ τῶν πολεμίων πλοῖα πρὸς
μάχην ἕτοιμα. διόπερ καὶ αὐτὴ καταρτίσασα ταχέως 3
τὰς ναῦς καὶ πληρώσασα τῶν κρατίστων ἐπιβατῶν
συνεστήσατο κατὰ τὸν ποταμὸν ναυμαχίαν, συμφι-
λοτιμουμένων καὶ τῶν παρεμβεβληκότων παρὰ τὸ
ῥεῖθρον πεζῶν. ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον τοῦ κινδύνου 4
παρατείνοντος καὶ προθύμως ἑκατέρων ἀγωνισα-
μένων, τὸ τελευταῖον ἡ Σεμίραμις ἐνίκησε καὶ
διέφθειρε τῶν πλοίων περὶ χίλια, συνέλαβε δ' αἰχ-
132 μαλώτους οὐκ ὀλίγους. ἐπαρθεῖσα δὲ τῇ νίκῃ τὰς 5
ἐν τῷ ποταμῷ νήσους καὶ πόλεις ἐξηνδραποδίσατο,
καὶ συνήγαγεν αἰχμαλώτων σωμάτων ὑπὲρ τὰς δέκα
μυριάδας. μετὰ δὲ ταῦθ' ὁ μὲν τῶν Ἰνδῶν βασιλεὺς
ἀπήγαγε τὴν δύναμιν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ, προσποι-
ούμενος μὲν ἀναχωρεῖν διὰ φόβον, τῇ δ' ἀληθείᾳ
βουλόμενος τοὺς πολεμίους προτρέψασθαι διαβῆναι
τὸν ποταμόν. ἡ δὲ Σεμίραμις, κατὰ νοῦν αὐτῇ τῶν 6
πραγμάτων προχωρούντων, ἔζευξε τὸν ποταμὸν κατα-
σκευάσασα πολυτελῆ καὶ μεγάλην γέφυραν, δι' ἧς
ἅπασαν διακομίσασα τὴν δύναμιν ἐπὶ μὲν τοῦ ζεύγ-
ματος φυλακὴν κατέλιπεν ἀνδρῶν ἑξακισμυρίων, τῇ
δ' ἄλλῃ στρατιᾷ προῆγεν ἐπιδιώκουσα τοὺς Ἰνδούς,
προηγουμένων τῶν εἰδώλων, ὅπως οἱ τῶν πολεμίων
κατάσκοποι τῷ βασιλεῖ ἀπαγγείλωσι τὸ πλῆθος τῶν
παρ' αὐτῇ θηρίων. οὐ διεψεύσθη δὲ κατά γε τοῦτο 7

9 συναγωνισαμένων D 12 νίκῃ] καὶ add. *CF* 14 συνήθροισεν II 20 χωρούντων II 26 τῷ β. ἀπαγγείλωσι] δηλώσωσι τῷ β. II 27 δὲ] γε D, τε CF.

τῆς ἐλπίδος, ἀλλὰ τῶν ἐπὶ κατασκοπὴν ἐκπεμφθέν-
των τοῖς Ἰνδοῖς ἀπαγγελλόντων τὸ πλῆθος τῶν
παρὰ τοῖς πολεμίοις ἐλεφάντων, ἅπαντες διηπο-
ροῦντο πόθεν αὐτῇ συνακολουθεῖ τοσοῦτο πλῆθος
8 θηρίων. οὐ μὴν ἔμεινέ γε τὸ ψεῦδος πλείω χρόνον
κρυπτόμενον· τῶν γὰρ παρὰ τῇ Σεμιράμιδι στρα-
τευομένων τινὲς κατελήφθησαν νυκτὸς ἐν τῇ στρα-
τοπεδείᾳ ῥᾳθυμοῦντες τὰ περὶ τὰς φυλακάς· φοβη-
θέντες δὲ τὴν ἐπακολουθοῦσαν τιμωρίαν ηὐτομόλησαν
πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ τὴν κατὰ τοὺς ἐλέφαντας
πλάνην ἀπήγγειλαν. ἐφ᾽ οἷς θαρρήσας ὁ τῶν Ἰνδῶν
βασιλεὺς καὶ τῇ δυνάμει διαγγείλας τὰ περὶ τῶν
εἰδώλων, ἐπέστρεψεν ἐπὶ τοὺς Ἀσσυρίους διατάξας
τὴν δύναμιν.

19 Τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ τῆς Σεμιράμιδος ἐπιτελούσης,
ὡς ἤγγισαν ἀλλήλοις τὰ στρατόπεδα, Σταβροβάτης
ὁ τῶν Ἰνδῶν βασιλεὺς προαπέστειλε πολὺ πρὸ τῆς
2 φάλαγγος τοὺς ἱππεῖς μετὰ τῶν ἁρμάτων. δεξαμένης
δὲ τῆς βασιλίσσης εὐρώστως τὴν ἔφοδον τῶν ἱππέων,
καὶ τῶν κατεσκευασμένων ἐλεφάντων πρὸ τῆς φά-
λαγγος ἐν ἴσοις διαστήμασι τεταγμένων, συνέβαινε
3 πτύρεσθαι τοὺς τῶν Ἰνδῶν ἵππους. τὰ γὰρ εἴδωλα
πόρρωθεν μὲν ὁμοίαν εἶχε τὴν πρόσοψιν τοῖς ἀλη-
θινοῖς θηρίοις, οἷς συνήθεις ὄντες οἱ τῶν Ἰνδῶν
ἵπποι τεθαρρηκότως προσίππευον· τοῖς δ᾽ ἐγγίσασιν
ἥ τε ὀσμὴ προσέβαλλεν ἀσυνήθης καὶ τἄλλα δια-
φορὰν ἔχοντα πάντα παμμεγέθη [ἃ] τοὺς ἵππους
ὁλοσχερῶς συνετάραττε. διὸ καὶ τῶν Ἰνδῶν οἱ μὲν

7 κατελήφθησάν τινες vulg. 16 ἀλλήλων II 27 ἃ] om. *CF*.

ἐπὶ τὴν γῆν ἔπιπτον, οἱ δὲ τῶν ζῴων ἀπειθούντων
τοῖς χαλινοῖς ὡς ἐτύγχανεν εἰς τοὺς πολεμίους ἐξ-
133 έπιπτον μετὰ τῶν κομιζόντων αὐτοὺς ἵππων. ἡ δὲ 4
Σεμίραμις μετὰ στρατιωτῶν ἐπιλέκτων μαχομένη
καὶ τῷ προτερήματι δεξιῶς χρησαμένη τοὺς Ἰνδοὺς
ἐτρέψατο. ὧν φυγόντων πρὸς τὴν φάλαγγα Στα-
βροβάτης ὁ βασιλεὺς οὐ καταπλαγεὶς ἐπήγαγε τὰς
τῶν πεζῶν τάξεις, προηγουμένων τῶν ἐλεφάντων,
αὐτὸς δ' ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος τεταγμένος καὶ τὴν
μάχην ἐπὶ τοῦ κρατίστου θηρίου ποιούμενος ἐπή-
γαγε καταπληκτικῶς ἐπὶ τὴν βασίλισσαν κατ' αὐτὸν
τυχικῶς τεταγμένην. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῶν ἄλλων 5
ἐλεφάντων ποιησάντων ἡ μετὰ τῆς Σεμιράμιδος
δύναμις βραχὺν ὑπέστη χρόνον τὴν τῶν θηρίων
ἔφοδον· τὰ γὰρ ζῷα διάφορα ταῖς ἀλκαῖς ὄντα καὶ
ταῖς ἰδίαις ῥώμαις πεποιθότα πάντα τὸν ὑφιστάμενον
ῥᾳδίως ἀνῄρει. διόπερ πολὺς καὶ παντοῖος ἐγίνετο 6
φόνος, τῶν μὲν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑποπιπτόντων,
τῶν δὲ τοῖς ὀδοῦσιν ἀνασχιζομένων, ἐνίων δὲ ταῖς
προβοσκίσιν ἀναρριπτουμένων. συχνοῦ δὲ πλήθους
νεκρῶν σωρευομένου καὶ τοῦ κινδύνου τοῖς ὁρῶσι
δεινὴν ἔκπληξιν καὶ φόβον παριστάντος, οὐδεὶς ἔτι
μένειν ἐπὶ τῆς τάξεως ἐτόλμα. τραπέντος οὖν τοῦ 7
πλήθους παντὸς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰνδῶν ἐπ' αὐτὴν
ἐβιάζετο τὴν Σεμίραμιν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐπ'
ἐκείνην τοξεύσας ἔτυχε τοῦ βραχίονος, ἔπειτ' ἀκον-
τίσας διήλασε διὰ τοῦ νώτου τῆς βασιλίσσης, πλα-
γίας ἐνεχθείσης τῆς πληγῆς· διόπερ οὐδὲν παθοῦσα

2 ἐτύγχανον ABG 6 τὴν] τῶν Ἰνδῶν add. D 10 ἐπὶ] ἀπὸ Hertlein 21 σωρευομένων CD 24 ἅπαντος *CF*.

δεινὸν ἡ Σεμίραμις ταχέως ἀφίππευσε, πολὺ λειπο-
8 μένου κατὰ τὸ τάχος τοῦ διώκοντος θηρίου. πάντων
δὲ φευγόντων ἐπὶ τὴν σχεδίαν, τοσούτου πλήθους
εἰς ἕνα καὶ στενὸν βιαζομένου τόπον οἱ μὲν τῆς
βασιλίσσης ὑπ' ἀλλήλων ἀπέθνησκον συμπατούμενοι
καὶ φυρόμενοι παρὰ φύσιν ἀναμὶξ ἱππεῖς τε καὶ
πεζοί, τῶν δὲ Ἰνδῶν ἐπικειμένων ὠσμὸς ἐγίνετο
βίαιος ἐπὶ τῆς γεφύρας διὰ τὸν φόβον, ὥστε πολλοὺς
ἐξωθουμένους ἐφ' ἑκάτερα μέρη τῆς γεφύρας ἐμπί-
9 πτειν εἰς τὸν ποταμόν. ἡ δὲ Σεμίραμις, ἐπειδὴ τὸ
πλεῖστον μέρος τῶν ἀπὸ τῆς μάχης διασωζομένων
διὰ τὸν ποταμὸν ἔτυχε τῆς ἀσφαλείας, ἀπέκοψε τοὺς
συνέχοντας δεσμοὺς τὴν γέφυραν· ὧν λυθέντων ἡ
μὲν σχεδία κατὰ πολλὰ διαιρεθεῖσα μέρη καὶ συχνοὺς
ἐφ' ἑαυτῆς ἔχουσα τῶν διωκόντων Ἰνδῶν ὑπὸ τῆς
τοῦ ῥεύματος σφοδρότητος ὡς ἔτυχε κατηνέχθη, καὶ
πολλοὺς μὲν τῶν Ἰνδῶν διέφθειρε, τῇ δὲ Σεμιράμιδι
πολλὴν ἀσφάλειαν παρεσκεύασε, κωλύσασα τὴν τῶν
10 πολεμίων ἐπ' αὐτὴν διάβασιν. μετὰ δὲ ταῦθ' ὁ
μὲν τῶν Ἰνδῶν βασιλεύς, διοσημιῶν αὐτῷ γενομέ-
νων καὶ τῶν μάντεων ἀποφαινομένων σημαίνεσθαι
τὸν ποταμὸν μὴ διαβαίνειν, ἡσυχίαν ἔσχεν, ἡ δὲ 134
Σεμίραμις ἀλλαγὴν ποιησαμένη τῶν αἰχμαλώτων
ἐπανῆλθεν εἰς Βάκτρα, δύο μέρη τῆς δυνάμεως
ἀποβεβληκυῖα.

20 Μετὰ δέ τινα χρόνον ὑπὸ Νινύου τοῦ υἱοῦ
δι' εὐνούχου τινὸς ἐπιβουλευθεῖσα, καὶ τὸ παρ'
Ἄμμωνος λόγιον ἀνανεωσαμένη, τὸν ἐπιβουλεύσαντα

3 σχεδίαν] καὶ add. vulg. 15 ἐπ' αὐτῆς D 20 διοσημείων D, Διὸς σημασιῶν CF 28 Ἄμμωνι CDF.

*κακὸν οὐδὲν εἰργάσατο, τοὐναντίον δὲ τὴν βασιλείαν
αὐτῷ παραδοῦσα καὶ τοῖς ὑπάρχοις ἀκούειν ἐκείνου
προστάξασα, ταχέως ἠφάνισεν ἑαυτήν, ὡς εἰς θεοὺς
κατὰ τὸν χρησμὸν μεταστησομένη. ἔνιοι δὲ μυθο-* 2
*λογοῦντές φασιν αὐτὴν γενέσθαι περιστεράν, καὶ
πολλῶν ὀρνέων εἰς τὴν οἰκίαν καταπετασθέντων
μετ' ἐκείνων ἐκπετασθῆναι· διὸ καὶ τοὺς Ἀσσυρίους
τὴν περιστερὰν τιμᾶν ὡς θεόν, ἀπαθανατίζοντας
τὴν Σεμίραμιν. αὕτη μὲν οὖν βασιλεύσασα τῆς
Ἀσίας ἁπάσης πλὴν Ἰνδῶν ἐτελεύτησε τὸν προειρη-
μένον τρόπον, βιώσασα μὲν ἔτη ἑξήκοντα δύο, βασι-
λεύσασα δὲ δύο πρὸς τοῖς τετταράκοντα.*

Κτησίας μὲν οὖν ὁ Κνίδιος περὶ Σεμιράμιδος 3
*τοιαῦθ' ἱστόρηκεν· Ἀθήναιος δὲ καί τινες τῶν ἄλλων
συγγραφέων φασὶν αὐτὴν ἑταίραν γεγονέναι εὐπρεπῆ,
καὶ διὰ τὸ κάλλος ἐρωτικῶς ἔχειν αὐτῆς τὸν βασιλέα
τῶν Ἀσσυρίων. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μετρίας αὐτὴν* 4
*ἀποδοχῆς τυγχάνειν ἐν τοῖς βασιλείοις, μετὰ δὲ
ταῦτα γνησίαν ἀναγορευθεῖσαν γυναῖκα πεῖσαι τὸν
βασιλέα πένθ' ἡμέρας αὐτῇ παραχωρῆσαι τῆς βασι-
λείας. τὴν δὲ Σεμίραμιν ἀναλαβοῦσαν τό τε σκῆπ-* 5
*τρον καὶ τὴν βασίλειον στολὴν κατὰ μὲν τὴν πρώτην
ἡμέραν εὐωχίαν ποιῆσαι καὶ μεγαλοπρεπῆ δεῖπνα,
ἐν οἷς τοὺς τῶν δυνάμεων ἡγεμόνας καὶ πάντας
τοὺς ἐπιφανεστάτους πεῖσαι συμπράττειν ἑαυτῇ· τῇ
δ' ὑστεραίᾳ τοῦ τε πλήθους καὶ τῶν ἀξιολογωτάτων
ἀνδρῶν ὡς βασίλισσαν θεραπευόντων τὸν μὲν ἄνδρα
καταβαλεῖν εἰς τὴν εἱρκτήν, αὐτὴν δὲ φύσει μεγαλ-*

11 *δύο*] *καὶ δύο* vulg. 14 *ἱστόρησεν* D.

επίβολον οὖσαν καὶ τολμηρὰν κατασχεῖν τὴν ἀρχήν, καὶ μέχρι γήρως βασιλεύσασαν πολλὰ καὶ μεγάλα κατεργάσασθαι. περὶ μὲν οὖν τῶν κατὰ [τὴν] Σεμίραμιν τοιαύτας ἀντιλογίας εἶναι συμβαίνει παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι.

21 *Μετὰ δὲ τὸν ταύτης θάνατον Νινύας ὁ Νίνου*
καὶ Σεμιράμιδος υἱὸς παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν ἦρχεν
εἰρηνικῶς, τὸ φιλοπόλεμον καὶ κεκινδυνευμένον τῆς
2 *μητρὸς οὐδαμῶς ζηλώσας. πρῶτον μὲν γὰρ ἐν τοῖς*
βασιλείοις τὸν ἅπαντα χρόνον διέτριβεν, ὑπ' οὐδε-
νὸς ὁρώμενος πλὴν τῶν παλλακίδων καὶ τῶν περὶ 135
αὐτὸν εὐνούχων, ἐζήλου δὲ τρυφὴν καὶ ῥαθυμίαν
καὶ τὸ μηδέποτε κακοπαθεῖν μηδὲ μεριμνᾶν, ὑπο-
λαμβάνων βασιλείας εὐδαίμονος εἶναι τέλος τὸ πά-
3 *σαις χρῆσθαι ταῖς ἡδοναῖς ἀνεπικωλύτως. πρὸς δὲ*
τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἀρχῆς καὶ τὸν κατὰ τῶν ἀρχο-
μένων γινόμενον φόβον κατ' ἐνιαυτὸν μετεπέμπετο
στρατιωτῶν ἀριθμὸν ὡρισμένον καὶ στρατηγὸν ἀπὸ
4 *ἔθνους ἑκάστου, καὶ τὸ μὲν ἐκ πάντων ἀθροισθὲν*
στράτευμα ἐκτὸς τῆς πόλεως συνεῖχεν, ἑκάστου τῶν
ἐθνῶν τὸν εὐνούστατον τῶν περὶ αὐτὸν ἀποδει-
κνύων ἡγεμόνα· τοῦ δ' ἐνιαυτοῦ διελθόντος μετε-
πέμπετο πάλιν ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τοὺς ἴσους στρατιώ-
τας, καὶ τοὺς προτέρους ἀπέλυεν εἰς τὰς πατρίδας.
5 *οὗ συντελουμένου συνέβαινε τοὺς ὑπὸ τὴν βασι-*
λείαν τεταγμένους ἅπαντας καταπεπλῆχθαι, θεω-
ροῦντας ἀεὶ μεγάλας δυνάμεις ἐν ὑπαίθρῳ στρατο-
πεδευομένας καὶ τοῖς ἀφισταμένοις ἢ μὴ πειθαρ-

3 *τὴν* om. D 15 *ἀνεπικαλύπτως* CF 20 *ἑκάστῳ* CF
26 *πάντας* vulg. 27 *δυνάμεις μεγάλας* vulg.

χοῦσιν ἑτοίμην οὖσαν τιμωρίαν. τὰς δὲ κατ' ἐνιαυτὸν 6
ἀλλαγὰς τῶν στρατιωτῶν ἐπενόησεν, ἵνα πρὶν ἢ καλῶς γνωσθῆναι τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὑπ' ἀλλήλων, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν διαχωρίζηται πατρίδα· ὁ γὰρ πολὺς χρόνος τῆς στρατείας ἐμπειρίαν τε τῶν κατὰ τὸν πόλεμον καὶ φρόνημα τοῖς ἡγεμόσι περιτίθησι, καὶ τὸ πλεῖστον ἀφορμὰς παρέχεται μεγάλας πρὸς ἀπόστασιν καὶ συνωμοσίαν κατὰ τῶν ἡγουμένων. τὸ δὲ μηδ' ὑφ' 7
ἑνὸς τῶν ἔξωθεν θεωρεῖσθαι τῆς μὲν περὶ αὐτὸν τρυφῆς ἄγνοιαν παρείχετο πᾶσι, καθάπερ δὲ θεὸν ἀόρατον διὰ τὸν φόβον ἕκαστος οὐδὲ λόγῳ βλασφημεῖν ἐτόλμα. στρατηγοὺς δὲ καὶ σατράπας καὶ διοικητάς, ἔτι δὲ δικαστὰς καθ' ἕκαστον ἔθνος ἀποδείξας καὶ τἄλλα πάντα διατάξας ὥς ποτ' ἔδοξεν αὐτῷ συμφέρειν, τὸν τοῦ ζῆν χρόνον κατέμεινεν ἐν τῇ Νίνῳ. παραπλησίως δὲ τούτῳ καὶ οἱ λοιποὶ 8
βασιλεῖς, παῖς παρὰ πατρὸς διαδεχόμενος τὴν ἀρχήν, ἐπὶ γενεὰς τριάκοντα ἐβασίλευσαν μέχρι Σαρδαναπάλλου· ἐπὶ τούτου γὰρ ἡ τῶν Ἀσσυρίων ἡγεμονία μετέπεσεν εἰς Μήδους, ἔτη διαμείνασα πλείω τῶν χιλίων καὶ τριακοσίων [ἔτι δ' ἑξήκοντα], καθάπερ φησὶ Κτησίας ὁ Κνίδιος ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ.

136 Τὰ δ' ὀνόματα πάντα τῶν βασιλέων καὶ τὸ 22
πλῆθος τῶν ἐτῶν ὧν ἕκαστος ἐβασίλευσεν οὐ κατεπείγει γράφειν διὰ τὸ μηδὲν ὑπ' αὐτῶν πεπρᾶχθαι

2 καταλλαγὰς II 4 ἀπ' D εἰς τ. ἰ. ἕκαστος χωρίζηται π. vulg. 7 τὸ A, τὸ μὲν ceteri 8 μεγάλας om. II 10 μὲν] ἀληθοῦς add. *CF* 13 δὲ] τε D 16 ἐν om. *CF* 18 παρὰ om. D 19 Σαρδαναπάλου vulg. (semper) 22 ἔτι δ' ἑξήκοντα codices; cf. c. 28, 8 24 πάντων *F*.

μνήμης ἄξιον. μόνη γὰρ τέτευχεν ἀναγραφῆς ἡ
πεμφθεῖσα συμμαχία τοῖς Τρωσὶν ὑπ᾽ Ἀσσυρίων,
2 ἧς ἐστρατήγει Μέμνων ὁ Τιθωνοῦ. Τευτάμου γὰρ
βασιλεύοντος τῆς Ἀσίας, ὃς ἦν εἰκοστὸς ἀπὸ Νινύου
τοῦ Σεμιράμιδος, φασὶ τοὺς μετ᾽ Ἀγαμέμνονος
Ἕλληνας ἐπὶ Τροίαν στρατεῦσαι, τὴν ἡγεμονίαν
ἐχόντων τῆς Ἀσίας τῶν Ἀσσυρίων ἔτη πλείω τῶν
χιλίων. καὶ τὸν μὲν Πρίαμον βαρυνόμενον τῷ πο-
λέμῳ καὶ βασιλεύοντα τῆς Τρῳάδος, ὑπήκοον δ᾽
ὄντα τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀσσυρίων, πέμψαι πρὸς αὐτὸν
πρεσβευτὰς περὶ βοηθείας· τὸν δὲ Τεύταμον μυρίους
μὲν Αἰθίοπας, ἄλλους δὲ τοσούτους Σουσιανοὺς σὺν
ἅρμασι διακοσίοις ἐξαποστεῖλαι, στρατηγὸν ἐπικατα-
3 στήσαντα Μέμνονα τὸν Τιθωνοῦ. καὶ τὸν μὲν
Τιθωνόν, κατ᾽ ἐκείνους τοὺς χρόνους τῆς Περσίδος
ὄντα στρατηγόν, εὐδοκιμεῖν παρὰ τῷ βασιλεῖ μάλιστα
τῶν καθεσταμένων ἐπάρχων, τὸν δὲ Μέμνονα τὴν
ἡλικίαν ἀκμάζοντα διαφέρειν ἀνδρείᾳ τε καὶ ψυχῆς
λαμπρότητι. οἰκοδομῆσαι δ᾽ αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἄκρας
τὰ ἐν Σούσοις βασίλεια τὰ διαμείναντα μέχρι τῆς
Περσῶν ἡγεμονίας, κληθέντα δ᾽ ἀπ᾽ ἐκείνου Με-
μνόνεια· κατασκευάσαι δὲ καὶ διὰ τῆς χώρας λεω-
φόρον ὁδὸν τὴν μέχρι τῶν νῦν χρόνων ὀνομαζο-
4 μένην Μεμνόνειαν. ἀμφισβητοῦσι δὲ καὶ οἱ περὶ
τὴν Αἴγυπτον Αἰθίοπες, λέγοντες ἐν ἐκείνοις τοῖς
τόποις γεγονέναι τὸν ἄνδρα τοῦτον, καὶ βασίλεια
παλαιὰ δεικνύουσιν, ἃ μέχρι τοῦ νῦν ὀνομάζεσθαί

4 Νίνου D 7 τῶν Ἀσσ.] τῶν om. D 13 καταστήσαντα II
16 ὄντα στ. τ. Περσίδος vulg. 23 τὴν om. D 24 Με-
μνόνειον vulg.

φασι Μεμνόνεια. οὐ μὴν ἀλλὰ τοῖς Τρωσὶ λέγεται 5
βοηθῆσαι τὸν Μέμνονα μετὰ δισμυρίων μὲν πεζῶν,
ἁρμάτων δὲ διακοσίων· ὃν θαυμασθῆναί τε δι' ἀν-
δρείαν καὶ πολλοὺς ἀνελεῖν ἐν ταῖς μάχαις τῶν
Ἑλλήνων, τὸ δὲ τελευταῖον ὑπὸ Θετταλῶν ἐνεδρευ-
θέντα κατασφαγῆναι· τοῦ δὲ σώματος τοὺς Αἰθίοπας
ἐγκρατεῖς γενομένους κατακαῦσαί τε τὸν νεκρὸν καὶ
τὰ ὀστᾶ πρὸς Τιθωνὸν ἀποκομίσαι. περὶ μὲν οὖν
Μέμνονος τοιαῦτ' ἐν ταῖς βασιλικαῖς ἀναγραφαῖς
ἱστορεῖσθαί φασιν οἱ βάρβαροι.

Σαρδανάπαλλος δέ, τριακοστὸς μὲν ὢν ἀπὸ 23
Νίνου τοῦ συστησαμένου τὴν ἡγεμονίαν, ἔσχατος δὲ
γενόμενος Ἀσσυρίων βασιλεύς, ὑπερῆρεν ἅπαντας
τοὺς πρὸ αὐτοῦ τρυφῇ καὶ ῥᾳθυμίᾳ. χωρὶς γὰρ τοῦ
μηδ' ὑφ' ἑνὸς τῶν ἔξωθεν ὁρᾶσθαι βίον ἔζησε γυ-
ναικός, καὶ διαιτώμενος μὲν μετὰ τῶν παλλακίδων,
πορφύραν δὲ καὶ τὰ μαλακώτατα τῶν ἐρίων ταλα-
137 σιουργῶν, στολὴν μὲν γυναικείαν ἐνεδεδύκει, τὸ δὲ
πρόσωπον καὶ πᾶν τὸ σῶμα ψιμυθίοις καὶ τοῖς
ἄλλοις τοῖς τῶν ἑταιρῶν ἐπιτηδεύμασιν ἁπαλώτερον
πάσης γυναικὸς τρυφερᾶς κατεσκεύαστο. ἐπετήδευσε 2
δὲ καὶ τὴν φωνὴν ἔχειν γυναικώδη καὶ κατὰ τοὺς
πότους οὐ μόνον ποτῶν καὶ βρωτῶν τῶν δυνα-
μένων μάλιστα τὰς ἡδονὰς παρέχεσθαι συνεχῶς
ἀπολαύειν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀφροδισιακὰς τέρψεις μετα-
διώκειν ἀνδρὸς ἅμα καὶ γυναικός· ἐχρῆτο γὰρ ταῖς
ἐπ' ἀμφότερα συνουσίαις ἀνέδην, τῆς ἐκ τῆς πράξεως

2 βοηθήσαντα II 3 ὃν θαυμασθῆναι] ὀνομασθῆναι II
4 ἐν τ. μ. ἀνελεῖν vulg. 7 τε om. *CF* 8 οὖν] τοῦ add. vulg.
15 γυναικός] γυναικώδη II 23 βρωτῶν καὶ ποτῶν vulg.

3 *αἰσχύνης οὐδὲν ὅλως φροντίζων. ἐπὶ τοσοῦτο δὲ
προήχθη τρυφῆς καὶ τῆς αἰσχίστης ἡδονῆς καὶ
ἀκρασίας ὥστ' ἐπικήδειον εἰς αὑτὸν ποιῆσαι καὶ
παραγγεῖλαι τοῖς διαδόχοις τῆς ἀρχῆς μετὰ τὴν ἑαυ-
τοῦ τελευτὴν ἐπὶ τὸν τάφον ἐπιγράψαι τὸ συγγρα-
φὲν μὲν ὑπ' ἐκείνου βαρβαρικῶς, μεθερμηνευθὲν
δὲ ὕστερον ὑπό τινος Ἕλληνος,*

εὖ εἰδὼς ὅτι θνητὸς ἔφυς, σὸν θυμὸν ἄεξε
τερπόμενος θαλίῃσι· θανόντι σοι οὔτις ὄνησις.
καὶ γὰρ ἐγὼ σποδός εἰμι, Νίνου μεγάλης βασιλεύσας.
ταῦτ' ἔχω ὅσσ' ἔφαγον καὶ ἐφύβρισα καὶ μετ' ἔρωτος
τέρπν' ἔπαθον, τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια κεῖνα λέλειπται.

4 *τοιοῦτος δ' ὢν τὸν τρόπον οὐ μόνον αὐτὸς αἰσχρῶς
κατέστρεψε τὸν βίον, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀσσυρίων ἡγε-
μονίαν ἄρδην ἀνέτρεψε, πολυχρονιωτάτην γενομέ-*
24 *νην τῶν μνημονευομένων. Ἀρβάκης γάρ τις, Μῆδος
μὲν τὸ γένος, ἀνδρείᾳ δὲ καὶ ψυχῆς λαμπρότητι
διαφέρων, ἐστρατήγει Μήδων τῶν κατ' ἐνιαυτὸν
ἐκπεμπομένων εἰς τὴν Νίνον. κατὰ δὲ τὴν στρα-
τείαν γενόμενος συνήθης τῷ στρατηγῷ τῶν Βαβυ-
λωνίων, ὑπ' ἐκείνου παρεκλήθη καταλῦσαι τὴν τῶν*
2 *Ἀσσυρίων ἡγεμονίαν. ἦν δ' οὗτος ὄνομα μὲν Βέ-
λεσυς, τῶν δ' ἱερέων ἐπισημότατος, οὓς Βαβυλώ-
νιοι καλοῦσι Χαλδαίους. ἐμπειρίαν οὖν ἔχων με-
γίστην ἀστρολογίας τε καὶ μαντικῆς προέλεγε τοῖς*

8—10 tres versus om. II 8 *ἄεξε* Tzetzes, Chil. 3, 453; *δέξαι* D 9 *ὄνησει* D 22 *στρατιὰν* DF . 25 *Βέλεσις* *CF*.

πολλοῖς τὸ ἀποβησόμενον ἀδιαπτώτως· διὸ καὶ
θαυμαζόμενος ἐπὶ τούτοις τῷ στρατηγῷ τῶν Μήδων
ὄντι φίλῳ προεῖπεν ὅτι πάντως αὐτὸν δεῖ βασιλεῦ-
σαι πάσης τῆς χώρας ἧς ἄρχει Σαρδανάπαλλος. ὁ 3
δ' Ἀρβάκης ἐπαινέσας τὸν ἄνδρα, τούτῳ μὲν ἐπηγ-
γείλατο δώσειν σατραπείαν τῆς Βαβυλωνίας, τῆς
πράξεως ἐπὶ τέλος ἐλθούσης, αὐτὸς δὲ καθαπερεί
τινος θεοῦ φωνῇ μετεωρισθεὶς τοῖς τε ἡγεμόσι τῶν
ἄλλων ἐθνῶν συνίστατο καὶ πρὸς τὰς ἑστιάσεις καὶ
κοινὰς ὁμιλίας ἐκτενῶς ἅπαντας παρελάμβανε, φι-
138 λίαν κατασκευάζων πρὸς ἕκαστον. ἐφιλοτιμήθη δὲ 4
καὶ τὸν βασιλέα κατ' ὄψιν ἰδεῖν καὶ τὸν τούτου
βίον ὅλον κατασκέψασθαι. διόπερ δούς τινι τῶν
εὐνούχων χρυσῆν φιάλην εἰσήχθη πρὸς τὸν Σαρδα-
νάπαλλον, καὶ τήν τε τρυφὴν αὐτοῦ καὶ τὸν γυ-
ναικώδη τῶν ἐπιτηδευμάτων ζῆλον ἀκριβῶς κατα-
νοήσας κατεφρόνησε μὲν τοῦ βασιλέως ὡς οὐδενὸς
ἀξίου, προήχθη δὲ πολὺ μᾶλλον ἀντέχεσθαι τῶν
δοθεισῶν ἐλπίδων ὑπὸ τοῦ Χαλδαίου. τέλος δὲ 5
συνωμοσίαν ἐποιήσατο πρὸς τὸν Βέλεσυν, ὥστε αὐτὸν
μὲν Μήδους ἀποστῆσαι καὶ Πέρσας, ἐκεῖνον δὲ πεῖσαι
Βαβυλωνίους κοινωνῆσαι τῆς πράξεως καὶ τὸν τῶν
Ἀράβων ἡγεμόνα φίλον ὄντα προσλαβέσθαι πρὸς
τὴν τῶν ὅλων ἐπίθεσιν. ὡς δ' ὁ ἐνιαύσιος τῆς 6
στρατείας διεληλύθει χρόνος, διαδοχῆς δ' ἑτέρας
ἐλθούσης ἀπελύθησαν οἱ πρότεροι κατὰ τὸ ἔθος
εἰς τὰς πατρίδας, ἐνταῦθα ὁ Ἀρβάκης ἔπεισε τοὺς

10 φιλίας D 11 ἐγκατασκευάζων codices, corr. Gemistus
12 ὅλον τούτου βίον vulg. 15 τε om. D 23 Ἀράβων]
βαρβάρων II.

μὲν Μήδους ἐπιθέσθαι τῇ βασιλείᾳ, Πέρσας δ' ἐπ' ἐλευθερίᾳ κοινωνῆσαι τῆς συνωμοσίας. παραπλησίως δὲ καὶ ὁ Βέλεσυς τούς τε Βαβυλωνίους ἔπεισεν ἀντέχεσθαι τῆς ἐλευθερίας, καὶ πρεσβεύσας εἰς Ἀραβίαν παρεστήσατο τὸν ἡγούμενον τῶν ἐγχωρίων, ὄντα φίλον αὐτοῦ καὶ ξένον, μετασχεῖν τῆς ἐπιθέ-
7 σεως. τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διελθόντος πάντες οὗτοι πλῆθος στρατιωτῶν συναγαγόντες ἧκον πανδημεὶ πρὸς τὴν Νίνου, τῷ μὲν λόγῳ διαδοχὴν ἄγοντες, ὡς ἦν σύνηθες, τῇ δ' ἀληθείᾳ καταλύ-
8 σοντες τὴν τῶν Ἀσσυρίων ἡγεμονίαν. ἀθροισθέντων οὖν τῶν προειρημένων τεττάρων ἐθνῶν εἰς ἕνα τόπον, ὁ μὲν σύμπας αὐτῶν ἀριθμὸς ὑπῆρχεν εἰς τετταράκοντα μυριάδας, εἰς μίαν δὲ παρεμβολὴν συνελθόντες ἐβουλεύοντο κοινῇ περὶ τοῦ συμφέ-
25 ροντος. Σαρδανάπαλλος δὲ γνοὺς τὴν ἀπόστασιν εὐθὺς ἐξήγαγεν ἐπ' αὐτοὺς τὰς ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐθνῶν δυνάμεις. καὶ τὸ μὲν πρῶτον γενομένης ἐν τῷ πεδίῳ παρατάξεως ἐλείφθησαν οἱ τὴν ἀπόστασιν ποιησάμενοι, καὶ πολλοὺς ἀποβαλόντες συνεδιώχθησαν εἰς ὄρος ἀπέχον τῆς Νίνου σταδίους ἑβ-
2 δομήκοντα· μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν καταβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πεδίον καὶ πρὸς μάχην παρασκευαζομένων, ὁ μὲν Σαρδανάπαλλος ἀντιτάξας τὴν ἰδίαν στρατιὰν προαπέστειλε πρὸς τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον τοὺς κηρύξοντας διότι Σαρδανάπαλλος τοῖς μὲν ἀνελοῦσιν Ἀρβάκην τὸν Μῆδον δώσει χρυσίου διακόσια τάλαντα, τοῖς δὲ ζῶντα παραδοῦσι χρή-

2 συνωμοσίας Dindorf, ἡγεμονίας libri 19 παρατάξεως] μάχης D.

ματα μὲν δωρήσεται δὶς τοσαῦτα, τῆς δὲ Μηδίας
ὕπαρχον καταστήσει. παραπλησίως δ' ἐπηγγείλατο 3
δώσειν δωρεὰς τοῖς Βέλεσυν τὸν Βαβυλώνιον ἀνε-
λοῦσιν ἢ ζωγρήσασιν. οὐδενὸς δὲ προσέχοντος τοῖς
κηρύγμασι, συνῆψε μάχην, καὶ πολλοὺς μὲν ἐφό-
νευσε τῶν ἀποστατῶν, τὸ δ' ἄλλο πλῆθος συνε-
139 *δίωξεν εἰς τὴν ἐν τοῖς ὄρεσι παρεμβολήν. οἱ δὲ* 4
περὶ τὸν Ἀρβάκην διὰ τὰς ἥττας ἀθυμοῦντες συνή-
γαγον τῶν φίλων συνέδριον καὶ προέθηκαν βουλὴν
τί δέοι πράττειν. οἱ πλεῖστοι μὲν οὖν ἔφασαν δεῖν 5
εἰς τὰς πατρίδας ἀπιέναι καὶ τόπους ὀχυροὺς κατα-
λαμβάνεσθαι καὶ τῶν ἄλλων τῶν εἰς τὸν πόλεμον
χρησίμων τὴν ἐνδεχομένην παρασκευὴν ποιεῖσθαι·
Βέλεσυς δ' ὁ Βαβυλώνιος, φήσας τοὺς θεοὺς αὐτοῖς
σημαίνειν μετὰ πόνων καὶ κακοπαθείας ἐπὶ τέλος
ἄξειν τὴν προαίρεσιν, καὶ τἄλλα παρακαλέσας ἐν-
δεχομένως, ἔπεισεν ἅπαντας ὑπομένειν τοὺς κινδύ-
νους. γενομένης οὖν τρίτης παρατάξεως πάλιν ὁ 6
βασιλεὺς ἐνίκησε, καὶ τῆς τε παρεμβολῆς τῶν ἀπο-
στατῶν ἐκυρίευσε καὶ τοὺς ἡττηθέντας ἐδίωξε μέχρι
τῶν ὅρων τῆς Βαβυλωνίας· συνέβη δὲ καὶ τὸν Ἀρ-
βάκην αὐτὸν λαμπρότατα κινδυνεύσαντα καὶ πολ-
λοὺς ἀνελόντα τῶν Ἀσσυρίων γενέσθαι τραυματίαν.
τηλικούτων δ' ἐλαττωμάτων κατὰ τὸ συνεχὲς γι- 7
νομένων τοῖς ἀφεστηκόσιν, οἱ τὰς ἡγεμονίας ἔχον-
τες ἀπελπίσαντες περὶ τῆς νίκης παρεσκευάζοντο
διαχωρίζεσθαι πρὸς τοὺς οἰκείους ἕκαστοι τόπους.

2 *ἔπαρχον* vulg. *παραπλησίας* Gemistus 8 *τὴν ἧτταν* II 18 *τρίτης* om. II 19 *τε παρεμβολῆς*] *παρεμβολῆς καὶ* vulg. 23 *τῶν*] *ὑπὸ τῶν* D 24 *γενομένων* vulg.

8 ὁ δὲ *Βέλεσυς* ἐν ὑπαίθρῳ τὴν νύκτα διηγρυπνηκὼς
καὶ περὶ τὴν τῶν ἄστρων παρατήρησιν φιλοτιμηθείς,
ἔφησε τοῖς ἀπηλπικόσι τὰ πράγματα, ἂν πένθ' ἡμέ-
ρας ἀναμείνωσιν, αὐτομάτην ἥξειν βοήθειαν καὶ
μεταβολὴν ἔσεσθαι τῶν ὅλων παμμεγέθη εἰς τοὐ-
ναντίον· ταῦτα γὰρ ὁρᾶν διὰ τῆς τῶν ἄστρων ἐμ-
πειρίας προσημαίνοντας αὐτοῖς τοὺς θεούς. καὶ παρε-
κάλει ταύτας τὰς ἡμέρας μείναντας πεῖραν λαβεῖν
τῆς ἰδίας τέχνης καὶ τῆς τῶν θεῶν εὐεργεσίας.
26 μετακληθέντων οὖν πάντων πάλιν καὶ τὸν ὡρισμέ-
νον χρόνον ἀναμεινάντων, ἧκέ τις ἀπαγγέλλων διότι
δύναμις ἐκ τῆς Βακτριανῆς ἀπεσταλμένη τῷ βασι-
2 λεῖ πλησίον ἐστὶ πορευομένη κατὰ σπουδήν. ἔδο-
ξεν οὖν τοῖς περὶ τὸν Ἀρβάκην ἀπαντῆσαι τοῖς
στρατηγοῖς τὴν ταχίστην ἀναλαβόντας τῶν στρατιω-
τῶν τοὺς κρατίστους καὶ μάλιστ' εὐζώνους, ὅπως,
ἂν μὴ διὰ τῶν λόγων τοὺς Βακτριανοὺς δύνωνται
πεῖσαι συναποστῆναι, τοῖς ὅπλοις βιάσωνται μετα-
3 σχεῖν τῶν αὐτῶν ἐλπίδων. τέλος δὲ πρὸς τὴν ἐλευ-
θερίαν ἀσμένως ὑπακουσάντων τὸ μὲν πρῶτον τῶν
ἡγεμόνων, ἔπειτα καὶ τῆς ὅλης δυνάμεως, πάντες
4 ἐν ταὐτῷ κατεστρατοπέδευσαν. ὅτε δὴ συνέβη τὸν
βασιλέα τῶν Ἀσσυρίων τὴν μὲν ἀπόστασιν τῶν Βακ-
τριανῶν ἀγνοοῦντα, ταῖς δὲ προγεγενημέναις εὐημε-
ρίαις μετεωρισθέντα, τραπῆναι πρὸς ἄνεσιν, καὶ
τοῖς στρατιώταις διαδοῦναι πρὸς εὐωχίαν ἱερεῖα καὶ
πλῆθος οἴνου τε καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων. διό-

10 πάλιν ἁπάντων vulg. 17 δυνήσωνται D 19 τέλος δὲ] τούτων δὲ aut ὧν conicio (nisi forte maior lacuna subest) 26 μεταδοῦναι II.

περ τῆς δυνάμεως ἁπάσης ἑστιωμένης, οἱ περὶ τὸν
Ἀρβάκην παρά τινων αὐτομόλων πυθόμενοι τὴν ἐν
τῇ παρεμβολῇ τῶν πολεμίων ῥᾳθυμίαν καὶ μέθην,
νυκτὸς ἀπροσδοκήτως τὴν ἐπίθεσιν ἐποιήσαντο.
προσπεσόντες δὲ συντεταγμένοι μὲν ἀσυντάκτοις, 5
ἕτοιμοι δ' ἀπαρασκεύοις, τῆς τε παρεμβολῆς ἐκρά-
τησαν καὶ τῶν στρατιωτῶν πολλοὺς ἀνελόντες τοὺς
ἄλλους μέχρι τῆς πόλεως κατεδίωξαν. μετὰ δὲ ταῦτα 6
ὁ μὲν βασιλεὺς Γαλαιμένην τὸν ἀδελφὸν τῆς γυ-
ναικὸς ἀποδείξας στρατηγόν, αὐτὸς τῶν κατὰ τὴν
πόλιν ἐπιμέλειαν ἐποιεῖτο· οἱ δ' ἀποστάται κατὰ τὸ
πεδίον τὸ πρὸ τῆς πόλεως παραταξάμενοι δυσὶ μά-
χαις ἐνίκησαν τοὺς Ἀσσυρίους, καὶ τόν τε Γαλαι-
μένην ἀνεῖλον καὶ τῶν ἀντιταξαμένων τοὺς μὲν ἐν
τῇ φυγῇ κατέσφαξαν, τοὺς δ' ἀποκλεισθέντας τῆς
εἰς τὴν πόλιν ἐπανόδου καὶ συναναγκασθέντας ἑαυ-
τοὺς ῥιπτεῖν εἰς τὸν Εὐφράτην ποταμὸν πλὴν ὀλί-
γων ἅπαντας ἀνεῖλον. τοσοῦτο δὲ πλῆθος ἦν τῶν 7
φονευθέντων ὥστε τὸ φερόμενον ῥεῦμα κραθὲν αἵ-
ματι τὴν χρόαν ἐφ' ἱκανὸν τόπον μεταβαλεῖν. ἔπειτα
τοῦ βασιλέως συγκλεισθέντος εἰς πολιορκίαν πολλὰ
τῶν ἐθνῶν ἀφίστατο, ἑκάστου πρὸς τὴν ἐλευθερίαν
αὐτομολοῦντος. ὁ δὲ Σαρδανάπαλλος ὁρῶν τὴν ὅλην 8
βασιλείαν ἐν τοῖς μεγίστοις οὖσαν κινδύνοις, τοὺς
μὲν υἱοὺς τρεῖς ὄντας καὶ θυγατέρας δύο μετὰ πολ-
λῶν χρημάτων εἰς Παφλαγονίαν ἀπέστειλε πρὸς
Κότταν τὸν ἔπαρχον, ὄντα τῶν ἀρχομένων εὐνού-
στατον, αὐτὸς δὲ βιβλιαφόρους ἀποστείλας πρὸς

9 et 13 *Σαλαιμένην* II 22 *ἀφίστατο*] *ἀφίσταντο τοῦ βασιλέως* D 27 *τὸν* om. D.

ἅπαντας τοὺς ὑπ' αὐτὸν τεταγμένους μετεπέμπετο
δυνάμεις καὶ τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν παρεσκευά-
9 ζετο. ἦν δ' αὐτῷ λόγιον παραδεδομένον ἐκ προ-
γόνων ὅτι τὴν Νίνον οὐδεὶς ἑλεῖ κατὰ κράτος, ἐὰν
μὴ πρότερον ὁ ποταμὸς τῇ πόλει γένηται πολέμιος.
ὑπολαμβάνων οὖν τοῦτο μηδέποτε ἔσεσθαι, ταῖς ἐλ-
πίσι ἀντεῖχε, διανοούμενος ὑπομένειν τὴν πολιορ-
κίαν καὶ τὰ παρὰ τῶν ὑποτεταγμένων ἀποσταλησό-
27 μενα στρατόπεδα προσδέχεσθαι. οἱ δ' ἀποστάται
τοῖς προτερήμασιν ἐπαρθέντες προσέκειντο μὲν τῇ
πολιορκίᾳ, διὰ δὲ τὴν ὀχυρότητα τῶν τειχῶν οὐδὲν
ἠδύναντο βλάψαι τοὺς ἐν τῇ πόλει· πετροβόλοι γὰρ
ἢ χελῶναι χωστρίδες ἢ κριοὶ πρὸς ἀνατροπὴν μεμη-
χανημένοι τειχῶν οὔπω κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς
εὕρηντο. τῶν δ' ἐπιτηδείων ἁπάντων οἱ κατὰ τὴν
πόλιν πολλὴν εἶχον δαψίλειαν, προνενοημένου τοῦ
βασιλέως τούτου τοῦ μέρους. διὸ καὶ χρονιζούσης
τῆς πολιορκίας ἐπ' ἔτη μὲν δύο προσέκειντο προσ-
βολὰς ποιούμενοι τοῖς τείχεσι καὶ τῆς ἐπὶ τὴν χώ-
ραν ἐξόδου τοὺς ἐκ τῆς πόλεως εἴργοντες· τῷ τρίτῳ
δ' ἔτει συνεχῶς ὄμβρων μεγάλων καταρραγέντων
συνέβη τὸν Εὐφράτην μέγαν γενόμενον κατακλύσαι
τε μέρος τῆς πόλεως καὶ καταβαλεῖν τὸ τεῖχος ἐπὶ
2 σταδίους εἴκοσιν. ἐνταῦθα ὁ βασιλεὺς νομίσας τετε-
λέσθαι τὸν χρησμὸν καὶ τῇ πόλει τὸν ποταμὸν γε- 141
γονέναι φανερῶς πολέμιον, ἀπέγνω τὴν σωτηρίαν.
ἵνα δὲ μὴ τοῖς πολεμίοις ὑποχείριος γένηται, πυ-

6 οὖν] δὲ vulg. 7 ἀντείχετο II 8 ὑποτεταγμένων] ἐπάρχων ABD[1] 9 προσεδέχετο vulg. 15 ἐξεύρηντο II 23 τε om. CD, τι Gemistus 27 γένηται ὑποχείριος vulg.

ρὰν ἐν τοῖς βασιλείοις κατεσκεύασεν ὑπερμεγέθη,
καὶ τόν τε χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον ἅπαντα, πρὸς
δὲ τούτοις τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα πᾶσαν ἐπὶ ταύτην
ἐσώρευσε, τὰς δὲ παλλακίδας καὶ τοὺς εὐνούχους
συγκλείσας εἰς τὸν ἐν μέσῃ τῇ πυρᾷ κατεσκευασμέ-
νον οἶκον ἅμα τούτοις ἅπασιν ἑαυτόν τε καὶ τὰ
βασίλεια κατέκαυσεν. οἱ δ' ἀποστάται πυθόμενοι τὴν 3
ἀπώλειαν τὴν Σαρδαναπάλλου, τῆς μὲν πόλεως ἐκρά-
τησαν εἰσπεσόντες κατὰ τὸ πεπτωκὸς μέρος τοῦ
τείχους, τὸν δ' Ἀρβάκην ἐνδύσαντες τὴν βασιλικὴν
στολὴν προσηγόρευσαν βασιλέα, καὶ τὴν τῶν ὅλων
ἐξουσίαν ἐπέτρεψαν.

Ἔνθα δὴ τοῦ βασιλέως τοῖς συναγωνισαμένοις 28
στρατηγοῖς δωρεάς τε διαδόντος κατὰ τὴν ἀξίαν καὶ
σατράπας ἐθνῶν καθιστάντος, προσελθὼν αὐτῷ Βέ-
λεσυς ὁ Βαβυλώνιος, ὁ προειπὼν ὅτι βασιλεὺς ἔσται
τῆς Ἀσίας, τῆς τε εὐεργεσίας ὑπέμνησε καὶ τὴν Βα-
βυλῶνος ἀρχὴν ἠξίου δοῦναι, καθάπερ ἐξ ἀρχῆς
ὑπέσχετο. ἀπεφαίνετο δὲ καὶ κατὰ τοὺς κινδύνους 2
ἑαυτὸν εὐχὴν πεποιῆσθαι τῷ Βήλῳ Σαρδαναπάλλου
κρατηθέντος καὶ τῶν βασιλείων ἐμπυρισθέντων ἀπο-
κομιεῖν τὴν σποδὸν τὴν ἐκ τούτων εἰς Βαβυλῶνα,
καὶ πλησίον τοῦ τεμένους τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ποτα-
μοῦ καταθέμενον χῶμα κατασκευάσειν τὸ παρεξό-
μενον τοῖς κατὰ τὸν Εὐφράτην πλέουσιν ἀθάνατον
ὑπόμνημα τοῦ καταλύσαντος τὴν Ἀσσυρίων ἀρχήν.

8 *τὴν* om. *CF* 12 *ἐξουσίαν*] *αὐτῷ* add. vulg. 14 *στρατηγοῖς* om. II *διδόντος* vulg. 17 *Βαβυλωνίαν* vulg. 21 *τῶν*] *ἄλλων* add. vulg. 22 *τὴν ἐκ*] *ἐκ* vulg. 23 *καὶ τοῦ ποταμοῦ* om. II. 26 *καταλύσαντος*] *βασιλέως* add. D.

3 τοῦτο δ' ᾐτεῖτο πυθόμενος [παρά] τινος εὐνούχου
τὰ περὶ τὸν ἄργυρον καὶ χρυσόν, ὃν διαδράντα καὶ
4 πρὸς αὐτὸν αὐτομολήσαντα κατέκρυψεν. ὁ δ' Ἀρ-
βάκης τούτων οὐδὲν εἰδὼς διὰ τὸ πάντας τοὺς ἐν
τοῖς βασιλείοις συγκατακαῆναι τῷ βασιλεῖ, τήν τε
σποδὸν ἀποκομίσαι καὶ τὴν Βαβυλῶνα ἔχειν ἀτελῆ
συνεχώρησεν. εἶθ' ὁ μὲν Βέλεσυς πλοῖα παραστη-
σάμενος μετὰ τῆς σποδοῦ τὸ πλεῖστον τοῦ τε ἀρ-
γύρου καὶ τοῦ χρυσοῦ συντόμως ἀπέστειλεν εἰς
Βαβυλῶνα· ὁ δὲ βασιλεύς, μηνυθείσης αὐτῷ τῆς
πράξεως αὐτοφώρου, δικαστὰς ἀπέδειξε τοὺς συνα-
5 γωνισαμένους στρατηγούς. τοῦ πράξαντος δ' ὁμο-
λογοῦντος ἀδικεῖν, τὸ μὲν δικαστήριον αὐτοῦ θά-
νατον κατέγνω, ὁ δὲ βασιλεύς, μεγαλόψυχος ὢν καὶ
τὴν ἀρχὴν τῆς ἡγεμονίας βουλόμενος ἐπιεικῆ παρέ-
χεσθαι, τῶν τε κινδύνων ἀπέλυσε τὸν Βέλεσυν καὶ
τὸν ἀποκεκομισμένον ἄργυρον καὶ χρυσὸν ἔχειν
συνεχώρησεν· ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς δοθεῖσαν
ἐξουσίαν τῆς Βαβυλῶνος οὐκ ἀφείλετο, φήσας μεί-
ζονας εἶναι τὰς ἐξ αὐτοῦ προγεγενημένας εὐεργεσίας
6 τῶν ὕστερον ἀδικημάτων. διαβοηθείσης δὲ τῆς ἐπι-
εικείας οὐ τὴν τυχοῦσαν εὔνοιαν ἅμα καὶ δόξαν
παρὰ τῶν ἐθνῶν ἀπηνέγκατο, πάντων κρινόντων 142
ἄξιον εἶναι τῆς βασιλείας τὸν οὕτω προσενεχθέντα
7 τοῖς ἀδικήσασιν. ὁ δ' οὖν Ἀρβάκης τοῖς κατὰ τὴν
πόλιν ἐπιεικῶς προσενεχθεὶς αὐτοὺς μὲν κατὰ κώμας

1 παρὰ D², om. cet. 2 διαδράσαντα D 9 εἰς] εἰς τὴν vulg. 11 αὐτοφόρου cod. συναγωνιζομένους vulg. 14 κατέγνω θάνατον vulg. 18 δοθεῖσαν ἐξ ἀρχῆς vulg. 22 ἅμα Dindorf, ἀλλὰ libri.

*διῴκισε, τὰς ἰδίας κτήσεις ἑκάστοις ἀποδούς, τὴν
δὲ πόλιν εἰς ἔδαφος κατέσκαψεν. ἔπειτα τόν τε
ἄργυρον καὶ χρυσὸν τὸν ἐκ τῆς πυρᾶς ὑπολειφθέντα
πολλῶν ὄντα ταλάντων ἀπεκόμισε τῆς Μηδίας εἰς
Ἐκβάτανα. ἡ μὲν οὖν ἡγεμονία τῶν Ἀσσυρίων ἀπὸ* 8
*Νίνου διαμείνασα τριάκοντα μὲν γενεάς, ἔτη δὲ
πλείω τῶν χιλίων καὶ τριακοσίων, ὑπὸ Μήδων κατ-
ελύθη τὸν προειρημένον τρόπον.*

Ἡμῖν δ' οὐκ ἀνάρμοστον εἶναι δοκεῖ περὶ τῶν 29
*ἐν Βαβυλῶνι Χαλδαίων καὶ τῆς ἀρχαιότητος αὐ-
τῶν βραχέα διελθεῖν, ἵνα μηδὲν παραλίπωμεν
τῶν ἀξίων μνήμης. Χαλδαῖοι τοίνυν τῶν ἀρχαιο-* 2
*τάτων ὄντες Βαβυλωνίων τῇ μὲν διαιρέσει τῆς
πολιτείας παραπλησίαν ἔχουσι τάξιν τοῖς κατ' Αἴ-
γυπτον ἱερεῦσι· πρὸς γὰρ τῇ θεραπείᾳ τῶν θεῶν
τεταγμένοι πάντα τὸν τοῦ ζῆν χρόνον φιλοσοφοῦσι,
μεγίστην δόξαν ἔχοντες ἐν ἀστρολογίᾳ. ἀντέχον-
ται δ' ἐπὶ πολὺ καὶ μαντικῆς, ποιούμενοι προρ-
ρήσεις περὶ τῶν μελλόντων, καὶ τῶν μὲν καθαρ-
μοῖς, τῶν δὲ θυσίαις, τῶν δ' ἄλλαις τισὶν ἐπῳδαῖς
ἀποτροπὰς κακῶν καὶ τελειώσεις ἀγαθῶν πειρῶνται
πορίζειν. ἐμπειρίαν δ' ἔχουσι καὶ τῆς διὰ τῶν* 3
*οἰωνῶν μαντικῆς, ἐνυπνίων τε καὶ τεράτων ἐξηγή-
σεις ἀποφαίνονται. οὐκ ἀσόφως δὲ ποιοῦνται καὶ
τὰ περὶ τὴν ἱεροσκοπίαν ἄκρως ἐπιτυγχάνειν νομί-
ζοντες. τὴν δὲ τούτων μάθησιν ἁπάντων οὐχ ὁμοίαν*

7 *τριακοσίων*] *τετρακοσίων* *CF* 10 *Χαλδαίων*] *καλου-
μένων Χαλδαίων CF* 11 *παραλείπωμεν* libri 13 *τὴν* II
διαίρεσιν F, *αἵρεσιν* *C* 14 *τάξιν* om. II 16 *φιλολογοῦσι* D
17 *ἀστρολογίαις* D 25 *ἄκρως*] *ἀκριβῶς* *CF* *νομίζονται* vulg.

ποιοῦνται τοῖς τὰ τοιαῦτ᾽ ἐπιτηδεύουσι τῶν Ἑλλή-
4 *νων. παρὰ μὲν γὰρ τοῖς Χαλδαίοις ἐκ γένους ἡ τούτων φιλοσοφία παραδέδοται, καὶ παῖς παρὰ πατρὸς διαδέχεται, τῶν ἄλλων λειτουργιῶν πασῶν ἀπολελυμένος. διὸ καὶ γονεῖς ἔχοντες διδασκάλους ἅμα μὲν ἀφθόνως ἅπαντα μανθάνουσιν, ἅμα δὲ τοῖς παραγγελλομένοις προσέχουσι πιστεύοντες βεβαιότερον. ἔπειτ᾽ εὐθὺς ἐκ παίδων συντρεφόμενοι τοῖς μαθήμασι μεγάλην ἕξιν περιποιοῦνται διά τε τὸ τῆς ἡλικίας εὐδίδακτον καὶ διὰ τὸ πλῆθος τοῦ*
5 *προσκαρτερουμένου χρόνου. παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησιν* 143
ὁ πολλοῖς ἀπαρασκεύως προσιὼν ὀψέ ποτε τῆς φιλοσοφίας ἅπτεται, καὶ μέχρι τινὸς φιλοπονήσας ἀπῆλθε περισπασθεὶς ὑπὸ βιωτικῆς χρείας· ὀλίγοι δέ τινες ἐπὶ φιλοσοφίαν ἀποδύντες ἐργολαβίας ἕνεκεν παραμένουσιν ἐν τῷ μαθήματι, καινοτομοῦντες ἀεὶ περὶ τῶν μεγίστων δογμάτων καὶ τοῖς πρὸ αὐτῶν
6 *οὐκ ἀκολουθοῦντες. τοιγαροῦν οἱ μὲν βάρβαροι διαμένοντες ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ βεβαίως ἕκαστα λαμβάνουσιν, οἱ δ᾽ Ἕλληνες τοῦ κατὰ τὴν ἐργολαβίαν κέρδους στοχαζόμενοι καινὰς αἱρέσεις κτίζουσι, καὶ περὶ τῶν μεγίστων θεωρημάτων ἀλλήλοις ἀντιδοξοῦντες διχονοεῖν ποιοῦσι τοὺς μανθάνοντας καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν πλανᾶσθαι, τὸν πάντα βίον ἐν αἰώρᾳ γινομένας καὶ μηδὲν ὅλως πιστεῦσαι δυνα-*

2 *τοῖς* om. D 3 *παραδίδοται* C 11 *καρτερουμένου* *CF* 12 *ὁ πολλοῖς*] *ὁ πολὺς* C, *τοῖς πολλοῖς* *F* *ἀπαράσκευος* vulg. *τῆς*] *τὰ τῆς* D 14 *τινὲς*] *παντελῶς* II 15 *φιλοσοφίας* D 25 *ἐν αἰώρᾳ* G², *ἐναψωραια* D, *ἐνωρίας* C (*ἐν γήρει* m. 2), *ὡρέας* FG, *ἐν ἀψορροίᾳ* Wesseling, *ἐν ἀπορίᾳ* Coraës, *ἐν ἀψικορίᾳ* fort. *γινομένας* Coraës, *γενομένας* libri *μηδενὶ* *CF* *δυναμένας πιστεῦσαι* vulg.

μένας βεβαίως· τὰς γοῦν ἐπιφανεστάτας αἱρέσεις
τῶν φιλοσόφων εἴ τις ἀκριβῶς ἐξετάζοι, πλεῖστον
ὅσον εὑρήσει διαφερούσας ἀλλήλων καὶ περὶ τῶν
μεγίστων δοξῶν ἐναντία δοξαζούσας. οἱ δ' οὖν 30
Χαλδαῖοι τὴν μὲν τοῦ κόσμου φύσιν ἀΐδιόν φασιν
εἶναι καὶ μήτε ἐξ ἀρχῆς γένεσιν ἐσχηκέναι μήθ'
ὕστερον φθορὰν ἐπιδέξεσθαι, τὴν δὲ τῶν ὅλων τά-
ξιν τε καὶ διακόσμησιν θείᾳ τινὶ προνοίᾳ γεγονέ-
ναι, καὶ νῦν ἕκαστα τῶν ἐν οὐρανῷ γινομένων οὐχ
ὡς ἔτυχεν οὐδ' αὐτομάτως ἀλλ' ὡρισμένῃ τινὶ καὶ
βεβαίως κεκυρωμένῃ θεῶν κρίσει συντελεῖσθαι. τῶν 2
δ' ἄστρων πολυχρονίους παρατηρήσεις πεποιημένοι,
καὶ τὰς ἑκάστου κινήσεις τε καὶ δυνάμεις ἀκριβέ-
στατα πάντων ἀνθρώπων ἐπεγνωκότες, πολλὰ τῶν
μελλόντων συμβαίνειν προλέγουσι τοῖς ἀνθρώποις.
μεγίστην δέ φασιν εἶναι θεωρίαν καὶ δύναμιν περὶ 3
τοὺς πέντε ἀστέρας τοὺς πλάνητας καλουμένους,
οὓς ἐκεῖνοι κοινῇ μὲν ἑρμηνεῖς ὀνομάζουσιν, ἰδίᾳ
δὲ τὸν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Κρόνον ὀνομαζόμενον, ἐπι-
φανέστατον δὲ καὶ πλεῖστα καὶ μέγιστα προσημαί-
νοντα, καλοῦσιν ἡλίου· τοὺς δ' ἄλλους τέτταρας
ὁμοίως τοῖς παρ' ἡμῖν ἀστρολόγοις ὀνομάζουσιν,
Ἄρεος, Ἀφροδίτης, Ἑρμοῦ, Διός. διὰ τοῦτο δ' αὐ- 4
τοὺς ἑρμηνεῖς καλοῦσιν, ὅτι τῶν ἄλλων ἀστέρων
144 ἀπλανῶν ὄντων καὶ τεταγμένῃ πορείᾳ μίαν περι-
26 φορὰν ἐχόντων οὗτοι μόνοι πορείαν ἰδίαν ποιούμε-

7 ἐπιδέξασθαι D 16 δὲ Dindorf, τε libri δύναμιν] κίνησιν II 18 κοινῇ om. II 19 τὸν] τὸν νῦν vulg. νομιζόμενον CF 21 ἥλιον CF, Ἧλον vel Βῆλον Wess. 25 τεταγμένῃ π. μ. π. ἐχόντων] τεταγμένην ἐχόντων πορείαν II.

νοι τὰ μέλλοντα γίνεσθαι δεικνύουσιν, ἑρμηνεύοντες τοῖς ἀνθρώποις τὴν τῶν θεῶν ἔννοιαν. τὰ μὲν γὰρ διὰ τῆς ἀνατολῆς, τὰ δὲ διὰ τῆς δύσεως, τινὰ δὲ διὰ τῆς χρόας προσημαίνειν φασὶν αὐτοὺς τοῖς
5 *προσέχειν ἀκριβῶς βουληθεῖσι· ποτὲ μὲν γὰρ πνευμάτων μεγέθη δηλοῦν αὐτούς, ποτὲ δὲ ὄμβρων ἢ καυμάτων ὑπερβολάς, ἔστι δὲ ὅτε κομητῶν ἀστέρων ἐπιτολάς, ἔτι δὲ ἡλίου τε καὶ σελήνης ἐκλείψεις, καὶ σεισμούς, καὶ τὸ σύνολον πάσας τὰς ἐκ τοῦ περιέχοντος γεννωμένας περιστάσεις ὠφελίμους τε καὶ βλαβερὰς οὐ μόνον ἔθνεσιν ἢ τόποις, ἀλλὰ καὶ*
6 *βασιλεῦσι καὶ τοῖς τυχοῦσιν ἰδιώταις. ὑπὸ δὲ τὴν τούτων φορὰν λέγουσι τετάχθαι τριάκοντα ἀστέρας, οὓς προσαγορεύουσι βουλαίους θεούς· τούτων δὲ τοὺς μὲν ἡμίσεις τοὺς ὑπὲρ γῆν τόπους ἐφορᾶν, τοὺς δ' ἡμίσεις τοὺς ὑπὸ τὴν γῆν, τὰ κατ' ἀνθρώπους ἐπισκοποῦντας ἅμα καὶ τὰ κατὰ τὸν οὐρανὸν συμβαίνοντα· διὰ δ' ἡμερῶν δέκα πέμπεσθαι τῶν μὲν ἄνω πρὸς τοὺς κάτω καθάπερ ἄγγελον ἕνα τῶν ἀστέρων, τῶν δ' ὑπὸ γῆν πρὸς τοὺς ἄνω πάλιν ὁμοίως ἕνα, καὶ ταύτην ἔχειν αὐτοὺς φορὰν ὡρισμέ-*
7 *νην καὶ περιόδῳ κεκυρωμένην αἰωνίῳ. τῶν θεῶν δὲ τούτων κυρίους εἶναί φασι δώδεκα τὸν ἀριθμόν, ὧν ἑκάστῳ μῆνα καὶ τῶν δώδεκα λεγομένων ζῳδίων ἓν προσνέμουσι. διὰ δὲ τούτων φασὶ ποιεῖσθαι τὴν πορείαν τόν τε ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ πέντε τοὺς πλάνητας ἀστέρας, τοῦ μὲν ἡλίου τὸν*

1 *γενέσθαι* D 2 *ἔννοιαν* Dindorf, *εὔνοιαν* libri 3 *τὰ*] *τινὰ* D 6 *μέγεθος* D 11 *ἢ* CDF, *καὶ* rel. 16 *τοὺς* add. Reiske 19 *ἕνα* om. *CF* 23 *τούτων* om. *CF*.

ἴδιον κύκλον ἐν ἐνιαυτῷ τελοῦντος, τῆς δὲ σελή-
νης ἐν μηνὶ τὴν ἰδίαν περίοδον διαπορευομένης.
τῶν δὲ πλανήτων ἴδιον ἕκαστον ἔχειν δρόμον καὶ 31
διηλλαγμένως καὶ ποικίλως χρῆσθαι τοῖς τάχεσι καὶ
τῇ τῶν χρόνων διαιρέσει. πλεῖστα δὲ πρὸς τὰς γε-
νέσεις τῶν ἀνθρώπων συμβάλλεσθαι τούτους τοὺς
ἀστέρας ἀγαθά τε καὶ κακά· διὰ δὲ τῆς τούτων
φύσεώς τε καὶ θεωρίας μάλιστα γινώσκειν τὰ συμ-
βαίνοντα τοῖς ἀνθρώποις. πεποιῆσθαι δέ φασι προρ- 2
ρήσεις ἄλλοις τε βασιλεῦσιν οὐκ ὀλίγοις καὶ τῷ
καταπολεμήσαντι Δαρεῖον Ἀλεξάνδρῳ καὶ τοῖς μετὰ
ταῦτα βασιλεύσασιν Ἀντιγόνῳ τε καὶ Σελεύκῳ τῷ
Νικάτορι, ἐν ἅπασι δὲ τοῖς ῥηθεῖσιν εὐστοχηκέναι
δοκοῦσιν· ὑπὲρ ὧν ἡμεῖς τὰ κατὰ μέρος ἐν οἰκειο-
τέροις ἀναγράψομεν καιροῖς. προλέγουσι δὲ καὶ τοῖς 3
ἰδιώταις τὰ μέλλοντα συμβαίνειν οὕτως εὐστόχως
ὥστε τοὺς πειραθέντας θαυμάζειν τὸ γινόμενον καὶ
μεῖζον ἢ κατ' ἄνθρωπον ἡγεῖσθαι. μετὰ δὲ τὸν 4
145 ζῳδιακὸν κύκλον εἴκοσι καὶ τέτταρας ἀφορίζουσιν
ἀστέρας, ὧν τοὺς μὲν ἡμίσεις ἐν τοῖς βορείοις μέ-
ρεσι, τοὺς δ' ἡμίσεις ἐν τοῖς νοτίοις τετάχθαι φασί,
καὶ τούτων τοὺς μὲν ὁρωμένους τῶν ζώντων εἶναι
καταριθμοῦσι, τοὺς δ' ἀφανεῖς τοῖς τετελευτηκόσι
προσωρίσθαι νομίζουσιν, οὓς δικαστὰς τῶν ὅλων
προσαγορεύουσιν. ὑπὸ πάντα δὲ τὰ προειρημένα 5
τὴν σελήνην φέρεσθαι λέγουσιν, ἔγγιστα μὲν τῆς γῆς

1 ἐν om. II 2 ἐν] ἐνὶ vulg. περίοδον] πορείαν II 3 ἕκαστον ἴδιον vulg. 13 Νικάνορι CF 14 ἡμεῖς om. vulg. 19 καὶ om. II 24 προσωρίσθαι] ἠθροῖσθαι CF 26 λέγουσι φέρεσθαι vulg.

οὖσαν διὰ τὴν βαρύτητα, διαπορευομένην δ' ἐν ἐλα-
χίστῳ χρόνῳ τὸν ἑαυτῆς δρόμον, οὐ διὰ τὴν ὀξύ-
τητα τῆς φορᾶς, ἀλλὰ διὰ τὴν βραχύτητα τοῦ κύ-
6 κλου. ὅτι δὲ τὸ φῶς ἀλλότριον ἔχει καὶ διότι τὰς
ἐκλείψεις ποιεῖται διὰ τὸ σκίασμα τῆς γῆς παρα-
πλήσια λέγουσι τοῖς Ἕλλησι. περὶ δὲ τῆς κατὰ τὸν
ἥλιον ἐκλείψεως ἀσθενεστάτας ἀποδείξεις φέροντες
οὐ τολμῶσι προλέγειν οὐδ' ἀκριβῶς ὑπὲρ ταύτης
7 περιγράφειν τοὺς χρόνους. περὶ δὲ τῆς γῆς ἰδιω-
τάτας ἀποφάσεις ποιοῦνται, λέγοντες ὑπάρχειν αὐ-
τὴν σκαφοειδῆ καὶ κοίλην, καὶ πολλὰς καὶ πιθανὰς
ἀποδείξεις εὐποροῦσι περί τε ταύτης καὶ περὶ τῶν
ἄλλων τῶν κατὰ τὸν κόσμον· ὑπὲρ ὧν τὰ κατὰ μέ-
ρος διεξιέναι τῆς ὑποκειμένης ἱστορίας ἀλλότριον
8 εἶναι νομίζομεν. τοῦτο μέντοι γε διαβεβαιώσαιτ'
ἄν τις προσηκόντως ὅτι Χαλδαῖοι μεγίστην ἕξιν ἐν
ἀστρολογίᾳ τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων ἔχουσι καὶ διότι
πλείστην ἐπιμέλειαν ἐποιήσαντο ταύτης τῆς θεω-
9 ρίας. περὶ δὲ τοῦ πλήθους τῶν ἐτῶν, ἐν οἷς φασι
τὴν θεωρίαν τῶν κατὰ τὸν κόσμον πεποιῆσθαι τὸ
σύστημα τῶν Χαλδαίων, οὐκ ἄν τις ῥᾳδίως πιστεύ-
σειεν· ἐτῶν γὰρ ἑπτὰ καὶ τετταράκοντα μυριάδας
καὶ τρεῖς ἐπὶ ταύταις χιλιάδας εἰς τὴν Ἀλεξάνδρου
διάβασιν γεγονέναι καταριθμοῦσιν, ἀφ' ὅτου τὸ
παλαιὸν ἤρξαντο τῶν ἄστρων τὰς παρατηρήσεις
ποιεῖσθαι.
10 Καὶ περὶ μὲν Χαλδαίων ἀρκεσθησόμεθα τοῖς
ῥηθεῖσιν, ἵνα μὴ μακρότερον ἀποπλανώμεθα τῆς

1 βραχύτητα II ἐλαχίστῳ] ὀλίγῳ II 8 αὐτῆς CF
9 παραγράφειν libri, corr. Wess. 16 προσηκόντως om. D.

οἰκείας ἱστορίας· περὶ δὲ τῆς Ἀσσυρίων βασιλείας ὡς ὑπὸ Μήδων κατελύθη προειρηκότες ἐπάνιμεν ὅθεν ἐξέβημεν.

Ἐπεὶ δὲ διαφωνοῦσιν οἱ παλαιότατοι τῶν συγ- 32
γραφέων περὶ τῆς μεγίστης τῶν Μήδων ἡγεμονίας,
οἰκεῖον εἶναι διαλαμβάνομεν τοῖς φιλαλήθως τὰς
πράξεις ἱστορεῖν βουλομένοις τὴν διαφορὰν τῶν
ἱστοριογράφων παρ' ἄλληλα θεῖναι. Ἡρόδοτος μὲν 2
οὖν κατὰ Ξέρξην γεγονὼς τοῖς χρόνοις φησὶν Ἀσ-
συρίους ἔτη πεντακόσια πρότερον τῆς Ἀσίας ἄρξαν-
τας ὑπὸ Μήδων καταλυθῆναι, ἔπειτα βασιλέα μὲν
μηδένα γενέσθαι τὸν ἀμφισβητήσοντα τῶν ὅλων ἐπὶ
146 *πολλὰς γενεάς, τὰς δὲ πόλεις καθ' ἑαυτὰς ταττο-*
μένας διοικεῖσθαι δημοκρατικῶς· τὸ δὲ τελευταῖον
πολλῶν ἐτῶν διελθόντων αἱρεθῆναι βασιλέα παρὰ
τοῖς Μήδοις ἄνδρα δικαιοσύνῃ διάφορον, ὄνομα
Κυαξάρην. τοῦτον δὲ πρῶτον ἐπιχειρῆσαι προσ- 3
άγεσθαι τοὺς πλησιοχώρους, καὶ τοῖς Μήδοις ἀρχη-
γὸν γενέσθαι τῆς τῶν ὅλων ἡγεμονίας· ἔπειτα τοὺς
ἐκγόνους ἀεὶ προσκατακτωμένους πολλὴν τῆς ὁμό-
ρου χώρας αὐξῆσαι τὴν βασιλείαν μέχρι Ἀστυάγους
τοῦ καταπολεμηθέντος ὑπὸ Κύρου καὶ Περσῶν.
περὶ ὧν νῦν ἡμεῖς τὰ κεφάλαια προειρηκότες τὰ
κατὰ μέρος ὕστερον ἀκριβῶς ἀναγράψομεν, ἐπειδὰν
ἐπὶ τοὺς οἰκείους χρόνους ἐπιβάλωμεν· κατὰ γὰρ
τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἑπτακαιδεκάτης ὀλυμπιάδος
ᾑρέθη βασιλεὺς ὑπὸ Μήδων Κυαξάρης καθ' Ἡρόδο-

4 *παλαιότατοι*] *μέγιστοι* II 10 *Ἀσίας*] *Ἀσσυρίας* D 12 *ἀμφισβητήσαντα* E 17 *κυάξαριν* D 18 *τοῖς Μ. καὶ* vulg. 27 *κυάξαρις* D.

4 τον. Κτησίας δὲ ὁ Κνίδιος τοῖς μὲν χρόνοις ὑπῆρξε
κατὰ τὴν Κύρου στρατείαν ἐπὶ Ἀρταξέρξην τὸν ἀδελ-
φόν, γενόμενος δ' αἰχμάλωτος, καὶ διὰ τὴν ἰατρι-
κὴν ἐπιστήμην ἀναληφθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἑπτα-
καίδεκα ἔτη διετέλεσε τιμώμενος ὑπ' αὐτοῦ. οὗτος
οὖν φησιν ἐκ τῶν βασιλικῶν διφθερῶν, ἐν αἷς οἱ
Πέρσαι τὰς παλαιὰς πράξεις κατά τινα νόμον εἶχον
συντεταγμένας, πολυπραγμονῆσαι τὰ καθ' ἕκαστον
καὶ συνταξάμενος τὴν ἱστορίαν εἰς τοὺς Ἕλληνας
5 ἐξενεγκεῖν. φησὶν οὖν μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς
Ἀσσυρίων ἡγεμονίας Μήδους προστῆναι τῆς Ἀσίας
Ἀρβάκου βασιλεύοντος τοῦ Σαρδανάπαλλον κατα-
6 πολεμήσαντος, καθότι προείρηται. τούτου δ' ἄρξαν-
τος ἔτη δυσὶ λείποντα τῶν τριάκοντα διαδέξασθαι
τὴν βασιλείαν τὸν υἱὸν Μαυδάκην, ὃν ἄρξαι τῆς
Ἀσίας ἔτη πεντήκοντα. μετὰ δὲ τοῦτον τριάκοντα
μὲν ἔτη βασιλεῦσαι Σώσαρμον, πεντήκοντα δὲ Ἀρ-
τύκαν, δύο δὲ πρὸς τοῖς εἴκοσι τὸν προσαγορευ-
33 όμενον Ἀρβιάνην, τετταράκοντα δὲ Ἀρταῖον. ἐπὶ
δὲ τούτου συστῆναι μέγαν πόλεμον τοῖς Μήδοις
πρὸς Καδουσίους διὰ τοιαύτας αἰτίας. Παρσώνδην
τὸν Πέρσην, θαυμαζόμενον ἐπ' ἀνδρείᾳ καὶ συνέσει
καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς, φίλον τε ὑπάρξαι τῷ βασιλεῖ
καὶ μέγιστον ἰσχῦσαι τῶν μετεχόντων τοῦ βασιλικοῦ
2 συνεδρίου. τοῦτον δ' ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἔν τινι
κρίσει λυπηθέντα φυγεῖν μετὰ πεζῶν μὲν τρισχι-
λίων, ἱππέων δὲ χιλίων εἰς Καδουσίους, παρ' οἷς ἦν

1 τοῖς] καθ' Ἡρόδοτον add. II 8 ἕκαστα II 9 συνταξάμενον codices, corr. Gem. 15 Μαδαύκην CF 19 Ἀρσαῖον CF 21 Παρσώνδην Gemistus, Περσώνδην D, Παρσώδην vulg.

ἐκδεδομένος τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν τῷ μάλιστα δυνα-
στεύοντι κατὰ τούτους τοὺς τόπους. γενόμενον δ' 3
147 ἀποστάτην καὶ πείσαντα τὸ σύμπαν ἔθνος ἀντ-
έχεσθαι τῆς ἐλευθερίας, αἱρεθῆναι στρατηγὸν διὰ
τὴν ἀνδρείαν. ἔπειτα πυνθανόμενον ἀθροιζομένην
ἐπ' αὐτὸν μεγάλην δύναμιν, καθοπλίσαι τοὺς Κα-
δουσίους πανδημεί, καὶ καταστρατοπεδεῦσαι πρὸς
ταῖς εἰς τὴν χώραν εἰσβολαῖς ἔχοντα τοὺς σύμπαν-
τας οὐκ ἐλάττους εἴκοσι μυριάδων. τοῦ δὲ βασι- 4
λέως Ἀρταίου στρατεύσαντος ἐπ' αὐτὸν μυριάσιν
ὀγδοήκοντα μάχῃ κρατῆσαι καὶ πλείους μὲν τῶν
πεντακισμυρίων ἀνελεῖν, τὴν δ' ἄλλην δύναμιν ἐκ-
βαλεῖν ἐκ τῆς Καδουσίων χώρας. διὸ καὶ παρὰ
τοῖς ἐγχωρίοις θαυμαζόμενον αἱρεθῆναί τε βασιλέα
καὶ τὴν Μηδίαν συνεχῶς λεηλατεῖν καὶ πάντα τόπον
καταφθείρειν. μεγάλης δὲ δόξης τυχόντα, καὶ γήρᾳ 5
μέλλοντα καταστρέφειν τὸν βίον, ἀρὰν θέσθαι παρα-
στησάμενον τὸν διαδεχόμενον τὴν ἀρχήν, ὅπως μη-
δέποτε διαλύσωνται τὴν ἔχθραν Καδούσιοι πρὸς
Μήδους· εἰ δὲ σύνθοιντο ὁμολογίας, ἐξώλεις γενέ-
σθαι τούς τε ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ καὶ Καδουσίους
ἅπαντας. διὰ δὴ ταύτας τὰς αἰτίας ἀεὶ πολεμικῶς 6
ἐσχηκέναι Καδουσίους πρὸς Μήδους, καὶ μηδέποτε
τοῖς τούτων βασιλεῦσιν ὑπηκόους γεγονέναι, μέχρι
οὗ Κῦρος εἰς Πέρσας μετέστησε τὴν ἡγεμονίαν.
Τῶν δὲ Μήδων βασιλεῦσαι μετὰ τὴν Ἀρταίου 34
τελευτὴν Ἀρτύνην μὲν ἔτη δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι,

8 ἐκβολαῖς II 11 μάχῃ om. II 13 Καδουσίας D
14 τε om. vulg. 16 γήραιον F 17 παραιτησάμενον II
25 οὗ] ἕτου II περιέστησε C, διέστησε F 27 ἀρτιήνην D.

*Ἀστιβάραν δὲ τετταράκοντα. ἐπὶ δὲ τούτου Πάρθους
ἀποστάντας Μήδων Σάκαις τήν τε χώραν καὶ τὴν
2 πόλιν ἐγχειρίσαι· διόπερ συστάντος πολέμου τοῖς
Σάκαις πρὸς Μήδους ἐπ' ἔτη πλείω γενέσθαι τε
μάχας οὐκ ὀλίγας καὶ συχνῶν παρ' ἀμφοτέροις
ἀναιρεθέντων τὸ τελευταῖον εἰρήνην αὐτοὺς ἐπὶ
τοῖσδε συνθέσθαι, Πάρθους μὲν ὑπὸ Μήδους τε-
τάχθαι, τῶν δὲ προϋπαρχόντων ἑκατέρους κυριεύ-
σαντας φίλους εἶναι καὶ συμμάχους ἀλλήλοις εἰς τὸν
3 ἅπαντα χρόνον. βασιλεῦσαι δὲ τότε τῶν Σακῶν
γυναῖκα τὰ κατὰ πόλεμον ἐζηλωκυῖαν καὶ τόλμῃ τε
καὶ πράξει πολὺ διαφέρουσαν τῶν ἐν Σάκαις γυναι-
κῶν, ὄνομα Ζαρίναν. καθόλου μὲν οὖν τὸ ἔθνος
τοῦτο γυναῖκας ἀλκίμους ἔχειν καὶ κοινωνούσας τοῖς
ἀνδράσι τῶν ἐν τοῖς πολέμοις κινδύνων, ταύτην δὲ
λέγεται τῷ τε κάλλει γενέσθαι πασῶν ἐκπρεπεστάτην
καὶ ταῖς ἐπιβολαῖς καὶ τοῖς κατὰ μέρος ἐγχειρήμασι
4 θαυμαστήν. τῶν μὲν γὰρ πλησιοχώρων βαρβάρων
τοὺς ἐπηρμένους τῷ θράσει καὶ καταδουλουμένους 148
τὸ ἔθνος τῶν Σακῶν καταπολεμῆσαι, τῆς δὲ χώρας
πολλὴν ἐξημερῶσαι, καὶ πόλεις οὐκ ὀλίγας κτίσαι,
καὶ τὸ σύνολον εὐδαιμονέστερον τὸν βίον τῶν ὁμο-
5 εθνῶν ποιῆσαι. διὸ καὶ τοὺς ἐγχωρίους μετὰ τὴν
τελευτὴν αὐτῆς χάριν ἀποδιδόντας τῶν εὐεργεσιῶν
καὶ τῆς ἀρετῆς μνημονεύοντας τάφον οἰκοδομῆσαι
πολὺ τῶν ὄντων παρ' αὐτοῖς ὑπερέχοντα· ὑποστη-*

1 *Ἀστυβάραν* Gemistus, *Ἀρτιβάρναν* *CF*, *γαρταμέρνην* D 4 *πλείω*] *πλείους δύο* F, *δύο* Gemistus 5 *ἀμφοτέρων* *CF* 6 *αὐτοῖς* D 11 *πόλεμον*] *μὲν* add. D *τε* om. D 13 *ζαρίν-ναν* D 14 *ἔχει* vulg. 16 *εὐπρεπεστάτην* vulg.

σαμένους γὰρ πυραμίδα τρίγωνον τριῶν μὲν στα-
δίων ἑκάστην πλευρὰν αὐτῆς κατασκευάσαι τὸ μῆκος,
τὸ δ' ὕψος σταδιαῖον, εἰς ὀξὺ συνηγμένης τῆς κορυ-
φῆς· ἐπιστῆσαι δὲ τῷ τάφῳ καὶ χρυσῆν εἰκόνα
κολοττικήν, καὶ τιμὰς ἡρωικὰς ἀπονεῖμαι, καὶ τἄλλα
πάντα μεγαλοπρεπέστερα ποιεῖν τῶν τοῖς προγόνοις
αὐτῆς συγχωρηθέντων. Ἀστιβάρα δὲ τοῦ βασιλέως 6
τῶν Μήδων ἐν Ἐκβατάνοις γήρᾳ τελευτήσαντος τὴν
ἀρχὴν Ἀσπάνδαν τὸν υἱὸν διαδέξασθαι, τὸν ὑπὸ
τῶν Ἑλλήνων Ἀστυάγην καλούμενον. τούτου δ'
ὑπὸ Κύρου τοῦ Πέρσου καταπολεμηθέντος μετα-
πεσεῖν τὴν βασιλείαν εἰς Πέρσας, περὶ ὧν ἡμεῖς τὰ
κατὰ μέρος ἐν τοῖς ἰδίοις χρόνοις ἀκριβῶς ἀνα-
γράψομεν.

Περὶ μὲν οὖν τῆς Ἀσσυρίων καὶ Μήδων βασι- 7
λείας καὶ τῆς τῶν συγγραφέων διαφωνίας ἱκανῶς
εἰρῆσθαι νομίζομεν· περὶ δὲ τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῶν
ἐν αὐτῇ μυθολογουμένων ἐν μέρει διέξιμεν.

Ἡ τοίνυν Ἰνδικὴ τετράπλευρος οὖσα τῷ σχή- 35
ματι, τὴν μὲν πρὸς ἀνατολὰς νεύουσαν πλευρὰν καὶ
τὴν πρὸς μεσημβρίαν ἡ μεγάλη περιέχει θάλαττα,
τὴν δὲ πρὸς τὰς ἄρκτους τὸ Ἠμωδὸν ὄρος διείργει
τῆς Σκυθίας, ἣν κατοικοῦσι τῶν Σκυθῶν οἱ προσ-
αγορευόμενοι Σάκαι· τὴν δὲ τετάρτην [τὴν] πρὸς
δύσιν ἐστραμμένην διείληφεν ὁ Ἰνδὸς προσαγορευ-
όμενος ποταμός, μέγιστος ὢν τῶν πάντων μετὰ τὸν

6 προγεγονόσιν II 7 Ἀστυβάρα Gemistus 8 γήρᾳ τελ. ἐν Ἐκβ. vulg. 9 Ἀσπάδαν C, Ἀπάνδαν F 21 τὴν πρὸς Bekker, πρὸς D, τὴν πρὸς τὴν vulg. 24 τὴν om. D 26 τῶν πάντων] σχεδὸν τῶν ἁπάντων CF.

2 *Νεῖλον. τὸ δὲ μέγεθος τῆς ὅλης Ἰνδικῆς φασιν
ὑπάρχειν ἀπὸ μὲν ἀνατολῶν πρὸς δύσιν δισμυρίων
ὀκτακισχιλίων σταδίων, ἀπὸ δὲ τῶν ἄρκτων πρὸς
μεσημβρίαν τρισμυρίων δισχιλίων. τηλικαύτη δ'
οὖσα τὸ μέγεθος δοκεῖ τοῦ κόσμου μάλιστα περι-
έχειν τὸν τῶν θερινῶν τροπῶν κύκλον, καὶ πολ-
λαχῇ μὲν ἐπ' ἄκρας τῆς Ἰνδικῆς ἰδεῖν ἔστιν ἀσκίους
ὄντας τοὺς γνώμονας, νυκτὸς δὲ τὰς ἄρκτους ἀθεω-
ρήτους· ἐν δὲ τοῖς ἐσχάτοις οὐδ' αὐτὸν τὸν ἀρκτοῦ-
ρον φαίνεσθαι· καθ' ὃν δὴ τόπον φασὶ καὶ τὰς*
3 *σκιὰς κεκλίσθαι πρὸς μεσημβρίαν. ἡ δ' οὖν Ἰνδικὴ
πολλὰ μὲν ὄρη καὶ μεγάλα ἔχει δένδρεσι παντο-
δαποῖς καρπίμοις πλήθοντα, πολλὰ δὲ πεδία καὶ
μεγάλα καρποφόρα, τῷ μὲν κάλλει διάφορα, ποταμῶν
δὲ πλήθεσι διαρρεόμενα. τὰ πολλὰ δὲ τῆς χώρας
ἀρδεύεται, καὶ διὰ τοῦτο διττοὺς ἔχει τοὺς κατ'* 149
*ἔτος καρπούς· ζῴων τε παντοδαπῶν γέμει διαφόρων
τοῖς μεγέθεσι καὶ ταῖς ἀλκαῖς, τῶν μὲν χερσαίων,*
4 *τῶν δὲ καὶ πτηνῶν. καὶ πλείστους δὲ καὶ μεγίστους
ἐλέφαντας ἐκτρέφει, χορηγοῦσα τὰς τροφὰς ἀφθό-
νους, δι' ἃς ταῖς ῥώμαις τὰ θηρία ταῦτα πολὺ
προέχει τῶν κατὰ τὴν Λιβύην γεννωμένων· διὸ καὶ
πολλῶν θηρευομένων ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν καὶ πρὸς τοὺς
πολεμικοὺς ἀγῶνας κατασκευαζομένων μεγάλας συμ-*
36 *βαίνει ῥοπὰς γίνεσθαι πρὸς τὴν νίκην. ὁμοίως δὲ
καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἡ πολυκαρπία τρέφουσα τοῖς
τε ἀναστήμασι τῶν σωμάτων καὶ τοῖς ὄγκοις ὑπερ-*

2 **πρὸς**] *ἐπὶ* II 5 *μάλιστα τοῦ κ.* vulg. 10 *τόπον* Hertlein, *τρόπον* libri 15 *διαιρούμενα* vulg. 19 *δὲ καὶ*] *δὲ* C 20 *ἀφθόνως* vulg. 25 *γίνεσθαι ῥοπὰς* vulg. 26 *φέρουσα* C.

φέροντας κατασκευάζει· εἶναι δ' αὐτοὺς συμβαίνει
καὶ πρὸς τὰς τέχνας ἐπιστήμονας, ὡς ἂν ἀέρα μὲν
ἕλκοντας καθαρόν, ὕδωρ δὲ λεπτομερέστατον πίνου-
τας. ἡ δὲ γῆ πάμφορος οὖσα τοῖς ἡμέροις καρποῖς 2
ἔχει καὶ φλέβας καταγείους πολλῶν καὶ παντοδα-
πῶν μετάλλων· γίνεται γὰρ ἐν αὐτῇ πολὺς μὲν
ἄργυρος καὶ χρυσός, οὐκ ὀλίγος δὲ χαλκὸς καὶ
σίδηρος, ἔτι δὲ καττίτερος καὶ τἄλλα τὰ πρὸς κόσμον
τε καὶ χρείαν καὶ πολεμικὴν παρασκευὴν ἀνήκοντα.
χωρὶς δὲ τῶν δημητριακῶν καρπῶν φύεται κατὰ 3
τὴν Ἰνδικὴν πολλὴ μὲν κέγχρος, ἀρδευομένη τῇ
τῶν ποταμίων ναμάτων δαψιλείᾳ, πολὺ δ' ὄσπριον
καὶ διάφορον, ἔτι δ' ὄρυζα καὶ ὁ προσαγορευόμενος
βόσπορος, καὶ μετὰ ταῦτ' ἄλλα πολλὰ τῶν πρὸς
διατροφὴν χρησίμων· καὶ τούτων τὰ πολλὰ ὑπάρχει
αὐτοφυῆ. οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ ἄλλους ἐδωδίμους
καρποὺς φέρει δυναμένους τρέφειν ζῷα, περὶ ὧν
μακρὸν ἂν εἴη γράφειν. διὸ καί φασι μηδέποτε 4
τὴν Ἰνδικὴν ἐπισχεῖν λιμὸν ἢ καθόλου σπάνιν τῶν
πρὸς τροφὴν ἥμερον ἀνηκόντων. διττῶν γὰρ ὄμ-
βρων ἐν αὐτῇ γινομένων καθ' ἕκαστον ἔτος, τοῦ
μὲν χειμερινοῦ, καθὰ παρὰ τοῖς ἄλλοις, ὁ σπόρος
τῶν πυρίνων γίνεται καρπῶν, τοῦ δ' ἑτέρου κατὰ
τὴν θερινὴν τροπὴν [καθ' ἣν] σπείρεσθαι συμβαίνει
τὴν ὄρυζαν καὶ τὸν βόσπορον, ἔτι δὲ σήσαμον καὶ
κέγχρον· κατὰ δὲ τὸ πλεῖστον ἀμφοτέροις τοῖς καρ-

13 τὸ προσαγορευόμενον βόσπορον vulg. 15 πολλὰ] πλείω II καὶ τούτων . . . αὐτοφυῆ om. II 17 φέρει om. II 20 ὄμβρων] καρπῶν II 22 καθὰ] οὗ καθὰ Eichstädt 24 καθ' ἣν inclusi 26 δὲ del. Reiske, μὲν Dind.

ποῖς οἱ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν ἐπιτυγχάνουσι, πάντων
δέ, τελεσφορουμένων θατέρου τῶν καρπῶν, οὐκ
5 ἀποτυγχάνουσιν. οἵ τε αὐτοματίζοντες καρποὶ καὶ
αἱ κατὰ τοὺς ἑλώδεις τόπους φυόμεναι ῥίζαι διά-
φοροι ταῖς γλυκύτησιν οὖσαι πολλὴν παρέχονται
τοῖς ἀνθρώποις δαψίλειαν· πάντα γὰρ σχεδὸν τὰ
κατὰ τὴν χώραν πεδία γλυκεῖαν ἔχει τὴν ἀπὸ τῶν
ποταμῶν ἰκμάδα καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ὄμβρων τῶν ἐν
τῷ θέρει [γινομένων] κατ᾽ ἐνιαυτὸν κυκλικῇ τινι
περιόδῳ παραδόξως εἰωθότων γίνεσθαι δαψίλειαν,
χλιαρῶν πιπτόντων ὑδάτων ἐκ τοῦ περιέχοντος
ἀέρος, καὶ τὰς ἐν τοῖς ἕλεσι ῥίζας ἕψοντος τοῦ 150
6 καύματος, καὶ μάλιστα τῶν μεγάλων καλάμων. συμ-
βάλλονται δὲ παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς καὶ τὰ νόμιμα πρὸς
τὸ μηδέποτε ἔνδειαν τροφῆς παρ᾽ αὐτοῖς εἶναι·
παρὰ μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις οἱ πολέμιοι
καταφθείροντες τὴν χώραν ἀγεώργητον κατασκευ-
άζουσι, παρὰ δὲ τούτοις τῶν γεωργῶν ἱερῶν καὶ
ἀσύλων ἐωμένων, οἱ πλησίον τῶν παρατάξεων γεωρ-
7 γοῦντες ἀνεπαίσθητοι τῶν κινδύνων εἰσίν. ἀμφό-
τεροι γὰρ οἱ πολεμοῦντες ἀλλήλους μὲν ἀποκτεί-
νουσιν ἐν ταῖς μάχαις, τοὺς δὲ περὶ τὴν γεωργίαν
ὄντας ἐῶσιν ἀβλαβεῖς, ὡς κοινοὺς ὄντας ἁπάντων
εὐεργέτας, τάς τε χώρας τῶν ἀντιπολεμούντων οὔτ᾽
ἐμπυρίζουσιν οὔτε δενδροτομοῦσιν.

37 Ἔχει δὲ καὶ ποταμοὺς ἡ χώρα τῶν Ἰνδῶν πολ-

1 πάντως Dind. 2 δὲ] γε f. τελεσφορουμένου Dind. 9 γινομένων del. Reiske; equidem malim cum Wess. delere κατ᾽ ἐνιαυτὸν — γίνεσθαι 10 δαψιλείᾳ D, δαψίλειαν χλιαρῶν ..... ἀέρος om. II 12 ἑψόντων D 13 καὶ om. D 15 ἔνδειαν τροφῆς π. α. εἶναι] λιμὸν γενέσθαι π. α. II 19 θεωμένων C.

λοὺς καὶ μεγάλους πλωτούς, οἳ τὰς πηγὰς ἔχοντες
ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς πρὸς τὰς ἄρκτους κεκλιμένοις
φέρονται διὰ τῆς πεδιάδος, ὧν οὐκ ὀλίγοι συμμί-
σγοντες ἀλλήλοις ἐμβάλλουσιν εἰς ποταμὸν τὸν ὀνο-
μαζόμενον Γάγγην. οὗτος δὲ τὸ πλάτος γινόμενος 2
σταδίων τριάκοντα φέρεται μὲν ἀπὸ τῆς ἄρκτου πρὸς
μεσημβρίαν, ἐξερεύγεται δ' εἰς τὸν ὠκεανόν, ἀπο-
λαμβάνων εἰς τὸ πρὸς ἕω μέρος τὸ ἔθνος τὸ τῶν
Γανδαριδῶν, πλείστους ἔχον καὶ μεγίστους ἐλέφαν-
τας. διὸ καὶ τῆς χώρας ταύτης οὐδεὶς πώποτε 3
βασιλεὺς ἔπηλυς ἐκράτησε, πάντων τῶν ἀλλοεθνῶν
φοβουμένων τό τε πλῆθος καὶ τὴν ἀλκὴν τῶν θη-
ρίων. καὶ γὰρ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἁπάσης τῆς
Ἀσίας κρατήσας μόνους τοὺς Γανδαρίδας οὐκ ἐπο-
λέμησε· καταντήσας γὰρ ἐπὶ τὸν Γάγγην ποταμὸν
μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως, καὶ τοὺς ἄλλους Ἰνδοὺς
καταπολεμήσας, ὡς ἐπύθετο τοὺς Γανδαρίδας ἔχειν
τετρακισχιλίους ἐλέφαντας πολεμικῶς κεκοσμημένους,
ἀπέγνω τὴν ἐπ' αὐτοὺς στρατείαν. ὁ δὲ παρα- 4
πλήσιος τῷ Γάγγῃ ποταμός, προσαγορευόμενος δὲ
Ἰνδός, ἄρχεται μὲν ὁμοίως ἀπὸ τῶν ἄρκτων, ἐμ-
βάλλων δὲ εἰς τὸν ὠκεανὸν ἀφορίζει τὴν Ἰνδικήν·
πολλὴν δὲ διεξιὼν πεδιάδα χώραν δέχεται ποταμοὺς
οὐκ ὀλίγους πλωτούς, ἐπιφανεστάτους δ' Ὕπανιν
καὶ Ὑδάσπην καὶ Ἀκεσῖνον. χωρὶς δὲ τούτων ἄλλο 5
πλῆθος ποταμῶν παντοδαπῶν διαρρεῖ καὶ ποιεῖ

4 εἰς] εἰς τὸν D 5 γενόμενος vulg. 9 Γαδαρίδων D, Γανδαρικῶν CF 12 τε om. vulg. 14 et 17 Γαδάριδας D, Γανδαρικοὺς CF 20 ποταμῷ II 22 ὠκεανὸν] ἰνδὸν D 25 ὑδάσπιν D ἀκαίσεινον D.

*κατάφυτον πολλοῖς κηπεύμασι καὶ καρποῖς παντο-
δαποῖς τὴν χώραν. τοῦ δὲ κατὰ τοὺς ποταμοὺς
πλήθους καὶ τῆς τῶν ὑδάτων ὑπερβολῆς αἰτίαν
φέρουσιν οἱ παρ' αὐτοῖς φιλόσοφοι καὶ φυσικοὶ τοι-
6 αύτην· τῆς Ἰνδικῆς φασι τὰς περικειμένας χώρας,
τήν τε Σκυθῶν καὶ Βακτριανῶν, ἔτι δὲ καὶ τῶν
Ἀριανῶν, ὑψηλοτέρας εἶναι τῆς Ἰνδικῆς, ὥστ' εὐλό-
γως εἰς τὴν ὑποκειμένην χώραν πανταχόθεν συρ-
ρεούσας τὰς λιβάδας ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον ποιεῖν τοὺς 151
τόπους καθύγρους καὶ γεννᾶν ποταμῶν πλῆθος.
7 ἴδιον δέ τι συμβαίνει περί τινα τῶν κατὰ τὴν Ἰν-
δικὴν ποταμῶν τὸν ὀνομαζόμενον Σίλλαν, ῥέοντα
δ' ἔκ τινος ὁμωνύμου κρήνης· ἐπὶ γὰρ τούτου
μόνου τῶν ἁπάντων ποταμῶν οὐδὲν τῶν ἐμβαλλο-
μένων εἰς αὐτὸν ἐπιπλεῖ, πάντα δ' εἰς τὸν βυθὸν
καταδύεται παραδόξως.*

38 *Τὴν δ' ὅλην Ἰνδικὴν οὖσαν ὑπερμεγέθη λέγεται
κατοικεῖν ἔθνη πολλὰ καὶ παντοδαπά, καὶ τούτων
μηδὲν ἔχειν τὴν ἐξ ἀρχῆς γένεσιν ἔπηλυν, ἀλλὰ
πάντα δοκεῖν ὑπάρχειν αὐτόχθονα, πρὸς δὲ τούτοις
μήτε ξενικὴν ἀποικίαν προσδέχεσθαι πώποτε μήτ'
2 εἰς ἀλλοεθνεῖς ἀπεσταλκέναι. μυθολογοῦσι δὲ τοὺς
ἀρχαιοτάτους ἀνθρώπους τροφαῖς μὲν κεχρῆσθαι τοῖς
αὐτομάτως φυομένοις ἐκ τῆς γῆς καρποῖς, ἐσθῆσι
δὲ ταῖς δοραῖς τῶν ἐγχωρίων ζῴων, καθάπερ καὶ
παρ' Ἕλλησιν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν τεχνῶν τὰς
εὑρέσεις καὶ τῶν ἄλλων τῶν πρὸς βίον χρησίμων*

1 *κατάρρυτον* codices, corr. Dind. 7 *ἀριαίων* D 12 *ὀνομαζόμενον*] *μὲν* add. Hertlein 22 *ἀλλοεθνεῖς* Dindorf, *ἄλλο ἔθνος* libri (c. 39, 4).

*ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον γενέσθαι, τῆς χρείας αὐτῆς
ὑφηγουμένης εὐφυεῖ ζῴῳ καὶ συνεργοὺς ἔχοντι
πρὸς ἅπαντα χεῖρας καὶ λόγον καὶ ψυχῆς ἀγχίνοιαν.
μυθολογοῦσι δὲ παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς οἱ λογιώτατοι,* 3
*περὶ οὗ καθῆκον ἂν εἴη συντόμως διελθεῖν. φασὶ
γὰρ ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις χρόνοις, παρ' αὐτοῖς ἔτι
τῶν ἀνθρώπων κωμηδὸν οἰκούντων, παραγενέσθαι
τὸν Διόνυσον ἐκ τῶν πρὸς ἑσπέραν τόπων ἔχοντα
δύναμιν ἀξιόλογον· ἐπελθεῖν δὲ τὴν Ἰνδικὴν ἅπα-
σαν, μηδεμιᾶς οὔσης ἀξιολόγου πόλεως [τῆς] δυνα-
μένης ἀντιτάξασθαι. ἐπιγενομένων δὲ καυμάτων με-* 4
*γάλων, καὶ τῶν τοῦ Διονύσου στρατιωτῶν λοιμικῇ
νόσῳ διαφθειρομένων, συνέσει διαφέροντα τὸν ἡγε-
μόνα τοῦτον ἀπαγαγεῖν τὸ στρατόπεδον ἐκ τῶν πε-
δινῶν τόπων εἰς τὴν ὀρεινήν· ἐν ταύτῃ δὲ πνεόντων
ψυχρῶν ἀνέμων καὶ τῶν ναματιαίων ὑδάτων κα-
θαρῶν ῥεόντων πρὸς αὐταῖς ταῖς πηγαῖς, ἀπαλλα-
γῆναι τῆς νόσου τὸ στρατόπεδον. ὀνομάζεσθαι δὲ
τῆς ὀρεινῆς τὸν τόπον τοῦτον Μηρόν, καθ' ὃν ὁ
Διόνυσος ἐξέτρεψε τὰς δυνάμεις ἐκ τῆς νόσου· ἀφ'
οὗ δὴ καὶ τοὺς Ἕλληνας περὶ τοῦ θεοῦ τούτου
παραδεδωκέναι τοῖς μεταγενεστέροις τεθράφθαι τὸν
Διόνυσον ἐν μηρῷ. μετὰ δὲ ταῦτα τῆς παραθέσεως* 5
*τῶν καρπῶν ἐπιμεληθέντα μεταδιδόναι τοῖς Ἰνδοῖς,
καὶ τὴν εὕρεσιν τοῦ οἴνου καὶ τῶν ἄλλων τῶν εἰς
τὸν βίον χρησίμων παραδοῦναι. πρὸς δὲ τούτοις
πόλεών τε ἀξιολόγων γενηθῆναι κτίστην, μεταγα-*

5 *οὗ*] *ἂν* *F* 10 *τῆς* om. CD 14 *τοῦτον*] *τούτων* D
15 *ἐν ταύτῃ*] *ἐνταῦθα* *CF* 23 *καταθέσεως* II 24 *παρα-
διδόναι* D.

γόντα τὰς κώμας εἰς τοὺς εὐθέτους τόπους, τιμᾶν
τε καταδεῖξαι τὸ θεῖον καὶ νόμους εἰσηγήσασθαι
καὶ δικαστήρια, καθόλου δὲ πολλῶν καὶ καλῶν
ἔργων εἰσηγητὴν γενόμενον θεὸν νομισθῆναι καὶ
6 τυχεῖν ἀθανάτων τιμῶν. ἱστοροῦσι δ' αὐτὸν καὶ
γυναικῶν πλῆθος μετὰ τοῦ στρατοπέδου περιάγε- 152
σθαι, καὶ κατὰ τὰς ἐν τοῖς πολέμοις παρατάξεις
τυμπάνοις καὶ κυμβάλοις κεχρῆσθαι, μήπω σάλπιγγος
εὑρημένης. βασιλεύσαντα δὲ πάσης τῆς Ἰνδικῆς ἔτη
δύο πρὸς τοῖς πεντήκοντα γήρᾳ τελευτῆσαι. δια-
δεξαμένους δὲ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ τὴν ἡγεμονίαν ἀεὶ
τοῖς ἀφ' ἑαυτῶν ἀπολιπεῖν τὴν ἀρχήν· τὸ δὲ τελευ-
ταῖον πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον καταλυθείσης τῆς
ἡγεμονίας δημοκρατηθῆναι τὰς πόλεις.

39 Περὶ μὲν οὖν τοῦ Διονύσου καὶ τῶν ἀπογόνων
αὐτοῦ τοιαῦτα μυθολογοῦσιν οἱ τὴν ὀρεινὴν τῆς
Ἰνδικῆς κατοικοῦντες. τόν τε Ἡρακλέα φασὶ παρ'
αὐτοῖς γεγενῆσθαι, καὶ παραπλησίως τοῖς Ἕλλησι
τό τε ῥόπαλον καὶ τὴν λεοντῆν αὐτῷ προσάπτουσι.
2 τῇ δὲ τοῦ σώματος ῥώμῃ καὶ ἀλκῇ πολλῷ τῶν
ἄλλων ἀνθρώπων διενεγκεῖν, καὶ καθαρὰν ποιῆσαι
τῶν θηρίων γῆν τε καὶ θάλατταν. γήμαντα δὲ
πλείους γυναῖκας υἱοὺς μὲν πολλούς, θυγατέρα δὲ
μίαν γεννῆσαι, καὶ τούτων ἐνηλίκων γενομένων
πᾶσαν τὴν Ἰνδικὴν διελόμενον εἰς ἴσας τοῖς τέκνοις
μερίδας, ἅπαντας τοὺς υἱοὺς ἀποδεῖξαι βασιλέας,
μίαν δὲ θυγατέρα θρέψαντα καὶ ταύτην βασίλισσαν
3 ἀποδεῖξαι. κτίστην τε πόλεων οὐκ ὀλίγων γενέσθαι,

3 *δικαστήρια*] *καταδεῖξαι* add. D   10 *γηραιὸν* G.

καὶ τούτων τὴν ἐπιφανεστάτην καὶ μεγίστην προσαγορεῦσαι Παλίβοθρα. κατασκευάσαι δ' ἐν αὐτῇ καὶ βασίλεια πολυτελῆ καὶ πλῆθος οἰκητόρων καθιδρῦσαι· τήν τε πόλιν ὀχυρῶσαι τάφροις ἀξιολόγοις ποταμίοις ὕδασι πληρουμέναις. καὶ τὸν μὲν Ἡρα- 4
κλέα τὴν ἐξ ἀνθρώπων μετάστασιν ποιησάμενον ἀθανάτου τυχεῖν τιμῆς, τοὺς δ' ἀπογόνους αὐτοῦ βασιλεύσαντας ἐπὶ πολλὰς γενεὰς καὶ πράξεις ἀξιολόγους μεταχειρισαμένους μήτε στρατείαν ὑπερόριον ποιήσασθαι μήτε ἀποικίαν εἰς ἀλλοεθνεῖς ἀποστεῖλαι. ὕστερον δὲ πολλοῖς ἔτεσι τὰς πλείστας μὲν τῶν πόλεων δημοκρατηθῆναι, τινῶν δ' ἐθνῶν τὰς βασιλείας διαμεῖναι μέχρι τῆς Ἀλεξάνδρου διαβάσεως.

Νομίμων δ' ὄντων παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς ἐνίων ἐξηλ- 5
λαγμένων θαυμασιώτατον ἄν τις ἡγήσαιτο τὸ καταδειχθὲν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων παρ' αὐτοῖς φιλοσόφων· νενομοθέτηται γὰρ παρ' αὐτοῖς δοῦλον μὲν μηδένα εἶναι τὸ παράπαν, ἐλευθέρους δ' ὑπάρχοντας τὴν ἰσότητα τιμᾶν ἐν πᾶσι. τοὺς γὰρ μαθόντας μήθ' ὑπερέχειν μήθ' ὑποπίπτειν ἄλλοις κράτιστον ἕξειν βίον πρὸς ἁπάσας τὰς περιστάσεις· εὔηθες γὰρ εἶναι νόμους μὲν ἐπ' ἴσης τιθέναι πᾶσι, τὰς δ' οὐσίας
153 ἀνωμάλους κατασκευάζειν. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος τῶν 40
Ἰνδῶν εἰς ἑπτὰ μέρη διῄρηται, ὧν ἐστι τὸ μὲν πρῶτον σύστημα φιλοσόφων, πλήθει μὲν τῶν ἄλλων μερῶν λειπόμενον, τῇ δ' ἐπιφανείᾳ πάντων πρω-

5 πληρουμένοις CF, πληρουμένην οἷς D, corr. Rhod. 10 εἰς ἄλλο ἔθνος CF 17 μὲν om. vulg. 18 τὸ παράπαν εἶναι vulg. ἐλεύθερον δὲ ὑπάρχοντα II 21 εὐήθεις CDF, corr. Rhod. 22 ἐξουσίας Dind.

τεῦον. ἀλειτούργητοι γὰρ ὄντες οἱ φιλόσοφοι πάσης
ὑπουργίας οὔθ' ἑτέρων κυριεύουσιν οὔθ' ὑφ' ἑτέρων
2 δεσπόζονται. παραλαμβάνονται δ' ὑπὸ μὲν τῶν ἰδιω-
τῶν εἴς τε τὰς ἐν τῷ βίῳ θυσίας καὶ εἰς τὰς τῶν
τετελευτηκότων ἐπιμελείας, ὡς θεοῖς γεγονότες προσ-
φιλέστατοι καὶ περὶ τῶν ἐν ᾅδου μάλιστ' ἐμπείρως
ἔχοντες, ταύτης τε τῆς ὑπουργίας δῶρά τε καὶ τιμὰς
λαμβάνουσιν ἀξιολόγους· τῷ δὲ κοινῷ τῶν Ἰνδῶν
μεγάλας παρέχονται χρείας παραλαμβανόμενοι μὲν
κατὰ τὸ νέον ἔτος ἐπὶ τὴν μεγάλην σύνοδον, προ-
λέγοντες δὲ τοῖς πλήθεσι περὶ αὐχμῶν καὶ ἐπομ-
βρίας, ἔτι δ' ἀνέμων εὐπνοίας καὶ νόσων καὶ τῶν
ἄλλων τῶν δυναμένων τοὺς ἀκούοντας ὠφελῆσαι.
3 τὰ μέλλοντα γὰρ προακούσαντες οἵ τε πολλοὶ καὶ ὁ
βασιλεὺς ἐκπληροῦσιν ἀεὶ τὸ μέλλον ἐκλείπειν καὶ
προκατασκευάζουσιν ἀεί τι τῶν χρησίμων. ὁ δ' ἀπο-
τυχὼν τῶν φιλοσόφων ἐν ταῖς προρρήσεσιν ἄλλην
μὲν οὐδεμίαν ἀναδέχεται τιμωρίαν ἢ βλασφημίαν,
4 ἄφωνος δὲ διατελεῖ τὸν λοιπὸν βίον. δεύτερον δ'
ἐστὶ μέρος τὸ τῶν γεωργῶν, οἳ τῷ πλήθει τῶν ἄλ-
λων πολὺ προέχειν δοκοῦσιν. οὗτοι δὲ πολέμων
καὶ τῆς ἄλλης λειτουργίας ἀφειμένοι περὶ τὰς γεωρ-
γίας ἀσχολοῦνται· καὶ οὐδεὶς ἂν πολέμιος περιτυχὼν
γεωργῷ κατὰ τὴν χώραν ἀδικήσειεν ἄν, ἀλλ' ὡς
κοινοὺς εὐεργέτας ἡγούμενοι πάσης ἀδικίας ἀπέχον-
5 ται. διόπερ ἀδιάφθορος ἡ χώρα διαμένουσα καὶ
καρποῖς βρίθουσα πολλὴν ἀπόλαυσιν παρέχεται τῶν
ἐπιτηδείων τοῖς ἀνθρώποις. βιοῦσι δ' ἐπὶ τῆς χώρας

3 ἰδίων vulg. 4 τε om. D καὶ] τε καὶ II 11 τοῖς πλήθεσι om. II καὶ] καὶ τῆς D 24 ἂν om. vulg.

μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν οἱ γεωργοί, καὶ τῆς εἰς
τὴν πόλιν καταβάσεως παντελῶς ἀφεστήκασι. τῆς δὲ
χώρας μισθοὺς τελοῦσι τῷ βασιλεῖ διὰ τὸ πᾶσαν
τὴν Ἰνδικὴν βασιλικὴν εἶναι, ἰδιώτῃ δὲ μηδενὶ γῆν
ἐξεῖναι κεκτῆσθαι· χωρὶς δὲ τῆς μισθώσεως τετάρ-
την εἰς τὸ βασιλικὸν τελοῦσι. τρίτον δ' ἐστὶ φῦλον 6
τὸ τῶν βουκόλων καὶ ποιμένων καὶ καθόλου πάντων
τῶν νομέων, οἳ πόλιν μὲν ἢ κώμην οὐκ οἰκοῦσι,
σκηνίτῃ δὲ βίῳ χρῶνται, οἱ δ' αὐτοὶ καὶ κυνηγοῦν-
τες καθαρὰν ποιοῦσι τὴν χώραν ὀρνέων τε καὶ
θηρίων. εἰς ταῦτα δ' ἀσκοῦντες καὶ φιλοτεχνοῦντες
ἐξημεροῦσι τὴν Ἰνδικήν, πλήθουσαν πολλῶν καὶ
παντοδαπῶν θηρίων τε καὶ ὀρνέων τῶν κατεσθιόν-
154 των τὰ σπέρματα τῶν γεωργῶν. τέταρτον δ' ἐστὶ 41
μέρος τὸ τῶν τεχνιτῶν· καὶ τούτων οἱ μέν εἰσιν
ὁπλοποιοί, οἱ δὲ τοῖς γεωργοῖς ἤ τισιν ἄλλοις τὰ
χρήσιμα πρὸς ὑπηρεσίαν κατασκευάζουσιν. οὗτοι δ'
οὐ μόνον ἀτελεῖς εἰσιν, ἀλλὰ καὶ σιτομετρίαν ἐκ τοῦ
βασιλικοῦ λαμβάνουσι. πέμπτον δὲ τὸ στρατιωτικόν, 2
εἰς τοὺς πολέμους εὐθετοῦν, τῷ μὲν πλήθει δεύτερον,
ἀνέσει δὲ καὶ παιδιᾷ πλείστῃ χρώμενον ἐν ταῖς εἰ-
ρήναις. τρέφεται δ' ἐκ τοῦ βασιλικοῦ πᾶν τὸ πλῆθος
τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν πολεμιστῶν ἵππων τε καὶ
ἐλεφάντων. ἕκτον δ' ἐστὶ τὸ τῶν ἐφόρων· οὗτοι δὲ 3
πολυπραγμονοῦντες πάντα καὶ ἐφορῶντες τὰ κατὰ
τὴν Ἰνδικὴν ἀπαγγέλλουσι τοῖς βασιλεῦσιν, ἐὰν δ' ἡ
πόλις αὐτῶν ἀβασίλευτος ᾖ, τοῖς ἄρχουσιν. ἕβδομον 4

9 κυνιγοῦντες καὶ ζωγροῦντες καὶ φιλοσοφοῦντες ἐξημεροῦσι (cet. om.) C 10 τε om. vulg. 11 φιλοπονοῦντες F 19 τὸ add. Hertlein 20 πολεμίους D.

δ' ἐστὶ μέρος τὸ βουλεῦον μὲν καὶ συνεδρεῦον τοῖς ὑπὲρ τῶν κοινῶν βουλευομένοις, πλήθει μὲν ἐλάχιστον, εὐγενείᾳ δὲ καὶ φρονήσει μάλιστα θαυμαζόμενον· ἐκ τούτων γὰρ οἵ τε σύμβουλοι τοῖς βασιλεῦσίν εἰσιν οἵ τε διοικηταὶ τῶν κοινῶν καὶ οἱ δικασταὶ τῶν ἀμφισβητουμένων, καὶ καθόλου τοὺς
5 ἡγεμόνας καὶ τοὺς ἄρχοντας ἐκ τούτων ἔχουσι. τὰ μὲν οὖν μέρη τῆς διῃρημένης πολιτείας παρ' Ἰνδοῖς σχεδὸν ταῦτ' ἔστιν· οὐκ ἔξεστι δὲ γαμεῖν ἐξ ἄλλου γένους ἢ προαιρέσεις ἢ τέχνας μεταχειρίζεσθαι, οἷον στρατιώτην ὄντα γεωργεῖν ἢ τεχνίτην ὄντα φιλοσοφεῖν.

42 Ἔχει δ' ἡ τῶν Ἰνδῶν χώρα πλείστους καὶ μεγίστους ἐλέφαντας, ἀλκῇ τε καὶ μεγέθει πολὺ διαφέροντας. ὀχεύεται δὲ τοῦτο τὸ ζῷον οὐχ ὥσπερ τινές φασιν, ἐξηλλαγμένως, ἀλλ' ὁμοίως ἵπποις καὶ τοῖς ἄλλοις τετράποσι ζῴοις· κυοῦσι δὲ τοὺς μὲν ἐλαχίστους μῆνας ἑκκαίδεκα, τοὺς δὲ πλείστους
2 ὀκτωκαίδεκα. τίκτουσι δὲ καθάπερ ἵπποι κατὰ τὸ πλεῖστον ἕν, καὶ τρέφουσι τὸ γεννηθὲν αἱ μητέρες ἐπ' ἔτη ἕξ. ζῶσι δ' οἱ πλεῖστοι καθάπερ ὁ μακροβιώτατος ἄνθρωπος, οἱ δὲ μάλιστα γηράσαντες ἔτη διακόσια.

3 Εἰσὶ δὲ παρ' Ἰνδοῖς καὶ ἐπὶ τοὺς ξένους ἄρχοντες τεταγμένοι καὶ φροντίζοντες ὅπως μηδεὶς ξένος ἀδικῆται· τοῖς δ' ἀρρωστοῦσι τῶν ξένων ἰατροὺς εἰσάγουσι καὶ τὴν ἄλλην ἐπιμέλειαν ποιοῦνται, καὶ τελευτήσαντας θάπτουσιν, ἔτι δὲ τὰ καταλειφθέντα

10 γένους] μέρους II ἢ] ἢ πλείους Wess., ἢ δύο Rhod. ἢ] καὶ Rhod. 20 αἱ add. Reiske 28 τελευτήσαντα II.

χρήματα τοῖς προσήκουσιν ἀποδιδόασιν. οἵ τε δι- 4
κασταὶ τὰς κρίσεις παρ' αὐτοῖς ἀκριβῶς διαγινώ-
σκουσι, καὶ πικρῶς τοῖς ἁμαρτάνουσι προσφέρονται.
περὶ μὲν οὖν τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ἀρ-
χαιολογουμένων ἀρκεσθησόμεθα τοῖς ῥηθεῖσιν.

155 Περὶ δὲ τῶν Σκυθῶν τῶν οἰκούντων τὴν ὅμο- 43
ρον χώραν ἐν μέρει διέξιμεν. οὗτοι γὰρ τὸ μὲν ἐξ
ἀρχῆς ὀλίγην ἐνέμοντο χώραν, ὕστερον δὲ κατ' ὀλί-
γον αὐξηθέντες διὰ τὰς ἀλκὰς καὶ τὴν ἀνδρείαν
πολλὴν μὲν κατεκτήσαντο χώραν, τὸ δ' ἔθνος εἰς
μεγάλην ἡγεμονίαν καὶ δόξαν προήγαγον. τὸ μὲν 2
οὖν πρῶτον παρὰ τὸν Ἀράξην ποταμὸν ὀλίγοι κατ-
ῴκουν παντελῶς καὶ διὰ τὴν ἀδοξίαν καταφρο-
νούμενοι· ἕνα δὲ τῶν ἀρχαίων ἔχοντες βασιλέα φιλο-
πόλεμον καὶ διαφέροντα στρατηγίᾳ προσεκτήσαντο
χώραν, τῆς μὲν ὀρεινῆς ἕως πρὸς τὸν Καύκασον,
τῆς δὲ πεδινῆς τὰ παρὰ τὸν ὠκεανὸν καὶ τὴν Μαι-
ῶτιν λίμνην καὶ τὴν ἄλλην χώραν ἕως Τανάιδος
ποταμοῦ. ὕστερον δὲ μυθολογοῦσι Σκύθαι παρ' 3
αὐτοῖς γενέσθαι γηγενῆ παρθένον· ταύτην δ' ἔχειν
τὰ μὲν ἄνω μέρη τοῦ σώματος μέχρι τῆς ζώνης γυ-
ναικεῖα, τὰ δὲ κατώτερα ἐχίδνης. ταύτῃ δὲ Δία
μιγέντα γεννῆσαι παῖδα Σκύθην ὄνομα. τοῦτον δὲ
γενόμενον ἐπιφανέστατον τῶν πρὸ αὐτοῦ τοὺς λα-
οὺς ἀφ' ἑαυτοῦ Σκύθας προσαγορεῦσαι. τῶν δὲ
ἀπογόνων τούτου τοῦ βασιλέως ἀδελφοὺς δύο γε-
νέσθαι διαφόρους ἀρετῇ, καὶ τὸν μὲν Πάλον, τὸν

6 δὲ τῶν] δὲ D 11 προηγάγοντο D 13 παντελῶς] ὀλίγοι ὄντες add. D 20 γηγενῆ παρ' α. γενέσθαι vulg.

4 δὲ Νάπην ὠνομάσθαι. τούτων δ' ἐπιφανεῖς πρά-
ξεις κατεργασαμένων καὶ διελομένων τὴν βασιλείαν,
ἀφ' ἑκατέρου τοὺς λαοὺς τοὺς μὲν Πάλους, τοὺς
δὲ Νάπας προσαγορευθῆναι. μετὰ δέ τινας χρόνους
τοὺς ἀπογόνους τούτων τῶν βασιλέων ἀνδρείᾳ καὶ
στρατηγίᾳ διενεγκόντας πολλὴν μὲν πέραν τοῦ Τα-
νάιδος ποταμοῦ χώραν καταστρέψασθαι μέχρι τῆς
Θρᾴκης, ἐπὶ δὲ θάτερα μέρη στρατεύσαντας διατεῖ-
ναι τῇ δυνάμει μέχρι τοῦ κατ' Αἴγυπτον Νείλου.
5 πολλὰ δὲ καὶ μεγάλα τῶν ἀνὰ μέσον τούτων ἐθνῶν
καταδουλωσαμένους προβιβάσαι τὴν ἡγεμονίαν τῶν
Σκυθῶν τῇ μὲν ἐπὶ τὸν πρὸς ἀνατολὰς ὠκεανόν,
τῇ δ' ἐπὶ τὴν Κασπίαν θάλατταν καὶ Μαιῶτιν λί-
μνην· ηὐξήθη γὰρ ἐπὶ πολὺ τοῦτο τὸ ἔθνος καὶ
βασιλεῖς ἔσχεν ἀξιολόγους, ἀφ' ὧν τοὺς μὲν Σάκας
προσαγορευθῆναι, τοὺς δὲ Μασσαγέτας, τινὰς δ'
Ἀριμασπούς, καὶ τούτοις ὁμοίως ἄλλους πλείονας.
6 ὑπὸ δὲ τούτων τῶν βασιλέων πολλὰ μὲν καὶ τῶν
ἄλλων τῶν καταπολεμηθέντων ἐθνῶν μετῳκίσθαι,
δύο δὲ μεγίστας ἀποικίας γενέσθαι, τὴν μὲν ἐκ τῶν
Ἀσσυρίων μετασταθεῖσαν εἰς τὴν μεταξὺ χώραν τῆς
τε Παφλαγονίας καὶ τοῦ Πόντου, τὴν δ' ἐκ τῆς
Μηδίας παρὰ τὸν Τάναϊν καθιδρυθεῖσαν, ἧς τοὺς
7 λαοὺς Σαυρομάτας ὀνομασθῆναι. τούτους δ' ὕστε- 156
ρον πολλοῖς ἔτεσιν αὐξηθέντας πορθῆσαι πολλὴν
τῆς Σκυθίας, καὶ τοὺς καταπολεμηθέντας ἄρδην

1 Νάπιν D 3 Νάπας D 4 Πάλους D 9 τὴν δύναμιν D (c. 46, 3) 10 τούτων om. D 19 μετοικεῖσθαι D, μετοικεῖσαι C, corr. Dind. 21 μετατεθεῖσαν D 25 πολλὴν] χώραν add. D.

ἀναιροῦντας ἔρημον ποιῆσαι τὸ πλεῖστον μέρος τῆς
χώρας. μετὰ δὲ ταῦτα ἀναρχίας γενομένης κατὰ 44
τὴν Σκυθίαν, ἐβασίλευσαν γυναῖκες ἀλκῇ διαφέ-
ρουσαι. ἐν τούτοις γὰρ τοῖς ἔθνεσιν αἱ γυναῖκες
γυμνάζονται πρὸς πόλεμον παραπλησίως τοῖς ἀνδράσι
καὶ ταῖς ἀνδρείαις οὐδὲν λείπονται τῶν ἀνδρῶν. διὸ
καὶ γυναικῶν ἐπιφανῶν πολλαὶ καὶ μεγάλαι πρά-
ξεις ἐπετελέσθησαν οὐ μόνον κατὰ τὴν Σκυθίαν,
ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ὅμορον ταύτης χώραν. Κύρου μὲν 2
γὰρ τοῦ Περσῶν βασιλέως πλεῖστον ἰσχύσαντος τῶν
καθ' αὑτὸν καὶ στρατεύσαντος ἀξιολόγοις δυνάμεσιν
εἰς τὴν Σκυθίαν, ἡ βασίλισσα τῶν Σκυθῶν τό τε
στρατόπεδον τῶν Περσῶν κατέκοψε καὶ τὸν Κῦρον
αἰχμάλωτον γενόμενον ἀνεσταύρωσε· τό τε συσταθὲν
ἔθνος τῶν Ἀμαζόνων τοσοῦτον ἀνδρείᾳ διήνεγκεν
ὥστε μὴ μόνον πολλὴν χώραν ὅμορον καταδραμεῖν,
ἀλλὰ καὶ πολλὴν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας κατα-
στρέψασθαι.

Ἡμεῖς δ' ἐπειδὴ περὶ τῶν Ἀμαζονίδων ἐμνήσθη- 3
μεν, οὐκ ἀνοίκειον εἶναι νομίζομεν διελθεῖν περὶ
αὐτῶν, εἰ καὶ διὰ τὴν παραδοξολογίαν μύθοις ὅμοια
φανήσεται τὰ ῥηθέντα. παρὰ τὸν Θερμώδοντα τοί- 45
νυν ποταμὸν ἔθνους κρατοῦντος γυναικοκρατου-
μένου, καὶ τῶν γυναικῶν ὁμοίως τοῖς ἀνδράσι τὰς
πολεμικὰς χρείας μεταχειριζομένων, φασὶ μίαν ἐξ
αὐτῶν βασιλικὴν ἐξουσίαν ἔχουσαν ἀλκῇ καὶ ῥώμῃ
διενεγκεῖν· συστησαμένην δὲ γυναικῶν στρατόπε-

4 *αἱ γυναῖκες* om. II 16 *ἐπιδραμεῖν CF* 19 *ἐπεὶ CF* 21 *εἰ καὶ*] *τὰ* II 22 *φανήσεται τὰ ῥηθέντα*] *διαληφθέντα* II 23 *κρατοῦντος*] *κατοικοῦντος* Rhod.

δον γυμνάσαι τε τοῦτο καί τινας τῶν ὁμόρων κατα-
2 *πολεμῆσαι. αὐξομένης δὲ τῆς περὶ αὐτὴν ἀρετῆς τε καὶ δόξης συνεχῶς ἐπὶ τὰ πλησιόχωρα τῶν ἐθνῶν στρατεύειν, καὶ τῆς τύχης εὐροούσης φρονήματος ἐμπίμπλασθαι, καὶ θυγατέρα μὲν Ἄρεος αὑτὴν προσαγορεῦσαι, τοῖς δ᾽ ἀνδράσι προσνεῖμαι τὰς ταλασιουργίας καὶ τὰς τῶν γυναικῶν κατ᾽ οἴκους ἐργασίας. νόμους τε καταδεῖξαι, δι᾽ ὧν τὰς μὲν γυναῖκας ἐπὶ τοὺς πολεμικοὺς ἀγῶνας προάγειν, τοῖς δ᾽ ἀνδράσι ταπείνωσιν καὶ δουλείαν περιάπτειν.*
3 *τῶν δὲ γεννωμένων τοὺς μὲν ἄρρενας ἐπήρουν τά τε σκέλη καὶ τοὺς βραχίονας, ἀχρήστους κατασκευάζοντες πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας, τῶν δὲ θηλυτερῶν τὸν δεξιὸν μαστὸν ἐπέκαον, ἵνα μὴ κατὰ τὰς ἀκμὰς τῶν σωμάτων ἐπαιρόμενος ἐνοχλῇ· ἀφ᾽ ἧς αἰτίας συμβῆναι τὸ ἔθνος τῶν Ἀμαζόνων ταύτης*
4 *τυχεῖν τῆς προσηγορίας. καθόλου δὲ διαφέρουσαν* 157
αὐτὴν συνέσει καὶ στρατηγίᾳ πόλιν μὲν κτίσαι μεγάλην παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Θερμώδοντος ποταμοῦ, τοὔνομα Θεμίσκυραν, καὶ βασίλεια κατασκευάσαι περιβόητα, κατὰ δὲ τὰς στρατείας ἐπιμελομένην πολὺ τῆς εὐταξίας τὸ μὲν πρῶτον καταπολεμῆσαι πάντας τοὺς ὁμόρους μέχρι τοῦ Τανάιδος
5 *ποταμοῦ. καὶ ταύτην μέν φασι ταύτας τὰς πράξεις ἐπιτελεσαμένην καὶ κατά τινα μάχην λαμπρῶς ἀγω-*
46 *νισαμένην ἡρωικῶς τελευτῆσαι τὸν βίον. διαδεξαμένην δὲ τὴν ταύτης θυγατέρα τὴν βασιλείαν ζη-*

5 *ἑαυτὴν* vulg. 11 *πηροῦν* Stephanus 12 *κατασκευαζούσας* Cobet 14 *ἐπικαίειν* II 15 *ἀκμὰς* Dindorf (III 53, 3), *μάχας* codices 25 *ἐντελεσαμένην* D 26 *τὸν βίον* om. II.

λῶσαι μὲν τὴν ἀρετὴν τῆς μητρός, ὑπερβαλέσθαι δὲ ταῖς κατὰ μέρος πράξεσι. τὰς μὲν γὰρ παρθένους ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας ἔν τε ταῖς θήραις γυμνάζειν καὶ καθ' ἡμέραν ἀσκεῖν τὰ πρὸς πόλεμον ἀνήκοντα, καταδεῖξαι δὲ καὶ θυσίας μεγαλοπρεπεῖς Ἄρει τε καὶ Ἀρτέμιδι τῇ προσαγορευομένῃ Ταυροπόλῳ· στρατεύσασαν δ' εἰς τὴν πέραν τοῦ 2
Τανάιδος ποταμοῦ χώραν καταπολεμῆσαι πάντα τὰ ἔθνη τὰ συνεχῆ μέχρι τῆς Θρᾴκης· ἀνακάμψασαν δὲ μετὰ πολλῶν λαφύρων εἰς τὴν οἰκείαν ναοὺς μεγαλοπρεπεῖς κατασκευάσαι τῶν προειρημένων θεῶν, καὶ τῶν ὑποτεταγμένων ἐπιεικῶς ἄρχουσαν ἀποδοχῆς τυγχάνειν τῆς μεγίστης. στρατεῦσαι δὲ καὶ ἐπὶ θάτερα μέρη, καὶ πολλὴν τῆς Ἀσίας κατακτήσασθαι, καὶ διατεῖναι τῇ δυνάμει μέχρι τῆς Συρίας. μετὰ δὲ τὴν ταύτης τελευτὴν ἀεὶ τὰς προσηκούσας τῷ 3
γένει διαδεχομένας τὴν βασιλείαν ἄρξαι μὲν ἐπιφανῶς, αὐξῆσαι δὲ τὸ ἔθνος τῶν Ἀμαζονίδων δυνάμει τε καὶ δόξῃ. μετὰ δὲ ταῦτα πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον, διαβεβοημένης κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τῆς περὶ αὐτὰς ἀρετῆς, Ἡρακλέα φασὶ τὸν ἐξ Ἀλκμήνης καὶ Διὸς ἆθλον λαβεῖν παρ' Εὐρυσθέως τὸν Ἱππολύτης τῆς Ἀμαζόνος ζωστῆρα. διόπερ στρα- 4
τεῦσαι μὲν αὐτόν, παρατάξει δὲ μεγάλῃ νικήσαντα τό τε στρατόπεδον τῶν Ἀμαζόνων κατακόψαι καὶ τὴν Ἱππολύτην μετὰ τοῦ ζωστῆρος ζωγρήσαντα τὸ ἔθνος τοῦτο τελέως συντρῖψαι. διόπερ τοὺς περιοικοῦντας βαρβάρους τῆς μὲν ἀσθενείας αὐτῶν κατα-

10 ναούς] τε add. *CF*.

φρονήσαντας, τῶν δὲ καθ' ἑαυτοὺς μνησικακήσαντας, πολεμῆσαι συνεχῶς τὸ ἔθνος ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε μηδ' ὄνομα τοῦ γένους τῶν Ἀμαζονίδων ἀπολιπεῖν.
5 *μετὰ γὰρ τὴν Ἡρακλέους στρατείαν ὀλίγοις ὕστερον ἔτεσι κατὰ τὸν Τρωικὸν πόλεμόν φασι Πενθεσίλειαν τὴν βασιλεύουσαν τῶν ὑπολελειμμένων Ἀμαζονίδων, Ἄρεος μὲν οὖσαν θυγατέρα, φόνον δ' ἐμφύλιον* 158 *ἐπιτελεσαμένην, φυγεῖν ἐκ τῆς πατρίδος διὰ τὸ μύσος. συμμαχήσασαν δὲ τοῖς Τρωσὶ μετὰ τὴν Ἕκτορος τελευτὴν πολλοὺς ἀνελεῖν τῶν Ἑλλήνων, ἀριστεύσασαν δ' αὐτὴν ἐν τῇ παρατάξει καταστρέψαι*
6 *τὸν βίον ἡρωικῶς ὑπ' Ἀχιλλέως ἀναιρεθεῖσαν. τῶν μὲν οὖν Ἀμαζονίδων ἐσχάτην ταύτην λέγουσιν ἀνδρείᾳ διενεγκεῖν, καὶ τὸ λοιπὸν ἀεὶ τὸ ἔθνος ταπεινούμενον ἀσθενῆσαι παντελῶς· διὸ καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους καιρούς, ἐπειδάν τινες περὶ τῆς αὐτῶν ἀνδρείας διεξίωσι, μύθους ἡγοῦνται πεπλασμένους τὰς περὶ τῶν Ἀμαζονίδων ἀρχαιολογίας.*

47 *Ἡμεῖς δ' ἐπεὶ τὰ πρὸς ἄρκτους κεκλιμένα μέρη τῆς Ἀσίας ἠξιώσαμεν ἀναγραφῆς, οὐκ ἀνοίκειον εἶναι νομίζομεν τὰ περὶ τῶν Ὑπερβορέων μυθολογούμενα διελθεῖν. τῶν γὰρ τὰς παλαιὰς μυθολογίας ἀναγεγραφότων Ἑκαταῖος καί τινες ἕτεροί φασιν ἐν τοῖς ἀντιπέρας τῆς Κελτικῆς τόποις κατὰ τὸν ὠκεανὸν εἶναι νῆσον οὐκ ἐλάττω τῆς Σικελίας. ταύτην ὑπάρχειν μὲν κατὰ τὰς ἄρκτους, κατοικεῖσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ὀνομαζομένων Ὑπερβορέων ἀπὸ τοῦ πορρωτέρω κεῖσθαι τῆς βορείου πνοῆς· οὖσαν*

11 *ἀριστεύουσαν CF* 18 *Ἀμαζόνων* CF.

δ' αὐτὴν εὔγειόν τε καὶ πάμφορον, ἔτι δ' εὐκρα-
σίᾳ διαφέρουσαν, διττοὺς κατ' ἔτος ἐκφέρειν καρ-
πούς. μυθολογοῦσι δ' ἐν αὐτῇ τὴν Λητὼ γεγονέ- 2
ναι· διὸ καὶ τὸν Ἀπόλλω μάλιστα τῶν ἄλλων θεῶν
παρ' αὐτοῖς τιμᾶσθαι· εἶναι δ' αὐτοὺς ὥσπερ ἱερεῖς
τινας Ἀπόλλωνος διὰ τὸ τὸν θεὸν τοῦτον καθ'
ἡμέραν ὑπ' αὐτῶν ὑμνεῖσθαι μετ' ᾠδῆς συνεχῶς
καὶ τιμᾶσθαι διαφερόντως. ὑπάρχειν δὲ καὶ κατὰ
τὴν νῆσον τέμενός τε Ἀπόλλωνος μεγαλοπρεπὲς καὶ
ναὸν ἀξιόλογον ἀναθήμασι πολλοῖς κεκοσμημένον,
σφαιροειδῆ τῷ σχήματι. καὶ πόλιν μὲν ὑπάρχειν 3
ἱερὰν τοῦ θεοῦ τούτου, τῶν δὲ κατοικούντων αὐ-
τὴν τοὺς πλείστους εἶναι κιθαριστάς, καὶ συνεχῶς
ἐν τῷ ναῷ κιθαρίζοντας ὕμνους λέγειν τῷ θεῷ μετ'
ᾠδῆς, ἀποσεμνύνοντας αὐτοῦ τὰς πράξεις. ἔχειν 4
δὲ τοὺς Ὑπερβορέους ἰδίαν τινὰ διάλεκτον, καὶ πρὸς
τοὺς Ἕλληνας οἰκειότατα διακεῖσθαι, καὶ μάλιστα
πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ Δηλίους, ἐκ παλαιῶν χρό-
νων παρειληφότας τὴν εὔνοιαν ταύτην. καὶ τῶν
Ἑλλήνων τινὰς μυθολογοῦσι παραβαλεῖν εἰς Ὑπερ-
159 βορέους, καὶ ἀναθήματα πολυτελῆ καταλιπεῖν γράμ-
μασιν Ἑλληνικοῖς ἐπιγεγραμμένα. ὡσαύτως δὲ καὶ 5
ἐκ τῶν Ὑπερβορέων Ἄβαριν εἰς τὴν Ἑλλάδα καταν-
τήσαντα τὸ παλαιὸν ἀνασῶσαι τὴν πρὸς Δηλίους
εὔνοιάν τε καὶ συγγένειαν. φασὶ δὲ καὶ τὴν σε-
λήνην ἐκ ταύτης τῆς νήσου φαίνεσθαι παντελῶς
ὀλίγον ἀπέχουσαν τῆς γῆς καί τινας ἐξοχὰς γεώδεις
ἔχουσαν ἐν αὐτῇ φανεράς. λέγεται δὲ καὶ τὸν θεὸν 6

9 τε om. D   28 ἐν αὐτῇ om. II.

δι' ἐτῶν ἐννεακαίδεκα καταντᾶν εἰς τὴν νῆσον, ἐν οἷς αἱ τῶν ἄστρων ἀποκαταστάσεις ἐπὶ τέλος ἄγονται· καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἐννεακαιδεκαετῆ χρόνον ὑπὸ
7 τῶν Ἑλλήνων Μέτωνος ἐνιαυτὸν ὀνομάζεσθαι. κατὰ δὲ τὴν ἐπιφάνειαν ταύτην τὸν θεὸν κιθαρίζειν τε καὶ χορεύειν συνεχῶς τὰς νύκτας ἀπὸ ἰσημερίας ἐαρινῆς ἕως πλειάδος ἀνατολῆς ἐπὶ τοῖς ἰδίοις εὐημερήμασι τερπόμενον. βασιλεύειν δὲ τῆς πόλεως ταύτης καὶ τοῦ τεμένους ἐπάρχειν τοὺς ὀνομαζομένους Βορεάδας, ἀπογόνους ὄντας Βορέου, καὶ κατὰ γένος ἀεὶ διαδέχεσθαι τὰς ἀρχάς.

48 Τούτων δ' ἡμῖν διευκρινημένων μεταβιβάσομεν τὸν λόγον ἐπὶ τὰ ἕτερα μέρη τῆς Ἀσίας τὰ μὴ τετευχότα τῆς ἀναγραφῆς, καὶ μάλιστα τὰ κατὰ τὴν Ἀραβίαν. αὕτη γὰρ κεῖται μὲν μεταξὺ Συρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου, πολλοῖς δὲ καὶ παντοδαποῖς ἔθνεσι διείληπται. τὰ μὲν οὖν πρὸς τὴν ἕω μέρη κατοικοῦσιν Ἄραβες οὓς ὀνομάζουσι Ναβαταίους, νεμόμενοι χώραν τὴν μὲν ἔρημον, τὴν δὲ ἄνυδρον, ὀλίγην δὲ
2 καρποφόρον. ἔχουσι δὲ βίον λῃστρικόν, καὶ πολλὴν τῆς ὁμόρου χώρας κατατρέχοντες λῃστεύουσιν, ὄντες δύσμαχοι κατὰ τοὺς πολέμους. κατὰ γὰρ τὴν ἄνυδρον χώραν λεγομένην κατεσκευακότες εὔκαιρα φρέατα, καὶ ταῦτα πεποιηκότες τοῖς ἀλλοεθνέσιν ἄγνωστα, συμφεύγουσιν εἰς τὴν χώραν ταύτην ἀκιν-
3 δύνως. αὐτοὶ μὲν γὰρ εἰδότες τὰ κατακεκρυμμένα τῶν ὑδάτων, καὶ ταῦτ' ἀνοίγοντες, χρῶνται δαψι-

2 οἷς] οἷς καὶ C 4 Μέτωνος] μέγαν C 8 δὲ Dindorf, τε libri 18 ὀνομάζουσιν ἀβαταίους D 24 ἀλλοεθνέσιν Dindorf, ἄλλοις ἔθνεσιν libri.

λέσι ποτοῖς· οἱ δὲ τούτους ἐπιδιώκοντες ἀλλοεθνεῖς
σπανίζοντες τῆς ὑδρείας διὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν φρεά-
τῶν, οἱ μὲν ἀπόλλυνται διὰ τὴν σπάνιν τῶν ὑδά-
των, οἱ δὲ πολλὰ κακοπαθήσαντες μόγις εἰς τὴν
οἰκείαν σῴζονται. διόπερ οἱ ταύτην τὴν χώραν 4
160 κατοικοῦντες Ἄραβες, ὄντες δυσκαταπολέμητοι, δια-
τελοῦσιν ἀδούλωτοι, πρὸς δὲ τούτοις ἔπηλυν μὲν
ἡγεμόνα τὸ παράπαν οὐ προσδέχονται, διατελοῦσι
δὲ τὴν ἐλευθερίαν διαφυλάττοντες ἀσάλευτον. διό- 5
περ οὔτ' Ἀσσύριοι τὸ παλαιὸν οὔθ' οἱ Μήδων καὶ
Περσῶν, ἔτι δὲ Μακεδόνων βασιλεῖς ἠδυνήθησαν
αὐτοὺς καταδουλώσασθαι, πολλὰς μὲν καὶ μεγάλας
δυνάμεις ἐπ' αὐτοὺς ἀγαγόντες, οὐδέποτε δὲ τὰς
ἐπιβολὰς συντελέσαντες. ἔστι δ' ἐν τῇ χώρᾳ τῶν 6
Ναβαταίων καὶ πέτρα καθ' ὑπερβολὴν ὀχυρά, μίαν
ἀνάβασιν ἔχουσα, δι' ἧς κατ' ὀλίγους ἀναβαίνον-
τες ἀποτίθενται τὰς ἀποσκευάς· λίμνη τε μεγάλη
φέρουσα πολλὴν ἄσφαλτον, ἐξ ἧς λαμβάνουσιν οὐκ
ὀλίγας προσόδους. αὕτη δ' ἔχει τὸ μὲν μῆκος στα- 7
δίων ὡς πεντακοσίων, τὸ δὲ πλάτος ὡς ἑξήκοντα,
τὸ δ' ὕδωρ δυσῶδες καὶ διάπικρον, ὥστε μὴ δύ-
νασθαι μήτ' ἰχθῦν τρέφειν μήτ' ἄλλο τῶν καθ'
ὕδατος εἰωθότων ζῴων εἶναι. ἐμβαλλόντων δ' εἰς
αὐτὴν ποταμῶν μεγάλων τῇ γλυκύτητι διαφόρων,
τούτων μὲν περιγίνεται κατὰ τὴν δυσωδίαν, ἐξ αὐ-
τῆς δὲ μέσης κατ' ἐνιαυτὸν ἐκφυσᾷ ἀσφάλτου μέ-
γεθος ποτὲ μὲν μεῖζον ἢ τρίπλεθρον, ἔστι δ' ὅτε

4 μόλις II 12 μὲν] δὲ DF 14 τῶν ἀναβατῶν D 23 ἐκβαλλόντων CF 26 ἐκφύουσα DF.

δυοῖν πλέθρων· ἐφ' ᾧ δὴ συνήθως οἱ περιοικοῦντες βάρβαροι τὸ μὲν μεῖζον καλοῦσι ταῦρον, τὸ δ'
8 *ἔλαττον μόσχον ἐπονομάζουσιν. ἐπιπλεούσης δὲ τῆς ἀσφάλτου πελαγίας ὁ τύπος φαίνεται τοῖς [μὲν] ἐξ ἀποστήματος θεωροῦσιν οἱονεὶ νῆσος. τὴν δ' ἔκπτωσιν τῆς ἀσφάλτου συμβαίνει φανερὰν γίνεσθαι τοῖς ἀνθρώποις πρὸ ἡμερῶν εἴκοσι [δύο]· κύκλῳ γὰρ τῆς λίμνης ἐπὶ πολλοὺς σταδίους ὀσμὴ προσπίπτει μετὰ πνεύματος, καὶ πᾶς ὁ περὶ τὸν τόπον ἄργυρός τε καὶ χρυσὸς καὶ χαλκὸς ἀποβάλλει τὴν ἰδιότητα τοῦ χρώματος. ἀλλ' αὕτη μὲν ἀποκαθίσταται πάλιν, ἐπειδὰν ἀναφυσηθῆναι συμβῇ πᾶσαν τὴν ἄσφαλτον· ὁ δὲ πλησίον τόπος ἔμπυρος ὢν καὶ δυσώδης ποιεῖ τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων ἐπίνοσα καὶ παν-*
9 *τελῶς ὀλιγοχρόνια. ἀγαθὴ δ' ἐστὶ φοινικόφυτος ὅσην αὐτῆς συμβαίνει ποταμοῖς διειλῆφθαι χρησίμοις ἢ πηγαῖς δυναμέναις ἀρδεύειν. γίνεται δὲ περὶ τοὺς τόπους [τούτους] ἐν αὐλῶνί τινι καὶ τὸ καλούμενον βάλσαμον, ἐξ οὗ πρόσοδον ἁδρὰν λαμβάνουσιν, οὐδαμοῦ μὲν τῆς ἄλλης οἰκουμένης εὑρισκομένου τοῦ φυτοῦ τούτου, τῆς δ' ἐξ αὐτοῦ χρείας* 161
εἰς φάρμακα τοῖς ἰατροῖς καθ' ὑπερβολὴν εὐθετούσης.

49 *Ἡ δ' ἐχομένη τῆς ἀνύδρου καὶ ἐρήμου χώρας Ἀραβία τοσοῦτο διαφέρει ταύτης ὥστε διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐν αὐτῇ φυομένων καρπῶν τε καὶ τῶν ἄλ-*

1 *ᾧ*] *ὧν* codices; cf. XIX 98 4 *τύπος* Schäfer, *τόπος* libri *μὲν* codices, om. XIX 98 7 *δύο* DF; cf. XIX 98 12 *ἀναφυσῆσαι* codices; cf. XIX 98 14 *ποιεῖται* vulg. 16 *αὐτοῖς* DF 17 *ἀρδεύειν* GM, *ἀρδεῦσαι* cet. 18 *τούτους* om. CDF 19 *ἁδρὰν* XIX 98, *μικρὰν* D, *λαμπρὰν* II.

λων ἀγαθῶν εὐδαίμονα Ἀραβίαν προσαγορευθῆναι.
κάλαμον μὲν γὰρ καὶ σχοῖνον καὶ τὴν ἄλλην ὕλην 2
τὴν ἀρωματίζουσαν πολλὴν φέρει καὶ καθόλου παντο-
δαπὰς φύλλων εὐωδίας, καὶ τῶν ἀποσταζόντων δα-
κρύων ὀσμαῖς ποικίλαις διείληπται· τήν τε γὰρ
σμύρναν καὶ τὸν προσφιλέστατον τοῖς θεοῖς εἴς τε
τὴν οἰκουμένην ἅπασαν διαπόμπιμον λιβανωτὸν αἳ
ταύτης ἐσχατιαὶ φέρουσι. τοῦ δὲ κόστου καὶ κασίας, 3
ἔτι δὲ κιναμώμου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων
χόρτοι καὶ θάμνοι βαθεῖαι τοσαῦται πεφύκασιν ὥστε
τὰ παρὰ τοῖς ἄλλοις σπανίως ἐπὶ βωμοὺς θεῶν τι-
θέμενα παρ' ἐκείνοις καὶ κλιβάνων ὑπάρχειν ἐκκαύ-
ματα, καὶ τὰ παρὰ τοῖς ἄλλοις μικρῷ δείγματι ὑπάρ-
χοντα παρ' ἐκείνοις στιβάδας οἰκετικὰς ἐπὶ τῶν
οἰκιῶν παρέχεσθαι. τό τε καλούμενον κινάμωμον
διάφορον χρείαν παρεχόμενον καὶ ῥητίνη καὶ τερέ-
βινθος ἄπλατος εὐώδης φύεται περὶ τοὺς τόπους.
ἐν δὲ τοῖς ὄρεσιν οὐ μόνον ἐλάτη καὶ πεύκη φύεται 4
δαψιλής, ἀλλὰ καὶ κέδρος καὶ ἄρκευθος ἄπλατος
καὶ τὸ καλούμενον βόρατον. πολλαὶ δὲ καὶ ἄλλαι
φύσεις εὐώδεις καρποφοροῦσαι τὰς ἀπορροίας καὶ
προσπνεύσεις ἔχουσι τοῖς ἐγγίσασι προσηνεστάτας.
καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ τῆς γῆς ἔχει τι φυσικὸν ἔνατμον
καὶ θυμιάμασιν ἡδέσιν ἐοικός. διὸ καὶ κατά τινας 5
τόπους τῆς Ἀραβίας ὀρυττομένης τῆς γῆς εὑρίσκονται
φλέβες εὐώδεις, ὧν μεταλλευομένων ἐξαίσιοι τὸ μέ-
γεθος λατομίαι γίνονται· ἐκ δὲ τούτων τὰς οἰκίας
συλλέγοντες κατασκευάζουσιν, αἷς ὅταν ἐκ τοῦ περι-

7 πᾶσαν CF αἳ ταύτης Reiske, ἀπ' αὐτῆς αἳ ταύτης libri 10 χόρτοι] οἱ χόρτοι C 24 ἡδέσιν] εὐώδεσιν II.

ἔχοντος προσπέσωσι ψεκάδες, τὸ διατηκόμενον ὑπὸ
τῆς ἰκμάδος συρρεῖ εἰς τὰς ἁρμογὰς τῶν λίθων, καὶ
50 πηγνύμενον συμφυεῖς ἀπεργάζεται τοίχους. μεταλ-
λεύεται δὲ κατὰ τὴν Ἀραβίαν καὶ ὁ προσαγορευό-
μενος ἄπυρος χρυσός, οὐχ ὥσπερ παρὰ τοῖς ἄλλοις
ἐκ ψηγμάτων καθεψόμενος, ἀλλ' εὐθὺς ὀρυττόμενος 162
εὑρίσκεται τὸ μέγεθος καρύοις κασταναϊκοῖς παρα-
πλήσιος, τὴν δὲ χρόαν οὕτω φλογώδης ὥστε τοὺς
ἐντιμοτάτους λίθους ὑπὸ τῶν τεχνιτῶν ἐνδεθέντας
2 ποιεῖν τὰ κάλλιστα τῶν κοσμημάτων. θρεμμάτων
τε παντοδαπῶν τοσοῦτο κατ' αὐτὴν ὑπάρχει πλῆθος
ὥστε ἔθνη πολλὰ νομάδα βίον ᾑρημένα δύνασθαι
καλῶς διατρέφεσθαι, σίτου μὲν μὴ προσδεόμενα,
τῇ δ' ἀπὸ τούτων δαψιλείᾳ χορηγούμενα. θηρίων
τε πλῆθος ἀλκίμων ἡ προσορίζουσα τῇ Συρίᾳ τρέφει·
καὶ γὰρ λέοντας καὶ παρδάλεις ἐν αὐτῇ πολλῷ πλεί-
ονας καὶ μείζους καὶ ταῖς ἀλκαῖς διαφόρους πεφυ-
κέναι ἤπερ ἐν τῇ Λιβύῃ συμβέβηκε· πρὸς δὲ τούτοις
3 οἱ καλούμενοι Βαβυλώνιοι τίγρεις. φέρει δὲ καὶ
ζῷα διφυῆ καὶ μεμιγμένα ταῖς ἰδέαις, ὧν αἱ μὲν
ὀνομαζόμεναι στρουθοκάμηλοι περιειλήφασι τοῖς τύ-
ποις μίγματα χηνῶν καὶ καμήλων ἀκολούθως τῇ
προσηγορίᾳ. τὸ μὲν γὰρ μέγεθος ἔχουσι νεογενεῖ
καμήλῳ παραπλήσιον, τὰς δὲ κεφαλὰς πεφρικυίας
θριξὶ λεπταῖς, τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς μεγάλους καὶ κατὰ
τὴν χρόαν μέλανας, ἀπαραλλάκτους κατὰ τὸν τύπον

1 τὸ διατηκόμενον Wesseling, τὸ om. D, διὰ τὸ τηκόμενον CF ὑπὸ Dindorf, ἀπὸ libri 2 συρρεῖν CF ἁρμὰς D 18 πρὸς — τίγρεις f. del. 22 χηνῶν] πτηνῶν Rhod. 24 πεφρικυίας Cobet, πεφυκυίας libri.

καὶ τὸ χρῶμα τοῖς τῶν καμήλων. μακροτράχηλον 4
δ' ὑπάρχον ῥύγχος ἔχει βραχὺ παντελῶς καὶ εἰς
ὀξὺ συνηγμένον. ἐπτέρωται δὲ ταρσοῖς μαλακοῖς
[καὶ] τετριχωμένοις, καὶ δυσὶ σκέλεσι στηριζόμενον
καὶ ποσὶ διχήλοις χερσαῖον ἅμα φαίνεται καὶ πτηνόν.
διὰ δὲ τὸ βάρος οὐ δυνάμενον ἐξᾶραι καὶ πέτεσθαι 5
κατὰ τῆς γῆς ὠκέως ἀκροβατεῖ, καὶ διωκόμενον ὑπὸ
τῶν ἱππέων τοῖς ποσὶ τοὺς ὑποπίπτοντας λίθους
οὕτως εὐτόνως ἀποσφενδονᾷ πρὸς τοὺς διώκοντας
ὥστε πολλάκις καρτεραῖς πληγαῖς αὐτοὺς περιπίπτειν.
ἐπειδὰν δὲ περικατάληπτον ᾖ, τὴν κεφαλὴν εἴς τινα 6
θάμνον ἢ τοιαύτην σκέπην ἀποκρύπτεται, οὐχ, ὡς
οἴονταί τινες, ἀφροσύνῃ καὶ νωθρότητι ψυχῆς διὰ
τὸ μὴ βλέπειν ἑτέρους μηδ' αὐτὸ βλέπεσθαι δια-
λαμβάνον ὑφ' ἑτέρων, ἀλλὰ διὰ τὸ τοῦ σώματος
ἔχειν τοῦτο τὸ μέρος ἀσθενέστατον σκέπην αὐτῷ
πρὸς σωτηρίαν περιποιεῖ· ἀγαθὴ γὰρ ἡ φύσις δι- 7
163 δάσκαλος ἅπασι τοῖς ζῴοις πρὸς διατήρησιν οὐ
μόνον ἑαυτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν γεννωμένων, διὰ τῆς
συγγενοῦς φιλοζωίας τὰς διαδοχὰς εἰς ἀΐδιον ἄγουσα
διαμονῆς κύκλον. αἱ δὲ καλούμεναι καμηλοπαρδά- 51
λεις τὴν [μὲν] μίξιν ἀμφοτέρων ἔχουσι τῶν ἐν τῇ
προσηγορίᾳ περιειλημμένων ζῴων. τῷ μὲν γὰρ
μεγέθει μικρότεραι τῶν καμήλων εἰσὶ καὶ βραχυ-
τραχηλότεραι, τὴν δὲ κεφαλὴν καὶ τὴν τῶν ὀμμάτων
διάθεσιν παρδάλει παρεμφερεῖς διατετύπωνται· τὸ

3 μαλακῶς fort. 4 καὶ om. CD; καὶ μαλακοῖς F 12 ᾖ] τινα add. D 17 περιποιεῖν vulg., περιποιοῦν Reiske 20 διαδοχὰς] διαμονὰς DF 21 διαμονῆς] διαδοχῆς C καμηλοπάρδεις D 22 μὲν del. Dind. 26 παρεμφερεῖ C, προσεμφερῆ D, corr. Hertlein.

δὲ κατὰ τὴν ῥάχιν κύρτωμα παρεμφερὲς ἔχουσαι
καμήλῳ, τῷ χρώματι καὶ τῇ τριχώσει παρδάλεσιν
ἐοίκασιν· ὁμοίως δὲ καὶ τὴν οὐρὰν μακρὰν ἔχουσαι
2 τὴν τοῦ θηρίου φύσιν ἀποτυποῦνται. γίνονται δὲ
καὶ τραγέλαφοι καὶ βούβαλοι καὶ ἄλλα πλείω γένη
δίμορφα ζῴων καὶ τὴν σύνθεσιν ἐκ τῶν πλεῖστον
τὴν φύσιν κεχωρισμένων ἔχοντα, περὶ ὧν τὰ κατὰ
3 μέρος μακρὸν ἂν εἴη γράφειν. δοκεῖ γὰρ ἡ συνεγ-
γίζουσα χώρα τῇ μεσημβρίᾳ τὴν ἀφ' ἡλίου δύναμιν
ζωτικωτάτην οὖσαν πολλὴν ἐμπνεῖσθαι, καὶ διὰ
τοῦτο πολλῶν καὶ ποικίλων, ἔτι δὲ καλῶν ζῴων
4 φύσεις γεννᾶν. διὰ δὲ τὰς αὐτὰς αἰτίας κατὰ μὲν
τὴν Αἴγυπτον τούς τε κροκοδείλους φύεσθαι καὶ
τοὺς ποταμίους ἵππους, κατὰ δὲ τὴν Αἰθιοπίαν καὶ
τὴν τῆς Λιβύης ἔρημον ἐλεφάντων τε πλῆθος καὶ
παντοδαπῶν ὄφεών τε καὶ τῶν ἄλλων θηρίων καὶ
δρακόντων ἐξηλλαγμένων τοῖς τε μεγέθεσι καὶ ταῖς
ἀλκαῖς, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς περὶ τὴν Ἰνδικὴν ἐλέ-
φαντας, ὑπερβάλλοντας τοῖς τε ὄγκοις καὶ πλήθεσιν,
ἔτι δὲ ταῖς ἀλκαῖς.

52 Οὐ μόνον δ' ἐν ταύταις ταῖς χώραις ζῷα γεν-
νᾶται ταῖς ἰδέαις ἐξηλλαγμένα διὰ τὴν ἀφ' ἡλίου
συνεργίαν καὶ δύναμιν, ἀλλὰ καὶ λίθων παντοίων
ἐκφύσεις διάφοροι ταῖς χρόαις καὶ ταῖς λαμπρότησι
2 διαφανεῖς. τοὺς γὰρ κρυστάλλους λίθους ἔχειν τὴν
σύστασιν ἐξ ὕδατος καθαροῦ παγέντος οὐχ ὑπὸ ψύ-
χους, ἀλλ' ὑπὸ θείου πυρὸς δυνάμεως, δι' ἣν ἀσή-
πτους μὲν αὐτοὺς διαμένειν, βαφῆναι δὲ πολυμόρφως

7 τῇ φύσει Π 28 πολυμόρφῳ Reiske.

ἀναθυμιάσει πνεύματος. σμαράγδους γὰρ καὶ τὰ 3
καλούμενα βηρύλλια κατὰ τὰς ἐν τοῖς χαλκουργείοις
μεταλλείας γινόμενα διὰ τὴν ἀπὸ τῶν θείων βαφὴν
καὶ σύνδεσιν συγχρῴζεσθαι, τοὺς δὲ χρυσολίθους
164 ὑπὸ καπνώδους ἀναθυμιάσεως ἡλίου θερμότητι φυ-
ομένους λέγουσι τυγχάνειν τούτου τοῦ χρώματος.
διὸ καὶ τοὺς ὀνομαζομένους ψευδοχρύσους κατα- 4
σκευάζεσθαι διὰ τοῦ θνητοῦ καὶ ὑπ' ἀνθρώπων γε-
γονότος πυρὸς βαπτομένων τῶν κρυστάλλων. τὰς
δὲ τῶν ἀνθράκων φύσεις φωτὸς δύναμιν ἐμπιλη-
θεῖσαν τῇ πήξει φασὶν ἀποτελεῖν τῷ μᾶλλον καὶ
ἧττον τὰς ἐν αὐτοῖς διαφοράς. παραπλησίως δὲ 5
καὶ τὰς τῶν ὀρνέων μορφὰς ἐπιχρῴζεσθαι, τὰς μὲν
ὁλοπορφύρους φαινομένας, τὰς δὲ κατὰ μέρος παν-
τοίαις χρόαις διειλημμένας· τὰ μὲν γὰρ φλόγινα,
τὰ δὲ κροκώδη, τινὰ δὲ σμαραγδίζοντα, πολλὰ δὲ
χρυσοειδῆ φαίνεσθαι κατὰ τὰς πρὸς τὸ φῶς ἐγκλί-
σεις αὐτῶν, καὶ καθόλου πολυειδεῖς καὶ δυσερμη-
νεύτους ἀποτελεῖσθαι χρόας· ὅπερ καὶ ἐπὶ τῆς κατ'
οὐρανὸν ἴριδος ὁρᾶσθαι γινόμενον ὑπὸ τοῦ περὶ
τὸν ἥλιον φωτός. ἐκ δὲ τούτων τοὺς φυσιολόγους 6
συλλογιζομένους ἀποφαίνεσθαι διότι καὶ τὴν ἄνω-
θεν τῆς τῶν προειρημένων ἐκφύσεως ποικιλίαν ἔβα-
ψεν ὁ συγγενὴς θερμασία, συνεργήσαντος ἡλίου
τοῦ ζωοποιοῦντος τὰς ἑκάστων μορφάς. καθόλου 7
δὲ καὶ τῆς περὶ τὰ ἄνθη διαφορᾶς τῆς χρόας καὶ

5 θερμότητος *CF* φυομένης conicio 7 ψευδοχρυσολίθους Salmasius 9 τὰς — φύσεις] ταῖς — φύσεσι conicio 11 φασὶν Rhod., φύσιν codices τῷ] καὶ τῷ Reiske 20 ἴριος D 23 τῆς del. et ἐκ φύσεως leg. Reiske.

τῆς τῆς γῆς ποικιλίας τοῦτον ὑπάρχειν αἴτιον καὶ
δημιουργόν· οὗ τὴν φυσικὴν ἐνέργειαν τὰς θνητὰς
τέχνας μιμησαμένας βάπτειν ἕκαστα καὶ ποικίλλειν,
8 μαθητρίας γενομένας τῆς φύσεως. τὰ μὲν γὰρ χρώ-
ματα τὸ φῶς ἀπεργάζεσθαι, τὰς δὲ ὀσμὰς τῶν καρ-
πῶν καὶ τὰς ἰδιότητας τῶν χυλῶν, ἔτι δὲ τὰ μεγέθη
τῶν ζῴων καὶ τὰς ἑκάστου διαθέσεις, πρὸς δὲ τού-
τοις τὰς τῆς γῆς ἰδιότητας, γεννᾶν τὴν περὶ τὸν
ἥλιον θερμασίαν, εἰς πολυτραφῆ χώραν καὶ γόνι-
μον ὕδωρ ἐνθάλπουσαν καὶ δημιουργὸν γινομένην
9 τῆς ἑκάστου φύσεως. διόπερ οὔτε ἡ Παρία λύγδος
οὔτ' ἄλλη θαυμαζομένη πέτρα τοῖς Ἀραβίοις λίθοις
ἐξισωθῆναι δύναται, ὧν λαμπροτάτη μὲν ἡ λευ-
κότης, βαρύτατος δὲ ὁ σταθμός, ἡ δὲ λειότης ὑπερ-
βολὴν ἑτέροις οὐκ ἀπολείπουσα. αἰτία δὲ τῆς χώρας
τῆς κατὰ μέρος ἰδιότητος, καθάπερ προεῖπον, ἡ περὶ
τὸν ἥλιον δύναμις, θερμασίᾳ μὲν πήξασα, ξηρότητι 165
53 δὲ πιλήσασα, φέγγει δὲ λαμπρύνασα. διὸ καὶ τὸ
τῶν ὀρνέων γένος πλείστης θερμασίας κεκοινωνηκὸς
ἐγένετο διὰ μὲν τὴν κουφότητα πτηνόν, διὰ δὲ τὴν
ἀφ' ἡλίου συνεργίαν ποικίλον, καὶ μάλιστα κατὰ
2 τὰς προκειμένας ἡλίῳ χώρας. ἡ μὲν γὰρ Βαβυλωνία
ταώνων ἐκτρέφει πλῆθος παντοίαις χρόαις ἐπηνθι-
σμένων, αἱ δὲ τῆς Συρίας ἐσχατιαὶ ψιττακοὺς καὶ
πορφυρίωνας καὶ μελεαγρίδας καὶ ἄλλας ζῴων ἰδίας
3 φύσεις τοῖς χρώμασι καὶ ποικίλας συγκρίσεις. ὁ δ'
αὐτὸς λόγος καὶ κατὰ τὰς ἄλλας χώρας τῆς γῆς τὰς
κατὰ τὴν ὁμοίαν κρᾶσιν κειμένας, λέγω δ' Ἰνδικὴν

1 τῆς τῆς] τὰς τῆς vulg. 11 λίγδος II, λ*** D, λίθος AB 22 ἡλίου II 25 ἄλλων F 27 τὰς τῆς γῆς D.

καὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν, ἔτι δὲ Αἰθιοπίαν καί
τινα μέρη τῆς Λιβύης. ἀλλὰ τῆς μὲν πρὸς ἀνατολὰς 4
κεκλιμένης πιοτέρας οὔσης εὐγενέστερα καὶ μείζονα
φύεται ζῷα· τῆς δ' ἄλλης ἀεὶ κατὰ τὸν τῆς ἀρετῆς
λόγον ἕκαστα ταῖς διαθέσεσι γεννᾶται. ὁμοίως δὲ 5
καὶ τῶν δένδρων οἱ φοίνικες κατὰ μὲν τὴν Λιβύην
αὐχμηροὺς καὶ μικροὺς ἐκφέρουσι καρπούς, τῆς δὲ
Συρίας κατὰ μὲν τὴν Κοίλην οἱ καρυωτοὶ προσαγο-
ρευόμενοι γεννῶνται, διάφοροι κατά τε τὴν γλυ-
κύτητα καὶ τὸ μέγεθος, ἔτι δὲ τοὺς χυμούς. τούτων 6
δὲ πολλῷ μείζους κατὰ τὴν Ἀραβίαν καὶ τὴν Βαβυ-
λωνίαν ὁρᾶν ἔστι γινομένους, κατὰ μὲν τὸ μέγεθος
ἓξ δακτύλων ὄντας, τῇ δὲ χρόᾳ τοὺς μὲν μηλίνους,
τοὺς δὲ φοινικοῦς, ἐνίους δὲ πορφυρίζοντας· ὥσθ'
ὑπ' αὐτῶν ἅμα καὶ τὴν ὄψιν τέρπεσθαι καὶ τὴν
γεῦσιν ψυχαγωγεῖσθαι. τὰ δὲ στελέχη τῶν φοινίκων
τὸ μὲν μῆκος ἀέριον ἔχει, τὴν δὲ περιφέρειαν ψιλὴν
πανταχόθεν μέχρι τῆς κορυφῆς. ἀκρόκομα δ' ὄντα 7
διαφόρους ἔχει τὰς ἀπὸ τῆς κόμης διαθέσεις· τὰ
μὲν γὰρ πάντῃ τοὺς ῥάδικας ἔχει περικεχυμένους,
καὶ κατὰ μέσον ἔκ τινος περιρραγέντος φλοιοῦ βο-
τρυώδη καρπὸν ἀνίησι, τὰ δὲ ἐφ' ἓν μέρος ἔχοντα
κεκλιμένας τὰς ἐπὶ τῆς κορυφῆς κόμας σχηματισμὸν
166 ἀποτελεῖ λαμπάδος ἀπαιθυσσομένης, ἔνια δ' ἐπ'
ἀμφότερα τὰ μέρη περικλώμενα καὶ διπλῇ τῇ κατα-
θέσει τῶν κλάδων ἀμφίχαιτα γινόμενα γραφικὴν
ἀποτελεῖ τὴν πρόσοψιν.

Τῆς δ' ὅλης Ἀραβίας τὴν μὲν ἐπὶ μεσημβρίαν 54

3 κειμένης CF 7 πικροὺς C 17 ὑψιλὴν C, ὑψηλὴν D 22 ὑφ' CF.

*νεύουσαν εὐδαίμονα προσαγορεύουσι, τὴν δ' ἐνδο-
τέρω κειμένην νέμεται πλῆθος Ἀράβων νομάδων
καὶ σκηνίτην βίον ᾑρημένων. οὗτοι δὲ θρεμματοτρο-
φοῦντες ἀγέλας μεγάλας βοσκημάτων ἐναυλίζονται
2 πεδίοις ἀμετρήτοις. ἡ δ' ἀνὰ μέσον ταύτης τε καὶ
τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας ἔρημος καὶ ἄνυδρός ἐστι,
καθάπερ προείρηται· τὰ δὲ πρὸς δυσμὰς μέρη κε-
κλιμένα τῆς Ἀραβίας διείληπται πεδίοις ἀμμώδεσιν
ἀερίοις τὸ μέγεθος, δι' ὧν οἱ τὰς ὁδοιπορίας ποι-
ούμενοι καθάπερ οἱ ἐν τοῖς πελάγεσι πρὸς τὰς ἀπὸ
3 τῶν ἄρκτων σημασίας τὴν διέξοδον ποιοῦνται. τὸ δ'
ὑπολειπόμενον μέρος τῆς Ἀραβίας τὸ πρὸς τὴν Συ-
ρίαν κεκλιμένον πλήθει γεωργῶν καὶ παντοδαπῶν
ἐμπόρων, οἳ διὰ τὰς τῶν φορτίων εὐκαίρους ἀντι-
δόσεις τὰ παρ' ἀμφοτέροις σπανίζοντα πρὸς δα-
4 ψίλειαν τῶν χρησίμων διορθοῦνται. ἡ δὲ παρὰ
τὸν ὠκεανὸν Ἀραβία κεῖται μὲν ὑπεράνω τῆς εὐ-
δαίμονος, ποταμοῖς δὲ πολλοῖς καὶ μεγάλοις διει-
λημμένη πολλοὺς ποιεῖ τόπους λιμνάζοντας καὶ
5 μεγάλων ἑλῶν περιμέτρους. τοῖς δ' ἐκ τῶν ποτα-
μῶν ἐπακτοῖς ὕδασι καὶ τοῖς ἐκ τῶν θερινῶν ὄμ-
βρων γινομένοις ἀρδεύοντες πολλὴν χώραν, καὶ δι-
πλοῦς καρποὺς λαμβάνουσι. τρέφει δὲ ὁ τόπος
οὗτος ἐλεφάντων ἀγέλας καὶ ἄλλα ζῷα κητώδη
χερσαῖα [θηρία] καὶ δίμορφα, ταῖς ἰδέαις ἐξηλλαγ-
μένα· πρὸς δὲ τούτοις θρεμμάτων παντοδαπῶν
πλήθει, καὶ μάλιστα βοῶν καὶ προβάτων τῶν τὰς
6 μεγάλας καὶ παχείας ἐχόντων οὐράς. πλεῖστα δὲ*

4 *ἀγέλαις μεγάλαις* II 10 *ἀπὸ* om. D 25 *θηρία* om. E.

καὶ διαφορώτατα γένη καμήλων τρέφει, τῶν τε ψιλῶν καὶ δασέων καὶ διπλοῦν ἀνατετακότων τὸ κατὰ τὴν ῥάχιν κύρτωμα καὶ διὰ τοῦτο διτύλων ὀνομαζομένων, ὧν αἳ μὲν γάλα παρεχόμεναι καὶ κρεοφαγούμεναι πολλὴν παρέχονται τοῖς ἐγχωρίοις δαψίλειαν, αἳ δὲ πρὸς νωτοφορίαν ἠσκημέναι πυρῶν μὲν ἀνὰ δέκα μεδίμνους νωτοφοροῦσιν, ἀνθρώπους δὲ κατακειμένους ἐπὶ κλίνης πέντε βαστάζουσιν· αἳ δὲ ἀνάκωλοι καὶ λαγαραὶ ταῖς συστάσεσι δρομάδες εἰσί, καὶ διατείνουσι πλεῖστον ὁδοῦ μῆκος, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς διὰ τῆς ἀνύδρου καὶ ἐρήμου συν-
167 τελουμένας ὁδοιπορίας. αἳ δ' αὐταὶ καὶ κατὰ τοὺς 7
πολέμους εἰς τὰς μάχας ἔχουσαι τοξότας ἄγονται δύο ἀντικαθημένους ἀλλήλοις ἀντινώτους· τούτων δὲ ὁ μὲν τοὺς κατὰ πρόσωπον ἀπαντῶντας, ὁ δὲ τοὺς ἐπιδιώκοντας ἀμύνεται. περὶ μὲν οὖν τῆς Ἀραβίας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ φυομένων εἰ καὶ πεπλεονάκαμεν, ἀλλ' οὖν πολλὰ τοῖς φιλαναγνωστοῦσι πρὸς φιληκοΐαν ἀπηγγέλκαμεν.

Περὶ δὲ τῆς κατὰ τὸν ὠκεανὸν εὑρεθείσης 55
νήσου κατὰ τὴν μεσημβρίαν καὶ τῶν κατ' αὐτὴν παραδοξολογουμένων πειρασόμεθα συντόμως διελθεῖν, προεκθέμενοι τὰς αἰτίας τῆς εὑρέσεως ἀκριβῶς.
Ἰαμβοῦλος ἦν ἐκ παίδων παιδείαν ἐζηλωκώς, μετὰ 2
δὲ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν ὄντος ἐμπόρου καὶ αὐτὸς ἔδωκεν ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν· ἀναβαίνων δὲ διὰ τῆς Ἀραβίας ἐπὶ τὴν ἀρωματοφόρον ὑπό τινων λῃστῶν συνελήφθη μετὰ τῶν συνοδοιπόρων. τὸ

11 πρὸς τὰς διὰ τῆς] διὰ τῆς πρὸς D συντελουμένης D.

*μὲν οὖν πρῶτον μετά τινος τῶν συνεαλωκότων
ἀπεδείχθη νομεύς, ὕστερον δ' ὑπό τινων Αἰθιόπων
μετὰ τοῦ συνόντος λῃστευθεὶς ἀπήχθη πρὸς τὴν
3 παραθαλάττιον τῆς Αἰθιοπίας. οὗτοι δὲ συνηρπά-
γησαν εἰς καθαρμὸν τῆς χώρας, ὄντες ἀλλοεθνεῖς.
νόμιμον γὰρ ἦν τοῖς τῇδε κατοικοῦσιν Αἰθίοψι παρα-
δεδομένον ἐκ παλαιῶν χρόνων, χρησμοῖς θεῶν κε-
κυρωμένον, διὰ γενεῶν μὲν εἴκοσιν, ἐτῶν δ' ἑξακο-
σίων, τῆς γενεᾶς ἀριθμουμένης τριακονταετοῦς·
τοῦ δὲ καθαρμοῦ γινομένου δυσὶν ἀνθρώποις ἦν
αὐτοῖς πλοιάριον κατεσκευασμένον τῷ μεγέθει σύμ-
μετρον, τούς τ' ἐν τῇ θαλάττῃ χειμῶνας ἀναφέρειν
ἰσχῦον καὶ ῥᾳδίως ὑπὸ δυοῖν ἀνθρώπων ὑπη-
ρετεῖσθαι δυνάμενον· εἰς δὲ τοῦτο τροφὴν δυσὶν
ἀνθρώποις ἱκανὴν εἰς ἓξ μῆνας ἐνθέμενοι, καὶ τοὺς
ἄνδρας ἐμβιβάσαντες, προσέταττον ἀνάγεσθαι κατὰ
τὸν χρησμόν. πλεῖν δὲ διεκελεύοντο πρὸς τὴν με-
4 σημβρίαν· ἥξειν γὰρ αὐτοὺς εἰς νῆσον εὐδαίμονα
καὶ ἐπιεικεῖς ἀνθρώπους, παρ' οἷς μακαρίως ζήσε-
σθαι. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἑαυτῶν ἔθνος ἔφασαν, ἐὰν
μὲν οἱ πεμφθέντες εἰς τὴν νῆσον διασωθῶσιν, ἑξα-
κοσίων ἐτῶν εἰρήνης καὶ βίου κατὰ πᾶν εὐδαίμονος
ἀπολαύσειν· εἰ δὲ καταπλαγέντες τὸ μῆκος τοῦ
πελάγους εἰς τοὐπίσω ποιήσονται τὸν πλοῦν, ὡς
ἀσεβεῖς καὶ λυμεῶνας ὅλου τοῦ ἔθνους τιμωρίαις
5 περιπεσεῖσθαι ταῖς μεγίσταις. τοὺς μὲν οὖν Αἰθίοπάς
φασι μεγάλην πανήγυριν ἀγαγεῖν παρὰ τὴν θάλατ-* 168
ταν, καὶ θυσίας μεγαλοπρεπεῖς ἐπιτελέσαντας κατα-

6 *τήνδε* D 9 *τριάκοντ' ἔτη* DF 12 *τ'*] *δ'* *CF*
27 *μεγάλην φασὶ* vulg.

*στέψαι τοὺς σκεψομένους καὶ καθαρμὸν ποιησομένους
τοῦ ἔθνους ἐξαποστεῖλαι. τούτους δὲ πλεύσαντας* 6
*πέλαγος μέγα καὶ χειμασθέντας ἐν μησὶ τέτταρσι
προσενεχθῆναι τῇ προσημανθείσῃ νήσῳ, στρογγύλῃ
μὲν ὑπαρχούσῃ τῷ σχήματι, τὴν δὲ περίμετρον
ἐχούσῃ σταδίων ὡς πεντακισχιλίων. ἤδη δ' αὐτῶν* 56
*ἐγγιζόντων τῇ νήσῳ τῶν ἐγχωρίων τινὰς ἀπαντή-
σαντας καταγαγεῖν τὸ σκάφος· τοὺς δὲ κατὰ τὴν
νῆσον συνδραμόντας θαυμάζειν μὲν τὸν τῶν ξένων
κατάπλουν, προσενεχθῆναι δὲ αὐτοῖς ἐπιεικῶς καὶ
μεταδιδόναι τῶν παρ' αὐτοῖς χρησίμων. εἶναι δὲ* 2
*τοὺς τὴν νῆσον οἰκοῦντας ταῖς τε τῶν σωμάτων
ἰδιότησι καὶ ταῖς ἀγωγαῖς πολὺ διαλλάττοντας τῶν
κατὰ τὴν ἡμετέραν οἰκουμένην· πάντας μὲν γὰρ
παραπλησίους εἶναι τοῖς ἀναπλάσμασι τῶν σωμάτων,
καὶ κατὰ τὸ μέγεθος ὑπεράγειν τοὺς τέτταρας πήχεις,
τὰ δὲ ὀστᾶ τοῦ σώματος ἔχειν ἐπὶ ποσὸν καμπτό-
μενα καὶ πάλιν ἀποκαθιστάμενα παραπλησίως τοῖς
νευρώδεσι τόποις. εἶναι δὲ τοῖς σώμασιν ἁπαλοὺς* 3
*μὲν καθ' ὑπερβολήν, εὐτονωτέρους δὲ πολὺ τῶν
παρ' ἡμῖν· δραξαμένων γὰρ αὐτῶν ταῖς χερσὶν
ὁδηποτοῦν μηδένα δύνασθαι τὸ τοῖς δακτύλοις
περιληφθὲν ἐκτρέψαι. τρίχας δ' ἁπλῶς μηδαμῇ τοῦ
σώματος ἔχειν πλὴν ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ ὀφρύσι καὶ
βλεφάροις, ἔτι δὲ καὶ πώγωνι, τὰ δὲ ἄλλα μέρη τοῦ
σώματος οὕτω λεῖα ὥστε μηδὲ τὸν ἐλάχιστον χνοῦν
ἐν τῷ σώματι φαίνεσθαι. εἶναι δὲ καὶ τῷ κάλλει* 4
διαπρεπεῖς καὶ ταῖς ἄλλαις περιγραφαῖς τοῦ σώματος

1 *ποιησαμένους* vulg. 12 *τε* om. vulg. 23 *μηδαμοῦ* *F*
28 *τοῦ σ. περιγραφαῖς* vulg.

εὐρύθμους. καὶ τὰ μὲν τῆς ἀκοῆς τρήματα πολὺ
τῶν παρ' ἡμῖν ἔχειν εὐρυχωρέστερα, καὶ καθάπερ
5 ἐπιγλωττίδας αὐτοῖς ἐκπεφυκέναι. ἴδιον δέ τι καὶ
περὶ τὴν γλῶτταν αὐτοὺς ἔχειν, τὸ μὲν φυσικῶς
αὐτοῖς συγγεγενημένον, τὸ δ' ἐξ ἐπινοίας φιλο-
τεχνούμενον· δίπτυχον μὲν γὰρ αὐτοὺς ἔχειν τὴν
γλῶτταν ἐπὶ ποσόν, τὰ δ' ἐνδοτέρω προσδιαιρεῖν,
6 ὥστε διπλῆν αὐτὴν γίνεσθαι μέχρι τῆς ῥίζης. διὸ
καὶ ποικιλωτάτους αὐτοὺς εἶναι [καὶ] ταῖς φωναῖς οὐ
μόνον πᾶσαν ἀνθρωπίνην καὶ διηρθρωμένην διά-
λεκτον μιμουμένους, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν ὀρνέων
πολυφωνίας, καὶ καθόλου πᾶσαν ἤχου ἰδιότητα
προΐεσθαι· τὸ δὲ πάντων παραδοξότατον, ἅμα πρὸς
δύο τῶν ἐντυγχανόντων λαλεῖν ἐντελῶς, ἀποκρινο-
μένους τε καὶ ταῖς ὑποκειμέναις περιστάσεσιν οἰκείως
ὁμιλοῦντας· τῇ μὲν γὰρ ἑτέρᾳ πτυχὶ πρὸς τὸν ἕνα,
τῇ δ' ἄλλῃ πάλιν ὁμοίως πρὸς τὸν ἕτερον διαλέγε- 169
7 σθαι. εὐκρατότατον δ' εἶναι τὸν ἀέρα παρ' αὐτοῖς,
ὡς ἂν κατὰ τὸν ἰσημερινὸν οἰκοῦντας, καὶ μήθ'
ὑπὸ καύματος μήθ' ὑπὸ ψύχους ἐνοχλουμένους. καὶ
τὰς ὀπώρας δὲ παρ' αὐτοῖς παρ' ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν
ἀκμάζειν, ὥσπερ καὶ ὁ ποιητής φησιν

ὄχνη ἐπ' ὄχνῃ γηράσκει, μῆλον δ' ἐπὶ μήλῳ,
αὐτὰρ ἐπὶ σταφυλῇ σταφυλή, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ.

εἶναι δὲ διὰ παντὸς παρ' αὐτοῖς τὴν ἡμέραν ἴσην τῇ
νυκτί, καὶ κατὰ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας μὴ γίνεσθαι

1 ἀκοῆς] ῥινὸς C 7 προσδιαιρεῖν Schäfer, πρὸς διαίρεσιν libri 9 καὶ delevi, ταῖς φωναῖς καὶ Schäfer 15 περιστάσεσιν] περιστάσεσι καὶ CD 17 ὁμοίως om. D 18 εὐκρατότερον CD 21 ὀπώρας] ὥρας DF.

παρ' αὐτοῖς σκιὰν μηδενὸς διὰ τὸ κατὰ κορυφὴν
εἶναι τὸν ἥλιον. βιοῦν δ' αὐτοὺς κατὰ συγγενείας 57
καὶ συστήματα, συνηγμένων τῶν οἰκείων οὐ πλει-
όνων ἢ τετρακοσίων· τούτους δ' ἐν τοῖς λειμῶσι
διαζῆν, πολλὰ τῆς χώρας ἐχούσης πρὸς διατροφήν·
διὰ γὰρ τὴν ἀρετὴν τῆς νήσου καὶ τὴν εὐκρασίαν
τοῦ ἀέρος γεννᾶσθαι τροφὰς αὐτομάτους πλείους
τῶν ἱκανῶν. φύεσθαι γὰρ παρ' αὐτοῖς κάλαμον 2
πολύν, φέροντα καρπὸν δαψιλῆ, παρεμφερῆ τοῖς
λευκοῖς ὀρόβοις. τοῦτον οὖν συναγαγόντες βρέ-
χουσιν ἐν ὕδατι θερμῷ, μέχρι ἂν τὸ μέγεθος σχῶ-
σιν ὡς ᾠοῦ περιστερᾶς· ἔπειτα συνθλάσαντες καὶ
τρίψαντες ἐμπείρως ταῖς χερσὶ διαπλάττουσιν ἄρτους,
οὓς ὀπτήσαντες σιτοῦνται διαφόρους ὄντας τῇ γλυ-
κύτητι. εἶναι δὲ καὶ πηγὰς ὑδάτων δαψιλεῖς, τὰς 3
μὲν θερμῶν εἰς λουτρὰ καὶ κόπων ἀφαίρεσιν εὐθέ-
τους, τὰς δὲ ψυχρῶν τῇ γλυκύτητι διαφόρους καὶ
πρὸς ὑγίειαν συνεργεῖν δυναμένας. ὑπάρχειν δὲ
παρ' αὐτοῖς καὶ παιδείας πάσης ἐπιμέλειαν, μάλιστα
δὲ ἀστρολογίας· γράμμασί τε αὐτοὺς χρῆσθαι κατὰ 4
μὲν τὴν δύναμιν τῶν σημαινόντων εἴκοσι καὶ ὀκτὼ
τὸν ἀριθμόν, κατὰ δὲ τοὺς χαρακτῆρας ἑπτά, ὧν
ἕκαστον τετραχῶς μετασχηματίζεσθαι. γράφουσι δὲ
τοὺς στίχους οὐκ εἰς τὸ πλάγιον ἐκτείνοντες, ὥσπερ
ἡμεῖς, ἀλλ' ἄνωθεν κάτω καταγράφοντες εἰς ὀρθόν.
πολυχρονίους δ' εἶναι τοὺς ἀνθρώπους καθ' ὑπερ-
βολήν, ὡς ἂν ἄχρι τῶν πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἐτῶν

11 ἔχωσι C 21 σημαινομένων Dind. 23 γράφουσι — 25 ὀρθόν in omnibus codicibus post p. 262, 4 ἀπότομον scripta sunt: transposuit Wesseling 27 τῶν om. D. ἔτη D.

ζῶντας καὶ γινομένους ἀνόσους κατὰ τὸ πλεῖστον.
5 τὸν δὲ πηρωθέντα ἢ καθόλου τι ἐλάττωμα ἔχοντα
ἐν τῷ σώματι μεθιστάνειν ἑαυτὸν ἐκ τοῦ ζῆν ἀν-
αγκάζουσι κατά τινα νόμον ἀπότομον. νόμιμον δ'
αὐτοῖς ἐστι ζῆν ἄχρι ἐτῶν ὡρισμένων, καὶ τὸν χρόνον
τοῦτον ἐκπληρώσαντας ἑκουσίως μεταλλάττειν ἐξ-
ηλλαγμένῳ θανάτῳ· φύεσθαι γὰρ παρ' αὐτοῖς ἰδιο-
φυῆ βοτάνην, ἐφ' ἧς ὅταν τις κοιμηθῇ, λεληθότως
καὶ προσηνῶς εἰς ὕπνον κατενεχθεὶς ἀποθνήσκει.
58 γυναῖκας δὲ μὴ γαμεῖν, ἀλλὰ κοινὰς ἔχειν, καὶ τοὺς
γεννηθέντας παῖδας ὡς κοινοὺς τρέφοντας ἐπ' ἴσης 170
ἀγαπᾶν· νηπίων δ' ὄντων αὐτῶν πολλάκις τὰς τρε-
φούσας διαλλάττειν τὰ βρέφη, ὅπως μηδ' αἱ μητέρες
ἐπιγινώσκωσι τοὺς ἰδίους. διόπερ μηδεμιᾶς παρ'
αὐτοῖς γινομένης φιλοτιμίας ἀστασιάστους καὶ τὴν
2 ὁμόνοιαν περὶ πλείστου ποιουμένους διατελεῖν. εἶναι
δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ ζῷα, μικρὰ μὲν τοῖς μεγέθεσι,
παράδοξα δὲ τῇ φύσει τοῦ σώματος καὶ τῇ δυνάμει
τοῦ αἵματος· εἶναι γὰρ αὐτὰ τῷ σχήματι στρογγύλα
καὶ παρεμφερέστατα ταῖς χελώναις, τὴν δ' ἐπι-
φάνειαν δυσὶ γραμμαῖς μηλίναις κεχιασμένα, ἐφ'
3 ἑκάστης δὲ ἄκρας ἔχειν ὀφθαλμὸν καὶ στόμα· διὸ
καὶ τέτταρσιν ὄμμασι βλέποντα καὶ τοῖς ἴσοις στό-
μασι χρώμενα εἰς ἕνα φάρυγα συνάγειν τὰ σιτία,
καὶ διὰ τούτου καταπινομένης τῆς τροφῆς εἰς μίαν
κοιλίαν συρρεῖν ἅπαντα· ὁμοίως δὲ τὰ σπλάγχνα
καὶ τἄλλα τὰ ἐντὸς πάντα ἔχειν μοναχά. πόδας δὲ
ὑποκεῖσθαι κύκλῳ τῆς περιφερείας πολλούς, δι' ὧν

7 διφυῆ codices 9 καὶ προσηνῶς εἰς ABDE, καὶ ἀπόνως πρὸς cet.

δύνασθαι πορεύεσθαι πρὸς ὃ ἂν μέρος βούληται.
τὸ δ' αἷμα τούτου τοῦ ζῴου θαυμάσιον ἔχειν δύνα- 4
μιν· πᾶν γὰρ τὸ διατμηθὲν ἔμπνουν σῶμα κολλᾶν
παραχρῆμα, κἂν ἀποκοπεῖσα χεὶρ ἢ ὅμοιον εἰπεῖν
τύχῃ, δι' αὐτοῦ κολλᾶσθαι προσφάτου τῆς τομῆς
οὔσης, καὶ τἄλλα δὲ μέρη τοῦ σώματος, ὅσα μὴ
κυρίοις τόποις καὶ συνέχουσι τὸ ζῆν κατέχεται. ἕκα- 5
στον δὲ τῶν συστημάτων τρέφειν ὄρνεον εὐμέγεθες
ἰδιάζον τῇ φύσει, καὶ διὰ τούτου πειράζεται τὰ
νήπια τῶν βρεφῶν ποίας τινὰς ἔχει τὰς τῆς ψυχῆς
διαθέσεις· ἀναλαμβάνουσι γὰρ αὐτὰ ἐπὶ τὰ ζῷα,
καὶ τούτων πετομένων τὰ μὲν τὴν διὰ τοῦ ἀέρος
φορὰν ὑπομένοντα τρέφουσι, τὰ δὲ περιναύτια γινό-
μενα καὶ θάμβους πληρούμενα ῥίπτουσιν, ὡς οὔτε
πολυχρόνια καθεστῶτα οὔτε τοῖς ἄλλοις τοῖς τῆς
ψυχῆς λήμασιν ἀξιόλογα. ἑκάστου δὲ συστήματος ὁ 6
πρεσβύτερος ἀεὶ τὴν ἡγεμονίαν ἔχει, καθάπερ τις
βασιλεύς, καὶ τούτῳ πάντες πείθονται· ὅταν δ' ὁ
πρῶτος τελέσας τὰ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ἔτη κατὰ
τὸν νόμον ἀπαλλάξῃ ἑαυτὸν τοῦ ζῆν, ὁ μετὰ τοῦτον
πρεσβύτατος διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν. ἡ δὲ περὶ 7
τὴν νῆσον θάλαττα, ῥοώδης οὖσα καὶ μεγάλας
ἀμπώτεις καὶ πλημύρας ποιουμένη, γλυκεῖα τὴν
γεῦσιν καθέστηκε. τῶν δὲ παρ' ἡμῖν ἄστρων τὰς
ἄρκτους καὶ πολλὰ [τῶν καθ' ἡμᾶς] καθόλου μὴ
171 φαίνεσθαι. ἑπτὰ δ' ἦσαν αὗται νῆσοι παραπλήσιαι
μὲν τοῖς μεγέθεσι, σύμμετρον δ' ἀλλήλων διεστη-

4 κἂν] καὶ D ἢ om. CDF εἰπεῖν] ἢ ποὺς G 19 κατὰ A, καὶ κατὰ cet. 25 τῶν καθ' ἡμᾶς om. E, τὸ C; τῶν κατ' αὐτὰς conicio; καὶ πόλον τὸν καθ' ἡμᾶς Salmasius.

κυῖαι, πᾶσαι δὲ τοῖς αὐτοῖς ἔθεσι καὶ νόμοις χρώ-
59 μεναι. πάντες δ' οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐταῖς, καίπερ
δαψιλεῖς ἔχοντες πάντων χορηγίας αὐτοφυεῖς, ὅμως
οὐκ ἀνέδην χρῶνται ταῖς ἀπολαύσεσιν, ἀλλὰ τὴν
λιτότητα διώκουσι καὶ τὴν ἀρκοῦσαν τροφὴν προσ-
φέρονται· κρέα δὲ καὶ τἄλλα πάντα ὀπτὰ καὶ ἐξ
ὕδατος ἑφθὰ σκευάζουσι· τῶν δ' ἄλλων τῶν τοῖς
μαγείροις πεφιλοτεχνημένων χυμῶν καὶ τῆς κατὰ
τὰς ἀρτύσεις ποικιλίας ἀνεπινόητοι παντελῶς εἰσι.
2 σέβονται δὲ θεοὺς τὸ περιέχον πάντα καὶ ἥλιον καὶ
καθόλου πάντα τὰ οὐράνια. ἰχθύων δὲ παντοδαπῶν
πλῆθος ἁλιεύοντες ποικίλως καὶ τῶν πτηνῶν οὐκ
3 ὀλίγα θηρεύουσι. γίνεται δὲ παρ' αὐτοῖς ἀκροδρύων
τε πλῆθος αὐτομάτων, καὶ ἐλαῖαι φύονται καὶ ἄμ-
πελοι, ἐξ ὧν ἔλαιόν τε ποιοῦσι δαψιλὲς καὶ οἶνον.
ὄφεις τε τοῖς μεγέθεσι διαφέροντας, οὐδὲν δὲ ἀδι-
κοῦντας τοὺς ἀνθρώπους, ἐδώδιμον ἔχειν τὴν σάρκα
4 καὶ γλυκύτητι διαφέρουσαν. ἐσθῆτας δὲ αὐτοὺς
κατασκευάζειν ἔκ τινων καλάμων ἐχόντων ἐν τῷ
μέσῳ χνοῦν λαμπρὸν καὶ μαλακόν, ὃν συνάγοντας
καὶ τοῖς θαλαττίοις ὀστρέοις συγκεκομμένοις μί-
σγοντας θαυμαστὰ κατασκευάζειν ἱμάτια πορφυρᾶ.
ζῴων δὲ παρηλλαγμένας φύσεις καὶ διὰ τὸ παρά-
5 δοξον ἀπιστουμένας. πάντα δὲ παρ' αὐτοῖς ὡρι-
σμένην ἔχειν τάξιν τὰ κατὰ τὴν δίαιταν, οὐχ ἅμα
πάντων τὰς τροφὰς καὶ τὰς αὐτὰς λαμβανόντων·

13 *γίνονται* CDF 16 *διαφέροντες* . . *ἀδικοῦντες* CDF 20 *συναγαγόντες* DF 21 *συγκεκολλημένοις* codices, corr. Reiske *μίσγοντες* F 23 *ζῴων δὲ*] *ζῴων* DF, *ζῴων τε* ceteri; *φέρει δὲ ζῷων* Rhod. 25 *ἔχειν* Reiske, *ἔχει* libri.

διατετάχθαι δ' ἐπί τινας ὡρισμένας ἡμέρας ποτὲ
μὲν ἰχθύων βρῶσιν, ποτὲ δὲ ὀρνέων, ἔστι δ' ὅτε
χερσαίων, ἐνίοτε δὲ ἐλαιῶν καὶ τῶν λιτοτάτων προσ-
οψημάτων. ἐναλλὰξ δὲ αὐτοὺς τοὺς μὲν ἀλλήλοις 6
διακονεῖν, τοὺς δὲ ἁλιεύειν, τοὺς δὲ περὶ τὰς τέχνας
εἶναι, ἄλλους δὲ περὶ ἄλλα τῶν χρησίμων ἀσχολεῖ-
σθαι, τοὺς δ' ἐκ περιόδου κυκλικῆς λειτουργεῖν,
πλὴν τῶν ἤδη γεγηρακότων. ἔν τε ταῖς ἑορταῖς 7
καὶ ταῖς εὐωχίαις λέγεσθαί τε καὶ ᾄδεσθαι παρ'
αὐτοῖς εἰς τοὺς θεοὺς ὕμνους καὶ ἐγκώμια, μάλιστα
δὲ εἰς τὸν ἥλιον, οὗ τάς τε νήσους καὶ ἑαυτοὺς
προσαγορεύουσι. θάπτουσι δὲ τοὺς τελευτήσαντας 8
ὅταν ἄμπωτις γένηται καταχωννύντες εἰς τὴν ἄμμον,
ὥστε κατὰ τὴν πλημυρίδα τὸν τόπον ἐπιχώννυσθαι.
τοὺς δὲ καλάμους, ἐξ ὧν ὁ καρπὸς τῆς τροφῆς γίνε-
172 ται, φασὶ σπιθαμιαίους ὄντας τὸ πάχος κατὰ τὰς
τῆς σελήνης ἀναπληρώσεις ἀναπληροῦσθαι, καὶ πάλιν
κατὰ τὰς ἐλαττώσεις ἀνὰ λόγον ταπεινοῦσθαι. τὸ δὲ 9
τῶν θερμῶν πηγῶν ὕδωρ γλυκὺ καὶ ὑγιεινὸν ὂν
διαφυλάττει τὴν θερμασίαν, καὶ οὐδέποτε ψύχεται,
ἐὰν μὴ ψυχρὸν ὕδωρ ἢ οἶνος συμμίσγηται.
Ἑπτὰ δ' ἔτη μείναντας παρ' αὐτοῖς τοὺς περὶ 60
τὸν Ἰαμβοῦλον ἐκβληθῆναι ἄκοντας, ὡς κακούργους
καὶ πονηροῖς ἐθισμοῖς συντεθραμμένους. πάλιν οὖν
τὸ πλοιάριον κατασκευάσαντας συναναγκασθῆναι
τὸν χωρισμὸν ποιήσασθαι, καὶ τροφὴν ἐνθεμένους
πλεῦσαι πλέον ἢ τέτταρας μῆνας· ἐκπεσεῖν δὲ κατὰ

9 εὐωχίαις Wesseling, εὐχαῖς codices 16 σπιθαμιαίους Reiske, στεφανιαίους codices 19 θερμῶν om. D ὂν add. Dind. 22 παρ' αὐτοῖς μείναντας vulg. 26 ποιήσαντας D.

2 *τὴν Ἰνδικὴν εἰς ἄμμους καὶ τεναγώδεις τόπους· καὶ τὸν μὲν ἕτερον αὐτῶν ὑπὸ τοῦ κλύδωνος διαφθαρῆναι, τὸν δὲ Ἰαμβοῦλον πρός τινα κώμην προσενεχθέντα ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ἀναχθῆναι πρὸς τὸν βασιλέα εἰς πόλιν Παλίβοθρα, πολλῶν ἡμερῶν ὁδὸν*
3 *ἀπέχουσαν τῆς θαλάττης. ὄντος δὲ φιλέλληνος τοῦ βασιλέως καὶ παιδείας ἀντεχομένου, μεγάλης αὐτὸν ἀποδοχῆς καταξιῶσαι· τὸ δὲ τελευταῖον μετά τινος ἀσφαλείας τὸ μὲν πρῶτον εἰς τὴν Περσίδα διελθεῖν,*
4 *ὕστερον δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα διασωθῆναι. ὁ δὲ Ἰαμβοῦλος [οὗτος] ταῦτά τε ἀναγραφῆς ἠξίωσε καὶ περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἰνδικὴν οὐκ ὀλίγα συνετάξατο τῶν ἀγνοουμένων παρὰ τοῖς ἄλλοις. ἡμεῖς δὲ τὴν ἐν ἀρχῇ τῆς βίβλου γεγενημένην ἐπαγγελίαν τετελεκότες αὐτοῦ περιγράψομεν τήνδε τὴν βίβλον.*

5 *Παλίβοθραν* F, *Πολίβοθρα* CD 11 *οὗτος* om. E 15 *παραγράψομεν* II.

Διοδώρου σικελιώτου βιβλιοθήκης ἱστορικῆς β̄. subscr. D.

173 Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Διοδώρου βίβλων.

Περὶ Αἰθιόπων τῶν ὑπὲρ τῆς Λιβύης καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ἀρχαιολογουμένων.

Περὶ τῶν χρυσείων μετάλλων τῶν ἐν ταῖς ἐσχατιαῖς τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ χρυσοῦ.

Περὶ τῶν κατοικούντων ἐθνῶν τὴν παράλιον τὴν παρὰ τὸν Ἀραβικὸν κόλπον καὶ καθόλου πᾶσαν τὴν παρὰ τὸν ὠκεανὸν μέχρι τῆς Ἰνδικῆς. ἐν δὲ τούτοις δηλοῦται τὰ κατὰ μέρος ἔθνη τίσι νομίμοις χρῆται καὶ παρὰ τίνας αἰτίας πολλὰ παρ' αὐτοῖς ἱστορεῖται παντελῶς ἐξηλλαγμένα καὶ διὰ τὸ παράδοξον ἀπιστούμενα.

Περὶ τῶν κατὰ τὴν Λιβύην ἀρχαιολογουμένων καὶ περὶ Γοργόνων καὶ Ἀμαζονίδων καὶ Ἄμμωνος καὶ Ἄτλαντος ἱστορουμένων.

Περὶ τῶν κατὰ τὴν Νῦσαν μυθολογουμένων, ἐν οἷς ἐστι καὶ περὶ Τιτάνων καὶ Διονύσου καὶ μητρὸς θεῶν.

4 ταῖς om. DCF 5 χρυσίου DF 15 νῦσσαν D.

ΒΙΒΛΟΣ ΤΡΙΤΗ.

1 Τῶν πρὸ ταύτης βίβλων δυοῖν οὐσῶν ἡ μὲν
πρώτη περιέχει τὰς κατὰ τὴν Αἴγυπτον πράξεις τῶν
ἀρχαίων βασιλέων καὶ τὰ μυθολογούμενα περὶ τῶν
παρ' Αἰγυπτίοις θεῶν, πρὸς δὲ τούτοις περὶ τοῦ
Νείλου καὶ τῶν ἐν αὐτῇ φυομένων καρπῶν τε καὶ
παντοδαπῶν ζῴων, περί τε τῆς τοποθεσίας τῆς
[οὔσης] Αἰγύπτου καὶ τῶν νομίμων τῶν παρὰ τοῖς
2 ἐγχωρίοις καὶ τῶν δικαστηρίων, ἡ δὲ δευτέρα τὰς
κατὰ τὴν Ἀσίαν [καὶ τὰς] ἐν τοῖς ἀρχαίοις συντελε-
σθείσας πράξεις ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων, ἐν αἷς ἐστιν ἥ
τε Σεμιράμιδος γένεσις καὶ αὔξησις, καθ' ἣν ἔκτισε
μὲν Βαβυλῶνα καὶ πολλὰς ἄλλας πόλεις, ἐστράτευσε
δὲ ἐπὶ τὴν Ἰνδικὴν μεγάλαις δυνάμεσιν· ἑξῆς δὲ
περὶ τῶν Χαλδαίων καὶ τῆς παρ' αὐτοῖς τῶν ἄστρων
παρατηρήσεως, καὶ περὶ τῆς Ἀραβίας καὶ τῶν ἐν
αὐτῇ παραδόξων, περί τε τῆς Σκυθῶν βασιλείας,
καὶ περὶ Ἀμαζόνων, καὶ τὸ τελευταῖον περὶ τῶν
3 Ὑπερβορέων. ἐν δὲ ταύτῃ τὰ συνεχῆ τοῖς προϊστο-
ρημένοις προστιθέντες διέξιμεν περὶ Αἰθιόπων καὶ
τῶν Λιβύων καὶ τῶν ὀνομαζομένων Ἀτλαντίων.

2 *βίβλων*] *τῆς βίβλου* D 8 *οὔσης* del. Reiske (c. 3, 2) 9 *τὰς*] *τὰ* fort. 10 *καὶ τὰς* del. Dind. 19 *προιστορισμένοις* D, *προειρημένοις* F 21 *Ἀτλαντίδων* codices, co . Dind.

Αἰθίοπας τοίνυν ἱστοροῦσι πρώτους ἀνθρώπων 2
ἁπάντων γεγονέναι, καὶ τὰς ἀποδείξεις τούτων
ἐμφανεῖς εἶναί φασιν. ὅτι μὲν γὰρ οὐκ ἐπήλυδες
ἐλθόντες, ἀλλ' ἐγγενεῖς ὄντες τῆς χώρας δικαίως
αὐτόχθονες ὀνομάζονται, σχεδὸν παρὰ πᾶσι συμφω-
νεῖσθαι· ὅτι δὲ τοὺς ὑπὸ τὴν μεσημβρίαν οἰκοῦντας
πιθανόν ἐστι πρώτους ὑπὸ τῆς γῆς ἐξωογονῆσθαι,
προφανὲς ὑπάρχειν ἅπασι· τῆς γὰρ περὶ τὸν ἥλιον
θερμασίας ἀναξηραινούσης τὴν γῆν ὑγρὰν οὖσαν ἔτι
[δὲ] κατὰ τὴν τῶν ὅλων γένεσιν καὶ ζωογονούσης,
εἰκὸς εἶναι τὸν ἐγγυτάτω τόπον ὄντα τοῦ ἡλίου
πρῶτον ἐνεγκεῖν φύσεις ἐμψύχους. φασὶ δὲ παρ' 2
αὐτοῖς πρώτοις καταδειχθῆναι θεοὺς τιμᾶν καὶ θυ-
σίας ἐπιτελεῖν καὶ πομπὰς καὶ πανηγύρεις καὶ τἄλλα
δι' ὧν ἄνθρωποι τὸ θεῖον τιμῶσι· διὸ καὶ τὴν παρ'
175 *αὐτοῖς εὐσέβειαν διαβεβοῆσθαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώ-*
ποις, καὶ δοκεῖν τὰς παρ' Αἰθίοψι θυσίας μάλιστ'
εἶναι τῷ δαιμονίῳ κεχαρισμένας. μάρτυρα δὲ τού- 3
των παρέχονται τὸν πρεσβύτατον σχεδὸν καὶ μάλιστα
τῶν ποιητῶν θαυμαζόμενον παρ' Ἕλλησι· τοῦτον
γὰρ κατὰ τὴν Ἰλιάδα παρεισάγειν τόν τε Δία καὶ
τοὺς ἄλλους μετ' αὐτοῦ θεοὺς ἀποδημοῦντας εἰς
Αἰθιοπίαν πρός τε τὰς θυσίας τὰς ἀπονεμομένας
αὐτοῖς κατ' ἔτος καὶ εὐωχίαν κοινὴν παρὰ τοῖς
Αἰθίοψι,

Ζεὺς γὰρ ἐς ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα, θεοὶ δ' ἅμα πάντες
ἕποντο.

5 *συμφωνεῖται* codices, corr. Wess. 8 *ὑπάρχει* II 10 *δὲ* delevi 24 *εὐωδίαν* DF *παρὰ τοῖς*] *παρ' αὐτοῖς τοῖς* DF.

4 λέγουσι δὲ καὶ τῆς εἰς τὸ θεῖον εὐσεβείας φανερῶς
αὐτοὺς κομίζεσθαι τὰς χάριτας, μηδέποτε δεσποτείας
ἐπήλυδος πεῖραν λαβόντας· ἐξ αἰῶνος γὰρ ἐν ἐλευ-
θερίᾳ μεμενηκέναι καὶ τῇ πρὸς ἀλλήλους ὁμονοίᾳ,
πολλῶν μὲν καὶ δυνατῶν ἐστρατευκότων ἐπ᾽ αὐτούς,
3 μηδενὸς δὲ τῆς ἐπιβολῆς καθικομένου. Καμβύσην
μὲν γὰρ μεγάλῃ δυνάμει στρατεύσαντα τήν τε στρα-
τιὰν ἀποβαλεῖν ἅπασαν καὶ αὐτὸν τοῖς ὅλοις κινδυ-
νεῦσαι· Σεμίραμιν δέ, τῷ μεγέθει τῶν ἐπιβολῶν
καὶ πράξεων διωνομασμένην, ἐπὶ βραχὺ τῆς Αἰθιο-
πίας προελθοῦσαν ἀπογνῶναι τὴν ἐπὶ τὸ σύμπαν
ἔθνος στρατείαν· τούς τε περὶ Ἡρακλέα καὶ Διόνυ-
σον ἐπιόντας ἅπασαν τὴν οἰκουμένην μόνους τοὺς
Αἰθίοπας τοὺς ὑπὲρ Αἰγύπτου μὴ καταπολεμῆσαι
διά τε τὴν εὐσέβειαν τῶν ἀνδρῶν καὶ τὸ δυσκρά-
τητον τῆς ἐπιβολῆς. φασὶ δὲ καὶ τοὺς Αἰγυπτίους
ἑαυτῶν ἀποίκους ὑπάρχειν, Ὀσίριδος ἡγησαμένου
2 τῆς ἀποικίας. καθόλου γὰρ τὴν νῦν οὖσαν Αἴγυ-
πτον λέγουσιν οὐ χώραν, ἀλλὰ θάλατταν γεγονέναι
κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς τοῦ κόσμου σύστασιν· ὕστερον
μέντοι τοῦ Νείλου κατὰ τὰς ἀναβάσεις τὴν ἐκ τῆς
Αἰθιοπίας ἰλὺν καταφέροντος ἐκ τοῦ κατ᾽ ὀλίγον
προσχωσθῆναι. ὅτι δ᾽ ἐστὶν αὐτῶν ἡ χώρα πᾶσα
ποταμόχωστος ἐναργεστάτην ἔχειν ἀπόδειξιν τὴν
3 γινομένην κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νείλου· καθ᾽ ἕκα-
στον γὰρ ἔτος ἀεὶ νέας ἰλύος ἀθροιζομένης πρὸς τὰ
στόματα τοῦ ποταμοῦ καθορᾶται τὸ μὲν πέλαγος
ἐξωθούμενον τοῖς προσχώμασιν, ἡ δὲ χώρα τὴν
αὔξησιν λαμβάνουσα. τὰ δὲ πλεῖστα τῶν νομίμων

8 συνκινδυνεῦσαι C 9 τῷ] τῷ τε *CF* 28 προχώμασιν C.

τοῖς Αἰγυπτίοις ὑπάρχειν Αἰθιοπικά, τηρουμένης τῆς παλαιᾶς συνηθείας παρὰ τοῖς ἀποικισθεῖσι. τό 4 τε γὰρ τοὺς βασιλεῖς θεοὺς νομίζειν καὶ τὸ περὶ τὰς ταφὰς μάλιστα σπουδάζειν καὶ πολλὰ τοιαῦθ' ἕτερα πράττειν Αἰθιόπων ὑπάρχειν ἐπιτηδεύματα, τάς τε τῶν ἀγαλμάτων ἰδέας καὶ τοὺς τῶν γραμ-
176 μάτων τύπους Αἰθιοπικοὺς ὑπάρχειν· διττῶν γὰρ 5 Αἰγυπτίοις ὄντων γραμμάτων, τὰ μὲν δημώδη προσαγορευόμενα πάντας μανθάνειν, τὰ δ' ἱερὰ καλούμενα παρὰ μὲν τοῖς Αἰγυπτίοις μόνους γινώσκειν τοὺς ἱερεῖς παρὰ τῶν πατέρων ἐν ἀπορρήτοις μανθάνοντας, παρὰ δὲ τοῖς Αἰθίοψιν ἅπαντας τούτοις χρῆσθαι τοῖς τύποις. τά τε συστήματα τῶν ἱερέων 6 παραπλησίαν ἔχειν τάξιν παρ' ἀμφοτέροις τοῖς ἔθνεσι· καθαρεύειν γὰρ ἅπαντας τοὺς περὶ τὴν τῶν θεῶν θεραπείαν ὄντας, ὁμοίως ἐξυρημένους καὶ τὰς στολὰς τὰς αὐτὰς ἔχοντας καὶ τὸν τοῦ σκήπτρου τύπον ἀροτροειδῆ καθεστῶτα, ὃν ἔχοντας τοὺς βασιλεῖς χρῆσθαι πίλοις μακροῖς ἐπὶ τοῦ πέρατος ὀμφαλὸν ἔχουσι καὶ περιεσπειραμένοις ὄφεσιν, οὓς καλοῦσιν ἀσπίδας· τοῦτο δὲ τὸ παράσημον ἔοικε συνεμφαίνειν ὅτι τοὺς ἐπιθέσθαι τολμήσοντας τῷ βασιλεῖ συμβήσεται θανατηφόροις περιπεσεῖν δήγμασι. πολλὰ δὲ 7 καὶ ἄλλα λέγουσι περὶ τῆς αὐτῶν ἀρχαιότητος καὶ τῆς τῶν Αἰγυπτίων ἀποικίας, περὶ ὧν οὐδὲν κατεπείγει γράφειν.

Περὶ δὲ τῶν Αἰθιοπικῶν γραμμάτων τῶν παρ' 4 Αἰγυπτίοις καλουμένων ἱερογλυφικῶν ῥητέον, ἵνα

7 διττῶν Stroth, ἰδίων codices   22 τολμήσαντας D
28 ἱερογλυφικῶν om. D.

μηδὲν παραλίπωμεν τῶν ἀρχαιολογουμένων. συμβέ-
βηκε τοίνυν τοὺς μὲν τύπους ὑπάρχειν αὐτῶν ὁμοίους
ζῴοις παντοδαποῖς καὶ ἀκρωτηρίοις ἀνθρώπων, ἔτι
δ' ὀργάνοις, καὶ μάλιστα τεκτονικοῖς· οὐ γὰρ ἐκ
τῆς τῶν συλλαβῶν συνθέσεως ἡ γραμματικὴ παρ'
αὐτοῖς τὸν ὑποκείμενον λόγον ἀποδίδωσιν, ἀλλ'
ἐξ ἐμφάσεως τῶν μεταγραφομένων καὶ μεταφορᾶς
2 μνήμῃ συνηθλημένης. γράφουσι γὰρ ἱέρακα καὶ
κροκόδειλον, ἔτι δ' ὄφιν καὶ τῶν ἐκ τοῦ σώματος
τῶν ἀνθρώπων ὀφθαλμὸν καὶ χεῖρα καὶ πρόσωπον
καὶ ἕτερα τοιαῦτα. ὁ μὲν οὖν ἱέραξ αὐτοῖς σημαίνει
πάντα τὰ ὀξέως γινόμενα, διὰ τὸ τὸ ζῷον τοῦτο
τῶν πτηνῶν σχεδὸν ὑπάρχειν ὀξύτατον. μεταφέρεταί
τε ὁ λόγος ταῖς οἰκείαις μεταφοραῖς εἰς πάντα τὰ
ὀξέα καὶ τὰ τούτοις οἰκεῖα παραπλησίως τοῖς εἰρη-
3 μένοις. ὁ δὲ κροκόδειλος σημαντικός ἐστι πάσης
κακίας, ὁ δὲ ὀφθαλμὸς δίκης τηρητὴς καὶ παντὸς
τοῦ σώματος φύλαξ. τῶν δ' ἀκρωτηρίων ἡ μὲν
δεξιὰ τοὺς δακτύλους ἐκτεταμένους ἔχουσα σημαίνει
βίου πορισμόν, ἡ δ' εὐώνυμος συνηγμένη τήρησιν
4 καὶ φυλακὴν χρημάτων. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ
τῶν ἄλλων τύπων τῶν ἐκ τοῦ σώματος καὶ τῶν
ὀργανικῶν καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων· ταῖς γὰρ ἐν
ἑκάστοις ἐνούσαις ἐμφάσεσι συνακολουθοῦντες, καὶ
μελέτῃ πολυχρονίῳ καὶ μνήμῃ γυμνάζοντες τὰς
ψυχάς, ἑκτικῶς ἕκαστα τῶν γεγραμμένων ἀναγινώ- 177
σκουσι.

5 Τῶν δὲ παρ' Αἰθίοψι νομίμων οὐκ ὀλίγα δοκεῖ

1 παραλείπωμεν vulg. 9 τῶν Hertlein, τὸν libri 12 τὰ om. *CF* τὸ τὸ] τὸ vulg. 19 ἔχουσα ἐκτεταμένους D.

πολὺ τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις διαφέρειν, καὶ μάλιστα τὰ περὶ τὴν αἵρεσιν τῶν βασιλέων. οἱ μὲν γὰρ ἱερεῖς ἐξ αὑτῶν τοὺς ἀρίστους προκρίνουσιν, ἐκ δὲ τῶν καταλεχθέντων, ὃν ἂν ὁ θεὸς κωμάζων κατά τινα συνήθειαν περιφερόμενος λάβῃ, τοῦτον τὸ πλῆθος αἱρεῖται βασιλέα· εὐθὺς δὲ καὶ προσκυνεῖ καὶ τιμᾷ καθάπερ θεόν, ὡς ὑπὸ τῆς τοῦ δαιμονίου προνοίας ἐγκεχειρισμένης αὐτῷ τῆς ἀρχῆς. ὁ δ' 2
αἱρεθεὶς διαίτῃ τε χρῆται τῇ τεταγμένῃ κατὰ τοὺς νόμους καὶ τἆλλα πράττει κατὰ τὸ πάτριον ἔθος, οὔτ' εὐεργεσίαν οὔτε τιμωρίαν ἀπονέμων οὐδενὶ παρὰ τὸ δεδογμένον ἐξ ἀρχῆς παρ' αὐτοῖς νόμιμον. ἔθος δ' αὐτοῖς ἐστι μηδένα τῶν ὑποτεταγμένων θανάτῳ περιβάλλειν, μηδ' ἂν καταδικασθεὶς ἐπὶ θανάτῳ τις φανῇ τιμωρίας ἄξιος, ἀλλὰ πέμπειν τῶν ὑπηρετῶν τινα σημεῖον ἔχοντα θανάτου πρὸς τὸν παρανενομηκότα· οὗτος δ' ἰδὼν τὸ σύσσημον, καὶ παραχρῆμα εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἀπελθών, ἑαυτὸν ἐκ τοῦ ζῆν μεθίστησι. φεύγειν δ' ἐκ τῆς ἰδίας χώρας εἰς τὴν ὅμορον καὶ τῇ μεταστάσει τῆς πατρίδος λύειν τὴν τιμωρίαν, καθάπερ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, οὐδαμῶς συγκεχώρηται. διὸ καί φασί τινα, τοῦ θανατηφόρου 3
σημείου πρὸς αὐτὸν ἀποσταλέντος ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἐπιβαλέσθαι μὲν ἐκ τῆς Αἰθιοπίας φεύγειν, αἰσθομένης δὲ τῆς μητρὸς καὶ τῇ ζώνῃ τὸν τράχηλον αὐτοῦ σφιγγούσης, ταύτῃ μηδὲ καθ' ἕνα τρόπον τολμῆσαι προσενεγκεῖν τὰς χεῖρας, αὐτὸν δ' ἀγχόμενον καρτερῆσαι μέχρι τῆς τελευτῆς, ἵνα μὴ τοῖς

2 τὰ om. vulg. 5 περιφερόμενος del. Reiske 15 πέμπει CD 19 δ' ἐκ] δὲ libri 23 σημείου del. Eichst.

6 συγγενέσιν ὀνείδη καταλίπῃ μείζω. πάντων δ' ἐστὶ παραδοξότατον τὸ γινόμενον περὶ τὴν τελευτὴν τῶν βασιλέων. κατὰ γὰρ τὴν Μερόην οἱ περὶ τὰς τῶν θεῶν θεραπείας τε καὶ τιμὰς διατρίβοντες ἱερεῖς, μεγίστην καὶ κυριωτάτην τάξιν ἔχοντες, ἐπειδὰν ἐπὶ νοῦν αὐτοῖς ἔλθῃ, πέμπουσιν ἄγγελον πρὸς τὸν
2 βασιλέα, κελεύοντες ἀποθνήσκειν. τοὺς γὰρ θεοὺς αὐτοῖς ταῦτα κεχρηματικέναι, καὶ δεῖν τὸ πρόσταγμα τῶν ἀθανάτων ὑπὸ θνητῆς φύσεως μηδαμῶς παρορασθῆναι. καὶ ἑτέρους δ' ἐπιφθέγγονται λόγους, οἵους ἂν ἁπλῇ διανοίᾳ προσδέξαιτο φύσις ἀρχαίᾳ μὲν καὶ δυσεξαλείπτῳ συνηθείᾳ συντεθραμμένη, λόγον δ' οὐκ ἔχουσα τὸν ἐναντιωσόμενον τοῖς οὐκ
3 ἀναγκαίως προσταττομένοις. κατὰ μὲν οὖν τοὺς ἐπάνω χρόνους ὑπήκουον οἱ βασιλεῖς τοῖς ἱερεῦσιν,
οὐχ ὅπλοις οὐδὲ βίᾳ κρατηθέντες, ἀλλ' ὑπ' αὐτῆς 178
τῆς δεισιδαιμονίας τοὺς λογισμοὺς κατισχυόμενοι· κατὰ δὲ τὸν δεύτερον Πτολεμαῖον ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰθιόπων Ἐργαμένης, μετεσχηκὼς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς καὶ φιλοσοφήσας, πρῶτος ἐθάρρησε καταφρο-
4 νῆσαι τοῦ προστάγματος. λαβὼν γὰρ φρόνημα τῆς βασιλείας ἄξιον παρῆλθε μετὰ [τῶν] στρατιωτῶν εἰς τὸ ἄβατον, οὗ συνέβαινεν εἶναι τὸν χρυσοῦν ναὸν τῶν Αἰθιόπων, καὶ τοὺς μὲν ἱερεῖς ἀπέσφαξε, τὸ δὲ ἔθος τοῦτο καταλύσας διωρθώσατο πρὸς τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν.

7 Τὸ δὲ περὶ τοὺς φίλους τοῦ βασιλέως νόμιμον, καίπερ ὂν παράδοξον, διαμένειν ἔφασαν ἕως τῶν

11 ἂν add. Dind. 20 φιλοσοφίας fort. 21 πράγματος vulg. 22 τῶν om. D 24 ἱερεῖς] ἅπαντας add. *CF*.

καθ' ἡμᾶς χρόνων. ἔθος γὰρ ὑπάρχειν λέγουσι τοῖς
Αἰθίοψιν, ἐπὰν ὁ βασιλεὺς μέρος τι τοῦ σώματος
πηρωθῇ δι' ἡνδηποτοῦν αἰτίαν, ἅπαντας τοὺς συν-
ήθεις συναποβάλλειν τοῦτο κατὰ προαίρεσιν· αἰσχρὸν
γὰρ ὑπολαμβάνειν τοῦ βασιλέως πεπηρωμένου τὸ
σκέλος ἀρτίποδας εἶναι τοὺς φίλους, καὶ μὴ πάντας
ἐν ταῖς ἐξόδοις συνέπεσθαι χωλοὺς ὁμοίως· ἄτοπον 2
γὰρ εἶναι τὸ συμπενθεῖν μὲν καὶ [τὸ] συλλυπεῖσθαι
καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἀγαθῶν ἁπάντων τε καὶ
κακῶν κοινωνεῖν τὴν βεβαίαν φιλίαν, τῆς δ' εἰς τὸ
σῶμα λύπης ἄμοιρον γίνεσθαι. φασὶ δὲ σύνηθες
εἶναι καὶ τὸ συντελευτᾶν ἑκουσίως τοὺς ἑταίρους
τοῖς βασιλεῦσι, καὶ τοῦτον εἶναι τὸν θάνατον ἔν-
δοξον καὶ φιλίας ἀληθινῆς μάρτυρα. διόπερ μὴ 3
ῥᾳδίως ἐπιβουλὴν γίνεσθαι παρὰ τοῖς Αἰθίοψι κατὰ
τοῦ βασιλέως, ὡς ἂν τῶν φίλων ἁπάντων ἐπ' ἴσης
προνοουμένων τῆς τ' ἐκείνου καὶ τῆς ἰδίας ἀσφα-
λείας. ταῦτα μὲν οὖν τὰ νόμιμα παρὰ τοῖς Αἰθίο-
ψίν ἐστι τοῖς τὴν μητρόπολιν αὐτῶν οἰκοῦσι καὶ
νεμομένοις τήν τε νῆσον τὴν Μερόην καὶ τὴν χώραν
τὴν πλησίον Αἰγύπτου.

Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα γένη τῶν Αἰθιόπων παμπληθῆ, 8
τὰ μὲν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὴν παραποτάμιον
τοῦ Νείλου κατοικοῦντα καὶ τὰς ἐν τῷ ποταμῷ
νήσους, τὰ δὲ τὴν ὅμορον τῆς Ἀραβίας νεμόμενα,
τὰ δ' ἐν τοῖς μεσογείοις τῆς Λιβύης καθιδρυμένα. οἱ 2
πλεῖστοι δὲ τούτων καὶ μάλισθ' οἱ παρὰ τὸν ποταμὸν

8 *τὸ* del. Dind. 9 *ἁπάντων ἀγαθῶν* Hertlein 10 *βέβαιον* D 15 *κατὰ τῶν φίλων ὡς ἂν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν φίλων ἁπάντων* codices, corr. Eichstädt.

*οἰκοῦντες ταῖς μὲν χρόαις εἰσὶ μέλανες, ταῖς δὲ
ἰδέαις σιμοί, τοῖς δὲ τριχώμασιν οὖλοι. καὶ ταῖς μὲν
ψυχαῖς παντελῶς ὑπάρχουσιν ἄγριοι καὶ τὸ θηριῶ-
δες ἐμφαίνοντες, οὐχ οὕτω δὲ τοῖς θυμοῖς ὡς τοῖς
ἐπιτηδεύμασιν· αὐχμηροὶ γὰρ ὄντες τοῖς ὅλοις
σώμασι τοὺς μὲν ὄνυχας ἐπὶ πολὺ παρηγμένους
ἔχουσι τοῖς θηρίοις παραπλησίως, τῆς δὲ πρὸς ἀλλή-*
3 *λους φιλανθρωπίας πλεῖστον ὅσον ἀφεστήκασι· καὶ
τὴν μὲν φωνὴν ὀξεῖαν προβάλλοντες, τῶν δὲ παρὰ
τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδευομένων εἰς βίον ἥμερον οὐδ᾽
ὁτιοῦν ἔχοντες, μεγάλην ποιοῦσι πρὸς τὰ καθ᾽ ἡμᾶς*
4 *ἔθη τὴν διαφοράν. καθοπλίζονται δ᾽ αὐτῶν οἱ μὲν* 179
*ἀσπίσιν ὠμοβοΐναις καὶ μικροῖς δόρασιν, οἱ δὲ
ἀκοντίοις ἀναγκύλοις, ἐνίοτε δὲ ξυλίνοις τόξοις
τετραπήχεσιν, οἷς τοξεύουσι μὲν τῷ ποδὶ προσβαί-
νοντες, ἀναλωθέντων δὲ τῶν οἰστῶν σκυτάλαις
ξυλίναις διαγωνίζονται. καθοπλίζουσι δὲ καὶ τὰς
γυναῖκας, ὁρίζοντες αὐταῖς τεταγμένην ἡλικίαν, ὧν
ταῖς πλείσταις νόμιμόν ἐστι χαλκοῦν κρίκον φέρειν*
5 *ἐν τῷ χείλει τοῦ στόματος. ἐσθῆτι δέ τινες μὲν
αὐτῶν ἁπλῶς οὐ χρῶνται, γυμνῆτα βίον ἔχοντες δι᾽
αἰῶνος καὶ πρὸς μόνα τὰ καύματα ποριζόμενοι βοή-
θειαν αὐτουργὸν ἐκ τοῦ παραπεσόντος· τινὲς δὲ τῶν
προβάτων τὰς οὐρὰς ἀποκόπτοντες ἐκ τῶν ὄπισθεν
καλύπτουσι διὰ τούτων τὰ ἰσχία, καθάπερ αἰδῶ
ταύτην προβαλλόμενοι· ἔνιοι δὲ χρῶνται ταῖς δοραῖς
τῶν κτηνῶν, εἰσὶ δ᾽ οἳ περιζώμασι μέχρι μέσου τὸ*

14 *ἐνίοτε*] *ἔνιοι* Dind. 17 *ξυλίνοις* D 21 *δι᾽ αἰῶνος ἔχοντες* vulg. 27 *μέσον* libri, corr. Dind.

σῶμα καλύπτουσιν, ἐκ τῶν τριχῶν πλέκοντες, ὡς
ἂν τῶν παρ' αὐτοῖς προβάτων ὄντων μὴ φερόντων
ἔρια διὰ τὴν ἰδιότητα τῆς χώρας. τροφῇ δὲ χρῶν- 6
ται τινὲς μὲν λαμβάνοντες τὸν γεννώμενον ἐν τοῖς
ὕδασι καρπόν, ὃς αὐτοφυὴς ἀνατέλλει περί τε τὰς
λίμνας καὶ τοὺς ἑλώδεις τόπους, τινὲς δὲ τῆς ἁπα-
λωτάτης ὕλης τοὺς ἀκρεμόνας περικλῶντες, οἷς καὶ
τὰ σώματα σκιάζοντες περὶ τὰς μεσημβρίας κατα-
ψύχουσιν, ἔνιοι δὲ σπείροντες σήσαμον καὶ λωτόν,
εἰσὶ δ' οἳ ταῖς ῥίζαις τῶν καλάμων ταῖς ἁπαλωτά-
ταις διατρεφόμενοι. οὐκ ὀλίγοι δ' αὐτῶν καὶ ταῖς
τοξείαις ἐνηθληκότες τῶν πτηνῶν εὐστόχως πολλὰ
τοξεύουσι, δι' ὧν τὴν τῆς φύσεως ἔνδειαν ἀναπλη-
ροῦσιν· οἱ πλεῖστοι δὲ τοῖς ἀπὸ τῶν βοσκημάτων
κρέασι καὶ γάλακτι καὶ τυρῷ τὸν πάντα βίον διαζῶσι.

Περὶ δὲ θεῶν οἱ μὲν ἀνώτερον Μερόης οἰκοῦν- 9
τες ἐννοίας ἔχουσι διττάς. ὑπολαμβάνουσι γὰρ τοὺς
μὲν αὐτῶν αἰώνιον ἔχειν καὶ ἄφθαρτον τὴν φύσιν,
οἷον ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὸν σύμπαντα κόσμον,
τοὺς δὲ νομίζουσι θνητῆς φύσεως κεκοινωνηκέναι
καὶ δι' ἀρετὴν καὶ κοινὴν εἰς ἀνθρώπους εὐεργεσίαν
τετευχέναι τιμῶν ἀθανάτων· τήν τε γὰρ Ἶσιν καὶ 2
τὸν Πᾶνα, πρὸς δὲ τούτοις Ἡρακλέα καὶ Δία
σέβονται, μάλιστα νομίζοντες ὑπὸ τούτων εὐηργε-
τῆσθαι τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. ὀλίγοι δὲ τῶν
Αἰθιόπων καθόλου θεοὺς οὐ νομίζουσιν εἶναι· διὸ
καὶ τὸν ἥλιον ὡς πολεμιώτατον ὄντα κατὰ τὰς ἀνα-
τολὰς βλασφημήσαντες φεύγουσι πρὸς τοὺς ἑλώδεις

24 εὐεργετεῖσθαι CD.

3 τῶν τόπων. παρηλλαγμένοις δ' ἔθεσι χρῶνται καὶ περὶ τοὺς παρ' αὐτοῖς τελευτῶντας· οἱ μὲν γὰρ εἰς τὸν ποταμὸν βάλλοντες ἀφιᾶσιν, ἀρίστην ἡγούμενοι ταφὴν ταύτην, οἱ δὲ περιχέαντες ὕελον ἐν ταῖς οἰκίαις φυλάττοντες νομίζουσι δεῖν μήτε τῶν τελευτώντων ἀγνοεῖσθαι τὰς ὄψεις τοῖς συγγενέσι μήτ' ἐπιλανθάνεσθαι τοὺς προσήκοντας τῷ γένει τῶν προσῳκειωμένων, ἔνιοι δ' εἰς ὀστρακίνας σοροὺς ἐμβάλλοντες κατορύττουσι κύκλῳ τῶν ἱερῶν, καὶ 180 τὸν ἐπὶ τούτοις γινόμενον ὅρκον μέγιστον ἡγοῦνται.
4 τὰς δὲ βασιλείας ἐγχειρίζουσιν οἱ μὲν τοῖς εὐπρεπεστάτοις, τύχης ἡγούμενοι δῶρα ἀμφότερα, τήν τε μοναρχίαν καὶ τὴν εὐπρέπειαν, οἱ δὲ τοῖς ἐπιμελεστάτοις κτηνοτρόφοις παραδιδόασι τὴν ἀρχήν, ὡς μόνους ἄριστα τῶν ὑποτεταγμένων φροντιοῦντας, ἔνιοι δὲ τοῖς πλουσιωτάτοις τοῦτο τὸ τίμιον ἀπονέμουσιν, ἡγούμενοι μόνους αὐτοὺς ἐπικουρεῖν τοῖς ὄχλοις δύνασθαι διὰ τὴν ἑτοιμότητα τῆς εὐπορίας, εἰσὶ δ' οἳ τοὺς ἀνδρείᾳ διαφέροντας αἱροῦνται βασιλεῖς, κρίνοντες τοὺς ἐν πολέμῳ πλεῖστον δυναμένους ἀξίους εἶναι μόνους τυγχάνειν τῶν πρωτείων.

10 Τῆς δὲ παρὰ τὸν Νεῖλον χώρας τῆς ἐν τῇ Λιβύῃ κειμένης ἐστί τι μέρος τῷ κάλλει διαφέρον· τροφάς τε γὰρ φέρει δαψιλεῖς καὶ ποικίλας, καὶ πρὸς τὰς τῶν καυμάτων ὑπερβολὰς ἔχει βοηθείας εὐθέτους τὰς ἐν τοῖς ἕλεσι καταφυγάς· διὸ καὶ περιμάχητος οὗτος ὁ τόπος γίνεται τοῖς τε Λίβυσι καὶ

17 αὐτοὺς] τούτους II 19 αἱρούμενοι CF 28 ὁ τόπος οὗτος vulg.

τοῖς Αἰθίοψι, καὶ πρὸς ἀλλήλους ὑπὲρ αὐτοῦ πο-
λεμοῦντες διατελοῦσι. φοιτᾷ δ' εἰς αὐτὸν καὶ πλῆ- 2
θος ἐλεφάντων ἐκ τῆς ἄνω χώρας, ὡς μὲν ἔνιοι
λέγουσι, διὰ τὴν δαψίλειαν καὶ τὴν ἡδονὴν τῆς
νομῆς· ἕλη γὰρ θαυμαστὰ παρεκτείνεται τοῖς χεί-
λεσι τοῦ ποταμοῦ, πολλῆς καὶ παντοίας ἐν αὐτοῖς
φυομένης τροφῆς. διόπερ ὅταν γεύσωνται τοῦ θρύου 3
καὶ τοῦ καλάμου, διὰ τὴν γλυκύτητα τῆς τροφῆς
μένει καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων δίαιταν καταφθείρει·
δι' ἣν αἰτίαν καταναγκάζονται φεύγειν [εἰς] τούτους
τοὺς τόπους, ὄντες νομάδες καὶ σκηνῖται, τὸ σύνολον
τῷ συμφέροντι τὰς πατρίδας ὁρίζοντες. αἱ δ' ἀγέλαι 4
τῶν εἰρημένων θηρίων τὴν μεσόγειον χώραν ἐκλεί-
πουσι διὰ σπάνιν τροφῆς, ἅτε συντόμως τῶν φυομέ-
νων ἐν τῇ γῇ πάντων αὐαινομένων· διὰ γὰρ τὴν
τοῦ καύματος ὑπερβολὴν καὶ τὴν λειψυδρίαν τῶν
πηγαίων καὶ ποταμίων ὑδάτων σκληρὰς καὶ σπανίους
συμβαίνει γίνεσθαι τὰς τροφάς. ὡς δέ τινές φασιν, 5
ὄφεις θαυμαστοὶ γίνονται τό τε μέγεθος καὶ τὸ
πλῆθος κατὰ τὴν θηριώδη καλουμένην χώραν· οὗτοι
δὲ περὶ τὰς συστάσεις τῶν ὑδάτων ἐπιτίθενται
τοῖς ἐλέφασι, καὶ τραπέντες εἰς ἀλκὴν περιπλέκον-
ται ταῖς σπείραις εἰς τὰ σκέλη, καὶ πέρας ἕως τού-
του συνέχουσι βιαζόμενοι καὶ σφίγγοντες τοῖς δε-
σμοῖς ἕως ἂν ἀφρίσαντα τὰ θηρία πέσῃ διὰ τὸ
181 βάρος. ἔπειτ' ἀθροιζόμενοι τὸ πεσὸν σαρκοφαγοῦσι,
ῥᾳδίως ἐπικρατοῦντες διὰ τὴν δυσκινησίαν τοῦ ζῴου.
ἀπολειπομένου δ' ἀπορήματος, διὰ τίν' αἰτίαν οὐ 6

9 διαφθείρει D 10 ἀναγκάζονται C εἰς delevi
28 ἀπολειπομένου G, ἀπολειπόμενοι cet.

συνέπονται τοῖς ἐλέφασιν εἰς τὴν προειρημένην παραποταμίαν διώκοντες τὰς συνήθεις τροφάς, φασὶ τοὺς τηλικούτους ὄφεις τὴν μὲν ἐπίπεδον τῆς χώρας φεύγειν, περὶ δὲ τὴν ὑπώρειαν ἐν ταῖς φάραγξι ταῖς εἰς τὸ μῆκος ἀνηκούσαις καὶ τοῖς σπηλαίοις τοῖς τὸ βάθος ἔχουσι συνεχῶς ἐναυλίζεσθαι· διόπερ τοὺς συμφέροντας καὶ συνήθεις τόπους μηδαμῶς ἐκλείπειν, αὐτοδιδάκτου πρὸς τὰ τοιαῦτα τῆς φύσεως οὔσης ἅπασι τοῖς ζῴοις. περὶ μὲν οὖν Αἰθιόπων καὶ τῆς χώρας αὐτῶν τοσαῦτα λέγομεν.

11 *Περὶ δὲ τῶν συγγραφέων ἡμῖν διοριστέον, ὅτι*
πολλοὶ συγγεγράφασι περί τε τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς
Αἰθιοπίας, ὧν οἱ μὲν ψευδεῖ φήμῃ πεπιστευκότες,
οἱ δὲ παρ' ἑαυτῶν πολλὰ τῆς ψυχαγωγίας ἕνεκα
2 *πεπλακότες, δικαίως ἂν ἀπιστοῖντο. Ἀγαθαρχίδης*
μὲν γὰρ ὁ Κνίδιος ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ τῶν περὶ
τὴν Ἀσίαν, καὶ ὁ τὰς γεωγραφίας συνταξάμενος
Ἀρτεμίδωρος ὁ Ἐφέσιος κατὰ τὴν ὀγδόην βίβλον,
καί τινες ἕτεροι τῶν ἐν Αἰγύπτῳ κατοικούντων,
ἱστορηκότες τὰ πλεῖστα τῶν προειρημένων ἐν πᾶσι
3 *σχεδὸν ἐπιτυγχάνουσι. καὶ γὰρ ἡμεῖς καθ' ὃν και-*
ρὸν παρεβάλομεν εἰς Αἴγυπτον, πολλοῖς μὲν τῶν
ἱερέων ἐνετύχομεν, οὐκ ὀλίγοις δὲ καὶ πρεσβευταῖς
ἀπὸ τῆς Αἰθιοπίας παροῦσιν εἰς λόγους ἀφικόμεθα·
παρ' ὧν ἀκριβῶς ἕκαστα πυθόμενοι, καὶ τοὺς λό-
γους τῶν ἱστορικῶν ἐξελέγξαντες, τοῖς μάλιστα συμ-
φωνοῦσιν ἀκόλουθον τὴν ἀναγραφὴν πεποιήμεθα.
4 *Περὶ μὲν οὖν Αἰθιόπων τῶν πρὸς τῇ δύσει*

2 *φασὶ* Reiske, *φασὶ δὲ* codices 5 *εἰς* add. Wess. 12 *τε* om. vulg.

κατοικούντων ἀρκεσθησόμεθα τοῖς ῥηθεῖσι, περὶ δὲ
τῶν κατὰ τὴν μεσημβρίαν καὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν
κειμένων ἐν μέρει διέξιμεν. δοκεῖ δ' ἡμῖν ἁρμότ-
τειν προδιελθεῖν περὶ τῆς τοῦ χρυσοῦ κατασκευῆς
τῆς ἐν τούτοις τοῖς τόποις γινομένης.

Περὶ γὰρ τὰς ἐσχατιὰς τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς 12
ὁμορούσης Ἀραβίας τε καὶ Αἰθιοπίας τόπος ἐστὶν
ἔχων μέταλλα πολλὰ καὶ μεγάλα χρυσοῦ, συναγο-
μένου πολλοῦ πολλῇ κακοπαθείᾳ τε καὶ δαπάνῃ.
τῆς γὰρ γῆς μελαίνης οὔσης τῇ φύσει καὶ διαφυὰς
καὶ φλέβας ἐχούσης μαρμάρου τῇ λευκότητι διαφε-
ρούσας καὶ πάσας τὰς περιλαμπομένας φύσεις ὑπερ-
βαλλούσας τῇ λαμπρότητι, οἱ προσεδρεύοντες τοῖς
μεταλλικοῖς ἔργοις τῷ πλήθει τῶν ἐργαζομένων
κατασκευάζουσι τὸν χρυσόν. οἱ γὰρ βασιλεῖς τῆς 2
182 Αἰγύπτου τοὺς ἐπὶ κακουργίᾳ καταδικασθέντας καὶ
τοὺς κατὰ πόλεμον αἰχμαλωτισθέντας, ἔτι δὲ τοὺς
ἀδίκοις διαβολαῖς περιπεσόντας καὶ διὰ θυμὸν εἰς
φυλακὰς παραδεδομένους, ποτὲ μὲν αὐτούς, ποτὲ δὲ
καὶ μετὰ πάσης συγγενείας ἀθροίσαντες παραδιδόασι
πρὸς τὴν τοῦ χρυσοῦ μεταλλείαν, ἅμα μὲν τιμω-
ρίαν λαμβάνοντες παρὰ τῶν καταγνωσθέντων, ἅμα
δὲ διὰ τῶν ἐργαζομένων μεγάλας προσόδους λαμ-
βάνοντες. οἱ δὲ παραδοθέντες, πολλοὶ μὲν τὸ πλῆ- 3
θος ὄντες, πάντες δὲ πέδαις δεδεμένοι, προσκαρ-
τεροῦσι τοῖς ἔργοις συνεχῶς καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ
δι' ὅλης τῆς νυκτός, ἀνάπαυσιν μὲν οὐδεμίαν λαμ-

9 πολλοῦ] πολλοῖς C, del. Rhod. 12 ὑπερβαλλούσης CDF 13 προσεδρεύσαντες CD 19 παραδιδομένους CDF 20 πάσης] τῆς add. Hertlein.

*βάνοντες, δρασμοῦ δὲ παντὸς φιλοτίμως εἰργόμε-
νοι· φυλακαὶ γὰρ ἐκ στρατιωτῶν βαρβάρων καὶ
ταῖς διαλέκτοις διαφόροις χρωμένων ἐφεστήκασιν,
ὥστε μηδένα δύνασθαι δι' ὁμιλίας ἢ φιλανθρώπου
τινὸς ἐντεύξεως φθεῖραί τινα τῶν ἐπιστατούντων.
4 τῆς δὲ τὸν χρυσὸν ἐχούσης γῆς τὴν μὲν σκληροτά-
την πυρὶ πολλῷ καύσαντες καὶ ποιήσαντες χαύνην
προσάγουσι τὴν διὰ τῶν χειρῶν κατεργασίαν· τὴν
δὲ ἀνειμένην πέτραν καὶ μετρίῳ πόνῳ δυναμένην
ὑπείκειν λατομικῷ σιδήρῳ καταπονοῦσι μυριάδες
5 ἀκληρούντων ἀνθρώπων. καὶ τῆς μὲν ὅλης πρα-
γματείας ὁ τὸν λίθον διακρίνων τεχνίτης καθηγεῖται
καὶ τοῖς ἐργαζομένοις ὑποδείκνυσι· τῶν δὲ πρὸς
τὴν ἀτυχίαν ταύτην ἀποδειχθέντων οἱ μὲν σώματος
ῥώμῃ διαφέροντες τυπίσι σιδηραῖς τὴν μαρμαρίζου-
σαν πέτραν κόπτουσιν, οὐ τέχνην τοῖς ἔργοις, ἀλλὰ
βίαν προσάγοντες, ὑπονόμους δὲ διακόπτοντες, οὐκ
ἐπ' εὐθείας, ἀλλ' ὡς ἂν ἡ διάφυσις ᾖ τῆς ἀπο-
6 στιλβούσης πέτρας. οὗτοι μὲν οὖν διὰ τὰς ἐν ταῖς
διώρυξι καμπὰς καὶ σκολιότητας ἐν σκότει διατρί-
βοντες λύχνους ἐπὶ τῶν μετώπων πεπραγματευμένους
περιφέρουσι· πολλαχῶς δὲ πρὸς τὰς τῆς πέτρας ἰδιό-
τητας μετασχηματίζοντες τὰ σώματα καταβάλλουσιν
εἰς ἔδαφος τὰ λατομούμενα θραύματα· καὶ τοῦτο
ἀδιαλείπτως ἐνεργοῦσι πρὸς ἐπιστάτου βαρύτητα καὶ
13 πληγάς. οἱ δὲ ἄνηβοι παῖδες εἰσδυόμενοι διὰ τῶν
ὑπονόμων εἰς τὰ κεκοιλωμένα τῆς πέτρας ἀναβάλ-
λουσιν ἐπιπόνως τὴν ῥιπτουμένην κατὰ μικρὸν*

3 *διαφόρως* libri, corr. Dind. 20 *καὶ σκολιότητας* om. M; cf. Agatharch. apud Photium 25 (ed. C. Müller).

πέτραν καὶ πρὸς τὸν ἐκτὸς τοῦ στομίου τόπον εἰς
ὕπαιθρον ἀποκομίζουσιν. οἱ δ' ὑπὲρ ἔτη τριάκοντα
παρὰ τούτων λαμβάνοντες ὡρισμένον μέτρον τοῦ
λατομήματος ἐν ὅλμοις λιθίνοις τύπτουσι σιδηροῖς
ὑπέροις, ἄχρι ἂν ὀρόβου τὸ μέγεθος κατεργάσωνται.
183 παρὰ δὲ τούτων τὸν ὀροβίτην λίθον αἱ γυναῖκες καὶ 2
οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἀνδρῶν ἐκδέχονται, καὶ μύλων
ἑξῆς πλειόνων ὄντων ἐπὶ τούτους ἐπιβάλλουσι, καὶ
παραστάντες ἀνὰ τρεῖς ἢ δύο πρὸς τὴν κώπην ἀλή-
θουσιν, ἕως ἂν εἰς σεμιδάλεως τρόπον τὸ δοθὲν
μέτρον κατεργάσωνται. προσούσης δ' ἅπασιν ἀθε-
ραπευσίας σώματος καὶ τῆς τὴν αἰδῶ περιστελλού-
σης ἐσθῆτος μὴ προσούσης, οὐκ ἔστιν ὃς ἰδὼν οὐκ
ἂν ἐλεήσειε τοὺς ἀκληροῦντας διὰ τὴν ὑπερβολὴν
τῆς ταλαιπωρίας. οὐ γὰρ τυγχάνει συγγνώμης οὐδ' 3
ἀνέσεως ἁπλῶς οὐκ ἄρρωστος, οὐ πεπηρωμένος, οὐ
γεγηρακώς, οὐ γυναικὸς ἀσθένεια, πάντες δὲ πλη-
γαῖς ἀναγκάζονται προσκαρτερεῖν τοῖς ἔργοις, μέχρι
ἂν κακουχούμενοι τελευτήσωσιν ἐν ταῖς ἀνάγκαις.
διόπερ οἱ δυστυχεῖς φοβερώτερον ἀεὶ τὸ μέλλον τοῦ
παρόντος ἡγοῦνται διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς τιμω-
ρίας, ποθεινότερον δὲ τοῦ ζῆν τὸν θάνατον προσ-
δέχονται. τὸ δὲ τελευταῖον οἱ τεχνῖται παραλαβόν- 14
τες τὸν ἀληλεσμένον λίθον πρὸς τὴν ὅλην ἄγουσι
συντέλειαν· ἐπὶ γὰρ πλατείας σανίδος μικρὸν ἐγκε-
κλιμένης τρίβουσι τὴν κατειργασμένην μάρμαρον
ὕδωρ ἐπιχέοντες· εἶτα τὸ μὲν γεῶδες αὐτῆς ἐκτη-

2 ὑπὲρ ἔτη] ἐντὸς τῶν Agath. 26 8 τούτους E, τούτοις cet. 10 ἕως ἂν om. II εἰς] ἐς cod. 11 κατεργαζόμενοι II 13 μὴ] μόνον Agath. 27 τηκόμενον D.

κόμενον διὰ τῶν ὑγρῶν καταρρεῖ κατὰ τὴν τῆς σα-
νίδος ἔγκλισιν, τὸ δὲ χρυσίον ἔχον ἐπὶ τοῦ ξύλου
2 παραμένει διὰ τὸ βάρος. πολλάκις δὲ τοῦτο ποι-
οῦντες, τὸ μὲν πρῶτον ταῖς χερσὶν ἐλαφρῶς τρί-
βουσι, μετὰ δὲ ταῦτα σπόγγοις ἀραιοῖς κούφως
ἐπιθλίβοντες τὸ χαῦνον καὶ γεῶδες διὰ τούτων ἀνα-
λαμβάνουσι, μέχρι ἂν ὅτου καθαρὸν γένηται τὸ
3 ψῆγμα τοῦ χρυσοῦ. τὸ δὲ τελευταῖον ἄλλοι τεχνῖ-
ται παραλαμβάνοντες μέτρῳ καὶ σταθμῷ τὸ συνη-
γμένον εἰς κεραμεοῦς χύτρους ἐμβάλλουσι· μίξαν-
τες δὲ κατὰ τὸ πλῆθος ἀνάλογον μολίβδου βῶλον
καὶ χόνδρους ἁλῶν, ἔτι δὲ βραχὺ καττιτέρου, καὶ
κρίθινον πίτυρον προσεμβάλλουσιν· ἁρμοστὸν δ'
ἐπίθημα ποιήσαντες καὶ πηλῷ φιλοπόνως περιχρί-
σαντες ὀπτῶσιν ἐν καμίνῳ πέντε ἡμέρας καὶ νύκτας
4 ἴσας ἀδιαλείπτως· ἔπειτα ἐάσαντες ψυχθῆναι τῶν
μὲν ἄλλων οὐδὲν εὑρίσκουσιν ἐν τοῖς ἀγγείοις, τὸν
δὲ χρυσὸν καθαρὸν λαμβάνουσιν ὀλίγης ἀπουσίας
γεγενημένης. ἡ μὲν οὖν ἐργασία τοῦ χρυσοῦ περὶ
τὰς ἐσχατιὰς τῆς Αἰγύπτου γινομένη μετὰ τοσούτων
5 καὶ τηλικούτων πόνων συντελεῖται· αὐτὴ γὰρ ἡ
φύσις, οἶμαι, ποιεῖ πρόδηλον ὡς ὁ χρυσὸς γένεσιν 184
μὲν ἐπίπονον ἔχει, φυλακὴν δὲ χαλεπήν, σπουδὴν
δὲ μεγίστην, χρῆσιν δὲ ἀνὰ μέσον ἡδονῆς τε καὶ
λύπης.

Ἡ μὲν οὖν τῶν μετάλλων τούτων εὕρεσις ἀρ-
χαία παντελῶς ἐστιν, ὡς ἂν ὑπὸ τῶν παλαιῶν βα-

2 χρυσὸν malim 11 βωλίον DF 12 καὶ κρίθινον] καὶ om. C 16 ψυγῆναι C 22 ὁ Reiske, ὁ μὲν codices.

σιλέων καταδειχθεῖσα. περὶ δὲ τῶν ἐθνῶν [τούτων] 6
τῶν κατοικούντων τήν τε παράλιον τοῦ Ἀραβίου
κόλπου καὶ Τρωγλοδυτικήν, ἔτι δ' Αἰθιοπίαν τὴν
πρὸς μεσημβρίαν καὶ νότον, πειρασόμεθα διεξιέναι.
περὶ πρώτων δὲ τῶν Ἰχθυοφάγων ἐροῦμεν τῶν 15
κατοικούντων τὴν παράλιον τὴν ἀπὸ Καρμανίας καὶ
Γεδρωσίας ἕως τῶν ἐσχάτων τοῦ μυχοῦ τοῦ κατὰ
τὸν Ἀράβιον κόλπον ἱδρυμένου, ὃς εἰς τὴν μεσό-
γειον ἀνήκων ἄπιστον διάστημα δυσὶν ἠπείροις
περικλείεται πρὸς τὸν ἔκπλουν, τῇ μὲν ὑπὸ τῆς
εὐδαίμονος Ἀραβίας, τῇ δ' ὑπὸ τῆς Τρωγλοδυτικῆς.
τούτων δὲ τῶν βαρβάρων τινὲς μὲν γυμνοὶ τὸ 2
παράπαν βιοῦντες κοινὰς ἔχουσι τὰς γυναῖκας καὶ
τὰ τέκνα παραπλησίως ταῖς τῶν θρεμμάτων ἀγέ-
λαις, ἡδονῆς δὲ καὶ πόνου τὴν φυσικὴν μόνον ἀντί-
ληψιν ποιούμενοι τῶν αἰσχρῶν καὶ καλῶν οὐδεμίαν
λαμβάνουσιν ἔννοιαν. τὰς δὲ οἰκήσεις ἔχουσιν οὐκ 3
ἄπωθεν τῆς θαλάττης παρὰ τὰς ῥαχίας, καθ' ἃς
εἰσιν οὐ μόνον βαθεῖαι κοιλάδες, ἀλλὰ καὶ φάραγγες
ἀνώμαλοι καὶ στενοὶ παντελῶς αὐλῶνες σκολιαῖς
ἐκτροπαῖς ὑπὸ τῆς φύσεως διειλημμένοι. τούτων
δὲ τῇ χρείᾳ τῶν ἐγχωρίων πεφυκότων ἁρμοζόντως,
τὰς ἐκτροπὰς καὶ διεξόδους συγκεχώκασι λίθοις
μεγάλοις, δι' ὧν ὥσπερ δικτύων τὴν θήραν τῶν
ἰχθύων ποιοῦνται. ὅταν γὰρ ἡ πλημυρὶς τῆς θα- 4
λάττης ἐπὶ τὴν χέρσον φέρηται λάβρως, ὃ ποιεῖ δὶς
τῆς ἡμέρας περὶ τρίτην καὶ ἐνάτην μάλιστά πως
ὥραν, ἡ μὲν θάλαττα πᾶσαν τὴν ῥαχίαν ἐπικλύ-

1 τούτων del. Dind. 7 Κεδρωσίας C 18 παρὰ] κατὰ D.

ζουσα καλύπτει, καὶ λάβρῳ καὶ πολλῷ κύματι συν-
αποκομίζει πρὸς τὴν χέρσον ἄπιστον πλῆθος παν-
τοίων ἰχθύων, οἳ τὸ μὲν πρῶτον ἐν τῇ παραλίῳ
μένουσι, νομῆς χάριν πλανώμενοι περὶ τὰς ὑποδύ-
σεις καὶ τὰ κοιλώματα· ἐπὰν δ' ὁ τῆς ἀμπώτεως
ἔλθῃ χρόνος, τὸ μὲν ὑγρὸν ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον διὰ
τῶν κεχωσμένων λίθων καὶ φαράγγων ἀπορρεῖ, οἱ
5 δ' ἰχθῦς ἐν τοῖς κοιλώμασι καταλείπονται. κατὰ δὲ
τοῦτον τὸν καιρὸν τὸ πλῆθος τῶν ἐγχωρίων μετὰ
τέκνων καὶ γυναικῶν εἰς τὰς ῥαχίας ἀθροίζεται
καθάπερ ἀφ' ἑνὸς κελεύσματος. σχιζομένων δὲ τῶν
βαρβάρων εἰς τὰ κατὰ μέρος συστήματα, πρὸς τοὺς
ἰδίους ἕκαστοι τόπους μετὰ βοῆς ἐξαισίου φέρονται,
καθάπερ αἰφνιδίου τινὸς κυνηγίας ἐμπεπτωκυίας.
6 εἶθ' αἱ μὲν γυναῖκες μετὰ τῶν παίδων τοὺς ἐλάτ-
τονας τῶν ἰχθύων καὶ πλησίον ὄντας τῆς χέρσου
συλλαμβάνουσαι ῥίπτουσιν ἐπὶ τὴν γῆν, οἱ δὲ τοῖς
σώμασιν ἀκμάζοντες προσφέρουσι τὰς χεῖρας τοῖς 185
διὰ τὸ μέγεθος δυσκαταγωνίστοις· ἐκπίπτουσι γὰρ
ἐκ τοῦ πελάγους ὑπερμεγέθεις οὐ μόνον σκορπίοι
καὶ μύραιναι καὶ κύνες, ἀλλὰ καὶ φῶκαι καὶ πολλὰ
τοιαῦτα ξένα καὶ ταῖς ὄψεσι καὶ ταῖς προσηγορίαις·
7 ταῦτα δὲ τὰ θηρία καταμάχονται τεχνικῆς μὲν ὅπλων
κατασκευῆς οὐδὲν ἔχοντες, κέρασι δὲ αἰγῶν ὀξέσι
κατακεντοῦντες καὶ ταῖς ἀπορρῶξι πέτραις ἐπιτέ-
μνοντες· πάντα γὰρ ἡ χρεία διδάσκει τὴν φύσιν,
οἰκείως τοῖς ὑποκειμένοις καιροῖς ἁρμοζομένην πρὸς
16 τὴν ἐκ τῆς ἐλπίδος εὐχρηστίαν. ἐπειδὰν δ' ἀθροί-

27 ἁρμοζομένη II.

σωσιν ἰχθύων παντοδαπῶν πλῆθος, μεταφέρουσι τοὺς ληφθέντας καὶ πάντας ὀπτῶσιν ἐπὶ τῶν πετρῶν τῶν ἐγκεκλιμένων πρὸς μεσημβρίαν. διαπύρων δ' οὐσῶν διὰ τὴν τοῦ καύματος ὑπερβολήν, βραχὺν ἐάσαντες χρόνον στρέφουσι, κἄπειτα τῆς οὐρᾶς λαμβανόμενοι σείουσι τὸν ὅλον ὄγκον. καὶ αἱ 2 μὲν σάρκες θρυπτόμεναι διὰ τὴν θερμασίαν ἀποπίπτουσιν, αἱ δ' ἄκανθαι ῥιπτούμεναι πρὸς ἕνα τόπον μέγαν σωρὸν ἀποτελοῦσιν, ἀθροιζόμεναι χρείας ἕνεκεν περὶ ἧς μικρὸν ὕστερον ἐροῦμεν. μετὰ δὲ ταῦτα τὰς μὲν σάρκας ἐπί τινος λεωπετρίας κατατιθέμενοι πατοῦσιν ἐπιμελῶς ἐφ' ἱκανὸν χρόνον καὶ καταμίσγουσι τὸν τοῦ παλιούρου καρπόν· τούτου 3 γὰρ συναναχρωσθέντος τὸ πᾶν γίνεται χρῆμα κολλῶδες· καὶ δοκεῖ τοῦτο καθάπερ ἡδύσματος παρ' αὐτοῖς ἔχειν τάξιν. τὸ δὲ τελευταῖον τὸ καλῶς πατηθὲν εἰς πλινθίδας παραμήκεις τυποῦντες τιθέασιν εἰς τὸν ἥλιον· ἃς συμμέτρως ξηρανθείσας καθίσαντες κατευωχοῦνται, οὐ μὴν πρὸς μέτρον ἢ σταθμὸν ἐσθίοντες, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἰδίαν ἑκάστου βούλησιν, τὴν φυσικὴν ὄρεξιν ἔχοντες τῆς ἀπολαύσεως περιγραφήν· ἀνεκλείπτοις γὰρ καὶ διὰ παντὸς ἑτοίμοις 4 χρῶνται ταμιεύμασιν, ὡς ἂν τοῦ Ποσειδῶνος τὸ τῆς Δήμητρος ἔργον μετειληφότος. ἐνίοτε δὲ τηλικοῦτον ἐκ τοῦ πελάγους εἰς τὴν χέρσον κυλινδεῖται κῦμα καὶ τὰς ῥαχίας ἐφ' ἡμέρας πολλὰς κατακλύζει λάβρον, ὥστε μηδένα δύνασθαι τοῖς τόποις προσεγ-

6 καὶ αἱ μὲν] αἱ μὲν οὖν *CF* 14 χρῆμα Reiske (c. 23, 1), χρῶμα libri 20 ἕκαστος vel ἕκαστοι Hertlein 22 ἀνεκλείπτως codices, corr. Dind. ἑτοίμως *CF* 27 λάβρως fort.

5 *γίζειν. διόπερ κατὰ τούτους τοὺς καιροὺς σπανίζοντες τροφῆς τὸ μὲν πρῶτον τοὺς κόγχους συλλέγουσι, τηλικούτους τὸ μέγεθος ὧν εὑρίσκονταί τινες τετραμναῖοι· τὰ μὲν γὰρ κύτη συντρίβουσι λίθους εὐμεγέθεις ἐμβάλλοντες, τὴν δ' ἐντὸς σάρκα κατεσθίουσιν ὠμήν, τῆς γεύσεως οὔσης παρεμφεροῦς*
6 *τοῖς ὀστρέοις. ἐπὰν δὲ διὰ τὴν συνέχειαν τῶν πνευμάτων ἐπὶ πλείονα χρόνον πλήθειν συμβαίνῃ τὸν ὠκεανόν, καὶ τὴν εἰωθυῖαν θήραν τῶν ἰχθύων ἐκκλείσῃ τὸ τῆς περιστάσεως ἀδύνατον, ἐπὶ τοὺς κόγχους, ὡς εἴρηται, τρέπονται. εἰ δὲ ἡ ἐκ τῶν κόγχων τροφὴ σπανίζει, καταφεύγουσιν ἐπὶ τὸν τῶν*
7 *ἀκανθῶν σωρόν· ἐκ τούτου γὰρ ἐκλέγοντες τὰς* 186
ἐγχύλους καὶ προσφάτους τῶν ἀκανθῶν διαιροῦσι κατ' ἄρθρον, καὶ τὰς μὲν αὐτόθεν τοῖς ὀδοῦσι κατεργάζονται, τὰς δὲ σκληρὰς λίθοις θραύοντες καὶ προϋπεργαζόμενοι κατεσθίουσι, παραπλησίαν
17 *διάθεσιν ἔχοντες τοῖς φωλεύουσι τῶν θηρίων. τῆς μὲν οὖν ξηρᾶς τροφῆς τὸν εἰρημένον τρόπον εὐποροῦσι, τῆς δ' ὑγρᾶς παράδοξον ἔχουσι καὶ παντελῶς ἀπιστουμένην τὴν χρῆσιν. ταῖς μὲν γὰρ θήραις προσκαρτεροῦσιν ἐφ' ἡμέρας τέτταρας, εὐωχούμενοι πανδημεὶ μεθ' ἱλαρότητος καὶ ταῖς ἀνάρθροις ᾠδαῖς ἀλλήλους ψυχαγωγοῦντες· πρὸς δὲ τούτοις ἐπιμίσγονται τότε ταῖς γυναιξὶν αἷς ἂν τύχωσι παιδοποιίας ἕνεκα, πάσης ἀσχολίας ἀπολελυμένοι διὰ τὴν*
2 *εὐκοπίαν καὶ τὴν ἑτοιμότητα τῆς τροφῆς. τῇ δὲ*

7 δὲ] δὴ Bekker 10 ἐπὶ — 11 εἰ δὲ om. D (cf. Agath. 35) 11 ἡ] ἡ δὲ D 12 σπανίζῃ C 27 καὶ τὴν ἑτοιμότητα om. Agath., del. Reiske.

πέμπτῃ πρὸς τὴν ὑπώρειαν ἐπείγονται πανδημεὶ
ποτοῦ χάριν, ἔνθα συρρύσεις ὑδάτων γλυκέων εἰσί,
πρὸς αἷς οἱ νομάδες τὰς ἀγέλας τῶν θρεμμάτων
ποτίζουσιν. ἡ δὲ ὁδοιπορία τούτων παραπλήσιος 3
γίνεται ταῖς ἀγέλαις τῶν βοῶν, πάντων φωνὴν
ἀφιέντων οὐκ ἔναρθρον, ἀλλ' ἦχον μόνον ἀποτε-
λοῦσαν. τῶν δὲ τέκνων τὰ μὲν νήπια παντελῶς αἱ
μητέρες ἐν ταῖς ἀγκάλαις φέρουσι, τὰ δὲ κεχωρισμένα
τοῦ γάλακτος οἱ πατέρες, τὰ δ' ὑπὲρ πενταετῆ χρόνον
ὄντα προάγει μετὰ τῶν γονέων σὺν παιδιᾷ, πεπλη-
ρωμένα χαρᾶς, ὡς ἂν πρὸς τὴν ἡδίστην ἀπόλαυσιν
ὁρμώμενα. ἡ γὰρ φύσις αὐτῶν ἀδιάστροφος οὖσα 4
τὴν ἀναπλήρωσιν τῆς ἐνδείας ἡγεῖται μέγιστον ἀγα-
θόν, οὐδὲν τῶν ἐπεισάκτων ἡδέων ἐπιζητοῦσα. ὅταν
δὲ ταῖς τῶν νομάδων ποτίστραις ἐγγίσωσι καὶ τοῦ
ποτοῦ πληρωθῶσι τὰς κοιλίας, ἐπανέρχονται, μόγις
βαδίζοντες διὰ τὸ βάρος. κἀκείνην μὲν τὴν ἡμέραν 5
οὐδενὸς γεύονται, κεῖται δ' ἕκαστος ὑπεργέμων καὶ
δύσπνους καὶ τὸ σύνολον παρεμφερὴς τῷ μεθύοντι.
τῇ δ' ἑξῆς ἐπὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἰχθύων πάλιν τροφὴν
ἀνακάμπτουσι· καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἡ δίαιτα
κυκλεῖται παρ' αὐτοῖς πάντα τὸν τοῦ ζῆν χρόνον.

Οἱ μὲν οὖν τὴν παράλιον τὴν ἐντὸς τῶν στενῶν
κατοικοῦντες οὕτω βιοῦσι, νόσοις μὲν διὰ τὴν ἁπλό-
τητα τῆς τροφῆς σπανίως περιπίπτοντες, ὀλιγοχρο-
νιώτεροι δὲ πολὺ τῶν παρ' ἡμῖν ὄντες. τοῖς δὲ 18
τὴν ἐκτὸς τοῦ· κόλπου παράλιον νεμομένοις πολλῷ

2 γλυκέων ὑδάτων vulg. 7 αἱ μητέρες παντελῶς codices, corr. Reiske 16 πληρώσωσι Dind. 20 ἀπὸ om. D 23 τοῦ στενοῦ D 24 ἀπαλότητα D.

τούτων παραδοξότερον εἶναι τὸν βίον συμβέβηκεν, ὡς ἂν ἄδιψον ἐχόντων καὶ ἀπαθῆ τὴν φύσιν. ἀπὸ γὰρ τῶν οἰκουμένων τόπων εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τῆς τύχης ἐκτετοπισμένοι τῆς μὲν ἀπὸ τῶν ἰχθύων ἄγρας εὐποροῦσιν, ὑγρὰν δὲ τροφὴν οὐκ ἐπιζη-
2 τοῦσι. προσφερόμενοι γὰρ τὸν ἰχθῦν ἔγχυλον, μικρὰν ἔχοντα τῶν ὠμῶν τὴν παραλλαγήν, οὐχ οἷον ὑγρὰν τροφὴν ἐπιζητοῦσιν, ἀλλ' οὐδ' ἔννοιαν ἔχουσι ποτοῦ. στέργουσι δὲ τὴν ἐξ ἀρχῆς δίαιταν ὑπὸ τῆς τύχης αὐτοῖς προσκληρωθεῖσαν, εὐδαιμονίαν ἡγούμενοι τὴν ἐκ τῆς ἐνδείας αὐτοῦ τοῦ λυποῦντος ὑπεξαίρεσιν.
3 τὸ δὲ πάντων παραδοξότατον, ἀπαθείᾳ τοσοῦτον ὑπερβάλλουσι πάντας ὥστε μὴ ῥᾳδίως πιστευθῆναι 187 τὸν λόγον. καίτοι γε πολλοὶ τῶν ἀπ' Αἰγύπτου πλεόντων διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης ἔμποροι μέχρι τοῦ νῦν, πολλάκις προσπεπλευκότες πρὸς τὴν τῶν Ἰχθυοφάγων χώραν, ἐξηγοῦνται σύμφωνα τοῖς ὑφ'
4 ἡμῶν εἰρημένοις περὶ τῶν ἀπαθῶν ἀνθρώπων. καὶ ὁ τρίτος δὲ Πτολεμαῖος, ὁ φιλοτιμηθεὶς περὶ τὴν θήραν τῶν ἐλεφάντων τῶν περὶ τὴν χώραν ταύτην ὄντων, ἐξέπεμψεν ἕνα τῶν φίλων, ὄνομα Σιμμίαν, κατασκεψόμενον τὴν χώραν· οὗτος δὲ μετὰ τῆς ἁρμοττούσης χορηγίας ἀποσταλεὶς ἀκριβῶς, ὥς φησιν Ἀγαθαρχίδης ὁ Κνίδιος ἱστοριογράφος, ἐξήτασε τὰ κατὰ τὴν παραλίαν ἔθνη. φησὶν οὖν τὸ τῶν ἀπαθῶν Αἰθιόπων ἔθνος τὸ σύνολον ποτῷ μὴ χρῆσθαι, μηδὲ τὴν φύσιν αὐτῶν ἐπιζητεῖν διὰ τὰς προειρημένας
5 αἰτίας. καθόλου δ' ἀποφαίνεται μήτ' εἰς σύλλογον

8 ἐπιζητοῦσι ποτοῦ, ἀλλ' . . ἔχουσι codices, corr. Dind.
25 παραλίαν] ἱστορίαν DF; τὴν κατὰ τὰ ἔθνη ἱστορίαν fort.

ἔρχεσθαι πρὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς, μήτε τὸ ξένον τῆς
ὄψεως τῶν προσπλεόντων κινεῖν τοὺς ἐγχωρίους,
ἀλλ' ἐμβλέποντας ἀτενῶς ἀπαθεῖς ἔχειν καὶ ἀκινή-
τους τὰς αἰσθήσεις, ὡς [ἂν] μηδενὸς παρόντος. οὔτε
γὰρ ξίφος σπασαμένου τινὸς καὶ καταφέροντος ὑπεξ-
έφυγον, οὔθ' ὕβριν οὐδὲ πληγὰς ὑπομένοντες ἠρε-
θίζοντο, τό τε πλῆθος οὐ συνηγανάκτει τοῖς πάσχου-
σιν, ἀλλ' ἐνίοτε τέκνων ἢ γυναικῶν σφαττομένων
ἐν ὀφθαλμοῖς ἀπαθεῖς ταῖς διαθέσεσιν ἔμενον, οὐ-
δεμίαν ἔμφασιν ὀργῆς ἢ πάλιν ἐλέου διδόντες. καθό- 6
λου δὲ τοῖς ἐκπληκτικωτάτοις δεινοῖς περιπίπτοντες
ἠρεμαῖοι διέμενον, βλέποντες μὲν ἀτενῶς εἰς τὰ συν-
τελούμενα, ταῖς δὲ κεφαλαῖς παρ' ἕκαστα διανεύ-
οντες. διὸ καί φασιν αὐτοὺς διαλέκτῳ μὲν μὴ
χρῆσθαι, μιμητικῇ δὲ δηλώσει διὰ τῶν χειρῶν δια-
σημαίνειν ἕκαστα τῶν πρὸς τὴν χρείαν ἀνηκόντων.
καὶ τὸ πάντων θαυμασιώτατον, φῶκαι τοῖς γέ- 7
νεσι τούτοις συνδιατρίβουσαι θήραν ποιοῦνται τῶν
ἰχθύων καθ' αὑτὰς παραπλησίως ἀνθρώποις. ὁμοίως
δὲ καὶ περὶ τὰς κοίτας καὶ τὴν τῶν γεννηθέντων
ἀσφάλειαν μεγίστῃ πίστει τὰ γένη χρῆσθαι ταῦτα
πρὸς ἄλληλα· χωρὶς γὰρ ἀδικήματος ἀλλοφύλοις
ζῴοις ἡ συναναστροφὴ γίνεται μετ' εἰρήνης καὶ
πάσης εὐλαβείας.

Οὗτος μὲν οὖν ὁ βίος, καίπερ ὢν παράδοξος, ἐκ
παλαιῶν χρόνων τετήρηται τοῖς γένεσι τούτοις, εἴτε

4 ἂν delevi 6 οὐδὲ Dindorf, οὔτε libri 8 ἢ] καὶ Π ἀποσφαττομένων Π 14 φησὶν Schneider 20 κοίτας] καὶ τεκνώσεις add. D, καὶ τὰς καμαροειδεῖς καὶ τεκνώσεις add. C 21 ταῦτα χρῆσθαι vulg.

ἐθισμῷ διὰ τὸν χρόνον εἴτε ἀναγκαίᾳ χρείᾳ διὰ τὸ
19 *κατεπεῖγον ἡρμοσμένος. οἰκήσεσι δὲ τὰ ἔθνη οὐχ ὁμοίαις χρῆται, πρὸς δὲ τὰς τῆς περιστάσεως ἰδιότητας διηλλαγμέναις ἐμβιοῦσι. τινὲς μὲν γὰρ ἐν σπηλαίοις κατοικοῦσι κεκλιμένοις μάλιστα πρὸς τὰς ἄρκτους, ἐν οἷς καταψύχουσιν ἑαυτοὺς διά τε τὸ βάθος τῆς σκιᾶς καὶ διὰ τὰς περιπνεούσας αὔρας· τὰ μὲν γὰρ πρὸς μεσημβρίαν νεύοντα, τοῖς ἴπνοις παραπλησίαν ἔχοντα τὴν θερμασίαν, ἀπρόσιτα τοῖς ἀνθρώποις ἐστὶ διὰ τὴν τοῦ καύματος ὑπερβολήν.*
2 *οἱ δὲ τῶν πρὸς ἄρκτον νευόντων σπηλαίων σπανίζοντες ἀθροίζουσι τὰς πλευρὰς τῶν ἐκ τοῦ πελά-* 188
γους ἐκπιπτόντων κητῶν· τῆς δὲ τούτων δαψιλείας πολλῆς οὔσης, καταπλέξαντες ἐξ ἑκατέρου μέρους κύρτας πρὸς ἀλλήλας νενευκυίας, τῷ προσφάτῳ φύκει ταύτας διαπλέκουσι. σκεπαζομένης οὖν τῆς καμάρας, ἐν ταύτῃ τὸ βαρύτατον τοῦ καύματος ἀναπαύονται, τῆς κατὰ φύσιν χρείας αὐτοδίδακτον τέχνην
3 *ὑφηγουμένης. τρίτος δὲ τρόπος ἐστὶ τοῖς Ἰχθυοφάγοις τῆς σκηνώσεως τοιοῦτος. ἐλαῖαι φύονται πάνυ πολλαὶ περὶ τοὺς τόπους τούτους, τὰ μὲν περὶ τὴν ῥίζαν ἔχουσαι προσκλυζόμενα τῇ θαλάττῃ, πυκναὶ δὲ τοῖς φυλλώμασι, τὸν δὲ καρπὸν ὅμοιον*
4 *ἔχουσαι τῷ κασταναϊκῷ καρύῳ. ταύτας ἀλλήλαις συμπλέκοντες καὶ συνεχῆ σκιὰν ποιοῦντες ἰδιαζού-*

3 *ὁμοίως* DF; *τοῖς ἰχθυοφάγοις* add. codices, del. Eichstädt 4 *διηλλαγμένως* D 8 *ἴπνοις*] *πυρίπνοις* C 9 *παραπλησίως* D 11 *σπηλαίων νευοντων* D 13 *κητῶν* om. D 15 *κύρτας*] *καὶ* add. D, *καὶ καμαροειδεῖς στέγας* add. CE 20 *ἐλαῖαι* Agath. 43, *ἐλάται* codices 22 *περὶ*] *πρὸς* E 24 *κασταναικῷ* Agath., *κασταίνῳ* codices.

σαις σκηναῖς ἐμβιοῦσιν· ἅμα γὰρ ἐν γῇ καὶ θαλάττῃ διατρίβοντες ἐπιτερπῶς διεξάγουσι, τὸν μὲν ἥλιον φεύγοντες τῇ διὰ τῶν ἀκρεμόνων σκιᾷ, τὸ δὲ φυσικὸν περὶ τοὺς τόπους καῦμα τῇ συνεχεῖ τοῦ κύματος προσκλύσει διορθούμενοι, ταῖς δὲ περιπνοαῖς τῶν εὐκαίρων ἀνέμων εἰς ῥαστώνην ἄγοντες τὰ σώματα. ῥητέον δ᾽ ἡμῖν καὶ περὶ τοῦ τετάρτου μέρους τῆς σκηνώσεως. ἐκ γὰρ τοῦ παντὸς αἰῶνος 5 σεσώρευται τοῦ μνίου φόρτος ἄπλατος, ὄρει παρεμφερής· οὗτος ὑπὸ τῆς συνεχοῦς τοῦ κύματος πληγῆς πεπιλημένος τὴν φύσιν ἔχει στερέμνιον καὶ συμπεπλεγμένην ἄμμῳ. ἐν τούτοις οὖν τοῖς ἀναστήμασιν ὑπονόμους ἀνδρομήκεις ὀρύττοντες, τὸν μὲν κατὰ κορυφὴν τόπον ἐῶσι στέγην, κάτωθεν δ᾽ αὐλῶνας παραμήκεις καὶ πρὸς ἀλλήλους συντετρημένους κατασκευάζουσιν. ἐν δὲ τούτοις ἀναψύχοντες ἑαυτοὺς ἀλύπους κατασκευάζουσι, καὶ κατὰ τὰς ἐπικλύσεις τῶν κυμάτων ἐκπηδῶντες περὶ τὴν θήραν τῶν ἰχθύων ἀσχολοῦνται· ὅταν δὲ ἄμπωτις γένηται, κατευωχησόμενοι τὰ ληφθέντα συμφεύγουσι πάλιν εἰς τοὺς προειρημένους αὐλῶνας. τοὺς δὲ τελευτήσαντας θάπτουσι κατὰ μὲν τὸν τῆς ἀμπώτεως καιρὸν 6 ἐῶντες ἐρριμμένους, ὅταν δ᾽ ἡ πλημυρὶς ἐπέλθῃ, ῥίπτουσιν εἰς τὴν θάλατταν τὰ σώματα. διὸ καὶ τὴν ἰδίαν ταφὴν τροφὴν τῶν ἰχθύων ποιούμενοι κυκλούμενον ἰδιοτρόπως τὸν βίον ἔχουσι παρ᾽ ὅλον τὸν αἰῶνα.

1 ἐν] καὶ ἐν D   9 ἄπλετος II   10 καύματος vulg. 19 κατευωχησάμενοι codices, corr. Eich.   22 μὲν Jacobs, μόνον libri.

20 Ἓν δὲ γένος τῶν Ἰχθυοφάγων τοιαύτας ἔχει τὰς
οἰκήσεις ὥστε πολλὴν ἀπορίαν παρέχεσθαι τοῖς τὰ
τοιαῦτα φιλοτιμουμένοις ζητεῖν· ἐν γὰρ ἀποκρήμνοις
φάραγξι καθίδρυνταί τινες, εἰς ἃς ἐξ ἀρχῆς ἦν ἀδύ-
νατον παραβάλλειν τοὺς ἀνθρώπους, ἄνωθεν μὲν
ἐπεχούσης πέτρας ὑψηλῆς καὶ πανταχόθεν ἀποτό- 189
μου, ἐκ πλαγίων δὲ κρημνῶν ἀπροσίτων ὑφαιρου-
μένων τὰς παρόδους, τὴν δὲ λοιπὴν πλευρὰν τοῦ
πελάγους ὁρίζοντος, ὃ πεζῇ μὲν διελθεῖν ἀδύνατον,
σχεδίαις δὲ οὐ χρῶνται τὸ παράπαν, πλοίων τε τῶν
2 παρ' ἡμῖν ὑπαρχουσιν ἀνεννόητοι. τοιαύτης δὲ ἀπο-
ρίας περὶ αὐτοὺς οὔσης, ὑπολείπεται λέγειν αὐτό-
χθονας αὐτοὺς ὑπάρχειν, ἀρχὴν μὲν τοῦ πρώτου
γένους μηδεμίαν ἐσχηκότας, ἀεὶ δ' ἐξ αἰῶνος γεγο-
νότας, καθάπερ ἔνιοι τῶν φυσιολόγων περὶ πάντων
3 τῶν φυσιολογουμένων ἀπεφήναντο. ἀλλὰ γὰρ περὶ
μὲν τῶν τοιούτων ἀνεφίκτου τῆς ἐπινοίας ἡμῖν οὔ-
σης οὐδὲν κωλύει τοὺς τὰ πλεῖστα ἀποφηναμένους
ἐλάχιστα γινώσκειν, ὡς ἂν τῆς ἐν τοῖς λόγοις πιθα-
νότητος τὴν μὲν ἀκοὴν πειθούσης, τὴν δ' ἀλήθειαν
οὐδαμῶς εὑρισκούσης.

21 Ῥητέον δ' ἡμῖν καὶ περὶ τῶν καλουμένων Χελω-
νοφάγων, ὃν τρόπον ἔχουσι τὴν ὅλην διάθεσιν τοῦ
βίου. νῆσοι γάρ εἰσι κατὰ τὸν ὠκεανὸν πλησίον τῆς
γῆς κείμεναι, πολλαὶ μὲν τὸ πλῆθος, μικραὶ δὲ τοῖς
μεγέθεσι καὶ ταπειναί, καρπὸν δὲ οὔθ' ἥμερον οὔτ'
ἄγριον ἔχουσαι. ἐν ταύταις διὰ τὴν πυκνότητα κῦμα
μὲν οὐ γίνεται, τοῦ κλύδωνος θραυομένου περὶ τὰς

12 ἀπολείπεται C 14 ἐσχηκότος Π.

ἄκρας τῶν νήσων, χελωνῶν δὲ θαλαττίων πλῆθος
ἐνδιατρίβει περὶ τοὺς τόπους τούτους, πανταχόθεν
καταφεῦγον πρὸς τὴν ἐκ τῆς γαλήνης σκέπην. αὗται 2
δὲ τὰς μὲν νύκτας ἐν βυθῷ διατρίβουσιν ἀσχολού-
μεναι περὶ τὴν νομήν, τὰς δ' ἡμέρας εἰς τὴν ἀνὰ
μέσον τῶν νήσων θάλατταν φοιτῶσαι κοιμῶνται
μετέωροι τοῖς κύτεσι πρὸς τὸν ἥλιον, παρεμφερῆ
τὴν πρόσοψιν ποιοῦσαι ταῖς κατεστραμμέναις ἀκά-
τοις· ἐξαίσιοι γὰρ τοῖς μεγέθεσιν ὑπάρχουσι καὶ τῶν
ἐλαχίστων ἁλιάδων οὐκ ἐλάττους. οἱ δὲ τὰς νήσους 3
κατοικοῦντες βάρβαροι κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν
ἠρέμα προσνήχονται ταῖς χελώναις· πρὸς ἑκάτερον
δὲ μέρος πλησιάσαντες, οἱ μὲν πιέζουσιν, οἱ δ' ἐξαί-
ρουσιν, ἕως ἂν ὕπτιον γένηται τὸ ζῷον. ἔπειθ' οἱ 4
μὲν ἐξ ἑκατέρου μέρους οἰακίζουσι τὸν ὅλον ὄγκον,
ἵνα μὴ στραφὲν τὸ ζῷον καὶ νηξάμενον τῷ τῆς
φύσεως βοηθήματι φύγῃ κατὰ βάθους, εἷς δ' ἔχων
μέρμιθα μακρὰν καὶ δήσας τῆς οὐρᾶς νήχεται πρὸς
τὴν γῆν καὶ προσέλκεται μετάγων τὸ ζῷον ἐπὶ τὴν
χέρσον, συμπαρακομιζομένων τῶν ἐξ ἀρχῆς τὴν ἐπί-
θεσιν πεποιημένων. ὅταν δ' εἰς τὴν νῆσον ἐκκο- 5
μίσωσι, τὰ μὲν ἐντὸς πάντα βραχὺν χρόνον ἐν ἡλίῳ
παροπτήσαντες κατευωχοῦνται, τοῖς δὲ κύτεσιν οὖσι
190 σκαφοειδέσι χρῶνται πρός τε τὸν εἰς τὴν ἤπειρον
διάπλουν, ὃν ποιοῦνται τῆς ὑδρείας ἕνεκεν, καὶ
πρὸς τὰς σκηνώσεις, τιθέντες πρηνεῖς ἐφ' ὑψηλῶν
τόπων, ὥστε δοκεῖν τούτοις τὴν φύσιν δεδωρῆσθαι

6 φοιτῶσαι] φοιτῶσι καὶ D 7 σκύτεσι II (= v. 23) 14 ἂν add. Dind. 18 μέρμινθα D, μέρινθα C 18 τῆς] ἐκ τῆς Hertlein 19 μετάγων] μετάλλων (i. e. μετ' ἄλλων) D.

μιᾷ χάριτι πολλὰς χρείας· τὴν γὰρ αὐτὴν αὐτοῖς εἶναι τροφήν, ἀγγεῖον, οἰκίαν, ναῦν.

6 *Οὐ μακρὰν δὲ τούτων διεστῶτες νέμονται τὴν παράλιον βάρβαροι βίον ἀνώμαλον ἔχοντες. διατρέφονται γὰρ ἀπὸ τῶν ἐκπιπτόντων εἰς τὴν χέρσον κητῶν, ποτὲ μὲν δαψίλειαν τροφῆς ἔχοντες διὰ τὰ μεγέθη τῶν εὑρισκομένων θηρίων, ποτὲ δὲ διαλειμμάτων γινομένων κακῶς ἀπαλλάττουσιν ὑπὸ τῆς ἐνδείας· καθ' ὃν δὴ χρόνον ἀναγκάζονται κατεργάζεσθαι διὰ τὴν σπάνιν τῶν ἀρχαίων ὀστῶν χόνδρους καὶ τὰς ἄκρας τῶν πλευρῶν ἐκφύσεις.*

Τῶν μὲν οὖν Ἰχθυοφάγων τὰ γένη τοσαῦτ' ἐστὶ καὶ τοιούτοις χρῶνται βίοις, ὡς ἐν κεφαλαίοις
22 *εἰπεῖν. ἡ δὲ κατὰ τὴν Βαβυλωνίαν παράλιος συνάπτει μὲν ἡμέρῳ καὶ καταφύτῳ χώρᾳ, τοσοῦτο δέ ἐστι πλῆθος τῶν ἰχθύων τοῖς ἐγχωρίοις ὥστε τοὺς ἀναλίσκοντας μὴ δύνασθαι ῥᾳδίως περιγενέσθαι τῆς*
2 *δαψιλείας. παρὰ γὰρ τοὺς αἰγιαλοὺς ἱστᾶσι καλάμους πυκνοὺς καὶ πρὸς ἀλλήλους διαπεπλεγμένους, ὥστε τὴν πρόσοψιν ὁμοίαν εἶναι δικτύῳ παρὰ θάλατταν ἑστηκότι. κατὰ δὲ πᾶν τὸ ἔργον ὑπάρχουσι πυκναὶ θύραι, τῇ μὲν πλοκῇ ταρσώδεις, τὰς στροφὰς δ' ἔχουσαι πρὸς τὰς εἰς ἑκάτερα τὰ μέρη κινήσεις εὐλύτους. ταύτας ὁ κλύδων φερόμενος μὲν εἰς τὴν γῆν κατὰ τὸν τῆς πλημυρίδος καιρὸν ἀνοίγει, παλισ-*
3 *συτῶν δὲ κατὰ τὴν ἄμπωτιν ἀποκλείει. διόπερ συμβαίνει καθ' ἑκάστην ἡμέραν πλημυρούσης μὲν τῆς*

1 *γὰρ* ante *χάριτι* ponunt *CF* 8 *ἀπὸ* II 9 *κατεργάσασθαι* vulg. 13 *ἐστὶ*] *εἰσὶ CF* *κεφαλαίῳ* II 16 *πλῆθός ἐστι* vulg. 21 *τὸ* add. Dind. 22 *ταρσωταὶ* CF.

θαλάττης ἐκ βυθοῦ τοὺς ἰχθῦς συνεκφερομένους διὰ τῶν θυρῶν παρεισπίπτειν, ἀναχωρούσης δὲ μὴ δύνασθαι τοῖς ὑγροῖς συνδιαρρεῖν διὰ τῆς τῶν καλάμων πλοκῆς. διὸ καὶ παρὰ τὸν ὠκεανὸν ἐνίοτε σωροὺς ἰχθύων σπαιρόντων ὁρᾶν ἔστι γινομένους, οὓς ἀναλεγόμενοι συνεχῶς οἱ πρὸς τούτοις τεταγμένοι δαψιλεῖς ἀπολαύσεις ἔχουσι καὶ μεγάλας προσόδους.
ἔνιοι δὲ τῶν περὶ τοὺς τόπους διατριβόντων, πεδι- 4
άδος τε καὶ ταπεινῆς τῆς χώρας ὑπαρχούσης, τάφρους ὀρύττουσιν ἀπὸ θαλάττης εὐρείας ἐπὶ πολλοὺς σταδίους μέχρι ἰδίων ἐπαύλεων, ῥαβδωτὰς δὲ θύρας ἐπ' ἄκρας αὐτὰς ἐπιστήσαντες ἀναβαινούσης μὲν τῆς πλημμυρίδος ἀνοίγουσιν, εἰς δὲ τοὐναντίον μεταπιπτούσης κλείουσιν. εἶτα τῆς μὲν θαλάττης διὰ τῶν τῆς θύρας ἀραιωμάτων ἀπορρεούσης, τῶν δ' ἰχθύων ἀποληφθέντων ἐν ταῖς τάφροις, ταμιεύονται καὶ λαμβάνουσιν ὅσους ἂν προαιρῶνται καὶ καθ' ὃν ἂν χρόνον βούλωνται.

191 Διεληλυθότες δὲ περὶ τῶν παροικούντων τὴν 23
ἀπὸ τῆς Βαβυλωνίας παράλιον ἕως Ἀραβίου κόλπου, περὶ τῶν ἑξῆς τούτοις ἐθνῶν διέξιμεν. κατὰ γὰρ τὴν Αἰθιοπίαν τὴν ὑπὲρ Αἰγύπτου παρὰ τὸν Ἄσαν καλούμενον ποταμὸν παροικεῖ τὸ τῶν Ῥιζοφάγων ἔθνος. ἐκ γὰρ τῶν πλησιοχώρων τὰς ῥίζας τῶν καλάμων ὀρύττοντες οἱ βάρβαροι πλύνουσι φιλοτίμως· ποιήσαντες δὲ καθαρὰς κόπτουσι λίθοις,

4 ὠκεανὸν] καιρὸν D 5 ἐπαιρόντων C 9 τε om. D 11 ῥαβδωτὰς] ῥάβδων F, ῥαβδωτὰς ἐκ ῥάβδων συγκειμένας C, ῥάβδων θύρας πεποιηκότες, τὰς D 12 αὐτοῖς D 16 ἀπολειφθέντων D τοῖς cod. 22 Ἄσαν] Ἀσταβάραν Agath. 50.

μέχρι ἂν γένηται τὸ ἔργον λεῖον καὶ κολλῶδες· ἔπειτα περιπλάσαντες χειροπληθιαίους ὄγκους ἐν ἡλίῳ παροπτῶσι, καὶ ταύτῃ χρώμενοι τροφῇ πάντα
2 τὸν βίον διατελοῦσιν. ἀνεκλείπτους δ' ἔχοντες τὰς τῆς τροφῆς ταύτης δαψιλείας, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀεὶ εἰρήνην ἄγοντες, ὑπὸ πλήθους λεόντων πολεμοῦνται· ἐμπύρου γὰρ τοῦ πέριξ ἀέρος ὄντος ἐκ τῆς ἐρήμου πρὸς αὐτοὺς φοιτῶσι λέοντες σκιᾶς ἕνεκεν, οἱ δὲ καὶ θήρας τῶν ἐλαττόνων θηρίων. διόπερ τοὺς ἐκ τῶν τελμάτων ἐξιόντας τῶν Αἰθιόπων ὑπὸ τούτων τῶν θηρίων ἀναλίσκεσθαι συμβαίνει· ἀδυνατοῦσι γὰρ ὑφίστασθαι τὰς ἀλκὰς τῶν λεόντων, ὡς ἂν μηδεμίαν βοήθειαν ὅπλων ἔχοντες, καὶ πέρας ἄρδην ἂν αὐτῶν διεφθάρη τὸ γένος, εἰ μὴ ἡ φύσις
3 τι αὐτοῖς αὐτόματον ἐποίησε βοήθημα. ὑπὸ γὰρ τὴν ἀνατολὴν τοῦ κυνὸς παραδόξως [μηδεμιᾶς] γινομένης νηνεμίας περὶ τοὺς τόπους τοσοῦτο πλῆθος ἀθροίζεται κωνώπων, ὑπερέχον δυνάμει τοὺς γνωριζομένους, ὥστε τοὺς μὲν ἀνθρώπους καταφυγόντας εἰς τὰς ἑλώδεις λίμνας μηδὲν πάσχειν, τοὺς δὲ λέοντας πάντας φεύγειν ἐκ τῶν τόπων, ἅμα μὲν ὑπὸ τοῦ δηγμοῦ κακουχουμένους, ἅμα δὲ τὸν ἀπὸ τῆς φωνῆς ἦχον καταπεπληγμένους.

24 Ἑπόμενοι δὲ τούτοις εἰσὶν οἵ τε Ὑλοφάγοι καὶ οἱ Σπερματοφάγοι καλούμενοι. τούτων δ' οἱ μὲν ὑπὸ τὴν θερείαν τὸν πίπτοντα καρπὸν ἀπὸ τῶν δένδρων

2 ἀναπλάσαντες χ. ὄγκους C et Agath. 50, περιπλάσαντες χ. λίθους DF 14 γένος] ἔθνος II ἡ add. Dind. 15 τι M, τις ceteri 16 μηδεμιᾶς delevi γενομένης vulg. 17 νηνεμίας] μυίας AB 24 ἐχόμενοι libri, corr. Bekker.

ὄντα πολὺν ἀθροίζοντες ἀπόνως διατρέφονται, κατὰ
δὲ τὸν ἄλλον καιρὸν τῆς βοτάνης τῆς ἐν ταῖς σκια-
ζομέναις συναγκείαις φυομένης προσφέρονται τὴν
προσηνεστάτην· στερεὰ γὰρ οὖσα τὴν φύσιν, καὶ
καυλὸν ἔχουσα παραπλήσιον ταῖς λεγομέναις βουνι-
άσιν, ἐκπληροῖ τὴν τῆς ἀναγκαίας τροφῆς ἔνδειαν.
οἱ δὲ Ὑλοφάγοι μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν ἐπὶ τὰς 2
νομὰς ἐξιόντες ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τὰ δένδρα καὶ τοὺς
ἁπαλοὺς τῶν ἀκρεμόνων προσφέρονται. τοιαύτην δ'
ἐκ τῆς συνεχοῦς μελέτης τὴν ἐπ' ἄκρους τοὺς κλά-
δους ἀναδρομὴν ποιοῦνται πάντες ὥστε ἄπιστον
εἶναι τὸ γινόμενον· καὶ γὰρ μεταπηδῶσιν ἀφ' ἑτέρου
ἐφ' ἕτερον δένδρον ὁμοίως τοῖς ὀρνέοις, καὶ τὰς
192 ἀναβάσεις ἐπὶ τῶν λεπτοτάτων κλάδων ποιοῦνται
χωρὶς κινδύνων. ἰσχνότητι γὰρ σώματος καὶ κουφό- 3
τητι διαφέροντες, ἐπειδὰν τοῖς ποσὶ σφάλλωνται,
ταῖς χερσὶν ἀντιλαμβάνονται· κἂν τύχωσι πεσόντες
ἀφ' ὕψους, οὐδὲν πάσχουσι διὰ τὴν κουφότητα·
καὶ πάντα δὲ κλάδον ἔγχυλον τοῖς ὀδοῦσι κατεργα-
ζόμενοι πέττουσιν εὐκόπως ταῖς κοιλίαις. οὗτοι δ' 4
ἀεὶ βιοῦσι γυμνοὶ μὲν ἐσθῆτος, κοιναῖς δὲ χρώμενοι
γυναιξὶν ἀκολούθως καὶ τοὺς γεννηθέντας παῖδας
κοινοὺς ἡγοῦνται. διαπολεμοῦσι δὲ πρὸς ἀλλήλους
περὶ τῶν τόπων ῥάβδοις ὡπλισμένοι, καὶ ταύταις
ἀμυνόμενοι τοὺς ἐναντίους διασπῶσι τοὺς χειρω-
θέντας. τελευτῶσι δ' αὐτῶν οἱ πλεῖστοι λιμῷ κατα-

3 φυομένης Reiske, σχιζομένης καὶ φυομένης codices 5 λεγομέναις scripsi, γινομέναις libri (καλουμέναις Agath. 51) 13 ἐφ' ἕτερον ἀφ' ἑτέρου Hertlein 16 ποσὶν ἐφάλλωνται vulg. 21 κοινῇ *CF* 22 καὶ] δὲ καὶ vulg. 25 διασπῶσι] διαχειρῶσι D, διαχειροῦσι F.

πονηθέντες, ὅταν τῶν ὀμμάτων ἀπογλαυκωθέντων τὸ σῶμα στερηθῇ τῆς ἀναγκαίας ἐκ ταύτης τῆς αἰσθήσεως χρείας.

25 Τὴν δὲ ἑξῆς χώραν τῶν Αἰθιόπων ἐπέχουσιν οἱ καλούμενοι Κυνηγοί, σύμμετροι μὲν κατὰ τὸ πλῆθος, βίον δ' οἰκεῖον ἔχοντες τῇ προσηγορίᾳ. θηριώδους γὰρ οὔσης τῆς χώρας καὶ παντελῶς λυπρᾶς, ἔτι δὲ ὑδάτων ῥύσεις ναματιαίων ἐχούσης ὀλίγας, καθεύδουσι μὲν ἐπὶ τῶν δένδρων διὰ τὸν ἀπὸ τῶν θηρίων φόβον, ὑπὸ δὲ τὴν ἑωθινὴν πρὸς τὰς συρρύσεις τῶν ὑδάτων μεθ' ὅπλων φοιτῶντες ἑαυτοὺς ἀποκρύβουσιν εἰς τὴν ὕλην καὶ σκοπεύουσιν
2 ἐπὶ τῶν δένδρων. κατὰ δὲ τὸν τοῦ καύματος καιρόν, ἐρχομένων βοῶν τε ἀγρίων καὶ παρδάλεων καὶ τῶν ἄλλων θηρίων πλήθους πρὸς τὸ ποτόν, ταῦτα μὲν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ τε καύματος καὶ δίψους λάβρως προσφέρεται τὸ ὑγρόν, μέχρι ἂν ἐμπλησθῇ, οἱ δ' Αἰθίοπες, γενομένων αὐτῶν βαρέων καὶ δυσκινήτων, καταπηδῶντες ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ χρώμενοι ξύλοις πεπυρακτωμένοις καὶ λίθοις, ἔτι δὲ
3 τοξεύμασι, ῥᾳδίως καταπονοῦσι. κατὰ δὲ συστήματα ταύταις χρώμενοι ταῖς κυνηγίαις σαρκοφαγοῦσι τὰ ληφθέντα, καὶ σπανίως μὲν ὑπὸ τῶν ἀλκιμωτάτων ζῴων αὐτοὶ διαφθείρονται, τὰ δὲ πολλὰ δόλῳ
4 τὴν ἐκ βίας ὑπεροχὴν χειροῦνται. ἐὰν δέ ποτε τῶν κυνηγουμένων ζῴων σπανίζωσι, τὰς δορὰς τῶν πρότερον εἰλημμένων βρέξαντες ἐπιτιθέασιν ἐπὶ πῦρ ἁπαλόν· σποδίσαντες δὲ τὰς τρίχας τὰ δέρματα

4 τῶν del. Dind. 12 ἀποκρύπτουσιν *CF* 13 ἐπὶ] ἀπὸ *F* 17 λάβρον D 23 ὑπὸ] διὰ C.

διαιροῦσι, καὶ κατεσθίοντες βεβιασμένως ἀναπλη-
ροῦσι τὴν ἔνδειαν. τοὺς δὲ ἀνήβους παῖδας γυμνά- 5
ζουσιν ἐπὶ σκοπὸν βάλλειν, καὶ μόνοις διδόασι
τροφὴν τοῖς ἐπιτυχοῦσι. διὸ καὶ θαυμαστοὶ ταῖς
εὐστοχίαις ἄνδρες γίνονται, κάλλιστα διδασκόμενοι
ταῖς τοῦ λιμοῦ πληγαῖς.

Ταύτης δὲ τῆς χώρας εἰς τὰ πρὸς δυσμὰς μέρη 26
πολὺ διεστηκότες Αἰθίοπες ὑπάρχουσιν Ἐλεφαντο-
μάχοι κυνηγοί. νεμόμενοι γὰρ δρυμώδεις καὶ πυ-
193 *κνοὺς τοῖς δένδρεσι τόπους παρατηροῦσι τῶν ἐλε-*
φάντων τὰς εἰσόδους καὶ τὰς ἐκτροπάς, σκοπὰς ἀπὸ
τῶν ὑψηλοτάτων δένδρων ποιούμενοι· καὶ ταῖς μὲν
ἀγέλαις αὐτῶν οὐκ ἐπιτίθενται διὰ τὸ μηδεμίαν
ἐλπίδα ἔχειν κατορθώσεως, τοῖς δὲ καθ' ἕνα πορευο-
μένοις ἐπιβάλλουσι τὰς χεῖρας, παραδόξοις ἐγχει-
ροῦντες τολμήμασιν. ὅταν γὰρ τὸ ζῷον διεξιὸν 2
γένηται κατὰ τὸ δένδρον ἐν ᾧ συμβαίνει τὸν σκο-
πεύοντα κεκρύφθαι, ἅμα τῷ παραλλάττειν τὸν τόπον
ταῖς μὲν χερσὶν ἐδράξατο τῆς οὐρᾶς, τοῖς δὲ ποσὶν
ἀντέβη πρὸς τὸν ἀριστερὸν μηρόν· ἔχων δ' ἐκ τῶν
ὤμων ἐξηρτημένον πέλεκυν, κοῦφον μὲν πρὸς τὴν
ἀπὸ τῆς μιᾶς χειρὸς πληγήν, ὀξὺν δὲ καθ' ὑπερ-
βολήν, τοῦτον λαβόμενος ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ νευρο-
κοπεῖ τὴν δεξιὰν ἰγνύν, πυκνὰς καταφέρων πληγὰς
καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς οἰακίζων τὸ ἴδιον σῶμα.
παράδοξον δὲ ὀξύτητα τοῖς ἔργοις προσφέρουσιν,
ὡς ἂν ἄθλου τῆς ἰδίας ψυχῆς ἑκάστῳ προκειμένου·

1 *πληροῦσι* II 11 *σκοπὰς*] *τὰς σκ.* D, *καὶ σκ.* C 16 *διεξιὸν* Dindorf, *δεξιὸν* libri 21 *προεξηρτημένον* II 24 *ἰγνύην* D 27 *ἑκάστῳ* Reiske, *ἑκάστου* libri.

ἢ γὰρ χειρώσασθαι τὸ ζῷον ἢ τελευτᾶν αὐτὸν
λείπεται, τῆς περιστάσεως οὐκ ἐπιδεχομένης ἕτερον
3 ἀποτέλεσμα. τὸ δὲ νευροκοπηθὲν ζῷον ποτὲ μὲν
διὰ τὴν δυσκινησίαν ἀδυνατοῦν στρέφεσθαι καὶ
συνεγκλινόμενον ἐπὶ τὸν πεπονθότα τόπον πίπτει
καὶ τὸν Αἰθίοπα συναπόλλυσι, ποτὲ δὲ πρὸς πέτραν
ἢ δένδρον ἀποθλῖψαν τὸν ἄνθρωπον τῷ βάρει πιέζει
4 μέχρι ἂν ἀποκτείνῃ. ἔνιοι δὲ τῶν ἐλεφάντων περι-
αλγεῖς γινόμενοι τοῦ μὲν ἀμύνεσθαι τὸν ἐπιβου-
λεύσαντα μακρὰν ἀφεστήκασι, τὴν δὲ φυγὴν διὰ
τοῦ πεδίου ποιοῦνται, μέχρι ἂν οὗ συνεχῶς προ-
βεβηκὼς ὁ τύπτων εἰς τὸν αὐτὸν τόπον τῷ πελέκει
διακόψας τὰ νεῦρα ποιήσῃ πάρετον τὸ ζῷον. ὅταν
δὲ τὸ ζῷον πέσῃ, συντρέχουσι κατὰ συστήματα, καὶ
ζῶντος ἔτι τέμνοντες τὰς σάρκας ἐκ τῶν ὄπισθεν
27 μερῶν εὐωχοῦνται. ἔνιοι δὲ τῶν πλησίον κατοικούν-
των χωρὶς κινδύνων θηρεύουσι τοὺς ἐλέφαντας
τέχνῃ τῆς βίας περιγινόμενοι. εἴωθε γὰρ τοῦτο τὸ
ζῷον, ἐπειδὰν ἀπὸ τῆς νομῆς πληρωθῇ, πρὸς ὕπνον
καταφέρεσθαι, διαφορὰν ἐχούσης τῆς περὶ αὐτὸ
2 διαθέσεως πρὸς τὰ λοιπὰ τῶν τετραπόδων· οὐ γὰρ
δύναται τοῖς γόνασι πρὸς τὴν γῆν συγκαθιέναι τὸν
ὅλον ὄγκον, ἀλλὰ πρὸς δένδρον ἀνακλιθὲν ποιεῖται
τὴν διὰ τῶν ὕπνων ἀνάπαυσιν. διόπερ τὸ δένδρον
διὰ τὴν γινομένην πρὸς αὐτὸ πλεονάκις πρόσκλισιν
τοῦ ζῴου τετριμμένον τέ ἐστι καὶ ῥύπου πλῆρες,
πρὸς δὲ τούτοις ὁ περὶ αὐτὸ τόπος ἴχνη τε ἔχει
καὶ σημεῖα πολλά, δι' ὧν οἱ τὰ τοιαῦτα ἐρευνῶντες

9 γενόμενοι vulg. 11 οὗ] ὅτου CF προσβεβηκὼς vulg. 17 θηρεύοντες — περιγινόνται DF.

*Αἰθίοπες γνωρίζουσι τὰς τῶν ἐλεφάντων κοίτας.
ὅταν οὖν ἐπιτύχωσι τοιούτῳ δένδρῳ, πρίζουσιν* 3
194 *αὐτὸ παρὰ τὴν γῆν, μέχρι ἂν ὀλίγην ἔτι τὴν ῥοπὴν
ἔχῃ πρὸς τὴν πτῶσιν· εἶθ' οὗτοι μὲν τὰ σημεῖα τῆς
ἰδίας παρουσίας ἀφανίσαντες ταχέως ἀπαλλάττονται,
φθάνοντες τὴν ἔφοδον τοῦ ζῴου, ὁ δ' ἐλέφας πρὸς
τὴν ἑσπέραν ἐμπλησθεὶς τῆς τροφῆς ἐπὶ τὴν συνήθη
καταντᾷ κοίτην. κατακλιθεὶς δὲ ἀθρόῳ τῷ βάρει
παραχρῆμα μετὰ τῆς τοῦ δένδρου φορᾶς ἐπὶ τὴν
γῆν καταφέρεται, πεσὼν δ' ὕπτιος μένει τὴν νύκτα
κείμενος διὰ τὸ τὴν τοῦ σώματος φύσιν ἀδημιούρ-
γητον εἶναι πρὸς ἀνάστασιν. οἱ δὲ πρίσαντες τὸ* 4
*δένδρον Αἰθίοπες ἅμ' ἡμέρᾳ καταντῶσι, καὶ χωρὶς
κινδύνων ἀποκτείναντες τὸ ζῷον σκηνοποιοῦνται περὶ
τὸν τόπον καὶ παραμένουσι μέχρι ἂν τὸ πεπτωκὸς
ἀναλώσωσι.*

Τούτων δὲ τῶν γενῶν τὰ μὲν πρὸς ἑσπέραν 28
*μέρη κατοικοῦσιν Αἰθίοπες οἱ προσαγορευόμενοι
Σιμοί, τὰ δὲ πρὸς μεσημβρίαν κεκλιμένα νέμεται τὸ
τῶν Στρουθοφάγων γένος. ἔστι γὰρ παρ' αὐτοῖς* 2
*ὀρνέου τι γένος μεμιγμένην ἔχον τὴν φύσιν τῷ
χερσαίῳ ζῴῳ, δι' ἣν τῆς συνθέτου τέτευχε προσ-
ηγορίας. τοῦτο δὲ μεγέθει μὲν οὐ λείπεται τῆς
μεγίστης ἐλάφου, τὸν δὲ αὐχένα μακρὸν ἔχον καὶ
περιφερεῖς τὰς πλευρὰς καὶ πτερωτὰς ὑπὸ τῆς φύσεως
δεδημιούργηται. καὶ κεφάλιον μὲν ἀσθενὲς ἔχει καὶ
μικρόν, μηροῖς δὲ καὶ κώλοις ὑπάρχει καρτερώτα-*

1 *τῶν* om. D 8 *ἀθρόως* libri, corr. Dind. 20 *Στρουθοκαμηλοφάγων* coni. Bekker 24 *καὶ* del. Dind. 26 *κεφάλαιον* vulg. 27 *μικρὸν* Rhod., *μακρὸν* codices.

3 *τον, διχήλου τῆς βάσεως οὔσης. τοῦτο πέτεσθαι*
μὲν μετέωρον οὐ δύναται διὰ τὸ βάρος, τρέχει δὲ
πάντων ὠκύτατον, μικρὸν ἄκροις τοῖς ποσὶ τῆς γῆς
ἐπιψαῦον· μάλιστα δ' ὅταν κατ' ἀνέμου πνοὰς ἐξαίρῃ
τὰς πτέρυγας, ὑπεξάγει καθαπερεί τις ναῦς ἱστιο-
δρομοῦσα· τοὺς δὲ διώκοντας ἀμύνεται διὰ τῶν
ποδῶν ἀποσφενδονῶν παραδόξως λίθους χειροπλη-
4 *θιαίους. ὅταν δ' ἐν νηνεμίᾳ διώκηται, ταχὺ συν-*
ιδρουσῶν τῶν πτερύγων ἀδυνατεῖ χρήσασθαι τοῖς
τῆς φύσεως προτερήμασι, καὶ ῥᾳδίως καταλαμβανό-
5 *μενον ἁλίσκεται. τούτων δὲ τῶν ζῴων ἀμυθήτων*
ὄντων τῷ πλήθει κατὰ τὴν χώραν, οἱ βάρβαροι
παντοδαπὰς μηχανὰς ἐπινοοῦσι κατ' αὐτῶν τῆς
θήρας· ῥᾳδίως δὲ πολλῶν ἁλισκομένων ταῖς μὲν
σαρξὶ χρῶνται πρὸς διατροφήν, ταῖς δὲ δοραῖς πρὸς
6 *ἐσθῆτα καὶ στρωμνήν. ὑπὸ δὲ τῶν Σιμῶν ὀνομα-*
ζομένων Αἰθιόπων πολεμούμενοι διακινδυνεύουσι
πρὸς τοὺς ἐπιτιθεμένους, ὅπλοις ἀμυντηρίοις χρώ-
μενοι τοῖς τῶν ὀρύγων κέρασι· ταῦτα δὲ μεγάλα καὶ
τμητικὰ καθεστῶτα μεγάλην παρέχεται χρείαν, δα-
ψιλείας οὔσης κατὰ τὴν χώραν διὰ τὸ πλῆθος τῶν 195
ἐχόντων αὐτὰ ζῴων.

29 *Βραχὺ δὲ τούτων ἀπέχοντες Ἀκριδοφάγοι κατοι-*
κοῦσι τὰ συνορίζοντα πρὸς τὴν ἔρημον, ἄνθρωποι
μικρότεροι μὲν τῶν ἄλλων, ἰσχνοὶ δὲ τοῖς ὄγκοις,
μέλανες δὲ καθ' ὑπερβολήν. κατὰ γὰρ τὴν ἐαρινὴν
ὥραν παρ' αὐτοῖς ζέφυροι καὶ λίβες παμμεγέθεις

4 *πνοῆς* D 7 *ἀποσφενδονῶσα* codices, corr. Wess. *πληθιαίους* D 19 *ὀρύγων* *F* et Agath. 57] *ὀνύχων* C, *ῥύγχων* D (cf. II 50, 4).

ἐκριπτοῦσιν ἐκ τῆς ἐρήμου πλῆθος ἀκρίδων ἀμύθη-
τον, τοῖς τε μεγέθεσι διαλλάττον καὶ τῇ χρόᾳ τοῦ
πτερώματος εἰδεχθὲς καὶ ῥυπαρόν. ἐκ τούτου δα- 2
ψιλεῖς τροφὰς ἔχουσιν ἅπαντα τὸν βίον, ἰδιοτρόπως
αὐτῶν ποιούμενοι τὴν θήραν. παρὰ γὰρ τὴν χώραν
αὐτῶν ἐπὶ πολλοὺς σταδίους παρήκει χαράδρα βάθος
ἔχουσα καὶ πλάτος ἀξιόλογον· ταύτην πληροῦσιν
ἀγρίας ὕλης, οὔσης ἀφθόνου κατὰ τὴν χώραν·
ἔπειθ' ὅταν τῶν προειρημένων ἀνέμων πνεόντων
προσφέρηται τὰ νέφη τῶν ἀκρίδων, καταδιελόμενοι
πάντα τὸν τῆς χαράδρας τόπον πυροῦσι τὸν ἐν
αὐτῇ χόρτον. ἐγειρομένου δὲ καπνοῦ πολλοῦ καὶ 3
δριμέος, αἱ μὲν ἀκρίδες ὑπερπετόμεναι τὴν χαρά-
δραν, καὶ διὰ τὴν τοῦ καπνοῦ δριμύτητα πνιγόμεναι,
καταπίπτουσιν ἐπὶ τὴν γῆν ὀλίγον διαπετασθεῖσαι
τόπον, τῆς δὲ τούτων ἀπωλείας ἐπὶ πλείονας ἡμέρας
γινομένης μεγάλοι διανίστανται σωροί· καὶ τῆς χώρας
ἐχούσης ἁλμυρίδα πολλήν, πάντες προσφέρουσι ταύ-
την ἀθρόοις τοῖς σωροῖς, καὶ διατήξαντες οἰκείως
ποιοῦσι τήν τε γεῦσιν πρόσφορον καὶ τὸν ἀπο-
θησαυρισμὸν [ἄσηπτον καὶ] πολυχρόνιον. ἡ μὲν οὖν 4
διατροφὴ τούτοις παραχρῆμα καὶ τὸν ὕστερον χρόνον
ἀπὸ τούτων τῶν ζῴων ὑπάρχει· οὔτε γὰρ κτηνοτρο-
φοῦσιν οὔτε θαλάττης ἐγγὺς οἰκοῦσιν οὔτε ἄλλης
ἐπικουρίας οὐδεμιᾶς τυγχάνουσι· τοῖς δὲ σώμασιν
ὄντες κοῦφοι καὶ τοῖς ποσὶν ὀξύτατοι βραχύβιοι
παντελῶς εἰσιν, ὡς ἂν τῶν πολυχρονιωτάτων παρ'
αὐτοῖς οὐχ ὑπερβαλλόντων ἔτη τετταράκοντα. τὸ δὲ 5

11 πυροῦσι] τύφουσι C   20 καὶ τόν] τὸν δὲ vulg.
21 ἄσηπον καὶ om. D.

τοῦ βίου τέλος οὐ μόνον παράδοξον ἔχουσιν, ἀλλὰ
καὶ πάντων ἀκληρότατον. ὅταν γὰρ πλησιάζῃ τὸ
γῆρας, ἐμφύονται τοῖς σώμασι πτερωτοὶ φθεῖρες
οὐ μόνον διάφοροι τοῖς εἴδεσιν, ἀλλὰ καὶ ταῖς
6 ἰδέαις ἄγριοι καὶ παντελῶς εἰδεχθεῖς. ἀρξάμενον
δὲ τὸ κακὸν ἀπὸ τῆς γαστρὸς καὶ τοῦ θώρακος
ἐπινέμεται πάντα τὸν ὄγκον ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. ὁ δὲ
πάσχων τὸ μὲν πρῶτον ὡς ὑπὸ ψώρας τινὸς ἐρεθι-
ζόμενος μετρίως ὀδαξᾶσθαι φιλοτιμεῖται, μεμιγμένην
ἔχοντος τοῦ πάθους ἀλγηδόσι τὴν χαράν· μετὰ δὲ
ταῦτα ἀεὶ μᾶλλον τῶν ἐγγενομένων θηρίων εἰς τὴν 196
ἐπιφάνειαν ἐκπιπτόντων συνεκχεῖται πλῆθος ἰχῶρος
λεπτοῦ, τὴν δριμύτητα παντελῶς ἔχοντος ἀνυπομό-
7 νητον. διόπερ ὁ συνεχόμενος τῷ πάθει βιαιότερον
ἀμύττει τοῖς ὄνυξι, στεναγμοὺς μεγάλους προϊέμενος.
κατὰ δὲ τὰς τῶν χειρῶν ἐξελκώσεις τοσοῦτο πλῆθος
ἐκπίπτει τῶν ἑρπετῶν ὥστε μηδὲν ἀνύειν τοὺς ἀπο-
λέγοντας, ὡς ἂν ἄλλων ἐπ' ἄλλοις ἐκφαινομένων
καθάπερ ἔκ τινος ἀγγείου πολλαχῶς κατατετρημένου.
οὗτοι μὲν οὖν εἰς τοιαύτην διάλυσιν τοῦ σώματος
καταστρέφουσι τὸν βίον δυστυχῶς, εἴτε διὰ τὴν
ἰδιότητα τῆς τροφῆς εἴτε διὰ τὸν ἀέρα τοιαύτης
τυγχάνοντες περιπετείας.

30 Τῷ δὲ ἔθνει τούτῳ χώρα παρήκει κατὰ τὸ
μέγεθος πολλὴ καὶ κατὰ τὰς τῆς νομῆς ποικιλίας
ἀγαθή· ἔρημος δ' ἐστὶ καὶ παντελῶς ἄβατος, οὐκ ἀπ'
ἀρχῆς σπανίζουσα τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ'
ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις ἔκ τινος ἐπομβρίας ἀκαίρου
2 πλῆθος φαλαγγίων καὶ σκορπίων ἐξενέγκασα. τοσοῦτο

2 πλησιάσῃ vulg. 9 ὀδάξεσθαι Dind.

γὰρ ἱστοροῦσιν ἐπιπολάσαι τῶν εἰρημένων θηρίων πλῆθος ὥστε τοὺς κατοικοῦντας ἀνθρώπους τὸ μὲν πρῶτον πανδημεὶ κτείνειν [πᾶν] τὸ τῇ φύσει πολέμιον, ἀπεριγενήτου δὲ τοῦ πλήθους ὄντος καὶ τῶν δηγμάτων ὀξεῖς τοῖς πληγεῖσι τοὺς θανάτους ἐπιφερόντων, ἀπογνόντας τὴν πάτριον γῆν τε καὶ δίαιταν φυγεῖν ἐκ τῶν τόπων. οὐ χρὴ δὲ θαυμάζειν οὐδὲ ἀπιστεῖν τοῖς λεγομένοις, πολλὰ τούτων παραδοξότερα κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην γεγονότα διὰ τῆς ἀληθοῦς ἱστορίας παρειληφότας. περὶ γὰρ τὴν Ἰταλίαν μυῶν πλῆθος ἀρουραίων ἐγγεννηθὲν τοῖς 3 πεδίοις ἐξέβαλέ τινας ἐκ τῆς πατρίου χώρας, κατὰ δὲ τὴν Μηδίαν ἐπιπολάσαντες ἀμύθητοι στρουθοὶ καὶ τὰ σπέρματα τῶν ἀνθρώπων ἀφανίζοντες ἠνάγκασαν εἰς ἑτερογενεῖς τόπους μεταστῆναι, τοὺς δὲ καλουμένους Αὐταριάτας βάτραχοι τὴν ἀρχέγονον σύστασιν ἐν τοῖς νέφεσι λαμβάνοντες καὶ πίπτοντες ἀντὶ τῆς συνήθους ψεκάδος ἐβιάσαντο τὰς πατρίδας καταλιπεῖν καὶ καταφυγεῖν εἰς τοῦτον τὸν τόπον ἐν ᾧ νῦν καθίδρυνται. καὶ μὴν τίς οὐχ ἱστόρησεν Ἡρακλεῖ τῶν ὑπὲρ τῆς ἀθανασίας ἄθλων συντελεσθέντων 4 ἕνα καταριθμούμενον καθ' ὃν ἐξήλασεν ἐκ τῆς Στυμφαλίδος λίμνης τὸ πλῆθος τῶν ἐπιπολασάντων ὀρνίθων ἐν αὐτῇ; ἀνάστατοι δὲ κατὰ τὴν Λιβύην πόλεις τινὲς ἐγένοντο πλήθους λεόντων ἐπελθόντος ἐκ τῆς ἐρήμου.

3 *πᾶν* M, om. F, *πάντα* cet. *τὸ* DM, *τὸν* cet. (cf. IV 9, 7) 4 *πλήθους* Hertlein (c. 31, 3), *πάθους* libri 5 *τοὺς* om. vulg. 11 *ἐγγενηθὲν* vulg. 14 *αφανίσαντες CF* 20 *ἱστόρηκεν* Hertlein.

Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν εἰρήσθω πρὸς τοὺς ἀπίστως διὰ τὸ παράδοξον πρὸς τὰς ἱστορίας διακειμένους· πάλιν δ' ἐπὶ τ ἀσυνεχῆ τοῖς προειρημένοις 197 *μεταβησόμεθα.*

31 *Τὰς δ' ἐσχατιὰς τῶν πρὸς μεσημβρίαν μερῶν κατοικοῦσιν ἄνδρες ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων καλούμενοι Κυναμολγοί, κατὰ δὲ τὴν τῶν πλησιοχώρων βαρβάρων διάλεκτον Ἄγριοι. οὗτοι δὲ πώγωνας μὲν φέρουσι παμμεγέθεις, κυνῶν δὲ τρέφουσιν ἀγρίων*
2 *ἀγέλας πρὸς τὴν τοῦ βίου χρείαν εὐθέτους. ἀπὸ γὰρ τῶν πρώτων τροπῶν τῶν θερινῶν μέχρι μέσου χειμῶνος Ἰνδικοὶ βόες ἀμύθητοι τὸ πλῆθος ἐπιφοιτῶσιν αὐτῶν τὴν χώραν, ἀδήλου τῆς αἰτίας οὔσης· οὐδεὶς γὰρ οἶδεν εἴθ' ὑπὸ ζῴων πολλῶν καὶ σαρκοφάγων πολεμούμενοι φεύγουσιν, εἴτε δι' ἔνδειαν τροφῆς ἐκλείποντες τοὺς οἰκείους τόπους εἴτε δι' ἄλλην περιπέτειαν, ἣν ἡ μὲν πάντα τὰ παράδοξα γεννῶσα φύσις κατασκευάζει, τὸ δὲ τῶν ἀνθρώπων*
3 *γένος ἀδυνατεῖ τῷ νῷ συνιδεῖν. οὐ μὴν ἀλλὰ τοῦ πλήθους οὐ κατισχύοντες δι' ἑαυτῶν περιγενέσθαι τοὺς κύνας ἐπαφιᾶσι, καὶ μετὰ τούτων ποιούμενοι τὴν θήραν πολλὰ πάνυ τῶν ζῴων χειροῦνται· τῶν δὲ ληφθέντων ἃ μὲν πρόσφατα κατεσθίουσιν, ἃ δὲ εἰς ἅλας συντιθέντες ἀποθησαυρίζουσι. πολλὰ δὲ καὶ τῶν ἄλλων ζῴων διὰ τῆς τῶν κυνῶν ἀλκῆς θηρεύοντες ἀπὸ κρεοφαγίας τὸν βίον ἔχουσι.*

4 *Τὰ μὲν οὖν τελευταῖα γένη τῶν πρὸς μεσημβρίαν οἰκούντων ἐν μορφαῖς ἀνθρώπων τὸν βίον*

7 *Κυναμολγοί* Agath. 60, *Κυνάμυνοι* DF, *κυνάμονοι* C
17 *τὰ* om. D.

ἔχει θηριώδη· λείπεται δὲ διελθεῖν ὑπὲρ δύο ἐθνῶν,
τῶν τε Αἰθιόπων καὶ τῶν Τρωγλοδυτῶν. ἀλλὰ περὶ
μὲν Αἰθιόπων ἀναγεγράφαμεν ἐν ἄλλοις, περὶ δὲ
τῶν Τρωγλοδυτῶν νῦν ἐροῦμεν.

Οἱ τοίνυν Τρωγλοδύται προσαγορεύονται μὲν 32
ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Νομάδες, βίον δ' ἔχοντες ἀπὸ
θρεμμάτων νομαδικὸν κατὰ συστήματα τυραννοῦν-
ται, καὶ μετὰ τῶν τέκνων τὰς γυναῖκας ἔχουσι
κοινὰς πλὴν μιᾶς τῆς τοῦ τυράννου· τὸν δὲ ταύτῃ
πλησιάσαντα πρόστιμον ὁ δυνάστης πράττεται τετα-
γμένον ἀριθμὸν προβάτων. κατὰ δὲ τὸν τῶν ἐτησίων 2
καιρὸν γινομένων παρ' αὐτοῖς ὄμβρων μεγάλων, ἀφ'
αἵματος καὶ γάλακτος διατρέφονται, μίσγοντες ταῦτα
καὶ βραχὺν χρόνον ἑψήσαντες. μετὰ δὲ ταῦτα διὰ
τὴν τῶν καυμάτων ὑπερβολὴν τῆς νομῆς ξηραινο-
μένης καταφεύγουσιν εἰς τοὺς ἑλώδεις τόπους, καὶ
περὶ τῆς τῆς χώρας νομῆς πρὸς ἀλλήλους διαμάχον-
ται. τῶν δὲ βοσκημάτων τὰ πρεσβύτερα καὶ νοσεῖν 3
ἀρχόμενα καταναλίσκοντες ἀπὸ τούτων τὸν ἅπαντα
χρόνον διατρέφονται. διόπερ τὴν τῶν γονέων προσ-
ηγορίαν ἀνθρώπων μὲν οὐδενὶ προσάπτουσι, ταύρῳ
198 δὲ καὶ βοΐ καὶ πάλιν κριῷ καὶ προβάτῳ· τούτων
δὲ τοὺς μὲν πατέρας, τὰς δὲ μητέρας καλοῦσι διὰ
τὸ πορίζεσθαι τὰς ἐφημέρους τροφὰς ἀεὶ παρὰ τού-
των, ἀλλὰ μὴ παρὰ τῶν γεγεννηκότων. ποτῷ δ'
οἱ μὲν ἰδιῶται συγχρῶνται παλιούρων βρέγματι,
τοῖς δὲ δυνάσταις ἀπό τινος ἄνθους κατασκευάζεται

2 καὶ τῶν] καὶ D 13 μίσγοντες] καὶ μίσγοντες *CF* 17 τῆς τ. χ. νομῆς] τῆς χ. μόνης D, τῆς χ. οἱ νομεῖς D.

πόμα παραπλήσιον τῷ χειρίστῳ παρ' ἡμῖν γλεύκει.
ταῖς δὲ ἀγέλαις τῶν θρεμμάτων ἐπακολουθοῦντες
ἄλλην ἐξ ἄλλης χώραν ἐπιπορεύονται, φεύγοντες τὸ
4 τοῖς αὐτοῖς τόποις ἐνδιατρίβειν. καὶ γυμνοὶ μέν
εἰσι πάντες τὰ σώματα πλὴν τῶν ἰσχίων, ἃ δέρμασι
σκεπάζουσι· τὰ δ' αἰδοῖα πάντες οἱ Τρωγλοδύται
παραπλησίως τοῖς Αἰγυπτίοις περιτέμνονται πλὴν
τῶν ἀπὸ τοῦ συμπτώματος ὀνομαζομένων κολοβῶν·
οὗτοι γὰρ μόνοι τὴν ἐντὸς τῶν στενῶν νεμόμενοι
χώραν ἐκ νηπίου ξυροῖς ἀποτέμνονται πᾶν τὸ τοῖς
33 ἄλλοις μέρος περιτομῆς τυγχάνον. ὁπλισμὸν δ' ἔχουσι
τῶν Τρωγλοδυτῶν οἱ μὲν ὀνομαζόμενοι Μεγάβαροι
κυκλοτερεῖς ὠμοβοΐνας ἀσπίδας καὶ ῥόπαλον τύλους
ἔχον περισιδήρους, οἱ δὲ ἄλλοι τόξα καὶ λόγχας.
2 ταφαὶ δὲ παντελῶς ἐξηλλαγμέναι ἐπιχωριάζουσι· τοῖς
γὰρ τῶν παλιούρων λύγοις δήσαντες τῶν τετελευ-
τηκότων τὰ σώματα προσάπτουσι τὸν αὐχένα τοῖς
σκέλεσι, θέντες δὲ τὸν νεκρὸν ἐπί τινος ἀναστή-
ματος βάλλουσι λίθοις χειροπληθέσι γελῶντες, μέχρι
ἂν ὅτου τοῖς λίθοις περιχώσαντες ἀποκρύψωσι τὰ
σώματα· τὸ δὲ τελευταῖον αἰγὸς κέρας ἐπιθέντες ἀπο-
3 λύονται, συμπάθειαν οὐδεμίαν λαμβάνοντες. πολε-
μοῦσι δὲ πρὸς ἀλλήλους οὐχ ὁμοίως τοῖς Ἕλλησιν
ὑπὲρ γῆς ἤ τινων ἄλλων ἐγκλημάτων, ἀλλ' ὑπὲρ
τῆς ἐπιγινομένης ἀεὶ νομῆς. ἐν δὲ ταῖς φιλονεικίαις
τὸ μὲν πρῶτον ἀλλήλους τοῖς λίθοις βάλλουσι, μέχρι

1 γλυκεῖ CF 10 τὸ μέρος παρὰ τοῖς ἄλλοις f. 12 μεγαβάρεις codices 15 ταφαῖς .. ἐξηλλαγμέναις codices, corr. Wess. 24 γῆς Dindorf, ὀργῆς libri; ὑπ' ἔχθρας Agath. 63 26 λίθοις] ἀεὶ add. *CF*.

ἄν τινες τρωθῶσι, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπὶ τὸν τῶν τόξων
ἀγῶνα καταντῶσι. πολλοὶ δὲ ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ τελευ-
τῶσιν, ὡς ἂν εὐστόχως μὲν βαλλόντων διὰ τὴν ἐν
τούτοις ἄθλησιν, τὸν δὲ σκοπὸν ἐχόντων γυμνὸν
τῶν σκεπαστηρίων ὅπλων. διαλύουσι δὲ τὴν μάχην 4
τῶν γυναικῶν αἱ πρεσβύτεραι, προαλλόμεναι μὲν
εἰς τὸ μέσον, ἐντροπῆς δὲ τυγχάνουσαι· νόμιμον
γάρ ἐστιν αὐτοῖς ταύτας κατὰ μηδένα τῶν τρόπων
τύπτειν, ὅθεν ἅμα τῷ φανῆναι παύονται τοῦ το-
ξεύειν. οἱ δὲ διὰ τὸ γῆρας οὐ δυνάμενοι ταῖς 5
ποίμναις ἀκολουθεῖν βοὸς οὐρᾷ τὸν αὐχένα περι-
σφίγξαντες ἑαυτῶν ἀπολύονται τοῦ ζῆν προθύμως·
τοῦ δὲ τὸν θάνατον ἀναβαλλομένου τὴν ἐξουσίαν
ὁ βουλόμενος ἔχει τὸν δεσμὸν ὡς ἐπ' εὐνοίᾳ περι-
θεῖναι καὶ μετὰ νουθετήσεως στερῆσαι τοῦ ζῆν.
ὁμοίως δὲ νόμιμον αὐτοῖς ἐστι τοὺς πηρωθέντας ἢ 6
199 νόσοις δυσιάτοις συνεχομένους ἐξάγειν ἐκ τοῦ ζῆν·
μέγιστον γὰρ τῶν κακῶν ἡγοῦνται τὸ φιλοψυχεῖν
τὸν μηδὲν ἄξιον τοῦ ζῆν πράττειν δυνάμενον. διὸ
καὶ πάντας [μὲν] ἰδεῖν ἔστι τοὺς Τρωγλοδύτας ἀρ-
τίους μὲν τοῖς σώμασιν, ἰσχύοντας δ' ἔτι ταῖς ἡλι-
κίαις, ὡς ἂν μηδενὸς ὑπερβάλλοντος τὰ ἑξήκοντα ἔτη.

Καὶ περὶ μὲν τῶν Τρωγλοδυτῶν ἱκανῶς εἰρήκα- 7
μεν· εἰ δέ τις τῶν ἀναγινωσκόντων διὰ τὸν ξενι-
σμὸν καὶ τὸ παράδοξον τῶν ἀναγεγραμμένων βίων
ἀπιστήσει ταῖς ἱστορίαις, θεὶς πρὸ τῆς διανοίας
παρ' ἄλληλα τόν τε περὶ τὴν Σκυθίαν ἀέρα καὶ
τὸν περὶ τὴν Τρωγλοδυτικήν, καὶ τὰς ἑκατέρων

1 τῶν D, τε C, om. F 6 προβαλλόμεναι codices, corr. Dind. 20 μὲν del. Dind.

διαφορὰς ἰδών, οὐκ ἀπιστήσει τοῖς ἱστορημένοις.
34 *τοσαύτη γὰρ παραλλαγὴ τῶν παρ' ἡμῖν ἀέρων πρὸς*
τοὺς ἱστορημένους ὥστε τὴν κατὰ μέρος διαφορὰν
2 *ἄπιστον εἶναι. ὅπου μὲν γὰρ διὰ τὴν ὑπερβολὴν*
τοῦ ψύχους πήγνυνται μὲν οἱ μέγιστοι ποταμοί,
στέγοντος τοῦ κρυστάλλου διαβάσεις στρατοπέδων
καὶ ἁμαξῶν καταγόμων ἐφόδους, πήγνυται δὲ ὁ
οἶνος καὶ τὰ λοιπὰ τῶν χυμῶν ὥστε μαχαίραις ἀπο-
τέμνεσθαι, καὶ τὰ τούτων θαυμασιώτερα, τὰ μὲν
ἀκρωτήρια τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐσθῆτος παρατριβού-
σης περιρρεῖ, τὰ δὲ ὄμματα ἀμαυροῦται, τὸ δὲ πῦρ
ἀλεωρὰν οὐ ποιεῖ, καὶ χαλκοῖ μὲν ἀνδριάντες ῥή-
γνυνται, κατὰ δέ τινας καιροὺς διὰ τὴν πυκνότητα
τῶν νεφῶν οὔτε ἀστραπὴν οὔτε βροντὴν γίνεσθαι
περὶ τοὺς τόπους φασί· πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τούτων
παραδοξότερα συντελεῖται, τοῖς μὲν ἀγνοοῦσιν ἄπι-
3 *στα, τοῖς δὲ πεῖραν εἰληφόσιν ἀνυπομόνητα. περὶ*
δὲ τὰς ἐσχατιὰς τῆς Αἰγύπτου καὶ Τρωγλοδυτικῆς
διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀφ' ἡλίου θερμασίας κατὰ
τὸν τῆς μεσημβρίας καιρὸν οὐδὲ συνορᾶν ἀλλήλους
οἱ παρεστῶτες δύνανται διὰ τὴν παχύτητα τῆς περὶ
τὸν ἀέρα πυκνώσεως, χωρὶς δὲ ὑποδέσεως πάντες
ἀδυνατοῦσι βαδίζειν, ὡς ἂν τοῖς ἀνυποδήτοις παρα-
4 *χρῆμα φλυκτίδων γινομένων. κατὰ δὲ τὸ ποτόν,*
ἐὰν μὴ τὴν ἔνδειαν ἑτοίμως ἀφαιρῆται, ταχέως τε-
λευτῶσιν, ὡς ἂν τῆς θερμασίας τὴν τῶν ὑγρῶν ἐν
τῷ σώματι φύσιν ὀξέως ἀναλισκούσης. πρὸς δὲ τού-
τοις, ὅταν τις εἰς χαλκοῦν ἀγγεῖον ἐμβαλὼν τῶν

1 *ἱστορημένοις*] *εἰρημένοις* II 3 *ἱστορουμένους* *CF* 7 *καταγομένων* vulg. 13 *διὰ*] *κατὰ* D.

ἐδωδίμων ὁδηποτοῦν μεθ' ὕδατος εἰς τὸν ἥλιον θῇ, ταχέως ἕψεται χωρὶς πυρὸς καὶ ξύλων. ἀλλ' ὅμως 5 οἱ κατοικοῦντες ἀμφοτέρας τὰς εἰρημένας χώρας οὐχ οἷον φεύγειν βούλονται τὴν ὑπερβολὴν τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς κακῶν, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον ἑκουσίως προΐενται τὸ ζῆν ἕνεκα τοῦ μὴ βιασθῆναι διαίτης ἑτέρας καὶ βίου πειραθῆναι. οὕτως αὐτο- 6 φυὲς ἔχει τι φίλτρον πᾶσα συνήθης χώρα, καὶ περι-
9 γίνεται τῆς ἐκ τῶν ἀέρων κακοπαθείας ὁ χρόνος ὁ
200 τὴν ἐκ νηπίου παραλαβὼν ἡλικίαν. τὰς δὲ τηλικαύ- 7 τας ἐπ' ἀμφότερα διαφορὰς οὐ πολὺ διορίζει τόπου διάστημα. ἀπὸ γὰρ τῆς Μαιώτιδος λίμνης, ᾗ προσοικοῦσί τινες τῶν Σκυθῶν ἐν πάγει καὶ ψύχεσιν ὑπερβάλλουσι καθιδρυμένοι, πολλοὶ τῶν πλοϊζομένων οὐριοδρομούσαις ναυσὶ φορτίσιν εἰς μὲν Ῥόδον δεκαταῖοι καταπεπλεύκασιν, ἐξ ἧς εἰς Ἀλεξάνδρειαν τεταρταῖοι καταντῶσιν, ἐκ δὲ ταύτης κατὰ τὸν Νεῖλον πλέοντες πολλοὶ δεκαταῖοι κατηντήκασιν εἰς Αἰθιοπίαν, ὥστε ἀπὸ τῶν κατεψυγμένων μερῶν τῆς οἰκουμένης ἐπὶ τὰ θερμότατα μέρη μὴ πλέον εἴκοσι καὶ τεττάρων ἡμερῶν εἶναι τὸν πλοῦν τοῖς κατὰ τὸ συνεχὲς κομιζομένοις. διόπερ τῆς διαφορᾶς τῆς τῶν 8 ἀέρων ἐν ὀλίγῳ διαστήματι μεγάλης οὔσης οὐδὲν παράδοξον καὶ τὴν δίαιταν καὶ τοὺς βίους, ἔτι δὲ τὰ σώματα πολὺ διαλλάττειν τῶν παρ' ἡμῖν.

Ἐπεὶ δὲ τῶν ἐθνῶν καὶ βίων τὰ κεφάλαια τῶν 35 δοκούντων εἶναι παραδόξων διεληλύθαμεν, περὶ τῶν

4 φυγεῖν DF 6 προσιέναι D, προιέναι *CF*, corr. Dind. 8 τι] τὸ *CF* 13 πάγοις II 16 εἰς] εἰς μὲν vulg. 17 κατὰ] ἀνὰ Agath. 66 20 θερμότερα D.

[ὄντων] θηρίων τῶν κατὰ τὰς ὑποκειμένας χώρας
2 ἐν μέρει διέξιμεν. ἔστι γὰρ ζῷον ὃ καλεῖται μὲν
ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος ῥινόκερως, ἀλκῇ δὲ καὶ βίᾳ
παραπλήσιον ὂν ἐλέφαντι, τῷ δὲ ὕψει ταπεινότερον,
τὴν μὲν δορὰν ἰσχυροτάτην ἔχει, τὴν δὲ χρόαν πυξο-
ειδῆ. ἐπὶ δ' ἄκρων τῶν μυκτήρων φέρει κέρας
τῷ τύπῳ σιμόν, τῇ δὲ στερεότητι σιδήρῳ παρεμ-
3 φερές. τοῦτο περὶ τῆς νομῆς ἀεὶ διαφερόμενον ἐλέ-
φαντι τὸ μὲν κέρας πρός τινα τῶν πετρῶν θήγει,
συμπεσὸν δ' εἰς μάχην τῷ προειρημένῳ θηρίῳ καὶ
ὑποδῦνον ὑπὸ τὴν κοιλίαν ἀναρρήττει τῷ κέρατι
καθάπερ ξίφει τὴν σάρκα. τῷ δὲ τοιούτῳ τρόπῳ
τῆς μάχης χρώμενον ἔξαιμα ποιεῖ τὰ θηρία καὶ
πολλὰ διαφθείρει. ὅταν δὲ ὁ ἐλέφας φθάσας τὴν
ὑπὸ τὴν κοιλίαν ὑπόδυσιν τῇ προβοσκίδι προκατα-
λάβηται τὸν ῥινόκερων, περιγίνεται ῥᾳδίως τύπτων
4 τοῖς ὀδοῦσι καὶ τῇ βίᾳ πλέον ἰσχύων. αἱ δὲ σφίγγες
γίνονται μὲν περί τε τὴν Τρωγλοδυτικὴν καὶ τὴν
Αἰθιοπίαν, ταῖς δὲ μορφαῖς ὑπάρχουσιν οὐκ ἀνό-
μοιοι ταῖς γραφομέναις, μόνον δὲ ταῖς δασύτησι
διαλλάττουσι, τὰς δὲ ψυχὰς ἡμέρους ἔχουσαι καὶ
πανούργους ἐπὶ πλέον καὶ διδασκαλίαν μεθοδικὴν
5 ἐπιδέχονται. οἱ δ' ὀνομαζόμενοι κυνοκέφαλοι τοῖς
μὲν σώμασιν ἀνθρώποις δυσειδέσι παρεμφερεῖς εἰσι,
ταῖς δὲ φωναῖς μυγμοὺς ἀνθρωπίνους προΐενται.
ἀγριώτατα δὲ ταῦτα τὰ ζῷα καὶ παντελῶς ἀτιθά-

1 ὄντων del. Eich. τῶν om. A 4 ὂν add. Dind. 9 πρός τινας τῶν μειζόνων πετρῶν II 22 ἐπὶ πλεῖον codices, ἐπὶ ποσὸν Agath. 73 26 δὲ ταῦτα τὰ om. D.

σευτα καθεστῶτα τὴν ἀπὸ τῶν ὀφρύων πρόσοψιν
201 αὐστηροτέραν ἔχει. ταῖς δὲ θηλείαις ἰδιώτατον συμ-
βαίνει τὸ τὴν μήτραν ἐκτὸς τοῦ σώματος φέρειν
πάντα τὸν χρόνον. ὁ δὲ λεγόμενος κῆπος ὠνό- 6
μασται μὲν ἀπὸ τῆς περὶ τὸν ὄγκον ὅλον ὡραίας
καὶ προσηνοῦς ἡλικίας, τὸ δὲ πρόσωπον ἔχων ὅμοιον
λέοντι τὸ λοιπὸν σῶμα φέρει πάνθηρι παραπλήσιον,
πλὴν τοῦ μεγέθους, ὃ παρισοῦται δορκάδι. πάν- 7
των δὲ τῶν εἰρημένων ζῴων ὁ σαρκοφάγος ταῦρος
ἀγριώτατός ἐστι καὶ παντελῶς δυσκαταμάχητος. τῷ
μὲν γὰρ ὄγκῳ τοῦτο μεῖζόν ἐστι τῶν ἡμέρων ταύ-
ρων, ὀξύτητι δὲ ποδῶν οὐ λειπόμενον ἵππου, τῷ
στόματι δὲ διεστηκὸς ἄχρι τῶν ὤτων. τὸ δὲ χρῶμα
πυρρὸν ἔχει καθ' ὑπερβολήν, καὶ τὰ μὲν ὄμματα
γλαυκότερα λέοντος καὶ τὰς νύκτας ἀστράπτοντα,
τὰ δὲ κέρατα φύσεως ἰδιοτρόπου κοινωνοῦντα· τὸν
μὲν γὰρ ἄλλον χρόνον αὐτὰ κινεῖ παραπλησίως τοῖς
ὠσί, κατὰ δὲ τὰς μάχας ἵστησιν ἀραρότως. τὴν δὲ
τῆς τριχὸς ἐπαγωγὴν ἔχει τοῖς ἄλλοις ζῴοις ἐναν-
τίαν. ἔστι δὲ τὸ θηρίον ἀλκῇ τε καὶ δυνάμει διά- 8
φορον, ὡς ἂν ἐπιτιθέμενον τοῖς ἀλκιμωτάτοις τῶν
ζῴων καὶ τὴν τροφὴν ἔχον ἐκ τῆς τῶν χειρωθέντων
σαρκοφαγίας. διαφθείρει δὲ καὶ τὰς ποίμνας τῶν
ἐγχωρίων, καὶ καταπληκτικῶς ἀγωνίζεται πρὸς ὅλα
συστήματα τῶν ποιμένων καὶ κυνῶν ἀγέλας. λέγε- 9
ται δὲ καὶ τὸ δέρμα ἄτρωτον ἔχειν· πολλῶν γοῦν
ἐπιβεβλημένων λαβεῖν ὑποχείριον μηδένα κατισχυ-

1 καθεστῶτα . τὴν δ' ἀπὸ D 4 ἅπαντα vulg. 5 ὅλον τὸν ὄγκον vulg. 11 ἡμετέρων F 13 ὤτων Agath. 76] ὀμμάτων codices 25 ποιμνίων C.

κέναι. τὸ δ' εἰς ὄρυγμα πεσὸν ἢ δι' ἄλλης ἀπάτης χειρωθὲν ὑπὸ τοῦ θυμοῦ γίνεται περιπνιγές, καὶ τῆς ἐλευθερίας οὐδαμῶς ἀλλάττεται τὴν ἐν τῷ τιθασεύεσθαι φιλανθρωπίαν. διόπερ εἰκότως οἱ Τρωγλοδύται τοῦτο τὸ θηρίον κράτιστον κρίνουσιν, ὡς ἂν τῆς φύσεως αὐτῷ δεδωρημένης ἀλκὴν μὲν λέοντος, ἵππου δὲ τάχος, ῥώμην δὲ ταύρου, τῆς δὲ πάντων κρατίστης σιδήρου φύσεως οὐχ ἡττώμενον.
10 ὁ δὲ λεγόμενος παρ' Αἰθίοψι κροκόττας μεμιγμένην μὲν ἔχει φύσιν κυνὸς καὶ λύκου, τὴν δ' ἀγριότητα φοβερωτέραν ἀμφοτέρων, τοῖς δὲ ὀδοῦσι πάντων ὑπεράγει· πᾶν γὰρ ὀστῶν μέγεθος συντρίβει ῥᾳδίως. καὶ τὸ καταποθὲν διὰ τῆς κοιλίας πέττει παραδόξως. τοῦτο δὲ τὸ ζῷον τῶν ψευδῶς παραδοξολογούντων ἱστοροῦντες ἔνιοι μιμεῖσθαι τὴν τῶν ἀνθρώπων διάλεκτον ἡμᾶς μὲν οὐ πείθουσιν.

36 Ὄφεων δὲ γένη παντοδαπὰ καὶ τοῖς μεγέθεσιν ἄπιστα θεωρεῖσθαί φασιν οἱ τὴν πλησίον τῆς ἐρήμου καὶ θηριώδους κατοικοῦντες. ἑκατὸν γὰρ πηχῶν τὸ μῆκος ἑορακέναι τινὲς ἀποφαινόμενοι δικαίως ἂν 202
οὐχ ὑφ' ἡμῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων 21
ἁπάντων ψευδολογεῖν ὑποληφθείησαν· προστιθέασι γὰρ τῷ διαπιστουμένῳ πολλῷ παραδοξότερα, λέγοντες ὅτι τῆς χώρας οὔσης πεδιάδος, ὅταν τὰ μέγιστα τῶν θηρίων περισπειραθῇ, ποιεῖ ταῖς ἐγκυκλωθείσαις ἐπ' ἀλλήλαις σπείραις ἀναστήματα πόρρωθεν

2 τοῦ om. D 10 μὲν om. vulg. 12 μέγεθος] γένος Agath. 77 14 παραδοξολογουμένων DF 15 διάλεκτον D, διάλεκτον ἀποφηνάμενοι vulg. 25 ἐγκυκλωθείσαις] ἐν κύκλῳ τεθείσαις II.

φαινόμενα λόφῳ παραπλήσια. τῷ μὲν οὖν μεγέθει 2
τῶν ῥηθέντων θηρίων οὐκ ἄν τις ῥᾳδίως συγκατά-
θοιτο· περὶ δὲ τῶν μεγίστων θηρίων τῶν εἰς
ὄψιν ἐληλυθότων καὶ κομισθέντων ἔν τισιν ἀγγείοις
εὐθέτοις εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ποιησόμεθα τὴν ἀνα-
γραφήν, προστιθέντες καὶ τῆς θήρας τὴν κατὰ μέρος
οἰκονομίαν. ὁ γὰρ δεύτερος Πτολεμαῖος, περί τε 3
τὴν τῶν ἐλεφάντων κυνηγίαν φιλοτιμηθεὶς καὶ τοῖς
τὰς παραδόξους θήρας τῶν ἀλκιμωτάτων ζῴων ποιου-
μένοις μεγάλας ἀπονέμων δωρεάς, πολλὰ δὲ χρήματα
δαπανήσας εἰς ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν, ἐλέφαντάς τε
συχνοὺς πολεμιστὰς περιεποιήσατο καὶ τῶν ἄλλων
ζῴων ἀθεωρήτους καὶ παραδόξους φύσεις ἐποίησεν
εἰς γνῶσιν ἐλθεῖν τοῖς Ἕλλησι. διὸ καί τινες τῶν 4
κυνηγῶν, ὁρῶντες τὴν τοῦ βασιλέως μεγαλοψυχίαν
ἐν ταῖς δωρεαῖς, συστραφέντες εἰς ἱκανὸν πλῆθος
ἔκριναν παραβαλέσθαι ταῖς ψυχαῖς, καὶ τῶν μεγά-
λων ὄφεων ἕνα θηρεύσαντες ἀνακομίσαι ζῶντα εἰς
τὴν Ἀλεξάνδρειαν πρὸς τὸν Πτολεμαῖον. μεγάλης 5
δ' οὔσης καὶ παραδόξου τῆς ἐπιβολῆς, ἡ τύχη συνερ-
γήσασα ταῖς ἐπινοίαις αὐτῶν καὶ τὸ τέλος οἰκεῖον
περιεποίησε τῆς πράξεως. σκοπεύσαντες γὰρ ἕνα
τῶν ὄφεων τριάκοντα πηχῶν διατρίβοντα περὶ τὰς
συστάσεις τῶν ὑδάτων, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἀκίνη-
τον τοῦ σώματος τὸ κύκλωμα τηροῦντα, κατὰ δὲ
τὰς ἐπιφανείας τῶν διὰ τὴν δίψαν ζῴων φοιτών-

3 θηρίων] θηρίων ὄφεων codices, ὄφεων Eich. 6 τῆς Dindorf, τῆς κατὰ μέρος codices κατὰ μέρος om. CF 8 κυνηγίαν] θήραν C 10 δὲ] πάνυ add. vulg. 17 παραβάλλεσθαι D τὰς ψυχὰς Hertlein.

των ἐπὶ τὸν τόπον ἄφνω διανιστάμενον, καὶ τῷ
μὲν στόματι διαρπάζοντα, τῷ δὲ σπειράματι κατα-
πλέκοντα τὸν ὄγκον τῶν φανέντων ζῴων, ὥστε μη-
δενὶ τρόπῳ δύνασθαι τὸ παραπεσὸν ἐκφυγεῖν —,
προμήκους οὖν ὄντος τοῦ ζῴου καὶ νωθροῦ τὴν
φύσιν ἐλπίσαντες βρόχοις καὶ σειραῖς κυριεύσειν,
τὸ μὲν πρῶτον παρῆσαν ἐπ' αὐτὸ τεθαρρηκότες,
6 *ἔχοντες ἐξηρτυμένα πάντα τὰ πρὸς τὴν χρείαν, ὡς*
δ' ἐπλησίαζον, ἀεὶ μᾶλλον ἐξεπλήττοντο τῷ δέει,
θεωροῦντες ὄμμα πυρωπὸν καὶ λιχμωμένην πάντῃ
τὴν γλῶτταν, ἔτι δὲ τῇ τραχύτητι τῶν φολίδων ἐν
τῇ διὰ τῆς ὕλης πορείᾳ καὶ παρατρίψει ψόφον ἐξαί-
σιον κατασκευάζοντα, τὸ μέγεθός τε τῶν ὀδόντων
ὑπερφυὲς καὶ στόματος ἀγρίαν πρόσοψιν καὶ κυκλώ-
7 *ματος ἀνάστημα παράδοξον. διόπερ τῷ φόβῳ τὰ*
χρώματα τῶν προσώπων ἀποβεβληκότες δειλῶς ἐπέ-
βαλον τοὺς βρόχους ἀπὸ τῆς οὐρᾶς· τὸ δὲ θηρίον
ἅμα τῷ προσάψασθαι τοῦ σώματος τὸν κάλων ἐπε- 203
στράφη μετὰ πολλοῦ φυσήματος καταπληκτικῶς, καὶ
τὸν μὲν πρῶτον ἁρπάζει τῷ στόματι μετεωρισθὲν
ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς, καὶ τὰς σάρκας ἔτι ζῶντος κατεσι-
τεῖτο, τὸν δὲ δεύτερον φεύγοντα τῇ σπείρᾳ πόρρω-
θεν ἐπεσπάσατο, καὶ περιειληθὲν ἔσφιγγε τὴν κοιλίαν
τῷ δεσμῷ· οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐκπλαγέντες διὰ τῆς
37 *φυγῆς τὴν σωτηρίαν ἐπορίσαντο. οὐ μὴν ἀπέγνωσαν*
τὴν θήραν, ὑπερβαλλούσης τῆς ἀπὸ τοῦ βασιλέως
χάριτος καὶ δωρεᾶς τοὺς ἀπὸ τῆς πείρας ἐγνωσμέ-
νους κινδύνους, φιλοτεχνίᾳ δὲ καὶ δόλῳ τὸ τῇ βίᾳ

6 *καὶ σειραῖς* del. Eich. 13 *τε*] *τε τὸ* vulg. 16 *ἐπέ-βαλλον* vulg. 26 *ὑπερβαλούσης* vulg. 28 *δὲ*] *τε* vulg.

δυσκαταγώνιστον ἐχειρώσαντο, τοιάνδε τινὰ μηχανὴν πορισάμενοι. κατεσκεύασαν ἀπὸ σχοίνου πυκνῆς περιφερὲς πλόκανον, τῷ μὲν τύπῳ τοῖς κύρτοις ἐμφερές, τῷ δὲ μεγέθει καὶ τῇ διαλήψει τῆς χώρας δυνάμενον δέξασθαι τὸν ὄγκον τοῦ θηρίου. κατ- 2
οπτεύσαντες οὖν τὸν φωλεὸν αὐτοῦ καὶ τὴν ὥραν τῆς τε ἐπὶ τὴν νομὴν ἐξόδου καὶ πάλιν τῆς ἐπανόδου, ὡς τάχισθ' ὥρμησεν ἐπὶ τὴν ἄγραν τὴν συνήθη τῶν ἑτερογενῶν ζῴων, τὸ μὲν προϋπάρχον τοῦ φωλεοῦ στόμα λίθοις εὐμεγέθεσι καὶ γῇ συνῳκοδόμησαν, τὸν δὲ πλησίον τῆς λόχμης τόπον ὑπόνομον ποιήσαντες καὶ τὸ πλόκανον εἰς αὐτὸν ἐνθέντες ἐναντίον ἐποίησαν τὸ στόμιον, ὥστε ἐξ ἑτοίμου τῷ θηρίῳ τὴν εἴσοδον ὑπάρχειν. κατὰ δὲ τὴν ἐπάν- 3
οδον τοῦ ζῴου παρεσκευασμένοι τοξότας καὶ σφενδονήτας, ἔτι δὲ ἱππεῖς πολλούς, πρὸς δὲ τούτοις σαλπικτὰς καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν χορηγίαν, ἅμα [δὲ] τῷ προσπελάζειν τὸ μὲν θηρίον μετεωρότερον τῶν ἱππέων ἐξῆρε τὸν αὐχένα, οἱ δ' ἐπὶ τὴν θήραν ἠθροισμένοι προσεγγίσαι μὲν οὐκ ἐτόλμων, νενουθετημένοι ταῖς προγεγενημέναις συμφοραῖς, πόρρωθεν δὲ πολλαῖς χερσὶν ἐφ' ἕνα καὶ μέγαν σκοπὸν βάλλοντες ἐτύγχανον, καὶ τῇ τε τῶν ἱππέων ἐπιφανείᾳ καὶ πλήθει κυνῶν ἀλκίμων, ἔτι δὲ τῷ διὰ τῶν σαλπίγγων ἤχῳ, κατέπληττον τὸ ζῷον. διόπερ ὑποχωροῦντος αὐτοῦ πρὸς τὴν οἰκείαν λόχμην τοσοῦτον ἐπεδίωκον ὥστε μὴ παροξύνειν ἐπὶ πλέον. ὡς 4
δὲ τῆς ἐνῳκοδομημένης φάραγγος ἤγγισεν, ἀθρόως

18 δὲ del. Reiske 25 κατεπλήττοντο CF 26 αὐτοῦ del. Dind. οἰκείαν D, οἰκείαν αὐτοῦ vulg. 28 συνῳκο-

ψόφον μὲν πολὺν διὰ τῶν ὅπλων ἐποίησαν, ταραχὴν
δὲ καὶ φόβον διὰ τῆς τῶν ὄχλων ἐπιφανείας καὶ
σαλπίγγων. τὸ δὲ θηρίον τὴν μὲν εἴσοδον οὐχ
ηὕρισκε, τὴν δὲ τῶν κυνηγῶν ὁρμὴν καταπληττό-
μενον κατέφυγεν εἰς τὸ πλησίον κατεσκευασμένον
5 στόμιον. πιμπλαμένου δὲ τοῦ πλοκάνου τῇ διαλύσει
τῆς σπείρας, ἔφθασαν τῶν κυνηγῶν τινες προσιπτά-
μενοι, καὶ πρὸ τοῦ στραφῆναι τὸν ὄφιν ἐπὶ τὴν
ἔξοδον κατελάβοντο δεσμοῖς τὸ στόμιον πρόμηκες
ὂν καὶ πεφιλοτεχνημένον πρὸς ταύτην τὴν ὀξύτητα·
ἐξελκύσαντες δὲ τὸ πλόκανον καὶ φάλαγγας ὑποθέν- 204
6 τες μετέωρον ἐξῆραν. τὸ δὲ θηρίον ἀπειλημμένον
ἐν ἀπεστενωμένῳ τόπῳ παρὰ φύσιν συριγμὸν ἐξαί-
σιον ἠφίει καὶ τοῖς ὀδοῦσι τὴν περιέχουσαν σχοῖνον
κατέσπα, πάντῃ δὲ διασειόμενον προσδοκίαν ἐποίησε
τοῖς φέρουσιν ὡς ἐκπηδῆσον ἐκ τοῦ περιέχοντος
αὐτὸ φιλοτεχνήματος. διὸ καὶ καταπλαγέντες ἔθεσαν
ἐπὶ τὴν γῆν τὸν ὄφιν, καὶ τοὺς περὶ τὴν οὐρὰν
τόπους κατακεντοῦντες ἀντιπεριέσπων τοῦ θηρίου
τὸν ἀπὸ τῶν ὀδόντων σπαραγμὸν ἐπὶ τὴν αἴσθησιν
7 τῶν ἀλγούντων μερῶν. ἀπενέγκαντες δ' εἰς τὴν
Ἀλεξάνδρειαν ἐδωρήσαντο τῷ βασιλεῖ, παράδοξον
θέαμα καὶ τοῖς ἀκούσασιν ἀπιστούμενον. τῇ δ' ἐν-
δείᾳ τῆς τροφῆς καταπονήσαντες τὴν ἀλκὴν τοῦ
θηρίου τιθασὸν ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον ἐποίησαν, ὥστε
8 θαυμαστὴν αὐτοῦ γενέσθαι τὴν ἐξημέρωσιν. ὁ δὲ

δομημένης malim (v. 10) 1 *ψόφον* om. D *ἐποίησαντο* II 2 *δὲ* om. D 7 *προσιππασάμενοι* II 12 *μετεωρότερον* codices (corr. Tzetz. Chil. 3, 927) 17 *αὐτὸ* ante *ἐκ* codices, corr. Reiske 25 *θηρίου* CE, *θηρίου τὸν ἀπὸ τῶν ὀδόντων* ceteri (cf. v. 20).

Πτολεμαῖος τοῖς μὲν κυνηγοῖς τὰς ἀξίας ἀπένειμε δωρεάς, τὸν δ' ὄφιν ἔτρεφε τετιθασευμένον καὶ τοῖς εἰς τὴν βασιλείαν παραβάλλουσι ξένοις μέγιστον παρεχόμενον καὶ παραδοξότατον θέαμα. διόπερ τηλικούτου 9 *μεγέθους ὄφεως εἰς ὄψιν κοινὴν κατηντηκότος οὐκ ἄξιον ἀπιστεῖν τοῖς Αἰθίοψιν οὐδὲ μῦθον ὑπολαμβάνειν τὸ θρυλούμενον ὑπ' αὐτῶν. ἀποφαίνονται γὰρ ὁρᾶσθαι κατὰ τὴν χώραν αὐτῶν ὄφεις τηλικούτους τὸ μέγεθος ὥστε μὴ μόνον βοῦς τε καὶ ταύρους καὶ τῶν ἄλλων ζῴων τὰ τηλικαῦτα τοῖς ὄγκοις ἀναλίσκειν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐλέφασιν εἰς ἀλκὴν συνίστασθαι, καὶ διὰ μὲν τῆς σπείρας ἐμπλεκομένους τοῖς σκέλεσιν ἐμποδίζειν τὴν κατὰ φύσιν κίνησιν, τὸν δ' αὐχένα μετεωρίσαντας ὑπὲρ τὴν προβοσκίδα τὴν κεφαλὴν ἐναντίαν ποιεῖν τοῖς τῶν ἐλεφάντων ὄμμασι, διὰ δὲ τοῦ πυρωποῦ τῶν ὀφθαλμῶν ἀστραπῇ παραπλησίας τὰς λαμπηδόνας προβάλλοντας ἀποτυφλοῦν τὴν ὅρασιν, καὶ σφήλαντας ἐπὶ τὴν γῆν σαρκοφαγεῖν τὰ χειρωθέντα τῶν ζῴων.*

Διευκρινηκότες δ' ἀρκούντως τὰ περὶ τὴν Αἰθιοπίαν καὶ Τρωγλοδυτικὴν καὶ τὴν ταύταις συνάπτουσαν 38 *μέχρι τῆς διὰ καῦμα ἀοικήτου, πρὸς δὲ ταύταις περὶ τῆς παραλίας τῆς παρὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν καὶ τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος τὸ πρὸς μεσημβρίαν κεκλιμένον, περὶ τοῦ καταλελειμμένου μέρους, λέγω δὲ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, ποιησόμεθα τὴν ἀναγραφήν, τὰ μὲν ἐκ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βασιλικῶν*

14 *ὑπὲρ* Reiske, *ὑπὸ* codices 17 *παραπλησίως* codices, corr. Dind. *προσβάλλοντας* II 23 *παρὰ*] *περὶ* II 26 *δὲ*] *δὴ* *CF*.

ὑπομνημάτων ἐξειληφότες, τὰ δὲ παρὰ τῶν αὐτοπτῶν
2 πεπυσμένοι. τοῦτο γὰρ τὸ μέρος τῆς οἰκουμένης
καὶ τὸ περὶ τὰς Βρεττανικὰς νήσους καὶ τὴν ἄρκτον
ἥκιστα πέπτωκεν ὑπὸ τὴν κοινὴν ἀνθρώπων ἐπί-
γνωσιν. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν πρὸς ἄρκτον κεκλιμέ-
νων μερῶν τῆς οἰκουμένης τῶν συναπτόντων τῇ διὰ 205
ψῦχος ἀοικήτῳ διέξιμεν, ὅταν τὰς Γαΐου Καίσαρος
3 πράξεις ἀναγράφωμεν· οὗτος γὰρ τὴν Ῥωμαίων ἡγε-
μονίαν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη πορρωτάτω προβιβάσας
πάντα τὸν πρότερον ἀγνοούμενον τόπον ἐποίησε
4 πεσεῖν εἰς σύνταξιν ἱστορίας· ὁ δὲ προσαγορευόμε-
νος Ἀράβιος κόλπος ἀνεστόμωται μὲν εἰς τὸν κατὰ
μεσημβρίαν κείμενον ὠκεανόν, τῷ μήκει δ' ἐπὶ
πολλοὺς πάνυ παρήκων σταδίους τὸν μυχὸν ἔχει
περιοριζόμενον ταῖς ἐσχατιαῖς τῆς Ἀραβίας καὶ Τρω-
γλοδυτικῆς. εὖρος δὲ κατὰ μὲν τὸ στόμα καὶ τὸν
μυχὸν ὑπάρχει περὶ ἑκκαίδεκα σταδίους, ἀπὸ δὲ
Πανόρμου λιμένος πρὸς τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον μα-
κρᾶς νεὼς διωγμὸν ἡμερήσιον. τὸ δὲ μέγιστόν ἐστι
διάστημα κατὰ τὸ Τύρκαιον ὄρος καὶ Μακαρίαν
νῆσον πελαγίαν, ὡς ἂν τῶν ἠπείρων οὐχ ὁρωμένων
5 ἀπ' ἀλλήλων. ἀπὸ δὲ τούτου τὸ πλάτος ἀεὶ μᾶλλον
συγκλείεται καὶ τὴν συναγωγὴν ἔχει μέχρι τοῦ στό-
ματος. ὁ δὲ παράπλους αὐτοῦ κατὰ πολλοὺς τόπους
ἔχει νήσους μακράς, στενοὺς μὲν διαδρόμους ἐχούσας,
ῥοῦν δὲ πολὺν καὶ σφοδρόν. ἡ μὲν οὖν κεφαλαιώ-
δης τοῦ κόλπου τούτου θέσις ὑπάρχει τοιαύτη.

17 ἀπὸ δὲ — 22 ἀλλήλων om. AD 20 Τύρκαιον] Ταυρικόν f. cf. 41, 1 Μακαρίαν δυσπελάγιον G, Μαριάνδης πελάγιον E, Μαρίαν δυσπελαγίαν CF; corr. Stroth.

ἡμεῖς δ' ἀπὸ τῶν ἐσχάτων [τούτου] τοῦ μυχοῦ τό- 6
πων ἀρξάμενοι τὸν ἐφ' ἑκάτερα τὰ μέρη παράπλουν
τῶν ἠπείρων καὶ τὰς ἀξιολογωτάτας κατ' αὐτὰς
ἰδιότητας διέξιμεν· πρῶτον δὲ ληψόμεθα τὸ δεξιὸν
μέρος, οὗ τὴν παραλίαν τῶν Τρωγλοδυτῶν ἔθνη
νέμεται μέχρι τῆς ἐρήμου.

Ἀπὸ πόλεως τοίνυν Ἀρσινόης κομιζομένοις παρὰ 39
τὴν δεξιὰν ἤπειρον ἐκπίπτει κατὰ πολλοὺς τόπους
ἐκ πέτρας εἰς θάλατταν ὕδατα πολλά, πικρᾶς ἁλ-
μυρίδος ἔχοντα γεῦσιν. παραδραμόντι δὲ τὰς πηγὰς
ταύτας ὑπέρκειται μεγάλου πεδίου μιλτώδη χρόαν
ἔχον ὄρος καὶ τὴν ὅρασιν τῶν ἐπὶ πλέον ἀτενι-
ζόντων εἰς αὐτὸ λυμαινόμενον. ὑπὸ δὲ τὰς ἐσχα-
τιὰς τῆς ὑπωρείας κεῖται λιμὴν σκολιὸν ἔχων τὸν
εἴσπλουν, ἐπώνυμος Ἀφροδίτης. ὑπέρκεινται δὲ τού- 2
του νῆσοι τρεῖς, ὧν δύο μὲν πλήρεις εἰσὶν ἐλαιῶν
καὶ σύσκιοι, μία δὲ λειπομένη τῷ πλήθει τῶν προ-
ειρημένων δένδρων, πλῆθος δ' ἔχουσα τῶν ὀνομαζο-
μένων μελεαγρίδων. μετὰ δὲ ταῦτα κόλπος ἐστὶν 3
εὐμεγέθης ὁ καλούμενος Ἀκάθαρτος, καὶ πρὸς αὐτῷ
βαθεῖα καθ' ὑπερβολὴν χερρόνησος, ἧς κατὰ τὸν
αὐχένα στενὸν ὄντα διακομίζουσι τὰ σκάφη πρὸς
τὴν ἀντιπέρας θάλατταν. παρακομισθέντι δὲ τοὺς 4
τόπους τούτους κεῖται νῆσος πελαγία μὲν τῷ δια-
στήματι, τὸ δὲ μῆκος εἰς ὀγδοήκοντα σταδίους παρ-
εκτείνουσα, καλουμένη δὲ Ὀφιώδης, ἣ τὸ μὲν

1 τούτου del. Dind. 5 μέρος] τῶν Τρωγλοδυτῶν add. CD 11 ταύτας Eichstädt, αὐτὰς cod. 12 πλειόνων DF ἐνατενιζόντων B 17 σύσκιοι] σύκων *C* 21 ἧς om. II 22 διακομίζουσα D*F* 26 δὲ] μὲν DF.

παλαιὸν ὑπῆρχε πλήρης παντοδαπῶν καὶ φοβερῶν 206
ἑρπετῶν, ἀφ' ὧν καὶ ταύτης ἔτυχε τῆς προσηγορίας,
ἐν δὲ τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις ὑπὸ τῶν κατὰ
τὴν Ἀλεξάνδρειαν βασιλέων οὕτως ἐξημερώθη φιλο-
τίμως ὥστε μηδὲν ἔτι κατ' αὐτὴν ὁρᾶσθαι τῶν
5 προϋπαρξάντων ζῴων. οὐ παραλειπτέον δ' ἡμῖν
οὐδὲ τὴν αἰτίαν τῆς περὶ τὴν ἡμέρωσιν φιλοτιμίας.
εὑρίσκεται γὰρ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ τὸ καλούμενον
τοπάζιον, ὅπερ ἐστὶ λίθος διαφαινόμενος ἐπιτερ-
πής, ὑάλῳ παρεμφερὴς καὶ θαυμαστὴν ἔγχρυσον
6 πρόσοψιν παρεχόμενος. διόπερ ἀνεπίβατος τοῖς ἄλ-
λοις τηρεῖται, θανατουμένου παντὸς τοῦ προσπλεύ-
σαντος ὑπὸ τῶν καθεσταμένων ἐπ' αὐτῆς φυλάκων.
οὗτοι δὲ τὸν ἀριθμὸν ὄντες ὀλίγοι βίον ἔχουσιν
ἀτυχῆ. ἵνα μὲν γὰρ μηδεὶς λίθος διακλαπῇ, πλοῖον
οὐκ ἀπολείπεται τὸ παράπαν ἐν τῇ νήσῳ· οἱ δὲ
παραπλέοντες αὐτὴν διὰ τὸν ἀπὸ τοῦ βασιλέως φόβον
πόρρωθεν παραθέουσι· τροφαὶ δὲ αἱ μὲν παρακομι-
ζόμεναι ταχέως ἐκλείπουσιν, ἕτεραι δ' ἐγχώριοι τὸ
7 σύνολον οὐχ ὑπάρχουσι. διόπερ ὅταν τῶν σιτίων
ὀλίγα καταλείπηται, κάθηνται πάντες οἱ κατὰ τὴν
κώμην προσδεχόμενοι τὸν τῶν κομιζόντων τὰς τρο-
φὰς κατάπλουν· ὧν βραδυνόντων εἰς τὰς ἐσχάτας
8 ἐλπίδας συστέλλονται. ὁ δὲ προειρημένος λίθος
φυόμενος ἐν ταῖς πέτραις τὴν μὲν ἡμέραν διὰ τὸ
πνῖγος οὐχ ὁρᾶται, κρατούμενος ὑπὸ τοῦ περὶ τὸν
ἥλιον φέγγους, τῆς δὲ νυκτὸς ἐπιγινομένης ἐν σκότει
διαλάμπει καὶ πόρρωθεν δῆλός ἐστιν ἐν ᾧ ποτ' ἂν

5 ὥστε] ὡς II 13 ἐπ' αὐτῆς Hertlein, ὑπ' αὐτῶν libri 16 καταλείπεται C 28 δῆλον *CF*.

ᾗ τόπῳ. οἱ δὲ νησοφύλακες κλήρῳ διῃρημένοι τοὺς 9
τόπους ἐφεδρεύουσι, καὶ τῷ φανέντι λίθῳ περιτι-
θέασι σημείου χάριν ἄγγος τηλικοῦτον ἡλίκον ἂν
ᾖ τὸ μέγεθος τοῦ στίλβοντος λίθου· τῆς δ' ἡμέρας
περιιόντες περιτέμνουσι τὸν σημειωθέντα τόπον τῆς
πέτρας, καὶ παραδιδόασι τοῖς διὰ τῆς τέχνης δυνα-
μένοις ἐκλεαίνειν τὸ παραδοθὲν οἰκείως.

Παραπλεύσαντι δὲ τούτους τοὺς τόπους πολλὰ 40
μὲν Ἰχθυοφάγων ἔθνη κατοικεῖ τὴν παράλιον, πολ-
λοὶ δὲ νομάδες Τρωγλοδύται. πρὸς δὲ τούτοις ὄρη
παντοῖα ταῖς ἰδιότησιν ὑπάρχει μέχρι λιμένος τοῦ
προσαγορευθέντος σωτηρίας, ὃς ἔτυχε τῆς ὀνομα-
σίας ταύτης ἀπὸ τῶν πρώτων πλευσάντων Ἑλλή-
νων καὶ διασωθέντων. ἀπὸ δὲ τούτων τῶν μερῶν 2
ἄρχεται συναγωγὴν λαμβάνειν ὁ κόλπος καὶ τὴν
ἐπιστροφὴν ἐπὶ τὰ κατὰ τὴν Ἀραβίαν μέρη ποιεῖ-
σθαι. καὶ τὴν φύσιν δὲ τῆς χώρας καὶ θαλάττης
ἀλλοίαν εἶναι συμβέβηκε διὰ τὴν ἰδιότητα τῶν τό-
πων· ἥ τε γὰρ ἤπειρος ταπεινὴ καθορᾶται, μηδα- 3
μόθεν ἀναστήματος ὑπερκειμένου, ἥ τε θάλαττα
207 τεναγώδης οὖσα τὸ βάθος οὐ πλέον εὑρίσκεται τριῶν
ὀργυιῶν, καὶ τῇ χρόᾳ παντελῶς ὑπάρχει χλωρά. τοῦτο
δ' αὐτῇ φασι συμβαίνειν οὐ διὰ τὸ τὴν τῶν ὑγρῶν
φύσιν εἶναι τοιαύτην, ἀλλὰ διὰ τὸ πλῆθος τοῦ δια-
φαινομένου καθ' ὕδατος μνίου καὶ φύκους. ταῖς 4
μὲν οὖν ἐπικώποις τῶν νεῶν εὔθετός ἐστιν ὁ τό-
πος, κλύδωνα μὲν οὐκ ἐκ πολλοῦ κυλίων διαστή-
ματος, θήραν δ' ἰχθύων ἄπλατον παρεχόμενος· αἱ

9 ἔθνη Ἰχθυοφάγων vulg. 12 σωτῆρος C 28 θήραν — ἄπλατον] θήρας — ἀπλάτους AB.

δὲ τοὺς ἐλέφαντας διάγουσαι, διὰ τὰ βάρη βαθύπλοι καθεστῶσαι καὶ ταῖς κατασκευαῖς ἐμβριθεῖς, μεγάλους καὶ δεινοὺς ἐπιφέρουσι κινδύνους τοῖς ἐν
5 αὐταῖς πλέουσι. διάρσει γὰρ ἱστίων θέουσαι καὶ διὰ τὴν τῶν πνευμάτων βίαν πολλάκις νυκτὸς ὠθούμεναι, ὁτὲ μὲν πέτραις προσπεσοῦσαι ναυαγοῦσι, ποτὲ δ' εἰς τεναγώδεις ἰσθμοὺς ἐμπίπτουσιν· οἱ δὲ ναῦται παρακαταβῆναι μὲν ἀδυνατοῦσι διὰ τὸ πλέον εἶναι τὸ βάθος ἀνδρομήκους, διὰ δὲ τῶν κοντῶν τῷ σκάφει βοηθοῦντες ὅταν μηδὲν ἀνύωσιν, ἐκβάλλουσιν ἅπαντα πλὴν τῆς τροφῆς· οὐδ' οὕτω δὲ τῆς ἀποστροφῆς τυγχάνοντες εἰς μεγάλην ἀπορίαν ἐμπίπτουσι διὰ τὸ μήτε νῆσον μήτ' ἄκραν ἠπείρου μήτε ναῦν ἑτέραν πλησίον ὑπάρχουσαν ὁρᾶσθαι· ἄξενοι γὰρ παντελῶς οἱ τόποι καὶ σπανίους ἔχοντες τοὺς
6 ναυσὶ διακομιζομένους. χωρὶς δὲ τούτων τῶν κακῶν ὁ κλύδων ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ τῷ κύτει τῆς νεὼς τοσοῦτο πλῆθος ἄμμου προσβάλλει καὶ συσσωρεύει παραδόξως ὥστε τὸν κύκλῳ τόπον περιχώννυσθαι καὶ τὸ σκάφος ὥσπερ ἐπίτηδες ἐνδεσμεύεσθαι τῇ χέρσῳ.
7 οἱ δὲ τούτῳ τῷ συμπτώματι περιπεσόντες τὸ μὲν πρῶτον μετρίως ὀδύρονται πρὸς κωφὴν ἐρημίαν, οὐ παντελῶς [μὲν] ἀπεγνωκότες [εἰς τέλος] τὴν σωτηρίαν· πολλάκις γὰρ τοῖς τοιούτοις ἐπιφανεὶς ὁ τῆς πλημυρίδος κλύδων ἐξῆρεν εἰς ὕψος, καὶ τοὺς ἐσχάτως κινδυνεύοντας ὡσπερεὶ θεὸς ἐπιφανεὶς διε-

1 βαθύπλοοι D, βαθύπρωροι CF[1], βαθύπλευροι F[2] 6 ὁτὲ] ποτὲ II 10 ἀνύσωσιν II 12 ἀποστροφῆς Wesseling, τροφῆς codices, σωτηρίας Dind. 15 σπανίως CDF 17 χρόνῳ] τῷ χρόνῳ CF 23 μὲν DF, δὲ C; del. Dind. εἰς τέλος del. Dind.

φύλαξεν· ὅταν δὲ ἀπὸ μὲν τῶν θεῶν ἡ προειρη-
μένη μὴ παρακολουθήσῃ βοήθεια, τὰ δὲ τῆς τροφῆς
λίπῃ, τοὺς μὲν ἀσθενεστέρους οἱ κατισχύοντες ἐκ-
βάλλουσιν εἰς θάλατταν, ὅπως τοῖς ὀλίγοις τὰ λει-
πόμενα τῶν ἀναγκαίων πλείονας ἡμέρας ἀντέχῃ,
πέρας δὲ πάσας τὰς ἐλπίδας ἐξαλείψαντες ἀπόλλυν-
ται πολὺ χεῖρον τῶν προαποθανόντων· οἱ μὲν γὰρ
ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ τὸ πνεῦμα τῇ δούσῃ φύσει πάλιν
ἀπέδωκαν, οἱ δ' εἰς πολλὰς ταλαιπωρίας καταμερί-
σαντες τὸν θάνατον πολυχρονίους τὰς συμφορὰς
ἔχοντες τῆς τοῦ βίου καταστροφῆς τυγχάνουσι. τὰ 8
δὲ σκάφη ταῦτα τῶν ἐπιβατῶν οἰκτρῶς στερηθέντα,
208 καθάπερ τινὰ κενοτάφια, διαμένει πολὺν χρόνον
πανταχόθεν περιχωννύμενα, τοὺς δ' ἱστοὺς καὶ τὰς
κεραίας μετεώρους ἔχοντα πόρρωθεν τοὺς ὁρῶντας
εἰς οἶκτον καὶ συμπάθειαν ἄγει τῶν ἀπολωλότων·
πρόσταγμα γάρ ἐστι βασιλέως ἐᾶν τὰ τοιαῦτα συμ-
πτώματα τοῖς πλέουσι διασημαίνειν τοὺς τὸν ὄλε-
θρον περιποιοῦντας τόπους. παρὰ δὲ τοῖς πλησίον 9
κατοικοῦσιν Ἰχθυοφάγοις παραδέδοται λόγος, ἐκ προ-
γόνων ἔχων φυλαττομένην τὴν φήμην, ὅτι μεγάλης
τινὸς γενομένης ἀμπώτεως ἐγεώθη τοῦ κόλπου πᾶς
ὁ τόπος ὁ τὴν χλωρὰν ἔχων τοῦ τύπου πρόσοψιν,
μεταπεσούσης τῆς θαλάττης εἰς τἀναντία μέρη, καὶ
φανείσης τῆς ἐπὶ τῷ βυθῷ χέρσου πάλιν ἐπελθοῦ-
σαν ἐξαίσιον πλήμην ἀποκαταστῆσαι τὸν πόρον εἰς
τὴν προϋπάρχουσαν τάξιν.

9 ἀνταπέδωκαν II 18 διασημᾶναι II 21 φω-
νὴν DF 22 ἐγενήθη II πᾶς] ξηρὸς πᾶς F 23 τύπου Eich-
städt, τόπου libri 24 καὶ φ.] φ. δὲ vulg. 25 ἐπὶ] ἐν D
26 πλήμην] πλημμύραν D, πλήμην καὶ πλημμύραν C.

41 Ἀπὸ δὲ τούτων τῶν τόπων τὸν μὲν ἀπὸ Πτο-
λεμαΐδος παράπλουν ἕως τῶν Ταύρων ἀκρωτηρίων
προειρήκαμεν, ὅτε Πτολεμαίου τὴν τῶν ἐλεφάντων
θήραν ἀπηγγείλαμεν· ἀπὸ δὲ τῶν Ταύρων ἐπιστρέ-
φει μὲν ἡ παράλιος πρὸς τὰς ἀνατολάς, κατὰ δὲ
τὴν θερινὴν τροπὴν αἱ σκιαὶ πίπτουσι πρὸς με-
σημβρίαν ἐναντίως ταῖς παρ' ἡμῖν ἄχρι πρὸς ὥραν
2 δευτέραν. ἔχει δὲ καὶ ποταμοὺς ἡ χώρα, ῥέοντας
ἐκ τῶν ὀρῶν τῶν προσαγορευομένων Ψεβαίων. διεί-
ληπται δὲ καὶ πεδίοις μεγάλοις φέρουσι μαλάχης
καὶ καρδάμου καὶ φοίνικος ἄπιστα μεγέθη· ἐκφέρει
δὲ καὶ καρποὺς παντοίους, τὴν μὲν γεῦσιν ἔχοντας
3 νωθράν, ἀγνοουμένους δὲ παρ' ἡμῖν. ἡ δὲ πρὸς
τὴν μεσόγειον ἀνατείνουσα πλήρης ἐστὶν ἐλεφάν-
των καὶ ταύρων ἀγρίων καὶ λεόντων καὶ πολλῶν
ἄλλων παντοδαπῶν θηρίων ἀλκίμων. ὁ δὲ πόρος
νήσοις διείληπται καρπὸν μὲν οὐδένα φερούσαις
ἥμερον, ἐκτρεφούσαις δ' ὀρνέων ἴδια γένη καὶ ταῖς
4 προσόψεσι θαυμαστά. ἡ δ' ἑξῆς θάλαττα βαθεῖα
παντελῶς ἐστι, καὶ κήτη φέρει παντοδαπὰ παρά-
δοξα τοῖς μεγέθεσιν, οὐ μέντοι λυποῦντα τοὺς ἀν-
θρώπους, ἐὰν μή τις ἀκουσίως αὐτῶν ταῖς λοφιαῖς
περιπέσῃ· οὐ δύνανται γὰρ διώκειν τοὺς πλέοντας,
ὡς ἂν κατὰ τὴν ἐκ τῆς θαλάττης ἄρσιν ἀμαυρου-
μένων αὐτοῖς τῶν ὀμμάτων ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸν ἥλιον
φέγγους. ταῦτα μὲν οὖν τὰ μέρη τῆς Τρωγλοδυτι- 209

2 et 4 ταυρικῶν D cf. 38, 4 9 Θεβαίων D 12 δὲ καὶ] δὲ vulg. 16 παντοδαπῶν θηρίων ἀλκίμων] ἀλκίμων ζώων II πόρος] τόπος D 20 παντοδαπὰ φέρει vulg. 24 ἐκ add. Wess. 26 τρωγοδυτικῆς D.

*κῆς ἔσχατα γνωρίζεται, περιγραφόμενα ταῖς ἄκραις
ἃς ὀνομάζουσι Ψεβαίας.*

Τὸ δ' ἄλλο μέρος τῆς ἀντιπέρας παραλίου τὸ 42
*προσκεκλιμένον Ἀραβίᾳ πάλιν ἀναλαβόντες ἀπὸ τοῦ
μυχοῦ διέξιμεν. οὗτος γὰρ ὀνομάζεται Ποσείδειον,
ἱδρυσαμένου Ποσειδῶνι πελαγίῳ βωμὸν Ἀρίστωνος
τοῦ πεμφθέντος ὑπὸ Πτολεμαίου πρὸς κατασκοπὴν
τῆς ἕως ὠκεανοῦ παρηκούσης Ἀραβίας. ἑξῆς δὲ* 2
*τοῦ μυχοῦ τόπος ἐστὶ παραθαλάττιος ὁ τιμώμενος
ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων διαφερόντως διὰ τὴν εὐχρηστίαν
τὴν ἐξ αὐτοῦ. οὗτος δ' ὀνομάζεται μὲν Φοινικών,
ἔχει δὲ πλῆθος τούτου τοῦ φυτοῦ πολύκαρπον καθ'
ὑπερβολὴν καὶ πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ τρυφὴν διαφέ-
ρον. πᾶσα δ' ἡ σύνεγγυς χώρα σπανίζει ναματιαίων* 3
*ὑδάτων καὶ διὰ τὴν πρὸς μεσημβρίαν ἔγκλισιν ἔμ-
πυρος ὑπάρχει· διὸ καὶ τὸν κατάφυτον τόπον, ἐν
ἀπανθρωποτάτοις ὄντα μέρεσι καὶ χορηγοῦντα τὰς
τροφάς, εἰκότως οἱ βάρβαροι καθιερώκασι. καὶ γὰρ
ὕδατος οὐκ ὀλίγαι πηγαὶ καὶ λιβάδες ἐκπίπτουσιν
ἐν αὐτῷ, ψυχρότητι χιόνος οὐδὲν λειπόμεναι· αὗται
δ' ἐφ' ἑκάτερα τὰ μέρη τὰ κατὰ [τὴν] γῆν χλοερὰ
ποιοῦσι καὶ παντελῶς ἐπιτερπῆ [τὸν τόπον]. ἔστι* 4
*δὲ καὶ βωμὸς ἐκ στερεοῦ λίθου παλαιὸς τοῖς χρό-
νοις, ἐπιγραφὴν ἔχων ἀρχαίοις γράμμασιν ἀγνώστοις.
ἐπιμέλονται δὲ τοῦ τεμένους ἀνὴρ καὶ γυνή, διὰ
βίου τὴν ἱερωσύνην ἔχοντες. μακρόβιοι δ' εἰσὶν οἱ*

1 *παραγραφόμενα* DF 2 *ψεβάρας* II 5 *Ποσείδιον* DF 10 *ὑπὸ*] *μὲν ὑπὸ* vulg. *δια* AB, *διά τε* D, *πρὸς* II 13 *τρυφὴν*] *διατροφὴν* II *διάφορον* vulg. 21 *ἐφ' ἑκάτερον μέρος* *CF* *τὴν* om. D; *τῆς γῆς* II 22 *τὸν τόπον* om. *CF* 26 *μακρόβιοι*] *μακροὶ* CF.

τῇδε κατοικοῦντες, καὶ τὰς κοίτας ἐπὶ τῶν δένδρων
5 ἔχουσι διὰ τὸν ἀπὸ τῶν θηρίων φόβον. παραπλεύσαντι δὲ τὸν Φοινικῶνα πρὸς ἀκρωτηρίῳ τῆς ἠπείρου νῆσός ἐστιν ἀπὸ τῶν ἐναυλιζομένων ἐν αὐτῇ ζῴων Φωκῶν νῆσος ὀνομαζομένη· τοσοῦτο γὰρ πλῆθος τῶν θηρίων τούτων ἐνδιατρίβει τοῖς τόποις ὥστε θαυμάζειν τοὺς ἰδόντας. τὸ δὲ προκείμενον ἀκρωτήριον τῆς νήσου κεῖται κατὰ τὴν καλουμένην Πέτραν καὶ τὴν Παλαιστίνην [τῆς Ἀραβίας]· εἰς γὰρ ταύτην τόν τε λίβανον καὶ τἄλλα φορτία τὰ πρὸς εὐωδίαν ἀνήκοντα κατάγουσιν, ὡς λόγος, ἐκ τῆς ἄνω λεγομένης Ἀραβίας οἵ τε Γερραῖοι καὶ Μιναῖοι.

43 Τὴν δ' ἑξῆς παραθαλάττιον τὸ μὲν παλαιὸν 210
ἐνέμοντο Μαρανῖται, μετὰ δὲ ταῦτα Γαρινδανεῖς, ὄντες πλησιόχωροι. τὴν δὲ χώραν κατέσχον τοιῷδέ τινι τρόπῳ· ἐν τῷ πρόσθεν λεχθέντι Φοινικῶνι συντελουμένης πανηγύρεως πενταετηρικῆς ἐφοίτων πανταχόθεν οἱ περίοικοι, καμήλων εὖ τεθραμμένων ἑκατόμβας τοῖς ἐν τῷ τεμένει θεοῖς θύσοντες, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ὑδάτων τῶν ἐξ αὐτοῦ κομιοῦντες εἰς τὰς πατρίδας διὰ τὸ παραδίδοσθαι τοῦτο τὸ ποτὸν παρασκευάζειν τοῖς προσενεγκαμένοις τὴν ὑγίειαν.
2 διὰ δὴ ταύτας τὰς αἰτίας τῶν Μαρανιτῶν καταντησάντων εἰς τὴν πανήγυριν, οἱ Γαρινδανεῖς τοὺς μὲν ἀπολελειμμένους ἐν τῇ χώρᾳ κατασφάξαντες,

3 Φοινικοῦντα codices 9 τῆς Ἀραβίας delevi (ut Agath.), post Πέτραν inseruit Salmasius 13 Μινναῖοι codices 15 μαριανεῖς D, ναρινεῖς C, νεαρῖνες F (cf. v. 24) γαρυνδάνεις C (= v. 25) 24 μαριανιτῶν D, μαρανητῶν II.

τοὺς δ' ἐκ τῆς πανηγύρεως ἐπανιόντας ἐνεδρεύσαντες διέφθειραν, ἐρημώσαντες δὲ τὴν χώραν τῶν οἰκητόρων κατεκληρούχησαν πεδία καρποφόρα καὶ νομὰς τοῖς κτήνεσι δαψιλεῖς ἐκτρέφοντα. αὕτη δ' 3
ἡ παράλιος λιμένας μὲν ὀλίγους ἔχει, διείληπται δ' ὄρεσι πυκνοῖς καὶ μεγάλοις, ἐξ ὧν παντοίας ποικιλίας χρωμάτων ἔχουσα θαυμαστὴν παρέχεται θέαν τοῖς παραπλέουσι. παραπλεύσαντι δὲ ταύτην τὴν 4
χώραν ἐκδέχεται κόλπος Λαιανίτης, περιοικούμενος πολλαῖς κώμαις Ἀράβων τῶν προσαγορευομένων Ναβαταίων. οὗτοι δὲ πολλὴν μὲν τῆς παραλίου νέμονται, οὐκ ὀλίγην δὲ καὶ τῆς εἰς μεσόγειον ἀνηκούσης χώρας, τόν τε λαὸν ἀμύθητον ἔχοντες καὶ θρεμμάτων ἀγέλας ἀπίστους τοῖς πλήθεσιν. οἳ τὸ 5
μὲν παλαιὸν ἐξῆγον δικαιοσύνῃ χρώμενοι καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν θρεμμάτων τροφαῖς ἀρκούμενοι, ὕστερον δὲ τῶν ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας βασιλέων πλωτὸν τοῖς ἐμπόροις ποιησάντων τὸν πόρον τοῖς τε ναυαγοῦσιν ἐπετίθεντο καὶ ληστρικὰ σκάφη κατασκευάζοντες ἐλῄστευον τοὺς πλέοντας, μιμούμενοι τὰς ἀγριότητας καὶ παρανομίας τῶν ἐν τῷ Πόντῳ Ταύρων· μετὰ δὲ ταῦτα ληφθέντες ὑπὸ τετρηρικῶν σκαφῶν πελάγιοι προσηκόντως ἐκολάσθησαν. μετὰ δὲ τούτους τοὺς 6
τόπους ὑπάρχει χώρα πεδιὰς κατάρρυτος, ἐκτρέφουσα διὰ τὰς πάντῃ διαρρεούσας πηγὰς ἄγρωστιν καὶ μηδίκην, ἔτι δὲ λωτὸν ἀνδρομήκη. διὰ δὲ τὸ πλῆθος καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς νομῆς οὐ μόνον κτηνῶν

6 ποικηλίας D, ὠφελείας II 9 Λαιανίτης Agath.] λαινίτης D, λαιρίτης F, ἀλαινίτης C 15 διῆγον Cobet, διεξῆγον malim.

παντοδαπῶν ἀμύθητον ἐκτρέφει πλῆθος, ἀλλὰ καὶ
καμήλους ἀγρίας, ἔτι δ' ἐλάφους καὶ δορκάδας.
7 πρὸς δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἐντρεφομένων ζῴων φοι-
τῶσιν ἐκ τῆς ἐρήμου λεόντων καὶ λύκων καὶ παρ-
δάλεων ἀγέλαι, πρὸς ἃς οἱ κτηνοτροφοῦντες ἀναγκά-
ζονται καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ θηριομαχεῖν 211
ὑπὲρ τῶν θρεμμάτων· οὕτω τὸ τῆς χώρας εὐτύχημα
τοῖς κατοικοῦσιν ἀτυχίας αἴτιον γίνεται διὰ τὸ τὴν
φύσιν ὡς ἐπίπαν τοῖς ἀνθρώποις μετὰ τῶν ἀγαθῶν
διδόναι τὰ βλάπτοντα.

44 Παραπλεύσαντι δὲ τὰ πεδία ταῦτα κόλπος ἐκ-
δέχεται παράδοξον ἔχων τὴν φύσιν. συννεύει μὲν
γὰρ εἰς τὸν μυχὸν τῆς χώρας, τῷ μήκει δ' ἐπὶ στα-
δίους πεντακοσίους παρεκτείνεται, περικλειόμενος
δὲ κρημνοῖς θαυμασίοις τὸ μέγεθος σκολιὸν καὶ
δυσέξιτον ἔχει τὸ στόμα· ἁλιτενοῦς γὰρ πέτρας τὸν
εἴσπλουν διαλαμβανούσης οὔτ' εἰσπλεῦσαι δυνατόν
2 ἐστιν εἰς τὸν κόλπον οὔτ' ἐκπλεῦσαι. κατὰ δὲ τὰς
τοῦ ῥοῦ προσπτώσεις καὶ τὰς τῶν ἀνέμων μετα-
βολὰς ὁ κλύδων προσπίπτων τῇ ῥαχίᾳ καχλάζει καὶ
τραχύνεται πάντῃ περὶ τὴν παρήκουσαν πέτραν. οἱ
δὲ τὴν κατὰ τὸν κόλπον χώραν νεμόμενοι, Βανιζο-
μενεῖς ὀνομαζόμενοι, τὰς τροφὰς ἔχουσι κυνηγοῦν-
τες καὶ σαρκοφαγοῦντες τὰ χερσαῖα ζῷα. ἱερὸν δ'
ἁγιώτατον ἵδρυται, τιμώμενον ὑπὸ πάντων Ἀράβων
3 περιττότερον. ἑξῆς δὲ τῇ προειρημένῃ παραλίᾳ νῆσοι
τρεῖς ἐπίκεινται, λιμένας ποιοῦσαι πλείους. καὶ τού-
των τὴν μὲν πρώτην ἱστοροῦσιν ὑπάρχειν ἱερὰν

3 ἐκτρεφομένων F 16 δυσδιεξίτητον CF 22 Βυιζο-
μενεῖς C 26 δὲ] δ' ἐν D 26 παράλιοι II.

Ἴσιδος, ἔρημον οὖσαν, παλαιῶν δ' οἰκιῶν ἔχειν
λιθίνας ὑποστάθμας καὶ στήλας γράμμασι βαρβαρι-
κοῖς κεχαραγμένας· ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἐρήμους
ὑπάρχειν· πάσας δ' ἐλαίαις καταπεφυτεῦσθαι δια-
φόροις τῶν παρ' ἡμῖν. μετὰ δὲ τὰς νήσους ταύτας 4
αἰγιαλὸς παρήκει κρημνώδης καὶ δυσπαράπλους ἐπὶ
σταδίους ὡς χιλίους· οὔτε γὰρ λιμὴν οὔτε σάλος
ἐπ' ἀγκύρας ὑπόκειται τοῖς ναυτίλοις, οὐ χηλὴ
δυναμένη τοῖς ἀπορουμένοις τῶν πλεόντων τὴν
ἀναγκαίαν ὑπόδυσιν παρασχέσθαι. ὄρος δὲ ταύτῃ
παράκειται κατὰ μὲν [τὴν] κορυφὴν πέτρας ἀποτο-
μάδας ἔχον καὶ τοῖς ὕψεσι καταπληκτικάς, ὑπὸ δὲ
τὰς ῥίζας σπιλάδας ὀξείας καὶ πυκνὰς ἐνθαλάττους
καὶ κατόπιν αὐτῶν φάραγγας ὑποβεβρωμένας καὶ
σκολιάς. συντετρημένων δ' αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας, 5
καὶ τῆς θαλάττης βάθος ἐχούσης, ὁ κλύδων ποτὲ
μὲν εἰσπίπτων, ποτὲ δὲ παλισσυτῶν βρόμῳ μεγάλῳ
παραπλήσιον ἦχον ἐξίησι. τοῦ δὲ κλύδωνος τὸ μὲν
πρὸς μεγάλας πέτρας προσαραττόμενον εἰς ὕψος
ἵσταται καὶ τὸν ἀφρὸν θαυμαστὸν τὸ πλῆθος κατα-
212 σκευάζει, τὸ δὲ καταπινόμενον κοιλώμασι σπασμὸν
καταπληκτικὸν παρέχει, ὥστε τοὺς ἀκουσίως ἐγγί-
σαντας τοῖς τόποις διὰ τὸ δέος οἱονεὶ προαποθνή-
σκειν. ταύτην μὲν οὖν τὴν παράλιον ἔχουσιν Ἄρα- 6
βες οἱ καλούμενοι Θαμουδηνοί· τὴν δ' ἑξῆς ἐπέχει

1 ἔχει vulg. 4 καταπεπυκνῶσθαι II 6 παρήκει] παράκειται D 8 οὐ χηλὴ Agath.] οὐχ ὕλη codices 11 τὴν om. DF 13 ἐνθαλάττους] ὀλίγας add. D, κοιλάδας f. 15 πρὸς] εἰς II 18 κλύδωνος] κύματος II 19 ἀραττόμενον CF 21 κοιλώμασι Wurm, κοίλωμα libri 22 καταπληκτικὸν παρέχει D, ποιεῖ καταπληκτικόν II 25 Θαμουδινοί D.

κόλπος εὐμεγέθης, ἐπικειμένων αὐτῷ νήσων σποράδων, τὴν πρόσοψιν ἐχουσῶν ὁμοίαν ταῖς καλουμέναις Ἐχινάσι νήσοις. ἐκδέχονται δὲ ταύτην τὴν παράλιον ἀέριοι θῖνες ἄμμου κατά τε τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος,
7 *μέλανες τὴν χρόαν. μετὰ δὲ τούτους ὁρᾶται χερρόνησος καὶ λιμὴν κάλλιστος τῶν εἰς ἱστορίαν πεπτωκότων, ὀνομαζόμενος Χαρμούθας. ὑπὸ γὰρ χηλὴν ἐξαίσιον κεκλιμένην πρὸς ζέφυρον κόλπος ἐστὶν οὐ μόνον κατὰ τὴν ἰδέαν θαυμαστός, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν εὐχρηστίαν πολὺ τοὺς ἄλλους ὑπερέχων· παρήκει γὰρ αὐτὸν ὄρος συνηρεφές, κυκλούμενον πανταχόθεν ἐπὶ σταδίους ἑκατόν, εἴσπλουν δ' ἔχει δίπλεθρον, ναυσὶ δισχιλίαις ἄκλυστον λιμένα παρεχόμενος.*
8 *χωρὶς δὲ τούτων εὔυδρος τ' ἐστὶ καθ' ὑπερβολήν, ποταμοῦ μείζονος εἰς αὐτὸν ἐμβάλλοντος, καὶ κατὰ μέσον ἔχει νῆσον εὔυδρον καὶ δυναμένην ἔχειν κηπεύματα. καθόλου δ' ἐμφερέστατός ἐστι τῷ κατὰ τὴν Καρχηδόνα λιμένι, προσαγορευομένῳ δὲ Κώθωνι, περὶ οὗ τὰς κατὰ μέρος εὐχρηστίας ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις πειρασόμεθα διελθεῖν. ἰχθύων δὲ πλῆθος ἐκ τῆς μεγάλης θαλάττης εἰς αὐτὸν ἀθροίζεται διά τε τὴν νηνεμίαν καὶ τὴν γλυκύτητα τῶν εἰς αὐτὸν ῥεόντων ὑδάτων.*

45 *Παραπλεύσαντι δὲ τοὺς τόπους τούτους ὄρη πέντε διεστηκότα ἀλλήλων εἰς ὕψος ἀνατείνει, συναγομένας ἔχοντα τὰς κορυφὰς εἰς πετρώδη μαστόν, παραπλήσιον φαντασίαν ἀποτελοῦντα ταῖς κατ' Αἰ-*

1 *σποράδην* II 3 *ταύτην* om. II 5 *χρόαν*] *καθεστῶσαι* add. *CF* *ταύτας ὑφορᾶται* II 6 *λιμὴν*] *εἰς αὐτὴν* add. *CF* 10 *ὑπεράγων* II 19 *οἰκείοις*] *ἰδίοις* II.

γυπτον πυραμίσιν. ἑξῆς δ' ἐστὶ κόλπος κυκλοτερὴς 2
μεγάλοις ἀκρωτηρίοις περιεχόμενος, οὗ κατὰ μέσην
τὴν διάμετρον ἀνέστηκε λόφος τραπεζοειδής, ἐφ' οὗ
τρεῖς ναοὶ θαυμαστοὶ τοῖς ὕψεσιν ᾠκοδόμηνται θεῶν,
ἀγνοουμένων μὲν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, τιμωμένων δ'
ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων διαφερόντως. μετὰ δὲ ταῦτα 3
αἰγιαλὸς παρήκει κάθυγρος, ναματιαίοις καὶ γλυκέσι
ῥείθροις διειλημμένος· καθ' ὅν ἐστιν ὄρος ὀνομαζό-
μενον μὲν Χαβῖνον, δρυμοῖς δὲ παντοδαποῖς πεπυ-
κνωμένον. τὴν δὲ χέρσον τὴν ἐχομένην τῆς ὀρεινῆς
νέμονται τῶν Ἀράβων οἱ καλούμενοι Δέβαι. οὗτοι 4
δὲ καμηλοτροφοῦντες πρὸς ἅπαντα χρῶνται τὰ μέ-
213 γιστα τῶν κατὰ τὸν βίον τῇ τοῦ ζῴου τούτου χρείᾳ·
πρὸς μὲν γὰρ τοὺς πολεμίους ἀπὸ τούτων μάχονται,
τὰς δὲ κομιδὰς τῶν φορτίων ἐπὶ τούτων νωτοφο-
ροῦντες ῥᾳδίως ἅπαντα συντελοῦσι, τὸ δὲ γάλα
πίνοντες ἀπὸ τούτων διατρέφονται, καὶ τὴν ὅλην
χώραν περιπολοῦσιν ἐπὶ τῶν δρομάδων καμήλων.
κατὰ δὲ μέσην τὴν χώραν αὐτῶν φέρεται ποταμὸς 5
τοσοῦτο χρυσοῦ καταφέρων ψῆγμα φαινόμενον ὥστε
κατὰ τὰς ἐκβολὰς τὴν ἰλὺν ἀποφέρεσθαι περιστίλ-
βουσαν. οἱ δ' ἐγχώριοι τῆς μὲν ἐργασίας τῆς τοῦ
χρυσοῦ παντελῶς εἰσιν ἄπειροι, φιλόξενοι δ' ὑπάρ-
χουσιν, οὐ πρὸς πάντας τοὺς ἀφικνουμένους, ἀλλὰ
πρὸς μόνους τοὺς ἀπὸ Βοιωτίας καὶ Πελοποννήσου
διά τινα παλαιὰν ἀφ' Ἡρακλέους οἰκειότητα πρὸς

2 οὗ] ὧν *CF* 4 ταῖς ὄψεσιν F 5 ὑπὸ τῶν] ὑφ' vulg. 8 κατειλημμένος codices, corr. Wess. 11 Δεδεβαὶ Agath. 95 12 τὰ om. D 19 τὴν μέσην vulg. 21 κατὰ] περὶ II 22 εὐεργεσίας F.

τὸ ἔθνος, ἣν μυθικῶς ἑαυτοὺς παρειληφέναι παρὰ
6 τῶν προγόνων ἱστοροῦσιν. ἡ δ' ἑξῆς χώρα κατοι-
κεῖται μὲν ὑπὸ Ἀράβων Ἀλιλαίων καὶ Γασανδῶν,
οὐκ ἔμπυρος οὖσα καθάπερ αἱ πλησίον, ἀλλὰ μαλα-
καῖς καὶ δασείαις νεφέλαις πολλάκις κατεχομένη· ἐκ
δὲ τούτων ὑετοὶ γίνονται καὶ χειμῶνες εὔκαιροι καὶ
ποιοῦντες τὴν θερινὴν ὥραν εὔκρατον. ἥ τε χώρα
πάμφορός ἐστι καὶ διάφορος κατὰ τὴν ἀρετήν, οὐ
μέντοι τυγχάνει τῆς ἐνδεχομένης ἐπιμελείας διὰ τὴν
7 τῶν λαῶν ἀπειρίαν. τὸν δὲ χρυσὸν εὑρίσκοντες ἐν
τοῖς φυσικοῖς ὑπονόμοις τῆς γῆς συνάγουσι πολύν,
οὐ τὸν ἐκ τοῦ ψήγματος συντηκόμενον, ἀλλὰ τὸν
αὐτοφυῆ καὶ καλούμενον ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος
ἄπυρον. κατὰ δὲ τὸ μέγεθος ἐλάχιστος μὲν εὑρί-
σκεται παραπλήσιος πυρῆνι, μέγιστος δὲ οὐ πολὺ
8 λειπόμενος βασιλικοῦ καρύου. φοροῦσι δ' αὐτὸν
περί τε τοὺς καρποὺς τῶν χειρῶν καὶ περὶ τοὺς
τραχήλους, τετρημένον ἐναλλὰξ λίθοις διαφανέσι.
καὶ τούτου μὲν τοῦ γένους ἐπιπολάζοντος παρ'
αὐτοῖς, χαλκοῦ δὲ καὶ σιδήρου σπανίζοντος, ἐπ' ἴσης
ἀλλάττονται ταῦτα τὰ φορτία πρὸς τοὺς ἐμπόρους.

46 Μετὰ δὲ τούτους ὑπάρχουσιν οἱ ὀνομαζόμενοι
Κάρβαι, καὶ μετὰ τούτους Σαβαῖοι, πολυανθρωπό-
τατοι τῶν Ἀραβικῶν ἐθνῶν ὄντες. νέμονται δὲ τὴν
εὐδαίμονα λεγομένην Ἀραβίαν, φέρουσαν τὰ πλεῖστα
τῶν παρ' ἡμῖν ἀγαθῶν καὶ θρεμμάτων παντοδαπῶν
ἐκτρέφουσαν πλῆθος ἀμύθητον. εὐωδία τε αὐτὴν

3 μὲν om. A Ἀλιάων C, Ἀλιαίων F 6 ὑετοὶ Agath. 96] νιφετοὶ codices 10 λαῶν] ἄλλων F, ἁλιέων C 22 οἱ om. vulg. 24 δὲ] γὰρ CF 27 τε Bekker, τε γὰρ libri.

πᾶσαν ἐπέχει φυσικὴ διὰ τὸ πάντα σχεδὸν τὰ ταῖς
ὀσμαῖς πρωτεύοντα φύεσθαι κατὰ τὴν χώραν ἀν-
έκλειπτα. κατὰ μὲν γὰρ τὴν παράλιον φύεται τὸ 2
214 καλούμενον βάλσαμον καὶ κασία καὶ πόα τις ἄλλη
ἰδιάζουσαν φύσιν ἔχουσα· αὕτη δὲ πρόσφατος μὲν
οὖσα τοῖς ὄμμασι προσηνεστάτην παρέχεται τέρψιν,
ἐγχρονισθεῖσα δὲ συντόμως γίνεται ἐξίτηλος. κατὰ 3
δὲ τὴν μεσόγειον ὑπάρχουσι δρυμοὶ συνηρεφεῖς, καθ'
οὓς ἐστι δένδρα μεγάλα λιβανωτοῦ καὶ σμύρνης,
πρὸς δὲ τούτοις φοίνικος καὶ καλάμου καὶ κιναμώ-
μου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τούτοις ὁμοίαν ἐχόντων
τὴν εὐωδίαν· οὐδὲ γὰρ ἐξαριθμήσασθαι δυνατὸν τὰς
ἑκάστων ἰδιότητάς τε καὶ φύσεις διὰ τὸ πλῆθος καὶ
τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐκ πάντων ἀθροιζομένης ὀσμῆς.
θεία γάρ τις φαίνεται καὶ λόγου κρείττων ἡ προσ- 4
πίπτουσα καὶ κινοῦσα τὰς ἑκάστων αἰσθήσεις εὐ-
ωδία. καὶ γὰρ τοὺς παραπλέοντας, καίπερ πολὺ τῆς
χέρσου κεχωρισμένους, οὐκ ἀμοίρους ποιεῖ τῆς τοι-
αύτης ἀπολαύσεως· κατὰ γὰρ τὴν θερινὴν ὥραν,
ὅταν ἄνεμος ἀπόγειος γένηται, συμβαίνει τὰς ἀπὸ
τῶν σμυρνοφόρων δένδρων καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοι-
ούτων ἀποπνεομένας εὐωδίας διικνεῖσθαι πρὸς τὰ
πλησίον μέρη τῆς θαλάττης· οὐ γὰρ ὥσπερ παρ'
ἡμῖν ἀποκειμένην καὶ παλαιὰν ἔχει τὴν τῶν ἀρω-
μάτων φύσιν, ἀλλὰ τὴν ἀκμάζουσαν ἐν ἄνθει νεαρὰν
δύναμιν καὶ διικνουμένην πρὸς τὰ λεπτομερέστατα
τῆς αἰσθήσεως. κομιζούσης γὰρ τῆς αὔρας τὴν ἀπόρ- 5
ροιαν τῶν εὐωδεστάτων, προσπίπτει τοῖς προσπλέ-

6 παρέχει F 11 τῶν ἄλλων om. DF 19 ἐαρινὴν II
25 ἐν] ἐπ' C 28 πλέουσι II; παραπλέουσι malim.

ουσι τὴν παράλιον προσηνὲς καὶ πολύ, πρὸς δὲ
τούτοις ὑγιεινὸν καὶ παρηλλαγμένον ἐκ τῶν ἀρίστων
μῖγμα, οὔτε [γὰρ] τετμημένου τοῦ καρποῦ καὶ τὴν
ἰδίαν ἀκμὴν ἐκπεπνευκότος, οὔτε τὴν ἀπόθεσιν
ἔχοντος ἐν ἑτερογενέσιν ἀγγείοις, ἀλλ' ἀπ' αὐτῆς
τῆς νεαρωτάτης ὥρας καὶ τὸν βλαστὸν ἀκέραιον
παρεχομένης τῆς θείας φύσεως, ὥστε τοὺς μεταλαμ-
βάνοντας τῆς ἰδιότητος δοκεῖν ἀπολαύειν τῆς μυθο-
λογουμένης ἀμβροσίας διὰ τὸ τὴν ὑπερβολὴν τῆς
εὐωδίας μηδεμίαν ἑτέραν εὑρίσκειν οἰκείαν προσηγο-
47 ρίαν. οὐ μὴν ὁλόκληρον καὶ χωρὶς φθόνου τὴν
εὐδαιμονίαν τοῖς ἀνθρώποις ἡ τύχη περιέθηκεν,
ἀλλὰ τοῖς τηλικούτοις δωρήμασι παρέζευξε τὸ βλά-
πτον καὶ νουθετῆσον τοὺς διὰ τὴν συνέχειαν τῶν
2 ἀγαθῶν εἰωθότας καταφρονεῖν τῶν θεῶν. κατὰ γὰρ
τοὺς εὐωδεστάτους δρυμοὺς ὄφεων ὑπάρχει πλῆθος,
οἳ τὸ μὲν χρῶμα φοινικοῦν ἔχουσι, μῆκος δὲ σπιθα-
μῆς, δήγματα δὲ ποιοῦνται παντελῶς ἀνίατα· δά-
κνουσι δὲ προσπηδῶντες καὶ ἁλλόμενοι πρὸς ὕψος
3 αἱμάττουσι τὸν χρῶτα. ἴδιον δέ τι παρὰ τοῖς ἐγχω-
ρίοις συμβαίνει περὶ τοὺς ἠσθενηκότας ὑπὸ μακρᾶς
νόσου τὰ σώματα. διαπνεομένου γὰρ τοῦ σώματος
ὑπ' ἀκράτου καὶ τμητικῆς φύσεως, καὶ τῆς συγκρί-
σεως τῶν ὄγκων εἰς ἀραίωμα συναγομένης, ἔκλυσις 215
ἐπακολουθεῖ δυσβοήθητος· διόπερ τοῖς τοιούτοις
ἄσφαλτον παραθυμιῶσι καὶ τράγου πώγωνα, ταῖς
ἐναντίαις φύσεσι καταμαχόμενοι τὴν ὑπερβολὴν τῆς

3 γὰρ del. Dind. 5 ἐν ἑτέροις γένεσιν ἢ ἐν ἀγγείοις D
ἀπ' om. D 11 φθόνου] πόνου D 19 παλλόμενοι Agath. 98
22 τὰ σώματα del. Reiske.

εὐωδίας. τὸ γὰρ καλὸν ποσότητι μὲν καὶ τάξει
μετρούμενον ὠφελεῖ καὶ τέρπει τοὺς ἀνθρώπους,
ἀναλογίας δὲ καὶ καθήκοντος καιροῦ διαμαρτὸν
ἀνόνητον ἔχει τὴν δωρεάν. τοῦ δ' ἔθνους τούτου 4
μητρόπολίς ἐστιν ἣν καλοῦσι Σαβάς, ἐπ' ὄρους ᾠκι-
σμένη. βασιλέας δ' ἐκ γένους ἔχει τοὺς διαδεχο-
μένους, οἷς τὰ πλήθη τιμὰς ἀπονέμει μεμιγμένας
ἀγαθοῖς καὶ κακοῖς. μακάριον μὲν γὰρ βίον ἔχειν
δοκοῦσιν, ὅτι πᾶσιν ἐπιτάττοντες οὐδένα λόγον ὑπ-
έχουσι τῶν πραττομένων· ἀτυχεῖς δὲ νομίζονται καθ'
ὅσον οὐκ ἔξεστιν αὐτοῖς οὐδέποτε ἐξελθεῖν ἐκ τῶν
βασιλείων, εἰ δὲ μή, γίνονται λιθόλευστοι ὑπὸ τῶν
ὄχλων κατά τινα χρησμὸν ἀρχαῖον. τοῦτο δὲ τὸ 5
ἔθνος οὐ μόνον τῶν πλησιοχώρων Ἀράβων, ἀλλὰ
καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων διαφέρει πλούτῳ καὶ ταῖς
ἄλλαις ταῖς κατὰ μέρος πολυτελείαις. ἐν γὰρ ταῖς τῶν
φορτίων ἀλλαγαῖς καὶ πράσεσιν ὄγκοις ἐλαχίστοις
πλείστην ἀποφέρονται τιμὴν ἁπάντων ἀνθρώπων
τῶν ἀργυρικῆς ἀμείψεως ἕνεκα τὰς ἐμπορίας ποιου-
μένων. διόπερ ἐξ αἰῶνος ἀπορθήτων αὐτῶν γεγε- 6
νημένων διὰ τὸν ἐκτοπισμόν, καὶ χρυσοῦ τε καὶ
ἀργύρου πλήθους ἐπικεκλυκότος παρ' αὐτοῖς, καὶ
μάλιστ' ἐν Σαβαῖς, ἐν ᾗ τὰ βασίλεια κεῖται, τορεύ-
ματα μὲν ἀργυρᾶ τε καὶ χρυσᾶ παντοδαπῶν ἐκπω-
μάτων ἔχουσι, κλίνας δὲ καὶ τρίποδας ἀργυρόποδας,
καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν ἄπιστον τῇ πολυτελείᾳ,
κιόνων τε ἁδρῶν περίστυλα, τὰ μὲν ἐπίχρυσα, τὰ δ'

1 *μεσότητι* Agath. 99 5 *Σάβας* CF 14 *Ἀράβων*] *βαρβάρων* II 16 *ταῖς* add. Dind. 23 *Σάβαις* CF 25 *δὲ*] *τε* D 27 *ἁδρῶν*] *καὶ ἀνδρῶν* vulg.

ἀργυροειδεῖς τύπους ἐπὶ τῶν κιονοκράνων ἔχοντα.
7 τὰς δ' ὀροφὰς καὶ θύρας χρυσαῖς φιάλαις λιθοκολλήτοις καὶ πυκναῖς διειληφότες ἅπασαν τὴν τῶν οἰκιῶν κατὰ μέρος οἰκοδομίαν πεποίηνται θαυμαστὴν ταῖς πολυτελείαις· τὰ μὲν γὰρ ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ, τὰ δ' ἐξ ἐλέφαντος καὶ τῶν διαπρεπεστάτων λίθων, ἔτι δὲ τῶν ἄλλων τῶν τιμιωτάτων παρ' ἀν-
8 θρώποις, κατεσκευάκασιν. ἀλλὰ γὰρ οὗτοι μὲν ἐκ πολλῶν χρόνων τὴν εὐδαιμονίαν ἀσάλευτον ἔσχον διὰ τὸ παντελῶς ἀπεξενῶσθαι τῶν διὰ τὴν ἰδίαν πλεονεξίαν ἕρμαιον ἡγουμένων τὸν ἀλλότριον πλοῦτον. ἡ δὲ κατὰ τούτους θάλαττα λευκὴ φαίνεται τὴν χρόαν, ὥσθ' ἅμα θαυμάζειν τὸ παράδοξον καὶ
9 τὴν αἰτίαν τοῦ συμβαίνοντος ἐπιζητεῖν. νῆσοι δ' εὐδαίμονες πλησίον ὑπάρχουσιν, ἔχουσαι πόλεις ἀτειχίστους, ἐν αἷς τὰ βοσκήματα πάντα λευκὴν ἔχει τὴν χρόαν, καὶ τοῖς θήλεσιν αὐτῶν οὐκ ἐπιφύεται τὸ καθόλου κέρας. εἰς ταύτας δ' ἔμποροι πάντοθεν 216
καταπλέουσι, μάλιστα δ' ἐκ Ποτάνας, ἣν Ἀλέξανδρος ᾤκισε παρὰ τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, ναύσταθμον ἔχειν βουλόμενος τῆς παρὰ τὸν ὠκεανὸν παραλίου. περὶ μὲν οὖν τῆς χώρας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κατοικούντων ἀρκεσθησόμεθα τοῖς εἰρημένοις.

48 *Περὶ δὲ τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν δρωμένων παραδόξων ἐν τοῖς τόποις οὐ παραλειπτέον.* θαυμασιώτατον μέν ἐστι τὸ περὶ τὴν ἄρκτον ἱστορούμενον καὶ πλείστην ἀπορίαν παρεχόμενον τοῖς πλοϊζομένοις·

1 ἐπὶ τ. κ. τύπους vulg. 5 γὰρ om. vulg. 18 τὸ om. D 19 ἐκ Rhod., εἰς codices 22 ἐνοικούντων II 26 μὲν D, μὲν οὖν vulg.

ἀπὸ γὰρ μηνὸς ὃν καλοῦσιν Ἀθηναῖοι μαιμακτη-
ριῶνα τῶν ἑπτὰ τῶν κατὰ τὴν ἄρκτον ἀστέρων
οὐδένα φασὶν ὁρᾶσθαι μέχρι τῆς πρώτης φυλακῆς,
τῷ δὲ ποσειδεῶνι μέχρι δευτέρας, καὶ κατὰ τοὺς
ἑξῆς ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον [πλοϊζομένοις] ἀθεωρήτους
ὑπάρχειν. τῶν δ' ἄλλων τοὺς ὀνομαζομένους πλά- 2
νητας τοὺς μὲν μείζονας τῶν παρ' ἡμῖν, ἑτέρους δὲ
μηδὲ τὰς ὁμοίας ἀνατολὰς καὶ δύσεις ποιεῖσθαι· τὸν
δ' ἥλιον οὐχ ὥσπερ παρ' ἡμῖν βραχὺ πρὸ τῆς ἰδίας
ἀνατολῆς προαποστέλλειν τὸ φῶς, ἀλλ' ἔτι νυκτὸς
οὔσης σκοταίου παραδόξως ἄφνω φανέντα ἐκλάμπειν.
διὸ καὶ μηδέποθ' ἡμέραν μὲν ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις 3
γίνεσθαι πρὶν ὁραθῆναι τὸν ἥλιον, ἐκ μέσου δὲ
τοῦ πελάγους φασὶν ἀναφαινόμενον αὐτὸν ὁρᾶσθαι
μὲν ἄνθρακι παραπλήσιον τῷ πυρωδεστάτῳ, σπιν-
θῆρας δ' ἀφ' ἑαυτοῦ μεγάλους ἀπορρίπτειν, καὶ τῷ
τύπῳ μὴ κωνοειδῆ φαίνεσθαι, καθάπερ ἡμεῖς δοξά-
ζομεν, ἀλλὰ κίονι τὸν τύπον ἔχειν ἐμφερῆ, μικρὸν
ἐμβριθεστέραν ἔχοντι τὴν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐπιφά-
νειαν, πρὸς δὲ τούτοις μήτ' αὐγὴν ποιεῖν μήτ'
ἀκτῖνας βάλλειν ἄχρι πρώτης ὥρας, φαινομένου
πυρὸς ἀλαμποῦς ἐν σκότει· δευτέρας δ' ἀρχομένης
ἀσπιδοειδῆ γίνεσθαι καὶ τὸ φῶς βάλλειν ἀπότομον
καὶ πυρῶδες καθ' ὑπερβολήν. κατὰ δὲ τὴν δύσιν 4
ἐναντία γίνεσθαι συμπτώματα περὶ αὐτόν· δοκεῖν
γὰρ τοῖς ὁρῶσι καιναῖς ἀκτῖσι φωτίζειν τὸν κόσμον

5 κατ' ὀλίγον] κατὰ λόγον Agath. 104 πλοιζομένοις ἀθεωρήτους ὑπάρχειν AD, πλοιζομένοις ceteri 6 πλάνητας AD, πλάνητας ἀθεωρήτους ὑπάρχειν ceteri 12 μὲν om. vulg. 17 δισκοειδῆ Agath. 25 περὶ] πρὸς II 26 κεναῖς *F*, μὲν αἷς C.

οὐκ ἔλαττον ὡρῶν δυοῖν, ὡς δ' Ἀγαθαρχίδης ὁ Κνίδιος ἀνέγραψε, τριῶν. τοῦτον δὲ τὸν καιρὸν ἥδιστον τοῖς ἐγχωρίοις φαίνεσθαι, ταπεινουμένου τοῦ καύματος διὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. τῶν δ' ἀνέ- 217
μων ζέφυροι μὲν καὶ λίβες, ἔτι δ' ἀργέσται καὶ εὖροι, πνέουσι καθάπερ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις· νότοι δὲ κατὰ μὲν Αἰθιοπίαν οὔτε πνέουσιν οὔτε γνωρίζονται τὸ σύνολον, κατὰ δὲ τὴν Τρωγλοδυτικὴν καὶ τὴν Ἀραβίαν θερμοὶ γίνονται καθ' ὑπερβολήν, ὥστε καὶ τὰς ὕλας ἐκπυροῦν καὶ τῶν καταφευγόντων εἰς τὰς ἐν ταῖς καλύβαις σκιὰς ἐκλύειν τὰ σώματα. ὁ δὲ βορέας δικαίως ἂν ἄριστος νομίζοιτο, διικνούμενος εἰς πάντα τόπον τῆς οἰκουμένης καὶ διαμένων ψυχρός.

49 *Τούτων δ' ἡμῖν διευκρινημένων οἰκεῖον ἂν εἴη διελθεῖν περὶ τῶν Λιβύων τῶν πλησίον Αἰγύπτου κατοικούντων καὶ τῆς ὁμόρου χώρας. τὰ γὰρ περὶ Κυρήνην καὶ τὰς Σύρτεις, ἔτι δὲ τὴν μεσόγειον τῆς κατὰ τοὺς τόπους τούτους χέρσου, κατοικεῖ τέτταρα γένη Λιβύων· ὧν οἱ μὲν ὀνομαζόμενοι Νασαμῶνες νέμονται τὰ νεύοντα μέρη πρὸς νότον, οἱ δ' Αὐσχῖσαι τὰ πρὸς τὴν δύσιν, οἱ δὲ Μαρμαρίδαι κατοικοῦσι τὴν μεταξὺ ταινίαν Αἰγύπτου καὶ Κυρήνης, μετέχοντες καὶ τῆς παραλίου, οἱ δὲ Μάκαι πολυανθρωπίᾳ τῶν ὁμοεθνῶν προέχοντες νέμονται τοὺς*
2 *τόπους τοὺς περὶ τὴν Σύρτιν. τῶν δὲ προειρημένων Λιβύων γεωργοὶ μέν εἰσιν οἷς ὑπάρχει χώρα δυνα-*

1 *ἐλαττόνων* libri, corr. Rhod. 2 *τριῶν*] *ὡρῶν τριῶν* II *δὲ*] *δὴ* vulg. 8 *τρωγοδυτικὴν* D 13 *ἅπαντα* vulg. 20 *αὐχεῖσαι* C, *αὐχῖσαι* *F*, *αὐοχεῖται* DG; corr. Wess. 23 *παραλίας* vulg. *οἱ δ' ἀμάκαι* D 24 *ὁμοεθνῶν*] *ἐθνῶν* D.

μένη καρπὸν φέρειν δαψιλῆ, νομάδες δ' ὅσοι τῶν
κτηνῶν τὴν ἐπιμέλειαν ποιούμενοι τὰς τροφὰς ἔχου-
σιν ἀπὸ τούτων· ἀμφότερα δὲ τὰ γένη ταῦτα βασι-
λέας ἔχει καὶ βίον οὐ παντελῶς ἄγριον οὐδ' ἀνθρω-
πίνης ἡμερότητος ἐξηλλαγμένον. τὸ δὲ τρίτον γένος
οὔτε βασιλέως ὑπακοῦον οὔτε τοῦ δικαίου λόγον
οὐδ' ἔννοιαν ἔχον ἀεὶ λῃστεύει, ἀπροσδοκήτως δὲ
τὰς ἐμβολὰς ἐκ τῆς ἐρήμου ποιούμενον ἁρπάζει τὰ
παρατυχόντα, καὶ ταχέως ἀνακάμπτει πρὸς τὸν αὐτὸν
τόπον. πάντες δ' οἱ Λίβυες οὗτοι θηριώδη βίον 3
ἔχουσιν, ὑπαίθριοι διαμένοντες καὶ τὸ τῶν ἐπιτη-
δευμάτων ἄγριον ἐξηλωκότες· οὔτε γὰρ ἡμέρου δι-
αίτης οὔτ' ἐσθῆτος μετέχουσιν, ἀλλὰ δοραῖς αἰγῶν
σκεπάζουσι τὰ σώματα. τοῖς δὲ δυνάσταις αὐτῶν
πόλεις μὲν τὸ σύνολον οὐχ ὑπάρχουσι, πύργοι δὲ
πλησίον τῶν ὑδάτων, εἰς οὓς ἀποτίθενται τὰ πλεο-
218 νάζοντα τῆς ὠφελείας. τοὺς δ' ὑποτεταγμένους
λαοὺς κατ' ἐνιαυτὸν ἐξορκίζουσι πειθαρχήσειν· καὶ
τῶν μὲν ὑπακουσάντων ὡς συμμάχων φροντίζουσι,
τῶν δὲ μὴ προσεχόντων θάνατον καταγνόντες ὡς
λῃσταῖς πολεμοῦσιν. ὁ δ' ὁπλισμὸς αὐτῶν ἐστιν 4
οἰκεῖος τῆς τε χώρας καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων· κοῦφοι
γὰρ ὄντες τοῖς σώμασι καὶ χώραν οἰκοῦντες κατὰ
τὸ πλεῖστον πεδιάδα, πρὸς τοὺς κινδύνους ὁρμῶσι
λόγχας ἔχοντες τρεῖς καὶ λίθους ἐν ἄγγεσι σκυτί-
νοις· ξίφος δ' οὐ φοροῦσιν οὐδὲ κράνος οὐδ' ὅπλον
οὐδὲν ἕτερον, στοχαζόμενοι τοῦ προτερεῖν ταῖς εὐκι-
νησίαις ἐν τοῖς διωγμοῖς καὶ πάλιν ἐν ταῖς ἀπο-

27 ταῖς] ἐν ταῖς vulg.

5 χωρήσεσι. διόπερ εὔθετοι πρὸς δρόμον εἰσὶ καὶ λιθοβολίαν, διαπεπονηκότες τῇ μελέτῃ καὶ τῇ συνηθείᾳ τὰ τῆς φύσεως προτερήματα. καθόλου δὲ πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους οὔτε τὸ δίκαιον οὔτε τὴν πίστιν κατ' οὐδένα τρόπον διατηροῦσιν.

50 Τῆς δὲ χώρας ἡ μὲν ὅμορος τῇ Κυρήνῃ γεώδης ἐστὶ καὶ πολλοὺς φέρουσα καρπούς· οὐ μόνον γὰρ ὑπάρχει σιτοφόρος, ἀλλὰ καὶ πολλὴν ἄμπελον, ἔτι δ' ἐλαίαν ἔχει καὶ τὴν ἀγρίαν ὕλην καὶ ποταμοὺς εὐχρηστίαν παρεχομένους· ἡ δ' ὑπὲρ τὸ νότιον μέρος ὑπερτείνουσα, καθ' ἣν τὸ νίτρον φύεσθαι συμβέβηκεν, ἄσπορος οὖσα καὶ σπανίζουσα ναματιαίων ὑδάτων, τὴν πρόσοψιν ἔχει πελάγει παρεμφερῆ· οὐδεμίαν δὲ παρεχομένη ποικιλίαν κατὰ τὴν ἰδέαν ἐρήμῳ γῇ περιέχεται, τῆς ὑπερκειμένης ἐρήμου δυσ-
2 έξιτον ἐχούσης τὸ πέρας. διόπερ οὐδ' ὄρνεον ἰδεῖν ἔστιν, οὐ τετράπουν ἐν αὐτῇ ζῷον πλὴν δορκάδος καὶ βοός, οὐ μὴν οὔτε φυτὸν οὔτ' ἄλλο τῶν δυναμένων ψυχαγωγῆσαι τὴν ὅρασιν, ὡς ἂν τῆς εἰς μεσόγειον ἀνηκούσης γῆς ἐχούσης ἐπὶ τὸ μῆκος ἀθρόους θῖνας. ἐφ' ὅσον δὲ σπανίζει τῶν πρὸς ἥμερον βίον ἀνηκόντων, ἐπὶ τοσοῦτο πλήθει παντοίων ταῖς ἰδέαις καὶ τοῖς μεγέθεσιν ὄφεων, μάλιστα δὲ τῶν τοιούτων οὓς προσαγορεύουσι κεράστας, οἳ τὰ μὲν δήγματα θανατηφόρα ποιοῦνται, τὴν δὲ χρόαν
3 ἄμμῳ παραπλησίαν ἔχουσι· διόπερ ἐξωμοιωμένων αὐτῶν κατὰ τὴν πρόσοψιν τοῖς ὑποκειμένοις ἐδά-

1 εὐθετώτατοι II   δρόμον] διωγμὸν D   11 νίτρον] νότειον F; τὴν ὀνόχειλον M. Schmidt   14 κατὰ τὴν ἰδέαν om. II   15 δυσεξίτητον II   16 οὐδ' — οὐ] οὔτ' — οὔτε malim.

φεσιν ὀλίγοι μὲν ἐπιγινώσκουσιν, οἱ πολλοὶ δ'
ἀγνοοῦντες πατοῦσι καὶ κινδύνοις περιπίπτουσιν
ἀπροσδοκήτοις. λέγεται δὲ τούτους τὸ παλαιὸν
ἐπελθόντας ποτὲ πολλὴν τῆς Αἰγύπτου ποιῆσαι τὴν
ὑποκειμένην χώραν ἀοίκητον. γίνεται δέ τι θαυ- 4
μάσιον περί τε ταύτην [τὴν χώραν καὶ] τὴν χέρσον
καὶ τὴν ἐπέκεινα τῆς Σύρτεως Λιβύην. περὶ γὰρ
τινας καιροὺς καὶ μάλιστα κατὰ τὰς νηνεμίας συστά-
σεις ὁρῶνται κατὰ τὸν ἀέρα παντοίων ζῴων ἰδέας
ἐμφαίνουσαι· τούτων δ' αἱ μὲν ἠρεμοῦσιν, αἱ δὲ
219 κίνησιν λαμβάνουσι, καὶ ποτὲ μὲν ὑποφεύγουσι,
ποτὲ δὲ διώκουσι, πᾶσαι δὲ τὸ μέγεθος ἄπλατον
ἔχουσαι θαυμαστὴν κατάπληξιν καὶ ταραχὴν παρα-
σκευάζουσι τοῖς ἀπείροις. αἱ γὰρ ἐπιδιώκουσαι τοὺς 5
ἀνθρώπους ἐπειδὰν καταλάβωσι, περιχέονται τοῖς
σώμασι ψυχραὶ καὶ παλμώδεις, ὥστε τοὺς μὲν ξένους
ἀσυνήθεις ὄντας διὰ τὸ δέος ἐκπεπλῆχθαι, τοὺς δ'
ἐγχωρίους πολλάκις συγκεκυρηκότας τοῖς τοιούτοις
καταφρονεῖν τοῦ συμβαίνοντος. παραδόξου δ' εἶναι 51
δοκοῦντος τοῦ πράγματος καὶ μύθῳ πεπλασμένῳ
παραπλησίου, πειρῶνταί τινες τῶν φυσικῶν αἰτίας
ἀποδιδόναι τοῦ γινομένου τοιαύτας. ἀνέμους φασὶ 2
κατὰ τὴν χώραν τοὺς μὲν τὸ σύνολον μὴ πνεῖν,
τοὺς δὲ παντελῶς εἶναι βληχροὺς καὶ κωφούς· ὑπάρ-
χειν δὲ καὶ περὶ τὸν ἀέρα πολλάκις ἠρεμίαν καὶ
θαυμαστὴν ἀκινησίαν διὰ τὸ μήτε νάπας μήτε συ-

4 ποιῆσαι τῆς Αἰγ. vulg. 6 χέρσον] χερσόνησον D; aut καὶ τὴν χέρσον aut τὴν χώραν καὶ del. Reiske; equidem v. 7 καὶ et Λιβύην delere malim 8 ἀνηνεμίας D 12 ἄπλετον II 15 καταλάβωνται II 16 παχνώδεις Reiske.

σκίους αὐλῶνας παρακεῖσθαι πλησίον μήτε λόφων ὑπάρχειν ἀναστήματα· ποταμῶν τε μεγάλων σπανίζειν τοὺς τόπους, καὶ καθόλου τὴν σύνεγγυς χώραν ἅπασαν ἄκαρπον οὖσαν μηδεμίαν ἔχειν ἀναθυμίασιν· ἐξ ὧν ἁπάντων εἰωθέναι γεννᾶσθαί τινας ἀρχὰς
3 καὶ συστάσεις πνευμάτων. διόπερ συμπνιγοῦς περιστάσεως τὴν χέρσον ἐπεχούσης, ὅπερ ὁρῶμεν ἐπὶ τῶν νεφῶν ἐνίοτε συμβαῖνον ἐν ταῖς νοτίαις ἡμέραις, τυπουμένων ἰδεῶν παντοδαπῶν, τοῦτο γίνεσθαι καὶ περὶ τὴν Λιβύην, πολλαχῶς μορφουμένου τοῦ συμπίπτοντος ἀέρος· ὃν ταῖς μὲν ἀσθενέσι καὶ βληχραῖς αὔραις ὀχεῖσθαι μετεωριζόμενον καὶ παλμοὺς ποιοῦντα καὶ συγκρούοντα συστήμασιν ἑτέροις ὁμοίοις, νηνεμίας δ' ἐπιλαμβανούσης καθίστασθαι πρὸς τὴν γῆν, βαρὺν ὄντα καὶ τετυπωμένον ὡς ἔτυχεν· ἔπειτα μηδενὸς ὄντος τοῦ συγχέοντος προσπελάζειν τοῖς αὐτομάτως περιτυγχάνουσι τῶν ζῴων.
4 τὰς δ' ἐφ' ἑκάτερα κινήσεις αὐτῶν φασι προαίρεσιν μὲν μηδεμίαν ἐμφαίνειν· ἐν ἀψύχῳ γὰρ ἀδύνατον ὑπάρχειν φυγὴν ἑκούσιον ἢ δίωξιν· τὰ μέντοι ζῷα λεληθότως αἴτια τῆς μεταρσίας κινήσεως γίνεσθαι· προσιόντων μὲν γὰρ αὐτῶν τὸν ὑποκείμενον ἀέρα μετὰ βίας ἀναστέλλειν, καὶ διὰ τοῦθ' ὑποχωρεῖν τὸ συνεστηκὸς εἴδωλον καὶ ποιεῖν τὴν ἔμφασιν ὑποφεύγοντος· τοῖς δ' ἀναχωροῦσι κατὰ τοὐναντίον ἐπακολουθεῖν, ἀντεστραμμένης τῆς αἰτίας, ὡς ἂν
5 τοῦ κενοῦ καὶ τῆς ἀραιώσεως ἐπισπωμένης. διόπερ ἐοικέναι διώκοντι τοὺς ὑποχωροῦντας· ἕλκεσθαι γὰρ

11 ταῖς μὲν] ἐν μὲν ταῖς D 15 βαρύνοντα D 16 διαχέοντος II 21 κινήσεως] καὶ κινήσεως vulg.

αὐτὸ καὶ προπίπτειν εἰς τὸ πρόσθεν ἄθρουν ὑπὸ τῆς πάλιν ῥύμης· τοὺς δ' ὑποφεύγοντας, ὅταν ἐπιστραφῶσιν ἢ μένωσιν, εὐλόγως ὑπὸ τοῦ συνακο-
220 λουθοῦντος εἰδώλου ψαύεσθαι τοῖς ὄγκοις· τοῦτο δὲ κατὰ τὴν πρὸς τὸ στερέμνιον πρόσπτωσιν περιθρύβεσθαι, καὶ πανταχόθεν προσχεόμενον καταψύχειν τὰ σώματα τῶν περιτυγχανόντων.

Τούτων δ' ἡμῖν διευκρινημένων οἰκεῖον ἂν εἴη 52
τοῖς προειρημένοις τόποις διελθεῖν τὰ περὶ τὰς Ἀμαζόνας ἱστορούμενα τὰς γενομένας τὸ παλαιὸν κατὰ τὴν Λιβύην. οἱ πολλοὶ μὲν γὰρ ὑπειλήφασι τὰς περὶ τὸν Θερμώδοντα ποταμὸν ἐν τῷ Πόντῳ λεγομένας κατῳκηκέναι μόνας ὑπάρξαι· τὸ δ' ἀληθὲς οὐχ οὕτως ἔχει, διὰ τὸ πολὺ προτερεῖν τοῖς χρόνοις τὰς κατὰ Λιβύην καὶ πράξεις ἀξιολόγους ἐπιτελέσασθαι. οὐκ 2
ἀγνοοῦμεν δὲ διότι πολλοῖς τῶν ἀναγινωσκόντων ἀνήκοος φανεῖται καὶ ξένη παντελῶς ἡ περὶ τούτων ἱστορία· ἠφανισμένου γὰρ ὁλοσχερῶς τοῦ γένους τῶν Ἀμαζονίδων τούτων πολλαῖς γενεαῖς πρότερον τῶν Τρωικῶν, τῶν δὲ περὶ τὸν Θερμώδοντα ποταμὸν [γυναικῶν] ἠκμακυιῶν μικρὸν πρὸ τούτων τῶν χρόνων, οὐκ ἀλόγως αἱ μεταγενέστεραι καὶ μᾶλλον γνωριζόμεναι τὴν δόξαν κεκληρονομήκασι τὴν τῶν παλαιῶν καὶ παντελῶς ἀγνοουμένων διὰ τὸν χρόνον ὑπὸ τῶν πλείστων. οὐ μὴν ἀλλ' ἡμεῖς εὑρίσκοντες 3
πολλοὺς μὲν τῶν ἀρχαίων ποιητῶν τε καὶ συγγραφέων, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ τῶν μεταγενεστέρων μνή-

2 πάλιν ῥύμης] παλιρρύμης A ἐπιστρέφωσιν II
11 μὲν D, om. vulg. 21 γυναικῶν om. E μικρόν ἠκμακυιῶν D 22 καὶ om. D.

μην πεποιημένους αὐτῶν, ἀναγράφειν τὰς πράξεις πειρασόμεθα ἐν κεφαλαίοις ἀκολούθως Διονυσίῳ τῷ συντεταγμένῳ τὰ περὶ τοὺς Ἀργοναύτας καὶ τὸν Διόνυσον καὶ ἕτερα πολλὰ τῶν ἐν τοῖς παλαιοτάτοις χρόνοις πραχθέντων.

4 Γέγονε μὲν οὖν πλείω γένη γυναικῶν κατὰ τὴν Λιβύην μάχιμα καὶ τεθαυμασμένα μεγάλως ἐπ' ἀνδρείᾳ· τό τε γὰρ τῶν Γοργόνων ἔθνος, ἐφ' ὃ λέγεται τὸν Περσέα στρατεῦσαι, παρειλήφαμεν ἀλκῇ διαφέρον· τὸ γὰρ τὸν Διὸς μὲν υἱόν, τῶν δὲ καθ' ἑαυτὸν Ἑλλήνων ἄριστον, τελέσαι μέγιστον ἆθλον τὴν ἐπὶ ταύτας στρατείαν τεκμήριον ἄν τις λάβοι τῆς περὶ τὰς προειρημένας γυναῖκας ὑπεροχῆς τε καὶ δυνάμεως· ἥ τε τῶν νῦν μελλουσῶν ἱστορεῖσθαι ἀνδρεία παράδοξον ἔχει τὴν ὑπεροχὴν πρὸς τὰς καθ' ἡμᾶς φύσεις τῶν γυναικῶν συγκρινομένη.
53 φασὶ γὰρ ὑπάρξαι τῆς Λιβύης ἐν τοῖς πρὸς ἑσπέραν μέρεσιν ἐπὶ τοῖς πέρασι τῆς οἰκουμένης ἔθνος γυναικοκρατούμενον καὶ βίον ἐζηλωκὸς οὐχ ὅμοιον τῷ παρ' ἡμῖν. ταῖς μὲν γὰρ γυναιξὶν ἔθος εἶναι διαπονεῖν τὰ κατὰ πόλεμον, καὶ χρόνους ὡρισμένους ὀφείλειν στρατεύεσθαι, διατηρουμένης τῆς παρθενίας· διελθόντων δὲ τῶν ἐτῶν τῶν τῆς στρατείας προσιέναι μὲν τοῖς ἀνδράσι παιδοποιίας ἕνεκα, τὰς
2 δ' ἀρχὰς καὶ τὰ κοινὰ διοικεῖν ταύτας ἅπαντα. τοὺς δ' ἄνδρας ὁμοίως ταῖς παρ' ἡμῖν γαμεταῖς τὸν κατοικίδιον ἔχειν βίον, ὑπηρετοῦντας τοῖς ὑπὸ τῶν

3 τῷ συντεταγμένῳ om. D 12 στρατηγίαν D 14 μελλόντων D 18 ἐπὶ τοῦ πέρατος II 19 οὐχ ὅμοιον] οὐκ ἴσον *CF* 21 κατὰ] τὸν add. *CF* 23 τῶν τῆς] τῆς *CF* 25 ἅπαντα ταύτας vulg.

221 *συνοικουσῶν προστεττομένοις· μὴ μετέχειν δ' αὐτοὺς
μήτε στρατείας μήτ' ἀρχῆς μήτ' ἄλλης τινὸς ἐν τοῖς
κοινοῖς παρρησίας, ἐξ ἧς ἔμελλον φρονηματισθέντες
ἐπιθήσεσθαι ταῖς γυναιξί. κατὰ δὲ τὰς γενέσεις* 3
*τῶν τέκνων τὰ μὲν βρέφη παραδίδοσθαι τοῖς ἀν-
δράσι, καὶ τούτους διατρέφειν αὐτὰ γάλακτι καὶ
ἄλλοις τισὶν ἑψήμασιν οἰκείως ταῖς τῶν νηπίων
ἡλικίαις· εἰ δὲ τύχοι θῆλυ γεννηθέν, ἐπικάεσθαι
αὐτοῦ τοὺς μαστούς, ἵνα μὴ μετεωρίζωνται κατὰ
τοὺς τῆς ἀκμῆς χρόνους· ἐμπόδιον γὰρ οὐ τὸ τυχὸν
εἶναι δοκεῖν πρὸς τὰς στρατείας τοὺς ἐξέχοντας τοῦ
σώματος μαστούς· διὸ καὶ τούτων αὐτὰς ἀπεστερη-
μένας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Ἀμαζόνας προσαγορεύεσθαι.
μυθολογοῦσι δ' αὐτὰς ᾠκηκέναι νῆσον τὴν ἀπὸ μὲν* 4
*τοῦ πρὸς δυσμὰς ὑπάρχειν αὐτὴν Ἑσπέραν προσ-
αγορευθεῖσαν, κειμένην δ' ἐν τῇ Τριτωνίδι λίμνῃ.
ταύτην δὲ πλησίον ὑπάρχειν τοῦ περιέχοντος τὴν
γῆν ὠκεανοῦ, προσηγορεῦσθαι δ' ἀπό τινος ἐμβάλ-
λοντος εἰς αὐτὴν ποταμοῦ Τρίτωνος· κεῖσθαι δὲ
τὴν λίμνην ταύτην πλησίον Αἰθιοπίας καὶ τοῦ παρὰ
τὸν ὠκεανὸν ὄρους, ὃ μέγιστον μὲν ὑπάρχειν τῶν
ἐν τοῖς τόποις καὶ προπεπτωκὸς εἰς τὸν ὠκεανόν,
ὀνομάζεσθαι δ' ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Ἄτλαντα. τὴν* 5
*δὲ προειρημένην νῆσον ὑπάρχειν μὲν εὐμεγέθη καὶ
πλήρη καρπίμων δένδρων παντοδαπῶν, ἀφ' ὧν πορί-
ζεσθαι τὰς τροφὰς τοὺς ἐγχωρίους. ἔχειν δ' αὐτὴν
καὶ κτηνῶν πλῆθος, αἰγῶν καὶ προβάτων, ἐξ ὧν
γάλα καὶ κρέα πρὸς διατροφὴν ὑπάρχειν τοῖς κεκτη-*

4 *ἐπιθέσθαι* II 7 *οἰκείοις* malim 11 *δοκεῖ* libri, corr. Dind. 15 *τοῦ μὲν* vulg. 22 *προκεκυφὸς* Eich.

μένοις· σίτῳ δὲ τὸ σύνολον μὴ χρῆσθαι τὸ ἔθνος
διὰ τὸ μήπω τοῦ καρποῦ τούτου τὴν χρείαν εὑρε-
6 θῆναι παρ' αὐτοῖς. τὰς δ' οὖν Ἀμαζόνας ἀλκῇ
διαφερούσας καὶ πρὸς πόλεμον ὡρμημένας τὸ μὲν
πρῶτον τὰς ἐν τῇ νήσῳ πόλεις καταστρέφεσθαι
πλὴν τῆς ὀνομαζομένης Μήνης, ἱερᾶς δ' εἶναι νομι-
ζομένης, ἣν κατοικεῖσθαι μὲν ὑπ' Αἰθιόπων Ἰχθυο-
φάγων, ἔχειν δὲ πυρὸς ἐκφυσήματα μεγάλα καὶ λίθων
πολυτελῶν πλῆθος τῶν ὀνομαζομένων παρ' Ἕλλησιν
ἀνθράκων καὶ σαρδίων καὶ σμαράγδων, μετὰ δὲ
ταῦτα πολλοὺς τῶν πλησιοχώρων Λιβύων καὶ νο-
μάδων καταπολεμῆσαι, καὶ κτίσαι πόλιν μεγάλην
ἐντὸς τῆς Τριτωνίδος λίμνης, ἣν ἀπὸ τοῦ σχήματος
54 ὀνομάσαι Χερρόνησον. ἐκ δὲ ταύτης ὁρμωμένας
ἐγχειρῆσαι μεγάλαις ἐπιβολαῖς, ὁρμῆς αὐταῖς ἐμπε-
σούσης ἐπελθεῖν πολλὰ μέρη τῆς οἰκουμένης. ἐπὶ
πρώτους δ' αὐτὰς στρατεῦσαι λέγεται τοὺς Ἀτλαν-
τίους, ἄνδρας ἡμερωτάτους τῶν ἐν τοῖς τόποις
ἐκείνοις καὶ χώραν νεμομένους εὐδαίμονα καὶ πόλεις
μεγάλας· παρ' οἷς δὴ μυθολογεῖσθαί φασι τὴν τῶν
θεῶν γένεσιν ὑπάρξαι πρὸς τοῖς κατὰ τὸν ὠκεανὸν
τόποις, συμφώνως τοῖς παρ' Ἕλλησι μυθολόγοις,
περὶ ὧν τὰ κατὰ μέρος μικρὸν ὕστερον διέξιμεν. 222
2 τῶν οὖν Ἀμαζόνων λέγεται βασιλεύουσαν Μύριναν
συστήσασθαι στρατόπεδον πεζῶν μὲν τρισμυρίων,
ἱππέων δὲ τρισχιλίων, ζηλουμένης παρ' αὐταῖς περιτ-
τότερον ἐν τοῖς πολέμοις τῆς ἀπὸ τῶν ἱππέων χρείας.

6 *Μήνης*] *μὲν Μήνης* Hertlein 17 *Ἀτλαντείους CF* (ut infra) 23 *τὰ* D, om. vulg. 25 *τρισμυρίων*] *δισχιλίων* Wess. 26 *δισχιλίων* vulg., *τρισμυρίων* Wess.

ὅπλοις δὲ χρῆσθαι σκεπαστηρίοις ὄφεων μεγάλων 3
δοραῖς, ἐχούσης τῆς Λιβύης ταῦτα τὰ ζῷα τοῖς
μεγέθεσιν ἄπιστα, ἀμυντηρίοις δὲ [τοῖς] ξίφεσι καὶ
[ταῖς] λόγχαις, ἔτι δὲ τόξοις, οἷς μὴ μόνον ἐξ ἐναν-
τίας βάλλειν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς φυγὰς τοὺς ἐπι-
διώκοντας εἰς τοὐπίσω τοξεύειν εὐστόχως. ἐμβαλού- 4
σας δ' αὐτὰς εἰς τὴν τῶν Ἀτλαντίων χώραν τοὺς
μὲν τὴν Κέρνην καλουμένην οἰκοῦντας παρατάξει
νικῆσαι, καὶ συνεισπεσούσας τοῖς φεύγουσιν ἐντὸς
τῶν τειχῶν κυριεῦσαι τῆς πόλεως· βουλομένας δὲ
τῷ φόβῳ καταπλήξασθαι τοὺς περιοίκους ὠμῶς
προσενεχθῆναι τοῖς ἁλοῦσι, καὶ τοὺς μὲν ἄνδρας
ἡβηδὸν ἀποσφάξαι, τέκνα δὲ καὶ γυναῖκας ἐξανδρα-
ποδισαμένας κατασκάψαι τὴν πόλιν. τῆς δὲ περὶ 5
τοὺς Κερναίους συμφορᾶς διαδοθείσης εἰς τοὺς ὁμο-
εθνεῖς, λέγεται τοὺς μὲν Ἀτλαντίους καταπλαγέντας
δι' ὁμολογίας παραδοῦναι τὰς πόλεις καὶ πᾶν τὸ
προσταχθὲν ποιήσειν ἐπαγγείλασθαι, τὴν δὲ βασί-
λισσαν Μύριναν ἐπιεικῶς αὐτοῖς προσενεχθεῖσαν
φιλίαν τε συνθέσθαι καὶ πόλιν ἀντὶ τῆς κατασκα-
φείσης ὁμώνυμον ἑαυτῆς κτίσαι· κατοικίσαι δ' εἰς
αὐτὴν τούς τε αἰχμαλώτους καὶ τῶν ἐγχωρίων τὸν
βουλόμενον. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Ἀτλαντίων δῶρά 6
τε μεγαλοπρεπῆ δόντων αὐτῇ καὶ τιμὰς ἀξιολόγους
κοινῇ ψηφισαμένων, ἀποδέξασθαί τε τὴν φιλανθρω-
πίαν αὐτῶν καὶ προσεπαγγείλασθαι τὸ ἔθνος εὐερ-
γετήσειν. τῶν δ' ἐγχωρίων πεπολεμημένων πολλάκις 7

3 τοῖς et ταῖς om. A 7 Ἀτλαντίδων codices 8 κατ-οικοῦντας vulg. 15 χερναίους D 21 ἑαυτῇ c. 55, 6 25 τε om. D.

ὑπὸ τῶν ὀνομαζομένων Γοργόνων, οὐσῶν πλησιο-
χώρων, καὶ τὸ σύνολον ἔφεδρον ἐχόντων τοῦτο τὸ
ἔθνος, φασὶν ἀξιωθεῖσαν τὴν Μύριναν ὑπὸ τῶν
Ἀτλαντίων ἐμβαλεῖν εἰς τὴν χώραν τῶν προειρη-
μένων. ἀντιταξαμένων δὲ τῶν Γοργόνων γενέσθαι
καρτερὰν μάχην, καὶ τὰς Ἀμαζόνας ἐπὶ τοῦ προ-
τερήματος γενομένας ἀνελεῖν μὲν τῶν ἀντιταχθεισῶν
παμπληθεῖς, ζωγρῆσαι δ' οὐκ ἐλάττους τρισχιλίων·
τῶν δ' ἄλλων εἴς τινα δρυμώδη τόπον συμφυγουσῶν
ἐπιβαλέσθαι μὲν τὴν Μύριναν ἐμπρῆσαι τὴν ὕλην,
σπεύδουσαν ἄρδην ἀνελεῖν τὸ ἔθνος, οὐ δυνηθεῖσαν
δὲ κρατῆσαι τῆς ἐπιβολῆς ἐπανελθεῖν ἐπὶ τοὺς ὅρους
55 τῆς χώρας. τῶν δ' Ἀμαζόνων νυκτὸς τὰ περὶ τὰς
φυλακὰς ῥᾳθυμουσῶν διὰ τὴν εὐημερίαν, ἐπιθε-
μένας τὰς αἰχμαλωτίδας, σπασαμένας τὰ ξίφη τῶν
δοκουσῶν κεκρατηκέναι πολλὰς ἀνελεῖν· τέλος δὲ 223
τοῦ πλήθους αὐτὰς πανταχόθεν περιχυθέντος εὐγε-
2 νῶς μαχομένας ἁπάσας κατακοπῆναι. τὴν δὲ Μύριναν
θάψασαν τὰς ἀναιρεθείσας τῶν συστρατευουσῶν ἐν
τρισὶ πυραῖς χωμάτων μεγάλων ἐπιστῆσαι τάφους
τρεῖς, οὓς μέχρι τοῦ νῦν Ἀμαζόνων σωροὺς ὀνομά-
3 ζεσθαι. τὰς δὲ Γοργόνας ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις
αὐξηθείσας πάλιν ὑπὸ Περσέως τοῦ Διὸς κατα-
πολεμηθῆναι, καθ' ὃν καιρὸν ἐβασίλευεν αὐτῶν
Μέδουσα· τὸ δὲ τελευταῖον ὑφ' Ἡρακλέους ἄρδην
ἀναιρεθῆναι ταύτας τε καὶ τὸ τῶν Ἀμαζόνων ἔθνος,

2 ἔφεδρον] ἐφάμιλλον II ἐχόντων Eichstädt, ἐχουσῶν libri 7 ἀντιταχθέντων D 14 ἐπιθεμένας abundat 16 δοκούντων D 17 αὐταῖς II 21 σοροὺς Reiske 24 καιρὸν] χρόνον II ἐβασίλευσεν D.

καθ' ὃν καιρὸν τοὺς πρὸς ἑσπέραν τόπους ἐπελθὼν
ἔθετο τὰς ἐπὶ τῆς Λιβύης στήλας, δεινὸν ἡγούμενος,
εἰ προελόμενος τὸ γένος κοινῇ τῶν ἀνθρώπων εὐερ-
γετεῖν περιόψεταί τινα τῶν ἐθνῶν γυναικοκρατού-
μενα. λέγεται δὲ καὶ τὴν Τριτωνίδα λίμνην σεισμῶν
γενομένων ἀφανισθῆναι, ῥαγέντων αὐτῆς τῶν πρὸς
τὸν ὠκεανὸν μερῶν κεκλιμένων. τὴν δὲ Μύριναν 4
φασι τῆς τε Λιβύης τὴν πλείστην ἐπελθεῖν, καὶ
παραβαλοῦσαν εἰς Αἴγυπτον πρὸς μὲν Ὧρον τὸν
Ἴσιδος βασιλεύοντα τότε τῆς Αἰγύπτου φιλίαν συν-
θέσθαι, πρὸς δ' Ἄραβας διαπολεμήσασαν καὶ πολ-
λοὺς αὐτῶν ἀνελοῦσαν, τὴν μὲν Συρίαν καταστρέ-
ψασθαι, τῶν δὲ Κιλίκων ἀπαντησάντων αὐτῇ μετὰ
δώρων καὶ τὸ κελευόμενον ποιήσειν ὁμολογούντων,
ἐλευθέρους ἀφεῖναι τοὺς ἑκουσίως προσχωρήσαντας,
οὓς ἀπὸ ταύτης τῆς αἰτίας μέχρι τοῦ νῦν Ἐλευθερο-
κίλικας καλεῖσθαι. καταπολεμῆσαι δ' αὐτὴν καὶ τὰ 5
περὶ τὸν Ταῦρον ἔθνη, διάφορα ταῖς ἀλκαῖς ὄντα,
καὶ διὰ Φρυγίας τῆς μεγάλης ἐπὶ θάλατταν κατα-
βῆναι· ἑξῆς δὲ τὴν παραθαλάττιον χώραν προσαγα-
γομένην ὅρους θέσθαι τῆς στρατείας τὸν Κάικον
ποταμόν. τῆς δὲ δορικτήτου χώρας ἐκλεξαμένην 6
τοὺς εὐθέτους τόπους εἰς πόλεων κτίσεις οἰκοδο-
μῆσαι πλείους πόλεις, καὶ τούτων ὁμώνυμον μίαν
ἑαυτῇ κτίσαι, τὰς δ' ἄλλας ἀπὸ τῶν τὰς ἡγεμονίας
τὰς μεγίστας ἐχουσῶν, Κύμην, Πιτάναν, Πριήνην.

2 τὴν . . . στήλην II 8 τε om. D 12 αὐτῶν om. D
20 προσαγομένην D 22 δορυκτήτου vulg. 26 τὰς
om. D Πιτάνην codices Πριήνην] πρίνειαν F, πρετ-
τανίαν πρι· D, πρεττανίαν πρίμην A.

7 *ταύτας μὲν οὖν οἰκίσαι παρὰ θάλατταν, ἄλλας δὲ*
πλείους ἐν τοῖς πρὸς μεσόγειον ἀνήκουσι τόποις.
κατασχεῖν δ᾽ αὐτὴν καὶ τῶν νήσων τινάς, καὶ μά-
λιστα τὴν Λέσβον, ἐν ᾗ κτίσαι πόλιν Μυτιλήνην
8 *ὁμώνυμον τῇ μετεχούσῃ τῆς στρατείας ἀδελφῇ. ἔπειτα*
καὶ τῶν ἄλλων νήσων τινὰς καταστρεφομένην χει-
μασθῆναι, καὶ ποιησαμένην τῇ μητρὶ τῶν θεῶν
εὐχὰς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας προσενεχθῆναι νήσῳ τινὶ
τῶν ἐρήμων· ταύτην δὲ κατά τινα ἐν τοῖς ὀνείροις
φαντασίαν καθιερῶσαι τῇ προειρημένῃ θεῷ καὶ
βωμοὺς ἱδρύσασθαι καὶ θυσίας μεγαλοπρεπεῖς ἐπι- 224
τελέσαι· ὀνομάσαι δ᾽ αὐτὴν Σαμοθρᾴκην, ὅπερ εἶναι
μεθερμηνευόμενον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον ἱερὰν
νῆσον· ἔνιοι δὲ τῶν ἱστορικῶν λέγουσι τὸ πρὸ τοῦ
Σάμον αὐτὴν καλουμένην ὑπὸ τῶν κατοικούντων ἐν
9 *αὐτῇ ποτε Θρᾳκῶν Σαμοθρᾴκην ὀνομασθῆναι. οὐ*
μὴν ἀλλὰ τῶν Ἀμαζόνων ἐπανελθουσῶν εἰς τὴν
ἤπειρον μυθολογοῦσι τὴν μητέρα τῶν θεῶν εὐαρε-
στηθεῖσαν τῇ νήσῳ ἄλλους τέ τινας ἐν αὐτῇ κατ-
οικίσαι καὶ τοὺς ἑαυτῆς υἱοὺς τοὺς ὀνομαζομένους
Κορύβαντας· ἐξ οὗ δ᾽ εἰσὶ πατρὸς ἐν ἀπορρήτῳ
κατὰ τὴν τελετὴν παραδίδοσθαι· καταδεῖξαι δὲ καὶ
τὰ νῦν ἐν αὐτῇ συντελούμενα μυστήρια καὶ τὸ
10 *τέμενος ἄσυλον νομοθετῆσαι. περὶ δὲ τούτους τοὺς*
χρόνους Μόψον τὸν Θρᾷκα, φυγάδα γενόμενον ὑπὸ
Λυκούργου τοῦ βασιλέως τῶν Θρᾳκῶν, ἐμβαλεῖν
εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀμαζόνων μετὰ στρατιᾶς τῆς

4 *Μιτυλήνην* codices 14 *τὸ πρὸ τούτου* D, *τὸ τοῦ προτοῦ* C 15 *καλουμένην αὐτὴν* vulg. 16 *τότε* CD 17 *ἀμαζονίδων* D 22 *παραδιδομένου* vulg. 23 *τὸ* om. D 25 *Μόμψον* C 27 *ἀμαζονίδων* C.

συνεκπεσούσης αὐτῷ· συστρατεῦσαι δὲ καὶ Σίπυλον
τῷ Μόψῳ τὸν Σκύθην, πεφυγαδευμένον ὁμοίως ἐκ
τῆς ὁμόρου τῇ Θρᾴκῃ Σκυθίας. γενομένης δὲ παρα- 11
τάξεως, καὶ τῶν περὶ τὸν Σίπυλον καὶ Μόψον
προτερησάντων, τήν τε βασίλισσαν τῶν Ἀμαζόνων
Μύριναν ἀναιρεθῆναι καὶ τῶν ἄλλων τὰς πλείους.
τοῦ δὲ χρόνου προβαίνοντος, καὶ κατὰ τὰς μάχας
ἀεὶ τῶν Θρᾳκῶν ἐπικρατούντων, τὸ τελευταῖον τὰς
περιλειφθείσας τῶν Ἀμαζόνων ἀνακάμψαι πάλιν εἰς
Λιβύην. καὶ τὴν μὲν στρατείαν τῶν ἀπὸ Λιβύης
Ἀμαζόνων μυθολογοῦσι τοιοῦτο λαβεῖν τὸ πέρας.

Ἡμεῖς δ' ἐπειδὴ περὶ τῶν Ἀτλαντίων ἐμνήσθη- 56
μεν, οὐκ ἀνοίκειον ἡγούμεθα διελθεῖν τὰ μυθολο-
γούμενα παρ' αὐτοῖς περὶ τῆς τῶν θεῶν γενέσεως,
διὰ τὸ μὴ πολὺ διαλλάττειν αὐτὰ τῶν μυθολογου-
μένων παρ' Ἕλλησιν. οἱ τοίνυν Ἀτλάντιοι τοὺς 2
παρὰ τὸν ὠκεανὸν τόπους κατοικοῦντες καὶ χώραν
εὐδαίμονα νεμόμενοι πολλῷ μὲν εὐσεβείᾳ καὶ φιλαν-
θρωπίᾳ τῇ πρὸς τοὺς ξένους δοκοῦσι διαφέρειν τῶν
πλησιοχώρων, τὴν δὲ γένεσιν τῶν θεῶν παρ' αὐτοῖς
γενέσθαι φασί. συμφωνεῖν δὲ τοῖς λεγομένοις ὑπ'
αὐτῶν καὶ τὸν ἐπιφανέστατον τῶν παρ' Ἕλλησι
ποιητῶν ἐν οἷς παρεισάγει τὴν Ἥραν λέγουσαν

εἶμι γὰρ ὀψομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης,
Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν.

μυθολογοῦσι δὲ πρῶτον παρ' αὐτοῖς Οὐρανὸν βα- 3

1 συνεπεισπεσούσης D, συνεπιπευσούσης C, συνεισπεσού-σης F, corr. Wess. 12 ἐπεὶ II ἀτλαντίδων D, ἀτλαν-τείων C 16 ἀτλάντειοι C, ἀτλαντεῖς . οἱ D 18 πολλῷ scripsi, πολλῇ codices, πολύ Dind. 23 ποιητῶν] ὅμηρον add. D.

σιλεῦσαι καὶ τοὺς ἀνθρώπους σποράδην οἰκοῦντας συναγαγεῖν εἰς πόλεως περίβολον, καὶ τῆς μὲν ἀνομίας καὶ τοῦ θηριώδους βίου παῦσαι τοὺς ὑπακούοντας, εὑρόντα τὰς τῶν ἡμέρων καρπῶν χρείας καὶ παραθέσεις καὶ τῶν ἄλλων τῶν χρησίμων οὐκ ὀλίγα· 225
κατακτήσασθαι δ' αὐτὸν καὶ τῆς οἰκουμένης τὴν πλείστην, καὶ μάλιστα τοὺς πρὸς τὴν ἑσπέραν καὶ
4 τὴν ἄρκτον τόπους. τῶν δὲ ἄστρων γενόμενον ἐπιμελῆ παρατηρητὴν πολλὰ προλέγειν τῶν κατὰ τὸν κόσμον μελλόντων γίνεσθαι· εἰσηγήσασθαι δὲ τοῖς ὄχλοις τὸν μὲν ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῆς τοῦ ἡλίου κινήσεως, τοὺς δὲ μῆνας ἀπὸ τῆς σελήνης, καὶ τὰς κατ' ἔτος
5 ἕκαστον ὥρας διδάξαι. διὸ καὶ τοὺς πολλούς, ἀγνοοῦντας μὲν τὴν τῶν ἄστρων αἰώνιον τάξιν, θαυμάζοντας δὲ τὰ γινόμενα κατὰ τὰς προρρήσεις, ὑπολαβεῖν τὸν τούτων εἰσηγητὴν θείας μετέχειν φύσεως, μετὰ δὲ τὴν ἐξ ἀνθρώπων αὐτοῦ μετάστασιν διά τε τὰς εὐεργεσίας καὶ τὴν τῶν ἄστρων ἐπίγνωσιν ἀθανάτους τιμὰς ἀπονεῖμαι· μεταγαγεῖν δ' αὐτοῦ τὴν προσηγορίαν ἐπὶ τὸν κόσμον, ἅμα μὲν τῷ δοκεῖν οἰκείως ἐσχηκέναι πρὸς τὰς τῶν ἄστρων ἐπιτολάς τε καὶ δύσεις καὶ τἄλλα τὰ γινόμενα περὶ τὸν κόσμον, ἅμα δὲ τῷ μεγέθει τῶν τιμῶν ὑπερβάλλειν τὰς εὐεργεσίας, καὶ πρὸς τὸν αἰῶνα βασιλέα τῶν ὅλων αὐτὸν ἀναγορεύσαντας.

57 Οὐρανοῦ δὲ μυθολογοῦσι γενέσθαι παῖδας ἐκ πλειόνων γυναικῶν πέντε πρὸς τοῖς τετταράκοντα,

3 ὑπακούσαντας D 4 τὰς] δὲ τὰς D 8 δὲ] τὲ D 13 τοὺς] μὲν add. vulg. 14 μὲν om. vulg. 23 τὰς] σπουδάσαντας τὰς Reiske.

καὶ τούτων ὀκτωκαίδεκα λέγουσιν ὑπάρχειν ἐκ Τιταίας ὄνομα μὲν ἴδιον ἔχοντας ἑκάστους, κοινῇ δὲ πάντας ἀπὸ τῆς μητρὸς ὀνομαζομένους Τιτᾶνας. τὴν 2 δὲ Τιταίαν, σώφρονα οὖσαν καὶ πολλῶν ἀγαθῶν αἰτίαν γενομένην τοῖς λαοῖς, ἀποθεωθῆναι μετὰ τὴν τελευτὴν ὑπὸ τῶν εὖ παθόντων Γῆν μετονομασθεῖσαν. γενέσθαι δ' αὐτῷ καὶ θυγατέρας, ὧν εἶναι δύο τὰς πρεσβυτάτας πολὺ τῶν ἄλλων ἐπιφανεστάτας, τήν τε καλουμένην Βασίλειαν καὶ Ῥέαν τὴν ὑπ' ἐνίων Πανδώραν ὀνομασθεῖσαν. τούτων δὲ τὴν 3 μὲν Βασίλειαν, πρεσβυτάτην οὖσαν καὶ σωφροσύνῃ τε καὶ συνέσει πολὺ τῶν ἄλλων διαφέρουσαν, ἐκθρέψαι πάντας τοὺς ἀδελφοὺς κοινῇ μητρὸς εὔνοιαν παρεχομένην· διὸ καὶ μεγάλην μητέρα προσαγορευθῆναι· μετὰ δὲ τὴν τοῦ πατρὸς ἐξ ἀνθρώπων εἰς θεοὺς μετάστασιν, συγχωρούντων τῶν ὄχλων καὶ τῶν ἀδελφῶν, διαδέξασθαι τὴν βασιλείαν παρθένον οὖσαν ἔτι καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς σωφροσύνης οὐδενὶ συνοικῆσαι βουληθεῖσαν. ὕστερον δὲ βουλομένην διαδόχους τῆς βασιλείας ἀπολιπεῖν υἱούς, Ὑπερίονι συνοικῆσαι τῶν ἀδελφῶν ἑνί, πρὸς ὃν οἰκειότατα διέκειτο. γενομένων δ' αὐτῇ δύο τέκνων, 4 Ἡλίου καὶ Σελήνης, καὶ θαυμαζομένων ἐπί τε τῷ κάλλει καὶ τῇ σωφροσύνῃ, φασὶ τοὺς ἀδελφοὺς ταύτῃ μὲν ἐπ' εὐτεκνίᾳ φθονοῦντας, τὸν δ' Ὑπερίονα φοβηθέντας μήποτε τὴν βασιλείαν εἰς αὐτὸν περι-

1 ὀκτωκαίδεκα] μὲν add. D 5 λαοῖς] ἄλλοις vulg. 7 αὐτῷ D (cf. Euseb. pr. ev. II 2, 37), αὐτῶν vulg. 10 μετονομασθεῖσαν CF 17 τὴν βασιλείαν] τὴν ἐξουσίαν τὴν Βασίλειαν CF 18 ἔτι Bekker, ἔτι δὲ codices 23 τε om. vulg.

σπάσῃ, πρᾶξιν ἐπιτελέσασθαι παντελῶς ἀνόσιον·
5 συνωμοσίαν γὰρ ποιησαμένους τὸν μὲν Ὑπερίονα
κατασφάξαι, τὸν δ' Ἥλιον ὄντα παῖδα τὴν ἡλικίαν
ἐμβαλόντας εἰς τὸν Ἠριδανὸν ποταμὸν ἀποπνῖξαι· 226
καταφανοῦς δὲ γενομένης τῆς ἀτυχίας, τὴν μὲν
Σελήνην φιλάδελφον οὖσαν καθ' ὑπερβολὴν ἀπὸ
τοῦ τέγους ἑαυτὴν ῥῖψαι, τὴν δὲ μητέρα ζητοῦσαν
τὸ σῶμα παρὰ τὸν ποταμὸν σύγκοπον γενέσθαι, καὶ
κατενεχθεῖσαν εἰς ὕπνον ἰδεῖν ὄψιν, καθ' ἣν ἔδοξεν
ἐπιστάντα τὸν Ἥλιον παρακαλεῖν αὐτὴν μὴ θρηνεῖν
τὸν τῶν τέκνων θάνατον· τοὺς μὲν γὰρ Τιτᾶνας
τεύξεσθαι τῆς προσηκούσης τιμωρίας, ἑαυτὸν δὲ καὶ
τὴν ἀδελφὴν εἰς ἀθανάτους φύσεις μετασχηματι-
σθήσεσθαι θείᾳ τινὶ προνοίᾳ· ὀνομασθήσεσθαι γὰρ
ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἥλιον μὲν τὸ πρότερον ἐν οὐ-
ρανῷ πῦρ ἱερὸν καλούμενον, σελήνην δὲ τὴν μήνην
6 προσαγορευομένην. διεγερθεῖσαν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις
τόν τε ὄνειρον καὶ τὰ περὶ αὐτὴν ἀτυχήματα διελ-
θοῦσαν ἀξιῶσαι τοῖς μὲν τετελευτηκόσιν ἀπονεῖμαι
τιμὰς ἰσοθέους, τοῦ δ' αὐτῆς σώματος μηκέτι μη-
7 δένα θιγεῖν. μετὰ δὲ ταῦτα ἐμμανῆ γενομένην καὶ
τῶν τῆς θυγατρὸς παιγνίων τὰ δυνάμενα ψόφον
ἐπιτελεῖν ἁρπάσασαν πλανᾶσθαι κατὰ τὴν χώραν,
λελυμένην μὲν τὰς τρίχας, τῷ δὲ διὰ τῶν τυμπά-
νων καὶ κυμβάλων ψόφῳ ἐνθεάζουσαν, ὥστε κατα-
8 πλήττεσθαι τοὺς ὁρῶντας. πάντων δὲ τὸ περὶ αὐτὴν

4 ἐμβαλόντας] post ποταμὸν vulg. (om. Eus. pr. ev. II 2, 39) 15 τὸ] τὸν DF 17 καὶ om. vulg. 20 μηκέτι om. D 24 λελυμένην Eus. l. c. (cf. c. 59, 1), καταλελυμένην codices.

πάθος ἐλεούντων, καί τινων ἀντεχομένων τοῦ σώματος, ἐπιγενέσθαι πλῆθος ὄμβρου καὶ συνεχεῖς κεραυνῶν πτώσεις· ἐνταῦθα δὲ τὴν μὲν Βασίλειαν ἀφανῆ γενέσθαι, τοὺς δ' ὄχλους θαυμάσαντας τὴν περιπέτειαν τὸν μὲν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην τῇ προσηγορίᾳ καὶ ταῖς τιμαῖς μεταγαγεῖν ἐπὶ τὰ κατ' οὐρανὸν ἄστρα, τὴν δὲ μητέρα τούτων θεόν τε νομίσαι καὶ βωμοὺς ἱδρύσασθαι, καὶ ταῖς διὰ τῶν τυμπάνων καὶ κυμβάλων ἐνεργείαις καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀπομιμουμένους τὰ περὶ αὐτὴν συμβάντα θυσίας καὶ τὰς ἄλλας τιμὰς ἀπονεῖμαι.

Παραδέδοται δὲ τῆς θεοῦ ταύτης καὶ κατὰ τὴν 58 *Φρυγίαν γένεσις. οἱ γὰρ ἐγχώριοι μυθολογοῦσι τὸ παλαιὸν γενέσθαι βασιλέα Φρυγίας καὶ Λυδίας Μήονα· γήμαντα δὲ Δινδύμην γεννῆσαι μὲν παιδίον θῆλυ, τρέφειν δ' αὐτὸ μὴ βουλόμενον εἰς ὄρος ἐκθεῖναι τὸ προσαγορευόμενον Κύβελον. ἐνταῦθα τῷ παιδίῳ κατά τινα θείαν πρόνοιαν τάς τε παρδάλεις καί τινα τῶν ἄλλων τῶν ἀλκῇ διαφερόντων θηρίων παρέχεσθαι τὴν θηλὴν καὶ διατρέφειν, γύναια δέ* 2 *τινα περὶ τὸν τόπον ποιμαίνοντα κατιδεῖν τὸ γινό-* 227 *μενον, καὶ θαυμάσαντα τὴν περιπέτειαν ἀνελέσθαι τὸ βρέφος, καὶ προσαγορεῦσαι Κυβέλην ἀπὸ τοῦ τόπου. αὐξομένην δὲ τὴν παῖδα τῷ τε κάλλει καὶ σωφροσύνῃ διενεγκεῖν, ἔτι δὲ συνέσει γενέσθαι θαυμαστήν· τήν τε γὰρ πολυκάλαμον σύριγγα πρώτην ἐπινοῆσαι καὶ πρὸς τὰς παιδιὰς καὶ χορείας εὑρεῖν*

3 *βασίλισσαν* D 8 *καὶ ταῖς*] *ταῖς* D 10 *ἀπομιμουμένοις* vulg. 11 *θυσίας*] *δὲ* add. D 12 *καὶ* om. *CF* 14 *μηΐονα* D 18 *τε* om. vulg. 21 *περὶ* D, *παρὰ CF*.

κύμβαλα καὶ τύμπανα, πρὸς δὲ τούτοις καθαρμοὺς τῶν νοσούντων κτηνῶν τε καὶ νηπίων παίδων εἰση-
3 *γήσασθαι· διὸ καὶ τῶν βρεφῶν ταῖς ἐπῳδαῖς σωζομένων καὶ τῶν πλείστων ὑπ' αὐτῆς ἐναγκαλιζομένων, διὰ τὴν εἰς ταῦτα σπουδὴν καὶ φιλοστοργίαν ὑπὸ πάντων αὐτὴν ὀρείαν μητέρα προσαγορευθῆναι. συναναστρέφεσθαι δ' αὐτῇ καὶ φιλίαν ἔχειν ἐπὶ πλέον φασὶ Μαρσύαν τὸν Φρύγα, θαυμαζόμενον ἐπὶ συνέσει καὶ σωφροσύνῃ· καὶ τῆς μὲν συνέσεως τεκμήριον λαμβάνουσι τὸ μιμήσασθαι τοὺς φθόγγους τῆς πολυκαλάμου σύριγγος καὶ μετενεγκεῖν ἐπὶ τοὺς αὐλοὺς τὴν ὅλην ἁρμονίαν, τῆς δὲ σωφροσύνης σημεῖον εἶναί φασι τὸ μέχρι τῆς τελευτῆς ἀπεί-*
4 *ρατον γενέσθαι τῶν ἀφροδισίων. τὴν οὖν Κυβέλην εἰς ἀκμὴν ἡλικίας ἐλθοῦσαν ἀγαπῆσαι τῶν ἐγχωρίων τινὰ νεανίσκον τὸν προσαγορευόμενον μὲν Ἄττιν, ὕστερον δ' ἐπικληθέντα Πάπαν· συνελθοῦσαν δ' εἰς ὁμιλίαν αὐτῷ λάθρᾳ καὶ γενομένην ἔγκυον ἐπιγνωσθῆναι κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ὑπὸ τῶν γονέων.*
59 *διόπερ ἀναχθείσης αὐτῆς εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τοῦ πατρὸς τὸ μὲν πρῶτον ὡς παρθένον προσδεξαμένου, μετὰ δὲ ταῦτα γνόντος τὴν φθοράν, καὶ τάς τε τροφοὺς καὶ τὸν Ἄττιν ἀνελόντος καὶ τὰ σώματα ἐκρίψαντος ἄταφα, φασὶ τὴν Κυβέλην διὰ τὴν πρὸς τὸ μειράκιον φιλοστοργίαν καὶ τὴν ἐπὶ ταῖς τροφοῖς λύπην ἐμμανῆ γενομένην εἰς τὴν χώραν ἐκπηδῆσαι. καὶ ταύτην μὲν ὀλολύζουσαν καὶ τυμπανίζουσαν*

2 *καθηγήσασθαι* D 15 *ἡλικίας*] *ἀφροδισίων* *CF* 17 *δὲ κληθέντα* *CF* 19 *κατὰ τοῦτον*] *κατ' αὐτὸν* D.

μόνην ἐπιέναι πᾶσαν χώραν, λελυμένην τὰς τρίχας,
τὸν δὲ Μαρσύαν ἐλεοῦντα τὸ πάθος ἑκουσίως αὐτῇ
συνακολουθεῖν καὶ συμπλανᾶσθαι διὰ τὴν προϋπάρ-
χουσαν φιλίαν. παραγενομένους δ' αὐτοὺς πρὸς 2
Διόνυσον εἰς τὴν Νῦσαν καταλαβεῖν τὸν Ἀπόλλω
τυγχάνοντα μεγάλης ἀποδοχῆς διὰ τὴν κιθάραν, ἣν
Ἑρμῆν εὑρεῖν φασιν, Ἀπόλλωνα δὲ πρῶτον αὐτῇ
κατὰ τρόπον χρῆσθαι· ἐρίζοντος δὲ τοῦ Μαρσύου
πρὸς τὸν Ἀπόλλω περὶ τῆς τέχνης, καὶ τῶν Νυσαίων
ἀποδειχθέντων δικαστῶν, τὸν μὲν Ἀπόλλωνα πρῶ-
228 τον κιθαρίσαι ψιλήν, τὸν δὲ Μαρσύαν ἐπιβαλόντα
τοῖς αὐλοῖς καταπλῆξαι τὰς ἀκοὰς τῷ ξενίζοντι, καὶ
διὰ τὴν εὐμέλειαν δόξαι πολὺ προέχειν τοῦ προηγωνι-
σμένου. συντεθειμένων δ' αὐτῶν παρ' ἄλληλα τοῖς 3
δικασταῖς ἐπιδείκνυσθαι τὴν τέχνην, τὸν μὲν Ἀπόλ-
λωνά φασιν ἐπιβαλεῖν τὸ δεύτερον ἁρμόττουσαν τῷ
μέλει τῆς κιθάρας ᾠδήν, καθ' ἣν ὑπερβαλέσθαι τὴν
προϋπάρξασαν τῶν αὐλῶν ἀποδοχήν· τὸν δὲ πρό-
τερον ἀγανακτήσαντα διδάσκειν τοὺς ἀκροατὰς ὅτι
παρὰ πᾶν τὸ δίκαιον αὐτὸς ἐλαττοῦται· δεῖν γὰρ
γίνεσθαι τέχνης σύγκρισιν, οὐ φωνῆς, καθ' ἣν
προσήκει τὴν ἁρμονίαν καὶ τὸ μέλος ἐξετάζεσθαι
τῆς κιθάρας καὶ τῶν αὐλῶν· καὶ πρὸς τούτοις ἄδι-
κον εἶναι δύο τέχνας ἅμα πρὸς μίαν συγκρίνεσθαι.
τὸν δὲ Ἀπόλλω μυθολογοῦσιν εἰπεῖν ὡς οὐδὲν αὐ-
τὸν πλεονεκτοίη· καὶ γὰρ τὸν Μαρσύαν τὸ παρα- 4
πλήσιον αὐτῷ ποιεῖν, εἰς τοὺς αὐλοὺς ἐμφυσῶντα·

1 καταλελυμένην II 3 παρακολουθεῖν II 13 ἐμμέλειαν Reiske 17 ὑπερβάλλεσθαι D 20 παρ' ἅπαν D 23 αὐλῶν] αὐτῶν αὐλῶν D 25 αὐτὸς II.

*δεῖν οὖν ἢ τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἴσην ἀμφοτέροις
δίδοσθαι τῆς κράσεως, ἢ μηδέτερον τῷ στόματι
διαγωνιζόμενον διὰ μόνων τῶν χειρῶν ἐνδείκνυσθαι*
5 *τὴν ἰδίαν τέχνην. ἐπικρινάντων δὲ τῶν ἀκροατῶν
τὸν Ἀπόλλω δικαιότερα λέγειν, συγκριθῆναι πάλιν
τὰς τέχνας, καὶ τὸν μὲν Μαρσύαν λειφθῆναι, τὸν
δ' Ἀπόλλω διὰ τὴν ἔριν πικρότερον χρησάμενον
ἐκδεῖραι ζῶντα τὸν ἡττηθέντα. ταχὺ δὲ μεταμελη-
θέντα καὶ βαρέως ἐπὶ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ πραχθεῖσιν
ἐνέγκαντα τῆς κιθάρας ἐκρῆξαι τὰς χορδὰς καὶ τὴν*
6 *εὑρημένην ἁρμονίαν ἀφανίσαι. ταύτης δ' ὕστερον
Μούσας μὲν ἀνευρεῖν τὴν μέσην, Λίνον δὲ τὴν
λίχανον, Ὀρφέα δὲ καὶ Θαμύραν ὑπάτην καὶ παρυ-
πάτην. τὸν δ' Ἀπόλλω φασὶν εἰς τὸ ἄντρον τοῦ
Διονύσου τήν τε κιθάραν καὶ τοὺς αὐλοὺς ἀναθέντα,
καὶ τῆς Κυβέλης ἐρασθέντα, συμπλανηθῆναι ταύτῃ*
7 *μέχρι τῶν Ὑπερβορέων. κατὰ δὲ τὴν Φρυγίαν ἐμ-
πεσούσης νόσου τοῖς ἀνθρώποις καὶ τῆς γῆς ἀκάρ-
που γενομένης, ἐπερωτησάντων τῶν ἀτυχούντων τὸν
θεὸν περὶ τῆς τῶν κακῶν ἀπαλλαγῆς προστάξαι
φασὶν αὐτοῖς θάψαι τὸ Ἄττιδος σῶμα καὶ τιμᾶν τὴν
Κυβέλην ὡς θεόν. διόπερ τοὺς Φρύγας ἠφανισμένου
τοῦ σώματος διὰ τὸν χρόνον εἴδωλον κατασκευάσαι
τοῦ μειρακίου, πρὸς ᾧ θρηνοῦντας ταῖς οἰκείαις
τιμαῖς τοῦ πάθους ἐξιλάσκεσθαι τὴν τοῦ παρανο-*

1 *ἴσην* om. II 2 *κράσεως* Eichstädt, *κρίσεως* libri, *χρήσεως* Wess. 4 *τέχνην*] *χρείαν* II 6 *Μαρσύαν*] *πάλιν* add. D[1] 13 *Θάμυριν* II; *τὴν* add. Eich. 16 *ταύτῃ*] *αὐτῇ* D (et Eus. pr. ev. II 2, 44) 19 *τῶν ἀτυχούντων τὸν θεὸν* Dindorf, *τὸν θεὸν ἀτυχούντων* D, *τὸν θεὸν* vulg. 23 *διὰ τὸν χρ. ἠφ. τοῦ σώματος* vulg.

μηθέντος μῆνιν· ὅπερ μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου
ποιοῦντας αὐτοὺς διατελεῖν. τῆς δὲ Κυβέλης τὸ 8
παλαιὸν βωμοὺς ἱδρυσαμένους θυσίας ἐπιτελεῖν κατ'
ἔτος· ὕστερον δ' ἐν Πισινοῦντι τῆς Φρυγίας κατα-
σκευάσαι νεὼν πολυτελῆ καὶ τιμὰς καὶ θυσίας
καταδεῖξαι μεγαλοπρεπεστάτας, Μίδου τοῦ βασιλέως
εἰς ταῦτα συμφιλοκαλήσαντος· τῷ δ' ἀγάλματι τῆς
θεοῦ παραστῆσαι παρδάλεις καὶ λέοντας διὰ τὸ δο-
229 κεῖν ὑπὸ τούτων πρῶτον τραφῆναι. περὶ μὲν οὖν
μητρὸς θεῶν τοιαῦτα μυθολογεῖται παρά τε τοῖς
Φρυξὶ καὶ τοῖς Ἀτλαντίοις τοῖς παρὰ τὸν ὠκεανὸν
οἰκοῦσιν.

Μετὰ δὲ τὴν Ὑπερίονος τελευτὴν μυθολογοῦσι 60
τοὺς υἱοὺς τοῦ Οὐρανοῦ διελέσθαι τὴν βασιλείαν,
ὧν ὑπάρχειν ἐπιφανεστάτους Ἄτλαντα καὶ Κρόνον.
τούτων δὲ τὸν μὲν Ἄτλαντα λαχεῖν τοὺς παρὰ τὸν
ὠκεανὸν τόπους, καὶ τούς τε λαοὺς Ἀτλαντίους
ὀνομάσαι καὶ τὸ μέγιστον τῶν κατὰ τὴν χώραν ὀρῶν
ὁμοίως Ἄτλαντα προσαγορεῦσαι. φασὶ δ' αὐτὸν τὰ 2
περὶ τὴν ἀστρολογίαν ἐξακριβῶσαι καὶ τὸν σφαιρι-
κὸν λόγον εἰς ἀνθρώπους πρῶτον ἐξενεγκεῖν· ἀφ'
ἧς αἰτίας δόξαι τὸν σύμπαντα κόσμον ἐπὶ τῶν
Ἄτλαντος ὤμων ὀχεῖσθαι, τοῦ μύθου τὴν τῆς σφαίρας
εὕρεσιν καὶ καταγραφὴν αἰνιττομένου. γενέσθαι δ'
αὐτῷ πλείους υἱούς, ὧν ἕνα διενεγκεῖν εὐσεβείᾳ
καὶ τῇ πρὸς τοὺς ἀρχομένους δικαιοσύνῃ καὶ φιλαν-
θρωπίᾳ, τὸν προσαγορευόμενον Ἕσπερον. τοῦτον 3

3 ἱδρυσαμένης vulg. 6 μεγαλοπρεπεστέρας D Μήδου codices 9 πρώτως *CF* 11 τοῖς παρὰ] κατὰ D 16 παρὰ] περὶ D 19 προσαγορεύεσθαι D 24 διαγραφὴν C.

δ' ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ Ἄτλαντος ὄρους ἀναβαίνοντα καὶ τὰς τῶν ἄστρων παρατηρήσεις ποιούμενον ἐξαίφνης ὑπὸ πνευμάτων συναρπαγέντα μεγάλων ἄφαντον γενέσθαι· διὰ δὲ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ τὸ πάθος τὰ πλήθη ἐλεήσαντα τιμὰς ἀθανάτους ἀπονεῖμαι καὶ τὸν ἐπιφανέστατον τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν ἀστέ-
4 ρων ὁμωνύμως ἐκείνῳ προσαγορεῦσαι. ὑπάρξαι δ' Ἄτλαντι καὶ θυγατέρας ἑπτά, τὰς κοινῶς μὲν ἀπὸ τοῦ πατρὸς καλουμένας Ἀτλαντίδας, ἰδίᾳ δ' ἑκάστην ὀνομαζομένην Μαῖαν, Ἠλέκτραν, Ταϋγέτην, Στερόπην, Μερόπην, Ἁλκυόνην, καὶ τελευταίαν Κελαινώ. ταύτας δὲ μιγείσας τοῖς ἐπιφανεστάτοις ἥρωσι καὶ θεοῖς ἀρχηγοὺς καταστῆναι τοῦ [πλείστου] γένους τῶν ἀνθρώπων, τεκούσας τοὺς δι' ἀρετὴν θεοὺς καὶ ἥρωας ὀνομασθέντας, οἷον τὴν πρεσβυτάτην Μαῖαν Διὶ μιγεῖσαν Ἑρμῆν τεκνῶσαι, πολλῶν εὑρετὴν γενόμενον τοῖς ἀνθρώποις· παραπλησίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας Ἀτλαντίδας γεννῆσαι παῖδας ἐπιφανεῖς, ὧν τοὺς μὲν ἐθνῶν, τοὺς δὲ πόλεων γενέσθαι κτίστας.
5 διόπερ οὐ μόνον παρ' ἐνίοις τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι τοὺς πλείστους τῶν ἀρχαιοτάτων ἡρώων εἰς ταύτας ἀναφέρειν τὸ γένος. ὑπάρξαι δ' αὐτὰς καὶ σώφρονας διαφερόντως, καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν τυχεῖν ἀθανάτου τιμῆς παρ' ἀνθρώποις [καὶ] καθιδρυθείσας ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τῇ τῶν Πλειάδων προσηγορίᾳ περιληφθείσας. ἐκλήθησαν δὲ αἱ

4 τὸ] τοῦτο τὸ D 9 τοῦ om. D 10 ἀστεροπὴν II 12 εὐφυεστάτοις II (et Eus. pr. ev. II 2, 46) 13 πλείστου om. DF 25 καὶ del. Dind. πλιάδων D 26 αἱ add. Reiske.

*Ἀτλαντίδες καὶ νύμφαι διὰ τὸ τοὺς ἐγχωρίους
κοινῇ τὰς γυναῖκας νύμφας προσαγορεύειν.*

Κρόνον δὲ μυθολογοῦσιν, ἀδελφὸν μὲν Ἄτλαν- 61
*τος ὄντα, διαφέροντα δ' ἀσεβείᾳ καὶ πλεονεξίᾳ, γῆ-
μαι τὴν ἀδελφὴν Ῥέαν, ἐξ ἧς γεννῆσαι Δία τὸν*
230 *Ὀλύμπιον ὕστερον ἐπικληθέντα. γεγονέναι δὲ καὶ
ἕτερον Δία, τὸν ἀδελφὸν μὲν Οὐρανοῦ, τῆς δὲ
Κρήτης βασιλεύσαντα, τῇ δόξῃ πολὺ λειπόμενον τοῦ
μεταγενεστέρου. τοῦτον μὲν οὖν βασιλεῦσαι τοῦ* 2
*σύμπαντος κόσμου, τὸν δὲ προγενέστερον, δυναστεύ-
οντα τῆς προειρημένης νήσου, δέκα παῖδας γεννῆσαι
τοὺς ὀνομασθέντας Κούρητας· προσαγορεῦσαι δὲ καὶ
τὴν νῆσον ἀπὸ τῆς γυναικὸς Ἰδαίαν, ἐν ᾗ καὶ
τελευτήσαντα ταφῆναι, δεικνυμένου τοῦ τὴν ταφὴν
δεξαμένου τόπου μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. οὐ* 3
*μὴν οἵ γε Κρῆτες ὁμολογούμενα τούτοις μυθολο-
γοῦσι, περὶ ὧν ἡμεῖς ἐν τοῖς περὶ Κρήτης τὰ κατὰ
μέρος ἀναγράψομεν· δυναστεῦσαι δέ φασι τὸν Κρό-
νον κατὰ Σικελίαν καὶ Λιβύην, ἔτι δὲ τὴν Ἰταλίαν,
καὶ τὸ σύνολον ἐν τοῖς πρὸς ἑσπέραν τόποις συστή-
σασθαι τὴν βασιλείαν· παρὰ πᾶσι δὲ φρουραῖς δια-
κατέχειν τὰς ἀκροπόλεις καὶ τοὺς ὀχυροὺς τῶν τόπων
[τούτων]· ἀφ' οὗ δὴ μέχρι τοῦ νῦν χρόνου κατά
τε τὴν Σικελίαν καὶ τὰ πρὸς ἑσπέραν νεύοντα μέρη
πολλοὺς τῶν ὑψηλῶν τόπων ἀπ' ἐκείνου Κρόνια
προσαγορεύεσθαι. Κρόνου δὲ γενόμενον υἱὸν Δία* 4
*τὸν ἐναντίον τῷ πατρὶ βίον ζηλῶσαι, καὶ παρεχό-
μενον ἑαυτὸν πᾶσιν ἐπιεικῆ καὶ φιλάνθρωπον ὑπὸ*

1 *καὶ*] *καὶ αἱ* II   16 *μυθολογοῦσι*] *ἱστοροῦσι* II
17 *κρητῶν* D   22 *ἰσχυροὺς* D   23 *τούτων* del. Dind.

τοῦ πλήθους πατέρα προσαγορευθῆναι. διαδέξασθαι δ' αὐτόν φασι τὴν βασιλείαν οἱ μὲν ἑκουσίως τοῦ πατρὸς παραχωρήσαντος, οἱ δ' ὑπὸ τῶν ὄχλων αἱρεθέντα διὰ τὸ μῖσος τὸ πρὸς τὸν πατέρα· ἐπιστρατεύσαντος δ' ἐπ' αὐτὸν τοῦ Κρόνου μετὰ τῶν Τιτάνων κρατῆσαι τῇ μάχῃ τὸν Δία, καὶ κύριον γενόμενον τῶν ὅλων ἐπελθεῖν ἅπασαν τὴν οἰκουμένην, εὐερ-
5 γετοῦντα τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. διενεγκεῖν δ' αὐτὸν καὶ σώματος ῥώμῃ καὶ ταῖς ἄλλαις ἁπάσαις ἀρεταῖς, καὶ διὰ τοῦτο ταχὺ κύριον γενέσθαι τοῦ σύμπαντος κόσμου. καθόλου δ' αὐτὸν τὴν ἅπασαν σπουδὴν ἔχειν εἰς κόλασιν μὲν τῶν ἀσεβῶν καὶ
6 πονηρῶν, εὐεργεσίαν δὲ τῶν ὄχλων. ἀνθ' ὧν μετὰ τὴν ἐξ ἀνθρώπων μετάστασιν ὀνομασθῆναι μὲν Ζῆνα διὰ τὸ δοκεῖν τοῦ καλῶς ζῆν αἴτιον γενέσθαι τοῖς ἀνθρώποις, καθιδρυθῆναι δ' ἐν τῷ κόσμῳ τῇ τῶν εὖ παθόντων τιμῇ, πάντων προθύμως ἀναγορευόντων θεὸν καὶ κύριον εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ σύμπαντος κόσμου. τῶν μὲν οὖν παρὰ τοῖς Ἀτλαντίοις θεολογουμένων τὰ κεφάλαια ταῦτ' ἔστιν.

62 Ἡμεῖς δ' ἐπεὶ προειρήκαμεν ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς περὶ τῆς τοῦ Διονύσου γενέσεως καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ πραχθέντων ἀκολούθως ταῖς ἐγχωρίοις ἱστορίαις, οἰκεῖον εἶναι διαλαμβάνομεν προσθεῖναι τὰ μυθολογούμενα περὶ τοῦ θεοῦ τούτου παρὰ τοῖς
2 Ἕλλησι. τῶν δὲ παλαιῶν μυθογράφων καὶ ποιητῶν περὶ Διονύσου γεγραφότων ἀλλήλοις ἀσύμφωνα καὶ πολλοὺς καὶ τερατώδεις λόγους καταβεβλημένων, 231

2 φασὶ om. *CF*   ἑκόντος II (et Eus. pr. ev. II 2, 49)
13 ὄχλων] ἀγαθῶν Eus. l. c.   19 μυθολογουμένων D

*δυσχερές ἐστιν ὑπὲρ τῆς γενέσεως τοῦ θεοῦ τούτου
καὶ τῶν πράξεων καθαρῶς εἰπεῖν. οἱ μὲν γὰρ ἕνα
Διόνυσον, οἱ δὲ τρεῖς γεγονέναι παραδεδώκασιν,
εἰσὶ δ' οἱ γένεσιν μὲν τούτου ἀνθρωπόμορφον μὴ
γεγονέναι τὸ παράπαν ἀποφαινόμενοι, τὴν δὲ τοῦ
οἴνου δόσιν Διόνυσον εἶναι νομίζοντες. διόπερ ἡμεῖς* 3
*τῶν παρ' ἑκάστοις λεγομένων τὰ κεφάλαια πειρασό-
μεθα συντόμως ἐπιδραμεῖν.*

*Οἱ τοίνυν φυσιολογοῦντες περὶ τοῦ θεοῦ τού-
του καὶ τὸν ἀπὸ τῆς ἀμπέλου καρπὸν Διόνυσον
ὀνομάζοντές φασι τὴν γῆν αὐτομάτως μετὰ τῶν ἄλ-
λων φυτῶν ἐνεγκεῖν τὴν ἄμπελον, ἀλλ' οὐκ ἐξ ἀρχῆς
ὑπό τινος εὑρετοῦ φυτευθῆναι. τεκμήριον δ' εἶναι* 4
*τούτου τὸ μέχρι τοῦ νῦν ἐν πολλοῖς τόποις ἀγρίας
ἀμπέλους φύεσθαι, καὶ καρποφορεῖν αὐτὰς παρα-
πλησίως ταῖς ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἐμπειρίας χει-
ρουργουμέναις. διμήτορα δὲ τὸν Διόνυσον ὑπὸ τῶν* 5
*παλαιῶν ὠνομάσθαι, μιᾶς μὲν καὶ πρώτης γενέσεως
ἀριθμουμένης ὅταν τὸ φυτὸν εἰς τὴν γῆν τεθὲν
λαμβάνῃ τὴν αὔξησιν, δευτέρας δ' ὅταν βρίθῃ καὶ
τοὺς βότρυς πεπαίνῃ, ὥστε τὴν μὲν ἐκ γῆς, τὴν
δ' ἐκ τῆς ἀμπέλου γένεσιν τοῦ θεοῦ νομίζεσθαι.
παραδεδωκότων δὲ τῶν μυθογράφων καὶ τρίτην* 6
*γένεσιν, καθ' ἥν φασι τὸν θεὸν ἐκ Διὸς καὶ Δήμη-
τρος τεκνωθέντα διασπασθῆναι μὲν ὑπὸ τῶν γηγε-
νῶν καὶ καθεψηθῆναι, πάλιν δ' ὑπὸ τῆς Δήμητρος
τῶν μελῶν συναρμοσθέντων ἐξ ἀρχῆς νέον γεννη-*

2 *καθαρῶς* om. *CF* 4 *μὴ*] *μήτε* D, *μηδὲ* A 5 *ἀπο-φαίνονται* D 12 *τὴν*] *καὶ τὴν* A 17 *τὸν* om. vulg. 20 *βρίθῃ*] *καρποφορῇ* *CF* 22 *ὀνομάζεσθαι* D 27 *γενη-θῆναι* vulg.

θῆναι, εἰς φυσικάς τινας αἰτίας μετάγουσι τοὺς
7 *τοιούτους λόγους. Διὸς μὲν γὰρ καὶ Δήμητρος αὐτὸν*
λέγεσθαι διὰ τὸ τὴν ἄμπελον ἔκ τε γῆς καὶ ὄμβρων
λαμβάνουσαν τὴν αὔξησιν καρποφορεῖν τὸν ἐκ τοῦ
βότρυος ἀποθλιβόμενον οἶνον· τὸ δ' ὑπὸ τῶν γηγε-
νῶν νέον ὄντα διασπασθῆναι δηλοῦν τὴν ὑπὸ τῶν
γεωργῶν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν, [διὰ τὸ τοὺς
ἀνθρώπους τὴν γῆν Δήμητραν νομίζειν·] τὴν δὲ
καθέψησιν τῶν μελῶν μεμυθοποιῆσθαι διὰ τὸ τοὺς
πλείστους ἕψειν τὸν οἶνον καὶ μίσγοντας εὐωδεστέ-
ραν αὐτοῦ καὶ βελτίονα τὴν φύσιν κατασκευάζειν·
τὸ δὲ τὰ ὑπὸ τῶν γηγενῶν λυμανθέντα τῶν μελῶν
ἁρμοσθέντα πάλιν ἐπὶ τὴν προγεγενημένην φύσιν
ἀποκαθίστασθαι παρεμφαίνειν ὅτι πάλιν ἡ γῆ τὴν
τρυγηθεῖσαν ἄμπελον καὶ τμηθεῖσαν ταῖς κατ' ἔτος
ὥραις εἰς τὴν προϋπάρξασαν ἐν τῷ καρποφορεῖν
ἀκμὴν ἀποκαθίστησι. καθόλου γὰρ ὑπὸ τῶν ἀρ-
χαίων ποιητῶν καὶ μυθογράφων τὴν Δήμητραν γῆν
8 *μητέρα προσαγορεύεσθαι. σύμφωνα δὲ τούτοις εἶναι*
τά τε δηλούμενα διὰ τῶν Ὀρφικῶν ποιημάτων καὶ
τὰ παρεισαγόμενα κατὰ τὰς τελετάς, περὶ ὧν οὐ
9 *θέμις τοῖς ἀμυήτοις ἱστορεῖν τὰ κατὰ μέρος. ὁμοίως*
δὲ καὶ τὴν ἐκ Σεμέλης γένεσιν εἰς φυσικὰς ἀρχὰς
ἀνάγουσιν, ἀποφαινόμενοι Θυώνην ὑπὸ τῶν ἀρχαίων
τὴν γῆν ὠνομάσθαι, καὶ τεθεῖσθαι τὴν προσηγορίαν 232
[καὶ] Σεμέλην μὲν ἀπὸ τοῦ σεμνὴν εἶναι τῆς θεοῦ

1 *ἀνάγουσι* II 3 *τε*] *τῆς* D *ὄμβρου* *CF* 7 *διὰ — νομίζειν* del. Reiske 10 *καὶ μίσγοντας* om. II 11 *κατασκευάζοντας* II 12 *τὸ δὲ τὰ* Dindorf, *τὰ δ'* libri 14 *πάλιν ὅτι* vulg.; *πάλιν* del. Dind. 25 *τὴν πρ.*] *διττὴν πρ.* Wurm 26 *καὶ* del. Eich.

*ταύτης τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τιμήν, Θυώνην δ' ἀπὸ
τῶν θυομένων αὐτῇ θυσιῶν καὶ θυηλῶν. δὶς δ'* 10
*αὐτοῦ τὴν γένεσιν ἐκ Διὸς παραδεδόσθαι διὰ τὸ
δοκεῖν μετὰ τῶν ἄλλων ἐν τῷ κατὰ τὸν Δευκαλίωνα
κατακλυσμῷ φθαρῆναι καὶ τούτους τοὺς καρπούς,
καὶ μετὰ τὴν ἐπομβρίαν πάλιν ἀναφύντων ὡσπερεὶ
δευτέραν ἐπιφάνειαν ταύτην ὑπάρξαι τοῦ θεοῦ παρ'
ἀνθρώποις, καθ' ἣν ἐκ τοῦ Διὸς μηροῦ γενέσθαι
πάλιν τὸν θεὸν [τοῦτον] μεμυθοποιῆσθαι. οἱ μὲν
οὖν τὴν χρείαν καὶ δύναμιν τοῦ κατὰ τὸν οἶνον
εὑρήματος ἀποφαινόμενοι Διόνυσον ὑπάρχειν τοι-
αῦτα περὶ αὐτοῦ μυθολογοῦσι. τῶν δὲ μυθογρά-* 63
*φων οἱ σωματοειδῆ τὸν θεὸν παρεισάγοντες τὴν
μὲν εὕρεσιν τῆς ἀμπέλου καὶ φυτείαν καὶ πᾶσαν
τὴν περὶ τὸν οἶνον πραγματείαν συμφώνως αὐτῷ
προσάπτουσι, περὶ δὲ τοῦ πλείους γεγονέναι Διο-
νύσους ἀμφισβητοῦσιν. ἔνιοι μὲν γὰρ ἕνα καὶ τὸν* 2
*αὐτὸν ἀποφαίνονται γενέσθαι τόν τε καταδείξαντα
τὰ κατὰ τὰς οἰνοποιίας καὶ συγκομιδὰς τῶν ξυλί-
νων καλουμένων καρπῶν καὶ τὸν στρατευσάμενον
ἐπὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, ἔτι δὲ τὸν τὰ μυστήρια
καὶ τελετὰς καὶ βακχείας εἰσηγησάμενον· ἔνιοι δέ,
καθάπερ προεῖπον, τρεῖς ὑποστησάμενοι γεγονέναι
κατὰ διεστηκότας χρόνους, ἑκάστῳ προσάπτουσιν
ἰδίας πράξεις· καί φασι τὸν μὲν ἀρχαιότατον Ἰνδὸν* 3
*γεγονέναι, καὶ τῆς χώρας αὐτομάτως διὰ τὴν εὐ-
κρασίαν φερούσης πολλὴν ἄμπελον πρῶτον τοῦτον
ἀποθλῖψαι βότρυας καὶ τὴν χρείαν τῆς περὶ τὸν*

2 *φυομένων* D   3 *παραδίδοσθαι* D   9 *τοῦτον* om. CD.

οἶνον φύσεως ἐπινοῆσαι, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν σύκων
καὶ τῶν ἄλλων ἀκροδρύων τὴν καθήκουσαν ἐπιμέ-
λειαν ποιήσασθαι, καὶ καθόλου τὰ πρὸς τὴν συγκο-
μιδὴν καὶ παράθεσιν τούτων τῶν καρπῶν ἐπινοῆσαι.
τὸν αὐτὸν δὲ καὶ καταπώγωνα λέγουσι γενέσθαι
διὰ τὸ τοῖς Ἰνδοῖς νόμιμον εἶναι μέχρι τῆς τελευτῆς
4 ἐπιμελῶς ὑποτρέφειν τοὺς πώγωνας. τὸν δ' οὖν
Διόνυσον ἐπελθόντα μετὰ στρατοπέδου πᾶσαν τὴν
οἰκουμένην διδάξαι τήν τε φυτείαν τῆς ἀμπέλου
καὶ τὴν ἐν ταῖς ληνοῖς ἀπόθλιψιν τῶν βοτρύων·
ἀφ' οὗ Ληναῖον αὐτὸν ὀνομασθῆναι. ὁμοίως δὲ
καὶ τῶν ἄλλων εὑρημάτων μεταδόντα πᾶσι τυχεῖν
αὐτὸν μετὰ τὴν ἐξ ἀνθρώπων μετάστασιν ἀθανάτου
5 τιμῆς παρὰ τοῖς εὖ παθοῦσιν. δείκνυσθαι δὲ παρ'
Ἰνδοῖς μέχρι τοῦ νῦν τόν τε τόπον ἐν ᾧ συνέβη
γενέσθαι τὸν θεὸν καὶ προσηγορίας πόλεων ἀπ'
αὐτοῦ κατὰ τὴν τῶν ἐγχωρίων διάλεκτον· καὶ πολλὰ
ἕτερα διαμένειν ἀξιόλογα τεκμήρια τῆς παρ' Ἰνδοῖς
64 γενέσεως, περὶ ὧν μακρὸν ἂν εἴη γράφειν. δεύτε-
ρον δὲ μυθολογοῦσι γενέσθαι Διόνυσον ἐκ Διὸς
καὶ Φερσεφόνης, ὡς δέ τινες, ἐκ Δήμητρος. τοῦτον
δὲ παρεισάγουσι πρῶτον βοῦς ὑπ' ἄροτρον ζεῦξαι,
τὸ πρὸ τοῦ ταῖς χερσὶ τῶν ἀνθρώπων τὴν γῆν
κατεργαζομένων. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα φιλοτέχνως 233
ἐπινοῆσαι τῶν πρὸς τὴν γεωργίαν χρησίμων, δι'

1 τῶν Dindorf, τὴν τῶν libri 2 τῶν] τὴν τῶν C ἐπιμέλειαν Dindorf, ἐπιμέλειαν καὶ παράδοξον παράδοσιν D, ἐπιμέλειαν καὶ παράδοσιν II 4 καὶ παράθεσιν add. Dind. ἐπινοῆσαι] διὸ καὶ ληναῖον ὀνομασθῆναι add. codices 5 γενέσθαι om. II 16 ἀπ' Dindorf, ὑπ' codices 20 γενέσθαι om. D 23 τοῦ] τούτου D

ὧν ἀπολυθῆναι τοὺς ὄχλους τῆς πολλῆς κακοπα-
θείας· ἀνθ' ὧν τοὺς εὖ παθόντας ἀπονεῖμαι τιμὰς 2
ἰσοθέους αὐτῷ καὶ θυσίας, προθύμως ἁπάντων ἀν-
θρώπων διὰ τὸ μέγεθος τῆς εὐεργεσίας ἀπονειμάν-
των τὴν ἀθανασίαν. παράσημον δ' αὐτῷ ποιῆσαι
κέρατα τοὺς κατασκευάζοντας τὰς γραφὰς ἢ τοὺς
ἀνδριάντας, ἅμα μὲν δηλοῦντας ἑτέραν Διονύσου
φύσιν, ἅμα δὲ ἀπὸ τῆς περὶ τὸ ἄροτρον εὑρέσεως
ἐμφαίνοντας τὸ μέγεθος τῆς ἐπινοηθείσης τοῖς γε-
ωργοῖς εὐχρηστίας. τρίτον δὲ γενέσθαι Διόνυσόν 3
φασιν ἐν Θήβαις ταῖς Βοιωτίαις ἐκ Διὸς καὶ Σεμέ-
λης τῆς Κάδμου. μυθολογοῦσι γὰρ ἐρασθέντα Δία
μιγῆναι πλεονάκις αὐτῇ διὰ τὸ κάλλος, τὴν δ' Ἥραν
ζηλοτυποῦσαν καὶ βουλομένην τιμωρίᾳ περιβαλεῖν
τὴν ἄνθρωπον, ὁμοιωθῆναι μέν τινι τῶν ἀποδοχῆς
τυγχανουσῶν παρ' αὐτῇ γυναικῶν, παρακρούσασθαι
δὲ τὴν Σεμέλην· εἰπεῖν γὰρ πρὸς αὐτὴν ὅτι καθῆ- 4
κον ἦν τὸν Δία μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιφανείας τε καὶ
τιμῆς ποιεῖσθαι τὴν ὁμιλίαν ᾗπερ χρᾶται κατὰ τὴν
πρὸς τὴν Ἥραν συμπεριφοράν. διὸ καὶ τὸν μὲν
Δία, τῆς Σεμέλης ἀξιούσης τυγχάνειν τῶν ἴσων
Ἥρᾳ τιμῶν, παραγενέσθαι μετὰ βροντῶν καὶ κεραυ-
νῶν, τὴν δὲ Σεμέλην οὐχ ὑπομείνασαν τὸ μέγεθος
τῆς περιστάσεως τελευτῆσαι καὶ τὸ βρέφος ἐκτρῶσαι
πρὸ τοῦ καθήκοντος χρόνου. καὶ τοῦτο μὲν τὸν 5
Δία ταχέως εἰς τὸν ἑαυτοῦ μηρὸν ἐγκρύψαι· μετὰ
δὲ ταῦτα τοῦ κατὰ φύσιν τῆς γενέσεως χρόνου τὴν

7 ἑτέρου *CF* 10 γενέσθαι] λέγεσθαι D 15 ὡμοιωθῆναι vulg. 16 αὐτῆς *CF* 18 αὐτῆς om. *CF* 27 τὴν om. *CF*.

τελείαν αὔξησιν ποιήσαντος ἀπενεγκεῖν τὸ βρέφος
6 εἰς Νῦσαν τῆς Ἀραβίας. ἐνταῦθα δ' ὑπὸ νυμφῶν
τραφέντα τὸν παῖδα προσαγορευθῆναι μὲν ἀπὸ τοῦ
πατρὸς καὶ τοῦ τόπου Διόνυσον, γενόμενον δὲ τῷ
κάλλει διάφορον τὸ μὲν πρῶτον ἐν χορείαις καὶ
γυναικῶν θιάσοις καὶ παντοδαπῇ τρυφῇ καὶ παιδιᾷ
διατελεῖν· μετὰ δὲ ταῦτα στρατόπεδον ἐκ τῶν γυναι-
κῶν συναγαγόντα καὶ θύρσοις καθοπλίσαντα στρα-
7 τείαν ἐπὶ πᾶσαν ποιήσασθαι τὴν οἰκουμένην. κατα-
δεῖξαι δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς τελετὰς καὶ μεταδοῦναι
τῶν μυστηρίων τοῖς εὐσεβέσι τῶν ἀνθρώπων καὶ
δίκαιον βίον ἀσκοῦσι, πρὸς δὲ τούτοις πανταχοῦ
πανηγύρεις ἄγειν καὶ μουσικοὺς ἀγῶνας συντελεῖν,
καὶ τὸ σύνολον συλλύοντα τὰ νείκη τῶν ἐθνῶν καὶ
πόλεων ἀντὶ τῶν στάσεων καὶ τῶν πολέμων ὁμόνοιαν
65 καὶ πολλὴν εἰρήνην κατασκευάζειν. διαβοηθείσης
δὲ κατὰ πάντα τόπον τῆς τοῦ θεοῦ παρουσίας, καὶ
διότι πᾶσιν ἐπιεικῶς προσφερόμενος πολλὰ συμ-
βάλλεται πρὸς τὴν ἐξημέρωσιν τοῦ κοινοῦ βίου,
πανδημεὶ συναντᾶν αὐτῷ καὶ προσδέχεσθαι μετὰ
2 πολλῆς χαρᾶς. ὀλίγων δ' ὄντων τῶν δι' ὑπερη-
φανίαν καὶ ἀσέβειαν καταφρονούντων καὶ φασκόντων
τὰς μὲν βάκχας δι' ἀκρασίαν αὐτὸν περιάγεσθαι,
τὰς δὲ τελετὰς καὶ τὰ μυστήρια φθορᾶς ἕνεκα τῶν 234
ἀλλοτρίων γυναικῶν καταδεικνύειν, κολάζεσθαι τοὺς
3 τοιούτους ὑπ' αὐτοῦ παραχρῆμα. ἐνίοτε γὰρ τῇ τῆς
θείας φύσεως ὑπεροχῇ χρώμενον τιμωρεῖσθαι τοὺς
ἀσεβεῖς, ποτὲ μὲν αὐτοῖς ἐμβάλλοντα μανίαν, ποτὲ

13 πανηγύρεις ἄγειν πανταχοῦ D 14 τὰ Bekker, τά τε libri 16 παρασκευάζειν II 27 θείας om. vulg.

δὲ ταῖς τῶν γυναικῶν χερσὶ ζῶντας διαμελίζοντα·
ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τῆς στρατηγικῆς ἐπινοίας παρα-
δόξως ἀναιρεῖν τοὺς ἐναντιοπραγοῦντας. ἀναδιδόναι
γὰρ ταῖς βάκχαις ἀντὶ τῶν θύρσων λόγχας τῷ κιττῷ
κεκαλυμμένας τὴν ἀκμὴν τοῦ σιδήρου· διὸ καὶ τῶν
βασιλέων διὰ τὴν ἄγνοιαν καταφρονούντων ὡς ἂν
γυναικῶν, καὶ διὰ τοῦτ' ἀπαρασκεύων ὄντων, ἀνελ-
πίστως ἐπιτιθέμενον κατακοντίζειν. τῶν δὲ κολα- 4
σθέντων ὑπ' αὐτοῦ φασιν ἐπιφανεστάτους εἶναι
Πενθέα μὲν παρὰ τοῖς Ἕλλησι, Μύρρανον δὲ τὸν
βασιλέα παρ' Ἰνδοῖς, Λυκοῦργον δὲ παρὰ τοῖς Θρᾳξί.
μυθολογοῦσι γὰρ τὸν Διόνυσον ἐκ τῆς Ἀσίας μέλ-
λοντα τὴν δύναμιν διαβιβάζειν εἰς τὴν Εὐρώπην,
συνθέσθαι φιλίαν πρὸς Λυκοῦργον τὸν Θρᾴκης
βασιλέα τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ· διαβιβάσαντος δὲ
αὐτοῦ πρώτας τὰς βάκχας ὡς εἰς φιλίαν χώραν,
τὸν μὲν Λυκοῦργον παραγγεῖλαι τοῖς στρατιώταις
νυκτὸς ἐπιθέσθαι καὶ τόν τε Διόνυσον καὶ τὰς
μαινάδας πάσας ἀνελεῖν, τὸν δὲ Διόνυσον παρά
τινος τῶν ἐγχωρίων, ὃς ἐκαλεῖτο Χάροψ, μαθόντα
τὴν ἐπιβουλὴν καταπλαγῆναι διὰ τὸ τὴν δύναμιν
ἐν τῷ πέραν εἶναι, παντελῶς δ' ὀλίγους αὐτῷ τῶν
φίλων συνδιαβεβηκέναι. διόπερ λάθρᾳ τούτου δια- 5
πλεύσαντος πρὸς τὸ σφέτερον στρατόπεδον, τὸν μὲν
Λυκοῦργόν φασιν ἐπιθέμενον ταῖς μαινάσιν ἐν τῷ
καλουμένῳ Νυσίῳ πάσας ἀποκτεῖναι, τὸν δὲ Διόνυ-
σον περαιώσαντα τὰς δυνάμεις μάχῃ κρατῆσαι τῶν
Θρᾳκῶν, καὶ τὸν Λυκοῦργον ζωγρήσαντα τυφλῶσαί

5 διὸ om. II 14 τὸν Θρᾴκης — 17 Λυκοῦργον om. AD
19 μαινάδας] βάκχας D 20 Θάροψ II 22 ἐν] μὲν ἐν f.

τε καὶ πᾶσαν αἰκίαν εἰσενεγκάμενον ἀνασταυρῶσαι.
6 μετὰ δὲ ταῦτα τῷ μὲν Χάροπι χάριν ἀποδιδόντα τῆς εὐεργεσίας παραδοῦναι τὴν τῶν Θρᾳκῶν βασιλείαν καὶ διδάξαι τὰ κατὰ τὰς τελετὰς ὄργια· Χάροπος δ' υἱὸν γενόμενον Οἴαγρον παραλαβεῖν τήν τε βασιλείαν καὶ τὰς ἐν τοῖς μυστηρίοις παραδεδομένας τελετάς, ἃς ὕστερον Ὀρφέα τὸν Οἰάγρου μαθόντα παρὰ τοῦ πατρός, καὶ φύσει καὶ παιδείᾳ τῶν ἁπάντων διενεγκόντα, πολλὰ μεταθεῖναι τῶν ἐν τοῖς ὀργίοις· διὸ καὶ τὰς ὑπὸ τοῦ Διονύσου γενομένας
7 τελετὰς Ὀρφικὰς προσαγορευθῆναι. τῶν δὲ ποιητῶν τινες, ὧν ἐστι καὶ Ἀντίμαχος, ἀποφαίνονται τὸν Λυκοῦργον οὐ Θρᾴκης, ἀλλὰ τῆς Ἀραβίας γεγονέναι βασιλέα, καὶ τῷ τε Διονύσῳ καὶ ταῖς βάκχαις τὴν ἐπίθεσιν ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἀραβίαν Νύσῃ 235 πεποιῆσθαι. τὸν δ' οὖν Διόνυσόν φασι κολάσαντα μὲν τοὺς ἀσεβεῖς, ἐπιεικῶς δὲ προσενεχθέντα τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, ἐκ τῆς Ἰνδικῆς ἐπ' ἐλέφαντος
8 τὴν εἰς Θήβας ἐπάνοδον ποιήσασθαι. τριετοῦς δὲ διαγεγενημένου τοῦ σύμπαντος χρόνου, φασὶ τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ ταύτης τῆς αἰτίας ἄγειν τὰς τριετηρίδας. μυθολογοῦσι δ' αὐτὸν καὶ λαφύρων ἠθροικότα πλῆθος ὡς ἂν ἀπὸ τηλικαύτης στρατείας, πρῶτον τῶν ἁπάντων καταγαγεῖν θρίαμβον εἰς τὴν πατρίδα.

66 Αὗται μὲν οὖν αἱ γενέσεις συμφωνοῦνται μάλιστα παρὰ τοῖς παλαιοῖς· ἀμφισβητοῦσι δὲ καὶ πόλεις οὐκ ὀλίγαι Ἑλληνίδες τῆς τούτου τεκνώσεως·

1 προσενεγκ. Hertlein 2 Θάροπι II ἀποδόντα II 4 Θάροπος II 5 τε om. D 6 τελετὰς παρ. vulg. 24 τῶν] τὸν vulg.

καὶ γὰρ Ἠλεῖοι καὶ Νάξιοι, πρὸς δὲ τούτοις οἱ τὰς
Ἐλευθερὰς οἰκοῦντες καὶ Τήιοι καὶ πλείους ἕτεροι
παρ' ἑαυτοῖς ἀποφαίνονται τεκνωθῆναι. καὶ Τήιοι 2
μὲν τεκμήριον φέρουσι τῆς παρ' αὐτοῖς γενέσεως
τοῦ θεοῦ τὸ μέχρι τοῦ νῦν τεταγμένοις χρόνοις ἐν
τῇ πόλει πηγὴν αὐτομάτως ἐκ τῆς γῆς οἴνου ῥεῖν
εὐωδίᾳ διαφέροντος· τῶν δ' ἄλλων οἱ μὲν ἱερὰν
Διονύσου δεικνύουσι τὴν χώραν, οἱ δὲ ναοὺς καὶ
τεμένη διαφερόντως ἐκ παλαιῶν χρόνων αὐτῷ καθι-
δρυμένα. καθόλου δ' ἐν πολλοῖς τόποις τῆς οἰκου- 3
μένης ἀπολελοιπότος τοῦ θεοῦ σημεῖα τῆς ἰδίας
εὐεργεσίας ἅμα καὶ παρουσίας, οὐδὲν παράδοξον
ἑκάστους νομίζειν οἰκειότητά τινα γεγονέναι τῷ Διο-
νύσῳ πρὸς τὴν ἑαυτῶν πόλιν τε καὶ χώραν. μαρ-
τυρεῖ δὲ τοῖς ὑφ' ἡμῶν λεγομένοις καὶ ὁ ποιητὴς
ἐν τοῖς ὕμνοις, λέγων περὶ τῶν ἀμφισβητούντων
τῆς τούτου γενέσεως καὶ ἅμα τεκνωθῆναι παρεισ-
άγων αὐτὸν ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἀραβίαν Νύσῃ,

οἱ μὲν γὰρ Δρακάνῳ σ', οἱ δ' Ἰκάρῳ ἠνεμοέσσῃ
φάσ', οἱ δ' ἐν Νάξῳ, δῖον γένος, εἰραφιῶτα,
οἱ δέ σ' ἐπ' Ἀλφειῷ ποταμῷ βαθυδινήεντι
κυσαμένην Σεμέλην τεκέειν Διὶ τερπικεραύνῳ,
ἄλλοι δ' ἐν Θήβῃσιν, ἄναξ, σε λέγουσι γενέσθαι,
ψευδόμενοι· σὲ δ' ἔτικτε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
πολλὸν ἀπ' ἀνθρώπων κρύπτων λευκώλενον Ἥρην.
ἔστι δέ τις Νύση, ὕπατον ὄρος, ἀνθέον ὕλῃ,
τηλοῦ Φοινίκης, σχεδὸν Αἰγύπτοιο ῥοάων.

6 αὐτομάτην II 14 τε om. *CF* 15 λεγομένοις om. II 19 οἱ μὲν . . σ'] ἄλλοι μὲν γὰρ διαικανωσσε D 20 φάσ' Rhod., φασίν codices 22 totum versum om. II 26 δὲ τῆς Νύσης ἄβατον ορος II.

4 οὐκ ἀγνοῶ δ' ὅτι καὶ τῶν τὴν Λιβύην νεμομένων
οἱ παρὰ τὸν ὠκεανὸν οἰκοῦντες ἀμφισβητοῦσι τῆς
τοῦ θεοῦ γενέσεως, καὶ τῆν Νῦσαν καὶ τἄλλα τὰ
περὶ αὐτοῦ μυθολογούμενα παρ' ἑαυτοῖς δεικνύουσι
γεγενημένα, καὶ πολλὰ τεκμήρια τούτων μέχρι τοῦ
καθ' ἡμᾶς βίου διαμένειν κατὰ τὴν χώραν φασί·
πρὸς δὲ τούτοις ὅτι πολλοὶ τῶν παλαιῶν παρ' Ἕλ-
λησι μυθογράφων καὶ ποιητῶν συμφωνούμενα τού-
τοις ἱστοροῦσι καὶ τῶν μεταγενεστέρων συγγραφέων 236
5 οὐκ ὀλίγοι. διόπερ, ἵνα μηδὲν παραλίπωμεν τῶν
ἱστορημένων περὶ Διονύσου, διέξιμεν ἐν κεφαλαίοις
τὰ παρὰ τοῖς Λίβυσι λεγόμενα καὶ τῶν Ἑλληνικῶν
συγγραφέων ὅσοι τούτοις σύμφωνα γεγράφασι καὶ
Διονυσίῳ τῷ συνταξαμένῳ τὰς παλαιὰς μυθοποιίας.
6 οὗτος γὰρ τά τε περὶ τὸν Διόνυσον καὶ τὰς Ἀμα-
ζόνας, ἔτι δὲ τοὺς Ἀργοναύτας καὶ τὰ κατὰ τὸν
Ἰλιακὸν πόλεμον πραχθέντα καὶ πόλλ' ἕτερα συν-
τέτακται, παρατιθεὶς τὰ ποιήματα τῶν ἀρχαίων, τῶν
τε μυθολόγων καὶ τῶν ποιητῶν.

67 Φησὶ τοίνυν παρ' Ἕλλησι πρῶτον εὑρετὴν γε-
νέσθαι Λίνον ῥυθμῶν καὶ μέλους, ἔτι δὲ Κάδμου
κομίσαντος ἐκ Φοινίκης τὰ καλούμενα γράμματα
πρῶτον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μεταθεῖναι διάλεκτον,
καὶ τὰς προσηγορίας ἑκάστῳ τάξαι καὶ τοὺς χαρα-
κτῆρας διατυπῶσαι. κοινῇ μὲν οὖν τὰ γράμματα
Φοινίκεια κληθῆναι διὰ τὸ παρὰ τοὺς Ἕλληνας ἐκ
Φοινίκων μετενεχθῆναι, ἰδίᾳ δὲ τῶν Πελασγῶν

7 παρ'] τῶν παρ' D 8 σύμφωνα F 10 παραλείπωμεν D
11 ἱστορουμένων D 14 τῷ συνταξαμένῳ om. D μυθολο-
γίας D 17 συνέταξε CF 26 φοινικῆα D, φοινίκια CF.

πρώτων χρησαμένων τοῖς μετατεθεῖσι χαρακτῆρσι
Πελασγικὰ προσαγορευθῆναι. τὸν δὲ Λίνον ἐπὶ 2
ποιητικῇ καὶ μελῳδίᾳ θαυμασθέντα μαθητὰς σχεῖν
πολλούς, ἐπιφανεστάτους δὲ τρεῖς, Ἡρακλέα, Θαμύ-
ραν, Ὀρφέα. τούτων δὲ τὸν μὲν Ἡρακλέα κιθαρί-
ζειν μανθάνοντα διὰ τὴν τῆς ψυχῆς βραδυτῆτα μὴ
δύνασθαι δέξασθαι τὴν μάθησιν, ἔπειθ' ὑπὸ τοῦ
Λίνου πληγαῖς ἐπιτιμηθέντα διοργισθῆναι καὶ τῇ
κιθάρᾳ τὸν διδάσκαλον πατάξαντα ἀποκτεῖναι, Θα- 3
μύραν δὲ φύσει διαφόρῳ κεχορηγημένον ἐκπονῆσαι
τὰ περὶ τὴν μουσικήν, καὶ κατὰ τὴν ἐν τῷ μελῳ-
δεῖν ὑπεροχὴν φάσκειν ἑαυτὸν τῶν Μουσῶν ἐμμε-
λέστερον ᾄδειν. διὸ καὶ τὰς θεὰς αὐτῷ χολωθείσας
τήν τε μουσικὴν ἀφελέσθαι καὶ πηρῶσαι τὸν ἄνδρα,
καθάπερ καὶ τὸν Ὅμηρον τούτοις προσμαρτυρεῖν
λέγοντα

ἔνθα τε Μοῦσαι
ἀντόμεναι Θάμυριν τὸν Θρήικα παῦσαν ἀοιδῆς,

καὶ ἔτι

αἱ δὲ χολωσάμεναι πηρὸν θέσαν, αὐτὰρ ἀοιδὴν
θεσπεσίην ἀφέλοντο καὶ ἐκλέλαθον κιθαριστύν.

περὶ δὲ Ὀρφέως τοῦ τρίτου μαθητοῦ τὰ κατὰ μέρος 4
ἀναγράψομεν, ὅταν τὰς πράξεις αὐτοῦ διεξίωμεν.
τὸν δ' οὖν Λίνον φασὶ τοῖς Πελασγικοῖς γράμμασι
συνταξάμενον τὰς τοῦ πρώτου Διονύσου πράξεις καὶ
τὰς ἄλλας μυθολογίας ἀπολιπεῖν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν.
237 ὁμοίως δὲ τούτοις χρήσασθαι τοῖς Πελασγικοῖς γράμ- 5

4 et 9 *Θάμυριν* CF 5 *Ὀρφέα*] *καὶ Ὀρφέα* vulg. 11 *κατὰ*] *τὰ κατὰ* D 12 *ἑαυτὸν*] *δ' αὐτὸν* D 14 *τὸν ἄνδρα* om. II 19 *καὶ ἔτι* om. D 22 *τὰ* add. Dind.

*μασι τὸν Ὀρφέα καὶ Προναπίδην τὸν Ὁμήρου διδά-
σκαλον, εὐφυῆ γεγονότα μελοποιόν· πρὸς δὲ τούτοις
Θυμοίτην τὸν Θυμοίτου τοῦ Λαομέδοντος, κατὰ τὴν
ἡλικίαν γεγονότα τὴν Ὀρφέως, πλανηθῆναι κατὰ
πολλοὺς τόπους τῆς οἰκουμένης, καὶ παραβαλεῖν τῆς
Λιβύης εἰς τὴν πρὸς ἑσπέραν χώραν ἕως ὠκεανοῦ·
θεάσασθαι δὲ καὶ τὴν Νῦσαν, ἐν ᾗ μυθολογοῦσιν
οἱ ἐγχώριοι ἀρχαῖοι τραφῆναι τὸν Διόνυσον, καὶ
τὰς κατὰ μέρος τοῦ θεοῦ τούτου πράξεις μαθόντα
παρὰ τῶν Νυσαέων συντάξασθαι τὴν Φρυγίαν ὀνο-
μαζομένην ποίησιν, ἀρχαϊκοῖς τῇ τε διαλέκτῳ καὶ*
68 *τοῖς γράμμασι χρησάμενον. φησὶ δ' οὖν Ἄμμωνα
βασιλεύοντα τοῦ μέρους τῆς Λιβύης Οὐρανοῦ γῆμαι
θυγατέρα τὴν προσαγορευομένην Ῥέαν, ἀδελφὴν
οὖσαν Κρόνου τε καὶ τῶν ἄλλων Τιτάνων. ἐπιόντα
δὲ τὴν βασιλείαν εὑρεῖν πλησίον τῶν Κεραυνίων
καλουμένων ὀρῶν παρθένον τῷ κάλλει διαφέρουσαν*
2 *Ἀμάλθειαν ὄνομα. ἐρασθέντα δ' αὐτῆς καὶ πλησιά-
σαντα γεννῆσαι παῖδα τῷ τε κάλλει καὶ τῇ ῥώμῃ
θαυμαστόν, καὶ τὴν μὲν Ἀμάλθειαν ἀποδεῖξαι κυρίαν
τοῦ σύνεγγυς τόπου παντός, ὄντος τῷ σχήματι παρα-
πλησίου κέρατι βοός, ἀφ' ἧς αἰτίας Ἑσπέρου κέρας
προσαγορευθῆναι· διὰ δὲ τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας
εἶναι πλήρη παντοδαπῆς ἀμπέλου καὶ τῶν ἄλλων*
3 *δένδρων τῶν ἡμέρους φερόντων καρπούς. τῆς δὲ
προειρημένης γυναικὸς τὴν δυναστείαν παραλαβού-*

1 *προνοπίδην* D 4 *τὴν* D, *τοῦ* vulg. 5 *καὶ παραβαλεῖν* — 6 *χώραν* om. C 6 *χώραν* Rhod., *χώραν τῆς οἰκουμένης* codices 8 *ἀρχαῖοι* f. del. 11 *ἀρχαικοῖς* Dindorf, *ἀρχαικῶς* libri (cf. 12, 3) 13 *τοῦ* om. *CF* 18 *Ἀμαλθίαν* codices (ut infra).

σης, ἀπὸ ταύτης τὴν χώραν Ἀμαλθείας κέρας ὀνομα-
σθῆναι· διὸ καὶ τοὺς μεταγενεστέρους ἀνθρώπους
διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν τὴν κρατίστην γῆν καὶ
παντοδαποῖς καρποῖς πλήθουσαν ὡσαύτως Ἀμαλ-
θείας κέρας προσαγορεύειν. τὸν δ' οὖν Ἄμμωνα 4
φοβούμενον τὴν τῆς Ῥέας ζηλοτυπίαν κρύψαι τὸ
γεγονός, καὶ τὸν παῖδα λάθρᾳ μετενεγκεῖν εἴς τινα
πόλιν Νῦσαν, μακρὰν ἀπ' ἐκείνων τῶν τόπων
ἀπηρτημένην. κεῖσθαι δὲ ταύτην ἔν τινι νήσῳ 5
περιεχομένῃ μὲν ὑπὸ τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ, περι-
κρήμνῳ δὲ καὶ καθ' ἕνα τόπον ἐχούσῃ στενὰς εἰσβο-
λάς, ἃς ὠνομάσθαι πύλας Νυσίας. εἶναι δ' ἐν αὐτῇ
χώραν εὐδαίμονα λειμῶσί τε μαλακοῖς διειλημμένην
καὶ πηγαίοις ὕδασιν ἀρδευομένην δαψιλέσι, δένδρα
τε καρποφόρα παντοῖα καὶ πολλὴν ἄμπελον αὐτοφυῆ,
καὶ ταύτης τὴν πλείστην ἀναδενδράδα. ὑπάρχειν 6
238 δὲ καὶ πάντα τὸν τόπον εὔπνουν, ἔτι δὲ καθ' ὑπερ-
βολὴν ὑγιεινόν· καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ἐν αὐτῷ κατοι-
κοῦντας μακροβιωτάτους ὑπάρχειν τῶν πλησιοχώρων.
εἶναι δὲ τῆς νήσου τὴν μὲν πρώτην εἰσβολὴν αὐ-
λωνοειδῆ, σύσκιον ὑψηλοῖς καὶ πυκνοῖς δένδρεσιν,
ὥστε τὸν ἥλιον μὴ παντάπασι διαλάμπειν διὰ τὴν
συνάγκειαν, αὐγὴν δὲ μόνην ὁρᾶσθαι φωτός. πάντῃ 69
δὲ κατὰ τὰς παρόδους προχεῖσθαι πηγὰς ὑδάτων
τῇ γλυκύτητι διαφόρων, ὥστε τὸν τόπον εἶναι τοῖς
βουλομένοις ἐνδιατρῖψαι προσηνέστατον. ἑξῆς δ'
ὑπάρχειν ἄντρον τῷ μὲν σχήματι κυκλοτερές, τῷ

6 *τῆς* om. vulg. 12 *Νυσείας CF* 14 *πηγαίοις* Dind. (c. 10, 4); *κηπίοις* D, *κηπείοις* C, *κηπείαις F*; *κρηναίοις* fort. (cf. XI 25, 4) 17 *τὸν* add. Dind.

δὲ μεγέθει καὶ τῷ κάλλει θαυμαστόν. ὑπερκεῖσθαι
γὰρ αὐτοῦ πανταχῇ κρημνὸν πρὸς ὕψος ἐξαίσιον,
πέτρας ἔχοντα τοῖς χρώμασι διαφόρους· ἐναλλὰξ γὰρ
ἀποστίλβειν τὰς μὲν θαλαττίᾳ πορφύρᾳ τὴν χρόαν
ἐχούσας παραπλήσιον, τὰς δὲ κυανῷ, τινὰς δ' ἄλ-
λαις φύσεσι περιλαμπομέναις, ὥστε μηδὲν εἶναι
χρῶμα τῶν ἑωραμένων παρ' ἀνθρώποις περὶ τὸν
2 τόπον ἀθεώρητον. πρὸ δὲ τῆς εἰσόδου πεφυκέναι
δένδρα θαυμαστά, τὰ μὲν κάρπιμα, τὰ δὲ ἀειθαλῆ,
πρὸς αὐτὴν μόνον τὴν ἀπὸ τῆς θέας τέρψιν ὑπὸ
τῆς φύσεως δεδημιουργημένα· ἐν δὲ τούτοις ἐννεοτ-
τεύειν ὄρνεα παντοδαπὰ ταῖς φύσεσιν, ἃ τὴν χρόαν
ἔχειν ἐπιτερπῆ καὶ τὴν μελῳδίαν προσηνεστάτην.
διὸ καὶ πάντα τὸν τόπον ὑπάρχειν μὴ μόνον θεο-
πρεπῆ κατὰ τὴν πρόσοψιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ἦχον,
ὡς ἂν τῆς αὐτοδιδάκτου γλυκυφωνίας νικώσης τὴν
3 ἐναρμόνιον τῆς τέχνης μελῳδίαν. διελθόντι δὲ τὴν
εἴσοδον θεωρεῖσθαι μὲν ἄντρον ἀναπεπταμένον καὶ
τῇ κατὰ τὸν ἥλιον αὐγῇ περιλαμπόμενον, ἄνθη δὲ
παντοδαπὰ πεφυκότα, καὶ μάλιστα τήν τε κασίαν
καὶ τἄλλα τὰ δυνάμενα δι' ἐνιαυτῶν διαφυλάττειν
τὴν εὐωδίαν· ὁρᾶσθαι δὲ καὶ νυμφῶν εὐνὰς ἐν
αὐτῷ πλείους ἐξ ἀνθῶν παντοδαπῶν, οὐ χειρο-
ποιήτους, ἀλλ' ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως ἀνειμένας
4 θεοπρεπῶς. κατὰ πάντα δὲ τὸν τῆς περιφερείας
κύκλον οὔτ' ἄνθος οὔτε φύλλον πεπτωκὸς ὁρᾶσθαι.

4 θαλαττίαις πορφύραις F 6 περιλαμπομένας codices, corr. Wess. 10 μόνην A 15 κατὰ om. vulg. 19 δὲ D, τε vulg. 21 δι' ἑαυτῶν D 24 ὑπ'] ἐξ II 25 δὲ om. D.

*διὸ καὶ τοῖς θεωμένοις οὐ μόνον ἐπιτερπῆ φαίνε-
σθαι τὴν πρόσοψιν, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐωδίαν προσηνε-
στάτην.*

Εἰς τοῦτο οὖν τὸ ἄντρον τὸν Ἄμμωνα παρα- 70
*γενόμενον παραθέσθαι τὸν παῖδα καὶ παραδοῦναι
τρέφειν Νύσῃ, μιᾷ τῶν Ἀρισταίου θυγατέρων· ἐπι-
στάτην δ' αὐτοῦ τάξαι τὸν Ἀρισταῖον, ἄνδρα συ-
νέσει καὶ σωφροσύνῃ καὶ πάσῃ παιδείᾳ διαφέροντα.
πρὸς δὲ τὰς ἀπὸ τῆς μητρυιᾶς Ῥέας ἐπιβουλὰς φύ-* 2
*λακα τοῦ παιδὸς καταστῆσαι τὴν Ἀθηνᾶν, μικρὸν
πρὸ τούτων τῶν χρόνων γηγενῆ φανεῖσαν ἐπὶ τοῦ
Τρίτωνος ποταμοῦ, δι' ὃν Τριτωνίδα προσηγορεῦ-
σθαι. μυθολογοῦσι δὲ τὴν θεὸν ταύτην ἑλομένην* 3
*τὸν πάντα χρόνον τὴν παρθενίαν σωφροσύνῃ τε
διενεγκεῖν καὶ τὰς πλείστας τῶν τεχνῶν ἐξευρεῖν,*
239 *ἀγχίνουν οὖσαν καθ' ὑπερβολήν· ζηλῶσαι δὲ καὶ τὰ
κατὰ τὸν πόλεμον, ἀλκῇ δὲ καὶ ῥώμῃ διαφέρουσαν
ἄλλα τε πολλὰ πρᾶξαι μνήμης ἄξια καὶ τὴν Αἰγίδα
προσαγορευομένην ἀνελεῖν, θηρίον τι καταπληκτι-
κὸν καὶ παντελῶς δυσκαταγώνιστον· γηγενὲς γὰρ* 4
*ὑπάρχον καὶ φυσικῶς ἐκ τοῦ στόματος ἄπλατον
ἐκβάλλον φλόγα τὸ μὲν πρῶτον φανῆναι περὶ τὴν
Φρυγίαν, καὶ κατακαῦσαι τὴν χώραν, ἣν μέχρι τοῦ
νῦν κατακεκαυμένην Φρυγίαν ὀνομάζεσθαι· ἔπειτ'
ἐπελθεῖν τὰ περὶ τὸν Ταῦρον ὄρη συνεχῶς, καὶ
κατακαῦσαι τοὺς ἑξῆς δρυμοὺς μέχρι τῆς Ἰνδικῆς.
μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ἐπὶ θάλατταν τὴν ἐπάνοδον*

4 *τὸν* om. D 12 *ὃν*] *ὃν καὶ* C 14 *τε* om. vulg. 17 *δὲ* om. vulg. 21 *ἄπλατον* D[a], *ἄπλετον* cet. 25 *καὶ συνεχῶς* vulg.

*ποιησάμενον περὶ μὲν τὴν Φοινίκην ἐμπρῆσαι τοὺς
κατὰ τὸν Λίβανον δρυμούς, καὶ δι' Αἰγύπτου πο-
ρευθὲν ἐπὶ τῆς Λιβύης διελθεῖν τοὺς περὶ τὴν ἑσπέ-
ραν τόπους, καὶ τὸ τελευταῖον εἰς τοὺς περὶ τὰ
5 Κεραύνια δρυμοὺς ἐγκατασκῆψαι. ἐπιφλεγομένης δὲ
τῆς χώρας πάντῃ, καὶ τῶν ἀνθρώπων τῶν μὲν
ἀπολλυμένων, τῶν δὲ διὰ τὸν φόβον ἐκλειπόντων
τὰς πατρίδας καὶ μακρὰν ἐκτοπιζομένων, τὴν Ἀθηνᾶν
φασι τὰ μὲν συνέσει τὰ δ' ἀλκῇ καὶ ῥώμῃ περιγενο-
μένην ἀνελεῖν τὸ θηρίον, καὶ τὴν δορὰν αὐτοῦ
περιαψαμένην φορεῖν τῷ στήθει, ἅμα μὲν σκέπης
ἕνεκα καὶ τῆς φυλακῆς τοῦ σώματος πρὸς τοὺς
ὕστερον κινδύνους, ἅμα δ' ἀρετῆς ὑπόμνημα καὶ
6 δικαίας δόξης. τὴν δὲ μητέρα τοῦ θηρίου γῆν
ὀργισθεῖσαν ἀνεῖναι τοὺς ὀνομαζομένους γίγαντας
ἀντιπάλους τοῖς θεοῖς, οὓς ὕστερον ὑπὸ Διὸς ἀναιρε-
θῆναι, συναγωνιζομένης Ἀθηνᾶς καὶ Διονύσου μετὰ
7 τῶν ἄλλων θεῶν. οὐ μὴν ἀλλὰ τὸν Διόνυσον ἐν
τῇ Νύσῃ τρεφόμενον καὶ μετέχοντα τῶν καλλίστων
ἐπιτηδευμάτων μὴ μόνον γενέσθαι τῷ κάλλει καὶ
τῇ ῥώμῃ διάφορον, ἀλλὰ καὶ φιλότεχνον καὶ πρὸς
8 πᾶν τὸ χρήσιμον εὑρετικόν. ἐπινοῆσαι γὰρ αὐτὸν
ἔτι παῖδα τὴν ἡλικίαν ὄντα τοῦ μὲν οἴνου τὴν φύσιν
τε καὶ χρείαν, ἀποθλίψαντα βότρυς τῆς αὐτοφυοῦς
ἀμπέλου, τῶν δ' ὡραίων τὰ δυνάμενα μὲν ξηραίνε-
σθαι καὶ πρὸς ἀποθησαυρισμὸν ὄντα χρήσιμα, μετὰ
δὲ ταῦτα καὶ τὰς ἑκάστων κατὰ τρόπον φυτείας*

5 *κατασκῆψαι* CF 7 *ἐκλιπόντων* CD 11 *τῷ στήθει φορεῖν* malim 15 *ὠνομασμένους* II 21 *ἀλλὰ καὶ φ.*] *καὶ φ. ἀλλὰ* II 25 *μὲν* om. vulg. 27 *τόπον* CF.

εὑρεῖν, καὶ βουληθῆναι τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων
μεταδοῦναι τῶν ἰδίων εὑρημάτων, ἐλπίσαντα διὰ
τὸ μέγεθος τῆς εὐεργεσίας ἀθανάτων τεύξεσθαι
τιμῶν.

Τῆς δὲ περὶ αὐτὸν ἀρετῆς τε καὶ δόξης δια- 71
διδομένης, λέγεται τὴν Ῥέαν ὀργισθεῖσαν Ἄμμωνι
φιλοτιμηθῆναι λαβεῖν ὑποχείριον τὸν Διόνυσον· οὐ
δυναμένην δὲ κρατῆσαι τῆς ἐπιβολῆς τὸν μὲν Ἄμ-
μωνα καταλιπεῖν, ἀπαλλαγεῖσαν δὲ πρὸς τοὺς ἀδελ-
φοὺς Τιτᾶνας συνοικῆσαι Κρόνῳ τῷ ἀδελφῷ· τοῦτον 2
δ' ὑπὸ τῆς Ῥέας πεισθέντα στρατεῦσαι μετὰ τῶν
Τιτάνων ἐπ' Ἄμμωνα, καὶ γενομένης παρατάξεως
τὸν μὲν Κρόνον ἐπὶ τοῦ προτερήματος ὑπάρξαι, τὸν
240 δ' Ἄμμωνα σιτοδείᾳ πιεζόμενον φυγεῖν εἰς Κρήτην,
καὶ γήμαντα τῶν τότε βασιλευόντων Κουρήτων ἑνὸς
θυγατέρα Κρήτην δυναστεῦσαί τε τῶν τόπων καὶ
τὸ πρὸ τοῦ τὴν νῆσον Ἰδαίαν καλουμένην ἀπὸ τῆς
γυναικὸς ὀνομάσαι Κρήτην. τὸν δὲ Κρόνον μυθο- 3
λογοῦσι κρατήσαντα τῶν Ἀμμωνίων τόπων τούτων
μὲν ἄρχειν πικρῶς, ἐπὶ δὲ τὴν Νῦσαν καὶ τὸν
Διόνυσον στρατεῦσαι μετὰ πολλῆς δυνάμεως. τὸν
δὲ Διόνυσον πυθόμενον τά τε τοῦ πατρὸς ἐλαττώ-
ματα καὶ τὴν τῶν Τιτάνων ἐπ' αὐτὸν συνδρομήν,
ἀθροῖσαι στρατιώτας ἐκ τῆς Νύσης, ὧν εἶναι συν-
τρόφους διακοσίους, διαφόρους τῇ τε ἀλκῇ καὶ τῇ
πρὸς αὐτὸν εὐνοίᾳ· προσλαβέσθαι δὲ καὶ τῶν πλησιο-
χώρων τούς τε Λίβυας καὶ τὰς Ἀμαζόνας, περὶ ὧν
προειρήκαμεν ὅτι δοκοῦσιν ἀλκῇ διενεγκεῖν, καὶ

3 τεύξασθαι vulg. 14 σιτοδείᾳ om. CE.

πρῶτον μὲν στρατείαν ὑπερόριον στείλασθαι, πολλὴν δὲ τῆς οἰκουμένης τοῖς ὅπλοις καταστρέψασθαι. 4 *μάλιστα δ' αὐτάς φασι παρορμῆσαι πρὸς τὴν συμμαχίαν Ἀθηνᾶν διὰ τὸν ὅμοιον τῆς προαιρέσεως ζῆλον, ὡς ἂν τῶν Ἀμαζόνων ἀντεχομένων ἐπὶ πολὺ τῆς ἀνδρείας καὶ παρθενίας. διῃρημένης δὲ τῆς δυνάμεως, καὶ τῶν μὲν ἀνδρῶν στρατηγοῦντος Διονύσου, τῶν δὲ γυναικῶν τὴν ἡγεμονίαν ἐχούσης Ἀθηνᾶς, προσπεσόντας μετὰ τῆς στρατιᾶς τοῖς Τιτᾶσι συνάψαι μάχην. γενομένης δὲ παρατάξεως ἰσχυρᾶς, καὶ πολλῶν παρ' ἀμφοτέροις πεσόντων, τρωθῆναι μὲν τὸν Κρόνον, ἐπικρατῆσαι δὲ τὸν Διόνυσον ἀριστεύσαντα* 5 *κατὰ τὴν μάχην. μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς μὲν Τιτᾶνας φυγεῖν εἰς τοὺς κατακτηθέντας ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἄμμωνα τόπους, τὸν δὲ Διόνυσον ἀθροίσαντα πλῆθος αἰχμαλώτων ἐπανελθεῖν εἰς τὴν Νῦσαν. ἐνταῦθα δὲ τὴν δύναμιν περιστήσαντα καθωπλισμένην τοῖς ἁλοῦσι κατηγορίαν ποιήσασθαι τῶν Τιτάνων, καὶ πᾶσαν ὑπόνοιαν καταλιπεῖν ὡς μέλλοντα κατακόπτειν τοὺς αἰχμαλώτους. ἀπολύσαντος δ' αὐτοὺς τῶν ἐγκλημάτων καὶ τὴν ἐξουσίαν δόντος εἴτε συστρατεύειν εἴτε ἀπιέναι βούλοιντο, πάντας ἑλέσθαι συστρατεύειν· διὰ δὲ τὸ παράδοξον τῆς σωτηρίας προσκυ-* 6 *νεῖν αὐτοὺς ὡς θεόν. τὸν δὲ Διόνυσον παράγοντα καθ' ἕνα τῶν αἰχμαλώτων καὶ διδόντα σπονδὴν οἴνου πάντας ἐξορκῶσαι συστρατεύσειν ἀδόλως καὶ μέχρι τελευτῆς βεβαίως διαγωνιεῖσθαι· διὸ καὶ τού-*

1 *στρατείαν*] *πολλὴν* add. *CF* 3 *αὐταῖς* D 19 *πᾶσιν* conicio 24 *αὐτοὺς*] *αὐτὸν* Reiske 26 *ἐξορκίσαι* II *συστρατεύειν* codices, corr. Wess.

των πρώτων ὑποσπόνδων ὀνομασθέντων τοὺς μετα-
γενεστέρους ἀπομιμουμένους τὰ τότε πραχθέντα τὰς
ἐν τοῖς πολέμοις διαλύσεις σπονδὰς προσαγορεύειν.

Τοῦ δ' οὖν Διονύσου μέλλοντος στρατεύειν 72
ἐπὶ τὸν Κρόνον καὶ τῆς δυνάμεως ἐκ τῆς Νύσης
ἐξιούσης, μυθολογοῦσιν Ἀρισταῖον τὸν ἐπιστάτην
αὐτοῦ θυσίαν τε παραστῆσαι καὶ πρῶτον ἀνθρώ-
πων ὡς θεῷ θῦσαι. συστρατεῦσαι δέ φασι καὶ
τῶν Νυσαίων τοὺς εὐγενεστάτους, οὓς ὀνομάζεσθαι
241 Σειληνούς. πρῶτον γὰρ τῶν ἁπάντων βασιλεῦσαί 2
φασι [τῆς Νύσης] Σειληνόν, οὗ τὸ γένος ὅθεν ἦν
ὑπὸ πάντων ἀγνοεῖσθαι διὰ τὴν ἀρχαιότητα. ἔχον-
τος δ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ὀσφῦν οὐράν, διατελέσαι
καὶ τοὺς ἐκγόνους τὸ παράσημον τοῦτο φοροῦντας
διὰ τὴν τῆς φύσεως κοινωνίαν. τὸν δ' οὖν Διό-
νυσον ἀναζεύξαντα μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ διελ-
θόντα πολλὴν μὲν ἄνυδρον χώραν, οὐκ ὀλίγην δ'
ἔρημον καὶ θηριώδη, καταστρατοπεδεῦσαι περὶ πόλιν
Λιβυκὴν τὴν ὀνομαζομένην Ζάβιρναν. πρὸς δὲ ταύτῃ 3
γηγενὲς ὑπάρχον θηρίον καὶ πολλοὺς ἀναλίσκον
τῶν ἐγχωρίων, τὴν ὀνομαζομένην Κάμπην, ἀνελεῖν
καὶ μεγάλης τυχεῖν δόξης ἐπ' ἀνδρείᾳ παρὰ τοῖς
ἐγχωρίοις. ποιῆσαι δ' αὐτὸν καὶ χῶμα παμμέγεθες
ἐπὶ τῷ φονευθέντι θηρίῳ, βουλόμενον ἀθάνατον
ἀπολιπεῖν ὑπόμνημα τῆς ἰδίας ἀρετῆς, τὸ καὶ δια-
μεῖναν μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων. ἔπειτα τὸν μὲν 4

7 θυσίας τε παρασκευάσαι D 8 θεῷ] Διονύσῳ add. vulg. 9 Νυσαέων C, Νυσσαέων F 10 Σιλήνους D, Σιλί-νους C 11 τῆς Νύσης om. D Σιλῆνον D, Σίλινον C οὗ] οὗτος D 17 πολλὴν μὲν] τὴν D 19 καβίρναν D.

*Διόνυσον προάγειν πρὸς τοὺς Τιτᾶνας, εὐτάκτως
ποιούμενον τὰς ὁδοιπορίας καὶ πᾶσι τοῖς ἐγχωρίοις
φιλανθρώπως προσφερόμενον καὶ τὸ σύνολον ἑαυτὸν
ἀποφαινόμενον στρατεύειν ἐπὶ κολάσει μὲν τῶν
ἀσεβῶν, εὐεργεσίᾳ δὲ τοῦ κοινοῦ γένους τῶν ἀν-
θρώπων. τοὺς δὲ Λίβυας θαυμάζοντας τὴν εὐταξίαν
καὶ τὸ τῆς ψυχῆς μεγαλοπρεπές, τροφάς τε παρέχε-
σθαι τοῖς ἀνθρώποις δαψιλεῖς καὶ συστρατεύειν
5 προθυμότατα. συνεγγιζούσης δὲ τῆς δυνάμεως τῇ
πόλει τῶν Ἀμμωνίων, τὸν Κρόνον πρὸ τοῦ τείχους
παρατάξει λειφθέντα τὴν μὲν πόλιν νυκτὸς ἐμπρῆσαι,
σπεύδοντα εἰς τέλος καταφθεῖραι τοῦ Διονύσου τὰ
πατρῷα βασίλεια, αὐτὸν δ' ἀναλαβόντα τὴν γυναῖκα
Ῥέαν καί τινας τῶν συνηγωνισμένων φίλων λαθεῖν
ἐκ τῆς πόλεως διαδράντα. οὐ μὴν τόν γε Διόνυσον
ὁμοίαν ἔχειν τούτῳ προαίρεσιν· λαβόντα γὰρ τόν
τε Κρόνον καὶ τὴν Ῥέαν αἰχμαλώτους οὐ μόνον
ἀφεῖναι τῶν ἐγκλημάτων διὰ τὴν συγγένειαν, ἀλλὰ
καὶ παρακαλέσαι τὸν λοιπὸν χρόνον γονέων ἔχειν
πρὸς αὐτὸν εὔνοιάν τε καὶ τάξιν καὶ συζῆν τιμω-
6 μένους ὑπ' αὐτοῦ μάλιστα πάντων. τὴν μὲν οὖν
Ῥέαν διατελέσαι πάντα τὸν βίον ὡς υἱὸν ἀγαπῶσαν,
τὸν δὲ Κρόνον ὕπουλον ἔχειν τὴν εὔνοιαν. γενέ-
σθαι δ' αὐτοῖς περὶ τούτους τοὺς χρόνους υἱόν,
ὃν προσαγορευθῆναι Δία, τιμηθῆναι δὲ μεγάλως
ὑπὸ τοῦ Διονύσου, καὶ δι' ἀρετὴν ἐν τοῖς ὕστερον
χρόνοις γενέσθαι πάντων βασιλέα.*

1 *προσάγειν* Π *πρὸς* om. D 11 *παρατάξει* om. CE *μὲν* om. vulg. 12 *εἰς*] *δ' εἰς* D *διαφθεῖραι* D 23 *ὕπουλον εὔνοιαν ἔχειν* D 25 *ὃν*] *καὶ* D.

Τῶν δὲ Λιβύων εἰρηκότων αὐτῷ πρὸ τῆς μάχης 73
ὅτι καθ' ὃν καιρὸν ἐξέπεσεν ἐκ τῆς βασιλείας Ἄμ-
μων, τοῖς ἐγχωρίοις προειρηκὼς εἴη τεταγμένοις
χρόνοις ἥξειν υἱὸν αὐτοῦ Διόνυσον, καὶ τήν τε
πατρῴαν ἀνακτήσεσθαι βασιλείαν καὶ πάσης τῆς
οἰκουμένης κυριεύσαντα θεὸν νομισθήσεσθαι, ὑπο-
λαβὼν ἀληθῆ γεγονέναι μάντιν τό τε χρηστήριον
242 ἱδρύσατο τοῦ πατρὸς καὶ τὴν πόλιν οἰκοδομήσας
τιμὰς ὥρισεν ὡς θεῷ καὶ τοὺς ἐπιμελησομένους τοῦ
μαντείου κατέστησε. παραδεδόσθαι δὲ τὸν Ἄμμωνα
ἔχειν κριοῦ κεφαλὴν τετυπωμένην, παράσημον ἐσχη-
κότος αὐτοῦ τὸ κράνος κατὰ τὰς στρατείας. εἰσὶ 2
δ' οἱ μυθολογοῦντες αὐτῷ πρὸς ἀλήθειαν γενέσθαι
καθ' ἑκάτερον μέρος τῶν κροτάφων κεράτια· διὸ
καὶ τὸν Διόνυσον, υἱὸν αὐτοῦ γεγονότα, τὴν ὁμοίαν
ἔχειν πρόσοψιν, καὶ τοῖς ἐπιγινομένοις τῶν ἀνθρώ-
πων παραδεδόσθαι τὸν θεὸν τοῦτον γεγονότα κερα-
τίαν. μετὰ δ' οὖν τὴν τῆς πόλεως οἰκοδομίαν καὶ 3
τὴν περὶ τὸ χρηστήριον κατάστασιν πρῶτόν φασι
τὸν Διόνυσον χρήσασθαι τῷ θεῷ περὶ τῆς στρα-
τείας, καὶ λαβεῖν παρὰ τοῦ πατρὸς χρησμὸν ὅτι
τοὺς ἀνθρώπους εὐεργετῶν τεύξεται τῆς ἀθανασίας.
διὸ καὶ μετεωρισθέντα τῇ ψυχῇ τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ 4
τὴν Αἴγυπτον στρατεῦσαι, καὶ τῆς χώρας κατα-
στῆσαι βασιλέα Δία τὸν Κρόνου καὶ Ῥέας, παῖδα
τὴν ἡλικίαν ὄντα. παρακαταστῆσαι δ' αὐτῷ καὶ
ἐπιστάτην Ὄλυμπον, ἀφ' οὗ τὸν Δία παιδευθέντα

6 ὀνομασθήσεσθαι D 8 ἱδρύσατο] ἵδρυσεν τὸ D, om. F ἀνοικοδομήσας Dind. 11 σχεῖν CF 13 γενέσθαι] φυσικῶς add. vulg. 26 ὄντα] νέον ὄντα vulg. 27 ὑφ' II.

καὶ πρωτεύσαντα κατ' ἀρετὴν Ὀλύμπιον προσαγορευ-
5 *θῆναι. τὸν δ' οὖν Διόνυσον λέγεται διδάξαι τοὺς*
Αἰγυπτίους τήν τε τῆς ἀμπέλου φυτείαν καὶ τὴν
χρῆσιν καὶ τὴν παράθεσιν τοῦ τε οἴνου καὶ τῶν
ἀκροδρύων καὶ τῶν ἄλλων καρπῶν. πάντῃ δὲ δια-
διδομένης περὶ αὐτοῦ φήμης ἀγαθῆς μηδένα καθά-
περ πρὸς πολέμιον ἀντιτάττεσθαι, πάντας δὲ προθύ-
μως ὑπακούοντας ἐπαίνοις καὶ θυσίαις ὡς θεὸν
6 *τιμᾶν. τῷ δ' αὐτῷ τρόπῳ φασὶν ἐπελθεῖν τὴν οἰκου-*
μένην, ἐξημεροῦντα μὲν τὴν χώραν ταῖς φυτείαις,
εὐεργετοῦντα δὲ τοὺς λαοὺς μεγάλαις τιμαῖς καὶ
χάρισι πρὸς τὸν αἰῶνα. διὸ καὶ πάντας τοὺς ἀν-
θρώπους ἐν ταῖς πρὸς τοὺς ἄλλους θεοὺς τιμαῖς
οὐχ ὁμοίαν ἔχοντας προαίρεσιν ἀλλήλοις σχεδὸν ἐπὶ
μόνου τοῦ Διονύσου συμφωνουμένην ἀποδεικνύειν
μαρτυρίαν τῆς ἀθανασίας· οὐδένα γὰρ οὔθ' Ἑλλή-
νων οὔτε βαρβάρων ἄμοιρον εἶναι τῆς τούτου δωρεᾶς
καὶ χάριτος, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπηγριωμένην ἔχοντας
χώραν ἢ πρὸς φυτείαν ἀμπέλου παντελῶς ἀπηλλο-
τριωμένην μαθεῖν τὸ κατασκευαζόμενον ἐκ τῶν κρι-
θῶν πόμα βραχὺ λειπόμενον τῆς περὶ τὸν οἶνον
7 *εὐωδίας. τὸν δ' οὖν Διόνυσόν φασι τὴν κατάβασιν*
ἐκ τῆς Ἰνδικῆς ἐπὶ τὴν θάλατταν ποιησάμενον κατα-
λαβεῖν ἅπαντας τοὺς Τιτᾶνας ἠθροικότας δυνάμεις
καὶ διαβεβηκότας εἰς Κρήτην ἐπ' Ἄμμωνα. προσβε-
βοηθηκότος δὲ καὶ τοῦ Διὸς ἐκ τῆς Αἰγύπτου τοῖς

3 *καὶ χρῆσιν καὶ παράθεσιν* D 5 *καὶ τὴν τῶν ἄλλων* D, *καί τινων ἄλλων* II 5 *διαδεδομένης* D 9 *ἐπελθεῖν φασὶ* vulg. 11 *τιμαῖς καὶ*] *καὶ τιμίαις* conicio, *δωρεαῖς καὶ* Rhod. 22 *δ'* om. D 23 *θάλατταν*] *ταχεῖαν* add. vulg.

περὶ τὸν Ἄμμωνα, καὶ πολέμου μεγάλου συνεστῶτος
ἐν τῇ νήσῳ, ταχέως καὶ τοὺς περὶ τὸν Διόνυσον
καὶ τὴν Ἀθηνᾶν καί τινας τῶν ἄλλων θεῶν νομι-
243 σθέντων συνδραμεῖν εἰς Κρήτην. γενομένης δὲ παρα- 8
τάξεως μεγάλης ἐπικρατῆσαι τοὺς περὶ τὸν Διόνυσον
καὶ πάντας ἀνελεῖν τοὺς Τιτᾶνας. μετὰ δὲ ταῦτα
Ἄμμωνος καὶ Διονύσου μεταστάντων ἐκ τῆς ἀνθρω-
πίνης φύσεως εἰς τὴν ἀθανασίαν, τὸν Δία φασὶ
βασιλεῦσαι τοῦ σύμπαντος κόσμου, κεκολασμένων
τῶν Τιτάνων, καὶ μηδενὸς ὄντος τοῦ τολμήσοντος
δι' ἀσέβειαν ἀμφισβητῆσαι τῆς ἀρχῆς.

Τὸν μὲν οὖν πρῶτον Διόνυσον ἐξ Ἄμμωνος 74
καὶ Ἀμαλθείας γενόμενον τοιαύτας οἱ Λίβυες ἱστο-
ροῦσιν ἐπιτελέσασθαι πράξεις· τὸν δὲ δεύτερόν φασιν
ἐξ Ἰοῦς τῆς Ἰνάχου Διὶ γενόμενον βασιλεῦσαι μὲν
τῆς Αἰγύπτου, καταδεῖξαι δὲ τὰς τελετάς· τελευταῖον
δὲ τὸν ἐκ Διὸς καὶ Σεμέλης τεκνωθέντα παρὰ τοῖς
Ἕλλησι ζηλωτὴν γενέσθαι τῶν προτέρων. τὰς δ' 2
ἀμφοτέρων προαιρέσεις μιμησάμενον στρατεῦσαι μὲν
ἐπὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, στήλας δ' οὐκ ὀλίγας
ἀπολιπεῖν τῶν ὅρων τῆς στρατείας· καὶ τὴν μὲν
χώραν ἐξημεροῦν ταῖς φυτείαις, στρατιώτιδας
δ' ἐπιλέξασθαι γυναῖκας, καθάπερ καὶ ὁ παλαιὸς τὰς
Ἀμαζόνας. ἐνεργῆσαι δ' ἐπὶ πλέον καὶ τὰ περὶ τοὺς
ὀργιασμούς, καὶ τελετὰς ἃς μὲν μεταθεῖναι πρὸς τὸ
κρεῖττον, ἃς δ' ἐπινοῆσαι. διὰ δὲ τὸ πλῆθος τοῦ 3
χρόνου τῶν προτέρων εὑρετῶν ἀγνοηθέντων ὑπὸ

3 θεῶν] τῶν θεῶν Hertlein 23 δὲ περιδέξασθαι *CF* 24 καὶ om. D 25 τελετὰς ἃς] τελετάς . καὶ τὰς D 27 πρότερον D.

τῶν πολλῶν, τοῦτον κληρονομῆσαι τὴν τῶν προ-
γενεστέρων προαίρεσίν τε καὶ δόξαν. οὐκ ἐπὶ τούτου
δὲ μόνου συμβῆναι τὸ προειρημένον, ἀλλὰ καὶ μετὰ
4 ταῦτ' ἐφ' Ἡρακλέους. δυοῖν γὰρ ὄντων τῶν προ-
γενεστέρων τῶν τὴν αὐτὴν ἐσχηκότων προσηγορίαν,
τὸν μὲν ἀρχαιότατον Ἡρακλέα μυθολογεῖσθαι γε-
γονέναι παρ' Αἰγυπτίοις, καὶ πολλὴν τῆς οἰκου-
μένης τοῖς ὅπλοις καταστρεψάμενον θέσθαι τὴν ἐπὶ
τῆς Λιβύης στήλην, τὸν δὲ δεύτερον ἐκ Κρήτης ἕνα
τῶν Ἰδαίων ὄντα Δακτύλων καὶ γενόμενον γόητα
καὶ στρατηγικὸν συστήσασθαι τὸν Ὀλυμπικὸν ἀγῶνα·
τὸν δὲ τελευταῖον μικρὸν πρὸ τῶν Τρωικῶν ἐξ
Ἀλκμήνης καὶ Διὸς τεκνωθέντα πολλὴν ἐπελθεῖν
τῆς οἰκουμένης, ὑπηρετοῦντα τοῖς Εὐρυσθέως προσ-
5 τάγμασιν. ἐπιτυχόντα δὲ πᾶσι τοῖς ἄθλοις θέσθαι
μὲν καὶ στήλην τὴν ἐπὶ τῆς Εὐρώπης, |διὰ δὲ τὴν
ὁμωνυμίαν καὶ τὴν τῆς προαιρέσεως ὁμοιότητα χρό-
νων ἐπιγενομένων τελευτήσαντα κληρονομῆσαι τὰς
τῶν ἀρχαιοτέρων πράξεις, ὡς ἑνὸς Ἡρακλέους γε-
6 γονότος ἐν παντὶ τῷ πρότερον αἰῶνι. ὑπὲρ δὲ τοῦ
πλείους Διονύσους γεγονέναι σὺν ἄλλαις ἀποδείξεσι
πειρῶνται φέρειν τὴν ἐκ τῆς Τιτανομαχίας· συμ-
φωνουμένου γὰρ παρὰ πᾶσιν ὅτι Διόνυσος τῷ Διὶ
συνηγωνίσατο τὸν πρὸς τοὺς Τιτᾶνας πόλεμον, οὐδα-
μῶς πρέπειν φασὶ τὴν τῶν Τιτάνων γενεὰν τιθέναι
κατὰ τοὺς τῆς Σεμέλης χρόνους οὐδὲ Κάδμον τὸν 244
Ἀγήνορος ἀποφαίνεσθαι πρεσβύτερον εἶναι τῶν

3 μόνον II 4 ὄντοιν C 6 ἀρχαιότερον II 10 γόητα] γενναῖον D 16 καὶ] αὐτὸν add. Hertlein 22 τὴν] τὸν D, καὶ τὴν A.

Ὀλυμπίων θεῶν. οἱ μὲν οὖν Λίβυες περὶ Διονύσου τοιαῦτα μυθολογοῦσιν· ἡμεῖς δὲ τὴν ἐν ἀρχῇ πρόθεσιν τετελεκότες αὐτοῦ περιγράψομεν τὴν τρίτην βίβλον.

3 τετελειωκότες II παραγράψωμεν codices, corr. Wess.
Διοδώρου Σικελιώτου Βιβλιοθήκης ἱστορικῆς $\overline{Γ}$ subscr. D.

245 *Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Διοδώρου βίβλων.*

Προοίμιον περὶ τῶν μυθολογουμένων παρὰ τοῖς ἱστοριογράφοις.

Περὶ Διονύσου καὶ Πριάπου καὶ Ἑρμαφροδίτου καὶ Μουσῶν.

Περὶ Ἡρακλέους καὶ τῶν δώδεκα ἄθλων καὶ τῶν ἄλλων τῶν πραχθέντων ὑπ' αὐτοῦ μέχρι τῆς ἀποθεώσεως.

Περὶ τῶν Ἀργοναυτῶν καὶ Μηδείας καὶ τῶν Πελίου θυγατέρων.

Περὶ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἡρακλέους.

Περὶ Θησέως καὶ τῶν ἄθλων αὐτοῦ.

Περὶ τῶν ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας.

Περὶ τῶν ἐπιγόνων τῶν ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας.

Περὶ Νηλέως καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ.

Περὶ Λαπιθῶν καὶ Κενταύρων.

Περὶ Ἀσκληπιοῦ καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ.

Περὶ τῶν Ἀσωποῦ θυγατέρων καὶ τῶν Αἰακῷ γενομένων υἱῶν.

Περὶ Πέλοπος καὶ Ταντάλου καὶ Οἰνομάου καὶ Νιόβης.

Περὶ Δαρδάνου καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ μέχρι Πριάμου.

Περὶ Δαιδάλου καὶ Μινωταύρου καὶ τῆς Μίνω στρατείας ἐπὶ Κώκαλον τὸν βασιλέα.

Περὶ Ἀρισταίου καὶ Δάφνιδος καὶ Ἔρυκος, ἔτι δὲ Ὠρίωνος.

2 *προοίμιον περὶ τῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἱστορουμένων κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους. Περὶ τῶν ἐπιφανεστάτων ἡρώων τε καὶ ἡμιθέων καὶ καθόλου τῶν κατὰ πόλεμον ἀξιόλογόν τι κατειργασμένων* *FG* (cf. IV 1, 5) 4 *καὶ Πριάπου καὶ*] *Πριάπου* vulg. 8 *καὶ Μ.*] *περί τε Μ.* *CF* 10 *περὶ τῶν τοῦ Ἡρακλέους υἱῶν καὶ ἄλλων Ἡρακλειδῶν ἤτοι ἀπογόνων* *CFG* 12 *ἑπτὰ*] *στρατευσαμένων ἑπτὰ* CD 14 *περὶ Νηλέως*] *καὶ νηλέως* D 21 *Μίνωος* *CF* *στρατείας*] *εἰς Σικελίαν* add. *F*.

ΒΙΒΛΟΣ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὅτι τοῖς τὰς παλαιὰς μυθολο- 1
γίας συντασσομένοις συμβαίνει κατὰ τὴν γραφὴν
ἐν πολλοῖς ἐλαττοῦσθαι. ἡ μὲν γὰρ τῶν ἀναγραφο-
μένων ἀρχαιότης δυσεύρετος οὖσα πολλὴν ἀπορίαν
παρέχεται τοῖς γράφουσιν, ἡ δὲ τῶν χρόνων ἀπαγ-
γελία τὸν ἀκριβέστατον ἔλεγχον οὐ προσδεχομένη
καταφρονεῖν ποιεῖ τῆς ἱστορίας τοὺς ἀναγινώσκον-
τας· πρὸς δὲ τούτοις ἡ ποικιλία καὶ τὸ πλῆθος τῶν
γενεαλογουμένων ἡρώων τε καὶ ἡμιθέων καὶ τῶν
ἄλλων ἀνδρῶν δυσέφικτον ἔχει τὴν ἀπαγγελίαν· τὸ
δὲ μέγιστον καὶ πάντων ἀτοπώτατον, ὅτι συμβαίνει
τοὺς ἀναγεγραφότας τὰς ἀρχαιοτάτας πράξεις τε
καὶ μυθολογίας ἀσυμφώνους εἶναι πρὸς ἀλλήλους.
διόπερ τῶν μεταγενεστέρων ἱστοριογράφων οἱ πρω- 2
τεύοντες τῇ δόξῃ τῆς μὲν ἀρχαίας μυθολογίας ἀπέ-
στησαν διὰ τὴν δυσχέρειαν, τὰς δὲ νεωτέρας πράξεις
ἀναγράφειν ἐπεχείρησαν. Ἔφορος μὲν γὰρ ὁ Κυ- 3
μαῖος, Ἰσοκράτους ὢν μαθητής, ὑποστησάμενος γρά-
φειν τὰς κοινὰς πράξεις, τὰς μὲν παλαιὰς μυθο-
λογίας ὑπερέβη, τὰ δ' ἀπὸ τῆς Ἡρακλειδῶν καθόδου

2 *ἀγνοῶ μὲν*] *ἀγνοοῦμεν CF* 9 *ἡ ποικιλία*] *τινα ποικιλίαν* D 18 *μὲν γὰρ*] *γὰρ* C, *μὲν οὖν F*.

πραχθέντα συνταξάμενος ταύτην ἀρχὴν ἐποιήσατο τῆς ἱστορίας. ὁμοίως δὲ τούτῳ Καλλισθένης καὶ Θεόπομπος, κατὰ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν γεγονότες, ἀπέ-
4 στησαν τῶν παλαιῶν μύθων. ἡμεῖς δὲ τὴν ἐναντίαν τούτοις κρίσιν ἔχοντες, καὶ τὸν ἐκ τῆς ἀναγραφῆς πόνον ὑποστάντες, τὴν πᾶσαν ἐπιμέλειαν ἐποιησάμεθα τῆς ἀρχαιολογίας. μέγισται γὰρ καὶ πλεῖσται συνετελέσθησαν πράξεις ὑπὸ τῶν ἡρώων τε καὶ ἡμιθέων καὶ πολλῶν ἄλλων ἀνδρῶν ἀγαθῶν· ὧν διὰ τὰς κοινὰς εὐεργεσίας οἱ μεταγενέ- 247 στεροι τοὺς μὲν ἰσοθέοις, τοὺς δ᾽ ἡρωικαῖς θυσίαις ἐτίμησαν, πάντας δ᾽ ὁ τῆς ἱστορίας λόγος τοῖς καθή-
5 κουσιν ἐπαίνοις εἰς τὸν αἰῶνα καθύμνησεν. ἐν μὲν οὖν ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις τρισὶν ἀνεγράψαμεν τὰς παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι μυθολογουμένας πράξεις καὶ τὰ περὶ θεῶν παρ᾽ αὐτοῖς ἱστορούμενα, πρὸς δὲ τούτοις τὰς τοποθεσίας τῆς παρ᾽ ἑκάστοις χώρας καὶ τὰ φυόμενα παρ᾽ αὐτοῖς θηρία καὶ τἄλλα ζῷα καὶ καθόλου πάντα τὰ μνήμης ἄξια καὶ παραδοξολογούμενα διεξιόντες, ἐν ταύτῃ δὲ τὰ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἱστορούμενα κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους περὶ τῶν ἐπιφανεστάτων ἡρώων τε καὶ ἡμιθέων καὶ καθόλου τῶν κατὰ πόλεμον ἀξιόλογόν τι κατειργασμένων, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἐν εἰρήνῃ τι χρήσιμον πρὸς τὸν κοινὸν βίον εὑρόντων ἢ νομοθετησάντων.
6 ποιησόμεθα δὲ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ Διονύσου διὰ τὸ καὶ παλαιὸν εἶναι σφόδρα τοῦτον καὶ μεγίστας

9 ἄλλων ἀνδρῶν ἀγαθῶν] ἀγαθῶν ἀνδρῶν D 11 θυσίαις] τιμαῖς Wess. 21 ἀρχαιοτάτους F 25 πρὸς] εἰς II 26 ἀρχὴν] γράφειν add. D.

εὐεργεσίας κατατεθεῖσθαι τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων. εἴρηται μὲν οὖν ἡμῖν ἐν ταῖς προειρημέναις βίβλοις ὅτι τινὲς τῶν βαρβάρων ἀντιποιοῦνται τῆς γενέσεως τοῦ θεοῦ τούτου. Αἰγύπτιοι μὲν γὰρ τὸν παρ' αὐτοῖς θεὸν Ὄσιριν ὀνομαζόμενόν φασιν εἶναι τὸν παρ' Ἕλλησι Διόνυσον καλούμενον. τοῦτον δὲ 7 μυθολογοῦσιν ἐπελθεῖν ἅπασαν τὴν οἰκουμένην, εὑρετὴν γενόμενον τοῦ οἴνου, καὶ τὴν φυτείαν διδάξαι τῆς ἀμπέλου τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ ταύτην τὴν εὐεργεσίαν τυχεῖν συμφωνουμένης ἀθανασίας. ὁμοίως δὲ τοὺς Ἰνδοὺς τὸν θεὸν τοῦτον παρ' ἑαυτοῖς ἀποφαίνεσθαι γεγονέναι, καὶ τὰ περὶ τὴν φυτείαν τῆς ἀμπέλου φιλοτεχνήσαντα μεταδοῦναι τῆς τοῦ οἴνου χρήσεως τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην ἀνθρώποις. ἡμεῖς δὲ τὰ κατὰ μέρος περὶ τούτων εἰρηκότες νῦν τὰ παρὰ τοῖς Ἕλλησι λεγόμενα περὶ τοῦ θεοῦ τούτου δίεξιμεν.

Κάδμον μὲν γάρ φασι τὸν Ἀγήνορος ἐκ Φοινίκης 2 ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀποσταλῆναι πρὸς ζήτησιν τῆς Εὐρώπης, ἐντολὰς λαβόντα ἢ τὴν παρθένον ἀγαγεῖν ἢ μὴ ἀνακάμπτειν εἰς τὴν Φοινίκην. ἐπελθόντα δὲ πολλὴν χώραν, καὶ μὴ δυνάμενον ἀνευρεῖν, ἀπογνῶναι τὴν εἰς οἶκον ἀνακομιδήν· καταντήσαντα δ' εἰς τὴν Βοιωτίαν κατὰ τὸν παραδεδομένον χρησμὸν κτίσαι τὰς Θήβας. ἐνταῦθα δὲ κατοικήσαντα γῆμαι μὲν Ἁρμονίαν τὴν Ἀφροδίτης, γεννῆσαι δ' ἐξ αὐτῆς Σεμέλην καὶ Ἰνὼ καὶ Αὐτονόην καὶ Ἀγαύην, ἔτι

8 *γενόμενον*] *ὄντα* D   11 *τοὺς*] *τούτοις* D   15 *τὰ κ. μέρος*] *κ. μέρος τὰ* vulg.   16 *λεγόμενα* post *τούτου* vulg.   21 *ἀνάγειν* fort.

2 *δὲ Πολύδωρον. τῇ δὲ Σεμέλῃ διὰ τὸ κάλλος Δία μιγέντα καὶ μεθ' ἡσυχίας ποιούμενον τὰς ὁμιλίας δόξαι καταφρονεῖν αὐτῆς· διόπερ ὑπ' αὐτῆς παρακληθῆναι τὰς ἐπιπλοκὰς ὁμοίας ποιεῖσθαι ταῖς πρὸς τὴν Ἥραν συμπεριφοραῖς.*

3 *τὸν μὲν οὖν Δία παραγενόμενον θεοπρεπῶς μετὰ βροντῶν καὶ ἀστραπῶν ἐπιφανῶς ποιεῖσθαι τὴν συνουσίαν· τὴν δὲ Σεμέλην ἔγκυον οὖσαν καὶ τὸ μέγεθος τῆς περιστάσεως οὐκ* 248 *ἐνέγκασαν τὸ μὲν βρέφος ἐκτρῶσαι, ὑπὸ δὲ τοῦ πυρὸς αὐτὴν τελευτῆσαι. ἔπειτα τὸ παιδίον ἀναλαβόντα τὸν Δία παραδοῦναι τῷ Ἑρμῇ, καὶ προστάξαι τοῦτο μὲν ἀποκομίσαι πρὸς τὸ ἄντρον τὸ ἐν τῇ Νύσῃ, κείμενον μεταξὺ Φοινίκης καὶ Νείλου, ταῖς δὲ νύμφαις παραδοῦναι τρέφειν καὶ μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἐπιμέλειαν αὐτοῦ ποιεῖσθαι τὴν ἀρίστην.*

4 *διὸ καὶ τραφέντα τὸν Διόνυσον ἐν τῇ Νύσῃ τυχεῖν τῆς προσηγορίας ταύτης ἀπὸ Διὸς καὶ Νύσης. καὶ τὸν Ὅμηρον δὲ τούτοις μαρτυρῆσαι ἐν τοῖς ὕμνοις ἐν οἷς λέγει*

ἔστι δέ τις Νύση, ὕπατον ὄρος, ἀνθέον ὕλῃ,
τηλοῦ Φοινίκης, σχεδὸν Αἰγύπτοιο ῥοάων.

5 *τραφέντα δ' αὐτὸν ὑπὸ τῶν νυμφῶν ἐν τῇ Νύσῃ φασὶν εὑρετήν τε τοῦ οἴνου γενέσθαι καὶ τὴν φυτείαν διδάξαι τῆς ἀμπέλου τοὺς ἀνθρώπους. ἐπιόντα δὲ σχεδὸν ὅλην τὴν οἰκουμένην πολλὴν χώραν ἐξημερῶσαι, καὶ διὰ τοῦτο τυχεῖν παρὰ πᾶσι μεγίστων*

4 *πρὸς*] *περὶ* D (cf. III 64, 4) 7 *ποιῆσαι CF* 15 *ποιήσασθαι* II 18 *τοῦτο* D 23 *τε* om. vulg. 25 *ὅλην*] *πᾶσαν CF*.

*τιμῶν. εὑρεῖν δ' αὐτὸν καὶ τὸ ἐκ τῆς κριθῆς κατα-
σκευαζόμενον πόμα, τὸ προσαγορευόμενον μὲν ὑπ'
ἐνίων ζῦθος, οὐ πολὺ δὲ λειπόμενον τῆς περὶ τὸν
οἶνον εὐωδίας. τοῦτο δὲ διδάξαι τοὺς χώραν ἔχον-
τας μὴ δυναμένην ἐπιδέχεσθαι τὴν τῆς ἀμπέλου
φυτείαν. περιάγεσθαι δ' αὐτὸν καὶ στρατόπεδον οὐ* 6
*μόνον ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν, καὶ τοὺς ἀδίκους
καὶ ἀσεβεῖς τῶν ἀνθρώπων κολάζειν. καὶ κατὰ μὲν
τὴν Βοιωτίαν ἀποδιδόντα τῇ πατρίδι χάριτας ἐλευ-
θερῶσαι πάσας τὰς πόλεις, καὶ κτίσαι πόλιν ἐπώνυ-
μον τῆς αὐτονομίας, ἣν Ἐλευθερὰς προσαγορεῦσαι·
στρατεύσαντα δ' εἰς τὴν Ἰνδικὴν τριετεῖ χρόνῳ τὴν* 3
*ἐπάνοδον εἰς τὴν Βοιωτίαν ποιήσασθαι, κομίζοντα
μὲν λαφύρων ἀξιόλογον πλῆθος, καταγαγεῖν δὲ πρῶ-
τον τῶν ἁπάντων θρίαμβον ἐπ' ἐλέφαντος Ἰνδικοῦ.
καὶ τοὺς μὲν Βοιωτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας* 2
*καὶ Θρᾷκας ἀπομνημονεύοντας τῆς κατὰ τὴν Ἰνδι-
κὴν στρατείας καταδεῖξαι τὰς τριετηρίδας θυσίας
Διονύσῳ, καὶ τὸν θεὸν νομίζειν κατὰ τὸν χρόνον
τοῦτον ποιεῖσθαι τὰς παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἐπιφα-
νείας. διὸ καὶ παρὰ πολλαῖς τῶν Ἑλληνίδων πόλεων* 3
*διὰ τριῶν ἐτῶν βακχεῖά τε γυναικῶν ἀθροίζεσθαι,
καὶ ταῖς παρθένοις νόμιμον εἶναι θυρσοφορεῖν καὶ
συνενθουσιάζειν εὐαζούσαις καὶ τιμώσαις τὸν θεόν·*
249 *τὰς δὲ γυναῖκας κατὰ συστήματα θυσιάζειν τῷ θεῷ
καὶ βακχεύειν καὶ καθόλου τὴν παρουσίαν ὑμνεῖν
τοῦ Διονύσου, μιμουμένας τὰς ἱστορουμένας τὸ
παλαιὸν παρεδρεύειν τῷ θεῷ μαινάδας. κολάσαι* 4

3 *ζύθον* CF 7 *καὶ τοὺς*] *φ τοὺς* CF 14 *ἀξιό-
λογον* D², *ἀξιολόγων* cet.

δ' αὐτὸν πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλους κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τοὺς δοκοῦντας ἀσεβεῖν, ἐπιφανεστάτους δὲ Πενθέα καὶ Λυκοῦργον. τῆς δὲ κατὰ τὸν οἶνον εὑρέσεως καὶ δωρεᾶς κεχαρισμένης τοῖς ἀνθρώποις καθ' ὑπερβολὴν διά τε τὴν ἡδονὴν τὴν ἐκ τοῦ ποτοῦ καὶ διὰ τὸ τοῖς σώμασιν εὐτονωτέρους γίνεσθαι τοὺς τὸν οἶνον πίνοντας, φασὶν ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ὅταν ἄκρατος οἶνος ἐπιδιδῶται, προσεπιλέγειν ἀγαθοῦ δαίμονος· ὅταν δὲ μετὰ τὸ δεῖπνον διδῶται κεκραμένος ὕδατι, Διὸς σωτῆρος ἐπιφωνεῖν. τὸν γὰρ οἶνον ἄκρατον μὲν πινόμενον μανιώδεις διαθέσεις ἀποτελεῖν, τοῦ δ' ἀπὸ Διὸς ὄμβρου μιγέντος τὴν μὲν τέρψιν καὶ τὴν ἡδονὴν μένειν, τὸ δὲ τῆς
5 μανίας καὶ παραλύσεως βλάπτον διορθοῦσθαι. καθόλου δὲ μυθολογοῦσι τῶν θεῶν μεγίστης ἀποδοχῆς τυγχάνειν παρ' ἀνθρώποις τοὺς ταῖς εὐεργεσίαις ὑπερβαλομένους κατὰ τὴν εὕρεσιν τῶν ἀγαθῶν Διόνυσόν τε καὶ Δήμητραν, τὸν μὲν τοῦ προσηνεστάτου ποτοῦ γενόμενον εὑρετήν, τὴν δὲ τῆς ξηρᾶς τροφῆς τὴν κρατίστην παραδοῦσαν τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων.

4 Μυθολογοῦσι δέ τινες καὶ ἕτερον Διόνυσον γεγονέναι πολὺ τοῖς χρόνοις προτεροῦντα τούτου. φασὶ γὰρ ἐκ Διὸς καὶ Φερσεφόνης Διόνυσον γενέσθαι τὸν ὑπό τινων Σαβάζιον ὀνομαζόμενον, οὗ τήν τε γένεσιν καὶ τὰς θυσίας καὶ τιμὰς νυκτερινὰς καὶ

2 δόξαντας D 7 τὸν δεῖπνον D, τῶν δείπνων F 8 ἐπιδίδοται προσεπιλέγειν D, δίδοται πᾶσιν ἐπιλέγειν II 9 δίδοται codices 11 μὲν ante γὰρ vulg. 17 ὑπερβαλλομένους D 25 τε om. D.

κρυφίους παρεισάγουσι διὰ τὴν αἰσχύνην τὴν ἐκ
τῆς συνουσίας ἐπακολουθοῦσαν. λέγουσι δ' αὐτὸν 2
ἀγχινοίᾳ διενεγκεῖν, καὶ πρῶτον ἐπιχειρῆσαι βοῦς
ζευγνύειν καὶ διὰ τούτων τὸν σπόρον τῶν καρπῶν
ἐπιτελεῖν· ἀφ' οὗ δὴ καὶ κερατίαν αὐτὸν παρεισ-
άγουσι. καὶ τὸν μὲν ἐκ Σεμέλης γενόμενον ἐν τοῖς
νεωτέροις χρόνοις φασὶ τῷ σώματι γενέσθαι τρυ-
φερὸν καὶ παντελῶς ἁπαλόν, εὐπρεπείᾳ δὲ πολὺ
τῶν ἄλλων διενεγκεῖν καὶ πρὸς τὰς ἀφροδισιακὰς
ἡδονὰς εὐκατάφορον γεγονέναι, κατὰ δὲ τὰς στρα-
τείας γυναικῶν πλῆθος περιάγεσθαι καθωπλισμένων
λόγχαις τεθυρσωμέναις. φασὶ δὲ καὶ τὰς Μούσας 3
αὐτῷ συναποδημεῖν, παρθένους οὔσας καὶ πεπαι-
δευμένας διαφερόντως· ταύτας δὲ διά τε τῆς μελῳ-
250 δίας καὶ τῶν ὀρχήσεων, ἔτι δὲ τῶν ἄλλων τῶν ἐν
παιδείᾳ καλῶν ψυχαγωγεῖν τὸν θεόν. φασὶ δὲ καὶ
παιδαγωγὸν καὶ τροφέα συνέπεσθαι κατὰ τὰς στρα-
τείας αὐτῷ Σειληνόν, εἰσηγητὴν καὶ διδάσκαλον
γινόμενον τῶν καλλίστων ἐπιτηδευμάτων, καὶ μεγάλα
συμβάλλεσθαι τῷ Διονύσῳ πρὸς ἀρετήν τε καὶ δόξαν.
καὶ κατὰ μὲν τὰς ἐν τοῖς πολέμοις μάχας ὅπλοις 4
αὐτὸν πολεμικοῖς κεκοσμῆσθαι καὶ δοραῖς παρδά-
λεων, κατὰ δὲ τὰς ἐν εἰρήνῃ πανηγύρεις καὶ ἑορτὰς
ἐσθῆσιν ἀνθειναῖς καὶ κατὰ τὴν μαλακότητα τρυ-
φεραῖς χρῆσθαι. πρὸς δὲ τὰς ἐκ τοῦ πλεονάζοντος
οἴνου κεφαλαλγίας τοῖς πίνουσι γινομένας διαδεδέ-
σθαι λέγουσιν αὐτὸν μίτρᾳ τὴν κεφαλήν, ἀφ' ἧς

1 κρυφίας II 5 καὶ om. CF 11 καθωπλισμένον D 16 καὶ om. D 18 Σιλῆνον D 24 ἐσθήσεσιν D 27 μίτρᾳ Eus. pr. ev. II 2, 8] μίτρῃ cod.

αἰτίας καὶ μιτρηφόρον ὀναμάζεσθαι· ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς μίτρας ὕστερον παρὰ τοῖς βασιλεῦσι καταδει-
5 χθῆναι τὸ διάδημά φασι. διμήτορα δ' αὐτὸν προσαγορευθῆναι λέγουσι διὰ τὸ πατρὸς μὲν ἑνὸς ὑπάρξαι τοὺς δύο Διονύσους, μητέρων δὲ δυοῖν. κεκληρονομηκέναι δὲ τὸν νεώτερον καὶ τὰς τοῦ προγενεστέρου πράξεις· διόπερ τοὺς μεταγενεστέρους ἀνθρώπους, ἀγνοοῦντας μὲν τἀληθές, πλανηθέντας δὲ διὰ τὴν
6 ὁμωνυμίαν, ἕνα γεγονέναι νομίσαι Διόνυσον. τὸν δὲ νάρθηκα προσάπτουσιν αὐτῷ διά τινας τοιαύτας αἰτίας. κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς εὕρεσιν τοῦ οἴνου μήπω τῆς τοῦ ὕδατος κράσεως εὑρημένης ἄκρατον πίνειν τὸν οἶνον· κατὰ δὲ τὰς τῶν φίλων συναναστροφὰς καὶ εὐωχίας τοὺς συνεορτάζοντας δαψιλῆ τὸν ἄκρατον ἐμφορησαμένους μανιώδεις γίνεσθαι, καὶ ταῖς βακτηρίαις ξυλίναις χρωμένους ταύταις ἀλλήλους
7 τύπτειν. διὸ καὶ τινῶν μὲν τραυματιζομένων, τινῶν δὲ καὶ τελευτώντων ἐκ τῶν καιρίων τραυμάτων, προσκόψαντα τὸν Διόνυσον ταῖς τοιαύταις περιστάσεσι τὸ μὲν ἀποστῆσαι τοῦ πίνειν δαψιλῆ τὸν ἄκρατον ἀποδοκιμάσαι διὰ τὴν ἡδονὴν τοῦ ποτοῦ, καταδεῖξαι δὲ νάρθηξι χρῆσθαι καὶ μὴ ξυλίναις βακτηρίαις.

5 Ἐπωνυμίας δ' αὐτῷ τοὺς ἀνθρώπους πολλὰς προσάψαι, τὰς ἀφορμὰς ἀπὸ τῶν περὶ αὐτὸν ἐπιτηδευμάτων λαβόντας. Βακχεῖον μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν συνεπομένων βακχῶν ὀνομάσαι, Ληναῖον δὲ ἀπὸ τοῦ πατῆσαι τὰς σταφυλὰς ἐν ληνῷ, Βρόμιον δ'

5 δύο om. C 6 καὶ om. *CF* 26 βάκχιον D.

ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν γένεσιν αὐτοῦ γενομένου βρόμου·
ὁμοίως δὲ καὶ πυριγενῆ διὰ τὴν ὁμοίαν αἰτίαν
ὠνομάσθαι. Θρίαμβον δ' αὐτὸν ὀνομασθῆναί φασιν 2
ἀπὸ τοῦ πρῶτον τῶν μνημονευομένων καταγαγεῖν
ἀπὸ τῆς στρατείας θρίαμβον εἰς τὴν πατρίδα, τὴν
ἐξ Ἰνδῶν ποιησάμενον ἐπάνοδον μετὰ πολλῶν λαφύ-
251 ρων. παραπλησίως δὲ καὶ τὰς λοιπὰς προσηγορίας
ἐπιθετικὰς αὐτῷ γεγενῆσθαι, περὶ ὧν μακρὸν ἂν
εἴη λέγειν καὶ τῆς ὑποκειμένης ἱστορίας ἀνοίκειον.
δίμορφον δ' αὐτὸν δοκεῖν ὑπάρχειν διὰ τὸ δύο
Διονύσους γεγονέναι, τὸν μὲν παλαιὸν καταπώγωνα
διὰ τὸ τοὺς ἀρχαίους πάντας πωγωνοτροφεῖν, τὸν
δὲ νεώτερον ὡραῖον καὶ τρυφερὸν καὶ νέον, καθότι
προείρηται. ἔνιοι δὲ λέγουσιν ὅτι τῶν μεθυόντων 3
διττὰς διαθέσεις ἐχόντων, καὶ τῶν μὲν ἱλαρῶν, τῶν
δὲ ὀργίλων γινομένων, δίμορφον ὠνομάσθαι τὸν
θεόν. καὶ Σατύρους δέ φασιν αὐτὸν περιάγεσθαι,
καὶ τούτους ἐν ταῖς ὀρχήσεσι καὶ ταῖς τραγῳδίαις
τέρψιν καὶ πολλὴν ἡδονὴν παρέχεσθαι τῷ θεῷ.
καθόλου δὲ τὰς μὲν Μούσας τοῖς ἐκ τῆς παιδείας 4
ἀγαθοῖς ὠφελούσας τε καὶ τερπούσας, τοὺς δὲ Σατύ-
ρους τοῖς πρὸς γέλωτα συνεργοῦσιν ἐπιτηδεύμασι
χρωμένους, παρασκευάζειν τῷ Διονύσῳ τὸν εὐδαί-
μονα καὶ κεχαρισμένον βίον. καθόλου δὲ τοῦτον
τῶν θυμελικῶν ἀγώνων φασὶν εὑρετὴν γενέσθαι,
καὶ θέατρα καταδεῖξαι, καὶ μουσικῶν ἀκροαμάτων

3 ὠνομάσθαι] ὀνομάσαι *CF* 11 παλαιὸν] αὐτῶν add. D 13 ὡραῖον om. D 16 ὀργίλων, τῶν δὲ ἱλαρῶν vulg. 21 τε om. D 22 ταῖς . . συνεργούσαις ἐπιτηδεύσεσι *C* 24 τοῦτον τῶν] τοῦτον D, τῶν II.

σύστημα ποιήσασθαι· πρὸς δὲ τούτοις ἀλειτουργήτους ποιῆσαι καὶ τοὺς ἐν ταῖς στρατείαις μεταχειριζομένους τι τῆς μουσικῆς ἐπιστήμης· ἀφ' ὧν τοὺς μεταγενεστέρους μουσικὰς συνόδους συστήσασθαι τῶν περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν, καὶ ἀτελεῖς ποιῆσαι τοὺς τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδεύοντας. καὶ περὶ μὲν Διονύσου καὶ τῶν περὶ αὐτοῦ μυθολογουμένων ἀρκεσθησόμεθα τοῖς ῥηθεῖσι στοχαζόμενοι τῆς συμμετρίας.

6 Περὶ δὲ Πριάπου καὶ τῶν μυθολογουμένων περὶ
αὐτοῦ νῦν διέξιμεν, οἰκεῖον δρῶντες τὸν περὶ τούτου
λόγον ταῖς Διονυσιακαῖς ἱστορίαις. μυθολογοῦσιν
οὖν οἱ παλαιοὶ τὸν Πρίαπον υἱὸν μὲν εἶναι Διονύσου
καὶ Ἀφροδίτης, πιθανῶς τὴν γένεσιν ταύτην ἐξη-
γούμενοι· τοὺς γὰρ οἰνωθέντας φυσικῶς ἐντετάσθαι
2 πρὸς τὰς ἀφροδισιακὰς ἡδονάς. τινὲς δέ φασι τὸ
αἰδοῖον τῶν ἀνθρώπων τοὺς παλαιοὺς μυθωδῶς
ὀνομάζειν βουλομένους Πρίαπον προσαγορεῦσαι.
ἔνιοι δὲ λέγουσι τὸ γεννητικὸν μόριον, αἴτιον ὑπάρ-
χον τῆς γενέσεως τῶν ἀνθρώπων καὶ διαμονῆς εἰς
3 ἅπαντα τὸν αἰῶνα, τυχεῖν τῆς ἀθανάτου τιμῆς. οἱ
δ' Αἰγύπτιοι περὶ τοῦ Πριάπου μυθολογοῦντές φασι
τὸ παλαιὸν τοὺς Τιτᾶνας ἐπιβουλεύσαντας Ὀσίριδι
τοῦτον μὲν ἀνελεῖν, τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ διελόντας
εἰς ἴσας μερίδας ἑαυτοῖς καὶ λαβόντας ἀπενεγκεῖν
ἐκ τῆς οἰκείας λαθραίως, μόνον δὲ τὸ αἰδοῖον εἰς
τὸν ποταμὸν ῥῖψαι διὰ τὸ μηδένα βούλεσθαι τοῦτο

1 ποιῆσαι Π 2 καὶ del. Bekker 13 μὲν om. vulg. 15 τοὺς γ. οἰν.] τοῦ καὶ παροινωθέντας D 25 ἑαυτοῖς om. Π.

252 ἀνελέσθαι. τὴν δὲ Ἶσιν τὸν φόνον τοῦ ἀνδρὸς
ἀναζητοῦσαν, καὶ τοὺς μὲν Τιτᾶνας ἀνελοῦσαν, τὰ
δὲ τοῦ σώματος μέρη περιπλάσασαν εἰς ἀνθρώπου
τύπον, ταῦτα μὲν δοῦναι θάψαι τοῖς ἱερεῦσι καὶ
τιμᾶν προστάξαι ὡς θεὸν τὸν Ὄσιριν, τὸ δὲ αἰδοῖον
μόνον οὐ δυναμένην ἀνευρεῖν καταδεῖξαι τιμᾶν ὡς
θεὸν καὶ ἀναθεῖναι κατὰ τὸ ἱερὸν ἐντεταμένον.
περὶ μὲν οὖν τῆς γενέσεως τοῦ Πριάπου καὶ τῆς
τιμῆς τοιαῦτα μυθολογεῖται παρὰ τοῖς παλαιοῖς τῶν
Αἰγυπτίων. τοῦτον δὲ τὸν θεὸν τινὲς μὲν Ἰθύ- 4
φαλλον ὀνομάζουσι, τινὲς δὲ Τύχωνα. τὰς δὲ τιμὰς
οὐ μόνον κατὰ πόλιν ἀπονέμουσιν αὐτῷ [ἐν τοῖς
ἱεροῖς], ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἀγροικίας ὀπωροφύλακα
τῶν ἀμπελώνων ἀποδεικνύντες καὶ τῶν κήπων, ἔτι
δὲ πρὸς τοὺς βασκαίνοντάς τι τῶν καλῶν τοῦτον
κολαστὴν παρεισάγοντες. ἔν τε ταῖς τελεταῖς οὐ
μόνον ταῖς Διονυσιακαῖς, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἄλλαις
σχεδὸν ἁπάσαις οὗτος ὁ θεὸς τυγχάνει τινὸς τιμῆς,
μετὰ γέλωτος καὶ παιδιᾶς παρεισαγόμενος ἐν ταῖς
θυσίαις. παραπλησίως δὲ τῷ Πριάπῳ τινὲς μυθο- 5
λογοῦσι γεγενῆσθαι τὸν ὀνομαζόμενον Ἑρμαφρόδι-
τον, ὃν ἐξ Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης γεννηθέντα τυχεῖν
τῆς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν γονέων συντεθείσης προση-
γορίας. τοῦτον δ' οἱ μέν φασιν εἶναι θεὸν καὶ
κατά τινας χρόνους φαίνεσθαι παρ' ἀνθρώποις, καὶ
γεννᾶσθαι τὴν τοῦ σώματος φύσιν ἔχοντα μεμιγμέ-
νην ἐξ ἀνδρὸς καὶ γυναικός· καὶ τὴν μὲν εὐπρέ-

6 ὡς θεὸν τιμᾶν D 11 Τυφῶνα F 12 ἐν τοῖς ἱεροῖς delevi, ante ἀπονέμουσιν ponit D 18 σχεδὸν om. II (et Eus. pr. ev. II 2, 14) τινὸς τιμῆς D (et Eus.), τιμῆς τινος vulg.

πειαν καὶ μαλακότητα τοῦ σώματος ἔχειν γυναικὶ παρεμφερῆ, τὸ δ' ἀρρενωπὸν καὶ δραστικὸν ἀνδρὸς ἔχειν [τὰ δὲ φυσικὰ μόρια συγγεννᾶσθαι τούτῳ καὶ γυναικὸς καὶ ἀνδρός]· ἔνιοι δὲ τὰ τοιαῦτα γένη ταῖς φύσεσιν ἀποφαίνονται τέρατα ὑπάρχειν, καὶ γεννώμενα σπανίως προσημαντικὰ γίνεσθαι ποτὲ μὲν κακῶν ποτὲ δ' ἀγαθῶν. καὶ περὶ μὲν τῶν τοιούτων ἅλις ἡμῖν ἐχέτω.

7 Περὶ δὲ τῶν Μουσῶν, ἐπειδήπερ ἐμνήσθημεν ἐν ταῖς τοῦ Διονύσου πράξεσιν, οἰκεῖον ἂν εἴη διελθεῖν ἐν κεφαλαίοις. ταύτας γὰρ οἱ πλεῖστοι τῶν μυθογράφων καὶ μάλιστα δεδοκιμασμένοι φασὶ θυγατέρας εἶναι Διὸς καὶ Μνημοσύνης· ὀλίγοι δὲ τῶν ποιητῶν, ἐν οἷς ἐστι καὶ Ἀλκμάν, θυγατέρας
2 ἀποφαίνονται Οὐρανοῦ καὶ Γῆς. ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν διαφωνοῦσιν· οἱ μὲν γὰρ τρεῖς λέγουσιν, οἱ δ' ἐννέα, καὶ κεκράτηκεν ὁ τῶν ἐννέα ἀριθμὸς ὑπὸ τῶν ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν βεβαιούμενος, λέγω δὲ Ὁμήρου τε καὶ Ἡσιόδου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. Ὅμηρος μὲν γὰρ λέγει

Μοῦσαι δ' ἐννέα πᾶσαι ἀμειβόμεναι ὀπὶ καλῇ·

Ἡσίοδος δὲ καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἀποφαίνεται λέγων

Κλειώ τ' Εὐτέρπη τε Θάλειά τε Μελπομένη τε
Τερψιχόρη τ' Ἐρατώ τε Πολύμνιά τ' Οὐρανίη τε 3
Καλλιόπη θ', ἣ σφεων προφερεστάτη ἐστὶν ἁπασέων.

2 ἔχειν ἀνδρός vulg. 3 τὰ δὲ — 4 καὶ ἀνδρός BD, om. cet. 9 τῶν om. D.

τούτων δ' ἑκάστῃ προσάπτουσι τὰς οἰκείας διαθέσεις 3
τῶν περὶ μουσικὴν ἐπιτηδευμάτων, οἷον ποιητικήν,
μελῳδίαν, ὀρχήσεις καὶ χορείας, ἀστρολογίαν τε καὶ
τὰ λοιπὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων. παρθένους δ' αὐτὰς
οἱ πλεῖστοι [γεγονέναι] μυθολογοῦσι διὰ τὸ τὰς
κατὰ τὴν παιδείαν ἀρετὰς ἀφθόρους δοκεῖν εἶναι.
Μούσας δ' αὐτὰς ὠνομάσθαι ἀπὸ τοῦ μυεῖν τοὺς 4
ἀνθρώπους, τοῦτο δ' ἐστὶν ἀπὸ τοῦ διδάσκειν τὰ
καλὰ καὶ συμφέροντα καὶ ὑπὸ τῶν ἀπαιδεύτων
ἀγνοούμενα. ἑκάστῃ δὲ προσηγορίᾳ τὸν οἰκεῖον
λόγον ἀπονέμοντές φασιν ὠνομάσθαι τὴν μὲν Κλειὼ
διὰ τὸ τὸν ἐκ τῆς ποιήσεως τῶν ἐγκωμιαζομένων
ἔπαινον μέγα κλέος περιποιεῖν τοῖς ἐπαινουμένοις,
Εὐτέρπην δ' ἀπὸ τοῦ τέρπειν τοὺς ἀκροωμένους
τοῖς ἀπὸ τῆς παιδείας ἀγαθοῖς, Θάλειαν δ' ἀπὸ τοῦ
θάλλειν ἐπὶ πολλοὺς χρόνους τοὺς διὰ τῶν ποιη-
μάτων ἐγκωμιαζομένους, Μελπομένην δ' ἀπὸ τῆς
μελῳδίας, δι' ἧς τοὺς ἀκούοντας ψυχαγωγεῖσθαι,
Τερψιχόρην δ' ἀπὸ τοῦ τέρπειν τοὺς ἀκροατὰς τοῖς
ἐκ παιδείας περιγινομένοις ἀγαθοῖς, Ἐρατὼ δ' ἀπὸ
τοῦ τοὺς παιδευθέντας ποθεινοὺς καὶ ἐπεράστους
ἀποτελεῖν, Πολύμνιαν δ' ἀπὸ τοῦ διὰ πολλῆς ὑμνή-
σεως ἐπιφανεῖς κατασκευάζειν τοὺς διὰ τῶν ποιημά-
των ἀπαθανατιζομένους τῇ δόξῃ, Οὐρανίαν δ' ἀπὸ
τοῦ τοὺς παιδευθέντας ὑπ' αὐτῆς ἐξαίρεσθαι πρὸς

4 δ'] τε vulg. 5 *γεγονέναι* om. D (et Eus. pr. ev. II 2, 16) 6 *τὴν* om. D *ἀφθάρτους* II 9 *καὶ τὰ συμφέροντα* D 13 *ἐμποιεῖν* D 16 *τοὺς . . . ἐγκωμιαζομένους* om. II 21 *καὶ ἐπεράστους* om. D 23 *τούς τε διὰ τῶν ποιητῶν ἀθανατιζομένους* D.

οὐρανόν· τῇ γὰρ δόξῃ καὶ τοῖς φρονήμασι μετεωρί-
ζεσθαι τὰς ψυχὰς εἰς ὕψος οὐράνιον· Καλλιόπην
δ' ἀπὸ τοῦ καλὴν ὄπα προΐεσθαι, τοῦτο δ' ἐστὶ τῇ
εὐεπείᾳ διάφορον οὖσαν ἀποδοχῆς τυγχάνειν ὑπο
τῶν ἀκουόντων.

Τούτων δ' ἡμῖν ἀρκούντως εἰρημένων μετα-
βιβάσομεν τὸν λόγον ἐπὶ τὰς Ἡρακλέους πράξεις.
8 οὐκ ἀγνοῶ δ' ὅτι πολλὰ δύσχρηστα συμβαίνει τοῖς
ἱστοροῦσι τὰς παλαιὰς μυθολογίας, καὶ μάλιστα τὰς
περὶ Ἡρακλέους. τῷ μὲν γὰρ μεγέθει τῶν κατερ-
γασθέντων ὁμολογουμένως οὗτος παραδέδοται πάν-
τας τοὺς ἐξ αἰῶνος ὑπερᾶραι τῇ μνήμῃ παραδοθέν-
τας· δυσέφικτον οὖν ἐστι τὸ κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστον
τῶν πραχθέντων ἀπαγγεῖλαι καὶ τὸν λόγον ἐξισῶσαι
τοῖς τηλικούτοις ἔργοις, οἷς διὰ τὸ μέγεθος ἔπαθλον
2 ἦν ἡ ἀθανασία. διὰ δὲ τὴν παλαιότητα καὶ τὸ
παράδοξον τῶν ἱστορουμένων παρὰ πολλοῖς ἀπιστου-
μένων τῶν μύθων, ἀναγκαῖον ἢ παραλιπόντας τὰ
μέγιστα τῶν πραχθέντων καθαιρεῖν τι τῆς τοῦ θεοῦ 254
δόξης ἢ πάντα διεξιόντας τὴν ἱστορίαν ποιεῖν
3 ἀπιστουμένην. ἔνιοι γὰρ τῶν ἀναγινωσκόντων οὐ
δικαίᾳ χρώμενοι κρίσει τἀκριβὲς ἐπιζητοῦσιν ἐν ταῖς
ἀρχαίαις μυθολογίαις ἐπ' ἴσης τοῖς πραττομένοις ἐν
τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, καὶ τὰ δισταζόμενα τῶν
ἔργων διὰ τὸ μέγεθος ἐκ τοῦ καθ' αὑτοὺς βίου
τεκμαιρόμενοι, τὴν Ἡρακλέους δύναμιν ἐκ τῆς
ἀσθενείας τῶν νῦν ἀνθρώπων θεωροῦσιν, ὥστε διὰ

1 οὐρανόν] τῇ δόξῃ add. D 2 οὐράνιον om. D 3 τουτέστι τῇ II 4 εὐεπία D 10 μὲν om. D 13 τὸ] τοῦτο D ἑκάστου D 18 ἢ] ἦν CF 24 τῷ . . χρόνῳ II.

*τὴν ὑπερβολὴν τοῦ μεγέθους τῶν ἔργων ἀπιστεῖσθαι
τὴν γραφήν. καθόλου μὲν γὰρ ἐν ταῖς μυθολογου- 4
μέναις ἱστορίαις οὐκ ἐκ παντὸς τρόπου πικρῶς τὴν
ἀλήθειαν ἐξεταστέον. καὶ γὰρ ἐν τοῖς θεάτροις,
πεπεισμένοι μήτε Κενταύρους διφυεῖς ἐξ ἑτερογενῶν
σωμάτων ὑπάρξαι μήτε Γηρυόνην τρισώματον, ὅμως
προσδεχόμεθα τὰς τοιαύτας μυθολογίας, καὶ ταῖς
ἐπισημασίαις συναύξομεν τὴν τοῦ θεοῦ τιμήν. καὶ 5
γὰρ ἄτοπον Ἡρακλέα μὲν ἔτι κατ' ἀνθρώπους ὄντα
τοῖς ἰδίοις πόνοις ἐξημερῶσαι τὴν οἰκουμένην, τοὺς
δ' ἀνθρώπους ἐπιλαθομένους τῆς κοινῆς εὐεργεσίας
συκοφαντεῖν τὸν ἐπὶ τοῖς καλλίστοις ἔργοις ἔπαινον,
καὶ τοὺς μὲν προγόνους διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς
ἀρετῆς ὁμολογουμένην αὐτῷ συγχωρῆσαι τὴν ἀθανα-
σίαν, ἡμᾶς δὲ πρὸς τὸν θεὸν μηδὲ τὴν πατροπαρά-
δοτον εὐσέβειαν διαφυλάττειν. ἀλλὰ γὰρ τῶν τοιού-
των λόγων ἀφέμενοι διέξιμεν αὐτοῦ τὰς πράξεις
ἀπ' ἀρχῆς ἀκολούθως τοῖς παλαιοτάτοις τῶν ποιη-
τῶν τε καὶ μυθολόγων.*

*Τῆς Ἀκρισίου τοίνυν Δανάης καὶ Διός φασι 9
γενέσθαι Περσέα· τούτῳ δὲ μιγεῖσαν τὴν Κηφέως
Ἀνδρομέδαν Ἠλεκτρύωνα γεννῆσαι, ἔπειτα τούτῳ
τὴν Πέλοπος Εὐρυδίκην συνοικήσασαν Ἀλκμήνην
τεκνῶσαι, καὶ ταύτῃ Δία μιγέντα δι' ἀπάτης Ἡρα-
κλέα γεννῆσαι. τὴν μὲν οὖν ὅλην τοῦ γένους ῥίζαν 2
ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν γονέων εἰς τὸν μέγιστον τῶν
θεῶν ἀναφέρειν λέγεται τὸν εἰρημένον τρόπον. τὴν*

3 *ἱστορουμέναις μυθολογίαις F* 7 *τὰς*] *εἰς τὰς* D 11 *κοινῆς*] *ἰδίας* D 13 *ὑπεροχὴν* vulg. 18 *παλαιοτάτοις*] *ἀρχαιοτάτοις* vulg. 24 *τεκνῶσαι*] *γεννῆσαι* D.

δὲ γεγενημένην περὶ αὐτὸν ἀρετὴν οὐκ ἐν ταῖς
πράξεσι θεωρηθῆναι μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς
γενέσεως γινώσκεσθαι. τὸν γὰρ Δία μισγόμενον
Ἀλκμήνῃ τριπλασίαν τὴν νύκτα ποιῆσαι, καὶ τῷ
πλήθει τοῦ πρὸς τὴν παιδοποιίαν ἀναλωθέντος
χρόνου προσημῆναι τὴν ὑπερβολὴν τῆς τοῦ γεννη-
3 θησομένου ῥώμης. καθόλου δὲ τὴν ὁμιλίαν ταύτην
οὐκ ἐρωτικῆς ἐπιθυμίας ἕνεκα ποιήσασθαι, καθάπερ
ἐπὶ τῶν ἄλλων γυναικῶν, ἀλλὰ τὸ πλέον τῆς παιδο-
ποιίας χάριν. διὸ καὶ βουλόμενον τὴν ἐπιπλοκὴν
νόμιμον ποιήσασθαι βιάσασθαι μὲν μὴ βουληθῆναι,
πεῖσαι δ' οὐδαμῶς ἐλπίζειν διὰ τὴν σωφροσύνην·
τὴν ἀπάτην οὖν προκρίναντα διὰ ταύτης παρα-
κρούσασθαι τὴν Ἀλκμήνην, Ἀμφιτρύωνι κατὰ πᾶν 255
4 ὁμοιωθέντα. διελθόντος δὲ τοῦ κατὰ φύσιν χρόνου
ταῖς ἐγκύοις, τὸν μὲν Δία πρὸς τὴν Ἡρακλέους
γένεσιν ἐνεχθέντα τῇ διανοίᾳ προειπεῖν παρόντων
ἁπάντων τῶν θεῶν ὅτι τὸν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν
Περσειδῶν γεννώμενον ποιήσει βασιλέα, τὴν δ'
Ἥραν ζηλοτυποῦσαν καὶ συνεργὸν ἔχουσαν Εἰλεί-
θυιαν τὴν θυγατέρα, τῆς μὲν Ἀλκμήνης παρακατα-
σχεῖν τὰς ὠδῖνας, τὸν δ' Εὐρυσθέα πρὸ τοῦ καθή-
5 κοντος χρόνου πρὸς τὸ φῶς ἀγαγεῖν. τὸν δὲ Δία
καταστρατηγηθέντα βουληθῆναι τήν τε ὑπόσχεσιν
βεβαιῶσαι καὶ τῆς Ἡρακλέους ἐπιφανείας προνοηθῆ-
ναι· διό φασιν αὐτὸν τὴν μὲν Ἥραν πεῖσαι συγ-
χωρῆσαι βασιλέα μὲν ὑπάρξαι κατὰ τὴν ἰδίαν ὑπό-
σχεσιν Εὐρυσθέα, τὸν δ' Ἡρακλέα τεταγμένον ὑπὸ

12 πείσειν Hertlein 18 ἁπάντων om. C 19 περσιδῶν D γενόμενον CD 20 εἰλήθυιαν D.

τὸν Εὐρυσθέα τελέσαι δώδεκα ἄθλους οὓς ἂν ὁ
Εὐρυσθεὺς προστάξῃ, καὶ τοῦτο πράξαντα τυχεῖν
τῆς ἀθανασίας. Ἀλκμήνη δὲ τεκοῦσα καὶ φοβηθεῖσα 6
τὴν τῆς Ἥρας ζηλοτυπίαν, ἐξέθηκε τὸ βρέφος εἰς
τὸν τόπον ὃς νῦν ἀπ' ἐκείνου καλεῖται πεδίον Ἡρά-
κλειον. καθ' ὃν δὴ χρόνον Ἀθηνᾶ μετὰ τῆς Ἥρας
προσιοῦσα, καὶ θαυμάσασα τοῦ παιδίου τὴν φύσιν,
συνέπεισε τὴν Ἥραν ὑποσχεῖν τὴν θηλήν. τοῦ δὲ
παιδὸς ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν βιαιότερον ἐπισπασαμένου
τὴν θηλήν, ἡ μὲν Ἥρα διαλγήσασα τὸ βρέφος
ἔρριψεν, Ἀθηνᾶ δὲ κομίσασα αὐτὸ πρὸς τὴν μητέρα
τρέφειν παρεκελεύσατο. θαυμάσαι δ' ἄν τις εἰκότως 7
τὸ τῆς περιπετείας παράδοξον· ἡ μὲν γὰρ στέργειν
ὀφείλουσα μήτηρ τὸ ἴδιον τέκνον ἀπώλλυεν, ἡ δὲ
μητρυιᾶς ἔχουσα μῖσος δι' ἄγνοιαν ἔσωζε τὸ τῇ
φύσει πολέμιον.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἡ μὲν Ἥρα δύο δράκοντας 10
ἀπέστειλε τοὺς ἀναλώσοντας τὸ βρέφος, ὁ δὲ παῖς
οὐ καταπλαγεὶς ἑκατέρᾳ τῶν χειρῶν τὸν αὐχένα
σφίγξας ἀπέπνιξε τοὺς δράκοντας. διόπερ Ἀργεῖοι
πυθόμενοι τὸ γεγονὸς Ἡρακλέα προσηγόρευσαν, ὅτι
δι' Ἥραν ἔσχε κλέος, Ἀλκαῖον πρότερον καλούμενον.
τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις οἱ γονεῖς τοὔνομα περιτιθέασι,
τούτῳ δὲ μόνῳ ἡ ἀρετὴ τὴν προσηγορίαν ἔθετο.
μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Ἀμφιτρύων φυγαδευθεὶς ἐκ 2
Τίρυνθος μετῴκησεν εἰς Θήβας· ὁ δ' Ἡρακλῆς τρα-
φεὶς καὶ παιδευθεὶς καὶ μάλιστ' ἐν τοῖς γυμνασίοις

1 ὁ om. *CF* 5 πεδίον] παιδικὸν CD 7 προιοῦσα II, παριοῦσα Bekker καὶ θαυμάσασα om. D 19 οὐ καταπλαγεὶς om. II 21 γεγονὸς] γενόμενον II.

*διαπονηθεὶς ἐγένετο ῥώμῃ τε σώματος πολὺ προέχων
τῶν ἄλλων ἁπάντων καὶ ψυχῆς λαμπρότητι περι-
βόητος, ὅς γε τὴν ἡλικίαν ἔφηβος ὢν πρῶτον μὲν
ἠλευθέρωσε τὰς Θήβας, ἀποδιδοὺς ὡς πατρίδι τὰς*
3 *προσηκούσας χάριτας. ὑποτεταγμένων γὰρ τῶν Θη-
βαίων Ἐργίνῳ τῷ βασιλεῖ τῶν Μινυῶν, καὶ κατ'
ἐνιαυτὸν ὡρισμένους φόρους τελούντων, οὐ κατα-
πλαγεὶς τὴν τῶν δεδουλωμένων ὑπεροχὴν ἐτόλμησε* 256
*πρᾶξιν ἐπιτελέσαι περιβόητον· τοὺς γὰρ παραγενο-
μένους τῶν Μινυῶν ἐπὶ τὴν ἀπαίτησιν τῶν δασμῶν
καὶ μεθ' ὕβρεως εἰσπραττομένους ἀκρωτηριάσας*
4 *ἐξέβαλεν ἐκ τῆς πόλεως. Ἐργίνου δ' ἐξαιτοῦντος
τὸν αἴτιον, Κρέων βασιλεύων τῶν Θηβαίων, κατα-
πλαγεὶς τὸ βάρος τῆς ἐξουσίας, ἕτοιμος ἦν ἐκδι-
δόναι τὸν αἴτιον τῶν ἐγκλημάτων. ὁ δ' Ἡρακλῆς
πείσας τοὺς ἡλικιώτας ἐλευθεροῦν τὴν πατρίδα,
κατέσπασεν ἐκ τῶν ναῶν τὰς προσηλωμένας πανο-
πλίας, ἃς οἱ πρόγονοι σκῦλα τοῖς θεοῖς ἦσαν ἀνα-
τεθεικότες· οὐ γὰρ ἦν εὑρεῖν κατὰ τὴν πόλιν ἰδιω-
τικὸν ὅπλον διὰ τὸ τοὺς Μινύας παρωπλικέναι τὴν
πόλιν, ἵνα μηδεμίαν λαμβάνωσιν οἱ κατὰ τὰς Θήβας*
5 *ἀποστάσεως ἔννοιαν. ὁ δ' Ἡρακλῆς πυθόμενος
Ἐργῖνον τὸν βασιλέα τῶν Μινυῶν προσάγειν τῇ
πόλει μετὰ στρατιωτῶν, ἀπαντήσας αὐτῷ κατά τινα
στενοχωρίαν, καὶ τὸ μέγεθος τῆς τῶν πολεμίων
δυνάμεως ἄχρηστον ποιήσας, αὐτόν τε τὸν Ἐργῖνον
ἀνεῖλε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ σχεδὸν ἅπαντας ἀπέ-*

6 et 23 *μηνύων* D 7 *τελούντων*] *μεθ' ὕβρεως* add. codices, del. Bekker 10 *μινύων* D 11 *ἐκπραττομένους* II 13 *Θηβαίων*] *καὶ* add. *CF* 25 *μέγεθος*] *μέγιστον* D.

κτεινεν. ἄφνω δὲ προσπεσὼν τῇ πόλει τῶν Ὀρχομενίων καὶ παρεισπεσὼν ἐντὸς τῶν πυλῶν τά τε βασίλεια τῶν Μινυῶν ἐνέπρησε καὶ τὴν πόλιν κατέσκαψε. περιβοήτου δὲ τῆς πράξεως γενομένης 6 *καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ πάντων θαυμαζόντων τὸ παράδοξον, ὁ μὲν βασιλεὺς Κρέων θαυμάσας τὴν ἀρετὴν τοῦ νεανίσκου τήν τε θυγατέρα Μεγάραν συνῴκισεν αὐτῷ καὶ καθάπερ υἱῷ γνησίῳ τὰ κατὰ τὴν πόλιν ἐπέτρεψεν, Εὐρυσθεὺς δ' ὁ τὴν βασιλείαν ἔχων τῆς Ἀργείας ὑποπτεύσας τὴν Ἡρακλέους αὔξησιν μετεπέμπετό τε αὐτὸν καὶ προσέταττε τελεῖν ἄθλους. οὐχ ὑπακούοντος δὲ τοῦ Ἡρακλέους, Ζεὺς* 7 *μὲν ἀπέστειλε διακελευόμενος ὑπουργεῖν Εὐρυσθεῖ, Ἡρακλῆς δὲ παρελθὼν εἰς Δελφοὺς καὶ περὶ τούτων ἐπερωτήσας τὸν θεόν, ἔλαβε χρησμὸν τὸν δηλοῦντα διότι τοῖς θεοῖς δέδοκται δώδεκα ἄθλους τελέσαι προστάττοντος Εὐρυσθέως, καὶ τοῦτο πράξαντα τεύξεσθαι τῆς ἀθανασίας.*

Τούτων δὲ πραχθέντων ὁ μὲν Ἡρακλῆς ἐνέ- 11 *πεσεν εἰς ἀθυμίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν· τό τε γὰρ τῷ ταπεινοτέρῳ δουλεύειν οὐδαμῶς ἄξιον ἔκρινε τῆς ἰδίας ἀρετῆς, τό τε τῷ Διὶ καὶ πατρὶ μὴ πείθεσθαι καὶ ἀσύμφορον ἐφαίνετο καὶ ἀδύνατον. εἰς πολλὴν οὖν ἀμηχανίαν ἐμπίπτοντος αὐτοῦ, Ἥρα μὲν ἔπεμψεν αὐτῷ λύτταν· ὁ δὲ τῇ ψυχῇ δυσφορῶν εἰς μανίαν ἐνέπεσε. τοῦ πάθους δ' αὐξομένου τῶν φρενῶν ἐκτὸς γενόμενος τὸν μὲν Ἰόλαον ἐπεβάλετο κτείνειν,*

3 *μηνύων* D   8 *τὰ κατὰ* om. II   12 Ζεὺς] ὁ Ζεὺς D
18 *τεύξασθαι* vulg.   19 *προσταχθέντων* Wess.   21 *ἔκρινε*] *δεῖν* add. vulg.   24 *ἐπέπεμψεν* Reiske.

*ἐκείνου δὲ φυγόντος καὶ τῶν παίδων τῶν ἐκ Με-
γάρας πλησίον διατριβόντων, τούτους ὡς πολεμίους
2 κατετόξευσε. μόγις δὲ τῆς μανίας ἀπολυθείς, καὶ* 257
*ἐπιγνοὺς τὴν ἰδίαν ἄγνοιαν, περιαλγὴς ἦν ἐπὶ τῷ
μεγέθει τῆς συμφορᾶς. πάντων δ' αὐτῷ συλλυπου-
μένων καὶ συμπενθούντων, ἐπὶ πολὺν χρόνον κατὰ
τὴν οἰκίαν ἡσύχαζεν, ἐκκλίνων τὰς τῶν ἀνθρώπων
ὁμιλίας τε καὶ ἀπαντήσεις· τέλος δὲ τοῦ χρόνου τὸ
πάθος πραΰναντος κρίνας ὑπομένειν τοὺς κινδύ-
3 νους παρεγένετο πρὸς Εὐρυσθέα. καὶ πρῶτον μὲν
ἔλαβεν ἆθλον ἀποκτεῖναι τὸν ἐν Νεμέᾳ λέοντα.
οὗτος δὲ μεγέθει μὲν ὑπερφυὴς ἦν, ἄτρωτος δὲ ὢν
σιδήρῳ καὶ χαλκῷ καὶ λίθῳ τῆς κατὰ χεῖρα βιαζο-
μένης προσεδεῖτο ἀνάγκης. διέτριβε δὲ μάλιστα
μεταξὺ Μυκηνῶν καὶ Νεμέας περὶ ὄρος τὸ καλού-
μενον ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος Τρητόν· εἶχε γὰρ
περὶ τὴν ῥίζαν διώρυχα διηνεκῆ, καθ' ἣν εἰώθει
4 φωλεύειν τὸ θηρίον. ὁ δ' Ἡρακλῆς καταντήσας
ἐπὶ τὸν τόπον προσέβαλεν αὐτῷ, καὶ τοῦ θηρίου
συμφυγόντος εἰς τὴν διώρυχα συνακολουθῶν αὐτῷ
καὶ τὸ ἕτερον τῶν στομίων ἐμφράξας συνεπλάκη,
καὶ τὸν αὐχένα σφίγξας τοῖς βραχίοσιν ἀπέπνιξε.
τὴν δὲ δορὰν αὐτοῦ περιθέμενος, καὶ διὰ τὸ μέγεθος
ἅπαν τὸ ἴδιον σῶμα περιλαβών, εἶχε σκεπαστήριον
τῶν μετὰ ταῦτα κινδύνων.*
5 *Δεύτερον δ' ἔλαβεν ἆθλον ἀποκτεῖναι τὴν Λερ-*

3 *μόλις* Π 6 *συμπαθούντων* CF 8 *τέλος*] *εἰς τέλος* D 10 *μὲν* om. vulg. 11 *ἀποκτεῖναι* om. CE 12 *ἦν*] *ὢν* D 22 *ἔπνιξεν* D 26 *ἆθλον* om. D *λερνέαν* D.

ναίαν ὕδραν, ἧς ἐξ ἑνὸς σώματος ἑκατὸν αὐχένες
ἔχοντες κεφαλὰς ὄφεων διετετύπωντο. τούτων δ'
εἰ μία διαφθαρείη, διπλασίας ὁ τμηθεὶς ἀνίει τόπος·
δι' ἣν αἰτίαν ἀήττητος ὑπάρχειν διείληπτο, καὶ κατὰ
λόγον· τὸ γὰρ χειρωθὲν αὐτῆς μέρος διπλάσιον
ἀπεδίδου βοήθημα. πρὸς δὲ τὴν δυστραπέλειαν 6
ταύτην ἐπινοήσας τι φιλοτέχνημα προσέταξεν Ἰολάῳ
λαμπάδι καομένῃ τὸ ἀποτμηθὲν μέρος ἐπικάειν, ἵνα
τὴν ῥύσιν ἐπίσχῃ τοῦ αἵματος. οὕτως οὖν χειρω-
σάμενος τὸ ζῷον εἰς τὴν χολὴν ἀπέβαπτε τὰς ἀκί-
δας, ἵνα τὸ βληθὲν βέλος ἔχῃ τὴν ἐκ τῆς ἀκίδος
πληγὴν ἀνίατον.

Τρίτον δὲ πρόσταγμα ἔλαβεν ἐνεγκεῖν τὸν Ἐρυ- 12
μάνθιον κάπρον ζῶντα, ὃς διέτριβεν ἐν τῇ Λαμπείᾳ
τῆς Ἀρκαδίας. ἐδόκει δὲ τὸ πρόσταγμα τοῦτο πολ-
λὴν ἔχειν δυσχέρειαν· ἔδει γὰρ τὸν ἀγωνιζόμενον
τοιούτῳ θηρίῳ τοσαύτην ἔχειν περιουσίαν ὥστε ἐπ'
αὐτῆς τῆς μάχης ἀκριβῶς στοχάσασθαι τοῦ καιροῦ.
ἔτι μὲν γὰρ ἰσχύοντα ἀφεὶς αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀδόν-
των ἂν ἐκινδύνευσε, πλέον δὲ τοῦ δέοντος καταπο-
λεμήσας ἀπέκτεινεν, ὥστε τὸν ἆθλον ὑπάρχειν ἀσυν-
τέλεστον. ὅμως δὲ κατὰ τὴν μάχην ταμιευσάμενος 2
ἀκριβῶς τὴν συμμετρίαν ἀπήνεγκε τὸν κάπρον ζῶντα
πρὸς Εὐρυσθέα· ὃν ἰδὼν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῶν ὤμων

2 διετυποῦντο codices, corr. Dind. 3 φθαρείη D
6 δυστραπελίαν vulg. 8 λαμπάδι καιομένῃ post μέρος
vulg. 11 ἔχει D, παρέχει C 13 Ἐρυμάνθειον *CF*
14 διέτριβεν Dind., διέτριβε μὲν codices ἐν τῇ Λαμπίᾳ
BD, ἐν πεδίῳ ceteri 18 ἀκριβῶς om. D στοχα-
ζεσθαι *G* 20 πλέον Dind., πλείω cod. 21 ὥστε] ὡς *CF*
τὸν Rhod., τὸ cod.

φέροντα, καὶ φοβηθείς, ἔκρυψεν ἑαυτὸν εἰς χαλ- 258
κοῦν πίθον.
3 Ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις Ἡρακλῆς κατη-
γωνίσατο τοὺς ὀνομαζομένους Κενταύρους διὰ τοιαύ-
τας αἰτίας. Φόλος ἦν Κένταυρος, ἀφ᾽ οὗ συνέβη
τὸ πλησίον ὄρος Φολόην ὀνομασθῆναι· οὗτος ξενίοις
δεχόμενος Ἡρακλέα τὸν κατακεχωσμένον οἴνου πίθον
ἀνέῳξε. τοῦτον γὰρ μυθολογοῦσι τὸ παλαιὸν Διό-
νυσον παρατεθεῖσθαί τινι Κενταύρῳ, καὶ προστάξαι
τότε ἀνοῖξαι ὅταν Ἡρακλῆς παραγένηται. διόπερ
ὕστερον τέτταρσι γενεαῖς ἐπιξενωθέντος αὐτοῦ μνη-
4 σθῆναι τὸν Φόλον τῆς Διονύσου παραγγελίας. ἀνοι-
χθέντος οὖν τοῦ πίθου, καὶ τῆς εὐωδίας διὰ τὴν
παλαιότητα καὶ δύναμιν τοῦ οἴνου προσπεσούσης
τοῖς πλησίον οἰκοῦσι Κενταύροις, συνέβη διοιστρη-
θῆναι τούτους· διὸ καὶ προσπεσόντες ἀθρόοι τῇ
οἰκήσει τοῦ Φόλου καταπληκτικῶς ὥρμησαν πρὸς
5 ἁρπαγήν. ὁ μὲν οὖν Φόλος φοβηθεὶς ἔκρυψεν
ἑαυτόν, ὁ δ᾽ Ἡρακλῆς παραδόξως συνεπλάκη τοῖς
βιαζομένοις· ἔδει γὰρ διαγωνίζεσθαι πρὸς τοὺς ἀπὸ
μὲν μητρὸς ὄντας θεούς, τὸ δὲ τάχος ἔχοντας ἵππων,
ῥώμῃ δὲ διςωμάτους θῆρας, ἐμπειρίαν δὲ καὶ σύνε-
σιν ἔχοντας ἀνδρῶν. τῶν δὲ Κενταύρων οἱ μὲν
πεύκας αὐτορρίζους ἔχοντες ἐπῇσαν, οἱ δὲ πέτρας
μεγάλας, τινὲς δὲ λαμπάδας ἡμμένας, ἕτεροι δὲ
6 βουφόνους πελέκεις. ὁ δ᾽ ἀκαταπλήκτως ὑποστὰς
ἀξίαν τῶν προκατειργασμένων συνεστήσατο μάχην.
συνηγωνίζετο δ᾽ αὐτοῖς ἡ μήτηρ Νεφέλη πολὺν

1 αυτὸν D 7 Ἡρ.] τὸν Ἡρ. vulg. 11 τέτταρσι] πολλαῖς GE 21 θεοὺς ὄντας vulg. 24 αὐτορίζους cod.

ὄμβρον ἐκχέουσα, δι' οὗ τοὺς μὲν τετρασκελεῖς οὐκ ἔβλαπτε, τῷ δὲ δυσὶν ἠρεισμένῳ σκέλεσι τὴν βάσιν ὀλισθηρὰν κατεσκεύαζεν. ἀλλ' ὅμως τοὺς τοιούτοις προτερήμασι πλεονεκτοῦντας Ἡρακλῆς παραδόξως κατηγωνίσατο, καὶ τοὺς μὲν πλείστους ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ὑπολειφθέντας φυγεῖν ἠνάγκασε. τῶν δ' 7
ἀναιρεθέντων Κενταύρων ὑπῆρχον ἐπιφανέστατοι Δάφνις καὶ Ἀργεῖος καὶ Ἀμφίων, ἔτι δὲ Ἱπποτίων καὶ Ὄρειος καὶ Ἰσοπλὴς καὶ Μελαγχαίτης, πρὸς δὲ τούτοις Θηρεὺς καὶ Δούπων καὶ Φρίξος. τῶν δὲ διαφυγόντων τὸν κίνδυνον ὕστερον ἕκαστος τιμωρίας ἠξιώθη· Ὅμαδος μὲν γὰρ ἐν Ἀρκαδίᾳ τὴν Εὐρυσθέως ἀδελφὴν Ἀλκυόνην βιαζόμενος ἀνῃρέθη. ἐφ' ᾧ συνέβη θαυμασθῆναι τὸν Ἡρακλέα διαφερόντως· τὸν μὲν γὰρ ἐχθρὸν κατ' ἰδίαν ἐμίσησε, τὴν δ' ὑβριζομένην ἐλεῶν ἐπιεικείᾳ διαφέρειν ὑπελάμβανεν. ἴδιον δέ τι συνέβη καὶ περὶ τὸν Ἡρακλέους φίλον 8
259 τὸν ὀνομαζόμενον Φόλον. οὗτος γὰρ διὰ τὴν συγγένειαν θάπτων τοὺς πεπτωκότας Κενταύρους, καὶ βέλος ἔκ τινος ἐξαιρῶν, ὑπὸ τῆς ἀκίδος ἐπλήγη, καὶ τὸ τραῦμα ἔχων ἀνίατον ἐτελεύτησεν. ὃν Ἡρακλῆς μεγαλοπρεπῶς θάψας ὑπὸ τὸ ὄρος ἔθηκεν, ὃ στήλης ἐνδόξου γέγονε κρεῖττον· Φολόη γὰρ ὀνομαζόμενον διὰ τῆς ἐπωνυμίας μηνύει τὸν ταφέντα καὶ οὐ δι' ἐπιγραφῆς. ὁμοίως δὲ καὶ Χείρωνα τὸν ἐπὶ τῇ ἰατρικῇ θαυμαζόμενον ἀκουσίως τόξου βολῇ διέ-

2 δυεῖν D 3 τοὺς] τοῖς vulg. 12 ὅμαλος D 13 βιασάμενος vulg. 14 θαυμ. συνέβη vulg. 16 ὑπελαμβάνετο Hertlein 17 καὶ om. vulg. 20 ἐξαίρων codices 21 ὃν Ἡρ.] ὁ δ' Ἡρ. αὐτὸν CE 22 ἔθαψεν II ἔθηκεν om. II 23 Φολόην D 24 ὁμωνυμίας II μηνύειν DF.

φθειρε. καὶ περὶ μὲν τῶν Κενταύρων ἱκανῶς ἡμῖν εἰρήσθω.

13 *Μετὰ δὲ ταῦτ' ἔλαβε πρόσταγμα τὴν χρυσόκερων μὲν οὖσαν ἔλαφον, τάχει δὲ διαφέρουσαν, ἀγαγεῖν. τοῦτον δὲ τὸν ἆθλον συντελῶν τὴν ἐπίνοιαν ἔσχεν οὐκ ἀχρηστοτέραν τῆς κατὰ τὸ σῶμα ῥώμης. οἱ μὲν γάρ φασιν αὐτὴν ἄρκυσιν ἑλεῖν, οἱ δὲ διὰ τῆς στιβείας χειρώσασθαι καθεύδουσαν, τινὲς δὲ συνεχεῖ διωγμῷ καταπονῆσαι· πλὴν ἄνευ βίας καὶ κινδύνων διὰ τῆς κατὰ τὴν ψυχὴν ἀγχινοίας τὸν ἆθλον τοῦτον κατειργάσατο.*

2 *Ὁ δ' Ἡρακλῆς πρόσταγμα λαβὼν τὰς ἐκ τῆς Στυμφαλίδος λίμνης ὄρνιθας ἐξελάσαι, τέχνῃ καὶ ἐπινοίᾳ ῥᾳδίως συνετέλεσε τὸν ἆθλον. ἐπεπόλασε γάρ, ὡς ἔοικεν, ὀρνίθων πλῆθος ἀμύθητον, καὶ τοὺς ἐν τῇ πλησίον χώρᾳ καρποὺς ἐλυμαίνετο. βίᾳ μὲν οὖν ἀδύνατον ἦν χειρώσασθαι τὰ ζῷα διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ πλήθους, φιλοτέχνου δ' ἐπινοίας ἡ πρᾶξις προσεδεῖτο. διόπερ κατασκευάσας χαλκῆν πλαταγήν, καὶ διὰ ταύτης ἐξαίσιον κατασκευάζων ψόφον, ἐξεφόβει τὰ ζῷα, καὶ πέρας τῇ συνεχείᾳ τοῦ κρότου ῥᾳδίως ἐκπολιορκήσας καθαρὰν ἐποίησε τὴν λίμνην.*

3 *Τελέσας δὲ καὶ τοῦτον τὸν ἆθλον ἔλαβε παρ' Εὐρυσθέως πρόσταγμα τὴν αὐλὴν τὴν Αὐγέου καθᾶραι μηδενὸς βοηθοῦντος· αὕτη δ' ἐκ πολλῶν χρόνων ἠθροισμένην κόπρον εἶχεν ἄπλατον, ἣν*

5 *τὴν* om. vulg. 6 *κατὰ τὸ σῶμα*] *τοῦ σώματος* D 8 *στιβίας* D, *στειβίας* *CF* 22 *ἐκπολεμήσας* *CF* 25 *τὴν* *A.*] *τοῦ A.* vulg. 27 *χρόνων*] *ἐτῶν* II *ἄπλετον* II.

ὕβρεως ἕνεκεν Εὐρυσθεὺς προσέταξε καθᾶραι. ὁ δ' Ἡρακλῆς τὸ μὲν τοῖς ὤμοις ἐξενεγκεῖν ταύτην ἀπεδοκίμασεν, ἐκκλίνων τὴν ἐκ τῆς ὕβρεως αἰσχύνην· ἐπαγαγὼν δὲ τὸν Ἀλφειὸν καλούμενον ποταμὸν ἐπὶ τὴν αὐλήν, καὶ διὰ τοῦ ῥεύματος ἐκκαθάρας αὐτήν, χωρὶς ὕβρεως συνετέλεσε τὸν ἆθλον ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ. διὸ καὶ θαυμάσαι τις ἂν τὴν ἐπίνοιαν· τὸ γὰρ ὑπερήφανον τοῦ προστάγματος χωρὶς αἰσχύνης ἐπετέλεσεν, οὐδὲν ὑπομείνας ἀνάξιον τῆς ἀθανασίας.

Μετὰ δὲ ταῦτα λαβὼν ἆθλον τὸν ἐκ Κρήτης 4
260 ταῦρον ἀγαγεῖν, οὗ Πασιφάην ἐρασθῆναί φασι, πλεύσας εἰς τὴν νῆσον, καὶ Μίνω τὸν βασιλέα συνεργὸν λαβών, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Πελοπόννησον, τὸ τηλικοῦτον πέλαγος ἐπ' αὐτῷ ναυστοληθείς.

Τελέσας δὲ τοῦτον τὸν ἆθλον τὸν Ὀλυμπικὸν 14
ἀγῶνα συνεστήσατο, κάλλιστον τῶν τόπων πρὸς τηλικαύτην πανήγυριν προκρίνας τὸ παρὰ τὸν Ἀλφειὸν ποταμὸν πεδίον, ἐν ᾧ τὸν ἀγῶνα τοῦτον τῷ Διὶ τῷ πατρίῳ καθιέρωσε. στεφανίτην δ' αὐτὸν ἐποίησεν, ὅτι καὶ αὐτὸς εὐηργέτησε τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων οὐδένα λαβὼν μισθόν. τὰ δ' ἀθλήματα 2
πάντα αὐτὸς ἀδηρίτως ἐνίκησε, μηδενὸς τολμήσαντος αὐτῷ συγκριθῆναι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀρετῆς, καίπερ τῶν ἀθλημάτων ἐναντίων ἀλλήλοις ὄντων· τὸν γὰρ πύκτην ἢ παγκρατιαστὴν τοῦ σταδιέως δύσκολον περιγενέσθαι, καὶ πάλιν τὸν ἐν τοῖς κούφοις ἀθλήμασι πρωτεύοντα καταγωνίσασθαι τοὺς ἐν

4 Ἀλφειὸν] Πηνειὸν II 7 ἄν τις vulg. 13 αὐτὸν om. II 14 αὐτὸν CF 20 ἐποίησεν] κατεσκεύασεν vulg. 27 καταγωνίσασθαι del. edit.

τοῖς βαρέσιν ὑπερέχοντας δυσχερὲς κατανοῆσαι. διόπερ εἰκότως ἐγένετο τιμιώτατος ἁπάντων τῶν ἀγώνων οὗτος, τὴν ἀρχὴν ἀπ' ἀγαθοῦ λαβών.

3 Οὐκ ἄξιον δὲ παραλιπεῖν οὐδὲ τὰς ὑπὸ τῶν θεῶν αὐτῷ δοθείσας δωρεὰς διὰ τὴν ἀρετήν. ἀπὸ γὰρ τῶν πολέμων τραπέντος αὐτοῦ πρὸς ἀνέσεις τε καὶ πανηγύρεις, ἔτι δ' ἑορτὰς καὶ ἀγῶνας, ἐτίμησαν αὐτὸν δωρεαῖς οἰκείαις ἕκαστος τῶν θεῶν, Ἀθηνᾶ μὲν πέπλῳ, Ἥφαιστος δὲ ῥοπάλῳ καὶ θώρακι· καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐφιλοτιμήθησαν οἱ προειρημένοι θεοὶ κατὰ τὰς τέχνας, τῆς μὲν πρὸς εἰρηνικὴν ἀπόλαυσιν καὶ τέρψιν, τοῦ δὲ πρὸς τὴν τῶν πολεμικῶν κινδύνων ἀσφάλειαν. τῶν δ' ἄλλων Ποσειδῶν μὲν ἵππους ἐδωρήσατο, Ἑρμῆς δὲ ξίφος, Ἀπόλλων δὲ τόξον τε ἔδωκε καὶ τοξεύειν ἐδίδαξε, Δημήτηρ δὲ πρὸς τὸν καθαρμὸν τοῦ Κενταύρων φόνου τὰ μικρὰ μυστήρια συνεστήσατο, τὸν Ἡρακλέα τιμῶσα.

4 Ἴδιον δέ τι συνέβη καὶ κατὰ τὴν γένεσιν τοῦ θεοῦ τούτου συντελεσθῆναι. Ζεὺς γὰρ πρώτῃ μὲν ἐμίγη γυναικὶ θνητῇ Νιόβῃ τῇ Φορωνέως, ἐσχάτῃ δ' Ἀλκμήνῃ· ταύτην δ' ἀπὸ Νιόβης ἑκκαιδεκάτην οἱ μυθογράφοι γενεαλογοῦσιν· ὥστε τοῦ γεννᾶν ἀνθρώπους ἐκ μὲν τῶν ταύτης προγόνων ἤρξατο, εἰς αὐτὴν δὲ ταύτην κατέληξεν· ἐν ταύτῃ γὰρ τὰς πρὸς θνητὴν ὁμιλίας κατέλυσε, καὶ κατὰ τοὺς ὕστερον χρόνους οὐδένα τούτων γεννήσειν ἄξιον ἐλπίζων οὐκ ἐβουλήθη τοῖς κρείττοσιν ἐπεισάγειν τὰ χείρω.

15 Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν περὶ τὴν Παλλήνην γιγάν- 261

1 καταπονῆσαι II 3 ἀρχὴν] ὑπεροχὴν II 5 δοθείσας αὐτῷ vulg. 22 ὥστε τοῦ Dindorf, εἰς δὲ τὸ codices.

των ἑλομένων τὸν πρὸς τοὺς ἀθανάτους πόλεμον, Ἡρακλῆς τοῖς θεοῖς συναγωνισάμενος καὶ πολλοὺς ἀνελὼν τῶν γηγενῶν ἀποδοχῆς ἔτυχε τῆς μεγίστης. Ζεὺς γὰρ τοὺς μὲν συναγωνισαμένους τῶν θεῶν μόνους ὠνόμασεν Ὀλυμπίους, ἵνα τῇ ταύτης τιμῇ ὁ ἀγαθὸς κοσμηθεὶς ἐπωνυμίᾳ διαφέρῃ τοῦ χείρονος· ἠξίωσε δὲ ταύτης τῆς προσηγορίας τῶν ἐκ θνητῶν γυναικῶν γενομένων Διόνυσον καὶ Ἡρακλέα, οὐ μόνον ὅτι πατρὸς ἦσαν Διός, ἀλλὰ διότι καὶ τὴν προαίρεσιν ὁμοίαν ἔσχον, εὐεργετήσαντες μεγάλα τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων.

Ζεὺς δέ, Προμηθέως παραδόντος τὸ πῦρ τοῖς 2 *ἀνθρώποις, δεσμοῖς κατελάβετο καὶ παρέστησεν ἀετὸν τὸν ἐσθίοντα τὸ ἧπαρ αὐτοῦ. Ἡρακλῆς δ' ὁρῶν τῆς τιμωρίας αὐτὸν τυγχάνοντα διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων εὐεργεσίαν, τὸν μὲν ἀετὸν κατετόξευσε, τὸν δὲ Δία πείσας λῆξαι τῆς ὀργῆς ἔσωσε τὸν κοινὸν εὐεργέτην.*

Μετὰ δὲ ταῦτα ἔλαβεν ἆθλον ἀγαγεῖν τὰς Διο- 3 *μήδους τοῦ Θρᾳκὸς ἵππους. αὗται δὲ χαλκᾶς μὲν φάτνας εἶχον διὰ τὴν ἀγριότητα, ἁλύσεσι δὲ σιδηραῖς διὰ τὴν ἰσχὺν ἐδεσμεύοντο, τροφὴν δ' ἐλάμβανον οὐ τὴν ἐκ γῆς φυομένην, ἀλλὰ τὰ τῶν ξένων μέλη διαιρούμεναι τροφὴν εἶχον τὴν συμφορὰν τῶν ἀκληρούντων. ταύτας δ' Ἡρακλῆς βουλόμενος χειρώσασθαι τὸν κύριον Διομήδην παρέβαλε, καὶ ταῖς τοῦ παρανομεῖν διδάξαντος σαρξὶν ἐκπληρώσας τὴν ἔνδειαν τῶν ζῴων εὐπειθεῖς ἔσχεν. Εὐρυσθεὺς δ'* 4

1 *ἀνελομένων* Dind. 9 *ἀλλ' ὅτι F* 10 *εἶχον* CF 13 et 16 *αἰετὸν* CD.

ἀχθεισῶν πρὸς αὐτὸν τῶν ἵππων ταύτας μὲν ἱερὰς ἐποίησεν Ἥρας, ὧν τὴν ἐπιγονὴν συνέβη διαμεῖναι μέχρι τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος βασιλείας.

Τοῦτον δὲ τὸν ἆθλον ἐπιτελέσας μετ' Ἰάσονος συνεξέπλευσε συστρατεύσων ἐπὶ τὸ χρυσόμαλλον δέρος εἰς Κόλχους. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν τῇ τῶν Ἀργοναυτῶν στρατείᾳ τὰ κατὰ μέρος διέξιμεν.

16 Ἡρακλῆς δὲ λαβὼν πρόσταγμα τὸν Ἱππολύτης τῆς Ἀμαζόνος ἐνεγκεῖν ζωστῆρα, τὴν ἐπὶ τὰς Ἀμαζόνας στρατείαν ἐποιήσατο. πλεύσας οὖν εἰς τὸν Εὔξεινον ἀπ' ἐκείνου κληθέντα Πόντον, καὶ καταπλεύσας ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Θερμώδοντος ποταμοῦ, πλησίον Θεμισκύρας πόλεως κατεστρατοπέδευσεν, ἐν ᾗ τὰ
2 βασίλεια τῶν Ἀμαζόνων ὑπῆρχε. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ᾔτει παρ' αὐτῶν τὸν προστεταγμένον ζωστῆρα· ὡς δ' οὐχ ὑπήκουον, συνῆψε μάχην αὐταῖς. τὸ μὲν οὖν ἄλλο πλῆθος αὐτῶν ἀντετάχθη τοῖς πολλοῖς, αἱ δὲ τιμιώταται κατ' αὐτὸν ταχθεῖσαι τὸν Ἡρακλέα 262
μάχην καρτερὰν συνεστήσαντο. πρώτη μὲν γὰρ αὐτῷ συνάψασα μάχην Ἄελλα, [καὶ] διὰ τὸ τάχος ταύτης τετευχυῖα τῆς προσηγορίας, ὀξύτερον εὗρεν αὑτῆς τὸν ἀντιταχθέντα. δευτέρα δὲ Φιλιππὶς εὐθὺς ἐκ τῆς πρώτης συστάσεως καιρίῳ πληγῇ περιπεσοῦσα διεφθάρη. μετὰ δὲ ταῦτα Προθόῃ συνῆψε μάχην, ἣν ἐκ προκλήσεως ἔφασαν ἑπτάκις νενικηκέναι τὸν ἀντιταξάμενον. πεσούσης δὲ καὶ ταύτης, τετάρτην ἐχειρώσατο τὴν ὀνομαζομένην Ἐρίβοιαν. αὕτη δὲ

5 ἔπλευσε II συστρατεύων D 11 ἀπ' ἐκείνου Εὔξεινον vulg.; ὑπ' f. 14 ἀμαζονίδων C 18 τιμιώταται] ἐπισημόταται II 20 καὶ delevi 22 Φιλίππης C 23 καιρίᾳ *CF*.

*διὰ τὴν ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἀγῶσιν ἀνδραγαθίαν
καυχωμένη μηδενὸς χρείαν ἔχειν βοηθοῦ, ψευδῆ τὴν
ἐπαγγελίαν ἔσχε κρείττονι περιπεσοῦσα. μετὰ δὲ* 3
*ταύτας Κελαινὼ καὶ Εὐρυβία καὶ Φοίβη, τῆς Ἀρ-
τέμιδος οὖσαι συγκυνηγοὶ καὶ διὰ παντὸς εὐστόχως
ἀκοντίζουσαι, τὸν ἕνα στόχον οὐκ ἔτρωσαν, ἀλλ' ἑαυ-
ταῖς συνασπίζουσαι τότε πᾶσαι κατεκόπησαν. μετὰ δὲ
ταύτας Δηιάνειραν καὶ Ἀστερίαν καὶ Μάρπην, ἔτι
δὲ Τέκμησσαν καὶ Ἀλκίππην ἐχειρώσατο. αὕτη δ'
ὀμόσασα παρθένος διαμενεῖν τὸν μὲν ὅρκον ἐφύλαξε,
τὸ δὲ ζῆν οὐ διετήρησεν. ἡ δὲ τὴν στρατηγίαν
ἔχουσα τῶν Ἀμαζόνων Μελανίππη καὶ θαυμαζομένη
μάλιστα δι' ἀνδρείαν ἀπέβαλε τὴν ἡγεμονίαν. Ἡρα-* 4
*κλῆς δὲ τὰς ἐπιφανεστάτας τῶν Ἀμαζονίδων ἀνελὼν
καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος φυγεῖν συναναγκάσας, κατ-
έκοψε τὰς πλείστας, ὥστε παντελῶς τὸ ἔθνος αὐτῶν
συντριβῆναι. τῶν δ' αἰχμαλωτίδων Ἀντιόπην μὲν
ἐδωρήσατο Θησεῖ, Μελανίππην δ' ἀπελύτρωσεν ἀντι-
λαβὼν τὸν ζωστῆρα.*

Εὐρυσθέως δὲ προστάξαντος ἆθλον δέκατον τὰς 17
*Γηρυόνου βοῦς ἀγαγεῖν, ἃς νέμεσθαι συνέβαινε
τῆς Ἰβηρίας ἐν τοῖς πρὸς τὸν ὠκεανὸν κεκλιμένοις
μέρεσιν, Ἡρακλῆς θεωρῶν τὸν πόνον τοῦτον μεγάλης
προσδεόμενον παρασκευῆς καὶ κακοπαθείας, συνε-
στήσατο στόλον ἀξιόλογον καὶ πλῆθος στρατιωτῶν
ἀξιόχρεων ἐπὶ ταύτην τὴν στρατείαν. διεβεβόητο* 2

2 *χρείαν*] *χάριν χρείας* D 4 *τῆς* om. *CF* 6 *στοχόν* D, *σκοπὸν* vulg. 8 *διϊάνειραν* D 9 *χαλκίππην* D 10 *διαμένειν* D, *οὖσα διαμένειν* C, *εἶναι F* *ἐφύλαξεν* D, *διετήρησε CF* 11 *διετήρησεν* D, *διεφύλαξεν CF* 12 *ἀμα-ζονίδων* II 24 *κακοπαθείας καὶ παρασκευῆς* vulg.

*γὰρ κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ὅτι Χρυσάωρ ὁ
λαβὼν ἀπὸ τοῦ πλούτου τὴν προσηγορίαν βασιλεύει
μὲν ἁπάσης Ἰβηρίας, τρεῖς δ' ἔχει συναγωνιστὰς
υἱούς, διαφέροντας ταῖς τε ῥώμαις τῶν σώματων
καὶ ταῖς ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἀγῶσιν ἀνδραγαθίαις,
πρὸς δὲ τούτοις ὅτι τῶν υἱῶν ἕκαστος μεγάλας ἔχει
δυνάμεις συνεστώσας ἐξ ἐθνῶν μαχίμων· ὧν δὴ
χάριν ὁ μὲν Εὐρυσθεὺς νομίζων δυσέφικτον εἶναι
τὴν ἐπὶ τούτους στρατείαν, προσετετάχει τὸν προ-*
3 *ειρημένον ἆθλον. ὁ δ' Ἡρακλῆς ἀκολούθως ταῖς
προκατειργασμέναις πράξεσι τεθαρρηκότως ὑπέστη* 263
*τοὺς κινδύνους. καὶ τὰς μὲν δυνάμεις ἤθροισεν εἰς
Κρήτην, κεκρικὼς ἐκ ταύτης ποιεῖσθαι τὴν ὁρμήν·
σφόδρα γὰρ εὐφυῶς ἡ νῆσος αὕτη κεῖται πρὸς τὰς
ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην στρατείας. πρὸ δὲ τῆς ἀνα-
γωγῆς τιμηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων μεγαλοπρεπῶς,
καὶ βουλόμενος τοῖς Κρησὶ χαρίσασθαι, καθαρὰν
ἐποίησε τὴν νῆσον τῶν θηρίων. διόπερ ἐν τοῖς
ὕστερον χρόνοις οὐδὲν ἔτι τῶν ἀγρίων ζῴων ὑπῆρχεν
ἐν τῇ νήσῳ, οἷον ἄρκτων, λύκων, ὄφεων ἢ τῶν
ἄλλων τῶν τοιούτων. ταῦτα δ' ἔπραξεν ἀποσεμνύ-
νων τὴν νῆσον, ἐν ᾗ μυθολογοῦσι καὶ γενέσθαι*
4 *καὶ τραφῆναι τὸν Δία. ποιησάμενος οὖν τὸν ἐκ
ταύτης πλοῦν κατῆρεν εἰς τὴν Λιβύην, καὶ πρῶτον
μὲν Ἀνταῖον τὸν ῥώμῃ σώματος καὶ παλαίστρας
ἐμπειρίᾳ διαβεβοημένον καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ κατα-
παλαισθέντας ξένους ἀποκτείναντα προκαλεσάμενος*

1 *κατὰ πᾶσαν*] *καθ' ὅλην* II 7 *ἐθνῶν*] *ἀνδρῶν* II
20 *ἄρκων* DF 21 *τῶν* om. D 24 *ἔκπλουν* D (c. 42, 1)
27 *ἀποκτείνοντα* Bekker.

εἰς μάχην καὶ συμπλακεὶς διέφθειρεν. ἀκολούθως δὲ τούτοις τὴν μὲν Λιβύην πλήθουσαν ἀγρίων ζῴων, πολλὰ τῶν κατὰ τὴν ἔρημον χώραν χειρωσάμενος, ἐξημέρωσεν, ὥστε καὶ γεωργίαις καὶ ταῖς ἄλλαις φυτείαις ταῖς τοὺς καρποὺς παρασκευαζούσαις πληρωθῆναι πολλὴν μὲν ἀμπελόφυτον χώραν, πολλὴν δ' ἐλαιοφόρον· καθόλου δὲ τὴν Λιβύην διὰ τὸ πλῆθος τῶν κατὰ τὴν χώραν θηρίων ἀοίκητον πρότερον οὖσαν ἐξημερώσας ἐποίησε μηδεμιᾶς χώρας εὐδαιμονίᾳ λείπεσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς παρανομοῦντας 5
ἀνθρώπους ἢ δυνάστας ὑπερηφάνους ἀποκτείνας τὰς πόλεις ἐποίησεν εὐδαίμονας. μυθολογοῦσι δ' αὐτὸν διὰ τοῦτο μισῆσαι καὶ πολεμῆσαι τὸ γένος τῶν ἀγρίων θηρίων καὶ παρανόμων ἀνδρῶν, ὅτι παιδὶ μὲν ὄντι νηπίῳ συνέβη τοὺς ὄφεις ἐπιβούλους αὐτῷ γενέσθαι, ἀνδρωθέντι δὲ πεσεῖν ὑπ' ἐξουσίαν ὑπερηφάνου καὶ ἀδίκου μονάρχου τοῦ τοὺς ἄθλους προστάττοντος.

Μετὰ δὲ τὸν Ἀνταίου θάνατον παρελθὼν εἰς 18
Αἴγυπτον ἀνεῖλε Βούσιριν τὸν βασιλέα ξενοκτονοῦντα τοὺς παρεπιδημοῦντας. διεξιὼν δὲ τὴν ἄνυδρον τῆς Λιβύης, καὶ περιτυχὼν χώρᾳ καταρρύτῳ καὶ καρποφόρῳ, πόλιν ἔκτισε θαυμαστὴν τῷ μεγέθει, τὴν ὀνομαζομένην Ἑκατόμπυλον, ᾗ ἔθετο τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν κατ' αὐτὴν πυλῶν. διαμεμένηκε δὲ ἡ ταύτης τῆς πόλεως εὐδαιμονία μέχρι τῶν νεωτέρων καιρῶν, ἐν οἷς Καρχηδόνιοι δυνάμεσιν ἀξιολόγοις καὶ στρατηγοῖς ἀγαθοῖς στρα-

6 *χώραν* post *ἐλαιοφόρον CF* 13 *καὶ πολεμῆσαι* om. D 24 *ἧς* D 26 *διέμεινε* II 27 *οἷς* Hertlein, *οἷς καὶ* libri.

2 τεύσαντες ἐπ' αὐτὴν κύριοι κατέστησαν. ὁ δ' Ἡρακλῆς πολλὴν τῆς Λιβύης ἐπελθὼν παρῆλθεν ἐπὶ τὸν πρὸς Γαδείροις ὠκεανόν, καὶ στήλας ἔθετο καθ' ἑκατέραν τῶν ἠπείρων. συμπαραπλέοντος δὲ τοῦ στόλου διαβὰς εἰς τὴν Ἰβηρίαν, καὶ καταλαβὼν τοὺς 264
Χρυσάορος υἱοὺς τρισὶ δυνάμεσι μεγάλαις κατεστρατοπεδευκότας ἐκ διαστήματος, πάντας τοὺς ἡγεμόνας ἐκ προκλήσεως ἀνελὼν καὶ τὴν Ἰβηρίαν χειρωσάμενος ἀπήλασε τὰς διωνομασμένας τῶν βοῶν ἀγέλας.
3 διεξιὼν δὲ τὴν τῶν Ἰβήρων χώραν, καὶ τιμηθεὶς ὑπό τινος τῶν ἐγχωρίων βασιλέως, ἀνδρὸς εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ διαφέροντος, κατέλιπε μέρος τῶν βοῶν ἐν δωρεαῖς τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ λαβὼν ἁπάσας καθιέρωσεν Ἡρακλεῖ, καὶ κατ' ἐνιαυτὸν ἐκ τούτων ἔθυεν αὐτῷ τὸν καλλιστεύοντα τῶν ταύρων· τὰς δὲ βοῦς τηρουμένας συνέβη ἱερὰς διαμεῖναι κατὰ τὴν Ἰβηρίαν μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς καιρῶν.

4 Ἡμεῖς δ' ἐπεὶ περὶ τῶν Ἡρακλέους στηλῶν ἐμνήσθημεν, οἰκεῖον εἶναι νομίζομεν περὶ αὐτῶν διελθεῖν. Ἡρακλῆς γὰρ παραβαλὼν εἰς τὰς ἄκρας τῶν ἠπείρων τὰς παρὰ τὸν ὠκεανὸν κειμένας τῆς τε Λιβύης καὶ τῆς Εὐρώπης ἔγνω τῆς στρατείας θέσθαι στήλας ταύτας. βουλόμενος δ' ἀείμνηστον ἔργον ἐπ' αὐτῷ συντελέσαι,
5 φασὶ τὰς ἄκρας ἀμφοτέρας ἐπὶ πολὺ προχῶσαι· διὸ καὶ πρότερον διεστηκυίας ἀπ' ἀλλήλων πολὺ διάστημα, συναγαγεῖν τὸν πόρον εἰς στενόν, ὅπως ἀλιτενοῦς καὶ στενοῦ γενομένου κωλύηται τὰ μεγάλα

6 μεγάλαις om. CE 13 δωρεᾷ II 16 κατὰ] περὶ D 21 τῆς τε . . . Εὐρώπης om. FM 24 προσχῶσαι C διὸ καὶ post διάστημα transponere malim 26 ἀλιτενοῦς καὶ om. CE.

κήτη διεκπίπτειν ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ πρὸς τὴν ἐντὸς
θάλατταν, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἔργων
μένῃ ἀείμνηστος ἡ δόξα τοῦ κατασκευάσαντος· ὡς
δέ τινές φασι, τοὐναντίον τῶν ἠπείρων ἀμφοτέρων
συνεζευγμένων διασκάψαι ταύτας, καὶ τὸν πόρον
ἀνοίξαντα ποιῆσαι τὸν ὠκεανὸν μίσγεσθαι τῇ καθ'
ἡμᾶς θαλάττῃ. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐξέσται σκο-
πεῖν ὡς ἂν ἕκαστος ἑαυτὸν πείθῃ. τὸ παραπλήσιον 6
δὲ τούτοις ἔπραξε πρότερον κατὰ τὴν Ἑλλάδα. περὶ
μὲν γὰρ τὰ καλούμενα Τέμπη τῆς πεδιάδος χώρας
ἐπὶ πολὺν τόπον λιμναζούσης διέσκαψε τὸν συνεχῆ
τόπον, καὶ κατὰ τῆς διώρυχος δεξάμενος ἅπαν τὸ
κατὰ τὴν λίμνην ὕδωρ ἐποίησε τὰ πεδία φανῆναι
τὰ κατὰ τὴν Θετταλίαν παρὰ τὸν Πηνειὸν ποταμόν·
ἐν δὲ τῇ Βοιωτίᾳ τοὐναντίον ἐμφράξας τὸ περὶ τὸν 7
Μινύειον Ὀρχομενὸν ῥεῖθρον ἐποίησε λιμνάζειν τὴν
χώραν καὶ φθαρῆναι τὰ κατ' αὐτὴν ἅπαντα. ἀλλὰ
τὰ μὲν κατὰ τὴν Θετταλίαν ἔπραξεν εὐεργετῶν τοὺς
Ἕλληνας, τὰ δὲ κατὰ τὴν Βοιωτίαν τιμωρίαν λαμ-
βάνων παρὰ τῶν τὴν Μινυάδα κατοικούντων διὰ
τὴν τῶν Θηβαίων καταδούλωσιν.

Ὁ δ' Ἡρακλῆς τῶν μὲν Ἰβήρων παρέδωκε τὴν 19
βασιλείαν τοῖς ἀρίστοις τῶν ἐγχωρίων, αὐτὸς δ' ἀνα-
λαβὼν τὴν δύναμιν καὶ καταντήσας εἰς τὴν Κελτικὴν
καὶ πᾶσαν ἐπελθὼν κατέλυσε μὲν τὰς συνήθεις παρα-
265 νομίας καὶ ξενοκτονίας, πολλοῦ δὲ πλήθους ἀνθρώ-
πων ἐξ ἅπαντος ἔθνους ἑκουσίως συστρατεύοντος

3 μένῃ om. D 7 σκοπεῖν ἐξέσται *CF* 15 δια-φράξας D 16 ἐρχόμενον CG, om. *F* 22 δ'] δ' οὖν C 27 ἐξ ἅπαντος] ἐκ παντὸς vulg.

ἔκτισε πόλιν εὐμεγέθη τὴν ὀνομασθεῖσαν ἀπὸ τῆς
2 κατὰ τὴν στρατείαν ἄλης Ἀλησίαν. πολλοὺς δὲ καὶ
τῶν ἐγχωρίων ἀνέμιξεν εἰς τὴν πόλιν· ὧν ἐπικρα-
τησάντων τῷ πλήθει πάντας τοὺς ἐνοικοῦντας ἐκ-
βαρβαρωθῆναι συνέβη. οἱ δὲ Κελτοὶ μέχρι τῶνδε
τῶν καιρῶν τιμῶσι ταύτην τὴν πόλιν, ὡς ἁπάσης
τῆς Κελτικῆς οὖσαν ἑστίαν καὶ μητρόπολιν. διέμεινε
δ' αὕτη πάντα τὸν ἀφ' Ἡρακλέους χρόνον ἐλευθέρα
καὶ ἀπόρθητος μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς χρόνου· τὸ δὲ
τελευταῖον ὑπὸ Γαΐου Καίσαρος τοῦ διὰ τὸ μέγεθος
τῶν πράξεων θεοῦ προσαγορευθέντος ἐκ βίας ἁλοῦσα
συνηναγκάσθη μετὰ πάντων τῶν ἄλλων Κελτῶν
3 ὑποταγῆναι Ῥωμαίοις. ὁ δ' Ἡρακλῆς τὴν ἐκ τῆς
Κελτικῆς πορείαν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ποιούμενος, καὶ
διεξιὼν τὴν ὀρεινὴν τὴν κατὰ τὰς Ἄλπεις, ὡδοποίησε
τὴν τραχύτητα τῆς ὁδοῦ καὶ τὸ δύσβατον, ὥστε
δύνασθαι στρατοπέδοις καὶ ταῖς τῶν ὑποζυγίων
4 ἀποσκευαῖς βάσιμον εἶναι. τῶν δὲ τὴν ὀρεινὴν ταύ-
την κατοικούντων βαρβάρων εἰωθότων τὰ διεξιόντα
τῶν στρατοπέδων περικόπτειν καὶ λῃστεύειν ἐν ταῖς
δυσχωρίαις, χειρωσάμενος ἅπαντας καὶ τοὺς ἡγεμόνας
τῆς παρανομίας ἀνελὼν ἐποίησεν ἀσφαλῆ τοῖς μετα-
γενεστέροις τὴν ὁδοιπορίαν. διελθὼν δὲ τὰς Ἄλπεις
καὶ τῆς νῦν καλουμένης Γαλατίας τὴν πεδιάδα διεξιὼν
ἐποιήσατο τὴν πορείαν διὰ τῆς Λιγυστικῆς.

20 Οἱ δὲ ταύτην τὴν χώραν οἰκοῦντες Λίγυες
νέμονται γῆν τραχεῖαν καὶ παντελῶς λυπράν· τῶν δ'

1 ὀνομαζομένην vulg. 4 κατοικοῦντας *CF* 6 ἐτίμων II
12 πάντων om. vulg. 17 δύνασθαι abundat 20 περι-
κόπτειν καὶ om. F 26 κατοικοῦντες *F*.

ἐγχωρίων ταῖς ἐργασίαις καὶ ταῖς τῆς κακοπαθειας ὑπερβολαῖς φέρει καρποὺς πρὸς βίαν ὀλίγους. διὸ καὶ τοῖς ὄγκοις εἰσὶ συνεσταλμένοι καὶ διὰ τὴν συνεχῆ γυμνασίαν εὔτονοι· τῆς γὰρ κατὰ τὴν τρυφὴν ῥᾳστώνης πολὺ κεχωρισμένοι ἐλαφροὶ μὲν ταῖς εὐκινησίαις εἰσίν, ἐν δὲ τοῖς πολεμικοῖς ἀγῶσι ταῖς ἀλκαῖς διάφοροι. καθόλου δὲ τῶν πλησιοχώρων τὸ 2
πονεῖν συνεχῶς ἠσκηκότων, καὶ τῆς χώρας πολλῆς ἐργασίας προσδεομένης, εἰθίκασι τὰς γυναῖκας τῶν κακοπαθειῶν τῶν ἐν ταῖς ἐργασίαις κοινωνοὺς ποιεῖσθαι. μισθοῦ δὲ παρ' ἀλλήλοις ἐργαζομένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, ἴδιόν τι καὶ παράδοξον καθ' ἡμᾶς συνέβη περὶ μίαν γυναῖκα γενέσθαι. ἔγκυος γὰρ οὖσα καὶ μετὰ τῶν ἀνδρῶν ἐργαζομένη 3
μισθοῦ, μεταξὺ συνεχομένη ταῖς ὠδῖσιν ἀπῆλθεν εἴς τινας θάμνους ἀθορύβως· ἐν οἷς τεκοῦσα, καὶ τὸ παιδίον φύλλοις ἐνειλήσασα, τοῦτο μὲν ἀπέκρυψεν,
266 αὐτὴ δὲ συμμίξασα τοῖς ἐργαζομένοις τὴν αὐτὴν ἐκείνοις ὑπέμεινε κακοπάθειαν, οὐδὲν δηλώσασα περὶ τοῦ συμβεβηκότος. τοῦ βρέφους δὲ κλαυθμυριζομένου, καὶ τῆς πράξεως φανερᾶς γενομένης, ὁ μὲν ἐφεστηκὼς οὐδαμῶς ἠδύνατο πεῖσαι παύσασθαι τῶν ἔργων· ἡ δ' οὐ πρότερον ἀπέστη τῆς κακοπαθείας, ἕως ὁ μισθωσάμενος ἐλεήσας καὶ τὸν μισθὸν ἀποδοὺς ἀπέλυσε τῶν ἔργων.

Ἡρακλῆς δὲ διελθὼν τήν τε τῶν Λιγύων καὶ 21
τὴν τῶν Τυρρηνῶν χώραν, καταντήσας πρὸς τὸν

2 βίον G 11 παρ' om. II 16 ἐν οἷς] εἰς ἃς II 17 μὲν] εἴς τινας θάμνους add. codices, del. Bekker 19 ὑπέμενε CF 20 δὲ βρέφους vulg. 26 καὶ τὴν] καὶ CF.

Τίβεριν ποταμὸν κατεστρατοπέδευσεν οὗ νῦν ἡ
Ῥώμη ἐστίν. ἀλλ' αὕτη μὲν πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον
ὑπὸ Ῥωμύλου τοῦ Ἄρεος ἐκτίσθη, τότε δέ τινες
τῶν ἐγχωρίων κατῴκουν ἐν τῷ νῦν καλουμένῳ
2 Παλατίῳ, μικρὰν παντελῶς πόλιν οἰκοῦντες. ἐν
ταύτῃ δὲ τῶν ἐπιφανῶν ὄντες ἀνδρῶν Κάκιος καὶ
Πινάριος ἐδέξαντο τὸν Ἡρακλέα ξενίοις ἀξιολόγοις
καὶ δωρεαῖς κεχαρισμέναις ἐτίμησαν· καὶ τούτων
τῶν ἀνδρῶν ὑπομνήματα μέχρι τῶνδε τῶν καιρῶν
διαμένει κατὰ τὴν Ῥώμην. τῶν γὰρ νῦν εὐγενῶν
ἀνδρῶν τὸ τῶν Πιναρίων ὀνομαζομένων γένος δια-
μένει παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, ὡς ὑπάρχον ἀρχαιότατον,
τοῦ δὲ Κακίου ἐν τῷ Παλατίῳ κατάβασίς ἐστιν
ἔχουσα λιθίνην κλίμακα τὴν ὀνομαζομένην ἀπ'
ἐκείνου Κακίαν, οὖσαν πλησίον τῆς τότε γενομένης
3 οἰκίας τοῦ Κακίου. ὁ δ' οὖν Ἡρακλῆς ἀποδεξά-
μενος τὴν εὔνοιαν τῶν τὸ Παλάτιον οἰκούντων,
προεῖπεν αὐτοῖς ὅτι μετὰ τὴν ἑαυτοῦ μετάστασιν εἰς
θεοὺς τοῖς εὐξαμένοις ἐκδεκατεύσειν Ἡρακλεῖ τὴν
οὐσίαν συμβήσεται τὸν βίον εὐδαιμονέστερον ἔχειν.
ὃ καὶ συνέβη κατὰ τοὺς ὕστερον χρόνους διαμεῖναι
4 μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων· πολλοὺς γὰρ τῶν
Ῥωμαίων οὐ μόνον τῶν συμμέτρους οὐσίας κεκτη-
μένων, ἀλλὰ καὶ τῶν μεγαλοπλούτων τινὰς εὐξα-
μένους ἐκδεκατεύσειν Ἡρακλεῖ, καὶ μετὰ ταῦτα γενο-
μένους εὐδαίμονας, ἐκδεκατεῦσαι τὰς οὐσίας οὔσας

3 ρωμύλλου D 11 ὀνομαζίμενον codices, corr. Hertlein
13 et 16 κακίου A, κάκιος ceteri 19 et 25 ἐκδεκατεύειν II
20 ἔχειν Hertlein, ἕξειν cod. 22 γὰρ τῶν] γὰρ vulg.
25 γενομένης εὐδαιμονίας CF 26 οὔσας om. D.

*ταλάντων τετρακισχιλίων. Λεύκολλος γὰρ ὁ τῶν
καθ' αὑτὸν Ῥωμαίων σχεδόν τι πλουσιώτατος ὢν
διατιμησάμενος τὴν ἰδίαν οὐσίαν κατέθυσε τῷ θεῷ
πᾶσαν τὴν δεκάτην, εὐωχίας ποιῶν συνεχεῖς καὶ
πολυδαπάνους. κατεσκεύασαν δὲ καὶ Ῥωμαῖοι τούτῳ
τῷ θεῷ παρὰ τὸν Τίβεριν ἱερὸν ἀξιόλογον, ἐν ᾧ
νομίζουσι συντελεῖν τὰς ἐκ τῆς δεκάτης θυσίας.*

267 *Ὁ δ' οὖν Ἡρακλῆς ἀπὸ τοῦ Τιβέρεως ἀναζεύξας,* 5
*καὶ διεξιὼν τὴν παράλιον τῆς νῦν Ἰταλίας ὀνομα-
ζομένης, κατήντησεν εἰς τὸ Κυμαῖον πεδίον, ἐν ᾧ
μυθολογοῦσιν ἄνδρας γενέσθαι ταῖς τε ῥώμαις προ-
έχοντας καὶ ἐπὶ παρανομίᾳ διωνομασμένους, οὓς
ὀνομάζεσθαι γίγαντας. ὠνομάσθαι δὲ καὶ τὸ πεδίον
τοῦτο Φλεγραῖον ἀπὸ τοῦ λόφου τοῦ τὸ παλαιὸν
ἐκφυσῶντος ἄπλατον πῦρ παραπλησίως τῇ κατὰ τὴν
Σικελίαν Αἴτνῃ· καλεῖται δὲ νῦν ὁ λόφος Οὐεσου-
ούιος, ἔχων πολλὰ σημεῖα τοῦ κεκαῦσθαι κατὰ τοὺς
ἀρχαίους χρόνους. τοὺς δ' οὖν γίγαντας πυθομένους* 6
*τὴν Ἡρακλέους παρουσίαν ἀθροισθῆναι πάντας καὶ
παρατάξασθαι τῷ προειρημένῳ. θαυμαστῆς δὲ γενο-
μένης μάχης κατά τε τὴν ῥώμην καὶ τὴν ἀλκὴν τῶν
γιγάντων, φασὶ τὸν Ἡρακλέα, συμμαχούντων αὐτῷ
τῶν θεῶν, κρατῆσαι τῇ μάχῃ, καὶ τοὺς πλείστους
ἀνελόντα τὴν χώραν ἐξημερῶσαι. μυθολογοῦνται δ'* 7
*οἱ γίγαντες γηγενεῖς γεγονέναι διὰ τὴν ὑπερβολὴν
τοῦ κατὰ τὸ σῶμα μεγέθους. καὶ περὶ μὲν τῶν
ἐν Φλέγρᾳ φονευθέντων γιγάντων τοιαῦτα μυθο-*

1 *λεύκολος* D 11 *γενέσθαι* om. II 12 *οὓς* om. II 15 *ἄπλ. πῦρ ἐκφ.* vulg. 16 *λόφος* Dindorf, *τόπος* cod. *οὐεσούσιος* codices 19 *τὴν*] *τὴν τοῦ* vulg 27 *φλεγραίω* D.

λογοῦσί τινες, οἷς καὶ Τίμαιος ὁ συγγραφεὺς ἠκολούθησεν.

22 *Ὁ δ' Ἡρακλῆς ἐκ τοῦ Φλεγραίου πεδίου κατελ-
θὼν ἐπὶ τὴν θάλατταν κατεσκεύασεν ἔργα περὶ τὴν
Ἄορνον ὀνομαζομένην λίμνην, ἱερὰν δὲ Φερσεφό-
νης νομιζομένην. κεῖται μὲν οὖν ἡ λίμνη μεταξὺ
Μισηνοῦ καὶ Δικαιαρχείων, πλησίον τῶν θερμῶν
ὑδάτων, ἔχει δὲ τὴν μὲν περίμετρον ὡς πέντε
σταδίων, τὸ δὲ βάθος ἄπιστον· ἔχουσα γὰρ ὕδωρ
καθαρώτατον φαίνεται τῇ χρόᾳ κυανοῦν διὰ τὴν*
2 *ὑπερβολὴν τοῦ βάθους. μυθολογοῦσι δὲ τὸ μὲν
παλαιὸν γεγενῆσθαι νεκυομαντεῖον πρὸς αὐτῇ, ὃ
τοῖς ὕστερον χρόνοις καταλελύσθαι φασίν. ἀναπε-
πταμένης δὲ τῆς λίμνης εἰς τὴν θάλατταν, τὸν
Ἡρακλέα λέγεται τὸν μὲν ἔκρουν ἐγχῶσαι, τὴν δ'
ὁδὸν τὴν νῦν οὖσαν παρὰ θάλατταν κατασκευάσαι,
τὴν ἀπ' ἐκείνου καλουμένην Ἡρακλείαν.*
3 *Ταῦτα μὲν οὖν ἔπραξε περὶ ἐκείνους τοὺς τό-
πους. ἐντεῦθεν δ' ἀναζεύξας κατήντησε τῆς Πο-
σειδωνιατῶν χώρας πρός τινα πέτραν, πρὸς ἣ μυθο-
λογοῦσιν ἴδιόν τι γενέσθαι καὶ παράδοξον. τῶν
γὰρ ἐγχωρίων τινὰ κυνηγὸν ἐν τοῖς κατὰ τὴν θή-
ραν ἀνδραγαθήμασι διωνομασμένον ἐν μὲν τοῖς ἔμ-
προσθεν χρόνοις εἰωθέναι τῶν ληφθέντων θηρίων* 268
*τὰς κεφαλὰς καὶ τοὺς πόδας ἀνατιθέναι τῇ Ἀρτέ-
μιδι καὶ προσηλοῦν τοῖς δένδρεσι, τότε δ' οὖν*

4 *ἐπὶ*] *παρὰ* II 6 *νομιζ.* Stephanus, *ὀνομαζ.* libri 7 *δικαιαρχίων* D 18 *ἐκείνους*] *τούτους* vulg. 19 *ποσιδωνιατῶν* D 22 *θήραν*] *χώραν* II 26 *δ' οὖν*] *γοῦν τὸν* D; *ποτὲ δ' αὐτὸν* fort.

ὑπερφυῆ κάπρον χειρωσάμενον καὶ τῆς θεοῦ κατα-
φρονήσαντα εἰπεῖν ὅτι τὴν κεφαλὴν τοῦ θηρίου
ἑαυτῷ ἀνατίθησι, καὶ τοῖς λόγοις ἀκολούθως ἔκ
τινος δένδρου κρεμάσαι ταύτην, αὐτὸν δέ, καυμα-
τώδους περιστάσεως οὔσης, κατὰ μεσημβρίαν εἰς
ὕπνον τραπῆναι· καθ' ὃν δὴ χρόνον τοῦ δεσμοῦ
λυθέντος αὐτομάτως πεσεῖν τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τὸν
κοιμώμενον καὶ διαφθεῖραι. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἄν τις 4
θαυμάσειε τὸ γεγονός, ὅτι τῆς θεᾶς ταύτης πολλαὶ
περιστάσεις μνημονεύονται περιέχουσαι τὴν κατὰ
τῶν ἀσεβῶν τιμωρίαν. τῷ δ' Ἡρακλεῖ διὰ τὴν εὐ-
σέβειαν τοὐναντίον συνέβη γενέσθαι. καταντήσαν- 5
τος γὰρ αὐτοῦ πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Ῥηγίνης καὶ
Λοκρίδος, καὶ διὰ τὸν ἐκ τῆς ὁδοιπορίας κόπον
ἀναπαυομένου, φασὶν ὑπὸ τῶν τεττίγων αὐτὸν
ἐνοχλούμενον εὔξασθαι τοῖς θεοῖς ἀφανεῖς γενέσθαι
τοὺς ἐνοχλοῦντας αὐτόν· καὶ διὰ τοῦτο, τῶν θεῶν
βεβαιωσάντων τὴν εὐχήν, μὴ μόνον κατὰ τὸ παρὸν
ἀφανεῖς γενέσθαι τούτους, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ὕστε-
ρον χρόνον ἅπαντα μηδένα τέττιγα φαίνεσθαι κατὰ
τὴν χώραν.

Ὁ δ' Ἡρακλῆς καταντήσας ἐπὶ τὸν πορθμὸν 6
κατὰ τὸ στενώτατον τῆς θαλάττης τὰς μὲν βοῦς
ἐπεραίωσεν εἰς τὴν Σικελίαν, αὐτὸς δὲ ταύρου κέ-
ρως λαβόμενος διενήξατο τὸν πόρον, ὄντος τοῦ δια-
στήματος σταδίων τριῶν καὶ δέκα, ὡς Τίμαιός φησι.
μετὰ δὲ ταῦτα βουλόμενος ἐγκυκλωθῆναι πᾶσαν 23

5 κατὰ] τὴν add. vulg. 13 ῥηγείνης D 14 καὶ om. D
20 κατὰ τ. χ. φ. τέττιγα vulg. 22 δ' D, δ' οὖν vulg.
23 κατὰ] καὶ κατὰ CD, καὶ διὰ F.

Σικελίαν, ἐποιεῖτο τὴν πορείαν ἀπὸ τῆς Πελωριάδος ἐπὶ τὸν Ἔρυκα. διεξιόντος δ' αὐτοῦ τὴν παράλιον τῆς νήσου, μυθολογοῦσι τὰς Νύμφας ἀνεῖναι θερμὰ λουτρὰ πρὸς τὴν ἀνάπαυσιν τῆς κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν αὐτῷ γενομένης κακοπαθείας. τούτων δ' ὄντων διττῶν, τὰ μὲν Ἱμεραῖα, τὰ δ' Ἐγεσταῖα προσαγορεύεται, τὴν ὀνομασίαν ἔχοντα ταύτην ἀπὸ 2 *τῶν τόπων. τοῦ δ' Ἡρακλέους πλησιάσαντος τοῖς κατὰ τὸν Ἔρυκα τόποις, προεκαλέσατο αὐτὸν Ἔρυξ εἰς πάλην, υἱὸς [μὲν] ὢν Ἀφροδίτης καὶ Βούτα τοῦ τότε βασιλεύοντος τῶν τόπων. γενομένης δὲ τῆς φιλοτιμίας μετὰ προστίμου, καὶ τοῦ μὲν Ἔρυκος διδόντος τὴν χώραν, τοῦ δ' Ἡρακλέους τὰς βοῦς,* 269 *τὸ μὲν πρῶτον ἀγανακτεῖν τὸν Ἔρυκα, διότι πολὺ λείπονται τῆς ἀξίας αἱ βόες, συγκρινομένης τῆς χώρας πρὸς αὐτάς· πρὸς ταῦτα δὲ τοῦ Ἡρακλέους ἀποφαινομένου διότι, ταύτας ἂν ἀποβάλῃ, στερήσεται τῆς ἀθανασίας, εὐδοκήσας ὁ Ἔρυξ τῇ συνθήκῃ καὶ παλαίσας ἐλείφθη καὶ τὴν χώραν ἀπέ-* 3 *βαλεν. ὁ δ' Ἡρακλῆς τὴν μὲν χώραν παρέθετο τοῖς ἐγχωρίοις, συγχωρήσας αὐτοῖς λαμβάνειν τοὺς καρπούς, μέχρι ἄν τις τῶν ἐκγόνων αὐτοῦ παραγενόμενος ἀπαιτήσῃ· ὅπερ καὶ συνέβη γενέσθαι. πολλαῖς γὰρ ὕστερον γενεαῖς Δωριεὺς ὁ Λακεδαιμόνιος καταντήσας εἰς τὴν Σικελίαν καὶ τὴν χώραν ἀπολαβὼν ἔκτισε πόλιν Ἡράκλειαν. ταχὺ δ' αὐτῆς αὐξομένης, οἱ Καρχηδόνιοι φθονήσαντες ἅμα καὶ φοβη-*

1 *τῆς* om. vulg. 5 *γενομένης αὐτῷ* vulg. 10 *μὲν* del. Bekker 14 *μὲν*] *μὲν οὖν* D 17 *ἂν ταύτας* vulg. 23 *καὶ* om. D 25 *εἰς τὴν*] *εἰς F*.

*θέντες μήποτε πλέον ἰσχύσασα τῆς Καρχηδόνος
ἀφέληται τῶν Φοινίκων τὴν ἡγεμονίαν, στρατεύσαν-
τες ἐπ' αὐτὴν μεγάλαις δυνάμεσι καὶ κατὰ κράτος
ἑλόντες κατέσκαψαν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων τὰ κατὰ
μέρος ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράψομεν. τότε* 4
*δ' ὁ Ἡρακλῆς ἐγκυκλούμενος τὴν Σικελίαν, καταν-
τήσας εἰς τὴν νῦν οὖσαν τῶν Συρακοσίων πόλιν
καὶ πυθόμενος τὰ μυθολογούμενα κατὰ τὴν τῆς
Κόρης ἁρπαγήν, ἔθυσέ τε ταῖς θεαῖς μεγαλοπρε-
πῶς καὶ εἰς τὴν Κυάνην τὸν καλλιστεύοντα τῶν
ταύρων καθαγίσας κατέδειξε θύειν τοὺς ἐγχωρίους
κατ' ἐνιαυτὸν τῇ Κόρῃ καὶ πρὸς τῇ Κυάνῃ λαμ-
πρῶς ἄγειν πανήγυρίν τε καὶ θυσίαν. αὐτὸς δὲ* 5
*μετὰ τῶν βοῶν διὰ τῆς μεσογείου διεξιών, καὶ τῶν
ἐγχωρίων Σικανῶν μεγάλαις δυνάμεσιν ἀντιταξα-
μένων, ἐνίκησεν ἐπιφανεῖ παρατάξει καὶ πολλοὺς
ἀπέκτεινεν, ἐν οἷς μυθολογοῦσί τινες καὶ στρατη-
γοὺς ἐπιφανεῖς γεγενῆσθαι τοὺς μέχρι τοῦ νῦν
ἡρωικῆς τιμῆς τυγχάνοντας, Λεύκασπιν καὶ Πεδια-
κράτην καὶ Βουφόναν καὶ Γλυχάταν, ἔτι δὲ Βυταίαν
καὶ Κρυτίδαν.*

Μετὰ δὲ ταῦτα διελθὼν τὸ Λεοντῖνον πεδίον, 24
*τὸ μὲν κάλλος τῆς χώρας ἐθαύμασε, πρὸς δὲ τοὺς
τιμῶντας αὐτὸν οἰκείως διατιθέμενος ἀπέλιπε παρ'
αὐτοῖς ἀθάνατα μνημεῖα τῆς ἑαυτοῦ παρουσίας.
ἴδιον δέ τι συνέβη γενέσθαι περὶ τὴν πόλιν τῶν*
270 *Ἀγυριναίων. ἐν ταύτῃ γὰρ τιμηθεὶς ἐπ' ἴσης τοῖς*

9 *ἔθυσε*] *εὐθὺς ἔθυσε* vulg. 11 *καθαγιάσας* D 20 *Γαυχάταν* C *Κυγαῖον* F, *Βαγγαῖον* C 21 *Κρυτιδᾶν* vulg. 24 *διαθέμενος* II 26 *ἴδιον δὲ*] *ὧν ἴδιον* vulg. 27 *ἀγυρειναίων* D.

Ὀλυμπίοις θεοῖς πανηγύρεσι καὶ θυσίαις λαμπραῖς,
καίπερ κατὰ τοὺς ἔμπροσθεν χρόνους οὐδεμίαν
θυσίαν προσδεχόμενος, τότε πρώτως συνευδόκησε,
τοῦ δαιμονίου τὴν ἀθανασίαν αὐτῷ προσημαίνοντος.
2 ὁδοῦ γὰρ οὔσης οὐκ ἄπωθεν τῆς πόλεως πετρώ-
δους, αἱ βόες τὰ ἴχνη καθάπερ ἐπὶ κηροῦ τινος
ἀπετυποῦντο. ὁμοίως δὲ καὶ αὐτῷ τῷ Ἡρακλεῖ
τούτου συμβαίνοντος, καὶ τοῦ ἄθλου δεκάτου τε-
λουμένου, νομίσας ἤδη τι λαμβάνειν τῆς ἀθανασίας,
προσεδέχετο τὰς τελουμένας ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων κατ'
3 ἐνιαυτὸν θυσίας. διόπερ τοῖς εὐδοκουμένοις τὰς
χάριτας ἀποδιδούς, πρὸ μὲν τῆς πόλεως κατεσκεύασε
λίμνην, ἔχουσαν τὸν περίβολον σταδίων τεττάρων,
ἣν ἐπώνυμον αὐτῷ καλεῖσθαι προσέταξεν· ὡσαύτως
δὲ καὶ τῶν βοῶν τοῖς ἀποτυπωθεῖσιν ἴχνεσι τὴν
ἐφ' ἑαυτοῦ προσηγορίαν ἐπιθείς, τέμενος κατεσκεύ-
ασεν ἥρωι Γηρυόνῃ, ὃ μέχρι τοῦ νῦν τιμᾶται παρὰ
4 τοῖς ἐγχωρίοις. Ἰολάου τε τοῦ ἀδελφιδοῦ συστρα-
τεύοντος τέμενος ἀξιόλογον ἐποίησε, καὶ τιμὰς καὶ
θυσίας κατέδειξεν αὐτῷ γίνεσθαι κατ' ἐνιαυτὸν τὰς
μέχρι τοῦ νῦν τηρουμένας· πάντες γὰρ οἱ κατὰ
ταύτην τὴν πόλιν οἰκοῦντες ἐκ γενετῆς τὰς κόμας
[ἱερὰς] Ἰολάῳ τρέφουσι, μέχρι ἂν ὅτου θυσίαις
μεγαλοπρεπέσι καλλιερήσαντες τὸν θεὸν ἵλεων κατα-
5 σκευάσωσι. τοσαύτη δ' ἐστὶν ἁγνεία καὶ σεμνότης
περὶ τὸ τέμενος ὥστε τοὺς μὴ τελοῦντας τὰς εἰθισ-

2 καίπερ] καὶ CD 7 τῷ om. *CF* 11 εὐδοκιμου-
μένοις libri, corr. Dind. 16 ἀφ' vulg. κατεσκεύασεν]
καθιέρωσεν II 17 ὃ — ἐγχωρίοις om. FM 23 ἱερὰς
om. D 24 ἵλεω D, ἰόλαον II.

*μένας θυσίας παῖδας ἀφώνους γίνεσθαι καὶ τοῖς
τετελευτηκόσιν ὁμοίους. ἀλλ' οὗτοι μέν, ὅταν εὔ-
ξηταί τις ἀποδώσειν τὴν θυσίαν καὶ ἐνέχυρον τῆς
θυσίας ἀναδείξῃ τῷ θεῷ, παραχρῆμα ἀποκαθίστα-
σθαί φασι τοὺς τῇ προειρημένῃ νόσῳ κατεχομένους.
οἱ δ' οὖν ἐγχώριοι τούτοις ἀκολούθως τὴν μὲν* 6
*πύλην, πρὸς ᾗ τὰς ἀπαντήσεις καὶ θυσίας τῷ θεῷ
παρέστησαν, Ἡρακλείαν προσηγόρευσαν, ἀγῶνα δὲ
γυμνικὸν καὶ ἱππικὸν καθ' ἕκαστον ἔτος μετὰ πάσης
προθυμίας ποιοῦσι. πανδήμου δὲ τῆς ἀποδοχῆς
ἐλευθέρων τε καὶ δούλων γινομένης, κατέδειξαν καὶ
τοὺς οἰκέτας ἰδίᾳ τιμῶντας τὸν θεὸν θιάσους τε
συνάγειν καὶ συνιόντας εὐωχίας τε καὶ θυσίας τῷ
θεῷ συντελεῖν.*

Ὁ δ' Ἡρακλῆς μετὰ τῶν βοῶν περαιωθεὶς εἰς 7
*τὴν Ἰταλίαν προῆγε διὰ τῆς παραλίας, καὶ Λακίνιον
μὲν κλέπτοντα τῶν βοῶν ἀνεῖλε, Κρότωνα δὲ ἀκου-
σίως ἀποκτείνας ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς καὶ τάφον
αὐτοῦ κατεσκεύασε· προεῖπε δὲ καὶ τοῖς ἐγχωρίοις
ὅτι [καὶ] κατὰ τοὺς ὕστερον χρόνους ἔσται πόλις
ἐπίσημος ὁμώνυμος τῷ τετελευτηκότι. αὐτὸς δ' ἐγκυ-* 25
271 *κλωθεὶς τὸν Ἀδρίαν καὶ πεζῇ περιελθὼν τὸν προ-
ειρημένον κόλπον κατήντησεν εἰς τὴν Ἤπειρον, ἐξ
ἧς πορευθεὶς εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ τετελεκὼς
τὸν δέκατον ἆθλον, ἔλαβε πρόσταγμα παρ' Εὐρυ-
σθέως τὸν ἐξ ᾅδου Κέρβερον πρὸς τὸ φῶς ἀγαγεῖν.
πρὸς δὲ τοῦτον τὸν ἆθλον ὑπολαβὼν συνοίσειν
αὑτῷ, παρῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ μετέσχε τῶν*

5 *φασι* om. II 19 *δὲ καὶ*] *δὲ* vulg. 20 *καὶ* delevi
21 *δὲ κυκλωθεὶς* vulg. 23 *ἐξ ἧς*] *ἐξῆς δὲ* D.

ἐν Ἐλευσῖνι μυστηρίων, Μουσαίου τοῦ Ὀρφέως υἱοῦ τότε προεστηκότος τῆς τελετῆς.

2 *Ἐπεὶ δ' Ὀρφέως ἐμνήσθημεν, οὐκ ἀνοίκειόν ἐστι παρεκβάντας βραχέα περὶ αὐτοῦ διελθεῖν. οὗτος γὰρ ἦν υἱὸς μὲν Οἰάγρου, Θρᾷξ δὲ τὸ γένος, παιδείᾳ δὲ καὶ μελῳδίᾳ καὶ ποιήσει πολὺ προέχων τῶν μνημονευομένων· καὶ γὰρ ποίημα συνετάξατο θαυμαζόμενον καὶ τῇ κατὰ τὴν ᾠδὴν εὐμελείᾳ διαφέρον. ἐπὶ τοσοῦτο δὲ προέβη τῇ δόξῃ ὥστε δοκεῖν τῇ μελῳδίᾳ θέλγειν τά τε θηρία καὶ τὰ δένδρα.*
3 *περὶ δὲ παιδείαν ἀσχοληθεὶς καὶ τὰ περὶ τῆς θεολογίας μυθολογούμενα μαθών, ἀπεδήμησε μὲν εἰς Αἴγυπτον, κἀκεῖ πολλὰ προσεπιμαθὼν μέγιστος ἐγένετο τῶν Ἑλλήνων ἔν τε ταῖς θεολογίαις καὶ*
4 *ταῖς τελεταῖς καὶ ποιήμασι καὶ μελῳδίαις. συνεστρατεύσατο δὲ καὶ τοῖς Ἀργοναύταις, καὶ διὰ τὸν ἔρωτα τὸν πρὸς τὴν γυναῖκα καταβῆναι μὲν εἰς ᾅδου παραδόξως ἐτόλμησε, τὴν δὲ Φερσεφόνην διὰ τῆς εὐμελείας ψυχαγωγήσας ἔπεισε συνεργῆσαι ταῖς ἐπιθυμίαις καὶ συγχωρῆσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τετελευτηκυῖαν ἀναγαγεῖν ἐξ ᾅδου παραπλησίως τῷ Διονύσῳ· καὶ γὰρ ἐκεῖνον μυθολογοῦσιν ἀναγαγεῖν τὴν μητέρα Σεμέλην ἐξ ᾅδου, καὶ μεταδόντα τῆς ἀθανασίας Θυώνην μετονομάσαι. ἡμεῖς δ' ἐπεὶ περὶ Ὀρφέως διεληλύθαμεν, μεταβησόμεθα πάλιν ἐπὶ τὸν Ἡρακλέα.*

26 *Οὗτος γὰρ κατὰ τοὺς παραδεδομένους μύθους καταβὰς εἰς τοὺς καθ' ᾅδου τόπους, καὶ προσδε-*

8 *τῇ* add. Dind. 15 *τελεταῖς κ. τ. θεολογίαις* vulg. 19 *ἐμμελείας CF*.

χθεὶς ὑπὸ τῆς Φερσεφόνης ὡς ἂν ἀδελφός, Θησέα
μὲν ἀνήγαγεν ἐκ δεσμῶν μετὰ Πειρίθου, χαρισα-
μένης τῆς Κόρης, τὸν δὲ κύνα παραλαβὼν δεδε-
μένον παραδόξως ἀπήγαγε καὶ φανερὸν κατέστησεν
ἀνθρώποις. τελευταῖον δ' ἆθλον λαβὼν ἐνεγκεῖν 2
τὰ τῶν Ἑσπερίδων χρυσᾶ μῆλα, πάλιν ἔπλευσεν
εἰς τὴν Λιβύην. περὶ δὲ τῶν μήλων τούτων διαπε-
φωνήκασιν οἱ μυθογράφοι, καὶ τινὲς μέν φασιν ἔν
τισι κήποις τῶν Ἑσπερίδων ὑπάρξαι κατὰ τὴν Λι-
βύην μῆλα χρυσᾶ, τηρούμενα συνεχῶς ὑπό τινος
δράκοντος φοβερωτάτου, τινὲς δὲ λέγουσι ποίμνας
272 *προβάτων κάλλει διαφερούσας κεκτῆσθαι τὰς Ἑσπε-*
ρίδας, χρυσᾶ δὲ μῆλα ἀπὸ τοῦ κάλλους ὠνομάσθαι
ποιητικῶς, ὥσπερ καὶ τὴν Ἀφροδίτην χρυσῆν κα-
λεῖσθαι διὰ τὴν εὐπρέπειαν. ἔνιοι δὲ λέγουσιν ὅτι 3
τὰ πρόβατα τὴν χρόαν ἰδιάζουσαν ἔχοντα καὶ παρό-
μοιον χρυσῷ τετευχέναι ταύτης τῆς προσηγορίας,
Δράκοντα δὲ τῶν ποιμνῶν ἐπιμελητὴν καθεστα-
μένον, καὶ ῥώμῃ σώματος καὶ ἀλκῇ διαφέροντα,
τηρεῖν τὰ πρόβατα καὶ τοὺς λῃστεύειν αὐτὰ τολ-
μῶντας ἀποκτείνειν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἔξεσται
διαλαμβάνειν ὡς ἂν ἕκαστος ἑαυτὸν πείθῃ. ὁ δ' 4
Ἡρακλῆς τὸν φύλακα τῶν μήλων ἀνελών, καὶ ταῦτα
ἀποκομίσας πρὸς Εὐρυσθέα, καὶ τοὺς ἄθλους ἀπο-
τετελεκώς, προσεδέχετο τῆς ἀθανασίας τεύξεσθαι,
καθάπερ ὁ Ἀπόλλων ἔχρησεν.

Ἡμῖν δ' οὐ παραλειπτέον τὰ περὶ Ἄτλαντος μυ- 27

4 *ἀπήγαγεν* D, *ἀνήγαγε* II 15 *ὅτι* del. Dind. 16 *τὰ* om. vulg. 18 *ποιμνίων* vulg. 24 *ἐπιτετελεκώς* II 26 *ὁ* om. *CF*.

*θολογούμενα καὶ τὰ περὶ τοῦ γένους τῶν Ἑσπερί-
δων. κατὰ γὰρ τὴν Ἑσπερῖτιν ὀνομαζομένην χώραν
φασὶν ἀδελφοὺς δύο γενέσθαι δόξῃ διωνομασμέ-
νους, Ἕσπερον καὶ Ἄτλαντα. τούτους δὲ κεκτῆσθαι
πρόβατα τῷ μὲν κάλλει διάφορα, τῇ δὲ χρόᾳ ξανθὰ
καὶ χρυσοειδῆ· ἀφ᾽ ἧς αἰτίας τοὺς ποιητὰς τὰ πρό-*
2 *βατα μῆλα καλοῦντας ὀνομάσαι χρυσᾶ μῆλα. τὸν
μὲν οὖν Ἕσπερον θυγατέρα γεννήσαντα τὴν ὀνο-
μαζομένην Ἑσπερίδα συνοικίσαι τἀδελφῷ, ἀφ᾽ ἧς
τὴν χώραν Ἑσπερῖτιν ὀνομασθῆναι· τὸν δ᾽ Ἄτλαντα
ἐκ ταύτης ἑπτὰ γεννῆσαι θυγατέρας, ἃς ἀπὸ μὲν
τοῦ πατρὸς Ἀτλαντίδας, ἀπὸ δὲ τῆς μητρὸς Ἑσπε-
ρίδας ὀνομασθῆναι. τούτων δὲ τῶν Ἀτλαντίδων
κάλλει καὶ σωφροσύνῃ διαφερουσῶν, λέγουσι Βού-
σιριν τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων ἐπιθυμῆσαι τῶν
παρθένων ἐγκρατῆ γενέσθαι· διὸ καὶ λῃστὰς [ἐπ᾽
αὐτὰς] κατὰ θάλατταν ἀποστείλαντα διακελεύσασθαι
τὰς κόρας ἁρπάσαι καὶ διακομίσαι πρὸς ἑαυτόν.*
3 *κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν τὸν Ἡρακλέα τελοῦντα
τὸν ὕστατον ἆθλον Ἀνταῖον μὲν ἀνελεῖν ἐν τῇ
Λιβύῃ τὸν συναναγκάζοντα τοὺς ξένους διαπαλαί-
ειν, Βούσιριν δὲ κατὰ τὴν Αἴγυπτον τῷ Διὶ [καλ-
λιερεῖν] σφαγιάζοντα τοὺς παρεπιδημοῦντας ξένους
τῆς προσηκούσης τιμωρίας καταξιῶσαι. μετὰ δὲ
ταῦτα ἀνὰ τὸν Νεῖλον πλεύσαντα εἰς τὴν Αἰθιο-
πίαν τὸν βασιλεύοντα τῶν Αἰθιόπων Ἠμαθίωνα*

2 *ἑσπερίτην* D 5 *διάφορα*] *παράδοξα* II 9 *εὐεσπερίδα* D 10 *εὐεσπερίτην* D (c. 56, 6) 16 *ἐπ᾽ αὐτάς* om. D 19 *τὸν Ἡρ.*] *Ἡρ.* vulg. 20 *ὕστερον* vulg. 21 *τὸν* om. vulg. 22 *τῷ*] *ἐπὶ τῷ* Reiske *καλλιερεῖν* del. Dind. 24 *ἀξιῶσαι* II.

κατάρχοντα μάχης ἀποκτεῖναι, τὸ δ' ὕστατον ἐπάν-
ελθεῖν πάλιν ἐπὶ τὸν ἆθλον. τοὺς δὲ λῃστὰς ἐν 4
κήπῳ τινὶ παιζούσας τὰς κόρας συναρπάσαι, καὶ
ταχὺ φυγόντας εἰς τὰς ναῦς ἀποπλεῖν. τούτοις δ'
ἐπί τινος ἀκτῆς δειπνοποιουμένοις ἐπιστάντα τὸν
Ἡρακλέα, καὶ παρὰ τῶν παρθένων μαθόντα τὸ
συμβεβηκός, τοὺς μὲν λῃστὰς ἅπαντας ἀποκτεῖναι,
τὰς δὲ κόρας ἀποκομίσαι πρὸς Ἄτλαντα τὸν πατέρα·
ἀνθ' ὧν τὸν Ἄτλαντα χάριν τῆς εὐεργεσίας ἀπο-
διδόντα μὴ μόνον δοῦναι τὰ πρὸς τὸν ἆθλον καθή-
273 κοντα προθύμως, ἀλλὰ καὶ τὰ κατὰ τὴν ἀστρολογίαν
ἀφθόνως διδάξαι. περιττότερον γὰρ αὐτὸν τὰ κατὰ 5
τὴν ἀστρολογίαν ἐκπεπονηκότα καὶ τὴν τῶν ἄστρων
σφαῖραν φιλοτέχνως εὑρόντα ἔχειν ὑπόληψιν ὡς τὸν
κόσμον ὅλον ἐπὶ τῶν ὤμων φοροῦντα. παραπλη-
σίως δὲ καὶ τοῦ Ἡρακλέους ἐξενέγκαντος εἰς τοὺς
Ἕλληνας τὸν σφαιρικὸν λόγον, δόξης μεγάλης τυχεῖν,
ὡς διαδεδεγμένον τὸν Ἀτλαντικὸν κόσμον, αἰνιττο-
μένων τῶν ἀνθρώπων τὸ γεγονός.

Τοῦ δ' Ἡρακλέους περὶ ταῦτ' ὄντος φασὶ τὰς 28
ὑπολειφθείσας Ἀμαζόνας περὶ τὸν Θερμώδοντα πο-
ταμὸν ἀθροισθείσας πανδημεὶ σπεῦσαι τοὺς Ἕλ-
ληνας ἀμύνασθαι περὶ ὧν Ἡρακλῆς στρατεύσας
διειργάσατο. διαφορώτατα δὲ τοὺς Ἀθηναίους ἐφι-
λοτιμοῦντο διὰ τὸ τὸν Θησέα καταδεδουλῶσθαι τὴν
ἡγεμόνα τῶν Ἀμαζόνων Ἀντιόπην, ὡς δ' ἔνιοι γρά-
φουσιν, Ἱππολύτην. συστρατευσάντων δὲ τῶν Σκυ- 2

5 ἀκτῆς] αὐλῆς D 9 ἀποδιδόντα om. D 14 εὑρόντα Dind., ἔχοντα libri 15 φέροντα vulg. 18 Ἀτλάντιον F, Ἀτλάντειον C 25 τὸν om. CF δεδουλῶσθαι H.

θῶν ταῖς Ἀμαζόσι συνέβη δύναμιν ἀξιόλογον ἀθροι-
σθῆναι, μεθ' ἧς αἱ προηγούμεναι τῶν Ἀμαζονίδων
περαιωθεῖσαι τὸν Κιμμέριον Βόσπορον προῆγον διὰ
τῆς Θρᾴκης. τέλος δὲ πολλὴν τῆς Εὐρώπης ἐπελ-
θοῦσαι κατήντησαν εἰς τὴν Ἀττικήν, καὶ κατεστρα-
τοπέδευσαν ὅπου νῦν ἐστι τὸ καλούμενον ἀπ' ἐκεί-
3 νων Ἀμαζονεῖον. Θησεὺς δὲ πυθόμενος τὴν τῶν
Ἀμαζόνων ἔφοδον ἐβοήθει ταῖς πολιτικαῖς δυνά-
μεσιν, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὴν Ἀμαζονίδα Ἀντιό-
πην, ἐξ ἧς ἦν πεπαιδοποιημένος υἱὸν Ἱππόλυτον.
συνάψας δὲ μάχην ταῖς Ἀμαζόσι, καὶ τῶν Ἀθηναίων
ὑπερεχόντων ταῖς ἀνδραγαθίαις, ἐνίκησαν οἱ περὶ
τὸν Θησέα, καὶ τῶν ἀντιταχθεισῶν Ἀμαζονίδων
ἃς μὲν κατέκοψαν, ἃς δ' ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἐξέβαλον.
4 συνέβη δὲ καὶ τὴν Ἀντιόπην συναγωνισαμένην
τἀνδρὶ Θησεῖ, καὶ κατὰ τὴν μάχην ἀριστεύουσαν,
ἡρωικῶς καταστρέψαι τὸν βίον. αἱ δ' ὑπολειφθεῖ-
σαι τῶν Ἀμαζόνων ἀπογνοῦσαι τὴν πατρῴαν γῆν,
ἐπανῆλθον μετὰ τῶν Σκυθῶν εἰς τὴν Σκυθίαν καὶ
μετ' ἐκείνων κατῴκησαν. ἡμεῖς δ' ἀρκούντως περὶ
τούτων διεληλυθότες ἐπάνιμεν πάλιν ἐπὶ τὰς Ἡρα-
κλέους πράξεις.

29 Τετελεκότος γὰρ αὐτοῦ τοὺς ἄθλους, καὶ τοῦ θεοῦ χρήσαντος συμφέρειν πρὸ τῆς εἰς θεοὺς μεταλλαγῆς ἀποικίαν εἰς Σαρδὼ πέμψαι καὶ τοὺς ἐκ τῶν Θεσπιάδων αὐτῷ γενομένους υἱοὺς ἡγεμόνας ποιῆσαι ταύτης, ἔκρινε τὸν ἀδελφιδοῦν Ἰόλαον ἐκ-

3 βόσφορον CF 9 τὴν om. D Ἀμαζόνα II
14 δ' ἐκ D, δὲ vulg. 19 μετὰ τῶν Σκυθῶν post Σκυθίαν F, loco μετ' ἐκείνων CEG.

πέμψαι μετὰ τῶν παίδων διὰ τὸ παντελῶς νέους
εἶναι. ἀναγκαῖον δ' ἡμῖν φαίνεται προδιελθεῖν περὶ 2
τῆς γενέσεως τῶν παίδων, ἵνα τὸν περὶ τῆς ἀποι-
κίας λόγον καθαρώτερον ἐκθέσθαι δυνηθῶμεν. Θέ-
σπιος ἦν ἀνὴρ τὸ γένος ἐπιφανὴς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν,
274 υἱὸς Ἐρεχθέως, βασιλεύων δὲ τῆς ὁμωνύμου χώ-
ρας ἐγέννησεν ἐκ πλειόνων γυναικῶν θυγατέρας
πεντήκοντα. Ἡρακλέους δ' ἔτι παιδὸς ὄντος τὴν 3
ἡλικίαν, καὶ ῥώμῃ σώματος ὑπερφυοῦς ὄντος, ἐφι-
λοτιμήθη τὰς θυγατέρας ἐκ τούτου τεκνοποιήσα-
σθαι. διὸ καλέσας αὐτὸν ἐπί τινα θυσίαν καὶ λαμ-
πρῶς ἑστιάσας, ἀπέστειλε κατὰ μίαν τῶν θυγατέρων·
αἷς ἁπάσαις μιγεὶς καὶ ποιήσας ἐγκύους ἐγένετο
πατὴρ υἱῶν πεντήκοντα. ὧν λαβόντων τὴν κοινὴν
προσηγορίαν ἀπὸ τῶν Θεσπιάδων, καὶ γενομένων
ἐνηλίκων, ἔκρινεν ἐκπέμπειν τούτους εἰς τὴν ἀποι-
κίαν τὴν εἰς Σαρδόνα κατὰ τὸν χρησμόν. ἡγου- 4
μένου δὲ τοῦ στόλου παντὸς Ἰολάου, καὶ συνεστρα-
τευμένου σχεδὸν ἁπάσας τὰς στρατείας, ἐπέτρεψεν
αὐτῷ τὰ περὶ τοὺς Θεσπιάδας καὶ τὴν ἀποικίαν.
τῶν δὲ πεντήκοντα παίδων δύο μὲν κατέμειναν ἐν
ταῖς Θήβαις, ὧν τοὺς ἀπογόνους φασὶ μέχρι τοῦ
νῦν τιμᾶσθαι, ἑπτὰ δ' ἐν Θεσπιαῖς, οὓς ὀνομάζουσι
δημούχους, ὧν καὶ τοὺς ἀπογόνους ἡγήσασθαί φασι
τῆς πόλεως μέχρι τῶν νεωτέρων καιρῶν. τοὺς δὲ 5
λοιποὺς ἅπαντας Ἰόλαος ἀναλαβὼν καὶ πολλοὺς
ἄλλους τοὺς βουλομένους κοινωνεῖν τῆς ἀποικίας,
ἔπλευσεν εἰς τὴν Σαρδόνα. κρατήσας δὲ μάχῃ τῶν

5 ἦν ἀνὴρ] γὰρ ἀνὴρ ἦν *F* 17 et 28 Σαρδῶνα *CF*.

ἐγχωρίων, κατεκληρούχησε τὸ κάλλιστον τῆς νήσου, καὶ μάλιστα τὴν πεδιάδα χώραν, ἣν μέχρι τοῦ νῦν
6 καλεῖσθαι Ἰολαεῖον. ἐξημερώσας δὲ τὴν χώραν καὶ καταφυτεύσας δένδρεσι καρπίμοις κατεσκεύασε περιμάχητον· ἐπὶ τοσοῦτο γὰρ ἡ νῆσος διωνομάσθη τῇ τῶν καρπῶν ἀφθονίᾳ ὥστε Καρχηδονίους ὕστερον αὐξηθέντας ἐπιθυμῆσαι τῆς νήσου, καὶ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ κινδύνους ὑπὲρ αὐτῆς ἀναδέξασθαι. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀνα-
30 γράψομεν. τότε δ' ὁ Ἰόλαος καταστήσας τὰ περὶ τὴν ἀποικίαν, καὶ τὸν Δαίδαλον ἐκ τῆς Σικελίας μεταπεμψάμενος, κατεσκεύασεν ἔργα πολλὰ καὶ μεγάλα μέχρι τῶν νῦν καιρῶν διαμένοντα καὶ ἀπὸ τοῦ κατασκευάσαντος Δαιδάλεια καλούμενα. ᾠκοδόμησε δὲ καὶ γυμνάσια μεγάλα τε καὶ πολυτελῆ, καὶ δικαστήρια κατέστησε καὶ τἄλλα τὰ πρὸς τὴν
2 εὐδαιμονίαν συντείνοντα. ὠνόμασε δὲ καὶ τοὺς λαοὺς Ἰολαείους, ἀφ' ἑαυτοῦ θέμενος τὴν προσηγορίαν, συγχωρησάντων τῶν Θεσπιαδῶν, καὶ δόντων αὐτῷ τοῦτο τὸ γέρας καθαπερεί τινι πατρί. διὰ γὰρ τὴν πρὸς αὐτοὺς σπουδὴν ἐπὶ τοσοῦτ' εὐνοίας προήχθησαν ὥστ' ἐπώνυμον αὐτῷ περιθεῖναι τὴν τοῦ γονέως προσηγορίαν· διόπερ ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις οἱ τὰς θυσίας τελοῦντες τούτῳ τῷ θεῷ προσ- 275
αγορεύουσιν αὐτὸν Ἰόλαον πατέρα, καθάπερ οἱ
3 Πέρσαι τὸν Κῦρον. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Ἰόλαος ἐπανιὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ προσπλεύσας τῇ Σι-

4 κατάφυτον C; κατάφυτον δ. κ. ποιήσας F 10 τα περὶ om. II 14 δαιδάλια D 15 τε om. vulg. 18 Ιολάους codices, corr. Wess.

κελίᾳ, οὐκ ὀλίγον χρόνον διέτριψεν ἐν τῇ νήσῳ.
καθ' ὃν δὴ χρόνον καί τινες τῶν συναποδημούν-
των αὐτῷ διὰ τὸ κάλλος τῆς χώρας κατέμειναν ἐν
τῇ Σικελίᾳ, καὶ τοῖς Σικανοῖς καταμιγέντες ἐν ταύτῃ
κατῴκησαν, τιμώμενοι διαφερόντως ὑπὸ τῶν ἐγχω-
ρίων. ὁ δ' Ἰόλαος μεγάλης ἀποδοχῆς τυγχάνων καὶ
πολλοὺς εὐεργετῶν ἐν πολλαῖς τῶν πόλεων ἐτι-
μήθη τεμένεσι καὶ τιμαῖς ἡρωικαῖς. ἴδιον δέ τι καὶ 4
παράδοξον συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν ἀποικίαν ταύ-
την· ὁ μὲν γὰρ θεὸς ἔχρησεν αὐτοῖς ὅτι πάντες οἱ
τῆς ἀποικίας ταύτης μετασχόντες καὶ οἱ τούτων
ἔκγονοι διατελέσουσιν ἅπαντα τὸν αἰῶνα διαμένον-
τες ἐλεύθεροι, τὸ δ' ἀποτέλεσμα τούτων ἀκολούθως
τῷ χρησμῷ διέμεινε μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς καιρῶν.
οἱ μὲν γὰρ λαοὶ διὰ τὸ πλῆθος τοῦ χρόνου, πλειό- 5
νων τῶν βαρβάρων ὄντων τῶν μετεσχηκότων τῆς
ἀποικίας, ἐξεβαρβαρώθησαν, καὶ μεταστάντες εἰς
τὴν ὀρεινὴν ἐν ταῖς δυσχωρίαις κατῴκησαν, ἐθίσαν-
τες δ' ἑαυτοὺς τρέφεσθαι γάλακτι καὶ κρέασι καὶ
πολλὰς ἀγέλας κτηνῶν τρέφοντες οὐκ ἐπεδέοντο
σίτου· κατασκευάσαντες δ' οἰκήσεις ἑαυτοῖς κατα-
γείους καὶ τὴν τοῦ βίου διεξαγωγὴν ἐν τοῖς ὀρύγ-
μασι ποιούμενοι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων κινδύνους
ἐξέφυγον. διὸ καὶ πρότερον μὲν Καρχηδόνιοι, μετὰ 6
δὲ ταῦτα Ῥωμαῖοι πολλάκις πολεμήσαντες τούτοις
τῆς προθέσεως διήμαρτον.

Καὶ περὶ μὲν Ἰολάου καὶ Θεσπιαδῶν, ἔτι δὲ
τῆς ἀποικίας τῆς εἰς Σαρδόνα γενομένης ἀρκεσθησό-

13 τούτων] αὐτῶν D.

μεθα τοῖς ῥηθεῖσι, περὶ δ' Ἡρακλέους τὰ συνεχῆ
31 τοῖς προειρημένοις προσθήσομεν. τελέσας γὰρ τοὺς
ἄθλους τὴν μὲν ἑαυτοῦ γυναῖκα Μεγάραν συνῴκισεν
Ἰολάῳ, διὰ τὴν περὶ τὰ τέκνα συμφορὰν ὑποπτευ-
σάμενος τὴν ἐξ ἐκείνης παιδοποιίαν, ἑτέραν δ' ἐζήτει
πρὸς τέκνων γένεσιν ἀνύποπτον. διόπερ ἐμνήστευσεν
Ἰόλην τὴν Εὐρύτου τοῦ δυναστεύσαντος Οἰχαλίας.
2 ὁ δ' Εὔρυτος διὰ τὴν ἐκ τῆς Μεγάρας γενομένην
ἀτυχίαν εὐλαβηθείς, ἀπεκρίθη βουλεύσεσθαι περὶ
τοῦ γάμου. ὁ δ' ἀποτυχὼν τῆς μνηστείας διὰ τὴν
3 ἀτιμίαν ἐξήλασε τὰς ἵππους τοῦ Εὐρύτου. Ἰφίτου
δὲ τοῦ Εὐρύτου τὸ γεγονὸς ὑποπτεύσαντος καὶ
παραγενομένου κατὰ ζήτησιν τῶν ἵππων εἰς Τί-
ρυνθα, τοῦτον μὲν ἀναβιβάσας [ὁ Ἡρακλῆς] ἐπί
τινα πύργον ὑψηλὸν ἐκέλευσεν ἀφορᾶν μή που νεμό-
μεναι τυγχάνουσιν· οὐ δυναμένου δὲ κατανοῆσαι 276
τοῦ Ἰφίτου, φήσας αὐτὸν ψευδῶς κατῃτιᾶσθαι τὴν
4 κλοπὴν κατεκρήμνισεν ἀπὸ τοῦ πύργου. διὰ δὲ τὸν
τούτου θάνατον Ἡρακλῆς νοσήσας παρῆλθεν εἰς
Πύλον πρὸς Νηλέα, καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν καθᾶραι
τὸν φόνον. ὁ μὲν οὖν Νηλεὺς βουλευσάμενος μετὰ
τῶν υἱῶν ἔλαβε πάντας πλὴν Νέστορος τοῦ νεωτάτου
συγκαταινοῦντας μὴ προσδέξασθαι τὸν καθαρμόν·
5 ὁ δ' Ἡρακλῆς τότε μὲν παρελθὼν πρὸς Δηίφοβον
τὸν Ἱππολύτου καὶ πείσας αὐτὸν ἐκαθάρθη, οὐ
δυνάμενος δ' ἀπολυθῆναι τῆς νόσου ἐπηρώτησε τὸν
Ἀπόλλω περὶ τῆς θεραπείας. τούτου δὲ χρήσαντος
ὅτι ῥᾷον οὕτως ἀπολυθήσεται τῆς νόσου, εἰ πραθεὶς

2 εἰρημένοις II 4 τέκνα] σπουδὴν add. D 9 βουλεύσασθαι D 14 ὁ Ἡρακλῆς om. DF 15 ἐφορᾶν CF 24 διίφοβον D 25 τὸν om. D 28 τῆς νόσου om. FM.

δικαίως τὴν ἑαυτοῦ τιμὴν ἀποδοίη τοῖς Ἰφίτου παι-
σίν, ἀναγκαζόμενος πείθεσθαι [ὑπὸ τῆς νόσου] τῷ
χρησμῷ μετά τινων φίλων ἔπλευσεν εἰς τὴν Ἀσίαν.
ἐκεῖ δ' ὑπομείνας ἑκουσίως ὑπό τινος τῶν φίλων
ἐπράθη, καὶ παρθένου δοῦλος ἐγένετο Ὀμφάλης τῆς
Ἰαρδάνου, βασιλευούσης τῶν τότε Μαιόνων, νῦν
δὲ Λυδῶν ὀνομαζομένων. καὶ τὴν μὲν τιμὴν ὁ 6
ἀποδόμενος τὸν Ἡρακλέα τοῖς Ἰφίτου παισὶν ἀπέ-
δωκε κατὰ τὸν χρησμόν, ὁ δ' Ἡρακλῆς ὑγιασθεὶς
καὶ δουλεύων τῇ Ὀμφάλῃ τοὺς κατὰ τὴν χώραν
λῃστεύοντας ἐκόλασε. τοὺς μὲν γὰρ ὀνομαζομένους 7
Κέρκωπας, λῃστεύοντας καὶ πολλὰ κακὰ διεργαζο-
μένους, οὓς μὲν ἀπέκτεινεν, οὓς δὲ ζωγρήσας δεδε-
μένους παρέδωκε τῇ Ὀμφάλῃ· Συλέα δὲ τοὺς
παριόντας ξένους συναρπάζοντα καὶ τοὺς ἀμπελῶνας
σκάπτειν ἀναγκάζοντα τῷ σκαφείῳ πατάξας ἀπέκτει-
νεν· Ἰτώνων δὲ λεηλατούντων πολλὴν τῆς ὑπὸ Ὀμ-
φάλῃ χώρας, τήν τε λείαν ἀφείλετο καὶ τὴν πόλιν,
ἐξ ἧς ἐποιοῦντο τὴν ὁρμήν, ἐκπορθήσας ἐξηνδρα-
ποδίσατο καὶ κατέσκαψεν. ἡ δ' Ὀμφάλη ἀποδεχο- 8
μένη τὴν ἀνδρείαν τὴν Ἡρακλέους, καὶ πυθομένη
τίς ἐστι καὶ τίνων, ἐθαύμασε τὴν ἀρετήν, ἐλεύθερον
δ' ἀφεῖσα καὶ συνοικήσασα αὐτῷ Λάμον ἐγέννησε.
προϋπῆρχε δὲ τῷ Ἡρακλεῖ κατὰ τὸν τῆς δουλείας
καιρὸν ἐκ δούλης υἱὸς Κλεόδαιος.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπανελθὼν εἰς Πελοπόννησον 32

2 *ἀναγκαζόμενος*] *οὖν* add. vulg. *ὑπὸ τῆς νόσου* del. Dind. 4 *ὑπομείνας ἑκουσίως* om. D 5 *παρθένου* om. II 6 *Μῃόνων* C 21 *τὴν Ἡρ.*] *τοῦ Ἡρ.* vulg. 25 *κλεόδαος* D, *κλεόλαος* II (et Eus. pr. ev. II 2, 25).

ἐστράτευσεν εἰς Ἴλιον, ἐγκαλῶν Λαομέδοντι τῷ βασιλεῖ. οὗτος γὰρ Ἡρακλέους στρατεύοντος μετὰ Ἰάσονος ἐπὶ τὸ χρυσόμαλλον δέρος, καὶ τὸ κῆτος ἀνελόντος, ἀπεστέρησε τῶν ὡμολογημένων ἵππων, περὶ ὧν ἐν τοῖς Ἀργοναύταις τὰ κατὰ μέρος μικρὸν 277
2 *ὕστερον διέξιμεν. καὶ τότε μὲν διὰ τὴν μετ' Ἰάσο-* 6
νος στρατείαν ἀσχοληθείς, ὕστερον δὲ λαβὼν καιρὸν ἐπὶ τὴν Τροίαν ἐστράτευσεν, ὡς μέν τινές φασι, ναυσὶ μακραῖς ὀκτωκαίδεκα, ὡς δὲ Ὅμηρος γέγραφεν, ἓξ ταῖς ἁπάσαις, ἐν οἷς παρεισάγει τὸν υἱὸν αὐτοῦ Τληπόλεμον λέγοντα

ἀλλ' οἷόν τινά φασι βίην Ἡρακληείην
εἶναι, ἐμὸν πατέρα θρασυμέμνονα, θυμολέοντα,
ὅς ποτε δεῦρ' ἐλθὼν ἕνεχ' ἵππων Λαομέδοντος
ἓξ οἴῃς σὺν νηυσὶ καὶ ἀνδράσι παυροτέροισιν
Ἰλίου ἐξαλάπαξε πόλιν, χήρωσε δ' ἀγυιάς.

3 *ὁ δ' οὖν Ἡρακλῆς καταπλεύσας εἰς τὴν Τρῳάδα αὐτὸς μὲν μετὰ τῶν ἀρίστων προῆγεν ἐπὶ τὴν πόλιν, ἐπὶ δὲ τῶν νεῶν ἀπέλιπεν ἡγεμόνα τὸν Ἀμφιαράου υἱὸν Οἰκλέα. Λαομέδων δ' ἀπροσδοκήτου τῆς παρουσίας τῶν πολεμίων γενομένης δύναμιν ἀξιόλογον συναγαγεῖν ἐξεκλείσθη διὰ τὴν ὀξύτητα τῶν καιρῶν, ἀθροίσας δ' ὅσους ἐδύνατο, μετὰ τούτων ἦλθεν ἐπὶ τὰς ναῦς, ἐλπίζων, εἰ ταύτας ἐμπρήσειε, τέλος ἐπιθήσειν τῷ πολέμῳ. τοῦ δὲ Οἰκλέους ἀπαντήσαντος, ὁ μὲν στρατηγὸς Οἰκλῆς ἔπεσεν, οἱ δὲ λοιποὶ συνδιωχθέντες εἰς τὰς ναῦς ἔφθασαν ἀνα-*

2 *μετὰ Ἰάσονος* om. CE 4 *ἀπεστερήθη* D 9 *καίδεκα, ὡς δὲ Ὅμηρος* om. D 12 *τινα*] *ποτε* CD (c. 49, 7) 19 *κατέλιπεν* II.

πλεύσαντες ἀπὸ τῆς γῆς. Λαομέδων δ' ἐπανελθὼν 4
καὶ πρὸς τῇ πόλει τοῖς μεθ' Ἡρακλέους συμβαλὼν
αὐτός τε ἔπεσε καὶ τῶν συναγωνιζομένων οἱ πλείους·
Ἡρακλῆς δὲ τὴν πόλιν ἑλὼν κατὰ κράτος καὶ πολ-
λοὺς ἐν χειρῶν νόμῳ κατασφάξας, Πριάμῳ τὴν
βασιλείαν ἀπέδωκε τῶν Ἰλιαδῶν διὰ τὴν δικαιοσύ-
νην· οὗτος γὰρ μόνος τῶν υἱῶν τοῦ Λαομέδοντος 5
ἐναντιούμενος τῷ πατρὶ τὰς ἵππους ἀποδοῦναι
συνεβούλευσεν τῷ Ἡρακλεῖ κατὰ τὰς ἐπαγγελίας.
ὁ δ' Ἡρακλῆς ἐστεφάνωσε Τελαμῶνα ἀριστείοις,
δοὺς αὐτῷ τὴν Λαομέδοντος θυγατέρα Ἡσιόνην·
οὗτος γὰρ κατὰ τὴν πολιορκίαν πρῶτος βιασάμενος
εἰσέπεσεν εἰς τὴν πόλιν, Ἡρακλέους προσβαλόντος
κατὰ τὸ καρτερώτατον μέρος τοῦ τείχους τῆς ἀκρο-
πόλεως.

Μετὰ δὲ ταῦτα Ἡρακλῆς μὲν ἐπανελθὼν εἰς 33
Πελοπόννησον ἐστράτευσεν ἐπ' Αὐγέαν διὰ τὴν
ἀποστέρησιν τοῦ μισθοῦ· γενομένης δὲ μάχης πρὸς
τοὺς Ἠλείους, τότε μὲν ἄπρακτος ἐπανῆλθεν εἰς
278 Ὤλενον πρὸς Δεξαμενόν· τῆς δὲ τούτου θυγατρὸς
Ἱππολύτης συνοικιζομένης Ἀζᾶνι, συνδειπνῶν Ἡρα-
κλῆς καὶ θεασάμενος ἐν τοῖς γάμοις ὑβρίζοντα τὸν
Κένταυρον Εὐρυτίωνα καὶ τὴν Ἱππολύτην βιαζόμε-
νον, ἀπέκτεινεν. εἰς Τίρυνθα δὲ Ἡρακλέους ἐπα- 2
νελθόντος, Εὐρυσθεὺς αἰτιασάμενος αὐτὸν ἐπιβου-
λεύειν τῇ βασιλείᾳ προσέταξεν ἀπελθεῖν ἐκ Τίρυνθος
αὐτόν τε καὶ τὴν Ἀλκμήνην καὶ Ἰφικλέα καὶ Ἰόλαον.
διόπερ ἀναγκασθεὶς ἔφυγε μετὰ τούτων καὶ κατῴ-

6 Ἰλιαίων C 8 τὰς] τοὺς II 9 συνεβ. ἀποδοῦναι vulg. 21 ἀζανεῖ D, ἀξάνι II.

3 κησε τῆς Ἀρκαδίας ἐν Φενεῷ. ἐντεῦθεν δὲ ὁρμώ-
μενος, καὶ πυθόμενος ἐξ Ἤλιδος πομπὴν ἀποστέλλε-
σθαι Ποσειδῶνι εἰς Ἰσθμόν, καὶ ταύτης ἀφηγεῖσθαι
Εὔρυτον τὸν Αὐγέου, προσπεσὼν ἄφνω τὸν Εὔρυ-
τον ἀπέκτεινε περὶ Κλεωνάς, ἔνθα νῦν ἐστιν ἱερὸν
4 Ἡρακλέους. μετὰ δὲ ταῦτα στρατεύσας ἐπὶ τὴν
Ἦλιν τόν τε βασιλέα ἐφόνευσεν Αὐγέαν, καὶ τὴν
πόλιν ἑλὼν κατὰ κράτος Φυλέα τὸν Αὐγέου μετε-
πέμψατο, καὶ τούτῳ τὴν βασιλείαν παρέδωκεν· ἦν
γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς πεφυγαδευμένος καθ' ὃν καιρὸν
δικαστὴς γενόμενος τῷ πατρὶ πρὸς Ἡρακλέα περὶ
5 τοῦ μισθοῦ τὸ νίκημα ἀπέδωκεν Ἡρακλεῖ. μετὰ δὲ
ταῦτα Ἱπποκόων μὲν ἐφυγάδευσεν ἐκ τῆς Σπάρτης
τὸν ἀδελφὸν Τυνδάρεων, Οἰωνὸν δὲ τὸν Λικυμνίου
φίλον ὄντα Ἡρακλέους οἱ υἱοὶ τοῦ Ἱπποκόωντος
εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν ὄντες ἀπέκτειναν· ἐφ' οἷς
ἀγανακτήσας Ἡρακλῆς ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτούς· με-
γάλῃ δὲ μάχῃ νικήσας παμπληθεῖς ἀπέκτεινε. τὴν
δὲ Σπάρτην ἑλὼν κατὰ κράτος, κατήγαγεν ἐπὶ τὴν
βασιλείαν Τυνδάρεων τὸν πατέρα τῶν Διοσκόρων,
καὶ τὴν βασιλείαν ὡς δορίκτητον Τυνδάρεῳ παρέ-
θετο, προστάξας τοῖς ἀφ' ἑαυτοῦ γενομένοις φυλάτ-
6 τειν. ἔπεσον δ' ἐν τῇ μάχῃ τῶν μὲν μεθ' Ἡρα-
κλέους ὀλίγοι παντελῶς, ἐν οἷς ἦσαν ἐπιφανεῖς
ἄνδρες Ἴφικλος καὶ Κηφεὺς καὶ Κηφέως υἱοὶ τὸν
ἀριθμὸν ὄντες ἑπτακαίδεκα· τρεῖς γὰρ ἀπὸ τῶν
εἴκοσι μόνον διεσώθησαν· τῶν δ' ἐναντίων αὐτός

5 ἱερόν ἐστιν vulg. 10 πατρὸς] αὐτοῦ add. *CF* 21 Τυνδάρεῳ om. Π 25 καὶ Κηφεὺς om. *CF* 26 δέκα καὶ ἑπτὰ cod. τῶν om. D 27 μόνοι *F*.

τε ὁ Ἱπποκόων καὶ μετ' αὐτοῦ δέκα μὲν υἱοί, τῶν
δ' ἄλλων Σπαρτιατῶν παμπληθεῖς. ἀπὸ δὲ ταύτης 7
τῆς στρατείας ἐπανιὼν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, καὶ κατα-
λύσας παρὰ Ἄλεῳ τῷ βασιλεῖ, τῇ θυγατρὶ τούτου
λάθρᾳ μιγεὶς Αὔγῃ καὶ ταύτην ποιήσας ἔγκυον εἰς
Στύμφαλον ἐπανῆλθεν. Ἄλεως δ' ἀγνοῶν τὸ πε- 8
πραγμένον, ὡς ὁ τῆς γαστρὸς ὄγκος ἐμήνυσε τὴν
φθοράν, ἐξήτει τὸν φθείραντα. τῆς δ' Αὔγης ἀπο-
φαινομένης ὅτι βιάσαιτο αὐτὴν Ἡρακλῆς, ἀπιστήσας
τοῖς ὑπὸ ταύτης λεγομένοις ταύτην μὲν παρέδωκε
Ναυπλίῳ φίλῳ καθεστῶτι, καὶ προσέταξε καταπον-
τίσαι. Αὔγη δ' ἀπαγομένη εἰς Ναυπλίαν, καὶ γενο- 9
279 μένη κατὰ τὸ Παρθένιον ὄρος, ὑπὸ τῶν ὠδίνων
καταβαρουμένη παρῆλθεν εἰς τὴν πλησίον ὕλην ὡς
ἐπί τινα χρείαν ἀναγκαίαν· τεκοῦσα δὲ παιδίον ἄρρεν
ἀπέλιπε τὸ βρέφος εἴς τινας θάμνους κρύψασα.
μετὰ δὲ ταῦτα Αὔγη μὲν ἀπηλλάγη πρὸς τὸν Ναύ-
πλιον, καὶ καταντήσασα τῆς Ἀργείας εἰς τὸν ἐν
Ναυπλίᾳ λιμένα παραδόξου σωτηρίας ἔτυχεν· ὁ γὰρ 10
Ναύπλιος καταποντίσαι μὲν αὐτὴν κατὰ τὰς ἐντο-
λὰς οὐκ ἔκρινε, ξένοις δέ τισι Καρσὶν ἀναγομένοις
εἰς τὴν Ἀσίαν δωρήσασθαι· οὗτοι δ' ἀπαγαγόντες
εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπέδοντο τὴν Αὔγην τῷ βασιλεῖ τῆς
Μυσίας Τεύθραντι. τὸ δ' ἀπολειφθὲν ἐν τῷ Παρ- 11
θενίῳ βρέφος ὑπὸ τῆς Αὔγης βουκόλοι τινὲς Κορύ-
θου τοῦ βασιλέως εὑρόντες ὑπό τινος ἐλάφου τῷ
μαστῷ τρεφόμενον, ἐδωρήσαντο τῷ δεσπότῃ. ὁ δὲ

5 Αὔγῃ om. D (et Eus. pr. ev. II 2, 26) 7 ὡς] ἕως D 12 ναύπλιον D 13 κατά] τε add. D ὑπό] τε add. vulg. 14 πλησίαν vulg. 17 πρὸς τὸν Ν.] μετὰ Ναυπλίου II 18 Ἀργείας] Ἀρκαδίας D.

Κόρυθος παραλαβὼν τὸ παιδίον ἀσμένως ὡς ἴδιον
υἱὸν ἔτρεφε, προσαγορεύσας Τήλεφον ἀπὸ τῆς τρε-
φούσης ἐλάφου. Τήλεφος δ' ἀνδρωθεὶς καὶ τὴν μη-
τέρα μαθεῖν σπεύδων, παρῆλθεν εἰς Δελφούς, καὶ
χρησμὸν ἔλαβε πλεῖν εἰς τὴν Μυσίαν πρὸς Τεύθραντα
12 τὸν βασιλέα. ἀνευρὼν δὲ τὴν μητέρα, καὶ γνω-
σθεὶς τίνος ἦν πατρός, ἀποδοχῆς ἐτύγχανε τῆς με-
γίστης. ὁ δὲ Τεύθρας ἄπαις ὢν ἀρρένων παίδων
τὴν θυγατέρα Ἀργιόπην συνῴκισε τῷ Τηλέφῳ, καὶ
διάδοχον ἀπέδειξε τῆς βασιλείας.
34 Ἡρακλῆς δὲ μετὰ τὴν ἐν Φενεῷ κατοίκησιν ἔτει
πέμπτῳ, δυσφορῶν ἐπὶ τῷ τετελευτηκέναι Οἰωνὸν
τὸν Λικυμνίου καὶ Ἴφικλον τὸν ἀδελφόν, ἀπῆλθεν
ἑκουσίως ἐξ Ἀρκαδίας καὶ πάσης Πελοποννήσου.
συναπελθόντων δ' αὐτῷ πολλῶν ἐκ τῆς Ἀρκαδίας,
ἀπῆλθε τῆς Αἰτωλίας εἰς Καλυδῶνα κἀκεῖ κατῴκησεν.
οὐκ ὄντων δ' αὐτῷ παίδων γνησίων οὐδὲ γαμετῆς
γυναικός, ἔγημε Δηιάνειραν τὴν Οἰνέως, τετελευτη-
κότος ἤδη Μελεάγρου. οὐκ ἀνοίκειον δ' εἶναι νομί-
ζομεν βραχὺ παρεκβάντας ἡμᾶς ἀπαγγεῖλαι τὴν περὶ
2 τὸν Μελέαγρον περιπέτειαν. Οἰνεὺς γάρ, γενομένης
εὐκαρπίας αὐτῷ τοῦ σίτου, τοῖς μὲν ἄλλοις θεοῖς
ἐτέλεσε θυσίας, μόνης δὲ τῆς Ἀρτέμιδος ὠλιγώρησεν·
δι' ἣν αἰτίαν ἡ θεὸς αὐτῷ μηνίσασα τὸν διαβεβοη-
μένον Καλυδώνιον ὗν ἀνῆκεν, ὑπερφυῆ τὸ μέγεθος.
3 οὗτος δὲ τὴν σύνεγγυς χώραν καταφθείρων τὰς
κτήσεις ἐλυμαίνετο· διόπερ Μελέαγρος ὁ Οἰνέως,
τὴν μὲν ἡλικίαν μάλιστα ἀκμάζων, ῥώμῃ δὲ καὶ

8 παίδων add. Wess. 18 διιάνειραν D (ut infra)
22 αὐτῷ εὐκαρπίας vulg. 26 δὲ om. vulg.

*ἀνδρείᾳ διαφέρων, παρέλαβε πολλοὺς τῶν ἀρίστων
ἐπὶ τὴν τούτου κυνηγίαν. πρώτου δὲ Μελεάγρου
τὸ θηρίον ἀκοντίσαντος, ὁμολογούμενον αὐτῷ τὸ
πρωτεῖον συνεχωρήθη· τοῦτο δ' ἦν ἡ δορὰ τοῦ
ζῴου. μετεχούσης δὲ τῆς κυνηγίας Ἀταλάντης τῆς* 4
*Σχοινέως, ἐρασθεὶς αὐτῆς ὁ Μελέαγρος παρεχώρησε
τῆς δορᾶς καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἀριστείαν ἐπαίνου.*
280 *ἐπὶ δὲ τοῖς πραχθεῖσιν οἱ Θεστίου παῖδες συγκυνη-
γοῦντες ἠγανάκτησαν, ὅτι ξένην γυναῖκα προετίμη-
σεν αὐτῶν, παραπέμψας τὴν οἰκειότητα. διόπερ
ἀκυροῦντες τοῦ Μελεάγρου τὴν δωρεὰν ἐνήδρευσαν
Ἀταλάντῃ, καὶ κατὰ τὴν εἰς Ἀρκαδίαν ἐπάνοδον
ἐπιθέμενοι τὴν δορὰν ἀφείλοντο. Μελέαγρος δὲ* 5
*διά τε τὸν πρὸς τὴν Ἀταλάντην ἔρωτα καὶ διὰ τὴν
ἀτιμίαν παροξυνθείς, ἐβοήθησε τῇ Ἀταλάντῃ. καὶ
τὸ μὲν πρῶτον παρεκάλει τοὺς ἡρπακότας ἀποδοῦναι
τῇ γυναικὶ τὸ δοθὲν ἀριστεῖον· ὡς δ' οὐ προσεῖχον,
ἀπέκτεινεν αὐτούς, ὄντας τῆς Ἀλθαίας ἀδελφούς.
διόπερ ἡ μὲν Ἀλθαία γενομένη περιαλγὴς ἐπὶ τῇ
τῶν ὁμαίμων ἀναιρέσει ἀρὰς ἔθετο, καθ' ἃς ἠξίωσεν
ἀποθανεῖν Μελέαγρον· καὶ τοὺς ἀθανάτους ὑπακού-
σαντας ἐπενεγκεῖν αὐτῷ τὴν τοῦ βίου καταστροφήν.
ἔνιοι δὲ μυθολογοῦσιν ὅτι κατὰ τὴν Μελεάγρου γέ-* 6
*νεσιν τῇ Ἀλθαίᾳ τὰς Μοίρας καθ' ὕπνον ἐπιστάσας
εἰπεῖν ὅτι τότε τελευτήσει Μελέαγρος ὁ υἱὸς αὐτῆς,
ὅταν ὁ δαλὸς κατακαυθῇ. διόπερ τεκοῦσαν, καὶ
νομίσασαν ἐν τῇ τοῦ δαλοῦ φυλακῇ τὴν σωτηρίαν*

1 *ἀριστέων* II 10 *παραπεμψάμενος* D 12 *Ἀταλάντην* II *Ἀρκαδίαν*] *αὐτῆς* add. *C* 14 *τὴν* om. D 24 *ὕπνους* vulg. 25 *ὅτι* om. *CF* 25 *τελευτήσειν* *CF*.

τοῦ τέκνου κεῖσθαι, τὸν δαλὸν ἐπιμελῶς τηρεῖν.
7 ὕστερον δ' ἐπὶ τῷ φόνῳ τῶν ἀδελφῶν παροξυν-
θεῖσαν κατακαῦσαι τὸν δαλὸν καὶ τῷ Μελεάγρῳ
τῆς τελευτῆς αἰτίαν καταστῆναι· ἀεὶ δὲ μᾶλλον ἐπὶ
τοῖς πεπραγμένοις λυπουμένην τὸ τέλος ἀγχόνῃ τὸν
35 βίον καταστρέψαι. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις
Ἱππόνουν ἐν Ὠλένῳ πρὸς τὴν θυγατέρα Περίβοιαν,
φάσκουσαν αὑτὴν ἐξ Ἄρεος ὑπάρχειν ἔγκυον, διε-
νεχθέντα πέμψαι ταύτην εἰς Αἰτωλίαν πρὸς Οἰνέα
καὶ παρακελεύσασθαι ταύτην ἀφανίσαι τὴν ταχίστην.
2 ὁ δ' Οἰνεὺς ἀπολωλεκὼς προσφάτως υἱὸν καὶ γυ-
ναῖκα, τὸ μὲν ἀποκτεῖναι τὴν Περίβοιαν ἀπέγνω,
γήμας δ' αὐτὴν ἐγέννησεν υἱὸν Τυδέα.

Τὰ μὲν οὖν περὶ Μελέαγρον καὶ Ἀλθαίαν, ἔτι
3 δ' Οἰνέα τοιαύτης ἔτυχε διεξόδου. Ἡρακλῆς δὲ τοῖς
Καλυδωνίοις βουλόμενος χαρίσασθαι τὸν Ἀχελῷον
ποταμὸν ἀπέστρεψε, καὶ ῥύσιν ἄλλην κατασκευάσας
ἀπέλαβε χώραν πολλὴν καὶ πάμφορον, ἀρδευομένην
4 ὑπὸ τοῦ προειρημένου ῥείθρου. διὸ καὶ τῶν ποιη-
τῶν τινας μυθοποιῆσαι τὸ πραχθέν· παρεισήγαγον
γὰρ τὸν Ἡρακλέα πρὸς τὸν Ἀχελῷον συνάψαι μάχην,
ὡμοιωμένου τοῦ ποταμοῦ ταύρῳ, κατὰ δὲ τὴν συμ-
πλοκὴν θάτερον τῶν κεράτων κλάσαντα δωρήσασθαι
τοῖς Αἰτωλοῖς, ὃ προσαγορεῦσαι κέρας Ἀμαλθείας.
ἐν ᾧ πλάττουσι πλῆθος ὑπάρχειν πάσης ὀπωρινῆς
ὥρας, βοτρύων τε καὶ μήλων καὶ τῶν ἄλλων τῶν 281

3 τὸν δ. κατακαῦσαι vulg. 4 αἰτίαν] τὴν αἰτίαν vulg. 5 λυπουμένη — κατέστρεψεν II 23 δωρήσασθαι] χαρίσασθαι D 24 ἀμαλθαίας D (ut infra) 25 πάσης ὀπ. ὡρ. ὑπ. πλῆθος vulg.

τοιούτων, αἰνιττομένων τῶν ποιητῶν κέρας μὲν τοῦ Ἀχελῴου τὸ διὰ τῆς διώρυχος φερόμενον ῥεῖθρον, τὰ δὲ μῆλα καὶ τὰς ῥόας καὶ τοὺς βότρυς δηλοῦν τὴν καρποφόρον χώραν τὴν ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀρδευομένην καὶ τὸ πλῆθος τῶν καρποφορούντων φυτῶν· Ἀμαλθείας δ' εἶναι κέρας οἱονεί τινος ἀμαλακιστίας, δι' ἧς τὴν εὐτονίαν τοῦ κατασκευάσαντος δηλοῦσθαι.

Ἡρακλῆς δὲ τοῖς Καλυδωνίοις συστρατεύσας ἐπὶ 36
Θεσπρωτοὺς πόλιν τε Ἐφύραν κατὰ κράτος εἷλε καὶ Φυλέα τὸν βασιλέα τῶν Θεσπρωτῶν ἀπέκτεινε. λαβὼν δὲ αἰχμάλωτον τὴν θυγατέρα τοῦ Φυλέως ἐπεμίγη ταύτῃ καὶ ἐτέκνωσε Τληπόλεμον. μετὰ δὲ 2
τὸν Δηιανείρας γάμον τρισὶν ὕστερον ἔτεσι δειπνῶν παρ' Οἰνεῖ, διακονοῦντος Εὐρυνόμου τοῦ Ἀρχιτέλους υἱοῦ, παιδὸς τὴν ἡλικίαν, ἁμαρτάνοντος δ' ἐν τῷ διακονεῖν, πατάξας κονδύλῳ, καὶ βαρυτέρας τῆς πληγῆς γενομένης, ἀπέκτεινεν ἀκουσίως τὸν παῖδα. περιαλγὴς δὲ γενόμενος ἐπὶ τῷ πάθει πάλιν ἐκ 3
τῆς Καλυδῶνος ἑκουσίως ἔφυγε μετὰ τῆς γυναικὸς Δηιανείρας καὶ Ὕλλου τοῦ ἐκ ταύτης, παιδὸς ὄντος τὴν ἡλικίαν. ἐπεὶ δὲ πορευόμενος ἦλθε πρὸς τὸν Εὐηνὸν ποταμὸν, κατέλαβε Νέσσον τὸν Κένταυρον μισθοῦ διαβιβάζοντα τὸν ποταμόν. οὗτος δὲ πρώ- 4
την διαβιβάσας τὴν Δηιάνειραν, καὶ διὰ τὸ κάλλος ἐρασθείς, ἐπεχείρησε βιάσασθαι ταύτην. ἐπιβοωμένης δ' αὐτῆς τὸν ἄνδρα, ὁ μὲν Ἡρακλῆς ἐτόξευσε τὸν Κένταυρον, ὁ δὲ Νέσσος μεταξὺ μισγόμενος, καὶ

5 καρποφορουμένων D 12 τὴν om. *CF* 23 Εὔηνον cod. 24 πρῶτον *CF* 25 τὴν om. D.

διὰ τὴν ὀξύτητα τῆς πληγῆς εὐθὺς ἀποθνήσκων, ἔφησε τῇ Δηιανείρᾳ δώσειν φίλτρον, ὅπως μηδεμιᾷ τῶν ἄλλων γυναικῶν Ἡρακλῆς θελήσῃ πλησιάσαι.
5 παρεκελεύσατο οὖν λαβοῦσαν τὸν ἐξ αὐτοῦ πεσόντα γόνον, καὶ τούτῳ προσμίξασαν ἔλαιον καὶ τὸ ἀπὸ τῆς ἀκίδος ἀποστάζον αἷμα, χρῖσαι τὸν χιτῶνα τοῦ Ἡρακλέους. οὗτος μὲν οὖν ταύτην τὴν ὑποθήκην δοὺς τῇ Δηιανείρᾳ παραχρῆμα ἐξέπνευσεν. ἡ δὲ κατὰ τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ Νέσσου παραγγελίαν εἰς ἄγγος ἀναλαβοῦσα τὸν γόνον, καὶ τὴν ἀκίδα βάψασα, λάθρᾳ τοῦ Ἡρακλέους ἐφύλαττεν. ὁ δὲ διαβὰς τὸν ποταμὸν κατήντησε πρὸς Κήυκα τὸν τῆς Τραχῖνος βασιλέα, καὶ μετὰ τούτου κατῴκησεν, ἔχων τοὺς ἀεὶ συστρατεύοντας τῶν Ἀρκάδων.

37 Μετὰ δὲ ταῦτα Φύλαντος τοῦ Δρυόπων βασιλέως δόξαντος εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν παρανενομηκέναι, στρατεύσας μετὰ Μηλιέων τόν τε βασιλέα τῶν Δρυόπων ἀνεῖλε καὶ τοὺς ἄλλους ἐκ τῆς χώρας ἐξαναστήσας Μηλιεῦσι παρέδωκε τὴν χώραν· τὴν δὲ Φύλαντος θυγατέρα λαβὼν αἰχμάλωτον καὶ μιγεὶς αὐτῇ υἱὸν Ἀντίοχον ἐγέννησεν. ἐτέκνωσε δὲ καὶ ἐκ 282
τῆς Δηιανείρας νεωτέρους τοῦ Ὕλλου υἱοὺς δύο, Γληνέα καὶ Ὀδίτην.
2 τῶν δ' ἐκπεσόντων Δρυόπων οἱ μὲν εἰς τὴν Εὔβοιαν καταντήσαντες ἔκτισαν πόλιν Κάρυστον, οἱ δ' εἰς Κύπρον τὴν νῆσον πλεύσαντες καὶ τοῖς ἐγχωρίοις ἀναμιχθέντες ἐνταῦθα κατῴκησαν, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν Δρυόπων καταφυγόντες ἐπὶ τὸν Εὐρυσθέα βοηθείας ἔτυχον διὰ τὴν ἔχθραν τὴν

9 ὑπὸ om. vulg. 21 Ἀντίλοχον D 23 Ὁδείτην C, διοπείτην D.

πρὸς Ἡρακλέα· τούτου γὰρ αὐτοῖς συνεργοῦντος τρεῖς πόλεις ᾤκισαν ἐν Πελοποννήσῳ, Ἀσίνην καὶ Ἑρμιόνην, ἔτι δ' Ἠιόνα. μετὰ δὲ τὴν Δρυόπων 3 ἀνάστασιν, πολέμου συνεστῶτος τοῖς Δωριεῦσι τοῖς τὴν Ἑστιαιῶτιν καλουμένην οἰκοῦσιν, ὧν ἐβασίλευεν Αἰγίμιος, καὶ τοῖς Λαπίθαις τοῖς περὶ τὸν Ὄλυμπον ἱδρυμένοις, ὧν ἐδυνάστευε Κόρωνος ὁ Καινέως, ὑπερεχόντων δὲ τῶν Λαπιθῶν πολὺ ταῖς δυνάμεσιν, οἱ Δωριεῖς κατέφυγον ἐπὶ τὸν Ἡρακλέα, καὶ σύμμαχον αὐτὸν ἐκάλεσαν ἐπὶ τρίτῳ μέρει τῆς Δωρίδος χώρας καὶ τῆς βασιλείας· πείσαντες δὲ κοινῇ τὴν ἐπὶ τοὺς Λαπίθας στρατείαν ἐποιήσαντο. ὁ δ' Ἡρακλῆς ἔχων ἀεὶ τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ στρατεύσαντας Ἀρκάδας, καὶ μετὰ τούτων χειρωσάμενος τοὺς Λαπίθας, αὐτόν τε τὸν βασιλέα Κόρωνον ἀνεῖλε καὶ τῶν ἄλλων τοὺς πλείστους κατακόψας ἠνάγκασεν ἐκχωρῆσαι τῆς ἀμφισβητησίμου χώρας. τούτων δὲ 4 πραχθέντων, Αἰγιμίῳ μὲν τὸ ἐπιβάλλον τῆς χώρας τρίτον μέρος παρέθετο καὶ παρεκελεύσατο φυλάττειν τοῖς ἀπ' αὐτοῦ· ἐπανιὼν δ' εἰς Τραχῖνα, καὶ προκληθεὶς ὑπὸ Κύκνου τοῦ Ἄρεος, τοῦτον μὲν ἀπέκτεινεν, ἐκ δὲ τῆς Ἰτώνου πορευόμενος καὶ διὰ τῆς Πελασγιώτιδος γῆς βαδίζων Ὀρμενίῳ τῷ βασιλεῖ συνέμιξεν, οὗ τὴν θυγατέρα ἐμνήστευεν Ἀστυδάμειαν· οὐ προσέχοντος δ' αὐτοῦ διὰ τὸ ἔχειν αὐτὸν γαμετὴν Δηιάνειραν τὴν Οἰνέως, στρατεύσας ἐπ' αὐτὸν τήν τε πόλιν εἷλε καὶ τὸν ἀπειθοῦντα βασιλέα

4 τοῖς Δ.] τοῖς om. D 11 πείσαντες om. DG κοινῇ δὲ D, κοινὴν δὲ G 20 ἀφ' ἑαυτοῦ C (c. 33, 5) 23 ὀρχομενίῳ D, Ἀρμενίῳ Eus. pr. ev. II 2, 30 24 Ἀστυάνειραν Eus.

ἀπέκτεινε, τὴν δ' Ἀστυδάμειαν αἰχμάλωτον λαβών,
5 καὶ μιγεὶς αὐτῇ, Κτήσιππον υἱὸν ἐγέννησε. ταῦτα
δὲ διαπραξάμενος ἐστράτευσεν εἰς τὴν Οἰχαλίαν
ἐπὶ τοὺς Εὐρύτου παῖδας, ὅτι τὴν Ἰόλην μνηστεύσας
ἀπέτυχε· συναγωνιζομένων δ' αὐτῷ τῶν Ἀρκάδων,
τήν τε πόλιν εἷλε καὶ τοὺς Εὐρύτου παῖδας ἀπέ-
κτεινε, Τοξέα καὶ Μολίονα καὶ Κλυτίον. λαβὼν 283
δὲ καὶ τὴν Ἰόλην αἰχμάλωτον ἀπῆλθε τῆς Εὐβοίας
ἐπὶ τὸ ἀκρωτήριον τὸ καλούμενον Κηναῖον.
38 Ἐνταῦθα δὲ θυσίαν ἐπιτελῶν ἀπέστειλε Λίχαν
τὸν ὑπηρέτην εἰς Τραχῖνα πρὸς τὴν γυναῖκα Δηι-
άνειραν· τούτῳ δὲ προστεταγμένον ἦν αἰτῆσαι χιτῶνα
καὶ ἱμάτιον, οἷς εἰώθει χρῆσθαι πρὸς τὰς θυσίας.
ἡ δὲ Δηιάνειρα πυθομένη τοῦ Λίχα τὴν πρὸς Ἰόλην
φιλοστοργίαν καὶ βουλομένη πλέον ἑαυτὴν ἀγαπᾶ-
σθαι, τὸν χιτῶνα ἔχρισε τῷ παρὰ τοῦ Κενταύρου
2 δεδομένῳ πρὸς ἀπώλειαν φίλτρῳ. ὁ μὲν οὖν Λίχας
ἀγνοῶν περὶ τούτων ἀπήνεγκε τὴν ἐσθῆτα πρὸς τὴν
θυσίαν· ὁ δ' Ἡρακλῆς ἐνδὺς τὸν κεχριμένον χιτῶνα,
καὶ κατ' ὀλίγον τῆς τοῦ σηπτικοῦ φαρμάκου δυνά-
μεως ἐνεργούσης, περιέπεσε συμφορᾷ τῇ μεγίστῃ.
τῆς γὰρ ἀκίδος τὸν ἐκ τῆς ἐχίδνης ἰὸν ἀνειληφυίας,
καὶ διὰ τοῦτο τοῦ χιτῶνος διὰ τὴν θερμασίαν τὴν
σάρκα τοῦ σώματος λυμαινομένου, περιαλγὴς γενό-
μενος ὁ Ἡρακλῆς τὸν μὲν διακονήσαντα Λίχαν
ἀπέκτεινε, τὸ δὲ στρατόπεδον ἀπολύσας ἐπανῆλθεν
3 εἰς τὴν Τραχῖνα. ἀεὶ δὲ μᾶλλον τῇ νόσῳ βαρυνό-
μενος αὐτὸς μὲν ἀπέστειλεν εἰς Δελφοὺς Λικύμνιον

7 *Κλύτιον* Burmann, *Τύτιον* II, *Αἰγύπτιον* D 9 *κι-ναῖον* D 24 *λυμηναμένου* Eus. l. c. 33.

*καὶ Ἰόλαον ἐπερωτήσοντας τὸν Ἀπόλλωνα τί χρὴ
περὶ τῆς νόσου πράττειν, Δηιάνειρα δὲ τὸ μέγεθος
τῆς Ἡρακλέους συμφορᾶς καταπεπληγμένη, καὶ συν-
ειδυῖα ἑαυτῇ τὴν ἁμαρτίαν, ἀγχόνῃ τὸν βίον κατ-
έστρεψεν. ὁ δὲ θεὸς ἔχρησε κομισθῆναι τὸν Ἡρα-
κλέα μετὰ τῆς πολεμικῆς διασκευῆς εἰς τὴν Οἴτην,
κατασκευάσαι δὲ πλησίον αὐτοῦ πυρὰν εὐμεγέθη·
περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἔφησε Διὶ μελήσειν. τῶν δὲ* 4
*περὶ τὸν Ἰόλαον ποιησάντων τὰ προστεταγμένα καὶ
ἐκ διαστήματος ἀποθεωρούντων τὸ ἀποβησόμενον, ὁ
μὲν Ἡρακλῆς ἀπογνοὺς τὰ καθ' ἑαυτόν, καὶ παρελ-
θὼν εἰς τὴν πυράν, παρεκάλει τὸν ἀεὶ προσιόντα
ὑφάψαι τὴν πυράν. οὐδενὸς δὲ τολμῶντος ὑπακοῦσαι
μόνος Φιλοκτήτης ἐπείσθη· λαβὼν δὲ τῆς ὑπουργίας
χάριν τὴν τῶν τόξων δωρεὰν ἧψε τὴν πυράν. εὐθὺς
δὲ καὶ κεραυνῶν ἐκ τοῦ περιέχοντος πεσόντων, ἡ
πυρὰ πᾶσα κατεφλέχθη. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν περὶ* 5
*τὸν Ἰόλαον ἐλθόντες ἐπὶ τὴν ὀστολογίαν, καὶ μηδὲν
ὅλως ὀστοῦν εὑρόντες, ὑπέλαβον τὸν Ἡρακλέα τοῖς
χρησμοῖς ἀκολούθως ἐξ ἀνθρώπων εἰς θεοὺς μεθε-*
284 *στάσθαι· διόπερ ὡς ἥρωι ποιήσαντες ἁγισμοὺς καὶ* 39
*χώματα κατασκευάσαντες ἀπηλλάγησαν εἰς Τραχῖνα.
μετὰ δὲ τούτους Μενοίτιος ὁ Ἄκτορος υἱός, φίλος
ὢν Ἡρακλεῖ, κάπρον καὶ ταῦρον καὶ κριὸν θύσας
ὡς ἥρωι κατέδειξε κατ' ἐνιαυτὸν ἐν Ὀποῦντι θύειν
καὶ τιμᾶν ὡς ἥρωα τὸν Ἡρακλέα. τὸ παραπλήσιον
δὲ καὶ τῶν Θηβαίων ποιησάντων, Ἀθηναῖοι πρῶτοι
τῶν ἄλλων ὡς θεὸν ἐτίμησαν θυσίαις τὸν Ἡρακλέα,*

24 *ταῦρον καὶ κάπρον* II 27 *ποιησάντων καὶ τ. Θ.* vulg.

καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις παράδειγμα τὴν ἑαυτῶν
εἰς τὸν θεὸν εὐσέβειαν ἀποδείξαντες προετρέψαντο
τὸ μὲν πρῶτον ἅπαντας Ἕλληνας, μετὰ δὲ ταῦτα
καὶ τοὺς κατὰ τὴν οἰκουμένην ἀνθρώπους ἅπαντας
2 ὡς θεὸν τιμᾶν τὸν Ἡρακλέα. προσθετέον δ' ἡμῖν
τοῖς εἰρημένοις ὅτι μετὰ τὴν ἀποθέωσιν αὐτοῦ Ζεὺς
Ἥραν μὲν ἔπεισεν υἱοποιήσασθαι τὸν Ἡρακλέα καὶ
τὸ λοιπὸν εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον μητρὸς εὔνοιαν
παρέχεσθαι, τὴν δὲ τέκνωσιν γενέσθαι φασὶ τοι-
αύτην· τὴν Ἥραν ἀναβᾶσαν ἐπὶ κλίνην καὶ τὸν
Ἡρακλέα προσλαβομένην πρὸς τὸ σῶμα διὰ τῶν
ἐνδυμάτων ἀφεῖναι πρὸς τὴν γῆν, μιμουμένην τὴν
ἀληθινὴν γένεσιν· ὅπερ μέχρι τοῦ νῦν ποιεῖν τοὺς
βαρβάρους ὅταν θετὸν υἱὸν ποιεῖσθαι βούλωνται.
3 τὴν δ' Ἥραν μετὰ τὴν τέκνωσιν μυθολογοῦσι συν-
οικίσαι τὴν Ἥβην τῷ Ἡρακλεῖ, περὶ ἧς καὶ τὸν
ποιητὴν τεθεικέναι κατὰ τὴν Νεκυίαν

εἴδωλον, αὐτὸς δὲ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι
τέρπεται ἐν θαλίαις καὶ ἔχει καλλίσφυρον Ἥβην.

4 τὸν δ' οὖν Ἡρακλέα λέγουσι καταλεγόμενον ὑπὸ τοῦ
Διὸς εἰς τοὺς δώδεκα θεοὺς μὴ προσδέξασθαι τὴν
τιμὴν ταύτην· ἀδύνατον γὰρ ἦν τοῦτον καταλε-
χθῆναι μὴ πρότερον ἑνὸς τῶν δώδεκα θεῶν ἐκβλη-
θέντος· ἄτοπον οὖν εἶναι προσδέξασθαι τιμὴν ἑτέρῳ
θεῷ φέρουσαν ἀτιμίαν.

Περὶ μὲν οὖν Ἡρακλέους εἰ καὶ πεπλεονάκαμεν, ἀλλ' οὖν οὐδὲν τῶν μυθολογουμένων περὶ αὐτοῦ

9 παρέξεσθαι D 10 ἐπὶ] ἐπὶ τὴν vulg. 20 κατὰ τὸ λεγόμενον CF 21 προσδέξασθαι] τοὺς θεοὺς add. D 22 καταδεχθῆναι D.

παραλελοίπαμεν. περὶ δὲ τῶν Ἀργοναυτῶν, ἐπειδὴ 40
τούτοις Ἡρακλῆς συνεστράτευσεν, οἰκεῖον ἂν εἴη
διελθεῖν περὶ αὐτῶν.

Ἰάσονα γενέσθαι λέγουσιν υἱὸν μὲν Αἴσονος,
ἀδελφιδοῦν δὲ Πελίου τοῦ Θετταλῶν βασιλέως,
ῥώμῃ δὲ σώματος καὶ ψυχῆς λαμπρότητι διενέγκαντα
τῶν ἡλικιωτῶν ἐπιθυμῆσαί τι πρᾶξαι μνήμης ἄξιον.
δρῶντα δὲ τῶν πρὸ αὐτοῦ Περσέα καὶ τινας ἄλλους 2
285 διὰ τὰς ὑπερορίους στρατείας καὶ τὸ παράβολον
τῶν ἄθλων δόξης ἀειμνήστου τετευχότας, ζηλῶσαι
τὰς προαιρέσεις αὐτῶν. διὸ καὶ τὴν ἐπιβολὴν ἀνα-
κοινωσάμενον τῷ βασιλεῖ ταχέως λαβεῖν αὐτὸν
συγκάταινον, οὐχ οὕτω τοῦ Πελίου σπεύδοντος προ-
αγαγεῖν εἰς ἐπιφάνειαν τὸν νεανίσκον ὡς ἐλπίζον-
τος ἐν ταῖς παραβόλοις στρατείαις διαφθαρήσεσθαι·
αὐτὸν μὲν γὰρ ἐκ φύσεως ἐστερῆσθαι παίδων ἀρ- 3
ρένων, τὸν δ' ἀδελφὸν εὐλαβεῖσθαι μήποτε συνερ-
γὸν ἔχων τὸν υἱὸν ἐπίθηται τῇ βασιλείᾳ. κρύ-
πτοντα δὲ τὴν ὑποψίαν ταύτην, καὶ τὰ πρὸς τὴν
στρατείαν χρήσιμα χορηγήσειν ἐπαγγειλάμενον, παρα-
καλεῖν ἆθλον τελέσαι στειλάμενον τὸν πλοῦν εἰς
Κόλχους ἐπὶ τὸ διαβεβοημένον τοῦ κριοῦ δέρος χρυ-
σόμαλλον. τὸν δὲ Πόντον κατ' ἐκείνους τοὺς χρό- 4
νους περιοικούμενον ὑπὸ ἐθνῶν βαρβάρων καὶ
παντελῶς ἀγρίων ἄξενον προσαγορεύεσθαι, ξενοκτο-
νούντων τῶν ἐγχωρίων τοὺς καταπλέοντας. Ἰάσονα 5
δὲ δόξης ὀρεγόμενον καὶ τὸν ἆθλον δυσέφικτον

8 τῶν Dindorf, τὸν libri 11 τῆς ἐπιβολῆς CF
22 δέρρος D, δέρας CF (ut plerumque) 27 τὸν]
τὸ CDF.

μέν, οὐ κατὰ πᾶν δ' ἀδύνατον κρίνοντα, καὶ διὰ
τοῦτο μᾶλλον αὐτὸν ἐπιφανέστερον ἔσεσθαι δια-
λαμβάνοντα, παρασκευάσασθαι τὰ πρὸς τὴν ἐπι-
41 βολήν. καὶ πρῶτον μὲν περὶ τὸ Πήλιον ναυπηγή-
σασθαι σκάφος, πολὺ τῷ μεγέθει καὶ τῇ λοιπῇ
κατασκευῇ τὴν τότε συνήθειαν ὑπερβάλλον, διὰ τὸ
σχεδίαις πλεῖν τοὺς τότε ἀνθρώπους καὶ μικροῖς
παντελῶς ἀκατίοις. διὸ καὶ τῶν ἰδόντων αὐτὸ τότε
καταπληττομένων, καὶ τῆς φήμης διαδοθείσης κατὰ
τὴν Ἑλλάδα περί τε τοῦ ἄθλου καὶ τῆς κατὰ τὴν
ναυπηγίαν ἐπιβολῆς, οὐκ ὀλίγους τῶν ἐν ὑπεροχαῖς
2 νεανίσκων ἐπιθυμῆσαι μετασχεῖν τῆς στρατείας. Ἰά-
σονα δὲ καθελκύσαντα τὸ σκάφος καὶ κοσμήσαντα
πᾶσι τοῖς ἀνήκουσι πρὸς ἔκπληξιν λαμπρῶς, ἐκλέ-
ξαι τῶν ὀρεγομένων τῆς αὐτῆς προαιρέσεως τοὺς
ἐπιφανεστάτους ἀριστεῖς, ὥστε σὺν αὐτῷ τοὺς ἅπαν-
τας εἶναι πεντήκοντα καὶ τέτταρας. τούτων δ'
ὑπάρχειν ἐνδοξοτάτους Κάστορα καὶ Πολυδεύκην,
ἔτι δ' Ἡρακλέα καὶ Τελαμῶνα, πρὸς δὲ τούτοις
Ὀρφέα καὶ τὴν Σχοινέως Ἀταλάντην, ἔτι δὲ τοὺς
Θεσπίου παῖδας καὶ αὐτὸν τὸν στελλόμενον τὸν
3 πλοῦν ἐπὶ τὴν Κολχίδα. τὴν δὲ ναῦν Ἀργὼ προσ-
αγορευθῆναι κατὰ μέν τινας τῶν μυθογράφων ἀπὸ
τοῦ τὸ σκάφος ἀρχιτεκτονήσαντος Ἄργου καὶ συμ-
πλεύσαντος ἕνεκα τοῦ θεραπεύειν ἀεὶ τὰ πονοῦντα 286
μέρη τῆς νεώς, ὡς δ' ἔνιοι λέγουσιν ἀπὸ τῆς περὶ 26
τὸ τάχος ὑπερβολῆς, ὡς ἂν τῶν ἀρχαίων ἀργὸν τὸ
ταχὺ προσαγορευόντων. τοὺς δ' οὖν ἀριστεῖς συν-

5 σκάφος] τὸ σκάφος vulg. 10 περί τε τοῦ ἄθλου Dindorf, πρός τε τὸ ἆθλον codices.

ελθόντας ἑλέσθαι σφῶν αὐτῶν στρατηγὸν Ἡρακλέα,
προκρίναντας κατ' ἀνδρείαν. ἔπειτ' ἐκ τῆς Ἰωλ- 42
κοῦ τὸν ἔκπλουν ποιησαμένους, καὶ παραλλάξαντας
τόν τε Ἄθω καὶ Σαμοθρᾴκην, χειμῶνι περιπεσεῖν,
καὶ προσενεχθῆναι τῆς Τρῳάδος πρὸς Σίγειον. ἐν-
ταῦθα δ' αὐτῶν τὴν ἀπόβασιν ποιησαμένων, εὑρε-
θῆναί φασι παρθένον δεδεμένην παρὰ τὸν αἰγιαλὸν
διὰ τοιαύτας αἰτίας. λέγεται τὸν Ποσειδῶνα διὰ 2
τὴν μυθολογουμένην τῶν Τρωικῶν τειχῶν κατα-
σκευὴν μηνίσαντα Λαομέδοντι τῷ βασιλεῖ κῆτος
ἀνεῖναι ἐκ τοῦ πελάγους πρὸς τὴν χώραν· ὑπὸ δὲ
τούτου τούς τε παρὰ τὸν αἰγιαλὸν διατρίβοντας καὶ
τοὺς γεωργοῦντας τὴν παραθαλάττιον παραδόξως
συναρπάζεσθαι· πρὸς δὲ τούτοις λοιμὸν ἐμπεσεῖν
εἰς τὰ πλήθη καὶ καρπῶν παντελῆ φθοράν, ὥστε
πάντας ἐκπλήττεσθαι τὸ μέγεθος τῆς περιστάσεως.
διὸ καὶ συντρεχόντων τῶν ὄχλων εἰς ἐκκλησίαν καὶ 3
ζητούντων ἀπαλλαγὴν τῶν ἀτυχημάτων, λέγεται τὸν
βασιλέα πέμψαι πρὸς τὸν Ἀπόλλω τοὺς ἐπερωτή-
σοντας περὶ τῶν συμβεβηκότων. ἐκπεσόντος οὖν
χρησμοῦ μῆνιν ὑπάρχειν Ποσειδῶνος, καὶ τότε ταύ-
την λήξειν ὅταν οἱ Τρῶες τὸ λαχὸν τῶν τέκνων ἑκου-
σίως παραδῶσι βορὰν τῷ κήτει, φασὶν ἁπάντων
εἰς τὸν κλῆρον ἐμβαινόντων ἐπανελθεῖν εἰς Ἡσιό-
νην τὴν τοῦ βασιλέως θυγατέρα· διόπερ τὸν Λαο- 4
μέδοντα συναναγκασθέντα παραδοῦναι τὴν παρθέ-
νον καὶ δεσμοῖς καταλαβόμενον ἀπολιπεῖν παρὰ τὸν
αἰγιαλόν. ἐνταῦθα δὲ τὸν μὲν Ἡρακλέα μετὰ τῶν Ἀργο- 5

12 τε om. Dind. 13 παραδόξως] παραχρῆμα II
24 ἐμβληθέντων II 28 δὲ et μὲν om. vulg.

ναυτῶν τὴν ἀπόβασιν ποιησάμενον, καὶ μαθόντα παρὰ τῆς κόρης τὴν περιπέτειαν, ἀναρρῆξαι μὲν τοὺς περὶ τὸ σῶμα δεσμούς, ἀναβάντα δ' εἰς τὴν πόλιν ἐπαγγείλασθαι τῷ βασιλεῖ διαφθερεῖν τὸ κῆ-
6 *τος. τοῦ δὲ Λαομέδοντος ἀποδεξαμένου τὸν λόγον καὶ δωρεὰν δώσειν ἐπαγγειλαμένου τὰς ἀνικήτους ἵππους, φασὶ τὸ μὲν κῆτος ὑφ' Ἡρακλέους ἀναιρεθῆναι, τῇ δ' Ἡσιόνῃ δοθῆναι τὴν ἐξουσίαν εἴτε βούλοιτο μετὰ τοῦ σώσαντος ἀπελθεῖν εἴτε μετὰ τῶν γονέων καταμένειν ἐν τῇ πατρίδι. τὴν μὲν οὖν κόρην ἑλέσθαι τὸν μετὰ τοῦ ξένου βίον, οὐ μόνον τὴν εὐεργεσίαν τῆς συγγενείας προκρίνασαν, ἀλλὰ καὶ φοβουμένην μὴ πάλιν φανέντος κήτους πρὸς τὴν ὁμοίαν ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἐκτεθῇ τιμωρίαν.*
7 *τὸν δ' Ἡρακλέα δώροις καὶ τοῖς προσήκουσι ξενίοις λαμπρῶς τιμηθέντα τὴν Ἡσιόνην καὶ τὰς ἵππους παραθέσθαι τῷ Λαομέδοντι, συνταξάμενον μετὰ* 287 *τὴν ἐκ Κόλχων ἐπάνοδον ἀπολήψεσθαι, αὐτὸν δ' ἀναχθῆναι μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν κατὰ σπουδὴν ἐπὶ τὸν προκείμενον ἆθλον.*

43 *Ἐπιγενομένου δὲ μεγάλου χειμῶνος, καὶ τῶν ἀριστέων ἀπογινωσκόντων τὴν σωτηρίαν, φασὶν Ὀρφέα, τῆς τελετῆς μόνον τῶν συμπλεόντων μετεσχηκότα, ποιήσασθαι τοῖς Σαμόθραξι τὰς ὑπὲρ τῆς*
2 *σωτηρίας εὐχάς. εὐθὺς δὲ τοῦ πνεύματος ἐνδόντος, καὶ δυοῖν ἀστέρων ἐπὶ τὰς τῶν Διοσκόρων κεφαλὰς ἐπιπεσόντων, ἅπαντας μὲν ἐκπλαγῆναι τὸ παράδοξον, ὑπολαβεῖν δὲ θεῶν προνοίᾳ τῶν κιν-*

4 *διαφθείρειν CF* 12 *τῆς συγγ. τὴν εὐεργεσίαν* vulg. 15 *δ'*] *δ' οὖν CF.*

δύνων ἑαυτοὺς ἀπηλλάχθαι. διὸ καὶ τοῖς ἐπιγινο-
μένοις παραδοσίμου γεγενημένης τῆς περιπετείας,
ἀεὶ τοὺς χειμαζομένους τῶν πλεόντων εὐχὰς μὲν
τίθεσθαι τοῖς Σαμόθραξι, τὰς δὲ τῶν ἀστέρων παρ-
ουσίας ἀναπέμπειν εἰς τὴν τῶν Διοσκόρων ἐπιφά-
νειαν. οὐ μὴν ἀλλὰ τότε λήξαντος τοῦ χειμῶνος 3
ἀποβῆναι μὲν τοὺς ἀριστεῖς τῆς Θρᾴκης εἰς τὴν
ὑπὸ Φινέως βασιλευομένην χώραν, περιπεσεῖν δὲ
δυσὶ νεανίσκοις ἐπὶ τιμωρίᾳ διωρυγμένοις καὶ μά-
στιξι πληγὰς συνεχεῖς λαμβάνουσι· τούτους δ' ὑπάρ-
χειν Φινέως υἱοὺς καὶ Κλεοπάτρας, ἥν φασιν ἐξ
Ὠρειθυίας τῆς Ἐρεχθέως γεννηθῆναι καὶ Βορέου,
διὰ [δὲ] μητρυιᾶς τόλμαν καὶ διαβολὰς ψευδεῖς τυγ-
χάνοντας ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀδίκως τῆς προειρημένης
τιμωρίας· τὸν γὰρ Φινέα γεγαμηκότα Ἰδαίαν τὴν 4
Δαρδάνου τοῦ Σκυθῶν βασιλέως θυγατέρα, καὶ
διὰ τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα πάντα χαριζόμενον, πι-
στεῦσαι διότι τῇ μητρυιᾷ βίαν ἐφ' ὕβρει προσήγα-
γον οἱ πρόγονοι, βουλόμενοι τῇ μητρὶ χαρίζεσθαι.
τῶν δὲ περὶ τὸν Ἡρακλέα παραδόξως ἐπιφανέντων, 5
φασὶ τοὺς μὲν ἐν ταῖς ἀνάγκαις ὄντας ἐπικαλέσα-
σθαι καθάπερ θεοὺς τοὺς ἀριστεῖς, καὶ τὰς αἰτίας
δηλώσαντας τῆς τοῦ πατρὸς παρανομίας δεῖσθαι τῶν
ἀτυχημάτων αὐτοὺς ἐξελέσθαι. τὸν δὲ Φινέα πι- 44
κρῶς ἀπαντήσαντα τοῖς ξένοις παραγγεῖλαι μηδὲν
τῶν καθ' ἑαυτὸν πολυπραγμονεῖν· μηδένα γὰρ πα-
τέρα λαβεῖν παρ' υἱῶν ἑκουσίως τιμωρίαν, εἰ μὴ
τῷ μεγέθει τῶν ἀδικημάτων ὑπέρθοιντο τὴν φυσι-

2 γενομένης II   8 περιτυχεῖν II   12 ωροθύιας D
13 δὲ delevi.

2 κὴν τῶν γονέων εἰς τέκνα φιλοστοργίαν. ἐνταῦθα
συμπλέοντας τοῖς περὶ τὸν Ἡρακλέα τοὺς ἐπικα-
λουμένους μὲν Βορεάδας, ἀδελφοὺς δ' ὄντας Κλεο-
πάτρας, λέγεται διὰ τὴν συγγένειαν πρώτους ὁρ-
μῆσαι πρὸς τὴν βοήθειαν, καὶ τοὺς μὲν περικειμένους
τοῖς νεανίσκοις δεσμοὺς περιρρῆξαι, τοὺς δ' ἐναν-
3 τιουμένους τῶν βαρβάρων ἀποκτεῖναι. ὁρμήσαντος
δὲ τοῦ Φινέως πρὸς μάχην, καὶ τοῦ πλήθους τῶν
Θρᾳκῶν συνδραμόντος, φασὶ τὸν Ἡρακλέα πάν-
των ἄριστα διαγωνισάμενον αὐτόν τε τὸν Φινέα 288
καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ὀλίγους ἀνελεῖν, τὸ δὲ τελευ- 11
ταῖον κρατήσαντα τῶν βασιλείων τὴν μὲν Κλεο-
πάτραν [ἐκ] τῆς φυλακῆς προαγαγεῖν, τοῖς δε Φινεί-
δαις ἀποκαταστῆσαι τὴν πατρῴαν ἀρχήν· βουλομένων
δ' αὐτῶν τὴν μητρυιὰν μετ' αἰκίας ἀποκτεῖναι,
πεῖσαι τῆς μὲν τιμωρίας ταύτης ἀποστῆναι, πρὸς
δὲ τὸν πατέρα πέμψαντας εἰς τὴν Σκυθίαν ἐκεῖνον
παρακαλέσαι τῶν εἰς αὐτοὺς ἀνομημάτων λαβεῖν
4 κόλασιν. οὗ γενηθέντος τὸν μὲν Σκύθην τῆς θυ-
γατρὸς καταγνῶναι θάνατον, τοὺς δ' ἐκ τῆς Κλεο-
πάτρας υἱοὺς ἀπενέγκασθαι παρὰ τοῖς Θρᾳξὶ δόξαν
ἐπιεικείας. οὐκ ἀγνοῶ δὲ διότι τινὲς τῶν μυθογρά-
φων τυφλωθῆναί φασι τοὺς Φινείδας ὑπὸ τοῦ πα-
τρός, καὶ τὸν Φινέα τῆς ὁμοίας τυχεῖν συμφορᾶς
5 ὑπὸ Βορέου. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Ἡρακλέα τινὲς
παραδεδώκασι πρὸς ὑδρείαν ἐξελθόντα κατὰ τὴν
Ἀσίαν ὑπὸ τῶν Ἀργοναυτῶν ἐπὶ τῆς χώρας ἀπολει-
φθῆναι. καθόλου δὲ τοὺς παλαιοὺς μύθους οὐχ

13 ἐκ om. D προάγειν II φινίδαις D (ut infra)
17 πέμψαντα *CF* 28 δὲ] γὰρ vulg.

ἁπλῆν οὐδὲ συμπεφωνημένην ἱστορίαν ἔχειν συμ-
βέβηκε· διόπερ οὐ χρὴ θαυμάζειν, ἐάν τινα τῶν 6
ἀρχαιολογουμένων μὴ συμφώνως ἅπασι τοῖς ποιη-
ταῖς καὶ συγγραφεῦσι συγκρίνωμεν. οὐ μὴν ἀλλὰ
καὶ τοὺς Φινείδας λέγεται τὴν βασιλείαν παραδόν-
τας τῇ μητρὶ Κλεοπάτρᾳ συστρατεῦσαι τοῖς ἀριστεῦ-
σιν. ἀναχθέντας δ' αὐτοὺς ἐκ τῆς Θρᾴκης καὶ κο- 7
μισθέντας εἰς τὸν Πόντον προσχεῖν τῇ Ταυρικῇ,
τὴν ἀγριότητα τῶν ἐγχωρίων ἀγνοοῦντας· νόμιμον
γὰρ εἶναι τοῖς τὴν χώραν ταύτην οἰκοῦσι βαρβάροις
θύειν Ἀρτέμιδι Ταυροπόλῳ τοὺς καταπλέοντας ξέ-
νους· παρ' οἷς φασι τὴν Ἰφιγένειαν ἐν τοῖς ὕστερον
χρόνοις ἱέρειαν τῆς εἰρημένης θεοῦ κατασταθεῖσαν
θύειν τοὺς ἁλισκομένους.

Ἐπιζητούσης δὲ τῆς ἱστορίας τὰς τῆς ξενοκτο- 45
νίας αἰτίας, ἀναγκαῖον βραχέα διελθεῖν, ἄλλως τε
καὶ τῆς παρεκβάσεως οἰκείας ἐσομένης ταῖς τῶν
Ἀργοναυτῶν πράξεσι. φασὶ γὰρ Ἡλίου δύο γενέσθαι
παῖδας, Αἰήτην τε καὶ Πέρσην· τούτων δὲ τὸν μὲν
Αἰήτην βασιλεῦσαι τῆς Κολχίδος, τὸν δ' ἕτερον τῆς
Ταυρικῆς, ἀμφοτέρους δὲ διενεγκεῖν ὠμότητι. καὶ 2
Πέρσου μὲν Ἑκάτην γενέσθαι θυγατέρα, τόλμῃ καὶ
παρανομίᾳ προέχουσαν τοῦ πατρός· φιλοκύνηγον
δ' οὖσαν ἐν ταῖς ἀποτυχίαις ἀνθρώπους ἀντὶ τῶν
θηρίων κατατοξεύειν. φιλότεχνον δ' εἰς φαρμάκων
θανασίμων συνθέσεις γενομένην τὸ καλούμενον
ἀκόνιτον ἐξευρεῖν, καὶ τῆς ἑκάστου δυνάμεως πεῖραν
λαμβάνειν μίσγουσαν ταῖς διδομέναις τοῖς ξένοις

8 προσέχειν D[a], προσσχεῖν Eich. 11 θύειν — 13 κατα-
σταθεῖσαν om. D 26 τὸ] τὸν D.

τροφαῖς. ἐμπειρίαν δὲ μεγάλην ἐν τούτοις ἔχουσαν πρῶτον μὲν τὸν πατέρα φαρμάκῳ διαφθεῖραι καὶ διαδέξασθαι τὴν βασιλείαν, ἔπειτ᾽ Ἀρτέμιδος ἱερὸν ἱδρυσαμένην καὶ τοὺς καταπλέοντας ξένους θύεσθαι 289
τῇ θεῷ καταδείξασαν ἐπ᾽ ὠμότητι διονομασθῆναι.
3 μετὰ δὲ ταῦτα συνοικήσασαν Αἰήτῃ γεννῆσαι δύο θυγατέρας, Κίρκην τε καὶ Μήδειαν, ἔτι δ᾽ υἱὸν Αἰγιαλέα. καὶ τὴν μὲν Κίρκην εἰς φαρμάκων παντοδαπῶν ἐπίνοιαν ἐκτραπεῖσαν ἐξευρεῖν ῥιζῶν παντοίας φύσεις καὶ δυνάμεις ἀπιστουμένας· οὐκ ὀλίγα μὲν γὰρ ὑπὸ τῆς μητρὸς Ἑκάτης διδαχθῆναι, πολὺ δὲ πλείω διὰ τῆς ἰδίας ἐπιμελείας ἐξευροῦσαν μηδεμίαν ὑπερβολὴν ἀπολιπεῖν ἑτέρᾳ πρὸς ἐπίνοιαν
4 φαρμακείας. δοθῆναι δ᾽ αὐτὴν εἰς γάμον τῷ βασιλεῖ τῶν Σαρματῶν, οὓς ἔνιοι Σκύθας προσαγορεύουσι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον τὸν ἄνδρα φαρμάκοις ἀνελεῖν, μετὰ δὲ ταῦτα τὴν βασιλείαν διαδεξαμένην πολλὰ κατὰ τῶν ἀρχομένων ὠμὰ
5 πρᾶξαι καὶ βίαια. διόπερ ἐκπεσοῦσαν τῆς βασιλείας κατὰ μέν τινας τῶν μυθογράφων φυγεῖν ἐπὶ τὸν ὠκεανόν, καὶ νῆσον ἔρημον καταλαβομένην ἐνταῦθα μετὰ τῶν συμφυγουσῶν γυναικῶν καθιδρυθῆναι, κατὰ δέ τινας τῶν ἱστορικῶν ἐκλιποῦσαν τὸν Πόντον κατοικῆσαι τῆς Ἰταλίας ἀκρωτήριον τὸ μέχρι τοῦ νῦν ἀπ᾽ ἐκείνης Κίρκαιον ὀνομαζόμενον.
46 τὴν δὲ Μήδειαν ἱστοροῦσι μαθεῖν παρά τε τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς ἁπάσας τὰς τῶν φαρμάκων δυνάμεις, προαιρέσει δ᾽ ἐναντιωτάτῃ χρῆσθαι· δια-

7 μηδίαν D^1 semper 23 ἐκλείπουσαν D 25 κιρκαῖον D.

*τελεῖν γὰρ τοὺς καταπλέοντας τῶν ξένων ἐξαιρου-
μένην ἐκ τῶν κινδύνων, καὶ ποτὲ μὲν παρὰ τοῦ
πατρὸς αἰτεῖσθαι δεήσει καὶ χάριτι τὴν τῶν μελ-
λόντων ἀπόλλυσθαι σωτηρίαν, ποτὲ δ' αὐτὴν ἐκ
τῆς φυλακῆς ἀφιεῖσαν προνοεῖσθαι τῆς τῶν ἀτυ-
χούντων ἀσφαλείας· τὸν γὰρ Αἰήτην τὰ μὲν διὰ
τὴν ἰδίαν ὠμότητα, τὰ δ' ὑπὸ τῆς γυναικὸς Ἑκά-
της πεισθέντα, προσδέξασθαι τὸ τῆς ξενοκτονίας
νόμιμον. ἀντιπραττούσης δὲ τῆς Μηδείας ἀεὶ* 2
*μᾶλλον τῇ προαιρέσει τῶν γονέων, φασὶ τὸν Αἰή-
την ὑποπτεύσαντα τὴν ἐκ τῆς θυγατρὸς ἐπιβουλὴν
εἰς ἐλευθέραν αὐτὴν ἀποθέσθαι φυλακήν· τὴν δὲ
Μήδειαν διαδρᾶσαν καταφυγεῖν εἴς τι τέμενος Ἡλίου
κείμενον παρὰ θάλατταν. καθ' ὃν δὴ χρόνον τοὺς* 3
*Ἀργοναύτας ἀπὸ τῆς Ταυρικῆς κομισθέντας νυκτὸς
καταπλεῦσαι τῆς Κολχίδος εἰς τὸ προειρημένον τέ-
μενος. ἔνθα δὴ περιτυχόντας τῇ Μηδείᾳ πλανω-
μένῃ παρὰ τὸν αἰγιαλόν, καὶ μαθόντας παρ' αὐτῆς
τὸ τῆς ξενοκτονίας νόμιμον, ἀποδέξασθαι μὲν τὴν
ἡμερότητα τῆς παρθένου, δηλώσαντας δ' αὐτῇ τὴν
ἑαυτῶν ἐπιβολὴν πάλιν παρ' ἐκείνης μαθεῖν τὸν
ὑπάρχοντα αὐτῇ κίνδυνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς διὰ τὴν
πρὸς τοὺς ξένους εὐσέβειαν. κοινοῦ δὲ τοῦ συμ-* 4
*φέροντος φανέντος, τὴν μὲν Μήδειαν ἐπαγγείλα-
σθαι συνεργήσειν αὐτοῖς μέχρι ἂν συντελέσωσι τὸν
προκείμενον ἆθλον, τὸν δ' Ἰάσονα διὰ τῶν ὅρκων*
290 *δοῦναι πίστεις ὅτι γήμας αὐτὴν ἕξει σύμβιον ἅπαντα*

6 *ἀσφαλείας*] *σωτηρίας* D *γὰρ*] *μὲν γὰρ* vulg. 8 *τὸ*] *τότε* D 10 *μᾶλλον τῇ προαιρέσει* om. D 18 *παρὰ*] *περὶ* II 22 *ἀπὸ* Wess., *ὑπὸ* cod. 25 *συντελῶσι* D.

5 τὸν τοῦ ζῆν χρόνον. μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς Ἀργοναύτας ἀπολιπόντας φυλακὰς τῆς νεώς, νυκτὸς ὁρμῆσαι μετὰ τῆς Μηδείας ἐπὶ τὸ χρυσόμαλλον δέρος· περὶ οὗ τὰ κατὰ μέρος οἰκεῖον ἂν εἴη διελθεῖν, ἵνα μηδὲν τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν ὑποκειμένην ἱστορίαν ἀγνοῆται.

47 Φρίξον τὸν Ἀθάμαντος μυθολογοῦσι διὰ τὰς ἀπὸ τῆς μητρυιᾶς ἐπιβουλὰς ἀναλαβόντα τὴν ἀδελφὴν Ἕλλην φυγεῖν ἐκ τῆς Ἑλλάδος. περαιουμένων δ' αὐτῶν κατά τινα θεῶν πρόνοιαν ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπὶ κριοῦ χρυσομάλλου, τὴν μὲν παρθένον ἀποπεσεῖν εἰς τὴν θάλατταν, ἣν ἀπ' ἐκείνης Ἑλλήσποντον ὀνομασθῆναι, τὸν δὲ Φρίξον εἰς τὸν Πόντον πορευθέντα καταχθῆναι μὲν πρὸς τὴν Κολχίδα, κατὰ δέ τι λόγιον θύσαντα τὸν κριὸν ἀνα-
2 θεῖναι τὸ δέρος εἰς τὸ τοῦ Ἄρεος ἱερόν. μετὰ δὲ ταῦτα βασιλεύοντος τῆς Κολχίδος Αἰήτου χρησμὸν ἐκπεσεῖν ὅτι τότε καταστρέψει τὸν βίον ὅταν ξένοι καταπλεύσαντες τὸ χρυσόμαλλον δέρος ἀπενέγκωσι. διὰ δὴ ταύτας τὰς αἰτίας καὶ [διὰ] τὴν ἰδίαν ὠμότητα καταδεῖξαι θύειν τοὺς ξένους, ἵνα διαδοθείσης τῆς φήμης εἰς ἅπαντα τόπον περὶ τῆς Κόλχων ἀγριότητος μηδεὶς τῶν ξένων ἐπιβῆναι τολμήσῃ τῆς χώρας. περιβαλεῖν δὲ καὶ τῷ τεμένει τεῖχος καὶ φύλακας πολλοὺς ἐπιστῆσαι τῶν ἐκ τῆς Ταυρικῆς· ἀφ' ὧν καὶ τερατώδεις παρὰ τοῖς Ἕλλησι πλασθῆ-
3 ναι μύθους. διαβεβοῆσθαι γὰρ ὅτι πυρίπνοοι ταῦροι

4 τὰ Hertlein, om. D, τὸ vulg. 5 εἰς] ἐπὶ D 8 ὑπὸ Dind. 14 κατενεχθηναι II 17 βασιλεύοντι — Αἰήτῃ CF 20 καὶ] καὶ διὰ vulg. 22 ἅπαντα τὸν τόπον D.

περὶ τὸ τέμενος ὑπῆρχον, δράκων δ' ἄυπνος ἐτήρει τὸ δέρος, ἀπὸ μὲν τῶν Ταύρων μετενεχθείσης τῆς ὁμωνυμίας ἐπὶ τὴν τῶν βοῶν ἰσχύν, ἀπὸ δὲ τῆς κατὰ τὴν ξενοκτονίαν ὠμότητος πυρπνεῖν τοὺς ταύρους μυθολογηθέντος· παραπλησίως δὲ τοῦ τηροῦντος τὸ τέμενος Δράκοντος ὀνομαζομένου, μετενηνοχέναι τοὺς ποιητὰς ἐπὶ τὸ τερατῶδες καὶ καταπληκτικὸν τοῦ ζῴου. τῆς ὁμοίας δὲ μυθολο- 4
γίας ἔχεσθαι καὶ τὰ περὶ τοῦ Φρίξου λεγόμενα. διαπλεῦσαι γὰρ αὐτόν φασιν οἱ μὲν ἐπὶ νεὼς προτομὴν ἐπὶ τῆς πρῴρας ἐχούσης κριοῦ, καὶ τὴν Ἕλλην δυσφοροῦσαν ἐπὶ τῇ ναυτίᾳ, καὶ διὰ τοῦτ' ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς νεὼς ἐκκύπτουσαν, εἰς τὴν θάλατταν προπεσεῖν. ἔνιοι δέ φασι τὸν βασιλέα τῶν Σκυ- 5
θῶν, ὄντα γαμβρὸν Αἰήτου, παρὰ τοῖς Κόλχοις ἐπιδημῆσαι καθ' ὃν καιρὸν ἁλῶναι συνέβη τὸν Φρίξον μετὰ τοῦ παιδαγωγοῦ, ἐρωτικῶς δὲ σχόντα τοῦ παιδὸς λαβεῖν αὐτὸν ἐν δωρεᾷ παρ' Αἰήτου, καὶ καθάπερ υἱὸν γνήσιον ἀγαπήσαντα καταλιπεῖν αὐτῷ τὴν βασιλείαν. τὸν δὲ παιδαγωγὸν ὀνομαζόμενον Κριὸν τυθῆναι τοῖς θεοῖς, καὶ τοῦ σώματος ἐκδαρέντος προσηλωθῆναι τῷ νεῷ τὸ δέρμα κατά τι
291 *νόμιμον. μετὰ δὲ ταῦτα Αἰήτῃ γενομένου χρησμοῦ,* 6
καθ' ὃν ἐσημαίνετο τότε τελευτήσειν αὐτὸν ὅταν ξένοι καταπλεύσαντες τὸ τοῦ Κριοῦ δέρος ἀπενέγκωσι, τὸν βασιλέα φασὶ τειχίσαι τὸ τέμενος καὶ φρουρὰν

1 *ἄυπνος* scripsi (c. 48, 3), *αὐτοῖς* libri 4 *πῦρ πνεῖν* libri 8 *ὁμοίας δὲ*] *δ' ὁμοίας* vulg. 12 *ναυτιλίᾳ* D 22 *νεῷ*] *θεῷ* codices, *templo* Poggius *τι*] *τὸ* D 24 *ἐσήμαινε* D *τότε* add. Dind. 26 *φασὶ τὸν βασιλέα χρυσῶσαι τὸ δέρας καὶ φρουρὰν ἐγκαταστῆσαι, ἵνα διὰ* II.

ἐγκαταστῆσαι, πρὸς δὲ τούτοις χρυσῶσαι τὸ δέρος, ἵνα διὰ τὴν ἐπιφάνειαν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἐπιμελεστάτης ἀξιωθῇ φυλακῆς. ταῦτα μὲν οὖν ἔξεστι τοὺς ἀναγινώσκοντας κρίνειν πρὸς τὰς ἰδίας ἑκάστου προαιρέσεις.

48 Τὴν δὲ Μήδειαν ἱστοροῦσι καθηγήσασθαι τοῖς
Ἀργοναύταις πρὸς τὸ τοῦ Ἄρεος τέμενος, ἀπέχον
ἑβδομήκοντα σταδίους ἀπὸ τῆς πόλεως, ἣν καλεῖ-
σθαι μὲν Σύβαριν, ἔχειν δὲ τὰ βασίλεια τῶν Κόλ-
χων. προσελθοῦσαν δὲ ταῖς πύλαις κεκλειμέναις
νυκτὸς τῇ Ταυρικῇ διαλέκτῳ προσφωνῆσαι τοὺς
2 φρουρούς. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀνοιξάντων προθύ-
μως ὡς ἂν βασιλέως θυγατρί, φασὶ τοὺς Ἀργοναύ-
τας εἰσπεσόντας ἐσπασμένοις τοῖς ξίφεσι πολλοὺς
μὲν φονεῦσαι τῶν βαρβάρων, τοὺς δ' ἄλλους διὰ
τὸ παράδοξον καταπληξαμένους ἐκβαλεῖν ἐκ τοῦ
τεμένους, καὶ τὸ δέρος ἀναλαβόντας πρὸς τὴν ναῦν
3 ἐπείγεσθαι κατὰ σπουδήν. παραπλησίως δὲ τούτοις
καὶ τὴν Μήδειαν ἐν τῷ τεμένει τὸν μυθολογούμενον
ἄυπνον δράκοντα περιεσπειραμένον τὸ δέρος τοῖς
φαρμάκοις ἀποκτεῖναι, καὶ μετὰ Ἰάσονος τὴν ἐπὶ
4 θάλατταν κατάβασιν ποιήσασθαι. τῶν δὲ διαφυγόν-
των Ταύρων ἀπαγγειλάντων τῷ βασιλεῖ τὴν γενο-
μένην ἐπίθεσιν, φασὶ τὸν Αἰήτην μετὰ τῶν περὶ
αὐτὸν στρατιωτῶν διώξαντα τοὺς Ἕλληνας κατα-
λαβεῖν πλησίον τῆς θαλάττης· ἐξ ἐφόδου δὲ συν-
άψαντα μάχην ἀνελεῖν ἕνα τῶν Ἀργοναυτῶν Ἴφι-

5 ἑκάστους aut ἕκαστον Hertlein (cf. III 16, 3) 11 τοὺς φρουρούς Hertlein (c. 48, 7), τοῖς φρουροῦσι II, τοῖς φρουροῖς D 20 τοῖς om. vulg.

τον τὸν Εὐρυσθέως ἀδελφὸν τοῦ τοὺς ἄθλους Ἡρα-
κλεῖ προστάξαντος, ἔπειτα τοῖς ἄλλοις τῷ πλήθει
τῶν συναγωνιζομένων περιχυθέντα καὶ βιαιότερον
ἐγκείμενον ὑπὸ Μελεάγρου φονευθῆναι. ἔνθα δὴ 5
πεσόντος τοῦ βασιλέως καὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπαρθέν-
των, τραπῆναι πρὸς φυγὴν τοὺς Κόλχους, καὶ κατὰ
τὸν διωγμὸν τοὺς πλείστους αὐτῶν ἀναιρεθῆναι.
γενέσθαι δὲ καὶ τῶν ἀριστέων τραυματίαν Ἰάσονα
καὶ Λαέρτην, ἔτι δ' Ἀταλάντην καὶ τοὺς Θεσπιά-
δας προσαγορευομένους. τούτους μὲν οὖν φασιν
ὑπὸ τῆς Μηδείας ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ῥίζαις καὶ
βοτάναις τισὶ θεραπευθῆναι, τοὺς δ' Ἀργοναύτας
ἐπισιτισαμένους ἐκπλεῦσαι, καὶ μέσον ἤδη τὸ Πον-
τικὸν πέλαγος ἔχοντας περιπεσεῖν χειμῶνι παντελῶς
ἐπικινδύνῳ. τοῦ δ' Ὀρφέως, καθάπερ καὶ πρότερον, 6
εὐχὰς ποιησαμένου τοῖς Σαμόθρᾳξι, λῆξαι μὲν τοὺς
ἀνέμους, φανῆναι δὲ πλησίον τῆς νεὼς τὸν προσ-
αγορευόμενον θαλάττιον Γλαῦκον. τοῦτον δ' ἐπὶ δύο
νύκτας καὶ δύο ἡμέρας συνεχῶς τῇ νηὶ συμπλεύ-
σαντα προειπεῖν μὲν Ἡρακλεῖ περὶ τῶν ἄθλων καὶ
292 τῆς ἀθανασίας, τοῖς δὲ Τυνδαρίδαις, ὅτι προσ-
αγορευθήσονται μὲν Διόσκοροι, τιμῆς δ' ἰσοθέου
τεύξονται παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις. καθόλου δ' ἐξ 7
ὀνόματος προσφωνήσαντα πάντας τοὺς Ἀργοναύτας
εἰπεῖν ὡς διὰ τὰς Ὀρφέως εὐχὰς θεῶν προνοίᾳ
φανεὶς αὐτοῖς σημαίνει τὰ μέλλοντα γενήσεσθαι·

2 τοὺς ἄλλους — περιχυθέντας — ἐγκειμένους II 6 τοὺς Κ. πρὸς φυγὴν vulg. 7 τὸν διωγμὸν] τὴν ὁδὸν II 8 τραυματίας F 11 καὶ βοτάναις del. Dind. 12 τισὶ ante ῥίζαις vulg.

συμβουλεύειν οὖν αὐτοῖς, ὅταν τῆς γῆς ἅψωνται,
τὰς εὐχὰς ἀποδοῦναι τοῖς θεοῖς, δι' οὓς τετεύχασι
49 δὶς ἤδη τῆς σωτηρίας. ἔπειτα τὸν μὲν Γλαῦκον
δῦναι πάλιν εἰς τὸ πέλαγος, τοὺς δ' Ἀργοναύτας
κατὰ στόμα τοῦ Πόντου γενομένους προσπλεῦσαι
τῇ γῇ, βασιλεύοντος τότε τῆς χώρας Βύζαντος, ἀφ'
2 οὗ καὶ τὴν πόλιν τῶν Βυζαντίων ὠνομάσθαι. ἐν-
ταῦθα δὲ βωμοὺς ἱδρυσαμένους καὶ τοῖς θεοῖς τὰς
εὐχὰς ἀποδόντας καθιερῶσαι τὸν τόπον τὸν ἔτι καὶ
3 νῦν τιμώμενον ὑπὸ τῶν παραπλεόντων. μετὰ δὲ
ταῦτα ἀναχθέντας, καὶ διαπλεύσαντας τήν τε Προ-
ποντίδα καὶ τὸν Ἑλλήσποντον, προσενεχθῆναι τῇ
Τρῳάδι. ἐνταῦθα δ' Ἡρακλέους πέμψαντος εἰς τὴν
πόλιν Ἴφικλόν τε τὸν ἀδελφὸν καὶ Τελαμῶνα τάς
τε ἵππους καὶ τὴν Ἡσιόνην ἀπαιτήσοντας, λέγεται
τὸν Λαομέδοντα τοὺς μὲν πρεσβευτὰς εἰς φυλακὴν
ἀποθέσθαι, τοῖς δ' ἄλλοις Ἀργοναύταις δι' ἐνέδρας
βουλεῦσαι θάνατον· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους υἱοὺς
ἔχειν τῇ πράξει συνεργούς, Πρίαμον δὲ μόνον
ἐναντιοπραγοῦντα· τοῦτον γὰρ ἀποφήνασθαι δεῖν
τὰ πρὸς τοὺς ξένους δίκαια τηρεῖν, καὶ τήν τε
ἀδελφὴν καὶ τὰς ὡμολογημένας ἵππους ἀποδιδόναι.
4 οὐδενὸς δ' αὐτῷ προσέχοντος, φασὶν εἰς τὴν φυλα-
κὴν δύο ξίφη παρενέγκαντα λάθρᾳ δοῦναι τοῖς περὶ
τὸν Τελαμῶνα, καὶ τὴν τοῦ πατρὸς προαίρεσιν ἐξη-
γησάμενον αἴτιον γενέσθαι τῆς σωτηρίας αὐτοῖς.
5 εὐθὺς γὰρ τοὺς περὶ τὸν Τελαμῶνα φονεῦσαι μὲν

1 ὅταν] ἐπὰν τάχιστα II 2 ἀποδιδόναι *CF* 9 ἀποδι-δόντας D 14 τὰς Eichstädt, τοὺς codices 18 βου-λεύσασθαι D*F*.

τῶν φυλάκων τοὺς ἀντεχομένους, φυγόντας δ' ἐπὶ θάλατταν ἀπαγγεῖλαι τὰ κατὰ μέρος τοῖς Ἀργοναύταις. διόπερ τούτους μὲν ἑτοίμους γενομένους πρὸς μάχην ἀπαντῆσαι τοῖς ἐκ τῆς πόλεως ἐκχεομένοις μετὰ τοῦ βασιλέως· γενομένης δὲ μάχης ἰσχυρᾶς, 6 καὶ τῶν ἀριστέων διὰ τὰς ἀρετὰς ἐπικρατούντων, μυθολογοῦσι τὸν Ἡρακλέα πάντων ἄριστα διαγωνίσασθαι· τόν τε γὰρ Λαομέδοντα φονεῦσαι, καὶ τῆς πόλεως ἐξ ἐφόδου κρατήσαντα κολάσαι μὲν τοὺς μετασχόντας τῷ βασιλεῖ τῆς ἐπιβουλῆς, Πριάμῳ δὲ διὰ τὴν δικαιοσύνην παραδοῦναι τὴν βασιλείαν, καὶ φιλίαν συνθέμενον ἐκπλεῦσαι μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν. ἔνιοι δὲ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν παραδεδώκασιν 7 οὐ μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν, ἀλλ' ἰδίᾳ στρατεύσαντα τὸν Ἡρακλέα ναυσὶν ἓξ ἕνεκα τῶν ἵππων ἑλεῖν τὴν Τροίαν· προσμαρτυρεῖν δὲ τούτοις καὶ Ὅμηρον ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσιν,

ἀλλ' οἷόν τινά φασι βίην Ἡρακληείην
293 εἶναι, ἐμὸν πατέρα θρασυμέμνονα, θυμολέοντα,
ὅς ποτε δεῦρ' ἐλθὼν ἕνεχ' ἵππων Λαομέδοντος
ἓξ οἴῃς σὺν νηυσὶ καὶ ἀνδράσι παυροτέροισιν
Ἰλίου ἐξαλάπαξε πόλιν, χήρωσε δ' ἀγυιάς.

τοὺς δ' Ἀργοναύτας φασὶν ἐκ τῆς Τρῳάδος ἀναχ- 8 θέντας εἰς Σαμοθρᾴκην κομισθῆναι, καὶ τοῖς μεγάλοις θεοῖς τὰς εὐχὰς ἀποδόντας πάλιν ἀναθεῖναι τὰς φιάλας εἰς τὸ τέμενος τὰς ἔτι καὶ νῦν διαμενούσας.

Τῆς δὲ τῶν ἀριστέων ἀνακομιδῆς ἀγνοουμένης 50

13 ἔνιοι — Ἀργοναυτῶν om. C 18 τινα A, ποτε ceteri (c. 32, 2).

ἔτι κατὰ τὴν Θετταλίαν, φασὶ προσπεσεῖν φήμην
ὅτι πάντες οἱ μετὰ Ἰάσονος στρατεύσαντες ἐν τοῖς
κατὰ τὸν Πόντον τόποις ἀπολώλασι. διόπερ τὸν
Πελίαν καιρὸν ἔχειν ὑπολαμβάνοντα τοὺς ἐφέδρους
τῆς βασιλείας πάντας ἄρδην ἀνελεῖν, τὸν μὲν
πατέρα τὸν Ἰάσονος ἀναγκάσαι πιεῖν αἷμα ταύρου,
τὸν δ' ἀδελφὸν Πρόμαχον, παῖδα τὴν ἡλικίαν ὄντα,
2 φονεῦσαι. Ἀμφινόμην δὲ τὴν μητέρα μέλλουσαν
ἀναιρεῖσθαί φασιν ἔπανδρον καὶ μνήμης ἀξίαν ἐπι-
τελέσασθαι πρᾶξιν· καταφυγοῦσαν γὰρ ἐπὶ τὴν
ἑστίαν τοῦ βασιλέως καὶ καταρασαμένην παθεῖν
αὐτὸν ἄξια τῶν ἀσεβημάτων, ξίφει πατάξασαν ἑαυ-
3 τῆς τὸ στῆθος ἡρωικῶς καταστρέψαι τὸν βίον. τὸν
δὲ Πελίαν τούτῳ τῷ τρόπῳ πᾶσαν τὴν Ἰάσονος
συγγένειαν ἄρδην ἀνελόντα ταχὺ τὴν προσήκουσαν
τοῖς ἀσεβήμασι κομίσασθαι τιμωρίαν. τὸν γὰρ Ἰά-
σονα καταπλεύσαντα νυκτὸς τῆς Θετταλίας εἰς ὅρ-
μον οὐ μακρὰν μὲν τῆς Ἰωλκοῦ κείμενον, ἀθεώρη-
τον δὲ τοῖς ἐκ τῆς πόλεως, μαθεῖν παρά τινος τῶν
κατὰ τὴν χώραν τὰ γενόμενα περὶ τοὺς συγγενεῖς
4 ἀτυχήματα. πάντων δὲ τῶν ἀριστέων ἑτοίμων ὄν-
των βοηθεῖν τῷ Ἰάσονι καὶ πάντα κίνδυνον ἀνα-
δέχεσθαι, περὶ τῆς ἐπιθέσεως ἐμπεσεῖν αὐτοῖς ἀμ-
φισβήτησιν· τοὺς μὲν γὰρ συμβουλεύειν παραχρῆμα
βιασαμένους εἰς τὴν πόλιν ἀπροσδοκήτως ἐπιθέσθαι
τῷ βασιλεῖ, τινὰς δ' ἀποφαίνεσθαι δεῖν στρατιώτας
ἀπὸ τῆς ἰδίας πατρίδος ἕκαστον συλλέξαντα κοινὸν
ἄρασθαι πόλεμον· ἀδύνατον γὰρ εἶναι πεντήκοντα

3 κατὰ τὸν] κατὰ vulg. 5 μὲν] μὲν γὰρ vulg. 6 τὸν] τοῦ *CF* 24 οὓς *CF* 27 συλλέξαντα] ἐκλέξασθαι D.

καὶ τρισὶν ἀνδράσι περιγενέσθαι βασιλέως δύναμιν
ἔχοντος καὶ πόλεις ἀξιολόγους. τοιαύτης δ' οὔσης 5
ἐν αὐτοῖς ἀπορίας, λέγεται τὴν Μήδειαν ἐπαγγεί-
λασθαι δι' ἑαυτῆς τόν τε Πελίαν ἀποκτενεῖν δόλῳ
καὶ τὰ βασίλεια παραδώσειν τοῖς ἀριστεῦσιν ἀκιν-
δύνως. ἐνταῦθα πάντων θαυμασάντων τὸν λόγον 6
καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐπιβουλῆς μαθεῖν ζητούντων,
εἰπεῖν ὅτι κομίζει μεθ' ἑαυτῆς πολλὰς καὶ παρα-
δόξους δυνάμεις φαρμάκων εὑρημένας ὑπό τε τῆς
μητρὸς Ἑκάτης καὶ τῆς ἀδελφῆς Κίρκης· καὶ ταύ-
ταις μὲν μηδέποτε χρῆσθαι πρότερον πρὸς ἀπώλειαν
ἀνθρώπων, νυνὶ δὲ δι' αὐτῶν ἀμυνεῖσθαι ῥᾳδίως
τοὺς ἀξίους τιμωρίας. προειποῦσαν δὲ τοῖς ἀριστεῦσι 7
294 τὰ κατὰ μέρος τῆς ἐπιθέσεως, ἐκ τῶν βασιλείων
αὐτοῖς ἐπαγγείλασθαι σημανεῖν τῆς μὲν ἡμέρας
καπνῷ, τῆς δὲ νυκτὸς πυρί, πρὸς τὴν ὑπερκειμένην
τῆς θαλάττης σκοπήν. αὐτὴν δὲ κατασκευάσασαν 51
Ἀρτέμιδος εἴδωλον κοῖλον, εἰς μὲν τοῦτο παντοδα-
πὰς φύσεις φαρμάκων κατακρύψαι, ἑαυτῆς δὲ τὰς
μὲν τρίχας δυνάμεσί τισι χρίσασαν ποιῆσαι πολιάς,
τὸ δὲ πρόσωπον καὶ τὸ σῶμα ῥυτίδων πλῆρες, ὥστε
τοὺς ἰδόντας δοκεῖν εἶναί τινα παντελῶς πρεσβῦτιν·
τὸ δὲ τελευταῖον ἀναλαβοῦσαν τὴν θεὸν διεσκευασ-
μένην καταπληκτικῶς εἰς ὄχλων δεισιδαιμονίαν, εἰς
τὴν πόλιν εἰσβαλεῖν ἅμ' ἡμέρᾳ. ἐνθεαζούσης δ' 2
αὐτῆς, καὶ τοῦ πλήθους κατὰ τὰς ὁδοὺς συντρέχον-
τος, παραγγέλλειν πᾶσι δέχεσθαι τὴν θεὸν εὐσεβῶς·

4 ἀποκτεῖναι libri, corr. Hertlein 5 παραδοῦναι *F* 7 ἐπιβολῆς vulg. 9 εὑρημένας post Ἑκάτης vulg. 12 ἀμύνεσθαι D 15 σημαίνειν libri, corr. Hertlein 25 ἐμβαλεῖν D.

παρεῖναι γὰρ αὐτὴν ἐξ Ὑπερβορέων ἐπ' ἀγαθῷ
3 δαίμονι τῇ τε πόλει πάσῃ καὶ τῷ βασιλεῖ. πάντων
δὲ προσκυνούντων καὶ τιμώντων τὴν θεὸν θυσίαις,
καὶ τὸ σύνολον τῆς πόλεως ἁπάσης συνενθεαζούσης,
εἰσβαλεῖν τὴν Μήδειαν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τόν τε
Πελίαν εἰς δεισιδαίμονα διάθεσιν ἐμβαλεῖν καὶ τὰς
θυγατέρας αὐτοῦ διὰ τῆς τερατείας εἰς τοιαύτην
κατάπληξιν ἀγαγεῖν ὥστε πιστεῦσαι διότι πάρεστιν
ἡ θεὸς εὐδαίμονα ποιήσουσα τὸν οἶκον τοῦ βασι-
4 λέως· ἀπεφαίνετο γὰρ ἐπὶ δρακόντων ὀχουμένην
τὴν Ἄρτεμιν δι' ἀέρος ὑπερπετασθῆναι πολλὰ μέρη
τῆς οἰκουμένης, καὶ πρὸς καθίδρυσιν ἑαυτῆς καὶ
τιμὰς αἰωνίους ἐκλελέχθαι τὸν εὐσεβέστατον ἁπάντων
τῶν βασιλέων· προστεταχέναι δ' αὐτῇ καὶ τὸ γῆρας
ἀφελοῦσαν τὸ Πελίου διά τινων δυνάμεων νέον
παντελῶς ποιῆσαι τὸ σῶμα καὶ πολλὰ ἕτερα πρὸς
5 μακάριον καὶ θεοφιλῆ βίον δωρήσασθαι. ἐκπληττο-
μένου δὲ τοῦ βασιλέως τὸ παράδοξον τῶν λόγων,
ἐπαγγείλασθαι τὴν Μήδειαν παραχρῆμα ἐπὶ τοῦ
σώματος ἑαυτῆς τὰς τούτων πίστεις παρέξεσθαι.
εἰποῦσαν γὰρ μιᾷ τῶν Πελίου θυγατέρων καθαρὸν
ἐνεγκεῖν ὕδωρ, καὶ τῆς παρθένου τὸ ῥηθὲν εὐθὺς
ἐπὶ τέλος ἀγαγούσης, φασὶν εἰς οἰκίσκον τινὰ συγ-
κλείσασαν ἑαυτὴν καὶ περινιψαμένην τὸ σῶμα πᾶν
ἀποκλύσασθαι τὰς τῶν φαρμάκων δυνάμεις· ἀπο-
κατασταθεῖσαν δ' εἰς τὴν προϋπάρχουσαν διάθεσιν
καὶ φανεῖσαν τῷ βασιλεῖ καταπλήξασθαι τοὺς ὁρῶν-

2 τε om. D 4 συνθεαζούσης vulg., om. D, corr. Reiske 15 ἀφελόντα codices, corr. Steph. τὸ] τοῦ vulg. 20 τούτων om. II 21 μιᾷ E, μίαν ceteri.

τας, καὶ δόξαι τινὶ θεῶν προνοίᾳ μετηλλαχέναι τὸ
γῆρας εἰς παρθένου νεότητα καὶ κάλλος περίβλεπτον.
ποιῆσαι δ' αὐτὴν καὶ διά τινων φαρμάκων εἴδωλα 6
φαντασθῆναι τῶν δρακόντων, ἐφ' ὧν ἀποφαίνεσθαι
τὴν θεὸν κομισθεῖσαν δι' ἀέρος ἐξ Ὑπερβορέων ἐπι-
295 ξενωθῆναι τῷ Πελίᾳ. τῶν δ' ἐνεργημάτων ὑπὲρ
τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν φανέντων, καὶ τοῦ βασιλέως
μεγάλης ἀποδοχῆς ἀξιοῦντος τὴν Μήδειαν καὶ τὸ
σύνολον πιστεύσαντος ἀληθῆ λέγειν, φασὶν αὐτὴν
κατὰ μόνας ἐντυχοῦσαν τῷ Πελίᾳ παρακαλέσαι ταῖς
θυγατράσι διακελεύσασθαι συνεργεῖν καὶ πράττειν
ἅπερ ἂν αὐταῖς προστάττῃ· προσήκειν γὰρ τῷ τοῦ
βασιλέως σώματι μὴ δουλικαῖς χερσίν, ἀλλὰ ταῖς
τῶν τέκνων θεραπευθέντα τυχεῖν τῆς παρὰ θεῶν
εὐεργεσίας. διόπερ τοῦ Πελίου ταῖς θυγατράσι 7
διαρρήδην εἰπόντος πάντα πράττειν ὅσα ἂν ἡ Μή-
δεια προστάττῃ περὶ τὸ σῶμα τοῦ πατρός, τὰς μὲν
παρθένους ἑτοίμους οὔσας τὸ κελευόμενον ἐπιτελεῖν,
τὴν δὲ Μήδειαν νυκτὸς ἐπιγενομένης καὶ τοῦ Πε- 52
λίου πρὸς ὕπνον τραπέντος λέγειν ὡς ἀναγκαῖον ἐν
λέβητι καθεψῆσαι τὸ σῶμα τοῦ Πελίου. προσάντως
δὲ τῶν παρθένων δεξαμένων τὸν λόγον, ἑτέραν
αὐτὴν ἐπινοῆσαι πίστιν τῶν ὑπ' αὐτῆς λεγομένων·
τρεφομένου γὰρ κριοῦ πολυετοῦς κατὰ τὴν οἰκίαν,
ἐπαγγείλασθαι ταῖς κόραις τοῦτον πρότερον καθεψή-

4 τῶν om. vulg. ἀφ' D 8 ἀποδοχῆς] ὑπεροχῆς II 9 φασὶν αὐτὸν κ. μ. ἐντυχεῖν τὸν πατέρα (τὸν π. om. FM) ταῖς θυγατράσι καὶ παρακαλέσαι συνεργεῖν II 14 θεραπείαις F; θεραπευθὲν vel θεραπευθέντι fort. 16 διαρρήδην om. D 18 οὔσας] εἶναι Dindorf, (c. 49, 5) 21 προσάντως Dindorf (XIV 21, 6), προσηνῶς libri.

2 σειν καὶ ποιήσειν ἀπ' ἀρχῆς ἄρνα. συγκαταθεμένων
δ' αὐτῶν, μυθολογοῦσι τὴν Μήδειαν κατὰ μέλη
διελοῦσαν τὸ σῶμα τοῦ κριοῦ καθεψῆσαι, καὶ διά
τινων φαρμάκων παρακρουσαμένην ἐξελεῖν ἐκ τοῦ
λέβητος ἀρνὸς εἴδωλον. ἐνταῦθα τῶν παρθένων
καταπλαγεισῶν, καὶ πίστεις τῆς ἐπαγγελίας ἡγησα-
μένων ἐνδεχομένας ἔχειν, ὑπουργῆσαι τοῖς προσ-
τάγμασι. καὶ τὰς μὲν ἄλλας ἁπάσας τὸν πατέρα
τυπτούσας ἀποκτεῖναι, μόνην δ' Ἄλκηστιν δι' εὐσε-
3 βείας ὑπερβολὴν ἀποσχέσθαι τοῦ γεννήσαντος. μετὰ
δὲ ταῦτα τὴν Μήδειάν φασι τοῦ μὲν τὸ σῶμα κατα-
κόπτειν ἢ καθέψειν ἀποστῆναι, προσποιησαμένην δὲ
δεῖν πρότερον εὐχὰς ποιήσασθαι τῇ σελήνῃ, τὰς
μὲν παρθένους ἀναβιβάσαι μετὰ λαμπάδων ἐπὶ τὸ
μετεωρότατον τέγος τῶν βασιλείων, αὐτὴν δὲ τῇ
Κολχίδι διαλέκτῳ κατευχήν τινα μακρὰν διερχομένην
ἐγχρονίζειν, ἀναστροφὴν διδοῦσαν τοῖς μέλλουσι
4 ποιεῖσθαι τὴν ἐπίθεσιν. διὸ καὶ τοὺς Ἀργοναύτας
ἀπὸ τῆς σκοπῆς καταμαθόντας τὸ πῦρ, καὶ νομίσαντας
συντετελέσθαι τὴν ἀναίρεσιν τοῦ βασιλέως, ὁρμῆ-
σαι δρόμῳ πρὸς τὴν πόλιν, παρεισελθόντας δ' ἐντὸς
τοῦ τείχους ἐσπασμένοις τοῖς ξίφεσιν εἰς τὰ βασί-
λεια καταντῆσαι καὶ τοὺς ἐναντιουμένους τῶν φυ-
λάκων ἀνελεῖν. τὰς δὲ τοῦ Πελίου θυγατέρας ἄρτι
καταβεβηκυίας ἀπὸ τοῦ τέγους πρὸς τὴν καθέψησιν,
καὶ παραδόξως ἐν τοῖς βασιλείοις ἰδούσας τόν τε
Ἰάσονα καὶ τοὺς ἀριστεῖς, περιαλγεῖς ἐπὶ τῇ συμ- 296
φορᾷ γενέσθαι· οὔτε γὰρ ἀμύνασθαι τὴν Μήδειαν

6 ἐπαγγελίας] πράξεως *CF* 11 τὴν om. D
19 νομίσαντας] νοήσαντας f. 23 καταντῆσαι καὶ om. II.

εἶχον ἐξουσίαν οὔτε τὸ πραχθὲν αὐταῖς μύσος δι'
ἀπάτην διορθώσασθαι. διόπερ ταύτας μὲν ὁρμῆσαι 5
λέγεται στερίσκειν αὐτὰς τοῦ ζῆν, τὸν δ' Ἰάσονα
κατελεήσαντα τὰ πάθη παρακατασχεῖν αὐτάς, καὶ
θαρρεῖν παρακαλέσαντα δεικνύειν ὡς ἐκ κακίας μὲν
οὐδὲν ἥμαρτον, ἀκουσίως δὲ δι' ἀπάτην ἠτύχησαν.
καθόλου δὲ πᾶσι τοῖς συγγενέσιν ἐπαγγειλάμενον 53
ἐπιεικῶς καὶ μεγαλοψύχως προσενεχθήσεσθαι, συν-
αγαγεῖν εἰς ἐκκλησίαν τὰ πλήθη. ἀπολογησάμενον
δὲ περὶ τῶν πεπραγμένων, καὶ διδάξαντα διότι τοὺς
προαδικήσαντας ἠμύνατο, τιμωρίαν ἐλάττονα λαβὼν
ὧν αὐτὸς πέπονθεν, Ἀκάστῳ μὲν τῷ Πελίου τὴν
πατρῴαν βασιλείαν παραδοῦναι, τῶν δὲ τοῦ βασι-
λέως θυγατέρων ἀξιῶσαι αὐτὸν φροντίδα ποιήσα-
σθαι. καὶ πέρας συντελέσαι τὴν ὑπόσχεσιν αὐτόν 2
φασι μετά τινα χρόνον συνοικίσαντα πάσας τοῖς
ἐπιφανεστάτοις. Ἄλκηστιν μὲν γὰρ τὴν πρεσβυτάτην
ἐκδοῦναι πρὸς γάμον Ἀδμήτῳ τῷ Φέρητος Θετταλῷ,
Ἀμφινόμην δὲ Ἀνδραίμονι Λεοντέως ἀδελφῷ, Εὐ-
άδνην δὲ Κάνῃ τῷ Κεφάλου, Φωκέων τότε βασι-
λεύοντι. ταῦτα μὲν αὐτὸν ὕστερον πρᾶξαι, τότε
δὲ μετὰ τῶν ἀριστέων εἰς Ἰσθμὸν τὸν ἐν Πελοπον-
νήσῳ πλεύσαντα θυσίαν ἐπιτελέσαι τῷ Ποσειδῶνι
καὶ καθιερῶσαι τὴν Ἀργὼ τῷ θεῷ. ἀποδοχῆς δὲ 3
μεγάλης τυγχάνοντα παρὰ τῷ βασιλεῖ τῶν Κοριν-

1 ἔχειν II 8 μεγαλοπρεπῶς II 10 δείξαντα D 11 τιμωρίαν] διατιμωρίαν D 12 ἑκάστῳ DF (c. 55, 2) 14 ἀξιῶσαι αὐτὸν D, ἀξίως ἑαυτὸν II 20 Κάνῃ τῷ] καὶ νιτω D, καπατώνει CEG² Φωκέων] Φυλακέων AB 21 ὕστερον αὐτὸν vulg. 22 ἐν] ἐπὶ D.

θίων Κρέοντι μετασχεῖν τῆς πολιτείας καὶ τὸν λοιπὸν χρόνον ἐν τῇ Κορίνθῳ κατοικῆσαι.

4 Μελλόντων δὲ τῶν Ἀργοναυτῶν εἰς τὰς πατρίδας διαχωρίζεσθαι, φασὶ τὸν Ἡρακλέα συμβουλεῦσαι τοῖς ἀριστεῦσι πρὸς τὰ παράδοξα τῆς τύχης ἀλλήλοις ὅρκους δοῦναι συμμαχήσειν, ἐάν τις βοηθείας προσδεηθῇ· ἐκλέξασθαι δὲ καὶ τῆς Ἑλλάδος τὸν ἐπιφανέστατον τόπον εἰς ἀγώνων θέσιν καὶ πανήγυριν κοινήν, καὶ καθιερῶσαι τὸν ἀγῶνα τῷ
5 μεγίστῳ τῶν θεῶν Διὶ Ὀλυμπίῳ. συνομοσάντων δὲ τῶν ἀριστέων περὶ τῆς συμμαχίας, καὶ τὴν διάταξιν τῶν ἀγώνων ἐπιτρεψάντων Ἡρακλεῖ, φασὶ τοῦτον [τὸν] τόπον προκρῖναι πρὸς τὴν πανήγυριν τῆς τῶν Ἠλείων χώρας τὸν παρὰ τὸν Ἀλφειόν. διὸ καὶ τὴν παραποταμίαν καθιερώσαντα τῷ μεγίστῳ τῶν θεῶν, Ὀλυμπίαν ἀπ' ἐκείνου προσαγορεῦσαι. ὑποστησά- 297 μενον δ' ἱππικὸν ἀγῶνα καὶ γυμνικόν, τά τε περὶ τῶν ἄθλων διατάξαι καὶ θεωροὺς ἀποστεῖλαι τοὺς ταῖς πόλεσι προεροῦντας τὴν θέαν τῶν ἀγώνων.
6 διὰ δὲ τὴν παρὰ τοῖς Ἀργοναύταις γενομένην ἀποδοχὴν αὐτοῦ κατὰ τὴν στρατείαν οὐ μετρίως δοξασθέντος, προσγενέσθαι τὴν ἐκ τῆς Ὀλυμπικῆς πανηγύρεως δόξαν, ὥστε πάντων τῶν Ἑλλήνων ἐπιφανέστατον ὑπάρχειν καὶ παρὰ ταῖς πλείσταις πόλεσι γνωσθέντα πολλοὺς ἔχειν ἐπιθυμητὰς τῆς φιλίας, οὓς προθύμους εἶναι μετασχεῖν παντὸς κιν-
7 δύνου. ταχὺ δ' ἐπ' ἀνδρείᾳ καὶ στρατηγίᾳ θαυμασθέντα στρατόπεδόν τε κράτιστον συστήσασθαι

13 τὸν del. Hertlein τῶν om. D 23 τῶν om. D 24 ὑπάρξαι II 26 μετέχειν II.

καὶ πᾶσαν ἐπελθεῖν τὴν οἰκουμένην εὐεργετοῦντα
τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων· ἀνθ' ὧν τυχεῖν αὐτὸν
συμφωνουμένης ἀθανασίας. τοὺς δὲ ποιητὰς διὰ
τὴν συνήθη τερατολογίαν μυθολογῆσαι μόνον τὸν
Ἡρακλέα καὶ γυμνὸν ὅπλων τελέσαι τοὺς τεθρυλη-
μένους ἄθλους.

Ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ θεοῦ τούτου τὰ μυθολο- 54
γούμενα πάντα διήλθομεν, νυνὶ δὲ προσθετέον ἡμῖν
καὶ ὑπὲρ Ἰάσονος τὸν ὑπολειπόμενον λόγον. φασὶ
γὰρ αὐτὸν ἐν Κορίνθῳ κατοικοῦντα καὶ συμβιώσαντα
δεκαετῆ χρόνον Μηδείᾳ γεννῆσαι παῖδας ἐξ αὐτῆς,
τοὺς μὲν πρεσβυτάτους δύο διδύμους Θετταλόν τε
καὶ Ἀλκιμένην, τὸν δὲ τρίτον πολὺ νεώτερον τού-
των Τίσανδρον. τοῦτον μὲν οὖν τὸν χρόνον ἱστο- 2
ροῦσιν ἀποδοχῆς ἀξιωθῆναι τὴν Μήδειαν ὑπὸ τοῦ
ἀνδρὸς διὰ τὸ μὴ μόνον κάλλει διαφέρειν αὐτήν,
ἀλλὰ καὶ σωφροσύνῃ καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς κεκο-
σμῆσθαι· μετὰ δὲ ταῦτα ἀεὶ μᾶλλον τοῦ χρόνου
τὴν φυσικὴν εὐπρέπειαν ἀφαιρουμένου, λέγεται τὸν
Ἰάσονα Γλαύκης ἐρασθέντα τῆς Κρέοντος θυγατρὸς
μνηστεῦσαι τὴν παρθένον. συγκαταθεμένου δὲ τοῦ 3
πατρὸς καὶ τάξαντος ἡμέραν τοῖς γάμοις, τὸ μὲν
πρῶτον ἐπιβαλέσθαι φασὶν αὐτὸν πείθειν τὴν Μή-
δειαν ἑκουσίως παραχωρῆσαι τῆς συμβιώσεως· βού-
λεσθαι γὰρ αὐτὸν γαμεῖν οὐκ ἀποδοκιμάσαντα τὴν
πρὸς αὐτὴν ὁμιλίαν, ἀλλὰ τοῖς τέκνοις σπεύδοντα

9 καὶ om. vulg. ἀπολειπόμενον II 21 μνηστεύσασθαι D 25 αὐτὸν scripsi, αὐτὴν codices, ἄλλην Dindorf; an Γλαύκην mavis? ἀποδοκιμάζοντα II 26 ἀλλὰ Dind., ἀλλὰ καὶ cod.

4 συγγενῆ τὸν τοῦ βασιλέως οἶκον ποιῆσαι. ἀγανα-
κτούσης δὲ τῆς γυναικὸς καὶ θεοὺς μαρτυρομένης
τοὺς ἐπόπτας γενομένους τῶν ὅρκων, φασὶ τὸν 298
Ἰάσονα καταφρονήσαντα τῶν ὅρκων γῆμαι τὴν τοῦ
5 βασιλέως θυγατέρα. τὴν δὲ Μήδειαν ἐξελαυνομένην
ἐκ τῆς πόλεως, καὶ μίαν ἡμέραν παρὰ τοῦ Κρέοντος
λαβοῦσαν εἰς τὴν τῆς φυγῆς παρασκευήν, εἰς μὲν
τὰ βασίλεια νυκτὸς εἰσελθεῖν ἀλλοιώσασαν τοῖς
φαρμάκοις τὴν αὑτῆς ὄψιν, καὶ τὴν οἰκίαν ὑφάψαι,
ῥίζιόν τι προσθεῖσαν, εὑρημένον μὲν ὑπὸ Κίρκης
τῆς ἀδελφῆς, δύναμιν δ' ἔχον, ἐπὰν ἐξαφθῇ, δυσ-
κατάσβεστον. ἄφνω δὲ φλεγομένων τῶν βασιλείων,
τὸν μὲν Ἰάσονα ταχέως ἐκπηδῆσαι, τὴν δὲ Γλαύκην
καὶ τὸν Κρέοντα τοῦ πυρὸς περικαταλαβόντος δια-
6 φθαρῆναι. τινὲς δὲ τῶν συγγραφέων φασὶ τοὺς μὲν
υἱοὺς τῆς Μηδείας δῶρα κομίσαι τῇ νύμφῃ φαρμά-
κοις κεχριμένα, τὴν δὲ Γλαύκην δεξαμένην καὶ τῷ
σώματι περιθεμένην αὐτήν τε συμφορᾷ περιπεσεῖν
καὶ τὸν πατέρα βοηθοῦντα καὶ τοῦ σώματος ἁψά-
7 μενον τελευτῆσαι. τὴν δὲ Μήδειαν ἐπιτυχοῦσαν
τοῖς πρώτοις ἐγχειρήμασιν οὐκ ἀποστῆναι τῆς Ἰάσο-
νος τιμωρίας. ἐπὶ τοσοῦτο γὰρ προελθεῖν αὐτὴν
ὀργῆς ἅμα καὶ ζηλοτυπίας, ἔτι δ' ὠμότητος, ὥστ'
ἐπεὶ διέφυγε τὸν μετὰ τῆς νύμφης κίνδυνον, τῇ
σφαγῇ τῶν κοινῶν τέκνων ἐμβαλεῖν αὐτὸν εἰς τὰς
μεγίστας συμφοράς· πλὴν γὰρ ἑνὸς τοῦ διαφυγόντος
τοὺς ἄλλους υἱοὺς ἀποσφάξαι [καὶ τὰ σώματα τού-

1 τοῦ om. vulg. 4 τῶν ὅρκων om. vulg. 6 παρὰ] ἀπὸ II 20 ἀποτυχοῦσαν Dind. 24 ἐξέφυγε II 27 καὶ τὰ — θάψαι delevi (c. 55, 1).

των ἐν τῷ τῆς Ἥρας τεμένει θάψαι] καὶ μετὰ τῶν
πιστοτάτων θεραπαινίδων ἔτι νυκτὸς μέσης φυγεῖν
ἐκ τῆς Κορίνθου, καὶ διεκπεσεῖν εἰς Θήβας πρὸς
Ἡρακλέα· τοῦτον γὰρ μεσίτην γεγονότα τῶν ὁμολο-
γιῶν ἐν Κόλχοις ἐπηγγέλθαι βοηθήσειν αὐτῇ παρα-
σπονδουμένῃ. ἐν τοσούτῳ δὲ τὸν μὲν Ἰάσονα στερη- 55
θέντα τέκνων καὶ γυναικὸς δόξαι πᾶσι δίκαια
πεπονθέναι· διὸ καὶ μὴ δυνάμενον ἐνεγκεῖν τὸ μέ-
γεθος τῆς συμφορᾶς ἐκ τοῦ ζῆν ἑαυτὸν μεταστῆσαι.
τοὺς δὲ Κορινθίους ἐκπεπλῆχθαι μὲν τὴν δεινότητα
τῆς περιπετείας, μάλιστα δ᾽ ἀπορεῖν περὶ τῆς ταφῆς
τῶν παίδων. διόπερ ἀποστειλάντων αὐτῶν Πυθώδε
τοὺς ἐπερωτήσοντας τὸν θεὸν ὅπως χρηστέον ἐστὶ
τοῖς σώμασι τῶν παίδων, προστάξαι τὴν Πυθίαν
ἐν τῷ τεμένει τῆς Ἥρας αὐτοὺς θάψαι καὶ τιμῶν
ἡρωικῶν αὐτοὺς ἀξιοῦν. ποιησάντων δὲ τῶν Κοριν- 2
θίων τὸ προσταχθέν, φασὶ Θετταλὸν μὲν τὸν δια-
φυγόντα τὸν ἀπὸ τῆς μητρὸς φόνον ἐν Κορίνθῳ
299 τραφέντα μετὰ ταῦτα ἐπανελθεῖν εἰς Ἰωλκόν, οὖσαν
Ἰάσονος πατρίδα· ἐν ᾗ καταλαβόντα προσφάτως
Ἄκαστον τὸν Πελίου τετελευτηκότα παραλαβεῖν κατὰ
γένος προσήκουσαν τὴν βασιλείαν, καὶ τοὺς ὑφ᾽
ἑαυτὸν τεταγμένους ἀφ᾽ ἑαυτοῦ προσαγορεῦσαι Θετ-
ταλούς. οὐκ ἀγνοῶ δὲ διότι περὶ τῆς τῶν Θετταλῶν 3
προσηγορίας οὐ ταύτην μόνην τὴν ἱστορίαν, ἀλλὰ
καὶ διαφώνους ἑτέρας παραδεδόσθαι συμβέβηκε,
περὶ ὧν ἐν οἰκειοτέροις μνησθησόμεθα καιροῖς. τὴν 4

2 νυκτὸς μέσης] πολλῆς νυκτὸς οὔσης *CF* 13 ὅπως] πῶς II ἐστὶ om. *CF* 21 αικαστον D 22 τὴν om. D; f. ante κατὰ ponendum 26 παραγενέσθαι D.

δ' οὖν Μήδειαν ἐν Θήβαις φασὶ καταλαβοῦσαν
Ἡρακλέα μανικῷ πάθει συνεχόμενον καὶ τοὺς υἱοὺς
ἀπεκταγκότα, φαρμάκοις αὐτὸν ἰάσασθαι. τοῦ δ'
Εὐρυσθέως ἐπικειμένου τοῖς προστάγμασιν, ἀπο-
γνοῦσαν τὴν κατὰ τὸ παρὸν ἐκ τούτου βοήθειαν
καταφυγεῖν εἰς Ἀθήνας πρὸς Αἰγέα τὸν Πανδίονος.
5 ἐνταῦθα δ' οἱ μέν φασιν αὐτὴν Αἰγεῖ συνοικήσασαν
γεννῆσαι Μῆδον τὸν ὕστερον Μηδίας βασιλεύσαντα,
τινὲς δ' ἱστοροῦσιν ὑφ' Ἱππότου τοῦ Κρέοντος ἐξαι-
τουμένην τυχεῖν κρίσεως καὶ τῶν ἐγκλημάτων ἀπο-
6 λυθῆναι. μετὰ δὲ ταῦτα Θησέως ἐπανελθόντος ἐκ
Τροιζῆνος εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐγκληθεῖσαν ἐπὶ φαρ-
μακείᾳ φυγεῖν ἐκ τῆς πόλεως· δόντος δ' Αἰγέως
τοὺς παραπέμψοντας εἰς ἣν βούλοιτο χώραν, εἰς
7 τὴν Φοινίκην κομισθῆναι. ἐντεῦθεν δ' εἰς τοὺς
ἄνω τόπους τῆς Ἀσίας ἀναβᾶσαν συνοικῆσαί τινι
τῶν ἐπιφανῶν βασιλέων, ἐξ οὗ γεννῆσαι παῖδα
Μῆδον· καὶ τὸν παῖδα μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευ-
τὴν διαδεξάμενον τὴν βασιλείαν θαυμασθῆναί τε
κατὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τοὺς λαοὺς ἀφ' ἑαυτοῦ
Μήδους ὀνομάσαι.

56 Καθόλου δὲ διὰ τὴν τῶν τραγῳδῶν τερατείαν
ποικίλη τις [διάθεσις] καὶ διάφορος ἱστορία περὶ
Μηδείας ἐξενήνεκται, καί τινες χαρίζεσθαι βουλό-
μενοι τοῖς Ἀθηναίοις φασὶν αὐτὴν ἀναλαβοῦσαν
τὸν ἐξ Αἰγέως Μῆδον εἰς Κόλχους διασωθῆναι·
κατὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Αἰήτην ἐκ τῆς βασιλείας

3 ἀπεκτακότα C 10 κρίσεως τυχεῖν vulg. 13 δ' om. vulg. 18 τὸν Bekker, τὸν μὲν cod. 20 λαοὺς] ἄλλους codices 23 διάθεσις om. *CF*.

ὑπὸ τἀδελφοῦ Πέρσου βιαίως ἐκπεπτωκότα τὴν ἀρχὴν
ἀνακτήσασθαι, Μήδου τοῦ Μηδείας ἀνελόντος τὸν
Πέρσην· μετὰ δὲ ταῦτα δυνάμεως ἐγκρατῆ γενό-
μενον τὸν Μῆδον πολλὴν ἐπελθεῖν τῆς ὑπὲρ τὸν
Πόντον Ἀσίας, καὶ κατασχεῖν τὴν ἀπ' ἐκείνου Μη-
δίαν προσαγορευθεῖσαν. ἀλλὰ γὰρ τὸ πάσας τὰς 2
ἀποφάσεις τῶν περὶ τῆς Μηδείας μυθολογησάντων
300 ἀναγράφειν οὐκ ἀναγκαῖον ἅμα καὶ μακρὸν εἶναι
κρίνοντες τὰ καταλειπόμενα τῆς περὶ τῶν Ἀργοναυ-
τῶν ἱστορίας προσθήσομεν. οὐκ ὀλίγοι γὰρ τῶν τε 3
ἀρχαίων συγγραφέων καὶ τῶν μεταγενεστέρων, ὧν
ἐστι καὶ Τίμαιος, φασὶ τοὺς Ἀργοναύτας μετὰ τὴν
τοῦ δέρους ἁρπαγὴν πυθομένους ὑπ' Αἰήτου προ-
κατειλῆφθαι ναυσὶ τὸ στόμα τοῦ Πόντου, πρᾶξιν
ἐπιτελέσασθαι παράδοξον καὶ μνήμης ἀξίαν. ἀνα-
πλεύσαντας γὰρ αὐτοὺς διὰ τοῦ Τανάιδος ποταμοῦ
ἐπὶ τὰς πηγάς, καὶ κατὰ τόπον τινὰ τὴν ναῦν διελ-
κύσαντας, καθ' ἑτέρου πάλιν ποταμοῦ τὴν ῥύσιν
ἔχοντος εἰς τὸν ὠκεανὸν καταπλεῦσαι πρὸς τὴν
θάλατταν, ἀπὸ δὲ τῶν ἄρκτων ἐπὶ τὴν δύσιν κομι-
σθῆναι τὴν γῆν ἔχοντας ἐξ εὐωνύμων, καὶ πλησίον
γινομένους Γαδείρων εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν
εἰσπλεῦσαι. ἀποδείξεις δὲ τούτων φέρουσι, δεικνύν- 4
τες τοὺς παρὰ τὸν ὠκεανὸν κατοικοῦντας Κελτοὺς
σεβομένους μάλιστα τῶν θεῶν τοὺς Διοσκόρους·
παραδόσιμον γὰρ αὐτοὺς ἔχειν ἐκ παλαιῶν χρόνων
τὴν τούτων τῶν θεῶν παρουσίαν ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ

6 *προσαγ. Μηδίαν* vulg. 8 *ἅμα*] *ἀλλὰ CF* *εἶναι*] *ἢ* add. D 9 *περὶ τῆς* D 13 *δέρατος* II 17 *κατὰ* om. II 22 *γενομένους* vulg. 26 *ἔχειν αὐτοὺς* vulg.

γεγενημένην. εἶναι δὲ καὶ τὴν παρὰ τὸν ὠκεανὸν
χώραν οὐκ ὀλίγας ἔχουσαν προσηγορίας ἀπό τε τῶν
5 Ἀργοναυτῶν καὶ τῶν Διοσκόρων. παραπλησίως δὲ
καὶ τὴν ἐντὸς Γαδείρων ἤπειρον ἔχειν ἐμφανῆ σημεῖα
τῆς τούτων ἀνακομιδῆς. περὶ μὲν γὰρ τὴν Τυρρη-
νίαν καταπλεύσαντας αὐτοὺς εἰς νῆσον τὴν ὀνομα-
ζομένην Αἰθάλειαν τὸν ἐν αὐτῇ λιμένα, κάλλιστον
ὄντα τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις, Ἀργῷον ἀπὸ τῆς
νεὼς προσαγορεῦσαι, καὶ μέχρι τῶνδε τῶν χρόνων
6 διαμένειν αὐτοῦ τὴν προσηγορίαν. παραπλησίως
δὲ τοῖς εἰρημένοις κατὰ μὲν τὴν Τυρρηνίαν ἀπὸ
σταδίων ὀκτακοσίων τῆς Ῥώμης ὀνομάσαι λιμένα
Τελαμῶνα, κατὰ δὲ Φορμίας τῆς Ἰταλίας Αἰήτην
τὸν νῦν Καιήτην προσαγορευόμενον. πρὸς δὲ τού-
τοις ὑπ' ἀνέμων αὐτοὺς ἐκριφέντας εἰς τὰς Σύρτεις,
καὶ μαθόντας παρὰ Τρίτωνος τοῦ τότε βασιλεύοντος
τῆς Λιβύης τὴν ἰδιότητα τῆς θαλάττης, καὶ τὸν κίν-
δυνον ἐκφυγόντας, δωρήσασθαι χαλκοῦν τρίποδα
τὸν ἀρχαίοις μὲν κεχαραγμένον γράμμασι, μέχρι δὲ
τῶν νεωτέρων χρόνων διαμείναντα παρὰ τοῖς Εὐ-
7 εσπερίταις. οὐ παραλειπτέον δ' ἡμῖν ἀνεξέλεγκτον
τὴν ἱστορίαν τῶν ἀποφηναμένων τοὺς Ἀργοναύτας
ἀνὰ τὸν Ἴστρον πλεύσαντας μέχρι τῶν πηγῶν κατ-
ενεχθῆναι διὰ τῆς ἀντιπροσώπου ῥύσεως πρὸς τὸν
8 Ἀδριατικὸν κόλπον. τούτους γὰρ ὁ χρόνος ἤλεγξεν
ὑπολαβόντας τὸν ἐν τῷ Πόντῳ πλείοσι στόμασιν 301
ἐξερευγόμενον Ἴστρον καὶ τὸν εἰς τὸν Ἀδρίαν ἐκ-

7 Αἰθαλίαν CD 8 τοῖς om. D 14 καήτην D
20 Εὐεσπερίταις D, ἐν Ἑσπερίταις C, Ἑσπερίταις F (c. 27, 2)
24 ῥύσεως G, φύσεως cet.

βάλλοντα τὴν ῥύσιν ἔχειν ἀπὸ τῶν αὐτῶν τόπων. Ῥωμαίων γὰρ καταπολεμησάντων τὸ τῶν Ἴστρων ἔθνος, εὑρέθη τὰς πηγὰς ἔχων ὁ ποταμὸς ἀπὸ τετταράκοντα σταδίων τῆς θαλάττης. ἀλλὰ γὰρ τοῖς συγγραφεῦσιν αἰτίαν τῆς πλάνης φασὶ γενέσθαι τὴν ὁμωνυμίαν τῶν ποταμῶν.

Ἡμῖν δ' ἀρκούντως ἐξειργασμένοις τὴν περὶ τῶν Ἀργοναυτῶν ἱστορίαν καὶ τὰ ὑφ' Ἡρακλέους πραχθέντα 57 οἰκεῖον ἂν εἴη κατὰ τὴν γενομένην ἐπαγγελίαν ἀναγράψαι τὰς τῶν υἱῶν αὐτοῦ πράξεις. μετὰ τὴν Ἡρακλέους τοίνυν ἀποθέωσιν οἱ παῖδες αὐτοῦ κατῴκουν ἐν Τραχῖνι παρὰ Κήυκι τῷ βασιλεῖ. 2 μετὰ δὲ ταῦτα Ὕλλου καί τινων ἑτέρων ἀνδρωθέντων, Εὐρυσθεὺς φοβηθεὶς μὴ πάντων ἐνηλίκων γενομένων ἐκπέσῃ τῆς ἐν Μυκήναις βασιλείας, ἔγνω τοὺς Ἡρακλείδας ἐξ ὅλης τῆς Ἑλλάδος φυγαδεῦσαι. διὸ Κήυκι μὲν τῷ βασιλεῖ προηγόρευσε τούς τε Ἡρακλείδας καὶ τοὺς Λικυμνίου παῖδας ἐκβαλεῖν, 3 ἔτι δὲ Ἰόλαον καὶ τὸ σύστημα τῶν Ἀρκάδων τῶν Ἡρακλεῖ συνεστρατευκότων, ἢ ταῦτα μὴ ποιοῦντα πόλεμον ἀναδέξασθαι. οἱ δ' Ἡρακλεῖδαι καὶ οἱ μετ' αὐτῶν θεωροῦντες αὐτοὺς οὐκ ἀξιομάχους ὄντας 4 Εὐρυσθεῖ πολεμεῖν, ἔγνωσαν ἑκουσίως φεύγειν ἐκ τῆς Τραχῖνος· ἐπιόντες δὲ τῶν ἄλλων πόλεων τὰς ἀξιολογωτάτας ἐδέοντο δέξασθαι σφᾶς αὐτοὺς συνοίκους. μηδεμιᾶς δὲ τολμώσης ὑποδέξασθαι, μόνοι τῶν ἄλλων Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἔμφυτον παρ' αὐτοῖς

4 τετταρακοσίων Reiske 5 αἰτίαν . . φασὶ om. D 10 αὐτοῦ om. II 11 μετὰ] δὲ add. D 25 ἀξιολογωτάτους D δέξασθαι] παραδέξασθαι C 27 παρ' om. GE.

*ἐπιείκειαν προσεδέξαντο τοὺς Ἡρακλείδας· κατῴκισαν
δὲ αὐτοὺς μετὰ τῶν συμφυγόντων εἰς Τρικόρυθον
πόλιν, ἥτις ἐστὶ μία τῆς ὀνομαζομένης τετραπόλεως.*
5 *μετὰ δέ τινα χρόνον ἁπάντων τῶν Ἡρακλέους παί-
δων ἠνδρωμένων, καὶ φρονήματος ἐμφυομένου τοῖς
νεανίσκοις διὰ τὴν ἀφ' Ἡρακλέους δόξαν, ὑφορώ-
μενος αὐτῶν τὴν αὔξησιν Εὐρυσθεὺς ἐστράτευσεν*
6 *ἐπ' αὐτοὺς μετὰ πολλῆς δυνάμεως. οἱ δ' Ἡρακλεῖ-
δαι, βοηθούντων αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων, προστησά-
μενοι τὸν Ἡρακλέους ἀδελφιδοῦν Ἰόλαον, καὶ τούτῳ
τε καὶ Θησεῖ καὶ Ὕλλῳ τὴν στρατηγίαν παραδόντες,
ἐνίκησαν παρατάξει τὸν Εὐρυσθέα. κατὰ δὲ τὴν
μάχην πλεῖστοι μὲν τῶν μετ' Εὐρυσθέως κατεκόπη-
σαν, αὐτὸς δ' ὁ Εὐρυσθεύς, τοῦ ἅρματος κατὰ τὴν* 302
*φυγὴν συντριβέντος, ὑπὸ Ὕλλου τοῦ Ἡρακλέους
ἀνῃρέθη· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ Εὐρυσθέως*
58 *πάντες κατὰ τὴν μάχην ἐτελεύτησαν. μετὰ δὲ ταῦτα
οἱ μὲν Ἡρακλεῖδαι πάντες περιβοήτῳ μάχῃ νενικη-
κότες τὸν Εὐρυσθέα, καὶ διὰ τὴν εὐημερίαν συμ-
μάχων εὐπορήσαντες, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὴν Πελο-*
2 *πόννησον Ὕλλου στρατηγοῦντος. Ἀτρεὺς δὲ μετὰ
τὴν Εὐρυσθέως τελευτὴν καταλαβόμενος τὴν ἐν
Μυκήναις βασιλείαν, καὶ προσλαβόμενος συμμάχους
Τεγεάτας καί τινας ἄλλους, ἀπήντησε τοῖς Ἡρακλεί-*
3 *δαις. κατὰ δὲ τὸν Ἰσθμὸν τῶν στρατοπέδων ἀθροι-
σθέντων, Ὕλλος μὲν ὁ Ἡρακλέους εἰς μονομαχίαν
προεκαλέσατο τῶν πολεμίων τὸν βουλόμενον, ὁμο-
λογίας θέμενος τοιαύτας, εἰ μὲν Ὕλλος νικήσαι τὸν*

2 *Τρικόρινθον* D, *Τρικόρυνθον CF* 3 *πόλιν* om. *CF* 11 *τε* om. D 14 *ὁ* om. vulg. 28 *νικήσει* codices.

ἀντιταχθέντα, παραλαβεῖν Ἡρακλείδας τὴν Εὐρυ-
σθέως βασιλείαν, εἰ δ' Ὕλλος λειφθείη, μὴ κατιέναι
τοὺς Ἡρακλείδας εἰς Πελοπόννησον ἐντὸς ἐτῶν
πεντήκοντα. καταβάντος δ' εἰς τὴν πρόκλησιν Ἐχέ- 4
μου τοῦ βασιλέως τῶν Τεγεατῶν, καὶ τῆς μονο-
μαχίας γενομένης, ὁ μὲν Ὕλλος ἀνῃρέθη, οἱ δ'
Ἡρακλεῖδαι κατὰ τὰς ὁμολογίας ἀπέστησαν τῆς
καθόδου καὶ τὴν εἰς Τρικόρυθον ἐπάνοδον ἐποιή-
σαντο. μετὰ δέ τινας χρόνους Λικύμνιος μὲν μετὰ 5
τῶν παίδων καὶ Τληπολέμου τοῦ Ἡρακλέους, ἑκου-
σίως τῶν Ἀργείων αὐτοὺς προσδεξαμένων, ἐν Ἄργει
κατῴκησαν, οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἐν Τρικορύθῳ [κατ-
ῴκησαν]· ὡς δ' ὁ πεντηκονταετὴς χρόνος διῆλθε,
κατῆλθον εἰς Πελοπόννησον· ὧν τὰς πράξεις ἀνα-
γράψομεν, ὅταν εἰς ἐκείνους τοὺς χρόνους παρα-
γενηθῶμεν. Ἀλκμήνη δ' εἰς Θήβας καταντήσασα, 6
καὶ μετὰ ταῦτ' ἄφαντος γενομένη, τιμῶν ἰσοθέων
ἔτυχε παρὰ τοῖς Θηβαίοις. τοὺς δ' ἄλλους Ἡρακλεί-
δας φασὶν ἐλθόντας παρ' Αἰγίμιον τὸν Δώρου τὴν
πατρῴαν τῆς χώρας παρακαταθήκην ἀπαιτήσαντας
μετὰ Δωριέων κατοικῆσαι. Τληπόλεμον δὲ τὸν 7
Ἡρακλέους ἐν Ἄργει κατοικοῦντα λέγουσιν ἀνελεῖν
Λικύμνιον τὸν Ἠλεκτρύωνος ἐρίσαντα περί τινων,
διὰ δὲ τὸν φόνον τοῦτον ἐξ Ἄργους φυγόντα εἰς
Ῥόδον μετοικῆσαι· τὴν δὲ νῆσον ταύτην τότε κατ-
ῴκουν Ἕλληνες οἱ ὑπὸ Τριόπα τοῦ Φόρβαντος κατ-
οικισθέντες. τὸν δ' οὖν Τληπόλεμον κοινῇ μετὰ 8

8 Τρικόρυνθον CDF 12 Τρικορύνθῳ CDF κατ-ῴκησαν delevi, κατοικήσαντες II 13 δ' om. vulg. 25 με-τοικῆσαι Hertlein, κατοικῆσαι libri.

τῶν ἐγχωρίων τριμερῆ ποιῆσαι τὴν Ῥόδον, καὶ τρεῖς ἐν αὐτῇ καταστῆσαι πόλεις, Λίνδον, Ἰήλυσον, Κά- 303
μειρον· βασιλεῦσαι δ' αὐτὸν πάντων τῶν Ῥοδίων διὰ τὴν τοῦ πατρὸς Ἡρακλέους δόξαν, καὶ κατὰ τοὺς ὕστερον χρόνους μετ' Ἀγαμέμνονος ἐπὶ τὴν Τροίαν στρατεῦσαι.

59 Ἐπεὶ δὲ περὶ Ἡρακλέους καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ διήλθομεν, οἰκεῖον ἂν εἴη περὶ Θησέως εἰπεῖν διὰ τὸ τοῦτον ζηλωτὴν γενέσθαι τῶν Ἡρακλέους ἄθλων. Θησεὺς τοίνυν γεγονὼς Αἴθρας τῆς Πιτθέως καὶ Ποσειδῶνος, τραφεὶς ἐν Τροιζῆνι παρὰ Πιτθεῖ τῷ μητροπάτορι, καὶ τὰ μυθολογούμενα σύμβολα ἀνῃρημένος τὰ ὑπὸ Αἰγέως ὑπό τινι πέτρᾳ τεθειμένα, κατήντησεν εἰς τὰς Ἀθήνας. διεξιὼν δ', ὥς φασι, τὴν παραθαλάττιον, καὶ ζηλωτὴς ὢν τῆς Ἡρακλέους ἀρετῆς, ἐπεβάλετο τελεῖν ἄθλους περι-
2 έχοντας ἀποδοχήν τε καὶ δόξαν. πρῶτον μὲν οὖν ἀνεῖλε τὸν ὀνομαζόμενον Κορυνήτην, χρώμενον τῇ προσαγορευομένῃ κορύνῃ, ὅπερ ἦν ὅπλον ἀμυντήριον, καὶ τοὺς παριόντας ἀποκτείνοντα, δεύτερον
3 δὲ τὸν ἐν Ἰσθμῷ κατοικοῦντα Σίνιν. οὗτος γὰρ δύο πίτυς κάμπτων, καὶ πρὸς ἑκατέραν τὸν ἕνα βραχίονα προσδεσμεύων, ἄφνω τὰς πίτυς ἠφίει· διόπερ τῶν σωμάτων διὰ τὴν βίαν ἀποσπωμένων συνέβαινε τοὺς ἀτυχοῦντας μετὰ μεγάλης τιμωρίας
4 τελευτᾶν. τρίτον δὲ τὴν ἐν Κρομμυῶνι ὑπάρχουσαν ὗν ἀγρίαν, διαφέρουσαν ἀλκῇ τε καὶ μεγέθει καὶ

2 ἠΐλυσόν D κάμιρον codices 3 βασιλεύειν D 13 τινι] τῇ D 21 σίννιν DF 23 ἀφίει D 25 ταλαιπωρίας conicio 27 ὗν ὑπάρχουσαν ἀγρίαν καὶ διαφ. D.

πολλοὺς ἀνθρώπους ἀναιροῦσαν, ἀπέκτεινεν. ἐκόλασε δὲ καὶ Σκείρωνα τὸν οἰκοῦντα τῆς Μεγαρίδος τὰς ὀνομαζομένας ἀπ' ἐκείνου Σκειρωνίδας πέτρας· οὗτος γὰρ εἰώθει τοὺς παριόντας ἀναγκάζειν ἀπονίπτειν ἑαυτὸν ἐπί τινος ἀποκρήμνου τόπου, λακτίσματι δ' ἄφνω τύπτων περιεκύλιε κατὰ τῶν κρημνῶν εἰς θάλατταν κατὰ τὴν ὀνομαζομένην Χελώνην. ἀνεῖλε 5 δὲ καὶ περὶ τὴν Ἐλευσῖνα Κερκυόνα τὸν διαπαλαίοντα τοῖς παριοῦσι καὶ τὸν ἡττηθέντα διαφθείροντα. μετὰ δὲ ταῦτα τὸν ὀνομαζόμενον Προκρούστην ἀπέκτεινε, τὸν οἰκοῦντα ἐν τῷ λεγομένῳ Κορυδαλλῷ τῆς Ἀττικῆς· οὗτος δὲ τοὺς παριόντας ὁδοιπόρους ἠνάγκαζεν ἐπί τινος κλίνης ἀναπίπτειν, καὶ τῶν μὲν μακροτέρων τὰ ὑπερέχοντα μέρη τοῦ σώματος ἀπέκοπτε, τῶν δ' ἐλαττόνων τοὺς πόδας προέκρουεν, ἀφ' οὗπερ Προκρούστης ὠνομάσθη. κατορθώσας δὲ τὰ προειρημένα κατήντησεν εἰς τὰς 6
304 Ἀθήνας, καὶ τὸν Αἰγέα διὰ τῶν συμβόλων ἀνεγνώρισε. μετὰ δὲ ταῦτα τὸν ἐν Μαραθῶνι ταῦρον, ὃν Ἡρακλῆς τελῶν ἆθλον ἐκ Κρήτης ἀπήγαγεν εἰς Πελοπόννησον, συμπλακεὶς καὶ κρατήσας τοῦ ζῴου ἀπήγαγεν εἰς τὰς Ἀθήνας· τοῦτον δ' Αἰγεὺς παραλαβὼν ἔθυσεν Ἀπόλλωνι.

Λείπεται δ' ἡμῖν εἰπεῖν περὶ Μινωταύρου τοῦ 60 ἀναιρεθέντος ὑπὸ Θησέως, ἵνα συντελέσωμεν τὰς τοῦ Θησέως πράξεις. ἀναγκαῖον δ' ἐστὶ προσανα-

3 ἀπ' ἐκείνου om. CF σκιρωνίδας II, σκιρωνίτιδας D 4 γὰρ] δ' II 14 προέχοντα II 16 οὗπερ] οὗ conicio 22 κατήγαγεν II 25 ἵνα . . . . πράξεις om. II

δραμόντας τοῖς χρόνοις τὰ συμπεπλεγμένα τούτοις
διελθεῖν, ἵνα σαφὴς ἡ σύμπασα γένηται διήγησις.
2 Τέκταμος ὁ Δώρου τοῦ Ἕλληνος τοῦ Δευκα-
λίωνος εἰς Κρήτην πλεύσας μετὰ Αἰολέων καὶ
Πελασγῶν ἐβασίλευσε τῆς νήσου, γήμας δὲ τὴν
Κρηθέως θυγατέρα ἐγέννησεν Ἀστέριον. οὗ βασι-
λεύοντος ἐν Κρήτῃ Ζεύς, ὥς φασιν, Εὐρώπην ἁρ-
πάσας ἐκ Φοινίκης καὶ διακομίσας εἰς Κρήτην ἐπὶ
ταύρου, μιγεὶς τρεῖς υἱοὺς ἐγέννησε, Μίνω καὶ
3 Ῥαδάμανθυν καὶ Σαρπηδόνα. μετὰ δὲ ταῦτα τὴν
Εὐρώπην Ἀστέριος ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἔγημεν·
ἄπαις δ' ὢν τοὺς τοῦ Διὸς παῖδας υἱοποιησάμενος
διαδόχους τῆς βασιλείας ἀπέλιπε. τούτων δὲ Ῥαδά-
μανθυς μὲν τοῖς Κρησὶν ἐνομοθέτησε, Μίνως δὲ
διαδεξάμενος τὴν βασιλείαν καὶ γήμας Ἰτώνην τὴν
Λυκτίου Λύκαστον ἐγέννησεν, ὃς διαδεξάμενος τὴν
ἀρχὴν καὶ γήμας Ἴδην τὴν Κορύβαντος ἐγέννησε
Μίνωα τὸν δεύτερον, ὅν τινες Διὸς υἱὸν ἀναγρά-
φουσιν. οὗτος πρῶτος Ἑλλήνων ναυτικὴν δύναμιν
4 ἀξιόλογον συστησάμενος ἐθαλαττοκράτησε. γήμας
δὲ Πασιφάην τὴν Ἡλίου καὶ Κρήτης ἐγέννησε Δευ-
καλίωνα καὶ Κατρέα καὶ Ἀνδρόγεων καὶ Ἀριάδνην,
καὶ ἕτερα τέκνα ἔσχε πλείονα νόθα. τῶν δὲ Μίνωος
υἱῶν Ἀνδρόγεως μὲν εἰς τὰς Ἀθήνας κατήντησε
Παναθηναίων συντελουμένων, Αἰγέως βασιλεύοντος,
ἐν δὲ τοῖς ἀγῶσι νικήσας τοὺς ἀθλητὰς ἅπαντας
5 συνήθης ἐγένετο τοῖς Πάλλαντος παισίν. ἐνταῦθ'
ὁ μὲν Αἰγεὺς ὑποπτεύσας τὴν Ἀνδρόγεω φιλίαν,

2 γένηται ante σαφὴς F 3 Τεύταμος F 7 ἐν] ἐν τῇ F 23 νόθα om. II.

*μήποθ' ὁ Μίνως βοηθήσας τοῖς υἱοῖς τοῦ Πάλλαν-
τος ἀφέληται τὴν ἀρχήν, ἐπεβούλευσε τῷ Ἀνδρόγεῳ.
βαδίζοντος οὖν αὐτοῦ εἰς τὰς Θήβας ἐπί τινα θεω-
ρίαν, ἐδολοφόνησεν αὐτὸν διά τινων ἐγχωρίων περὶ
Οἰνόην τῆς Ἀττικῆς. Μίνως δὲ πυθόμενος τὴν* 61
*κατὰ τὸν υἱὸν συμφοράν, ἧκεν εἰς τὰς Ἀθήνας
δίκας αἰτῶν τοῦ Ἀνδρόγεω φόνου. οὐδενὸς δ' αὐτῷ
προσέχοντος, πρὸς μὲν Ἀθηναίους πόλεμον συνε-
στήσατο, ἀρὰς δὲ ἐποιήσατο τῷ Διὶ γενέσθαι κατὰ
τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων αὐχμὸν καὶ λιμόν. ταχὺ
δὲ περὶ τὴν Ἀττικὴν καὶ τὴν Ἑλλάδα γενομένων*
305 *αὐχμῶν καὶ φθαρέντων τῶν καρπῶν, συνελθόντες
οἱ τῶν πόλεων ἡγεμόνες ἐπηρώτησαν τὸν θεὸν πῶς
ἂν δύναιντο τῶν κακῶν ἀπαλλαγῆναι. ὁ δ' ἔχρησεν
ἐλθεῖν αὐτοὺς πρὸς Αἰακὸν τὸν Διὸς καὶ Αἰγίνης
τῆς Ἀσωποῦ θυγατρός, καὶ κελεύειν ὑπὲρ αὐτῶν
εὐχὰς ποιήσασθαι. ὧν πραξάντων τὸ προσταχθέν,* 2
*ὁ μὲν Αἰακὸς ἐπετέλεσε τὰς εὐχάς, καὶ ὁ αὐχμὸς
παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν ἐπαύσατο, παρὰ δὲ
τοῖς Ἀθηναίοις μόνοις διέμεινεν· οὗ δὴ χάριν
ἠναγκάσθησαν οἱ Ἀθηναῖοι τὸν θεὸν ἐπερωτῆσαι
περὶ τῆς τῶν κακῶν ἀπαλλαγῆς. εἶθ' ὁ μὲν θεὸς
ἔχρησεν, ἐὰν τοῦ Ἀνδρόγεω φόνου τῷ Μίνῳ δίκας
δῶσιν ἃς ἂν ἐκεῖνος δικάσῃ· ὑπακουσάντων δὲ τῷ* 3
*θεῷ τῶν Ἀθηναίων, προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Μίνως
διδόναι κόρους ἑπτὰ καὶ τὰς ἴσας κόρας δι' ἐτῶν
ἐννέα βορὰν τῷ Μινωταύρῳ ὅσον ἂν χρόνον ζῇ τὸ*

1 *μήπως* II 3 *βαδίζοντος*] *καὶ βαδίζοντος* D 8 *συν-
εστήσατο πόλεμον* vulg. 14 *τῶν* om. vulg. 20 *διέμενεν* D
27 *ἐννέα*] *ἑπτὰ* *CF* *ὅσον*] *εἰς ὅσον* *CF*.

τέρας. δόντων δ' αὐτῶν, ἀπηλλάγησαν τῶν κακῶν οἱ κατὰ τὴν Ἀττικήν, καὶ ὁ Μίνως πολεμῶν ἐπαύσατο τὰς Ἀθήνας. διελθόντων δὲ ἐτῶν ἐννέα πάλιν ὁ Μίνως ἦλθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν μετὰ μεγάλου στόλου, καὶ τοὺς δὶς ἑπτὰ κόρους ἀπαιτήσας ἔλαβε.
4 μελλόντων δ' ἐκπλεῖν τῶν περὶ τὸν Θησέα, ὁ Αἰγεὺς συνέθετο πρὸς τὸν κυβερνήτην [καὶ προσέταξεν αὐτῷ], ἐὰν μὲν ὁ Θησεὺς νικήσῃ τὸν Μινώταυρον, καταπλεῖν αὐτοὺς λευκοῖς ἱστίοις, ἐὰν δὲ ἀπόληται, μέλασι, καθάπερ καὶ πρότερον ποιεῖν εἰώθεσαν. καταπλευσάντων δ' αὐτῶν εἰς Κρήτην Ἀριάδνη μὲν ἡ θυγάτηρ τοῦ Μίνωος ἠράσθη τοῦ Θησέως εὐπρεπείᾳ διαφέροντος, Θησεὺς δ' εἰς λόγους ἐλθὼν αὐτῇ καὶ ταύτην συνεργὸν λαβών, τόν τε Μινώταυρον ἀπέκτεινε καὶ τὴν ἔξοδον τὴν τοῦ λαβυρίν-
5 θου παρ' αὐτῆς μαθὼν διεσώθη. ἀνακομιζόμενος δ' εἰς τὴν πατρίδα καὶ κλέψας τὴν Ἀριάδνην ἔλαθεν ἐκπλεύσας νυκτός, καὶ κατῆρεν εἰς νῆσον τὴν τότε μὲν Δίαν, νῦν δὲ Νάξον προσαγορευομένην. καθ' ὃν δὴ χρόνον μυθολογοῦσι Διόνυσον ἐπιφανέντα, καὶ διὰ τὸ κάλλος τῆς Ἀριάδνης ἀφελόμενον τοῦ Θησέως τὴν παρθένον, ἔχειν αὐτὴν ὡς γυναῖκα γαμετὴν ἀγαπωμένην διαφερόντως. μετὰ γοῦν τὴν τελευτὴν αὐτῆς διὰ τὴν φιλοστοργίαν ἀθανάτων καταξιῶσαι τιμῶν, καταστερίσαντα τὸν ἐν οὐρανῷ
6 στέφανον Ἀριάδνης. τοὺς δὲ περὶ τὸν Θησέα φασὶ διὰ τὴν ἁρπαγὴν τῆς κόρης δυσφοροῦντας ἰσχυρῶς,

3 ἐννέα] ἑπτὰ II 5 post ἔλαβε oratio hiat 7 καὶ π. αὐτῷ del. Schäfer 9 ἀπόλλυται D 10 καὶ] τὸ D (c. 48, 6) 18 τότε] ποτε vulg.

καὶ διὰ τὴν λύπην ἐπιλαθομένους τῆς Αἰγέως
παραγγελίας, τοῖς μέλασιν ἱστίοις καταπλεῖν εἰς τὴν
306 Ἀττικήν. Αἰγέα δὲ θεασάμενον τὸν κατάπλουν, καὶ 7
δόξαντα τεθνηκέναι τὸν υἱόν, ἡρωικὴν ἅμα πρᾶξιν
καὶ συμφορὰν ἐπιτελέσασθαι· ἀναβάντα γὰρ εἰς
τὴν ἀκρόπολιν, καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς λύπης
προσκόψαντα τῷ ζῆν, ἑαυτὸν κατακρημνίσαι. μετὰ 8
δὲ τὴν Αἰγέως τελευτὴν Θησεὺς διαδεξάμενος τὴν
βασιλείαν ἦρχε τοῦ πλήθους νομίμως καὶ πολλὰ
πρὸς αὔξησιν τῆς πατρίδος ἔπραξεν. ἐπιφανέστατον
δὲ συνετελέσθη τὸ τοὺς δήμους, ὄντας μικροὺς μὲν
τοῖς μεγέθεσι, πολλοὺς δὲ τὸν ἀριθμόν, μεταγαγεῖν
εἰς τὰς Ἀθήνας· ἀπὸ γὰρ τούτων τῶν χρόνων 9
Ἀθηναῖοι διὰ τὸ βάρος τῆς πόλεως φρονήματος
ἐνεπίμπλαντο καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας
ὠρέχθησαν. ἡμεῖς δὲ περὶ τούτων ἀρκούντως διε-
ληλυθότες τὰ λειπόμενα τῶν περὶ Θησέα γενομένων
ἀναγράψομεν.

Δευκαλίων ὁ πρεσβύτατος τῶν Μίνωος παίδων, 62
δυναστεύων τῆς Κρήτης καὶ ποιησάμενος πρὸς Ἀθη-
ναίους συμμαχίαν, συνῴκισε τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν
Φαίδραν Θησεῖ. μετὰ δὲ τὸν γάμον Ἱππόλυτον μὲν
τὸν ἐκ τῆς Ἀμαζονίδος γενόμενον υἱὸν ἔπεμψεν εἰς
Τροιζῆνα τρέφεσθαι παρὰ τοῖς Αἴθρας ἀδελφοῖς,
ἐκ δὲ Φαίδρας Ἀκάμαντα καὶ Δημοφῶντα ἐγέννησε.
μικρὸν δ' ὕστερον Ἱππολύτου ἐπανελθόντος εἰς τὰς 2
Ἀθήνας πρὸς τὰ μυστήρια, Φαίδρα διὰ τὸ κάλλος
ἐρασθεῖσα αὐτοῦ τότε μὲν ἀπελθόντος εἰς Τροιζῆνα

10 τῆς om. D 22 μετὰ δὲ τὸν] μετὰ τὸν D^{1}, ὃς μετὰ τὸν CF 23 ἐκ om. D. 28 εἰς Τροιζῆνα om. II.

ἱδρύσατο ἱερὸν Ἀφροδίτης παρὰ τὴν ἀκρόπολιν, ὅθεν ἦν καθορᾶν τὴν Τροιζῆνα, ὕστερον δὲ παρὰ τῷ Πιτθεῖ μετὰ τοῦ Θησέως καταλύσασα ἠξίου τὸν Ἱππόλυτον μιγῆναι αὐτῇ. ἀντειπόντος δ' ἐκείνου φασὶ τὴν Φαίδραν ἀγανακτῆσαι, καὶ ἐπανελθοῦσαν εἰς τὰς Ἀθήνας εἰπεῖν τῷ Θησεῖ διότι ἐπεβάλετο
3 *Ἱππόλυτος αὐτῇ μιγῆναι. Θησέως δὲ διστάζοντος περὶ τῆς διαβολῆς, καὶ τὸν Ἱππόλυτον μεταπεμπομένου πρὸς τὸν ἔλεγχον, Φαίδρα μὲν φοβηθεῖσα τὸν ἐξετασμὸν ἀνεκρέμασεν ἑαυτήν, Ἱππόλυτος δ' ἁρματηλατῶν, ὡς ἤκουσε τὰ περὶ τῆς διαβολῆς, συνεχύθη τὴν ψυχήν, καὶ διὰ τοῦτο τῶν ἵππων ταραχθέντων καὶ ἐπισπασαμένων αὐτὸν ταῖς ἡνίαις, συνέβη τὸν μὲν δίφρον συντριβῆναι, τὸ δὲ μειράκιον ἐμπλακὲν τοῖς ἱμᾶσιν ἑλκυσθῆναι καὶ τελευ-*
4 *τῆσαι. Ἱππόλυτος μὲν οὖν διὰ σωφροσύνην τὸν βίον καταστρέψας παρὰ Τροιζηνίοις ἔτυχεν ἰσοθέων τιμῶν, Θησεὺς δὲ μετὰ ταῦτα καταστασιασθεὶς καὶ φυγὼν ἐκ τῆς πατρίδος ἐπὶ τῆς ξένης ἐτελεύτησεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι μεταμεληθέντες τά τε ὀστᾶ μετήνεγκαν καὶ τιμαῖς ἰσοθέοις ἐτίμησαν αὐτόν, καὶ τέμενος ἄσυλον ἐποίησαν ἐν ταῖς Ἀθήναις τὸ προσαγορευόμενον ἀπ' ἐκείνου Θησεῖον.*

63 *Ἡμεῖς δ' ἐπεὶ τὸν περὶ Θησέως λόγον ἀποδεδώκαμεν, ἐν μέρει διέξιμεν περί τε τῆς κατὰ τὴν* 307
Ἑλένην ἁρπαγῆς καὶ τῆς μνηστείας Φερσεφόνης 26
ὑπὸ Πειρίθου· αὗται γὰρ αἱ πράξεις συμπεπλεγμέναι ταῖς Θησέως εἰσί. Πειρίθους γὰρ ὁ Ἰξίονος,

1 *ἱερὸν ἱδρύσατο* D 3 *τοῦ* om. *CF* 17 *παρὰ*] *παρὰ τοῖς* *CF* 24 *περὶ τὸν* D *ἀπεδώκαμεν* D.

*ἀποθανούσης αὐτοῦ τῆς γυναικὸς Ἱπποδαμείας καὶ
καταλιπούσης υἱὸν Πολυποίτην, παρῆλθεν εἰς τὰς
Ἀθήνας πρὸς Θησέα. καταλαβὼν δὲ τετελευτηκυῖαν* 2
*τὴν γυναῖκα τοῦ Θησέως Φαίδραν ἔπεισεν αὐτὸν
ἁρπάσαι τὴν Λήδας καὶ Διὸς Ἑλένην, δεκαετῆ μὲν
τὴν ἡλικίαν οὖσαν, εὐπρεπείᾳ δὲ πασῶν διαφέρουσαν.
παραγενόμενοι δ' εἰς Λακεδαίμονα μετὰ πλειόνων,
καὶ καιρὸν εὔθετον λαβόντες, ἥρπασαν τὴν Ἑλένην
κοινῇ καὶ ἀπήγαγον εἰς τὰς Ἀθήνας. ἔπειτα πρὸς* 3
*ἀλλήλους ὁμολογίας ἔθεντο διακληρώσασθαι, καὶ
τὸν μὲν λαχόντα γῆμαι τὴν Ἑλένην, τῷ δ' ἑτέρῳ
συμπρᾶξαι περὶ ἑτέρας γυναικός, ὑπομένοντα πάντα
κίνδυνον. περὶ δὲ τούτων δόντες ἀλλήλοις ὅρκους
ἔλαχον, καὶ συνέβη τῷ κλήρῳ λαχεῖν Θησέα. οὗτος
μὲν οὖν κύριος κατέστη τῆς παρθένου τὸν τρόπον
τοῦτον· τῶν δ' Ἀθηναίων ἀγανακτούντων ἐπὶ τῷ
γεγονότι, φοβηθεὶς ὁ Θησεὺς ὑπεξέθετο τὴν Ἑλένην
εἰς Ἄφιδναν, μίαν τῶν Ἀττικῶν πόλεων. παρα-
κατέστησε δ' αὐτῇ τὴν μητέρα Αἴθραν καὶ τῶν
ἄλλων φίλων τοὺς ἀρίστους, φύλακας τῆς παρθένου.
Πειρίθου δὲ κρίναντος μνηστεῦσαι Φερσεφόνην καὶ* 4
*παρακαλοῦντος συναποδημῆσαι, τὸ μὲν πρῶτον ὁ
Θησεὺς μετέπειθεν ἀποτρέπων τῆς πράξεως αὐτὸν
διὰ τὴν ἀσέβειαν· τοῦ δὲ Πειρίθου βιαζομένου
συνηναγκάσθη διὰ τοὺς ὅρκους ὁ Θησεὺς μετασχεῖν
τῆς πράξεως. καὶ πέρας καταβάντων αὐτῶν εἰς
τοὺς καθ' ᾅδου τόπους, συνέβη διὰ τὴν ἀσέβειαν*

6 *οὖσαν* Hertlein, *ἔχουσαν* libri 11 *τῷ δ' ἑτέρῳ* Reiske, *τὸν δ' ἕτερον* cod. 14 *οὗτος*] *αὐτὸς* II 23 *αὐτὸν* ante *ἀποτρέπων* vulg. 27 *καθ' ᾅδην* D.

ἀμφοτέρους δεθῆναι, καὶ Θησέα μὲν ὕστερον διὰ τὴν Ἡρακλέους χάριν ἀπολυθῆναι, Πειρίθουν δὲ διὰ τὴν ἀσέβειαν ἐν ᾅδου διατελεῖν τιμωρίας αἰωνίου τυγχάνοντα· ἔνιοι δὲ τῶν μυθογράφων φασὶν ἀμφοτέρους μὴ τυχεῖν τοῦ νόστου. καθ᾽ ὃν δὴ χρόνον λέγουσι τοὺς ἀδελφοὺς τῆς Ἑλένης Διοσκόρους στρατεύσαντας ἐπὶ τὴν Ἄφιδναν καὶ τὴν πόλιν ἑλόντας ταύτην μὲν κατασκάψαι, τὴν δ᾽ Ἑλένην ἀπαγαγεῖν εἰς Λακεδαίμονα παρθένον οὖσαν, καὶ μετ᾽ αὐτῆς δούλην τὴν μητέρα Θησέως Αἴθραν.

64 Ἡμεῖς δὲ περὶ τούτων ἀρκούντως εἰρηκότες τὰ περὶ τῶν ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας ἱστορήσομεν, ἀναλαβόντες τὰς ἐξ ἀρχῆς αἰτίας τοῦ πολέμου. Λάιος ὁ Θηβῶν βασιλεὺς γήμας Ἰοκάστην τὴν Κρέοντος, καὶ χρόνον ἱκανὸν ἄπαις ὤν, ἐπηρώτησε τὸν θεὸν περὶ τέκνων γενέσεως. τῆς δὲ Πυθίας δούσης χρησμὸν αὐτῷ μὴ συμφέρειν γενέσθαι τέκνα (τὸν γὰρ ἐξ αὐτοῦ τεκνωθέντα παῖδα πατροκτόνον ἔσεσθαι καὶ πᾶσαν
τὴν οἰκίαν πληρώσειν μεγάλων ἀτυχημάτων), ἐπιλα- 308
θόμενος τοῦ χρησμοῦ καὶ γεννήσας υἱόν, ἐξέθηκε
τὸ βρέφος διαπερονήσας αὐτοῦ τὰ σφυρὰ σιδήρῳ·
2 δι᾽ ἣν αἰτίαν Οἰδίπους ὕστερον ὠνομάσθη. οἱ δ᾽ οἰκέται λαβόντες τὸ παιδίον ἐκθεῖναι μὲν οὐκ ἠθέλησαν, ἐδωρήσαντο δὲ τῇ Πολύβου γυναικί, οὐ δυναμένῃ γεννῆσαι παῖδας. μετὰ δὲ ταῦτα ἀνδρωθέντος τοῦ παιδός, ὁ μὲν Λάιος ἔκρινεν ἐπερωτῆσαι τὸν θεὸν περὶ τοῦ βρέφους τοῦ ἐκτεθέντος, ὁ δὲ Οἰδίπους μαθὼν παρά τινος τὴν καθ᾽ ἑαυτὸν ὑπο-

5 μὴ del. Reiske 10 μετὰ ταύτης CF μητέρα om. D
24 οὐ] μὴ CF.

βολήν, ἐπεχείρησεν ἐπερωτῆσαι τὴν Πυθίαν περὶ τῶν
κατ' ἀλήθειαν γονέων. κατὰ δὲ τὴν Φωκίδα τούτων
ἀλλήλοις ἀπαντησάντων, ὁ μὲν Λάιος ὑπερηφάνως
ἐκχωρεῖν τῆς ὁδοῦ προσέταττεν, ὁ δ' Οἰδίπους ὀρ-
γισθεὶς ἀπέκτεινε τὸν Λάιον, ἀγνοῶν ὅτι πατὴρ ἦν
αὐτοῦ. καθ' ὃν δὴ χρόνον μυθολογοῦσι σφίγγα, 3
δίμορφον θηρίον, παραγενομένην εἰς τὰς Θήβας
αἴνιγμα προτιθέναι τῷ δυναμένῳ λῦσαι, καὶ πολ-
λοὺς ὑπ' αὐτῆς δι' ἀπορίαν ἀναιρεῖσθαι. προτιθε-
μένου δὲ ἐπάθλου φιλανθρώπου τῷ λύσαντι γαμεῖν
τὴν Ἰοκάστην καὶ βασιλεύειν τῶν Θηβῶν, ἄλλον
μὲν μηδένα δύνασθαι γνῶναι τὸ προτεθειμένον,
μόνον δὲ Οἰδίπουν λῦσαι τὸ αἴνιγμα. ἦν δὲ τὸ
προτεθὲν ὑπὸ τῆς σφιγγός, τί ἐστι τὸ αὐτὸ δίπουν,
τρίπουν, τετράπουν. ἀπορουμένων δὲ τῶν ἄλλων 4
ὁ Οἰδίπους ἀπεφήνατο ἄνθρωπον εἶναι τὸ προβλη-
θέν· νήπιον μὲν γὰρ αὐτὸν ὑπάρχοντα τετράπουν
εἶναι, αὐξήσαντα δὲ δίπουν, γηράσαντα δὲ τρίπουν,
βακτηρίᾳ χρώμενον διὰ τὴν ἀσθένειαν. ἐνταῦθα
τὴν μὲν σφίγγα κατὰ τὸν μυθολογούμενον χρησμὸν
ἑαυτὴν κατακρημνίσαι, τὸν δ' Οἰδίπουν γήμαντα
τὴν ἀγνοουμένην ὑφ' ἑαυτοῦ μητέρα γεννῆσαι δύο
μὲν υἱοὺς Ἐτεοκλέα καὶ Πολυνείκην, δύο δὲ θυγα-
τέρας Ἀντιγόνην καὶ Ἰσμήνην. τῶν δ' υἱῶν ἀνδρω- 65
θέντων, καὶ τῶν περὶ τὴν οἰκίαν ἀσεβημάτων γνω-
σθέντων, τὸν μὲν Οἰδίπουν ὑπὸ τῶν υἱῶν ἔνδον
μένειν ἀναγκασθῆναι διὰ τὴν αἰσχύνην, τοὺς δὲ

10 ἐπάθλου om. D 12 προτεθειμένον — ἦν δὲ om. D 15 τρίπουν] καὶ add. vulg. 23 μὲν δύο D πολυνίκην CD (ut infra).

*νεανίσκους παραλαβόντας τὴν ἀρχὴν ὁμολογίας θέ-
σθαι πρὸς ἀλλήλους παρ' ἐνιαυτὸν ἄρχειν. πρεσβυ-
τέρου δ' ὄντος Ἐτεοκλέους, τοῦτον πρῶτον ἄρξαι,
καὶ διελθόντος τοῦ χρόνου μὴ βούλεσθαι παραδι-
2 δόναι τὴν βασιλείαν. τὸν δὲ Πολυνείκην κατὰ τὰς
ὁμολογίας ἀπαιτεῖν τὴν ἀρχήν· τοῦ δ' ἀδελφοῦ μὴ
ὑπακούοντος φυγεῖν εἰς Ἄργος πρὸς Ἄδραστον τὸν
βασιλέα. καθ' ὃν δὴ χρόνον φασὶ Τυδέα τὸν
Οἰνέως ἐν Καλυδῶνι τοὺς ἀνεψιοὺς ἀνελόντα Ἀλκά-
θουν καὶ Λυκωπέα φυγεῖν ἐκ τῆς Αἰτωλίας εἰς* 309
3 *Ἄργος. Ἄδραστον δ' ἀμφοτέρους ὑποδεξάμενον φιλο-
φρόνως κατά τι λόγιον συνοικίσαι τὰς θυγατέρας
αὐτοῖς, Ἀργείαν μὲν Πολυνείκει, Δηιπύλην δὲ Τυδεῖ.
εὐδοκιμούντων δὲ τῶν νεανίσκων καὶ μεγάλης ἀπο-
δοχῆς ὑπὸ τοῦ βασιλέως τυγχανόντων, φασὶ τὸν
Ἄδραστον χαριζόμενον αὐτοῖς ἐπαγγείλασθαι κατά-
4 ξειν ἀμφοτέρους εἰς τὰς πατρίδας. κρίναντος δ' αὐτοῦ
πρῶτον καταγαγεῖν τὸν Πολυνείκην, ἄγγελον εἰς
τὰς Θήβας ἀποστεῖλαι Τυδέα πρὸς Ἐτεοκλέα περὶ
τῆς καθόδου. ἐνταῦθά φασι τὸν μὲν Τυδέα ἐνε-
δρευθέντα κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπὸ Ἐτεοκλέους πεντή-
κοντα ἀνδράσιν ἅπαντας ἀνελεῖν καὶ παραδόξως εἰς
τὸ Ἄργος διασωθῆναι, τὸν δ' Ἄδραστον πυθόμενον
τὰ συμβάντα παρασκευάσασθαι τὰ πρὸς τὴν στρα-
τείαν, πείσαντα μετασχεῖν τοῦ πολέμου Καπανέα τε
καὶ Ἱππομέδοντα καὶ Παρθενοπαῖον τὸν Ἀταλάντης
5 τῆς Σχοινέως. τοὺς δὲ περὶ τὸν Πολυνείκην ἐπι-*

1 ὁμολογίας post ἀλλήλους D 11 φιλοφρόνως ὑποδ. vulg. 15 ὑπὸ E, ἀπὸ D, παρὰ *CF* 16 κατάγειν D 18 κατάγειν D εἰς τὰς Θ. om. II 22 ἄνδρας (om. ἅπαντας) D.

βαλέσθαι πείθειν Ἀμφιάραον τὸν μάντιν συστρατεύειν αὐτοῖς ἐπὶ τὰς Θήβας· τοῦ δὲ προγινώσκοντος ὡς ἀπολεῖται συστρατεύσας αὐτοῖς, καὶ διὰ τοῦτο μὴ συγχωροῦντος, Πολυνείκην φασὶ τὸν χρυσοῦν ὅρμον, ὃν Ἀφροδίτην μυθολογοῦσιν Ἁρμονίᾳ δωρήσασθαι, δοῦναι τῇ γυναικὶ τῇ Ἀμφιαράου, ὅπως τὸν ἄνδρα πείσῃ συμμαχῆσαι. καθ' ὃν δὴ χρόνον 6
Ἀμφιαράου πρὸς Ἄδραστον στασιάζοντος περὶ τῆς βασιλείας, ὁμολογίας θέσθαι πρὸς ἀλλήλους, καθ' ἃς ἐπέτρεπον κρῖναι περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων Ἐριφύλην, γυναῖκα μὲν οὖσαν Ἀμφιαράου, ἀδελφὴν δ' Ἀδράστου. τῆς δὲ τὸ νίκημα περιθείσης Ἀδράστῳ καὶ περὶ τῆς ἐπὶ Θήβας στρατείας ἀποφηναμένης δεῖν στρατεύειν, ὁ μὲν Ἀμφιάραος δόξας ὑπὸ τῆς γυναικὸς προδεδόσθαι συστρατεύσειν μὲν ὡμολόγησεν, ἐντολὰς δὲ ἔδωκεν Ἀλκμαίωνι τῷ υἱῷ μετὰ τὴν ἑαυτοῦ τελευτὴν ἀνελεῖν τὴν Ἐριφύλην. οὗτος μὲν οὖν ὕστερον κατὰ τὰς τοῦ πατρὸς ἐντολὰς 7
ἀνεῖλε τὴν μητέρα, καὶ διὰ τὴν συνείδησιν τοῦ μύσους εἰς μανίαν περιέστη· οἱ δὲ περὶ τὸν Ἄδραστον καὶ Πολυνείκην καὶ Τυδέα προσλαβόμενοι τέτταρας ἡγεμόνας, Ἀμφιάραόν τε καὶ Καπανέα καὶ Ἱππομέδοντα, ἔτι δὲ Παρθενοπαῖον τὸν Ἀταλάντης τῆς Σχοινέως, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὰς Θήβας, ἔχοντες δύναμιν ἀξιόλογον. μετὰ δὲ ταῦτα Ἐτεοκλῆς μὲν 8
καὶ Πολυνείκης ἀλλήλους ἀνεῖλον, Καπανεὺς δὲ

3 ὡς] διὰ τῆς μαντικῆς ὡς vulg. διὰ τούτου D 5 Ἀφροδίτην] Ἀθηνᾶν II 6 τῇ] τοῦ C, om. F 9 βασιλείας] στρατείας Cobet 15 συστρατεῦσαι codices 17 τὴν Ἐρ. ἀνελεῖν vulg. 22 τε καὶ D, καὶ C, om. cet.

βιαζόμενος καὶ διὰ κλίμακος ἀναβαίνων ἐπὶ τὸ τεῖχος ἐτελεύτησεν, Ἀμφιάραος δὲ χανούσης τῆς γῆς ἐμπεσὼν εἰς τὸ χάσμα μετὰ τοῦ ἅρματος ἄφαντος
9 *ἐγένετο. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων ἀπολομένων πλὴν Ἀδράστου, καὶ πολλῶν στρατιωτῶν πεσόντων, οἱ μὲν Θηβαῖοι τὴν ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν οὐ συνεχώρησαν, ὁ δ' Ἄδραστος καταλιπὼν ἀτάφους τοὺς τετελευτηκότας ἐπανῆλθεν εἰς Ἄργος. ἀτάφων δὲ μενόντων τῶν ὑπὸ τὴν Καδμείαν πεπτωκότων σωμάτων, καὶ μηδενὸς τολμῶντος θάπτειν, Ἀθηναῖοι διαφέροντες τῶν ἄλλων χρηστότητι πάντας τοὺς ὑπὸ τὴν Καδμείαν πεπτωκότας ἔθαψαν.*

66 *Οἱ μὲν οὖν ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας τοιοῦτον τὸ πέρας ἔσχον. οἱ δὲ τούτων παῖδες, ἐπίγονοι δ' ὀνομασθέντες, τὸν τῶν πατέρων θάνατον ἐπεξιόντες ἔγνωσαν στρατεύειν κοινῇ ἐπὶ τὰς Θήβας, λαβόντες χρησμὸν παρ' Ἀπόλλωνος πολεμεῖν τὴν προειρημένην πόλιν στρατηγὸν ἔχοντας Ἀλκμαίωνα τὸν*
2 *Ἀμφιαράου. ὁ δ' Ἀλκμαίων αἱρεθεὶς ὑπ' αὐτῶν στρατηγὸς ἐπηρώτησε τὸν θεὸν περὶ τῆς ἐπὶ τὰς Θήβας στρατείας καὶ περὶ τῆς Ἐριφύλης τῆς μητρὸς*
3 *κολάσεως. τοῦ δ' Ἀπόλλωνος χρήσαντος ἀμφότερα τὰ προειρημένα πρᾶξαι διὰ τὸ μὴ μόνον τὸν χρυσοῦν ὅρμον δέξασθαι κατὰ τῆς ἀπωλείας τοῦ πατρός, ἀλλὰ καὶ πέπλον λαβεῖν αὐτὴν κατὰ τῆς τοῦ υἱοῦ τελευτῆς· Ἀφροδίτης γάρ, ὥς φασι, τὸ παλαιὸν*

1 *ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβαίνων* vulg. 6 *καταπεσόντων* Π 7 *ἀπολιπὼν* Π 13 *τοιοῦτον*] *τῆς στρατείας* add. *CF* 14 *δ'* om. *F* 16 *λαβόντες*] *δὲ* add. D; *ἔλαβον δὲ* Π.

δωρησαμένης Ἁρμονίᾳ τῇ Κάδμου τόν τε ὅρμον
καὶ πέπλον, ἀμφότερα ταῦτα προσδέξασθαι τὴν
Ἐριφύλην, τὸν μὲν ὅρμον παρὰ Πολυνείκους λα-
βοῦσαν, τὸν δὲ πέπλον παρὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Πολυ-
νείκους Θερσάνδρου, ὅπως πείσῃ τὸν υἱὸν στρατεύειν
ἐπὶ τὰς Θήβας· ὁ δ' οὖν Ἀλκμαίων οὐ μόνον ἀθροί-
σας ἐξ Ἄργους στρατιώτας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν πλησίον
πόλεων, ἀξιολόγῳ δυνάμει ἐστράτευσεν ἐπὶ τὰς Θή-
βας. ἀντιταχθέντων δὲ τῶν Θηβαίων ἐγένετο μάχη 4
καρτερά, καθ' ἣν ἐνίκησαν οἱ περὶ τὸν Ἀλκμαίωνα·
οἱ δὲ Θηβαῖοι λειφθέντες τῇ μάχῃ καὶ πολλοὺς τῶν
πολιτῶν ἀποβαλόντες συνετρίβησαν ταῖς ἐλπίσιν.
οὐκ ὄντες δ' ἀξιόμαχοι σύμβουλον ἔλαβον Τειρεσίαν
τὸν μάντιν, ὃς ἐκέλευσε φυγεῖν ἐκ τῆς πόλεως·
μόνως γὰρ οὕτω σωθήσεσθαι. οἱ μὲν οὖν Καδμεῖοι 5
κατὰ τὴν τοῦ μάντεως ὑποθήκην ἐξέλιπον τὴν πόλιν,
καὶ νυκτὸς συνέφυγον εἴς τι χωρίον τῆς Βοιωτίας
311 *ὀνομαζόμενον Τιλφωσσαῖον. ἔπειθ' οἱ μὲν ἐπίγονοι*
τὴν πόλιν ἑλόντες διήρπασαν, καὶ τῆς Τειρεσίου
θυγατρὸς Δάφνης ἐγκρατεῖς γενόμενοι ταύτην ἀν-
έθεσαν εἰς Δελφοὺς κατά τινα εὐχὴν ἀκροθίνιον
τῷ θεῷ. αὕτη δὲ τὴν μαντικὴν οὐχ ἧττον τοῦ 6
πατρὸς εἰδυῖα, πολὺ μᾶλλον ἐν τοῖς Δελφοῖς δια-
τρίψασα τὴν τέχνην ἐπηύξησε· φύσει δὲ θαυμαστῇ
κεχορηγημένη χρησμοὺς ἔγραψε παντοδαπούς, διαφό-
ρους ταῖς κατασκευαῖς· παρ' ἧς φασι καὶ τὸν ποιη-

7 *πλησίων* vulg. 13 *ἔλαβον*] *τῇ μάχῃ* add. D 17 *συνέφυγον*] *οὔσης ἔφυγον* D 18 *Τιλφωσαῖον* *C*, *Τιλφωσόν* F 19 *ἑλόντες* om. D 20 *ταύτην* E, *ταύτην μὲν* cet. 22 *τοῦ πατρὸς οὐκ ἧττον* CF 23 *διατρίψασα* om. D 25 *χρησμοὺς*] *καὶ χρησμοὺς* D.

τὴν Ὅμηρον πολλὰ τῶν ἐπῶν σφετερισάμενον κοσμῆσαι τὴν ἰδίαν ποίησιν. ἐνθεαζούσης δ' αὐτῆς πολλάκις καὶ χρησμοὺς ἀποφαινομένης, φασὶν ἐπικληθῆναι Σίβυλλαν· τὸ γὰρ ἐνθεάζειν κατὰ γλῶτταν
67 ὑπάρχειν σιβυλλαίνειν. οἱ δ' ἐπίγονοι τὴν στρατείαν ἐπιφανῆ πεποιημένοι μετὰ πολλῶν λαφύρων ἀνέκαμψαν εἰς τὰς πατρίδας. τῶν δὲ Καδμείων τῶν συμφυγόντων εἰς τὸ Τιλφωσσαῖον Τειρεσίας μὲν ἐτελεύτησεν, ὃν θάψαντες λαμπρῶς οἱ Καδμεῖοι τιμαῖς ἰσοθέοις ἐτίμησαν· αὐτοὶ δὲ μεταναστάντες ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ Δωριεῖς ἐστράτευσαν, καὶ μάχῃ νικήσαντες τοὺς ἐγχωρίους ἐκείνους μὲν ἐξέβαλον ἐκ τῶν πατρίδων, αὐτοὶ δ' ἐπί τινας χρόνους κατοικήσαντες, οἱ μὲν ἐν αὐτῇ κατέμειναν, οἱ δ' ἐπανῆλθον εἰς τὰς Θήβας, Κρέοντος τοῦ Μενοικέως βασιλεύοντος. οἱ δ' ἐκ τῶν πατρίδων ἐξελαθέντες ὕστερόν τισι χρόνοις κατῆλθον εἰς τὴν Δωρίδα καὶ κατῴκησαν ἐν Ἐρινεῷ καὶ Κυτινίῳ καὶ Βοιῷ.

2 Πρὸ δὲ τούτων τῶν χρόνων Βοιωτὸς ὁ Ἄρνης καὶ Ποσειδῶνος καταντήσας εἰς τὴν τότε μὲν Αἰολίδα, νῦν δὲ Θετταλίαν καλουμένην, τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ Βοιωτοὺς ὠνόμασε. περὶ δὲ τῶν Αἰολέων τούτων ἀναγκαῖον προσαναδραμόντας τοῖς χρόνοις τὰ κατὰ
3 μέρος ἐκθέσθαι. ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις τῶν Αἰόλου τοῦ Ἕλληνος τοῦ Δευκαλίωνος υἱῶν οἱ μὲν ἄλλοι κατῴκησαν ἐν τοῖς προειρημένοις τόποις, Μίμας δὲ μείνας ἐβασίλευσε τῆς Αἰολίδος. Μίμαντος

5 ὑπάρχει D   σιβύλλαν εἶναι C, σιβυλλιᾶν Wess. 8 τιλφώσσιον D   14 ἐν αὐτῇ] ἐνταῦθα Hertlein   15 Θήβας] Ἀθήνας D   18 βοιωι D, Βοιωτοῖς C, Εὐβοίᾳ F.

δὲ Ἱππότης γενόμενος ἐκ Μελανίππης ἐτέκνωσεν
Αἰόλον· τούτου δ' Ἄρνη γενομένη θυγάτηρ Βοιωτὸν
ἐκ Ποσειδῶνος ἐγέννησεν. Αἰόλος δ' ἀπιστῶν εἰ 4
Ποσειδῶνι ἐμίγη καὶ τῇ φθορᾷ μεμφόμενος, παρ-
312 έδωκε τὴν Ἄρνην Μεταποντίῳ ξένῳ κατὰ τύχην
παρεπιδημοῦντι, προστάξας ἀπάγειν εἰς Μεταπόν-
τιον. τούτου δὲ πράξαντος τὸ προσταχθέν, ἡ Ἄρνη
τρεφομένη ἐν Μεταποντίῳ ἐγέννησεν Αἰόλον καὶ
Βοιωτόν, οὓς ὁ Μεταπόντιος, ἄπαις ὤν, κατά τινα
χρησμὸν υἱοποιήσατο. οὗτοι δ' ἀνδρωθέντες, στά- 5
σεως γενομένης ἐν τῷ Μεταποντίῳ, βίᾳ κατέσχον
τὴν βασιλείαν. ὕστερον δὲ τῆς Ἄρνης διενεχθείσης
πρὸς Αὐτολύτην τὴν γυναῖκα τοῦ Μεταποντίου,
βοηθοῦντες τῇ μητρὶ τὴν Αὐτολύτην ἀνεῖλον. δεινῶς
δὲ φέροντος τοῦ Μεταποντίου τὸ συμβεβηκός, πλοῖα
παρασκευασάμενοι καὶ τὴν Ἄρνην ἀναλαβόντες ἐξ-
έπλευσαν μετὰ πολλῶν φίλων. Αἰόλος μὲν οὖν τὰς 6
ἐν τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει καλουμένας ἀπ' αὐτοῦ
νήσους Αἰολίδας κατέσχε, καὶ πόλιν ἔκτισε τὴν ὀνο-
μαζομένην [ἀπ' αὐτοῦ] Λιπάραν· Βοιωτὸς δὲ πλεύσας
πρὸς Αἰόλον τὸν τῆς Ἄρνης πατέρα, καὶ τεκνωθεὶς
ὑπ' αὐτοῦ, παρέλαβε τῆς Αἰολίδος τὴν βασιλείαν·
καὶ τὴν μὲν χώραν ἀπὸ τῆς μητρὸς Ἄρνην, τοὺς
δὲ λαοὺς ἀφ' ἑαυτοῦ Βοιωτοὺς ὠνόμασε. Βοιωτοῦ 7
δὲ Ἴτωνος γενόμενος ἐτέκνωσεν υἱοὺς τέτταρας,

2 θυγάτηρ γενομένη vulg. Βοιωτὸν ἐκ Ποσειδῶνος ἐγέννησεν] Ποσειδῶνι μιγεῖσα ἔγκνος ἐγένετο (Αἰόλος — ἐμίγη om.) A 3 εἰ] εἰ τῷ vulg. 6 ἀπαγαγεῖν II 10 υἱοὺς ἐποιήσατο D 14 βοηθοῦντες — 15 συμβεβηκός om. D 19 Αἰολίδας νήσους vulg. 20 ἀπ' αὐτοῦ del. Eich., ὑπ' αὐτοῦ Wess. (cf. V 7, 5) 22 ὑπ' αὐτοῦ om. II.

Ἱππάλκιμον καὶ Ἠλεκτρύωνα, ἔτι δ' Ἀρχίλυκον καὶ Ἀλεγήνορα. τούτων δ' Ἱππάλκιμος μὲν ἐγέννησε Πηνέλεων, Ἠλεκτρύων δὲ Λήιτον, Ἀλεγήνωρ δὲ Κλονίον, Ἀρχίλυκος δὲ Προθοήνορα καὶ Ἀρκεσίλαον τοὺς ἐπὶ Τροίαν στρατευσαμένους ἡγεμόνας τῶν ἁπάντων Βοιωτῶν.

68 *Τούτων δ' ἡμῖν διευκρινημένων, πειρασόμεθα διελθεῖν περὶ Σαλμωνέως καὶ Τυροῦς καὶ τῶν ἀπογόνων ἕως Νέστορος τοῦ στρατεύσαντος ἐπὶ Τροίαν. Σαλμωνεὺς γὰρ ἦν υἱὸς Αἰόλου τοῦ Ἕλληνος τοῦ Δευκαλίωνος· οὗτος δ' ἐκ τῆς Αἰολίδος ὁρμηθεὶς μετὰ πλειόνων Αἰολέων ᾤκισε τῆς Ἠλείας παρὰ τὸν Ἀλφειὸν ποταμὸν πόλιν καὶ ἐκάλεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ Σαλμωνίαν. γήμας δ' Ἀλκιδίκην τὴν Ἀλέου ἐγέννησε θυγατέρα τὴν προσαγορευθεῖσαν Τυρώ, κάλλει*
2 *διαφέρουσαν. τῆς δὲ γυναικὸς Ἀλκιδίκης ἀποθανούσης ἐπέγημε τὴν ὀνομαζομένην Σιδηρώ· αὕτη δὲ χαλεπῶς διετέθη πρὸς τὴν Τυρώ, ὡς ἂν μητρυιά.* 313
μετὰ δὲ ταῦτα Σαλμωνεύς, ὑβριστὴς ὢν καὶ ἀσεβής, ὑπὸ μὲν τῶν ὑποτεταγμένων ἐμισήθη, ὑπὸ δὲ Διὸς
3 *διὰ τὴν ἀσέβειαν ἐκεραυνώθη. τῇ δὲ Τυροῖ, παρθένῳ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους οὔσῃ, Ποσειδῶν μιγεὶς παῖδας ἐγέννησε Πελίαν καὶ Νηλέα. ἡ δὲ Τυρὼ συνοικήσασα Κρηθεῖ ἐτέκνωσεν Ἀμυθάονα καὶ Φέρητα καὶ Αἴσονα. Κρηθέως δὲ τελευτήσαντος ἐστασίασαν περὶ τῆς βασιλείας Πελίας τε καὶ*

1 *Ἱππόδαμον* D 2 *Ἱππόδαμος* 4 *προθ*ήνορα* (er. *ο*) D 9 *ἐπὶ*] *ἐπὶ τὴν* vulg. 10 *γὰρ* om. vulg. 11 *δ'* om. D 12 *ᾤκησε* vulg. 13 *πόλιν καὶ ἐκάλεσεν* Revue crit. 1867 p. 290, *καὶ πόλιν ἔκτισεν* libri 14 *ἀλμωνίαν* D 17 *σιδηρώ** (er. *ν*) D, *σιδηροῦν* C, *ἀδηρᾶ* F 23 *παῖδας* om. II.

Νηλεύς· τούτων δὲ Πελίας μὲν Ἰωλκοῦ καὶ τῶν πλησίον χωρίων ἐβασίλευσε, Νηλεὺς δὲ παραλαβὼν Μελάμποδα καὶ Βίαντα τοὺς Ἀμυθάονος καὶ Ἀγλαΐας υἱοὺς καί τινας ἄλλους τῶν Ἀχαιῶν [καὶ] Φθιωτῶν καὶ τῶν Αἰολέων ἐστράτευσεν εἰς Πελοπόννησον. καὶ Μελάμπους μὲν μάντις ὢν τὰς Ἀργείας γυναῖκας 4 *μανείσας διὰ τὴν Διονύσου μῆνιν ἐθεράπευσεν, ἀντὶ δὲ ταύτης τῆς εὐεργεσίας χάριν ἔλαβε παρὰ τοῦ βασιλέως τῶν Ἀργείων Ἀναξαγόρου τοῦ Μεγαπένθους τὰ δύο μέρη τῆς βασιλείας· κατοικήσας δ' ἐν Ἄργει κοινὴν ἐποιήσατο τὴν βασιλείαν Βίαντι τῷ ἀδελφῷ. γήμας δὲ Ἰφιάνειραν τὴν Μεγαπένθους* 5 *ἐτέκνωσεν Ἀντιφάτην καὶ Μαντώ, ἔτι δὲ Βίαντα καὶ Προνόην· Ἀντιφάτου δὲ καὶ Ζευξίππης τῆς Ἱπποκόωντος Οἰκλῆς καὶ Ἀμφάλκης ὑπῆρξαν, Οἰκλέους δὲ καὶ Ὑπερμνήστρας τῆς Θεσπίου Ἰφιάνειρα καὶ Πολύβοια καὶ Ἀμφιάραος ἐγένοντο. Μελάμπους* 6 *μὲν οὖν καὶ Βίας καὶ οἱ ἀπ' ἐκείνων οὕτω τῆς ἐν Ἄργει βασιλείας μετέσχον, Νηλεὺς δὲ μετὰ τῶν συνακολουθησάντων παραγενόμενος εἰς Μεσσήνην πόλιν ἔκτισε Πύλον, δόντων αὐτῷ τῶν ἐγχωρίων. ταύτης δὲ βασιλεύων καὶ γήμας Χλῶριν τὴν Ἀμφίονος τοῦ Θηβαίου, παῖδας ἐγέννησε δώδεκα, ὧν ἦν πρεσβύτατος μὲν Περικλύμενος, νεώτατος δὲ Νέστωρ ὁ ἐπὶ Τροίαν στρατεύσας.*

Περὶ μὲν οὖν τῶν Νέστορος προγόνων ἀρκε-

2 *πλησίον χωρῶν* CF, *πλησιοχώρων* E *Νηλεὺς δὲ παραλαβὼν* scripsi. *παραλαβὼν δὲ Νηλεὺς* A, *παραλαβὼν δὲ* ceteri 3 *Ἀγλαΐης* CD 4 *καὶ* del. Hertlein 6 *Ἀργείας*] *ἐν Ἄργει* II 13 *Βίαντα*] *Ἄβαντα* Palmer 15 *ἰοκλῆς καὶ ἀμαλκῆς* D *ἰοκλέους* D 16 *Θεστίου* Palmer.

σθησόμεθα τοῖς ῥηθεῖσι, στοχαζόμενοι τῆς συμ-
69 *μετρίας, περὶ δὲ [τῶν] Λαπιθῶν καὶ Κενταύρων*
ἐν μέρει διέξιμεν. Ὠκεανοῦ καὶ Τηθύος κατὰ τοὺς
μύθους παῖδες ἐγένοντο πλείους ποταμῶν ἐπώνυμοι,
ἐν οἷς καὶ Πηνειός, ἀφ' οὗ συνέβη τὸν ἐν Θετταλίᾳ 314
Πηνειὸν ὀνομασθῆναι. οὗτος δὲ μιγεὶς νύμφῃ τῇ
προσαγορευομένῃ Κρεούσῃ παῖδας ἐγέννησεν Ὑψέα
καὶ Στίλβην, ᾗ μιγεὶς Ἀπόλλων Λαπίθην καὶ Κέν-
2 *ταυρον ἐγέννησε. καὶ τούτων Λαπίθης μὲν κατοικῶν*
περὶ τὸν Πηνειὸν ποταμὸν ἐβασίλευσε τῶν τόπων
τούτων, γήμας δὲ Ὀρσινόμην τὴν Εὐρυνόμου ἐγέν-
νησεν υἱοὺς δύο, Φόρβαντα καὶ Περίφαντα. οὗτοι
μὲν οὖν ἐνταῦθα ἐβασίλευσαν, οἱ δὲ σύμπαντες
λαοὶ ἀπὸ Λαπίθου Λαπίθαι προσηγορεύθησαν. τῶν
δ' υἱῶν τῶν Λαπίθου Φόρβας μὲν εἰς Ὤλενον παρ-
ῆλθεν, ἐξ ἧς μεταπεμψάμενος αὐτὸν Ἀλέκτωρ ὁ τῆς
Ἠλείας βασιλεὺς βοηθόν, φοβούμενος τὴν Πέλοπος
3 *δυναστείαν, τῆς ἐν Ἤλιδι βασιλείας μετέδωκεν· ἐκ*
δὲ Φόρβαντος ὑπῆρξαν υἱοὶ δύο, Αἰγεὺς καὶ Ἄκτωρ,
οἱ τὴν Ἠλείων βασιλείαν παραλαβόντες. ὁ δ' ἕτερος
τῶν Λαπίθου παίδων Περίφας γήμας Ἀστυάγυιαν
τὴν Ὑψέως ἐγέννησεν ὀκτὼ παῖδας, ὧν ἦν πρεσβύ-
τατος Ἀντίων, ὃς μιγεὶς Περιμήλᾳ τῇ Ἀμυθάονος
ἐγέννησεν Ἰξίονα. οὗτος δ', ὥς φασιν, ὑποσχόμενος
ἕδνα πολλὰ δώσειν Ἠϊονεῖ ἔγημε τὴν Ἠϊονέως
4 *θυγατέρα Δίαν, ἐξ ἧς ἐγέννησε Πειρίθουν. ἔπειθ'*
ὁ μὲν Ἰξίων οὐκ ἀπέδωκε τὰ ἕδνα τῇ γυναικί, ὁ

2 *τῶν* om. DM 11 *εὐρυνόην τὴν ἀρσινόου* D 15 *δ' υἱῶν*] *υἱῶν δὲ* vulg. 21 *Ἀστυάγειαν* *CF* 25 *Ησιονεῖ* codices (ut infra), *Δηιονεῖ* Cobet 26 *δεῖαν* D 27 *τῇ*

*δ' Ἠϊονεὺς τὰς ἵππους ἀντὶ τούτων ἠνεχύρασεν.
ὁ δ' Ἰξίων τὸν Ἠϊονέα μετεπέμψατο ἐπαγγελλόμενος
πάντα ὑπακούσεσθαι, καὶ τὸν Ἠϊονέα παραγενόμενον
ἔβαλεν εἰς βόθρον πυρὸς μεστόν. διὰ δὲ τὸ μέγεθος
τῆς παρανομίας μηδένα βούλεσθαι καθᾶραι τὸν
φόνον. τέλος δ' ὑπὸ τοῦ Διὸς κατὰ τοὺς μύθους
ἁγνισθείς, ἠράσθη μὲν τῆς Ἥρας καὶ κατετόλμησεν
ὑπὲρ συνουσίας λόγους ποιεῖσθαι. ἔπειτα τὸν μὲν* 5
*Δία εἴδωλον ποιήσαντα τῆς Ἥρας νεφέλην ἐξαπο-
στεῖλαι, τὸν δὲ Ἰξίονα τῇ νεφέλῃ μιγέντα γεννῆσαι
τοὺς ὀνομαζομένους Κενταύρους ἀνθρωποφυεῖς.
τέλος δὲ μυθολογοῦσι τὸν Ἰξίονα διὰ τὸ μέγεθος
τῶν ἡμαρτημένων ὑπὸ Διὸς εἰς τροχὸν ἐνδεθῆναι,
καὶ τελευτήσαντα τὴν τιμωρίαν ἔχειν αἰώνιον. τοὺς* 70
*δὲ Κενταύρους τινὲς μέν φασιν ἐν τῷ Πηλίῳ τρα-
φῆναι ὑπὸ Νυμφῶν, ἀνδρωθέντας δὲ καὶ μιγέντας
ἵπποις θηλείαις γεννῆσαι τοὺς ὀνομαζομένους διφυεῖς
Ἱπποκενταύρους· τινὲς δὲ λέγουσι τοὺς ἐκ Νεφέλης
καὶ Ἰξίονος γεννηθέντας Κενταύρους πρώτους ἱπ-
πεύειν ἐπιχειρήσαντας Ἱπποκενταύρους ὠνομάσθαι
καὶ εἰς πλάσμα μύθου καταταχθῆναι ὡς διφυεῖς
ὄντας. φασὶ δὲ τούτους ὡς συγγενεῖς ὑπάρχοντας* 2
ἀπαιτῆσαι τὸν Πειρίθουν τὸ μέρος τῆς πατρῴας
315 *ἀρχῆς· οὐκ ἀποδιδόντος δὲ τοῦ Πειρίθου πόλεμον
ἐξενεγκεῖν πρὸς αὐτόν τε καὶ τοὺς Λαπίθας. ὕστε-* 3
*ρον δὲ διαλυθέντων αὐτῶν Πειρίθους μὲν γήμας
Ἱπποδάμειαν τὴν Βούτου, καὶ καλέσαντος εἰς τοὺς*

γυναικὶ del. Cobet 2 *ἐπαγγελλόμενος πάντα* om. D 3 *ἐπακούσεσθαι* D 5 *βούλεσθαι*] *δύνασθαι* C 21 *καταχθῆναι* II 27 *τὴν*] *τοῦ* vulg. *Βούτου* Palmer, *βύστου* codices.

γάμους τόν τε Θησέα καὶ τοὺς Κενταύρους, φασὶ μεθυσθέντας ἐπιβαλέσθαι ταῖς κεκλημέναις γυναιξὶ καὶ βίᾳ μίσγεσθαι, διὰ δὲ τὴν παρανομίαν τόν τε Θησέα καὶ τοὺς Λαπίθας παροξυνθέντας οὐκ ὀλίγους μὲν ἀνελεῖν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς
4 πόλεως. διὰ δὲ ταύτην τὴν αἰτίαν τῶν Κενταύρων πανδημεὶ στρατευσάντων ἐπὶ τοὺς Λαπίθας καὶ πολλοὺς ἀνελόντων, τοὺς ὑπολειφθέντας φυγεῖν εἰς Φολόην τῆς Ἀρκαδίας, τέλος δ' εἰς Μαλέαν ἐκπεσόντας ἐνταῦθα κατοικῆσαι. τοὺς δὲ Κενταύρους μετεωρισθέντας τοῖς προτερήμασι, καὶ ὁρμωμένους ἐκ τῆς Φολόης, λῄζεσθαι τοὺς παριόντας τῶν Ἑλλήνων καὶ πολλοὺς τῶν περιοίκων ἀναιρεῖν.

71 Τούτων δ' ἡμῖν διευκρινημένων πειρασόμεθα διελθεῖν περὶ Ἀσκληπιοῦ καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ. μυθολογοῦσι τοίνυν Ἀσκληπιὸν Ἀπόλλωνος υἱὸν ὑπάρχειν καὶ Κορωνίδος, φύσει δὲ καὶ ἀγχινοίᾳ διενεγκόντα ζηλῶσαι τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην, καὶ πολλὰ τῶν συντεινόντων πρὸς ὑγίειαν ἀνθρώπων ἐξευρεῖν. ἐπὶ τοσοῦτο δὲ προβῆναι τῇ δόξῃ ὥστε πολλοὺς τῶν ἀπεγνωσμένων ἀρρώστων παραδόξως θεραπεύειν, καὶ διὰ τοῦτο πολλοὺς δοκεῖν τῶν τε-
2 τελευτηκότων ποιεῖν πάλιν ζῶντας. διὸ καὶ τὸν μὲν Ἅιδην μυθολογοῦσιν ἐγκαλοῦντα τῷ Ἀσκληπιῷ κατηγορίαν αὐτοῦ ποιήσασθαι πρὸς τὸν Δία ὡς τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ταπεινουμένης· ἐλάττους γὰρ ἀεὶ γίνεσθαι τοὺς τετελευτηκότας, θεραπευομένους ὑπὸ

5 ἐκ om. *CF* 9 Φολόην] φολόην ἐνεὸν G, Φενεὸν Eich. τέλος Wurm, τινὰς D, τινὲς II ἐκπεσόντες ἐκεῖ κατῴκησαν II 26 ἀεὶ om. D.

τοῦ Ἀσκληπιοῦ. καὶ τὸν μὲν Δία παροξυνθέντα 3
[καὶ] κεραυνώσαντα τὸν Ἀσκληπιὸν διαφθεῖραι, τὸν
δ' Ἀπόλλωνα διὰ τὴν ἀναίρεσιν τούτου παροξυνθέντα
φονεῦσαι τοὺς τὸν κεραυνὸν τῷ Διὶ κατασκευάσαν-
τας Κύκλωπας· ἐπὶ δὲ τῇ τούτων τελευτῇ παροξυν-
θέντα τὸν Δία προστάξαι τῷ Ἀπόλλωνι θητεῦσαι
παρ' ἀνθρώπῳ, καὶ ταύτην τιμωρίαν λαβεῖν παρ'
αὐτοῦ τῶν ἐγκλημάτων. Ἀσκληπιοῦ δέ φασι γενο- 4
μένους υἱοὺς Μαχάονα καὶ Ποδαλείριον, καὶ τὴν
τέχνην ἐκπονήσαντας, ἐπὶ Τροίαν συστρατεῦσαι τοῖς
περὶ τὸν Ἀγαμέμνονα· κατὰ δὲ τὸν πόλεμον μεγά-
λας χρείας αὐτοὺς παρασχέσθαι τοῖς Ἕλλησι, θερα-
πεύοντας ἐμπειρότατα τοὺς τιτρωσκομένους, καὶ
διὰ τὰς εὐεργεσίας ταύτας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μεγά-
λης τυχεῖν δόξης· ἀτελεῖς δ' αὐτοὺς ἀφεῖναι τῶν
316 κατὰ τὰς μάχας κινδύνων καὶ τῶν ἄλλων λειτουρ-
γιῶν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐν τῷ θεραπεύειν
εὐχρηστίας.

Περὶ μὲν οὖν Ἀσκληπιοῦ καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ
τοῖς ῥηθεῖσιν ἀρκεσθησόμεθα, περὶ δὲ τῶν Ἀσωποῦ 72
θυγατέρων καὶ τῶν Αἰακῷ γενομένων υἱῶν νῦν
διέξιμεν. Ὠκεανοῦ καὶ Τηθύος κατὰ τοὺς μύθους
ἐγένοντο παῖδες ἄλλοι τε πλείους ἐπώνυμοι ποτα-
μῶν, ἐν οἷς ὑπάρξαι Πηνειὸν καὶ Ἀσωπόν. Πηνειὸς
μὲν οὖν κατοικήσας περὶ τὴν νῦν οὖσαν Θετταλίαν
ἐπώνυμον ἑαυτοῦ τὸν προειρημένον ποταμὸν ἐποίη-

1 τοῦ om. D 2 καὶ κεραυνώσαντα τ. Α. διαφθεῖραι] κεραυνῶσαι τ. Α. καὶ διαφθεῖραι EG; Δία παροξυνθέντα κεραύνῳ βαλόντα αὐτὸν διαφθεῖραι Eus. pr. ev. II 2, 34 4 κατασκευάζοντας CF 7 ταύτην] τὴν add. vulg. 12 παρέχεσθαι D 23 ἄλλοι τε del. Dind. (c. 69, 1).

σεν· Ἀσωπὸς δ' ἐν Φλιοῦντι κατοικήσας ἔγημε Μετ-
ώπην τὴν Λάδωνος, ἐξ ἧς ἐγένοντο δύο μὲν υἱοί,
Πελασγὸς καὶ Ἰσμηνός, θυγατέρες δὲ δώδεκα, Κόρ-
κυρα καὶ Σαλαμίς, ἔτι δ' Αἴγινα καὶ Πειρήνη καὶ
Κλεώνη, πρὸς δὲ ταύταις Θήβη τε καὶ Τάναγρα
καὶ Θέσπεια καὶ Ἀσωπίς, ἔτι δὲ Σινώπη, πρὸς δὲ
2 ταύταις Ὀρνία καὶ Χαλκίς. τούτων δ' Ἰσμηνὸς μὲν
εἰς Βοιωτίαν ἐλθὼν κατῴκησε περὶ τὸν ποταμὸν
τὸν ἀπ' ἐκείνου τὴν ὁμωνυμίαν λαβόντα, τῶν δὲ
θυγατέρων Σινώπη μὲν ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἁρπαγεῖσα
ἀπηνέχθη πρὸς τοῦτον τὸν τόπον οὗ νῦν ἐστιν ἡ
ἀπ' ἐκείνης ὀνομασθεῖσα πόλις Σινώπη· ἐκ δὲ ταύ-
της καὶ Ἀπόλλωνος γενόμενος υἱὸς Σύρος ἐβασί-
3 λευσε τῶν ἀπ' ἐκείνου Σύρων ὀνομασθέντων. Κόρ-
κυρα δ' ὑπὸ Ποσειδῶνος ἀπηνέχθη εἰς νῆσον τὴν
ἀπ' ἐκείνης Κόρκυραν ὀνομαζομένην· ἐκ ταύτης δὲ
καὶ Ποσειδῶνος ἐγένετο Φαίαξ, ἀφ' οὗ τοὺς Φαία-
4 κας συνέβη τυχεῖν ταύτης τῆς προσηγορίας. Φαίακος
δ' ἐγένετο Ἀλκίνοος ὁ τὸν Ὀδυσσέα καταγαγὼν εἰς
τὴν Ἰθάκην. Σαλαμὶς δ' ὑπὸ Ποσειδῶνος ἁρπαγεῖσα
ἐκομίσθη εἰς τὴν ἀπ' αὐτῆς νῆσον Σαλαμῖνα προσ-
αγορευθεῖσαν· αὕτη δὲ μιγεῖσα Ποσειδῶνι Κυχρέα
ἐγέννησεν, ὃς βασιλεύσας τῆς νήσου ταύτης καὶ
γενόμενος ἐπιφανὴς ἀπέκτεινεν ὄφιν ὑπερφυῆ τὸ
5 μέγεθος καὶ λυμαινόμενον τοὺς ἐγχωρίους. Αἴγινα
δ' ἐκ Φλιοῦντος ὑπὸ Διὸς ἁρπαγεῖσα εἰς νῆσον
ἀπεκομίσθη τὴν ἀπ' ἐκείνης Αἴγιναν ὀνομασθεῖσαν,

4 σαλαμίν D 5 τέναγρα D 6 Θέσπια cod. 7 Οἴνια II 11 πρὸς] εἰς D τόπον] πόντον D[2] 13 υἱὸς om. II 16 ὀνο-μασθεῖσαν *CF* 22 Κεγχρέα codices, corr. Wess.

*ἐν ταύτῃ δὲ Διὶ μιγεῖσα ἐτέκνωσεν Αἰακόν, ὃς
ἐβασίλευσε τῆς νήσου. τούτου δ' ἐγένοντο υἱοὶ* 6
*Πηλεὺς καὶ Τελαμών. τούτων δὲ Πηλεὺς δίσκῳ
βαλὼν ἀπέκτεινεν ἀκουσίως Φῶκον ὁμοπάτριον
ἀδελφόν, ἐξ ἄλλης δὲ μητρὸς γεγενημένον. διὰ δὲ
τὸν φόνον Πηλεὺς ὑπὸ τοῦ πατρὸς φυγαδευθεὶς
ἔφυγε τῆς νῦν Θετταλίας καλουμένης εἰς Φθίαν,
καὶ καθαρθεὶς ὑπὸ Ἄκτορος τοῦ βασιλέως διεδέξατο*
317 *τὴν βασιλείαν, ἄπαιδος ὄντος τοῦ Ἄκτορος. ἐκ δὲ
Πηλέως καὶ Θέτιδος γενόμενος Ἀχιλλεὺς ἐστράτευσε
μετ' Ἀγαμέμνονος εἰς Τροίαν. Τελαμὼν δὲ φυγὼν* 7
*ἐξ Αἰγίνης κατήντησεν εἰς Σαλαμῖνα, καὶ γήμας
Κυχρέως τοῦ βασιλέως τῶν Σαλαμινίων θυγατέρα
Γλαύκην ἐβασίλευσε τῆς νήσου. τῆς δὲ γυναικὸς
Γλαύκης ἀποθανούσης ἔγημεν ἐξ Ἀθηνῶν Ἐρίβοιαν
τὴν Ἀλκάθου, ἐξ ἧς ἐγέννησεν Αἴαντα τὸν ἐπὶ
Τροίαν στρατεύσαντα.*

Τούτων δ' ἡμῖν διευκρινημένων πειρασόμεθα 73
*διελθεῖν περὶ Πέλοπος καὶ Ταντάλου καὶ Οἰνομάου·
ἀναγκαῖον δὲ τοῖς χρόνοις προσαναδραμόντας ἡμᾶς
ἀπ' ἀρχῆς ἐν κεφαλαίοις ἅπαντα διελθεῖν. κατὰ γὰρ
τὴν Πελοπόννησον ἐν πόλει Πίσῃ Ἄρης Ἁρπίνῃ τῇ
Ἀσωποῦ θυγατρὶ μιγεὶς ἐγέννησεν Οἰνόμαον. οὗτος* 2
*δὲ θυγατέρα μονογενῆ γεννήσας ὠνόμασεν Ἱπποδά-
μειαν. χρηστηριαζομένῳ δ' αὐτῷ περὶ τῆς τελευτῆς
ἔχρησεν ὁ θεὸς τότε τελευτήσειν αὐτὸν ὅταν ἡ
θυγάτηρ Ἱπποδάμεια συνοικήσῃ. εὐλαβούμενον οὖν*

5 *ἐξ . . . γεγενημένον* om. D *διὰ δὲ τὸν*] *ὃν διὰ τὸν* D 13 *Κεγχρέως* vulg. 22 *πείσῃ* D, *πείσσῃ* F (ut infra) *ἀργίνῃ* D 25 *τῆς* om. D.

αὐτὸν περὶ τοῦ γάμου τῆς θυγατρὸς κρῖναι ταύτην
παρθένον διαφυλάττειν, ὑπολαμβάνοντα μόνως οὕτως
3 ἐκφεύξεσθαι τὸν κίνδυνον. διόπερ πολλῶν μνη-
στευομένων τὴν κόρην, ἆθλον προετίθει τοῖς βου-
λομένοις αὐτὴν γῆμαι τοιοῦτον· ἔδει τὸν μὲν ἡττη-
θέντα τελευτῆσαι, τὸν δ' ἐπιτυχόντα γαμεῖν τὴν
κόρην. ὑπεστήσατο δ' ἱπποδρομίαν ἀπὸ τῆς Πίσης
μέχρι τοῦ κατὰ Κόρινθον Ἰσθμοῦ πρὸς τὸν βωμὸν
τοῦ Ποσειδῶνος, τὴν δ' ἄφεσιν τῶν ἵππων ἐποίησε
4 τοιαύτην. ὁ μὲν Οἰνόμαος ἔθυε κριὸν τῷ Διί, ὁ
δὲ μνηστευόμενος ἐξώρμα τέθριππον ἐλαύνων ἅρμα·
ἁγισθέντων δὲ τῶν ἱερῶν, τότε ἄρχεσθαι τοῦ δρό-
μου τὸν Οἰνόμαον καὶ διώκειν τὸν μνηστῆρα, ἔχοντα
δόρυ καὶ ἡνίοχον τὸν Μυρτίλον· εἰ δ' ἐφίκοιτο
καταλαβεῖν τὸ διωκόμενον ἅρμα, τύπτειν τῷ δόρατι
καὶ διαφθείρειν τὸν μνηστῆρα. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ
τοὺς ἀεὶ μνηστευομένους καταλαμβάνων διὰ τὴν
5 ὀξύτητα τῶν ἵππων πολλοὺς ἀνῄρει. Πέλοψ δ' ὁ
Ταντάλου καταντήσας εἰς Πῖσαν, καὶ θεασάμενος
τὴν Ἱπποδάμειαν, ἐπεθύμησε τοῦ γάμου· φθείρας
δὲ τὸν ἡνίοχον τοῦ Οἰνομάου Μυρτίλον, καὶ λαβὼν
συνεργὸν πρὸς τὴν νίκην, ἔφθασε παραγενόμενος
ἐπὶ τὸν Ἰσθμὸν πρὸς τὸν τοῦ Ποσειδῶνος βωμόν.
6 ὁ δ' Οἰνόμαος τὸ λόγιον τετελέσθαι νομίζων, καὶ
διὰ τὴν λύπην ἀθυμήσας, αὑτὸν ἐκ τοῦ ζῆν μετέ-
στησε. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ Πέλοψ γήμας τὴν
Ἱπποδάμειαν παρέλαβε τὴν ἐν Πίσῃ βασιλείαν, καὶ
διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ σύνεσιν ἀεὶ μᾶλλον αὐξόμενος

2 ὑπολαβόντα II 23 ἐπὶ] πρὸς D πρὸς] ἐπὶ D
27 καὶ διὰ τὴν ἀνδρείαν om. D 28 συνέσει D.

318 τοὺς πλείστους τῶν κατὰ τὴν Πελοπόννησον οἰκούν-
των προσηγάγετο, καὶ τὴν χώραν ἀφ' ἑαυτοῦ Πελο-
πόννησον προσηγόρευσεν.

Ἐπεὶ δὲ Πέλοπος ἐμνήσθημεν, ἀναγκαῖόν ἐστι 74
καὶ περὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ταντάλου διελθεῖν, ἵνα
μηδὲν τῶν ἀκοῆς ἀξίων παραλίπωμεν. Τάνταλος
Διὸς μὲν ἦν υἱός, πλούτῳ δὲ καὶ δόξῃ διαφέρων
κατῴκει τῆς Ἀσίας περὶ τὴν νῦν ὀνομαζομένην
Παφλαγονίαν. διὰ δὲ τὴν ἀπὸ τοῦ πατρὸς Διὸς
εὐγένειαν, ὥς φασι, φίλος ἐγένετο τῶν θεῶν ἐπὶ
πλέον. ὕστερον δὲ τὴν εὐτυχίαν οὐ φέρων ἀνθρω- 2
πίνως, καὶ μετασχὼν κοινῆς τραπέζης καὶ πάσης
παρρησίας, ἀπήγγελλε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παρὰ τοῖς
ἀθανάτοις ἀπόρρητα. δι' ἣν αἰτίαν καὶ ζῶν ἐκο-
λάσθη καὶ τελευτήσας αἰωνίου κατὰ τοὺς μύθους
τιμωρίας ἠξιώθη, καταταχθεὶς εἰς τοὺς ἀσεβεῖς.
τούτου δ' ἐγένετο Πέλοψ υἱὸς καὶ Νιόβη θυγάτηρ· 3
αὕτη δ' ἐγέννησεν υἱοὺς ἑπτὰ καὶ θυγατέρας τὰς
ἴσας [εὐπρεπείᾳ διαφερούσας]. ἐπὶ δὲ τῷ πλήθει
τῶν τέκνων μέγα φρυαττομένη πλεονάκις ἐκαυχᾶτο
καὶ τῆς Λητοῦς ἑαυτὴν εὐτεκνοτέραν ἀπεφαίνετο.
εἶθ' ἡ μὲν Λητὼ κατὰ τοὺς μύθους χολωσαμένη
προσέταξε τῷ μὲν Ἀπόλλωνι κατατοξεῦσαι τοὺς
υἱοὺς τῆς Νιόβης, τῇ δ' Ἀρτέμιδι τὰς θυγατέρας.
τούτων δ' ὑπακουσάντων τῇ μητρὶ καὶ κατὰ τὸν
αὐτὸν καιρὸν κατατοξευσάντων τὰ τέκνα τῆς Νιόβης,

4 ἐπειδὴ δὲ CF 6 παραλείπωμεν libri, corr. Bekker 7 μὲν Διὸς vulg. 16 καταχθεὶς libri, corr. Dind. 17 θυγάτηρ Νιόβη D 19 εὐπρεπείᾳ διαφερούσας om. D 20 μεγάλα D 25 κατὰ . . καιρὸν om. D.

συνέβη τὴν προειρημένην ὑφ' ἕνα καιρὸν ὀξέως
4 *ἅμα εὔτεκνον καὶ ἄτεκνον γενέσθαι. ἐπεὶ δὲ ὁ*
Τάνταλος μισηθεὶς ὑπὸ τῶν θεῶν ἐξέπεσεν ἐκ τῆς
Παφλαγονίας ὑπὸ Ἴλου τοῦ Τρωός, ἀναγκαῖόν ἐστι
καὶ τὰ περὶ τὸν Ἶλον καὶ τοὺς προγόνους αὐτοῦ
διελθεῖν.

75 *Τῆς Τρῳάδος χώρας πρῶτος ἐβασίλευσε Τεῦ-*
κρος, υἱὸς ὢν Σκαμάνδρου τοῦ ποταμοῦ καὶ Ἰδαίας
νύμφης, ἀνὴρ ἐπιφανής, καὶ τοὺς λαοὺς ἀφ' ἑαυτοῦ
Τεύκρους προσηγόρευσε. Τεύκρου δ' ἐγένετο θυγά-
τηρ Βάτεια· ταύτην δὲ Δάρδανος ὁ Διὸς γήμας,
καὶ τὴν βασιλείαν διαδεξάμενος, τοὺς μὲν λαοὺς
ἀφ' ἑαυτοῦ ὠνόμασε Δαρδάνους, πόλιν δ' οἰκίσας
2 *ἐπὶ θαλάττης ὠνόμασεν ἀφ' ἑαυτοῦ Δάρδανον. τού-*
του δ' Ἐριχθόνιος υἱὸς γενόμενος εὐδαιμονίᾳ καὶ
πλούτῳ πολὺ διήνεγκε· περὶ οὗ καὶ ὁ ποιητὴς
Ὅμηρός φησι,

ὃς δὴ ἀφνειότατος γένετο θνητῶν ἀνθρώπων·
τοῦ τρισχίλιαι ἵπποι ἕλος κάτα βουκολέοντο.

3 *Ἐριχθονίου δ' υἱὸς γενόμενος Τρὼς τοὺς λαοὺς*
ὠνόμασεν ἀφ' ἑαυτοῦ Τρῶας. τούτου δ' ἐγένοντο
τρεῖς υἱοί, Ἶλος, Ἀσσάρακος, Γανυμήδης. Ἶλος μὲν
οὖν ᾤκισεν ἐν πεδίῳ πόλιν ἐπιφανεστάτην τῶν ἐν 319
τῇ Τρῳάδι, Ἴλιον ἀφ' ἑαυτοῦ θέμενος τὴν προσ-
4 *ηγορίαν. Ἴλου δὲ γενόμενος υἱὸς Λαομέδων Τιθωνὸν*
καὶ Πρίαμον ἐγέννησεν· ὧν Τιθωνὸς μὲν στρατεύ-
σας εἰς τὰ πρὸς ἕω μέρη τῆς Ἀσίας καὶ διατείνας

3 *ἐκ*] *μὲν ἀπὸ* D   *τῆς* om. II   18 *θνητῶν*] *πάν-των* D   24 *τῇ* om. D.

ἕως Αἰθιοπίας ἐμυθολογήθη ἐξ Ἠοῦς τεκνῶσαι
Μέμνονα τὸν τοῖς Τρωσὶ βοηθήσαντα καὶ ὑπ'
Ἀχιλλέως ἀναιρεθέντα, Πρίαμος δ' Ἑκάβην γήμας
σὺν ἄλλοις πλείοσιν υἱοῖς ἐγέννησεν Ἕκτορα τὸν
ἐπισημότατον γενόμενον ἐν τῷ Τρωικῷ πολέμῳ.
Ἀσσάρακος δὲ Δαρδάνων βασιλεύσας Κάπυν ἐγέν- 5
νησεν, ἐξ οὗ τεκνωθεὶς Ἀγχίσης ἐξ Ἀφροδίτης
Αἰνείαν ἐγέννησε τὸν ἐπιφανέστατον τῶν Τρώων.
Γανυμήδης δὲ τῶν ἁπάντων εὐπρεπείᾳ διαφέρων
ὑπὸ τῶν θεῶν ἀνηρπάγη τῷ Διὶ οἰνοχοεῖν.

Τούτων δ' ἡμῖν διευκρινημένων πειρασόμεθα 6
διεξιέναι περὶ Δαιδάλου καὶ Μινωταύρου καὶ τῆς
Μίνωος στρατείας εἰς Σικελίαν ἐπὶ Κώκαλον τὸν
βασιλέα. Δαίδαλος ἦν τὸ μὲν γένος Ἀθηναῖος, εἷς 76
τῶν Ἐρεχθειδῶν ὀνομαζόμενος· ἦν γὰρ υἱὸς Μη-
τίονος τοῦ Εὐπαλάμου τοῦ Ἐρεχθέως· φύσει δὲ
πολὺ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὑπεραίρων ἐζήλωσε τά
τε περὶ τὴν τεκτονικὴν τέχνην καὶ τὴν τῶν ἀγαλ-
μάτων κατασκευὴν καὶ λιθουργίαν. εὑρετὴς δὲ γενό-
μενος πολλῶν τῶν συνεργούντων εἰς τὴν τέχνην,
κατεσκεύασεν ἔργα θαυμαζόμενα κατὰ πολλοὺς τό-
πους τῆς οἰκουμένης. κατὰ δὲ τὴν τῶν ἀγαλμάτων 2
κατασκευὴν τοσοῦτο τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων διή-
νεγκεν ὥστε τοὺς μεταγενεστέρους μυθολογῆσαι περὶ
αὐτοῦ διότι τὰ κατασκευαζόμενα τῶν ἀγαλμάτων
ὁμοιότατα τοῖς ἐμψύχοις ὑπάρχει· βλέπειν τε γὰρ
αὐτὰ καὶ περιπατεῖν, καὶ καθόλου τηρεῖν τὴν τοῦ

1 ἕως] ἕως τῆς D ἐξ Dind., *μὲν ἐξ* cod. 6 *βασιλεὺς CF* 8 *ἐγέννησε*] *ἐτέκνωσεν* D 14 *ἦν* om. D 15 *ἦν γὰρ* om. FM 17 *ὑπερβαίνων CF* 26 *ὑπάρχειν CF*.

ὅλου σώματος διάθεσιν, ὥστε δοκεῖν εἶναι τὸ κατα-
3 σκευασθὲν ἔμψυχον ζῷον. πρῶτος δ' ὀμματώσας
καὶ διαβεβηκότα τὰ σκέλη ποιήσας, ἔτι δὲ τὰς χεῖρας
διατεταμένας ποιῶν, εἰκότως ἐθαυμάζετο παρὰ τοῖς
ἀνθρώποις· οἱ γὰρ πρὸ τούτου τεχνῖται κατεσκεύ-
αζον τὰ ἀγάλματα τοῖς μὲν ὄμμασι μεμυκότα, τὰς
δὲ χεῖρας ἔχοντα καθειμένας καὶ ταῖς πλευραῖς
4 κεκολλημένας. ὁ δ' οὖν Δαίδαλος κατὰ τὴν φιλο-
τεχνίαν θαυμαζόμενος ἔφυγεν ἐκ τῆς πατρίδος,
καταδικασθεὶς ἐπὶ φόνῳ διὰ τοιαύτας αἰτίας. τῆς
ἀδελφῆς τῆς Δαιδάλου γενόμενος υἱὸς Τάλως ἐπαι-
5 δεύετο παρὰ Δαιδάλῳ, παῖς ὢν τὴν ἡλικίαν· εὐφυ-
έστερος δ' ὢν τοῦ διδασκάλου τόν τε κεραμευτικὸν
τροχὸν εὗρε καὶ σιαγόνι περιτυχὼν ὄφεως, καὶ
ταύτῃ ξυλήφιον μικρὸν διαπρίσας, ἐμιμήσατο τὴν 320
τραχύτητα τῶν ὀδόντων· διόπερ κατασκευασάμενος
ἐκ σιδήρου πρίονα, καὶ διὰ τούτου πρίζων τὴν ἐν
τοῖς ἔργοις ξυλίνην ὕλην, ἔδοξεν εὔχρηστον εὑρη-
κέναι μέγα πρὸς τὴν τεκτονικὴν τέχνην. ὁμοίως
δὲ καὶ τὸν τόρνον εὑρὼν καὶ ἕτερά τινα φιλοτεχνή-
6 ματα, δόξαν ἀπηνέγκατο μεγάλην. ὁ δὲ Δαίδαλος
φθονήσας τῷ παιδί, καὶ νομίζων αὐτὸν πολὺ τῇ
δόξῃ προέξειν τοῦ διδασκάλου, τὸν παῖδα ἐδολο-
φόνησε. θάπτων δ' αὐτὸν καὶ περικατάληπτος γενό-
μενος, ἐπηρωτήθη τίνα θάπτει, καὶ ἔφησεν ὄφιν
καταχωννύειν. θαυμάσαι δ' ἄν τις τὸ παράδοξον,
ὅτι διὰ τὸ ζῷον ἐξ οὗ τοῦ πρίονος ἐνεθυμήθη τὴν

4 ποιῶν f. del. 11 τῆς] τοῦ *F* 15 ξυλιφιον *CF*
22 νομίσας *CF* 27 διὰ om. F διὰ τοῦ ζῴου Eichstädt;
del. Hertlein.

κατασκευήν, διὰ τούτου καὶ τοῦ φόνου τὴν ἐπί-
γνωσιν συνέβη γενέσθαι. κατηγορηθεὶς δὲ καὶ κατα- 7
δικασθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν φόνου, τὸ μὲν
πρῶτον ἔφυγεν εἰς ἕνα τῶν κατὰ τὴν Ἀττικὴν δή-
μων, ἐν ᾧ τοὺς κατοικοῦντας ἀπ' ἐκείνου Δαιδα-
λίδας ὀνομασθῆναι. μετὰ δὲ ταῦτα διαδρὰς εἰς 77
Κρήτην, καὶ διὰ τὴν ἐν τῇ τέχνῃ δόξαν θαυμαζό-
μενος, φίλος ἐγένετο Μίνωος τοῦ βασιλέως. κατὰ
δὲ τὸν παραδεδομένον μῦθον Πασιφάης τῆς Μί-
νωος γυναικὸς ἐρασθείσης τοῦ ταύρου, μηχάνημα
ποιήσας ὡμοιωμένον βοῒ συνήργησε τῇ Πασιφάῃ
πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν. μυθολογοῦσι γὰρ πρὸ τού- 2
των τῶν χρόνων Μίνωα κατ' ἐνιαυτὸν συνήθως
καθιεροῦν τὸν κάλλιστον τῶν γινομένων ταύρων
τῷ Ποσειδῶνι καὶ θύειν τοῦτον τῷ θεῷ· γενο-
μένου δὲ τότε ταύρου κάλλει διαφέροντος ἕτερον
τῶν ἡττόνων ταύρων θῦσαι· τὸν δὲ Ποσειδῶνα
μηνίσαντα τῷ Μίνῳ ποιῆσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
Πασιφάην ἐρασθῆναι τοῦ ταύρου. διὰ δὲ τῆς τού- 3
του φιλοτεχνίας τὴν Πασιφάην μιγεῖσαν τῷ ταύρῳ
γεννῆσαι τὸν μυθολογούμενον Μινώταυρον. τοῦ-
τον δέ φασι διφυῆ γεγονέναι, καὶ τὰ μὲν ἀνώτερα
μέρη τοῦ σώματος ἄχρι τῶν ὤμων ἔχειν ταύρου, τὰ
δὲ λοιπὰ ἀνθρώπου. τῷ δὲ τέρατι τούτῳ πρὸς 4
διατροφὴν λέγεται κατασκευάσαι Δαίδαλον λαβύ-
ρινθον, τὰς διεξόδους σκολιὰς ἔχοντα καὶ τοῖς ἀπεί-
ροις δυσευρέτους, ἐν ᾧ τρεφόμενον τὸν Μινώταυ-
ρον τοὺς ἐξ Ἀθηνῶν ἀποστελλομένους ἑπτὰ κόρους

4 ἕνα] τινα II 6 εἰς] εἰς τὴν vulg. 17 ταύρων] τότε add. D 25 διατριβὴν fort.

καὶ κόρας [ἑπτὰ] κατεσθίειν, περὶ ὧν προειρήκαμεν.
5 τὸν οὖν Δαίδαλον πυθόμενον τὴν ἀπειλὴν τοῦ
Μίνωος διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς βοός φασι φοβη-
θέντα τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως ἐκ τῆς Κρήτης ἐκ-
πλεῦσαι, συνεργούσης τῆς Πασιφάης καὶ πλοῖον
6 δούσης πρὸς τὸν ἔκπλουν. μετὰ δὲ τούτου τὸν υἱὸν
Ἴκαρον φυγόντα κατενεχθῆναι πρός τινα νῆσον πε-
λαγίαν, πρὸς ἣν τὸν Ἴκαρον παραβόλως ἀποβαίνοντα
πεσεῖν εἰς θάλατταν καὶ τελευτῆσαι, ἀφ' οὗ καὶ τὸ
πέλαγος Ἰκάριον ὀνομασθῆναι καὶ τὴν νῆσον Ἰκα-
ρίαν κληθῆναι. τὸν δὲ Δαίδαλον ἐκ τῆς νήσου 321
ταύτης ἐκπλεύσαντα κατενεχθῆναι τῆς Σικελίας πρὸς
χώραν ἧς βασιλεύοντα Κώκαλον ἀναλαβεῖν τὸν
Δαίδαλον, καὶ διὰ τὴν εὐφυΐαν καὶ δόξαν ποιήσα-
7 σθαι φίλον ἐπὶ πλέον. τινὲς δὲ μυθολογοῦσι, κατὰ
τὴν Κρήτην ἔτι Δαιδάλου διατρίβοντος καὶ ὑπὸ
τῆς Πασιφάης κρυπτομένου, Μίνωα μὲν τὸν βασι-
λέα βουλόμενον τιμωρίας ἀξιῶσαι τὸν Δαίδαλον,
καὶ μὴ δυνάμενον εὑρεῖν, τά τε πλοῖα πάντα τὰ
κατὰ τὴν νῆσον ἐρευνᾶν καὶ χρημάτων πλῆθος
ἐπαγγέλλεσθαι δώσειν τῷ τὸν Δαίδαλον ἀνευρόντι.
8 ἐνταῦθα τὸν Δαίδαλον ἀπογνόντα τὸν διὰ τῶν
πλοίων δρασμόν, κατασκευάσαι παραδόξως πτέρυγας
πεφιλοτεχνημένας καὶ διὰ κηροῦ θαυμαστῶς ἠσκη-
μένας· ἐπιθέντα δὲ ταύτας τῷ τε τοῦ υἱοῦ σώματι
καὶ τῷ ἑαυτοῦ παραδόξως ἐκπετασθῆναι καὶ δια-

1 ἑπτὰ om. CD 8 ἣν] ἢ D παραβόλως ἀποβαί-νοντα] παραβαίνοντα D 17 κρυπταζομένου II 18 τιμω-ρίας ἀξιῶσαι] τιμωρῆσαι II 21 εὑρόντι D 26 διαδρᾶναι Dind., διαδράσαι codices (cf. II 28, 3).

δρᾶναι τὸ πλησίον τῆς Κρήτης νήσου πέλαγος. καὶ 9
τὸν μὲν Ἴκαρον διὰ τὴν νεότητα μετέωρον τὴν
πτῆσιν ποιούμενον πεσεῖν εἰς τὸ πέλαγος, τακέντος
διὰ τὸν ἥλιον τοῦ συνέχοντος τὰς πτέρυγας κηροῦ,
αὐτὸν δὲ παρὰ τὴν θάλατταν πετόμενον καὶ παρ᾽
ἕκαστον τέγγοντα τὰς πτέρυγας διασωθῆναι παρα-
δόξως εἰς τὴν Σικελίαν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων εἰ
καὶ παράδοξός ἐστιν ὁ μῦθος, ὅμως ἐκρίναμεν μὴ
παραλιπεῖν αὐτόν. Δαίδαλος δὲ παρά τε τῷ Κωκάλῳ 78
καὶ τοῖς Σικανοῖς διέτριψε πλείω χρόνον, θαυμαζό-
μενος ἐν τῇ κατὰ τὴν τέχνην ὑπερβολῇ. κατεσκεύασε
δ᾽ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ τινὰ τῶν ἔργων ἃ μέχρι τοῦ
νῦν διαμένει. πλησίον μὲν γὰρ τῆς Μεγαρίδος
φιλοτέχνως ἐποίησε τὴν ὀνομαζομένην κολυμβήθραν,
ἐξ ἧς μέγας ποταμὸς εἰς τὴν πλησίον θάλατταν ἐξ-
ερεύγεται καλούμενος Ἀλαβών. κατὰ δὲ τὴν νῦν 2
Ἀκραγαντίνην ἐν τῷ Καμικῷ *καλουμένῳ πόλιν ἐπὶ*
πέτρας οὖσαν πασῶν ὀχυρωτάτην κατεσκεύασε καὶ
παντελῶς ἐκ βίας ἀνάλωτον· στενὴν γὰρ καὶ σκολιὰν
τὴν ἀνάβασιν αὐτῆς φιλοτεχνήσας ἐποίησε δύνασθαι
διὰ τριῶν ἢ τεττάρων ἀνθρώπων φυλάττεσθαι.
διόπερ ὁ Κώκαλος ἐν ταύτῃ ποιήσας τὰ βασίλεια
καὶ τὰ χρήματα κατατιθέμενος ἀνάλωτον ἔσχεν αὐτὴν
διὰ τῆς ἐπινοίας τοῦ τεχνίτου. τρίτον δὲ σπήλαιον 3
κατὰ τὴν Σελινουντίαν χώραν κατεσκεύασεν, ἐν ᾧ
τὴν ἀτμίδα τοῦ κατ᾽ αὐτὴν πυρὸς οὕτως εὐστόχως
ἐξέλαβεν ὥστε διὰ τὴν μαλακότητα τῆς θερμασίας

1 *νήσου* om. II 9 *τε* om. vulg. 11 *ἐν*] *ἐπὶ* fort. 12 *νήσῳ*] *τέχνῃ* D 17 *καλουμένην* vulg. 24 *τὴν ἐπίνοιαν CF*.

ἐξιδροῦν λεληθότως καὶ κατὰ μικρὸν τοὺς ἐνδιατρί-
βοντας καὶ μετὰ τέρψεως θεραπεύειν τὰ σώματα μηδὲν
4 παρενοχλουμένους ὑπὸ τῆς θερμότητος. κατὰ δὲ τὸν
Ἔρυκα πέτρας οὔσης ἀποτομάδος εἰς ὕψος ἐξαίσιον,
καὶ τῆς κατὰ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης στενοχωρίας
ἀναγκαζούσης ἐπὶ τὸ τῆς πέτρας ἀπόκρημνον ποιή- 322
σασθαι τὴν οἰκοδομίαν, κατεσκεύασεν ἐπ' αὐτοῦ
τοῦ κρημνοῦ τοῖχον, προβιβάσας παραδόξως τὸ ὑπερ-
5 κείμενον τοῦ κρημνοῦ. χρυσοῦν τε κριὸν τῇ Ἀφρο-
δίτῃ τῇ Ἐρυκίνῃ φασὶν αὐτὸν φιλοτεχνῆσαι περιτ-
τῶς εἰργασμένον καὶ τῷ κατ' ἀλήθειαν κριῷ ἀπαρ-
εγχειρήτως ὡμοιωμένον. ἄλλα τε πολλά φασιν αὐτὸν
φιλοτεχνῆσαι κατὰ τὴν Σικελίαν, ἃ διὰ τὸ πλῆθος
τοῦ χρόνου διέφθαρται.

79 Μίνως δ' ὁ τῶν Κρητῶν βασιλεὺς θαλαττο-
κρατῶν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, καὶ πυθόμενος
τὴν Δαιδάλου φυγὴν εἰς Σικελίαν, ἔγνω στρατεύειν
ἐπ' αὐτήν. παρασκευασάμενος δὲ δύναμιν ναυτι-
κὴν ἀξιόλογον ἐξέπλευσεν ἐκ τῆς Κρήτης, καὶ κατ-
ῆρε τῆς Ἀκραγαντίνης εἰς τὴν ἀπ' ἐκείνου Μινῴαν
καλουμένην. ἀποβιβάσας δὲ τὴν δύναμιν καὶ πέμ-
ψας ἀγγέλους πρὸς Κώκαλον τὸν βασιλέα ἐξῄτει
2 τὸν Δαίδαλον εἰς τιμωρίαν. ὁ δὲ Κώκαλος εἰς σύλ-
λογον προκαλεσάμενος καὶ πάντα ποιήσειν ἐπαγγει-
λάμενος ἐπὶ τὰ ξένια παρέλαβε τὸν Μίνω. λουμένου
δ' αὐτοῦ, Κώκαλος μὲν παρακατασχὼν πλείονα χρόνον

1 καὶ κατὰ μικρὸν f. del. 2 καὶ addidi 6 ποιῆσαι II 9 κριὸν] κηρίον C, τεκμήριον F 10 τῇ] καὶ τῇ D 11 κριῷ] κηρίῳ II 17 εἰς] εἰς τὴν vulg. 18 αὐτὴν F, αὐτὸν cet. 19 ἐκ om. D 22 ἐξήτει vulg. 24 προσκαλεσάμενος CF ἐπαγγελλόμενος D 25 Μίνωα II.

ἐν τῷ θερμῷ τὸν Μίνωα διέφθειρε, καὶ τὸ σῶμα
ἀπέδωκε τοῖς Κρησί, πρόφασιν ἐνεγκὼν τοῦ θανάτου
διότι κατὰ τὸν λουτρῶνα ὠλίσθηκε καὶ πεσὼν εἰς
τὸ θερμὸν ὕδωρ ἐτελεύτησε. μετὰ δὲ ταῦθ' οἱ μὲν 3
συνεστρατευμένοι τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως ἔθαψαν
μεγαλοπρεπῶς, καὶ διπλοῦν τάφον οἰκοδομήσαντες
κατὰ μὲν τὸν κεκρυμμένον τόπον ἔθεσαν τὰ ὀστᾶ,
κατὰ δὲ τὸν ἀνεῳγμένον ἐποίησαν Ἀφροδίτης νεών.
οὗτος δ' ἐπὶ γενεὰς πλείους ἐτιμᾶτο, θυόντων τῶν
ἐγχωρίων ὡς Ἀφροδίτης ὄντος τοῦ νεώ· κατὰ δὲ 4
τοὺς νεωτέρους καιροὺς κτισθείσης μὲν τῆς τῶν
Ἀκραγαντίνων πόλεως, γνωσθείσης δὲ τῆς τῶν
ὀστῶν θέσεως, συνέβη τὸν μὲν τάφον καθαιρεθῆναι,
τὰ δ' ὀστᾶ τοῖς Κρησὶν ἀποδοθῆναι, Θήρωνος δυ-
ναστεύοντος τῶν Ἀκραγαντίνων. οὐ μὴν ἀλλ' οἱ 5
κατὰ τὴν Σικελίαν Κρῆτες μετὰ τὴν Μίνωος τελευ-
τὴν ἐστασίασαν διὰ τὴν ἀναρχίαν, τῶν δὲ νεῶν
ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Κώκαλον Σικανῶν ἐμπυρισθεισῶν
τὴν μὲν εἰς τὰς πατρίδας ἐπάνοδον ἀπέγνωσαν,
κρίναντες δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ κατοικεῖν, οἱ μὲν ἐν-
ταῦθα πόλιν ᾤκισαν ἣν ἀπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῶν
Μινῴαν ὠνόμασαν, οἱ δὲ διὰ τῆς μεσογείου πλανη-
323 θέντες καὶ καταλαβόμενοι χωρίον ὀχυρὸν ἔκτισαν
πόλιν ἣν ἀπὸ τῆς ἐν τῇ πόλει ῥεούσης πηγῆς ὠνό-
μασαν Ἔγγυον. ὕστερον δὲ μετὰ τὴν τῆς Τροίας 6
ἅλωσιν Μηριόνου τοῦ Κρητὸς προσενεχθέντος τῇ
Σικελίᾳ, προσεδέξαντο τοὺς καταπλεύσαντας Κρῆτας
διὰ τὴν συγγένειαν καὶ τῆς πολιτείας μετέδοσαν,

3 ὀλισθήσας II 5 συστρατευόμενοι C 24 διαρρεού-
σης D 25 μετὰ Eich., κατὰ libri 28 μετέδωκαν C.

*ὁρμώμενοι δ' ἐξ ὀχυρᾶς πόλεως καὶ καταπολεμή-
σαντές τινας τῶν περιοίκων ἱκανὴν κατεκτήσαντο
7 χώραν. ἀεὶ δὲ μᾶλλον αὐξόμενοι, καὶ κατασκευά-
σαντες ἱερὸν τῶν Μητέρων, διαφόρως ἐτίμων τὰς
θεάς, ἀναθήμασι πολλοῖς κοσμοῦντες τὸ ἱερὸν αὐτῶν.
ταύτας δ' ἀφιδρυθῆναί φασιν ἐκ τῆς Κρήτης διὰ
τὸ καὶ παρὰ τοῖς Κρησὶ τιμᾶσθαι τὰς θεὰς ταύτας
80 διαφερόντως. μυθολογοῦσι δ' αὐτὰς τὸ παλαιὸν
θρέψαι τὸν Δία λάθρᾳ τοῦ πατρὸς Κρόνου, ἀνθ'
ὧν αὐτὰς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβιβασθῆναι καὶ κατα-
2 στερισθείσας ἄρκτους προσαγορευθῆναι· περὶ ὧν
καὶ τὸν Ἄρατον συμφωνοῦντα τούτοις τεθεικέναι
κατὰ τὴν τῶν ἄστρων ποίησιν,*

> *ἔμπαλιν εἰς ὤμους τετραμμέναι· εἰ ἐτεόν γε*
> *Κρήτηθεν κεῖναί γε Διὸς μεγάλου ἰότητι*
> *οὐρανὸν εἰσανέβησαν, ὅ μιν τότε κουρίζοντα*
> *Δίκτῳ ἐν εὐώδει ὄρεος σχεδὸν Ἰδαίοιο*
> *ἄντρῳ ἐγκατέθεντο καὶ ἔτρεφον εἰς ἐνιαυτόν,*
> *Δικταῖοι Κούρητες ὅτε Κρόνον ἐψεύσαντο.*

*3 οὐκ ἄξιον δὲ παραλιπεῖν τὴν περὶ τὰς θεὰς ἁγνείαν
τε καὶ τὴν κατ' ἀνθρώπους ἐπιφάνειαν. τιμῶσι δ'
αὐτὰς οὐ μόνον οἱ ταύτην τὴν πόλιν οἰκοῦντες,
ἀλλὰ καί τινες τῶν ἄλλων περιοίκων θυσίαις τε
μεγαλοπρεπέσι καὶ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς ἀποσεμνύνουσι
4 τὰς θεάς. ἐνίαις δὲ πόλεσι καὶ πυθόχρηστοι χρη-
σμοὶ προσέταξαν τιμᾶν τὰς θεάς· ἔσεσθαι γὰρ τοῖς
τοιούτοις τούς τε τῶν ἰδιωτῶν βίους εὐδαίμονας
καὶ τὰς πόλεις εὐθενήσειν. τέλος δὲ προβαινούσης*

13 ἀστέρων D 17 et 18 om. codices, add. Wess.

ἐπὶ πολὺ τῆς κατὰ τὰς θεὰς ἐπιφανείας, οἱ μὲν
ἐγχώριοι πολλοῖς ἀναθήμασιν ἀργυροῖς καὶ χρυσοῖς
διετέλεσαν τιμῶντες ἄχρι τῶνδε τῶν ἱστοριῶν γρα-
φομένων. νεὼν μὲν γὰρ αὐταῖς κατεσκεύασαν οὐ 5
μόνον τῷ μεγέθει διάφορον, ἀλλὰ καὶ τῇ πολυτε-
λείᾳ τῇ κατὰ τὴν οἰκοδομίαν θαυμαζόμενον· οὐκ
ἔχοντες γὰρ κατὰ τὴν ἰδίαν χώραν λίθον ἀξιόλογον
παρὰ τῶν ἀστυγειτόνων Ἀγυριναίων ἤγαγον, τῶν
324 μὲν πόλεων διεστηκυιῶν ὡς ἑκατὸν σταδίους, τῆς
δ' ὁδοῦ δι' ἧς ἀνάγκη κομίζεσθαι τοὺς λίθους
ὑπαρχούσης τραχείας καὶ παντελῶς δυσπορεύτου·
δι' ἣν αἰτίαν κατασκευάσαντες ἁμάξας τετρακύκλους
ἑκατὸν ζεύγεσι βοῶν ἐκόμισαν τὸν λίθον. διὰ γὰρ 6
τὸ πλῆθος τῶν ἱερῶν χρημάτων εὐπορούμενοι, τῇ
δαψιλείᾳ τῆς εὐπορίας ὑπερεῖδον τῶν ἀναλωμάτων·
βραχὺ γὰρ πρὸ ἡμῶν εἶχον αἱ θεαὶ βοῦς μὲν ἱερὰς
τρισχιλίας, χώρας δὲ πλῆθος ὥστε λαμβάνειν μεγά-
λας προσόδους.

Ἡμεῖς δὲ περὶ τούτων ἀρκούντως διεληλυθότες 81
περὶ Ἀρισταίου γράφειν ἐγχειρήσομεν. Ἀρισταῖος
γὰρ ἦν υἱὸς μὲν Ἀπόλλωνος καὶ Κυρήνης τῆς
Ὑψέως θυγατρὸς τοῦ Πηνειοῦ· περὶ δὲ τῆς γενέ-
σεως αὐτοῦ μυθολογοῦσί τινες οὕτως. Ἀπόλλωνα,
περὶ τὸ Πήλιον τρεφομένης κόρης ὄνομα Κυρήνης
κάλλει διαφερούσης, ἐρασθῆναι τῆς παρθένου, καὶ
μετενεγκεῖν αὐτὴν τῆς Λιβύης εἰς ταύτην τὴν χώραν,

2 χρυσοῖς καὶ ἀργυροῖς vulg. 3 ἱστοριογραφομένων D (I 37, 6) 4 κατεσκεύασαν] ᾠκοδόμησαν II 8 ἀγυριαίων D 9 στάδια II 11 ὑπαρχούσης om. D 15 ὑπερεῖχον II 16 ἱεροὺς τρισχιλίους CF 17 δὲ] τε vulg. 25 διαφ κάλλει vulg.

ἐν ᾗ κατὰ τοὺς ὕστερον χρόνους τινὰ κτίσαντα πόλιν
2 ἀπ᾽ ἐκείνης ὀνομάσαι Κυρήνην. τὸν δ᾽ οὖν Ἀπόλλω
κατὰ ταύτην τὴν χώραν ἐκ Κυρήνης γεννήσαντα
υἱὸν Ἀρισταῖον τοῦτον μὲν νήπιον ὄντα παραδοῦναι
ταῖς Νύμφαις τρέφειν· ταύτας δὲ τῷ παιδὶ τρεῖς
ὀνομασίας προσάψαι· καλεῖν γὰρ αὐτὸν Νόμιον,
Ἀρισταῖον, Ἀγρέα. τοῦτον δὲ παρὰ τῶν Νυμφῶν
μαθόντα τήν τε τοῦ γάλακτος πῆξιν καὶ τὴν κατα-
σκευὴν τῶν σμήνων, ἔτι δὲ τῶν ἐλαιῶν τὴν κατερ-
3 γασίαν, διδάξαι πρῶτον τοὺς ἀνθρώπους. διὰ δὲ
τὴν εὐχρηστίαν τὴν ἐκ τούτων τῶν εὑρημάτων τοὺς
εὐεργετηθέντας ἀνθρώπους τιμῆσαι τὸν Ἀρισταῖον
ἰσοθέοις τιμαῖς, καθὰ καὶ τὸν Διόνυσον. μετὰ δὲ
ταῦτά φασιν αὐτὸν εἰς Βοιωτίαν καταντήσαντα
γῆμαι τῶν Κάδμου θυγατέρων Αὐτονόην, ἐξ ἧς
φασιν Ἀκτέωνα γενέσθαι τὸν κατὰ τοὺς μύθους
4 ὑπὸ τῶν ἰδίων κυνῶν διασπασθέντα. τὴν δ᾽ αἰτίαν
ἀποδιδόασι τῆς ἀτυχίας οἱ μὲν ὅτι κατὰ τὸ τῆς
Ἀρτέμιδος ἱερὸν διὰ τῶν ἀνατιθεμένων ἀκροθινίων
ἐκ τῶν κυνηγίων προῃρεῖτο τὸν γάμον κατεργάσα-
σθαι τῆς Ἀρτέμιδος, οἱ δ᾽ ὅτι τῆς Ἀρτέμιδος αὐτὸν
5 πρωτεύειν ταῖς κυνηγίαις ἀπεφήνατο. οὐκ ἀπίθανον
δὲ ἐπ᾽ ἀμφοτέροις τούτοις μηνῖσαι τὴν θεόν· εἴτε
γὰρ τοῖς ἁλισκομένοις πρὸς τὴν ἀκοινώνητον τοῖς
γάμοις κατεχρῆτο πρὸς τὸ συντελέσαι τὴν ἰδίαν
ἐπιθυμίαν, εἴτε καὶ ταύτης ἐτόλμησεν εἰπεῖν αἱρετώ-

4 υἱὸν] τὸν II   14 εἰς] εἰς τὴν vulg.   16 Ἀκταίωνα D^a, Ἀκταίονα *CF*   19 ἀκροθηνίων D, ἀκρωτηρίων *CF*   21 τῆς Ἀρτέμιδος om. II   22 ἀπεφήναντο libri, corr. Wess.   23 δὲ ἐπ᾽] γὰρ ἐν D.

τερον αὐτὸν εἶναι κυνηγόν ἢ καὶ θεοὶ παρακεχωρή-
325 κασι τῆς ἐν τούτοις ἁμίλλης, ὁμολογουμένην καὶ
δικαίαν ὀργὴν ἔσχε πρὸς αὐτὸν ἡ θεός. καθόλου
δὲ πιθανῶς εἰς τὴν τῶν ἁλισκομένων θηρίων μετα-
μορφωθεὶς ἰδέαν ὑπὸ τῶν καὶ τἆλλα θηρία χειρου-
μένων κυνῶν διεφθάρη. τὸν δ' Ἀρισταῖόν φασι 82
μετὰ τὴν Ἀκτέωνος τελευτὴν ἐλθεῖν εἰς τὸ χρηστή-
ριον τοῦ πατρός, καὶ τὸν Ἀπόλλω προειπεῖν αὐτῷ
τὴν εἰς Κέων νῆσον μετάβασιν ἐσομένην αὐτοῦ καὶ
τὰς ἐσομένας παρὰ τοῖς Κείοις τιμάς. τὸν δὲ πλεῦ- 2
σαι μὲν εἰς τὴν νῆσον ταύτην, λοιμοῦ δὲ τὴν Ἑλ-
λάδα κατασχόντος ποιήσασθαι τὴν θυσίαν ὑπὲρ
ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων. γενομένης δὲ τῆς θυσίας
κατὰ τὴν τοῦ σειρίου ἄστρου ἐπιτολήν, καθ' ἣν
συνέβαινε πνεῖν τοὺς ἐτησίας, λῆξαι τὰς λοιμικὰς
νόσους. τοῦτο δ' ἄν τις συλλογιζόμενος εἰκότως 3
θαυμάσαι τὸ τῆς περιπετείας ἴδιον· ὁ γὰρ ὑπὸ τῶν
κυνῶν ἰδὼν τὸν υἱὸν τετελευτηκότα, οὗτος τῶν
κατὰ τὸν οὐρανὸν ἄστρων τὸ τὴν αὐτὴν ἔχον προσ-
ηγορίαν καὶ φθείρειν νομιζόμενον τοὺς ἀνθρώπους
ἔπαυσε, καὶ τοῖς ἄλλοις αἴτιος ἐγένετο τῆς σωτηρίας.
λέγουσι δὲ τὸν Ἀρισταῖον ἐκγόνους ἐν τῇ Κέῳ κατα- 4
λιπόντα, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Λιβύην ἐπανελ-
θόντα, ἀπὸ τῆς μητρὸς Νύμφης τὴν ἀναγωγὴν
ποιησάμενον εἰς τὴν Σαρδὼ νῆσον καταπλεῦσαι.
ἐν δὲ ταύτῃ κατοικήσαντα, καὶ τὴν νῆσον διὰ τὸ
κάλλος στέρξαντα, φυτεῦσαί τε αὐτὴν καὶ τὸ πρό-

7 Ἀκταίονος *CF* 9 Κείω C 10 Κείοις] οἰκείοις D 12 κατέχοντος II 14 σιρίου D 19 κατὰ τὸν] κατ' vulg. 22 Κειῷ C 23 ἐπανελθὼν D 24 ἀπὸ Wess., ὑπὸ cod.

τερον ἐξηγριωμένην ἡμερῶσαι. γεννῆσαι δ' ἐν αὐτῇ
5 *δύο παῖδας, Χάρμον καὶ Καλλίκαρπον. μετὰ δὲ*
ταῦτα ἄλλας τε νήσους ἐπελθεῖν καὶ κατὰ τὴν Σι-
κελίαν διατρῖψαί τινα χρόνον, διὰ δὲ τὴν ἀφθονίαν
τῶν ἐν τῇ νήσῳ καρπῶν καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐν
αὐτῇ βοσκομένων κτηνῶν φιλοτιμηθῆναι τοῖς ἐγχω-
ρίοις ἐνδείξασθαι τὰς ἰδίας εὐεργεσίας. διὸ καὶ
παρὰ τοῖς κατὰ τὴν Σικελίαν οἰκοῦσι διαφερόντως
φασὶ τιμηθῆναι τὸν Ἀρισταῖον ὡς θεόν, καὶ μάλισθ'
ὑπὸ τῶν συγκομιζόντων τὸν τῆς ἐλαίας καρπόν.
6 *τὸ δὲ τελευταῖον μυθολογοῦσιν αὐτὸν εἰς Θρᾴκην*
παραβαλόντα πρὸς Διόνυσον μετασχεῖν τῶν ὀργίων,
καὶ συνδιατρίψαντα τῷ θεῷ πολλὰ μαθεῖν παρ'
αὐτοῦ τῶν χρησίμων· περὶ δὲ τὸ ὄρος τὸ καλού-
μενον Αἷμον οἰκήσαντά τινα χρόνον ἄφαντον γενέ-
σθαι, καὶ τυχεῖν ἀθανάτων τιμῶν οὐ μόνον ἐνταῦθα
παρὰ τοῖς βαρβάροις, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι.
83 *Καὶ περὶ μὲν Ἀρισταίου τοῖς ῥηθεῖσιν ἀρκε-*
σθησόμεθα, περὶ δὲ Δάφνιδος καὶ Ἔρυκος πει- 326
ρασόμεθα διελθεῖν. Ἔρυκά φασιν υἱὸν μὲν γενέσθαι
Ἀφροδίτης καὶ Βούτα, βασιλέως τινὸς ἐγχωρίου δόξῃ
διαφέροντος· τοῦτον δὲ διὰ τὴν ἀπὸ τῆς μητρὸς
εὐγένειαν θαυμασθῆναί τε ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων καὶ
βασιλεῦσαι μέρους τῆς νήσου. κτίσαι δὲ καὶ πόλιν
ἀξιόλογον ὁμώνυμον αὐτῷ, κειμένην ἐπί τινος ὑψη-
λοῦ τόπου· κατὰ δὲ τὴν ἄκραν τὴν ἐν τῇ πόλει
τῆς μητρὸς ἱερὸν ἱδρύσασθαι, καὶ κοσμῆσαι τῇ τε

2 *Καλαίκαρπον* II 4 *δὲ*] *τε* vulg. 8 *κατὰ* om. vulg. 9 *ὡς θεόν* f. del. 18 *καὶ περὶ μὲν* Dindorf, *καὶ ταῦτα μὲν περὶ* libri 22 *ἀπὸ* om. DF.

κατασκευῇ τοῦ νεὼ καὶ τῷ πλήθει τῶν ἀναθημά-
των. τὴν δὲ θεὸν διά τε τὴν ἀπὸ τῶν ἐγχωρίων 2
εὐσέβειαν καὶ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ τεκνωθέντος υἱοῦ
τιμὴν ἀγαπῆσαι περιττότερον τὴν πόλιν· διόπερ
αὐτὴν Ἀφροδίτην Ἐρυκίνην ὀνομασθῆναι. θαυμάσαι
δ' ἄν τις εἰκότως ἀναλογισάμενος τὴν περὶ τὸ ἱερὸν
τοῦτο γενομένην δόξαν· τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τεμένη 3
ἀνθήσαντα ταῖς δόξαις πολλάκις διὰ περιστάσεις
τινὰς τεταπείνωται, μόνον δὲ τοῦτο τῶν ἐξ αἰῶνος
ἀρχὴν λαβὸν οὐδέποτε διέλιπε τιμώμενον, ἀλλὰ καὶ
τοὐναντίον ἀεὶ διετέλεσε πολλῆς τυγχάνον αὐξήσεως.
μετὰ γὰρ τὰς προειρημένας ὑπ' Ἔρυκος τιμὰς ὕστε- 4
ρον Αἰνείας ὁ Ἀφροδίτης πλέων εἰς Ἰταλίαν καὶ
προσορμισθεὶς τῇ νήσῳ πολλοῖς ἀναθήμασι τὸ ἱερόν,
ὡς ἂν ἰδίας μητρὸς ὑπάρχον, ἐκόσμησε· μετὰ δὲ
τοῦτον ἐπὶ πολλὰς γενεὰς τιμῶντες οἱ Σικανοὶ τὴν
θεὸν θυσίαις τε μεγαλοπρεπέσι συνεχῶς καὶ ἀνα-
θήμασιν ἐκόσμουν· μετὰ δὲ ταῦτα Καρχηδόνιοι,
μέρους τῆς Σικελίας κυριεύσαντες, οὐ διέλιπον τι-
μῶντες τὴν θεὸν διαφερόντως. τὸ δὲ τελευταῖον
Ῥωμαῖοι, πάσης Σικελίας κρατήσαντες, ὑπερεβάλοντο
πάντας τοὺς πρὸ αὐτῶν ταῖς εἰς ταύτην τιμαῖς.
καὶ τοῦτο εἰκότως ἐποίουν· τὸ γὰρ γένος εἰς ταύτην 5
ἀναπέμποντες, καὶ διὰ τοῦτο ἐν ταῖς πράξεσιν ἐπι-
τυχεῖς ὄντες, τὴν αἰτίαν τῆς αὐξήσεως ἠμείβοντο
ταῖς προσηκούσαις χάρισι καὶ τιμαῖς. οἱ μὲν γὰρ 6
καταντῶντες εἰς τὴν νῆσον ὕπατοι καὶ στρατηγοὶ

2 *τε* om. vulg. 5 *ὀνομάσαι* II 8 *ἀνθήσαντα*] *αὐξήσαντα* II 9 *τῶν* Wetsten, *τὴν* cod. 13 *ὁ Ἀφροδίτης* om. FM 22 *εἰς αὐτὴν* D 23 *ἐποιοῦντο· τὸ* D.

καὶ πάντες οἱ μετά τινος ἐξουσίας ἐπιδημοῦντες,
ἐπειδὰν εἰς τὸν Ἔρυκα παραβάλωσι, μεγαλοπρεπέσι
θυσίαις καὶ τιμαῖς κοσμοῦσι τὸ τέμενος, καὶ τὸ
σκυθρωπὸν τῆς ἐξουσίας ἀποθέμενοι μεταβάλλουσιν
εἰς παιδιὰς καὶ γυναικῶν ὁμιλίας μετὰ πολλῆς
ἱλαρότητος, μόνως οὕτω νομίζοντες κεχαρισμένην
7 τῇ θεῷ ποιήσειν τὴν ἑαυτῶν παρουσίαν· ἥ τε
σύγκλητος τῶν Ῥωμαίων εἰς τὰς τῆς θεοῦ τιμὰς
φιλοτιμηθεῖσα τὰς μὲν πιστοτάτας τῶν κατὰ τὴν
Σικελίαν πόλεων οὔσας ἑπτακαίδεκα χρυσοφορεῖν
ἐδογμάτισε τῇ Ἀφροδίτῃ καὶ στρατιώτας διακοσίους
τηρεῖν τὸ ἱερόν.

Καὶ περὶ μὲν Ἔρυκος εἰ καὶ πεπλεονάκαμεν, 327
ἀλλ' οὖν οἰκείαν πεποιήμεθα τὴν περὶ τῆς θεᾶς
84 ἀπαγγελίαν· νυνὶ δὲ περὶ Δάφνιδος πειρασόμεθα
διελθεῖν τὰ μυθολογούμενα. Ἡραῖα γὰρ ὄρη κατὰ
τὴν Σικελίαν ἐστίν, ἅ φασι κάλλει τε καὶ φύσει
καὶ τόπων ἰδιότησι πρὸς θερινὴν ἄνεσιν καὶ ἀπό-
λαυσιν εὖ πεφυκέναι. πολλάς τε γὰρ πηγὰς ἔχειν
τῇ γλυκύτητι τῶν ὑδάτων διαφόρους καὶ δένδρεσι
παντοίοις πεπληρῶσθαι. εἶναι δὲ καὶ δρυῶν μεγάλων
πλῆθος, φερουσῶν καρπὸν τῷ μεγέθει διαλλάττοντα,
διπλασιάζοντα τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις χώραις φυομένων.
ἔχειν δὲ καὶ τῶν ἡμέρων καρπῶν αὐτομάτων, ἀμ-
πέλου τε πολλῆς φυομένης καὶ μήλων ἀμυθήτου
2 πλήθους. διὸ καὶ στρατόπεδόν ποτε Καρχηδονίων
ὑπὸ λιμοῦ πιεζόμενον διαθρέψαι, παρεχομένων τῶν
ὀρῶν πολλαῖς μυριάσι χορηγίας εἰς τροφὴν ἀνέκλει-

10 οὐσῶν D 18 ἰδιότησιν D, ἰδιότητι vulg. 22 φερόν-των D 23 διπλάσια ὄντα f. 28 χορηγίαν II (cf. I 64, 12).

πτον. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ χώρᾳ συναγκείας δένδρων
οὔσης θεοπρεποῦς καὶ Νύμφαις ἄλσους ἀνειμένου
μυθολογοῦσι γεννηθῆναι τὸν ὀνομαζόμενον Δάφνιν,
Ἑρμοῦ μὲν καὶ Νύμφης υἱόν, ἀπὸ δὲ τοῦ πλήθους
καὶ τῆς πυκνότητος τῆς φυομένης δάφνης ὠνομά-
σθαι Δάφνιν. τοῦτον δ' ὑπὸ Νυμφῶν τραφέντα, 3
καὶ βοῶν ἀγέλας παμπληθεῖς κεκτημένον, τούτων
ποιεῖσθαι πολλὴν ἐπιμέλειαν· ἀφ' ἧς αἰτίας βουκό-
λον αὐτὸν ὀνομασθῆναι. φύσει δὲ διαφόρῳ πρὸς
εὐμέλειαν κεχορηγημένον ἐξευρεῖν τὸ βουκολικὸν
ποίημα καὶ μέλος, ὃ μέχρι τοῦ νῦν κατὰ τὴν Σικε-
λίαν τυγχάνει διαμένον ἐν ἀποδοχῇ. μυθολογοῦσι 4
δὲ τὸν Δάφνιν μετὰ τῆς Ἀρτέμιδος κυνηγεῖν ὑπηρε-
τοῦντα τῇ θεῷ κεχαρισμένως, καὶ διὰ τῆς σύριγγος
καὶ βουκολικῆς μελῳδίας τέρπειν αὐτὴν διαφερόν-
τως. λέγουσι δ' αὐτοῦ μίαν τῶν Νυμφῶν ἐρασθεῖ-
σαν προειπεῖν, ἐὰν ἄλλῃ τινὶ πλησιάσῃ, στερήσεσθαι
τῆς ὁράσεως· κἀκεῖνον ὑπό τινος θυγατρὸς βασι-
λέως καταμεθυσθέντα, καὶ πλησιάσαντα αὐτῇ, στερη-
θῆναι τῆς ὁράσεως κατὰ τὴν γεγενημένην ὑπὸ τῆς
Νύμφης πρόρρησιν.

Καὶ περὶ μὲν Δάφνιδος ἱκανῶς ἡμῖν [πάλιν]
εἰρήσθω, περὶ δὲ Ὠρίωνος τὰ μυθολογούμενα νῦν 85
διέξιμεν. λέγεται γὰρ τοῦτον σώματος μεγέθει καὶ
ῥώμῃ πολὺ τῶν μνημονευομένων ἡρώων ὑπεράγοντα
φιλοκύνηγον γενέσθαι καὶ κατασκευάσαι μεγάλα ἔργα
διὰ τὴν ἰσχὺν καὶ φιλοδοξίαν. κατὰ μὲν γὰρ τὴν
Σικελίαν κατασκευάσαι Ζάγκλῳ τῷ τότε βασιλεύοντι

16 αὐτὸν D 22 πάλιν om. A 24 τοῦτον om. D.

τῆς τότε μὲν ἀπ' αὐτοῦ Ζάγκλης, νῦν δὲ Μεσσήνης
ὀνομαζομένης, ἄλλα τε καὶ τὸν λιμένα προσχώσαντα
2 τὴν ὀνομαζομένην Ἀκτὴν ποιῆσαι. ἐπεὶ δὲ τῆς
Μεσσήνης ἐμνήσθημεν, οὐκ ἀνοίκειον προσθεῖναι 328
νομίζομεν τοῖς προκειμένοις τὰς περὶ τὸν πορθμὸν
3 διηγήσεις. φασὶ γὰρ οἱ παλαιοὶ μυθογράφοι τὴν
Σικελίαν τὸ πρὸ τοῦ χερρόνησον οὖσαν ὕστερον
γενέσθαι νῆσον διὰ τοιαύτας αἰτίας. τὸν ἰσθμὸν
κατὰ τὸ στενώτατον ὑπὸ δυοῖν πλευρῶν θαλάττῃ
προσκλυζόμενον ἀναρραγῆναι, καὶ τὸν τόπον ἀπὸ
τούτου Ῥήγιον ὀνομασθῆναι, καὶ τὴν ὕστερον πολ-
λοῖς ἔτεσι κτισθεῖσαν πόλιν τυχεῖν τῆς ὁμωνύμου
4 προσηγορίας. ἔνιοι δὲ λέγουσι σεισμῶν μεγάλων
γενομένων διαρραγῆναι τὸν αὐχένα τῆς ἠπείρου,
καὶ γενέσθαι τὸν πορθμὸν διειργούσης τῆς θαλάτ-
5 της τὴν ἤπειρον ἀπὸ τῆς νήσου. Ἡσίοδος δ' ὁ
ποιητής φησι τοὐναντίον ἀναπεπταμένου τοῦ πελά-
γους Ὠρίωνα προσχῶσαι τὸ κατὰ τὴν Πελωρίδα
κείμενον ἀκρωτήριον, καὶ τὸ τέμενος τοῦ Ποσει-
δῶνος κατασκευάσαι, τιμώμενον ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων
διαφερόντως· ταῦτα δὲ διαπραξάμενον εἰς Εὔβοιαν
μεταναστῆναι κἀκεῖ κατοικῆσαι· διὰ δὲ τὴν δόξαν
ἐν τοῖς κατ' οὐρανὸν ἄστροις καταριθμηθέντα τυχεῖν
6 ἀθανάτου μνήμης. περὶ οὗ καὶ ὁ ποιητὴς Ὅμηρος
ἐν τῇ Νεκυίᾳ μιμνησκόμενός φησι

τὸν δὲ μέτ' Ὠρίωνα πελώριον εἰσενόησα
θῆρας ὁμοῦ εἰλεῦντα κατ' ἀσφοδελὸν λειμῶνα,

3 τῆς] περὶ τῆς vulg. 9 θαλάττῃ scripsi, θαλάττης libri 18 Πελωριάδα II 22 μεταστῆναι D.

οὓς αὐτὸς κατέπεφνεν ἐν οἰοπόλοισιν ὄρεσσι,
χερσὶν ἔχων ῥόπαλον παγχάλκεον, αἰὲν ἀαγές.

ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοῦ μεγέθους ἐμφανίζων, καὶ 7
προεκθέμενος τὰ περὶ τοὺς Ἀλῳάδας, ὅτι ἐνναετεῖς ἦσαν τὸ μὲν εὖρος πηχῶν ἐννέα, τὸ δὲ μῆκος τῶν ἴσων ὀργυιῶν, ἐπιφέρει

τοὺς δὴ μηκίστους θρέψε ζείδωρος ἄρουρα
καὶ πολὺ καλλίστους μετά γε κλυτὸν Ὠρίωνα.

ἡμεῖς δὲ κατὰ τὴν ἐν ἀρχῇ πρόθεσιν περὶ τῶν ἡρώων καὶ ἡμιθέων ἀρκούντως εἰρηκότες αὐτοῦ περιγράψομεν τήνδε τὴν βίβλον.

1 *ἐν*] *ἐνὶ* D 4 *ἐννεα ἐτεις* D 11 *παραγράψομεν* codices, corr. Wess.

Διοδώρου Σικελιώτου βιβλιοθήκης ἱστορικῆς Δ: subscr. D.

